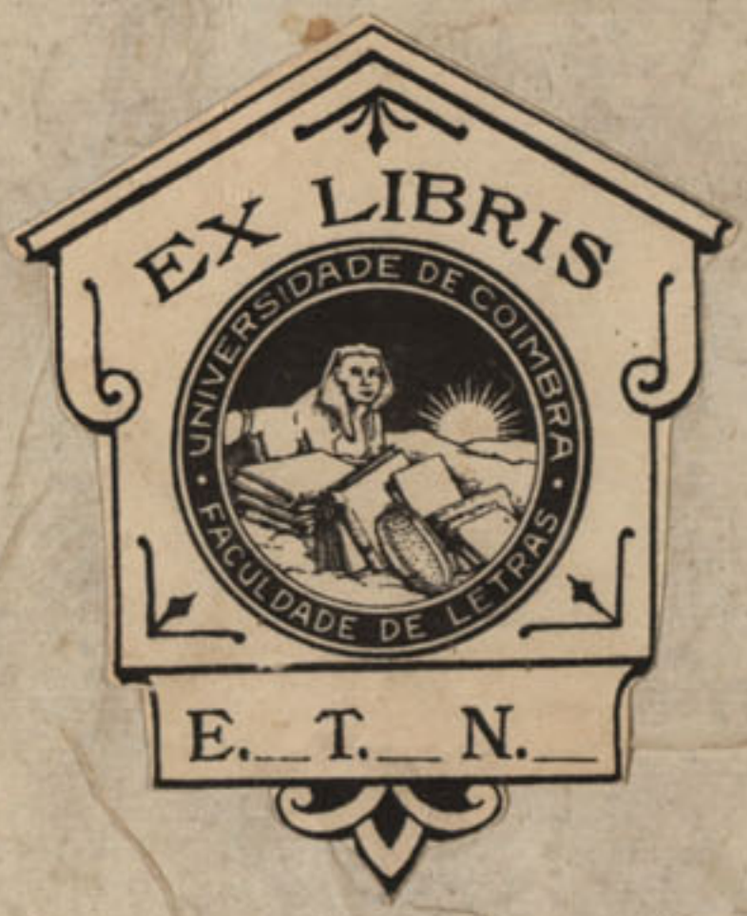
EX LIBRIS
UNIVERSIDADE DE COIMBRA
FACULDADE DE LETRAS
E. T. N.

João Mendes da Costa

790

Universidade de Coimbra
Faculdade de Letras
1317086289

OLIVERIVS VALERIVS MAXIMVS THEOPHILVS

VALERII Maximi priſcorum exemplorũ libri nouem: diligenti caſtigatione emendati: aptiſſimiſq; figuris exculti: cũ laudatis Oliuerii ac Theophili cõmentariis: Hermolai Barbari: Georgii Merulæ: Mar. Antonii Sabellici: Iani Parrhaſii: Raphaelis Rhegii: multorũq; præterea nouis obſeruationibus: Indiceq; mirifico per ordinẽ litteraꝝ: ad inueniendas hiſtorias nuper excogitato: Alteroq; in uſum grãmaticorũ ad uocabula rerumq; cognitionem.

Cum Gratia & Priuilegio.

CT C/9/6

UNIVERSIDADE DE COIMBRA FACULDADE DE LETRAS

= Nº 8.401 =

Sala 31
Est. 42
Tab. 20
Nº 2

Alerium Maximum publice priuatumq; domi prælegit hoc anno Ianus. ex eo q̃ tetra rerum uerborumq; portenta collatis exemplaribus: ingeniiq; sollertia sustulerit: q̃ uaria passim loca cimmeriis (ut aiũt) obducta tenebris: utriusq; linguæ excussis auctoribus illustrarit: ipse testis es optimus. qui tanto litterarum desiderio flagras ut nullo nõ die pendeas ab eius ore. Libuit hæc efflagitata toties impressoribus edenda tradere in comunem studiosæ iuuentutis utilitatem: tibiq; nuncupare quem Ianus ex omnibus suis auditoribus plurimi (nec iniuria) facit. optatq; & augurat (ut ab eo sæpius accepi) quandoq; euasurum ad summum uirtutis & honorum fastigium: fretus indole quæ in te cælestis elucet: clarissimo maiorum tuorum digna splẽdore: & Augustino patre qui iuris humani diuiniq; consultissimus: inter regios Senatores eminentissimum locum tenet: auctoritate gratiaq; nemini secundus. quas ei non ambitus & prensatio: sed integritas & æqui tenax obseruantia cõciliat: ingenuarumq; artium non in se modo studium: sed in aliis etiam patrocinium. Quis enim uel eloquentia: uel iuris interprætatione: uel philosophia: uel aliqua eruditionis opinione censetur: quem non amplectatur & enixissime foueat: Inde cõsecutus est: ut eum uenerentur & obseruent inferiores: æquales colant: principes ornent. An mentiri me sinent: potẽtissimus gallorum Rex: Insubriumq; Dux Ludouicus: a quo sponte lectus in sanctissimum senatum: Iuliusq; secundus Ponti. Maxi. cui ita carus est: ut illi in tanta rerum mole dignitas & amplitudo tua curæ sit. Extant eius ad te diplomata: cum summa uoluntatis in te declaratione. Non te fugit (ut uideo) quantum oneris diuino suo iudicio tibi iniunxerit. Ideoq; diu noctuq; das operam: ne quid ex optimis disciplinis: in quibus ab ineunte ætate uersatus pater excellit: in te desideretur. Equidem maxime uellem: eam mihi facultatem dari: quæ posset hanc inexplebilem tuam discendi sitim propriis lucubrationibus & si non extinguere saltem sedare. Sed quoniam nondum per ætatem licet: habebis interea Parrhasii tui non minus accurate emendata: q̃ luculenter exposita quædam Valerii loca. quæ tuo nomine publicauimus. Additis in Corollarium: si qua cæteri quoq; nostri temporis grammatici professores eius generis emiserunt. q̃ suis quæq; nominibus & auctoritati reddidimus. ne quen̄q̃ sua laude fraudemus: idẽq; nobis eueniat: quod nuper impressori cuidam Minutiano qui quom bonam partem Liuianarum castigationum quas triennio iam Parrhasius (ut scis) ex bello Macedonico frequenti promulgauit auditorio: pro suis edidisset: non minorem Cachinnum in se excitauit: quã uel Aesopi uel Horatii cornicula furtiuis nudata coloribus. Hæc nostra quamq̃ non dubito studiosis omnibus grata fore: tamen ut secus accidat: operæprecium me tulisse existimabo: si tu fraterq; tuus hilaris & ameni puer ingenii Nicolaus: quibus labor hic noster desudat æqui boniq; consuletis. Id si feceritis (ut spero) forsan ad maiora mihi adiicietis aculeos: Vale.

¶ Petrus Brutus Episcopus Catharensis: Oliuerio Suo Oratori Carissimo, S.P.D.

LEctis litteris tuis doctissime Oliueri mecum cœpi animo uoluptate Comici nostri sententiam: bone deus homo homini quid præstat. Cunq; ingenii mei uires ipse metiri diligentissime cœpissem: iure mihi atque merito de fortuna conqueri uisum est: quãdo multos annos ipse omni studio non sine magna lucubratione & labore assiduo litterarum ocio medicauerim: & illud mihi præ singulari ingenio tuo: & incredibili doctrina fateri liceat: me nihil scire. Quod & si mihi graue est atq; molestum: non cado tamen animis: lectitans in Valerium Maximum Cõmentaria illa tua quod litterarum bene olentibus floribus ætate iam ingraueſcente ipse non exornari queam, quandoquidẽ & Cato ille Censorinus senior iam effectus litteras græcas discere non erubuerit. In ipsis nãq; Commentariis a maioribus nostris præclarissime gesta: tam græcis q̃ latinis cum quadam dicendi elegantia & uenustate ita aperte atque dilucide complexus es: ut pro adipiscendis litteris: pro instituendis moribus: pro uita bene agenda unicum & rectum uestigium inde facile sibi excipere quisq; possit. Quamobrem omnes si te optimis institutis tuis: si ingenio: si doctrina atque uirtute alterum Omnibonum doctorem tuum prædicant & admirantur, non eos quidem fallit opinio: quando his temporibus nihil dignius: nihilue conducibilius studiosissimis litterarum afferre potuisses, nam quæ uel longius uel ob nimiam breuitatem obscurius alii conscripserunt: tua hæc profecto egregia enarratio clarius in pauca accuratissime redigit: & unico ferme argumento singula mirifice complectitur, neq; quod ad ueritatem historiæ atque cognitionem attinet: prætermisisti quicquam: prætulisti sane uim quandam hominis naturæ ad se uirtutibus omnibus ornandum: ut quem tecum in omni litterarum genere conferre possim habeam neminem. Quid enim præclarius aut maximarum rerum: aut uirtutis: aut sapientiæ actum: quod a te uiro doctissimo discussum non sit & illustratum? quantusq; in ipsis splendor sit uirtutis atque gloriæ: quantusq; admirabilis fructus rerum omnium ostenditur legentibus accurate: neq; de moribus solum & uita hominum: quod quidem eximium est. Sed de uirtutum natura & rebus humano sensui pœne occultis cum omni differendi ratione & dignitate monumenta in ipsis tradita cognoscuntur, & ad fœlicitatem comparandam: & ad beatitudinem consequendam nihil magis accidere potuit: hæc tua profecto inter alia quæ legerim omnia facundia quadam & dignitate præcipua longe eminent & excellunt: quæ si quis præclare simul & recte domiq; & foris tam in rebus secundis quam aduersis sibiipsi cõsulere cupiat assidua lectione pertractet. Arbitreturq; in primis diuinum hoc opus scribi non ad fidem historiæ faciundam solum: sed ad contemplandam effigiem omnis uirtutis & humanarum diuinarumq; rerum exemplum stabile atque firmum: quam gratum igitur & iocundum id muneris litteratissimis omnibus futurum sit: uel ex hoc maxime cognosci potest: quod te oratum uoluerint totiens: ut hæc æditio a te fieret ad bene beateq; uiuendum mortalibus aliquid deesse uideretur. Quapropter mi Oliueri doctissime: hic tuus labor: hæc tua industria haud minus ꝓfecto: sed plus multo q̃ eorum qui ante nos fuerunt uiri peritissimi ciuitatem nostram Vicentinam extulit & decorauit: tametsi nihil fuit aut ad humanum usum: aut ad diuinum cultum: aut ad immortalem gloriam obtinendam: quod Vicentini nostri uiri clarissimi non discusserint: non illustrauerint. Fuit enim (si recte memini) Rhemnius ille Palemon Vicentinus: qui artis grammaticæ miro quodammodo & artificio præcepta quædam memoratu digna tradidit. Quibus nec Diomedes eruditius: nec Priscianus illustrius tradere potuerunt. Fuit Antonius Iuscus qui eximio quodam ordine & arte præcipua in quasdam Ciceronis orationes elegantissime scripsit: fuit & Gaietanus Thienæus: qui cum omni academia & dialecticæ atq; philosophiæ mirum in modum potuit decertare: fuit Ioannes Portus utriusq; iuris in Patauino Gymnasio clarissimus interpres. Omittam Matheum bissarium eloquentissimum oratorem, Guilhelmum paiellum in persuadẽdo alterum Ciceronem: Missumq; faciam Omnibonum in dicendo & græce atq; latine singularem & admirabilem uirum: Franciscum Malchiauellum iurisco̅sultum. Qui rebus publicis atque priuatis ingenio suo ac legibus mirifice consulebat: & oppressis solus defensor sine spe ulla præmii opem ferebat: quod & ipse apud me totiens in agendis causis expertus in libello meo de uirtutis amplectenda hominem patrem patriæ iure atque merito appellaui, fuit Alexander neuius iuris pontifici unicum decus, fuit Leonardus nogarolus summus Theologus uenerandus pater ille. Qui illustrandæ ueritatis causa: sanctorum patrum scriptis & rationibus quamplurimis benedictæ uirginis conceptionem adeo illustrauit: ut in posterum ab aliquo impugnatum iri uideam minime: nisi ab imperito & male sano: ob quam rem celeberrimum: ut ita dixerim officium ab eo confectum: & a Sixto pontifice maximo perlectum: fuit summopere approbatum: fuerunt & alii nostræ urbis magno & excellenti ingenio atque doctrina uiri: quos quidem ne diuagetur oratio silentio prætermittam. Si de te tantum mi Oliueri dixerim quod de uiro probissimo dici potest: qui non minus eruditione quam facultate ingenii pollens tantum hac nostra ætate cæteris præstas: ut te non inferiori decore atque gloria insignitum ueluti firmissimum omnium uirtutum fundamentum ratione & uiquadam naturæ omnes te inquam obseruent & quasi uenerentur: quod autem altera æditio minus erudita: uel potius arida: & inculta ab impressoribus nuper facta Omniboni titulo ascribatur: non est cur quisquam admiretur: cum & deteriora agere non pudeat Auri sacra fame: ut ille ait: temerarios impressores: & doles ita factũ: parce quæso huic dolori: quando, quidem Omnibonus suopte ingenio: singulari eloquentia: & admirabili doctrina sese tueatur atque defendat: non latent (mihi crede) litteratissimos omnes in omni dicendi genere orationes græcæ atq; latine huiusmodi præclarissimi uiri: & illud in primis in Ciceronem de oratore scriptum im-

Rhẽnius Palæmon

mortali laude dignum:& qua ingenii magnitudine:qua ui orationis:qua elegantia & maiestate fuerit elucubratum:fugit profecto neminem. Ex quo illius nomen in omni ætate celebrabitur perpetuum & immortale:& immortali gloria extollet:hæc est uera hominum laus:hæc illustres uiros in cælum tollit:hæc breuitatem uitæ nominis immortalitate compensat. Quod autem enarrationes tuas tuo Bruto episcopo Catharensi dicare censueris:ago tibi gratias & habeo:& tanti muneris non immemor:spero me tibi quandoq; relaturum. Opus quidem mihi peculiare est & gratum & periocūdum:suauissimumq; erit atq; dulcissimum ocium mihi. Stude igitur mi Oliueri & enitere:si me diligis:si me gratū existimas:ut diligentissime atq; rectissime imprimantur:ne impressorum incuria & imperitia:quod frequentius fieri solet:uerborum stilum atq; orationis seriem:nec non & dignitatem operis peruertant atq; contaminent. De brutorūq; uero familia:quæ ut ais totum est celebrata per orbem:& antiqua originis uetustate referta:quo ingenio:qua prudentia:qua animi fortitudine romanum imperiū libertate donauerit:pace conseruauerit:latini codices satis admonent:atq; explicant. De ipsa nāq; nihil in mediū affe-
ram quando qui genus suum iactat:ut inquit tragicus ille:alienum laudet. Tu ipse præterea Veneræ ciuitati multum tribuis:facis tu ut soles ac debes urbem de omni genere uirtutis benemeritam fūmis efferre laudibus: quasane ob singulares uirtutes & res omnes sapiētissime a se gestas opibus auctoritate gloria atq; dignitate īdies magis illustratur & fulget:omittam admirabilem & pœne incredibilem urbis situm: ædificiorumq; alta atq; præstantissima ornamenta. Quales enim uiros semper habuerit hæc ciuitas:qua iusticia:qua fide:qua constātia:quo consilio:qua sapientia perornati extiterint:institutis suis atq; moribus:legibus:decretis atq; imperio facile digno sci potest:quæ unquā respu. (pace dixerim aliarum) præstantius atq; sapientius gubernata extit: nec non pacis solum:sed etiam belli opportunis artibus:nec maritimis tantum:sed etiam terrestribus mirum in modum ualet: quos sumptus:quos labores:quæ rerum discrimina pro religione seruanda:pro fide augenda subierit hæc sanctissima ciuitas:nullus est qui non satis superq; itelligat. Omnia iam meo iudicio christianæ fidei subiecta ab immanissimis barbaris:a seuissimis turcis christianæ fidei hostibus capta spoliata direpta & exhausta forēt:nisi Venetorūq; constantia & animi magnitudo defendisset & conseruasset:quæ res maximæ admirationi ut esse debet ita profecto est q; totam Italiam & christianos omnes consilio suo facultate & opibus foueat:iuuet:& tueat:atq; conseruet hoc sane ut dixerim non fecit patriæ amor:q; in ea natus & educatus fuerim: sed res ipsa pro uarietate tuenda me impulit & inflammauit:tametsi quæ gesta fuerūt a Venetis maiora sunt & clariora q̄ ut mea dictione egere uideantur sed mittam hæc:& id exequar quod officium suadet obsecrans omnes:qui litterarūq; studio delectantur:qui disciplinis qui uirtutibus & uitæ bene institutæ fauent hoc opus sanctissimum amplectantur:huic omni studio incumbant. Hoc legant & perlegant sæpius:& in gymnasio suo atq; bibliotheca siue quocūq; se contulerint de manibus nunq̄ ponant:ut cum præstantissimis ingeniis atq; uiris illustribus se adæquauerint: glorientur quandoq; immortalitate nominis sui. Tu igitur mi Oliueri da operam & incūbe ut id operis quāprimū imprimatur:ut admirandæ doctrinæ tuæ atq; uirtutis testimonium omnes ualeant perhibere. Tu uale & me ut soles ama clarissimum sydus Vicentini agri: Vicentiæ. XI. Kalendas Ianuarii. Venetorum laus

¶ AD Reuerendissimum in Christo patrem & dominum dominum Petrum de Brutis benignitate Diuina Episcopum Catharensem Oliuerius Arzignanensis.

QVanquā mihi negatum erat ocium Reuerendissime Pater:ut inter graues & continentes erudiendæ iuuentutis aliarūq; rerum multarūq; occupationes:nihil a me promi:nihil edi posse uideretur: quod elaboratū ingenio:lucubratū industria in litterario senatu digne recitari probariq; posset: negare tamen ipse non potui:nec fas esse duxi Iacobo Leoniceno clarissimi uiri Omniboni filio: & mihi spirituali quadā necessitudine coniūcto præsertim a me iusta petenti & præclara cupienti:ut Valerii Maximi monumenta:quæ uolumine breui comprehensa multis interdū obscuriora uideri solent:quacūq; possem oratione explicare:in mediūq; proferrem ad hūanitatis & disciplinæ propagationem ad cōmunē studiosorūq; hominū utilitatem. Cui qdem hoc a me sæpius afflagitanti multū ac diu reluctatum fuisse non negauerim quoniā suscipere tanti auctoris interpretationē q̄ non modo facultate consequi: sed etiā cogitatione complecti difficile foret:quippe ubi omnia ferme omniū rerū exempla:ex multis & pœne innumerabilibus tam græcorū q̄ latinorūq; uoluminibus essent non minus diligenter inquirenda: q̄ fideliter referenda:non meum esse censebam:q̄ uererer reprehensionem docturum hominum atq; prudentum: sed eorum q̄ maiori ocio:acriori ingenio:exquisitiori doctrina:præstantiori facūdia de se talia profiteri & consequi possunt. Sed cū huiuscemodi rei nuper facta esset ab impressoribus æditio quædam temeraria satis ut arbitror:& ea falso quidem Omniboni oratoris eximii titulo abumbrata:ut eius auctoritate uenalior fieret ac præciosior:id mihi necesse quodāmodo duxi:quod Iacobū Leonicenum magnopere uelle intelligerem: nec aliter boni uiri gratiq; discipuli officiū tueri posse uidebam nisi præceptorem optimū de me:de patria:de litteris:de lingua nostra:de romana dignitate optime meritū q̄bus possem studio:& industria uindicassem:& a turpissima qua uidebat inustus nota tersissem:nam cum boni si qd in nobis est id totum ab uberrimo tanti præceptoris fonte manarit: hæc quoq; commentaria nostra siqd ualent ad eum referant necesse est. Et cum eo malignitatis & impudentiæ quorūdam impressorūq; accesserit auaritia:ut dum suæ utilitati consulant:alienæ dignitati insidiari non dubitent quippe qui pallacini cuiusdam imperiti hominis nugas a doctissimo uiro Calphurnio nō solum damnatas: sed

ita reiectas:cum eius limatissimæ correctioni traderent ut diceret se malle noua componere q̄ iam mēdosa corri
gere has inq̄ nugas tāto uiro ascribere ausi fuerūt. Satius esse duxi periclitari qd possent exiguæ ingenii mei uires
quā rei magnitudine deterritum ab officio omnino desistere. Nā si minus quantum uelis afferas: boni: at quantū
possis attulisse laude nō careat: neq; n. ubi sunt sua præmia debent studia nostra langueſcere: qd̄ non eo peruenia/
mus quo uolūtas ferat: sed multomagis intēti ut officiosi hoies aliquo potius numero uideamur fuisse q̄ nullo.
Itaq; feci eoq; propensius: quo rem istam non solum honestam & utilem: sed prope necessariam esse iudicarem:
ne præclara adolescentum ingenia obscuris aliorum ambagibus: uel ut uerius dicam: deliramentis in maximos
deducerentur errores: turpissimamq; rerum ignorantiam: falsas & fictas historias lectitando. Quantū uero uti/
litatis afferat Valeriana diligentia sui studiosis: uel ex eo cognosci potest: q; nullum ferme hominū genus inue/
niri possit: cui non aliqua ex parte consuluisse uideatur: cum ille per omnia ferme omnium scriptoꝝ monumen
ta: tanq̄ per redolentia prata discurrens: multiplici flore uestita: pulcherrimarum rerum ueluti florū speciosissi/
mam sibi coronam confecerit: dignissima quæq; legendo: nam uirtutis & uicii nullum genus reliquit intactū:
unde habeant homines: & imitari quod cupiant & fugere quod oporteat: hoc enī opere suo: ut præceptoris mei
uerbis utar: complexus est diuinarum humanarumq; rerum præcipua quæq; ut ab egregiis illa quidem uiris
edita deligi potuere. Hinc scilicet habetur quo iure homines egregiam laudem: qua ue iniuria dedecus omne
incurrerint. Habent sacris religionibus dedicati quo pietatis honore colent fasq; bonumq;: q̄ deinde turpitudi/
nis nota metuant sceluſq; nefasq;. Habent rerum publicarum reges & principes: quibus eas institutis maiorum
meliores efficere possint: quibus & artibus seditiones in populum serere pernitiosi homines consueuerint: ut ea/
rum artium turpitudinem abominentur. Habent adolescentes: quæ nam egregiæ indolis præclara facinora imi
tentur: quæ rursus indignitatis & ignauiæ conuicia declinent. Hinc fortitudinis & patientiæ fructus uberior:
Hinc constantiæ gloria maior exoritur. Hinc rebus omnibus modum imponere discimus: ut amicitiis geren/
dis ac inimicitiis: ne aut in his remissiores: aut illis uehemētiores q̄ oporteat simus: hinc abstinere a flagitiis: con
tinere libidines: tolerare pauperiem: turpia uereri: pietatem colere: seueritatem obseruare docemur: Hinc nobis
coniugalis amor carior efficitur: amicitia iocundior liberalitas clarior: humanitas præstantior: clæmentia nobi/
lior: huius præceptis instruuntur: qui gratitudinis laudem sibi comparare student: qui obnixius ingratitudinis
nomen effugere contendunt. Huius peritia maiorem in modum iusticia colitur: fides obseruatur: pudicitia reti/
netur. Huius admonitione maxime iuuantur: qui sapientius consulere. Astutius prouidere: industriosius agere
uoluerunt. Hinc quoq; ociosa senectus inuenire potest quo se studio oblectet atq; negocio: hinc luxuries atq; li/
bido q̄ detestabiles sint facile percipitur. Hic crudelitas: Ira: Odium: Auaritia: Superbia: Impotentia: Perfidia: quā
contrariæ sint naturæ hominum planius ostenditur. Postremo quoniam Valerianæ diligentiæ non possumus
omnia narrata percurrere: ex his satis constare arbitror q̄ perutilis sit liber iste: ubi uirtutū omnis generis ima/
gines collocatæ sint: illæ quidem multo expressiores & imitari potius quā intueri iocundæ: quas non ære aut
marmore phidias: aut Apelles siue Lysippus: sed tantum libris suis scriptor diligentissimus reliquerit incorru/
ptis litterarum monumentis perpetuo duraturas: quas impudentissima quadam temeritate nescio quis attin/
gere ausus dum spectandas hominibus illustriores se reddere posse putat: maxime deformes & obscurissimas
reddidit: quare nos multorum & clarissimorum hominum: tam græcorum q̄ latinorum hortatu compulsi: &
eorum ope atq; opera adiuti. Illas in suum pristinum decorem reuocare ac restituere quæ curauimus: & fœli/
citer satis nos assecutos esse speramus. Hoc igitur opus nostrum qualecūq; est tuæ reuerendissimæ dominatio/
ni dedicatum ad te mittimus: ut illud dum licet per occupationes totum percurras: & si tanta dedicatione tibi
dignum uidebitur tuo nomini iubeas inscribi: ut tua auctoritate munitum audatius prodeat in publicum: nā
iudicio tuo comprobatum satis scio malignitatis aculeos non ualde posse exhorescere. Quis enim nisi male sa
nus iudicium imbrobaret æquissimi uiri doctrina & litteris excellentis: ingenio & sapientia præditi: iusticia &
integritate referti: fide & innocentia probati: religione & sanctimonia pleni: qui probitatis defensor: malignita
tis oppugnator: perpetuam sibi pro nobis contra improbos propugnationem suscipere consueuerit? Non com
modum uidetur esse reuerendissime pater: imperorata iam præfatione nostra tuas uelle laudes recensere: quæ
quidem eiusmodi sunt: ut una quæq; suum tempus suum locum suam orationem desideret. Nam brutorum
familiam toto orbe celebratam & tanta originis uetustate refertam: ut prima Romanæ libertatis parens: eius/
demq; seueriſſima custos fuisse dicatur: si nunc in medium afferre: & explicare uoluero tantæ primordia do/
mus per tot ducta uiros antiqua ab origine gentis: si præterea tuam inclytam patriam urbem Venetam: in qua
natus: in qua educatus: in qua ad honores & dignitates prouectus es: quæ omnium iudicio atq; consensu meri/
to dicitur Maris Regina: orbis consilium: regum: principum: & omnium gentium profugium: libertatis patro/
na: iusticiæ parens: religionis mater: fidei columē. Italiæ splendor: in qua omnis illa spartanorum athenien siū
& Romanorum sepulta potentia & gloria reuiuiscit. Si deniq; tuas eximias uirtutes: quibus merito uideris cū
omnibus & eorum qui maximi habentur: & sapientia animi: & innocentia uitæ: & magnitudine consilii: & li/
beralitate naturæ: & excellentia doctrinæ: & scientia rerum: & religionis obseruantia: & fidei constantia: & om/
ni deniq; laudis genere posse conferri: si hæc inquam omnia commemorare uoluero: non erit mihi oratio clau
denda: sed historia magis inchoanda. Itaq; omittam atque in aliud tempus differam: & si nostrum multarum
uigiliarum munus tibi gratum fuisse cognouero. Primum illud: ut nomini tuo imprimatur operam dabo.
Alia deinde parabo dominationi tuæ destinanda. Nam quicquid litteris: quicquid studio: quicquid industria:

quicquid ingenio consequi potero id totum ad arbitrium tuum referam. Quos autem in hoc opere sum auctores imitatus: quosque dictorum meorum testes adduco: Historicos: Poetas: Oratores: Grammaticos: atque Philosophos: Græcos: Latinos: & Hebreos. Numero supra centum & uiginti. Omnes hic breuiter collecti oculis tuis subiiciuntur.

Plinius de histo. natura.
Plinius de uiris illustribus
Titus Liuius Patauinus
Marcus Cato
Aulus Gelius
Lucius Florus
Salustius Crispus
Valerius Antias
Iustinus
Solinus
Frontinus
Vegetius
Iulius Celsus
Iulius Cæsar
Suetonius
Cornelius Balbus
Cornelius Nepos
Fabius
Selius
Gelius
Sabinus Masurius
Seruius Sulpitius
Lactantius Firmianus
Pomponius Mella
Fauorinus
Aemilius Probus
Quintus Curtius
Asinius Pollio
Orosius
Iosepus
Diomedes
Macrobius
Clodius Licinius
Eusebius
Fauonius
Cassiodorus Siculus
Diodorus Siculus
Helius Spartianus
Strabo
Dionysius Alicarnaseus
Plutarchus
Tuditanus
Eutropius
Thucidides
Herodotus
Philistius
Ptolemæus
Quadrigarius
Hermippus
Diocles
Plinius Orator
Marcus Cicero
Quintilianus
Demosthenes
Demetrius
Theopompus
Theodectes
Naucrates
Isocrates
Virgilius
Oratius
Iuuenalis
Persius
Lucretius
Lucius Crassus Orator
Ouidius Poeta
Lucanus
Terentius
Seneca
Statius
Propertius
Ennius
Martialis
Petrarcha
Archilochus
Theocritus
Homerus
Symonides
Plautus
Hesiodus
Pacuuius
Syllius
Aristoxenus
Seruius Honoratus
Priscianus
Asconius Pedianus
Varro de lingua Latina
Nonius Marcellus
Festus Pompeius
Laurentius Valla
Ioannes Tortellius
Leonardus Aretinus
Beatus Thomas
Beatus Augustinus
Beatus Hieronymus
Aristoteles
Plato
Archimenides
Syropus
Chrysippus
Solon unus e Septem
Heraclydes
Antisthenes
Diogenes
Aristippus
Pytthacus unus e Septem
Aristophanes
Eschines
Theophrastus
Calisthenes
Cares
Apuleus
Dicæarchus
Apollodorus
Thrasylus
Socrates

COMPENDIOSA VITA VALERII MAXIMI.

VAlerius Maximus ciuis Romanus Patricio genere natus omnem puericiam & magnam adolescentiæ partem litteris percipiendis & honestis artibus dedit: inde sumpta uirili toga se contulit ad rei militaris disciplinam: ubi aliquādiu stipendia feciſſe & in Asiam cum sexto Pompeio nauigasse dicitur: unde reuersus cum uideret se patriæ suæ tā benedicendo q̄ benefaciendo posse prodesse: a quo incœpto studio militiæ gloria detinuerat: eodem regressus statuit urbis Romæ exterarumq; gentium facta simul ac dicta memoratu digna: ut ipse fatetur: litterarum monumentis commendare: quod fœliciter & glorioſe consecutus est. Floruit autem Tiberii Cæsaris temporibus & sub eius imperio hanc scripsit historiam: cuius etiam numen inuocat. Imperatores enim Romani cum uirtute sua iuste sancteq; gessissent imperium diuino celebrabantur honore & in deorum numerum transferebantur: unde etiam diuos Imperatores appellamus. genus uero suum paternum a gente Valeria: Maternum a Fabia duxisse fertur: unde Valerius Maximus ex utraq; familia ei nomen est: de cuius morte certi nihil potest afferri.

ELENCHVS LIBRORVM VALERII MAXIMI.

Primi Libri.

De seruata religione cap. i. car. i.
De neglecta religione cap. ii. car. vi.
De ominibus cap. iii. car. ix.
De prodigiis cap. iiii. car. xi.
De somniis cap. v. car. xv.
De miraculis cap. vi. car. xix.

Secundi Libri.

De institutis antiquis cap. i. car. xxvi.
De disciplina militari cap. ii. car. xxxix.
De iure triumphandi cap. iii. car. xliii.
De censoria nota cap. iiii. car. xlv.
De maiestate cap. v. car. xlvii.

Tertii Libri.

De indole cap. i. car. xlviiii.
De fortitudine cap. ii. car. l.
De patientia cap. iii. car. lviii.
De his qui infimo loco nati clari euaserunt cap. iiii. car. lx.
De his q a parentibus claris degenerauerunt cap. v. car. lxii.
De his qui cultu corporis sibi nimium indulserunt cap. vi. car. lxiii.
De fiducia sui cap. vii. car. lxiii.
De constantia cap. viii. car. lxvi.

Quarti Libri.

De moderatione animi cap. i. car. lxxi.
De his q ex inimicis iūcti sūt amicitia ca. ii. car. lxxvii.
De abstinentia & continentia cap. iii. car. lxxix.
De paupertate cap. iiii. car. lxxxiii.
De uerecundia cap. v. car. lxxxvi.
De amore coniugali cap. vi. car. lxxxvii.
De amicitia cap. vii. car. lxxxix.
De liberalitate cap. viii. car. lxxxxii.

Quinti Libri.

De humanitate cap. i. car. lxxxxiiii.
De gratitudine cap. ii. car. lxxxxix.
De ingratitudine cap. iii. car. c. ii.
De pietate erga parentes cap. iiii. car. c. vii.
De pietate erga fratres cap. v. car. c. x.
De pietate erga patriam cap. vi. car. c. xi.
De parentum amore & indulgentia in liberos cap. vii. car. c. xiiii.
De parentum seueritate aduersus liberos cap. viii. car. c. xv.
De parentum moderatione aduersus suspectos liberos cap. viiii. car. c. xvi.
De parentibus qui obitum filiorum forti aio tulerunt cap. x. car. c. xvi.

Sexti Libri.

De pudicitia cap. i. car. c. xvii.
Quæ libere dicta aut facta sūt. cap. ii. car. c. xx.
De seueritate cap. iii. car. c. xxiii.
De grauiter dictis aut factis cap. iiii. car. c. xxvi.
De iusticia cap. v. car. c. xxvii.
De fide publica cap. vi car. c. xxx.
De fide uxorum erga uiros cap. vii. car. c. xxxi.
De fide seruoꝝ erga dominos cap. viii. car. c. xxxii.
De mutatione moꝝ & fortunæ cap. ix. car. c. xxxiii.
De sublimitate a statu humili cap. x. car. c. xxxiiii.
De uarietate casuum cap. xi. car. c. xxxv.

Septimi Libri.

De fœlicitate cap. i. car. c. xxxviii.
De sapienter dictis aut factis cap. ii. car. c. xxxix.
Vafre dicta aut facta Strategemate cap. iii. car. c. xliiii.
De repulsis cap. iiii. car. c. xlviii.
De necessitate cap. v. car. c. l.
De testamētis q̄ rescissa sunt cap. vi. car. c. li.
De testamētis q̄ rata māserūt cap. vii. car. c. liii.
Qui aduersus opiniones hominum hæredes habuerunt cap. viiii. car. c. lv.

Octaui Libri.

Infames rei quibus de causis aut damnati aut absoluti sunt cap. i. car. c. lvi.
De priuatis iudiciis cap. ii. car. c. lx.
Quæ mulieres pro se aut pro aliis causas egerunt cap. iii. car. c. lxi.
De quæstionibus cap. iiii. car. c. lxi.
De testibus cap. v. car. c. lxi.
Qui quæ in aliis uindicarunt ipsi commiserunt cap. v i. car. c. lxii.
De studio & industria cap. vii. car. c. lxiii.
De ocio cap. viii. car. c. lxviii.
Quanta uis eloquentia est cap. viiii. car. c. lxix.
Quantum momentū sit in pronunciatione & apto motu corporis cap. x. car. c. lxx.
Quā magni effectus artiū sint cap. xi. car. c. lxxii.
Quæ nulla arte effici possunt cap. xii. car. c. lxxiii.
Suæ quēq; artis & auctorē & disputatorem optimum esse cap. xiii. car. c. lxxiii.
De senectute cap. xiiii. car. c. lxxiiii.
De cupiditate gloriæ cap. xv. car. c. lxxvi.
Quæ cuiq; magnifica contigerunt cap. xvi. car. c. lxxviii.

Noni Libri.

De luxuria cap. i. car. c. lxxxii.
De crudelitate cap. ii. car. c. lxxxvi.
De ira & odio cap. iii. car. c. lxxxx.
De auaritia cap. iiii. car. c. lxxxxiii.
De superbia & impotentia cap. v. car. c. lxxxxiiii.
De perfidia cap. vi. car. c. lxxxxv.
De ui & seditione cap. vii. car. c. xcvi.
De temeritate cap. viii. car. c. xcvii.
Quantum ualet error cap. viiii. car. c. xcviii.
De ultione cap. x. car. c. xcviii.
Dicta improba aut facta scelerata cap. xi. car. c. xcviiii.
De morte non uulgari cap. xii. car. cc. i.
De cupiditate uitæ cap. xiii. car. cc. iiii.
Quā exq̄sita custodia usi sunt q̄bus suspecti domestici fuerunt cap. xiiii. car. cc. v.
De similitudine formæ cap. xv. car. cc. vi.
De his q̄ infimo loco nati mēdacio se clarissimis familiis inferere conati sunt cap. xvi. car. cc. vii.

FINIS.

VRBIS Romæ exterarumq; gentium facta simul ac dicta memoratu digna: q̃ apud alios latius diffusa sunt. In ac p̃fatiõe: Valerius seruat qd ꝑpriũ é exordii: ut attentionẽ captet & docilitatẽ: Proponit enim qbus de rebus dicturus sit: & se rem utilem scriptuꝝ pollicet: idq; q̃ breuissime factuꝝ. Beniuolentiã quoq; cõparat a persona sui: cũ officiũ suũ sine arrogantia laudet: extenuat quoq; meritũ suũ cũ dicat se nõ tantũ igenio & industria ualere: ut oĩa cõplecti possit: neq; cõfidat: ea etiã de qbus tractaturus sit: se uel ornatius: uel copiosius q̃ cæteros esse scriptuꝝ. In reliq̃ uero parte: nihil aliud agit: nisi ut plane aduletur Tiberio: nam inuocat eius numẽ: quod proprium est poetarum: idq; sine adulationis suspitione fieri non potest. Vrbis Romæ: eo ordine historiã exequitur: quo nunc ꝑponit: nã ubi primo domestica ponit exẽpla: deinde externa subiũgit. Exterarũq; gẽtium: Quia oĩa ferme oĩum reꝝ exempla ex multis & pene inumerabilibus: tã græcoꝝ: q̃ latinorũ uoluminibus i unũ cõgesta proposuit. Exteraꝝ dr̃ & Externaꝝ: nã & exter iuenit. Statius exter honos dixit. Vir. li. iiii. Et nos fas extera q̃rere regna: at li. vi. Externiq; itez thalami. Hesternus uero aspiratũ cũ s aliud est: Nã ab heri deducit. Facta simul ac dicta: ut qsq; recte fecerit aut dixerit oculis nr̃is subiiciat.

Exter
Exter
nus
Statiꝰ
Vir.
He-
ster
nus

Quæ apud alios: utilitatẽ ostẽdit operis sui: dicit. n. apud alios eiusmõi ꝑplixe tractata esse: & ob eã rem nõ facile cõpræhẽdi posse. Latius diffusa sũt: latiꝰ dispsa sũt: ut nõ breuiter cognosci possint. Breuiter: Bene hic breuiter: qa apud alios latiꝰ siqdẽ ita ꝑcipi oportet: quẽadmodũ apud eos: scripta iueniunt. Illustribꝰ auctoribus: Ab auctoritate ẽt cõparat fidẽ: scriptis suis. Documẽta: hic nitit beniuolos reddere auditores: q ꝑfitet se illis minuere laborẽ. Documẽta: exẽpla & monumẽta uirtutis uel uicii: uirtutis ad suadẽdũ: uicii ad deterrẽdũ: ut alteꝝ imitemur: alterum fugiamus. Labor absit: Nã alioqn necesse foret ut apud multos eiusmõi exẽpla iueniret: qd̃ sine maxio labor cõfici nõ posset. Nec mihi cuncta cõplecta nõ satis est ad beniuolẽtiã cõtrahendã officiũ suũ laudare: nisi id quoq; extenuaueris: ideo hoc facit: & attẽtionẽ parat: cũ breuiter id se factuꝝ polliceat. Nã cũ dicit se nolle cuncta cõplecti: significat se historiã breuiori libro uelle compræhẽdere. Quis. n. oĩs æui: Nõ. n. inqt ego mihi uiribusq; meis ita cõfido: ut audeã oĩa polliceri imo uero de multis pauca ꝑscribã: neq; n. ita igenio meo fretus sum: ut ornatiꝰ q̃ cæteri scriptores scribere audeã. Voluminũ numero: utpote nouẽ libris: hoc iter uolumẽ & librũ itereſt: q; uolumẽ significat ptes operis: nõ aũt totũ librũ: liber uero & ꝑ toto codice & ꝑ uolumĩe accipit: Idq; Pli. oratoris testimõio cõprobat: q dixit libri tres: in sex uolumĩa pp amplitudinem diuisi. Aut qs cõpos mẽtis: bene dixit nisi stultꝰ fuerit: nã q supra uires aliqd audet: hic ꝑpe ĩsaniã accessisse ur̃. Vnde flaccꝰ. Sumite materiã uestris q scribitis æquã Viribꝰ: & uersate diu qd ferr̃ recusẽt: Quid ualeãt humeri. Quis ergo inqt nisi malesanus audeat cæteros scriptores eloquẽtia & ĩdustria supare? Seriẽ: Ordinẽ: a serendo: hoc est ordinãdo dictã. Fœlici: fœcũdo & copioso. Supiori: maiori & elegãtiori. Cõditã: cõpositã. Quis speraverit? q̃si dicat nemo. Te igi. pe. quẽ. Iã adulari ĩcipit: sic & Vir. Tuq; adeo quẽ mox q̃ sint hĩtura deoꝝ. Cõcilia incertũ é: & cætera. Nec miꝝ est q; tã plane adulet: nõ. n. mos ẽ scriptoribus ĩuocare. Hoc autẽ loco ĩuocat ĩperatorẽ q̃si deũ: qd̃ sine adulatiõe facere nõ põt: q; mos nõ sit. Liuius. Cũ bõis potius ominibus: uotisq; ac p̃catiõibus deoꝝ dearũq; si ut poetis nobis quoq; mos eẽt: libẽtius ĩcipemus: ut orsis tãti operis succesſus ꝑsperos darent.

OLI-
VEriꝰ

Docu
mẽtũ

Liber
Volu-
men
Hora.
Flac.

Series.
Virgi.

VALERII Maximi Factoꝝ ac dictorum memorabiliũ. Liber ad Tiberium Cæsarem. Prologus.

VRBIS ROmæ exterarũq; gentium facta simul ad dicta memoratu digna: quæ apud alios latiꝰ diffusa sũt: q̃ ut breuiter cognosci possint ab illustribus electa auctoribus deligere constitui: Vt documẽta sumere uolẽtibus lõge iquisitiõis labor absit. Nec mihi cũcta complectendi cupido incessit. Quis. n. omnis æui gesta modico uoluminum numero compræhenderit? Aut quis cõpos mentis domesticæ peregrinæq; historiæ seriem fœlici superiori stilo cõditam: uel attentiore cura: uel præstantiori facundia traditurũ se sperauerit? Te igitur huic cœpto: penes quem hoĩum deorumq;

Cõſenſus hoium: Quia dii & hoes ita cõſenſerũt: ut totius orbis terrarũq; mariſq; iperiũ obtineres. Certiſſima ſa. pa. qa ſalus pria i te uno poſita e: nã iperatores p adulationẽ parẽtes priæ dicebãt: qd Ciceroi nõ p adulationẽ datũ fuit poſt extictã nefariã Catilinæ cõiurationẽ i cõſulatu ſuo. Iuuenalis Roma patre patriæ ciceronẽ liberã dixit. Virtutes: fouent: & uicia uidicãt. Id fortaſſe dicit qd facere deberet ut uirtutes foueret: & uicia uidicaret. cũ .n. dicimus hoiem aliqd magnũ facere: ſi facit: cõfirmamus: ſi nõ facit: hortamur ut faciat. Fouent: Suſtẽtant.

Nã ſi priſci oratores: oſtẽdit ſe rectius iuocaſſe cæſaris numẽ q̃ cæterorũq; deorũq;: quos ab oratoribꝰ & poetis iuocari cõſuetũ e: dicit. n. ſi antiq oratores & poetæ ab aliquo numie icepe: hi a Ioue: illi ab alio numie: ego quo minor ſũ cæteris hoc iuſtior ad te cõfugio: quẽ uidemꝰ diuios honores meruiſſe: q̃ ãt priſci oratores iuocauerit numia anteq̃ oratiões icoharẽt: oſtẽdit Virgilius. xi. æn. Præfatꝰ diuos ſolio rex ifit ab alto. Nã & Ser. i enarratiõe huius carmis ſic ingt. More antiquo: nã maiores nullã oronẽ niſi iuocatis numinibꝰ i cohabãt: ſicut ſunt oẽs orones Catõis & gracchi: nã generale caput i oibꝰ legimꝰ. Vnde Cicero: p irriſionẽ ait. Si qd ex uetere aliq̃ orone Ioue ego optimũ maximũ: &c. Ab Ioue. o. m. Cice. i oro ne cõtra clodiũ. Quo circa te capitolie quẽ pp beneficia populus Rõanus optimũ pp ui maximũ appellauit. ltẽ li. iii. de finibus bonorũq; & maloru. Cũ dicius Ioue optimũ maximũ eũdẽq; ſalutarẽ: hoſpitalẽ: ſtatorẽ: itelligi uolumus ſalutẽ oium in ſua eẽ tutela. Numie: quia ita icipe ſolebãt oratores antiq. Orſi. ſ. exordia ſũpſer. Numie: ut ab apollie: a libero: a cerer. Vnde Vir. Vos o clariſſima mũdi Lumia labẽtẽ cælo q̃ ducitis ãnũ: Liber & alma ceres. Cætera. d. cæteri iqt dii tãtũ opiniõe colligũt. i. tãtũmõ hoies opinãt cæteros eẽ deos: q̃ eos nũq̃ uiderit. Cæſares: ãt uidẽt: ergo cæterorũq; deorũq; dẽ fides ẽ: ſed icerta: Cæſarũq; ãt pſẽs & certa: qa dii cæſares oculis ipis cõſpiciũt: ergo q̃do de cæſaribus fides ẽ certior atq; pſẽtior q̃ de cæteris diis tãto iuſtius ego tuũ numẽ iuocaui: q̃ cæterorũq; deorũq; ab oratoribꝰ & poetis iuocãt. Plinius. Prno Auitoq; ſyderi. Pli. li. i. natu. hiſto. dicit: nõ multo poſt obitũ. C. Cæſaris i ludis: quos faciebat auguſtus ueneri genitrici: appuiſſe ſydus crinitũ p. vii. dies i regiõe cœli ſub ſeptẽtriõibus: qd oriebat circa undecimã horã diei: Eo ſigno ſignificari uulgus credidit cæſaris aiam iter deorũq; imortaliũ numia receptã. Et hoc teſtat ipe: Pli. ex uerbis auguſti: q qdẽ iteriori gaudio ſibi illud natũ ſeſeq; i eo naſci iterp̃tatus ẽ: hoc ingt ſalutare terris fuit. Vnde Virgilius. Ecce dionei ꝓceſſit cæſaris aſtrũ. In cuius tamẽ carmis expoſitiõe. Seruius nõ ueneri gẽitrici: ſed Patri Cæſari funebres tũc celebraſſe ludos auguſtũ dicit. Bene ergo dixit prno auitoq; ſyderi. i. Prno: Octauiani. Auito: Iulii cæſaris. Cærimõiis noſtris: Quia maxia lætitia celebrant ſacra patris & aui: quorũq; diuinitate auctæ ſunt cærimoniæ nræ. Reliquos. n. d. ac. Nec immerito quidem factum eſt: ut uirtute Iulii cæſaris romani dicerentur deorũq; auctores. Accepimus. ſ. ab aliis gentibus. Dedimus. ſ. a nobis. Et quoniam initium: Quandoquidem huc animus intendit: ut principium noſtrum ſumatur a religione: ab ea dicere incipiemus.

OLI. Maiores ſtatas: Aggredit nũc qd pollicitus eſt: ut exẽpla ꝓponat memoratu digna: & primo qdẽ de religiõe: qbus facile pcipi põt eã p̃ cæteris curæ fuiſſe maioribus: ut nihil ne minimũ qdẽ p̃termitterẽt qd ad religionẽ ptinere uideret. Primo igit dicit de iſtitutis maiorũq;: q̃ ad religionẽ ſpectabãt: quã illi oibꝰ i rebus diligẽtiſſime ſeruabãt. Eſt ãt religio: uirtus q̃ ſupiori cuidã naturæ. i. deo cultũ cærimoniãq; affert: dicta a relegẽdo teſte Cice. li. de natura deorũq;: q ſupſtitioſos a religioſis ita diſtĩguit: q tetos inqt dies p̃cabant & imolabãt: ut ſui ſibi liberi ſupſtites eſſent: ſupſtitioſi ſunt appellati: qd nomen primo latius patuit. Qui autem oia q̃ ad cultum deorũq; ptinerẽt: diligenter retractarent: & tanq̃ relegerẽt: dicti ſũt religioſi ex relegẽdo. Maiores: Antiq & ueteres: illi quoq; mores fuere meliores: nã ipſi deorũq; cultũ p̃ cæteris rebus procurarũt: maiores & minores: quotiẽs de priſcis & poſteris dicimus numero tantũ plurali declinat. Statas cærimonias: ſtatæ cærimoniæ: ut uult Feſtus Põpeius: dicebant ſacrificia q̃ certis qbuſdã diebus & ſtatutis celebrabãtur. Vnde Cato. Sacra ſtata & ſolẽnia ſancta deſeruiſti: alii ſtatas ꝓ ſtatutas dicũt: qdã etiam Iouis ſtatoris ſacra. Sed feſti melior eſt ſnia & expoſitio. Solẽnes: anniuerſaria ſacrificia q̃ ſingulis qbuſq; annis fiebãt: nã ſolẽnis a ſolo & anno cõponit. Cærimonias: cærimõiæ apud latinos generaliter dicunt oẽs ritus ſacrificiorũq; a cerete oppido: ut ipſe paulopoſt dicturus eſt: uel a caritate ut aliis placet. Põtificũ ſcia: iure canonico: ut nos nũc dicimus ſiue põtificio: nã pontifices docebãt qbus tẽplis: qbus diis: quo tẽpore: quo ritu: qbuſq; i hoſtiis ſacrificia fieri deberẽt. Gerẽdarũq; rerũ: Quia ſacrificia q̃ ꝓ rebus gerẽdis ſuſcepiſſent: earũq; rerũ auctoritate cõfirmata: ſolẽnia habebãt niſi iperator rẽ cũ hoſte cõmiſſurus tauro marti imolaſſet: & poſtea uictoriam cõſecutus eẽt id ſacrificiũ ex re bene geſta cõprobatũ ſolẽne habebat: nã ex eo qd rẽ bene geſſiſſent itelligebãt ea ſacrificia diis accepta fuiſſe: & ita cõfirmata auctoritate ſolẽnia haberi incipiebãt. Augurũq; obſeruatiõe: ut q̃ captis auſpiciis augures diis gra-

Iuuenalis

Virgilius

Cicero

Virgilius

Plini.

Virgi.

Religio Cice.

Pom. Cato

cõſenſus maris: ac terræ regimẽ eſſe uoluit: certiſſima ſalus patriæ cæſar iuoco: cuius cæleſti ꝓuidẽtia uirtutes (de qbus dicturus ſum) benigniſſime fouent: Vitia ſeueriſſime uindicant. Nã ſi priſci oratores a Ioue optimo maxio bene orſi ſunt. Si excellẽtiſſimi uates a numine aliquo principia traxerunt: mea paruitas eo iuſtius ad fauorẽ tuũ decurrerit quo cætera diuinitas opiniõe colligitur: tua præſenti fide: paterno auitoq; ſyderi par uidetur: quorũ eximio fulgore multũ cærimoniis nris iclytæ claritatis acceſſit. Reliquos eni deos accepius: cæſares dedimus. Et quoniã initiũ a cultu deorũq; petere i aio ẽ: de cõditiõe eius ſummati diſſerã.

De cultu deorum. Cap. I.

ta & ꝓbata fuisse dixissent ea solẽnia haberent. Apollinis ꝑdiuã, ut q̃ sacrificia phœbades oraculo apollinis fie ri debere dixissent: ac diis placere: haberent solẽnia: sicut sæpe cõsultus apollo quom õ sacrificia fieri deberẽt: uel ad irã deoꝝ placãdã: uel ad uictoriã cõsequẽdã: uel si qd aliud opus eẽt: rñdebant phœbades uel tauro: uel agno: uel hoc ritu: uel illo: uel Ioui: uel Marti: uel his: uel illis sacrificiũ eẽ faciẽdũ. Vatũ: phœbadũ: nã phœbades apolli nis uates dicũt: erãt ãt uirgines sic a phœbo denomiatæ: q̃ tẽplũ apollinis ingressæ: cũ ad iꝑius adita: hoc é penetra lia uẽissent: apollinis spiritu afflatæ futura ꝑdicebãt. Libris portẽ depulsis, i, supstitioso ꝝ hoium reiectis libris: Phœbas Magica ars a Romanis neglecta

uatũ libris portẽtorũ depulsa: hetrusca disciplina explicari uolucrũt: prisco ẽt instituto rebus diuinis opa dat: quũ aliqd cõmẽdãdũ é ꝑcatiõe: quũ exposcendũ uoto: quũ exoluẽdũ gratulatiõe: quũ iqrẽdũ uel extis uel sortibus iꝑtito: cũ soléni ritu ꝓgẽdum sacrificio: quo ẽt ostẽtoꝝ ac fulguꝝ denunciationes ꝓcurantur.

nã ut Liui, tradit, Sacrificuli qdã externi uene rũt Romã: q supstitiõe potius q̃ religione aĩos hoium astringerẽt. Aut libris portẽtoꝝ de pulsis: qa Romãi nunq̃ magicã artẽ admittere uoluerũt: qđ Virgi, ꝑ Didonẽ testari uidet: cũ eã ita loquẽtẽ iducit, Testor cara deos: & te ger mana tuũq;. Dulce caput magicas iuitã accigi er artes: ubi Seruius, Cum multa inquit sacra Romani susciperent magica semper damna rũt, Cice, quoq; & Pli, magicos & mathemati cos ipugnãt, Augusti, quoq; i ciuitate dei tradit aduersus magicas artes legẽ, xii, tabulaꝝ eẽ, Libris ergo porten toꝝ, i, magoꝝ: q portẽtis qbusdã denunciatis i terroré hoies cõuertunt: ita ut eos sui cõpotes eẽ nõ sinãt. Hetru sca disciplina: scdm morẽ hetruscoꝝ qué a thage in agro tarquiẽsi didicerũt: nã ide sacra & cærimõias oẽs roma ni sumpserũt, Cõstat, n, hetruscos ois diuini cultus studiosissimos fuisse: hæc ãt oia Cice, i oꝛone cõtra, P, Clodiũ plãissime oñdit: q illoꝝ inqt prudẽtiã nõ dicã asseq: sed q̃ta fuerit ꝑspicere possunt: q statas solẽnesq; cærimõias: põtificũ reꝝ bene gerẽdaꝝ auctoritates: auguria fatoꝝ: ueteres ꝑdicatiões apollinis uatũ libros: portẽtoꝝ expla natiões hetruscoꝝ disciplia cõtineri putarũt: q̃ tãta ẽ: ut nr̃i memoria primũ italici belli funesta pricipia: post syl lani cinaniq; tpis extremũ pene discrimẽ: tũ hãc recẽtẽ urbis iflãmãdæ delendiq; iperii cõiurationé nõ obscure pauloante ꝑdixerit. Explicari: euolui: exponi: diffiniri. Prisco ẽt insti, nõ solũ iquit in obseruãdo cultu deoꝝ hetruscã disciplinã secuti sunt romani: sed etiã alii ritus qdã sacrificãdi a ueteribus istituti seruanẽ: ergo prisco in stituto: qa nõ solum sacrificaẽ secundũ hetruscam disciplinã: sed etiã secundũ istitutionẽ maioꝝ: nã sicut illa ma iores instituerunt: ita quæ sequunẽ maioꝝ institutis sunt ꝑcepta. Rebus diuinis opa daẽ, i, sacrificia diis exhi bentur: nã diuinis rebus operã dare nihil aliud est nisi sacrificare. Cum aliqd cõmendãdum: ut cum aliqđ bel lum susciperent: & diis exercitum Populi Ro, cõmendarent: diis sacrificabãt: deinde cũ iã bello suscepto ꝑliũ ini turi essent numinibus aliqd uouebãt: uel tẽplum uel arã uel munus aliqđ: si Po, Ro, uictoriã cõcessissent postre mo uictoria potiti: quã a diis petierant: in actiõe gratiaꝝ uota ꝓsoluebãt: & hos ritus ostendit istituisse maiores.

Augustinus

Cõmendãdum: Ordiné secutus rectissimũ: cũ dicat cõmẽdandũ ꝑcatione exposcendum uoto: soluendũ gra tulatiõe: primo, n, anteq̃ bella susciperenẽ: cõmendabanẽ exercitus: deide cũ ꝑliũ cõmissum fuerat: uotis exposce baẽ uictoria: postremo uictis hostibus: qđ uotum fuerat cũ gratiaꝝ actiõe ꝓsoluebaẽ: ergo cõmẽdandum susce ptis bellis: exposcẽdum cõmissis ꝑliis: soluẽdum debellatis hostibus & deuictis belloꝝ casibus. Gratulatiõe: Quia diis gr̃as agebant ꝓ re bene gesta: nã gratulari cum ad deos referẽ gr̃as agere: alias uero cũ alio pariter de re aliq̃ lætari significat. Cũ ingrendũ uel extis uel sortibus. Sunt inquit & alii ritus sacrificãdi a maioribus i stituti: ut cũ irati sunt di, : & sacrificiis irã eoꝝ placaẽ uolumus: primo iquirẽdũ ẽ cur irati sint: & postq̃ explorata fuerit ira deoꝝ: ꝓ q̃litate piaculi adhibẽdũ est sacrificiũ: explorabaẽ autẽ ira deoꝝ uel ꝓ exta: uel ꝓ sortes: per exta hoc mõ si tristia fuissent uel pallida uel aliq̃ ꝑte mutilata: significabant deos iratos eẽ: si uero læta uigentia & in tegra dii significabanẽ eẽ placati. Vel sortibus: Duplex fuit apud priscos ꝑcipuũ diuinãdi genus ꝓ sortes: unas quidẽ sortes uirgilianas appellabãt cũ apto Vir, codice destinati q occurrissent uersus excipiebãt: de quo genere helius Spartianus in adriani uita: quo quidem tpe cum solicitus de iperatoris erga se iudicio uirgilianas consu leret sortes: in hos incidit uersus, Quis procul ille autẽ ramis insignis oliuæ, Sacra ferens: nosco crines incanaq; mẽta Romani regis primã qui legibus urbẽ Fundauit: curribus puis: & paupere terra Alteꝝ fuit sortiũ genus uetustissimũ: a sacerdotibus cõfictũ respõsisq; oraculoꝝ nõ dissimile: qđ iscripta foliis arborum tabelliscq; diuer soꝝ euentũ eulogia ad deorũ puluinaria erãt ita dispositа: ut qđ petitiõi cõducere uideret: artificio quodã in spẽ uel in metum suscitantem iducerent: hinc illud Liuii li, xxii, sortes attenuatas: Vnãq; excidisse ita scriptam. Ma uors telum suum concutit: quomodo fierent procurationes idẽ Liuius docet. Impartito: adhibito solemni ri tu, primo inquirendum est: post inquisitionem ꝓ qualitate piaculi adhibendum est sacrificiũ: ergo ubi causam cognouissent iræ deorum in extis uel sortibus statim expiabantur ritu sacrorum. Quo, s, sacrificio: non eo dem dicit sacrificio purgari denunciationes: fulgurum & ostẽtorum: quo purgabant ea quæ sortibus uel extis inquisita sunt, Sed alio sacrificio uidelicet sacrificio ostentorum, Vt uerbi gratia si lapidibus pluisset nouendali sacrificio expurgabatur: quia nouem diebus sacrificiis operã dari oportebat, Liuius id multis in locis: sed libro quinto secundi punici belli: per aliquot inquit dies consules diuinis rebus operam dederunt: & per omnes dies sacrum nouẽdiale fuit. Ac fulgurum: ut si tecta publica de cælo tacta fuissent maioribus hostiis expiari opor tebat. Denunciationes: Quia denũciabãt aliquid in instare reipublicæ. Procurãtur, Expiantur: purgantur.

Gratulari

Duplex Diuinandi genus

Liui,

¶ Maiores statas, Non ab re prisci Grammatici inter officii sui partes: haud ultimam statuerunt posituræ ratio nem, Nicanoꝝq; in eo genere tantum studi collocauit: ut inde σιγματίαν appellari meruerit, Emẽdatus enim codex nisi distinctus esse qui potest? Ecce confuso in hoc Valerii capite textu orationis: aut nullus aut certe insul sus extabat sensus, Accepit hæc (ut ad rẽ ueniã) Valerius ex Ciceroẽ cuius in ea quã de Auruspicũ respõsis inscri

THE.

pſit oratiõe uerba ſunt hæc. Ego uero primum habeo auctores ac magiſtros religionũ colẽdarum maiores nõſtros: quoꝝ mihi fuiſſe tãta ſapiẽtia uidet̃: ut ſatis ſupercꝫ prudentes ſint qui illoꝝ prudẽtiã nõ dicã aſſequi: ſed quãta fuerit perſpicere poſſunt. Qui ſtatas ſollenniſcꝫ cærimonias põtificatu: Reꝝ bene gerẽdarũ auctoritates: augurio fatorũ. Veteris prædictiones Apollinis: Vatum libris. Portẽtorũ explanationes Etruſcorum diſciplina cõtineri putarunt &c. Ex iis arbitror apparet aliter eſſe diſtinguẽda cõmata: q̃ cõpitalicii magiſtri cõſueuerunt, hoc ordine atcꝫ ſenſu Maiores noſtri ſtatas & ſollennes cærimonias põtificũ ſciẽtia uoluerũt explicari: nã tota ſacrificãdi ratio a Collegio põtificũ: petebatur: ut diſcimus ex Cicerone Liuioꝫ. Sed auctoritatẽ rerũ bene gerẽdarũ uoluerũt explicari obſeruatiõe augurũ, quippe romani publice niſi auſpicato nihil ĩcohabãt: ut auctor ẽ ipſe Tullius. Predictiones & Apollinis oracula: Vatũ .i. Sibyllarũ uel Martiorũ libris. Depulſa uero portẽtoꝝ .i. ꝓcurationes ad auertendas portẽtoꝝ minas: Etruſca diſciplina explicari uoluerũt. Priſco etiã iſtituto .i. ueteri ſacrorũ cõſuetudine impartito ſacrificio cũ ſolemni ritu: rebus diuinis opera dat̃: quõ precatione aliquid eſt cõmendandũ: quom eſt expoſcendũ uoto: quom exoluendũ gratulatione: quom Inquirendũ uel extis uel ſortibus: repetẽdũ ſemper eſt priſco inſtituto rebus diuinis opera datur per ſingula cõmata: ſicut illud: explicari uoluerũt. in ſuperioribus. Hæc eſt Elegãs & uera Georgii Merulæ expoſitio. quam Doninus eruditus admodũ Iuuenis eius auditor excepit: & mecũ comunicauit. is affirmabat Merulã iuſſiſſe induci. uerbũ peragẽdũ. quia ſenſũ deſtrueret. Aliqua Codrus urceus & Raphael Rhegius ad hanc rem prodiderũt ſed utroꝫ prior ut accepi Merula iam promulgarat: & ſi præuentus eſt editione non propterea ſua laude fraudari debet.

De Cerere placanda.

TAntũ ãt ſtudiũ antiqs, nõ ſolum ſeruãde: ſed etiam amplificãdæ religiõis fuit: ut florẽtiſſima, tũ & opulẽtiſſima ciuitate decem principum filii ſenatus conſulto, ſingulis hetruriæ populis percipiendæ ſacrorum diſciplinæ gratia traderentur.

CEreriqꝫ quã more græco uenerari iſtituerãt: Sacerdotem a Velia: cũ id oppidum nondũ ciuitatis accepiſſet, nomen chalcitanam peterẽt: uel ut alii dicunt, chaliphenam: ne deæ uetuſtis ritibus perita deeſſet Antiſtes. Cuius cum in urbe pulcherrimum templum haberẽt: gracchanoqꝫ interitu, pollutũ moniti ſibyllinis libris: ut uetuſtiſſimã cererẽ placarẽt ætnã: quoniam ſacra eius ide orta credebãt: quindecim uiros ad eam propitiandam miſerunt.

OLI. Etruſcã diſciplinã q̃ti facerẽt romani

TAntũ autẽ ſtudiũ: cõmendat antiquos: qđ adhibuere ad religionẽ colẽdã: cũ iquit hetruſci eo tẽpore cæteris gẽtibus religione p̃ſtarent: ſenatuſconſulto decẽ pricipũ filii ſingulis ciuitatibus hetruriæ tradebãtur: ut plene diſciplinam ſacrificãdi perciperent: cuius rei Cicero meminit li. de diuinatione: dicit enim. Bene apud maiores noſtros ſenatus tũ cũ florebat ĩperiũ decreuit ut de principũ filiis ſex electi ſingulis hetruriæ populis ĩ diſciplinam traderent̃: ne ars tãta ꝓpter tenuitatẽ hoĩum & religionis auctoritatẽ adduceretur ad mercedem & q̃ſtum: in quo tantum a Valerio de numero diſſentit. Tantum autem ſtudium: Tametſi hæc religio ſuperſtitio potius dicenda ſit: quippe demonum cultrix: & quæ uerum deum non inuenerat: hæc tamen exempla non parum nobis prodeſſe poſſunt: nam ſi demonum cultores adeo religionis obſeruantes fuiſſe uidentur: quid nobis faciendum eſt: qui uerum deum uera religione colimus: & ueri cultus certa p̃mia expectamus? Florẽtiſſima tũ: Reſpicit illud quia dici poſſet; hoc ideo faciebãt Ro. ut placatis diis urbẽ ſuã ex parua magnã: ex paupere ditem facerent immo inquit ciuitas tũ erat florẽtiſſima & opulentiſſima,

Cereris ſacrificium

CEreri quoqꝫ. Hinc quoqꝫ diligentia: q̃ circa religionem habuere maiores: oſtendi poteſt: q̃ cum uellent cereri ſuo ritu ſacra celebrari: miſerunt in græciam: unde ſacrificia orta eſſe dicebantur: deinde in Siciliã: qa inde ceres pro dea coli cœpiſſet: cum filiam ſuã Proſerpinã a Plutone raptã inqreret: ĩde enim ſacra cereris pricipiũ habuiſſe credebant: ergo ne qd oĩno deeſſet: nullũ locũ p̃termiſerunt: ubi dea aliquando culta diceretur. Cereri quoqꝫ: Ad ſpeciem ſenſim deſcendit: ergo cereri ad honorem cereris, More græ. Ne ſi mutato ritu ſacrificaretur piaculum committeretur. Sacerdotem: Tantũ ſtudiũ fuit ut ẽt ſacerdotẽ peterent: quæ docta & pita antiſtes ſacrificia deæ ſuo ritu & more celebraret: Fiebãt autẽ cereris ſacra a ſolis matronis teſte Liuio. li. iii. ſecũdi punici belli. Sacrũ inqt anniuerſariũ cereris ĩtermiſſum eſt: qa nec lugẽtibus facere id fas ẽ: nec ulla illa tẽpeſtate matrona luctus exps fuerat.

Velia

A uelia: Velia oppidũ ẽ calabriæ: ſic a paludibus: qbus circũdatũ eſt: appellatũ: nã eli ſignificat paludẽ: daſea uero hoc eſt aſpiratio in digama cõuertit̃ .i. in u. cõſonantem ſicut multis in nominibus fieri ſolet: ut henetus uenetus: heſpera ueſpera: & multis aliis ſimiliter. Vetuſtis ritibus deeſſet antiſtes. Ne quid de ritu ſacrorum eius prætermitteret̃. Perita: Quæ ſacrorum eius peritiam haberet: ritecꝫ ſacrificare & ſciret & poſſet. Antiſtes: ſacerdos: ab ante ſtando: eſt autem cuſtos & princeps tẽpli. Cuius cum in urbe pulcherrimũ tẽplũ: Nec ſatis habuere maiores accerſitã a uelia ſacerdotẽ ſacrificãdi pitã q̃ uetuſto ritu cereri ſacrificia faceret: qn ẽt cũ ĩ urbe tẽplũ ei cõditũ eẽt ampliſſimũ: & oſtẽtis ciuitas laboraret: mõiti libris ſibyllinis: ut cererẽ uetuſtiſſimã placarẽt: ætnã. xv. hoies miſerunt ad eã placãdã: quoniã ĩde ſacrificia eius principia: ut dixĩus: hũiſſe credebãt̃: nã ætna mõs ẽ ſiciliæ a poetis decãtatus: & ĩ cuius radicibus ẽ eiuſdẽ noĩs oppidũ teſte Stra. li. vi. ĩ deſcriptiõe ſiciliæ: dicit. n. Cẽtoripis ãt ꝓpiquũ ẽ exile ſane oppidũ uocatũ ætna: ea mõtẽ cõſcẽſuros accipit atcꝫ trãſmittit: hic. n. primus mõtis aſcẽſus ĩchoat: illuc miſſi fuere legati. Nã cũ ꝓſerpia cereris filia cũ cyane nĩpha & ſirẽib9 flores colligeret a Plutõe raptã ẽ mr̃ iſcia a quo ſibi filia ſurrepta fuiſſet: errãdo cũ tp̃s ei diurnũ ñ ſufficeret: noctu eã faſcib9 accẽſis p triuia & q̃driuia ululãdo q̃rebat: uñ pmã

sit in eius sacris ut certis diebus a matronis exerceatur ululatus ad imitationem eius. Moniti li. si. hoc etiam re fert Lact. de falsa religione dicit enim repu. tandem perturbata seditionibus & ostentis cum moniti essent car/minibus sibyllinis cererem debere placari: legatos ætnam miserunt.

¶ Velia, nõ Calabriæ sed Lucaniæ ciuitas, de qua Strabo Pliniusq; & Gelius ex Higyno. Gracchano interitu. THE Cicero de signis in Verrẽ in descriptione Siciliæ. Apud patres inqt nostros atroci ac difficili reipu. tpe: quõ Tibe. Graccho occiso magnoq; periculoq; metus ex ostẽtis portẽderet. P. Mutio. L. Calpurnio Coss. aditũ é ad libros Sibyllinos: a qbus inuẽtũ é Cererẽ antiqssimã placari oportere. hæc Cicero. Locũ Codrus ex plicauit. Aetnã. quidã scribendũ putant Ennam cũ Liuio Silioq; & aliis auctoribus inde Ceres Ennea. auctor obscæni carminis. Ennææ Cererem nurus frequentant.

METem matri deũ sæpenumero ipatores nostri cõpotes uictoriarum suscepta uota pessimonté profecti soluerũt. De. Metello. P. METellus uero põtifex maxius Posthumiũ cõsulẽ: eũdẽq; flaminẽ martialẽ ad bellũ gerẽdũ aphricã petẽtẽ ne a sacris discederet multa dicta icõsulto deo urbẽ egredi passꝰ nõ é: religiõiq; sũmũ ipiũ cessit: qđ tuto se posthũius martio certamini cõmissurus nõ uidebat cærimõiis Martis desertis. OLI. Tẽ mri deũ: & hoc é seruatæ religionis exẽplũ nõ mediocre q; ipatores Ro. q̃ mri deum p cõseq̃nda uictoria in bello uota fecissent: eadẽ pessimõtẽ pfecti cũ summa deuotiõe psoluerẽt: q; ibi numẽ eius coleret in primis. Itẽ: Rursus uel similiter nõ solũ cereri: sed ẽt mri deũ é habitus honos. Cõpotes ui. Cũ uictorias obtinuissent. Pessimõtẽ: Oppidũ é Phrygiæ: ubi Cybeles simulacꝝ colebat: qđ cũ a pessimõte oraculo apollis romã trãslatũ eẽt: apud Scipio. Nasicã cõsensu senatus collocatũ é: qa respõsum fuerat ab oracu/lo: ut cũ romã dea uenisset tũ curarẽt ut eã q uir optimus eẽt Romæ hospitio accipet: de cuius aduẽtu suo loco dicemus li. viii. ca. ulti. Cybeles tẽplum

¶ Pessimontem. Corrige Pesinuntem. sicut apud Liuium frequenter admonuit Ianus Herodiani testimonio THE. quom minutianus ubiq; Pessimontem perperam scripsisset. Herodiani uerba sunt hæc. Cybeles inquit simulachrum decidisse ferunt in quendam phrygiæ agrum cui nomen Pesinunti a casu eius simulachri factum putãt ibi enim a principio comparuisse. Licet apud alios comperiam: pugnam ilic Ilum phryga Tantalumq; lydum inter se conseruisse: siue de uia ortam: siue potius ob raptum Ganymedis: quõq; diu æquis uiribus decertatum foret ac permulti utrinq; cecidissent: nomen ex ea clade loco esse impositum. Hic etiam fama fert Ganymedem ipsum: trahentibus in diuersa amatoris ac germani manibus uita esse orbatum sublatumq; e medio. pro Calamitatis solatio relata ad Iouem raptorem fabula: diuinis fuisse honoribus affectum. Pesinus unde

METellus ue. põ. ma. Sub cuius potestate cæteri omnes pontifices & sacerdotes positi erant. Vnde etiam maximus dictus est: quia reliqui omnes ipso erant inferiores. Eundemq; fla. id est sacerdotem: Flamines ut Varro testatur dicti sunt: q; caput uinctum habent filo: & cognomen accipiũt ab eo deo cui sacra faciunt: sed ptim sunt aperta: ut Martialis: Vulcanalis: obscuriora ptim ut dialis a Ioue: furialis a furia: cuius in fastis feriæ erant furiales. Li. uero scribit: numam flaminem Ioui assiduum sacerdotem creauisse: insigniq; eum ueste & curruli regia sella adornasse: huic duos flamines adiecisse: marti unum: alterum quirino. Creati sunt etiam a pontifice maximo flamines: & a dictatore in oppidis: seu municipiis scribunt Cice. & Liuius: ergo flamen dictus uidetur quasi filamen: a filo lanæ: quo caput uinctum habebat q; aperto omnino capite esse non liceret. Dyon. tamen alicarnase. lib. ii. a flamma assumpta inquit omni diuini cultus institutione atq; conscripta in octo diuisit partes: quot erant etiam sacrorum ordines tradidit autem unam sacrorum ministeriorum constitutionem triginta curionibus: quos dixi hostias immolare publicas pro curris: secũdam uero iis qui uocantur a græcis stephephori: a Ro. uero flamines quos a gestatione pileorum & insularum: quas adhuc ferunt flammam uocantes hoc noĩe appellant: iueni etiam q dicant iõ flamines dictos esse quasi filamines: q; in summo flaminis apice esset uirgula q̃dã lanata. i. uirgula in cuius extremitate modica lana erat alligata: quod cõstat ab ascanio apud albã primo fuisse institutum: & secundum quosdam ad terrorem coruorum: q plerũq; sacrificantibus superuenientes: non obseruantibus exta sacerdotibus correpta ptinus auferebãt: secundũ alios qa æstatis tẽpore: cũ calor ĩtensius ferueret: ut pileũ ferre nõ possent: nec capite detecto esse liceret: ad satisfactionẽ huius: & temperamentum illius uirgam illam lanatã in capite gestabant. Ad bel. Mittebat. n. cũ iperio. Saceris. Quæ. s. marti debebat & facere solebat: qa Martialis flamẽ esset. Multa indi. Iniũcta pœna si urbe egrederetur. Religioniq; summum. Nunc causam subiũgit quare hoc exemplum posuerit: ut ostẽdat maioris nihil habuisse potissimum præter religionem. Quoniã: iustam causam subiungit cur ille se religioni subiecerit. Nã si sacra Martis deseruisset quomodo sperare potuisset Martem sibi futurum propitium. OLI. Flamines

¶ Flamies. Diony. ait flamies a flãmeis appellatos: nõ ut Isti legunt a flãma. græcus. n. Diony. codex hẽt: flamina THE. uocãt. & ita Parrhasius olim castigauit. Multa indicta. imo dicta. ex antiq. exẽpl. Nã multa dici solet nõ idici. Inconsulto deo. uetusti codices hoc non habẽt. At saltem si placet. emenda iconsulto eo. s. Postumio.

IAudabile: Tiberius gracchus seq̃ntis ãni cõsules creauerat. C. figulũ. & Scipionẽ nasicã: q cũ magistratũ iniissent & ĩ ꝓuincias uterq; suã discessissẽt: paulopost a Tiberio. graccho q tũc ꝓcõsul erat ĩ asia lr̃æ missæ sũt ad colegiũ auguꝝ: qbꝰ significabat se uicio cõsules creasse: nõ recte capto tabernaculo: hoc aũt se cognouisse dũ libros augurales ispiceret. Augures. n. cõtinuo rẽ deferũt ad senatũ: q statĩ iussit utrũq; Ro. redire: seq; abdicare magistratu. Duodecĩ fa. Fasces erãt ĩsignia cõsulatus a fasciculis uirgaꝝ securibus alligatis q̃s lictores cõsuli p̃ferebãt ad terrorẽ: lictores ãt a ligãdo dicti sũt qđ nocẽtes ad palũ ligarẽt uirgisq; cæ/ OLI. Fasces lictores

derēt:& ſecuri ꝓcuterēt erāt ās.xxiiii.quoꝝ.xii.cum alteri cōſuli totidē perebāt.ergo.xii.faſcium.i.unius cōſulis obediētia laudabilis fuit qa poſthumius q cōſul erat &.xii.faſces hēbat paruit pōtifici ſed q̄tuor &.xx.i.duoꝝ cōſulū obediētia laudabilior fuit. Obſequiū:Obediētia:& ī bona parte accipiť: at illud Terētianū obſequiū amicos:ueritas odiū perit:ꝑ aſſentatiōe q̄dā uideť accipi cū dicat Dōatus:obſequiū aſſentator dēt: ueritatē amicus.

Obſequiū

Colle gium

A Tiberio:q eos cōſules uicio creauerat. Collegiū augures plures erāt & q ī eodē magiſtratu plures ſunt collegæ dicunť ipſoꝝ uero cœtus collegiū. Aaīaduertiſſe:Cōpræhēdiſſe:aīaduertere cū accuſatiuo ſine ꝓpoſitione:cōſiderare & cōꝑhēdere ſignificat.Ci.Aīaduerti Brute ſæpe Catonē aīaduertere cū accuſatiuo cū ꝓpoſitiōe:ī aliquē iuſta de cā punire: hīc fit aīaduerſio pūicio. Vicio.ca.tabe.Plu. ita diffinit qd ſit capere uicio tabernaculū:ſi tabernaculū īqt cœpiſſet is q̄ auguriū capturus eēt:ita ut āteq̄ auſpiciū cœpis aliqd aliud egiſſet qđ ad auguriū nō ptineret tamē id tabernaculū uicio captū eē dicebať:& ſi auſpicia cœpiſſet in eo nihil ualebāt.Ci.quoq; li.de diuīatiōe ita inqt:qđ apd' te ſcriptū ē de Tib.graccho nōne & augurꝝ & aruſpicū cōprobat diſciplīa: q cū tabernaculū uicio cœpiſſet īprudēs:qđ ī auſpicato pomeriū trāſgreſſus eēt cōicia cōſulib9 creādis hūerit. Libros ad ſacra pti.Vel augurales uel ſibyllinos. Comiciis cōſu. Quæ ad creādos conſules hūerat.Comicia ut ſcribit Aſcōius fuerūt ædilitia:ꝓtoria tribūitia:& cōſularia.Aulus uero Gelius dicit cōicialia fuiſſe curiata:alia cēturiata.Comiciū autē erat locus dictus teſte Varrone q ibi coibāt comitiis curiatis magiſtratus creandi cauſa: nam in cāpo martio eligebatur magiſtratus habitis cōiciis de ordine autē cōitioꝝ multa apud Liuiū:plura apud Diony.li.viii.ubi de coriolāi dānatiōe loquiť uidere licet. Corſica: hæc īſula ꝓcul eſt a Sardinia.lx.ſtad.auc.Stra. Cōſimili ratiōe:Eadē rō fuit q tres flamies Sacerdotium deponere ſunt coacti:qa uidelicet paꝝ diligenter exta altaribus admouiſſent. Exta parum curioſe:qa cæſa uictima & īmolata ſacerdotes prīo lāce īpoſita debebāt exta diligēter altaribus admouere:deinde q̄ſi ſacrata ſuſcipe:& ſic ueſci:qđ cū illi negligēter feciſſent Sacerdotio priuati ſunt. Conſimili ratione:ut religioni cederent. Admota: oblata:appropinquata. Flaminio: Sacerdotio flaminis: nam ſicut a pontifice pontificatus dicitur ſic a flamine hoc eſt ſacerdote Flaminium ſacerdotium. Coacti:quia ſacerdotio abire nolebant.

Aīaduerteī

Aīaduerſio

Exta qūo porriciēda

Flaminium

De Tiberio Graccho & religione auguri.

LAudabile.xii.faſciū religioſū obſequiū laudabilior q̄tuor &.xx.ī cōſilimi re obediētia a Tiberio.n.graccho ad collegiū augurꝝ lris ex puincia miſſis:qbus ſignificabat ſe cū libros ad ſacra populi ptinētes legeret: aīaduertiſſe uitio tabernaculū captū cōitiis cōſularib9 q̄ ipe feciſſet:eaq; re ab auguribus ad ſenatū relata iuſſu eius.C.figulus e gallia Scipio naſica e corſica Romā redierunt & ſe cōſulatu abdicauerūt. De.P.Celio &.M.Cornelio.

COnſimili Rome.P.Celius.Marcus Cornelius cethegus &.C.Claudius ꝑp exta paꝝ curioſe admota aris deorū īmortaliū uariis tpibus belliſq; diuerſis flāinio abire iuſſi ſunt coactiq; ēt.

De Sulpitio.

AT Sulpitio iter ſacrificandum e capite apex prolapſus eidem ſacerdotium abſtulit.

De Faminio.M.

COncētuſq; ſoricis audit9:Fabio maxīo dictatorā.C.Faminio magiſteriū eqtū deponēdi cauſam præbuit. De Publio Licinio.

DIiciēdū his q.P.Li.pōti.maxīo uirgo ueſtalis:qa q̄dā nocte paꝝ diligēs æterni ignis cuſtos fuiſſet:digna uiſa ē q̄ flagro admoueret

Admota

THE. OLI.

C Gracco.Graccus & ortus ſine aſpiratione dici debere Varro ait:& Ortum quidem q in eo oriantur oīa.Graccū uero a Gerēdo.q eius mater.xii.menſibus eum geſtauit:unde a gracilitate corpis ut qdam uolunt Graccus: ſed cōſuetudo & Gracchos & Hortos cū aſpiratiōe uſurpauit.Hæc olim Ianus ex Chariſio recitauit.

THE. OLI.

AT Sulpitio īter: Ob nullā aliā rē Sulpitius ſacerdotio priuatus ē:niſi q apex e capite ceciderat:erat aūt apex in ſūmo flaminis pileo uirga lanata ut ſupra diximus: hoc eſt in cuius extremitate modica lana erat alligata.Virgilius.Ecce leui ſummo de uertice uiſus Iuli:Fūdere lumē apex:& circū tēpora paſci.

c

Oncētus:Vix īqt creati fuerāt dictator & magiſter eqtū: cum ſacrificantes uocē ſoricis audiuere & magiſtratum deponere coacti ſunt:Plinius ait concentu ſoricum dirimi auſpicia annales refercti ſunt.

C Concentus:Lego occentus ex antiquis codicibus.

DIiciēdū his:In æde deæ ueſtæ ignis æternus ſeruabať:cui ſp una ex ueſtalib9 diligētiſſima cuſtos adhibebať:q̄ uigilādo ſeruaret: ne aliquo caſu extigueret ignis forte accidit ut una oppſſa ſōno ignē extīgui ꝑmiſerit:qđ cū pōtifici cognitū eēt:flagellis tota ferme cōfecta ē.Li.li.viii.ſecūdi pūici belli plus inqt oībus aut nūciatis pegre aut uiſis domi ꝓdigiis terruit aīos hoīum.Ignis ī æde ueſtæ extinctus ob q̄ cām cæſa flagro ē ueſtalis uirgo:cuius cuſtodia ei9 noctis fuerat iuſſu pōtificis.P.Li.id q̄q̄ nihil portēdētib9 diis:cæteꝝ qa negligētia hūana acciderat: tñ & hoſtiis maioribus ꝓcurari & ſupplicationē hēri ad ueſtæ arā placuit. Virgo ue.iō uirgines ueſtales ꝑpetuū ignē ſeruabāt ut ad ſimulacrum cæleſtiū ſydeꝝ cuſtos īperii flāma uigilaret:teſte Floro:q dicit.Numa Pōpilius focū īprimis ueſtæ uirgīnibus colēdū dedit ut ad ſimulacrū cæleſtiū ſydeꝝ cuſtos īperii flāma uigilaret.Alii dicūt q iō ſeruabāt ut ſignificarēt ſe ita ꝑpetuo puras & iuiolatas eſſe debere ſicut inuiolatus ſeruabať ignis:his.n.teſte Liuio ſtipendiū de publico dari ſtatuit Numa Pōpilius: qui hoc

ſacerdotiũ iſtituit ut aſſidue tẽpli antiſtites eẽnt: eaſq; uirgĩtate & aliis cærimoniis uenerabiles & ſcãs fecit ẽ: aũt ueſta q̃ ϵστια græ. dr̃: hãc ãt terrã eẽ perhibẽt quã igné hẽre manifeſtũ eſt. Flag. admoueret: uerberibus cederet.

OLI.

MAxiæ uir. Diõy. alic. deficiẽte iqt aliq̃do negligẽtia q̃dã igne: cuſtode tũc eius æmilia aliæq; uirgini nu p electaꝫ: & tũc diſcẽtiũ tradẽte cuius curã pturbationẽ fuiſſe tota i urbe multã & iqſitionẽ p põtifices: ne pollutio aliq̃ circa ignẽ ſacerdotib9 extitiſſet: tũc ãt æmiliã ferũt iſontẽ qdẽ: ſed dubitabũdã ex hmõi caſu põtificib9 ſacerdotib9 & aliis uirgĩbus mãus ſup arã tẽdẽtẽ ita dixiſſe: ueſta urbis Ro. cuſtos ſiqdẽ pie & iuſte ſacra tibi pfeci: ãnis paulomius. xxx. & aĩuꝫ puꝫ hẽns & corp9 caſtũ dmõſtra mihi: ſiſq; auxilio: neq; puipẽdas ſacerdotẽ tuã morte mori miſerria: ſi uero ĩpiũ aliqã geſtũ ẽ a me: meo ipi9 ſupplicio urbis polutionẽ ex pia: hæc dicẽtẽ & ſcĩdẽtẽ a carbaſea ueſte: q̃ tunc amicta erat faſciã: poſt p̃ces factas iecciſſe eã ſup arã dñt: & ex frigido multo añ nullãq; ſeruãte ſitillã ciere flãmã emicuiſſe multã p carbaſũ: ita ut nec ciuitati luſtratõe nec nouo op9 eẽt igne: dicit ergo Vale. illa qdẽ q̃ negligẽs fuerat: flagellis cruciata: at uero æmilia tãetſi neſcio qũo ignis extict9 eẽt tãtã tñ aĩo religionẽ cõcœpit: ut cũ ſuplex deæ miſericordiã iploraret foculo carbaſũ ſuũ ſup ĩponẽs meruerit ĩcẽſo carbaſo ignẽ extictũ ſuſcitar̃: ad id ergo ualet aduerſatiua cõiũctio uero illa qdẽ pœnas ddit negligẽtiæ. At uero hãc tutã p̃ſtitit numẽ & ẽ argumẽtũ: qd nõ ſolũ a pœna: ſed ẽt a reph̃ſiõe tutã ꝓuauerit: nã nõ mĩor plerũq; ſolet eẽ reph̃ſio q̃ pœna. Diſciplinã. Cuſtodiẽdi ignis. Carbaſũ: Materiã poſuit p forma: ẽ. n. carbaſus tenuiſſimi lini genus: qd' nũc & frequẽtiſſime p uelo ſumit̃: & ẽ metõymia Foculo: Diminutiuũ a foco: ẽ ãt foc9 loc9 ubi fouet̃ ignis: ipm uero elemẽtũ ignis ẽ: ergo foculo loco ubi erat ignis extict9. Nõ mi. igr̃. Nũc dicit qd nã p tãta religiõis diligẽtia Populꝰ Ro. meruerit: ut uidelicet: deos ꝓpicios ſp hũerit: q̃ p ipio ſuo nõ ſolũ cõſeruãdo ſed ẽt augẽdo ſuigilauerit.

Carbaſus

Foculus

THE. OLI.

CMaxiæ uirginis. Maxiæ dignitatis nõ familiæ nomẽ ẽ aut propriũ. Nã maxima ſic appellat̃: ut Põtifex Max.

NOn mirꝫ igr̃: Quãdoqdẽ igit̃ adeo diligẽtes ĩ ſeruãda religiõe fuer̃ Ro. nihil eſt qd q̃ſq̃ admiret̃ ſi tãta fuerit deoꝫ ĩdulgẽtia ĩ cõſeruãdo augẽdoq; ipio ro. Pertĩax: Perſeuerãs & notãdũ ptĩacẽ plerũq; & ĩ bonã ptẽ accipi poſſe ut hoc loco: cũ ĩ malã ut plurimũ põi cõſueuerit: ẽ. n. ptĩax is q̃ ubi nõ dẽt tẽax & obſtiat9 ẽ: ſed hoc loco ptinacẽ curã pſeuerãtẽ dixit. Scrupuloſa: Solicita & exq̃ſita diligẽtia: ut nihil oĩno p̃termitteret̃: nã ſcrupul9 lapill9 breuis ẽ: q̃ breuitate ſua ferme ñ uidet̃: ſd calcat9 ſolicitudinẽ creat: uñ ſcrupulũ ſolicitudinẽ & difficultatẽ dicim9: Terẽti9. Inieci ſcrupulũ: & ſcrupuloſũ ſollicitũ & anxiũ dicim9. Parꝫuula: Sicut de occẽtu ſoricis: de apice lapſo. Momẽta: Inclinatiões. Examĩari: Exqri examẽ ꝓprie dicit̃ lingua bilãcis hoc ẽ libræ: q̃ rectiſſimã eẽ oportet cũ aliqd pẽſamus: q̃ ſi huc aut iluc ĩclinauerit plus minuſue eẽ ĩtelligius id qd pẽſamus & ꝓpterea examẽ ĩterdũ dicit̃ iudiciũ. Vnde Perſius. Examẽ ut ĩprobũ in illa caſtiges trutina: examẽ dicit iudiciũ. ſ. Po. Ro. Exactiſſimo: Exquiſitiſſimo: nam exigere p̃ter alias ſignificationes exqrere quoq; ſignificat. Cærimoniaꝫ: Cærimoniæ ut ipſe Paulo poſt ducturus ẽ: dictæ ſunt quia urbe a gallis capta cum ueſtales uirgines: ſimulacra deorum ex hoſtibus erepta traducerẽt: cærete oppidum potiſſimũ conuenere ubi benigne fuerunt hoſpitio ſuſceptæ: donec a gallis ciuitas per Camillum recuperata & liberata fuit: in huius beneficii memoriã ro. p̃ſtiterunt: ut omnis cultus diuinus oiſq; ſacroꝫ ritus cærimõiæ diceret̃ a cærete oppido.

Exa/miare

Exactum

Cærimõiæ

IN q̃ cũ Mar. Marcellus cõſul prĩo claſtidiũ galliæ ciſalpiæ oppidũ: qd nũc caſtigiũ dr̃ oppugnãdo fortiter cœperat: deĩde magno labore atq; uirtute ſiracuſas expugnauerat: itaq; ex duoꝫ oppidoꝫ expugnatiõe duob9 diis uota fecerat honori. ſ. & uirtuti tẽplũ ædificatuꝫ: parta uictoria romã uenit: & cũ uota pſoluer̃ uellet utriq;. ſ. tẽplũ unũ ædificar̃: põtifices reſtiter̃: qa dicerẽt id cõtra religionẽ eẽ. Li. ſecũdi pũici belli li. vii. de hac ĩpeditiõe ſic breuiter r̃fert. Cõſulũ alter. Q. Criſpius ad exercitũ quẽ. Qu. Flac. habuerat cũ ſuppleméto ĩ lucãos ẽ pfect9. Marcellũ aliæ atq; aliæ obiectæ aĩo religiões tenebãt: ĩ qbus q; cũ bello gallico ad claſtidiũ ædẽ honori & uirtuti uouiſſet: dedicatio eius a põtificib9 ĩpediebat̃: q; negabãt unã cellã duobus diis recte dicari: q; ſi de cœlo tacta aut ꝓdigii aliqd ĩ ea factũ eẽt difficilis ĩ ea ꝓcuratio foret: q; utri deo res diuina fieret ſciri nõ poſſet: neq; n. duob9 niſi certis diis rite una hoſtia fieri ita addita uirtutis ædes a ꝓperato ope: neq; tamẽ ab ipo ædes eæ dedicatæ fũt: tũ demũ ad exercitũ quẽ priore ãno uenuſiæ reliq̃rat cũ ſuppleméto ꝓficiſcit.

Claſtidium

Votũ

Nũcupatis: Votũ duplex ẽ: cõceptiuũ: & nuncupatiuũ: cõceptiuũ qd aio & mẽte ſolũ cõcepit̃: ſed uerbis nõ exprimit̃: nuncupatiuũ uero qd noiatũ uoce declarat̃ atq; uouetur: ut ſi dixero: ſi ualitudinem recupauero ſtatuã argenteã in templo Mariæ uirginis cõſtituã & erigã. Qui uota nuncupaſſent ea libellis inſcripta tẽplorum poꝛticibus affigebãt. Siqd ꝓdigii: ut ſi ſerpẽs in eo tẽplo apparuiſſet dignoſci nõ potuiſſet ab utro ꝓfectũ: & illud hoſtẽtum eẽt: ꝓpterea nec utri eẽt ſacrificãdũ: aut ſi tẽplũ de cœlo tactũ fuiſſet pari rõne dignoſci nõ potuiſſet:

conceptum

qũo illud expiandũ eẽt. Rẽ diuinã facere, Sacrificare significat. Nisi cer, diis: Vt polluci & castori: ut apollini & dianæ: ut ueneri & adoni: ut cybele & atti: hæc numina societatẽ q̃dã iter se hr̃e dicebant. Itaq; ambobus una sacrificabat: p̃sertim castori & polluci: ita tamẽ ut utriq; suus hr̃et honos: & iõ Marcellus cohactus ẽ hac admonitione & supstitiõe pontificum nõ unã ædẽ duobus diis: sed duas ædificare & consecrare. Separatis ædibus:

Aedes

ædes licet plurali numero ut plurimũ priuatũ uniuscuiusq; domũ significet: singulari uero tẽplũ: tamen in plurali plerumq; & p tẽplo accipit: ut hoc loco: sunt q dicãt cũ adiectiõe aliq̃ eẽ dicendũ: ut in æde sacra: ĩ æde pacis: in æde appollinis: eodẽ mõ in plurali: ut sacræ ædes deoꝝ ædes: aut nymphaꝝ ædes: si uero absolute dixerimus ædes domũ tantũmõ designare: & ꝓpterea apud iurisconsulos inueniri ædes ꝓ oĩ spẽ ædificii. Collegio: Quia collegiũ nõ respexit amplissimi uiri auctoritatẽ uoluit, n, religiõis ritũ sãctitatẽq; seruatã: nec duplicata qdẽ ipẽsa Marcellũ a soluẽdo uoto deterruit: nã duo tẽpla cõstituit q unũ tantũmõ uouerat & ĩ hoc Va, dissentit a Liuio q nõ dedicata ab eo fuisse dicit sicut supra ostendimus.

Adiecto ipẽsæ: Accessio expẽsæ ut ubi templũ unũ uotũ eẽt duo dedicarẽtur. Suus te, Suus ordo suaq; lex. Obseruatio: Honor & reuerẽtia ut religio suũ ordinẽ suãq; obseruationẽ retineret. Differt tamẽ iter obseruantiã: & obseruationẽ qa obseruatio ꝓ q̃dã aiaduersione accipit ĩ modũ speculatiõis: obseruãtia uero ẽ ueneratio q̃dam & honoris exhibitio.

Obser uatio Obser uãtia

OLI.

Bruit tot il, cũ ancylia, xii. salii per urbẽ uetusto more gestarẽt: illiq; sacro urbis ꝓtor itereſſet Lucius Furius bibaculus: forte pr̃ eius tũc salioꝝ mgr̃ iussit eũ ãcylia tollere & ferre ꝑ urbẽ tãq̃ nõ ꝓtor: sed unus eẽt e saliis paruit sũmũ ꝓtoriis ĩpiũ ꝓcepto pr̃is: q̃q̃ honeste negar̃ potuisset: quoniã officii maioris gr̃a uacationẽ & ĩmũitatẽ hẽbat: tñ qa oẽ qd̃ diis exhibet officiũ laudabile sp hẽtur & ẽ: ñ duxit idignũ ãcylia ferre ꝑeũtibus lictoribus: fuit ãt ꝓtor scdo pu, bel. Obruit: Quasi iqt Fu, bibacul, opprimit ut emergẽ uix possit ĩ tãto fulgor̃ & claritate supioꝝ exẽploꝝ. Cõsularibus: Vir cõsularis dr̃: q aliq̃do gesserit cõsulatũ sicut ꝓtorius: q ꝓturã, Cẽsorius q cẽsurã administrauerit. Vix post mar, Vix dignus ẽ inqt q subiũgar̃ Marcello. Sed pii: Quia paruit pr̃i. Religiosi: q̃ pr̃icipi salioꝝ collegi. Collegii sa, Salii ut Liui, tradit, xii, ĩ urbe fuer̃ a Numa cõstituti: & Marti gradiuo cõsecrati: q totidẽ ãcylia ꝑ urbẽ cũ saltib, gestabãt atq; tripudiis: canẽtes ueterẽ, mãurii memoriã. Ancylia uero scuta erãt: q̃ oras, i, extremitates hẽbãt ĩ similitudinẽ labioꝝ, Vnde & ancylia dcã sunt ab oris q̃ sũt circũ labꝝ scdm alios uero ab , i, q̃, ciuitas laborabat: tũc cũ de cœlo lapsũ ẽ scutũ: cõstat, n, regnãte, numa breue scutũ atq; rotũdũ de cœlo lapsũ: de quo Oui, Ecce leui scutũ uersatũ leniter aura, Decidit a populo, clamor ad astra uẽit, Cõsulti deide auriſpices respõderũt ibi futuꝝ totius orbis ĩpiũ ubi scutũ illd̃ seruaret: quo accepto respõso & honoris gr̃a: & quo idẽ tutius seruaret: ne ab hostibus surripi posset, Numa Põpil, xii, alia ad similitudinẽ cælestis illius fabricari iussit: q̃ fuere ĩ tẽplo Martis r̃posita: & cũ, xii, sacerdotes adolescẽtes numa ipi Marti gradiuo delegisset: illisq; dedisset ĩsignia pictas tũicas & sup tũicas æneũ pectori tegmẽ: iussit ipa cælestia arma: q̃ ãcylia noiauit suspẽsa collo ab illis ꝑ Vrbẽ portari: cũ salio atq; tripudiis carmia decãtari, & salii dcĩ sũt a saltu, te, Oui, q dicit, lã dderat saliis a saltu noia dcã, Armaq; & ad certos uerba canenda modos. Inter cætera carmia hoc fuisse dicũt, Veterẽ mãurii mẽoriã: qa cũ numa acciuisset undiq; fabros: q scuta alia cælesti simillia fabri carẽt: iuẽtus ẽ q̃dã Mamurius: q cæteros artificio supauit: nã adeo simillia fecit: ut a cælesti discerni nõ possẽt, Iussus itaq; primũ peter̃ qd̃ uellet: nihil alid̃ petiisse dr̃: nisi ut Salii ãcylia gestãtes ꝑ urbẽ canerẽt ĩ ueterẽ Mamurii mẽoriã, Vnde Oui, Tũc sic mamurio merces mihi gloria dixit: noiaq; extremo carmie nr̃a sonẽt, Idq; sacerdotes opi ꝓmissa uetusto Præmia psoluũt mamuriũq; uocãt, Fuit ãt tãte reuerẽtiæ salioꝝ collegiũ, ut aphricanus nõ erubuerit unũ fieri de saliis, Teste: Li, li, vi, de bello Macedõico, Nec, L, furius Bibacul, ut ĩ hoc exẽplo pr̃i suo saliorũ magr̃o parere recusauit: q̃uis prætor esset: omnes autẽ salios ex gente pr̃icia fuisse creatos testat Dio, de antiq tatibus ro, dicit, n, Sexta ãt ps ĩstitutiõis circa diuia his distributa ẽ: q uocant̃ a ro, salii: quos numa ipse ex pr̃iciis creauit iuuenes, xii, spectatissimos peligẽs: quoꝝ sacra manẽt ĩ palatio: uocãturq; palatini, Hi qdẽ agõales: a quibusdam uero collini uocati salii: quoꝝ qdẽ sacrariũ ĩ collino ẽ mõte: post, Numã cõditum ab hostilio rege ex uoto: qd̃ idẽ bello sabino nũcuparat: hi ãt salii omnes iactatores qdẽ sunt & laudatores armatoꝝ deoꝝ, Sollẽnitas ãt eoꝝ ẽ circit panatenea: mẽse Martio: q̃ sũptu agit publico: multaq; alia d̃ his Dio, tradit: q̃ hoc referr̃ lõgũ & tedioſũ eẽt, Sex lictoribus: cõsul, xii, lictores hẽbat: ꝓtor ãt sex.

Cõsularis Salioꝝ collegium Ancylia

Vacatio Regimen

Vacationẽ: qa ꝓtura faciebat illũ huius officii & laboris imunẽ: ergo uacationẽ ĩmũitatẽ officii, s, gestandi ancylia. Honoris: Magr̃atus, s, ꝓturæ: Oĩa post religionẽ , i, oĩa cædere religiõi. Etiã in qbus: Subaudit̃ ea hoc ẽ impia. Sũmæ ma, de, Vt in cõsularibus ꝓtoriisq; uiris, Regimẽ, Existimabant se reges esse futuros. Bene atq; cõstãter: bene utrũq; cõiunxit quia necessarium: nam

II. diis recte dicari: futuꝝ, n, siqd ꝓdigii accidisset ĩ ea: ne dignoscerẽt utri rẽ diuinã fieri oporteret nec duobus nisi certis diis una sacrificari solere, ea põtificũ admõitiõe effectũ ẽ: ut Marcellus sepatis ædibus honoris ac uirtutis simulacra statueret: neq; aut collegio põtificũ auctoritas amplissimi uiri: aut Marcello adiectio impensæ ipedimẽto fuit: quominus religionibus suus tenor suaq; obseruatio redderetur.

De Lucio Furio Bibaculo.

Bruit ẽt tot illustribus cõsularibus. L. Furius Bibaculus exẽpliq; locũ uix post Marcellũ iuenit. sed pii simul ac religiosi ai laude fraudãdus nõ est: q ꝓtor a pr̃e suo collegii salioꝝ magistro iussus sex lictoribus ꝓcedẽtibus arma ãcilia tulit q̃uis uacatio nẽ ei officii honoris beneficio hẽret. oia nãq; post religionẽ ponẽda sp nr̃a ciuitas duxit: ẽt ĩ qbus sũmæ maiestatis decus cõspici uoluit, q̃pp nõ dubitauerit unũ fieri de saliis. Teste: Li, li, vi, de bello Macedõico, Nec, L, furius Bibacul, ut ĩ hoc exẽplo pr̃i suo saliorũ magr̃o parere recusauit: q̃uis prætor esset: omnes autẽ salios ex gente pr̃icia fuisse creatos testat Dio, de antiq tatibus ro, dicit, n, Sexta ãt ps ĩstitutiõis circa diuia his distributa ẽ: q uocant̃ a ro, salii: quos numa ipse ex pr̃iciis creauit iuuenes, xii, spectatissimos peligẽs: quoꝝ sacra manẽt ĩ palatio: uocãturq; palatini, Hi qdẽ agõales: a quibusdam uero collini uocati salii: quoꝝ qdẽ sacrariũ ĩ collino ẽ mõte: post, Numã cõditum ab hostilio rege ex uoto: qd̃ idẽ bello sabino nũcuparat: hi ãt salii omnes iactatores qdẽ sunt & laudatores armatoꝝ deoꝝ, Sollẽnitas ãt eoꝝ ẽ circit panatenea: mẽse Martio: q̃ sũptu agit publico: multaq; alia d̃ his Dio, tradit: q̃ hoc referr̃ lõgũ & tedioſũ eẽt, Sex lictoribus: cõsul, xii, lictores hẽbat: ꝓtor ãt sex. Vacationẽ: qa ꝓtura faciebat illũ huius officii & laboris imunẽ: ergo uacationẽ ĩmũitatẽ officii, s, gestandi ancylia. Honoris: Magr̃atus, s, ꝓturæ: Oĩa post religionẽ , i, oĩa cædere religiõi. Etiã in qbus: Subaudit̃ ea hoc ẽ impia. Sũmæ ma, de, Vt in cõsularibus ꝓtoriisq; uiris, Regimẽ, Existimabant se reges esse futuros. Bene atq; cõstãter: bene utrũq; cõiunxit quia necessarium: nam

potuissent bene certo tpe seruire:sed nō cōstanter.i.pseueranter: iō dixit bene & cōstāter. Quod aī iudiciū:Ve re inq̄ maiores nr̄i ita existimarūt se futuros reges si diligenter pieq; religionē seruarēt ut nihil quod ad eius fru ctum ptineret omitterēt: nā &.L.Aluanius q̄uis plebeius eēt:& humilis tamen diis īmortalibus tantā reuerētiā exhibuit ut liberum suoꝝ curā religiōi postposuerit. Vestales uirgines: Virgines deæ uestæ cōsecratæ. Onere partito:qa æqua portiōe diuiserāt iter se simulacra deoꝝ & reliq̄ sacra:q̄ cum multa eēnt nisi a multis ferri non poterant. Sublicium pōtem:Sublicium quasi sub Luciū:nā sublucari purgare significat: unde subliciū lignū purgatiuū:ergo pons sublicius pons ligneus a subliciis dictus: sunt.n.sublicia ligna q̄ susti nēt pōtē hic āt primū factus ē a pōtificibus: & sæpe restitutus:unde ēt pōtifices dci sūt. Cli uū: Cliuus dr̄ locus molliter arduus. Ad ia. Quia ianiculū amnē tiberis pōte cōiunxit:di ctū q; ianua sit eūtib9 ī hetruriā. L.Alua:hæc idē Li.testat li.v.dicit.n.Flamē iterim qrinalis Virgiesq; uestales:omissa reꝝ suaꝝ cura:q̄ se cū ferēda sacroꝝ:q̄q;:qa uires ad oīa ferēda de erāt:relinquēda eēnt cōsultātes q̄sue ea locus fi deli asseruaturus eēt custodia: optimū ducūt: cōdita ī doliolis sacello ꝓximo ædibus flamis qrinalis:ubi nūc despui religio ē: defodere:cæ tera iter se onere partito ferunt uia:q̄ sublicio pōte ducit ad iāiculū:ī eo cliuo eas cū.L.Alua. de plebe Ro.hō cōspexisset plaustro cōiugē ac liberos habēs iter cæterā turbā q̄ iutilis bello ex urbe excedebat:saluo etiā tū discrimine di uinaꝝ humanarūq; reꝝ irreligiosum rat9 sa cerdotes publicos sacraq; Po.Ro. pedibus ire: ferriq; se ac suos uehiculo conspici descendere uxorē ac pueros iussit: uirgines sacraq; ī plau strū īposuit:& cære quo iter erat sacerdotibus puexit. Propior.i.publicæ religiōi magis cō sentiēs. Cære op.īdeclinabile ē sicut ꝓneste: hoc āt oppidū primū appellabat agyllina: sed cū latini īgrederent hāc urbē: & ignorātes no mē eius inqrerēt:oppidani q; græci erāt existi mātes se salutari aut optimū eē putātes : si eos prius ipi salutarēt respōderūt ,inde ciui tati nomē remānsit ut cære siue cærete dicerēt: & qa dixi eē īdeclinabile:sunt tn̄ qui uolūt de clinari hoc cærete hui9 cæretis.Li.tamē ut supra uidim9 hoc cære īdeclinabile dixit : & nomē patriū hic & hæc cæres hui9 cæretis.Vir.li.vi.Est īgēs gelidū lucus ꝓpe cæretis amnē:q; teste Seruio minio dr̄.ut idē li.x. Qui cæ rete domo:q; sūt miniōis ī aruis:fuit āt cærete:ut uult Strabo:a pelasgis e thessalia ꝓfectis cōditū:& a tyrrhenis aduersus agyllios belligerātib9 denoiatū:cū qdā muꝝ subiēs urbis nomē ꝓcūctaret ꝓ respōso a thessalis acce pit salutē renūciātibus qd̄ tusci bonū omē accipiētes captā urbē sub mutato uocauere noie.x.āt milibus passuum distat ab urbe. Testāt:testificāt & q̄si ꝓbat. Inde:ex hac hospitalitate. Quaī agreste illud. Tātū ualuit occasio suscipiēdi sacra Ro.ut plaustrū agreste par uel ēt mai9 fuerit & haberi potuerit:triūphali currui: q; tāto ornamēto & apparatu īstructus īperatores ad capitoliū ueher cōsueuerat. Tēpestiue capax:q; suo tēpo re onus acceperat egregiū. Anteceſſerit: superauerit fulgētissimi quātocūq; apparatus ornatissimus fuerit.

De Caio Fabio.

EAdē rei.P.tēpestate.C.Fabi.dorso mēorabi le exēplū seruate religionis dedit:nāq; gallis capitoliū obsidētibus:ne statū fabie gētis sa crificiū iterrūpet.Gabino ritu cictus manibus: hume risq; sacra gerēs ꝓ medias hostium statiōes in qrinalē collem ꝓuenit:ubi oībus solēni more ꝓactis: in capito clinari hoc cærete hui9 cæretis.Li.tamē ut supra uidim9 hoc cære īdeclinabile dixit : & nomē patriū hic & hæc cæres hui9 cæretis.Vir.li.vi.Est īgēs gelidū lucus ꝓpe cæretis amnē:q; teste Seruio minio dr̄.ut idē li.x. Qui cæ rete domo:q; sūt miniōis ī aruis:fuit āt cærete:ut uult Strabo:a pelasgis e thessalia ꝓfectis cōditū:& a tyrrhenis aduersus agyllios belligerātib9 denoiatū:cū qdā muꝝ subiēs urbis nomē ꝓcūctaret ꝓ respōso a thessalis acce pit salutē renūciātibus qd̄ tusci bonū omē accipiētes captā urbē sub mutato uocauere noie.x.āt milibus passuum distat ab urbe. Testāt:testificāt & q̄si ꝓbat. Inde:ex hac hospitalitate. Quaī agreste illud. Tātū ualuit occasio suscipiēdi sacra Ro.ut plaustrū agreste par uel ēt mai9 fuerit & haberi potuerit:triūphali currui: q; tāto ornamēto & apparatu īstructus īperatores ad capitoliū ueher cōsueuerat. Tēpestiue capax:q; suo tēpo re onus acceperat egregiū. Anteceſſerit: superauerit fulgētissimi quātocūq; apparatus ornatissimus fuerit.

EAdē reip.tēpestate:Cū capitoliū obsideret a gallis:quo pauci admodū romani ciues urbe iā capta cō fugerāt:iter cæteros erat.C.F.dorso:cui pariter & familiæ suæ quirini sacra fuerāt demādata ut certo tpe ea ī qrinali colle celebrarēt:cū igit sacroꝝ dies īstaret iāq; urbē totā galli occupasset:nō dubitauit salutē suā ꝓ deoꝝ sacris exponere:nā de capitolio descēdit:& gabio ritu īcictus ꝓ medias hostiū acies ī qrinalē collē puenit:debita sacrificia pegit:& ī capitoliū saluus & īcolumis rediuit:q̄d idē Li.Testat eo.li. dicit .n.Sacrificiū erat statutū fabiæ gēti ī qrinali colle ad id faciēdū.C.F.dorso gabino cictus ritu sacra māibus gerēs: cū de capitolio descēdisset:ꝓ medias hostiū statiōes egressus:nihil ad uocē cuiusq; terroreue motus ī qrinalē col lē puenit:ibiq; oībus solēniter pactis:eadē reuersus:silr̄ cōstāti uultu graduq; satis sperās ꝓpitios eē deos quorū cultū ne mortis qdē metu ꝓhibitus deseruisset:ī capitoliū ad suos rediit seu attonitis gallis miraculo audaciæ seu religiōe etiā motis:cuius haud q̄q̄ negligens gēs est. Eadē tē. Eadē calamitate:sed & tēpestas.aliquādo pro tpe ponit.i q̄ significatiōe freq̄nter utit Sal.Dorso.Multi legunt dorso suo:sed ut Li.& Ci.docēt: dorso cogno mē fuit:ergo legētiū īpitia suo additū ē. Interrūperet:Nā statuto die sacra qrino exhibebant. Gabino ri.inci. Videlicet toga ꝓ tergū reiecta sub lacerto ita ut ad dexterā ptē laciniam traherent:& sub ueste exteriore laciniæ manus dextera teneretur:hoc factū est qa cū gabini sacra celebrarent hostes supuenere:illi aūt reiecta ꝓ tergū la

Subli/ cius pons

Cliu9

Cere opp. Agyl/ lina

Cerete

OLI.

Tēpe/ stas Gabi/ nus ci ctus

cinia ueſtis ut eſſent expeditiores hoſtem inſecuti fuderunt atq; fugarunt: de hoc ritu Luca. turba minor ſequitur ritu ſuccincta gabino. Perinde: Non aliter q̄ ſi hoſtes uiciſſet: qui uictores urbem occuparant.

OLI. MAgna cō. re. Li. de bello macedonico li. x. Eodē inqt āno ī agro. L. Petilii ſcribæ ſub ianiculo dū cultores altius moliunt terrā: duæ lapideæ arcæ octenos ferme pedes lōgæ q̄ternos latæ iuētæ ſunt: opculis plūbo deuictis: lris latinis græciſq; utraq; arca iſcripta erat: ī altera Numā pōpiliū Pōponii filiū regē Ro. ſepultū eē: ī altera libros Numæ Pōpilii ieſſe eas arcas cū ex amicoꝝ ſnia domīus apuiſſet: q̄ titulū ſepulti regis hūerat: inanis iuēta ſine ullo ueſtigio copis hūani ac ulli⁹ rei p tabē tot ānorū oīb⁹ abſūptis: ī altera duo faſces cādelis iuoluti: ſeptenos hūere libros: nō ītegros mō. ſed recētiſſima ſpē. vii. libri latini de iure pōtificio erāt. vii. græci de diſciplīa ſapiæ: q̄ illius ætatis eē potuit. Addit Antias Val. pythagoricos fuiſſe uulgatæ opiniōi q̄ credit pythagoī auditorē fuiſſe Numā mēdacio p babili accōmodat'ſi dē: prīo ab amicis q ī re p̄ſenti fuerūt libri lecti mox plurib⁹ legētibus cū uulgarēt. Qu. Petilius p̄tor urbanus ſtudioſus legēdi hos libros a L. petilio ſūpſit: & erat familiaris uſus q; ſcribā eū q̄ſtor. Q. Petilius ī decuriā legerat: lectis rerū ſūmis cū aīaduertiſſet pleraq; diſſoluēdaꝝ religionū eē. L. Peti. dixit: ſeſe eos libros ī ignē cōiectuꝝ eē prius q̄ id faceret: ſe ei p̄mittēt uti ſi q; ius ſeu auxilium ſe hīe ad eos libros repetēdos exiſtimaret expirēt id integra ſua gr̄a eū factuꝝ. Scriba ad tribūos plebis adiit: a tribūis ad ſenatū res ē reiecta: p̄tor ſe & iuſiurādū dare paratū eē aiebat libros eos legi ſeruariq; nō oportere: ſenatus cēſuit ſatis hēndū q; p̄tor iuſiurādū polliceret libros primo quoq; tpe ī comitio cremādos eē: p̄ciū p libris q̄tū. Qu. Petilio p̄tori maioriq; parti tribunoꝝ plebis uideret domino eē ſoluēdū: id ſcriba nō accepit: libri ī comitio igne p uictimarios facto ī cōſpectu populi creāti ſūt. De nūero li. Pli. li. xiii. nahi. uarias refert ſcriptoꝝ opiniōes ut alii. xiiii. alii plures: alii pauciores fuiſſe dicant. L. Petilii ſcribæ. Varro nō Petilii ſed Terētii agrū fuiſſe dicit: teſte Au. de ci. dei qd ita ſoluit ut ītelligamus agꝝ fuiſſe Petilii eius: cultorē fuiſſe Terē. li. de diſciplīa ſapie. i. de philoſophia: erāt. n. cōpoſiti de ſapiētia: uidelicet qd eēt ſapiētia: Sapiētia āt eadē eſt q̄ philoſophia. Sed philoſophi ut plurimū irreligioſi eē ſolent: nihil. n. credūt q; nō rōne naturali p̄bari poſſit. Petilius p̄t. cū ad p̄torē delati eēnt: iurauit cōtra rēpu. eē ut legerent: q; ad ſoluēdā religionē: q̄ reſp. ſouebat ptinerent. *Victimarios*: Per miniſtros uictimaꝝ: qui uictimas ligabāt: cultrū: aquā & molā parabāt: & reliqua q̄ ſacris erāt neceſſaria: uictimarii dicebant: erant igit miniſtri ſacrificioꝝ. *Victimarii*

Auocarent: Amouerent: abſtraherent. Noluerūt. n. Reddit rationē cur id fecerint maiores: ut aīos romanoꝝ religioni deditiſſimos eē oſtēderent. In hoc āt imitati ſunt lacedæmonios: q; archilochi libros: qui cōtra religionē eēnt exportari e ſua ciuitate iuſſerūt. Libꝝ ſecreta ciuiliū ſacroꝝ cōtinentē. Vnū ex libris ſybillinis fuiſſe intelligimus: eiuſmodi āt libri occulte ſeruabant: & ſecrete quoniā igit duūuir id patefecit: qd cælerari oportuit: iuſto ſupplicio affectus eſt. Corruptus: Scilicet pecunia. Duūuirū: Duo primū fuere tātummō qui libris ſibyllinis p̄ficiebant: & hi erāt patricii: deinde. x. p̄fecti ſunt: poſtea. xv. uſq; ad ſyllana tēpora: poſtremo quinquaginta fuerūt: & licet fuerint plures in his tamē. x. uiroꝝ nomē remāſit. *X. uiri*

Culeus: Culeus erat coriū lupinum: ī quo Gallus ſerpēs & ſymia includebant deinde qui eiuſmodi ſupplicium meruiſſet inſuebatur hoc culeo: & in mare uel in p̄ximum fluentē p̄iiciebat: pœna autem erat: quia gallus ſerpentē ſerpēs ſymiā: ſymia hominē īſequebat: hoc autē ſupplicii genus parricidis irrogatum eſt. P. Maleolus matre īterempta primus oīum inſutus culeo in mare p̄cipitatus eſt. Multo poſt: Quia uſq; ad tēpora ſyllæ & Marii qui ſexageſimo fuerunt ab urbe cōdita anno: hoc lege pōpeiana datum eſt ad populum. Irrogatum: Iniūctum: īpoſitum. Iuſtiſſime quidē: p̄bat hāc populi Romani ſententiā iuſtiſſimā fuiſſe: qui uoluerunt parricidas hoc eodem ſupplicii genere affici. Vindicta: Pœna: a præcedente quod ſequitur: nā ex pœna ſequitur uindicta. Expianda: Purganda.

THE. ¶ Victimarios: Sacerdotes aut ipſi p̄cutiebāt uictimas & Agones appellabantur: aut ipſis tenentibus alter impigebat cultrum quē uictimarium uocabant & popā. Verg. Supponunt alii cultros. hæc ex Aelio Spartiano: Lutatio Placido Phoca grammatico. Propertius Succinctiq; calent ad noua ſacra Popæ. .M. Tullium: Dionyſius Alicarnaſeus. M. uocat Atylium. dubium tamen utri de ueræ lectionis incolumitate magis oporteat credi.

lium poſt diuinam uenerationem uictricium armorum perinde ac uictor rediit.

De. P. Cor. & Bebio Pāphilio conſulibus.

MAgna cōſeruādæ religiōis ēt Publio Cor. & Bebio pāphilio cōſulibus ap̄d maiores nr̄os acta cura ē. Siqdē ī agro Lucii Petilii ſcribæ ſub ianiculo cultoribus terrā altius uerſātibus duabus arcis lapideis reptis: quaꝝ ī altera ſcriptura indicabat corpus Numæ pōpilii fuiſſe: ī altera libri recōditi erāt latini. vii. de iure pōtificū: totidēq; græci de diſciplina ſapiētiæ: latios magna diligētia aſſeruādos curauerūt græcos qa aliq̄ ex p̄te ad ſoluēdā religionē p̄tinere exiſtimabāt: Petilius prætor Vrbanus & auctoritate ſenatus p̄ uictimarios facto igne in cōſpectu populi cremauit: Noluerunt enim priſci uiri qcq̄ in hac ciuitate aſſeruari quo aī hominū a deoꝝ cultu auocarentur.

De Tarquinio rege.

TArqnius āt rex. M. Tulliū duūuiꝝ q; librū ſecreta ciuiliū ſacroꝝ cōtinētē cuſtodiæ ſuæ cōmiſſū corruptus Petrōio ſabio deſcribēdū de diſſet culeo iſutū ī mare abiici iuſſit. Idq; ſupplicii genus: multo poſt p̄cidis lege irrogatū ē. Iuſtiſſime q̄dē qa pari uidicta parētū ac deoꝝ uiolatio expiāda ē.

SEd quæ ad cuſtodiam: Hic. M. Attilius Regulus fuit qui primo punico bello: poſt grauiſſimas carthaginẽſibus clades illatas: tãdẽ iſidiis haſdrubalis & Xãthippi lacedæmonii ducis captus & carthaginẽ ductus Romã miſſus eſt ad ſenatũ: ut ipius pmutatiõe oẽs carthaginẽſiũ captiui reſtitueret: cõtẽtiq; ſolo ei⁹ ſacramẽto nullo alio de reditu ſuo ualde illũ aſtrixerũt: hoc i ſenatu cũ Attilius expoſſuiſſet: prius de hac re ſniam rogatus negauit: p ſe uno & ſene tot iuuenes & ualidos hoſtibus eẽ reddẽdos: in cuius ſniam ſcõ ſenatus cõſulto nõ reddi. ſ. captiuos: cũ ut i patria remaneret a familiaribus & liberis enixe rogaret: q OLI.

De Marco regulo Attilio.

SEd quæ ad cuſtodiam religionis attinent neſcio an oẽs. M. Attilius regulus p̃ceſſerit q ex uictore ſpecioſiſſimo inſidiis haſdrubalis & Xanthippi lacedæmonii ducis ad miſerabilẽ captiui fortunã deductus: ac miſſus ad ſenatũ populũq; Ro. legatus: ut ex ſe & uno & ſene q̃plures pœnorum iuuenes penſarentur. In cõtrarium dato cõſilio carthaginẽ petiit: non ignarus ad quam crudeles: q̃q; ẽt merito ſibi infeſtos deos reuerteretur: uerum quia his iurauerat: ſi captiui eorum redditi non forent: ad eos ſe reditur̃e: potuerunt p̃fecto dii imortales efferatam mitigare ſeuitiam: cæterum quo clarior eẽt attilii gloria: carthaginenſes moribus uti ſuis paſſi ſunt dii: tertio punico bello religioſiſſimi ſpiritus tam crudeliter uexati urbis eorum interitu iuſta exacturi piacula.

QVãto noſtræ ciuitatis ſenatus uenerabilios i deos: q poſt canẽſem cladẽ decreuit: ne matronæ ultra. xxx. diẽ luctus ſuos extẽderent: uti ab his ſacra cereris p̃agi poſſent: q̃a maiore pene dicerẽt nefas nõ eẽ p̃fidis fidẽ nõ ſeruaſſe: nulla rõne adduci potuit: ut a fide deſiſteret: maluit ergo ad certũ ſuppliciũ redire: q̃ iuſiurãdũ uiolaſſ poterat hic ſaluti ſuæ cõſulere: ſed q̃uis ſe ſciret ad ſcæuiſſimũ hoſtẽ reditur̃e: tamẽ religionẽ ſeruãdã eẽ putauit: nouis nãq; & exq̃ſitis exẽplor̃ modis excruciatus ẽ: & eni reſectis palpebris i machinã cõiectus eſt: cui erãt aculei p̃fixi uel claui cuſpidibus acutis in iterioꝛẽ ptẽ uerſi: tractaq; ẽ p totã ciuitatẽ machĩa: & i oẽs ptes uerſata: denicq; poſt multos cruciat⁹ i mare deiecta. Cicero i oꝛone cõtra piſonẽ. Nec mihi ille. M. Attilius regulus: quẽ carthaginenſes reſectis palpebris illigatum in machina necauerũt: uigilãdo ſupplicio uidẽ affectus. Suppli cium. n. fuiſſe uenenũ a carthaginenſibus: quo tpe romã ad ſenatum p̃ captiuoꝝ pmutatiõe legatũ miſere: qđ eiuſmodi fuit ut non ſtatim eũ interimeret: ſed mortẽ i diem proferret: eo cõſilio: poſtea uero graſſãte ſẽſim ueneno cor tabeſceret: alii alĩ ferũt de huius uiri ſupplicio: dicũt. n. q eũ carthaginẽſes i atras & p̃fundas tenebras claudebãt: ac diu retentũ poſt ubi ſol uiſus erat ardẽtiſſimus repẽte educebant & aduerſus ictum ſolis oppoſitũ cõtinebãt: atq; intendere in cœlũ oculos cogebant: palpebraſq; eius ne coniuere poſſet furſum deorſũ ductas iſuebant. Tuditãus aũt ſomno diu p̃hibitum atq; ita uita priuatũ refert. idq; ubi romæ cognitũ eſt nobiliſſimos pœnoꝝ captiuos liberis reguli a ſenatu deditos & ab his in armario muricibus p̃fixo deſtitutos eadẽ iſomnia cruciatos iteriiſſe. Ad cu. Ad cõſeruationẽ religionis. Neſcio. q. d. credo ita mihi uideꝛ. Cice. Tudi/tanus

Specioſiſſimo: Pulcherrio & glorioſiſſimo. Miſerabilẽ: Deſcribit fortũæ ſtatũ: q̃ fecit ut Attilius: q ſp multis p̃liis uictor extiterat i captiuitatẽ deueniret. Cõplures: Singula ſingulis opponit. In cõ. Quia primus rogatus ſniam dicere cẽſuit: nõ reddẽdos. Non q̃ igna. Hoc idẽ affirmat Ci. i paradoxis: Dicit. n. Neq; ego. M. regulũ erũnoſum: nec ĩfœlicẽ: nec miſeꝝ unq̃ putaui: nõ. n. magnitudo animi cruciabaꝛ a pœnis: nõ eius grauitas nõ fides: nõ ulla uirtus: nõ denicq; tot uirtutũ p̃ſidio munitus aĩus: tãtoq; comitatu uirtutũ ſeptus: cum corpus eius carpetur: carpi iꝑe certe nõ potuit. Itẽ libro tertio de officiis. Nec uero tũ ignorabat ſe ad crudeliſſimũ hoſtẽ & ad exq̃ſita ſupplicia proficiſci ſed iuſiurãdũ ſeruandũ putabat. Quãq̃ merito ſibi infeſtos: q̃ppe quoꝝ multa funera edidiſſet. Veꝝ q̃a: Subaudiꝛ rediit: & aduerſaꝛ: ſed q̃a dixerat non q̃ ignarus: ac ſi diceret: ſi non erat ignarus: cur redibat: ſed rediit: q̃a iurauerat his ſe reditur̃e. Potuerũt p̃fecto dii: Hic q̃ſi deplorat ĩdignam Attilii Reguli mortẽ: dicit. n. ſi q̃d pietatis eſt: potuerunt dii lenire efferatã carthaginẽſiũ crudelitatẽ. Efferatam: Exaſperatam more feraꝝ eſt. n. a feris ſumpta tr̃aſlatio. Cæteꝝ quo: quãobrẽ id nõ fecerũt dii: declarat: q̃a uoluerunt ut clarior eſſet Attilii gloria. Tertio punico bello: tãetſi nũc q̃dẽ id carthaginenſibus conceſſere dii: tamẽ poſt aliquot annos de illis graues q̃uis ſeras ſumpſere pœnas: nã urbẽ eoꝝ deleuitæ milius Scipio: primum namq; bellum confecit Lutatius: ſecundũ aphricanus ſupior: tertiũ Scipio. æmilianus: q dictus eſt Aphricanus inferior: Conſtat autem teſte Eutropio carthaginem anno ſeptingẽteſimo poſtq̃ condita fuit fuiſſe deletam. Speciоſuꝫ Effera tum

QVanto noſtræ ciuitatis ſenatus: Poſt cãnẽſem cladẽ: q̃ accepta eſt Terentio Var. & Paulo æmilio conſulibus apud cannas apuliæ uicum hac maxime clade nobilitatũ: ubi ſupra. l. hominũ milia a pœnis cæſa fuiſſe traduntur cũ Paulo æmilio cõſule tãtus mœror ciuitatẽ iceſſit: ut oẽs in luctu & ſqualore poſiti eſſent: nec ulla domus tanti mœroris expers inueniretur: & p̃pterea cereris ſacra: q̃ niſi p matronas in candida ueſte celebrari licebat: ſuo ritu p̃fici nõ poſſent: q̃a lugentibus itereſſe nõ liceret: ſenatus iuſſit ne ultra. xxx. diem flerent matronæ: ut ſacra cereris perficere poſſent. Liuius lib. i. belli punici ſecundi. Tum priuatæ quoq; iquit per domos clades uulgatæ ſunt adeoq; totã urbẽ cõpleuit luctus: ut ſacrum anniuerſariũ cereris intermiſſum ſit: quia nec lugentibus id facere eſt fas: nec ulla ĩ illa tempeſtate matrona luctus exps fuerit: itaq; ne ob eandem cauſam alia quoq; ſacra publica deſererentur: ſenatuſconſulto diebus triginta luctus eſt finitus. Maiore pene Romanorum: Quia duo conſulares exercitus ad internitionem prope cæſi fuerant.

Cereris sacra in alba veste OLI.

Nullius pe. Nulla domus. Doloris insignib. Atris vestibus. Candidã idu. ue. Quod in cãdida veste cereri sacrificaretur a matronis testat Ouid. lib. x. metamor. Festa piæ cæreris celebrabãt annua matres. Illa qbus niuea uelatæ corpora veste: Primitias frugũ dãt spicea serta suas. Quã qdẽ cõ. Tãta inqt religiõis diligentiã habuere ro. ut postea dii populũ Ro. tam piũ tãq religiosum cladibus affici tam grauiter nõ sint passi. Magnus rubor: Erubuerunt inquit dii ulterius in gentem tam deligentem & obseruantem cultus eorum seuire.

Aedilis officium

REditum ẽ Varronẽ consulẽ: transit ad neglectã religionẽ: hic aũt Var. q. C. Terẽtius dictus é loco nõ solum humili: sed ẽt sordido natus erat teste Liuio: nã patrẽ eius laniũ fuisse dicit: ipm institorẽ mercis: filioque hoc ipso in seruili eius artis ministerio usum. Is iuuenis ex eo generẽ qstus pecũia a patre relicta aium ad spẽ liberioris fortunæ adiecit: togaq & foꝛ placuere: pclamãdo p sordidis hoibus causisq aduersus rẽ famãq bonoꝛ: primo i noticiã populi: deinde ad honorẽ puenit. Tã ifœliciter: Quia ut supra diximus: cæsa fuisse feruntꝰ plusq. l. milia romanorũ: & supra. xx. milia capta cũ ipso Imperatore Paulo. Aedilis faceret: Aliud officiũ erat ædilis curulis: aliud plebei: qd nã esset officiũ curulis. Cicero Verrinaꝛ libro ultimo ostendit. Nunc sum inqt designatus ædilis: habeo rõnẽ qd a populo romano acceperim: mihi sanctissimos ludos maxia cũ cærimonia Cereri libero liberoq faciendos: mihi florã matrẽ: populo plebiq ludoꝛ celebritate placãdũ: mihi ludos antiquissimos q primi romani sũt noiati maxima cũ dignitate ac religione Ioui Iunoni Mineruæ eẽ faciendos: mihi sacroꝛ ædiũ p curationẽ: mihi totã urbẽ tuẽdam esse cõmissam ob eaꝛ reꝛ laborẽq & solicitudinẽ fructus illos datos antiqorẽ sniæ dicẽdæ locum: togã ptextã sellã curulẽ: ædiles plæbei ædibꝰ tãtũ pẽrãt. l. ii. ff. de origine iu. sic inscribit. Itẽque ut eẽnt q ædibus pẽssent in qbus oia scita sua plebs deferebat: duos ex plebe cõstituerãt q etiã ædiles appellati sunt. Circenses ludi: Erãt idẽ q & romani sicut idẽ Cice. eodẽ loco testat: hi fiebãt in honorẽ Iouis Iunonis & Mineruæ. Pueꝛ histrionẽ: Sũt q uelint histrionem ab istria dictũ: qa primus q romæ scænicam artem exercuit ab istria uenerit: alii non ab istria: sed ab hetruria accitos romã histriones fuisse dicũt: erãt ãt histriões q latie ludii dicunt q psonati i scæna comœdias & tragœdiis agebãt uoce & corpis gestu: de qbus Ci. i para. Histrio iqt: si paululũ se moueat extra numeꝛ: aut si uersus pnũciatꝰ é syllaba una breuior aut lõgior: exibilat explodit. Post aliquod annos. Quia in memoriam romanis rediit id factum fuisse cõtra maiestatẽ Po. Ro. Expiatũ expurgatũ quia seruilis cõditionis pueꝛ excubiis Iouis præfecerat. Ercules quoq detractæ: Sicut graui supplicio Iuppiter ultus é numẽ suum: & hercules qui cũ potitii antiqssimæ familiæ eiꝰ sacris ppositi eẽnt: & ab ipso istituti: cũq post aliquot annos suadẽte Claudio ad seruoꝛ ministeriũ sacrificia trãstulissẽt: iratꝰ oẽs illiꝰ familiæ paruo tpe iteremit. Appiũ luminibꝰ priuauit. Detractæ: Diminutæ.

Potitii

Potitii sacroꝛ ritũ: Hecules ut auctor ẽ Liuiꝰ: post occisũ cachũ pp abactas boues cũ eẽt ad euãdrũ deductꝰ: se Iouis filiũ p cachi mortẽ uirtute pbauit: ob q rẽ ab Euãdro benigne é hospitio susceptus: & p numie habitus: deniq Ara maxia ẽ ei cõstituta: qd Herculi Delphicus apollo i Italia fore pdixerat: & Carmẽta mr euãdri multo ãtea fuerat uaticiata: cũ ergo de suo arméto ad sua sacrificia boues dedisset:

Pinarii

iuẽti sũt duo senes. Pinarius & Poticius: qbus qliter se uellet coli costẽdit. s. ut mãe & uespi ei sacrificaret: pfecto itaq matutio sacrificio cũ circa solis occasũ eẽnt sacra repetẽda Poticius prior aduẽit: pinariꝰ postea extis iã cõsũptis: unde iratꝰ Hercules statuit ut pinarioꝝ familia tãtũ ministra eẽt: epulãtibꝰ poticiis & cõplẽtibꝰ sacra: uñ & pinarii dicti sũt a

Appius unde cœcus

q græcæ dr fames: nã senẽ illũ: ut uult Ser. cõstat alio noie fuisse nũcupatũ: unde Vir. Primusq poticiꝰ auctor Et domꝰ herculei custos pinaria sacri. Auctore Ap. Quia Appius auctor fuerat: ut hoc sacrificiũ trãsferet ad ministeriũ seruoꝝ. Sciẽdũ est q teste Macro. saturnaliũ li. i. Sacris herculis mulieres itereſſe nõ licebat. Luminibꝰ ca. Oculis & luce priuatꝰ De hoc Appio dicemus li. vii. capi. de senectute: fuit ãt q cũ pyrrho epirotaurũ rge pacẽ qbus ille petebat cõditiõibus fieri dissuasit anno ab urbe cõdita. ccccl xi. teste Eutropio li. ii.

romanorũ uiriũ parte inexecrabili: ac diro solo iacente: nullius penates mœroris expartes erant. Itaq matres ac filiæ coniugesq & sorores nup interfectorum abstersis lachrymis: depositisq doloris insignibus cãdidã iduere uestẽ & aris thura dare coactæ sunt: q qdẽ cõstãtia obtinendæ religionis magnus cœlestibus iectus ẽ rubor: ulterius aduersus eã seuiẽdi gẽtẽ q ne i iuriaꝝ qdẽ acerbitate ab eoꝝ cultu abstereri potuerit.

De Varrone cõsule dimicãte cũ Carthaginẽsibus. De neglecta religione. Cap. ii.

REditũ est Varronẽ cõsulẽ apud cannas cũ carthaginẽsibus tã ifœliciter dimicasse ob irã Iunõis: q cũ ludos Circẽses ædilis faceret in Iouis optimi maximi tẽplo: eximia facie puerũ histrionem ad excubias tenendas posuisset: q factum post aliquot annos memoria repetitum sacrificiis expiatum est.

De potitio non obseruante sacra.

HErcules quoq detractæ rligiõis suæ & grauẽ & manifestã pœnã exegisse tradit. Nã cũ potitii sacroꝝ eius ritũ: quẽ pro dono gẽti eorũ ab ipso assignatum uelut hæreditarium obtinuerant: auctore appio cẽsore ad hũile seruorum ministerium trãstulissent: oẽs q erãt numero sup. xxx. puberes itra annũ extincti sũt. Nomenq potitiũ in duodeci familias diuisũ ppe iteriit. Appius uero lumibꝰ captus ẽ.

:

Pinarii

Appius unde cœcus

ACer etiã sui numinis uidex Apollo: Apollo nihilo segnius & ipse suũ numẽ ultus est. Cum. n. Scipio Aphricãus iferior carthaginẽ militibus diripiẽdã cõcessisset: quidã apollinis tẽplũ igressus eius simulacrũ aurea ueste idutũ spoliaꝝ tẽtauit: q̃re idignatus Apollo id egit ut sacrilegæ mãus iter fragmẽta uestis & fimbrias a corpe abscisse repirẽt. Inter fr. Inter fimbrias. Acer uidex. Vehemẽs & asp ultor. OLI.

b Rẽnus gallorũ dux: hic fuit quo duce Roma capta & incensa fuit: secundum quosdã. Apollinis tẽplum: De hac spoliatione templi meminit Iustin. In se manus uertit: Instinctu numinis hoc est instigante numine seipsum gladio transfixit: quia eius templum ingressus fuerat uiolaturus. Breni mors

De Apolline uindicãte se de sacrilegio.

ACer etiam sui numinis uindex apollo: qui carthagie a romãis oppressa: ueste aurea nudatus id egit: ut sacrilegæ mãus inter fragmenta eius absisæ inuenirentur.

BRẽnus gallorum dux delphis apollinis templũ ingressus dei uolũtate i se manus uertit.

NEc minus efficax ultor cõtẽptæ religiõis filiꝰ quoq; eius æsculapius: q̃ cõsecratũ tẽplo suo lucũ a Turulio p̃fecto Antonii ad naues ei faciẽdas magna ex p̃te succisũ dolẽs: iter ipsũ nefariũ ministeriũ deuictis partibus Antonii iperio cæsaris morti destinatũ turuliũ mãifestis numinis sui uiribus i eũ locũ: quẽ uiolauerat traxit effecitq; : ut ibi potissimũ a militibꝰ cæsariãis occisus eodẽ exitio & euersis iã arboribus pœnas lueret: & adhuc supãtibus impunitatẽ cõsimilis iniuriæ pareret: suãq; ueneratiõem : q̃ apd colẽtes maximã sp habuerat deus multiplicauit.

De. Q. Fuluio.

QVintus autẽ fuluius flaccus impune nõ tulit q; i cẽsura tegulas marmoreas ex Iunonis laciniæ tẽplo i ædẽ fortũæ eq̃stris: quã romæ faciebat trãstulit. Negat. n. post hoc factũ mẽte cõstitisse: qn etiã p̃ summã ægritudinẽ ai expirauit cũ ex duobus filiis in illyrico militantibus alterũ decessisse:

ACer etiã sui numinis uindex Apollo: Apollo nihilo segnius & ipse suũ numẽ ultus est. Cum. n. Scipio Aphricãus iferior carthaginẽ militibus diripiẽdã cõcessissẽt: quidã apollinis tẽplũ igressus eius simulacrũ aurea ueste idutũ spoliaꝝ tẽtauit: q̃re idignatus Apollo id egit ut sacrilegæ mãus iter fragmẽta uestis & fimbrias a corpe abscisse repirẽt. Inter fr. Inter fimbrias. Acer uidex. Vehemẽs & asp ultor. OLI.

b Rẽnus gallorũ dux: hic fuit quo duce Roma capta & incensa fuit: secundum quosdã. Apollinis tẽplum: De hac spoliatione templi meminit Iustin. In se manus uertit: Instinctu numinis hoc est instigante numine seipsum gladio transfixit: quia eius templum ingressus fuerat uiolaturus. Breni mors

¶ In se manꝰ uertit. Quõ dolorẽ uulnerũ ferre nõ posset: ut Trogus autumat: ut Pausãias: ipar iuidiæ q̃ flagrabat apud suos ob rẽ male gestã. Ingressus. castiga aggressus. Apollinis .n. tẽplum Brennus ingressus non est, nisi tẽplum pro finibus accipias & Luco templi. THE.

NEc mius efficax ultor. Deuictis ptibus bruti & cassii cæsaris iterfectorũ Octauius. Antõius & lepidꝰ iter se orbẽ diuiserũt. Octauiꝰ occidẽtẽ plagã. Antõius oriẽtẽ. Lepidus meridianã obtiuit. Et cũ Octauiã Octauii sororẽ Antonius duxisset uxorẽ: ut inita cõfœderatio uĩ maiorẽ posset habeꝝ: se cõtulit i ægyptũ: ubi captꝰ illecebris cleopatræ regiæ diuortii libellũ paulopost misit Octauiæ. Quaꝝ idignatus Augustus bellũ itulit Antonio: quem cũ Cleopatra nauali p̃lio apud leucadẽ ambꝛachiæ ꝓmõtoriũ supauit. Cuius cladis acceptæ cãm illã fuisse dicũt: q; Antonius p̃fectũ quẽdã i lucũ æscu lapio cõsecratũ ad ligna succidẽda nauiũ cõficiendaꝝ gr̃a misisset: nam casus ita tulit: ut eo ipo tpe quo ligna cædebant: Antonii ptes deuincerent: ubi lucũ cædendo uiolauerat. Lucũ: Lucus dr̃ q̃si luce carẽs: & p ãtiphrasim dictus ẽ: qa nõ luceat: nã arboꝝ dẽsitate radii solis lucũ penetrare nõ possunt. Sic. n. Seruiꝰ: sic Prisciãus sentiũt: multa noĩa p ãtiphrasi dicta eẽ ut bellũ: parcæ: lucus: alii de luco aliter sentiũt: sed hos ego auctores habeo. Ministeriũ: Dũ excideꝛẽt trabes. Lueret: p̃solueret. Supantibus, s. arboribus hoc est restãtibus. Impunitatẽ: ne quis postea id ĩpune auderet facere. OLI. THE. Lucus

¶ Atqui Valerius hoc nõ ait. Antõii partes ad Aesculapii lucũ supatas id q̃d hist̃oriæ fides nõ hẽt: sed Antõii fractis opibus ad Actiũ ab Octa. duci iussum Turuliũ a militibꝰ eẽ iterẽptũ i ipso potissimũ luco quẽ succiderat i quo mãifesta numinis Aesculapii uis apparet.

QVintus ãt fuluius flaccus: Hic ẽt ostendit maioꝝ diligẽtia: qui i seruãda religiõe habuere: ne qd aĩo p̃termitterẽt expiãdũ: q̃d diis aliquo mõ displiceꝛ cognouissent Abbreuiator Liuii fuluius inqt flaccus censor templum Iunonis laciniæ tegulis marmoreis spoliauit: ut ædem quam dedicauerat tegeret: Huius fuit uxor sulpitia: quæ ut Nasica iudicio senatus omnium optimus: sic matronarum sententia omnium castissima iudicata fuit. In censura: Dum censor esset qui alienos mores damnare consueuerat: ipse in sacrilegium incidit. Tegulas: tegulæ dicuntur quibus tecta teguntur: unde a tegendo dictæ sunt tegulæ: sunt & hymbrices ab hymbre dictæ. Iunonis laciniæ: Lacinius latro fuit nobilissimus qui extrema italiæ multis latrociniis infestabat: hunc Hercules cum occidisset ad expiationem loci placationemq; Iunõis: quæ sibi irata dicebatur: ei templum dedicauit: & a nomine latronis Iunonem laciniam appellauit. Vir. Hinc sinus Herculei si uera est fama tarẽti. Cernitur attolit se diua lacinia contra. Alii dicunt a rege conditore fuisse nominatum templum illud: de quo diuersas scriptorum sententias inuenio: ubi situm fuerit: nam Valerius cum dicat in fine huius exempli cuius casu motus senatus: tegulas locros reportandas curauit: innuere uidetur: locris fuisse templum illud. At Liuius libro quarto secundi punici belli circa principium: crotonæ fuisse ostẽdit cum in descriptione illius urbis dicat. In urbe nobile templum ipsa urbe erat nobilius laciniæ Iunonis sanctum omnibus: circa populis: & paulo infra: templum inquit inclytum diuitiis etiam non tãtum sanctitate. At Strabo libro sexto post fines crotoniatas esse uult: post Scyllaceum inquit: crotoniatarum fines sunt: & lapygum terna promontoria: deinde laciniæ Iunonis templum superiori ætate locupletissimum: donisq; frequentissimis plenum. Theocritus uero in ea ægloga quæ incipit, ex parte orientali OLI. Fului Flac. Tegulæ Hymbrices Iunonis

propinquum crotonæ esse significat: constat tamen promontorium lacinium in regione locrensi fuisset teste Plinio naturalis historiæ libro tertio in descriptione locrorum. In ædem fortunæ: Templum deæ fortunæ: quæ insidens equo fabricata fuerat & erecta. Transtulit: scilicet locris Roma. Mente constitisse: mente sana fuisse. Per summam ægritudinem: per summum dolorem & animi perturbationem nam ægritudo tam animi q̃ corporis dicitur: ægrotatio corporis tantum maleuadẽtis: In illyrico in bello quod gessit Po. Ro. aduersus psem macedoniæ regẽ & illyricos fuit. Circunspectissima: diligentissima: & clarissima. Rẽtexuit: deleuit: trãslatio sumpta a textoribus: nã q texũt fila ĩ ordiné redigũt: q uero retexũt op9 ĩ ordiné redactũ delẽt: ergo retexuit deleuit & emẽdauit. Ira me her. tã senat9 retexuit opus cẽsoris q̃ uidicauit auaritiã &c. Plemini legati: pleminium legatũ Scipio locris cũ pſidio Po. Ro. pfecerat: q pter multa faciora q̃ fœda nimis & indigna i locrẽses ediderat: tẽplũ quoq; pserpinæ qđ ibi nobilissimũ & opulẽtissimũ fuerat: nimia auaritia tact9 diripuit: nã ibi thesauros ĩgẽtẽ reposuerũt locrẽses: quẽ ex ipius pserpiæ luco cõfecerant: cũ ibidẽ magni quottidiãi puẽtus imponerẽt. Quare legat9 thesauri cupiditate captus pecũiã surripuit: qđ ubi resciuit senatus: legatũ Romã uinctum deduci iussit. Cognita deide cã ubi culpæ affinem esse intellexit: ĩ carcerẽ trudi iussit: Vbi pediculari morbo: ut qdã uolunt: ante cãæ dictionẽ cõsũptus est. Vex nõ minus ipa se dea q̃ eius numẽ senatus uindicauit. Cõstat. n. teste Liuio li. ix. secũdi pũici belli post direptionẽ sacræ pecuniæ tã tũ oĩbus sacrilegio cõtactis iniectũ eẽ furoris: ut numinis instictu oẽs iter se: Dux ĩ ducẽ: miles ĩ militẽ: hostili q̃dã rabie cõuerterẽt: nã rapto poculo argẽto ex oppidãi cuiusdã domo pnicioſa statĩ orta ẽ seditio iter Plemi. & tribunos militum: ubi ac cẽsa pugna uulneratis cesisq; nõnullis: cũ Plemi. de tribũis tãq̃ seditiõis auctoribus pararet sumẽ supplicĩũ: illorũ milites ex recẽti uictoria ferociores facti ex oĩb9 locis ad opẽ ferẽdã cõcurrũt: q cũ uiolata uirgis tribũorũ corpora uidissent: in multo ĩpotẽtiorẽ irã accẽsi sine respectu nõ maiestatis mõ sed ẽt humãitatis ĩ legatũ mulctatis lictoribus ĩpetũ faciũt: ipmq; a suis itercœptũ & secluſũ hostiliter lacerarũt & ꝑpe exãguẽ: naso auribusq; mutilatis reliquũt. Quib9 rebus ad Scipionẽ delatis q tũc erat messanæ: post paucos dies locros cũ exercitu uẽit: & cognita cã tribũis sõtibus iudicatis: & ĩ uicula cõiectis ut Romã ad senatũ mitterẽt: messanã rediit Ple. ĩpotẽs iræ: tribũos ad se attrahi iussit: laceratosq; oĩbus suppliciis q̃ pati corp9 ullũ possit iterfecit: nec satiatus uiuor pœna ĩsepultos ꝑiecit: simili crudelitate ĩ locrẽsiũ pricipes ẽ usus: quos ad conq̃rẽdas iniurias ad. P. Sci. ꝑfectos audiuit: Hũc igit cathẽis uictũ romã tractũ fuisse ferũt: & ĩ carcerẽ conditũ. & ante dictionẽ cãæ mortuũ: Clodi. tñ Licini. in li. iii. rer rõanar refert: hũc ludis uotiuis: quos romæ aphricãus iter cõsul faciebat: cõatũ p quosdã: quos pcio corrupat: aliquot locis urbẽ icẽderẽ: ut frãgẽdi carcerẽ fugiẽdiq; hẽrẽt occasionẽ. Patefacto deide scelere delegatũ ĩ tullianũ ex senatusco̅sulto: ibiq; teterrimo mortis genere cõsumptũ. Ante cãæ dictionẽ: Anteq̃ dies statuta ueniret: ut cãm diceret. Teterrimo genere mor. s. pediculari morbo: ergo teterrimo fœdissimo asperrimo. Pecuniam senatus: ubi q̃titatem pecuniæ senatus intellexit quam abstulerat legatus: duplicem reddi iussit.

THE. ¶ Pleminii Antiqui codices: partim Postumii Leuini legunt: partim. P. Leuinii nec affirmare quisquam potest hoc an illo modo rectius apud Liuium scribatur. Lubricus enim lapsus est a. P. Leuino in Pleminium.

OLI. Væ q̃tũ ad Pleminii. Pyrrhus cũ e Sicilia rediens locros classe ꝑterueheret: iter alia fœda q̃ in locrẽses facinora ædidit: thesauros quoq; ꝑserpinæ ĩactos ad eã diẽ spoliauit: atq; ita pecunia ĩ naues ĩposita ipe terra ẽ ꝑfectus. Classis postero die fœdissima tẽpestate lacerata fuit: oẽsq; naues: q̃ sacrã pecũiã habuerãt: ĩ littora locrẽsia reuectæ: Liui. li. ix. secũdi belli pu. ubi de Pleminio loquit. nã auaritia inqt nefacroq; qđ spoliatiõe abstinuit: nec alia mõ tẽpla uiolata: sed ꝑserpinæ etiã ĩacti oĩ ætate thesauri: ꝑterq̃ ꝓ a pyrrho: q cũ magno piaculo sacrilegii sui mãubias rettulit: spoliati dicebant: ergo sic ante regiæ naues laceratæ naufragiis nihil ĩ terrã ĩtegri ꝑter sacrã pecuniã deæ: quã asportabãt extulerãt tum quoq; alio genere cladis eadẽ illa pecunia oĩbus cõtactis ad ultionem templi furorẽ adiecit: hac igit tanta tẽpestate & clade supbissimus rex edoctus deos esse pecuniã oẽm cõqsitã in thesauros Proserpinæ referri iussit: nec tamẽ illi unq̃ postea ꝑsperi q̃q̃ euenit. Pulsusq; Italia turpiter satis ignobili atq; ĩhonesta morte temere nocte ĩgressus argos occubuit. Senatus igitur: q̃tũ ad Pleminiũ ptinet: deã ultus ẽ: qđ uero ad pyrrhũ spectat dea seipsam uindicauit. Sordes: auaritiã: sic enim maiores auaritiã sordes appellarunt: qa nihil hominẽ faciat sordidiorem q̃ auaritia. Salustius: Auaritia pecuniæ studium habet: quã nemo sapiens cõcupiuit: ea q̃si malis uenenis ĩbuta corpus: aĩumq; uirilem effœminat. Nefaria: quia cõtra fas hoc est ius diuinum accœperat. Vicinis deæ: haud ꝑcul a locris. Illisus: impactus Sanctissimi thesauri: Thesaurus ꝑprie dicitur locus ubi pecunia uel alia res præcioſa seruanda reponitur.

Plini. Egritudo Egrotario

Pro. serpiæ tẽplũ locris

Liui.

Clodi.

Salu.

ATnō ſimiliter Maſiniſſa:hic fuit Pyrrho lōge diſſimilis:q nō mō ſacrilegiū nō cōmiſit:uerꝝ ēt cōmiſſū emēdauit. Ná cū eburneos dētes de Iunonis tēplo ſublatos ſibi dono datos eē cognouit:ei q̄ primū reſtituēdos curauit:qđ eo magis laude dignū fuit q; cū barbarus eēt: alienū ſacrilegiū emēdarī uoluerit. Melitá:īſula ī ſiculo mari poſita haud lōge a Sicilia piculoſo diſiūcta mari:ut teſtat Pli.li.iii.na. hiſto.& Cice.uerrinarꝝ:ī hac át fuit oppidū eiuſdē nois a quo nō lōge ī promōtorio fanū Iunōis fuit ātiquū: ſūma cū reuerētia celebratū:de quo ſublati fuere dētes eburnei ſupradicti. Melita uero pēultimā corripit. Oui.de faſtis. Fertilis ē melite ſterilis uicina coſire. Inſula quā libyci uerberat unda freti. De hac īſula Liui.xxi.li.alilibeo īqt cōſul hierōe cū claſſe regia dimiſſo relictoq; ptor ad tuēdā ſiciliæ orā ipe ī īſulā melitā:q̄ a cartaginēſib⁹ tenebat tra iecit. Dētes eburneos:elephātios. Litteris.ſ.libycis. Ignorāt̄:neq; illos accepiſſet:ſi Iunōis fuiſſe exiſtimaſſet. Libēter reddidiſſe: poſtq̄ reſciuit de tēplo Iunōis fuiſſe ſublatos: & laudat Valerio Maſſiniſſæ factū:qđ ꝓpiqor fuerit regali aio q̄ pūico: tāetſi ſāguie & natiōe pūic⁹ eēt:tñ ſuæ quodāmō oblit⁹ uidebat. Quā punico:quā ꝓ nō dixit:Sāguini: qa cōſtat magnificū fuiſſe:& liberalē regē:qđ maxie cognitū ē poſtq̄ ſe ſociū fecit Po.Ro. Quāq̄ qđ:qđ inqt op⁹ ē mores ex natiōib⁹ cōſiderare cū ī media barbarie nat⁹ ſit Maſſiniſſa q ñ mō aufugit ſacrilegiū:ſed ab alio ꝓmiſſū correxit:& emēdauit. Mores natiōe pp.ſicut de Themiſtocle legit:quē ſeriphio cuidā rñdiſſe ferūt nec ſi athenienſis eſſes clarus unq̄ extitiſſes:nec ego:ſi ſeriphius eſſem ignobilis:Cum ille patriā diceret Themiſtocli dediſſe nobilitatē. Perpēdi:æſti mari trāſlatio ſumpta a pēſante: nā q pēſat pōdus æſtimat. Reſcidit deleuit:cuius uerbi ptēriti penultimá cōtra cæteroꝝ naturā corripuit. Ouid.ná cælo terras & terris abſcidit undas. OLI. Meli/ta īſula Plini. Cice. Ouid. Liui. The/miſto clis Oui.

perta ſanctiſſimi theſauri cuſtodiæ reſtituta eſt.

Externa De Maſiniſſa Rege.

ATnon ſimiliter Maſſiniſſa rex numidarꝝ:cuius cū ꝑfectus claſſis melitā appuliſſet:eq; fano Iunōis dētes eburneos eximiæ magnitudinis ſublatos:ad eū ꝓ dono attuliſſet:ut cōperit: unde aduecti eſſent q̄remi reportādos melitā:inq; tēplo Iunōis collocādos curauit:iſculptos gētis ſuæ litteris ſignificātibus regem ignorāt̄ eos accepiſſe: libenter deæ reddidiſſe:factū maſſiniſſæ aio:q̄ punico ſanguini cōueniens:q̄q̄ qđ attinet mores natione ꝓpēdi: in media barbarie ortus ſacrilegiū reſcidit alienum.

De Dionyſio.

SYracuſis gēitus Diōyſius tot ſacrilegia ſua: qđ iā recognoſcimus: iocoſis dictis ꝓſequi uoluptatis loco duxit: fano enim ꝓſerpinæ ſpoliato locris cū per altū ſecūdo uēto claſſe ueheret: ridens amicis uidetis ne ait q̄ bona nauigatio ab ipſis diis immortalibus ſacrilegis tribuatur?

DEtracto ēt ioui olīpio magni pōderis aureo amiculo:quo eū tyrānus hierō e māubis carthaginēſiū ornauerat:iniectoq; ei laneo pallio dixit æſtate grauē ee aureū amiculū:hyeme frigidū:laneum aūt ad utrūq; tēpus anni aptius.

DĒ epidauri æſculapio barbā auream demi iuſſit:quod affirmaret nō conuenire patrem

Syracuſis gēitus Diōyſi. Nūc de tyrāno diōyſio loqt̄:q ualde diſſimilis fuit Maſſiniſſæ:ná hic adeo religiōes cōtēpſit:ut iocabūd⁹ multa ſacrilegia cōmiſerit:& q̄q̄ ipſe pœnas euaſerit eius tñ filius grauiſſimas pœnas dedit. Nā regno pulſus corithū ſe cōtulit:ubi p̄ iopiā lrarꝝ ludū ī publico apiī coact⁹ ē. Syracuſis ge.bñ ī q̄ dixit ñ oportet mores natiōe ꝓpēdi:cū maſſiniſſa ī media barbarie nat⁹ ſacrilegiū emēdauerit. Diōyſius uero ſyracuſis genitus quā cōſtat urbē græcoꝝ fuiſſe p̄ſtātiſſimā: Vbi ſtudia hūanitatis exercentur:nō tamē ab īgenio ſuo diſcedere potuit:quī ſacrilegia multa cōmitteret. Syracuſis: Ac ſi diceret in q̄ mores & philoſophoꝝ p̄cepta uigebant. Syracuſæ teſte Cicerōe uerrinarꝝ.li.ſexto. Oium græcarū urbiū maxima atq; pulcherrima fuit. Recognoſcimus. Quia nota ferme ſunt oībus eius ſacrilegia. Proſequi:narrare. Oui olym.tēplū fuit Iouis olympii ī urbe. Acarnania haud ꝓcul a ſyracuſis:ſicut uult Ci. in uerrinis alia īqt urbs eſt:haud ꝓcul a ſyracuſis cui nomen eſt Acarnania ī q̄ olympi Iouis antiqſſimū fanū ē. Amiculo:Paruo amictu hoc ē palliolo. Manubiis car. Quas a Scipiōe affricano ſupiore accepat.

EPidauri æſculapio barbā:Epidānus urbs eſt epiri:q̄ nūc Dyrrachiū dī:epidaurus uero teſte Soli.li.de memorabilibus mū.ubi loquit̄ de Achaia:urbs ē Achaiæ:q̄rno nemoræ redimita & æſculapii delubro ꝓcelebris:dicit.n. Inachus achaiæ amnis argolicū ſecat tractū & reliq̄:deīde ſubiūgit. Epidauro decus ē:æſculapii ſacellū:cui īcubātes ægritudinū remedia capeſſūt de mōitis ſōnioꝝ:unde & æſculapius epidaurius ſæpe dictus eſt:Oui.de Pon. Afferat ipe licet ſacras epidaurius hærbas. Sanabit nulla uulnera cordis ope. Strabo li.viii.in deſcriptiōe locoꝝ achaiæ:epidaurus inqt antea epitaurus uocabat̄:eā cares Ariſtotele teſte occuparūt ſicut & hermionem:redeuntibus uero heraclidis Iones ex attica tetrapoli .i. quaternas urbes cōtinente:eos ad argos comitantes etiā ī unis cohabitauere mœnibus hæc autem non parum īſignis eſt ciuitas ꝑſertim ex æſculapii claritate nobilitata:quē uaria morboꝝ genera curaſſe ſomniati ſunt hoīes:erat uero in tēplum ægrotantium multitudine uſq; q̄q; refertum pēdentibuſq; tabellis:ī qbus ſanati lāgores erāt īſcripti:quē admodum & ī Coa fiebat īſula pariter & trica. Sita urbs eſt ipo ſaronici ſinus receſſu intimo:ſtadiis.xv. circuitā habēs nauigationē & cætera. Pli.quoq; li.iii.naturalis hiſtoriæ aſſerit hanc urbē eſſe ī Achaia:hīc eſt q; uehe/ Soli/nus Ouidius Plini.

Seruius menter admirer Seruium ī expoſitiōe carminis illius georgicoꝝ. Taygetiq; canes domitrixq; epidaurus equorū dixiſſe epidauꝝ eſſe ciuitatem epiri eqs nobiliſſimā: ſed id culpa librariorꝝ factum eē arbitror: q noīs ſimilitudine decepti epidaurus pro epidannus ſcripſerint: q̄q oēs tā ueteres quā nouiter īpreſſi codices quos legerim epidaurus habeāt: in hoc igit epidauro Achaiæ ciuitate æſculapius religioſiſſime colebat: cuius ſimulacrū fingebat barbatum: qppe qui deus eſſet medicinæ: apollinis uero eius pris imberbe: hic ergo uidens aureā barbā æſculapii e mento pendentē: eā demi iuſſit: incōgruum eſſe dicens patrē īberbem & filium eſſe barbatum.

OLI. DĒ mēſas argēteas: Mos fuit apd antiquos ut mēſæ argēteæ ī deoꝝ tēplis cōſecrarēt ī his āt īſcribebat tit. ī. bonoꝝ deoꝝ: hic ubi lras legiſſet iniquū ſane iquit eē deoꝝ bonitate nō uti. ¶ Victorias au. iſignia uictoriæ Cice. uictoriolas dixit diminutiuū. Victorias: Deæ uictoriæ ſtatuas mos fuit apud maiores ut impatores ex hoſtibus parta uictoria: ſtatuas q̄ſdā & imagines deæ uictoriæ cōſecrarēt. Quintilianus de īſtitutione oratoria li. ix. Themiſtocles inqt aureas uictorias cōflare uolebat: Pateras & coronas. Sicut apd ātiquos fidebant. Porrectis ma. q̄ſi offerri uiderent. Accipe nō auferre. Dria inter accipe & auferre: nā id accipit qd ultro dat: aufert uero qd ab iuito extorq̄tur: ergo accipimus datū auferimus negatū.

A qbus bona p̄ca. Nos deos iqt quotidiē p̄camur ut nobis bōa cōcedāt: & cū ultro offerūt accipe recuſabimus? Qui tametſi debita ſupplicia: Cice. de nat. deoꝝ li. ul. oſtēdit hūc fœliciter mortuū: dicit. n. hūc nō olympius Iuppiter fulmine p̄cuſſit: nō æſculapius miſero diu turnoq; morbo tabeſcētē iteremit: atq; in ſuo lectulo mortuus ī triūphātis modū ī rogū illatus eſt: eāq; ptātē quā p ſcelus nactus eſt q̄ſi iuſtā & legitimā hæreditatis loco filio ſuo tradidit: ſed tamē eā diutius retinere nō potuit: nā regno pulſus ludi magī fcūs ē: & in triuio lras docuit & hoc mō p̄ris pœnas filius dedit. Sed de huius ſacrilegi regis morte Iuſtinus uehemēter a Cice. diſſentit: nō. n. fœliciter mortuū ī ſuo lectulo iacētē: ſed a ſuis crudeliter necatū fuiſſe dicit ī fine li. xxi. ſuoꝝ epithomatum: dicit. n. Dio. quē paulo ante nō Sicilia nō Italia capiebat: aſſiduis belli certaminibus uictus: fractuſq; ad poſtremū iſidiis ſuoꝝ iterficit: ſed magis Cice. credēdū eſt. At Cor. nepos dicit hūc manu forti belliq; pitū fuiſſe: & qd ī tyrāno nō facile repit minime libidinoſū nō luxurioſū nō auaꝝ fuiſſe: nulliuſq; rei cupidū niſi ſāguinis ppetuiq; īpii: ob eāq; rē crudelē. Dedecore filii: de quo multa Iuſti. li. xx. ut dixius: ſed qd ad hāc rē ptinet: dicit illū ī ſegnitiē lapſum ſaginā corporis eximia luxuria oculorūq; ualitudinē cōtraxiſſe adeo ut nō ſolē: nō puluerē: nō deniq; ſplēdorē ipſius lucis ferre poſſet: pulſū deide ſyracuſis corithū ſe recepiſſe: ibiq; hūillima q̄q; tutiſſima exiſtimantē in ſordidiſſimū uitæ gēus deſcēdiſſe: nō cōtētū ī publico uagari: ſed potare: nec cōſpici ī popinis lupanaribuſq; ſed totis diebus reſidere cū p̄ditiſſimo quoq; de minimis rebus diſceptare: pānoſum & ſqualidū uideri riſum libērius p̄bere q̄ captare: ī macello pſtare & qd emere nō poterat: oculis deuorāt: nouiſſime ſe ludi magiſtrū pfeſſū: pueros ī triuio docēt: uñ Ouid. li. de pōto. Ille ſyracuſia mō formidatus ī urbe Vix hūili durā reppulit arte famē: ergo dedecore filii quē ex rege potētiſſimo ludi magiſtꝝ fecit eē fortūa. Lēto. n. gradu ad uidictā. Snia pulchra & generalis: huicq; loco maxime accōmodata: uidelicet iprobo q̄uis ſeras tamē graues manere pœnas: Sic & Hor. Raro antecedē tē ſceleſtū pœna deſerit pede claudo: pœna ſenſim pſequit nocentē. Tarditatemq; ſupplicii: Sicut ī Dionyſo Dionyſii filio qui ſyracuſis pulſus corithi litteraꝝ ludum aperire coactus eſt: legitur etiā q; obſonia uēdiderit.

THE. ¶ Victorias. Victoriolarū ſigilla porrectis ſtatuaꝝ māib9 īpōebāt: ut ī ātiqs numiſmatib9 ē uidere. Sed & ipſū Nemeſis ſimulachrū uictoriolaꝝ ſigilla ſuſtīuiſſe legīus: eaq; Enchiridia græce dici ñ latebit athenæi ſtudioſū.

OLI. TN quā ne icideret Timaſi. Timaſitheus liparitanoꝝ priceps: ualde iqt diſſimilis fuit Diōy. nā ille multa ſacrilegia cōmittebat: hic cōmiſſa corrigebat: licet. n. pyraticā exerceret: tñ ut ſenſit p̄dā ex rōanis capta apollini cōſecratā: eē reddēdā curauit. Camill9 cū ī obſidiōe ueioꝝ decimā p̄dæ ptē uouiſſet apollini: ſi potiret urbe: poſt aliquot ānos urbe capta dixit Po. Ro. religionē tueri: q̄re coact9 Po. Ro. decimā p̄dæ ptē exoluere: tāta ī camillū exarſit īuidia ut illū die dicta miſerit ī exiliū: ueꝝ ut religiōe ſolueret ex hac decīa craterē fieri iuſſit apollini deportādā: q̄ cū deportaret atq; claſſis Ro. ad Liparē īſulā pueniſſet capit a liparitāis piraticā exercēribus: erat tū ī ſūmo magiſtratu Timaſitheus: romānis uir ſimilior q̄ ſuis: q legatos donūq; & deū cui mitteret & dōi cām ueritus ipe multitudinē ſuā q̄ ut diuideret p̄da efflagitabat metu iuſte religiōis īpleuit: adductoſq; ī publicū hoſpitiū legatos cū p̄ſidio ēt nauiū delphos pſecutus ē Ro. īde ſoſpites redierūt: hoſpitiū & amicitia cū Timaſitheo ex ſenatuſcōſulto publice factū: dōaq; illi publice data. de hac decīa & uoto legit q; cū pp eius ſolūēdæ maximā difficultatē grauata lōgis tributis plebe: exhauſtoq; diutinis bellis ærario: ſeditio

Apollinem inberbem: ipſum uero barbatum cōſpici.

DĒ menſas argēteas atq; aureas e fanis ſuſtulit. Q dq; ī his moꝝ græco ſcriptū erat bonorū deoꝝ eas eē: uti ſe bonitate eoꝝ p̄dicauit.

DĒ uictorias aureas & pateras & coronas q̄ ſimulacrorū porrectis manibus ſuſtinebāt tollebat: & eas ſe accipere: non auferre dicebat: p quā: ſtultū eſſe argumētādo a quibus bona precamur: ab his porrigentibus nolle ſumere: qui tametſi debita ſupplicia non exoluit dedecore tamen filii mortuus pœnas rependit: quas uiuus effugerat. Lento enim gradu ad uindictam ſui diuina procedit ira tarditatemq; ſupplicii grauitate compenſat.

De Timaſitheo principe liparitanorum.

IN quā ne icideret Timaſitheus liparitanorū princeps: cōſilio ſibi & aliis atq; uniuerſæ p̄riæ utili, puidit exēplo: excepta nāq; ī freto

apperet ī urbe:matronæ cætibus ad eā rē cōsultandā hitis:cōi decreto pollicitæ:tribūis militū aūgz & oīa ornaméta sua ī ærariū detulerūt:grata ea res ut q̄ maxīe senatui unq̄ fuit:honorēq; ob eā munificētiā fert matronis habitū ut pilētis:ad sacra ludosq;:carpētis festo ꝓfestoq; uterent. Vtili exēplo:Vt ēt ad alios tale posłea exēplū manaret:ut religiōi ueneratione hre uellēt. Aurea cra.Dī hic crater teris:Vir.Crateres magnos statuūt & uina coronāt.Ité alibi.Tū pr̄ Anchises magnū cratera corōa.Induit:ipleuitq; mero:dī & hic cratera teste Statio li.the baidos.x.Et bachus ī altos crateras:& iuenit hæc cratera:qđ magis ī usu ē:ut hoc loco.Li.pari rōne dixit li.v.aureā craterā fieri placuit: nā ab actō græco:ut q dā uolūt:fit noīatiꝰ latius hæc cratera:qđ i pleriſq; noibus fieri solet ut pāthera.

Pilētis usæ matronæ qñ primū Crater Cratera

Pythio apol.Pythius apollo dictus ē a pytho ne serpēte quē iterfecit:q & pythō & phytō dicebāt uñ cū P aspirato & sine aspiratiōe scribi pōt:& sic pythiū & phytiū apollinē dicimus eiusq; ludos phytia seu pythia. Ouid.metha/mor.li.i.Instituit sacros celebri certāine ludos: Phytia ꝑdomitæ serpētis noīe dictos : qđā uero sunt q uolūt phytiū deriuari hoc ē ab interrogatiōe:eoq; apollinis oraculū frequēter interrogaret:melior tamen est superior expositio.

OLI. Deiotarus rex.

DEiotaro ue.regi : Trāsīt ad omia & recte qđē: nā religiōi ꝓiūgunt ea q̄ nō sine numie diuū eueniūt.Deiotarus rex ciliciæ fuit:q cū aglā uidisset declinātē ī tectū ab eiꝰ usu se q̄primū abstinuit:seq̄nti uero nocte corruit tectū:Cic.li.de diui.qd hospitē iqt clarissimū & optimū uirū deiotagz regē cōmemorē qui nihil unq̄ nisi auspicato gerit:q cū itinere quodā ꝓposito & cōstituto reuertisset:aglæ admōitꝰ uolatu cōclaue illud ubi erat māsurus si ire ꝓxisset ꝓxia nocte corruit:itaq; ut ex ipō audierā pſæpe reuertit ex itinerē cū iā ꝓgressꝰ eēt multoz dierz uiā. Auspicato: qa nihil ferme nisi captis auspiciis gerebat : auspiciū āt ab aspiciēdis auibꝰ dictum est. Solo æquatum:Quia corruit.

THE.

CDeiotarꝰ:rex armēiæ minoris & tetrarcha gallogrætiæ.hircꝰ ī rebꝰ Cæsa.q siciliæ uel ciliciæ regē suspicāt pagz diligētes historiæ sūt.

OLI. Omīnū uis

Minū obser.Declarat q̄re omia religiōi subiūgat.Ci.li.de diui.Nō solū iqt deoz uoces pythagorei obseruauerūt : sed ēt hoīum q̄ uocāt omia q̄ maiores nr̄i qa ualer cēsebāt:iccirco oībus rebus agēdis:qđ bonū:faustū:fœlix:fortunatūq; eēt ꝑfabant. Cōtactu:cōiūctiōe & affinitate. E presidio:e loco ubi p̄sidia posita fuerāt. Hic optime manebimus.Ecce omē:nā ab ore dī omen quasi orimē:qcqd ex ore egredit. Senatus accipe:se.Iō hoc dixit:qa ī ptāte uidētis & audiētis erat an recipe an respuere id uoluerit. Euestigio:Statī:tractū ide:qa cū aliqđ repēte fieri uolumus ita dicer solemꝰ;anteq̄ euestigio moueam:hoc exeq̄re. Prosprimis auspiciis.s.Romuli & Remi quoz alteri sex:alteri.xii.uultures appruerūt.Veientanæ urbis appellatione: Vt quēadmodum primo romanū uocabatur:postea ueientanū appellaretur. Inclytæ uictoriæ:quam romani ex ueientibus pepererant urbe eorum capta direptaq;. Infundi:misceri.

THE.

CVeios migrare.hinc illa indignatio in Neronem. Roma domus fiet Veios migrate Quirites : Si non & Veios occupat ista domus.

OLI.

HAnnibal tam præ.Liui.dictator inquit Camil.capta ueiorum urbe præcones edicere iubet : ut ab inermi turba abstineatur:is finis sanguinis fuit:deinde inermes capti :& ad prædam miles permissu dictatoris discurrit:quæ cum ante oculos eius aliquanto spe atq; opinione maior:maioriſq; precii rerum ferretur:dicitur manum ad cælum tollens precatus esse dictator: ut si cui hominum deorumq; nimia sua fortuna Populiq; Romani uideretur:ut eam inuidiam lenire suo priuato incommodo quam minimo publico Populiq; Romani liceret : conuertentem se inter hanc uenerationem traditur memoriæ prolapsum cecidisse:idq; omen ptinuisse postea ab euentu rē coniectantibus uisum ad dānationem ipsius Camilli clademq; captæ deinde urbis Ro.quod post paucos accidit annos. Tam præcla.operis au.Vt restituerent mœnia urbs Ro.nā ipse fuit q ab exilio reuocatus collectis reliqs exercitus Po.Ro.qui apud Aliam fluuiū paucis ante diebus

turpiter fusus fuerat: atq; fugatus ex urbe gallos eiecit. Inuidia: ob captā urbē ueioꝝ q̄ toti⁹ hetruriæ opulētissimā fuisse cōstat. Et qa fœlicitas illa uidebat eē nimia ueritus é ne cui deoꝝ faceret iuidiā. Eius fœ. q̄ sua magnitudie diis ēt fecisset iuidiā. Lap. c. Nā sicut mos erat adoratur⁹ cū se oriēte uersus cōuertisset, plapsus cecidit hoc idē affirmat Ci. li. de. n. d. Qua op. dānatus. n. fuit die dcā sibi a. L. Apuleio tribūo plæbis: de q̄ dānatiōe dicēus li. v. ca. de īgratis. Merito hic laudat Camillū: difficile discrimē ē iqt utꝝ maior laus fuerit uicisse ueios: an orasse deos ut i se malū omē cōuerterēt. Victoria igit & pietas iter se certarūt: qa nō facile discernes utꝝ laudāda magis sit uictoria. Camili: an ipa p̄catio. Auxis. bo. Deuictis ueis. Mala: Depræcatione sua.

Adoraturi in oriēte uertebātur

OLI. Paul⁹ in macedōiā

Vid il. omē camilli mēorabile fuit. At qđ seqt nō miori mēoria dignū Nā cū macedōicū bellū. L. Pau. senatus extra ordinē decreuisset: & ea ipa die domū ad uespas rediisset: filiolā suā tertiā q̄ tūc erat puula admodū osculās aīaduertit tristiorē. Quā cū īterrogasset qt ita tristis esset: mi p̄ iqt psa: piit: tū ille arcti⁹ puellā cōplexus: accipio iqt mea filia omē. Erat āt mortua Catella eo noīe: quā puella habuerat i deliciis. L. āt Paul⁹ omē accepit psam macedonū regē aduersus quē sibi decreta fuerat ꝓuicia: eo bello pitꝝ: qđ & factū é: q̄uis uiu⁹ duct⁹ fuerit i triūphū. Iusti. li. xxxiii. Dū hæc aguntꝰ iqt metu iā piculosi belli ro. Aemili. Pau. creāt: eiq; extra ordinē macedōicū bellū decernūt: q cū ad exercitū ueīsset nō magnā morā pugnæ fecit: pridie q̄ cōsereret bellū luna nocte defecit: triste id ostēsū pseo oīb⁹ p̄sagiētib⁹ finēq; macedōici regni portēdi uaticinātib⁹. Cū: re diuersis mōis hoc nomē declinat pseus psei: q̄ declinatiōe us⁹ é lust. ut supra uidius: cū dixit: triste id ostētū pseo: simili mō &. L. li. x. bel. macedo. multis i locis: ut ibi uidere licet: declinat & psesh⁹ p̄sis: ut sentire uidet Ser. honoratus q Salustii utit exēplo i historiis: quē libꝝ amisim⁹ ubi ꝓbare itēdit subtractā eē līam. S. huic nōi achilli: & i eo uersu. Troas reliqas danaū atq; īmitis Achilli: dicit. n. ꝓp omioteleuton detraxit S līam q̄ plerumq; pro sybilo habet: nō solum necessitatis: sed etiā euphōiæ: cā ut Sal. A principio urbis ad bellum persi macedōicum pro persis: item psa huius persæ ut hoc loco.

Cecilia Metelli

AT cæci me. Ci. li. de diui. L. flaccū flaminé Martia. iqt audiui: cū diceret cæciliā Metel. cū uellet sororis suæ filiā i matrimoniū collocā: exisse i quoddā sacellū ominis capiēdi cā: qđ fieri more ueteꝝ solebat: cū uirgo staret: & cæcilia i sella sederet: neq; diu ulla uox extitisset: puellam defatigatā petisse a matertera ut sibi ꝓcederet paulisp ut i eius sella regesceret: illā āt dixisse: uere mea puella tibi cōcedo sedes meas: qđ omē res cōsecuta é: ipa. n. breui mortua é: uirgo āt nupsit cui Cæcilia nupta fuerat. At cæcilia me. s. uxor: ut hectoris andrōache & deiphobe glauci. Moꝛ prisco: mos. n. fuit apd maiores ut cū puellæ maturꝰ uiro & plenis iā nubiles ānis eēnt i tēplis excubarēt & ibi stātes omē accipēt futuri mariti. Cōcubia nocte. Intēpesta nocte. Var. de līgua latia. Intēpestū celi⁹ dicebat cū tps agēdi ē nullū: qđ alii cōcubiū appellarūt q; fere tūc oēs cubarēt: ē ergo prima ps sōni. Eius rei petēdi nuptialia. Locum residendi: Vt fessa non nihil se recrearet. Mora: quadam indulgentia & commiseratione puellæ commota.

Cōcubia nox

Marii casus uarii

CAio āt: Cū. P. Sulpi. tribunus plæbis auctore. C. Ma. pnicioſas leges ꝓmulgasset ut exules reuocarēt: ut noui ciues libertiniq; distribuerent i tribus: ut & cōsul Ma. aduersus Mitrida. pōti regē dux crearet: & aduersātibus cōsulib⁹. Qu. Pōpe. &. L. Syllæ ui ituliſſet: occisoq; Pompei consulis filio genero syllæ. L. Sylla cōs. i urbē cū exercitu uēit. & aduersus factionē Sulp. & Ma. ī ipa urbe pugnauit: eāq; expulit. Ex quo. xii. a senatu hostes iter quos cōsul Mari. & filius iudicati sūt. P. Sulp. cū i q̄dā uilla lateret īdicio serui sui retractus & occisus é. C. Mari⁹: filius i aphricā traiecit. C. M. pr̄ Miturnas delat⁹ i paludib⁹ delituit: eo syl-

incōmodo satiaret: subito lapsu cecidit: qđ omē ad dā nationē q̄ postea oppressus ē ꝓtinuisse uisum é. merito aūt de laude inter se uictoria & pia precatio amplissimi uiri certauerūt: æque. n. uirtutis est. & bona patriæ auxisse. & mala in se transferre uoluisse.

De. L. Paulo & filia.

QVid illud qđ. L. Pau. cōsuli euēit q̄ mēorabile. cū ei sorte euēisset ut bellū cū rege psæ gereret: & domū e curia regressus filiolā suā nomine Tertiā q̄ tūc erat admodū ꝓuula osculatus tristē aīaduerteret. Interrogauit qd ita eo uultu esset: quæ respondit persam perisse. decesserat aūt Catellus quē puella in delitiis habuerat nomine persa. arripuit igit omen Paulus: æq; fortuito dicto quasi certā spem clarissimi triumphi animo præsumpsit.

De Cæcilia Metelli.

AT Cæcilia Metelli dum sororis filiæ adultæ ætatis uirgini more Prisco nocte cōcubia nuptialia petit omen ipsa fecit: nam quū in sacello quodam eius rei gratia aliquādiu psedisset: nec aliqua uox proposito congruens esset audita: fessa longa stādi mora puella rogauit materteram: ut sibi paulisper locum residendi acomodaret: cui illa ego uero inquit libenter tibi mea sede cedo. quod dictum ab indulgentia profectum ad certi ominis processit euentum quoniam Metellus non multo post mortua Cæcilia uirginem de qua loquor in matrimonium duxit.

De. C. Mario & ominis obseruatione.

CAio āt Mario obseruatio omis ꝓculdubio saluti fuit quo tpe hostis a sēatu iudicatus i domū Fāniæ miturnis custodiæ cā deduct⁹ ē:

Iani milites:cū ueniſſent:ac diligēter & accurate eius ueſtigia idagarēt:nec eū iuenirēt: paſtorē haud lōge cōſpicati rogāt prio idicet Mariū:fluctuātē deinde & diſſimulātē minis & terrore pfundūt:q ubi ſe a militibus circūfundi & telis undiq; peti uidit Mariū idicat:itaq; capiē Marius Miturnaſq; deferē:& i domū faniæ mulieris publice cuſtodiēdus tradiē:ad quē occidēdū Seruus publicus natiōe ciber miſſus iermē & ſqualore obſitū maieſtate tāti uiri cōmotus ſtricto iā gladio iterficere nō ſuſtīuit:& tremebūd⁹ abiecto ferro refugit: clamitās gēina ta uoce nō poſſum iterficere Mariū:tū Miturnēſes maieſtate uiri capti icolumē pſtiterūt hic ergo cū abiturus exiſſet e domo aiaduertit aſſellū neglecto pabulo qđ obiectū ei fuerat ad aq̄ cōtēdētē quo uiſo omē arripuit:intellexitq; ſibi ſaluti nauigatiōe q̄rendā eē:& ſtati ipetrat a miturnēſib⁹ ut ſibi publica nauis tradaē quo facto ſe cōtulit i aphricā:& ibi uires cōpauit: qbus priſtinā fortunā & dignitatē breui recupauit ſicut ſuo loco oſtēdēus. Fāiæ:q defēdit i iudicio. Alio q̄n:iſup. Peritiſſim⁹:q maximā augurii pitiā hēret. In aphri. Vbi cōpato exercitu cū ſe cinæ cōiunxiſſet urbē cepit:& priſtinā dignitatē cū magno inimicorum exitio recuperauit.

aiaduertit.n.aſellū cū ei pabulū obiiceret neglecto eo ad aquā ꝓcurētē: quo ſpectaculo deor⁊ ꝓuidētia qđ ſequeret oblatū ratus:alioq̄n etiā iterpretandar⁊ religionū pitiſſimus a multitudine: q̄ ad opē illi ferendā cōfluxerat impetrauit: ut ad mare ꝓduceret:ac protinus nauiculā cōſcendit eaq; in aphricā ꝓuectus arma ſyllæ uictricia effugit.

De Pōpeio magno.

POmpeius ⁊o magnus i acie pharſalica uict⁹ a cæſar fuga q̄rēs ſaluti curſu i iſulā ciprū ut aliqd i ea uiriū cōtraheret claſſem direxit:appelleſq; ad oppidū paphū cōſpexit i littore ſpecioſum ædificiū:gubernatorēq; iterrogauit qđ ei nomē eēt: q̄ reſpōdit Cacouaſilea uocari: q̄ uos ſpē eius q̄tulacūq; reſtabat cōminuit. Neq; id diſſimulāter tulit: auertit .n. oculos ab illis tectis:ac dolorē quē ex diro oie cōceperat gemitu patefecit.

De Marco Bruto.

MArci ēt Bruti dignus admiſſo pricidio euēt⁹ ē oie deſignatus ſiqdē poſt illud nefariū op⁹ natalē ſuū celebrās:quū græcū uerſū exprimere uellet:ad illud potiſſimū Homericū referendū aio tetēdit. q deus philippē ſi acie:a cæſare & Antōio ſigno datus i eū tela cōuertit.

De. C. Caſſio.

COnſētāeo uocis iactu. C. Caſ. aurē fortūa puellit q̄ orātibus rhodiis:ne ab eo cūctis deorū ſimulacris ſpoliarēt: ſolē a ſe relinq reſpōdere uoluit:ut rapaciſſimi uictoris iſolētiā dicti tumore protraheret: abiectumq; macedonica pugna non effigiem ſolis quā tātummodo ſupplicibus ceſſerat: ſed ipſum ſolem re uera relinquere cogeret.

POmpei⁹ uero:omē futur cædis factū ē Pōpeio Cæſaris arma fugiēti: nā i acie pharſalica uictus cū inſulā cyprū peteret:ut īde uiriū aliqd cōtraheret uidit a lōge eminēs ædificiū & iterrogāti qđ ei nomē eēt:reſpōſum ē quo audito mœſt⁹ itellexit ſe malū regē exptu⁊. Pōpeius ma. cuius magnitudo totū orbē cōplexa fuit:nā Cice. in catilinā iuectiua q̄rta paucis uerbis oñdit quanta fuerit Pōpeii re⁊ geſta⁊ magnitudo dicit.n. Pōpeii res geſtæ atq; uirtutes cōtinent iſdē qbus ſolis curſus regiōib⁹ ac terris cōtinet. Pharſalica: Theſſalica:nā regio illa diuerſis noībus fuit appellata:emōia:theſſalia:pharſalia:macedonia:emathia: cāpi philippici: ꝓut eā diuerſi reges occuparunt. Cōtraheret:colligeret: cōgregaret. Oppidū paphū:oppidū ē Cypri ubi p̄cipue colebaē ueneꝰ q̄ paphia dicta. Vir. Inde paphū ſublimis abit: ſedeſq; reuiſit Læta ſuas &c. malū regem ſicut Ptolomæum expertus eſt. Nō tulit diſſimulanter: Non occultauit illud qđ mente concœperat.

MArci ēt Bruti: Nota ē hiſtoria qūo Bru. & Ca. cæſi i ſenatu multis uulneribus cōfoderūt:quā tñ ſuo loco dicēus:ſed qđ ad hunc locū ptinet: cū Bru. poſt patratū homicidiū ſacrificaret natali ſuo iter p̄ces: ut mos erat aium adiecit ad carmē homericū. Sed me parca ferox latonæq; obruit infans. Alius uero ſic traduxit:ſed me ſors miſera & latōæ ꝓdidit infans. Et ita factū ē:nā in cāpis philippicis ubi cōgreſſus eſt cū Auguſto &. M. An. forte ita cecidit:ut ſignū belli futuri p̄ponerētur ab Auguſto & Anto. ſignū apollinis:nā mos erat ut cōmiſſuri p̄lia:deū aliquem ſignū pugnæ p̄ponerēt: ut. C. Ma. Martis ſimulacrum. Sylla delphici apollinis: Cæſar ueneris genitricis. Ergo quia apollinis ſignum ꝓpoſuit Auguſtus:omen qđ factum eſt uerſus ille quodāmodo impleuit:quia in ea pugna ſuperatus eſt: in qua ſignum fuerat apollo latonæ filius. Admiſſo parricidio: Hoc non ſine adulatione dictum eſt uult.n. Va. Cæſarem patrē patriæ fuiſſe. Natalem: Mos fuit apud antiquos natalia principes ſua ſolēniter celebrarēt. Vir. Phillida mitte mihi m. ē. na. Iola. Signo. da. Vt milites cæſariāi:& Antoniāi a militibus bruti & caſſii dignoſcerent.

COnſentaneo uo. ia. pari rōne caſſius bruto affinitate cōiunctus qppe q luniam bruti ſororē duxerat uxorē:fecit ſuæ futuræ mortis omē cū rogātib⁹ rhodiis aliq̄ ſibi deo⁊ ſimulacra relīq. ſolē a ſe relīq reſpondiſſet:nā qđ ille p ludibriū dixit ſuo euētu ſortitus ē:qa reuera ſolē reliqt. Solē re. ſimulac⁊ ſolis:hoc āt p ludibriū dixit:qppe quē ferre nō poterat p̄ magnitudīe. Mēorat .n. a Soli. unū ex septē mirabilibus mūdi:erat āt cētū uigiti ſex pedū imago ænea:& fuſilis facta quā a ſe caſſius relīq dicebat. Inſolētia: Supbia:nā q̄to maior erat tior uicti tāto magis uictori ſupbia creſcebat. Protraheret:māifeſtaret uel augeret.

Mari⸗ us au⸗ gurii pitiſſi mus OLI. Pōpeii fuga ex acie phar⸗ ſalica

Pha⸗ phus oppi.

Bruti morte quod omen p̄ceſſit

Signū prælii

Nata⸗ lis dies Caſſii mors omīe denū⸗ ciata

Lætus mons Varrō flu. OLI.

Ipm ſolē:qa cū uictus eēt & cū oīb9 copiis ī hoſtiū ptātē ueniſſet ſibi mortē cōſciuit. In ligu. Ligures imis alpium iugis adherētes inter uaſ & macrā fluuios iplicitoſq; dumis ſilueſtribus maior aliq̄to labor ē iuenire q̄ uīcere. Varrus: fluuius eſt grādis ex alpibus fluens galliā trāſalpinā a ciſalpina ſeparans uetuſtiſſimus Italiæ terminus Macra fluui9 ē ex initio apēnini fluēs iter liguſ mōtes & demū iuxta lunā ciuitatē defluit ī mare tyrrhenū.

Priene

Samii prie. Cū prienēſes graui bello pmerēt: auxiliū petierūt a ſamiis. Samii ut q ab illis eēnt alieni q̄ſi ridētes ſe ſybillā miſſuros reſpōderūt nā ex ſybillis una fuit ſamia: Prienēſes ergo qđ irridentes ſamii pmiſerāt læto aīo acceperūt: & hāc q̄ſi ducē belli cōſtituentes glorioſā ex hoſtibus uictoriā reportarūt. Prienēſibus priene ciuitas ē ioniæ: biātis pria: auctor Stra. li. xiiii. Cui pricipiū ē: reliquū ē ut de iōib9 caribuſq; dicāus &c. ubi noīatis. xii. ciuitatib9 ī q b9 & priene ſubiūgit nā hæc ſūt. xii. Ioniæ ciuitates: & paulo īferi9 ubi dſigulis mētionē facit: poſt meādri īqt oſtia ē prienēſiū litt9: ultra qđ priene ē & micale mōs feris & arborib9 plen9. Itē paulopoſt: priene inqt a qbuſdā cadme appellat qm̄ philotas eius cōditor e boetia uēit: e priene fuit Bias hunc ex. vii. ſapiētibus de quo hipponax ſic īqt: & diſceptari q̄ Bias prienēſis melius. Aduerſus car. caræ po. iſulāi piraticā exercētes famoſi fuerūt uicti a minoe ut Tucydides & Sal. dicūt: auctor. Ser. ī expoſitiōe illi9 carmīs Vir. hinc lelegas caraſq; ſagittiferoſq; gelonos. At Stra. dicit populos eē cariæ regionis q̄ cōtermīa ē Ionie: uidelicet iter Ioniā & liciā poſitæ: hos ēt aliquādo ſub mīoe fuiſſe dicit: & iſulas hītaſſe: hīc arbitror iſulāos dictos fuiſſe & carres carriū decliauit: ſūt & carræ primæ decli. ī ſyria eodē teſte li. vi. ī deſcriptiōe ſyriæ: dicit. n. tigranocerta & loca q̄ ſūt circa caras: Nicephoriū & Chobriza & Sinaca ī q̄ Suſ

Cares

Chobriza

ria parthoſ īpator Craſſū dolo captū iterēīt. uñ Luca. aſyrias latio maculauit ſāguīe carras. Deriſus gra: p deriſiōe. Diuinitus. Quaſi diuina prouidētia eis data foret. Vera fa. reddit rationē cur læti acceperunt.

THE.

Caras. A caria quā Strabo Mella Pliniuſq; & Ptolemæus Aſiæ cōtribuunt: a qua nomē gentile car apud Plutar. Singulariter: & plurali numero Cares. ii plæraſq; tenuerunt Aegei maris inſulas & in iis Con. unde caris antea dicta eſt: ut ſcribit Hellanicus: oram maritimam nauibus: habebant infeſtam. Neq; quod ait Seruius auctoritate Thucydidis & Salluſtii præter hiſtoriam uideri debet. Caras enim Minos nauali prælio uictos cycladibus expulit: inſulaſq; eas in ſuam poteſtatem redegit ut meminit etiam Libanius. Ad Vergilii tamen expoſitionem nihil ii faciunt. Carræ uero per duplex. R. urbs Meſopotamiæ Craſſi clade nobilis. auctor Plinius & Steph. & hanc Luca. intelligit. Vt parum perite faciant qui confundunt.

OLI. Apollonia

Polloniatæ: apollōia pluriū urbiū nomē fuit uni9 ī epiro cōſtitutæ: de q̄ nūc agit: alteri9 ī creta. iii. in thracia. iiii. ī ſyria. Eātē: actus latius a noīe græco ueniēs .i. aiacē: & quia aiax unus ex heroibus fuit iō hūc ſe libēter accipe rñderūt & ſimulacr ei9 q̄ſi ducē ſp hūerūt. Acceptū re. i. qcqd fœlicitatis ex ea re ſūt ꝓſecuti id hoī totū aſcribētes & illi q̄ſi grās agētes: nā æāti tāq̄ do poſtmodū īmolārt.

THE.

Aeantem. æas & Aous idem fl. eſt ut Hecatæus & Stra. tradunt Apolloniatum fines irrigans: a mōte Lacmo caput tollit. Adriatico mari infunditur. ad Aiacem nihil attinet.

OLI. Prodigia uñ

Prodigioſ. qu. Recte īqt oībus pdigia ſubiūgunt: ſūt. n. iter ſe q̄dā affinitate cōiūcta: & uī hoc loco cū Ci. ſentire Vale. qa pdicēdo dicta ſint pdigia: & nō ut qdā uolūt a porro & adigēdo: nā cū mōſtr alīqđ appet ſiue bonū ſiue malū pdicat pdigiū appellat Ci. li. de na. deo. Prædictiōes & pſenſiōes rerū futurarū quid aliud declarant niſi q̄ futura ſunt oībus oſtendi mōſtrari portēdi pdici ex quo illa oſtenta monſtra portenta prodigia dicuntur: ergo plane oſtendit a prædicendo dicta eſſe prodigia.

Tanaquil Seruii Tulli pueri caput arſit

Riſci Tarre. Hic diſſentit a Liuio q nō anci Marci: ſed Priſci tarqnii uxorē fuiſſe dicit: quæ ut pdigiorū pitiſſima cognouit Ser. tullū puer dormiētē cuius caput flāma: corripuiſſet clar aliq̄do euaſur: q etiā regiæ maieſtati ī rebus afflictis ſuccurreret. Itaq; cū qdā Familiarīū aquā ad extinguēdū icēdiū afferret a regina phibitū ferūt: ſedatoq; tumultu moueri puerū uetuiſſe: donec ſua ſpōte exrectus eēt tum adducto in ſecretum uiro. Tanaquil. uides ne tu puer hunc inquit: quē tā humili cultu educamus. Scire licet lumē quondā rebus noſtris dubiis futur pſidium q; regiæ afflictæ pinde materiā ingētis publice priuatiq; decoris oī indulgētia noſtra nutriamus: inde puer liberor loco cœptum haberi erudiriq; artibus qbus īgenia ad magnæ fortunæ cultum exercitant: euenit facile qđ diis cordi eēt: iuuenis euaſit ueræ idolis regiæ: nec cū q̄rer gener tarquinio quiſq̄ ro. iuuēturis ulla arte cōferri potuit: filiāq; ei rex deſpōdit: quo deīde cæſo tanaquilis arte & conſilio in regnum ſubſtitutus fuit. Pli. de uirib. illuſt. Ser. īquit tullus. P. Corniculani & Ocretiæ captiuæ

filias cū i domo tarqnii prisci educaret: flāmæ spēs caput eius amplexa ē: hic Vir. sūpsit illud. Ecce leuis sūmo de uertice uisus luli. fūdere lumē apex: tractuq; inoxia molles lābere flāma cōas: & circū tpa pasci. & reliq; ad Ascāiū .s. referēs qđ fuit i Ser. tul. Ou. ait uulc. filiū fuisse. Nāq; pr tulli uulcāus ocretia mr. Præsignis facie corniculana fu it: hāc secū Tanaql sacris de more pactis iussit i ornatū fundere uina focū. Hæc iter cineres obsceni forma uirilis: Aut fuit aut uisa ē: sed fuit illa magis: lussa foco captiua sedet cōcept9 ab illa Ser. a cælo seia gētis hēt. Signa dedit gēitor tūc cū caput igne coruſco Cōtigit: iq; comis flāmeus arsit apex. Serua na. L. sentit nō eē serua natū sed captiua. Dicit. n. hic q̄cūq; de cā tāt9 honos hītus credet, phibet serua natū: eū puūq; ipm seruis se. eoq; magis sniæ sū q corniculo capto Ser. tul lii q priceps i illa urbe fuerat: grauidā uiro occiso uxorē cū inter reliqs captiuas cognita eēt ob unicā nobilitatē ab regia ro. phibitā ferūt seruitio ptū Ro. edidisse prisci tarqnii domo: ide tāto beneficio mulieres familiaritate aucta & pueq; ut i domo a puo educatū i caritate at q; honor fuisse fortuna mris q; capta pria i hostium manus uenerit: ut serua natus crederet feciſſe: nam omnis captiua serua dicitur.

RŪT: ex ispirato. n. supatis hostibus successum suū omini acceptū referētes & tūc xanti ut deo imolauerūt: & deinceps omnibus præliis duce uti instituerunt.

De Prodigiis. Cap. IIII.

PRodigioq; quoq; q̄ aut secūda aut aduersa acciderūt debita pposito nro relatio est. Ser. Tul. ēt tū puerulo dormiēti circa caput flāmā emicuisse dōestici oculi annotauerūt. Q đ pdigiū Prisci tarqnii regis uxor Tanaql admirata: seruiū serua natū in modū filii educauit: & ad regium fastigium euexit.

De Martio & Flāma capitis.

AEq; felicis euētus illa flāma q̄ ex. L. Mart. ducis duoq; exercituū quos iteritus Pub. & Gn. Sci. i hispāia debilitauerat: capite cōtionātis eluxit. Nāq; eiꝰ aspectu pauidi adhuc milites pristinā recupar fortitudinē admōiti. viii. & xxx. hostiū milibꝰ cæsis: magnoq; nūero i ptātē redacto: bina castra pūicis opibus referta cepeūt.

De lacu albano.

TĒ cū bello acri: & diutio ueiētes a ro. intramenia cōpulsi capi nō posset: eaq; mora nō minus obsidētibus: q̄ obsessis itolerabilis uideret: exoptatæ uictoriæ iter miro pdigio dii imortales patefecerūt: subito. n. albāus lacus: neq; cælestibus auctus ibribus. neq; iundatiōe ullius annis adiuitꝰ soli tū stagni modū excessit: cuius rei explorādæ gra legati ad delphicū oraculū missi rettulerūt pcipi sortibus: ut aquam eius lacus emissam per agros diffunderent. Sic. n. ueios i ptāte Po. ro. uēturos. Q uod priusq; lega

OLI. Martius eqs hispāias retinuit

AEq; feli. Cū cæsis i hispāia duobus Scipiōibꝰ deleti ro. exercitꝰ amissæ q; hispāiæ uiderent uir unꝰ retīuit easdēq; restituit: erat i exercitu Ro. L. Ma. septimii filiꝰ eqs ro. ipiger iuuēis aiq; & igēii aliq̄to maioris q̄ p fortūa i q̄ erat natꝰ: ad sūmā idolē accesserat. Gn. Scipio. disciplīa sub q̄ p tot ānos ois militiæ artē edoctus fuerat: is ex fuga collectis militibꝰ & qbusdā de pfidiis deductis haud cōtēnēdū fecerat exercitū: cōiū xeratq; se. T. Foteio. P. Sci. legato: sed tm̄ pstitit eqs ro. auctoritate iter milites atq; honore: ut castris circa hiberq; cōmūitis eū ducē exercituū cōitiis militaribꝰ creauerit: hic igit i magna rū difficultate cū ad cōsiliū pria spē temerariū magis q̄ audacē adiecisset aiu; ut ultro castra hostiū oppugnaret ne subita res & nocturnus terror: nā id pxia nocte facturus uidebat: suæ fortūæ cōsiliū pturbaret: alloq̄ndos priꝰ & ad hortādos milites ratꝰ aduocata cōciōe oronē hūit: cui cōcionāti flāmā fusā e capite dicūt sine eius sensu magno pauor circūstātiū militū quo pdigio moti alacriori aio eū ducē secuti maiorē hostibꝰ cladē itulerūt q̄ accepāt: nā nocte atq; die bina hostiū castra cepūt: & ad iterfectionē hostes ppe ceciderūt: hic ergo uirtute sua ultꝰ ē Gn. & P. Scipi. cū maiori pte exercitꝰ cædē: quos celtiberi trāsfugiētes pdiderāt ducibꝰ Cartha. Magōi & Gisgōi q̄ uictoriā cōsecutꝰ ē nulla re magis q̄ celeritate đ quo Frō. li. iii. c. x. L. M. eqs ro. q̄ fliqis exercitꝰ pfuit cū a ppiquo bīa castra penoq; paucis militibꝰ passuū distarēt: cohortatꝰ milites pxia castra itēpesta nocte adortꝰ ē: & cū hostē uictorie fiducia icōpositū aggressus ne nūcios qđē cladis reliqsset breuissimo tpe militi ad regē dato eadē nocte capti famā rei gestæ pgressꝰ: altera eoq; castra iuasit: ita bis simili usus euētu dictis utrobiq; pēis amissas P. ro. hispāias restituit.

Lacus albāus Veiorum fatum

TĒ cū bel. acri. & huiꝰ histo. auctor ē. L. ab urbe cōd. li. iiii. Ci. quoq; li. de di. qd q; i ānalibꝰ iqt hēmꝰ ueiēti bello cū lacꝰ albāus pter modū excreuisset: ueiētē q̄ndā nobilē ad nos pfugisse: eūq; dixisse ex fatis q̄ ueiētes scripta hrent: ueios capi nō posse dū lacꝰ is redūdaret: & si lacꝰ emissus lapsu & cursu suo ad mar pfluxisset pnicioſū po. ro. sināt ita eēt eductꝰ ut ad mar puēire nō posset: tū salutare nris fore: ex quo illa mirabilis a maioribꝰ nris aq̄ albanæ fcā dductio ē. cū āt ueiētes bello fessi legatos ad senatū misissent: tū ex his qđā dixisse dr: nō oia illū trāsfugā ausū eē senatui dre: i eisdē. n. fatis scriptū ueiētes hre for ut breui a gallis ro. capet: qđ qđē sexēnio post ueios captos scm̄ eē audiuimꝰ hæc Ci. At Li. cū pdigiū appuisset ut lacꝰ albāus pter modū excresceret ita ut p agros diffūderet: nulla eius iundatiōis cā extrīsecus apparēte: nō solū ad ro. uenisse q̄ supra dixius referētē: sed delphos quoq; oraculū sciscitatū legatos misisse ro. refert: q rnsū retulerūt: nō prius ueios capi posse q̄ lacus ille p agros unda pflueret: oraculi āt uerba hæc fuer ro. aquā albanā caue lacu cōtineri: cauе i mar manar suo flūine sinas. emissā p agros rigabis: dissipatāq; riuis extīgues tū tu īsiste audax hostiū muris

memor:quã ꝑ tot ānos obſides urbẽ ex ea tibi his q̃ nunc pādunt fatis uictoriã datã. Acri. Aſpo & uehementi.

Capi nõ.p.ga mœnia eẽnt alta:& loco editiſſimo poſita ut nõ ſolũ ædificiis:ſed ét natura loci tuta eẽnt. Eaq; mo.i.qa nõ mius detrimẽti patiebãt obſidẽtes q̃ ueiẽtes obſeſſi. Imbrib9:q; effuſi ĩbres cecidiſſẽt. Sortib9:oraculo nã ſortes ꝑ oraculis ſæpiſſime ponũt:eo q; ſortes e uaſe ducerẽt:qb9 oracula reddebãt ad ea de qb9 ĩterrogaret ſacerdos. Ami.ra.qa ſimulauit uelle de priuatis eũ ꝑdigiis cõſulere. Dõeſtici:qa ro.adhuc nõ hẽbãt aruſpicinã. Dupli.p.Et q; oraculum delphis ꝑdixerat & q; aruſpex ueiẽtanus ſignificauerat lacũ deriuari ꝑ agros.

OLI. Bellũ ſociale

NEc.p.ꝑ.hoc fuit ſociali bello cuius cã ĩde nata ẽ:q; Druſus tribu.Pl. ꝑ miſerat ſociis latis nois ſi cũ ſẽatu ſẽtirẽt: eiuſq; ptes aduerſus eq̃ſtrẽ ordinẽ cũ quo pp iudicia grauiter diſſidebat: tueret:datuq; opã ut ĩ ciuitatẽ ro.accipẽt: ſed occiſo paulopoſt Druſo cũ p̃miũ latis negaret irati a ſocietate po.ro.defecerũt & ro.bellũ ĩdixerũt.Diuerſi cõtra hos miſſi ſũt ĩpatores:iter quos &.L.Sylla q; ꝑfect9 ĩ ſãniũ aduerſus nolã prĩo duxit exercitũ.Nolãi extra mœnia cũ copiis & p̃ſidiis poſuere caſtra. Sylla igit cũ deos de pugna cõſuleret:anguis ſubito apparuit.Interrogato aruſpice qd anguis ille portẽderet: reſpõſũ ẽ ut magno aio caſtra hoſtiũ ĩuaderet quo facto uictoria potitus ẽ. Sociali.b.qd geſtũ ẽ cõtra eos q; a ſocietate po.ro.defecerũt qd alio noĩe bellũ latinũ uocat. Futuræ.a.p.Nã opes ſuas hic ſylla cæpit augeret:& hac uictoria clarior factus maiora ſuſcipe nõ dubitauit.

Syllæ ſacrificãti ꝑ digiũ

PRæci.ad.Li. multa refert appuiſſe ꝑdigia:ãte gallog; aduẽtũ q̃ futuræ urbis mĩaret excidiũ: dicit.n.eo anno cælũ uiſũ ardere:terra ingẽti cõcuſſa motu ẽ.Bouẽ locutã:cui rei priore anno cui fides nõ fuerat creditũ ẽ iter alia ꝑdigia q̃ multa fuere:carne pluit:quẽ ĩbrẽ igẽs nũerus auiũ uolitãdo rapuiſſe ferũt qd ĩtercidit ſpſum ita iacuiſſe aliquot dies ut nihil odor mutaretur.Præcipue: nõ ſolũ q̃ dixĩus ꝑdigia admirãda ſunt ſed ẽt q̃ ſequũt. Mugitũ ĩ.u.ſe.bos q̃ ante mugire cõſueuerat hũanis uerbis locuta ẽ:nã dixiſſe ferũt:caue tibi ro.ſed prĩo creditũ nõ ẽ:ſecũdo uero cũ hoc idẽ ꝑdigiũ enũcia tũ eſſet fides hẽri cepta ẽ. Carnis.q.ĩ.m.Pli.li.ii.ꝓtar hæc inqt relatũ ẽ ĩ mõumẽta iferiore cælo lactæ & ſanguĩe pluiſſe.M.Acilio.C.Portio ꝓſ.& ſæpe alias carne ſicut.L.uolũnio.Ser.ſulpi.cõſ.eaq; nõ pputruiſſe:qd nõ diripuiſſẽt aues. In.m.ni.nib9 uẽt9 cũ pluuia:ẽ ẽt dẽſitas nubis ĩ tẽpeſtate obſcura. Præpetes aues ſũt q̃rũ uolatu futura p̃noſcius hoc ẽ auguria faciunt:dcẽ p̃petes:q̃ſi priora petẽtes:qa priora petunt uolãtes. Nec.o.qa nec deformes erãt carnes nec tabo & ſanie aut alia corruptõe ferẽtes nõ odore nõ aſpectũ uariarũt ſe carnes ille:ſed eũdẽ quoq; uigorẽ retinuerũt quẽ prius hũere & odorẽ.L.ĩi.pu.be.li.i.rõæ ĩqt circa urbẽ multa ea hyeme ꝑdigia fcã &c. Seme.vi.mẽſiũ:iõ ãt dixit ſemeſtrẽ qa potuiſſet eẽ ĩfãs loq̃ns ſĩe admiratiõe ut ĩ biatu & ĩfra:ſed ſemeſtris loq; ſĩe miraculo nõ põt. In.f.b.li.dicit ĩ foro olitorio.locutũ:clamaſſe io triũphæ. Elephã.c.ſĩe dubio ꝟ abhoĩandũ fuit. Lap.p.dicius lapidꝫ & lapidib9. Vigili:q nocturnas facit excubias Sãguinẽ.ſ.ſignat laborẽ bellicũ:q poſtea ſecut9 ẽ. Cruẽ.ſp.li ab ãcio ciuitate uolſcoq; nũciatũ eſt. In.c.ſecũdũ uetuſtũ morẽ locut9. Caue ti.ro.hoc dicit.L.fuiſſe bel.mat.cærites.L.hoc idẽ ſcri.

Bos locuta

Carne pluit

Præpetes

Semeſtris Infans locutus

Flãminius ſigna neglexit

CAius autem Fla.L.de.ii.bel.pu.Ci.de diui.quid bello inquit punico ſecundo nonne.C.Flaminius cõſul ſigna neglexit rerum futuraq; magna cum clade reip.qui exercitu luſtrato cum aretiũ uerſus caſtra mouiſſet::& contra Hãni.legiões duceret:& ipſe & equus ante ſignum Iouis ſtatoris ſine cã repẽte cecidit:nec eã rẽ habuit religioni obiecto ſigno ut pitis uidebãt ne cõmitteret p̃liũ.Idẽ cũ tripu-

ti renũciarent aruſpex ueiẽtiũ a milite nr̃o: qa domeſtici ĩterprætes deerãt: captus & ĩ caſtra ꝑlatus futuꝝ dixerat:ergo ſenatus duplici prædictione monitus eo dẽ pene tẽpore:& religioni paruit:& hoſtiũ urbe potitus eſt.Nec parũ ꝑſperi ſucceſſus eſt quod ſequitur.

De Lucio Sylla conſule.

LVtius Sylla cõſul ſociali bello:quũ ĩ agro nolano ante ꝓtoriũ ĩmolaret: ſubito ab una pte aræ ꝑlapſam anguẽ ꝑſpexit: q̃ uiſa poſthũi auriſpicis hortatu cõtinuo exercitũ ĩ expeditionẽ eduxit:ac fortiſſima ſãnitũ caſtra cæpit: q̃ uictoria futur eius ampliſſimæ porẽtiæ gradus & fũdamẽtũ extitit.

De Gaio Volũnio & Seruio Sulpitio.

PRæcipue admiratiõis ẽt illa ꝑdigia q̃.G.uolũnio:& Seruio Sulpitio cõſ.in urbe nr̃a iter initia motuſq; bellorum acciderũt.Bos nãq; mugitu ſuo in ſermonẽ hũanũ cõuerſo: nouitate monſtri audiẽtiũ aios exterruit.Carnis quoq; in modũ nibi diſſipatæ ptes ceciderunt: quaꝝ maiorẽ numeꝝ ꝑpetes diripuer aues: reliquũ humi ꝑ aliquot dies neq; odore tetro:neq; deformi aſpectu mutatũ iacuit.

Diuerſa Mirabilia.

FIuſdẽ generis monſtra alio tumultu credita ſunt.pueꝝ ĩfantẽ ſemeſtrẽ ĩ foro boario triũphũ ꝑclamaſſe. Aliũ cũ Elephãtio capite natũ.In piceno lapides pluiſſe.In gallia lupũ uigili e uagina gladiũ abſtuliſſe: ĩ ſicilia ſcuta duo ſanguinẽ ſudaſſe. Etiã metẽtibus cruẽtas ſpicas ĩ corbẽ decidiſſe. Cærites aq̃s ſanguĩe mixtas fluxiſſe.Bello etiã pu.ſecũdo cõſtitit.Gn.Domitio bouẽ dixiſſe.Caue tibi roma.

De Caio Flaminio.

GAius ãt Faminius inauſpicato cõſul creatus quũ apud lacũ thraſimenũ cũ Hãnibale cõflicturus conuelli ſigna iuſſiſſet: lapſo equo

dio auſpicaret:pullarius diē ꝓlii cōmittēdi differebat:tū Flamini⁹ ex eo q̄ſiuit ſi nec poſtea q̄dē pulli paſcerent qd faciēdū eē cēſeret:cū ille q̄ſcēdū eē reſpōdiſſet:Flamini⁹ ꝑclara īqt auſpicia ſi eſurientibus pullis res geri potuiſſet ſaturis nihil gereret⁹.itaq; ſigna cōuelli & ſeq iuſſit:quo tpe cū ſignifer ꝓmi haſtati ſignū nō poſſet loco mouere nec q̄q̄ ꝓficerēt plures cū accederēt:Flamini⁹ nūciata ſuo more neglexit:itaq; tribus horis cōciſus exercitus atq; ipe iterfectus ē. Inau⁹ aduerbialiter dictū ē:ut falſo cōſulto ꝑcario auſpicato te⁹. Pri⁹ Lacū⁹ t⁹ puſinū lacū q nomē accepit a mēio mōte⁹. Cōuelli ſi⁹ ī terra ſp ſigna defigebāt⁹. Lapſo⁹ h⁹ Fla⁹ cū oci⁹ cōuelli ſigna iubēt:& ipe i equū ſiluiſſet:equus repēte corruit: cōſulēq; lapſū ſupra caput effudit⁹. Verū⁹ h⁹ t⁹ ſed utinā inquit temeritatis huius pœne ī caput ſuū redūdaſſent nō⁹ n⁹ reſp⁹ tm̄ detrimenti paſſa fuiſſet⁹. In auſpicato

ſup caput cius hūi ꝓſtratus ē:nihilq; eo ꝓdigio ihibitus ſigniferis ſigna moueri ſua ſede poſſe negantibus: malū ni cōtiuo ea effodiſſēt: miatus ē. Veꝝ hui⁹ temeritatis utinā ſua tātū nō ēt po⁹ ro⁹ maxia clade pœnas pepēdiſſet:ī ea nāq; acie⁹ xv⁹ mil⁹ Ro⁹ cæ⁹ vi⁹ mil⁹ capta ⁹xx⁹ mi⁹ fugata ſt cōſulis obtrūcati corpus ad fūerā dū ab Hāni⁹ q̄ſitū ē:q q̄tū ī ipſo fuerat ro⁹ ſupelierat ipiū⁹.

LAminii āt ꝑcipitē audaciā⁹ C⁹ Hoſtilius mācinus ueſana ꝓſeuerātia ſubſeqt:cui cōſuli ī hiſpaniā ituro hæc ꝓdigia acciderūt:quū la nuuii ſacrificiū facere uellet:pulli cauea emiſſi i ꝓximā ſiluā fugerūt:ſūmaq; diligētia q̄ſiti repiri nequerūt:quūq; ab Herculis portu:quo pedibus ꝓuenerat: nauē conſcēderet:talis uox ſine ullo auctore ad aures eius ꝓuēit⁹ māciē mae:q̄ territus quū itiere cōuerſo genuā petiſſet:& ibi ſcaphā fuiſſet īgreſſ⁹:āguis eximiæ magnitudinis uiſus e cōſpectu abiit⁹ ergo nūeꝝ ꝓdigioꝝ nūero calamitatū æq̄uit:ifelici pugna:turpi fœdere:deditiōe funeſta⁹.

Aliud de Graccho Tiberio⁹.

MInus mirā ī hoie paꝝ cōſiderato temeritatē Tiberii Gracchi grauiſſimi ciuis exitus triſtis & ꝓdigio denūciatus nec euitat⁹ cōſilio facit Cōſul⁹ n⁹ cū ī lucāis ſacrificaſſet āgues duæ ex occulto ꝓlapſi repēte hoſtiæ q̄ imolauerat adeſo iecore ī eaſdē latebras ſe retulerūt⁹ ob id deide factū iſtaurato ſacrificio idē ꝓdigii euēit⁹ tertia quoq; cæſa uictia diligētiuſq; aſſeruatis extis neq; allapſus ſerpētū arceri neq; fuga ipediri potuit qđ q̄uis aruſpices ad ſaluté i-

LAminii āt ꝑ⁹ nō mius obſtiat⁹ fuit⁹. Hoſtili⁹ at aduerſus deoꝝ uolūtatē bellū ſuſcipet cū numantinis:nā hoc fuit bello numātio ſicut ſuo loco dicēus:nā lauinii dos cōſulēti cū eſca pullis i cauea eēt obiecta:illi ſtati eſcaneglecta ī ꝓximū lucū ꝓfugeret:quo ꝓdigio nihil territ⁹ cū ī ꝓuiciā ꝓficiſcēs claſſem e portu her⁹ ſolueret:uocē audiuit dicēte⁹. Mācine mae:deide cū gēuā reuerſus eēt uidit ſerpēte imēſæ magnitudis: tm̄ his tor ꝓdigiis nihil mot⁹ ꝓgit ire ī ꝓuiciā ubi demū ꝓdigia cladib⁹ adeq̄uit: nā cū īgēti ſtrage uictus ē ab hoſtib⁹:deide fœdus turpiter cū hoſtibus iniuit:poſtrēo traditus ē a ſēatu hoſtibus ad ſuppliciū⁹. Veſa:nō ſana⁹ i⁹ ſtulta⁹ In hi⁹ qa duxit exercitū cōtra numātinos⁹.

Pullie ca⁹ Ro⁹ moris fuit teſte Ser⁹ q̄ in cōiciis agēdis & bellis gerēdis pullaria capta rē⁹ augu ria⁹. Portu⁹ h⁹ uidelicet de liguria ubi portus ē herculis moneci:nā cōponit ex qđ ē ſolus:& dōus⁹ & teſte Ser⁹ iō potāt hercule ſic dcm̄:uel q̄ pulſis oībus illic ſolus hītauit uel q̄ ī eius tēplo nunq̄ deoꝝ q̄ſpiā ſimul colitur:ſicut ī tēplo louis colit Minerua & Iuno⁹ ī tēplo ueneris cupido⁹ Stra⁹ de liguribus loq̄ns ait⁹ Monecus p̄terea portus ſtatio q̄dā ē nō magnaꝝ nō multaꝝ capax nauiū tēplū hēns herculis cognomēto moneci quoniā is ī eo hītat ſolus⁹. Infelici pu⁹ q̄a uictus ē cū ingēti multitudie a paucis: nā fuere⁹ xxx⁹ milia ro⁹ a⁹ iiii⁹ milibus numātinoꝝ ſupata⁹. Turpi fœ⁹ quia ſe ī hoſtiū ptātē dedit:& ī iuſſu Po⁹ Ro⁹ fœdus inq̄s cōditiōibus fecit cū numātinis⁹. Deditione funeſta:q̄a ſenatus cēſuit ut hoſtibus tradere⁹ tur:& Popu⁹ Ro⁹ religione ſeruaretur⁹.

Mācini præceps audacia

MInus mirā⁹ Tib⁹ gra⁹ ꝓuinciā Lucaniā tenebat ꝓcōſul bel⁹ pu⁹ ſcdo in q̄ ſacrificāti triſte ꝓdigiū appuit: nī ad exta ſacrificio ꝑpetrato angues duo ex occulto ꝓlapſi edere iecur:conſpectiq; repente ex oculis abierūt:id cū aruſpicū monitu ſacrificiū iſtaurarēt atq; itērius exta reſerata ſeruarētur:itēq; ac tertio tradūt libato iecinore itactos angues abiiſſe: cū aruſpices ad īperatorē id ptinere ꝓdigiū p̄mōuiſſent & ab occultis cauēdū hoibus cōſultū eēt:nulla tamē ꝓuidētia fatū iminēs moueri potuit:nā hoſpitis dolo p̄cipitat⁹ ī iſidias cū paucis occidit:hoſpes āt fuit Fla⁹ Luc⁹ caput eius ptis:q̄ cū Ro⁹ ſtabat:nā lucanoꝝ ps ad Hānibalē defecerat:is mutata uolūtate locū grā q̄rēs apd penū neq; trāſire neq; traher ad defectionē Luca⁹ ſatis hūit niſi ī patoris Ro⁹ & eiuſdē hoſpitis ꝓditi capite & ſanguīe fœdus cū hoſtibus ſāxiſſet⁹ Cōuenit⁹ n⁹ cū magōe Car⁹ duce ut ſi ro⁹ tradidiſſet īpatorē liberi cū ſuis legibus ī amicitiā Luca⁹ uenirēt:cuius rei data acceptaq; fide Grac⁹ iuitat ad reliq̄ Lucāiæ partē ī ditiōē accipiēdā quā a penis defecturā pollicebat:ſi mō īpatorē Ro⁹ uidiſſent:nā antea partē maximā cepat⁹ Grac⁹ igit uerbis hoſpitis fraudē abeſſe credēs cū lictoribus & turba eqtū e caſtris ꝓfectus duce hoſpite ī iſidias p̄cipitauit⁹. Mīus⁹ m⁹ nā ī quo uir clariſſimus peccat ſi ī eodē leuior peccauerit minus erit mirādū⁹. Temeritatē:temeritas dr cū aliqd ſine cōſilio & cogitatiōe facim⁹:cōſiliū uero ē aliqd faciēdi aut nō faciēdi excogitata rō:dicit ergo cū ꝓdigiū triſtis exitus denūciatū eēt⁹ Ti⁹ Grac⁹ nec illud cōſilio ēt uſus uitar potuerit mius mirādū ur đ temeritate mācini:qa & ipm̄ piter fata traxert⁹. Angues du⁹ ex oc⁹ ꝓ⁹ adeſo iecore ī eaſdē latebras ſe cōtulere⁹ multa ꝓdigiū faciūt:nā āguis ē ſubdolū & callidū aial qđ ſignat hoſtes futuros callidos & aſtu-

Tibe⁹ Gracchi mors

tos:iecur ꝓterea mẽbꝝ uitale ẽ:qđ mortẽ cõsuli ꝑdicebat:qꝫ ĩ latebras se cõtulerit signãbat fore ut ĩ ĩsidiis hostes delitescerẽt. Ex o.qa nesciebãt uñ se ꝓripent. Iecore:lecoris & iecinoris dr̃ teste Pris. Idẽ ꝓ.qa cũ rẽouasset sacrificiũ reuersus anguis ille iecoris pte ãbesa se ab oculis hoium ꝓripuit. Extis aſ.Diligẽter custoditis ne diripentur exta dicũt ĩtestia ab extãdo.i.eminẽdo:sũt.n.ptes q̃ ĩtra corpꝰ eminẽtiores sũt:sicut iecur.cor.pulmo:splem.

Perfidus OLI.

Cauit:ꝑuidit. Ne p.ho.Cũ apđ maiores iura hospitii sãcta & iuiolata fuissẽt.Vir.Iuppiter hospitibꝰ:nã te dar̃ iura loquũt:pfidꝰ ãt dr̃ q fidẽ uiolat. Insi.utpote q ꝓficiscerer̃ ĩpacatos:huius Ti.ossa ro.deportãda dedit Hãni.militibus Ro.ut uidebimus ĩ ca.de hũanitate.

ET cõ.col.cõsules ĩ apulia.Qu.crispinꝰ &.M.Marc.hãnibali se opposuerãt cũ copiis bel.pũico scđo:tumulus erat syluestris ĩter pũica & ro.castra a neutris prĩo occupatꝰ:qa Ro.q̃lis eẽt ps eius q̃uergeret ad hostiũ castra ignorabãt:hãnibal ĩsidiis quẽ castris aptiorẽ eũ crediderat: Itaqꝫ nocte ad id missas aliquot numidarꝫ turmas medio ĩ saltu cõdiderat Ro.occupãdi loci cupiditas ĩcessit: ne si occupatꝰ ab Hãni.foret ĩ ceruicibꝰ hr̃ent hostẽ.itaqꝫ cõsules cũ paucis eqtibꝰ exploratũ ꝓfci ĩ ĩsidias ꝑcipitar̃t:ubi Mar.pugnãdo fortiter cecidit.Crispius grauiter saucius euasit:ĩmolasse eo die qđã ꝓdidere mẽoriæ cõsulẽ Marc.& prĩa hostia cæsa iecur sine capite iuẽtũ.In scđa oĩa cõpuisse q̃ assolẽt: auctu ẽt uisũ ĩ capite:nec id sane aruspici placuisse qꝫ scđm trũca & turpia exta nimis læta appuissẽt.M.q̃is admõitus eẽt neqđ temer̃ ageret:tñ ducẽtibus fatis id cõsilio uitar̃ nõ potuit. Colle.Ti.gra.& Mar.collegæ fuerãt ĩ ꝓsulatu. Erro.so.qa uterqꝫ ĩ ĩsidias temer̃ ꝑcipitauit. Par.g.m.qa uterqꝫ fuit ĩsidiis oppꝝssus. Is ca.sy.qa syracusas diu obsessas tãdẽ cepit ubi Archimedes ingẽti arte diu classẽ Ro.eluserat.

Marcelli mors

Hãni.cor.Mar.prĩus fuit q ad nolã Hãni.uĩci posse docuit:& cũ exercitu deleri:hic quoqꝫ fuit ex tribꝙunus q spolia opĩa ioui feretrio cõsecrauit cæso uirdõaro gallorꝫ rege. Pria.h. hostia ĩmolabat̃ anteq̃ ad hostes ꝓficiscerẽt.

Victĩa:pꝰ ptã uictoriã cũ diis gr̃as agerẽt dcã uictĩa qꝫ uicti sũt hostes. Capi.pricipio. Tri. mœsto.qa uidebat piculũ ducibꝰ imiere. Temere:icõsulte.Hã.M.corpꝰ sepeliẽdũ curauit.

Cina cos.

NAm Octa.cõ.Octa.& cina cõsu.fuerũt.Sed cina cõsulatũ tãq̃ tyrãnidẽ exercẽs seuiebat in ciues & legẽ ferre uolebat de reuocãdis:quos senatus hostes iudicauerat:& hoc mõ tyrãnidẽ affectabat.Octa.uero huic aduersabat̃:& eiꝰ conatibus sũma ope resistebat.igit̃ cũ ĩter se tãto pe dissentirẽt & Octa.ps melior ciuitatis seq̃ret̃:ex urbe pellit̃ cina:quo eiecto Cor.merulã in eius locũ substitue re pr̃es.Eadẽ tẽpestate mariꝰ e ciuitate pulsus a sylla ĩ hispãia igẽtes copias cõpauerat:q ut cinã audiuit eiectũ ex urbe ad eũ statĩ legatos de cõiũgẽdis exercitibus misit:cina id se factuꝫ libẽter rñdit:ad hæc uelle se mariũ legiõibus p̃eẽ:utpote q belli dux pitissimus eẽt.Mariꝰ negat se priuatũ cõsuli p̃ferri oportẽr̃.Cæteꝫ nihil qđ ad pristi nã dignitatẽ recupãdã ptieat ꝑtermissuꝫ igr̃ ĩ Italiã traductis copiis q̃s ĩ hispãia ꝓtraxerat:Marius cine cõiũgit̃: exercitũ ad urbẽ ducũt sed prĩo hostiã:q̃.viii.milibus passuũ distat ab urbe:post auẽtinum capiunt:postrẽo exercitũ ad urbẽ ducunt.cina Octa.ꝓ tribunali sedẽtẽ obtruncat:caput eius rostris affigit:multi & alii nobilissimi ciues cedunt̃.ĩter quos &.M.An.orator cuius caput diu mãibus ptractatũ Marius mẽsæ apposuit:& cum aliis postea rostris affixit:quẽadmodum:iungit̃ cum supiori.Marcel.quidẽ nõ timuit Octauius uero timuit:sed uitare non potuit.Præsumpsit: præsagiuit:animo.

Marii crudelitas

Octauii cos. mors

NOn finit.cũ tres Ro.prĩcipes q̃dã ĩter se cõspiratiõe cõuẽissẽt ut ꝓflatis opibꝰ rẽp.ꝓ sua uolũtate uersarẽt ꝓuicias ĩter se ptiti sũt:ita ut galliã Cæ.Italiã Põp.pthiã Cras.obtĩeret.sꝫ pthia ꝓuicia fcã ẽ nulla ĩtercedẽte belli cã:neqꝫ.n.pthi po.ro.ulla iniuria lacessiuerãt:ueꝫ qa Cras.audiuerat arsacidẽ:uel ut alii dicũt.Orodẽ pthoꝫ regẽ auri & argẽti locupletissimũ eẽ:ihiãs eiꝰ opibꝰ:nõ priꝰ ager̃ destitit cũ cæsar̃

patoris ptier̃ dixissẽt Gra.tñ nõ cauit ne pfidi hospitis sui flauii ĩsidiis ĩ eũ locũ deductus ĩ quo pœnoꝫ dux magno cũ armata mãu delituerat:inermis occideret̃.

De Marcello.

ET cõsulatꝰ collegiũ: & erroris societas:& pargẽus mortis a Tiberio grac.ad Marc.memoriã me trahit.Is.n. captaꝫ syracusaꝫ & hãnibalis ante nolana mœnia a se primũ fugẽr̃ coacti gloria ĩflãmatꝰ cũ sũmo studio niteret̃: ut pœnoꝫ exercitũ aut ĩ italia ꝓsterneret:aut italia pelleret solẽniqꝫ sacrificio uolũtates deoꝫ exploraret: q̃ prĩa hostia ante foculũ cecidit: eius iecur sine capite iuẽtũ ẽ: ꝓxia iocinoris duplex caput hũit:qbus inspectis aruspex tristi uultu nõ placer̃ sibi exta:qa prĩa trũca: scđa nimis læta apparuissent:respõdit.Ita mõitus.M.Marcel.neqđ temer̃ cõaret̃ in sequẽti nocte speculãdi gr̃a cũ paucis egredi ausus a multitudie hostiũ i brutiis circũuentus æque magnũ dolorẽ ac detrimẽtum p̃riæ interitu suo attulit.

De Octauio cõsu.

NAm Octaui.cõsul diꝫ omẽ quẽadmodũ timuit:ita uitare nõ potuit:a simulacro.n.apollinis ꝓ se abrupto capite: & ita ĩfixo humi ut euelli neqret:armis a collega suo Cina dissidẽs: ꝓsum psit aio ea re significari exitiũ suũ: in quẽ metus augurii tristi fine uitæ ĩcidit:ac tũ demũ ĩmobile dei caput terra refigi potuit.

De Marco Crasso.

NOn sinit nos.M.Cras.iter grauissimas Ro.ipii iacturas nũerãdus: hoc loco de se silentiũ ager̃ pluris:& euidẽtissimis ante tantã ruinã mõstroꝫ pulsatꝰ ictibus.ducturus erat a carris aduer

atq; Põpeio q̃ obtiuit ut ea sibi ꝓuicia decerneret: sperãs ide se locupletem reditur; magis q̃ glorioſum: cõſtat. n. Craſſum ciuẽ fuiſſe auariſſimũ: Cic. li. iii. de finibus bonor; & malor;. Rectius iquit diues q̃ craſſus q nisi eguiſſet. nũq̃ eufratẽ nulla belli cã trãſire uoluiſſet. Sed res sibi ꝑter spẽ & opinionẽ euenit: cũ. n. i parthiã duxiſſet exercitũ: & regi caput offert qđ hũit ille ludibrio: nã ferũt aur; liqdũ cũ hac exprobratione ifudiſſe: aur; ſitiſti aur; bibe: utpote q ſp diuitiar; ſtudioſiſſim⁹ fuiſſet: ita ut diuitis cognomẽ acciper: unde florus: caput iqt craſſi reciſsũ cũ đxtera mãu ad regẽ đportatũ ludibrio fuit: neq; idigne: aur;. n. liqdũ i rictũ oris ifuſũ ẽ: ut cui⁹ aius arſerat auri cupiditate ei⁹ ẽt mortuũ & exãgue corp⁹ auro ureret. Alii tñ dicũt: qđ ueritati magis accedit. Parthor; regẽ edixiſſe: qcũq; caput ad ſe craſſi detuliſſet ei ſe tãtũdẽ auri repẽſaturũ: ex eo calliditate ingenii militẽ uſũ euacuato crãeo plũbũ liqdũ iſtillaſſe: & hãc calliditatẽ regẽ ꝓbaſſe: qđ uero ad rẽ ptiet: huic aduerſus hoſtes exercitũ ducẽti multa appuer ꝓdigia: qbus poterat ab icepto deterreri: ſi mẽs nõ leua fuiſſet uel fata potius ro. tuliſſẽt: nã ꝓdic mẽoriæ. xi. legiões Ro. i ea pugna fuiſſe đletas. Inter. g. qa ut dixi. xi. legiões amiſere ro. Acar. De qbus ſupra ſatis dictũ eſt. Pullũ. i. nigrũ & atrũ: nã pullus. la. lũ. dr niger. a. um. Vir. Reiice ne maculis ifuſcet uellera pullis. Iu. Pullati proceres: hoc ẽ atra ueſte. Paludamentũ: Veſtis ipatoria.

Craſſus a pthis deletus

Carræ urbs

Pullus .a.um

Ad pri. principes appellãt q i ſcda acie locãt: nã cũ uelites ꝑmiſta leuiter ꝓliũ cõmitãt: ut q primũ hoſti cedãt: eor; cũ hoſte cõgreſſus dign? ñ eẽ ur q pugna appellet: uñ principia hæc ẽ principes ſubſeqntes ſignes armis uiribuſq; ferocius pugnãt: hiq; primã pugnã cõmittere dicũt: ergo ad principia hocẽ ad primã aciẽ: q poſt uelites & ferẽtarios remãet eo q ipſi pugnã reuera icipiãt: nã uelitũ ꝓludiũ magiſq; pugna eẽ uidebat. Te. ego uero poſt principia oĩb⁹ ſigna dabo ſcda acies erat principũ ſiue haſtator;: tertia ſubſidiario r;. Altera. a. uexillor;: nã uexilla ro. depictã aqlã hẽbant. Lu. ſigna pes aqlas & pila minãtia pilis. Itẽ alibi: & notæ fulſere aqlæ rõa naq; ſigna. Optie i. q. L. Craſ. dicebat: hic bello gallico ſub cæſare militãs multa faciora uirtutis ediderat: & cũ pr i hãc. expeditionẽ ꝓficiſceret eũ a militia cæſaris exciuit cũ ægre cæſar illũ dimitteret quẽ ãte cõſpectũ pris cæſũ fuiſſe cõſtat. Tot ſi. qa ſigna militaria i ptãtẽ hoſtiũ uenet q deide auguſto iperãte recepta ſũt. Strues: cumulos: acetuos. Vellẽ: uellẽ iqt Va. hanc cladẽ placidius dicere poſſe: ſed omiſſis gratioſis uerbis cogor uera fateri.

Carræ urbs Pullus .a.um

Sed re. ſ. locor. ſic. d. ſ. qa dii ubi nobis oſtẽderũt ſigna qbus qđ geſturi ſumus ſibi nõ placere ſignificãt: irraſcũtur ſi cõtra eor; uoluntatem fecerimus. Excandeſcunt: iraſcuntur affectu non paſſione: excãdeſcere pro ignoſcere: ſed igni ira comparatur. Præferret: quia conſilia humana admonitionibus deorum anteponunt.

THE.

¶ Albũ aut purpureũ. Imp. utebãt albo aut purpureo paludamẽto. Hircius i rebus Cæſaris. Nã cũ Scipio ſagulo purpureo añ regis aduẽtũ uti ſolitus eẽt dicit Juba cũ eo egiſſe: nõ oportere illũ eodẽ uti ueſtitu: atq; ipſe uteret. Itaq; factũ ẽ illico: ut Scipio ad albũ ſeſe ueſtitũ trãſferret. & Ita caſtigãdũ docuit Ianus ex ãtiq. Cod. & hoc loco Val. cũ prius aliũ legeret. Aqlarũ altera. Hoc oñtũ refert ẽt Dion. Aquilãq; Ro. Signũ docet aureã fuiſſe nõ pictam. Verba Dionis adieci ſicut a meo parente Demetrio tranſlata ſunt in latinum. Signum quod Aquila dicitur: eſt ædicula parua in qua Aquila collocatur aurea, quam geſtari mos eſt in omni iuſto exercitu a ſignifero: præfixam longiſſimo conto: qui: quo terræ depangi poſſit: in acuram cuſpidem deſinit.

OLI. Põpeii cladẽ pharſalicã q ꝓdigia ꝑceſſerunt

Neũ Põpeiũ: Multa ꝓdigia ſupiores admouere duces. Sed nõ pauciora Põpeiũ a ſuſcipiẽda cũ cæſare pugna auertebãt: ſi mõ fata tuliſſẽt. Vltimã fo. qa de ſũma rer; pugna iſta fuit ubi cũ uniuerſo exercitu fortunã belli exptus ẽ. Cõtẽderet: eniteret. Aduerſa ia. Luca. Inq; oculis hoium fregerũt fulmia nubes. Examinibus apũ. Luca. Nec nõ innumero coopta examine ſigna: qđ ꝓdigium ſignificabat multitudinẽ nocitura eſſe Põpeio. Vnde Vegetius de re militari. Nil magis obfuit Põpeio q̃ exercitus numeroſa copia: qđ & ẽt ſenſiſſe fert: dixit. n. nihil aliud portẽdere apes q̃ numeroſã militũ copiã. Nocturnis: cõſtat flãmã q̃dã clariſſimã i caſtris Põpeii emicuiſſe i cæſaris caſtra uergẽtẽ q̃ ſignificabat magnã Põpeii gloriã ad cæſarẽ trãſiturã ex eoq; terrorẽ iniectũ uniuerſo exercitui q & aliis uiſis mõſtris territus ẽ Lu. Hic trepido cõcuſſa tumultu caſtra. fremũt: hoſtiar; fuga. Luca. Ad mot⁹ ſupis diſcuſſa fugit ab ara Taurus: nã cũ altaribus hoſtias admouiſſet ille ſtati fugã ꝓpuerũt. Sed iui. ſed fatis iqt reſiſtere nõ potuit Põpei⁹ q̃q̃ prudẽtia & cõſilio plurimũ ualeret: loqr ãt ſcdm ſtoicos: q oĩa dicebãt fatali neceſſitate cõtigere qđ falſiſſimũ ẽ: & a uera religiõe alienũ nã ſi ſic eẽt ſeq̃ret illđ abſurdiſſimũ: q; nec cõſiliũ nec doctria nec uolũtas qcq̃ ualeret: & fruſtra humão generi libe r; da-

tū eēt arbitriū:ſeq̄reť & illud:ut qcqd hoies ſine uirtute ſine cōſilio facerēt nō uirtuti neq; cōſilio ſed neceſſitati poti9 eēt aſcribēdū:& ppea dānari qſq̄ uel p̄mio affici ñ merito poſſe uideret:q; nō uolūtate rčtū qcq̄ uel turpe fe ciſſēt:ſed fatis ita uolētib9:ď fato Sene.ī q̄ſtiōib9 natu.qd.n.ītelligis ſatū exiſtio neceſſitates req; oium actionū q; q̄s nulla uis rūpat. Alioq:p̄terq̄ q; ī hoc paq; prudēs fuit. Perpēdeť:examinať cōſiderať trāſlatio ſūpta a pēſā tibus. Itaq; dū ele.nā ex auctoritate ſua Pōpeius cū Cæſať pugnā ſuſcepit:ſenat9.n. pdigiis credēdū eē dicebat.

Perpēdere

Eleuat:miuit tollit:& ē.trāſlatio ſumpta a cumulo:ď quo q̄tū eleuas tātū miuis: unde Perſi9.nū ſi qd turbida roma eleuet accedas. Auctoritatē:qa uoluit ſenatus cōſiliū ſeq. Opes.p.Pōpeii opes iā īcepant maiores eē q̄ ciuicæ:neq;.n.cōtentus erat cū cæteris æquo iuť uiueť:ſed oēs opib9 ſupare uolebat. Faſtigio:altitudie. Ab ie.a.ad/huc adoleſcēs āte q̄ cōſul eēt ď aphrica triūpha uit:qď nulli ro.ad eā diē cōtigiſſe legiť. Inui diā:qa rātæ opes erāt Pōpeii: ut oēs inuidia laboratēt. Quo.c.qa pōpeius hæc oīa admiſit iō ſibi p̄digia multa apparuerūt: nec ſolū q̄ ſupra dixīus:ſed ēt q̄ ſequunť. In de.Iulius celſus li.de bel.ci.prodigia iſta cōmemorat:dicit in.elide ī tēplo mīeruæ repetitis atq; enumeratis diebus:quo die p̄liū ſcām cæſar fecit ſimulacq; uictoriæ qď āte ip̄am mineruā collocatū erat & ad ſimulacq; mīeruæ ſpectabat ad ualuas ſe tēpli limēq; cōuertiſſe:eodē die Antiochiæ in ſyria bis tantus exercitus clamor & ſignoq; ſonus exauditus eſt:ut ī muris armata ciuitas diſcurreret:hoc idem ptolemaide accidit:pgamī ī occultis & reconditis tēplis quo p̄ter ſacerdotes adire nefas ē:q̄ græci adyta appellāt:tympana cecinerūt.Itē tralib9 ī tēplo uictoriæ:ubi cæſaris ſtatuā cōſecrauerāt palma p eos dies ī recta ītercoagmēta expauimento extitiſſe oſtēdebať. Anthiochiæ:q̄ ciuitas ē ī ſyria q̄ cōdidit ſeleucus āthiochi filius. Ptolæmaide:q̄ ciuitas ē pētapoleos ītercæ ægyptū & aphricā oli teſtibus Seruio & Stra.barce appellata.Ci.Ad lētulū.Eſſe tui & nři īperii dignitis:ptolæmaide aut aliquo propinquo loco rege collocato. Adytis : Adytum locus eſt in templo quē adire nemini fas eſt niſi ſacerdoti:& eſt dictio græca:nam ſignificat ingredior. Sub cæ.ſta.Tralenſes cæſari ſtatuam quandam erexerant:ſub qua per iuncturas lapidum pauimento palmam pullulaſſe conſtat. Inter:Proper. Coagmēta:cōiuncturas. Iuſtæ ma.Tā magnā ut creſcere ſolēt. Erroreē:ne Pōpeius ſe fortūæ cōmitteret.

Hoſtiaq; fuga:ſed inuictæ leges neceſſitudinis pectus alioqui procul ab amentia remotum p̄digia iſta iuſta exiſtimatiōe ppendere paſſe non ſunt.Itaq; dum ille eleuat auctoritatem ampliſſimam: & opes priuato faſtigio excelſiores:omnia ornamenta quæ ab ineunte adoleſcentia ad inuidiam uſq; contraxerat ſpacio unius diei confregit.Quo conſtat in delubris deum ſua ſponte ſigna conuerſa: militarem clamorem ſtrepitumq; armorum adeo magnū antiochiæ & ptolemaide auditum: ut in muros concurreretur.ſonum tympanorum pergami adytis delubris editū. palmā uiridem tralibus in ædem uictoriæ ſub cæſaris ſtatua inter coagmenta lapidum iuſtæ magnitudinis enatam quibus apperet cæleſtium numen & Cæſaris gloriæ fauiſſe:& Pompeii errorem inhibere uoluiſſe.

Antiochia

Adytis

THE.

Oratio ad diuum Iulium.

TVas aras:tuaq; ſanctiſſima templa diue Iuli ueneratus oro:ut propitio ac fauenti numine tantorum caſus uirorum ſub tui exempli præſidio ac tutela deliteſcer patiaris Te.n. accepimus eo die quo purpurea ueſte uelatus aurea in ſella con-

ℂNocturnis terroribus.Panicos terrores intelligit.Pauſanias de exercitu Breni.Noctu terror eos inuadit panicus.Nā nulla de cauſa trepidationes ab hoc ipſo deo dicūt eſſe.plura Suidas:& Strategematon primo Polyænus ex hiſtoria. Auctoritatem ampliſſimam.Qui naſi q̄d hēt:ad auctoritatem Cæſaris referet.nō autem Pōpeii.

Adytis delubris: Adyta græci uocant occulta ac remota templa:quo præter ſacerdotes adire fas non eſt, hæc ex Diuo Cæſare.Nomen eſt (ut uocant grammatici) ſubſtātiuum quare Valerius inuſitate dixiſſet adytis delubris.Itaq; placet antiqua lectio.abdictis delubris.idemq; ſignificat:quod penetralibus.

OLI. Deus Diuus

TVas aras:Hic apte cæſari adulať:cōſtat.n.ab auguſto fuiſſe cæſari dedicatas aras & tēplum:ergo nō ſine adulatiōe cōmemorat cæſarē fuiſſe temerariū q; & ipe contēptis p̄digiis in periculū ſuū corruerit ideo ueniā petit ſi cōtra eū dicturus erit. Diue iuli.nota eſt differentia ītер diuū & deū ut deū æternū: diuū ex hoie factū dicamus. Propitio:ephegeſis é:nā dii nobis p̄picii ſunt cū nobis fauēt. Sub tui: De negligētia ſcripturus q̄ cæſar adhibuerit ī p̄bandis p̄digiis:q̄ſi ueniā petit:& dicit ſe iō exēplū eius poſituq;: nō tā ut ipſū rep̄hendat q̄ ut p eius exēplū cæteri de qbus dixit minori repræhēſiōe digni cenſeantur:nā ſi deus p̄digiū neglexiſſe probať:minus mirū eſt mortalē hominē tale quicquā incurriſſe. Te enim accepimus: Cū ſe

Cæſari

natus nouos:& iuſitatos honores Cæſari decreuiſſet: die ſtatuto quo accepturus eos in ſenatū uenturus erat ſacrificauit:nec cor uictimæ quā īmolabat iuentū ē:reſpōſū itaq; eſt ab aruſpice id p̄digiū ad ſalutē eius p̄tinere: itaq; cū Cæſar ī ſenatū ire recuſaret:Decius Brutus:q auctor & priceps cōiurationis erat:īſtabat & monebat ac liberius arguebat nō decere ſenatū uniuerſū p̄ uno:& eo cui magnificētiſſimos honores demādare uelit:neq; cōuocatū ſuſpitionē eo die tātæ iſolētiæ aufugeret:itaq; Cæſar,pſuaſus ī ſenatū uenit:ubi teſte Suet.tribus & triginta plagis īterfectus ē:honores āt quos illi ſenatus decreuerat erāt ut p̄petuo dictator eēt:ut oībus p̄uinciis niſi italiæ peſſet:ut terra mariq; coronā geſtaret p̄ter q̄ ī italia.Suet.alia p̄ter hæc p̄dagia appuiſſe cōmemorat cæſaris futurā cædē ſignificātia:ut illud cū capuæ euerterenť lege Iulia uetuſtiſſima ſepulchra:tabula ænea in monumēto:ī quo dicebať capis cōditor capuæ ſepultus:īuēta ē:lr̄is uerbiſq; græcis hac ſentētia quādo oſſa capis dete-

ēta essent: fore ut Iulo ꝓgnatus manu consanguineorū necaretur: magnisq; mox italiæ cladibus uindicaretur: cuius rei ne ꝙs fabulosam aut cōmenticiam putet: auctor est Cornelius balbus familiarissimus Cæsaris. Rursus illud: equorum greges quos in traiiciendo rubicone flumine cōsecrauerat: ac uagos & sine custode dimiserat cōperit pertinacissime se a pabulo abstinere ubertimq; flere: qđ Virg. tetigisse uidet in ægloga dalphnidis in qua cæsaris mortē sub nomine daphnidis: ut quidā uolunt: deplorat cū dicit: Non ulli pastos illis egere diebus. Frigida daphni boues ad flumina nulla neq; amnē Libauit q̄ drupes nec graminis attigit hærbā. Item aliud: immolante aruspice auē regaliolum cū laureo ramulo pōpeianæ curiæ se inferentē uolucres uarii generis ex ꝓximo nemore prosecutæ ibidē discerpserunt. Purpurea: Triumphali uestē indutus. Exq̄situm: Excogitatum diligēter iuētum. Priusq̄ ex. uidet quodammodo Cæsarem excusare q̄ prodigia non seruauerit: ne. s. uideret contempsisse honores: quos sibi senatus studiosissime deferebat. Ci. li. de diui. quid inq̄d cæsarem putamus si diuinasset fore ut in eum senatu quē ex maiori parte ipse coaptasset in curia Pōpeiana ante ipsius Pōpeii simulacrum tot centurionibus suis spectantibus a nobilissimis ciuibus partim etiā a se omnibus rebus ornatis trucidatus ita iaceret: ut ad eius corpus nō modo amicorum: sed ne suorum q̄dem quisq̄ accederet? quo cruciatu animi uitā acturum fuisse putas? Exoptatum: qa pauci admodum contra te coniurauerant uniuersa tamen ciuitas tibi fauebat. Religionis: idoe dixit quia post mortē in deorū numerum trā slatus est: ergo religionis in quā mox transiturus eras: ut quēadmodum tu eo die sacrificabas ita paulopost tibi quoq; sacrificandū esset in numerꝝ deorum relato. Opimo: Pīgui & sacrificiis idoneo. Aspurina aru. Spurina p̄ dixerat Cæsari diē mortis suæ ut caueret: erāt autē idus Martiæ hoc est a kalen. usq; ad idus: nā omnes illos dies ei periculosos esse prædixerat: unde legit q; cū idus aduenissent sine ulla noxa sua: Spurinā irridens & tanq̄ falsum uatem redarguens cæsar dixit: adsunt kalendæ o spurina: cui adsunt quidē respondit sed nondum p̄terierunt. Ité cum in capitoliū iret cæsar multitudine stipatus dixisse spurinam ferunt. Sol tendit ad occasum: quia respondisse dicitur. Sol bene tendit. Ad ui. quia uita & consiliū a corde ꝓueniunt: nā cor uitale membrū est: & ideo cæsar de utroq; periclitabatur. Erupit: exit cum impetu exortum est parricidiū. s. bruti & cassii & aliorum q manus intulerunt cæsari: & maxime cassii: q primus letale uulnus intulit: pricidū āt ad adulationē dixit: q; uerꝝ patrē p̄riæ occiderit. Ci. ad Cas. Luget amicus tuus furorē iudicis primū in statua quā posuit in rostris iscripsit parēti optime merito: ut nō mō sicarii: sed etiā parricidæ iudicemini. ℂ Cor in extis non repe. Polyænus macedo tradit: hoc in castris accidisse: consternatosq; militum animos a Cæsare facete erectos. Quid inquit mirum: si rationis ex pars animal corde careat.

Spurina aruspex.

THEOLI.

Varietas grata

Equa leporē pepit

SEdisti: ne maximo studio senatus exquisitum: & delatum honorem spreuisse uidereris: priusq̄ exoptatum ciuium oculis conspectum tui offerres: cultui religionis in quā mox eras trāsiturus uacasse: mactatoq; opimo boue cor in extis nō repperisse: ac responsum tibi a spurina aruspice: pertinere id signū ad uitam & cōsilium tuū: qd' utraq; hæc corde cōtinerentur: erupit deinde eorum parricidium qui dum te hominum numero subtrahere uolunt: deorum concilio adiecerūt.

CLaudat' hoc exemplo taliū ostentorū domeca relatio: ne si ulterius rōana app̄hendero: e cælesti tēplo ad priuatas domos nō consentaneos usus transtulisse uidear. Attingā igitur externa q̄ latinis inserta litteris ut auctoritatis minus habent: ita aliquid gratæ uarietatis afferre possunt.

De Equa pariente leporem externa.

IN exercitu Xerxis quē aduersus ꝓuinciam græciam contraxerat eq̄ partu leporem editum constat: quo genere monstri tanti apparatus significatus est euentus. Nam qui mare classibus: terram pedestri operuit exercitu: ut fugax aninoxa sua: Spurinā irridens & tanq̄ falsum uatem redarguens cæsar dixit: adsunt kalendæ o spurina: cui adsunt quidē respondit sed nondum p̄terierunt. Ité cum in capitoliū iret cæsar multitudine stipatus dixisse spurinam ferunt. Sol tendit ad occasum: quia respondisse dicitur. Sol bene tendit. Ad ui. quia uita & consiliū a corde ꝓueniunt: nā cor uitale membrū est: & ideo cæsar de utroq; periclitabatur. Erupit: exit cum impetu exortum est parricidiū. s. bruti & cassii & aliorum q manus intulerunt cæsari: & maxime cassii: q primus letale uulnus intulit: pricidū āt ad adulationē dixit: q; uerꝝ patrē p̄riæ occiderit. Ci. ad Cas. Luget amicus tuus furorē iudicis primū in statua quā posuit in rostris iscripsit parēti optime merito: ut nō mō sicarii: sed etiā parricidæ iudicemini. ℂ Cor in extis non repe. Polyænus macedo tradit: hoc in castris accidisse: consternatosq; militum animos a Cæsare facete erectos. Quid inquit mirum: si rationis ex pars animal corde careat.

CLaudat. h. nunc cōcludit dicēs nō congruū esse ut facta cæsaris: qui diuinos iā cōsecutus est honores: ad prima hoium exēpla trāsferamus q̄si a diuinitate ad humanitatē descēdamus: & iō se domesticis exēplis: q̄ ad prodigia spectant finē ponere uelle dicit. Exēplo. s. cæsaris q uisis ꝓdigiis in piculū lapsus est. Ad pri. Ne a diuorū exēplis ad mortaliū documenta transeamus. Inserta: pmixta. Vt minus: qa græci a quibus exēpla petunt: semper assentatores fuerunt: & magis gloriæ q̄ ueritati studuerunt. Unde Sal. Athenienſium res gestæ sicut ego existimo: satis amplæ magnificæq; fuerunt Verum tamen aliq̄to maiores q̄ fama ferunt: sed quia prouenere ibi scriptorum ingenia magna per terrarꝝ orbem athenienſium facta ꝓ maximis celebrantur. Gratæ uarietatis: Respondet tacitæ q̄stioni: nam dici posset si græca latinis litteris inserta minus auctoritatis habent: cur ea tradis? habent quidem: sed uarietas ipsa nō nihil delectationis affert: etiā si concesseris minus auctoritatis habere latinis litteris prodita: ipsa tamen uarietas q̄dam affert delectationem.

IN exercitu xerxis: Hoc exēplum tradit' ab herodoto: q; in exercitu xerxis persarꝝ regis: quē aduersus græcos innumerosum ac ꝓpe incredibilē duxerat: equa leporē pepit: qđ turpissimā regis fugā: q̄ subsecuta ē significare uoluit: est. n. lepus timidissimū animal. Tāti apparatus: Quia sicut Demosthenes tradit q̄tuor milibus & ducētis nauibus: & decies cētenis milibus militū Mardonio uni ex ducibus suis in græcia relictis cū paucis admodum: & exigua rate: utpote piscatoria scapha: trepidus in suū regnū refugit nā in græciā alii alium numerꝝ traduxisse ferunt: ego uero totū exercitū fuisse legi quinquies mille millia & ducenta octogintaduo milia: quæ summa potius ostentatiōe q̄ fide digna: q̄ modum oēm excedere uideat.

OLI. Vinū ī cruorem Athos mons Athenæ a Xerxe deletæ

EOdē mōtē athō: Hoc quoq; ꝓdigiū ſignificauit triſtē exitū xerxis: q̄ anteq̄ inuaderet lacedæmonē cū ſacrificaret & uinū pateris ifunderet: ſubito uinū ī ſanguinē cōuerſum é: qđ' ꝓdigiū itidē eueniſſe di doni Vir. dicit. Vidit turicremis cū dōa iponeret aris Horrēdū dictu: latices nigreſcere ſacros: Viſaq; in obſcenū ſe uertere uina cruorē. Mōtē athon: Mōs é Macedōiæ tāte altitudinis ut uſq; ad īſulā lē nō umbrā ꝓtēdere dicaſ diſtat āt lēnos a macedōia octagitaſex milibus paſſuū. Statius li. v. thebaidos: Ingēti tel lurē ꝓximus umbra ueſtit Athō: nemorūq; obſcurat imagie pontū: iueniſ athō & athos. Iu. Velificatus athos. Vir. ī Geor. Quātus athō aut q̄tus erix: hic igr mōs q̄q̄ eēt altitudinis admirādæ: ut ſupra di/ximus tū iuſſu xerxis mille qngētis paſcibus abſciſſus ē: & nauigabilis factus: ut tradit He. uñ Iuue. Olī uelificatus athos. Structū ēt fuiſ/ſe pōtē ſupra mare helleſpōtū ab abydo urbe aſiæ uſq; ī ſeſtō urbē europæ Idē teſtaſ He. qđ & Luca. tetigit cū dixit. Talis fama canit tumi dū ſup æquora xerxē Cōſtruxiſſe uias: multū cū pōtibus auſus Europāq; aſie ſeſtōq; admo uit abydo. Inceſitq; fretū rapidi ſup helleſpō/ti. Nō eurꝰ zephyrūq; timēs cū uela rateſq; in mediū deferret athō. Athenas: q̄s relictas ab atheniēſibus: q arma ferre poterāt: xerxes ſolo adæquauit: fugiētibus in lacedæmonē cōſilio Themiſtoclis: & relictis ībellibus. Agitāti: tra ctanti ut lacedæmonē inuaderet. Nec ſe. ſed iterꝰ ac tertio: qa ſæpius reſtaurauit ſacrificiū: & ſp illud idē appebat ꝓdigiū. Qua de re cō ſulti magi: Cū petiiſſet a magis conſiliū: cōſul tus. n. dī a quo cōſiliū petitū fuerit: ꝓſultor ue ro q petit: q̄q̄ incōſultus dicaſ ſine cōſilio: hoc ē cui nō é datū cōſiliū qđ petierit unde Vir. li. iii. incōſulti abeūt: ſedeq; odere ſybillæ icōſul/tos dixit ignaros reꝰ & ſine cōſilio: hoc ē qbꝰ nō ē datū cōſiliū a ſibylla: é. n. Cato conſultus: cōſultor filiꝰ eius: magi dicebāſ apd ſyrios ſa/piētes: uel quos ro. augures appellāt. Ac īcæ. ꝓpo. inuadēdæ lacedæmōis. Vecordi: īſano.

Cōſul tus

Magi Leoni dæ uir tus

De leo. nā leonidas ſpartanoꝰ rex cū trecē/tis milibus apud thermopylas pſis ī græciā ex aſia trāſeūtibus occurrit: & ita cū xerxis exerci tu pugnauit: ut ipm regē aliquoties a ſede ſua cōſternatū ī fugā cōuerteret: ſd multitudie mi litū oppſſi ſunt ſpartani. Hæc hiſtoria ſuo lo/co plenius tractabitur in capi. de fortitudine.

Midæ opes

MIdæ uero regi: De quo poetæ fabu lati ſunt: qcq̄d māibus attigiſſet in aurū cōuerti. Ci. Midæ illi phrygio cū puer eēt dormiēti formicæ ī os grana tritici cōgeſſerūt: ditiſſi mū fore ꝑdictū ē: qđ' euenit. Oīum: qa nullus ꝓpemodū fuit añ midā: q tātū auri oīumq; diuitiarꝰ gēus poſſideret. Vtili: nullæ fruges ſūt tritico meliores.

Gaza

Gazis: Gaza līgua pſica ſignificat apd latios diuitias: ſicut. n. ſub diuitiarū genere ītelligimus multas opes: ita līgua pſica ſub noīe gazæ ītelligimus maxias diuitias.

Platonis eloquētia prodigio ſignificata

EOrmicis: hoc ſimile ē ſupiori: ſed ī hoc diſtāt q; illud ad diuitias: hoc ad eloquētiā ſpectaī uī nā formi cæ tritici grana in os midæ cōgerētes diuitias portēdebāt: apes uero Pla. labellis īſidētes: mellaq; ſtipā tes: ſuauiſſimā eloquētiā ſignificāt. Apes Platonis: Cice. Platoni cū in cunis dormiēti paruulo apes in labellis cōſediſſent reſpōſum ē illū ſuauitate oīonis fore ꝑclarū: ita ꝑuiſa ē īfanti futura eloquētia dignū ē inqt Valerius ut Platōis apes midæ formicis ꝑferanſ. Caducæ & fragiles: q̄ppe qa in poteſtate fortūæ poſitæ ꝓ eius libidīe mō huc mō illuc trāſferunſ: nullo loco: nullo tpe certæ ſtabileſq; poſſidenſ. Eternæ feli citatis: Vis tāta ē eloquētiæ: ut īmortalē hoīem efficere poſſit: nā Platōis nomē ut uidemꝰ uiget apud oēs: uirtus .n. in cuius genere ponīſ eloquētia cū ſapiētia cōiuncta: ē hoīs certa poſſeſſio: q̄ ſola clara æternaq; habeſ: ut nec eripi nec ſurripi poſſit: nō naufragio: nō incēdio amitti: nō ui tēpeſtatū: nō impiorū ꝓturbatiōe mutari: q̄ q ꝑdi ti ſunt: ſoli felices ſunt: ſoli diuites: q poſſidēt res fructuoſas & ſempiternas. Qua re audita: Aruſpices interro gati: qđ ſibi uellet prodigiū reſpōderunt ſummā ex ore Platonis eloquētiā aliquādo emanaturā eſſe nā. Home. eloquentiæ ſuauitatē melli cōparauit: dixit. n. ex cuius ore melle dulcior fluebat oratio. Emanaturā: Exiturā: fluxurā. At mihi qdē: Sed ille apes inqt Valerius ſiquis ſniam meā requiſierit nō uidenſ de flore thymi ex hy/meto mel collegiſſe ſed de elicōe mōte inſtinctu muſaꝝ ſuauiſſimos eloq fontes hauſiſſe. Hymetū: Hymetus

De Mida rege phrygiæ mirum.

Mal pauido regreſſu regnū ſuū repetere eſt coactus.

Mirabile magnum.

EOdē mōtē athō iuxta idā tranſgreſſo priuſq; athenas dederet: lacedæmōis inuadēdæ cōſi liū agitāti: admirabile iter cœnā ꝓdigiū inci dit: īfuſum nāq; pateræ eius uinū ī ſāguinē nec ſemel: ſed iterꝰ & tertio cōuerſum é. Q ua de re cōſulti magi monuerunt ut ſe ab incœpto ꝓpoſito abſtineret: & ſi quod ueſtigiū in uecordi pectore ſenſus fuiſſet: caue/re potuiſſet ante a leōida & a ſpartanis abūde mōitus.

De Platone aliud mirum.

EOrmicis midæ iure meritoq; apes Platōis ꝓ tuleri: ille. n. caducæ ac fragiles: hæ ſolidæ & æterne felicitatis īdices extiterūt: dormiētis in cunis ꝓuuli labellis mel īſerēdo: q̄ re audita ꝓdigio rū iterꝑtes ſingularē eloqi ſuauitatē ore eiꝰ emanatu/rā dixerūt. At mihi qdē ille apes nō mōtē hymetō thy mi florē redolētē: ſed muſarū heliconios colles oi ge/

mons est atticæ regionis q̃ teste solino oium græcoꝝ montiũ obtinet principatũ & floribus semp abũdat. Oui. Vertice de summo semp florentis hymeti: pari rõne Iuuenalis: dulciq̃ senex uicinus hymeto: ex hoc eodẽ monte marmorũ crustæ: & trabes marmoreæ succauabant: dicẽte Oratio in odis cõtra mœcenatẽ: q̃ in ædificãdo nimis sumptuosus eẽ uidebat. Nõ ebur: neq̃ aurꝝ renidet in domo lacunar nõ trabes hymetiæ. Heliconios: mõs ẽ secundũ Pliniũ atq̃ Solinũ boetie: & est iuxta thebas & auctore Strabõe in li. ix. phocidi regioni uicinus locatus ꝓcul a parnaso circiter q̃ndecim milia passuũ: eiq̃ emulus altitudine & circuitu q̃ & ipse apollini quoq̃ sacer & musis ẽ: unde elicõiades musæ appellate sunt. Lucre. adde eliconiadũ comites quorum unus Homerus: ẽ igit helicõ musis cõsecratus mõs: nõ aũt collis mõtis parnasi ut Ser. atq̃ Tortellius existimãt in translatione persistit. Heliconmons

nere doctriæ uirẽtes deaꝝ istictu depastæ: maxio igenio dulcissima alimẽta sũme eloq̃ntiæ istilasse uidẽt.

De Somniis. Cap. V.

OLI. Somnia

SEd q̃m diuitias midæ disertũq̃ platõis sõniũ attigi: referã q̃ certis imagib9 multoꝝ ges adũbrata sit: quẽ locũ uñ potius ordiar q̃ a diui Augusti sacratissima mẽoria: eius medico artorio sõnũ capiẽti nocte: q̃ dies isecut ẽ: quo i cãpis philippicis rõani iter se exercitus cõcurrerũt: Mineruæ species oborta ꝓcepit ut illũ graui morbo iplicitũ mõeret: ne pp aduersã ualitudinẽ ꝓxio ꝓlio nõ itereret: qd cũ Cæsar audisset lecticã se deferri i aciẽ iussit: ubi dũ supra uires corporis ꝓ adipiscẽda uictoria excubat: castra eius a Bruto capta sunt: qd ergo aliud putamus q̃ diuio nũine effectũ ne destinatũ iã immortalitati caput idignã cælesti spiritu fortunæ uiolẽtiã sentiret? Augustũ uero præter naturalem animi motum in omnibus rebus subtiliter ꝓ spiciendis uigorẽ etiã recẽs: & domesticũ exemplũ ut artorii somnio obtẽperaret: admonuit. Audiuerat .n. diui: Iulii patris sui uxorẽ calpurniam: nocte quam is ultimã in terris egit: inqete uidisse multis eũ confectũ uulneribus in suo sinu iacẽtẽ: somniq̃ atrocitate uehemẽter exterritã rogare non destitisse ut proxima die a curia se abstineret. At illũ ne muliebri somnio motus id feciss existiaret̃ senatũ in quo ei parricidarũ manus allatæ sunt adire cõtẽdisse. Nõ est inter patrẽ & filiũ egressus tamen est amici somnio monitus cessitq̃ res prospere quoniam ¦captis castris eius lectica quasi ibi cubans remansisset concursu hostium confixa atq̃ lacerata est. Quã dies inse. est. i. nocte q̃ diẽ ꝓcessit: quo manus cõserturi erãt exercitus ro. Implici: affectũ laborãtẽ morbo. Ne destina. qa ẽt uiuus tẽpla meruerat: ut Ora. ꝓsentiq̃ tibi diuinos largimur honores. Iurãdasq̃ tuũ p nomẽ ponimus aras. Augustũ uero: exẽpla hæc ita coniungit ut a narratione sua discedere non uideat̃: Augustus inqt ita somnio paruit Artorii: ut excubaret in acie exemplũ capiebat a patre suo Iulio Cæsare: nã Augustus Cæsaris adoptiuus filius fuit: pr̃ igit qa noluit uxoris somnio pere: pœnas dedit: nã a pricidis in senatu crudeliter trucidatus est. Præter naturalẽ: Præterq̃ ꝙ Augustus cautus erat: accessit & patris exẽplũ: ut somnio pareret. Vigorẽ. Nã plurimũ ualebat ingenio: & i pcipiẽdis rebus subtilis. In terris: Quia postea uixit in cælis. Calpurniam nocte: Sueto. lib. primo. Calpurnia uxor imaginata collabi fastigiũ domus: maritũq̃ in gremio suo cõfodi: Itẽ paulo superius: ea nocte inqt cũ illuxit dies cædis & ipse sibi uisus est p q̃tẽ interdũ supra nubes uolitare aliã cũ Ioue dextrã iungere. At illũ ne muliebri: Ne uideret̃ Cæsar muliebribus somniis deterritus noluisse senatus morem gerere uoluntati: ideo spreto somnio senatum adiit. Nõ est inter patrẽ & filiũ: Quia occurrebat illud ꝙ ipse pr̃e sapiẽtius feciss̃et: ideo dicit non esse comparationem faciendam inter patrem & filium: nam alter paratum iter habebat in cælum: alter magnarũ rerum laborem referebat. Anteq̃ diuinos honores acciperet. Non est: Non conuenit non licẽt. Pendentem Quia non stabilis est fortuna nec status rerum humanarum.

Augustus sõnio seruatus

Augustus uita cõsecratus

¶ Numine exemplaria antiqua quædam habent. munere. Animi motum. in uetustis aliquot codicibus motum non legitur. THE.

OLI. Decius pro exercitu se deuouit

ILlud etiã somnium. P. Decius ille. q. filius q primus ex deciis cõsul fuit: eũ esset tribunus militũ: Valerio & Aulo Cornelio cõsulibus: a samnitibusq; pmeret romanus exercitus: cũ picula pliorũ iiret audacius: mõereturq; ut cautior eet: dixisse fert: qd extat in annalibus sibi in somniis uisum esse: cũ in mediis hostibus uersaret occidere cũ maxima gloria: & tũ qdẽ icolumis exercitũ obsidiõe liberauit: post triennio autẽ cũ cõsul esset deuouit se: & in aciẽ latinoq; irrupit armatus: quo eius facto superati sunt & deleti latini: cuius mors ita glorioſa fuit: ut eandẽ cõcupiſceret filius. Liuius ab urbe cõdita li. viii. cum consules inqt duobus scriptis exercitibus ad capuã: quo iam latini sociiq; cõuenerant: castra locassent: utriq; cõsuli eadem dicit uisa species in quiete uiri maioris humano habitu augustioriſq; dicentis ex una acie imperatorẽ: ex altera exercitũ diis manibus matriq; terræ deberi: utrius exercitus imperator legiones hostiũ: superq; eas se deuouisset eius populi partisq; uictoriã fore: hos ubi nocturnos uisus inter se consules contulerunt: placuit auertentæ deum iræ causa uictimas cædi simul: ut si ex eis eadem quæ somno uisa fuerant portenderentur. Alteruter consulum fata impleret: ubi responsa aruspicum insidenti iam animo tacitæ religioni congruerunt: tum adhibitis legatis tribunisq; & imperiis p palã expositis: ne mors uoluntaria cõsulis exercitum in acie terreret: cõparãt inter se: ut ab utra pte cedere Ro. exercitus cœpisset: inde se consul deuoueret p Po. Ro. Quiritibusq;. Item paulo inferius. Instructis inqt sicut ante dictum ẽ ordinibus pcesse re in aciẽ Manlius dextro. Decius leuo cornu perat. Primo utrinq; æqs uiribus eodẽ ardore animoq; gerebat res: deinde a leuo cornu hastati Ro. nõ ferẽtes impssionẽ latinoq;: se ad principes recepere: in hac trepidatiõe Deci. cõsul. M. Valerium magna uoce inclamat deoq; inqt ope Valeri opus ẽ: agedum põtifex publicus Po. Ro. p. i. uerba qbus me p legiõibus deuoueã: põtifex eum togã ptextã sumere iussit: & uelato capite: manu subter togã exerta: sup telum subiectũ pedibus stantẽ sic dicere: Iane: Iuppiter: mars pr: qrine: bellona: lares: dii noues siles: dii indigetes: dii quoq; est potestas nostrorum hostium: diiq; manes: uos precor ueneror: ueniam peto: feroq; uti Po. Ro. quiritum uim uictoriamq; properetis hostesq; Populi Ro. quiritũ terrore: formidine: morteq; afficiatis: sicut uerbis nuncupaui: ita pro republica quiritum: exercitu: legionibus: auxiliis Populi. Ro. quiritum legiones auxiliaq; hostium mecum diis manibus deuoueo: hæc ita precatus: lictores ire ad. T. Manlium iubet: matureq; collegæ se deuotum pro exercitu nunciare: ipse cinctus ritu gabino armatus in æquum insiluit: ac se i medios hostes immisit: conspectus ab utraq; acie aliquanto augustior humano uisu sicut cælo missus piaculum omnis deorum iræ: qui pestem a suis auerlam in hostes ferret: Itaq; omnis terror pauorq; cum illo ratus: signa primo latinorum turbauit: deinde in totam penitus aciem peruasit: euidentissimum id fuit: q; quocunq; equo inuectus est ibi haud secus q pestifero sydere icti pauebant: ubi uero corruit obrutus telis inde iam haud dubie consternatæ cohortes latinorum fugam uastitatemq; late fecerunt. Latino bello: Quando latini a sociis romanis defecerunt. Periculoso: Bene periculoso: quia latini populi iisdem armis eadem militiæ disciplina utebant: & romanis pares opibus erant.

Vesuuii: Mons est campaniæ. Matri: scilicet omnium. Luce proxima: Postera die ubi illuxit: primo quidem tentarunt piacularibus hostiis auertere ne possent iram deorum: sed idem in extis quod uiderant in somniis futurum cognouerunt. Conuenit: Ex pacto inter se ita constituerunt. Neutro reformidante: Quia uterq; paratus erat sine trepidatione se pro patria deuouere.

THE. ¶Nõ pcul a Vesuuii mõtis radicib⁹ positis castris. Hic loc⁹ arguit ipitiã ei⁹ q nup opusculũ de uiris illustrib⁹ Suetõio uidicauit. i quo pperã legit i Decio Cõsul bello latio collega Mãlio torq̃to: positis apd Veseri fluuiũ castris. & ifra i ipso Torq̃to: Latios apd Veseri fluuiũ Decii collegæ deuotiõe supauit. utrobiq; castigãdũ Ianus admonuit apd Vesuuiũ: testimõio Liuii Valeriiq;: Sed ipudẽtissimus plagiarius is q nouissime libellũ curauit imprimẽdũ: Vestigia Iani secutus i aliis oĩbus in hac una correctiõe nõ potuit. Nã quo tpe Catullianus cotta Cornelii nepotis titulo multis in locis a Iano correptũ codicẽ publicauit: usus Iano nõ uenerat: ut auditoribus suis cõmunicaret. Itaq; bellus impressor: q nihil ex se unq̃ pepit adminiculo ducis orbatus fœde lapius ẽ in errorẽ.

ullius rei cõpationẽ fieri: psertim diuinitatis fastigio iũctos. Sed iã alter operibus suis aditũ sibi ad cælũ instruxerat: alteri longus adhuc terrestriũ uirtutũ orbis restabat. q pp ab hoc tãtũmodo pẽdẽtẽ mutationẽ status cognosci: ab illo etiã differri dii immortales uoluerunt: ut aliud cælo decus daret: aliud promitteretur.

De. P. Decio &. M. Torquato.

ILlud ẽt sõniũ magnæ admiratiõis & clari exitus qd eadẽ nocte duo Coss. P. Decius &. T. mãlius torq̃tus latino bello & graui & piculoso nõ pcul a Vesuuii mõtis radicib⁹ positis castris uiderũt. Vtriq;. n. qdã p qetis speciẽ pdixit: ex altera acie iperatorẽ: ex altera exercitũ diis mãibus mriq; terræ deberi. Vtri⁹ ãt dux copias hostiũ aggrederet: supq; eas seipsũ deuouisset: uictoriã habituq;. id luce pxima cõsulibus sacrificio uel expiaturis si posset auerti: uel si certũ deoq; ẽt mõitu uisũ foret executuris hostiaq; exta somnio cõgruerũt. Cõuenitq; inter eos cuius cornu prius laborare cœpisset: ut is. capite suo fata priæ lueret. q neutro formidante Decium depoposcerunt.

Aliud somnium.

SEquit æq ad publicã religionẽ ptinẽs sõniũ cũ ludis plebæis qdã pfamilias p circũ Flaminiũ priusq̃ põpa iduceret seruũ suũ uer-

SEquitur æq; ad publicam religionē:Illud ſomnium ad deos ptinuit ut eoꝝ uoluntas impleret: ſed hoc qđ ſequitur non minus ſpectat ad religionē:omnes hiſtorici Romani Fabii:Gelii:Celii:& Liuius in primis hanc teſtant hiſtoriam.Cicero quoq; libro de diuinatione refert q; bello latino dū ludi uotiui maximi primū fierent:ciuitas ad arma repente excitata eſt:itaq; ludis intermiſſis inſtauratiui paulopoſt conſtituti ſunt:qui anteq; fierent cum Populus conſediſſet:& ſeruus p circum uirgis cederet furcā ferens:dictus eſt deinde cuidam ruſtico Romano dormienti uiſus eſſe Iuppiter per quietem:qui dixerūt præſultatorem ſibi non placuiſſe ludis:idq; ad eodē iuſſum eſſe ſenatui nunciare:illum nō auſum eſſe:itez; idē iuſſum & monitum ne uim ſuā experiri uellet.nec tum quidē eſſe auſum:exin de filium eius eſſe mortuum eandem in ſomniis admonitionē fuiſſe tertiā:tum etiā debilē factum rē ad amicos deluliſſe:quoꝝ de sentētia lecticula in curiam eſſe delatū.cunq; ſenatui ſomniū enarraſſet pedibus ſuis ſaluū domum reuertiſſe:itaq; ſomnio approbato a ſenatu ludos illos iterū inſtauratos memoriæ ꝓditum eſt. Plæbeis ludis.Quos teſte Aſconio:Exactis regibus ꝓ libertate plæbis aut ꝓ reconcilatione fecerunt.Dionyſius uero alicarnaſeus libro.vii.circa finem hos ludos ſenatū fieri decreuiſſe dicit:cum nuncupata eſſent uota ab Aulo Poſtumio dictatore pugnaturo cū deſciſcentibus latinoꝝ urbibus conantibuſq; Tarquinum in regnum reſtituere: decreuiſſe quot annis in ſacrificia atq; certamina quingētas argenti minas:& uſq; ad bellum punicum hoc impendiſſe in eam ſolemnitatē.ipſos deinde ludos quales eſſent & qūo fierent longa oratiōe deſcribit:qđ qa longū nimis eſſet referre prætermittā. Quidam paterfamilias: Liuius li.iii.Mane ſeruū qdā paterfamiliæ nondum cōmiſſo ſpectaculo ſub furca cæſum medio egerat circo.Macrobius Saturnaliū.i.dicit hoc fuiſſe anno ab urbe cōdita q̄drageſimo ſeptuageſimo quarto:& patrēfamilias uocatū Acroniū maximū. Circū flaminiū.Tres conſtat circos fuiſſe in urbe romana maximū:flaminiū.& neronianū.Flaminius aūt circus dictus eſt nō q; flaminius qſq; ut nōnulli putant ædificari iuſſerit:ſed q; in pratis flamineis fuerit cōſtructus.Vnde Liuius:Ea inqt in pratis flamineis oīa ī cōcilio plæbis acta q̄ nunc circū flaminium appellāt.Plurachus in ꝓblematibus.Quid eſt q; circus flaminius dictus ē? an q; flamineus qdā priſcus cū ciuitati agrū reliquiſſet:equeſtribus ludis eius fructu & uectigalibus utebantur? nā cum pecūia ſuppeteret:uiam quoq; flamineā munierūt. Præſultorē:Luſorē qui p̄ſiluerat: hoc ē p̄ſaltauerat priuſq; ludi inchoarent. Circēſibus.q; ꝓxime celebrati fuiſſent nā ludi plæbei magni Romæi circēſes eodē nomine appellabantur.dicti ſunt autem circenſes teſte Seruio a circū & enſes:qa rudis antiquitas q̄ nondum ſpectacula in fabricarū ornatum deduxerat inter enſes & gladios locis uirentibus ludos agebant & in medio loco munera collocabant:ut Virg.Munera principio ante oculos circoq; locantur in medio:eratq; ludicrum ut equi iunctis curribus a circi carceribus diſcedentes:ex uno latere circi decurrerent & cum ad ſummam aduentaſſent ſe deinde diuerterent:& ex alio latere recurrentes ad primam uſq; circi metam reducerent:ne igitur luſoribus per fugam locus eſſet ignauiæ circum eos diſponebantur milites ſtrictis gladiis:unde circenſes dicti ſunt quaſi circum enſes:uel ut alii uolunt:a circuitu.erant autem currule certamen:hoc ē quadrigarum curſus.Virgi.Centum quadriiugos agitabo ad flumina currus. Attenta inſtauratione.Diligenti & accurata renouatiōe ludoꝝ.

OLI. Ciceronis exiliū Ciceronis ſomnium

AC ne illud qdē.Cicero li.de diuinatione:ubi quintū fratrē de ſe loquētē inducit. Venio inqt nūc ad tuū ſomniū:audiui eqdē ex teipſo: ſed mihi ſæpius noſter Salluſtius narrauit cū ī illa fuga nobis gloriosa patriæ calamitoſa in uilla q̄dā cāpi arpinatis māeres:magnāq; partē noctis uigilaſſes:ad lucē deinde arcte & grauiter dormitare cœpiſſes:& q̄q̄ iter iſtaret.tibi ſilētiū fieri iuſſiſſe:neq; paſſum eē te excitari:cū āt exprectus eſſes hora ſecūda:ſæpe te tibi ſomniū narraſſe:uiſum tibi eē cū in locis ſolis mœſtus errares.C.Mariū cū faſcibus laureatis q̄rere ex te qd ita triſtis eēs:cūq; tu te patria expulſum ui eē dixiſſes:p̄hēdiſſe eū dexterā tuā:& bono aīo te eſſe iuſſiſſe:lictoriq; ꝓximo te tradidiſſe ut te in monumētū ſuū deduceret.& dixiſſe in eo tibi ſalutē fore:tū & ſe exclamaſſe Salluſtius narrat.reditū tibi celerē & glorioſum paratū.& teipſum uiſum in ſomnio delectari.nā illud mihi ipſi celeriter nunciatū eſt ut audiuiſti in monumēto marii de tuo redi

tu magnificentissimũ illud senatus consultum esse factũ: referente optimo & clarissimo P. Lentulo consule: idq; frequentissimo theatro incredibili clamore & plausu cõprobatum: dixisse te nihil arpinati somnio fieri potuisse diuinius. Villa. In domo agresti, nã uilla ꝓprie est domus in agris. Vir. Etiam summa ꝓcul uillarum culmina fumant. Attinatis. Mons est campaniæ ab attina urbe iuxta pontinas paludes posita deriuatus: & est nomẽ gentile attina ab ærumna & morbo dicta est quem uicinæ paludes inferebant. græce: latine significat ærũnã quãquam Virg. dicat. Attina potens tiburq; superbũ. Insignibus. Videlicet lictoribus p̃cedentibus: ipso uero prætextã gerente sicut mos erat. Lictori ꝓximo, nam ex lictoribus unum semper habebant proximum consules. Monumentũ. Sacellum marianum, ubi fuerant eius monumenta & ita accidit: nam ut diximus cum Cicero totius ferme italiæ consensu restitutus esset in sacellum Marii in quo factum fuerat senatus consultum de eius reditu deductus est: & ingenti senatus consensu liberatus sum maq; cum dignitate restitutus, scimus enim quom. M. Ci. lege apii claudii tri. pl. lata q; ipse ciues Romanos in dicta causa damnatos occidisset in exiliũ pulsus fuerit. In æde louis Mariana. quã Marius in honorem louis cõdiderat: ibiq; monumenta sua collocauerat.

Attina urbs

THE. ¶ Attinatis campi. Vide ne potius legere sit Arpinatis, eo nanq; Cicero pulsus urbe concessit: ut satis constat eius testimonio.

OLI. Caio autem. Grac. imminentis casus atrocitas. Tiberius Gracc. uir magnæ auctoritatis duos filios habuit seditiosissimos uiros Tiberiũ & Caiũ Gracchũ: quoꝝ uterq; eodẽ exitio perierunt, nã Tiberius maior natu dũ legẽ agrariã cõtra senatus auctoritatẽ ferre moliret ut agerstellas q bello & armis captus fuerat inter oẽs equaliter diuideret: a Scipione nasica interemptus est, erat. n. lex illa magnæ seditiõis causa: qa nobiles de possessione cedere cogebantur: itaq; cum magnæ Tiberii opes & legem omnino laturus esset quã Populus qđ sibi cõducibilem fore uidebat libenter acciperet. Scipio nasica uidens id fieri cõtra rempublicã tergiuersanteſq; cõsules inquit. Quicunq; uult rẽpublicã eẽ saluã is me sequat: & ita tractis subsellijs impetũ fecit in rostra: & uno ictu Tiberiũ occidit: haud ita multo post. C. Gracchus Tiberii fratris effigiẽ uidit in somniis dicẽtis: quantũ uellet cunctaret: tamen eodẽ sibi lœto quo ipse interiisset esse per eundum: idq; Cælius tradit se abeodem. C. Graccho audiuisse anteq; tribunus plebis factus esset qđ etiã euenit, cũ enim creatus tribunus esset multas leges senatui per inuisas tulit: inter qs & frumentaria quæ iubebat ut semissibus & trientibus frumenta plæbi diuiderent: alterã agrariã: eandẽ quã & frater tulerat: tertiã quoq; ut sexcenti equites miscerent senatoribus, & equestrẽ ordinẽ ita puertit, hic continuato magistratu & latis legibus complens in Italiã colonias deduxit & unã in solo dirutæ carthaginis quo ipse triũ uir coloniã deduxit: deniq; seditiosus cũ auentinum mõtẽ cũ multitudie armata oppugnasset a. L. Opimio q Populũ cõuocauit occisus ẽ: & ita somnũ adimpleuit, de Gracchis multis in locis dicturi sumus ut res postulabit: itaq; uariabit historia fortasse ꝓ diuersa auctorũ sententia. Quo ille. Nã sicut ille a Scipiõe, cæsus ẽ, ita hic a. L. Opimio interfectus. Cælius. Hoc somniũ auctoritate Cælii ꝓbat,

Cai. Gracchi lætũ sõnio ꝓdictũ

Lex frumẽtaria

THE. ¶ Quo ipse occidisset, aliqui codices antiqui legunt, quo ipse propulsus e capitolio occidisset.

OLI. Cassius parmensis. Deuictis Antonio & Cleopatra apud actiũ promontorium ut supra dictum est: Cassius hic qui secutus erat Antonii partes: timens exitũ ne, s. occideret ab interfectoribus quos miserat Octauianus ut persequerent oẽs q sibi aduersi fuissent: Athenas ꝓfugit: & se in diuersorio quieti dedit: ibi hæc horrida somni species obuersata est sibi mortẽ paulopost futurã denuncians. Concubia. Prima parte somnii nam nox cõcubia & nox intempesta eadem ferme est ut supra diximus. Sollicitudinibus. Sollicitudines & cure sepe somnium excitant sepe etiã debilitato corpore in somnũ resoluunt sicut etiã hoc loco. Demisso, usq; ad pectus demissa barba, tale quiddam uisum est bruto in campis philippicis: ut in eius uita Plutarchus tradit. κακοδαιμονα Malum demonem, duo sunt spiritus qui dantur homini bonus &

dexterã suã: ac se ꝓximo littori in monumentum ipsius deducendũ tradidisse: q; diceret ibi esse lætiorem status spem repositã: nec aliter euenit. Nam in æde Iouis mariana senatus cõsultũ de reditu eius est factum.

De Caio Graccho.

Caio ãt Graccho iminẽtis casus atrocitas palã atq; apte per qtẽ denũciata est: somno. n. pressus Tiberii Gracchi fratris effigiẽ uidit dicẽtis sibi: nulla rõne eũ uitare posse: ut eo fato nõ periret quo ipse occidisset id ex Graccho priusq; tribunatũ i quo fraternũ exitũ habuit iniret: multi audiuerũt. Cælius etiã certus romanæ historiæ auctor: sermonẽ de ea re ad suas aures illo adhuc uiuo ꝓuenisse scribit.

De Cassio Parmensi.

Vincit huiuscemodi somnii dirꝫ aspectũ: qđ isequit. apud Actiũ. M. Antonii fractis opibus Cassius Parmensis q partes eius secutus fuerat athenas cõfugit: ubi cõcubia nocte cũ sollicitudinibus & curis mẽte sopita i lectulo iaceret: existimauit ad se uenire hoiem igẽtis magnitudinis: coloris nigri: squallidũ barba & capillo demisso: Interrogatũq; qsnã eẽt: respõdisse κακοδαιμονα ꝓterritus deinde tã tetro uisu & noie horrendo seruos iclamauit: Sciscitatusq; est si quem talis habitus aut intrãtem cubiculũ: aut exeuntem uidissent: quibus affirmãtibus neminẽ illuc accessisse: iterũ somno & quieti se dedit atq; eadẽ animo eius obseruata species est: Itaq; fugato somno

malus,bonus ratiõe uocabuli dæmon appellat,nã dæmõ apud græcos intelligẽtiã significat:& ita ītelligit bonus angelus malus angelus:nã malum significat:unde Vir,Quisq; suos patimur manes,qa ut inquit Ser,Cũ nascimur duos genios sortimur,hoc est duos spiritus:unũ q nos hortat ad bona:alterũq deprauat ad mala:qbus assistẽtibus:aut asserimur ad meliorẽ uitã:aut cõdẽnamur ad deteriorẽ.℣ Iterũ sequẽti,Quasi per somniũ delusus esset.℣ Fugato,Pulso hic autem non multo post tempore ab interfectoribus Octauiani occisus est. ℂ Suppliciũ capitis,Cassius parmensis in partibus Bruti & Cassii trib,militũ fuit,qbus uictis Athenas se recepit. Virgi. Genĩ Bonũ Genĩ malũ THE.

lumen introferri iussit puerosq; a se discedere uetuit. Inter hanc noctem: & supplicium capitis quo eum Cæsar affecit paruulum admodum tempus accessit.

De Atterio Ruffo.

PRopioribus tamẽ:ut ita dicã: lineis Atterii Ruffi equitis romani somniũ certo euentu monitũ est:q cũ gladiatorũ munus Syracusis ederetur:iter quietẽ rætiarii se manu cõfodi uidit: idq; postero die in spectaculo cõsessoribus narrauit. Incidit deinde ut proximo ab equite loco rætiarius cũ mirmillone introduceretur:cuius cum faciẽ uidisset idem dixit:ab illo se rætiario trucidari putasse,protinusq; inde discedere uoluit. Illi sermõe suo metu eius discusso:cãm exitii misero attulerũt,rætiarius,n,in eũ locum cõpulso mirmillone & abiecto: dũ iacentem ferire conatur transiectum gladio Atterium interemit.

Externa de Hannibale.

HAnnibalis quoq; ut detestandũ romano sanguini:ita certæ p̃dictiõis somniũ: cuius non uigiliæ tãtum sed etiã ipsa quies hostilis imperio nostro fuit,hausit enim proposito & uotis suis cõueniẽtem imaginem. Existimauitq; missum sibi a Ioue mortali specie excelsiorem Iuuenem inuadenmillonicũ genus ẽ armature gallicæ,iõ & galli mirmillões sunt appellati,iõ ãt piscẽ dicit,qa ĩ eoꝝ galea piscis effigies erat illud ãt gallicæ armaturæ genus a pittaco mitylenco uno ex septẽ sapiẽtibꝰ primo iuẽtũ fuisse tradit: cũ dimicaturus esset cõtra frynonẽ quẽdã athenienſem p̃ finibus patriæ,occultabat igit pittacus sub clipeo ræte quoddã:quo deinde iacto frynonẽ sic implicuit ut se mouerẽ nõ posset:& ita uictꝰ ẽ,unde Iuuenalis, Vicit & hoc mõstrũ tunicati fuscina gracchi,Itẽ alibi,Inter pinirapi iuuenes iuuenesq; lanistæ,ergo si piscẽ in apice galeæ gladiatores gestabant recte utebantur retibus quibus capiuntur pisces,℣ Narrauit, An scitis inquit quid ego uiderim in somniis me:scilicet a rætiario occidi.℣ Discusso,Quia illum metuere uetuerunt.

HAnnibalis quoq;,Narrat hannibalis,somniũ Liuius secũdi punici belli li,i,inquiete dicit Iuuenẽ ab eo uisum fuisse diuina specie q se a Ioue diceret ducẽ in Italiã Hãnibali missum p̃inde sequeret neq; usq; a se deflecteret oculos:pauidũ primo nusq; circũspicientẽ aut respiciẽtẽ secutũ deide cura humãi ingenii cũ qdnã id eẽt qd respicere uetitus eẽt:agitaret aio:tẽperare oculos aio nequisse eũ uidisse post se serpẽtẽ mira magnitudine cũ ingẽti arboꝝ & uirgultoꝝ strage ferri ac post inseq; cũ fragore cœli nimbũ:tũ q̃ moles ea qd ue p̃digii esset quærẽtẽ audiuisse uastitatẽ Italiæ esse,p̃gerer porro ire nec ultra inquireret:sineretq; fata in occulto esse,Ci,lib,de diuinatiõe,Hãnibalẽ inqt cũ cœpisset saguntũ uisum eẽ in somniis a Ioue ĩ deoꝝ cõciliũ uocari quo cũ uenisset Iouẽ imperasse ut Italiæ bellũ inferret:ducẽq; ei unũ ex cõcilio datũ quo illũ utẽtẽ cũ exercitu p̃gredi cœpisset:ne respiceret ĩperasse:illũ ãt diutiꝰ facere nõ potuisse:elatũq; cupiditate respexisse:tũ uastã belluã & ĩmanẽ uisam circũplicitã serpentibus quacũq; incederet oĩa arbusta uirgulta tecta p̃uertere:& eũ admiratum quæsisse de deo:qdnã illud esset tale mõstrũ:& deũ respondisse:Italiæ esse uastitatẽ:p̃cepisseq; ut pergeret p̃tinus qd retro & a tergo fieret ne laboraret.℣ Vigiliæ,Nõ solũ dũ uigilaret sed etiã dũ q̃esceret agitabat animo pestẽ Italiæ inferre.℣ Hausit,Vidit,haurio Polysemus sermo est:multa enim significat:aliquãdo ferio,Vir,Et latus hausit apertũ,aliquãdo uideo:ut hauriat hũc oculis ignem crudelis ab alto dardanus:interdum audio:ut uocẽq; his hauribus hausi,plerũq; sorbeo:ut ille impiger hausit spumantem pateram & pleno se proluit auro: q̃uis ibi, Ser,dicat hausit accepit,ergo pro loci qualitate accipiendum est.℣ Excelsiorem,Augustiorem mortali habitu,

OLI, Gladiatores Rætiarius Festus Pom, Mirmillonicũ Genꝰ Armature Iuue, OLI, Cice, Haurio Virgi,

℣ Secutus oculis: Quod humani ingenii propriū est: ut nitat in uetita. ℣ Pone: Post. ℣ Proterentē proculcantē oīa prosternentē. ℣ Nimbus Ventus cū pluuia: sed interdū ꝑ nube ponitur: ut Virg. Heu qa nā tanti cinxerunt æthera nimbi, aliquādo pro pluuia siue hymbri: ut densus ruit æthere nimbus. ℣ Fragore. Tonitru: & ꝑ pties fragor dr̄ fractarū rer̄ sonitus siue strepitus. ℣ Portēderet. Significaret. Hinc portenta dicunt quæ aliquid futur̄ significāt. ℣ Permitte fatis. Relinquas diis sollicitudines: nihil aliud dicere uoluit nisi ut fata carthaginensium in occulto relinqueret, nam si huius belli exitus declarasset: nulli dubium quod ab incœpto destitisset.

Nimbus

OLI. QVā bene macedōiæ rex Alexāder, Alexāder macedo uidit ī somniis imaginē nescio quā eū admonētē: ut diligētior esset suæ uitæ custos, quoniā pestifera Cassandri māu piturus esset: qđ etiā factū est, nā Iolaus Cassandri frater pincerna erat alexādri: & nup uenerat: ita q facultatē dedit accusare uolētibus cassandrū, & nō nulli ꝓxime uenerāt q dicerēt. Antipatrē cū filiis egisse: ut alexādrū ueneno necarent, qđ cū illi dicerēt p̄sente cassandro: tū ille qd audes ī qt dicere hoies q tā ꝑcul uenerūt: nulla nobis iniuria affectos cauillari: & ille inqt: eo magis qa: ꝑcul uenerūt scire nō possumus qd īdicāt. hic ē inqt illa Aristo, Irōia quā utiq. ut ī utrāq parte arguat, deide cū uidisset Cassander more Prisco adorari Alexādrū qa res noua eēt risu statim ꝑsecutus ē. Alexāder īdignat9 capillis māib9 iniectis: ip̄m terq q̄terq terræ collisit. Haud multo post: sicut antea dictū est ex Anthiocho rege Cassander poculū uenenatū Alexādro ꝑpinauit. Venenū āt frigidā aquam fuisse de nonacride regiōe q̄ guttatim de petra stillat: q̄ aq̄ ñ nisi in ungulis eq uel asini deferri pōt, hāc aquā cū hausisset Alexāder: subito dolore ꝑfusus ē: Alexāder natus ē anno ab urbe cōdita, cccl xxxv, teste Solino capitulo de Asia, quo die flagrauit templū Diānæ ephesiæ. Ci. de natura de. li. ii. Diana cū in partu olympiadis adesse uoluisset domo abfuit. De cuius morte Iustinus lib. vii. Plinius & Herodotus, sed in primis Plutarchus, in uita Alexandri. ℣ Ab illo Cassandro: erat. n. antipatris filius q paulo post somniū uenit, sed anteq̄ ueniret illū in somniis uiderat. ℣ Adiecto uersu græco. Sunt q dicūt hūc fuisse uersum.

Alexādri Mors

Alexādri Dies Natalis

℣ Eleuat, minuit trāslatio ut diximus a cumulo, dicit aūt credēdū nō esse.

OLI. IOnge īdulgētius. Hoc somniū Ci. li. de diuinatione refert, dicit enim, Quid illi duo somnia q̄ celeberrime cōmorant a stoicis, qs tādē pōt cōtēnere unū de Simōide: q cū ignotū q̄n dā ꝑiectū mortuū uidisset, eūq humasset: haberetq in aio nauim cōscēdere moneri uisus est ne id faceret, ab eo quē sepultura affecerat: si nauigasset eū naufragio eē perituꝝ: itaq Simonidē rediisse periisse cæteros q tū nauigassent. ℣ Indulgētius. Indulgētiores fuere dii in Simonidē q̄. in Alexādrū. Simōides Liricus fuit a quo Simonidia metra dicunt. ℣ Consilii firmitate. Non. n. satis erat in somniis p̄dixisse exitū, nisi etiā p̄dictū caueret, nā p̄dictio mali magis nocet nisi cautio adhibet. Corroborauit admōitiōi q̄ uiderat in somniis consiliū adhibuit. ℣ Aeternitati. qa liricū carmē scripsit, cuius postea per alique annos memoria mansit diuturnior. Iuxta illud Propertii. At nō ingenio quæsitū nomen ab æuo: Excidet ingenio stat sine morte decus. ℣ Ignotis, peregrinis. Virgilius. Nudus in ignora palinure iacebis harena.

Simonides

THE. ℂ Per somniū admonitus Vetusta q̄dā exemplaria, nō habēt illa uerba ꝑ somniū. Sed dūtaxat ab eo admonitus. ℣ Memoriā. Antiqui codices legunt. Memor autem: ut uerbū consecrauit ad umbram referas a qua monitus.

dæ Italiæ ducem: cuius monitu primo uestigia nullā ī partē secutus oculis: mox humani ingenii prona uoluntate uetita scrutandi: pone respiciens animaduertit immensæ magnitudinis serpentem concitato impetu omne quicquid obuium fuerat proterētē: postq eam magno cum cœli fragore erumpentes nimbos lucemq caliginosis inuolutā tenebris: attonitus deinde quid nam esset monstri & quid portenderet interrogauit. hic dux: Italiæ uides inquit uastitatem: proinde sile & cætera tacitis permite fatis.

Somnium Alexandri regis Macedoniæ.

QVam bene macedoniæ rex Alexāder ꝑ quietē uisa imagine præmōitus erat: ut uitæ suæ custos esset diligentior. si eum etiam cauendi periculi consilio fortūa instruere uoluisset. Nanq Cassandri pestiferam sibi dexteram somnio prius cognouit q̄ exitu sensit: existimauit enim se ab illo interfici cū eum nunq̄ uidisset. interposito deinde tempore Postq̄ in conspectum uenit: nocturni metus patefacta imagine ut Antipatri filium eē cognouit: adiecto græco uersu: qui fidem somniorum eleuat: præparati iam aduersus caput suum ueneficii: quo occidisse Cassandri manu creditur: suspitionem animo repulit.

De Simonide poeta somnium.

IOnge īdulgētius dii in poeta Simonide: cuius salutarē iter quietē admonitionē: consilii firmitate roborarūt. is enim cū ad littus nauē appulisset ihumatūq corpus iacēs sepulturæ mādasset ab eo ꝑ somnium admōitus: ne proximo die nauigaret in terra remāsit. q inde soluerant fluctibus & ꝑcellis ī conspectu eius obruti sunt: Ipse lætatus est q uitā suā somnio q̄ naui credere maluisset: memoriā āt beneficii elegantissimo carmine æternitati consecrauit. Melius illi & diuturnius in ais hoium sepulcrū cōstituens: q̄ qđ in desertis & ignotis harenis struxerat.

EFficax & illa, Crœsus rex Lidiæ duos filios habuit unum mutū alterū incolumem, pater autē uidit in somniis illū, q uocalis erat ferro periturū eē, curauit igit' ut omne telū remoueret' ab eo, ipsum etiam cū æqualibus suis cū qbus uiuere cōsueuerat: sine telo esse uolebat, deniq; eū nihil agere permittebat: quo posset ferro pire forte ita accidit ut eo tēpore aper imēsæ magnitudinis totā illā regionē uastaret, agrestes uero ad regiā cōuenere petentes attim, q uenatiōe delectabat' qbus rex ita respōdit, instrumenta se qdē dare, retia, canes filiū uero nō cōcessur̄ metuēs somniū qd' uiderat, Eodē tēpore uir quidā externus ad Crœsum uenerat rogans regē, ut cædē suā expiaret, Interrogatus quis esset, unde ueniret respondit, Adrasti filius sum: uelut alii dicūt Midegordii fratrē meū inuitus occidi, & a patre pulsus rebus omnibus priuatus, tum rex misericordia captus, eum cæde expiauit & in regno retinuit, deinde Adrasti (sic enim de nomine patris appellabatur) cognita industria, rex ei filium attim cōmēdauit, Sed cū tādem præcibus agrestium uictus esset rex ut filium concederet, misit i uenationē Adrasto prius magnopere commēdatum, forte casus ita tulit, ut hunc adolescentem uenationē uersantem Adrastus cū hastā torqueret in aprum: infeliciter Attim mediū transfixerit: & occiderit, q cū mortuus ad patrē delatus esset: in magnos quæstus lachrymasq; resoluit' pater, & ipsum præcipuæ accusabat Adrastū q; cui filium demandasset: is potissimum occidisset, Adrastus se nihil expurgans: mortem non respuebat: Rex ubi uidit illum casu nō uolūtate cædem illam perpetrasse: & ꝓpterea impatienter dolentem uita donauit quantum in se fuit: sed cum funus attis prosecutus est adrastus, in eius sepulchro seipsum quasi inferias occidit, ℣ Destinatum, deputatū, Virgi, Et q me destinat aræ, ℣ Strage quia multi agrestes peribant: nam strages dicitur cæsorum corporum ruina, ℣ Nō dentis, Sic quoq; Herodotus tradit hac ratione filio concessisse: ut ad uenationem iret, quia scilicet non dente sed ferro moriturum somniauerat, ℣ Sacrificio expiarat, hic mos a græcis sumptus ē: ut qui homicidium perpetrasset a regibus expiaretur, Oui, fastorum: Ha nimium faciles qui tristia crimina cædis: Fluminea tolli posse putatis aqua,

OLI. Crœsi Somnium

Destinare

Homicidia reges expiabant, OLI.

NEc cyrus quidem, Astiages medorū rex uidit in somniis filiam suam mādanē urina totā asiā inundasse, ut tradit Herodotus, ut uero Iustinus refert: uidit ex naturalibus filiæ quā unicā habebat: enatā esse uitē cuius palmite omnis asia obumbraretur: consulti arufpices respōderunt ex filia nasciturum esse nepotem qui totam Asiam imperio subigeret: eiq; regnum adimeret, Quo respōso territus Astiages: neq; claro uiro neq; ciui filiam suam ne paterna maternaq; nobilitas nepotis animos extolleret: sed ex gente obscuratum temporis persarum Cambisi mediocri uiro in matrimonium tradidit, Ac ne sic quidem somnii metu deposito grauidā ad se filiam iussit acciri: ut sub aui oculis partus necaretur: natus infans dat' occidēdus Arpago regis archanorū participi, Is ueritus ne si ad filiā mortuo rege ueniisset imperiū: quia nullum Astiages uirilē sexū genuerat: illa necati infantis ultionē: quoniam a patre nō potuisset: a ministro exigeret, Mithridati pastori regii pecoris puerum exponendum tradit, Forte eodē tēpore & ipsi pastori natus filius erat uiuus ut Iustinus refert: ut alii uolūt mortuus: eius igitur uxor audita regii infantis expositiōe: rogat summis ꝑcibus sibi ꝓferri ostēditq; puerū, cuius ꝑcibus fatigatus pastor reuersus i siluā inuenit iuxta infantem canē feminā paruulo ubera præbentē: & a feris a litibusq; defendentē, motus: & ipse misericordia: q̄ motā esse canē uiderat: puerū refert ad stabula: eadē cane anxie ꝓsequente: quem ubi in manū mulier accepit: ueluti ad notam allusit: tantusq; in illo uigor & dulcis quidam blandientis infantis risus apparuit: ut pastorē ultro rogaret: suum ꝓ illo partū exponeret: permitteretq; sibi siue fortunæ ipius: siue spei suæ gratia puerū enutrire: atq; ita ꝓmutata sorte paruulorū: hic ꝓ filio pastoris educat': ille pro nepote regis exponitur, nutrici

De Crœso rege somnium.

EFficax & illa quiētis imago: quæ Crœsi regis aium maximo prius metu: deinde ēt dolore confecit, Nam e duobus filiis: & ingenti agilitate & corporis dotibus præstātiorem imperiiq; successioni destinatū attim: existimauit ferro sibi ereptū, Itaq; quicquid ad euitandam denunciatæ cladis acerbitatem pertinebat: nulla ex parte patria cura cessauit auertere, Solitus erat Iuuenis ad bella gerenda mitti: domi detentus est: Habebat armentarium omnis generis telorum copia refertum: id quoq; amoueri iussit: gladio cinctis comitibus utebatur uetiti sunt propius accedere: necessitas tamen aditum luctui dedit, quum enim ingētis magnitudinis aper olympi montis culta crebra cum aggrestum strage uastaret: inusitatoq; malo regium imploratum esset auxilium: filius a patre extorsit: ut ad eum opprimendum mitteretur: eo quidem facilius: q; non dentis sed ferri sæuitia in me tu reponebatur, Verum dum acri studio interficiendi suem omnes sunt intenti: pertinax casus imminētis uiolentiæ: lanceam petendæ feræ gratia missam: in eum detorsit: & quidem eam potissimum dexteram nefariæ cædis crimine uoluit aspergi: cui tutela filii a patre mandata erat: quam Crœsus imprudentis homicidii sanguine uiolatam hospitales ueritus deos: supplicem sacrificio expiauit.

De Cyro.

NEc Cyrus quidē superior iuictæ fatorum necessitatis paruulū argumētū ē: cui⁹ ortus ad iperiū totius Asiæ spectantis maternus auus

deinde nomẽ ſpago fuit:qa canẽ Perſe ſic uocãt,puer deide iã adultus cũ iperio uſus inter paſtores eẽt: cyri nomẽ accepit,mox rex inter ludẽtes ſorte delectus:cũ p laſciuiã cõtumaces flagellis cecidiſſet:a parẽtibus puerorꝝ q̃rela regi delata ẽ indignãtibus a regio ſeruo ingenuos hoies ſeruilibus uerberibus affectos:ille accerſito puero & iterrogato qd ita eẽt: cũ nihil mutato uultu feciſſe ſe ut regẽ reſpõdiſſet:admiratus cõſtãtiã:in mẽoriã ſomnii reſpõſiq; reuocaſ:atq; cũ:& uultus & ſimilitudo & expoſitiõis tpa & paſtoris cõfeſſio cõuenirẽt:nepotẽ agnouit & qm̃ defunctus ſibi ſomnio uideret:agitato iter paſtores regno:animũ minacẽ duntaxat in illo fregit,cæterꝝ Harpago amico ſuo infeſtus in ultionẽ ſeruati Nepotis filiũ eius iterfecit:epulãdũq; pri tradidit, Sed Harpagꝰ ad tps diſſimulato doloꝛ:odiũ regis in uidicte occaſionẽ diſtulit,Interiecto tpe cũ adoleuiſſet Cyrus: dolore orbitatis admonitus:ſcripſit:ut ablegatus ab auo i pſas fuerit:ut occidi eũ paruulũ auus iuſſerit,ut bñficio ſuo ſeruatꝰ ſit:ut regẽ offenderit,ut filiũ amiſerit: hortaſ:ut exercitũ paret:& ꝑnã ad regnũ uiã ingrediaſ:medoꝝ trãſitionẽ pollicitꝰ, Epiſtolã quia palã ferri neqbat regiis cuſtodibus oẽs aditus obſidẽtibus:exẽterato Lepori iſerit: Lepuſq; in Perſas Cyro ferẽdus fido ſeruo tradit aditaq; retia ſunt:ut ſub ſpecie uenatiõis dolꝰ lateret,Lectis ille litteris:eadẽ ſomnio aggredi iuſſus bellũ medis infert,Aſtyages meriti ſui in Harpago oblitus:ſummã belli eidẽ cõmittit,q exercitũ acceptũ ſtatim Cyro p deditionẽ tradit regiſq; crudelitatẽ pfidia defectionis ulciſcit:qđ ubi Aſtyages audiuit, cõtractis undiq; auxiliis ipſe in pſas ꝓficiſcit:& prio ipetu Perſarꝝ acies in fugã cõuertit:qbus fugiẽtibus mres & Vxores eorꝝ obuiã occurrerũt: orant ut in p̃liũ reuertant:cunctantibus illis ſublata ueſte obſcœna corpis oſtendũt rogãtes nũ in uteros matrũ & uxorꝝ uellẽt refugere? Hac repreſſi caſtigatiõe in p̃liũ redeũt:& facta ipreſſione quos fugiebant fugere compellũt, In eo prælio Aſtyages capit:cui Cyrus nil aliud q̃ regnũ abſtulit:ſeq; in illo nepotẽ magis q̃ uictorẽ egit,ꝙ Superior,ideo dixit qa fuit etiam Cyrus inferior:de quo in Catõe maiore multa Cicero dicit, ad quem Alexander cum ueniſſet:illi arbores ſua manu inſitas oſtendit, ꝙ Argumentum:indicium,ꝙ Prænuncios:q̃ſi duo præſagia,ꝙ Mandanem:Declarat ſomnia quæ fuere prænuncia ortus Cyri:qui uniuerſæ aſiæ imperaturus eſſet,ꝙ Fruſtratus,uere inquit fruſtra tentauit,quia dum uult fata cauere:in ipſa fata incidit.

Harpago filius epulãdus apposítus

Cyri duo

OLI.

NTra priuatum aũt habitũ, Anteq̃ Dionyſius Syracuſarum regnũ occuparet:cũ adhuc priuatꝰ eẽt: mulier quædam exiſtimauit ſe in cœlum aſcendiſſe:& ſibi ducẽ datũ eſſe qui eã duceret per cœlũ:ut regiões illas contemplaret:cũ ad Iouẽ introducta eſſet:uidiſſe ſub eius pedibus catenatũ iuuenẽ:quo ſoluto magnũ exitiũ Syracuſanis immineret:Interiectis deinde aliquot annis:cum Dionyſius Rex creatus eſſet:& ciues obuiam prodirent officii gratia: in his ẽt multæ matronæ erant:q̃ diis ſupplicationes facerent,Ingreſſo igitur ciuitatem cum mulier illũ conſpicata foret magna uoce clamauit:hunc illũ Iuuenẽ eſſe quẽ uiderat in ſomniis,& hoc mulieris dictũ adeo excitauit animũ Dionyſii:ut eã de medio tolli iuberet,Occupauit autẽ imperiũ,xxv,ſuæ ætatis anno:& regnauit annis,xlii, teſte Cicero,li,v, Tuſculanorũ quæſtionum,ꝙ Priuatũ habitũ,non habentẽ imperiũ,ꝙ Himera:nomen erat mulieris,ꝙ Lentiginoſi: lentiginũ pleni:q color in rubrũ ſemper tẽdit,Eſt,n,lentigo in uultu nota rubicunda,ꝙ Effuſam: ex ædibus tam officii q̃ ſpectaculi gratia,ꝙ Tollendæ:interficiendæ mulieris,ꝙ Altioris ſomnii,Cicero,li,i,de diuinatiõe, mater inquit Dionyſii eius q Syracuſanorꝝ Tyrãnus fuit:ut ſcriptũ apud Philiſtiũ eſt:& doctũ hominẽ & diligẽtẽ:& æq̃lẽ tẽporꝝ .illorꝝ:cũ p̃gnãs hũc ipſum Dionyſiũ aluo cõtineret:ſomniauit ſe pepiſſe ſatyriſcũ:huic interp̃tes ſomniorũ:q gallicei in Sicilia tũ nominabant:reſpõderũt:eũ quẽ peperiſſet clariſſimũ Græciæ diuturna cũ fortuna fore

Himera Lẽtiginoſus

Aſtyages: duos prænuncios ſomnii fruſtra diſcutere tentauit:Mandanem filiam ſuam ꝙ inquiete uiderat urina eius oẽs aſiaticas gentes inundaſſe:non Medorũ excellentiſſimo:ne in eius familiam regni decus tranſferretur:ſed Perſarum modicæ fortunæ uiro collocãdo:natumq; Cyrum exponi iubendo:quia ſimiliter qe tis temporibus exiſtimauerat genitali parte Mãdanes enatam uitem eo uſq; creuiſſe: donec cũctas dominationis ſuæ partis inumbraret. fruſtratus eſt enim ſe ipſe Nepotis felicitatem Cœleſtium iudicio deſtinatam humanis conſiliis impedire conando.

De Dionyſio Syracuſano.

ANtra priuatũ autẽ habitum Dionyſio Syracuſano adhuc ſe cõtinẽte Himera quædã nõ obſcuri generis fœmina:inter quietẽ opinone ſua cœlum cõſcendit:atq; ibidẽ:deorũ omnium luſtratis ſedibus animaduertit prævalentẽ uirum: flaui coloris lentiginoſi oris ferreis catenis uinctũ:Iouis ſolio pedibuſq; ſubiectũ. Interrogatoq; Iuuene:quo conſiderandi cœli gratia duce fuerat uſa: quis nam eſſet: audiuit illũ Siciliæ atq; Italiæ dirum eſſe fatum: ſolutũq; uinculis multis urbibus exitio futurũ:quod ſomnium poſtero die ſermone uulgauit. Poſtq̃ deide Dionyſium inimica Syracuſarũ libertati capitibuſq; inſontium infeſta fortuna cæleſti cuſtodia liberatum uelut fulmen aliquod ocio ac tranquillitati iniecit: Himera cum mœnia inter effuſam ad officium: & ſpectaculum eius turbam intrãtem ut aſpexit:hunc eſſe quem inquiete uiderat uociferata eſt. Id cognitum tyranno curam tollendæ mulieris dedit. Altioris ſomnii mater eiuſdem Dionyſii: quæ cum eum cõceptum utero

haberet parere uisa est satyriscum: consultoque prodigiorum interprete: clarissimū ac potentissimum graii sanguinis futurum certo cum euentu cognouit.

De Amilcare duce Carthaginensium.

AT carthaginēsium dux Amilcar cū obsideret Syracusas inter somnium uocē exaudisse credidit nuntiantē:: futurū ut proximo die in ea urbe cœnaret: lætus igitur perinde ac diuinitus ꝓmissa uictoria exercitū pugnæ cōparabat: in quo iter siculos & pœnos orta dissensiōe: castris eius syracusani subita irruptiōe oppressis: ipsum intra mœnia sua uictū ꝓtraxerūt. Itaq; magis spe q̄ somnio deceptus: cœnauit syracusis captiuus: non ut animo ꝓsumpserat uictor.

De Alcibiade.

ALcibiades quoq; miserabilem exitum suum haud fallaci nocturna imagie speculatus est. quo enim pallio amicæ suæ dormiēs opertū se uiderat: eo iterfectus & insepultus iacēs cōtectus est.

De duobus Arcadibus pulchrum.

PRoximū somni: & si paulo est lōgius ꝓpter nimiam tamen euidentiā ne omittatur impetrat. duo familiares Arcades iter una facientes Megaram uenerunt. quorum alter ad hospitē se cōtulit: alter i tabernā meritoriā diuertit. Is q̄ in hospitio

Satyriscū, paruū satyrū. ē. n. diminutiuū græcū nā diminutionē formæ græcæ sunt aliæ in: ut homūcio, aliā in ut uersiculus, alia in ut indum oratiūcula. Et sicut beatus Aug. dicit delusa gētilitas ꝓ diis celebrabat Faunos: Satyros Nymphas, sunt āt Satyri aialia diu uiuētia: adūcis naribus & cornua in frōtibus habētia, Caprinis pedibus homūcionū similitudinē referētia, nascunt āt teste Plinio & habitāt in recessu insulæ Canopeæ in finibus æthiopiæ: & ꝑter figuram nihil oris humāi, satyriscū ergo q̄si aspex corruptorē. Potētissimū, qa Satyri mira agilitate corpis mouēt, sunt, n, ut dixius homelli Sylue stres, nudi, mordaces: saltatores. Clarissimū quia pro diis habebant Satyri. Certo euētu: id re uera fuit, nā & Italiæ partem cum Sicilia non mínimam imperio tenuit.

Satyriscus

Mœnia intrāt. Dionysius Hermocratis. F. ut syracusas optimis ciuib⁹ orbatā facilius occuparet: eos q pax ꝓspere bellū gesserāt aduersus Carthaginēses: ꝓditionis accusauit: quox parti dam nati: parti fuga saluti suæ cōsulerūt, formidoloso mox ingruēte bello: ad exercitū cū imperio necessario missus ē, uñ reuersus ingēti fauore exceptus a popularibus insidias in se parari simulauit: impetratoq; corporis ꝑsidio Tyrannū se cōstituit, historiæ parte recitat Polyænus Strategematō. v. Altioris. In antiqs exēplaribus habet tutioris & castigatius. Prodigiox interꝑte. Cic. de diuinatiōe libro priore. Huic inqt Interꝑtes portētox: q Galleatæ tū in Sicilia noiabant: respōderunt: ut ait Philistus &c. Sed eox uatū nomē apud eū deprauatum corrige mōitu Parrhasii Galeotæ nā Stephanus ait. Τινεσλέοτι γαλεώται μαντέων εἶδος σικελῶν. Aliq tradūt inqt Galeotas in Sicilia uates esse. Sed hæc a Parrhasio distinctius epistolicarū quæstionū. iii.

THE.

Cice. locus

OLI.

ATcarthaginēsiū dux, Amilcar pœnox dux: dū Syracusas Siciliæ urbē clarissimā obsideret: existimauit se i somniis audisse uocē núciātē. fore: ut seqnti die Syracusis cœnaret. qđ sōniū cū ad uictoriā ptinere arbitrat⁹ eēt exercitū instruxit ad pugnā. ut potiret urbe. sed forte ita accidit: ut inter pœnos & Siculos trāsfugas q erāt in eius exercitu maxima oriret dissensio: quam Syracusani sentientes eruptione facta pœnox castra cepere: & Amilcarem uictum in urbem traxere ubi cœnauit captiuus. & hoc pacto impletum est eius somnium nō autem eo quo animo præsumpserat. Inter siculos. uel qui transfugerant. uel certe q cum carthaginensibus socia arma coniunxerant & cōfœderati erant. Magis spe. quia credebat se uictotem cœnaturum sed uictus cœnauit.

OLI.

ALcibiades quoq; miserabilē. Lysander Lacedæmonius athenienses diu obsessos tādē in suā ptātē redegit & oēm reip. statū ꝓmutauit impositis triginta ꝓtoribus q in totidē euasere tyrānos, quox primus Critias fuit. q cū uideret Alcibiadē plurimū gra & auctoritate ualere apd Pharnabazū psax regē scripsit Lysandro nisi daret opam ut de medio tolleret Alcibiades: nihil eox q̄ athenis cōstituerat ratū fore. Lysander ubi hoc cognouit misit ad Pharnabazū nūciū q diceret Lacedæmōes renūciare illi societatē q̄ cū Rege erat nisi uel mortuū uel uiuū ad se mitteret Alcibiadē. Pharnabaz⁹ clemētiā & fidē suā maluit q̄ opes regias minui. Itaq; duos misit. Fusimenū uel ut alii Susametrē & Bagoū. q Alciadē interficerēt. Hi cū nō auderēt ferro aggredi uix fortissimū: ligna intulerūt: & tugurio. in quo cū amica q̄dā erat: Alcibiades: incēderūt. Ille strepitu flāmæ excit⁹ uestimēta oia sup ignē iniecit. & cū familiari seruo & amica euasērūt: sed tādē a multitudie militū occisi. tū mortuū mulier uestē sua optū cremauit icēdio tugurii. De hoc uiro dicet i ca. de mutatiōe cāus & fortūæ.

Alcibiadæ mors

OLI.

PRoximū somniū: Excusat ꝓlixitatē somnii qđ narraturus ē. q; Ci. li. de diuinita ꝓdit. Cū duo q̄dā Archades familiares iter una facerent & Megarā uenissent: ad cauponē alterx diuertisse ferunt: alterū ad hospitē: q cū cœnati q̄escerēt cōcubia nocte uisum eē in somniis ei q erat in hospitio: illū alterū orare: ut subueniret q; sibi a caupōe pararet iteritus: eū prio ꝓterritū somno surrexisse. deīde cū se collegisset. idq; uisum ꝓ nihilo habēdū eē duxisset recubuisse. tū ei dormiēti eūdē illū uisum eē rogare ut quoniā sibi uiuo nō subuenisset: mortē suā ne inultā eē pateret: se iterfectū in plaustrx eē a caupōe cōiectū: & supra sterc⁹ iniectū: petere ut māe ad portā adesset priusq̄ plaustrx ex oppido exiret. hoc uero somnio eū cōmotū. māe bubulco ꝑsto ad portā fuisse: q̄ sisse ab eo qđ eēt i plaustro. illū ꝓterritū aufugisse: mortuū erutū eē: cauponē re patefacta pœnas de-

OLI.

dixe,qd hoc somnio dici diuinius põt? ℣ Euidẽtiã:qa adeo pspicuũ est ut nõ sit ptermittẽdũ.℣ Megarã:urbẽ græciæ:& est nominatiuus huius nominis Megara formatus ab accusatiuo græco sicut crathera.℣ Circunuẽto. Decepto.℣ Diuersabaf.Hospitabaf.ná diuertere:est ad diuersa uertere seu de uia in hospitiũ: unde diuersoriũ locus ad quẽ de uia diuertimus.ſ.dom? hospitalis.℣ Dãnauit.Quia seipm accusabat:q; eiusmodi somniis crederet.Necis saltẽ ultionẽ:Ne cẽtũ erraret annos:qa inulti & insepulti cẽtũ errabãt annos.Vir.centũ errãt annos.uolitãtq; ea flumina circũ.Luc.Vmbraq; erraret crassus inulta.℣ Capitale.Quia magistratibus tradidit:ut eũ capite puniret.

Diuertere

Diuersoriũ

THE. ℂ Megarã.Megara ciuitas ad Isthmum mediis Atticæ Bœotiæq; finibus:ĩ umbilico Peloponesi:nomen habuit a Megareo: quem genuit Apollo uel Aege? ex Pãdiõe nat? Erechthei filio:cui pater extitit Vulcãus:uel ab asperitate regionis:ut alii sentiunt. Hæc ex Strabone Pausaniaq; & Stephano.quæ tunc a nominatiuo formaretur:si Megar in eo casu dici posset:id quod apud auctores inuenit nemo.

OLI. Miracula

MVlta ét iterdiu & uigilãtibus. Trãsit ad capitulũ de miraculis:q̃ uelut somniis cæcitatis nube adũbratis hoĩbus apparuerũt:nã miracula sunt cognitu difficillima sicut somnia. sunt ãt Miracula q̃cunq; pter naturæ usum eueniũt. ℣ Cõstiterint.Qua rõne.facta sint & euenerit.

VIr.

VIr apud lacũ.Hác historiã Liui? lib.ii.cõmemorat.de miraculo uero nullá prorsus mẽtioné facit:tãtũ dicit ædẽ Castori dictatorẽ uouisse:nec id affirmat:sed ita fieri dicit.Plutarchus uero & Cice.auctores sunt:q; dũ Romãi cũ Tusculanis bellũ haberent duce Aulo post humio dictatore:& apud lacũ regillũ pugna cõmissa ad multũ diei tracta foret: & in neutrã partẽ uictoria ĩclinaret:uisi sunt Pollux & Castor ꝓ ro.fortiter pugnare:q copias hostiũ pœnitus ꝓfuderũt.Diony.lib.vi.post pugnæ narrationẽ.In hac inqt pugna dñr postumio dictatori:& q cũ eo erãt in acie eqtib? apparuisse duos iuuenes: & forma magnitudine longe supiores uiris:quos nũc nra natura nutrit: pubescereq; incipiẽtes:ducẽtes eqtatũ Ro.& q obuiã latinoꝝ irẽt feriẽtes hastis: ꝓpellẽtesq; & cohortãtes socios postq; fugã latioꝝ captionẽq; castroꝝ suoꝝ ĩclinãte iã die ĩ uesperis uisi cẽ in Romão foro eodẽ habitu adolescentes dñr duo:bellicas induti lenas: ꝓceriq; & pulcherrimi eãdẽ habẽtes ætatẽ: faciẽq; seruãtes: tanq̃ redeũtiũ ex ꝓlio: specie pugilũ equosq; madidos sudore adducẽtes:ascẽdẽtẽq; aiũt de inde utrũq; equos abluere ad scaturiginẽ:q̃ manat iuxta tẽplũ uestæ:lacũ faciẽs ꝓfundũ puiũ multis cursitãtibus & siquid eẽt ab exercitu noui discere postulãtibus:narrasse eos pugnã ut fuerat: & q; uicissent Romani nuntiasse: discendentesq; inde dicunt eos ex foro a nemine uisos amplius:die postero acceptis litteris a dictatore cognouerunt de apparitione numinum in prælio:& eos fuisse Castoris & Pollucis simulacra.

Castor & Pollux in acie Romana pugnant

OLI. TẽTẽ bello macedonico.Pub.Vatinio Cice.lib.de na.deo.Et in nostro inquit populo & in cæteris deoꝝ cultus religionũq; sanctitates existũt in dies maiores atq; meliores:idq; euenit nõ temere:nec casu:sed qd etiã præsentiã suã diui declarant:ut apud Regillũ bello latinoꝝ:cũ postumius dictator cũ Octauio Manilio Tusculano ꝓlio dimicaret:in nostra acie Castor & Pollux ex equis pugnare uisi sunt: & recẽti memoria iidẽ tyndaride Persem uictũ núciauerũt.P.enim Vatinius auus huius adolescẽtis:cũ ei præfectura reatina Romã ueniẽti noctu duo iuuenes in equis albis dixissent:regẽ Persem illo die captũ:senatui nunciasset: prio q̃si temere de repu.locutus esset:in carcerẽ cõiectus est Postea a Paulo litteris allatis cũ idẽ dies cõstitissẽt: & agro a senatu & uacatione donatus est:nec illud ptermittã:licet nõ ad rẽ:sed qa simile est huic:quo tempore Cato erat Vticæ:quidã nocte ueniẽs nunciauit Catoni die tertia ante cõmissum certamẽ castra Scipionis capta fuisse:cæsarẽq; uictorẽ:Scipionẽ & Iubã cũ paucis euasisse:reliquas copias funditus deletas:hoc legit in uita Catonis.℣ Reatinæ præfecturæ;qa ꝓfectus erat reati:ac si diceres preturæ uicẽtinæ erãt quædã præfecture ad quas mittebant a

erat uidit in somniis comitẽ suũ orãtem ut sibi caponis insidiis circunuento subueniret.posse.n.celeri eius accursu se imminenti periculo subtrahi.quo uiso excitatus prosiluit.tabernamq; in qua is diuersabatur petere conatus est.pæstifero deinde fato eius humanissimum propositum tanq̃ superuacuum damnauit. & lectum ac somnum repetit. Tunc idem ei saucius oblatus obsecrauit.ut qui uitæ suæ auxiliũ ferre neglexisset:necis saltem ultionem non negaret. Corpus enim suũ a caupone trucidatum tum maxime plaustro ferri ad portã stercore coopertum.tã constãtibus familiaris precibus compulsus protinus ad portam cucurrit. & plaustrũ.quod in quiete demõstratũ erat. comprehendit.cauponẽq; ad capitale supplicium perduxit.

De Miraculis. Cap. VI.

MVlta ét iterdiu & uigilãtib? acciderũt pinde ac tenebrarũ:sõniq; nube iuoluta.q̃ qa uñ manauerit:aut q̃ ratiõe cõstiterint dignoscere arduũ ẽ:merito miracula uocent.Quorũ e magno aceruo ĩprimis illud occurrit.

QVum apud lacũ Regillũ.A.posthumius dictator & tusculanorũ dux Mãilius octauius magnis uirib? iter se cõcurrerẽt ac neutra acies aliq̃ diu pedẽ referet:Castor ac Pollux rõanarũ partiũ ꝓpugnatores uisi:hostiles copias penitus fudere ũt.

De Publio Vatinio.

TẽTẽ bello Macedonico.P.Vatinio reatiæ ꝓfecturæ uir:noctu urbẽ petẽs existimauit duos Iuuenes excellẽtis formæ albis equis residentes

inde utrũq; equos abluere ad scaturiginẽ:q̃ manat iuxta tẽplũ uestæ:lacũ faciẽs ꝓfundũ puiũ multis cursitãtibus & siquid eẽt ab exercitu noui discere postulãtibus:narrasse eos pugnã ut fuerat: & q; uicissent Romani nuntiasse: discendentesq; inde dicunt eos ex foro a nemine uisos amplius:die postero acceptis litteris a dictatore cognouerunt de apparitione numinum in prælio:& eos fuisse Castoris & Pollucis simulacra.

prætore Vrbão præfecti:ut fundi:& formiæ ceræ:priuernum:anagnia:reate:norſia:arpinum:& alia.¶ A paulo: Scilicet Aemilio:de quo ſupra dictū eſt in capitu.de ominibus.¶ Vacatiõe.Immunitate:& ut uulgo dicimus exẽptione.¶ Lacū Iuturnæ.Nymphæ.Iuturna fons iuxta numicū fluuiū:dictus ut quidã uolunt a Iuturna Turni ſorore:quæ a Ioue compreſſa immortalitate donata eſt:& munici fluminis Nympha facta:iuxta hũc fontem ædes erat Caſtoris & Polllucis.¶ Iuncta.Haud procul erat a fonte templum quod ſponte ſua uiſum eſt aperiri. ¶ Reatinæ præfecturæ uir.Non ex magiſtratu,ſed oppido Reate:quod erat præfectura.de cuius ſignificatu plura Ianus in Cõmẽtaria Cæſaris & Liuium diſputauit:ex Hygini cõſtitutionibus & aliis auctoribus qui nondum prodierunt in Vulgus.

Vaca/tio

Iutur/na

THE.

obuios ſibi factos nũciare die qui præterierat Perſam regem a Paulo captum.quod cum ſenatui indicaſſet. tanq̃ maieſtatis eius & amplitudinis uano ſermone cõremptor in carcerem coniectus:poſtq̃ Pauli litteris illo die Perſam captum apparuit:& cuſtodia liberatus: & inſuper agro ac uacatione donatus eſt.

De Caſtore & Polluce.

CAſtorem uero & Pollucem etiam illo tempore pro imperio .P. R. excubuiſſe cognitum eſt quo apud lacum Iutunæ ſuum equorũq̃ ſudorem abluiſſe uiſi ſunt:Iunctaq̃ fonti ædes eorum nullius hominum manu reſerata patuit.

De pæſtilentia.

SEd ut cæterorum quoq̃ deorum propẽſum huic urbi numẽ exequamur. Triẽnio continuo uexata pæſtilentia ciuitas noſtra quum finẽ tãti & tam diuturni mali neque diuina miſericordia neque humano auxilio imponi uideret:cura ſacerdotum inſpectis ſibyllinis libris animaduertit:non aliter priſtinam recuperari ſalubritatem poſſe:quam ab Epidauro æſculapius eſſet accerſitus. Itaque eo legatis miſſis unicam fatalis remedii opem auctoritate ſua: quæ iam in terris erat ampliſſima:impetraturã ſe credidit.neque eam opinio decepit. pari nanque ſtudio petitum:ac promiſſum eſt præſidium. Eueſtigioque Epidaurii Romanorum legatos in templum æſculapii quod ab eorum urbe quinque milibus paſſuum diſtat:perductos.ut quicquid inde ſallubre patrie laturos ſe exiſtimaſſent pro ſuo iure ſumerent:benigniſſime inuitauerunt.quorum tam promptam indulgentiam numen ipſius dei ſubſecutum:uerba mortalium cæleſti obſequio comprobauit.ſiquidẽ is anguis quem Epidauri raro:ſed nunquam ſine magno ipſorum bono uiſum in modum Aeſculapii uenerati fuerunt: per urbis celeberrimas partes mitibus oculis:& leni tractu labi cœpit:triduoq̃ inter religioſam omnium admirationẽ cõſpectus:haud dubiam præſe appetitæ clarioris ſedis alacritatẽ ferens:ad triremem Romanã perrexit:pauẽtibuſq̃ inuſitato ſpectaculo nautis:eo cõſcen-

OLI.

Ed ut cæterorũ.Hoc miraculũ & a Liuio primi punici belli libro primo memoriæ proditum fuit: quoniã non extat breuiter ab aliis ſic tradit.Romani ad peſtilentiam: reſponſo monente:ad æſculapiũ Epidauro acerſendũ decẽ legatos principe.Qu.Volumnio: uel potius Vgolino miſerũt. qui cum eo ueniſſent: & ſimulacrum ingẽs mirarentur.anguis e ſedibus ſuis elapſus:uenerabilis:non horribilis per mediam urbem cum admiratione omnium ad nauem Romanam perrexit & ſe inuolutum tabernaculo conſpirauit: legati dũ uehentes antium prouecti ſunt:ubi per moliciam maris anguis proximum æſculapii fanum petit:& poſt paucos dies ad nauẽ rediit: cum aduerſo Tiberi ſubueheret in proximã inſulam deſiluit.ubi templum ei conſtitutũ: & peſtilentia mira celerritate ſedata eſt.Auguſtinus de ciuitate dei libro tertio.æſculapius ĩquit ab Epidauro Romam abiuit ut pitiſſimus Medicus in urbe nobiliſſima artem glorioſius exerceret.Ouidius libro ultimo Metamorphoſeon hanc late deſcribit hiſtoriam ſiue fabulam.¶ Propenſum.Inclinatum extẽſum.¶ Humano conſilio.Quia huamana remedia non proficiebãt nec ulla in parte iuuabant.¶ Ab epidauro.De quo ſatis ſupradictũ eſt.¶ Fatalis ſalubris:hoc loco:in quo ſalus Populi Romani poſita foret.nam fatalis interdũ mortalis dicitur.ut Virgilius. Scandit fatalis machina muros.¶ Auctoritate ſua. Quãquã nulla eſſet Populo Romano cum Epidauriis amicitia neq̃ ſocietas.¶ Pari nãq̃.Nõ minus ſtudioſe inquit Epidaurii conceſſerũt q̃ Romani petierunt.¶ Præſidium.Subſidium auxilium:ſed inter præſidium auxiliũ & ſubſidium hoc:intereſt q̃ præſidiũ alteri loco impoſitum utile ſit.ut milites in arce collocati p̃ſidium dicit:& datur uel imponit ſemper p̃ſidiũ a potentioribus:auxiliũ ab externis.ſubſidium quod poſtea ſuenitur:& a minoribus datur:ſed cõfunditur iſta proprietas. & aliud pro alio ſæpiſſime ponit.¶ Salubre.q̃ patriæ ſalutem afferret.¶ Quorum tam promptã. Quia non minus ipſe deus uiſus eſt conceſſiſſe Romanis: q̃ ipſi Epidauri conceſſerant. ¶ Mitibus oculis.Quaſi bom aliquid Romanis promitteret.¶ Leni tractu.Placido nõ impetuoſo manſueto: ut appareret fœlicitatem afferre Romanis.¶ Præſeferens.Oſtendẽs.dicimus enim præmefero:prætefers:præſefert:oſtẽdo dis.dit.nã qui ante ſe aliqd portat:illud ſine dubio oſtendit. ¶ Pauentibus.Cũ omnes terrore pculſi eſſent & legati imprimis tã nouo miraculo:ille recta uia peruenit ad Ta-

Fatalis

Præmefero

bernaculū Qu. Vgolini: & in eo q̄si ſua ſede cōſtitit: locus autē ille dignior erat in triremi Romana. ℣ Multiplicē orbem. In multas ſpiras & giros. ſignificat autem longitudinē ſerpētis: qui multipliciter inuolutus eſt. ℣ Perinde Antiū atq; Tanq̄ propoſiti ſui cōpotes. ℣ Antium. Volſcorum ciuitas fuit: a qua oriūda fuit camilla Volſcorum regina: diſtat ab oſtia: teſte Strabone. ſtadia. cc. &. lx. ℣ In ueſtibulo ædis. Quia templum æſculapii erat in littore haud p/ Mirtꝰ cul ab Antio. ℣ Mirto. Mirtus erat denſis ramis: eſt autem arbor ueneri conſecrata. unde Virgilius. Veneri gratiſ/ ſima Mirtus. ℣ Tyberis inſulam. Exactis regibus ſenatus cenſuit: eorum bona populo diripienda tradere: ut ea p̄/ da coactus Populus reges poſtmodum reci/ pere non auderet. erat autem Ager haud pro/ cul ab urbe regibꝰ deſtinatus: quē græci ορτο ϖαγον uocant: q Marti conſecratus. Martius deinde campus dictus eſt forte ita accidit: ut cum e ciuitate reges eiicerentur: læta ſeges in Agris eſſet: quæ regibus dedicata erat: ueꝝ tā to odio Romani flagrabant in reges: ut om/ nia quæ regum forent diripienda & deſtruē/ da cenſerent: hanc igitur ſegetem: quia ueſci equos aut homines Nephas eſſe ducebant: cū corbibus meſſem in profluentem deiecerūt: culmus etiam ſegetis: obice neſcio qua in me dio alueo retentus creuit ad eam planiciem: ut longo tpe poſt ſolidata area ibi fierent ædi ficia: ubi etiam templum Aeſculapii conditū eſt: & hunc locū inſulā appellari teſtis eſt Oui/ dius li. ulti. Metamorpho. Scindit in geminas partes circūfluus amnis Inſula nomen habet. Liuius de bonis regis: quæ reddenda ante cē/ ſuerant: res integra defert ad patres: ibi uicti ira uetuere reddi: uetuere in publicū redigi: di ripienda plæbi ſunt data: ut contacta regia p̄/ da ſpem in perpetuū cum his pacis amitteret. ager Tarquinorum qui inter urbem & Tibe/ rim fuit cōſecratus Marti Martius deinde cā/ pus fuit forte ibi tamē ſeges farris dicitur fuiſ/ ſe matura meſſi: quem campi fructum ꝙa re/ ligioſum erat conſumere: deſectam cum ſtra/ mento ſegetē: magna uis hominū ſimul im/ miſſa corbibus fudere in Tiberim: tenui flu/ uentem aqua ut mediis ſolet caloribus. ita in uadis hæſitantis frumenti aceruos conſediſſe rllitos limo. iſulam deinde paulatim & aliis q̄ fert temere flumen eodē inuectis factā poſtea additas credo moles: māu quoq; adiutū: ut tā eminens area: firmaq; tēplis quoq; ac portici/ bus ſuſtinendis eſſet. ℣ Tempeſtatem. Pæſtē.

OLI. NEc minus uoluntarius in urbē noſtram Iunonis trāſitus. Liuius. Cum iam humanæ opes egeſtæ a ueiis eēnt: amoliri tū deū dona: ipſoſq; deos: ſed colētiū magis q̄ rapientiū mō cœpere: nāq; delecti ex omni exercitu iuuenes pure lautis corporibus: cādida ue/ ſte: quibus deportanda Romā regina Iuno aſſignata erat: uenerabundi tēplū iniere: primo religioſe admouentes manus ꝙ id ſignū more uetuſto niſi certæ gētis ſacerdos attrectare nō eſſet ſolitus: deinde cū quidā ſeu ſpiritu di uino tactus: ſeu iuuenili ioco: uis ne Romam ire Iuno dixiſſet? annuiſſe cæteri Romani conclamauerūt: inde fa/ bulæ adiectū eſt: uocē quoq; dicentis uelle auditam: motā certe ſede ſua parui mométi adminiculis ſequētis mo/ do accepimus leuem & facilē tranſlatu fuiſſe: integramq; in auentinū æternam ſedē ſuā: quo uota Romāi dicta/ Iuno mone ta cur OLI. toris uocauerāt perlatā: ubi tēplū ei poſtea idē: q uocauerat Camillus dedicauit. ℣ Iunōis monetæ. Iuno moneta a monēdo dicta eſt: ut ſentire uidet Ci. li. de diuinatiōe. dicit. n. atq; etiā ſcriptū a multis cū terremotus factus eſſet: ut ſue plena procreatio fieret: uocē ab æde Iunonis ex arce extitiſſe: quo circa Iunonē illam appellatā monetam.

FOrtunæ muliebris. Cum Coriolanus in exiliuni miſſus eēt: q; frumentum diſtribui populo uetaret ad ætruſcos profugit: & ab his imperator electus urbem magnis copiis inuaſit: & eā graui obſidione p̄mebat miſſi ſunt ad eum primo legati qui agerent de pace cū eo: qui nihil obtinere potuerunt: iterū idē miſſi: non recipiunt in caſtra. miſſi deinde ſacerdotes cum inſulis æque ſine effectu redierunt: ſtu/ pebat ſenatus: trepidabat populus: uiri ac pariter mulieres imminens exitium lamentabantur: tunc matronæ ad

dit ubi. Qu. Vgolini legati tabernaculum erat. Inq; multiplicem orbem per ſummam quietem eſt obuo/ lutus. Tum legati peride atq; exoptatæ rei compotes: expleta gratiarum actione cultuq; anguis a peritis ex/ cepto: læti inde ſoluerunt: ac proſperam emenſi naui/ gatiōem poſtq̄ Antium appulerunt: anguis qui ubiq; in nauigio remanſerat: prolapſus in ueſtibulo ædis æſculapii mirto frequētibus ramis diffuſæ: ſuper emi/ nentem excelſæ altitudinis palmam circūdedit: perq; tres dies poſitis quibus ueſci ſolebat non ſine magno metu legatorum ne inde in triremē reuerti nollet: an/ tiēſis templi hoſpitio uſus: urbi ſe noſtræ aduehēdum reſtituit. atq; in ripam tyberis egreſſis legatis in inſulā ubi templum dicatum eſt: tranſnauit: aduentuq; ſuo tempeſtatem cui remedio quæſitus erat diſpulit.

De Furio Camillo.

De Simulacro Fortunæ.

Veturiam matrem coriolani Volumniamq; uxorem frequentes coeunt:id publicum consilium:an muliebris timor fuerit parum constat peruicerũt certe:ut & ueturia magno natu mulier:& Volumnia duos paruos ex Martio ferens filios secum in castra hostium irent:& quã armis uiri defendere urbem non possent,mulieres precibus lachrymisq; defenderẽt:ubi ad castra uentum est:nunciatumq; coriolano adesse ĩgens mulierũ agmẽ:ut qui nec publica maiestate in legatis nec in sacerdotibus tanta offusa oculis animoq; religione motus est multo obstinatior aduersus lachrymas muliebres erat:deinde familiarũ quidam qui insignem mœstitia inter cæteras cognouerat Veturiã inter nurum nepotesq; stantem nisi me frustantur inquit oculi:Mater tibi cõiunxitq; adsunt:& liberi: coriolanus prope ut amens consternatus a sede sua cum ferret matri obuiæ cõplexum,mulier in irã ex precibus uersa:scire inquit uolo:priusq; complexũ accipiam ad hostem ne an ad filium uenerim captiua Mater ne in castris tuis sim:ĩ hoc me lõga uita:& infoelix senecta traxit ut primo exulem:deinde te hostem uiderem:potuisti populari hãc terram quæ te genuit:quæ te aluit,nisi te peperissem Roma non oppugnaret:multa insuper addidit complorando:q;bus:& uxoris & paruulorum fletibus motus: Matrẽ cõplexus expugnasti ĩquit iram meam, patriam precibus huius motus cuius utero delatus sũ q̃uis merito mihi inuisam dono: continuoq; agrum Romãum hostilibus armis liberauit: in cuius rei memoriam senatus: censuit tẽplũ fortunæ muliebri dedicãdum in latina uia ad quartum lapidem:ubi res acta fuerat: quoniã fortunatiores in liberanda patria fuerãt mulieres q̃ uiri:nam ut inquit Liuius non inuiderũt laudes suas mulieribus uiri Romãi adeo sine obtrectatione alienæ gloriæ uiuebatur,huius igitur deæ simulacrum bis locutum fuisse tradunt auctores,℣ Rite uidi,Tũ cũ uobis ,ppitia fui,℣ Rite dedicastis,Quia simulacr; illud dedicarũt mulieres,Plu,dicit:q; mulieres collata pecũia simulacr; illud cõpararũt & dedicarũt,

Fortuna mulie bris

De Valerio Publicola.

VAlerio ãt Publicola consule qui post exactos reges bellũ cũ Veiẽtibus & ætruscis gessit:illis Tarquinio pristinũ imperiũ restituere: romanis nup partã libertatẽ retiere cupiẽtibus: ætruscis & Tarquinio ĩ cornu dextro prælio superioribus:tantus terror subito incessit:ut nõ solum uictores ipsi profugerent:sed etiã pauoris sui consortes secum Veientes traherẽt.cui rei pro argumento miraculum adiicitur ingens,repente uox e proxima sylua Arsia:que ore Syluani in hunc pene modum missa tradit. Vno plus ætrusci cadent:Romanus exercitus uictor abibit. miram dicti fidem digesta numero cadauera exhibuere.

De.C.Fabritio.

QVid Martis auxiliũ quo uictoriã Romanorum adiuuit: nonne memoria celebrandum est: quum Brutii atq; Lucani odio incitatissimo maximisq; uiribus Thurinæ urbis ¦peterẽt exitiũ: ac præcipuo studio eius incolumitatem ,C. Fab. Lucinus consul protegeret: resq; ancipiti euentu collatis unum in locum utriusq; partis copiis gererẽtur: Non audentibus Ro. prælium ingredi: eximiæ magnitudinis Iuuenis primum eos hortari ad capessendam fortitudinem cœpit deinde ubi tardiores animaduertit: arreptis scalis per mediam hostium aciem ad contraria castra euasit: & admotis uallum conscendit. Inde uoce ingenti clamitans factum uictoriæ gradum. & nostros ad aliena castra capiẽda:& Lucanos Brutiosq; ad sua defendẽda illuc traxit,ubi conferti dubio certa-

OLI,

VAlerio autem publicola cõsule qui post hic plebis amator publicola dictus:post reges exactos consul cum bruto creatus ĩ suspitionẽ cũ uenisset affectati regni:q; uidelicet ædes suas ĩ summo ueliæ ædificaret:iussit omnem ædificandi materiam ĩ planum deferrĩ:tollendæq; suspitiõis gĩa ĩ radicibus mõtis atq; ima ualle ꝓstruxit ædificiũ,℣ Illis,Scilicet ueiẽtib9 & ætruscis, ℣ Incessit,Ingessit iuasit & tã cũ acctõ q̃ cũ datiuo cõstruit:ut hoc loco cũ dcõ,℣ Veiẽtes,Qui pricipes erãt ætruscor;:& ita primũ miraculũ fuit:q; uictores ĩ certa cã terrerent,℣ Argumẽto,Ad cõfirmationẽ pauoris Illi9,℣ Mirã fi,q; a dinumeratis utriusq; exercitus cadaueribus id postmodũ ue; fuisse re ipa cõptũ ẽ,℣ Digesta,Distincta atq; discreta cadauera Rõana ab ætruscis ut dinũerari possẽt,℣ Memoria ce,Memoratu dignũ Syluã9 uoce Ro,iuuit mars uero facto, Brutii atq; Lucãi sunt Italiæ regiões haud ꝑcul a calabria:Lucãi sunt ĩter cãpaniã & abrutiũ uel ut alii dicũt:inter apulos & calabros q; teste, Pli, sunt a sannitibus oriũdi,Stra,uero lib,v,circa pricipiũ dicit Lucaniã inter tyrrhenũ siculũq; littus positã esse: huic q̃dẽ a Silari usq; laũ:hic ãt a metapõto usq; ad thurios ad ipsam uero cõtinẽtẽ a sannitibus usq; ad ĩsthmũ q a thuriis in cerillos extẽdit ,ꝑpe laũ:supra hos dicit eẽ brutios cheronesũ hĩtãtes:q a Luca,brutior; nomẽ accepũt : qm̃ Lucãi brutios rebelles fugitiuosq; uocãt,nã brutios dicit ãtea fuisse Lucãor; pastores a q̃bus trãsfugerãt,℣ Thurinæ,Oppidũ ẽ calabriæ ĩ sinu tarẽtino positũ crotoni cõterminũ q̃d olĩ thuriũ dicebat a græcis cõditũ auctor ẽ Stra,hæc igit ciuitas erat Rõanis fœdet & societate cõiũcta:& iõ defendebat a Po,Ro,℣ Ancipiti,Dubia fortũa ĩ neutrã ptẽ iclĩata re,℣ Vallũ,Dr̃ mũimtũ castror; uel fossa,uñ uallar:circũdar:,ptegẽr:mũir:uallũ mũimẽ q̃d fit de palis acutis:uall9 uero mascu, gñis pal9 acut9:siue q̃ genib9 iũctis ãbulat,℣ Inde,E sũmo loco:hoc ẽ e uallo,℣ Factũ ui,gra-

Brutii Lucãi

dum:quia scalas admouerant uallo.⁊ Idem.Quem Martē fuisse credēdū est.⁊ Inter honorandos.Dum honora/
Coro/ ret.⁊ Vallarem coronam:qua donari solebāt:qui primi uallū ascendissent:erat autem graminea:qa gramē Mar/
na ti cōsecratū est:militares coronæ:ut Gelius tradit multifariæ sunt:quarum quæ nobilissimæ sunt has ferme di/
ualla/ cit esse:triumphalem:obsidionalem:ciuicā:muralē:castrēsem:naualē ea ē quoq; corona quæ oualis dicit:est itē
ris postrema oleagina:qua uti solebāt:qui in ꝓlio non fuissent:sed triumphū ꝓcuranssēt triumphales coronæ erant
aureæ:quæ imperatoribus ob honorem triumphi mittebantur:id uulgo dicebatur aurum coronarium:hæ an
tiqtus e lauro fuerāt post fieri ex auro cœptæ.
obsidionalis est quā hi qui liberati obsidione dabāt ei duci qui liberasset:ea corona gramí/ nea fuit obseruariq; solitū:ut fierēt e gramine quod ī eo loco generatū eēt in quo clausi erāt: qui obsidebant.hanc coronam.S.P.Qu.R o. Qu.Fabio maximo dedit bello pœnorum se cūdo:q; urbē Romā obsidione hostiū liberas/ set.Ciuica corona appellat quā ciuis a quo ser uatus est in ꝓlio in testimōio uitæ salutisq; re/ ceptæ dabat:& fiebat e fronde querna:quoniā cibus uictusq; antiqssimus ex quercu capi soli/ tus sit:fiebat etiā ex illice:qđ genus supori ꝓxi mū ē:hac ciuica corona.L.Gelius uir cēsorius in senatu Ciceronem cōsulē donari a repu.cen suit q; eius opera eēt atrocissima illa Catilinæ cōiuratio detecta idicataq;:muralis corona: q̄ donabat ab imperatore: qui primus murum subiisset:inq; oppidū hostiū per uim ascendis/ set: Iccirco q̄si muri insignia pinnis decorata erat:castrēsis corona est:qua donabat impera tor eū:q primus hostiū castra pugna ītroiuis/ set:ea corona insigne uallı habebat: naualis co rona qua donari solet maritimo ꝓlio: qui pri/ mus in hostiū nauim armatus transiliisset: ea quasi nauiū rostris īsignita erat: muralis autē & castrēsis:& naualis fieri ex auro solebāt. oualis uero corona mirtea erat:ea utebāt iperatores: q ouātes ītroibāt urbē:ouādi ac non triūphandi causa:cum aūt bella non rite inita:neq; cum iusto hoste gesta forent:aut hostium nomē humile:& nō idoneū fuisset ut seruorū piratar:aut deditionē repēte factā:absq; puluere ut dici solet:icruē taq; uictoria obuenisset:cui facilitati aptā eē ueneris frondē crediderūt:q; nō Martius.sed q̄si Venereus qdā triū/ phus foret:hanc mirteā coronā.M.crassus bello fugitiuorū confecto cum ouans rediret insolēter aspernatus est: senatusq; consultū faciendū curauit:ut e lauro nō mirto coronaret.de ouatiōe ueteres scriptores inter se dissensis/ se accipio.partim.n.scripserūt qui ouarent ītroire solitos equo iuectos:& Sabinus Masurius pedes ingredi ouātes dicit sequētibus eos nō militibus:sed uniuerso senatu.ouare autē alii a militū uoce:alii ab oue quā sacrificabant di
Plini9 ctū uolūt.olympie celebri græciæ spectaculo pugiles deiectis aduersariis oleastro insigniri serto mos erat. Plinius quoq; de his multa li.xxii.& li.xxxiiii.⁊ Nec inueniretur.quia nemo se dignū ducebat eo ꝑmio.⁊ Martem patrē: quia de Marte creditū est natos fuisse Romulū & Remū urbis cōditores & romāi generis auctores.⁊ Duabus di
Vergi. stincta pinis.Cristis.ita quoq; pingi solebat:unde Virgilius: Viden ut geminæ stant uertice cristæ.Et pater ipe suo
locus superum iam signat honore.⁊ Argumentum.Indicium.⁊ Oblati.ſa Marte.

OLI. REferam nunc quod suo sæculo cognitum manauit ad posteros.i.quod traditiōe patrum peruenit ad posteros nō ex monimētis litterarum repetitum.⁊ Penetrales deos.Penates: notum est qūo Aeneas
Pena/ a troia penates aduectos secum comites adduxit.ut Virgilius Ilium in Italiam portans uictosq; pena/
tes tes:uel quod melius est penetrales:idest genios:sicut Plutarchus:qui geniorū nomen assumunt.hoc
troiāi etiam in penetralibus consecrant qui cum spiritu tenues sint insinuant se corporibus Dionysius alicarnaseus de antiquitatibus Romanorum libro primo dum conderetur inquit urbs Alba miraculum quoddam maximū fuisse dicitur:extructo enim sacris deorum:quos æneas troia extulit & Lauini collocauit: templo locum haben/ te inaccessibilem:atq; sacris in hoc delubrum Lauino translatis: Albam sequenti nocte clausis tunc maxime fo/ ribus: neque lesis ulla ex parte parietibus aut tectis inuentos esse aiunt deos Lauini permutatis sedibus super prisca sedilia, translatosque deinde Albam iterum Lauinio: cum precationibus & placitis sacrificiis in eun/ dem rediisse locum, dubitantibus autem hominibus: quid facto opus esset in tali negocio.cum neque sine diis patris habitare dignum ducerent: neque in relictam iam habitationem rursus reuerti: sententiam tandem in/ uenerunt: quæ uisa est utrique rei abunde satisfacere: ut simulacra suo loco permanere finerent: homines autem ad eorum cultum: Alba rursus Lauinium colonos traducerent: fueruntque qui missi sunt sacrorum curatores sexcenti cum omnibus rebus suis: dux autem constitutum est ipsis egestus.hos quidem deos Roma ni penates uocant:qui uero in linguam græcā nomen ipsum conuertunt: alii Patrios appellant:alii Genethlios: sunt & qui Etesios:alii autē Mychios alii Ercios:uidet autē unusquisq; horum secundū aliqd cōtingentiū ipsis

fuisse cognomẽ:multa ꝑterea dicit de figura & forma eorũ:quæ longũ eẽt referre:quæ qui scire desiderat: apud ipsum Dionysiũ legat.℣ Albá. Quæ a situ porrectæ in dorso urbis:longa dicta est ut testaẽ Liuius:decade ab urbe cõdita.℣ Sacrarium.pri.priorẽ locũ sacratum unde fuerãt aduecti:nam sacrariũ ꝓprie dr̃ locus in tẽplo ubi sacra reponunt.℣ Relatos albam.Reportatos.albani qa putabãt nõ per se deos pristinã sedem lauinii repetisse: sed humana ope eos fuisse trãslatos rursus albá transtulerũt.℣ Nec me ꝑterit.Occurrit tacitæ q̃stiõi Valerius.nõ facile his miraculis eẽ credẽdũ:quæ de motu & uoce deorũ referunt:nã plerũq; falsa sunt:& multi ea se uidisse uel audisse putãt:quæ nõ sunt nec fuerũt: respondet ergo:& dicit:nõ se ea nunc primũ tradere:sed ab aliis tradita cõmemorare: unde i ꝓhemio dixit:quæ apud alios latius diffusa sunt.℣ Sed qa nõ noua dicunt.Duplex sensus uideri põt: aut.n.inquit credẽdũ ẽ:his auctoribus maxie q nõ noua & iaudita referũt: sed ab antiqs tradita repetunt.aut certe utcũq; sit nulla huius adme uituperatio ꝓtineat.credaẽ auctoribꝰ: a quibus hæc ipa sumũt exẽpla:nostrũ sit ea nõ cõtẽpsisse tãq uana.℣ Nõ me ꝑterit.Honestus dicẽdi modus:nõ me ꝑterit:nõ me fugit: nõ me latet.i.scio:idem est nõ sum ignarus nõ iscius & multa huiuscemodi inueniunt sinonyma.℣ Humãis oculis:q̃tũ ꝓtinet ad motũ.℣ Auribus:q̃tũ ad uocẽ.℣ Ancipiti opinione. Scio inqt hoies uariam opinionẽ habituros esse his de rebus quæ ad deos ꝓtinẽt:qa alii uera:alii falsa esse existimabũt.℣ Sed qa non noua:sed tradita repetunt.Ego inqt nõ ea primus narro: sed ab aliis tradita refero.℣ Fidẽ auctores uẽdicẽt. Ergo qui primi ea scripserunt: hi uideãt quomodo credenda sint.℣ Refugisse.Respuisse.

Alba longa

Sacrarium

filio eius Albã:quã ipse cõdiderat trãslatos:pristinũ sacrariũ repetisse.& qa id hũana manu factũ existimari poterat relatos Albam uoluntatem suã altero trãsitu significasse.Nec me ꝑterit:de motu & uoce deorũ ĩmortalium humanis oculis auribusq; ꝓcepto:q̃ in ancipiti opiniõe existiatio uerset.sed qa nõ noua dr̃ sed tradita repetũt:fidẽ auctores uẽdicẽt.& nr̃m sit iclytis lr̃arum monimẽtis cõsecrata pinde ac uana nõ refugisse.

De diuo Iulio.

FActa mẽtiõe urbis e q̃ primordia ciuitas nostra traxit:diuus Iulius:fausta ꝑles eius se nobis offert:quẽ.C.Cassius nũq̃ sine ꝓfatiõe publici paricidii nominãdus:cũ acie Philippẽsi ardẽtissimo aio ꝓstaret:uidit hũano hitu augustioré:purpureo paludamẽto amictũ:minaci uultu:& cõcitato equo in se ipetũ faciẽtẽ:quo aspectu perterritus tergũ hosti dedit. Voce illa prius emissa.Quid.n.amplius agas si occidisse parũ ẽ? Nõ occideras tu qdẽ Cassi cæsarẽ.Neq; .n.extingui ulla diuinitas põt:sed mortali ad huc corpore utẽtẽ uiolãdo meruisti:ut tam ifestũ hẽres deũ.

De Lucio lentulo.

NAm quidẽ.L.Lẽtulus littus ꝓnauigãs in quo Gn.Põpeii magni perfidia Ptolemæi regis iterẽpti corpꝰ cõscisse scaphæ lignis cõbureba

Fœlix & Faustus

THE. OLI.

Acta mentione urbis: Exemplum quod sequit cũ superiori cõiungit hoc modo quandoqdẽ inquit albæ mentionẽ fecimus recte nunc de Iulio Cæsare dicamus qab Iulio albæ cõditore fuit oriũdus cuius numẽ cassio minatũ est:cũ in cãpis Philippicis cum Augusto dimicaret.℣ Primordia:Nam ide oriũdi sunt Romulus & Remus Ro.urbis conditores. Diuus Iulius: Nam ab Ascanio: qui & Iulius dictus est: postea Iulius Cæsar:Et Iuliorũ familia descendit unde Vir.& a magno demissum nomen Iulo.℣ Fausta ꝑles:Nunq̃ de Cæsare mentionẽ sine adulatione facit.℣ Fœlix & faustũ Ro.appellabant:fœlicem & hylarem ut uult Plutarchus in uita Syllæ.℣ Caius Cassius:Statis constat Brutum & Cassium principes fuisse cõiuratiõis in Cæsarẽ qui cum partes reipublicæ tuendas suscepissent.Octauianus cũ Antonio cõiunctus aduersus eos copias maximas cõparauerũt:& cum bellũ in cãpis Philippicis utrĩq; colatum eẽt:iter ipam dimicationẽ imago Cæsaris q̃ equo uehebaẽ:purpureo paludamẽto se obtulit Cassio:& acri uultu minabũdus ꝓsequi instituit:tũc Cassius terrore ꝓculsus tandem ab illius imaginis cõspectu se auertit:& fugiens magna uoce clamauit:quid aliud supest:si occidere uirũ parum est?℣ Nunq̃ sine præfatione:Putidiusculus Valerius errat qui tanta tãq; aperta utebatur adulatiõe nunq̃ Cassius inquit nominãdus est quin ei præponatur hæc præfatio publicus perricida Cassius:quia publicum parentem occidit Cæsarem.℣ Augustioré:Venerabiliorem & põstantioré humano hitu q̃.s.hoi cõueniat: nã Augustus locus dicit Augurio consecratus q̃si sanctus uel a gestu uel a gustu auiũ dictus:nã locus is uel quẽ aues depastæ fuissent uel in quo gestũ aliquem expressissent sacer esse putabatur.℣ Cõcitato: Subditis calcaribus equo.℣ Quid enim amplius:Verba sunt cassii seipsum alloquentis.℣ Agas.s.Cæsari quãdoquidẽ non satis fuit occidisse.℣ Nõ occideras:Quodammodo respondet Valerius Cassio cum quadam inuectiua & magna Cæsaris adulatione.

THE. OLI.

℣ Fausta proles eius.Nam Iulii sunt ex Alba.Claudius apud Tacitum.Neq; enim ignoro Iulios Alba: Coruncanos Camerio: Portios Tusculo:in Senatum accitos. Eius ergo refer ad Albam non ad Ascanium. Cæser enim proles & alumnus Albæ dicitur:unde trahebat originem.

NAm quidem Lucius Lentulus:Pompeius in acie pharsalica uictus a Cæsare in ciliciam atq; inde in cyprũ profugit:transiturus in syriã:sed ubi cognouit consensu omniũ anthiochẽsium ciuiũq; Ro. q illic negociarẽt arcẽ ante captã eẽ excludẽdi sui cã:nũciosq; dimissos ad eos q se ex fuga ĩ finitimas ciuitates recepisse dicerent:ne ãtiochiã adirẽt:id si fecissent magno eoꝝ capitis ꝑiculo futuꝝ: depositio adeũdæ syriæ cõsilio:pecuniaq; a sociis sublata:& a qbusdã priuatis sumpta:& æris magno põdere ad militaré usum i na-

ues ipositō:duobusq; milibus hoium armatis quos partim ex familiis societatū delegerat:parti a negotiatorib⁹ coegerat:quosq; ex suis quisq; ad hanc ré idoneū existimabat:peluſiū peruenit:ibi casu rex erat Ptolemæus puer ætate magnis copiis cū sorore Cleopatra bellū gerens:quā paucis ante mēsibus p̄ suos ꝓpiquos & amicos regno expulerat:castraq; Cleopatræ nō logo spatio ab eis castris distabāt:ad eū Pompeius legatos misit:ut pro hospitio atq; amicitia patris Alexandria reciperet:atq; illius opibus a calamitate tegeret:sed q̄ ab eo missi erant cōfecto legationis officio liberius cū militibus regis colloq cœperūt:eosq; hortari ut suū officiū Pōpeio p̄starent:ne ue eius fortunā despicerēt:in hoc erāt numero cōplures Pōpeii milites :quos ex eius exercitu acceptos in syria gabinius Alexādriā traduxerat: belloq; cōfecto apud Ptolemæū patrē pueri reliquærat:his tunc cognitis rebus amici regis: qui ꝓpter ætatē eius in ꝓcuratione erāt regni siue timore adducti:ut postea p̄dicabāt:ne soli Pōpeii citato exercitu regio Pōpeius Alexandriā ægy mors. ptūq; occuparet:siue despecta eius fortuna : ut plerūq; ī calamitate ex amicis inimici existūt: his q̄ erāt ab eo missi palā liberaliter respōderūt:eūq; ad regē uenire iusserūt:ipsi clā cōsilio inito Achillā p̄fectū regiū singulari hoiem audacia.&.L.Septimiū tribunū militū ad īterficiēdū Pōp.miserūt:ab his liberaliter ipse appellatus:& q̄dā septimii noticia ꝓductus:q; bello prædonū apud eum ordinē duxerat:nauiculā paruulā cōscēdit cū paucis suis & ibi ab Achilla & Septimio īterficit:hæc ex cōmētariis Iulii cæsaris de bello ciuili cōstat igit corpus eius ī mare ꝓiectū:& caput ad regē delatū : post aliquos dies corpus eius a fluctibus maris ī littus eiectū cū lignis scaphæ cuiusdā:q̄ naufragio perierat:cōbureret a Philippo & a quodā alio romano sene.L.Lētulus illac nauigās fumū de lō ge cōspicatus cōmilitonibus suis inqt: nūquid scimus an hac flāma Gn.Pōpeius cremet? Plutarchus ī uita Pōpeii postera inqt die.L.Lētulus horū ignarus e cypro nauigās iuxta littus uectus: ut funereā pyrā īspexit:Philippūq; iuxta īsidere:qs utiq; iniqs fatis hic qescit:parumper q; amēs factus:ductisq; suspiriis. Forte ī Pōpeii quit tu hic es magne Pōpei.Stra.ostēdit ī casio mōte fuisse sepultū.Casius inqt mōs ē qdā accumulatus in ꝓmō/ sepulchrū torii modū aq̄rū iops:ī eo magni Pōpeii corpus iacet & Iouis casii tēplū:& nō ꝓculide magnus iugulatus fuit:& ab ægyptiis dolo īterēptus.▽ Lucius lētulus:littus p̄nauigās.Post ꝓfligatū Pōpeiū in cāpis emathiis.▽ Magni:Nā de uicto mithridate & tigrane magnus appellatus ē.▽ Erubescēdū rogū: Quasi inqt fortūa erubuisse debuit tā uili rogo tāti uiri corpus concremari.▽ Diuinitus:exprimit q̄re miraculū fuerit neq;.n. uidebat eē miraculum.

THE. OLI. ¶ Magni:Pōpeius a Sylla magnus appellat⁹ ē ex Aphryca reuersus aduersaꝝ ptiū fractis opib⁹.ut ē apud Plutar.

ILlud tātū ore:qa tāetsi phœbas respōsum dedit tamē hoc īstictu numinis fecit.▽ Veridica:q; semp certiora appollo respōsa dabat.▽ Is bello ciuili quo se Pōpeius a Cæsare:Orto iter Cæsarē & Pōpeiū ciuili bello.Appius qdā Romāus q p̄fectus erat achaiæ ꝓuinciæ:cū huius belli euētū explorare uellet ut sciret utrā ptē tuto sequēret delphos ꝓfectus tēplū Apollinis petiit:ubi cū ī īteriorē antri sacratissimi ptē phœbadē descēderet coegisset:uirgo repleta numine horrēdū & ambiguū cecinit respōsum:nihil īqt: ad te hoc Rōanæ Corti/ bellū:euboeæ cellā obtinebis.▽ Abruperat:Remouerat: distulerat.▽ Delphicæ cortiæ Apollinei tēpli.▽ Cortina na locus dr:unde respōsa dabant:sic dictus q; illic cor uatis tēderet idest ītēderet & repleret numine : uel q; certe ibi cora teneret. ī puella : nā cū puella antrū īgressa eēt cōtiuo īstictu numinis afflabat adeo : ut oia quæ a principio mūdi fuerunt:usq; ad id tps & quæ futura essent cūcta nouisset:unde Virgi. Nouit omnia uates uel dicta ē cortina q; ibi certa respōsa darent q̄si certina:auctor Seruius.sunt etiā q putāt cortinā eē tripodē Apollinis corio pythonis tectū.▽ Coegit:Quasi nolentē ꝓpter id qđ sequit.nā quāto maiore numinis afflatu puella instigabatur:cum spiritus ille discessisset:responso dato tanto debilior efficiebatur uirgo sicuti hoc tempore uideri licet: si forte quempiam spiritus aliquis uexauerit ita debilis redditur eo sublato ut plerumq; uitā amittat.▽ Certæ sortes : Certa responsa:nam sortes singraphi erant in quibus responsa inscripta continebantur.▽ In intimam ptē.Ad locum quod græci & latini adytum appellant.▽ Nimius hauſtus: Quia nimio spiritu repleta illius uim sustinere nō potest.▽ Horrendo: Horribili uel uenerabili:ut arboribus suus horror inest.▽ Cellam:Sepulchrum ubi corpus eius conditum fuit.▽ Rhamnunta: Ciuitas est euboiæ ubi colitur fortuna: unde etiam rhamnusia appellata est.Ouidius libro quinto. Tristium Exiget ad dignas ultrix rhamnusia pœnas.Lucanus de hoc Appio.Effugis ingentis tanti discriminis expers Bellorum Romanæ minas:soluſque quietem Euboici uasta lateris conualle tenebis. Item paulo infra. Heu demens nullum belli sentire fragorem. Tot mondi caruisse malis : præstare deorū Excepta quis morte potest:secreta tenebis. Littoris euboici memorādo

tur ignarus casus ei⁹:quū ipsi fortūæ erubescēdū rogū uidisset:commilitōibus dixit.qd scimus an ī hac flāma Gn.Pōpeius cremet diuinit⁹ missæ uocis miraculū ē.

De Appio petente responsum de ciuili bello inter Cæsarem & Pompeium.

ATq; hoc q̄dē hominis & casu:illud tamē ore ipsius Apollinis editū:quo Appii iteritū ueridica pythicæ uaticinationis fides p̄currit. Is bello ciuili quo se:Gn.Pō.a Cæsa.cōcordia pestifero sibi:nec.R.P.utili cōsilio abruperat:euentū grauissimi motus explorare cupiens:uiribus nāq; imperii perat achaiæ:antistitem delphicæ cortinæ in intimam sacri specus partem coegit descendere.unde ut certæ consulentibus sortes petunt:ita nimius diuini spiritus haustus reddētibus pestifer existit.Igitur ipulsu capti numinis instincta uirgo horrēdo sono uocis Appio inter obscuras uerborū ambages:fata cecinit Nihil enim inquit ad te hoc Romane bellum:euboeæ Cœla optinebis. at is ratus consiliis se appollinis moneri : ne illi

condite busto. Qua maris angustat facies saxosa caristos. Et tumidis ifesta colit: qua numina rhānus. Sūt q dicūt rhānū eē uicū atticæ regiōis, ubi tēplū āphiarai & phidiacæ nemesis. ℣ Carystos. Ciuitas euboiæ uñ carystiū marmor. Stra. li. x. i descriptiōe euboiæ. In ripa igt sub mōte carystus cōsistit: cui uicina ſt styra. & marmariū Paulo infra subiūgit. ad carystū lapis nascit. qué pectūt: nent: textū ide mātilia cōficiūt egregiæ cōtexta ea ubi sordescūt i flā má pecta nō secus emūdant. q̄ si maculas elueris. ℣ Chalcidico: Ná chalcis urbs metropolitana é in Euboia. ℣ Salioru. Qui. xii. erāt sicut supradixius Martis sacerdotes. q p urbē ancilia arma ferre cōsueuerāt. saltrātes & hoc carmē canentes. ueterē mamuri mēoriā. ℣ Sacrario. Vbi ácilia seruabāt ubi ét litu9 cōdit9 erat bacul9 Rōuli icuru9. ná littu9 dr icuruus. & a sūmo leuiter iflexus bacul9 q ab ei9 quo cāit li tui similitudie nom̄ iuēit: ut ait Ci. li. de diuia. Hoc át lituo utebāt augures ad designáda i aere spatia q̄ tēpla appellari uoluerūt. uñ extēplo aduerbiū augurale. iter ñ uero spatia captabāt auguria. quō captarēt dicem9 suo loco. Fuit át hic litu9 ut tradit Plu. i uita rōuli. Bacul9 ipsi9 Rōuli cōseruat9 i pallatio colle usq; ad Gallorū tpa a qbus capa icēsaq; Roma fuit. sed postea eiectis a Camillo hostibus iter altissimos cineq; cumulos illesus. cū oia ignis cōsumpsisset iuētus é: Etiā litu9: ut dicit fest9 genus bucciæ icuruæ: q̄ q cecinerit liticē dr Vir. Et lituo pugnas isignis obibat & hasta: itē alibi. Ipse qrinali lituo quaq; sedebat Succict9 trabea. ℣ Cū ædes fortūæ: In q̄ statua Seruii Tulli regis Romāoq; erecta fuit: Ideo át i tēplo fortūæ posita q̄si ipiū Rōanū āplū & fortunatū reddidit: hic .n. primus fuit q cēsum statuit in urbe Roma.

descrimini interesset: i eā regionem secessit: quæ inter Rhānūta nobilē attici soli partē Carystūq; Chalcidico freto uicinā interiacens: Cœla euboeæ nomen obtinet. ubi ante Pharsalicum certamen morbo consumptus: prædictum a Deo locum sepultura possedit.

De Miraculis.

POssunt & illa miraculorum loco poni: quod deusto sacrario Saliorum nihil in eo præter lituum Romuli integrum repertum est.

QVod Seruii Tulli statua quum ædes fortūæ conflagrasset inuiolata permansit.

QVod. Q. Claudiæ statua i uectibulo templi matris deū posita bis ea æde incēdio cōsūpta pri9. P. Scip. Nasica &. L. bestia. Itē. M. Seruilio &. L. Lamia cōsulibus i sua basi flāmis itacta stetit.

De Attilio.

ALiq̄d admiratiōis ciuitati nr̄æ Attilii ét auiolæ rogus Attulit. q & a medicis & a domesticis mortuus creditus. quum aliq̄diu hūi iacuisset elatus: postq̄ corpus eius ignis corripuit uiuere se ꝑclamauit. auxiliumq; pædagogi sui: nam is solus ibi remāserat: inuocauit. Sed iā flammis circundatus. oīum Euboeæ cœla dicunt: iter Aulidem Geræstumq; mediis locis. Ptolemæus. Geræstus inquit portus Caphareus ꝑmōtoriū. Cœla Euboeæ. quáuis Interp̄tes apd utrūq; caua trāstulerūt aut qd ē idē concaua: non mius imprudēter q̄ ualla: q Ichthyn i Thucydide ꝑmōtoriū: piscē cōuertit. Hūc ipsū locū Vale. itelligit. in eoq; cœla Euboeæ legēdū lanus affirmat: Epistolicaq; q̄stionū secūdo. cui Luca. i qnto Pharsaliæ cōcinit: ex psona Pythiæ uatis ad Appiū. Effugis ingentes tanti discriminis exps Belloq; o Romane minas: soluſq; quietem Euboici uasta lateris conualle tenebis. & paulopost insultans Appio. Secreta tenebis littoris Euboici memorando condite busto. Nam per uastam conuallem perq; littoris Euboici secreta: Cœla sinū designauit. ℣ Rhanunta. Rhanus atticæ uicus ex Acantide tribu dictus a senticetis. Auctor Eustathius & eo priores alii plures.

THE.

Liuii locus

Strab. locus

Ptolemæi

QVod Quin. claudiæ: Hæc uirgo uestalis fuit quæ innocens cum stupri accusata esset: conscientia freta deam rogauit: ut aliquo insigi miraculo suam omnibus ostenderet innocentiam: cum preces effudisset: & nauis in q̄ dea cōfederat lōge abesset a portu: nec hūana ui moueri posset anitētibus nautis: hæc dexteræ suæ tantum impulsu sine aliquo adminiculo: eam subegit in portum: quo uiso cuncti eā falsa suspitione liberarunt: & tum demum inocentē esse crediderūt: & ita a futuro iudicio absoluta: de q̄ Pli. de uiris illustribus. Suetonius de. xii. cæsaribus: Liuius decade. iii. punici belli mentionē faciunt: & Oui. lib. fastoq;. iiii. sicut suo loco monstrabimus in capi. de iudiciis. ℣ Vestibulo. i. aditu: est enim uestibulū locus ante fores: sic dictus q̄ ianuam uestiat: quáuis alii a ue & stando deductū existiment: in qua snīa est Aulus Gelius. ℣ Matris deum: Cibeles quæ diuersis noibus appellabatur: mater deum: Cibele & rea. ℣ In sua basi: In suo fundamento: nā Basis dicitur extremitas columnæ in infimo posita: nā q̄ in summitate est epistilus appellatur. ℣ Aliq̄d admirationis ciuitati nostræ attilii auiolæ rogus: Plinius libro. vii. Auiola inquit consularis in rogo reuixit: & quoniam subueniri non poterat prævalente flamma uiuus crematus est: similis casus i. L. lamia prætorio uiro traditur: nam Aelium Tuberonem prætura functum a rogo relatum Messalla ruffus & pleriq; tradunt. ℣ Elatus. scilicet ad rogum: ut cremaret: & bene dixit elatus: nā efferri ꝑprie dicitur cadauer. ℣ Pædagogi: quia mos erat: ut cum cadauer rogum prosecuti essent: cæteri omnes inde discederent: unus tātum remaneret: quoad uniuersum corpus exureretur: pædagogus aūt dicit a uocabulo græco. παις quod significat puerū ductor: igit pædagogus dr custos pueri q eū ducit: & de morib9 eius curā agit sicut & Leōides magno i honore fuit apud Alexādrū cuius erat pedago-

gus, ꝙ Lutio lamiæ: hic tēporibꝰ fuit Cice, & ſicut in epiſtolis deprehendimus magna Cic, familiaritate cōiūctus,

OLI, QVæ minus admirabilia. Tranſit conuenienter ad externa, hæc inquit miracula quæ ſupradixi minus miranda fuerunt ꝙ illo eo die quo mortui erant rogo ſuperimpoſitos uiuere cognouerūt. At hic cuius exemplum pōitur ceſus in acie per dies .x. cum iacuiſſet deinde biduo: poſt elatus & rogo ſuperimpoſitus magna uoce clamauit & ſe uiuere & ita extincto q̄ primum rogo liberatus, multa quidē admiratiōe & ſtupore digna ſe tempore mortis uidiſſe narrauit, ꝙ Fereti. Alii legūt pheræi quod melius eſt, ſine dubio a ciuitate pheræ: nam pheræ eſt ciuitas in agro propiqua pylo & ſub imperio agamēnonis, uel ut Stra, uult in meſſenia, pheræ autem inquit ad meſſenium agrum pertinent. ꝙ Biduoq;: Ergo .xii. diebus exanimis iacuerat.

Pheræ

THE, THeri Pamphylii. Macrobius in ſomnium Scipionis ille Platonicus inquit ſecretorum relator Et quidā nomine fuit: natione Pamphylius: miles officio: qui cum uulneribus in prælio acceptis uitam effudiſſe uiſus: duodecimo demum die inter cæteros una peremptos ultimo eſſet honorandus igne: ſubito ſeu recepta anima ſeu retēta: quicqd emenſis inter utrāq; uitam diebus: egerat uideratue: tanq̄ publicū profeſſus indicium: humano generi nūciauit. hæc ille, uidetur itaq; legēdum potius Etis ex Analogia: ſicut Ser Seris: q̄ uel Eri uel Eretis: unde lubrica mēda pheretis a quibuſdam ſcribitur & inepte exponitur.

fato ſubtrahi non potuit. Lutio quoq; Lamiæ ꝓtorio uiro æque uocem fuiſſe ſuper rogum conſtitit.

Externa.

QVæ minus admirabilia Eri Pamphylii caſus facit quem Plato ſcribit inter eos qui in acie ceciderant .x. diebus iacuiſſe: biduoq; poſtq̄ inde ſublatus eſſet impoſitum rogo reuixiſſe: ac mira quædam tempore mortis uiſa narraſſe.

OLI, ET quoniā ad externa tranſgreſſi ſumus, quidā athenis uir eruditiſſimus cū ictū lapidis capite excepiſſet: cætera oia tenaciſſima memoria retinēs litteraꝝ tātūmō: qbus ꝓcipue iſeruierat: oblitus ē. diꝝ malignūq; uulnꝰ i aio ꝓcuſſi q̄ſi de iduſtria: ſcrutatis ſenſibus i eū potiſſimū locū quo maxie lætabat acerbitate nocēdi erupit: ſingularē doctrinā hoīs pleno iuidiæ funere efferendo. cui ſi talibus ſtudiis ꝓfrui fas nō erat: utilius aliq̄to fuit ad illa aditum non impetraſſe: q̄ iam ꝓcepta eorū dulcedine caruiſſe.

Litterarum oblitꝰ

De Nauſimenis uxore.

MIrabilior tamē ſequētis caſus narratio. Nauſimenis. n. atheniēſis uxor quū filii & filiæ ſuæ ſtupro iterueniſſet: inopinati mōſtri perculſa cōſpectu: & impſens tempus ad indignādū: & in poſterum ad loquendum ob mutuit. Illi nefariū cōcubitum uoluntaria morte penaret. Hoc modo fortuna ſæuiens huic uocem: iis uitā ademit: illi ꝓpitia donat.

Dirū

Dirū, Deteſtaſ quodammodo hunc caſum Valerius ꝙ quaſi dedita opera ſenſibus hominis perſcrutatis eū potiſſimum eripuerit a quo uoluptatem maxīmā capiebat. ꝙ Dirum, quaſi ab ira deoꝝ ꝓueniēs. ꝙ In aio potius q̄ corpore. ꝙ Pleno iuidiæ funere. Plenus iuidiæ ſum ſignifico mihi multos iuidere, unde doctrinā litteraꝝ a caſu maligno ſublatā: funus inuidiæ plenum appellat, quaſi dicat caſum tam acerbū huic homini doctrinam litteraꝝ inuidiſſe. ꝙ Quod autē dicit efferēdo, perſtat in tranſlatione, quia ſicut ſæpe diximus, efferri proprie cadauerū ē.

OLI, MIrabilior tamē. Mirabilis qdē fuit ſupior caſus, ꝙ ictu lapidis litterarū doctrinā amiſerit: ſed hic q ſeq̄ mirabilior. Mulier q̄dā athēiēſis cū filios i adulterio deꝓhēdiſſet: mōſtri nouitate ꝓculſa loq̄lā uocēq; amiſit. ꝙ Mirabilior. Alii legūt miſerabilior, ſed cū de miraculis tractet melius ſtat littera mirabilior. ꝙ Inopinati: qa nunq̄ tale qcq̄ cogitaſſet. ꝙ Conſpectu ꝙ uideret tātum eos facinus admittere. ꝙ Ad indignādū: ut ipſa quidem indignabunda repræhendere potuerit. ꝙ Illi nepharium concubitum ubi cōſiderarūt turpitudinē ſuā q̄tumq; nephas cōmiſiſſent: ſibi uitā ademerunt. ꝙ Illi ꝓpitia, de quo dicturus ſum donauit uocem,

OLI. Aegles Samiꝰ

Athleta

EGles Samiuꝰ. Aulꝰ Gelius Samiꝰ iqt athleta nomē illi fuit: Aegles cū antea nō loquēs fuiſſet ob ſimilē dr̄ cām loq cœpiſſe, nā cū i ſacro certamie ſortitio iter ipm & aduerſarios nō bona fide fieret: ſed ſortē noīs falſā ſubiici aīaduertiſſet: repēte i eū q id faciebat: ſeſe uidere qd faceret magnū iclamauit: atq; is oris uiculo ſoluto p oē ide uitæ tps ñ turbide neq; adhæſe locutꝰ ē. Tale qddā legit de filio Crœſi regis, q cū mutꝰ uixiſſet i ſalute pris uocē recupauit, ſicut i capitulo de pietate dicēus. ꝙ Athleta, certamē ſignificat certatorē. ꝙ Aegles. Decliat æglæs æglæ, ſicut āchiſes āchiſæ uel ægles æglis. ꝙ Vocalis de muto factus ē uocalis: qa uocē acqſiuit, nā uocalis dr̄ q uoce utit. ꝙ Epirotæ ad differētiā gorgiæ Leōtini: de quo dicēus li. viii. cap. ultimo. ꝙ Origo: fuit admirabilis. ꝙ Nō tantū: Multi litterā hāc corruptā eē exiſtimātes: legūt nō tātū ex ipſo genitoris rogo, ſed & cunas aſſecutus, q ab itelligētia huiuſcemodi dicēdi gēris abhorrēt: nō tātū. n. ē qd græcæ dr̄ nideſt

ferme ita post lucem superfluo adiciũt sed ergo hoc dicit ferme ex ipso genitoris rogo uitã & cunas assecutus, qa parũ admodũ fuit qn rogo sup iniiceret anteq puer uagitũ ederet & recte qdẽ qd é, ferme cecidit, nisi tãtũ nõ cecidit, parũ abfuit qn caderet, & ẽ peculiare dictũ Valerii quo frequẽter utit. ℣ Vomicã: uomica ꝓprie dr̃ ulcus latens a uomẽdo, quia ruptum euomit saniem, uomica secundum Nonium Marcel. locus est concauus & uetusta te ambesus, secundum alios genus apostematis, per quod emittuntur uiscera. (vi. refert.

℣ Pheræo Iasoni, Pheræorũ tyrãno Iason fuit: ipatoriis artib⁹ istructissim⁹, ut Polyæn⁹ Macedo Strategematon THE.

De Aegle Samio muto Athleta.

AEgles Samius athleta mut⁹ quũ ei uictoriæ quã adeptus fuerat titulus & præmium eriperetur: indignatiõe accensus uocalis euasit.

De Gorgia Epirota.

GOrgiæ quoq; Epirotæ fortis & clari uiri origo: q i funere mr̃is suæ utero elapsus iopinato uagitu suo lectũ ferẽtes cõsistẽ coegit, nouũq; spectaculũ pr̃iæ ꝓbuit: nõ tãtũ ex ipso genitricis rogo lucẽ: sed ét cunas assecutus, eodẽ. n. momento tp̃is altera iam fato functa parit: alter ante elatus q̃ natus est.

De Iasone Pheræo.

DEiuiæ fortũæ uuln⁹ Pheræo Iasoni qdã exitii eius cupid⁹ itulit. Nã quũ iter isidias gladio eũ ꝓcussisset: uomicã q̃ a nullo medicor̃ sanari potuerat ita rupit ut hoiem pæstifero malo liberaret.

De Simonide.

AEquæ diis imortalibus acceptus Simonides cui⁹ salus ab iminẽti exitio defẽsa: ruiæ quoq; subtracta ẽ. Cœnãti. n. apud Scopã i Cranone: qd ẽ i thessalia oppidũ: nũciatũ ẽ duos iuuenes ad ianuã uẽisse magnop̃e rogãtes ut ad eos cõtinuo ꝓdiret, ad quos egress⁹ neminẽ ibi repit. Cæter̃ eo momẽto tp̃is tricliniũ i quo Scopas dn̄s dom⁹ epulabat collapsũ: & ip̃m & oẽs ꝙuiuas opp̃ssit qd hac felicitate locupleti⁹ q̃ nec mar̃ nec terra sæuiẽs extiguer̃ ualuit.

De Daphita.

NOn inuitus huic subnecto Daphitã. ne quis ignoret q̃tũ iterfuerit ceciniſſe deor̃ laudes & numẽ obtrectasse. Hic cũ eius studii esset. AEquæ diis. Hic ẽ ille Simõides de quo supra mẽtio facta ẽ i. ca. de sõnis. q. nauigaturus p̃ qeté mõitus ẽ: ut corpus ihumatũ sepulturæ mãdaret, qđ ut faceret cõsilio nauigãdi supsedit: & ita naufragiũ euasit, qđ passi sunt cũ qbus nauigaturus erat, hũc igit̃ dicit beneficiũ quoq; salutis a diis accepisse, quos Castorẽ & Pollucẽ fuisse creditũ ẽ, cũ. n. apud Scopam cœnaret & oẽs discũbẽtes iã i medio cõuiuio cõstitissent: nũciatũ ẽ duos iuuenes uẽisse q̃ Simõidẽ allo cuturi uocarẽt, ille egressus dũ q̃rit iuuenes illos q̃ nulli erãt ante ostiũ, iterea cœnaculũ ubi epulabãt corruit: & q̃ i eo cœnabãt obruti sũt. Solinus uero de memorabilibus mũdi nõ itelligit Simõidẽ: sed Pyndaꝝ poetã lyricũ, q i honorẽ Pollucis & Castoris carmia scripsit. Dicit. n. Pyndarũ lyricũ e cõuiuii loco cui iminebat ruina: ne cũ cæteris iteriret: foris ecus Castor & Pollux uocauerũt ispectãtibus uniuersis quo effectũ ẽ ut solus impẽdẽs piculũ euaderet. Cili. de orator. ii. gr̃am iqt hẽo Simõidi illicæo quẽ primũ ferũt artẽ memoriæ ꝓtulisse: dñt. n. cũ cœnaret Cr̃aone in thessalia Simonides apud Scopã fortũatũ hoiem & nobilẽ: cecinisset̃q id carmẽ qđ in eo scripsisset: i quo multa ornãdi cã poetar̃ more i castorẽ scripta & Pollucẽ fuissent: ferũt nũciatũ Simõidi, ut ꝓdiret iuuenes ad ianuã stare duos quosdã qui eũ magnop̃e uocarẽt: surrexisse illũ prodisse, uidisse neminẽ, hoc iterĩ spacio cõclaue illud ubi epularet̃ Scopas cõcedisse, ea ruina ip̃m cũ cognatis opp̃ssum iterrisse. Seqt̃ deide qũo artẽ memoriæ iuenerit. Hoc idẽ testat. Qui. li. xi. de istit. ora. ubi multa alia tradit & i primis dissẽtionẽ eẽ iter auctores cui carmen illud scriptũ fuerit, Scopæ an aliis quos cõmemorat, & cuius fuerit domus Pharsali an Scopæ? Itẽ dicit sibi uideri fabulosũ de tidaridis: Scopas aũt ut Pli. r̃fert fuit ét sculptor marmore⁹ cui⁹ opa q̃ & ubi romæ idẽ Pli. tradit. ℣ Simo. Hic prius fuisse dr̃ q mẽoriã artificiosã iuẽit. ℣ Exitio defensa, pp illã corp⁹ qđ sepulturæ mãdauit. ℣ Tricliniũ, cœnaculũ, a tribus lectis stratis ubi epulari solebãt ãtiq. dr̃ ãt tricliniũ a tris & , i. lectis tres. n. lecti sternabãt i quor̃ uno dn̄s epulabat, i altero uxor cũ reliq̃ ei⁹ familia assidebat, i tertio uero amici & reliq q supuẽisset, nã tres mẽsæ appõebãt apud maiores: & iuxta mẽsas totidẽ thori ubi discũberẽt. Iuue. prio finge loco quo tu discũbere iussus, & subdit. Tertia ne uacuo cessaret culcitra lecto. ergo tricliniũ locus ubi cõuiuabant. Quinti. loquens de hoc Simõide ait. Vix eo limẽ egresso tricliniũ illud sup cõuiuas corruit. Cice. uero eundem locum traduxit conclaue dicẽs. Hoc interim spatio cõclaue illud concidit. Aliquibus uero aliis discubitoriũ magis traducere placuit: & a triclino architriclinus dicitur prĩceps cœnaculi. ℣ Nec mare, propter id q̃ naufragium euitauit. ℣ Nec terra, ad id q̃ ruinam subterfugit beneficio deorũ. THE.

℣ Cranõe. Cranõ urbs ei⁹ thessalie regiõis q̃ Pelasgiotẽ uocãt ad ip̃a Tẽpe: Hecatæ⁹ auctor i Europa. Eiusdẽ nois altera ciuitas Athamãiæ cõtributa: a Cranõe Pelasgi filio dicta: i cui⁹ finib⁹ duos tãtũmõ uideri coruos iter miracula rettulit Callimach⁹ & Teopõp⁹. In Bel. Mace. Li. oppidi mẽinit ab ip̃sorib⁹ iuersa dictiõe: q̃ Ian⁹ emẽdauit.

NOn inuitus. Liptote est cum minus dicimus & plus significamus. ℣ Nõ iuitus, libẽtissime. ℣ Ceciniſſe laudes sicut Simonides qui uersu laudes Pollucis & Castoris complexus est. ℣ Numẽ obtrectasse, iuidia quadam prosecutum esse. Inuidia est mioris aduersus maiorẽ, obtrectatio est iter pares, uel obtrectasse: uitupasse, ut obtrectare sit aliquẽ cũ iuidia maledictis lacerare. ℣ Sophistæ: q astutiis & argu- OLI.

tiis ſuis id q̄ falſum eſt uerum oſtendere nitunt. Sūt igit cauillatores & aliorū ſermonū moleſti iterp̄tes, quod nomé q̄uis a dicat: q̄ſi emulator ſapiētiæ: tamē nōnunq̄ pro ſophiæ & ſciæ calūniatore accipitur: ipſo uidelicet apparēte nō exiſtēte ſopho. Ineptæ: qa ea quæ dicunt ſemp per cōtrariū iterp̄tant. Ineptus āt dicit, q nec rei: nec tpis nec loci nec p̄ſonæ rōnē hēt, hoc eſt nulli rei aptus eſt. An equū iuenire poſſet, hæc erat calliditas, ut ſiue reſpōderet iuēturū illū equū eē ſiue nō, deus oīno deluſus eē uideret: nā ſi reſpōdiſſet inuenies exiſtimabat ſe decipiſſe numen: quia nō inueniri poſſit q̄d non ſit amiſſum. Si uero dixiſſet non inuenturum: itidem credebat poſſe irrideri q̄ ipſe uidelicet ſciret non poſſe inuenire q̄d nō amiſerit. Sed ut eo deturbatus periret, i. ex equo deiectus præceps p̄ibis. Iocabūdus: iocanti ſimilis uel re uera iocās, nomina. n. in bundus deſinentia non ſimilitudiné ſed rei effectū ſignificant, ut ſentit Valla. Attalū: regē Aſiæ. Saxo: monte, nā ſaxū p̄ mōte Vir. Saxi de uertice paſtor. Cauillādos ad cauillandos nō tantum homines ſuis argutiis ſed etiā deos. Cauillari eſt proprium ſophiſtarum, ponitur etiam pro calūniari & deridere. Iuſta ſupplicia: meritas pœnas, qa illum Attalus iuſto quidem affecit ſupplicio.

Inept⁹

De nominibus in bundus Valla. Virgilius Cauillari

cuius p̄feſſores ſophiſtæ uocant: ineptæ & mordacis opiniōis apollinē delphis irridēdi cā p̄ſuluit: an æquū iuēire poſſet: quū oīno nullū habuiſſet, cuius ex oraculo reddita uox eſt, inuēturū equū: ſed ut eo deturbatus piret, inde quum iocabūdus q̄ſi deluſa ſacrarum ſortiū fide reuerteret incidit in regē Attalū ſæpenumero a ſe cōtumelioſis dictis abſentē laceſſitū: eiuſq̄ iuſſu ſaxo cui nomen erat equi precipitatus: ad deos uſq̄ cauillandos demētis ai iuſta ſupplicia pependit.

THE. ¶ Sophiſtæ, Rhetoras antiq Sophiſtas appellabāt: ut Philoſtratus auctor eſt & Marius Victorinus in Rhetorica Ciceronis. Rhetor eſt iquit qui docet litteras atq̄ artes tradit eloquētiæ: Sophiſta eſt apud quē dicendi exercitiū diſcit. &c. eius ergo generis Daphita fuit ex Telmeſſo: qui cōmētatus in Homerū negat Athenienſes expeditiōis in Troiā participes extitiſſe. de cuius fato Suidas eadem quæ Valerius. Aliter autem Strabo Geographiæ. xiiii. Mons ait Thorax appellatur: in quo tradunt in crucem ſublatum Daphitam grāmaticū: q̄ reges uerſibus iceſſeret. πορφύρεοι ὐμῶν τὰ ἀνορύγματα γαζῆς Λυσιμαχοῦ Λυδῶν ἀρχέτε καὶ φρυγίης. i. Purpurei uibices ſcobs opum Lyſimachi uos ne Lydis & phrygibus imperatis: ex quo illud in prouerbium ceſſit: caue Thoracem. Daphitas in ſuperiore diſticho Purpureos uibices ex Aridicæ ioco dixit. Nam: quom regis libertus ad opes nuper euectus philoſophos ad conuiuium congregaſſet: & irridendo minutulas eorum quæſtiones ſcire ſe uelle dixiſſet: cur ex nigra & alba faba pulmentum unius coloris edatur: Aridices indigne ferens tu nobis inquit abſolue, cur de albis & nigris loris ſimiles maculæ gignātur, hæc in Valerium Ianus ex quinto Sympoſiacorum Plutarchi dictauit: unde totidem uerbis & Macrobius. Cui nomen erat equi. Valerio Suidas & eo prior Cicero concinit hunc in modum. Quid enim ſi Daphitæ fatum ita fuit de equo cadere? atq̄ ita perire? ex hoc ne equo qui cum equus non eſſet: nomé habebat alienum. Sed illud obſeruandum. Daphitam per. T. a Strabone: a Suida Daphidam per. d. notari: quod in quibuſdam Valerii codicibus eſt legere.

De Rege Philippo.

OLI. EOdē oraculo macedonū rex Philippus admōitus ut a quadrige uiolētia ſaluté ſuā cuſtodiret: toto regno diſiūgi currus iuſſit: eūq̄ locū q̄ in bœotia q̄drigia uocat ſemp uitauit: nec tamē denunciatū piculi genus effugit, nā pauſanias in capulo gladii, quo eū occidit q̄drigā habuit cælatam.

EOdem oraculo. Sicut illi uerum predixit appollo: ita quoq̄ Philippo Macedonum regi, hic cum quereret ex oraculo qua morte periturus eſſet: reſponſum accepit ut quadrigas uitaret: tum Philippus quadrigas omnes ex regno ſuo iuſſit amoueri, locus etiam qui quadriga appellabatur: ab eo ſtudioſe uitebatur: ſed nulla potuit ratione fata uitare, nam occiſus eſt a pauſaniæ adoleſcentis gladio: in cuius capulo quadriga fuerat inſculpta, hac autem de cauſa dicitur pauſanias occidiſſe Philippum: q̄ cum interrogaſſet Hermoclem quo pacto ſibi poſſet glorioſum nomen comparare: reſpondiſſe: dicitur: ſi uirum nobiliſſimum occideret, hoc autem Valerius ſentit, ſed aliter Iuſtinus, dicit enim q̄ Philippus Macedonum rex iam ætate p̄uectiori regis attali ſororem: uel ut Plutarchus dicit filiam Cleopatram uirginem olimpiadi ſuperinduxit uxorem, quod quidem illa grauiter ferens cum Alexandro filio iam tum dicitur iniiſſe conſilium contra Philippum. Forte ita accidit ut Attalus cum Cleopatra filia conuiuium celebraret: ad quod Pauſaniam adoleſcentem inuitarunt, qui cum uino paulo largius inuitatus eēt: eo turpiter abuſi ſunt omnes, adoleſcens poſtquā reſipuit: & contumeliam: quā per uinolentiam paſſus erat recognouit: ſæpe de iniuria ad Philippum conqueſtus ē. Ille iocabundus Pauſaniam dimittere: hic uehementius indies de ea re inſtare, cupere tātam iniuriam ulciſci, ſed cum ſorte quadam occurriſſet Alexāder: apud eum conqueſtus eſt de hac iniuria, ille dicitur græcæ iambicum uerſum pronunciaſſe: eum qui dedit, eum qui accepit: ſcilicet interfice, quod etiam factum eſt: nam occupatum anguſtiis: Philippum in trāſitu obtrūcat, de quo latius in ca. de cupiditate gloriæ dicemus: ſed in eo miraculum fuit q̄ gladio occiditur qui quadrigam impreſſam habebat in capulo.

Plutarchus

Mors Philippi

THE. ¶ Locum qui in Bœotia quadriga uocatur. Auctorem qui tibi reddat in Bœotia Quadrigam nō facile iuenias. Harma græcum nomen expreſſit oppidi Tanagreorum finibus attributi: ſi Pauſaniæ credimus: ab Amphiarai caſu. de quo plura Strabo. Memoratur & in Actica Harma ad caſtellum Phylen. Ergo Valerius Harma latine Quadrigam uocauit.

QVæ tam pertinax, Cũ Alexander dariũ uicisset & Babylonẽ subegisset: audiuit in india esse qui ludũ Gymnosophistæ exercerent, dicebant autem Gymnosophistæ nudi Philosophi, ideo autẽ nudi uiuebant quia dicerent naturã omnibus rebus humanis prouidisse, nec quicq̃ deesse uoluisse: quemadmodũ igitur cætera animalia his contenti essent: q̃ sibi natura suppeditasset: ita homines uitã suam informare debere: ut nihil p̃ter quod eis natura dedisset: inquirerent, hi Philosophi erant: q summum bonũ in uoluptate ponebant, summum malũ in dolore Hos igit uidendi magno desiderio captus est Alexãder: & inter cæteros Calanus quidam p̃stare audiebat: cum hoc maximam familiaritatem iniuit Alexander: & eum secum adduxit, sed cum anno uitæ suæ, lxxiii, ad eos dolores forte peruenisset: ut eos ulterius ferre non posset: nã aluo uexabatur: rogum sibi struxit: & aurea lectica superimposita incubuit stramentis opertus ut eos aufugeret: in quibus summũ malũ statuebat: deinde Macedones obsecrauit: ut illũ letitiæ diem cũ rege simul potantes exigerent: quem paucis post diebus Babylone uisurum se dixit: atq; ita breui futuram Alexandri mortẽ prædixit: qui Babylone periit: sicut suo loco dicemus. Alexander uero mortuo calano conuiuia celebrari iussit, sed anteq̃ moreretur: eũ rogauit: si quid uellet ut diceret, q nihil aliud respondisse fertur nisi te prope diem, Babylone uidebo. Cice. lib. de diuinationis. i. Calanus indus cum descenderet in rogũ ardentem, o præclarum inquit discessum e uita: cum ut Herculi contigit mortali corpore cremato in lucem animus excesserit. Cũq; Alexander eũ rogaret si quid uellet ut diceret: optime inq̃t, prope diem uidebo te, quod etiam contigit. rursus de hoc Calano mentionem facit libro secũdo Tuscu. quæstionum, & Stra. in descriptione indiæ plurima de his Gymnosophistis atq; calano. ℣ Tyrus, ciuitas phœnicie inter omnes memoranda teste Curtio.

OLI.

Alexãdro p̃dicta mors.

Tyros op. OLI.

De Calano.

QVæ tã ptinax necessitas ĩ patre & filio Alexãdro cõsimilis apparuit. Siq̃dẽ Calanus indus sua sponte se ardentissimo rogo superiacturus: interpellatus ab eo: ecq̃d aut mandaret: aut dicere uellet: breui inq̃t te uidebo, nec id sine cã: qa uolũtariũ eius e uita excessũ rapida mors Alexãdri subsecuta est.

De quodam remige.

REgios interitus magnitudine miraculi remigis casus æquat: quem ĩ littore tyriorum sentinam haurientem cum e naui fluctus abiecisset: altero latere repercussum cõtrarius fluctus in naue rettulit. Itaq; miseri simul ac felicis comploratione permixta fuit gratulatio.

De Prusia filio regis Bithyniæ.

QVid illa nõne ludibria naturæ in corporibus humanis fuisse credẽda sunt? tolerabilia quidem quia sæuitia caruerũt: cæterũ & ipsa miraculis annumeranda. Nam & Prusiæ regis bithyniæ filius eodem nomine quo pater: pro superiori ordine dentium unum os æqualiter extentum habuit: nec ad spẽm deforme: nec ad usum ulla ĩ parte incõmodum.

De filia Mithridatis.

MIthridatis uero regis filia Dripetine Iaodices reginæ nata duplici ordie dẽtiũ deformi admodũ: comes fugæ p̃is a Põpeio deuicti fuit.

De Linceo.

NEc illius quidem paruæ admirationis oculi quem constat tam certa acie luminum usum esse: ut a lilybæo portu: cartaginensium egredientes classes intueretur. Oculis eius admirabilius Arithyniorum regis Prusias. Abbreuiator. Prusias inquit rex Bithyniæ omnium humillimorum fautor atq; uitiorum: a Nicomede filio: adiuuante Attalo rege Pergami occisus est. Habebat alium filium: qui pro superiore ordine dentium enatum habuisse unum os continens dicitur Plinius libro septimo naturalis histo. Aliqui uice dentium continuo osse uno gignuntur sicut Prusiæ regis Bithyniorum filius suprema parte oris. ℣ Ad usum. Ad utendum, nam ita commode epulabatur: sicut cæteri qui in plures partes diuisos habent dẽtes. ℣ Mithridatis. regis ponti hostis Populo Romano ad quem debellandum primo Sylla, deinde Luculus, postremo Pompeius missus est: qui bellum illud confecit. Hunc igitur post profligatum exercitum fugientem filiã hanc comitatam fuisse Cicero dicit.

OLI.

NEc illius quidem paruæ admirationis. Hunc Solinus Strabonem nominatum fuisse tradit quem Varronis testimonio centum triginta q̃q; millia passuum prospexisse dicit, solitumq; exeuntem a carthagine classem punicã numerumq; nauium ex lilybetana specula manifestissime notare, quod idem testatur Pli. lib. vii. natu. histo. Cice. tradit iliadem oẽm ita subtiliter in mẽbranis ab hoc scriptã:

Lily/bæũ

ut testa nucis clauderet. ℣ Oculis. Hũc linceis oculis fuisse dicũt. ℣ A lilybæo portu. s. Siciliæ, nam lilybeum ꝑmõtoriũ est Siciliæ: multũ ãt a Sicilia ad carthaginẽ distare dr̃: & ut tradit Solinus centũ trigintaqnq; milia passuum intersunt. ℣ Admirabilius Aristomenis. Athenienses cũ messenis bellũ graue & lõgũ gessere, messenioꝝ dux fuit Aristomenes: qui tanta calliditate fuisse dicit: ut sæpe athenienses deciperet, quoꝝ sæpe urbem ingressus: & aliquando captus: atq; in uincula coniectus calliditate sua aufugerat quod cũ semel atq; iterum & tertio fecisset: cõstituerunt athenienses illum rursus captum interficere: qd' etiam fecere, sed admirati uersutiam hominis uoluerunt eius capti & occisi cor inquirere, qđ execto corpore pilosum inuenerunt. ℣ Pilis refertum, ná q pilis abundant solẽt astutiores esse.

stomenis messenii cor: quod athenienses ob eximiam calliditatem exectum: pilis refertum inuenerũt. quum eum aliquoties captum astutia elapsum cæpissent.

THE. ℂ Quod Athenienses, Herodo, Plutarchus: Rhianus: Polyenus: Pausanias: & Stephanus in mentione ciuitatis Andaniæ tradit a Spartanis exectũ: nec aliter historiæ fidem cõstare Ianus existimat. Itaq; corrige lacedæmones.

De Antipatre poeta sidonio.

OLI. ET poeta antipater: Hic quo die natus erat eodem semper febri laborabat omnibus annis: & cum diu uixisset: postq̃ ætatis suæ tempus destinatum appropinquasset: eo die & eodẽ genere morbi consumptus est. ℣ Patrimonii possidendi, quia comiter possidebãt patrimonia a parentibus relicta: & ex his comiter impensas faciebant, studiorum quibus operam dabant. ℣ Tam æqualem, Quis inquit hanc concordiam & amicitiam ac societatem deo non tribuit. ℣ Liberis sicut in filia Mithridatis. ℣ Aut ĩ rege. s. prusia. ℣ Viris eruditissimis, Polystrato & hippoclide. ℣ In uate: scilicet Antipatre. ℣ Homine sortis ignotæ. s. Strabone: qui tam acutam aciem habuit. ℣ Omnis bonæ: quia ex natura bona & mala omnia comparantur secundum philosophoꝝ scientiam quoꝝ Plato princeps est qui dicit: nihil nisi ex ante subiecta natura procreatum esse: quod a nostra religione alienum est: nam deus omnia ex nihilo creauit, sed naturam possumus accipere naturantem: & non naturam naturatam. ℣ Ne ipsa quidem, ne dum Philosophi qui rerum naturalium scientiam habuerunt.

Natura bonæ materiæq; artifex

ET poeta Antipater sidonius omnibus annis uno tummodo die quo genitus erat febre implicabat': cunq; ad ultimã ætatẽ peruenisset: natali suo certo illo circuitu morbi consumptus est.

De Polystrato & Hippoclide Philosophis.

HOc loco apte referantur Polystratus & Hippoclides Philosophi eodem die nati: eiusdem præceptoris Epicuri sectam secuti: patrimonii etiam possidendi alendæq; scholæ cõione coniuncti: eodemq; momento temporis ultima senectute extincti: tam æqualem fortunæ pariter atq; amicitiæ societatẽ qs nõ ipsius cœlestis concordiæ sinu genitam nutritam & finitam puter? Quapropter hoc: potissimum fuerit aut in liberis potentissimi regis: aut in rege clarissimo: aut in uate ingenii florentis: aut in uiris eruditissimis: aut in homine sortis ignotæ: ne ipsa quidem omnis bonæ malæq; materiæ fecũda artifex reꝝ: rationem reddiderit natura.

OLI. NOn magis, Non magis inquit rationem reddere possem: cur hæc miracula in eiusmodi hominibus natura esse uoluerit. ℣ Quã qui, p quomodo. ℣ Sylueſtres capreas, Plin. lib. xxv. ceruas non capreas dicit. Simplicius inqt Ceruæ monstrauere Elaphoboscon: de qua diximus. Itẽ elsinem a partu dictam: ostendere ut indicauimus: dictamũ uulneratæ eo pastæ statim decidentibus telis. nam lib. viii. dixerat dictamum herbam extrahendis sagittis monstrauere percussæ eo telo pastuq; eius herbæ electo. ℣ Capreæ,

Capreæ

NOn magis q̃ q ita sylueſtres capras Cretæ genitas tantopere dilexerit: quas sagittis confixas ad salutare auxilium herbæ dictami tantum non suis manibus deducit: efficitq; ut cõcepta ea continuo & tela & uim ueneni uulneribus respuãt. aut

sunt capreæ Sylueſtres & capræ domesticæ: sed in Creta capreæ Sylueſtres confixe sagittis si modo periculum instantis mortis euadere possint per se ad dictamum herbam confugiunt. qua gustata & tela uim ueneni repellunt: quod quidem a secreta quadam nature ratione proficiscitur auxilium dictami. Dictamus penultimam producit. Virgi. li. xii. Dictamum genitrix cretea carpit ab ida. ℣ Tãtũ non. i. ferme inquit ipsa natura suis manibus eas deducit ad remedium dictami saluberrimum. ℣ Concepta, comesta. ℣ At in Cephalenia: Pli. lib. vii. constat in lusitania circa Vlysiponem oppidum & tagum amnem equas fauonio flante obuersas animalem concipere spiritum: idq; partum fieri & gigni pernacissimum ita sed triennium uitæ non excedere: quod etiam beatus Augusti. confirmat lib. de ciui. dei. ℣ equæ uidelicet ore aperto uentos excipientes concipiant. unde Vir. Sic omnes uersæ in Zephirum stant rupibus altis. exceptantq; leues auras. & sæpe sine ullis coniugis uento grauidæ: mirabile dictu. Solinus in proximis inquit Vlysipponis equæ lasciuiunt mira fœcunditate. nam aspirante fauonii uẽto cõcipiunt & sitientes uiros aurarum spiritu maritantur. Varro quoq; dicit: In ulteriore Hispania uerno tempore equas nimio calore commotas contra frigidiores plagas & uentos ora patefacere ad sedandum calorem & eas exinde concipere: edereq; pullos licet ueloces diu tamen minime duraturos. ℣ Ex alto, quia in edito loco consistunt ut uentos commodius capiant. Vnde Vir. Stant rupibus altis. ℣ Aut hoc etiam. Solinus commemorat tẽplum Crotonæ esse Iunoni consecratum cuius ara exposita est aperto aeri: ita ut ab omni regione uenti perflantes

in eam ſpirare poſſint:& tamen illic cinerem ſacrorum immobilem permanere. ¶ Quapropter. Nec etiam ratio/nem reddiderim quamobrem natura uoluerit. ¶ Crotonæ. quæ eſt ciuitas Calabriæ:& eſt genitiuus aduerbialiter poſitus:ac ſi diceres Vincentiæ. ¶ In Caleno agro. a calibus quod oppidum eſt in Campania dictum pluraliter hæ cales calium. quia homines inebrientur non ſecus ac ſi uinum bibiſſent. ¶ Licentiæ plurimum uendicari. qui plurimum laboris ſuſtinet:hic debet aliquanto plus licentiæ ſibi cæteris aſſumere. ergo cum tãtus ſit naturæ labor:ut per eam cuncta gignantur non mirandum eſt ſi dum uires ſuas oſtendit tantum ſibi licentiæ uendicat ut plæraq; faciat quorum cauſam hominibus ignotam eſſe uelit. ¶ Gignendi. de natura naturante intelligit. ſed ſi uere intelligitur natura naturans deus é. ¶ A Tito Liuio. Hoc miraculum Liuius narrat in ſecunda decade primi punici belli:quam nos amiſimus. Aulus Gellius li. vi. ca. iii. Tubero inquit in hiſtoriis ſcriptum reliquit bello primo punico. Attilium Regulum conſulem in Aphrica caſtris apud Bagradam flumen poſitis prælium grande atq; acre feciſſe aduerſus ſerpentem inuſitatæ immanitatis. eumq; magna totius exercitus conflictione:balliſtis atq; captapultis diu oppugnatum:eiuſq; interfecti longum corium pedes centum & uiginti Romam miſiſſe Pli. lib. viii. Nota eſt inquit in punicis bellis ad flumẽ Bagradam a Regulo imperatore baliſtis tormentiſq; ut oppidum aliquod expugnata ſerpens centum uiginti pedum longitudinis pellis eius maxillæq; uſq; ad bellum Numantinum durauere in templo. ¶ Apud Bagradã fluuium:qui præter uticam labit. quæ diſtat triginta milia paſſuum a Carthagine. ¶ Vſu amnis. quia nõ audebant appropinquare milites fluuio ut aquam inde haurirent. ¶ Voluminibus:quia lõgitudine caudæ corripiebat milites complures & ita illos præmebat ut nec caret. ¶ Eliſis: diſſipatis: laceratis. ¶ Telorum ictu. nam tela in eum contorta penetrare non poterant. ¶ Baliſtarum tormentis: ideſt machinis quibus ſaxa maiora mittuntur. ſed hoc loco balliſta ſine dubio uidetur ſignificare ſaxum maius quod machina mittitur. & dicit balliſta a iacẽdo. unde lectum eſt etiam balliſtas talẽtarias eſſe: ideſt .lxx. librarum ſaxa. unde hoc loco ſequitur. ſilicũ crebris & ponderoſis uerberibus. ſed balliſta a græcis accipitur pro tormento mœnia concutiente in qua ſignificatione ſæpius inuentum eſt apud poetas Ouidius libro primo de triſtibus. Quam graue balliſtæ mœnia pulſat onus Lucanus pro inſtrumento haſtam quandam iaciente accepiſſe uidetur. cum ait. Neq; enim ſolis excuſſa lacertis Lancea: ſed tenſo balliſtæ turbine rapta. ¶ Procubuiſſe. poſtq̃ tandem tranſfixa ſagitta occubuit.

Cale/no ager

Bagra/da flu.

in Cephalenia inſula quum omnia ubiq; pecora hauſtu aquæ quottidie recreentur in ea pecudes maiores ex parte anni ore aperto ex alto uentos accipientes ſitim ſuam ſedare inſtituerit. aut quapropter crotone in templo Iunonis laciniæ aram ad omnes uentos immobili cinere donauerit potiſſimũ. uel quare alterã in macedonia:alteram in caleno agro: aqua proprietatẽ uini:qua homines inebrientur poſſidere uoluerit. Non admiratione iſta ſed memoria proſequi debemus. quũ ſciamus recte ab ea plurimum licentiæ uendicari penes quam infinitus cuncta gignendi labor conſiſtit.

De mirabili magnitudie & lõgitudine ſerpẽtis.

AT quia ſupra uſitatam rationem excedentia attigimus:ſerpentis quoq; a. T. Liuio curioſe pariter ac facunde relatæ fiat mentio. is. n. ait in Aphrica apud Bagradã flumen tãtæ magnitudinis anguẽ fuiſſe: ut Atilii Reguli exercitũ uſu amnis prohiberet. multiſq; militibus ingenti ore correptis: cõpluribus uoluminibus caudæ eliſis:cum telorũ iactu perfodari nequiret:ad ultimũ balliſtarũ tormẽtis undiq; petitã ſilicũ crebris & põderoſis uerberibus procubuiſſe: omnibuſq; & cohortibus & legiõibus ipſa carthagine uiſam terribiliorem. atq; ẽt cruore ſuo gurgitibus imbutis corporiſq; iacẽtis peſtifero afflatu uicina regiõe polluta:romana inde ſummouiſſe caſtra. dicit belluæ corium. c. xx. pedum longum in urbem miſſum.

¶ Dictami. Dictamus eſt herba paſſim proueniens in Creta de cuius ui inter naturæ miracula refert Ariſtoteles eadem quæ Valerius. apud Aratum mallotes Zenodotus Δικτωσενευωδῆι Dictamum putat intelligendum uel ex eo quod odorum uocat. Ad faciles enim partus hæc herba ſuſternit: unde Euphorion Ilithyias ea coronatas inducit. ¶ In Macedonia. Vitruuius Architecton & Plinius in Paphlagonia. THE.

¶ Valerii Maximi Liber primus ſæliciter finit. Eiuſdem Liber ſecundus incipit. Et primo de Inſtitutis.

OLI. DIues & præpotens naturæ regnū. Incipit nūc ſecūdus Liber in quo ferme hæc omnia continent: inſtituta maiorū: diſciplina militaris: ius triumphādi: cēſoria nota: & uirorū maieſtas. Facit autē p̄fationē: q̄ nos reddit attētos cū oſtēdat q̄bus primo de rebus dicturus ſit: uidelicet de inſtitutis maiorū quæ ad id pertinēt ut uitæ noſtræ præſenti eorū exēplis cōſulere poſſimus. Captat inſuper beniuolentiam ab Imperatore Tiberio: cū dicat: q̄ ſub eius imperio feliciter uiuatur. ad cōfirmādum ſtatum præſentem exempla hæc ꝓficiunt. Vtiq̄ uero tranſitione colore rhetorico: cum q̄bus de rebus dixerit: & de quibus dicturus ſit breuiter oſtendit: poſtq̄ inquit de poteſtate naturæ ſuperiori capitulo diximus nūc de priſcis inſti-

Diues trium gene-rum tutis dicere incipiemus. ℣ Sunt autē inſtituta, mores ratione & conſilio cōprobati. ℣ Diues trium generū eē hoc loco aperte uidemus. ditia uero a dite inuenit. ℣ Iniiciā ſtilum: ſcribere incipiā. nā iniicere eſt immittere: inſerere: imponere. ab in & iacio: q̄ſi intro iacere. Inicia re uero imbuere: ſanctificare: innouare: hoc loco iniicere incipere ſignificat unde iniciū principiū. ℣ Cæterarū. quia non domeſtica ſolum ſed externa quoq; cōmemorabo. ℣ Sub optimo principe. ſ. Tiberio: nec ſine adulatiōe hoc dicit. ℣ Eleméta. principia. unde quattuor elementa rerū omniū primordia philoſophi eſſe uoluerūt: q; ab his gignerent cuncta. & ideo p ſimilitudinē cuiuſlibet rei principiū non abſurde dicimus elementū. ℣ Præſentibus moribus. nā uetera exempla præſentibus auctoritatem præſtant. nam quanto maioris auctoritatis eſſe uidebuntur hi a quibus hæc documenta manauerint: tanto ea etiam nobis uidebuntur eſſe ſanctiora.

Valerii Maximi Liber Secundus.

De Inſtitutis Antiquis.

OLI. APud antiquos: Hoc inſtitutū apud Liuiū lib. i. plane dignoſci poteſt: ubi dicit: non prius regnū acceptū fuiſſe a Numa Pompilio ſecundo Ro. rege q̄ deos auſpiciis ille cōſuleret. Is. n. in loco edito aſcendens lituo ſpacia deſcripſit in cælo ab oriēte: ab occidente: a meridie: a ſeptētrione: proſpiciens quantū oculi ferre poterāt. & partē ab oriente appellauit anticam. ab occidente poſticā: a meridie dextrā: a ſeptentrione ſiniſtrā: deinde cū operto capite ſtetiſſet: animo concepit: q̄ auſpicia & qua parte mitti uellet: quibus miſſis cōtinuo rex creatus eſt & in

Auſpicā di cōſuetudo regnū acceptus. ℣ Auſpicio: ab aſpectu auiū: q; ꝓpter eorū aſpectū intelligebat quid placeret diſpliceret ue diis. ℣ Ipſo tamen nomine. q. eo quod auſpices appellant tametſi auſpicia non petant: apparet tamen eos aliquid ex conſuetudine maiorū q omnibus in rebus auſpiciis utebantur retinere. Vnde Lucānus in receptiōe Martiæ Catonis ait. Contentiq; auſpice Bruto. ℣ Auſpicia. ab aſpiciēdis auibus: ut dixi ſiue præpetibus ſiue oſcinibus. nā præpetes aues erant quæ uolatu ſuo futura prænunciabant Oſcines uero quæ non uolatu tantum: ſed ēt garritu ſignificabant quæ inſtare uiderētur.

OLI. HOeminæ hoc inſtitutū ſatis abhorret a conſuetudine noſtra & indecorū eſt ut uiri cœnantes recubent: quam conſuetudinem adhuc græci ſeruant. cubito enim innixi ſiue proſtrati & iacentes epulantur. ℣ Sedentes. Viri quidem recubabant ſtrati mulieres uero ſedebant. Legitur in uita Catonis q; paulo anteq̄ ſe Vticæ interimeret ſedens cœnauerit quemadmodum poſt ciuile bellū conſueuerat. nam ante niſi cū dormiret ſemp ſtabat uel nunq̄ iacebat. ℣ Cœnitabant: qa ut refert Seruius & Iuue-

DIues & præpotēs naturæ regnum ſcrutatus: iniiciam ſtilū: tā noſtræ urbis q̄ cæterarū gentiū priſcis ac memorabilibus inſtitutis. Opus ē. n. cognoſci huiuſcæ uitæ quā ſub optimo Principe felicē agimus: q̄ nā fuerit elemēta: ut eorū quoq; reſpectus aliqd p̄ſentibus moribus ꝓſit.

De Nuptiis.

APud antiquos nō ſolū publice ſed etiā priuatim nihil gerebat: niſi auſpicio pri9 ſumpto. quo ex more nuptiis etiā nunc auſpices interponuntur: q quanuis auſpicia petere deſierint: ipſo tamen noīe ueteris conſuetudinis ueſtigia uſurpantur.

HOeminæ cū uiris cubātibus ſedētes: cœnitabāt. q̄ cōſuetudo ex hoium cōuictu ad diuina penetrauit: nā Iouis epulo ipſe i lectulū: Iuno

nalis testat: apud maiores prandia non fuerant in usu, unde Iuuenalis: Quis fercula septem secreto cœnauit auus? & sunt qui dicant primũ qui prandii consuetudinẽ in urbẽ Romanã introduxerit: fuisse Mariũ ꝓpter illud carmẽ: Exul ab octaua Marius bibit, ego uero ante Marium & Priscũ & Arpinatẽ prandia in usu fuisse legi. Pli. libro .xxxiii. ubi loquit de .Qu. Aelio tuberone .L. Pauli genero .Qu. Aelium inquit cũ legati ætolorũ in cõsulatu prandentẽ in fictilibus adissent, missa ab his uasa argẽtea non accepisse. Cõstat autem hũc Aelium multo ante fuisse q̃ Mariũ. ℣ Conuictu. Iã tẽporibus Valerii hæc cõsuetudo sensim aboleuerat apud homines: sed in Epulo Iouis ad huc seruabat. erat aũt Epulũ Iouis qd alio nomine lectisterniũ dicebat. In capitolio .n. stratis tribus lectulis conuiuiũ apponebat tribus diis: Ioui: Iunoni: & Mineruæ, uel ut tradit Liuius: sex. ut paulo infra. Iupiter uero .i. simulachrum Iouis statuebatur in lectulo recubans: Iuno & Minerua in sellis considebant: sed appositis epulis non ipsi dii sed septem epulones conuiuia celebrabãt. Quare autẽ inuenta fuerint lectisternia Liuius libro .v. docet: Dicit .n. grauis pestilensq; omnibus animalibus æstas excepit urbem: cui insanabili pernicie quãdo nec causa nec finis inueniebat: libri Sybillini ex senatusconsulto aditi sunt duumuiri sacris faciundis lectisternia tunc primũ in urbe Romana facta: ꝓ dies octo Appollinẽ, Latonãq; & Dianã: Herculẽ: Mercuriũ atq; Neptunũ: tribus q̃ amplissime tũ apparari poterant stratis lectis placauere: priuatim quoq; id sacrũ celebratũ est tota urbe patẽtibus ianuis: ꝓmiscuoq; usu rerũ omniũ in propatulo posito: notos ignotosq; passim aduenas in hospitiũ ductos ferũt: & cũ inimicis quoq; benigne & comiter sermones habitos iurgiis & litibus teperatũ, uinctis quoq; dempta in eos dies uincula: religioni deinde fuisse: quibus eam opem intulissent uinciri. Augustinus quoq; de ciuitate dei de his mentionem facit. ℣ Conuictu. Alio noie conuiuium dicimus nam a conuiuendo dicitur: eo q̃ inter se conuiuere solent. est enim conuiuere simul uiuere. ℣ Quod genus: ætate nostra inquit cõsuetudo ista minime seruat. ℣ Quia magis. Plus auctoritatis habent exempla dearum q̃ mulierum.

Epulũ Iouis Lectisterniũ

& Minerua in sellas ad cœnam inuitabantur: quod genus seueritatis ætas nostra diligentius in capitolio q̃ in suis domibus seruat. uidelicet quia magis ad rem pertinet dearum quam mulierum disciplinam contineri.

QVæ uno cõtentæ matrimonio fuerãt: corona pudicitiæ honorabant. Existimabãt .n. eũ ꝑcipuæ matronæ sincera fide incorruptũ esse animũ: q̃ post depositæ uirginitatis cubile in publicũ egredi nesciret. multoq; matrimoniorũ experientiã q̃si legitimæ cuiusdã intẽperantiæ signum esse credentes.

De primo Repudio.

REpudiũ inter uxorẽ & uiq; a cõdita urbe usq; ad .C.L. annum nullum intercessit. Primus autẽ Sp. Carbilius uxorem sterilitatis causa dimisit: q̃ q̃q̃ tolerabili ratiõe motus uidebat. reꝑhensione tamen non caruit: qa nec cupiditatem qdem liberorum coniugali fidei præponi debuisse arbitrabant.

QVæ uno cõtente matrimonio fuerant. Homines sic existimant id esse uerissimum pudicitiæ signum: uno postq̃ semel tantũ cũ uiro uixerint: & uno cõtentæ marito & ita est ꝓfecto. nã ut inquit Iuuenalis: Ocius illud extorquebis ut hæc oculo cõtenta sit uno. Eiusmodi aũt mulieres q̃ uno tantũ matrimonio cõtentant. græce dicunt .i. monogamæ: unius matrimonii. ℣ Corõa pudicitiæ honorabantur. quasi pudicissime dicerent. ℣ Matronæ. supple quæ non transierãt ad secunda uota. ℣ Sincera fide: pura sincerum dicitur purum quasi sine cera: sicuti mel purum dicimus quod sine cera est. ℣ Post depositæ uirginitatis cubile: idest post primas nuptias in quibus uirginitas deponitur. ℣ In publicum egredi. nescire publicari. ℣ Legitimæ intemperantiæ. quia licebat quidem secundas uel tertias agere nuptias. sed tamen non sine suspitione fiebat libidinis cuiusdam intemperatæ. & ideo legitimam intemperantiam appellat.

OLI. Monogamis institutus honos Sincerum OLI.

REpudium. Dicit hoc institutũ apud antiquos seruatũ fuisse. ℣ Centesimũ & quit: quagesimũ annum. Aulus Gelius dissentit a Valerio lib. iiii. cap. iiii. Dicit .n. memoriæ traditũ est quingẽtis fere annis post Romã conditã nullas rei uxoriæ neq; actiones neq; cautiões in urbe Romana: aut in latio fuisse: quoniã ꝓfecto non desiderabant. nullis etiã tũc matrimoniis diuertẽtibus: Seruius quoq; Sulpitius in liquẽ cõposuit de dotibus: tũ primũ cautiones rei uxoriæ necessarias uisas esse scripsit: cũ Spurius Carbilius cui ruga cognomentũ fuit: uir nobilis diuortiũ cũ uxore fecit: qa liberi ex ea corporis uicio nõ gignerentur: anno urbis conditæ qngentesimo uigesimo tertio. M. Attilio. P. Valerio cõsulibus: atq; is Carbilius traditur uxorem quam dimisit ægregie dilexisse: carissimãq; moꝛ eius gratia habuisse: & iusiurãdi religionẽ animo atq; amori præuertisse: q̃ iurare a censoribus coactus erat: uxorẽ se liberoꝛ habendorũ gratia habiturũ. alio loco dicit idem Gelius hoc diuortium fecisse de amicorum consilio q̃ sterilis esset. Dionysius. Quod autem lex ait: hæc de mulieribus pulchre se habuerit testis fuit diuturnitas. cõstat enim intra quingentos uiginti annos nullum Romæ fuisse diuortium centesima & tricesima Olympiadæ consulibus. M. Pomponio: &. C. Papirio: q̃ primus uxorem suam dimisisse dicitur Spurius Carbilius uir non obscurus iurare coactus a censoribus liberorum gratia se matrimonium colere. erat autem ei coniunx sterilis quo tamen facto q̃q̃ ob necessitatem populo inuisus fuit. ℣ Sterilitatis causa. Vitio corporis: q̃ uidelicet filios non conciperet. ℣ Vocati. sutro q̃uis nonnulli diuortium fecerint: hoc tamen institutum seruauere: ut matronarum corpora q̃ in ius uocarentur ab obstetricibus nõ pertractarentur ut pudicitiæ decus inuiolatum maneret. hoc autẽ fiebat quando mulier q̃ sterilis esse dicebatur: nõ sua causa hoc fieri dicebat: & ideo adhibebantur obstetrices quæ illius corpus pertractarent: sed earum quæ in ius uocabantur

nō pertractabant. ℣ Inuiolata stolæ. Nolebant ne uestem quidem attingi mulieris in ius uocatæ: ut honor mulieris omnino seruaretur: & stolæ: casus nominatiuus est & græcum hæc stolæ huius stoles: & est proprie uestis muliebris ad talos usq; demissa.

THEOLI. ℣ Centesimum. Vigesimum legendum uidetur. ex Dionysio: Seruio: Sulpitio: Gellioq;.

VIni usus. Hoc institutū qđ apud maiores fuit non memoria solū: ueꝝ etiā laude uidet esse dignissimū q; mulieres Ro. sine usu uini fuerint: idq; Valerius ualde probat: sicut & probandū est. hoc aūt iō censuerūt. qa uidelicet ad incōcessam libidinē pximus sit gradus: nam ubi uino calent mulieres facile labunt in libidiné: unde Terē. sine cerere & baccho friget uenus. putabāt ergo mulieres pudicas esse posse si uino se abstinerēt: & sine dubio uinū est magnū libidinis irritamentū: unde Aulus Ge. de noctib⁹ atticis dicit: nō minori pœna affici cōsueuisse mulieres: q̄ uinū bibisse depræhenderent: q̄ si aut pbrū: aut adulteriū cōmisissent. pœna aūt capitalis erat. Dionysius quoq; li. i. Delinquēs inqt uxor in aliquo iudicē & magnitudinis pœne dominū sortiebat eū q lesus erat. cognati nāq; simul cū uiro de his iudicabāt in q̄bus erat corpis corruptio de eo q; peccatoꝝ oium uidet græcis minimū: siqua inuenta esset mulier uinū bibens nā utraq; hæc mulctari morte cōcessit Romulus: Metellus qa uxorē uinū bibisse deprehēdit: eā interemit. Romæ āt & in uniuerso latio: uino qđ prisca lingua temetū appellat: mulieres abstinebāt: unde ēt abstemiæ dictæ sunt lauretā: paſſum murenā: p uino bibebāt: cognati eoꝝ osculū afferebāt: ut si uinū bibissent deprehēdere possent. ℣ A libero patre intemperātiæ. Ex ebrietate pficisci libido. ℣ Libero. Baccho: nā liber ille uidet esse q uini aliquāto plus sumpserit q̄ necesse foret: utpote oia sibi licere existimans: & hic liber nomē accepit. ℣ Comitatis genere tēperata eēt indulgē. Suauitatis seueritas & remissio duæ sunt extremitates: comitas media est inter utrāq; nam ois uirtus semper medio duaꝝ extremitatū posita ē: seueritas ē cū aliqs ne punctū qdē a ueritate discedit. Remissio cū oia ai q̄dā oblectiōe remittit: comitas utrāq; tēperat extremitatē: nā & si seueritas uirtus ē: nō tñ usq; adeo ad calculū redigēdi sunt mores. ℣ Cōciniorem. Conuenientiorem. specioriorē: nec a cano deducitur ut quidā existiment: qđ si esset concinus penultimam breuem haberet quæ longa est: sed cinus erat potionis genus quod e diuersis rebus fieri solebat: q̄ rerum uarietas suauem potionem reddebat: unde concinū dicitur conueniens & congruū. & concinare significat facere. Plautus auceps priusq̄ escam effundit concinauit areā. ℣ Capillos cinere rutilarūt. Hanc cōsuetudinem & mulieres: nostræ facile seruant ut cinere calefacto rubicundos capillos reddant. ℣ Rutilarunt. Rubicundos reddiderunt: nam rutilū dicimus rubicundum fulgidū clarū coruscum inde Rutilare fulgere rubicundū fārere. ℣ Nōnulli. n. Occurrit tacitæ q̄stioni: qa diceret aliquis hoc uiros uxoribus nō debuisse pmittere q̄ fortasse his ornamētis formosiores factæ: amores alioꝝ i se elicere potuissent: & iuuenū aios sollicitare: respondit ergo Valerius dicens iō concessisse uiros mulieribus hūc ornatū quia adulteros non metuebant. ℣ Tunc. Illis tēporibus cū pudori maximus honor habebat. ℣ Subsessorū. Insidiatoꝝ subsessor proprie dī q delitescit ad aliū occidēdū p insidias: nā subsidere dicunt qui uias obsidēt ut per insidias uiatores intercipiant. Vir. subsedit adulter: unde hoc loco p oppressoribus alieni Thori accipitur & est substātiuū nomē subsessor. soris. ℣ Videre &. Hæc duo custodiebant mutuo Pudore: ut & mulieres Castæ uiderent Adolescentes & pariter Castæ uiderent Ab ipsis. ℣ Inuicē locuti: Vt uerbi gratia si dixissent: nō recte feciſti q̄ me uerbo læsisti: nec tu qdē q̄ male respondisti: sed hoc tibi remitto uir inquit. & itē ignosco tibi ait uxor: & hoc modo placati inde discedebāt. ℣ Quottidianæ: qa sæpe accidere solet ut inter uiꝝ & uxorē aliqd oriat nō satis sincereꝝ. ℣ Inq; pari iugo. Cōiūctiōe & pari copula uiri & uxoris. & bene pari qa q̄tū uir uxori tātū & uxor uiro debet. ℣ Sui appellatiōe: q̄ partē uiroꝝ & partē cōtinet fœminaꝝ: nā in eo qđ dicit uiri ptē ostēdit uirilē. in eo q; uniuersum nomē fœminini generis est: partē cōtinet mulieris: habet igit appellationē fœminini generis: sed & masculinū

Liber unde Bacchus

Subsessor Subsidere

SEd quo matronale decus uerecundiæ munimēto tutius esset in ius uocanti matronam: corpus eius attingere non permiserunt: ut inuiolata manus alienæ tactu stola relinqueretur.

De usu uini mulieribus interdicto.

VIni usus olim Romāis fœminis ignotus fuit. ne. s. in aliquod dedecus prolaberentur. quia proximus a libero patre intemperantiæ gradus ad inconcessam uenerem esse consueuit.

CAeterū: ut non tristis eaꝝ & horrida pudicitia sed honesto comitatis genere tēperata eēt indulgentibus maritis: & auro abundanti & multa purpura usæ sunt: & quo formā suam cōciniorem efficerent summa cū diligentia capillos cinere rutilarunt. Nulli. n. tunc subsessores alienorum matrimoniorum oculi metuebantur: sed pariter & uidere sancte & aspici. mutuo pudore custodiebantur.

De Sacello deæ Viriplacæ.

QVoties uero iter uiꝝ & uxorē aliqd iurgii intercesserat in sacellū deæ Viriplacæ: qđ ē in palatio ueniebāt: & ibi inuicē locuti q̄ uoluerant: cōtentione aiorū depositā cōcordes reuertebant.

DEa nomē hoc a placandis uiris assecuta fert: uenerāda qdē & nescio an pcipuis & exq̄sitis sacrificiis coléda. utpote quottidiānæ. ac domesticæ pacis custos: ī pari iugo charitatis ipa sui appellatiōe uiroꝝ maiestati dbitū ac fœminis reddés honorē.

inclusum. ℣ Necessitudines. Necessitudo dr̃ cõiũctio tã sanguis q̃ amicitiæ plærũq; ẽt necessitatẽ significat. ℣ Cõsentanea: Cõgrua. cõueniẽs. ℣ Ná mi. Hoc inqt exẽplo maxio põt eẽ idicio: q̃to in honore habita fuerit pudicitia. ℣ Minimo: qa res q̃uis minima sit tñ uim maximã hẽt. ℣ Filio pubere: filio adolescẽte. é. n. puber q ad adultã ætatẽ puenit q̃. xiiii. anno terminat̃ a pube. i. corpis pudẽtia dictus q; ea loca tũc primũ lanuginẽ ducũt: q tũc puberes eẽ putabant̃ cũ. xiiii. annũ ipleuerint: q̃uis alias nũdũ pubescãt: tũc tñ ex habitu corpis pubertatẽ ostẽdũt. & generare possunt: dr̃ ẽt pubis unde eius cõpositũ hic & hæc ipubis Virgilius pubis Iuli dixit. pubes uero collectio iuuenũ hoc est iuuẽtus: ut studiosa pubes: ipsa quoq; ætas pubes dr̃: & pubertas. pubes lanugo barbæ: ps pudẽda corpis C. li. officio. i. c. de uerecũdia. q inqt more nr̃o uenustius cũ parẽtibus puberes filii cum soceris generi non lauant̃: retinẽda é igit̃ uerecundia huius generis p̃sertim natura ipsa magistra. ℣ Nudare: Deponere uestimẽta: q̃bus depositis quodãmodo pudorẽ deponebant: sicut scribit Hesio. mulier simul cũ uestẽ pudorem exuit. ℣ Sanguini: ad id refert̃ qui dixit pater cum filio non lauabatur. ℣ Affinitati: ad id quod gener cum socero. Necessitudo Cõsentaneũ

Aliud institutum.

HIuiusmõi inter cõiuges uerecũdia. q̃d iter cæteras necessitudines nõne appet cõsentanea: nã ut minimo idicio maximã uim eius significẽ: aliq̃diu nec pr̃ cũ filio pubere: nec socer cũ genero lauabat̃. Manifestũ igitur est tantũ religionis sanguini & affinitati: q̃tũ ipsis diis immortalibus tributum: quia inter ista tam sancta uincula: non magis q̃ in aliquo sacro loco nudare se nefas esse credebatur.

De conuiuio cognatorum.

CONuiuiũ ẽt solleẽne maiores istituerunt idq; caristia appellauerũt: cui præter cognatos & affines nẽo iterpõebat̃: ut siq̃ iter necessarias p̃sonas q̃rela eẽt orta: apud sacra mẽsæ & inter hilarita tem aiorũ fautoribus concordiæ adhibitis tolleretur.

De honore impenso senibus a iuuenibus.

SEnectuti iuuẽt9 ita cumulatũ & circũspectũ honorẽ reddebat: tãq̃ maiores natu adolescẽtiũ cões pr̃es eẽnt. quo circa iuuenes senatus die utiq; aliquẽ ex patribus. C. aut ꝓpinquũ aut pr̃nũ amicũ ad curiã deducebãt affixiq; ualuis expectabãt: donec reducẽdi officio ẽt fungerent̃ q̃ q̃dẽ uolũtaria statiõe: & corpa & aios ad publica officia sustinẽda ipigre corroborabãt: breuiq; ꝓcessu moraq; i lucẽ uirtutũ THE. OLI. Cõuiuii genera

CONuiuiũ ẽt solleẽne: Triplex é cõuiuiũ. s. philosophicũ: cui tñ philosophi & sapiẽtes iterfunt de scientiis disputantes alteq; politicũ. i. ciuile q̃d fit a ciuibus: & ad hoc iuitant̃ affines & cognati: fit ãt maxie in festis solẽnibus: utputa in festis natiuitatis & similib9: tertiũ uulgare appellat̃ q̃d a uulgaribus fit. sed de politico loqt̃ hoc loco. quot ãt debeãt eẽ cõuiuæ. A. Gelius declarat li. xiiii. ca. x. Solẽne a solo & ãno dr̃ solẽnis q̃d semel i anno celebrari cõsueuerit: sæpeẽt ꝓ singulari accipit̃. ℣ Caristiã: gratificatione a græco deducit̃: nã gratifico significat. ℣ Interponebat̃: Nemini itereſſe licebat. ℣ Necessarias: necessitudine cõiunctas: nam illos necessitate coniũctos dicimus q uel amicitia uel ꝓpinqtate uel affinitate copulati sũt. ℣ Sacra mẽsæ. i. epulas. nã oia q̃ mẽsis apponũt̃ sacrata putabãt̃: qa ex his añq̃ uescerẽt̃ primitias sp deo offerebãt. ℣ Fautorib9. s. cognatis & affinib9 & qa erãt iter se sãguie ꝓiũcti: iõ fauebãt potiꝰ ꝓcordiæ.

OLI. Senectuti habit9 honos

SEnectuti: ita inqt adolescẽtes i honorẽ habuere senes: ut cõmunes adolescẽtib9 pr̃es eẽ uiderent̃: ná ut inqt Geli9 nulli rei maior honos tribui q̃ ætati solit9. Maioresq; natu a miorib9 colebant̃ ad deũ ꝓpe & parẽtũ uicẽ: atq; oĩ i loco oĩq; spẽ honores priores potioresq; habiti sunt. a cõuiuio quoq; ut scriptũ est in antiqtatib9: seniores a mioribus domũ reducebant̃: eũq; morẽ accepisse Ro. a lacedæmõiis traditũ é apd quos Lygurgi legib9 maior oĩum req; honos maiori ætati hẽbat̃. sed postq̃ Soboles ciuitati necessaria uisa ẽ & ad ꝓlẽ ppli frequẽtãdã p̃miis atq; iuitamẽtis usus fuerit. tũc añ lati q̃busdã i reb9 q uxorẽ q liberos hr̃ent: seniorib9 neq; liberos neq; uxores hũtib9 sicuti capite legis Iulie priori & cõsulib9 fasces sumẽdi ptãs sit. nõ q plures ãnos nat9 é: sed q plures liberos q̃ collega aut i sua ptãte hẽt: aut bello amisit sed si ꝓ utrinq; nũerus liberoq; ẽ: marit9 aut q i nũero maritoq; ẽ p̃ferẽt̃. si uero ãbo mariti & pr̃es totidẽ liberoq; sunt tũ ille pristinus honos ĩstauraẽt̃: & q maior natu é prior fasces sumit. sup his ãt q & Cælibes ãbo sunt: aut parẽ numeq; filioq; habẽt: aut mariti sunt: & filios nõ hũt nihil scriptũ in lege de ea re ẽ: solitos tũ audio q lege potiores eẽnt fasces primi mẽsis collegis cõcedere: aut lõge ætate prioribus nobilioribus multo aut scdm cõsulatũ ineuntibus. ℣ Cumulatũ. Plenũ ꝓfectũ amplũ. ℣ Circũspectũ. Honorabilẽ. q̃d omni ex parte diligẽter obseruarẽt. ℣ Quo circa iuuenes: Quo senatus haberẽt̃ uidelicet seniores cũ curiã cõgregabant̃. ℣ Patribus cõ. Multi sunt q existimãt oẽs senatores ab initio cõstitutæ curiæ pr̃es cõscriptos fuisse appellatos. q; oẽs uno tpe simul scripti eẽnt sed uehemẽter fallũt̃. ná ut tradit Li. Romu. ab initio curiã instituit. & cẽtũ delegit senatores. siue q; nũerus ille sufficere uidebat̃: siue q; plures nõ erãt q delegi possent: deinde cũ iperiũ Ro. auctũ eẽt. & opus eẽt pluribus cõsultãtibus: alii cẽtũ additi sunt: regnãte Tarquinio Prisco. q supioribus additi sunt appellati conscripti. i. cũ aliis scripti: deinde ꝓcedẽte tpe oẽs cõscripti fuere appellati: pr̃es ãt dicti: q; nõ sec9 p̃riæ curã habebãt q̃ pr̃es filiis habẽt. senatores uero a senectute. ℣ Affixi. ostẽdit diligẽtẽ curã adolescẽtũ ut nec pũctũ q̃dẽ horæ a ualuis discederẽt. affixi ergo inherẽtes. ℣ In statiõe. Appellat expectationẽ illã q̃dã stationẽ nõ statiões loca sunt ante fores castroq;. ubi stare custodes castroq; cõsueuerũt. & a scãdo dictæ sunt statiões q̃q̃ & ipi custodes statiões sæpe uocant̃. Statio quoq; ubi ad tps stãt naues: ná portꝰ é. ubi hiemãt

in motus ab accessu uētoꝝ, uolūtaria ät dicit ad differētiā statiōis castroꝝ nā sorte excipiebant q custodias facerēt & sicut illa fortuita, i. sorte ita hæc uolūtaria statio erat. ℣ Corpa. Ad sustinēdos labores. ℣ Alios. Ad pseuerantiā.

Medi/tatio

℣ Impigre. prōpte. strenue. ℣ In lu. in māifestatiōe. ℣ Meditatiōe. Exercitatiōe nā græci dicūt. qđ nos medi/tor. inde meditatio. qui adolescētes pricipiū alicuius actiōis ineūt anteq ad rē ipsam tractādā ueniāt: nō nihil ingeniū suū & uires exercebāt & appellat meditatio. i. exercitatio: ut cū iuuenes in cāpo Martio exercebant equū ascēdere. iaculū mittere. cursu: palestra cōtēdere & hæc q̄dā p̄ludia dicebant. i. meditatiōes. ℣ In lu. cū tps eēt i quo uirtutes suas ostētare possent. ℣ Ipsi doctores: qa magno in honore senes habebant & ea p/sequebātur quæ ad maiestatem eorum uene/randā pertinebant doctores efficiebantur.

OLI.

NVitati ad. hoc quoq; īstitutū ser/uabat ut si ad cœnā iuitati fuisset uel a ꝓpinq; uel a sodalib⁹ priusq̄ discūberēt diligēter suscitarent: q nā eēnt uēturi ad cœnā ne discūbēdi officio se nē quēpiā p̄uenirēt. ℣ Ne se. ne anteq̄ seniores uenissent & suo q̄sq; loco discubuissent eos di scubitū p̄uenirēt qđ eis ñ mediocri uitio ascri bi intelligebat. ℣ Mēsa. i. secūda nā duab⁹ mē/sis tm̄ maiores utebant: una carniū altera po/moꝝ. Vir. & mēsæ grata secundæ. ℣ Priores. Nr̄is tpibus contrariū est. nā iuniores priores surgunt. ℣ Ex quibus: Ex hac diligentia appa/ret q̄ moderati fuerint in sermone.

Mēsæ duæ

OLI.

MAiores na. Diligētes qđē erāt iuue/nes i uenerādis senib⁹. at nō mun⁹ iformādis ad capessendas uirtutes iuuenib⁹ studiosi diligēteq; senes erāt idq; exēpla uiroꝝ illustrium p̄teritoꝝ & eoꝝ clarissima gesta. ℣ At ti. ubi erāt tibicines q cāebāt p̄claroꝝ uiroꝝ res gestas. Cato i ori/ginib⁹ dicit solitos eē i epulis cāere q̄uias ad tibicinā de claroꝝ uiroꝝ uirtutib⁹. idē Tulli⁹ li. i. Tusculanaꝝ qōnū. sero igit poetæ nr̄is uel agniti uel recepti: q̄q̄ ē i originib⁹ solitos eē in epulis cāere cōuiuas ad tibicinē de claroꝝ ho minū uirtutib⁹. Itē eodē li. q. iiii. nā cū carmini b⁹ soliti illi eē dicant & p̄cepta q̄dā q̄ occulti⁹ tradere: & mētes suas a cogitationū itētiōe cā/tu fidelibusq; ad trāq̄litatē traducere grauissi/m⁹ auctor i originib⁹ dixit Cato. morē apud maiores hunc epularū fuisse ut deinceps q ac/cubarent canerēt ad tībiam claroꝝ uirorū laudes atq; uirtures carmine cōprehensa q̄ carminibus celebrata erāt. ℣ Pāgebant. Canebant. ℣ Alacriorem. Promptiorem æmulationē: quasi quadā inflāmanti animi adhortatione.

Tibicē in epulis

OLI.

VId hoc: Cōmēdat hāc maioꝝ ꝓsuetudinē. ℣ Pubertas: adolescētia. puber ēt dī ille q primā barbæ lāu/ginē mittere cœpit. græci Iulō appellāt. uñ Iuli⁹ dict⁹ ē Ascāi⁹. ℣ Cāis: seniorib⁹: & iuuenes seniores ob seruabāt: ut senes uicissī iuuenes ad honores ꝓuehebāt. ℣ Defūcta alī effecta. i. uiribus exhausta. ℣ Ingre/diētes: q ingrederēt uitā agēdis reb⁹ occupatā & ubi op⁹ aliqd agēdū erat. ℣ Vitā aci q̄ rēp. admīstrar & honores gīie cœpissēt. ℣ Athēas. qa ꝓstat athēas urbē fuisse nobilē ex q artis disciplīa manauit ad nr̄os. ℣ Quā sc. philoꝝ. q p̄ceptis uitā hūanā īstituūt: & scribit schola p aspiratione teste Festo. nā ꝓuaco deducit qa cæteris reb⁹ omissis studiis liberalib⁹ uacar pueri debēt. ℣ Quæ ali. stu. Notāda cōstructio cū dixeris aliēigēa q̄si declinet aliēigēus na. nū. qđ ātiquoꝝ fuit: nūc tm̄ hic & h aleigēa. ℣ Inde ori. q. ita sit res ipa declarata: ab hac. n. uiri p̄stātis/simi nati sūt q ipiū pepere ro. ℣ Camilli. Similes camillo & cæteris. ℣ Ne si. lō. si. i. dicēdo. q. d. ut uno ꝓcludā uerbo.

Schola

OLI. Arca/na

ADeo ät ma. q̄ amātissimi reip. fuerit ro. ex hoc īstituto dēphēdit q. q̄ i senatu decreta fuissēt arcana tene/bant. ℣ Arcana secreta. cōpōit ab arca: nā sicut q̄ reponunt i arca secreta sunt ita arcana cōsilia dicīus q̄ in pectore ueluti arca cōcludunt. ℣ Tertio. p. b. sæpi⁹ agitatū ē de tertio pūico bello. & tertio dixit. quia fuit primū & fm. primū qđ cōfecit. C. Lutati⁹ i quo. M. A. Regul⁹ capt⁹ fuit & graui supplicio affectus: fm cui finē īposuit Scipio aphricāus supior. tertiū. P. Scipio Aphricāus iferior cōfecit. cōstat sæpius agitatā fuisse hāc rē i senatu: qa duo p̄stātissimi uīri inter se dissentiebāt. Cato. s. &. P. Scipio nasica: nā Cato sentiebat bellū iferē/dū & succedēte uictoria euertēdā eē carthaginē q̄ sæpe fœdera frāgeret totiēsq; rebellaret. At Scipio cōtra reliquē dā eē ut bellū illud exercitatio q̄dā foret iuuētuti ro. q̄ bellis assueta ociosa eē nullo mō posset. ℣ Verebat. n. id futu/rū qđ euenit: ne subacta carthagine: debellatisq; exteris gētib⁹ cū deessent hostes: in seipsos arma cōuerterēt. tñ se/cundū Marci Catonis sententiā factū est senatusconsultū. ut bellū carthaginēsibus inferretur: & subacta carthago

Meditatio

suaꝝ uerecūda laboris meditatiōe ipsi doctores erant.

NVitati ad cœnā diligēter q̄rebant q nā ei cō/uiuio eēnt interfuturi: ne senioris aduentū di/scubitu ꝓcurrerēt sublataq; mensa priores cō surgere & abire patiebant: ex qbus appet cœnæ quoq; tpe q̄ ꝓco & q̄ modesto sermōe his p̄sētib⁹ soliti sit uti.

De maioribus dātibus exēplū uirtutis iuuenib⁹.

MAiores natu in cōuiuiis ad Tibias egregia su/perioꝝ opa carmie comphēsa pāgebāt quo ad ea imitāda iuuentutē alacriorē redderēt.

QVid hoc splēdidius? qd ēt utilius certamie? pubertas canis suū honorē reddebat: defun/cta uiriū cursu ætas: igrediētes actuosam ui/tā fauoris nutrimētis ꝓsequebat: q̄s Athēas? quā scho lā? q alienigena studia huic domesticæ disciplinæ præ tulerim? Inde oriebantur Camilli. Scipiones. Fabricii Marcelli. Fabii. ac ne singula imperii nostri lumina si/mul procurrendo sim longior: Inde inquam cœli gra/tissima pars diui fulserunt Cæsares.

ADeo ät magna caritate p̄riæ tenebāt: ut arca na cōsilia patrū. C. multis seculis nēo senator enūciauerit. Q. Fa. M. tātūmō: & is ipse p̄im prudētiā de tertio punico bello indicēdo: qđ secreto in curia erat actū. P. Crasso rus petēs domū reuertenti in itinere narrauit: memor eū triennio ante q̄storē factū: ignarusq; nōdū a cēsoribus i ordinē senatoriū electū:

euertereturꝫ Cice. in Catone maiore ubi Catonem īducit de ſe loquẽtẽ: ego inqt quom Carthagini iã diu male cogitãti bellũ ſit iferẽdũ multo antea denũciaui: de q̃ uereri nõ deſinã anteq̃ illã exciſam cognouero. ℣ Memor. Dicit q̃re p̃ iprudẽtiã hoc fecerit Fabius: credebat enim hũc in numerũ ſenatorũ electũ: qa meminerat triẽnio ante fuiſſe q̃ſtorẽ: & poſt q̃ſturã patebat aditus ad ordinẽ ſenatoriũ. ℣ Aditus in. ut & ipſi ſenatores curiã ingredi poſſent. ℣ Honeſtus. qa ſe legitime excuſabat q̃ crederet illũ ſenatorem eẽ. ℣ Obiurgatus. icrepitus iurgiũ iter amicos: lis eſt iter inimicos. ℣ Optimũ atq̃ recte dicit: nã cũ aliqd cõſilii capiẽ de gerẽda repub. & p̃ſertim cũ de bello agiẽ fœliciter euenire ſolet ſi ocultum fuerit. Adminiſtrãdaꝝ. Quia ea taciturnitas eſt: q̃ facit ut res optime gerant. ℣ Labefactari. Corrumpi. ℣ Ergo cũ aſiæ rex. Exẽplũ adducit: ex quo probat qd̃ dixit maxime fuiſſe maturationẽ cõſiliorũ: q̃ in ſenatu ſeruata ẽ. ℣ Eumenes. rex aſiæ iudicauit R o. Perſã regẽ Macedonũ igẽtẽ exercitũ cõparare: eo aio ut bellũ R o. iferret: q̃ re cognita ſenat⁹ cẽſuit bellũ idicẽ dũ eẽ p̃ſæ regi: & exercitũ prio quoq; tpe cõparauit: deide ꝓuĩciã macedonicã Paulo Aemilio extra ordinẽ tradidit: & prius p̃ſes uictus captus & ductus eſt i triũphũ q̃ ſciri potuerit: qd ab Eumene rege nũciatũ: qd reſpõſum a ſenatu fuiſſet. Ergo quia nolebat taciturnitatẽ uiolari. ℣ Fidũ erat & altũ: Eſt q̃ſi diffinitio curiæ qd ẽ curia nihil aliud niſi fidũ pectus & altũ reip. nã quemadmodũ ea quoꝝ aĩus noſter cõſcius eſt ſecreta i pectore nr̃o ſeruant: ita archana cõſilia reipu. in pectore curiæ reponunt atq̃ ſeruant. Munitũ & uallatũ. Tr̃ãſlatio ſũpta ab oppidis: & caſtris q̃ muniunt & uallant. ℣ Abiecta priuata. Dicit hãc fuiſſe cõſuetudinẽ: ut igreſſuri curiã oẽm curã priuatã deponerẽt & publicã ſumerẽt. ℣ Itaq̃. Id magis miꝝ ac ꝓprie incredibile uidet eẽ. q̃ cũ res gererent iter mltos ſẽatores ita occultæ erãt ut ſi in paucis agerentur. ℣ Ne græcis qdẽ. Legit in uerinis q̃ Cice. dicit ſe accuſatũ fuiſſe: q̃ cũ ſyracuſis eẽt ſẽatui ſyracuſano græce locutus eẽt. ℣ Quin ẽt ipa liguæ uolubilitate. Nõ ſolum dabãt reſponſa græca cũ poſſent: ſed cogebãt eos p̃ interp̃tes latine loq: uolubilitate ideo dixit: qa græcia loq̃ciſſima ẽ & ad fingẽdũ paratiſſima. unde Horati. Grais ĩgeniũ: grais dedit ore rotũdo: muſa loq. ℣ Excuſſa. Exploſa: expulſa. Sed etiã in græcia. Non in urbe ſolũ cogebãt legatiões gẽtiũ exteraꝝ i ſenatu loq latine p̃ interp̃tes: ſed etiã p̃ magiſtratus ſuos apud exteras gẽtes idẽ facer uoluerũt. ℣ Nec illis. Occurrit tacitæ q̃ſtioni: qa diceret aliq̃s: nolebãt hoc fieri R o. qa ſtudia græcarũ litteraꝝ ignorabãt: dicit hoc nõ fuiſſe: immo oĩum generũ ſtudioſiſſimos fuiſſe R o. ſed imperii ſui maieſtatẽ ſeruare uoluiſſe. ℣ Palliũ to. i. nõ oportere R o. dignitatẽ ſubiici græcis immũdiciis: nã palliũ ꝓ græcis ph̃is itelligit. togã uero ꝓ R o. qa ſicut pallio græci utebant ph̃i: ita toga R o. uñ Vir. R o. reꝝ dominos gẽtẽq; togatã: uñ ẽt comœdias alias dicere ſolemus paliatas: alias togatas: paliatas in q̃bus aliqd grãde cõtinet ſicut comœdia amphitriõis i q̃ introducunt reges & dii ut Iupiter & mercurius: togatas uero q̃ magis quottidiano ſermõi cõueniũt. ℣ Palliũ to. Eloquẽtiã græcã ſubiici debere maieſtati R o. ℣ Indignũ. Turpe & nõ tolerãdũ. ℣ Illecebris. Bl̃diciis. Iuue. Nõ poſſum ferre q̃rites græcã urbẽ. Solin. i ca. de hoĩe dicit q; cato cenſorinus ſæpe cenſuit græcos urbe pellẽdos. ℣ Suauitate. Propter eloquẽtiã & philoſophiam.

Palliũ Toga.

QVa ꝓpp. Oñdit ſcãm hoc iſtitutũ ab eiuſmõi doctrina alienũ fuiſſe. C. Mariũ ut ꝓpterea iprobari nõ debeat q̃ſi ruſticus: ſed ſũmope laudari. hoc iõ dicit qa ruſticitatẽ q̃dã ſibi obiiciebãt: q; a lr̃is ſe abſtinuiſſet qa minime Idoneus eẽt eiuſmodi hũanitatis ſtudiis: ſed hic laudãd⁹ ẽ: q; ſe militarib⁹ ſtudiis exercuerit ſicut Salu. uoluit. dicit. n. mario ad capiẽdũ cõſulatũ p̃ter familiæ uetuſtatẽ: oĩa abũde erãt: iduſtria ꝓbitas militiæ magna ſcia: & reliq̃ Paulo ifra dicit: ubi ꝑmũ ætas militiæ patiẽs fuit ſtipẽdiis faciẽdis ñ græca facũdia neq; urbãis mũdiciis ſeſe exercuit. itẽ i or̃one ad populũ: nõ ego iqt græcas lr̃as didici: qm̃ paꝝ placebat eas diſcere q̃ ad uirtutem doctorib⁹ nihil profuerant. ℣ Rigoris. Duritiæ: qa durus ad ſtudia litterarũ fuit. Cice. ꝓ archia poeta: & ipſi illi Caio Mario q; durior ad h̃ ſtudia uidebat locũdus fuit. ℣ Gemia laurea. Quia triũphã-

OLI.

Perſes Macedõiæ rex

Palliũ

tes coronati albis eqs iūctis ī capitoliū p̄cēdēt ub⁹ captiuis: & subsequēte exercitu & uniuerso ferme populo uehe/bant. ⁊ Numidicis. Nā in Numidia iugurthā uicit & prouinciam illā Ro. subegit imperio. ⁊ Germanicis. Quia Gallos teutonas Senones cymbros & tigurinos: qui inundatione aq̄rū patria pulsi cū in Italiā descēdissent cū liberis & cōiugibus eo aīo ut aut nouas sedes ipetrarēt. aut pulsis Ro. ipsi regnarēt: is uirtute sua fudit atq; deleuit: teutonas priores aggressus apud sextias aq̄s sub ipsis alpiū radicibus: cimbros deinde in Italia iter Veronā & tridētū in cāpo quē canidiū uocāt siue sauidiū. Pli. de uiris illustribus. C. Marius inq̄t septies cōsul arpinas loco humili natus primis honorib⁹ p̄ ordinē funct⁹ legatus:

Metello ī nūidia criminādo cōsulatū adeptus. Iugurthā captū añ currū egit: ī p̄ximū ānū cōsul ultro fact⁹: cimbros ī Gallia apud aq̄s sextias teutonas. In Italia ī cāpo sauidio uicit: de hisq; triūphauit: de hoc germānico triūpho latius dicem⁹ ī ca. de pudicitia. ⁊ Credo. Supple hoc fecisti. ⁊ Alienigena exercitatione. utpote græca quasi alterius īgenii. apud Plu. illud de mario legit solitū dicere ridiculū eē illorum discere litteras: quorum magistri seruirent.

OLI. QVis ergo? Quærit & deinde respōdet: qs nā fuerit ille auctor qui primus ausus fuerit græcā linguā ītroducere in curiā Romanā: q̄ adeo celebris est ut aures senatus græca facūdia obtūdant. ⁊ Quis ergo quādoqdē ita seruabant dignitatē suā Romani: ut nemo in ea curia nisi latine loq posset. ⁊ Exurdant: obtūdunt usq; adeo nūc oēs græce loquunt ut quodāmodo obtundant aures cū nihil nisi græce loq audiant. ⁊ Molo. Molo apollini⁹ rhodius fuit apā quē eloquētiæ studuisse Ci. cōstat. ⁊ Rhetor. inter rhetorē & oratorē hoc ītereſt q; rhetor ē artis p̄fessor. i. qui de arte præcepta tradit: orator q; ex arte dicit. ⁊ Quē honorē. nec id qdē īmerito cōcessum ē Moloni: nā ipe auxerat Ci. ingeniū in quo Ro. florebat eloquētia. ⁊ Conspicuæ se. Dicit iuenire se Arpinatē sūmæ felicitatis fuisse: siue illū cōtēptorem litterar& dixeris siue amatorē nā uterq; de municipio arpinati fuerāt. Cice. s. &. C. Mari. ⁊ Gloriosissimū cō. s. mariū. ⁊ Abūdātissimū fon. Cic. Arpinatū refert ad utrūq;. nam arpinas est nomē patrium & significat de oppido arpinati.

Exurdari

OLI. MAxima aūt. Semp cōsules Ro. xxiiii. lictores p̄cedebāt & secures uirgar& fasciculis alligatas gestabāt q; fasces dicebant. ⁊ Filio. s. consulis & hoc Principium filii seruāt tempore nostro. ⁊ Ius. potestas. Fabius maxi. in samnitibus bene signauit. ⁊ Pridem priori ætate. cōmēdat Fabiū a multis ptibus a potētia cū dicit maxius a dignitate cū dicit qnqes cōsul ab auctoritate dū dicit. uir sūmæ auctoritatis ab ætate dū dicit ultimæ senectutis. ⁊ Id no. Ne a maior& cōsuetudine discederet. ⁊ Descēderet. s. ad cōditiōes pacis cōponēdas cæsis. s. samnitib⁹. ⁊ Idē a se. iter cætera maior& īstituta illud quoq; mēoratu dignū ē q; neminē uoluere ad cōsulē equo īsidētē uenire: sed honoris grā ātēq; cōsuli apropinq̄rent descēdere. qd' exēplo eiusdē Fabii cōprobat. qui cū legatus ad filiū cōsulē missus esset: atq; illi filius honoris gratia p̄diisset obuiā: nec p̄misisset lictorē qui iuberet se q̄primū equo descendere & filio peditē p̄sto eē: īdignatus noluit sponte descendere. qd' ubi animaduertit filius iussit proximo lictori patri ut imperaret ad se pedes uenire. qd' sūmopere laudauit pater & simul paruit edicto filii. A. Gel. li. ii. ca. ii. facti cōsules Sēproni⁹ gracchus iterūq; Fabius maxius filius eius q; priore anno erat cōsul: ei cōsuli p̄ p̄cos obuiā in equo uehēs uēit neq; descēdere uoluit qa p̄ erat. & q; inter eos sciebat maxima cōcordia cōuenire lictores non ausi sunt descēdere iubere. ubi iuxta uenit tū cōsul ait descēdē iube qd' postq̄ lictor ille q; appebat cito ītellexit maximū descēdē iussit Fabius impio paruit & filiū colau/

Præsto esse

dauit cū īpiū qd' populi eēt retineret. ⁊ Idē. Scilicet Fabius missus legatus p̄seuerauit sedere ī equo plenus ira. ⁊ Filiū cōsulē. Fab. gurgitē. ⁊ Suessā. Ciuitas ē Cāpāiæ: ubi erat cū īpo. ⁊ Officiū suū. ut honoris grā p̄ri obuiā p̄diret. ⁊ Qd postq̄ aīaduertit Seneca: si cōsulē īqt aut p̄torē uidero oīa q; bus honor hēri honori solet faciā: equo descēdā caput adoptā. sēita decedā. ⁊ Qd cū filius sensisset: ubi filius intellexit patrē in equo sedere de industria. ⁊ Appare/

Apparitores

ret præsto adesset: nam apparere inter alia significata præsto adesse quoq; significat: unde apparitores dicti præ/

Pietas.

torum ministri sunt: eo q; præsto adsint. ⁊ Non ego inquit: excusat se filio pater. ⁊ Non ignoro: scio quid pietatis

strem trophæis: uictor deuictæ gentis facundia politiorem fieri noluisti. credo ne alienigena ingenii exercitatione patrii ritus seruus & transfuga existeres.

QVis ergo huic ꝯsuetudini: q̄ nūc græcis actionib⁹ aures curiæ exurdant: ianuā patefecit? ut opinor Molo rhetor q; studia. M. Ci. acuit. eū nāq; ante oēs exterarū gētiū ī senatu sine iterp̄te auditum cōstat. quem honorē non immerito cœpit: quoniam summā uim Romanæ eloquētiæ adiuuerat. cōspicuæ felicitatis arpias: unicū siue litterar& glorioſissimū contēptorē: siue abūdātissimū fontē inrueri uelis.

De more quē maiores obseruabāt ī urbe.

MAxia aūt diligētia maiores hūc morē retinuerunt ne q̄s se iter consulē & p̄ximum lictorē: q̄uis officii cā una p̄gredereť: interponeret. filio dūtaxat & ei puero ante p̄rem cōsulē ābulādi ius erat. q; mos adeo p̄tinaciter retentus ē: ut. Q. Fabi. maxius q̄nqes cōsul uir ēt pridē sūmæ auctoritatis & tūc ultimæ senectutis: a filio cōsule inuitatus: ut inter se & lictorē p̄cederet: ne hostiū samnitū turba ad quor& colloquia descedebant: elideretur id facere noluerit.

DEē a Senatu legatus missus ad filiū cōsulem Suessā: postq̄ aiaduertit eū ad offm̄ suū extra mœnia oppidi p̄cessisse: indignatus quoq; q; ex lictoribus nēo se equo descēdeř iussisset: plenus iræ sedeř p̄seuerauit. qd' cū filius sensisset. p̄xio lictori ut sibi apperet impauit: cuius uoci Fabius cōtinuo obsecutus nō ego inq̄t fili summum imperium tuū contēpsi

patri filius debeat: sed hæc paterna pietas debet cædere maiestati cõsulari. ℣ Pietate pri. pietas priuata ẽ q̃ pri filius debet: publica uero q̃ sũmo ipio debeť q̃lis ẽ cõsulatus: ut post habita pietate paterna publica maiestas uenereť.

RElatis. Qu. Fabii. Tarentũ oppidũ est in littore maris positũ: & theatrũ maius habet in ꝓspectũ maris exposituũ: qđ Tarétinis causa maximarũ calamitatũ fuit: nã cũ Tarétini ludos forte celebrãtes classem Ro. nõ lõge a littore maris nauigãtẽ ꝓspexissent: q frumẽtatũ: ut qdã dicunt: in Apuliam ierant: hostẽ rati in eas impetũ fecerũt: & spoliatis domũ reuersi sunt. ad eos missi sunt legati: q quererent iniurias illatas & res de more repeterẽt: q cũ iniuriis affecti essent: ac unus urina perfusus in theatrũ intromissi legationẽ sibi a senatu demandata exposuerũt. de iniuria quã acceperãt ne uerbũ quidẽ unũ fecerũt. Elorus Tarentũ inqt ẽt lacedemonioꝝ opus calabriæ quõdã & apuliæ totiusq; lucaniæ caput. tũ magnitudine & muris portuq; nobili: tũ mirabili situ: qppe in ipis adriatici maris faucibus posita ĩ oras nr̃as Histriã: illiricũ: epyrum: achaiam: aphricã: siciliã uela dimittit. Immmet portu ad prospectum maris positũ urbis theatrũ: qđ quidẽ cã misere ciuitati fuit oĩum suarũ calamitatũ: ludos forte celebrat: cũ remigãtes littori Ro. classes ide uidẽt atq; ostẽtati emicãt: sine discrimine insultãt. q. n. aut unde Romani nec satis norãt. Aderat sine mora querelã ferens legatio: hanc quoq; fœdius ꝓ obscœnã turpẽq; dictu contumeliã uiolãt: ex hinc bellũ Qu. Fabii. q adeo ꝓseuerãs fuit in seruãdis institutis. ℣ Tarentũ. qa classem Ro. tarẽtini diripuerãt: & duũ uirũ q classi p̃erat occiderãt. ℣ Græciæ: nã ibi quõdã magna græcia appellata est. Hoc Cice. ostẽdit multis in locis: & p̃cipue in Catone ma. Dicit ergo: ut est ꝓsuetudo græciæ. ℣ Verbis: ut nec adderẽt q̃q̃ nec diminuerent. ℣ Antiq moris: uidelicet ut nõ plus in legatione diceret q̃ a senatu uel a populo mãdatũ esset. ℣ Dolore. nullus dolor maior est q̃ qui ex contumelia nascit nã ut inqt ille. Asperat in medio damna dolore pudor. ℣ Finẽ profecto: Sicut legimus in historia: nullus unq̃ in urbe pulchrior aut speciosior triũphus intrauit ante hunc diem: nil nisi pecora Volscorũ greges sabinorũ. carpẽta Gallorũ & fracta Samnitũ uidisses arma. Tũc si captiuos aspiceres: erant Molossi: Thessali: Macedones: Brutius: Appulus: atq; Lucanus: Si pompas: aurũ: argentũ: purpura: signa tabulæ: tarentinæq; deliciæ. sed nihil libẽtius Po. Ro. aspexit: q̃ illas q̃s timuerãt cũ curribus suis beluas: quæ nõ sine sẽsu captiuitatis submissis ceruicibus uictores equos sequebanť. ℣ Quibus ad inui. diu abu. bene ad inuidiã dixit. nã tarentinorũ opes amplissimæ aliquãdo fuere. ré suã ciuilẽ populari potestate gerẽtes democratia. nã classe maxima cunctos supera uerũt accolas peditesq; ad milia triginta in expeditiones emisere: equitũ uero tria milia. ductores autẽ equitũ mille. Pythagoricã quoq; philosophiam amplexati sunt in primis Archytas singulariter. q̃ diutius eius ciuitatis princeps eminuit: inde posterioribus annis illecebrosæ iualuere diliciæ ꝓpter fortunas nimiũ secũdas adeo ut plures totius populi ludos festasq; celebritate quotannis agerẽt q̃ reliquos anni dies. Eam ob rem in deterius urbanum regimẽ ferebať. cuius flagitiorum unũ illud documentũ est. q externis uti impatoribus coacti sunt contra Mesapios. n. & Lucanos Alexandrũ Molossoꝝ regem acersierunt. Antea quoq; Archidamum Agesilai filium postea Cleonymũ & Agathoclem. deinde Pyrrhum quo tpe aduersus Ro. bellũ cõflauere auctor Stra. ergo finitimæ ciuitates oẽs tantæ rerum oĩum affluentiæ inuidebãt: uel qa tãtopere propter diuitias eas elata: ut populi uicini superbiam tuã sustinere nõ possent. ℣ Horridæ: duræ ad labores tollerãdos: nõ mollis ꝓp luxum diuitiarũ. ℣ Virtutis. s. Romanæ in seipsum cõnexum ideo dicit: quia nullo extrinsecus adminiculo uirtus indiget: sed seipsa contenta est. nã Romani tãtas utres habebãt ut per se bellum sine aliorum auxilio gerere possent: hoc ideo dicit: quia tarentini multorum populorum & ciuitatũ armis adiuti fuere: nã Molossi: Thessali: Macedones: Brutii: Cãpani: Apuli: Lucani: atq; ipse clarissimus græciæ rex Pyrrhus pro tarentinis incitatissimo animo cõsurrexerunt: & socia arma iunxerunt. Ro. suis cõtenti opibus & armis aduersus tot populorum potentiã nõ solum audacter: sed ẽt feliciter bellum gessere. ℣ Fastidiose exi. paruifaciens: alii habent fastuose: & significat superbe. declinať autem fastus fasti: & significat librum in quo fasti dies continentur: nam fasti etiam libri dicebantur quos consules habebant in quibus reges & cõsules scribebanť a fascibus dicti. i. a potestatibus: unde Ouid. fastorum dicunť: q̃ in his de fastis diebus tracteť. fasti uero dies erãt quibus licebat fari cum populo: nefasti quibus fari nõ licebat: & ut dixi cum eiusmodi librũ significat: secundæ est declinationis licet aliquãdo & q̃rtæ inueniať in hac significatione: sed raro: fastus. n. quartæ tedium superbiam cõtemptũq; significat. Vir. Stirpis achileæ fastus iuuenemq; superbum. Ser. in expositiõe huius loci. Fastus inqt. i. supbiã: & est q̃rte declinationis. nã liber qui dierum habet computationem secundæ declinationis est: unde errasse uidetur Luc. dicendo: nec meus eudoxi uincetur fastibus annus.

OLI. Tarentum

Fastidiose Fasti

OLI. SEd ut a luxu. Vale. quia uidebaꝫ quodammodo ab eo egressus eē qđ instituerat inquit: qa diximus de luxu tarentinorū & eorū supfluitate: quæ illos ad eā insaniā deduxerit: ut R o. irritare auderēt: nūc reuertar ad rigidissima maiorum nostrorū instituta. ℣ Luxu. quia cōstat hanc urbē opulētissimā fuisse & omniū rerū abūdantē. ℣ Antea senatus. Hoc quoq; institutū seruatū est. ℣ Senaculū: Eo q; locū illū

Senaculum senatores frequētare solebāt. ℣ Edicto: uidelicet ut p̄cones mitterent: qui hostiatim senatores ī curiā uenire iuberēt. ℣ Ambiguæ laudis. Laudat hoc propositū: illi. n. ambiguæ cuiusdā fidei uident eē ciues q non spōte sed iussū quodāmodo coacti rēpu. gerāt. ℣ Ambiguæ: bene dixit ambiguæ qa fortasse nisi cogerent nō uenirēt. ℣ Laudis: laudādū qdē est: q; ī curiā ueniūt: sed uituperādū q; edictum expectent. ℣ Quicqd impio cogitur: Quicquid. n. fit impio alterius: id īpāti potius ascribēdū ē q̄ agēti. ℣ Acceptū refertur: hōesta locutio refero hoc beneficiū tibi acceptū. i. hoc qcquid est beneficii tibi dico eē ascribēdū: & fateor a te recepisse & aliud referre in acceptū: qđ a uulgo līgua uernacula dici solet facer notationē de soluto.

Acceptum fertur

OLI. ILlud quoq; hoc quoq; institutum Romani seruabāt: ne uidelicet tribuni plæbis curiā intrarēt: qđ' postea uulgatum est: nā tēporibus Ce. poterāt tribuni curiam itrare. ℣ Subselliis: subsellia sunt minorū magistratuū sedes: sicut sellæ curules maiores dicunt sunt etiā subsellia ut quidā uolunt: sedes & pulpita in qbus spectabant ludi. unde Persius. Trosulus exultat tibi p subsellia læuis. Ci. tamen in epistola ad appium: subsellia: per cōtemptū senatorū rostra appellauit: cū dixit: ad me litteras miseris longi subsellii. ut Pompeius noster appellat. ℣ Veteribus. Ideo dixit qa postea hæc consuetudo aboleuit. ℣ Pro cōmodis. Quamuis inquit Tr. Pl. reipub. commoda curarent tamē passi sunt magistratibus argentea uasa: & anulos aureos ex publi. dari ut eorū maiestas amplificaretur. ℣ Vsu. Eiusmodi insignibus preciosis nō nihil auctoritatis addi uidebaꝫ magistratibus. ℣ Veniebant. uēdebantur. ℣ Immolaturū. Quia īpi qui magistratū gerebāt: īmolabāt: nā quāto dignior p̄sona erat: q̄ īmolabat tāto dignior deorū cultus. ℣ Cōtinētia: Neq;. n. pmittebaꝫ intestinis uesci qđ certe maxia laude dignum erat qđ nr̄i tāti ea faciūt: at illi cōtinētiā pluris faciebāt. ℣ Sāctas manus: Integras incorruptas inocētes. ℣ Cōtinētiæ tātum tribuebaꝫ. i. tāti faciebāt cōtinētiā: nā tribui multū alicui est aliquē magnificare. ℣ Sincere: pure: inocēter: & caste .s. puincialiū hominū rebus intactis. ℣ Splēdorē: Nā inocētia p̄fectorū in ꝓuinciis erat splendor qdā nominis Ro. ℣ Equestris uero iuuentus. i. eqtes Romani q ex nobilitate iuuentū erāt. ℣ Spectaculo: Quia se spectādos populo p̄bebant. ℣ Die lupcaliū. i. die quo lupcalia celebrabāt. i. dies festos in honorē pānis. Lupcalia ludi erāt solēnes īstituti a Romulo & Remo sub mōte Palatino ubi expositi fuerūt. Nota est historia quo pacto Romulus & Remus fratres expositi fuerūt ab Amulio cū in sicco unda illos destituisset: ex proximis montibus Lupa descēdēs in pueros incidit & īfantibus mammas adeo miti p̄buit. ut humanū sensum habere uideret. supuenit īterea Faustulis regis pastor q pueros laurētiæ uxori suæ educādos tradidit. Scimus deīde quom adulti facti Numitorē auū suū occiso Amulio ī regnū restituerūt: & factū ē ut ī ipsis locis: ubi expositi fuerāt lupcalia exercerent: qđ ludicrū ab euādro antea īstitutū fuerat: erat āt ubi eiusmodi pastores cōgregabant & pellibus īmolatarū ouiū cibo potuq; repleti lasciuiētes iuicē cōcurrebāt & se mutuis ictibus earū pelliū pulsitabāt liceū pāna uenerātes. hāc autē opinionē īduxerāt ut quæ mulier sterilis se ludētibus obtulisset & eorū ictibus collisa fuisset fœcūda efficeret. unde Iuue. Nec ꝓdest agili palmas p̄bere luperco. Oui. fast. ii. Nupta qd expectas non tu pollentibus herbis, Nec præce. nec magico carmine mater eris. Excipe fœcundæ patientis uerbera dextræ, Iam sacer optatum nomen habebit aui. Nam fuit illa dies duræ cum sorte maritæ, Reddebant uteri pignora cara sui, Luper-

Lupercalia

SEd ut a luxu p̄ditis moribus ad seueriſſima maiorꝫ īstituta trāsgrediar: antea senatus assi duā stationē eo loci p̄agebat: q hodie quoq; senaculū appellaꝫ nec expectabat ut edicto cōtrahere tur: sed inde citatus ꝓtinus ī curiā ueniebat. ambiguæ laudis ciuē existimās q debitis. R. P. officiis nō sua spōte sed iussus fungereꝫ. quia quicquid imperio cogitur: exigenti magisquā præstanti acceptum refertur.

Aliud institutum contra tribu. plæ.

ILlud quoq; mēoria repetēdū ē: qđ trib. plæ. itrare curiā nō licebat: ante ualuas aūt positis subselliis ꝺcreta patꝝ attētissima cura examinabāt: ut siq̄ ex eis īprobassent: rata eē nō sinerēt. Itaq; ueterib⁹ senatusc̄ōsultis. T. littera subscribi solebat eaq; nota significabaꝫ: illa tribūos quoq; cēsuisse: qui q̄uis pro cōmodis plebis excubabāt: inq; īperiis cōpescēdis occupati erāt: Instrui tamē ea argenteis uasis: & anulis aureis publice præbitis patiebantur: quo talium rerū usu auctoritas magistratuum esset ornatior.

QVorū quemadmodum maiestas amplificabatur: ita abstinētia arctissime constringebatur. Immolatarum. n. ab his hostiarum exta ad quæstores ærarii delata ueniebant. Sacrificiisq;. P. .R. tum deorum immortalium cultus: tum etiam hominū cōtinētia inerat: imperatoribus nostris q̄ sanctas manus hēre deberēt: apud ista altaria discentibus continentiæ quæ tātum tribuebatur: ut multorum æs alienum quia prouincias sincere administrauerant a senatu persolutum sit. Nā quorum opera publicam auctoritatē splēdorē suū ꝓcul obtiuisse uiderāt: eorꝫ dignitatē domi collabi īdignū: sibiq; deforme eē arbitrabant.

eales autem dicti sunt a lupis arcendis, hoc enim sacrificio existimabant Lupos ab Ouibus arceri. De lupercalibus alii alia dicunt sunt enim qui tradũt pastores nudos modo pellibus cinctos eiusmodi ludos celebrare cõsueuisse: lora pro manibus gerentes quibus quosq; cederẽt laruisq; tectas facies habẽtes de nuditate uaria & incerta ratio affertur. Plutar. in Antonii uita si breuiter inquit erat solẽnis lupercaliũ dies. Cæsar autẽ triũphali ueste amictus i rostris sedebat currẽtes lupercos inspecturus: currũt. n. & nobilium iuuenum & eorum qui magistratum gerũt complures nudi atq; cincti loris albis obuios ferientes. ℣ Equitum probatiõe: Lustrandis equitibus. i. cũ equites transuehebãtur: nam ut Liuius docet equites se censoribus ostendebant quod istitutum primo a Qu. Fabio censore cui maximo cognomen erat traditũ: manauit ad posteros. transuehebantur autem idibus quintilibus. ℣ Faustuli. Regii pecoris magistri. ℣ Facto sacrificio .s. pãni deo rusticorum ludus lupercal dicebatur ab arcẽdis Lupis ut dixi: nã ita pãna placari credebant qui Lupos ab Ouibus expelleret. ℣ Immolatarũ ouiũ. Quarũ pellibus se cingebant partim tenentes manibus: inter se ut dixi cõcursantes se pulsitabant: & erat opinio ut si mulier sterilis occurrisset fœcunda redderet. ℣ Epularũ quia epulabantur & uescebant carnibus. ℣ Diuisa. quia in duas partes se diuidebant & ita inter se concurrebant tanq; pugnantes. ℣ Gestierũt. Leticiã gestu corporis ostendebant: nã gestire ꝓprie est habitu corporis lætitiam ostendere. ℣ Feriarũ. Festorum nam fœrie dies festi dicti sunt a feriẽdis uictimis. ℣ Circuitu. Circuitus dicitur eo qd̃ sol incipiens ab uno signo zodiaci cum ad id signũ redierit annus dicitur exactus. ℣ Trabeatos. Plini. iunior tradit. Qu. Fabiũ rullũ primũ ex ea familia ob uirtutẽ maximã instituisse ut equites Ro. idibus quintilibus ab ædẽ honoris equis insidentes in capitolium transirent: eundem cẽsorem libertinos tribubus amouisse. Liui. li. ix. Fabio inquit concordiæ causa simul ne humillimorum in manu comicia esset omnem forẽsem turbã excretã i q̃ttuor trib9 cõiecit. urbanasq; eas appellauit adeoq; eã rẽ acceptã gratis ais terũt ut maximi cognomẽ qd̃ tot uictoriis non peperat hac ordinũ tẽpatiõe pararet: ab eodẽ istitutũ dr̃ ut eqtes idibus qntilibus trãsuehe/rent plærũq;. ℣ Trabeatos. trabea ueste idutos nã trabea uestis erat q̃ honorat9 qsq; sup tunicã sumebat nũc ꝓtextã uocãt. q̃ in extremitate purpurã habebat circũtextã: & duo tñ erãt cẽsores. ℣ Redacta. Calliditate nobiliũ. ℣ Forensẽ turbã. Cliẽtũ libertinorũ & scribaꝝ. ℣ Descripsit. Diuisit & ꝓprie describi dicunt. ℣ Vrbana. Vt uocabuli dignitas illos leniret. ℣ Alioqn. Præter hoc qd̃ istituit cẽsor. ℣ Bellicis opibus. Nam fuit ille qui primo rem p. calamitoso illo Hannibalis tempore afflictã & ꝓpe perditã cõctãdo restituit.

Gestire

Ferie

Audãda. Id ẽt ptiet ad maioꝝ ꝙsuetudinẽ. ℣ Impigre. Se laborib9 offerẽdo. ℣ Dabat opa. Capitecẽsi dicebant q̃ ꝓ suo capite tributi noie æra pẽdebãt & sine suffragiis erãt. Nã horũ nihil ꝑter ꝑsonã cẽsebant quorũ. n. res cẽsebant i classes cõiicebant totus Po. Ro. i qnq; classes distinct9 erat ita ut q cẽtũ milia æris uel eo plus possideret priæ classis cẽt. secũdæ classis erãt q̃ citra. c. usq; ad quinq; & .lxx. miliũ cẽsũ hr̃ent. tertiæ uero q. l. miliũ æris hr̃ent. q̃rtæ ad .xxv. descẽdebãt cẽsum: qntæ. q. xi. possideret reliq̃ multitudo q̃ citra hũc cẽsũ possedissent: uel ꝓletarii uel capitecẽsi dicebant. A. Ge. li. ii. q i plebe Rõana tenuissimi pauprimiq; erãt neq; amplius q̃ mille qngẽtũ æris icẽsũ deferebãt ꝓletarii appellati sũt q uero nullo aut ꝑ q̃ pauco ære cẽsebant capitecẽsi uocabant & erãt imunes militia. ℣ Rogare: Quia rogabant oẽs ut noia daret: & i mãus ac uerba ipatores iurarẽt hoc mõ: iuratis ne oẽs quocũq; uos duxero me liber secuturos: nec uestrũ quẽq; iniussu meo: a signis discessuros: respõdebãt iuram9. ℣ Quorum nimia iopia suspecta erat. Propter nimiã iopiã nõ admittebant ad militiã si q̃ Rõanũ ipiũ stabiliri cõsueuerat. qa pauptate hoies plerũq; ad maleficia cõpellunt. ℣ Caius marius. Dicit. C. mariũ hãc cõsuetudinẽ abrupisse ut ex uerbis Salustii in iugurtino legit. dicit. n. Marius milites scribit nõ ex more maiorum. nec ex classibus: sed uti cuiusq; libido erat capitecensos. pleroscq; id factum: alii per inopiam bonorum militũ. alii per ambitionẽ cõsulis memorabãt q ab eo genere celebratus auctusq; erat: & hoi potẽtiam querenti

Capitecẽsi q̃do primũ milites

OLI.

De Ordine equestri.

EQ uestris uero ordis iuuẽtus oĩbus annis bis urbẽ spectaculo sui sub magnis auctorib9 celebrabat: die lupcaliũ & eqtũ ꝓbatiõe. Lupcaliũ. n. mos a Romulo & Remo ichoat9 ẽ. tũc cũ licẽtia exultãtes: qd̃ iis auus Numitor rex albãoꝝ eo loco ubi educati erãt urbẽ cõdeꝛ pmiserat: sub mõte palatio hortatu Faustuli educatoris sui: quẽ euãder argiu9 cõsecrauerat: facto. n. sacrificio cæsisq; capris: epulaꝝ hilaritate ac uio largioꝛ ꝓuecti: diuisa pastorali turba cicti oẽs pellib9 imolataꝝ hostiaꝝ iocãtes obuios petiuerũt. cuius hilaritatis mẽoria ãnuo circuitu feriaꝝ repetit̃. Trabeatos uero eqtes idibus Iulii. Q. Fa. trãsuehi istituit.

IDẽ censor cũ. P. Decio seditiõis finiendæ gr̃a quia comitia in humillimi cuiusq; ptãtẽ redacta accesserãt: oẽm forẽsem turbam in quattuor tantummodo tribus descripsit: easq; urbanas appellauit. quo tã salubri. P. R. facto: uir alioqn bellicis operibus excellens maximus cognominatus est.

De. C. Mario.

IAudãda ẽt populi uerecũdia: q impigre se laboribus & periculis militiæ offerendo: dabat opam ne iperatoribus capitecensos sacramẽto rogare esset necesse: quorum nimia inopia suspecta erat: ideoq; his publica arma non committebantur.

SEd hãc diutina usurpatõe firmatã cõsuetudinẽ. C. Marius capitecẽsũ legẽdo militẽ abrupit. Ciuis alioq magnific9: sed nouitatis suæ

Capitecẽsi q̃do primũ milites

Liuius Polybius Macrobius

egẽtissimus quisq; opportunissimus erat. ℣ Sed nouitatis suæ conscientia. Ideo ad militiam capite censos admisit Marius contra consuetudinem & instituta maiorum: quia & ipse sibi conscius erat nouitatis & inopiæ suæ: nam præter uirtutem animi corporisq; paruas possedit diuitias: adeo ut a maligno uirtutis interprete capite census appellari potuerit imperator. noui autem homines dicuntur qui ab humili statu ad summum dignitatis gradũ ascendunt ut marius qui ex municipio arpinati pauper admodum Romã prouectus summos honores adeptus est. ℣ Vetustati non sane propitius. quia institutum aboleri uoluit antiquum. ℣ Militaris ignauia humilitatẽ spernere. i. si milites diuites quidem & opulentos: sed ignauos: humiles uero sed uirtute & robore præditos iure miliari contemnere patere/

Mali/gnus uirtu/tis inter/pres

tur. ℣ Maligno uirtutum interprete. Maligno uirtutum interpræs dicitur qui uirtutem hominis æstimat non per ipsam sed per diuitias ac fortũæ qualitatem. Ergo maligno. Maliuolo & iniquo. ℣ Fastidiosum. Superbũ. nã omnis superbia nascitur ex fastidio. ℣ Delectus. Genitiui casus est & est delectus militum electio uel descriptio. ℣ Oblitterandum. Abolendum. ℣ Notæ. Infamiæ ipsius marii. ℣ Contagio. Infectio: pollutio. ℣ Sugillationẽ Notationé ignominiæ ut quo Sigillo capite cẽsis infamiæ nota fuissent ipressa eodẽ sibi furereť.

OLI. Armorum ludus

ARmorum tractandorum meditatio. Exercitatio & ꝑludiũ. Dicit a. P. Rutilio hãc emanasse disciplinã ut milites simulacra pugnæ q̃dam instituerent anteq̃ ad uerũ pugnandi cum hostibus certamen accederẽt. discebant autem a magistris gladiatorũ artem uitandi ictus atq; inferendi. legitur de hoc. P. Rutilio: q; cum frater eius consulatum impetrare non potuisset dolore perierit. Cicero tusculana quarta. ægre tulisse. P. Rutilium fratris repulsam consulatus scriptum apud Fabium est: sed tamẽ transisse modum uideatur quippe qui ob eã cãm a uita recesserit Plinius naturalis historiæ lib. septimo. P. Rutilius inquit morbo leui impeditus nunciata fratris repulsa in consulatus petitione ilico expirauit. ℣ Ex ludo. Scilicet funebri: nam gladiatores exhibebantur ad ludos funebres. qui plerunq; eo usq; certabãt: ut uel caderet: uel sanguinem effunderet eorũ alter: & se uictũ fateretur. q; si accidisset piaculum illud plurimum diis placere arbitrabanť: & ad animarum expiatiõem plurimum pertinere. dicit ergo tunc a ludis funebribus Cai Aurelii gladiatorum accitos fuisse magistros qui iuuẽtuté Romanam lasciuientem hac arte instruerent. ℣ Legibus. Arte Velitum. Nunc narrat quisnam fuerit inuentor uelitum. sunt autem uelites milites qui alio nomine rorarii: alio etiam ferentarii appellantur. dicti sunt autem uelites græco nomine ἀπὸ τοῦ βάλλειν: idest a iaculando: eo q; tela tantum missilia secum gerant: quæ iaculantur in hostes. Rorarii uero dicti eo q; tela in modum roris spargerent: ferentarii: eo q; tela gestabant quæ in hostem ferri poterant. ℣ Capuam. Capua secundum Titum Liuium a camporum fertilitate dicta. alii uolunt a Capy duce denominatam esse. Strabo uero a capite dictam plane ostendit: q; aliarum ciuitatum sit caput. dicit enim libro quinto cum autem urbes duodecimo populosæ forẽt Capuam perinde ac illarum caput nominarunt. hæc autem ciuitas bello punico secundo a Populo Romano defecit ad Hannibalem. ℣ Excursationibus. qui sæpe e mœnibus erumpentes incursabant in Romanos. ℣ Expediti. Agiles corpore quia non admodum armis onerati erant. ℣ Breuibus & incuruis. Vnum sequitur ex reliquo. nam telum quo breuius est eo etiam rigidius. ℣ Et incuruis hastis. significat eas fuisse non admodum crassas: quæ dum corruscarẽtur incuruari possent. ℣ Paruo tegmine. Breui scuto. ℣ Veloci saltu. Quia didicerant milites exercendo se agili saltu in equos conicere. & deinde cum cepissent hostes desilirẽt. ita primo impetu equites eé dicebanť. ergo ueloci saltu quia in clunes equorum ascendebant agili saltu: & cum ad pugnam peruentum esset desiliebant & ita duplici pugna equitatum hostium deludebant. ℣ Delabi. Celeriter descendere: scilicet ab equis. ℣ Incesserent. Inuade/

Capua unde

conscientia uetustati non sane propitius: memorq; si militaris ignauia humilitatem spernere perseueraret se a maligno uirtutum interprete uelut capite censum imperatorem compellari posse. Itaq; fastidiosum delectus genus in exercitibus Romanis oblitterãdum duxit: ne talis notæ contagio ad ipsius quoq; gloriæ sugillationem penetraret.

De. P. Ruti. &. C. Mãlio consu.

ARmorum tractandorum meditatio a. P. Rutilio cõsule. C. Manlii collega militibus est tradita. Is. n. nullius ante se imperatoris exẽplũ secutus ex ludo. C. Aurelii Scauri doctoribus gladiatorum accersitis: uitandi atque inferendi ictus subtiliorem rationem legibus ingenerauit: uirtutemq; arti & artem rursus uirtuti miscuit: ut illa impetu huius fortior: hæc illius scientia cautior fieret.

De usu Velitum primo reperto.

VElitum usus eo bello primum reptus est: quo Capuã Fuluius flaccus iperator obsedit. Nã quũ eqtatui cãpanorum crebris excursationibus equites nri: quia numero pauciores erant resistere non possent. Q. Næuius centurio e pediribus lectos expediti corporis breuibus & icuruis septẽis armatos hastis: paruo tegmine munitos: ueloci saltu iungere se eqtantibus: & rursus celeri motu dilabi instituit: quo facilius equestri ꝑlio subiecti pedites uiros pariter atq; equos hostium telis incesserent. Eaq; nouitas pugnæ unicum campanæ perfidiæ debilirauit auxiliũ. ideoq; auctori eius Næuio adhuc honos est habitus.

rent.¶ Eaque nouitas.Hac nouitate rei deterriti hostes facti sunt imbecilliores.¶ Auxilium.Scilicet equitatum ¶ Campanæ perfidiæ.Quia defecerant a Romanis.

PRoximis militaribus institutis.Dicturus de spectaculis ita transit ut nõ ex abrupto transire uideatur ut dicat non esse dissonum quod in theatris fit ab eo quod in castris fuerit.dicit ergo.diximus de bellis quæ foris geruntur.nunc dicendum est de certaminibus quæ intra urbem fiunt: uidelicet in theatro.¶ Militaribus.Non enim multum interest inter spectacula & militarem disciplinam.¶ Gradus Transitus.¶ Quoniã hæc.Ostendit quomodo similitudinem habeãt spectacula cum militari disciplina.quia uidelicet plerunq; exorta sunt bella ĩ theatro pp aiorũ iracundiam adeo ut ciuilis sanguis excitaret.¶ Aiosas acies ĩstruxerũt.Quia ut dixi ciues plerunq; ĩter se dũ alii aliis fauẽt histriõibus: occidebãtur.¶ Excogitata.iuẽta.qa cã spectaculorũ fuit ut colerent dii:& hoies quoq; oblectarẽt.¶ Cultus deorũ.qa ut paulo post dicturꝰ ẽ ĩ honorẽ deorꝫ ludi ædabant.¶ Nõ sine aliquo pacis rubore qa reuerẽtia diuini cultus ĩ pace retinere debebat hoies.ná ĩ sũmo ocio spectacula ædũtur: ĩ qbus cũ rixæ orirent quodãmõ initiebãtur.¶ Voluptatẽ.quãtũ ad hominũ delectationẽ.¶ Religionẽ.quãtũ ad deorꝫ cultũ.¶ Gratia scænicorũ portẽtorũ.Bene dixit portẽtorũ pp fabulas poetarũ:q̃ in scænis recitabant.nã portẽta dicunt miracula q̃ excedũt rerũ naturã & qa hæc ĩ tragœdiis narrant q̃ ꝓter cõsuetudinẽ fiũt hominũq; naturã:ideo portẽta appellauit uel certe porterorum:idest miorũ:quos portẽta appellat pp psonas q̃s ĩduũt.aut portentorꝫ dixit.qa mõstrosum quodãmõ uĩ q; ciuis ĩsurgat cõtra ciuẽ sine cã & tẽpore pacis.¶ Auctore.P.Scipiõe.qa ĩ senatu rettulit & secũdũ sententiã eius factũ ẽ senatusconsultũ ut sub asta uenderent.Augusti.de ciuitate dei dicit. Caueam theatri senatũ cõstruere moliẽtẽ ab ea dispositiõe & cupiditate cõpescuit.P.Scipio nasica persuasitq; ofone grauissima ne græcã luxuriã uirilibꝰ priæ morimus paterent obrepe.hoc aũt hoie nemo suo tpe melior:nemo sanctior ĩ urbe fuit.hic ille ẽ:q omniũ optimus a senatu iudicatus dignusq; ductus:apud quẽ deorꝫ Mr̃:q̃ publice a pesinunte uehebat p aliquot dies diuerteret.¶ Sedẽs ludos spectare.Nolebat inqt ludos sedendo spectare sed stãdo ut si spectacula ædarent oẽs stãtes ea spectarẽt ut stãdo robustiores efficerent.¶ Remissiõi aiorꝫ Vt nõ solũ ĩ laboribꝰ & piculis adeũdis sed ẽt dũ aĩ laxamẽta q̃rerẽt uirtlitatẽ quãdã p̃ se ferrẽt.qa ut Liui.ait:Rõanũ ẽ fortia pati.ergo remissiõi.i.laxamẽto.¶ Per qngẽtos & qnq̃gita octo annos.lã iqt qngẽti & qnq̃gita octo anni fluxerũt ex quo senatus cũ populo mixtus ludis sp̃ interfuit.¶ Hũc morẽ.Scilicet mixtim & cõfuse spectãdi ludos.¶ Aediles. Qui ludos ædere solebãt a qbus ẽt ut qdã uolũt dicti sunt.¶ Matri deũ faciẽtes.Faciẽtes ludos q ĩ honorẽ Matris deũ celebrabant & Megalesia dicebãt ἀπὸ τῆς μεγάλης a magna & Matre deorꝫ.Nã ita græce dicit μεγαλησιτῆρ magna Mr̃:de qbus Liui.In libro macedõico iqt.M.Iunius brutꝰ ædẽ magnæ Mr̃is deũ ĩ palatio dedicauit & ludos ob eã dedicationẽ factos Megalesia appellauit.& ἀπὸ μεγα qdẽ magnũ deductũ uocabulũ.¶ Discreti.Diuisi separati.¶ Et populi locis.Quia loca ubi sederet populꝰ & ubi senatus uoluerũt eẽ discreta & separata & nõ pmixta sicut ante.¶ Eaq; res.Inqt Scipioni peperit inuidiam quia id gratia populi fecisset.quoniam dedignaretur una cum populo spectare senatum.¶ Auertit animum.Scilicet a fauore Scipionis.

Mos ludorum.

PEr qngẽtos aũt & qnquaginta octo annos senatus populo mixtus spectaculo ludorum interfuit.Sed hunc morem Attilius Seranus & L.Scribonius ædiles ludos Matri dem facientes Superioris Africani sniam secuti:discretis senatus & populi locis soluerunt:eaq; res auertit uulgi animum & fauorem Scipionis magnopere quassauit.

OLI.

Gradus

Remissio aiorũ

Discretum

THE.

¶ Hũc morẽ.Hoc eẽ factũ Vale.Antias auctor.ẽ ludis Rõanis:quos fecerũt Aediles Curules:Attilius Seranus & .T.Scribonius Libo:idq; eos fecisse iussu cẽsorũ Sex.Aelii Pæti &.C.Cor.Cethegi Sic.n.Ianus apud Asconiũ casti gault: Antiatis inuersum nouissima clausula testimonium.Sed illud obseruandum prænomen Aedilis Scribonii:in Asconio.T.legi ĩ Vale.L.¶ Ludos Mr̃i deum.Va.Antias & Liui.ait Ludis Romanis:Cice.Megalesiacis eius uerba sunt hæc Nam quid ego de illis ludis loquar:quos in palatio nostri maiores:ante templũ Matris magnæ fieri celebrariq; uoluerũt:quibus primum ludis ante populi cõsessum &c.unde suspicari licet eosdem fuisse Ro. & megalesiacos ludos.ut in Liui.Ianus admonuit.¶ Africani sniam secuti.Ci.p Cor.de Maiestate.P.inqt Africanus ille posterior:dẽ nõ solũ a sapiẽtissimis hoĩbus q tũ erant:uerum a seipso sæpe accusatus est: q; cum cos.esset cum.T.longo passus esset tamen plurima a populari cõsessu senatoria subsellia separari.In ea autẽ quam post aliquot annos habuit de haruspicum responso: non passum esse Scipionem:sed ipsum auctorem fuisse dandi eum locum senatoribus haud oscure significat:inde Vale.ait Africani sententiam secuti.¶ Superioris Africani.Vetusti codices habent omnes posterioris.& ita legendum putabit quicunq; non indiligens est historiæ temporumq;

OLI. NVnc cauſam inſtituendorum ludorum, Proſequitur narrare Valerius quomodo initium ludis ſumptum fuerit qđ a Tito Liuio libro ſeptimo decadis ab urbe condita prolixe tractaſ. ℣ Domeſtici atq; inteſtini mali cura ab ocio inquit aliarum rerum orti ſunt: cum tamen pæſtilentia urbem inuaſiſſet nec remedium ullum inueniri poſſet niſi deorum ira placareſ: nam humanæ opes ad auertendū pæſtilentiam parum prodeſſe poterant. ℣ Reuocatam, remotam a bellis externis. ℣ Domeſtici. Quia maior cura a minori animos deterreret, nā maior cura ē unicuiq; ſalutis ſuæ aliarū rerū. ℣ Inteſtini, q; ad ſalutē cuiuſq; pertinebat ut maior illū cura domaret. ℣ Iāq; plus.

Pæſtilentia laborant Rom. Iāq; adeo ĩcreuerat pæſtilētia ut humāæ opes nihil ſufficere poſſe uideren ut auxiliū potiꝰ a diis q̄ ab hoĩbus petēdū eē uideret. ℣ Nouo. Magno quodā cultu ut aliqd genus colēdorū deorū exq̄ſitū ĩueniret. ℣ Itaq; placādi celeſtis numinis gratia, ante hac inqt populus romanus nullos alios ludos ſpectauerat p̄terq̄ circēſes q alio nomine magni & romani appellabātur: quo genere ſpectaculi ad eā uſq; ætatē populus Romanus cōtētus fuerat. ℣ Compoſitis carminibus, i. himnis in q̄bus deorū laudes cōtinebant hunc morē Vir. tetigit ubi dicit. Dāt motus incompoſitos & carmina dicūt. ℣ Qđ primus Romulus. Quod quidē ſpectaculum

Cōſualia & ludi ſunt primū a Romulo cōſualia dicti nā Romulus cū equeſtris imago neptuni in fundamētis urbis repta fuiſſet: ei ludos quāto potuit apparatu cōſtituit: & populos uicinos ad hos ludos ſpectādos inuitari iuſſit. Cæteri frequētes cōuenere ſabini ēt paſſim & uxores cū liberis oēs affluxere, q̄ppe q̄ ꝓpinquiores erāt cum benigne hoſpitio ſuſcepti eēnt: nouamq; urbem tā breui opibus uiriſq; auctā pluſtrati eēnt: ad ludos cōuenerūt: ubi cū oēs ſpectaculo intēti eēnt: iuuētus Ro. ad uirgines rapiēdas ex cōpoſito diſcurrit eas ſibi uxores adiūgūt ui q; aliter obtineri nequierant. nā cū p legatione Romani ad affinitatē uicinas urbes ſæpius inuitaſſent: idq; ſemp denegatū ſibi fuiſſet: utpote gēti nouæ ui graſſandū eē cēſuerūt. Rōulus igit poſt raptū ſabinarū imaginē illā equeſtrē Neptuni cōſum appellauit: & ludos

Conſū qui cōſualia: quaſi cōſiliū dei, quia poſt inuētā illā imaginē ſubito conſiliū cœpiſſet rapiendarū uirginū p ludorū ſpectaculū. De cōſualibus ita tradit Plutar. fama diu uulgata a Romulo cuiuſdā dei arā cōditā ſub terra inuentā eiq; deo conſo nomē indiderūt: ſiue a cōſilio q; cōſiliarius foret ſiue neptunus equeſtris, ara eſt in circo maximo poſita q̄ reliquū tēpus latet, in equeſtribus aūt certaminibus aperit: hæc cōdita ſub terra eſt: quoniā cōſiliū arcanū eē oportet: ludi igit in honorē huius dei inſtituti a romulo cōſualia dicta. Dionyſius alicarnaſeus de antiquitatibus Romanis, ſacratam inqt illā ſolēnitatē nūc etiā Romani perficiunt cōſualia uocantes in qua etiā ara ſubterranea cōſtructa iuxta circū maximū circumfoſſā terra ſacrificiis quæ & igneis ſolemnitatibus colit. curſuſq; equorum agitur iunctorum & non iniunctorum, uocatur autē is deus, cui hæc perficiunt confus a Romanis, ac propterea ſubterranea coli ara eum dicūt: q; hic deus terram habeat, ego uero alterum quoq; ſermonē audiui q; hi quidem dies feſti: Neptuno agantur q; q; curſus & equites huic etiam deo fiāt ara uero poſtea genio cuidam arcano conſtructa fuerit occultorum conſiliorū duci atq; cuſtodi. Neptuno, n. interea nec domitori terræ neq; a græcis neq; a barbaris ara uſq; erigit. ueritas autem ubi lateat difficile eſt dicere. ℣ Vt eſt mos hominū, ita ferme conſuetudo eſt ut omnia tenui principio oriant. ℣ Venerabilibus uerbis: Carminibus compoſitis in honorem deorū. ℣ Locabunde geſtus adiecit. Quia iocos iter ſe iactabant eaq; res quia nō ſolum carmina canerent ſed etiam motu corporum geſtus facerent cauſa fuit cur a lydia uocarentur hiſtriones. ℣ Ludium: Romanum nomē eſt: nam tuſco uerbo dicitur Hiſtrio. ℣ Decora: Venuſta, quicquid fit qđ decet dicitur decorū. ℣ Pernicitas. Velocitas ut Pernicibus ignea plantis Virgili. ℣ Cuius decora pernicitas uetuſto ex more Curetū. Curetes populi ſunt Cretæ: qui hoc canendi ſaltandiq; genus primi inueniſſe dicunt ad uſum militiæ ſiue ad cultum deorum, ſiue magis ad fabulam Iouis originem: nam hæc omnia Stra. libro decimo innuit circa medium ubi de curetibus diuerſas auctorū ſententias referens: dubiam eorum etimologiam his uerbis eſſe oſtēdit: Quo fit ut multifariam noſcendi nominis rationē & etimologiam curetes habere facile copioſeq; uideant: credibile eſt & armiferā illā ſaltationē ab eis prius introductā qui circa comā atq; ſtolā exercitari fuere qui cureres uocarent qđ quidē negociū occaſionū illis præbuiſſe crediderim ut fortiores in re militari cæteris euaderēt: & uerſatam in armis uitam haberēt, paulo inferius armiſona inquit: ſaltatio militari de more & hypercha & pyrricus ipſe īditio ſunt qui huiuſmodi repertor exercitii pro iuuenibus ad militarē peritiam fuiſſe perhibet. Apparet ergo ex his uerbis ad uſum militiæ hoc ſaltationis genus fuiſſe repertum, ſed alio loco dixerat hac armorū agitatione in deorū ſacris uſos fuiſſe ubi deorū miniſtros illos nominat, tales īquit dæmones quoſdā deorum uc miniſtros curetas uulgāt. deinde ſubiūgit quidā uero res cretēſes ac phrygias edidere ſacrificiis nonnullis īplicitas partim aliquo pacto cōtētas: uti Iouis īfantiā in creta educati, matriſq; deorū cerimōias in phrygia & in idæ troianæ locis celebrādas, quibus ſane in ſermoni-

Nvnc cām inſtituēdorum ludorū ab origine ſua repetam. C. Sulpitio Betico. C. Licinio ſtolone cōſulibus: ī tolerāda ui Sortæ pæſtilētiæ ciuitatē noſtram a bellicoſis operibus reuocatā: domeſtici atq; iteſtini mali cura affixerat. Iamq; plus in exquiſito & nouo cultu religionis q̄ in ullo humano conſilio poſitum opis uidebatur. itaq; placādi cæleſtis numinis gratia cōpoſitis carminibus uacuas aures præbuit: ad id tempus circēſi ſpectaculo contenta: quod primus Romulus raptis uirginibus ſabinis conſualiū noīe celebrauit. Verum ut ē mos hoīum paruula initia pertinaci ſtudio proſequendi: uenerabilibus erga deos obſequiis Iuuentus rudi atq; incompoſito motu corporum iocabunda geſtus dedit: eaq; res ludium ex hetruria accerſendi cauſam præbuit: cuius decora perniciras uetuſto ex more Curetum: lydorum

bus magna uarietas est:cū alii eosdē esse curetas & corybātes & caberos & idæos dactylos & telchines ostendant: alii cognatos inter se & pusillas quasdā ipsaq; differētias inter eos esse distinguāt,in hoc āt uniuersi tradūt quosdā spiritibus afflatos & bacchicos inq; armoq; agitatiōe tumultuosa & cū strepitu & fragore:cymbalisq; & tympanis & armis itē etiā tibiis uociferationibus iter sacrificandū stupefacientes inq; ministroq; habitu publica modo quodam sacra factitantes,rursus ad fabulā Iouis alio loco referens ait:hos curetas nominabat adolescētes quosdā armisonā quandā cū saltibus agilitatem edētes ꝓferentes quandā de Iouis origine fabulā & cætera,nam ipsam fabulā deinde narrat,item paulo infra ubi Homeri carmina refert cretensem ēt rē his adiūgit hoc mō,sedes curetū religiosiq; etiā Iouis genitores ubi Tibiæ:ubi triplices cristæ: ubi Byrsa & Thyrsum orbē hunc mihi coribātes excogitarūt,Curetes āt fuisse nō solū in creta sed in Euboea ætolia & Acarnania idē auctor cū multis in locis tum ibi potissimū ostendit: ubi ait:itaq; eodē insignitos nomine curetas ipsos appellari q in Euboea sunt:quiq; in ætolia & in Acarnania hinc ē qđ Luca, dicit li.iiii. Curetas feroces populos in dalmatia, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto, Apud quos Marcus Antonius fuit a Pōpeianis clausus cū maxio discrimine,ꝙ Lydorūq;,a qbus thusci originē traxerūt Nā tusci dicti sunt lydi quoniā ex lydia colonī uenerunt in thusciā duce Tyrrheno Atys filio,Str.li.v.Tyrrhenos inqt Romāi æthruscos appellāt atq; tuscos,græci uero Tyrrhenos hoc eos nomine nominarūt a Tyrrheno Atys filio q ex Lydia colonos hanc in regionē sicuti traditē dimisit,Atys.n.ex ꝓgnatis Herculis & Omphales cū sterilitate & fame populū emittere cogeret e duobus filiis forte iacta Lydiū Lydiæ regni successorē tenuit,Tyrrheno āt maiorē aplicans populū foras abire iussit,hāc ille tandē ingressus orā de suo uocauit nomine Tyrrheniā:Lydos āt hoc genere saltatiōis usos esse idē auctor multis in locis ostēdit:Plautus quoq; sub silice populi hanc ꝓpriā Lydorū esse dicit,Pli.uero lib.iii.Lydia inqt a quoq; rege Tyrrheni mox a sacrificio ritu lingua græca tusci sunt cognominati,de fabula curetū hymbribus deletorū & ex fungis restitutoq; nihil hoc loco uidet esse dicēdū,ꝙ Scænico, Ministro scæne q partes aliqs agit scæne,ꝙ Liuius poeta,De hoc Cic.lib.Tusculanaq; primo,serius poeticā nos accepimus annis fere quadringētis decē & octo post Romā conditā Liuius fabulā dedit,ꝙ Fabulaq;, Reprehensiones ciuiū salibus,n.qbusdā ciues irridebant,ꝙ Perrexit,Peruenit,ꝙ Satyraq; modos,modus dī uersuū mēsura certa lege diffinita: ergo modos modulationes appellat Satyraq;,Ex carminibus q̄ primo incōposita agebant res eo processit ut Satyri efficerent & comœdiæ & tragœdiæ,ꝙ Sui operis actor,Quia canebat & cantū nutu corpis imitabat,ꝙ Reuocatus,Cū finierat adeo populo placebat ut sæpius ad principiū reuocaret agendi,Sed cū raucā uocem feciſſet puerq; acciuit qui caneret uoce & alterum qui tibia:ipse uero modus & cantus agere cepit motu corporis, ꝙ Tacitus,Non narrans quia ante narrabat:& deinde gestum corporis dabat,

Scæni cus Liuius andro nicus

THE.

Liuii locus: OLI.

Italica seueri tas

¶ Dedit,Exemplaria duo reuerendæ uetustatis & exploratæ fidei legūt adiecit,ꝙ Liuius,Liuius Andronicus(ut est apud Sueto,)grāmaticus & poeta semigræcus:utraq; lingua domi foriſq; docuit:nihil amplius q̄ græcos interpretabat & siqd ipse latine cōposuisset prælegebat,ob ingenii meritū manumissus a Liuio Salinatore cuius erudiebat liberos.Olympiade centesima duodequinquagesima scriptitādis agēdisq; in scæna tragœdiis claruit, auctor Hieronymus in Eusebiū,ꝙ Reuocatus,Nā quom placeret iterum atq; iterum exposente populo ꝓdibat in scænā,Et hoc est quod ait Liuius,Ludi scænici Romani biduum īstaurati, Similiterq; de cæteris itemtidem, ¶ Atellani,Ludi ꝓprie sunt comicoq; uidelicet in qbus comœdiæ agunt in theatro, Atellāi erāt ludiōes q iō sunt acciti ab Atellis:qa ꝓpitiores erant q̄ Romāi:Atellæ ciuitas ē cāpanoq; quoq; luxuria in hmōi ludis nimia erat,& iō apud cāpanos inhonestissimi erāt:sed a Romāis deinde magna seueritate correcti,ꝙ Ab oscis acciti,Osci dicti sunt campani q; in cāpania serpētes abundēt,Ver,Oscorūq; māus capuēses exponit Ser,Nā oscus cāpania lingua significat serpentē uel secundū alios dicti sunt osci q̄si obscæni a quadā cicatrice quā habent in fronte q̄ reddit eos obscænos Hora,in sermonibus,At illi fœda cicatrix setosam leui frontē turpauerat oris cāpanū in morbū,sed melior est supior expositio,Stra,in descriptione cāpaniæ oscos separat a capuensi,ꝙ Italica seueritate,iō dicit qua cū apud græcos,ironice ciues athenienses comœdi reprehēderēt cautū est lege apud Romanos ne id adeo solute fieret:immo ēt sensim res eo ꝓcessit ut nulla eiusmodi uiroq; rephensio cōtineret,sed aliud genus carminis inuentū est,qđ postea Satyricū ē appellatū,ꝙ Italica āt seueritate,iō dixit qa uult Italiæ ꝓpriā esse seueritatē sicut græcoq; fuit eloquētia & liberaliū artiū studiū,Satyrica ut inquit Diomedes est apud græcos fabula in q̄ itē tragici poete nō Reges aut Heroes sed Satyros induxerūt ludēdi cā: iocandiq; simul ut spectator inter res tragicas serias:satyraq; quoq; iocis & lusibus delectaret,& ut Hora,sentit,mox etiā Agrestes Satyros ornauit,Ci,in ꝓemio Tuscula,questionū annis q̄si q̄dringētis post Romā cōditā Liuius fabulā dedit,C, Claudio cæci filio & Tuditano cōsulibus,Idē Diomedes,tertia est species fabulaq; inqt latinarū q̄ a ciuitate oscorū Atella in qua primū cæptæ Atellanæ dictæ sunt argumētis dictisq; iocularibus similes Satyricis fabulis græcis,ꝙ Vacuū,iō aūt nō erat ludi genus uituperādū quoniā iuuētus Romana inter se carmina iactare consueuerit,

Tribu moueri

Nã neq3 a tribu mouet. Ostẽdit q̃re ignominiosum nõ erat qa. ſi a tribu nõ mouebat ex quo apparebat nõ eẽ ſeruile. Nã is dr in tribu esse q ſuffragiũ ferre põt. ois. n. populus Romãus p tribus diuiſus est atq3 cẽturias: q infamis fuisset tribu mouebat. ℣ Et qa cæteri. De aliis ludis minus incertum ẽ unde originẽ habuerint. nã noie ſuo facile cõprehẽdi põt ludi apollinares. q3 in honorẽ apollinis fiãt circẽſes a circuitu ut ſupra diximus: uel a circũ & enſes: Magaleſia ἀπο τες μεγαλης. i. a magna dea magni & Romãi: eo q3 in honorẽ louis fierẽt. Atellani ab Atellis ciuitate olſco3. i. cãpaniæ. unde Acciti fuerũt hiſtriones. ſed ſeculariũ ludorũ origo obſcura uidet: non. n. a nomine cognoſci põt. ℣ Seculares: iõ dicti ſunt q3 poſt ſeculũ ſemel tantũ hi ludi celebrarent. i. poſt centũ annos: nã ſeculũ est centũ anno3 ſpaciũ. ℣ Trita. Vſitata cõſueta. trãſlatio est ſumpta a ueſte: q̃ ꝓpter longam cõſuetudinem teritur.

THE. ℂ Atellani. Atella ciuitas opico3 mediis inter Neapolim Capuã3 finibus: unde gentile nomen Atellanus. Atellæ numero multitudinis etiam dicitur hodie3 Auerſa. ſupiora Polyb. Strab. Stepha. horũ3 teſtimonio Parrhaſius in Liuiũ. ℣ Italica ſeueritate. quo3 ꝓpria grauitas est. Hinc auctor obſcæni carminis Cõueniens latio pone ſupercilio. Papinius ad Vxorẽ de Neapoli Quid laudẽ littus: libertatẽ3 Menãdri Quã Romãus honos & graia licentia miſcet. quẽ nodum Ianus ut multos apud hunc poetã primus omniũ ſoluit. ℣ Seculares. T. Liuius lib. cxxxvi. Ludos inqt ſeculares Cæſar ingẽti apparatu fecit: quos cẽteſimo quo3 anno (is enim terminus ſeculi) fieri mos. hæc ille ſeculares igitur a ſeculo dicti ſunt.

OLI.

Vm ingenti pæſtilẽtia urbs antiq̃ agri. Quia nõ ſolũ ciues ſed ẽt agreſtes pæſtilentia impliciti corrũpebant. Nã ager dr oẽ territoriũ: ut

Ager

Ager Vicẽtinus. Veronẽſis & cætera. Accipit plerũ3 pro fundo. unde. agellus diminutiuũ hoc loco plane territoriũ ſignificat. ℣ Ad deſperationẽ. Quia nullũ remediũ medici inueniebãt contra ualitudinẽ illam. ℣ Lares. Genii dicunt naturæ dei. Lactãtius. hi & genio3 nomen aſſumũt q3 græce lares dæmones interp̃tant. orauit ergo ut trãſportarent in caput ipſius puero3 morbũ. ℣ Genibus innixus. Aut geſtũ tãgit accẽdẽtis ignẽ. uel qd uerius est: qa orationẽ fecit ad deos penates flexis genibus. ℣ Ibiq3. ex eo oñdit quo mõ poſſent recupare ualitudinẽ. ℣ Eo p̃dicto magnopere cõfuſus. Quia uidebat lõgũ iter: iõ q̃ſi aio ꝑturbatus erat: ſed tãtus metus fuit ut in certã ſpẽ ſubigeret p̃ſens metus. ſ. mortis filio3 qa met9 mortis filiorum uincebat. ℣ Habitabat. Oſtendit haud ꝓcul a uilla ſua tyberim fluxiſſe. ℣ Vicinum ſabinæ regiõis. Quia præterlabitur tyberis. ℣ Fretũ. Quia petentibus tarentum neceſſe est ingredi mare tyrrhenum. ℣ Per hoſtiã. Nã hoſtia est haud ꝓcul ab urbe utpote octo milibus paſſuũ q̃ defluit tyberis in mare. ℣ Lintre. Fluuiali naue. Linter. n. genus est nauiculæ breuis fluminibus traiiciẽdis aptæ. Ver. Cauat arbore lintres. ℣ Nocte cõcubia intẽpeſta nocte: prima parte ſomni. ℣ Ad martiũ cãpũ. Qui tũc extra urbẽ fuit: ſicut oſtẽdit Liuius. Dicit. n. tarquinio3 ager qui inter urbẽ & tyberim fuit conſecratus. marti martius deinde campus fuit & cætera. ℣ Suppetẽte: ſubminiſtrãte: uel ſufficiẽter exiſtẽte. ℣ Tarentũ. Hoc ẽt oſtendit Seruius. Dicit. n. partẽ aliq̃ tyberis in urbe appellari tarentũ: qd Ouidi. quo3 teſtat in li. faſto. ubi inqt. iã3 ratẽ monitu doctæ carmentis ad amnẽ. Egerat. & tuſcis obuius ibat aqs fluminis illa latus cui ſunt uada iuncta tarenti: Aſpicit & ſparſas p̃ loca ſola caſas: Ergo tyberis in aliqua parte ſui uocat tarentũ a terendo qd ripas. ſ. terat. in aliqua uero: fretũ appellat a feruore. ℣ Solo magis fumante. Locus ille fumabat. nec tamen ulla ſigna apparebãt exhalantis ignis. ℣ Spongia. Quaſi omnem morbum hauriret. ℣ Pertergi. demulceri & mundari. ℣ Aqua potio. Nã ex eo loco ubi ditis pr̃is ara ſubterranea erat fumus

Lares

Cãpus Martius

mouet nec a militaribus ſtipendiis repellitur: & quia cæteri ludi ipſis appellationibus unde trahantur apparet: non abſurdum uidetur ſæcularibus initium ſuum: cuius generis minus trita noticia est reddere.

De quodam Valeſio.

Vm ingẽti pæſtilẽtia urbs antiq̃ agri uaſtarent: Valeſius uir locuples ruſticæ uitæ duo b9 filiis & filia ad deſperationẽ uſq3 medicorũ laborãtibus: aquã calidã iis a foco petẽs: genibus innixus lares familiares ut puerorum periculũ in ipſius caput transferretur orauit. orta deinde uox est habiturum eos ſaluos: ſi continuo flumine Tyberis deuectos Tarentũ portaſſet. Ibiq3 ex Ditis patris & Proſerpinæ ara calida aq̃ petita quã illi deſiderarẽt recreaſſet. Eo p̃ dicto magnope cõfuſus: qd & lõga & ꝑiculoſa nauigatio imperabat: ſpẽ tamen dubiã p̃ſente metu uincente: pueros ad ripã tyberis ꝓtinus detulit habitabat. n. ĩ uilla ſua prope uicinũ Sabinæ regiõis fretum: ac lintre hoſtiam petens: nocte concubia ad martiũ campũ appulit: ſitientibuſq3 ægris ſuccurrere cupiens: igne in nauigio non ſuppetente ex gubernatore cognoſcit haud procul apparere fumũ. & ab eo iuſſus egredi tarẽtũ id nomen ei loco est: cupide arrepto calice aquã flumine hauſtã eo unde fumus erat obortus: iã lætior pertulit: diuinituſq3 dati remedii q̃ſi ueſtigia q̃dã ĩ ꝓpinquo ſe exiſtimãs nactũ: inq3 ſolo magis fumante q̃ ullas ignis habente reliquias: dũ tenacius omen apprehendit: cõtractis leuibus q̃ ſors obtulerat nutrimentis: pertinaci ſpiritu flammam euomuit: calefactamq3 aquã pueris bibẽdam dedit: qua potata ſalutari qete ſopiti: diutina ui morbi repẽte ſunt liberati: p̃riq3 indicauerũt uidiſſe ſe in ſomniis neſcio a quo deo3 ſpongia corpa ſua pertergi & ꝑcipi: ut ad Ditis p̃ris & Proſerpinæ ara a qua

ille exhalauerat. ℣ Furuæ. Nigræ. unde fures etiam dicuntur quod in furuo: ideſt nigro tempore noctis furentur. Antiqui ſuperis immolabant alba animalia. In feris uero nigra Vergi. lib. vi. Duc nigras pecudes ea prima piacula ſunto. ℣ Lectiſternia. Quia tribus continuis noctibus ea ſacrificia fiebant. dicebant autem lectiſternia (ut ſupra diximus) a ſternendis lectis: qbus deoꝝ ſimulacra ſuperimponebant: ergo lectiſternia quibus ſe ſternentes tota nocte uigilabant. ℣ Relictis. ſ. famulis. ℣ Altitudinẽ: Profunditatẽ. nã altitudo tã de faſtigio q̃ de ꝓfundo dr. unde cælũq; profundum dixere poetæ. & altũ mare. nã altũ & ſuperioré & inferioré altitudinẽ ſignificat: teſte Seruio. qa menſuræ nomen eſt altitudo. ſicut etiã faſtigium dicimus plærunq; profunditatẽ. Ver. Forſitan & ſcrobibus quæ ſint faſtigia queris. ℣ Inſcriptam. Quia notis quibuſdã ſignificabatur aram illam diti patri proſerpinæq; cõſecratã. ℣ Valerius publicola. Valeſius ludos & ſolẽnia ſecularia fecit liberandoꝝ filiorum cauſa: At Valerius publicola liberandæ ciuitatis gr̃a q̃ pæſte grauiter corrupta fuerat. Hic fuit Valerius ille q̃ exactis regibus primus in urbe cõſulatum geſſit cum Iunio Bruto. Nã Collatinus Lucreticæ coniunx cũ Bruto creatus ob nomẽ & genus regium coactus eſt abdicare ſe magiſtratu: & urbe excedere quoniã de gente tarquinia foret: hic illi deinde ſucceſſit. ℣ Studio. Cupiditate. ℣ Succurẽdi ciuibus. qui pæſtilentia laborabant. ℣ Atris: Furuis & nigris. ℣ Trinoctio. ꝑ ſpacium trium noctiũ. ℣ Lauticia eſt. lauticia proprie dicitur magnificentia conuiuii & elegantia unde etiam mũdicias dicimus lauticiam quibus in conuiuiis uti conſueuerunt & deriuatur a lauo lotum uel lautũ hic accipitur ꝑ magnificẽtia. ℣ Qu. Catulus. Pli. li. xv. primus omniũ Catulus linteis in theatro umbrã fecit & byſtina uela primus in theatrũ duxit. ℣ Campanã luxuriam. quia & ipſi cãpani omnium rerum opulentia abundates eiuſmodi apparatibus utebantur. ℣ Spectantiũ conſeſſum: Cõſeſſus dicit extructus locus ubi ad ſpectaculum populus conſedit. Virg. lib. v. Conſeſſus medium tulit extructoq; reſedit. dicit etiã cõſeſſus ſpectãtiũ multitudo & populus ut eodem libro. Hic totum caueæ conſeſſum ingentis & ora: prima patrũ magnis Salius clamoribus implet. ℣ Vmbraculis. Sicut ſunt aulæa. nam aulæis texit ſcænam ſub qua ludi celebrabantur. & quia a ſole defendebãt ideo umbracula appellauit. ℣ Per ſemitas decurſu aquæ. Aquam riuulis deduxit per theatrum. ℂ Quom ingenti pæſtilentia. Varro de Scænicis originibus li. i. cur inſtituti ſint aliter narrat Quom multa portenta fierent (inquit) & murus & turris quæ ſunt inter portam Collinã & Aeſquilinam: de cælo eſſent tacta: & iõ libros Sibyllinos Decẽuiri adiſſent: renunciauerũt uti Diti patri & Proſerpinæ ludi Tarentini in cãpo Martio fierent: tribus noctibus: & furuæ hoſtiæ immolarent utiq; ludi centeſimo anno fierent. ℣ Antiqua. uetuſti codices. antiqua uerbũ nõ habent. ergo uel eradendũ uel emendandũ eſt atq; ut nõ Roma ſolum: Sed ꝓximi quoq; fines eius morbi cõtagiõe eſſent impliciti. ℣ Fretũ. Hoc animaduertere oportet. multas in Aethruria ciuitates: iis q̃ in latio referunt baberi cognomines: ut Ferẽtinũ: ẽtſi Ptolemæus Ferẽtiũ: Stra. tñ Ferẽtinũ: utcũq; in Tuſcia Ferẽtini potius: in latio Ferẽtinates dñr: de qbus ipſe Pli. ut in Stephão Ferẽtani & Ferẽtii: nõ tamẽ a Ferẽtio Ferentinoue: ſed a Ferẽto ſabinorũ oppido aut ſamnitũ de quo Halicarnaſeus Diony. xvii. hiſtoriaꝝ uolumine. ut hoc fortaſſe illud ſit de quo Valerius habitabat (inquit) ſecundo libro in uilla ſua prope uicinũ ſabinæ regionis Ferentũ: etiam ſi corrupte fretũ legit. Non ſum neſcius Eretũ id a quibuſdam ſcribi ex Strabõe Liuioq;: nec improbo. Tibur inqt Stra. & Eretũ uici potius q̃ oppida: Idẽ paulopoſt: Via inquit ſalaria in quã & Nomẽtana cõcidit: ubi ſabinoꝝ uicus ſupra Tyberim Eretũ noie Antoninus quoq; Ab urbe inqt Eretũ diſtat duodeuiginti. M. P. Diony. Eretũ inqt Sabinoꝝ fuit oppidũ. Ver. Ereti mãus oís oliuiferaq; Mutiſcæ. porro Eretũ is uidet locꝰ eẽ: q mõs Eretũ & corrupta uulgo dictione Mons rotundus uocat. Hæc Hermolaus. ℣ Dedit. Antiq codices habent. detulit. ℣ Trinoctio. continuis tribus noctibus. Auſonius in Grypo ternario. Trina tarentino celebrata trinoctia ludo. ℣ GN. Põpeius. Is. n. manſurũ theatrũ e q̃drato lapide primus Romæ ſtruxit: ut ſcri. Tacitus: antea tẽporariũ fuit.

potio ipſis fuerat allata: furuæ hoſtiæ immolarent. lectiſterniaq; & ludi nocturni fierent. Is q̃ eo loci nullã arã uiderat: deſiderari credẽs ut a ſe conſtrueret: aram empturus in urbẽ ꝓrexit: relictis q̃ fundamẽtoꝝ cõſtituendorum gratia terrã ad ſolidũ foderent: ii domini imperiũ exequẽtes cũ ad. xx. pedũ altitudinem humo egeſta ꝓueniſſent aiaduerterũt arã diti patri proſerpinæq; inſcriptã. hoc poſtq̃ Valeſius nũciante ſeruo accepit: omiſſo emendæ aræ propoſito hoſtias nigras: q̃ antiquitus furuæ dicebant: Tarẽti immolauit: ludoſq; & lectiſternia continuis tribus noctibus: quia totidem filii periculo liberati erant: fecit.

De. P. Valerio Publicola.

CVius exemplum Valerius Publicola qui primus Cos. fuit ſtudio ſuccurrendi ciuibus ſecutus: apud eandem aram publice nuncupatus uotis: cæſiſq; atris bobus: diti maribus: fœminis ꝓſerpinæ: lectiſternioq; ac ludis trinoctio factis: aram terra: ut ante fuerat obruit.

De. Q. Catulo

REligionem ludorum creſcentibus opibus ſecuta lætitia eſt. Eius inſtinctu. Q u. Catulus campanam imitatus luxuriam: primus ſpectantium conſeſſum uelorum umbraculis texit.

De Gn. Pompeio.

GN. Pompeius ante omnes aquæ per ſemitas decurſu æſtiuum minuit feruorem.

Valerius publicola

Vmbraculis

THE.

Ferẽtũ opp.

Eretũ

OLI. CLaudius pulcher: Hic ē ille Claudius q primo punico bello nō pascētibus pullis & p cōtētū religionis mari demersis q̄si biberēt qñ eē nollēt, nauali plio superatus fuit: de quo suo loco dicemus. ℣ Ebore, q̄ eburnea & speciosior & stabilior esset. ℣ Versatilēq; fecerūt. Duplex erat scæna: aut uersatilis: aut ductilis, uersatilis cū rota machinis q̄busdā subito uertebat & aliā atq; aliā picturæ speciē ostēdebat. Ductilis cū hac atq; illac ducta & iacta rota ois pictura nudabat interior: & sicut Seruius ait in Geor. Vir. li. iii. exponens carmē illud uel scæna ut uersis discedat frontibus usq; purpurea intexti tollūt aluea Britani. apud maiores theatri gradus tātū fuerūt, nā scæna ad lignis ad tēpus fiebant unde hodie quoq; permansit cōsuetudo: ut cōponāt Pegmata, i. gradus a ludoꝝ theatraliū editorib⁹: Scæna āt fiebat, aut uersilis: aut ductilis, uersilis tūc erat cū subito rota machinis q̄busdā cōuertebat & aliā picturæ speciē ostēdebat, ductilis erat tūc cū tractis tabulatis hac atq; illac spēs picturæ nudabat interior, hoc ēt Varro & Suet. cōmemorāt. erat

Scæna quæ

āt scæna teste Cassiodoro pars illa theatri q̄ ab uno eius cornu ad aliud ducebat cū cooptura & principiū habuit a rusticis eodē teste, cū ad decantanda incōdita carmina rustici sibi adumbratiōes parabant. ℣ Choragiis. Choragia dicuntur instrumenta scænarum, i. apparatus, ἀπὸ τοῦ χοροῦ, i. a multitudine minoꝝ de q̄ bus Ver. Purpurea intexti tollūt aurea britāi. ℣ L. Spinter. Quia minimo sibi p̄simili in suo cōsulatu uidēti cognominatus ē fuit ār tpe Ci ce. ut uidere possumus in epistolis ad Atticū.

Chora gia

THE. ℂ Petreius. Exēplar antiquū legit. P. Ceteius. aliud. P. Retei⁹. ℣ Versatilē &c. Codices iter se nō cōueniunt: in q̄busdā legit: Versatilē fortunæ locū Choragiis argētatis. P. Lētul⁹ spinter adornauit in aliis hūc ī modū. Versatilē fecere lucū: quē argētatis &c. Alīq sic. Versatilē fecerūt. Luci⁹ & Cina locū quē &c. Satis ē idicasse exemplarioꝝ fidem uacillare. Sollertis ingenii facile q̄d uero propius accedat: intelliget.

De Claudio Pulchro.

CLaudius Pulcher Scænam uarietate colorū adumbrauit: uacuis ante pictura tabulis extentā: quam totā argento. C. Antonius: auro Petreius: ebore. Q. Catulus prætexuit. Versatilem fecerunt Lucius & Cinna locum: quem argentatis choragiis. P. Lentulus spinter adornauit.

TRanslatū antea phœniceis idutū tunicis. M. Scaurus exq̄sito genere uestis cultū induxit. Nam gladiatorum munus primum Romæ datū est in foro boario: Appio Claudio. Q. Fuluio cōsulibus dederunt. M. & D. filii Bruti funebri memoria patris cineres honorando.

De Athletis.

AThletarum certamen a. M. Scaurii tractum est munificentia.

De prima statua aurea in Italia.

STatuam auratā nec in urbe nec in ulla parte Italiæ q̄squam prius aspexit q̄ a. M. Accilio glabrione eq̄stris patri ponerēt ī æde pietatis. Eam aūt ædē Publio Cornelio Lentulo: & M. Bæbio Pāphilo cōsulibus ipse dedicauerat. compos uoti factus rege Antiocho apud thermopylas superato.

OLI. TRāslatā antea phœniceis, puniceis puniceus & phœniceus idē ē nā q̄ plerūq; ponit ℘ dasea ut φυγικὸν græci dicū nos punicū. ℣ Translatū. q̄d inde sumpserat colorē unde ēt phœniceus puniceus dī. Nā gladiatorū Munus. Dixit de his q adornauerūt. Scænā Nunc narrat q primū instituerūt artē Gladiatoriā. ℣ Romæ. Datū est: Liuius hoc dicit. M. Decius Brutus munus gladiatoꝝ in honorē p̄ris sui defuncti primus edidit in foro boario. ℣ Gladiatoꝝ. ludi funebres appellati sunt, cū paria gladiatoꝝ uel duo uel plura dabāt: ut cuiusq; facultas erat. Erāt āt gladiatores ut supra dixius q singulari certamie gladiis iter se dimicabāt: donec alter eoꝝ uel occideret uel se uictū fateret. & si sanguis spgebat existimabāt iferoꝝ expiationē fore. ℣ Foro boario. Vbi uēdunt boues.

THE. ℂ Foro Boario. Alii Forum boarium dictum malunt ab æreo tauri simulacro: de quo libro. xii. Tacitus. igitur a foro boario: ubi æreum tauri simulachrum aspicimus.

OLI. a Thletarum. Athletæ sunt qui lacertis & brachiis inter se luctantur ἄθλησις sermo græcus est.

STatuā auratā. Nā. M. Attilius in honorē patris sui glabriōis statuā erexit q̄ Antiochū regem Philippo iuuāte ex asia pepulit: idē etiā ætolos cuicit. & ad honorē uictoriaꝝ quas pater cōsecutus erat nūc pellendo ex Asia Antiochū: nūc ætolos subigendo statuā erexit. nec. n. aureæ unq̄ statuæ erectæ fuerāt. his q̄ bene rē gessissent. Acilius Glabrio. neq; in errore trahatur. Accilius Glabrio q̄ superauit Antiochū Pietatis æde ex uoto dedicata: equestrē Statuā patri posuit. ℣ Cōpos uoti q̄ obtinuerāt q̄d optauerant: uel certe. q̄ uouerat se statuā illā esse facturū si uictoriā cōsequeret aduersus Antiochū. ℣ Apud Thermopylas. Thermopylæ

Thermopylæ.

sunt angustiæ q̄dā mōtis oetæ ut uult Stra. li. ix. ī descriptiōe mōtis oetæ. q̄ Græciā eo pacto diuidit quo apēninus Italiā dicit. n. hi uero oetā mōtē possidebāt. mōs ipse ab oriēte ac Thermopylis in occidentē usq; sinū ambracium extendit quodā ēt mō p̄ lineas rectas mons iste montanā scindit regionē: a parnaso usq; pindū barbariscq; superiacentibus: istius pars una uergens in Thermopylas oeta uocat: longitudinis ad stadia triginta: asperitatis & celsitudinis nō mediocris longe aūt excellentissimus ad Thermopylarum tractū: ibi. n. cacumen attollit & in rupes acutas præruptas præcipitesq; finit. paruum & angustum uiatoribus a littore Locros petentibus: & ex thessalia derelinquit transitum. ipsum quidē transitum pylas. i. portas & angustias uocitant atq; thermopylas: sunt enim ibi prope thermæ. i. calidæ aquæ magno in honore ut Herculi consecratæ. Liuius uero lib. v. de bello Macedonico dicit montem esse longissimum qui mediam ita Græciam diuidit sicut appenninus suo dorso scindit Italiā.

IVs ciuile: Hoc etiã Liuius narrat ab urbe condita li. ix. dicens: Gn. flauius ius ciuile in penetrãlibus repositum uulgauit: fastos in albo posuit: ut quando cum populo agi liceret sciri posset. Gelius. Gneus inquit flauius patre Libertino natus scriptum faciebat: isq; in eo tempore ædili curuli apparebat: quo tempore ædiles surrogabantur eumq; pro tribu ædilem curulem renunciarunt. at ædilis qui comitia habebat negat accipere neq; sibi placere: qui scriptum faceret eum ædilẽ fieri. Cn. flauius Anii filius dicitur tabulas posuisse scripto sese abdicasse: isq; ædilis curulis factus est. idem. Cn. flauius Anii filius dicit ad collegam uenisse uisere ægrotum: & in conclaue postq̃ introiuit: adolescentes ibi complures nobiles sedebãt: hi contemnentes eum assurgere ei nemo uoluit. Cn. flauius Anii filius ædilis id arrisisse dicitur: sellamq; curulem iussit sibi afferri: eam in limine apposuit ne quis illorum exire posset: utiq; hi homines inuiti uiderent sese in sella. ℣ Ius ciuile. quod. xii. tabulis continebatur. has conditas seruabant pontifices cũ cæteris sacris ac cærimoniis. ℣ Inter sacra cærimõiasq;. i. penetrabilibus ubi dii penates celebrabantur: nec iuris ciuilis sciẽtiam præter pontifices quisq̃ habebat. ℣ Solisq;. qa soli põtifices seruabant libros. ℣ Libertino patre: cuius pater aliquando seruierat. ℣ Et scriba: quia seruile faciebat officium. nã scripturam exercebat quæ apud Roma. seruile habebatur officium q̃q̃ apud nos nec liberale quidem dici possit. & ex eo quæstũ ille comparabat. ℣ Indignatione: quia indignum uidebatur: ut qui Seruili conditione natus esset ad curulem dignitatem proueheretur. ℣ Vulgauit. in apertum exposuit ut ab omnibus cognosci possent. ℣ Fastos: Fasti libri erant in quibus continebantur dies quibus cũ populo agi liceret & quibus non liceret: sed a potiori denominati sunt. s. a fando. nam dies quibus cum populo fari licebat fasti: quibus uero non nefasti. Cice. pro. L. Murena: fastos inquit uulgus non habebat: erant in magna potentia: qui consulebantur. a quibus etiam dies tanq̃ a Chaldeis petebantur: inuentus est scriba. Cn. Flauius q cornicum oculos confixerit & singulis diebus ediscendos Fastos populo proposuerit. Plin. lib. xxxiii. Frequentior autem usus annulorum non ante. Gn. Flauiũ deprehenditur. hic nãq; publicatis diebus fastis. quos populus a paucis principum quottidie petebat: tantam gratiam plæbis adeptus est: alioquin Libertino patre genitus & ipse Appii Cæci scriba: cuius hortatu exceperat eos dies consultando assidue Sagaci ingenio: ꝓmulgauerat q̃: ut ædilis curulis crearetur: cum Qu. Antio Prænestino: qui paucis ante diebus hostis fuerat: præteritis. C. Petilio & Domitio: quorum patres consules fuerant: Aditum Flauio ut simul tribunus plæbis esset. quo facto: tanta senatus indignatione exarsit: ut anulos ab eo abiectos fuisse in antiquissimis reperiatur annalibus. ℣ Scriba. fuit enim scriba Appii Cæci. ut Pli. testatur. habetur. ff. de orig. iuris. ℣ Toto foro. Forum sunt qui dicunt a phoroneo inachi patre dictum esse. qui primus costituit leges apud græcos. Est autem locus conuentui & exercendis litibus relictus. ubi ciues conueniunt. est forum quoq; locus mercati quod pro rerum quæ uenduntur qualitatibus nominatur ut forum boarium: in quo boues uenduntur: uinarium in quo uinum: frumentarium in quo frumentum. & sic de cæteris rebus. ℣ Nobililibus. a iuuentute nobilium. hoc quoq; Liuius narrat. ℣ Sellam curulem. Sella curulis appellatur uel a curibus ciuitate sabinorum: unde hoc genus tractum est a Romanis sicut & toga prætexta: uel q̃ sellæ illi rotæ subiectæ essent: ut in quamcũq; partem ciuitatis uehi & impelli posset. Nam quia iurisdictionem habebant & ciuitas magna erat: ideo multis in locis iura dare cogebantur. ℣ Contemptus sui. q̃ contemneretur a nobilitate. est enim genitiui casus.

℣ Scriba. Probus Aemilius in Eumene Cardiãõ. Apud nos inqt reuera (sicut sunt) mercenarii scribæ existimant.

De. Gn. Flauio uulgante ius ciuile.

IVs ciuile ꝑ multa secula inter sacra cærimoniasq; deor& imortaliũ abditũ solisq; põtificibus notum Gn. flauius Libertino patre genitus & scriba cum ingẽti nobilitatis indignatiõe factus ædilis curulis uulgauit. ac fastos pene toto foro exposuit: q cum ad uisendũ ægrũ collegã suũ ueniret: neq; a nobilibus quor& frequentia cubiculũ erat cõpletũ sedẽdi loco reciperet: sellam curulem afferri iussit: & in ea honoris pariter atq; contemptus sui uindex consedit.

De Veneficiis in urbe.

VEneficii q̃stio & moribus & legib9 Romãis ignota: cõpluriũ matrõar& patefacto scelere: orta ẽ. q̃ cũ uiros suos clãdestinis insidiis ueneno ꝑimerẽt: unius ancille indicio ꝓtracte ꝑs capitali

THE. OLI. Venefi cii q̃stio quãdo Rõæ

VEneficii. Liuius quoq; li. viii. Cũ primores inquit ciuitatis similibus morbis eodem ferme oẽs euentu morerent ancilla q̃dã ad Quin. Fabiũ maximum ædilẽ curulem indicatura se causam publicæ pestis professa est: si ab eo sibi fides data esset: haud futurũ noxe indiciũ: Fabius confestim rẽ ad consules: cõsules ad senatũ referũt. cõsensuq; ordinis fides indici data tũ patefactũ est multebri fraude ciuitatẽ premi. matronasq; ea uenena coquere & si se seq ex tẽplo uelint manifesto deꝑhendi posse. secuti indicem: & coquentes quasdam medicamenta & recondita alia inuenerunt. qbus in foy& delatis. & uiginti matronis apud qs deprehensa erant per uiatorem accitis duæ ex eis Cornelia ac Seruilia patriciæ utraq; gentis: cũ autẽ medicamenta salubria esse cõtenderent ab cõfutante indice bibere iussæ. ut se falsum cõmẽtas arguerent. spacio ad colloquendũ sumpto cõmoto populo in cõspectu omniũ rẽ ad cæteras retulissent: haud abnuentibus & bibere epoto medicamento suamet ipse fraude omnes interierunt: cõprehensæ ex tẽplo ear& comites magnũ numerum matronarũ indicarunt ex quibus ad. clxx. damnatæ. neq; de ueneficiis ante eã diẽ Romæ quesitũ é. ℣ Perimerent. assumerent. occiderent. necarent. ℣ Pars istarum. s. centũ &. lxx. fuerunt capitali supplicio affectæ propter admissum scælus: & hæ potissimum. fuere pauperes. aliarum uero pœna permissa fuit earum maritis propter infamiam & dedecus.

¶ Tibicinū quoq; collegiū. Liuius Tibicines inquit prohibiti a proximis censoribus erant in æde Iouis uesci quod traditum antiquitus erat. ægre passi Tybur uno agmine abierūt: adeo ut nemo in urbe esset qui sacrificiis precineret: eius rei religio tenuit senatum legatos Tybur miserunt: ut darent operam. ut hi homines Romanis restituerentur. Tyburtini benigne polliciti primū accitos eos in curiam: hortati sunt ut reuerterent Romā. Postq̄ impelli nequibant: consilio haud abhorrente ab ingeniis hominum eos aggrediuntur die festo: alii alios per speciē celebrandarum cantu epularum causa inuitant & uino cuius auidum ferme genus est oneratos sopiunt, atq; ita in plaustra uinctos coiiciunt ac Romam deportant. nec prius sensere quā plaustris in foro relictis plenos crapulæ eius lux oppressit. ¶ Tunc concursus populi factus est: impetratoq; ut manerent: datum ut triduum quotānis ornati cum cantu: atq; hac q̄ minime solēnis est licentia per urbem uagarentur: restitutumq; in æde uescendi ius iis qui sacris præcinerent. De tibicine Ouidi. Fasto. lib. vi. Cur uagus incedit tota tibicen in urbe: quid sibi personæ: quid toga longa uolunt. ¶ Oculos in se conuertere: quia uulgus uidēs Tibicines p urbem incedere persona tot in eos omnes oculos coniiciebant. ¶ Publicas priuatasq; ferias. siue publice siue priuatim sacrificia fiebant: feriæ antea dicebantur dies quibus hostiæ feriebantur. ¶ Actiones. quia agunt ipsi tragœdias siue comœdias tibiis canentes. ¶ Concentus edidit. cantus concordes & bene conueniētes inter se. Nam concentus est quod græci symphoniā dicunt. ¶ Prisco more. id & indignius tulerunt. quia hoc antea frequenter fecerant. ¶ In proposito: uidelicet in suis inceptis permanētes. ¶ Honor pristinus: ut personati per urbem incederent. ut in æde Iouis uesci possent. ¶ Personarum usus. primus personarū inuentor teste Hor. in poetria fuit. Aeschylus poeta: psonæ pallæq; reptor honestæ Aeschylus & modicis lustrauit pulpita tignis. Causa aūt cur usi fuerint psonis hæc ē. s. pudor adeptæ temulētiæ. Nā qa ipsis pudori erat temulentos fuisse in urbē reuectos. petierūt ut liceret uti psonis ad caput tegendū. Hoc etiā Oui. lib. fastor̄ ostēdit dicēs. Callidus ut possit speciem numerūq; senatus: Fallere personis imperat ora tegi. ¶ Simplicitas: est & bōa simplicitas & mala. ¶ Cœnare in ꝓpatulo: ī publico in apto ante fores suæ cuiusq; domus. hinc est q; Iuue. cōqueriē suor̄ tēpor̄ mores qa prisca illa uiuēdi norma decliassent. q; uidelicet suæ ætatis hoiēs maiorū instituta mutassent pp luxuriā epularū: dicit. n. Quis fercula septē secreto cœnauit auus? ¶ Subiicere erubescerēt. & ꝓfecto id sine rubore facere poterāt cū epulæ eiusmodi essent q̄ ab oībus spectari possent. ¶ Erāt adeo cōtinētiæ. Adeo inqt pfecta utebant cōtinētia: ut frequētius uterent pultibus q̄ pane. ¶ Puls: genus cibi est qđ ex farina & aq̄ mixto sale conficit. ¶ Mola. Ouid. de fastis: hoc idē ostēdit dicens: Ante deos homini qđ cōciliare ualeret: Far erat & puri lucida mica salis. Pli. li. xviii. natura. histo. Pulte āt inqt: nō pane longo tpe uixisse Romāos māifestū est: quoniā inde & pulmētaria hodie quoq; dicunt. Et Ennius antiquissimus uates obsidiōis famem describēs officia eripuisse plorātibus liberis patres cōmemorat. Et hodie sacra prisca atq; Nataliū pulte fritilla cōficiunt: uideturq; tā puls ignota græciæ fuisse quā Italiæ polenta. mola igit cōficiebat ut Seruius tradit ex farre orno & sale: orno farre. i. eo anno orto: far āt est genus frumenti grādioris. ¶ Et pullis. nā in cauea pulli seruabant: & cū bellū cū hostibus cōmittere uellent: primū auspicia capiebāt obiecta pulte: quā si sumpsissent ut pars in humū caderet: bonū erat auspiciū: si respuissent diis nō placere dicebāt id bellū suscipi. ¶ Libamētis. libare ꝓprie ē partē & primitias diis fundere λυβειν græce: latine significat fundere. qa primā partē libātes in ignē q̄si primitias fundētes se diis sacrificare dicebāt. ¶ Febrē ār. Ad aliud trāsit institutū. ¶ Vici lōgi. q uicus lōgus appellabat. In eaq; remedia deferebantur. Ea remedia quibus ualitudinē pristinā recuperassent ægroti in templa febris deferebant. sicut apud nos syngraphi qbus ad febrē depellendam utuntur: nōnulli recuperata ualitudine ad templa deferunt: alii uero incenduntur. ¶ Annexa sicut

Cōcētus Symphōia

Natalium sacra

iudicio dānatæ: cētū & septuagita numeq; cōpleuerūt. Tibicinū quoq; collegiū solet i foro uulgi oculos in se cōuertere cū iter publicas priuatasq; ferias: actiōes psonis tecto capite uariaq; ueste uelatis cōcentus edit: inde tracta licentia quondā uetiti in æde Iouis: qđ prisco more factitauerāt uesci: tybur iurati se cōtulerūt: quorū ministerio senatus: deserta sacra nō æquo aio ferēs p legatos a tyburtib9 petiit: ut eos grā sua Rōanis tēplis restitueret: quos illi in ꝓpositō pseuerātes iterposita festæ epulatiōis simulatiōe: mero somnoq; sopitos: plaustris in urbē deuehēdos curauerūt. qbus & honos pristinus restitutus: & huiusce lusus ius est datum: personarum usus pudorē circūuente temulētiæ cām habet.

De modo comedendi antiquorum.

EVit etiā illa simplicitas antiquor̄ in cibo capiendo: hūanitatis simul & cōtinētiæ certissima index. Nā maximis uiris prādere & cœnare in ꝓpatulo uerecūdiæ nō erāt: nec sane ullas epulas habebāt q̄s populi oculis subiicere erubescerēt. erāt adeo cōtinentiæ attenti: ut frequentior apud eos pultis usus q̄ panis esset. Ideoq; in sacrificiis mola: quæ uocatur ex farre & sale & aqua constat. exta farre spargunt & pullis quibus auspicia petuntur puls obiicitur. Primitus. n. ex libamētis uictus sui deos eo efficacius quo simplicius placabāt: & cæteros quidem ad benefacien dum uenerabant: Febrem aūt ad minus nocendū tem plis colebāt: quor̄ adhuc unū in palatio alterū in area Marianorū monumētor̄: tertiū in summa parte uici longi extat: in eaq; remedia q̄ corpibus ægror̄ annexa

eiuſmodi ſyngraphi: ita illi ſortes qbus liberati eẽnt in tẽplis ſuſpẽdebãt. ℣ Hæc ad hũanæ mẽtis. Ad mẽtis qdẽ ſanitatẽ diuinũ q̃rebat auxiliũ, quãtũ uero ad ſalubritatẽ corpis ptinebat eã frugalitate & parſimõia tuebant. ℣ Mẽtis æſtus, qa ſunt ẽt corpis æſtus: uidelicet cũ egritudie laborat. ℣ Leniẽdos, ſedãdos. Sed quõ dicit mẽtis æſtus leniri, cũ iã ea remedia corpibus annexa fuiſſe dixerit? nõ põt fieri qn mẽs p ægritudinẽ corpis aliquãtulũ & ipa laboret. ℣ Vſus, utilitatis cũ aliq̃ ratiõe iõ dixit aliq̃: qa ẽ alia certior ratio ualitudinis ſeruãdæ. ℣ Excogitata, inuẽta. ℣ Bonæ uali, qa ẽ ẽt mala, ná ualitudo mediũ ẽ uocabulũ qđ ĩ utrãq; ptẽ accipit. ℣ Mĩ erat frugalitas, ná ex frugalitate naſcit bõa ualitudo, frugalitas media ẽ inter ꝓdigalitatẽ & auariciã, cũ nec nimis pce rebus utimur nec nimis luxurioſe. Eſt igit moderata pſimõia cibi & pot9. ℣ Inimica lux, epulis, ſicut ex epul luxorioſis morbus medicos ĩducit, ita ex frugalitate bõa ualitudo ꝓſeruat. ℣ Veneris uſu, qa ab utroq; incẽdit libido: nã ut ĩqt Ter. Sine cerẽ & baccho friget uen9, uitabãt igit maiores crapulationẽ ut tuerent ſalubritatẽ: uitabant uinũ ne deuenirent in dementiã: uitabãt luxuriã ut ſeruarent caſtitatẽ induſtria doctrina, ſtudiũ, uigilãtia: ab indulgere, i. operã dare ſtudio, induſtria dicitur aſſiduitas: cura: labor: pertinacia: inſtantia, induſtria eſt frequens exercitium circa rem honeſtã, induſtrioſus: ſtudioſus: laborioſus: efficax. ℣ Tibicinũ quoq; collegiũ. Plutar. ĩ qõnibus. Quid ẽ inqt ꝙ Eidibus Iañ, pmiſſum ẽ: ut Tibicines muliebri habitu urbẽ luſtrẽt? An ꝓp cãm q̃ dr? Magnis, n. ut uidet fruebant honoribus: quos illis Numa Põpilius pp ſanctitatẽ ac deoꝝ cultũ cõtulerat: iis poſtea p Tri. cõſulari poteſtate ſpoliatos urbe exceſſerunt quos quom uehemẽter regrerẽt (nã religiõe tangebant ai: ꝙ ſine Tibiis rẽ diuinã facerent) q̃ primũ reuocãdos cẽſuerũt, ſed quom accerſiri nõ paruiſſent: ac Tyburi: quo ſe initio cõtulerãt: máere uelle ſe dicerẽt. Libertus qdã clã magiſtratus adiit, ſeq; eos reductuꝝ policitus ẽ. Cõuiuio igit Laute & opipare apparato: q̃ſi rẽ diuiná feciſſet Tibicines ſuitauit. Aderãt ĩ cõuiuio mulieres nox ĩ ſomnis ducit: Saltatiõibus ac iocis oĩa pſtrepũt. Tũ de repẽte quõ patronũ Libertus adeſſe diceret: & uehemẽter ꝓturbatus uideret: hoĩbus pſuaſit: ut ſtatim currus cõſcẽderẽt pellibus circũtectos ac Tybur ꝓueherent e ueſtigio, hoc ãt dolo fiebat. Nã quom ignaris illis & p noctẽ ac uinũ nihil cernẽtibus currus circũduxiſſet: oés anteq̃ illuxiſſet Romã: pter opinionẽ reportauit. Erãt ãt eoꝝ plæriq; ornatu muliebri: pp comeſſationẽ ac uigilias: ornati. Sed poſteaq̃ pſuaſi a magiſtratibus & plane recõciliati ſunt: inſtitutũ ẽ eo die: ut eodẽ habitu ornati per urbẽ incederẽt. ℣ Actiões. Ex antiquis exẽplaribus unũ non habet, hoc uerbum. ℣ Vici longi. Vicus longus urbis: decimoquarto regione tranſtiberim redditur a. P. Victore.

Vicus lõgus OLI.

DE ſenſit. Trãſit ad externa. ℣ Proxia: ꝓpinq̃ & q̃ſi cõformis: grauitatis Spartana ciuitas Lacedæmon, uocata ãt ſparta poſtq̃ maioris iuuẽtutis pte lõgo & graui bello cõſumpta pmiſſum fuit mulieribus ut cũ qbuſcunq; uellẽt ſine diſcrimine cõcũberẽt: unde q nati ſunt partheniæ quoq; appellati ſunt q̃ſi uirginales, dicit ergo Spartãos cõſimilẽ Romãis habere grauitatẽ, uult tm̃ primas ptes cõtinẽtiæ Romãos tenuiſſe: Romãis deinde ſpartãos ſecũdos fuiſſe, adeo ſpartãi luxuriæ cõtẽptores & laboris patiẽtes fuere, ut ẽt uirginibus eoꝝ teſte Cice. li. ii. tuſc. q̃ſt. magis paleſtricus puluis uenaticus labor & militia in ſtudio fuerit quã fertilitas filioꝝ. unde & uariũ habitũ ab aliis uirginibus fere cõſueuerãt: dicẽte Virg. Virginis os habitũq; gerens & uirginis arma: Spartãæ. ℣ Aliquãdiu. Per. dcc. annos & amplius ſe ab aſia abſtinuerũt cõtinẽter uiuẽtes legibus nunq̃ mutatis. Ci. in oratiõe ꝓ. L. Flacco, Lacedæmõii inqt ſoli toto orbe terraꝝ ſeptingẽtos annos amplius unis moribus & nunq̃ mutatis legibus uixerũt, poſſet hæc qõ quodã mõ exoriri: cur nõ exẽpla atheniẽſiũ lacedæmoniorũ ꝓponat exẽplis: cũ ſapiẽtia uirtuti bellicæ uideat anteponẽdã? Reſpõdet qa Lacedæmõ cõformis ẽ Romæ ĩ uirtute bellica: iõ ꝓpoſuit athẽis. ℣ Voluptatis: ergo diffinit eẽ q̃dã uoluptatẽ hoĩbus cõceſſã. ℣ Priſcq; Ionas. Audierãt lõas q & ipi ps aſiæ eẽ credũt: ſt certe ĩ extremitate minoris aſiæ uerſus nos: primũ iueniſſe ut coroãti epularent: hos ẽt ſecũdas mẽſas iſtituiſſe: cũ antea una tm̃ mẽſa uterent. ℣ Ionas, ſunt ut dixi ſcdm quoſdã ps Aſiæ: q tm̃ & ipſi græcã hñt lĩguã: nã Ionica lĩgua una ẽ ex qnq; græcis: ſed magis ẽ regio græca poſita teſte Põp. iter Caria & Aeoliã: & Iones primi fuerũt q legatos Cyro miſerũt ut i fidẽ amicitiãq; ſuã uellet eos accipe: q urbãe ſatis & facete legatis dr̃ rñdiſſe, nã Aeſopi fabulã illis expoſuit q̃rés nunqd audiuiſſent piſcatorẽ quẽdã ad littora maris ueniſſe q ſuauiter canẽs piſces cõuocare ſtudebat q cũ aliquãdiu ceciniſſet nec piſces cãtu mouerent, ĩdignatus retia iecit: qbus implicitos piſces cũ ad littora traxiſſet & ſup herbã expoſuiſſet: alli ſaltare q̃primũ cœperũt. tũ piſcator deſinite inqt cõtumaces ſaltare: nã cũ caneré id facere noluiſtis núc uero cũ nolim ſaltatis, ita uos cũ ſocietatẽ meã ultro eã me uobis offeréte hre potuiſtis eã quodãmõ reſpuiſtis núc uero cũ petitis ꝓſeq nõ poteritis. ℣ Scdæ mẽſ.

Spartãæ uenatrices

Externa De ciuitate Spartana.

DE ſenſit ꝓxia maioꝝ nr̃oꝝ grauitati Spartana ciuitas: q̃ ſeueriſſimis Lycurgi legibus obtẽperãs aliq̃diu ciuiũ ſuoꝝ oculos a cõtẽplãda Aſia retraxit: ne illecebris eĩ9 capti: ad delicatius uitæ genus ꝓlaberent. audierãt. n. lauticiã ĩde & ĩmodicos ſumptus & oĩa nõ neceſſaria uoluptatis gña fluxiſſe: prioſq; Ionas ungẽti coroãrũq; ĩ cõuiuio dãdarũ & ſcdæ mẽſæ ponẽdæ cõſuetudinẽ haud ꝓua luxuriæ irritamẽta repiſſe: ac minime miꝝ ẽ ꝙ hoies labore ac patiẽtia gaudẽtes: tenaciſſimos priæ neruos externaꝝ deliciaꝝ cõtagiõe ſolui & hebetari noluerũt: cũ aliq̃to facilioré uirtutis ad luxuriã q̃ luxuriæ ad uirtutẽ trã-

THE.

pomoꝝ & alioꝝ eiuſmodi fructuū,nā ſcḋam mēſā pōa eē ēt Vir,oñdit cū dicit,Et mēſæ grata fæ,cū de pōis loq/ret,ꝙ Ac,m,m,ē q,collaudat hoc ꝓpoſitū Sptáoꝝ,q uoluerit ciues ſuos aſiā freq̄ntaſ:q facilior eēt trāſit⁹ a uirtute ad uitia,ꝙ Tēaciſſios,robuſtiſſios pp ſeuerā ac triſtē utuēdi rōnē,ꝙ Neruos,robur,ꝙ Hebetari:obtūdi effemīari,

OLI. Pauſanias Spartani

QVod eos nō fruſtra,Corroborat exēplo hāc opinionē:nā Pauſanias cū multas magnaſq res geſſiſſet: ubi ſe morib⁹ aſiaticis dedit:ita corrupt⁹ ē:ut ꝙſilia ꝓdēdæ pſiæ cū rege pſaꝝ iniret,Hic pauſanias cū aduerſus Xerſem pſaꝝ regē opulētiſſimū miſſus:multas atq; p̄claras ide uictorias retuliſſet & plurimū icreméti lacedæmōioꝝ adieciſſet iperio:ſenſim uitā ſuā i mores aſiaticos labi ꝓmiſit,deide eo uſq; ꝓceſſit res:ut cū Xerſe ita cōueniret,ſe illi iperiū lacedæmōioꝝ p/diturꝝ eē:ſi filiā ſibi i mrimōiū dediſſet,Id uulgatū cū lacedæmōes reſciſſēt,Pauſaniā exilio mulctarūt,uel ut alii dñt:accuſat⁹ ab Argilao adoleſcēte quo abutebaſ turpē mortē ſubire coact⁹ é,ꝙ Maximis opi,ed,q Mardōiū ſatrapé natiōe Medū & Perſaꝝ regis generꝝ manu forte & cōſilii plenū cū ducētis milib⁹ peditū & uigiti eqtū:haud ita magna māu apud Plateā uicit,ꝙ Mollire,mollē facere & effœminatā reddere,ꝙ Anapæſti pedis modulo,Anapæſtus pes ē q prīas duas ſyllabas breues hēt,ultimā lōgā,p huius ergo pedis modulationē uolebāt itelligi prīo cōcurſu celeriter & ipetuoſe cū hoſte pugnādū eē,ut ſi quo mō poſſent primo cōflictu ꝓficerēt hoſtē q ſi hoſtē prīa acie ꝓfligaſ neq̄rēt firmit⁹ & p̄ſſo pede pugnādū,nec pri⁹ moueri oporteſ q̄ hoſtē cōfeciſſet,A,Geli⁹ dicit Lacedæmōes nō carie tibiaꝝ & cā/tu & ſignis:ſḋ tibicinū modulis i p̄liis utebāſ,ꝙ Vegeto:ſtrēuo & forti ac robuſto q̄tū adultimā ſyllabā,crebro q̄tū ad,ii, prīas ſyllabas q breues ſunt,ꝙ Nō q ipſis,nō q terrorem ſanguis afferret:nā aſſueti erāt pati & fortia ferre,

OLI.

EGregios uirtutis bellicæ ſpirit⁹ Lacedæmonioꝝ,Quēadmodū illi in bello p̄ſtātes fuerūt ita Atheniēſes in pace,Plato in timæo hanc ciuita/tē cōmēdās dicit,Fuit olī Athenienſiū ciuitas lōge cæteris p̄ſtās moꝝ bōitate ac potētia uiriū bello & pace mēoranda,Hæc ille,ꝙ Apud quos inertia,nō alī inq̄t apud athēniēſes iertes hoies puniunt:ac ſi delictū aliqđ ꝓpetraſſent,eſt āt iers q ſine arte hoc é ſine exercitatiōe uiuit:nulli,ſe hōeſto ſtudio applicās,& poſuit iertiā,p hoie iertia,i,rē,p hoie,ꝙ E latebris ſuis:q̄a p ociū i occulto uitā agūt:nā ꝓpriū iertis ē in ocio & i tenebris deliteſcēt,ꝙ Lāguoñ,torpe & ocio qđ iducit lāguorē,ꝙ Peride ac delictū,tanq̄ hō delicto obnoxius eēt in foꝝ ꝓtrahit ut puniaſ,ꝙ Areopagus,Areopagitaꝝ officiū erat ſimile Romāis cē/ſoribus,

Areopagus

Areopagus uic⁹ erat athēis ſic dcūs a tēplo Martis:qđ haud ꝓcul ide foret nā iterp̄taſ uilla martis αρηος,n,martē πηγη fontem ſignificat,ide Arcopagus:q illic iudicium martis aliq̄do a diis latū ſit,nā fabula talis eſt,Mars homicidii accuſatus uocatus é in ius:palladi cōceſſum fuit ut athēis iudiciū haberēt:&,xii,dii cōſeſſum Iouis hōeſtarūt ſex maribus a dextris:& ſex deabus a ſiniſtris aſſidētib⁹ Plutōe:Neptūo:Vulcāo:Marte:Mercurio:& Apollīe a dextris:a ſiniſtris uero Iunōe:Cerere:Venere:Veſta:Pallade:& Diana:& cū totidē ſentētiis dánarēt q bus abſoluebāſ:Pallas ſuffragiū his adiecit q illū abſoluebāt:& ita abſolutus ē,Inde āt fabulā fictā eſſe arbitror q ibi teſte Plinio primū capitis iudiciū actū fuerit,ibi āt cōſiliū erat atheniēſiū & iudicia ferebant:quæ exq̄ſitiſſima habebant,ꝙ Vt hoies honeſtatē,Reddit rōnē cur ita facerēt qa niſi ꝓbaret rō uitæ ſuæ:pœnā darent nō mediocré,ꝙ Eadē bonos ciues,& hoc inſtitutū atheniēſiū laude digniſſimū fuit q p̄mia uiris optimis reddebant,ſic,n,ad uirtutes incitantur,Honor eſt exhibitio reuerentiæ in teſtimonium uirtutis:ut uult philoſophus in æthicis,ꝙ Periclis,Pericles orator maximus ac philoſophus doctiſſimus fuit q rēp,athenienſiū q̄draginta annis mira q̄dā prudētia gubernauit:& illi habitus eſt honos:ut ſuo loco dicemus,ꝙ Siue rē ſiue pſonā,Nā maxīe gloria hoies ad uirtutē cōcitant,ſicut ille Solon unus e ſeptē putabat rempu,duabus rebus cōtineri:p̄mio & pœna:ut hinc boni ad uirtutes inuitent:illinc mali a flagitiis arceant,In huius quoq; ſniam & Oui,de pōto carmē edidit,Laudataq;

De Pauſania.

QVod eos fruſtra nō timuiſſe dux iꝓꝝ Pauſanias patefecit:q maximis opibus editis ut primū ſe aſiæ moribus ꝓmiſit:fortitudinē ſuam effœminato eius cultu mollire non erubuit.

De ciuitate ipſa.

EIuſdē ciuitatis exercitus nō ante ad dimicādū deſcēdere ſolebāt: q̄ tibiæ cōcētū & anapæſti pedis modulo cohortatiōis caloré aio traxiſſent:uegeto & crebro ictus ſono ſtrenue hoſtē inuadere admoniti,Idē ad diſſimulādū & occultādū uulnerū ſuoꝝ cruorē puniceis in p̄plio tunicis utebant:nō ut ipſis aſpectus eaꝝ terrorē:ſed ne hoſtibus fiduciæ aliqd afferret.

De Athenienſibus.

EGregios uirtutis bellicæ ſpiritus lacedæmoniorū:prudētiſſimi pacis moribus Atheniēſes ſubſequunt:apud quos inertia e latebris ſuis lāgore marcēs in forū perinde ac delictū aliquod ꝓtrahit:ſitq; ut facinoroſæ ita erubeſcēdæ rea culpæ.

De Areopago

EIuſdē urbis & ſciſſimū cōſiliū Areopagus qđ q̄ſq; Atheniēſiū ageret:aut quonā q̄ſtu ſuſtētaret diligētiſſime inq̄rere ſolebat: ut homines honeſtatē:uitæ rationē memores reddendam eſſe:ſequerentur.

De eodem.

EAdē ciuitas bonos ciues corona decorādi primo cōſuetudinē introduxit:duobus oleæ cōnexis ramulis clarū Periclis cingēdo caput. ꝓbabile inſtitutū ſiue rē ſiue pſonā intueri uelis,& nā uirtutis uberrimū alimētū ē honos,& p̄icles dignus a

uirtus crescit & immensum gloria calcar habet. ℣ Siue rē, quia res illa bene instituta sit, nam ut infra dicit, Honos est uirtutis uberrimū alimentū. ℣ Siue personā, Cui tale præmiū debetur. ℣ Nā & uirtutis, Sic etiā Aristoteles dicit, honorē esse reuerentiam & dignitatis collationem quæ datur in testimoniū uirtutis. ℣ Initiū caperet, ut ipse princeps eēt huius instituti. ℣ Age qd illud iustitutū athenarū: Institutū fuit athenis, ꝙ siquis manumissus a domino post libertatē ingratus extitisset libertate priuaret. Sūt uerba legis, Siue dñi seruū māumissū i seruitutē uidicātis. ℣ Quē domi scælestū, Si domi inimicus es nō eris reipublicæ amicus, uel si domi iniquꝰ: reip, nō eris iustus. Præmiū Pœna

quo talis mūeris dādi posteritas potissimū initiū caperet. Age qd illud istitutū athenarū: q̄ mēorabile: ꝙ conuictus a pr̄no libertus ingratꝰ iur̄ libertatis exuit? supse deo te inqt hr̄e ciuē tanu mūeris ipiū æstimatorē: nec adduci possum ut credā urbi utilē: quē domi scælestū cerno. Abi igit & esto seruus: quoniā liber eē nescisti.

De Massiliens.

ENde Massili, quoꝙ ad hoc tp̄s usurpāt disciplinæ grauitatem prisci moris obseruantia: caritate Po. Ro. præcipue conspicui qui tris in eodem manumissiones rescindi permittunt: si ter ab eodem deceptum dominum cognouerint: quarto erro ri subueniendum non putant: quasi sua iam culpa iniuriam accepit: qui ei se toties obiecit.

EAdem ciuitas seueritatis custos accerrima est nullū aditū i scænā mimis dādo quorū argumenta maiori ex pte stuprorū cōtinēt actus: ne talia spectādi cōsuetudo: ēt imitādi licentiā sumat. Oibus āt qui per aliquā religiōis simulationē aliméta inertiæ q̄runt: clausas portas habet: & mendacem & fucosam superstitionem sumouendam esse existimans Cæterum a cōdita urbe gladius est ibi quo noxii iugulantur: rubigine quidem exesus & uix sufficiens ministerio: sed index in minimis quoꝙ rebus omnia antiquæ consuetudinis momenta seruanda.

De duabus arcis.

DVæ āt ante portas eorū arcæ iacēt: altera q̄ liberoꝝ altera q̄ seruorū corpa ad sepulturæ locum plaustro deuehunt: sine lamētatiōe sine plāctu sine luctu: fūeris dies domestico sacrificio adiectoꝙ necessariorum cōuiuio finitur. &. n. quid attinet aut humano dolori indulgeri: aut diuino numini inuidiā fieri: ꝙ imortalitatē suā nobiscū partiri noluerit?

THE. ℂ Areopagus, Athenis curia in q̄ capitis iudicia agebant. Areopagus appellatus eo ꝙ ī edito situs: & arios, i. Martius qa de cæde cognoscit cui Mars p̄est, uel ꝙ ibi Mars cām dixit necati Allirrhothii filii neptūni: quē iteremit ob illatā uī Alcippæ eius filiæ q̄ sustulit ex Agrauo Cecropis: ut Hellāicus auctor ē i prīo, uel ut autumat Aeschylus ꝙ amazōes castra habuerunt in eo Martis filiæ. ℣ Posteritas, Vetusta Exemplaria legunt potestas.

OLI. INde Massilienses quoꝙ. Hi maxia fuerunt amicitia Po. Ro. deuincti: adeo ut cum cæteræ ciuitates a Po. Ro. defecissent hi soli in fide & officio pmanerent. qd' & tēpore belli ciuilis fecerūt, unde Stra. li. iiii. Massilienses igt Romani Po. amicitiā cōciliarūt q cū illis pmultū utiles eēnt magnū ex ipsis susceperūt incrementū. & Paulo infra Tū uero ex. P. R. amicitia eximia felicitate florebant in Pompeiana aduersus Cæsarē seditione cum uictæ parti sese addixissent magnā suæ feli. iac. fe. Institutum aūt fuit ꝙ siquis cōperisset seruū suū quē libertate donasset ingratū eē: usqꝙ ad tertiā libertatē posset se ingratitudinis uitio ulcisci, si post tertiā libertatē rursus eū libertū faceret nō haberet ius in seruū illū. ℣ Qui ei se to. qui sese totiēs piculo obiecit: si postea piculi pœnā dederit: nullū habet quē accuset nisi seipsū. ℣ Maiori ex parte: qa sunt nōnullæ q̄ stuprorū nō habēt: ut apud Plautū aulularia, captiui duo. ℣ Talia spe. cō. nā quæ frequenter spectant ea quoꝙ licentius cōmitti posse uidentur, ita nobis persuademus, nā nisi eiusmodi licerent nō cōcederent spectari: cōcedunt ār: ergo licet. ℣ Religionis simu. dū simulant se religiosos esse ut a labore sint alieni, nā tūc erāt nōnulli qui simulabant religiōnē quæ potius erat superstitio. ℣ Mendacē, falsam & simulatā. ℣ Fucosam, nō sincerā sed apparētē. ℣ A cōdi. ur. Hæc urbs ē in sinu Galliæ trāsalpine teste Strabone lib. iii. qui dicit. Quo loco is qui sinus uocat Gallicus diffundit inqꝙ eo Massilia & Narbo sūt urbes clarissimæ, uel teste Solino in Narbonēsi ꝓuincia a focēsibus quōdā fugatis. Persarū aduētu q̄dragesimaqn ta olympiade condita fuit. Iustinus uero dicit Religionis simulatio

Phocēses āgusta terræ coactos mare curiosius exercuisse: piscādo: Mercādo: plærūq; ēt latrocinio qd illis tpibꝰ decus erat. Vir. Cōuectare iuuat p̄das & uiuere rapto. Prædātes ergo uenisse in sinum Gallicū ad ostiū amnis rhodani & eius loci amēitate captos domū rediisse: & suorū complures sollicitasse, qui tandem duce proueniētes Massiliā cōdidere. ℣ Rubigie, q. e. p̄ nimia uetustate rubigo gladiū illū ꝓpe corrupit. ℣ Duæ ēt: Hāc etiā consuetudinē Massilienses seruabant: ꝙ & duas arcas ante urbē suā cōstituere: in quarū altera seruorū corpora: in altera liberorum portarentur ad sepulchrum: & cū cadauer ad funus effertur nemo est qui lugeat: & pectora plangat. ℣ Plaustro: non humeris hominum ad sepulchrum efferebātur cadauera: sed Plaustro. ℣ Lamentatione, quærelarum. ℣ Planctu: pulsatione pectorum: nec quærelis nec planctibus funera suorum committabantur. ℣ Funeris dies, lugēdi funeris. ℣ Domestico: quia domus funesta dicitur eius qui mortuus est. ℣ Etenim quid attinet, Laudat hoc propositum & institutum Massilienſium: dicens, nil aliud facimus dum querelis & lachrymis insistimus: nisi ꝙ dolorem nostrum augemus: & inuidiam deorum prouocamus. ℣ Indulgeri: operam darit: sicut Cicero di-

cit. Non itelligis duplicari dolorem. ℣ Immortalitatem: q̄ nos immortales facere noluerint
Cicuta ficut ipſi ſunt. ℣ Cicuta temperatum. Cicuta uenenoſa herba eſt teſte Plinio. lib. xxv. natu. hiſto. qui cicuta inquit quoq; uenenū eſt Publica athenienſiū pœna inuiſa: ad multa uſus non omittendi: ſemen habet noxium & reliqua. ℣ Sexcentis. Senatoribus. ſ. qui ſexcenti erāt: nā cōſiliū eor̄ ſexcēti appellant. Strabo li. iiii. Cæterū Maſſiliēſes rē urbanā per optimates & ariſtocratiā regētes oēs legum æquitate ſuperāt: cōſiliū ſexcentis ex uiris inſtituentes q quo ad uita ſuperſit id honoris genus habent quos Timitos. i. honorificos appellāt: quindecim uero ſenatus ſunt principes: qbus q̄ ad manus prōpta obueniūt moderari & regere datū eſt rurſus & his qndecim tres ſunt p̄ſides qbus plurimū poteſtatis attribuitur: uerū ex his nemo timitus creatur q liberos nō habeat: ne uel de ciuiū ſanguine tertiā per generationē ortus ſit. ℣ Mors expetenda: q iuſtā cām moriendi ſe probauerit habere: his publice hoc uenenum hauriendū datur. ℣ Tēperata bēiuolētia. q̄ eos nolint temere mori. ℣ Virili. de his q uiriliter mori uolūt. ordo eſt cognitiōe uirili tēperata cū beniuolētia. cognitio uirilis eſt de his q fortiter mori uolunt: q̄ tēperat hac beniuolentia ne ſine cā moriant. ℣ Sapienter. hoc p̄tinet ad uirilē cognitionē. ℣ Nā utraq; utraq; inqt fortuna tam aduerſa q̄ proſpera cauſam moriendi p̄bet hoīb⁹. nā ſi aduerſa fuerit: nolūt in ea diutius p̄manere: ſi p̄ſpera: dubitāt ne deſerat eos & in aduerſam incidant. ℣ Iulide oppidū. ē inſulæ Ceæ. ℣ Clariorē fieri: ut mors ſua p̄ſentia Pōpeii celebraret. ℣ Inſtructiſſimus: paratiſſimus. munitiſſimus. ℣ Inſana: in hæc uno iſana erat q̄ mori uolebat. ℣ Sinceritate. integritate. Sincerus dicit̄ ille qui plane purus ē ſine ulla mixtiōe malitiæ: ut mel ſine cera ſincer̄ dicimus. ℣ Dii quos relīquo. ſ. ſupi. ℣ Quā quos peto. ſcilicet inferi. ℣ Nec hortator uitæ meæ. quoniā a p̄poſito eā reuocare ſtuduerat. ℣ Ipſa Epitagmaticon eſt: ipſe lego: ipſe legis: ip̄e legit. nā ad omnē p̄ſonā referri poteſt. ℣ Sacriſq; domeſticis. ut diis penatibus ſacrificia facerēt. ℣ Maiori filiæ ita mos erat: ut maiorib⁹ natu ſacra domiſtica traderent. ℣ Cōſtāti. firma & nō tremebūda. ℣ Defuſis mercurio libamētis. iō Mercurio libauit q̄a dicit̄ aīabus p̄eſſe Ver.
Mercurius infernus Aīas ille euocat orco pallētes: alias ſub tartara triſtia mittit. eſt aūt deorū nuncius. q non ſolū diis ſupis ſed īferis quoq; miniſtrat. ℣ Placido itinere. æquo nō aſpo: uia planiore in campos elyſios. ℣ Defuſis. auté dixit factis ſacrificiis uel in terram fuſis. anteq̄ libaret. fudit aliquantulum potionis in terrā. ℣ Subinde: deinceps: q̄a dicebat quomodo rigor prīo pedes occupaſſet. deinde ad genua peruenīſſet. poſtea ad cor aſcendiſſet. ℣ Oprimendorum oculorum. claudendorum oculorum. Ver. Preſſi ue oculos & funera laui. cōſuetudo enim erat ut p̄pinquiores mortuis lumina clauderent. ℣ Tamen aduerſatur: ad id quod dixit obſtupefacti. quaſi dicat. ſi ſtupefacti eramus non debeamus flere.

THE. ℂ Co. Cea legendum non Co. quoniam ſequitur Iulidem intraui. Satis enim cōſtat ex Plinio Iulidem unum eſſe ex oppidis inſulæ Ceæ patriam Simonidis melici. ℣ Iulide: corrige Iulidem. Iulis enim Ceæ oppidum ab eiuſdem nominis fonte dictum Stepha. auctor eſt.

VEnenum Cicuta tēperatum in ea ciuitate publice cuſtoditur quod datur ei qui cauſas ſexcentis (id. n. ſenatus eius nomē ē) exibuit. p̄p quas mors ſit illi expetenda cognitione uirili beniuolētia temperata: quæ neq; egredi uita temere patit̄: & ſapienter excedere cupienti: celerē fati uiā præbet. ut uel aduerſa uel proſpera nimis uſi fortuna. utraq;. n. finiēdi ſpiritus illa ne p̄ſeueret: hæc ne deſtituat rationem p̄buerit cōprobato exitu terminent̄. Quam conſuetudinē Maſſilienſiū nō in gallia ortā: ſed e græcia tranſlatā inde exiſtimo: q̄ illā & in īſula Cea ſeruari aīaduerti quo tēpore Aſiā cū Sexto Pōpeio petēs Iulidē oppidū intraui. Forte. n. tunc euēit: ut ſummæ dignitatis ibi fœmina ſed ultimæ iam ſenectutis: reddita ratiōe ciuibus cur excedere uita deberet: ueneno cōſumere ſe deſtinauit: mortēq; ſuā Pōpei p̄ſētia clariorē fieri magni æſtimauit: nec preces eius uir ille ut oībus uirtutibus ita humanitatis quoq; laudibus iſtructiſſimus: aſpernari ſuſtinuit. Venit itaq; ad eā facundiſſimoq; ſermōe: q ore eius quaſi e beato quodā eloquētiæ fonte manabat: ab incepto cōſilio diu necquiq̄ reuocare conatus: ad ultimū propoſitū exequi paſſus eſt. quæ nonageſimū annum tranſgreſſa: cum ſumma & animi & corporis ſinceritate lectulo quantū dignoſcere erat quottidiana cōſuetudine cultius ſtructo: recubans & innixa cubito. tibi inquit Sexte Pōpei dii magis quos relinquo: q̄ quos peto gratias referant. quia nec hortator uitæ meæ nec mortis ſpectator eſſe faſtidiſti. Cæterum ipſa hilarem fortunæ uultum ſemper experta: ne auiditate lucis triſtē ītueri cogar: reliqas ſpiritus mei p̄ſpero fine: duas filias & unū nepotū gregē relictura ſuperſtites permuto. Cohortata deinde ad concordiā ſuos. diſtributo eis patrimōio & cultu ſuo ſacriſq; domeſticis maiori filiæ traditis: poculū i quo uenenū tēperatū erat cōſtāti dextera arripuit. Tūc defuſis Mercurio libamētis: & iuocato nuīe eius: ut ſe placido itinere i melioré ſedis ifernæ deduceret partē: cupido hauſtu mortiferā traxit potionē ac ſermōe ſignificās q̄ſnā ſubide p̄tes corpis ſui rigor occuparet: quū iā uiſceribus eā & cordi imminere eēt locuta: filiarū māus ad ſupremū opprimēdor̄ oculorū officiū aduocauit: nr̄os āt tā & ſi nouo ſpectaculo obſtupefacti erant: ſuffuſos tamen lachrymis dimiſit.

SEd ut ad Massiliēsium. Nūc redit ad propositum. ℣ Diuerticulum. digressionē. digressio est ab eo diuerti quod dicere cœperit. ℣ Vt hospitia: ut quemadmodum ipsi hospitales benigne sumerēt peregrinos ita ipsi ab hostibus tuti eē possent. ℣ Pecunias mutuas. Opinio antiquorum satis deridēda. Apud inferos. dicebant tu mihi decem aureos mutuabis. & ego tibi postea totidem apud īferos reddā. Quia persuasum habuerunt. Credebant ad aliam migrari uitā secūdum Metēpsychosim. ℣ Dicerem stultos: Damnarem inquit eorū stultitiam: nisi hoc idem sensisset Pythagoras. ℣ Bracchati. Quamuis omnis Gallia comata uno appellata teste Plinio li. iiii. natu. hist. in tria populorū genera diuisa est: uidelicet in belgicos aquitanos. & celticos siue lugdunēses: qđ idē & Cæsar in principio commentariorum suorum affirmat: tamen inuenī nonnullos ex nostris qui dicunt triplicem Galliam: brachatā: comatā: & togatam esse. Comatā eē quæ Lōbardia dicitur: & Galli insubres. Togatā ab alpibus usq; ad mare Britanicū. tendere. ℣ Brachatam narbonēsem prouinciā & oēm regione quæ adiacet rheno. quæ multas habet partes Borgondiam: lotorigiā: flandriā: Coloniā: & terram ligonēsium. ℣ Palliatus: græcus: qa ut supra dicimus pallio utebant̄ græci Pythagoras quidem credebat animas hominū mortales esse: sed ex uno corpore ī alia corpora trā sire: nec uspiam inferos esse. ℣ Auara & feneratoria: quī philosophantur ut dicāt animas eē immortales: & ideo pecunias mutuo accipiāt sed nunc optimum illum feneratorem eē dicimus: qui egētibus opem præstat: quasi qui ꝑ uno centuplum expectet. adeo & hic reuera q̄stum nullum maiorem facere potest q̄ pecuniam pauperibus effundere: compēsationem illius a deo ꝑmissam expectās. sed apud ignaros nostræ fidei uana fuit opinio. ℣ Alacris: læta atq; iucūda: & ostēdit utrāq; rationem: qui in acie gaudio exultabant: qui cum prælio cōmisso periculis se expositos uiderent lætabantur: Iulius Cæsar lib. sexto. Druades inquit ꝑsuadēt animas nō īterire sed ab aliis post mortem trāsire ad alios. ℣ Gloriose: q; fortiter pugnantes morerentur: in acie id sibi honorificū & glorioſum fore credebāt: quia nō: ut segnes & ignaui morerent̄: sed ut fortes & Magnanimos decet. Vergi. Pulchrūq; mori succurrit in armis. ℣ Lamentabantur. Cōtra uero si iacuissent in lecto metuebāt mortem: & ideo tristabant̄ q; ignauiter quodāmodo & turpiter perituri essent. Hoc idem Cice. li. tusculanarum quæstio. secundo. ℣ Celtiberi: etiam. Prosequitur aliud institutum eorum fuisse: ut cum milites ducem suum amisissent mortuo duce: se īterfici malebāt: qđ legit̄ ī uita Sertorii. ℣ Pro cuius salute spiritū deuouerāt: qa ī bellū ꝑficiscētes iurabāt in māus ipatoris se ꝑ salute illius fortiter pugnaturos.

De ritu Massiliēsiū q; nullo itrare auderet ciuitatē suā.

SEd ut ad Massilienſiū ciuitatē unde in hoc diuerticulū excessi reuertar: itrare oppidū eorū nulli cū telo licet ꝑstoq; ē: q id custodiæ gratia acceptū exituro reddat ut hospitia sua quēadmodū aduenientibus humana sunt: ita ipsis quoq; tuta sint.

De more quem obseruabant Galli.

HOrū mœnia egresso uetus ille mos Gallorum occurrit: quos mēoria ꝑditū ē pecunias mutuas q̄ his apud īferos redderent̄ dar̄: qa ꝑsuasum hūerit aias hoium imortales eē. Diceret̄ stultos: nisi idē bracchati sensissent: qđ palliatus Pythagoras credidit. auara & feneratoria Gallor; ꝓba alacris & fortis Cibror; & Celtiberor;. q in acie gaudio exultabāt tanq̄ glorioſe & feliciter uita excessuri: lamētabant̄ ī morbo q̄si turpiter & miserabiliter perituri. Celtiberi ēt nefas ducebāt e ꝑlio supesse: quū is occidissēt ꝑ cuius salute spiritum deuouerāt. Laudāda utrorūq; populorum ai præstantia: q; & patriæ in columitatē fortiter tueri: & fidem amicitiæ cōstanter præstandam arbitrabantur.

De Thracia.

THraciæ uero illa natio merito sibi sapiæ laudē uendicauerit: q̄ natales hoium flæbiliter: exequias cum hilaritate celebrat: sine ullis doctorū præceptis: uerū cōditionis nr̄æ habitū peruidit. Remoueat̄ itaq; naturalis omniū animalium dulcedo uitæ: q̄ multa: & facere & pati turpiter cogit: si ea mortua aliquanto eius felicior ac beatior reperietur finis.

De moribus & ritu Lyciorum.

QVo circa recte lycii cū iis luctus icidit: mulierē ueste iduūt: ut deformitate cultus cōmoti maturius stultū proiicere mœrorē uelint. cuius salute spiritū deuouerāt: qa ī bellū ꝑficiscētes iurabāt in māus ipatoris se ꝑ salute illius fortiter pugnaturos.

THraciæ uero. Aliud istitutū. ℣ Natio: regio thraciæ. ℣ Sapiētiæ: nā re ipsa potius q̄ doctrina & ꝑceptis phiæ pstāt. ℣ Celebrāt: frequētāt. ℣ Quæ natales. Duo dicit: & nascētes flære: & morientes lætitia ꝑsequ cōsueuisse: iō aūt nascētes deflebāt. Quasi labores: & hūanæ uitæ picula subeūtes: morientes uero hilaritate ꝑsequbant̄: q̄si labores illos & picula relinquētes: illud āt aduertēdū ē: natalē & ꝑ se plenum eē: ut hoc loco: & apud Verg. Meus ē natalis iola. & adiectionē recipe: ut apud Terē. Porro āt alio ubi erit puero natalis dies: & apud Iu. Natali coruine die mihi dulcior hæc lux. Hoc āt istitutū thracū iō magis admiratiōe ꝑsequēdū ē: qa apud cæteras gētes & ꝑsertī apud Ro. ī oīb9 sacrificiis castitas seruabat̄: nisi cū dies natalis celebraret̄: ī quo libēter uoluptatibus opā dabāt So. ī cap. de thracia. Apud plurios iqt luctuosa sūt puerpia: denicq; recēté natū flætu parēs excipit: cōtra uersū læta sūt funera: adeo ut exēptos gaudiis ꝑsequant̄. ℣ Sine. ul. do. p. nō q; phi pcipiant: sed q; hoc ex rōe hūanæ uitæ collegerit qa & ortus uitæ hūanæ picula subit & laboris: mors āt finis ē. ℣ Sine ul. do. p. eo magis gaudendū qđ ipsi potius a natura habuere q̄ ex ullius doctrinæ perceptione. ℣ Habitum. scilicet prouī

OLI.

OLI.

Bra/ chata gallia.

Pallia/ tus

Natalis

dit naturam humanam, quæ miſerrima & fragilis eſt. ℣ Remoueatur naturalis uitæ dulcedo. Niſi nos inquit nimia uitæ cupiditas tenuerit: intelligimus uitæ introitum miſerabiliorem fore quã exitum, nam uitæ cupiditas cogit plærunq; nos multa turpiter facere aut turpiter pati. ℣ Vitæ dulcedo, ideo dixit: quia omne animal rationale & irrationale uiuere appetit. ℣ Deformitate cultus. Siquem uirum uideas: muliebri ueſte indutum: deforme ſpectaculum uidebis. ℣ Lyciæ. Lycia prouincia eſt in minori aſia ab oriente iuxta Pamphyliam: ab occidente Cariam, uel ut Solinus tradit Ciliciæ confinis, in ea ciuitas eſt nomine patara: in qua Apollinis oraculũ erat cæteris claritate præſtantius unde Virgilius, Lycias ſortes appellat Apollinis oracula, qui in lycia reſponſa dabat. In lycia eſt mons ille chimera notabilis & ubiq; celeber: de cuius uertice ignis exalat: ſicut & ĩ Sicilia ætna in Campania mons ueſæuus ignem euomit. ℣ Verũ quid ego. Sed quid de fortitudine mulierum dicam? ℣ In hoc genere, quod paruifaciant uitam. Solinus de india apud eos uero quibus ad uiũendi rationem exactior cura eſt etiam multæ uxores in eiuſdem uiri coeunt matrimonium: & cum maritus deceſſerit aliquando apud grauiſſimos iudices ſuam quæq; de meritis agunt cauſam: & quæ officio, quaſi cæteris præſtantior ſententiam uicerit iudicantium hoc palmæ refert præmium ut arbitrio ſuo cõſcendat rogũ coniugis & ſupræmis ſemetipſam det eius inferiis: cæteræ cum nota uruunt. Cicero libro tuſcula. quæſtio. quæſtione quinta. Mulieres inquit in india: cum earũ cuiuſuis mortuus uir fuerit in certamen incidit. indeq; ueniunt quam plurimum dilexerit uir (plures enim ſingulis ſolẽt eſſe nuptæ) quæ uictrix eſt ea læta proſequẽtibus cunctis una cum uiro in rogum impõitur: aliæ uictæ mœſtæ diſcedunt. ℣ In certamen iudicium q;. Quia primo certãt ĩter ſe: & ex certamine deinde ſequitur iudicium. ℣ Tanquã feliciſſima inſtar felicitatis. ℣ Superatæ, ſicut illa læta moritur ſta cæteræ triſtes in uita permanẽt quæ ſuperatæ ſunt.

Vita erũnoſa

De fœminis indicis.

VErũ q̃d ego fortiſſimos hoc in genere prudentiæ uiros laudẽ? Reſpiciant idorũ fœminæ: quæ cũ more patrio cõplures eidẽ nuptæ eſſe ſoleãt: mortuo marito in certamẽ iudiciũq; ueniunt: q̃ ex iis maxime dilexerit, uictrix gaudio exultans deductaq; a neceſſariis lætũ p̃ferens uultũ: coniugis ſe flammis ſuperiacit: & cum eo tanq̃ feliciſſima crematur: ſuperatæ cum triſticia & mœrore in uita remanent.

PRotrahe i mediũ Cymbricã audaciã: adiice celtibericã fidẽ iũge aioſam thraciæ ſapiẽtiã: annacte lyciorum ĩ luctibus abiiciẽdis callide quæſitam rationem. Indico tamen rogo nihil eorũ præferes: quem uxoris pietas in modum genialis thori propinquæ mortis ſecura conſcendit.

De Punicis fœminis & Fano Veneris.

GVi gloriæ punicarũ fœminarũ: ut ex cõpatione turpius appeat: dedecus annectã. Sycæ. n. fanũ Veneris ẽ in q̃d ſe matronæ cõferebãt. atq; ide ꝓcedẽtes q̃ſtũ dotis: corpis iniuria cõtrahebãt: honeſta nimirũ tam in hõeſto uiculo cõiugia iũcturæ.

De inſtituto probabili Perſarum.

NAm Perſarum admodum probabile inſtitutum fuit q; liberos ſuos non prius aſpiciebãt q̃ ſeptimũ impleſſent annum: quo paruulorum amiſſionem æquiore animo ſuſtinerent.

De Numidis.

NE numide q̃dẽ reges uituperãdi: q more gentis ſuæ nulli mortaliũ oſculũ ferebãt. quicq̃d .n. in excelſo faſtigio poſitũ eſt humili & trita cõſuetudine quo ſit uenerabilius: uacuũ eẽ cõuenit.

PRotrahe *in medium*. Cõparat hãc mulierum fortitudinem his omnibus exẽplis quæ ſupra poſuerat. ℣ Cymbricam audaciã. quĩ fortiter in bello moriũtur. ℣ Celtibericam fidem. qui ſe morti pro ſalute imperatoris ſui deſtinant. ℣ Thraciæ ſapientiam. qui natales ſuorũ lugent: in morte uero gaudẽt. Lyciorum qui muliebrem ueſtem accipiunt cum ſibi lugendum fuerit. ℣ Indico tamen rogo. indicarum mulierum: hoc eſt ex india: Tamen q̃is hæc omnia laudanda ſint. ℣ Dedecus. flagitiũ. ℣ Sycæ. urbis punicæ. ℣ Corporis iniuria uidelicet ſtupro. nulla enim maior corporis iniuria eſſe poteſt q̃ ſe impudicas facere. Hoc etiã refert Herodotus: mulieres antequam ad nubilem ætatem peruenĩſſent ad hoc templum uenire cõſueuiſſe: & corpus ſuum in publicũ exponentes eoq; dotẽ ſibi cõparare ſolitas fuiſſe. ℣ Honeſta coniugia: qa cõſtat poſt cõiugiũ illas omnium caſtiſſimas mulieres fuiſſe. ℣ In Perſarum. hoc quoq; tradit Herodo. inter cætera: ut cũ primum pueri cœpiſſent loqui: eos ueritatẽ dicere aſſueſcerent. ſi uero aliq̃d minus uerũ dixiſſent: acriter puniebant: deide hoc quoq; inſtituerant: ut non prius filios uiderent q̃ ad ſeptem annos pueniſſent: ne tenellæ ætatis caritate corriperent: ut ſi mortui eſſent minus dolerẽt eorũ ĩterritũ. nã uſq; ad ſeptimũ annũ ſolet ætas illa in nimio diſcrimine uitæ uerſari pp uermes. ℂ Sycæ. ciuitas e regione Byzantii quam Strabo ſingulariter appellat Sycen. Eſt & eiuſdem nominis altera Alexandriæ proxima a Syceo Titane: quem a tergo dum premerent hoſtes ad ſe fugiẽtem terra Mater in ſinum recepit: eiuſq; loco remiſit arborem fici.

Veritatis ſtudiũ.

OLI. n

E numidæ q̃dẽ. Dicit reges Nũidas hoc ſeruaſſe: ut neminĩ oſculũ darẽt. nã q ĩq̃t ĩ ſũmo dignitatis gradu cõſtituti ſunt ñ debẽt ſe nimiũ familiares hoĩbus reddere. ℣ Faſtigio. ſũmo gradu. ℣ Venerabilius.

nam quicquid rarum est id etiam pretiosum: quæ uero sunt nimium consueta: ea solent uiliora quoq; haberi.

VEnio nunc ad præcipuū decus & stabilimentū Ro. imperii. Expedito istitutorū tractatu ad aliū transgreditur ubi de disciplina militari continetur. ℣ Stabilimentum: qa re militari Po. Ro. nō modo tantum comparauit imperium, sed partū quoq; seruauit. ℣ Salutari perseuerantia, assiduitate quadā salutari: quæ Romano fuit salubris imperio. Nunq̄. n. Romani a disciplina rei militaris declinauerūt. ℣ Sicerū: inuiolatum. ℣ Tenacissimū uiculū: qa nullo mō pmiserūt disciplinā militarē solui. ℣ Serenus tranqllusq; sine perturbatione bellorū externorū. ℣ Tranqllus: sine dissensiōe ciuiū, alibi pacē sereno tpi: bellū nubilo cōparat: ut uidelicet ex nubilo cælū serenū hilari aspectu sentiat: sic bellū pace i mutatū multū gaudii solet afferre. Cic. Eo aio gerēda sunt bella: ut sine iniuria in pace uiuatur.

De disciplina militari. Cap. II.

VEnio nūc ad p̄cipuū decus & ad stabilimētū Ro. impii: salutari p̄seuerātia ad hoc tp̄s sincer; & icolume seruatū militaris disciplinæ tenacissimū uiculū: i cuius sinu ac tutela serenus tranquillusq; beatæ pacis status acquiescit.

De Scipione.

PVblius Corneli⁹ Scipio: cui deleta carthago auitū cognomē dedit cōsul in Hispaniā missus ut insolentissimos Numātiæ urbis spiritus supiorū ducum culpa nutritos cōtunderet: eodem tp̄is momēto quo castra itrauit: edixit: ut oia ex his q̄ uoluptatis cā compata erāt auferrentur: ac summouerent. Nā cōstat tū maximū ide istitorum & lixarū nūerū cū duobus milibus scortor; abiisse. Hac turpi atq; erubescione se subtrahere uellēt: patē a Ro. petierūt: q i legitimi fœderis p̄ciū & cōditionē iussi sunt arma deponere: qd' Barbari ægrius acceperūt q̄ si māus abscinderent. Itaq; repudiatis cōditiōibus bellū idictū ē: aduersus quos missi sunt primo. Q. Pōpeius q ob infirmitatē: ut uult Liuius li. liiii. pacē cū illis fecit: & numātini fœdus maluerūt cū illū debellare potuissent, deinde. M. Pōpilius q fusus fugatusq; fuit a Numātinis: cū qbus pacē factā senatus irritā cē fuerat: postea missus est Hostilius Mācinus: qui cōtēptis auspiciis atq; p̄digiis: ut uidimus in ca. de p̄digiis: uictus a numātinis & castris exutus: cū spes nulla seruandi exercitus eēt: patē cū his fecit ignominiosam, quā ratā senatus esse uetuit: dedecusq; talis flagitii deditiōe mācini expiauit, nā i ea pugna triginta milia Ro. a q̄ttuor milib⁹ numātinorū uicta fuerāt, postremo opus fuit eo iperatore q carthaginē euerteret, missus igit est Scipio aphricanus, qui primū ut diximus corruptū licētia luxuriaq; exercitū: ad generosissimā militiæ disciplinā reuocauit, oia. n. delitiarū instrumēta recidit. Duo milia scortorū e castris eiecit: militē quottidie i ope habuit: & triginta dierū frumētū ac septenos uallos ferre cogebat ægre p̄p onus icedēti dicebat, cū gladio tete uallare scieris, uallū ferre desinito, alii nimiū parū habiliter scutū ferēti eū scutū amplius iusto ferre iussit: neq; id se reph̄endere: quoniam melius scuto q̄ Gladio uteret quē militē extra ordinē deph̄endit: si Ro. eēt uiribus: si extraneus uirgis cecidit. Iumēta quidē oia ne exoneraret milites uēdidit. Aerius igit i castris q̄ i cāpo cū milite suo q̄ cū numātinis illi præliādū fuit qppe assiduis & iniustis & seruilibus maxime operibus attriti: ferre plenius uallū, q arma nescirēt luto ingnari, q languiné nollēt iubebant: calones: sarcinæ: nisi ad usum necessariæ amputabant: tāti eē exercitū quāti impatorē uere p̄ditū est: & sic redacto in disciplinā milite: cōmissa acies: qd' nemo uisurū se nūquā sperauerat factū est: ut fugiētes numantinos uideret de quorū: debellatiōe alio loco dicemus, nā hoc q̄tū ad disciplinā militarē p̄tinet diximus, de qua Frontinus li. iiii. cap. i. Scipio inqt ad numātiā corruptum superiorum ducū secordia exercitum correxit, dimisso igēti lixarum numero: redactis ad munus quottidiana exercitatiōe militibus: quibus cū frequens iniungeret iter portare cōpluriū dieꝝ cibaria iperabat: ita ut frigora & ībres pati: uada fluminū pedibus traiicere assuescerēt milites: exprobātē ipatorē timiditatē & ignauiā: & frāgēte delicatioris usus ac parū necessaria & expeditiōi uasa qd' maxime notabiliter accidit. S. neuio tribuno. pl. cui dixisse tradit Scipio, mihi pauliſper tibi & reipublice semper necessarius nequaquā eris. ℣ Supiorū ducū culpa. Qu. Pōpei. M. Pōpilii & mācini: quorū unus. s. Pōpeius re infecta ut diximus discessit. Alter fusus fugatusq; fuit a numantinis, tertius iniussu senatus turpe fœdus cū hostibus fecit qd' senatus ratū nō habuit itaq; Scipio missus ad accipiēdū exercitū cū oi genere hoium iutiliū expurgauit: & sub eo milites Ro. audaciā cū pristina uirtute recuperarunt. Scipio uero nomen auitū consecutus est: ut Aphricanus diceretur: nam celtiberos: uaceos: cantabres: & alios populos in Hispania uicit & subacta Aprica carthaginem deleuit: numantiam ferro fameq; consumpsit. ℣ Summouerentur: remouerētur: in hoc exercitu sexaginta milia militum fuerunt. ℣ Institorum: institores dicuntur qui iumenta quibus uenalia uehuntur: agunt: erant enim negociatores qui res esculenta: a loco ad locum trahebant, dicti sunt institores: eo q; instant iumētis: quæ mercibus suis onerata impellunt ad locū ubi merces emere seu uendere consueuerunt. ℣ Lixarum: lixe dicūtur mercenarii qui exercitus in expiditione sequuntur, proprie autem dicuntur ministri militum: qui aquā militibus afferūt, nā antiq lixam aq̄ dixerūt: unde elixū aqua coctū & elixare aq̄ mollire. ℣ Scortorū: scorta dicuntur meretrices a scorteis q̄s pelliculas appellabāt antiq qbus icubare solebāt: & qa meretrices ñ aliter uiris subiiciunt Scorta

Numātinum bellū

ac pelliculæ: ꝓpterea ſcorta appellaret, ⁊ Turpi & eru. ſen. Sétina ꝓprie é aq̄ fœditiſſima í fundo Nauis q̄ uomitū nauis ꝓuocat, unde Sétina dicta é a ſentiédo: eo q̄ malo ſentiaſ odore: ꝑ tráſlationē exercit⁹ purgaméta Sentinā appellat. ⁊ Deformi fœ. ictu. qa turpe fœdus ictū fuerat iter Mácinū & numátinos qđ Po. Ro. íprobauit q̄ eius in iuſſu factū fuiſſet. ⁊ Acré: forté: aíoſum: qa cū ad extremá neceſſitatē numantini redacti eént: ne í Romāorū ptáté uenirét: cumulū ipſi in foro rerū oíum ſuarū erexerūt: & uxores ac liberos primo deíde ſubero igni iniecerūt. Cō ſtat numátinos fortiſſimos fuiſſe uiros. Stra. li. iii. Numátia inq̄t nobiliſſima ciuitas é q̄ bello celtiberico qđ aduerſus Po. Ro. geſtū é uirtuté ꝓpriā oſtétauit qđ uicesimū ꝑdurauit ánū. cōplures. n. exercitus cū íperatoribus ad íternotionē detracti. nouiſſime autē numátini obſidiōe cincti diuturna patiétia tollerarūt. ⁊ Indiciū: Deditio Mācini indicauit qđ eét negligere diſciplinā militaré. triūphus Scipionis ꝑmiū exſtitit ei q̄ militaré diſciplinā iā ꝓlabété ſuſtinuit & in priſtinū ſtatū redegit. ⁊ Mācini: Cū ille fœdus cū numátinis turpe & ignominioſum percuſſiſſet: qa id Po. Ro. nō ꝓbauerat: ipſe auctor hoſtibus deditus eſt: ut omni religiōe populus ſolueret.

OLI. Q. Metellus Secta

Eius ſectā Metel. Frōtinus. li. iiii. ca. i. Q. Metellus bello iugurtino ſimiliter lapſam diſciplinā pari ſeueritate reſtituit: cū iſup ꝓhibuiſſet alia carne q̄ aſſa elixa ue milites uti. ⁊ Sectā. é tráſlatio ſūpta a philoſophis: ná q̄ Socratis aut Ariſ. opinioné ſequunt ſectā ſeq̄ dicunt a ſectádo dicta: eo q̄ í diuerſas opiniones ſecarent: hoc eſt diuiderent: q̄uis ſi diligētius cōſideremus ea q̄ ipſi ſumebāt. oío tamé ad uirtutē ſpectare iuenimus. ⁊ Iugurtino bello: bello qđ geſtū fuit contra Iugurtā: ſolét. n. bella a deuictis hoſtibus denominari. ⁊ Spu. Al. Sp. albi. prim⁹ fuit q̄ cōſul & īpator miſſus a ſenatu cōtra iugurtā: molliter nimis ac licenter exercitū habuerat: ut apud Sallu. uidere licet. ⁊ Neruis: ná nerui corporis uires ſunt eodē mō neruos impii uires & potētiā appellat. ⁊ Nec ſingulas partes. nec inq̄t ſenſim milites corrigeré cæpit: ſed eodē momento tp̄is uniuerſum exercitū purgauit. ⁊ Singulas ptes: ut ſenſim milites ad rectā diſciplinā redigeret. ⁊ Cibúq̄ coctū. nolebant ut cibaria & eſculéta ꝓpōerent uēalia: ne milites cibo p̄parato ueſcentes molliores redderé/tur. ⁊ Neminé militū. ſ. grægarios. ná céturiones decuriones & tribuni militū ſuos hēbat milites: & grægarii dicebant q̄ nulli p̄ſunt ordini: ſed de grege ſunt. ⁊ Miniſterio. nec ſeruos hébát q̄ ſibi miniſtrarét. ⁊ Inuérorúq̄. q̄ Sarcias ſuas ueherét. ⁊ Alimta. cibaria q̄b⁹ í dies ueſcerent. ⁊ Subide. deíde. ut ipo itinere milites exercerent. ⁊ Eadē. tanq̄ iugurta. Cū caſtra frequēter moueret ſp ea uallo foſſaq̄ circúdabat táq̄ hoſtis iſtaret. ⁊ Quid ergo. núc ꝓbat qđ Metell⁹ fecit. Multa trophea. Tropheū dí honor q̄ hoſtibus uerſis í fugā cōparat dictú. ατροπη. i. cōuerſiōe. græci cōſuetudiné íduxerūt ut uictori tropheú ſtatueret. erat aūt cōlúna marmorea ubi litteræ íſculpebant: q̄bus uictos hoſtes terga dediſſe ſignificabít. Multa trophea Dux q̄ hoſtē í fugā cōuerterat tropheū merebat. q̄uero ultra certū numerū hoſtiū occiderat: ita ut plenā uictoriā cōſeq̄ret triūphū mereri dicebat. Sáe nōnúq̄ & arbor í q̄ hoſtiū ſpolia affigebant & id ædificiū in quo res geſtæ íſcribebant trophea illius dicta ſt: ut marii cíbra. Ser. ſup. x. æne. refert q̄. Sa. í hiſtoriis de Pompeio. deuictis hiſpáis trophea í pyreneis iugis cōſtituit: ex quo moſ í urbibus finguntur í arcúb⁹ ex ædificatis. Ver. dicit æneā de Mezétio tropheú cōſtituiſſe: cū ait í. xi. deciſis undiq̄ armis Cōſtituit tumulo fulgētiaq̄ íduit arma Mezēti ducis exuuias tibi magne tropheu dedit æneæ tropheú. Ver. nōdū plenā uictoriā ꝓſecuto: q̄ occiſo Mezétio fugauerat exercitū. ⁊ Ambitioſo íp̄atore. Spurio albino: q̄ uidelicet q̄reret ſe tātūmō militib⁹ gratū faceré ut cupiditati & libidini militū obſeq̄ret. Videré nō cōtigerat. áteq̄ Metel. p̄eét exercitui. ⁊ Bene ét illi. laudat illos q̄ milites ſuos ad diſciplinā militarē reuocarūt. ⁊ Affuerūt p̄ſentes: hocé ꝓpitii fuerūt & fauerūt. ⁊ Præruptis uiculis: dēptis q̄ obliti ſint illos ſibi neceſſitudíe cōiúctos eé. ⁊ Læſæ. ſ. diſciplinæ militaris. ⁊ P. Rutilius cōſul eo bello qđ cū fugitiuis. i. ſeruis quoq̄ dux & auct. fuit Eun⁹. ná dū is cū cæteris ſeruis iergaſtulis teneret: & haitu corpis & uirib⁹ p̄ſtás ſub ſimulatiōe ſyrræ deæ eos ad libertatē cōparádá adortás í unū cōtraxit ad nūer. lx. mil. Hoc át ut numine quodá í ſtíct⁹ faceré uideret: nucé enucleatā ſulphuré ſtipatā & igne í os ſūebat. & iter uerba q̄ſi flámá amittet uidebat: Mſti íp̄atores R. cōtra hos miſſi cū exercitib⁹ deleti ſt. Tādé. M. Perpéa eos apud ætná lōga obſidiōe p̄ſſos fame cōfecit.

ſcéda ſentina uacue ſcūs exercitus nr̄: q̄ pauloāte metu mortis deformi ſe fœderis ictu maculauerat: recta & recreata uirtute: acrem illā & aioſam Numātiā icēdiis exuſtā ruiniſq̄ ꝓſtratā ſolo æquauit. Itaq̄ neglectæ diſciplinæ militaris indiciū: Mancini miſerabilis deditio ſeruate merces: ſpecioſiſſimus Scipio. triūphus extitit.

De Metello.

Eius ſectā Metellus ſecutus: cū exercitū in Africa Iugurtio bello nimia. Sp. Albini idulgētia corruptū cōſul accepiſſet: oibus ípii neruis ad reuocādā priſtinæ diſciplinā militiæ cōnixus é: nec ſingulas ꝓtes ap̄phēdit: ſed totā cōtinuo in ſtatū ſuū redegit. ꝓtinus nāq̄ lixas e caſtris ſumouit: cibūq̄ coctū uenalé proponi uetuit. in agmine neminē militū miniſterio ſeruorū: inuentorumq̄ ut arma ſua: & aliméta ipſi ferrent: uti paſſus eſt. Caſtrorum ſubide locū mutauit. Eadé tanq̄ Iugurta ſemper adeſſet uallo foſſaq̄ aptiſſime cinxit. Quid ergo reſtituta cōtinētia: quid repetita iduſtria ꝓfecit? Crebras ſcilicet uictorias: & multa trophæa peperit ex eo hoſte: cuius tergum ſub ambitioſo imperatore Romāo militi uidere nō cōtigerat. Bene etiā illi diſciplinæ militari affuerūt: q̄ neceſſitudinū ꝑruptis uinculis: ultioné uidictamq̄ læſæ cū ignominia domuum ſuarum exigere nō dubitauerunt. Nam .P. Rutilius conſul eo bello quod in Sicilia cum fugitiuis geſſit .Q. Fabium generum ſuum quia negligentia

Tro/phæū

ꝙ Taurominitanam arcē. Tauromínio mons eſt Siciliæ & ſupra illum ciuitas q̄ Romanorū Coloniam eſſe dixit Ptolemæus. At Strabo urbem non montē eſſe oſtendit. li. vii. in deſcriptione Siciliæ cū dicit. Vrbes uero extāt ad latus Euripum efficiens primū Meſana: deinde Tauromínium. & Cathana: & Syracuſæ &c. Coloniā autē Roma nā fuiſſe alio loco oſtendit eodem li. ubi dicit: Ciuitas aūt frequētiores habet accolas q̄ Cathana. nā & habitores admiſit Romanos plurimos: pautiores aūt q̄ utraq; hēt Tauromíniū. fuiſſe uero occupatā a fugitiuis alibi oſten dit his uerbis. Eunus cū fugitiuis obſidiōe præſſus: illam: ſcilicet ætnam: de qua loquitur præcipuis affecit cladi/ bus: uixq; tandem a Romāis euulſi ſunt: eadē mala ꝓpeſſi Cathanēſes & tauromínitāi aliiq; cōplures: & reliq̄. iuxta tauromíniū optimi pi ſces muli capiebātur tpe Romanoꝝ: unde lu/ uena. Mullus erit domino: quē miſit corſica uel quē Tauromínitanæ rupes. nā a Tauromi nio Tauromínitanus deducit. unde Luc. Tau rominitanā uincūt feruore Charybdi. ſicut a gadibus gaditanus. a drepano drepanitanus. Tauro miniū

tauromínitanā arcē amiſerat: prouicia iuſſit decedere.

De Cocta.

IAm. C. Cocta. P. Aurelium Fuluiū Pecunio/ lam ſanguie ſibi iūctū: quē obſidiōi Liparita næ ad auſpicia repetēda Meſanā tranſiturus ꝓfecerat: uirgis cæſū militiæ mūer iter pedites fugi coe git: q; eius culpa ager incēſus & pene caſtra erāt capta.

De. Q. Fuluio.

QVitus ēt Fuluius flacc9 cenſor: Fuluiū fratrē cohortē legiōis i q̄ tribūus militū erat i iuſſu cōſulis domū dimitere auſū: ſenatu amouit: tā digna exēpla tā breuiter (niſi maiorib9 urgerer) nō referent. Q uid. n. é tā difficile factu: q̄ copulatæ ſocie tati generis & imaginū: deformē in patriā reditum in/ dicere? aut cōioni nominis: ac miliæ ueteris ꝓpinqui/ tatis ſerie coherenti uirgarum contumelioſa uerbera adhibere? aut cenſorium ſupercilium aduerſus frater nam caritatem deſtringere? dentur hæc ſingula q̄uis

IAm. C. Cocta. P. Aureliū. C. Cocta conſul cū Liparē æoliā inſulā obſi/ deret: aiaduertit nō recte taberna/ culū captū eſſe igit cū ad reſtauran da auſpicia iturus eſſet. P. Aureliū ſanguine ſi/ bi cōiunctū obſidioni ꝓfecit: qui cū negligen/ tius milites in armis habuiſſet: per eruptionē oppidani uallum incēdio cōſumpſerūt: & pe/ ne caſtra cæperūt & ob hanc cauſam conſul re uerſus: re cognita. P. Aurelium uirgis cæſum i ter pedites militare coegit. OLI.

QVintus ēt Ful. Flaccus. Frōtinus li. iiii. Fuluius Flaccus cenſor inquit Fuluium fratrē ſuū: qa legionē in q̄ tribunus militū erat in iuſſu conſu lis dimiſerat a ſēatu mouit. Sēatu amouit. Du plex erat cēſoria nota i eqtes: aut. n. ſenatu mo/ uebāt: ſi erāt iter ſenatores. aut equo publico priuabant ne uidelicet ſtipēdiū de publico dareť. ꝙ Tribun9 militū. Tribūi militū ꝓerāt milib9 hoīum: Primipilus dicētis Cēturio q̄ttuor māipulis: māipul9 uero prio. c. deide cōdu plicatus ducētorū militū fuit: & dicti ſunt manipuli a faſciculis palearū quos manipulos dicimus. nā adhuc paup Po. Ro. ꝓ uexilis manipulos palearꝝ ꝓtica ſuſpēſos geſtare ſolebāt. unde & manipularis miles dictus eſt. Oui. Per/ tica geſtabāt ſuſpenſos acta māiplos. Vnde maniplaris noīa miles habet. Alii dicūt Cēturiones tātū cētū militib9 præfuiſſe: & īde nomē accepiſſe: qđ magis tenēdū eſt pp noīs ſimilitudinē: ꝓfecti cohortibus ꝓerāt cohors aūt cō/ ſtat ex qngētis qnquaginta qnq; peditibus & ſexagitaſex eqtibus: turma ex trigīta. nā turma dicta eſt q̄ſi terina: ꝙ ex unaquaq; cēturia terdeni deligebant & fiebāt turmæ. legati legiōibus ꝓerāt. legio autē ab eligendo dr. ut uult Vege. de re mili. qa hoc uocabulū deſiderat eorū fidē atq; diligētiā q milites ꝓbāt. ex decē aūt cohortibus plena le gio cōficiebat: q̄ hēbat ſex milia cētū peditū: eqtes ſeptingētos & triginta. ſed pro diuerſitate tēporū uariatus eſt numerus. Tribunorū militariū ut habet in digeſtis officiū fuit milites in caſtris cōtinere: ad exercitationē ꝓduce re: claues portarū ſuſcipere: uigilias iterdū circuire frumentationibus cōmilitonū itereſſe: frumentū ꝓbere: men ſuræ: fraudē cohibere: delicta ſecūdū ſuā auctoritatē his modis caſtigare: prīcipiis frequēter itereſſe: q̄relas cōmili tonū audire: ualitudinarios iſpicere: officiū regētis exercitū nō tm̄ i dāda: ſed ēt cōſeruāda diſciplina cōſiſtere. ꝙ Li paritanæ: lipare una ex iſulis æoliis: cuius Soli. una cū reliqs mētionē facit: & oēs ſuo noīe deſcribit: ſt. n. ſeptē. Ver. de lipare iſula. Sicaniū iuxta latus æoliāq; erigit. liparē fumātibus ardua ſaxis: & a lipare liparitāus. ut hoc loco: & liparæus dr. Iuue. Brachia uulcanus liparæa nigra taberna. ꝙ F. Flac. Hoc factū ē bello ſeruili qđ in ſicilia geſtū ē. ꝙ Tā di. ex. Excuſat ſe quodāmō Vale. ꝙ exēpla rei militaris breuiter nimiū narrauerit: ꝙ ſe dicit nō fuiſſe tacturū niſi multa alia ſe offerrēt q̄ maiora ſt. ꝙ Generis. familiæ. ſicut Fuluius q fratrē ſenatu amouit. ꝙ Imaginū: maioꝝ ſplēdor & uirtus ac egregia facinora poſteroꝝ imagines dicebant iō āt dicebant imagines: qa poſteri cogitatiōe reꝝ eaꝝ q̄ ꝓclare geſtæ fuerāt a maiorib9: ad uirtutē īcēdebāt: ut illas imitarent & reuera ēt īagies & ſtatuas eri/ gere ſolebāt: ut poſteri ītuētes eas ipa cogitatiōe uiroꝝ excellētiū ad uirtutē accēderēt. ꝙ Cōiōi. cōiūctiōi. nō ſicut fecit Cocta q Pecūiolā ſanguie ſibi cōiūctū ex eqte peditē fecit. ꝙ Supciliū. Auſteritas ſeueritas a ꝓcedēte qđ ſeqt: nā ī ſupcilioꝝ toruo motu q̄dā triſtitia & ſeueritas oſtēdit. ꝙ Diſtrīgere: miari uel exercer. & ē trāſlatio a gladiatori b9 q Gladiū i cōcertatorē ſuū nudāt. ꝙ Dent hæc: Si īqt ciuitates q̄ rex potitæ ſt ſingulæ unū aliqđ eoꝝ exēplorū hērēt q̄ oſtēdimus: tamen abūde uiderent diſciplinā militarē obſeruaſſe. ꝙ Tamen. quāuis ſingula ſingulæ ciui/ tates exempla habeant. ꝙ Gloria. quia gloriari poſſit in ipſis ciuitatibus diſciplinam fuiſſe ſeruatam. ꝙ Genere. ſci licet cuiuſlibet uirtutis. ꝙ Proprio ſanguine. ſ. filiorū. ꝙ Specioſas. q; uictores extiterunt. ꝙ Priuatim lugubres: ꝙ eorum filii uirgis cæſi & ſecuri percuſſi ſunt. inquit quantum ad rempu. ſpecioſe: quātum ad priuatam lugubres propter mortem filiorum. ꝙ Gratulandi. q; uictores euaſerint. ꝙ Lugendi. q; filios amiſerint. Super cilium

THE. ¶Lugendi. Vetusti codices habent: alloquendi quod non displicet. Alloqui interdum solari significat, inde Catullus, Qua solatus es allocutione: & infra: Paululum quodlibet allocutionis.

OLI. IGitur ego. Ergo quia res magna fuit ac prope incredibilis teste Liuio: q̄ dixit hoc apud posteros plus admiratiōis habiturū q̄ fidei, dicit ergo uereor ne uirtuti ur̄æ nō paré relationē adhibeā, igit' qa illi incerti erāt fungerent' officio gratulādi an lugēdi: pari rōne cū illis ego quoq; dubito, ℣ Tu nāq; Posthumi. Ab hac opiniōe dissentit Liui, dicit.n. nō duos fuisse q̄ filios occidisse iusserūt: sed unū nec posthumiū sed Manliū torq̄tū, hoc āt i cōiecturā adducit cur Manilius nō posthumius existimādus sit, q̄ filiū uirgis cædi & securi p̄cuti iussit, q; Manliana nō posthūiana īperia sunt appellata, nā i cōsuetudinē uenit ut cū aliqs nimia seueritate uteret': diceret, en Manlianū īpiū quē crudelitatis titulū. Posthumius prior occupaturus fuit, nā multis ante annis posthūius fuit q̄ Mālius. Sed de hac re nō nihil dubitare uidetur Liuius: qa nōnulli sic tradidere scriptores duos, s. fuisse, qui filios occidi iusserint, sed existimare se dicit scriptores q̄d' posthumii fuerat ascripsisse Torquato uel contra potius. Et quia nonnulli historici ita retulerūt se quoq; tacitū p̄terire noluisse, ℣ Posthumium filium. Hoc fuit teste Ge. anno ab urbe ꝓdita. cccxxii. bello fidēati, ℣ Penetraliū sacrorū, mos erat antiqtus ut domesticis sacris ex filiis maiores natu p̄ficerent', ℣ Propagandā, amplificandā translatio sumpta a uitibus, nā ꝓpagari dicunt' uites cū ab arbore sub terrā flagella deducuntur, ℣ Cuius īfantiæ blādimēta. Hæc oīa describit quæ Pater in educatione filii facere solet ut rē ante oculos ponat, ℣ Armis, ut iam adultus arma tractare disceret, ℣ Sāctū, respectu patris q̄ pietatē paternam sanctam habebat, ℣ Fortē: quia fortis bellator erat. Item sanctū moribus fortem uiribus, multa in unum congerit Valerius quorū cogitatione & respectu pater a filii cæde deterreri potuerat: ut maiorem fortitudinem animi in posthumio fuisse ostendat: q̄ omnia post habuit ut disciplina militarē seruaret incorruptā, ℣ Amantem tui pariter & patriæ: pietate quā parentibus pariter & p̄riæ debemus, ℣ Presidio, ubi eū locaueras cū cohorte sua spōte egressus est, ut manus cū hostibus cōsereret, ℣ Progressus quia a præsidio in pallantes & incōpositos hostes ꝓcesserat eosq; fuderat, ℣ Et ad hoc peragendum imperium, potuisti inquit imperare lictoribus ut lege agerent: nam cum magistratus de nocētibus supplicium sumerent: lictoribus dicere solebant, age lege, ℣ Nam oculos, Dixi te hoc tam crudele imperium in filios: uocem tua exequi potuisse, nam te uultum auersum a tanta supplici fœditate habuisse certe scio, ℣ Ingens animi opus, Opus animi erat supplicium quo filium affici, ℣ Tu item Manli torquate: Id fuit Volscorū equorumq; bello: ut uult Liuius, Gellius uero dicit, tum hostes erant Fidenates sed hoc q̄d' sequitur fuit bello latino, Cato tamē apud Sallu. in oratione cōtra cōiuratos dicit hoc fuisse bello Gallico, & appellat hūc Aulū Manliū Torq̄tū. Huic Torq̄to post cædē filii in p̄riā cū uictoria redeūti, nemo iuniorū processit obuiā, fuit autē patribus carus: iuueniibus & tūc & semp iuisus: sicut in cap. de ira & odio dicemus, ubi hæc historia plenius tractabitur, ℣ Sacius esse iudicans: exēplo filii tui statuere ut postea alii disciplinam militarem non uiolarent.

Manlii seueritas in filiū

claris ciuitatibus abūde: tamē gloria disciplinæ militaris instructæ uidebunt'. At nr̄a urbs: quæ oī genere mirificorum exēplorum totum orbē terrarū repleuit: īperatorū ꝓprio sanguine manātes secures: ne turbato militiæ ordine uindicta deesset: e castris publice speciosas priuatim lugubres duplici uultu recepit: incerta gratulandi prius an lugendi officio fungeretur.

De Posthumio Tuberto & Manilio.

IGitur ego quoq; hæsitāte aio uos bellicarum rerū seueriſſimi custodes Posthumi Tuberte & Manli torquate memoria: ac relatiōe complector: qa aiaduerto fore: ut pōder' laudis q̄ meruistis obrutus: magis ībecillitatem īgenii mei detegam: q̄ uestrā uirtutē (sicut par est) rep̄lentē: tu nāq; Posthumi dictator aulū Posthumiū: quem ad generis: penetraliūq; sacrorū successionē ꝓpagādā genueras: cuius infantiæ blandimēta sinu: atq; oculis foueras: quē puer litteris: quē iuuenē armis īstruxeras: sanctū: fortē amātē tui pariter ac p̄riæ: qa nō tuo iussu: sed sua spōte p̄sidio ꝓgressus hostes fuderat: uictorem securi feriri iussisti: & ad hoc īperiū ꝓpagēdū paternæ uocis ministerio sufficere ualuisti: nam oculos tuos certum scio clarissima in luce tenebris offusos igēs opus aī itueri nequisse. Tu itē Māli Torquate latino bello cōsul filiū: q̄ prouocatus a Geminio Mæcio duce tusculanorū ad dimicandū te ignaro descenderat: glorioſam uictoriam & speciosa spolia referentem abripi a lictore: & in modum hostiæ mactari iussisti: satius esse iudicans patrem forti filio: q̄ patriam militari disciplina carere.

De. L. Quintio Ceicinato.

AGe q̄to spū putamus usum. L. Quitiū Ceicinatū dictatorē eo tpe: quo deuictis Aequicolis & subiugū missis. L. Minutium consulatū

OLI. Quin. Ceicinatus

AGe q̄to. L. Quintiū ceicinatū, de hoc uiro dicemus in ca. de moderatiōe & paupertate: q̄d' uero ad disciplinā militarē pertinet: cū parua statis agris subito equoꝝ & uolscorū in cursu, alter cōsulū. L. Minucius ad ultionē missus esset: illi neq; fortuna neq; uis aī i ea re gerēda fuit: nā cū haud ꝓcul ab hoste castra posuisset: nulla clade accepta pauidus iter castra se cōtinebat, quod ubi sensere hostes ex metu alie-

no creuit audacia:& primo castra expugnare adorti cū nō succederet:ad obsidionē cōuersi munitiōibus circūdāt: qā ubi Romā perlatū est obsideri,s.cōsulē & exercitū tātus pauor & tredidatio urbē incessit:ut dictatorē q̄ primū dici placeret,dictusq; est cōsensu omniū,L.Quintius Ceicinatus:q tū erat in agris & rustico inhians operi:audito patriæ statu & honorē & laborē piū prono aīo susceptū,pfectusq; cōfestim scripto exercitu oībus ultro nomina dantibus spe certa sub tali duce uincēdi:dispositio rerū statu die ꝓximo sub noctē Roma egressus:alacritate mirabili mediaq; nocte ad hostē peruenies,& cōsulem & exercitū obsidione liberauit:hostes ut exprimeret tandem

deponere coegit:q; castra eius hostes iidem obsederāt. Indignum,n.maximo imperio credidit:quem non sua uirtus:sed fossa uallūq; tutum ꝓstiterat: cuiq; uerecūdiæ non fuerat arma Ro. metu trepida clausis portis contineri:ergo imperiosissimi duodecim fasces: penes quos senatus & æquestris ordinis & uniuersæ plæbis summū decus erat:quorūq; nutu latiū:ac totius Italiæ uires regebant cōtusi atq; fracti dictatorie se aiaduersioni substrauerunt:ac ne inulta foret gloria militaris, cōsul delicti omnis uindex punitus est.His:ut ita dicā: piaculis mars imperii nostri pater ubi aliqua ex parte a tuis auspiciis degeneratum erat numen tuum propiciabatur:affinium & cognatorum & fratrum nota:filiorumq; strage ignominiosa consulum eiuratione.

De Papirio.

Iusdē ordinis quod sequit Papirius dictator quū aduersus imperiū eius,Q.Fabius Rutilianus magister equitū exercitū in aciē eduxisset:q̄q̄ fusis Samnitibus ī castra redierat:tamē neq; uirtute eius neq; successu: neq; nobilitate motus: uirgas expediri eumq; nudari iussit.O spectaculū admirabile:& Rutilianus & magister equitū & uictor scissaueste spoliatoq; corpe lictorū se uerberibus lacerandū præbuit:ut in acie exceptorū uulnerū nodo sis ictibus cruore renouato uictoriaꝝ quas modo speciosissimas adeptus erat titulos respergeret,pcibus deide sui exercitus occasionē Fabio cōfugiēdi in urbē dedit:ubi frucōfessio subactā domitāq; esse gentē sub iugū misit:fiebat aūt iugū ex tribus hastis duabus humi defixis superq; eas una trāsuersa deligata,sub hoc iugo dictator hostes ueluti totidē boues misit.Castris hostiū receptis plenis omnium reꝝ(nudos,n,miserat)pdā oēm suo tātū militi dedit:cōsularē exercitū cōsulemq; ipsum increpans:carebis inqt pdæ pte miles ex eo hoste cui prope pdæ fuisti: & tu,L.Minuti donec cōsularē aīum incipias habere: legatus sis:legiōibus ꝑeris,ita se Minutius abdicat cōsulatu iussusq; ad exercitū manet,sed adeo tū imperio meliori animus mansuete obediens erat ut beneficii magis q̄ ignominiæ hic exercitus memor & coronā aureā dictatori libræ pōdo decreuerit: & ꝓficiscentem eū patronū salutauerit.Aequicolis,populis q̄ sunt haud ꝓcul a Roma.Indignū,n.Putabat illū nō esse imperio dignū:q se exercitūq; suū nō uirtute sed uallo fossaq; tutatus esset.Arma Romana,q̄ semp uictricia fuerūt.Ergo imperiosissimi,xii,fasces.Nūc extollit cōsulatū:ut maiorē etiā pœnā ostēderet:q; nec illis qdē dictator pepercerit:q summū imperiū gerebat.Nutu,nā quāto maiorē uim & potestatem cōsulatus ostendit:tāto eius magis ostēdit seueritatē dictatoris.Decus,ornamētū nā in cōsulatu senatus maiestas cōtinebat.Nutu imperio & iussu:nā omnes Romani ordines sub imperio dictatoris erāt,poterat,n,& plæbi & senatui & equestri ordini imperare q̄cq̄d uoluisset dictator.At ne lesa,ne res militaris foret inulta.cōsul q alioꝝ delicta punire cōsueuit ipse punitus est.His ut ita dicā piaculis. Conuertit sermonē suū ad martem Valerius: & est Apostrophe dicens:o Mars iō fuere imperatores Romani adeo seueri:ut numen tuū his pœnis placarent:siquid cōtra te fuisset admissum.Piaculis,pœnis,nā piaculū significat pœnā:remediū:delictū:mortē deniq; ipsam,ergo piaculis: expiatiōibus.Paternā,a Marte originē sumpsisse dīr Romulus & Remus.Degeneratū,peccatū & delictū aliqd cōmissum esset,nā degenerare est a genere exire uel ab aliq re alienū esse.Nota ignominiosa.Eiuratione: priuatiōe,nā eiurare ē extra ius facere,quēadmodū dicimus exaugurare extra augurū facere,sicut eiurare cōtra ius uel extra ius facere,ergo eiuratiōe,abdicatiōe,nā cū cōsulatū ineunt in rēpu,iurāt:cū deponūt,eo iureiurādo soluunt.

Aequicoli

Piaculum

Iusdē ordinis Papirius dictator,Frōtinus li,iiii,L.Papirius curior dictator Fabiū Rutiliū magistrum equitum ꝓ aduersum edictū eius q̄is prospere pugnauerat:uirgis poposcit cædi securi percussurus nec cōtentiōe aut precibus militum cōcessit animaduersionem,eumq; ꝓfugientem Romā ꝓsecutus est:nec ibi qdem remisso prius supplicii metu:q̄ ad genua eius & Fabius cū patre prouolueret & pariter senatus & populus rogarent,Liuius uero multo prolixius scribit historiā.Fuit hoc bello samnitico: cui cū,L. Furius Camillus consul præesset morbo implicitus dictatorē dixit Papirium Cursorem,q sibi,Qu.Fabiū Rutilianum magistrꝝ equitum dixit qbus in castra ꝓfectis:paulopost dictator in urbē ad auspiciū petendū accersitur, imperat magistro equitū ut sese loco teneret:nec absente se cū hoste confligeret.Fabius cū post profectionē dictatoris ꝑ exploratores cōperisset perinde oīa soluta apud hostes ac si nemo Romānus in samnio esset,seu ferox adolescens indignitate accensus ꝓ oīa in dictatorem uiderentur reposita esse:seu occasiōe bene gerendæ rei ductus: exercitu instructo paratoq; ꝓfectus ad hostes cōflixit.Ea fortūa pugnæ fuit:ut nihil relictū sit:quo si affuisset dictator res melius geri potuerit:nō,n,dux militi:nec miles duci defuit,uiginti milia hostiū ea pugna cæsa dicunt: Quod ubi Romæ cognitum est dictator incensus ita redit in castra:Fabium acciri iubet spoliariq; ut de illo su-

Oli. Papirii seueritas

meret ſuppliciũ: milites reiectis lictoribus Fabiũ tutant̃: iamq; ſeditio maxima apparebat, nox eam diremit: Fabius interea Romã profugit: & auctore patre apud ſenatum de iniuria dictatoris conquerit̃. Demũ ſuperueniẽte dictatore: tribunoq; omnium ac Populi Romani fidẽ implorat qua nihil ſibi proficiente fluctuabat eius uita niſi q; populus ad præces & obteſtationẽ conuerſus, ut ſibi pœnã magiſtri equitũ dictator remitteret. Tribuni quoq; inclinatã rem in preces ſubſecuti orare dictatorẽ inſiſtunt ut ueniã errori humano ueniã adoleſcentiæ Qu. Fabii Rutiliani daret, ſatis eũ penarum dediſſe, iã ipſe adoleſcens: iã pater. M. Fabius cõtentionis obliti: procumbere ad genua & irã depræcari dictatoris. Tunc dictator ſilentio facto, bene habet quirites, uicit diſciplina militaris uicit imperii maieſtas non noxæ eximit̃. Qu. Fabius q contra edictũ imperatoris pugnauit, ſed noxe damnatus donatur. P. R. donat̃ tribunitiæ poteſtati precariũ: non iuſtum auxilium ferenti. ¶ De gente Papiria. Cice. epiſtolarum familiarũ libro nono epiſtola ad Petum. Tandẽ inquit inſanire tibi uideris ita inquit, ſed tamen mi Pete quid tibi uenit in mentẽ? negare Papiriũ quẽquam niſi plæbeium fuiſſe unq̃? fuerunt. n. patricii minorũ gentium quoq; princeps. L. Papirius. M. Vigilanus qui conſul cũ. L. Sempronio Atratino fuit cũ ante cẽſor cum eodem fuiſſet annis poſt Romã conditam trecentis. xii. ſed tũc papiſii dicebant̃, poſt hunc. xiii. fuerũt ſela curuli ante. L. Papiriũ craſſum qui primũ Papiſius uocari deſitus eſt, is dictator cũ. L. Papirio Curſore magiſtro equitũ factus eſt annis poſt Romã conditam trecentis. xv. & quadriẽnio poſt conſul cũ Duellio hunc ſecutus eſt Papirius curſor hõ ualde honoratus. ¶ Neq; uirtute, qa uicerat. ¶ Neq; ſucceſſu, quia felix fuerat. ¶ Nobilitate, quia patricius erat de fabia gẽte. ¶ Oſpectaculum, exaggerat rem iſtã. ¶ Cruore, renouatio uulnerũ quæ ab hoſtibus acceperat nondũ cicatrices ſanate erant. ¶ Vulnerũ, quæ nondũ obducta erant. ¶ Nodoſis ictibus ſ. uirgarum. ¶ Dedit, occaſionẽ fugiẽdi. ¶ Diſpendio pœnæ, non q; ita putaret: ſed quia rogauerant milites ut punitionẽ illã inſequentem diẽ differret Papirius, qđ ubi factũ eſt nocte Fabius in urbẽ confugit. ¶ Poſt dictaturã tertiũq; conſulatum, qa Fabius pater eius qui & dictator & conſul fuerat: coactus ad auxiliũ populi confugere atq; illius opẽ implorare. ¶ Vniuerſus. Quia uniuerſus. P. R. Papiriũ ſupplex rogabat: ut eũ ſibi condonaret: hæc Papirii ſeueritas ſic totius exercitus animum a dictatore auertit, ut proximo cum ſamnitibus prælio: hoſtes debellari potuerint: niſi milites duci ſuo gloriam inuidentes uincere noluiſſent.

Papiriorũ gens

OLI.

Piſones a numa

ſtra ſenatus auxilium implorauit. Nihilominus enim Papirius in exigẽda pœna perſeuerauit: itaq; coactus eſt pater eius poſt dictaturam tertiumq; conſulatum: rem ad populum deuocare: auxiliumq; tribunoq; plæbis ſupplex pro filio petere: neq; hac re ſeueritas Papirii refrænari potuit. Cæteq; quũ ab uniuerſis ciuibus & tribunis plæbis rogaretur teſtatus eſt: ſe pœnam illam non Fabio, ſed. P. R. & tribunorum cõcedere poteſtati.

De. L. Calpurnio.

LVcius quoq; Calpurnius Piſo Cos. quum in Sicilia bellum aduerſus fugitiuos gereret: & Ticius equitũ præfectus fugitiuoq; multitudine hoſtiũ circũuentus arma his tradidiſſet, iis præfectũ ignominiæ generibus affici iuſſit. eũ toga laciniis abſciſſis amictũ diſcinctaq; tunica indutũ nudis pedibus a mane in noctẽ uſq; ad principia per oẽ tẽpus militiæ adeſſe, interdixit ẽt ei cõuictũ hoium uſumq; balneaq;: turmaſq; equitũ qbus præfuerat adẽptis eqs in funditoq; alas tranſcripſit magnũ ꝓfecto dedecus patriæ: ſed magno Piſonis decore uindicatum eſt quoniã quidem id egit Piſo: ut q cupiditate uite adducti cruce digniſſimis fugitiuis trophæa de ſe ſtatuere cõceſſerãt: libertatiq; ſuæ ſeruili manu flagitioſum imponi iugũ non erubuerãt: amarum lucis uſum experirent̃: mortemq; quam effœminate timuerant uiriliter optarent.

LVcius Quoq; Calpurnius. Hoc quoq; fuit bello fugitiuo quod in Sicilia geſtum eſt, cũ. L. Calpurnius prouinciam obtineret: & bellum aduerſus eos gereret. Titius qui præfectus erat equitum in inſidias cecidit fugitiuorum & cum undiq; circunuentus euadere nullo modo poſſet: illis arma tradidit, ipſe uero cum equitibus euaſit. Conſul calp. q; contra diſciplinam militarem feciſſet: ut qui arma haberet: his depoſitis in poteſtatẽ hoſtiũ ueniret: ipſum hac pœna mulctauit: ut ſciſſa lacinia togæ pedibuſq; nudis in cõſpectu uigilũ ſtaret inter principes: quoſq; illud præſidium mitteretur, hoc etiam Frontinus affirmat. lib. iiii. ca. i. Dicit. n. L. Piſo. C. Ticium præfectu cohortis: quæ loco fugitiuis ceſſerat Cincio togæ præciſo: ſoluta tunica nudis pedibus in principiis quottidie ſtare dum uigiles uenirent iuſſit conuiuiis & balneo abſtinere. Piſonum domus a Numa Pompilio duxit originem teſte Horatio in poetria ubi loquitur ad Piſones. Vos o Pompilius ſanguis carmen reprehendite. ¶ Fugitiuorum: Seruorum qui bellum in Siciliam mouerant. ¶ A laciniis abſciſſis. Sine fimbriis: quæ a lacerando dictæ ſunt. ¶ Principia: ideſt prima acie donec militarent. ¶ Funditorum, genus eſt militiæ uiliſſimum, de equitibus facti ſunt funditores: qui fundis glandes in hoſtes torquebãt. ¶ Alas ordinem: ſed proprie alæ ſunt equitum: ſic dictæ q; pedites tegant alarum uice. ¶ Magnum profecto dedecus. Decus imperatoris eſt ſeruare rem militarem, dedecus uero corrumpere. ¶ Decor: gloria: & ornamento. ¶ Quoniam. Fecit enim Piſo ut qui ſe tam turpiter dediſſent: his tam ſordidis hominibus qui erant cruce digni: uitam morte grauiorem ducerent, nam hæc ſupplicia: quæ ignominiæ plena erant faciebant ut mori maluiſſent. ¶ Seruili manu, fugitiuorum ſeruorum.

NEc minus Pisone. Qu. Metell⁹. Frōtinus li. iiii. ca. i. Qu. Metell⁹ numidicus inq̄t: ī hispāia q̄nq; cohortes: q̄ locū amiserāt testamētū facere iussit: eas deide ad locū recupandū remisit: minat⁹ nō nisi post uictoriā recepturū. cū igit' iuberent' facere testamētū intelligebāt. nisi uincerēt se morti destinatos ee: & hoc mō expssa é illis necessitas. ut pulsis hostibus locū recuparēt: uñ fuerāt deiecti. ℣ Qu. Metell⁹. Hic fuit ille Qu. Metell⁹. q̄ Iugurtā numidiæ regē prius dare terga coegit: de quo multa Sal. ℣ Trebiā. hæc ciuitas é in celtiberia: q̄ ps é hispāiæ. ℣ Statiōe q̄ dā: iusserat q̄nq; cohortes locū quēdā seruare: ne caperet' ab hostib⁹. ℣ Māifesto: qa uolebat oēs occidi & ꝑ scelere pœnam luere. ℣ Ac de. u. qa se ī māifesti⁹ piculū irruere uidebāt. iō ferociores facti locū recepunt. nihil. n. magis ualet ad difficilima obtinēda q̄ de spatio uitæ: uñ Ver. Vna sal⁹ uictis nullā spare salutē. ℣ Hūanæ igit': Ex quo iqt cognosci pōt necessitatē ee: q̄ hoies ībeciles facit esse fortes. OLI.

Trebia ciuitas

De. Q. Metello.

NEc minus Pisone Acriter. Q. Metellus qui quū apud Cōtrebiam res gereret': collocatas a se in quadā statiōe quinq; cohortes: atq; ex ea uiribus hostiū depulsas: repetere eādē stationē e uestigio iussit: nō qđ speraret ab iis amissum locū recuperari posse: sed ut ꝑteritæ culpā pugnæ in sequētis certa minis manifesto periculo puniret: edixit etiā ut si quis ex his fugiens castra petiisset: pro hoste interficeretur: qua seueritate cōpressi milites: & corporibus fatigatis: & animis desperatiōe uitæ implicatis: loci tamen iniq; tatem multitudinēq; hostiū superarūt. humanæ igitur imbecillitatis efficacissimū duramentū est necessitas.

De. Q. Fabio.

IN eadē ꝓuincia. Q. Fabius Maximus ferocissimæ gentis aios cōtūdere & debilitare cupiēs: māsuetissimū ingeniū suū ad tps deposita clemētia sæuiore uti seueritate coegit. omniū. n. qui ex ꝑfidiis Romanor̄ ad hostes transfugerant: captiq; erāt: manus abscidit: ut trunca præ se brachia gestātes: metū defectiōis reliqs iniicerēt. rebelles itaq; manus a corporibus suis distractæ: Inq; cruētato solo sparsæ cæteris ne idem cōmittere auderent documento fuerunt.

De Aphricano superiore.

NIhil Mitius supiore Aphricāo: is tñ ad firmādā disciplinā militarē aliqd abaliēissima crudelitate sibi amaritudis mutuādū existimauit. si qdē deuicta Carthagie quū oēs q ex nr̄is exercitibus ad Pœnos trāsierāt: in suā ptātē redigisset: grauius in Romāos quā in latinos trāsfugas aiaduertit. Hos. n. tāquā pr̄iæ fugitiuos crucibus affixit. Illos āt tanq̄ ꝑfidos socios securi ꝓcussit. Nō ꝓseq̄r hoc factū ulteri⁹: & qa Scipiōis é: & qa romāo sanguini q̄uis merito ꝓpesso: seruile supplicīū īsultare nō attinet: quū ꝑsertim trāsire ad ea liceat: q̄ sine domestico uulnere gesta: narrari possunt.

De Aphricano posteriore.

NAm posterior Aphricāus euerso Punico imperio exterarum gētium transfugas in edendis Populo spectaculis feris bestiis obiecit.

THE.

Rebellis

OLI.

NIhil mitius supiore Aphricāo: q̄si minus mir̄ sit hāc seueritatē ī cæteris fuisse. cū hoc idem a Scipiōe Aphricāo factū fuerit quo nēo mitior. Nam cū Carthaginēses bello uicissent: urbēq; eor̄ cœpisset: oēs q ab exercitu Romāo ad hostes trāsfugerāt cū in potestatē suā redegisset. aspersus in Romāos aiaduertit q̄ in externos: ciues. n. seruili supplicio affecti sunt. alii uero ciuili. ℣ Nihil mi. Si naturā inqt Scipiōis ꝓsideres nihil māsuetius ferme ī ueneris: sed hæc ꝓp seruādā militarē disciplinā icorruptā seipsa deficere: & ad ꝓgrinā sibiq; lōge alienissimā crudelitatē labi coacta é. ℣ Mutuādū. Quia nō suū erat crudelitate uti sed a barbara & īmāi gēte ꝓ tpe sibi

mutuo ſuſcipiẽdũ eẽ exiſtimauit: tãtiſper dũ uiolatã militarẽ diſciplinã merito ſupplici gñe uidicare. ℣ Inſultare. Per deriſionẽ inuadere: ꝑ cauillationẽ irridere. ℣ Ad ea. ſ. externa: hoc ẽ de his dicere q nõ fuerũt Romãi in edẽdis populoꝝ ſpectaculis. Quia in ludis q populo edebant plærũq; faciebãt cães & uenatores ꝓſeq; feras. Vñ Ter. Lauinio aduerſario ſuo obiecit. q; in comœdiã tragœdiaꝝ portẽta iduxerit adoleſcẽtulũ ceruã uidere fugiẽtẽ: & ſectari canes & eã plorare ut ſubueniat ſibi. Martialis & Iuue. de theatrali uenatiõe multa dicũt. ℣ Et. L. Paulus. De hoc ſatis ſupradictũ ẽ in capitu. de ominibus. q; bellũ macedonicũ extra ordinẽ huic ſenatus decreuerit qd cũ ſumma felicitatæ & gloria cõfecit: regẽ uicit. ℣ Eiuſdẽ culpæ. fugitiuos. ℣ Proterẽdos. Cõculcandos. peſſundãdos. ℣ Aſpero. n. & abſciſſo. iperatores & duces exercituũ ſi militẽ quẽpiã a militari diſciplina declinãtẽ punierit: tã & ſi id iuſte & merito faciãt: tamẽ id inſolẽtia potius q dã feciſſe indicant qa crimẽ i iudiciũ nõ uẽit. ſed cõmiſſum cõtinuo punit: qd etiã fieri neceſſe ẽ. nã ſi p diſpendia iudiciorũ expectandũ eſſet ut de iure diſceptaret nimis creſceret gladiatorũ licẽtia. ℣ Abſciſſo. cõpẽdioſo & breui.

Paul9 Aemilius

OLI. IVci9 Martius Tribun9 Mi. Pub. & Cn. Scipiões diu in hiſpãia ꝓtra carthaginẽſes bella feliciter geſſerũt: carthaginẽſes Aſdrubalẽ & Magonẽ aduerſus eos cũ magnis copiis miſerunt: & cũ eos Romãi aliquãdiu ꝓſecuti eẽnt: illi uero ſe in tutiora loca recepiſſent & nõnunq; pauci Romãi ex multis uictoriã reportaſſent: Celtiberi q cũ Romãis erãt ꝓcio corrupti ad carthaginenſes defecerũt: & forte diuiſis exercitibus duo fratres biſariã bellũ gerebãt: ut tãdẽ aliq̃n do ei finẽ imponerẽt. ſed deſtituti a celtiberis in qb9 ſpes maxia erat uictoriæ (qppe q ſupra .xxx. milia eẽnt) intra paucos dies ab hoſtibus oppreſſi ſunt: & duo iperatores Romãi cũ magna pte exercitus deleti ſunt: qd reliquũ fuit uirtute. L. Martii Tribuni militũ in unũ coactũ eſt: & dux ẽ a militibus electus. q cũ intellexiſſet hoſtes ob rẽ bene geſtã lætitiã agitãtes: q̃ſi oẽs Romanoꝝ copias deletas crederẽt: & ꝓpterea ſe negligẽter haberẽt milites ad contionẽ uocauit: & adhortatus eos ad hoſtes inuadẽdos cũ inter cõcionãdũ (ut dixius in capitulo de ominibus) ſubito flãma e capite eius emicuiſſet læti milites omẽ accepunt. & ducẽ Martiũ ſecuti ad caſtra hoſtiũ: eos cibo ſomnoq; oppreſſos cõfecerũt. hic ergo Martius cũ de rebus geſtis ad ſenatũ ſcriberet hoc Titulo uſus eſt. L. Martius ꝓprætor. S. P. q. R. S. P. D. quo genere tituli eũ ſenatus ulterius uti noluit: ut cũ tribunus creatus eſſet a populo: ſe proprætorẽ diceret qd id a militibus accepiſſet. ℣ Adulandus. hoc uerbum apud ueteres commune fuit ſicut multa alia teſte Priſciãno.

Martius apud Hiſpaniam

OLI. TArentino bello. Cũ Tarẽtini bellũ cũ Po. R. haberẽt Pyrrhũ regẽ epyrotaꝝ in Italiã acciuerunt. quo in bello attritæ primo ſunt uires Populi. Ro. cũ igit Pyrrhus magnũ numeꝝ captiuoꝝ cœpiſſet ſine redẽptione oẽs Po. Ro. cõdonare uoluit. in quo ſentẽtia Appii claudi cæci fuit ne reciperent priſtino ſtatu igit q eqtes fuerãt in peditũ numerũ: q pedites in funditorũ alas trãſcripti ſunt: & aliis cõditionibus alligati: unde Frontinus li. iiii. ca. i. Appii claudii ſentẽtia ſenatus eos q a Pyrrho rege Epirotaꝝ capti & poſtea remiſſi fuerũt eqtes ad pedites redegit: pedites ad leuẽ armaturã oĩb9 extra uallũ iuſſis tẽdere dõec bina hoſtiũ ſpolia ſinguli referrẽt. ℣ Magnũ ca. n. Fuerũt. ãt ducẽti teſte Iuſtino li. xviii. q inqt Pyrrhus ducẽtos captiuos milites gratis Romã remiſit ut cognita uirtute eius Romãi cognoſcerẽt liberalitatẽ. ℣ Meruerant: militauerãt. Luca. ære merent paruo. ℣ Tenderẽt. Tentoria haberẽt. Ver. hic ſæuus tẽdebat Achilles. ℣ Vallo & foſſa. Volebat ipſos hoſtibus expoſitos eſſe. ℣ Ex pellibus. ſed ex tela tm̃. ℣ Quibus ſuppliciis.

Et. L. Paulus Perſe rege ſupato eiuſdẽ generis & culpæ hoies elephantis ꝓterẽdos ſubſtrauit: utiliſſimo qdem exẽplo: ſi tamen acta excellẽtiſſimoꝝ uiroꝝ humiliter æſtimare ſine inſolentiæ reꝓhenſiõe permittit. Aſpero. n. & abſciſſo caſtigationis genere militaris diſciplina indiget: quia uires armis cõſtat: quæ ubi a recto tenore deſciuerint: oppreſſura ſunt: niſi opprimantur.

De. L. Martio tribuno militum.

SEd tps eſt eoꝝ quoq; mẽtionẽ fieri q̃ iã nõ a ſingulis: ueꝝ ab uniuerſo ſenatu ꝓ militari moꝝ obtinẽdo defẽdẽdoq; adminiſtrata ſũt.

SVci9 Marti9 tribun9 militũ: quũ reliqas duorũ exercituũ: Publii & Cnei Scipionũ: quos arma punica i hiſpania abſumpſerãt: diſperſas mira uirtute collegiſſet: earũq; ſuffragiis dux eſſet creatus ſenatui de rebus actis a ſe ſcribẽs in hũc modũ orſus eſt. L. Martius ꝓprætore. cuius honoris uſurpatione uti eũ patribus. C. nõ placuit. qa duces a populo nõ a militibus ſolẽt creari: quo tpe tã anguſto tãq; graui ꝓpter immane. R. P. damnũ etiã tribunus militum adulandus erat: quoniam quidem ad ſtatum totius ciuitatis corrigendum unus ſuffecerat: ſed nulla clades nullum meritum Valentius Militari diſciplina fuit.

SVccurrebat. n. illis q̃ aioſa ſeueritate Tarẽtino bello maiores eoꝝ uſi fuiſſent. in quo q̃ſſatis & attritis. R. P. uiribus: quũ magnũ captiuorũ ciuiũ ſuoꝝ numerũ a Pyrrho rege ultro miſſum recepiſſent decreuerũt: ut ex his q equo meruerãt: peditũ numero militarẽt: q pedites fuerãt in funditorũ auxilia tranſcriberent: ne ue qs eoꝝ intra caſtra tenderet: ne ue locũ extra aſſignatũ uallo: aut foſſa cigeret: ne ue tẽtoriũ ex pellibus hẽret: recurſum autẽ iis ad priſtinũ militiæ ordinẽ ꝓpoſuerũt: ſi quis bina ſpolia ex hoſtibus tuliſſet: qbus ſuppliciis compreſſi ex deformibus Pyrrhi munuſculis: acerrimi hoſtes extiterunt.

His inqt legib⁹ & cõditiõibus tã asperis milites illi q munuscula fuerãt pyrrhi idẽ illius acerrimi hostes fuerũt.

PArẽ irã senatus: Frõtinus li.iiii.ca.i. Fuluio & Appio Claudio Coss. milites ex pugna canẽsi i Sicilia a se natu relegati postulauerũt a cõsule. M. Marcello ut i plũ ducerent: ille senatũ cõsuluit: senat⁹ negauit sibi placere cõmitti his rẽp. quã deseruissent. Marcello tũ cõmisit facere qd uideret: dũ ne qs eoꝝ munere uacaret: ne ue donaret: ne ue qd pmiũ ferret: aut i Italiã deportaret: dũ pœni i ea fuissent. Liuius. legatis militũ q relegati postulabãt ut i plũ ducerent. Marcell⁹ id nec iuris nec ptãtis suæ eẽ dixit: senatui scriptu/rũ se: oiaq; de snia patꝝ factuꝝ eẽ. litteræ ergo Marcelli ad nouos cõsules allatæ ac p eos i se/natu recitatæ sunt. ꝙsultusq; de his litteris ita decreuit senat⁹. militib⁹ q ad cãnas cõmilito/nes suos pugnãtes deseruissẽt senatui nihil ui/deri rẽp. cõmittẽdã eẽ: si. M. Claudio ꝓcõsuli aliter uideret faceret qd e re publica fideq; sua duceret: dũ ne qs eoꝝ mũer uacaret: ne ue do/no militari uirtutis gra donaret. nõ i Italiã re portaret: dõec hostis i terra Italia eẽt. ℣ Distri xit. nudauit trãslatio sumpta a gladio. ℣ Vltra mor. cõ. Quia ꝓditiões illoꝝ morte ipa atro/ciores fuerũt. ℣ Munere ua. Dũ ne qs illoꝝ ua cationẽ haberet militiæ uidelicet ut semp mi litiã gereret. ℣ Aut do. ut si ẽt fortiter gessisset nullo mũere militari dõaret. ℣ Sic ener. Sic ui riles & uirtute pstãtes molles & effœminatos odisse solent: qa Romani semp uiriles fuerũt.

OLI.

PArẽ irã aduersus illos Senat⁹ distrixit: q apd Cãnas. R. P. deseruerãt. Nã cũ eos grauitate decreti ultra mortaliũ conditionẽ relegasset: acceptis a. M. marcello lris ut eoꝝ sibi opa ad expugna tionẽ Syracusanoꝝ uti liceret: rescripsit idignos eẽ q i castra recipent. Cæteꝝ se ei pmitter ut faceret qd expe dire. R. P. iudicasset: dũ ne qs ex eis mũere uacaret: aut dono militiæ donaret: aut in Italiã donec hostes in ea essent: accederet. Sic enerues aios odiisse uirtus solet.

AGe q̃ grauiter senat⁹ tulit q. Q. Petiliũ cõsu/lẽ fortissime aduersum ligures pugnãtẽ occi/der milites passi eẽnt: legiõi: neq; stipẽdiũ ãni ꝓceder: neq; æra dari uoluit: qa ꝓ salute iperatoris ho stiũ telis se nõ obtulerãt. Idq; decretũ ãplissimi ordinis spectosũ & æternũ Petilii monumẽtũ extitit: sub quo i acie morte: in curia ultiõe clari cineres eius acquiescũt.

OLI. Qu. Petili⁹ Coss. a liguri/bus in terfe/ctus

COnsimili aio quũ ei Hãnibal sex milia roma noꝝ q̃ capta i castris hẽbat redimẽdi potesta tẽ fecisset: cõditionẽ spreuit. mẽor tãtã multi/tudinẽ armatoꝝ iuuenũ: si hõeste mori uoluissẽt turpi ter capi nõ potuisse. quoꝝ nescio utrũ maius dedecus fuerit q ꝓria spei: an q hostis metus nihil i his reposue rit: hæc ꝓ se: ille ne aduersus se dimicarẽt pui ducẽdo.

SEd quõ aliquoties senat⁹ ꝓ militari disciplia seuere excubuerit: nescio an tunc ꝓcipue quũ milites q Rhegiũ iniusto bello occupauerãt: mortuoq; duce Bubelio. M. Cesiũ scribã eius sua spõte impatorẽ delegerãt carcere iclusit: ac. M. Furio Flacco tribuno plæbis denũciãte: ne i ciues romãos aduersus morẽ maioꝝ aia duerteret: nihilominus ꝓpositũ execu tus ẽ. Cæteꝝ quo miore cũ inuidia id pageret q̃nq̃ge/nos p singulos dies uirgis cæsos securi percuti iussit eo rũq; corpa mandari sæpulturæ: mortẽq; lugeri uetuit.

OLI.

COnsimili aio. Liui⁹ deca.iii. punici belli: Hãnibalẽ dicit ꝭm ꝓsperã ad cãnas pugnã: captiuos Rõanos: qd nũq̃ antea fecerat bẽigne satis fuis/se allocutũ: eisq; se redimẽdi ptãtẽ feciss̃e ꝓciũ cõstituisse i capita. eq̃tũ q̃ngenos q̃drigatos nu mos: tricenos pediti: seruo terdenos: & q̃q̃ ali/quãtũ adiiciebat eq̃tibus ad id ꝓciũ: quo pepi/gerãt dedẽtes se: lætos tũ quãcũq; ꝓditionẽ ac cepisse: romãq; legatos misisse: senatũ nõ redi mẽdos cẽsuisse. dissuadẽte i primis. T. Manlio torq̃to priscæ & nimis duræ seueritatis uiro. q ꝓter alias rõnes: eoꝝ ignauiã isectat⁹ illã af/ferebat: qd cũ. P. sempronio tuditano: au fugerẽ potuissent & noluisse. Cice. officioꝝ li. ultimo circa finẽ. Octo hoium milia iq̃t tenebat hãni bal: nõ quos i acie cœpisset: aut q piculo mor/tis diffugisset. sd̃ q relicti i castris fuissẽt a Pau/lo & Var. ꝙsule: eos senatus nõ cẽsuit redimẽ/dos cũ id pua pecũia fieri potuisset: ut eẽt isitũ militib⁹ nris aut uicer aut emori. ℣ Sex milia Romanoꝝ: i nũero dissentit a Ci. & a Liuio q octomilia fuisse dr̃it. ℣ Ille ne. a. sc. Ne ꝓ ut po/suit apte hoc loco. ℣ Qui rhe. in. b. Frõtin⁹ eo/dẽ lib. & cap. i legiõe inqt q̃ rhegiũ opp/dũ in/iussu ducis diripuerat aia duersum ẽ ita ut q̃ttuor milia tradita custodiæ necarent. ꝓterea senatus cõsulto cautũ: ẽ ne quẽ ex eis sepelire aut lugere fas eẽt. abreuiator Liuii: nõ Romãos sed cãpãos fuisse dicit. Cãpana inquit legioꝝ

Externa exempla.

MEniter hæc. P. C. si carthaginensiũ senatus in militiæ negociis ꝓcurãdis uiolẽtiã ituери ue/limus: a quo duces bella prauo cõsilio geren/tes: ẽt si prospera fortuna subsecuta eẽt cruci tamẽ affi/gebant: qd bene gesserãt deoꝝ immortaliũ adiutorio: quod male commiserant: ipsorum culpæ imputantes.

rhegiū occupauerat obſeſſa ſeditiōe facta ſecuri pcuſſa ē. ⁊ Eorūq; corpa. Ad mortē uſq; ſeuire tolerabile ē. ultra mortē inhumanū. ſicut de Achille legit̄ q; ī hectorē mortuū ſe uiuit. Ver. Ter circū iliacos raptauerat hectora muros. Exanimūq; auro corp⁹ uēdebat Achilles. ⁊ Inculcādo: īgerēdo. ⁊ Vt ſpi. Pœ. im. Ex eo ingt q; dicebat magis imperatorē q; hoſtē metui debere: ſignificat fore ut uitā quā hōeſte pugnādo effundere dubitaſſent: eā ꝑ pœna delicti turpiter amitterēt: hoc ēt Frōtinus Clearch⁹ dux lacedæmonioꝝ exercitui dicebat: īperatorē pluſquā hoſtē metui debere: ſignificās eas q; ī p̄lio dubiā mortē timuiſſent certū ſi uixiſſent de ſe māere ſuppliciū. ut intelligerēt

Clearchus ſpart. dux.

ſibi poſt p̄liū mortē certā expectādā eē. ⁊ Mīnaꝝ deliciaꝝ mēores. Legit̄ q; mīr q̄dā cū Diropetriō filiū audiſſet ignauū & mīre īdignū: illū ſuis māibus extinxit. uñ & uerſus conſtāt Hūc timidū mīr Diropetriō ipſa necauit. Nec dignū mīre: nec lacedæmōiū. Mīres āt filios in p̄liū exeuntes breuibus admōebāt dicētes: aut hūc aut in hoc. uidelicet uel hūc clipeū referas uiuus uel ī hoc mortu⁹ referaris. ⁊ Fauces pō. ſi. De hoc ait Ci. ī oīone ꝑ archia poeta: populus. n. Romāus apuit lucullo īperante pōtū: & regis opib⁹ quōdā & nā regiōis uallatū. ná lucullus cōtra Mithridatē regē pōti miſſus ē: & uictoriæ aditū patefecit: quā amplā poſtea Pōpei⁹ cōſecutus ē. ⁊ Validiſſimaꝝ gē. n. Qu. Flamin⁹ in græciā miſſus eā uniuerſam Romāo ſubegit īpio. & liberā eē uoluit uñ cū p̄co iuſſus eēt ad hāc uocē cāere. uidelicet ut græciā liberā eē nūciaret. tāt⁹ dī clamor ſubſecut⁹: ut aues ſupra uolātes hoc clamoī repcuſſæ ī terrā ꝑlapſæ ceciderīt: ut ſupra notatū ē. ⁊ Parua Romuli caſa. Tugurīū illud in quo Romul⁹ adhuc paſtoralem uitam agens dicitur habitaſſe quod poſtea Ro. refecerūt ſuo tempore in parentis ſui memoriam ſempiternam.

THE. ¶ Quo tpe Pyrrhus Epirotaꝝ Rex in Italiā copias traiecit: aduētu ei⁹ deterriti Rheginī: ſimul q; Carthaginēſes tūc mari dominantes metuebāt. P. R. opē atq; præſidiū poſtularūt. Miſſi a rōanis ad eos milites aliq̄diu Vrbē tutati: fidē ciuitati ſeruauerūt. Erāt nūero q̄tuor mī. hoīum: qb⁹ duces p̄erāt Deci⁹ & Cāpāus. Sed tādē Mamertinoꝝ exēplo ꝓmoti: & eos tāti facinoris cōſpiratores habētes: ipī quoq; Rheginis fidē uiolant: tū rei oportunitate: tū Rheginoꝝ opulētia pellecti: ciues alīos ex urbe depellūt: alios cedūt: denīq; ut Mamertini Meſſanā: ita Rhegiū detinēt. Romāi & ſi hāc Rheginoꝝ calamitatē graui & iniquo aīo ferrēt: ſupioribus tñ bellis occupati: ſubſidiū ferre nō poterāt. Cōfecto demū bello Rhegiū ꝑfecti: urbē obſederūt: ac tādē expugnarūt ītерfectis cōpluribus q; in ipſa ēt uictoria p̄ſcii: qd paſſuri forēt: ſi ſupuiuerent: uſq; ad extremū fortiſſime repugnarūt. trecēti ſolū uiui ī ptātē redacti: quos romā cueſtigio miſſos Coſſ. ī forū ꝑduci ac uirgis cædi: & tādē ītm p̄riæ morē: ſecuri ꝑcuti fecerūt. quo & illi ſcelerati facinoris pœnas darēt: & ipſi ſuā erga ſocios fidē: q̄tū fieri poſſet cōfimarēt. hæc hiſt. i. Polybi⁹.

OLI. Triūphādius

B leuia p̄lia īperatores triūphos. Trāſit ad capitulū de triūphis & oſtēdit īperatores Romāos nō niſi de maximis uictoriis triūphaſſe: nā lege cautū erat: ne cui triūphus decerneret niſi q̄nq; milia hoſtiū una acie ꝑſtrāuiſſet. Erat āt triūphus maxīus honor q; dabat īpatorib⁹ Rōanis q; q̄ttuor albis eqs inaurato currui iūctis capite laurea coronato: ī capitoliū uehebant. p̄cedētibus captiuis catenatis & p̄eunte ſenatu: ī louis optimi maximi tēplū deuecti: īmolato tauro albo ad ꝑprias ædes redibāt. q; āt prīus ī urbe romana triūphauerit uaria ē ſcriptoꝝ ſnīa. nā alii camillū: alii targniū p̄ſcū: alii Valerīū publicolā fuiſſe tradūt. ⁊ Oblitteraret: obliuiōi traderet deleret. ⁊ Fulta ē.

De Clearcho.

CLearchus uero lacedēonioꝝ dux egregio dicto diſciplinam militiæ cōtinebat. itentidem exercitus ſui auribus inculcando. a militibus imperatorē potius: q; hoſtē metui debere. quo aperte denunciabat futurum: ut ſpiritū pœnæ impenderent: quem pugnæ acceptum ferre dubitaſſent.

TDq; a duce p̄cipi nō mirabant̄: mīnaꝝ blādiтiaꝝ mēores: q̄bus exituros eos ad p̄liādū monebāt: ut aut uiui cū armis ī cōſpectū earū uēirent: aut mortui in armis referrent̄. hoc intra domeſticos parietes accepto ſigno: ſpartanæ acies dimicabant. Sed aliena ꝑſpexiſſe tantūmō ſatis eſt: cū ꝑpriis multoq; uberioribus & felicioribus exēplis gloriari liceat. diſciplina militaris acriter retēta principatū Italiæ Romāo impio peperit: multarū urbiū: magnorū regū: ualidiſſimaꝝ gentiū regimē largita eſt. fauces pontici ſinus patefecit: alpium tauriq; montis conuulſa clauſtra tradidit: ortumq; e parua Romuli caſa totius terrarū orbis fecit culmen: ex cuius ſinu quoniā oēs triumphi manarūt: ſequit̄ ut de triūphādi iure dicere incipiam.

De Iure triumphandi. Cap. III.

OBleuia p̄lia q̄dā īperatores triūphos ſibi decerni deſiderabāt: q̄bus ut ocurreret̄ lege cautū ē: ne q̄s triūpharet: niſi q̄nq; milia hoſtiū una acie cecidiſſent. Nō. n. nūero ſed gloria triūphoꝝ excelſi⁹ urbis nr̄æ futurū decus maiores exiſtimabāt. Cæteꝝ ne tā clara lex cupiditate laureæ oblitteraret̄: legis alterius adiutorio fulta eſt: q̄ L. Marius. &. M. Cato tribūi plæbis tulerūt: pœnā. n. imperatoribus minat̄: q; aut hoſtiū occiſoꝝ in p̄lio: aut amiſſoꝝ ciuiū falſum numeꝝ litteris ſenatui auſi eēnt referre. Iubetq; eos quū primū urbē intraſſent apud q̄ ſtores urbanos iurare de utroq; numero uere ab his ſenatui eſſe ſcriptum. Poſt has leges iudicii illius tempeſtiua mentio introducetur. in quo de iure triumphādi inter clariſſimas perſonas & actum & excuſſum eſt.

IVtatius Catulus cōsul:&.Q.Valerius ptor circa siciliā isignē pœnoꝝ classem deleuerāt: quo noie lutatio cōsuli triūphū senatꝰ decreuit.Q uū āt Valerius sibi quoq; eū decerni desideraret:negauit id fieri oportere lutatius: ne in honore triūphi minor ptās maiori æq̄ret:ptinaciusq; ꝓgressa cōtētiōe Valerius spōsiōe Lutatiū ꝓuocauit:nō se petiturū triūphū nisi suo ductu pūica classis eēt opp̄ssa: nec dubitauit restipulari Lutatiꝰ.Itaq; iudex iter eos cōuenit Attilius Calatinus apud quē Valerius i hūc modū egit.Cōsulē ea pugna in lectica claudū iacuisse:se āt oībus iperatoriis partibus functū.Tūc Calatinus priusq̄ Lutatius cām suā ordiret:q̄ro inq̄t Valeri a te si dimicādū nec ne eēt cōtrariis iter uos sentētiis dissedissetis: utrū quod Cōss.an qđ prætor imperasset:maius habiturū fuerit momētū?Respōdit Valeriꝰ nō facere se cōtrouersiā:q̄n priores ptes cōsulis eēnt futuræ.Age deide inq̄t Calatinꝰ.Si diuersa auspicia accepissetis: cuius magis auspicio staret?Itē respōdit Valerius cōsulis.Iā me Hercule inq̄t.Q uū de iperio & auspicio inter uos disceptationē susceperi:& tu utroq; aduersariū tuū superiorē fuisse fatearis:nihil ē qđ ulterius dubitē.Itaq; Lutati(q̄uis adhuc tacueris)secūdū te litē do.Mirifice iudex q; in māifesto negotio tps teri passus nō ē.ꝓbabilius Lutatius q; ius amplissimi honoris cōstāter defendit.Sed nec Valerius qdē improbe:q̄a fortis & ꝓspere pugnæ ut non legitimū:ita dignum se præmiū petiit.

De Cn.Fuluio Flacco.

QVid facias Cn.Fuluio Flacco?q̄ tā expetēdū aliis honorē triūphi decretū sibi a Senatu ob res bene gestas spreuit:& repudiauit?nimiꝝ nō plura ꝑcerpēs q̄ acciderunt.Nā ut urbē intrauit cōtinuo q̄stiōe publica afflictus:exilio mulctatus ē: ut si quid religionis insolentia commisisset:pœna expiaret.

De.Q.Fuluio.

SApiētiores igit.Q.Ful.q Capua capta & Liuius Opimius q Fregellanis ad deditionē cōpulsis triūphādi potestatē a Senatu petierūt: Vterq; editis opibus magnificus:sed neuter petitæ rei cōpos.Nō qdē inuidia patrū.C.cui nunq̄ aditū in curia esse uoluerūt:sed summa diligētia obseruādi iuris: quo cautum erat:ut pro aucto imperio:nō pro recuperatis quæ.P.R.fuissent triumphus decerneretur.Tantum enim interest adiicias aliquid an detractum restiNec enim lex illa p se satis ualida erat.potuissent enim imperatores cupiditate triumphi falsum occisoꝝ hostium numerum referre.

IVtatius Catulꝰ cō.Hic cōtra ꝓnos siciliā inuadētes missus ē q cū nauali p̄lio itereſſe ñ posset pp mala corpis ualitudinē.Qu.Valerius ptor classem hostiū deleuit.tpe quoq; cōsulatus lutatii diuersæ aquaꝝ igniūq; clades pene urbē absumpserūt.℣ Restipulari.Stipulari significat stipē hoc ē pecuniā obligare:tractū āt ē a stipe q̄ species erat Numismatis:stips āt dicta ē a stipādo:nā antiq pecuniā pēsare nō numerare solebāt:quā pecuniā æs graue Liuius appellat.& Pli.li.xxxiii.militū inq̄t stipēdionū hoc ē stipis pōderādæ:pēsatores lībripēdes dicunt.uñ ēt noia nummis remānserūt apd antiquos a pensatiōe sicut assis dodrans quadrans uncia minæ denarius & similia.ergo pecuniā nō in loculis seruare solebāt:sed i thesauris stipare & cōdēsare.nā stipare ē i locū angustū reponere.ergo restipulari est retro se obligare.i. cōtra spōsionē a Valerio factā pecuniā obligare.℣ Cōuenit.placuit.℣ Iudex Attilius Cala. Hic cōsul cū a pœnis i locū circūsessum temere exercitū duxisset.M.Calpurnii tribuni militū uirtute & opa euasit.q cū trecētis militibꝰ eruptiōe facta hostes i se ꝙuerterat oēs.De Attilio Calatino Cic.i Catōe maiore.Q uāta auctoritas fuit in Lucio Cæcilio Metello.quāta in Attilio Calatino.i quē illud eulogiū unicū primatiū populi fuisse uiꝝ.notū ē carmē icisum in sepulchro.℣ Claudū.qa consul morbo erat implicitus:missus ē hic Valerius prætor. ℣ Vtrū an nō.Tātū ualet nec ne.℣ Litē do.i.dico.& est uerbū iuris uerbi significatio ēt apud grāmaticos inuenit.Ver.Sed tñ iste deus q sit da tityre nobis:ergo dare litē est ius disceptationis dicere.℣ Vt non legitimum.Quia sibi lege non debebatur.sed consuli.

Litem dare

QVid facias.Cn.Fuluio Flacco.Hic Fuluius flaccus triūphū cōtēpsit. Qui prīo subegit Vareolos i illyrico:deide alio tpe alpinos ligures domuit:missus quoq; i auxiliū massiliēsiū aduersus Saluios gallos q fines massiliēsiū depopulabant:demū cū ætolis bellauit q cū ābraciā ciuitatē eoꝝ diu machinis expugnare tēptasset:nec eā capere posset:ad extremā necessitatē oppidani cōpulsi supplices cōsulē orarūt: ut eos i deditionē accipe uellet:qđ ille oīno facere recusauit:nec prius flecti potuit q̄ ꝑcibus rhodii cuiusdā Attici a senatu ipetratū est:ut eos i deditionē accipet:qđ grauiter tulit senatus.uisus ē.n.cōtra religionē feciſſe: supplices in deditionē uēire uolētes repudiaſ.℣ Ob res bñ gestas.Quia oēm Aetoliā Romāo subegit iperio.℣ Nimiꝝ nō.p.p.q̄ ac.Quasi mēs eius p̄saga eēt futuri qa uidelicet post triūphū mulctādus eēt exilio si triūphasset.℣ Percerpēs.Sine dubio abūdat.sensus.n.a supiori pēdet nimiꝝ nō plura facies q̄ acciderūt.℣ Quæstiōe publica.qa in iudiciū accitus est q oppidāos in deditionē accipere noluisset:qđ cōtra religionē esse uidebat.℣ Mulctatus.punitus.℣ Expiaret.purgaret.℣ Insolentia.qua triumphum contempsisse iudicatus est huius.n.īsolentiæ reus exilio damnat.

OLI. Fuluiꝰ Flaccꝰ triumphum contēpsit

OLI. SApiẽtiores igit. Qu. Ful. & L. Opimius. His triũphus a senatu denegat⁹ ẽ q; qcqd p eos gestũ fuerat ad accessionẽ iperii nõ ptinebat. nihil. n. iperio ro. p ipos aditũ: sed restitutũ fuisse uidebat qđ amissũ fuerat: triũphare át nõ nisi q iperiũ auxissent lege licebat. ℣ Probent nũc. Hirõia ẽ: ná dánat duces q ex minima uictoria triũphũ petebát. ℣ Cui⁹ libet. & nimiæ cuiusq; laudis. ℣ Ex desertis mõtib⁹. qđ modicæ laudis é: ná pugnare ubi néo resistit nulla difficultas é. ℣ Myoparonũ. nauiũ pyraticaꝝ. Myoparo dr̃ Scapha. i. nauicula & nauis piratica. uñ & ipi piratæ Myoparões aliq̃ndo dñr. ℣ Ramulos. Diminutiuo utit: ut laudẽ eoꝝ puã admodũ ostẽdat eẽ. ℣ Festĩabũda. qa nõdũ res gesserát qbus merito sibi triũphus decernat. ℣ Abrupta. adépta. ℣ Eo noie. ea đ cã. ℣ Ouás: ouabat q hostes in fugã uertisset. q ãt ouabat equo albo p urbé uectus í capitoliũ ascédebat & ibi ouẽ sacrificabat. uñ ouare dictũ é ut Ser. placet. Festus Põpe. dicit ouare dictũ eé a uoce eoꝝ q ouátẽ subseq̃bãt. ℣ Itaq; & nasica tibe. gracchũ. De cæde gracchoꝝ satis supra dictũ est í cap. de somniis. Metellus uero simili mõ Opimiũ necauit. Qu. Catull⁹ & M. Lepid⁹ cõsules creati erát: sđ cũ. M. Lepid⁹ acta. L. Syllæ rescídere uellet & ab eo ꝓscriptos í ciuitatẽ restitui. & eoꝝ bõa q̃ Sylla & populo & amicis suis dõauerat ipis reddi. Q. Catul⁹ ex cõsensu bonoꝝ resistebat actiõib⁹ illi⁹. cũ igit actiõib⁹ obtiere nõ posset qđ cupiebat. ĩ Aethruriã ꝓfect⁹ in gẽtes ibi copias cõparauit ꝓtra quẽ missi sunt. Q. Catul⁹ & Cn. Põpei⁹. illũ haud ita multo post fuderũt atq; fugarunt ille rursus se in Aethruriã: deinde in Sardiniam contulit. & ibi morbo & pæstilentia periit. Luca. ut Catulo iacuit lepidus. ℣ Absterssos gladios. Quasi ciuilem sanguinem abhominaretur.

Ouatio

THE. ℂ Et opimi⁹. C. Gracchi factiões. Satis ex Annæo Floro cõstat & Appiáo. C. Gracchũ fretũ comitũ máu fatale familiæ suæ capitoliũ iuasisse inde proximorũ cæde depulsum quõ se in Auentinum recepisset: íde quoq; obuia Senatus manu ab Opimio consule oppressum.

OLI. Maria nũ bellum

VCi⁹ Cĩ. & C. Mari⁹. Hi urbe eiecti diuersis factiõib⁹. hic a sylla: ille ab Octauio ꝓuo tpis ĩterstício: cõparatis atq; ꝓiũctis exercitib⁹ pr̃iæ bellũ ítulerũt. nã cũ Mari⁹ carcer̃ liberat⁹: ut í cade ominib⁹ plãi⁹ uidim⁹: se í aphricã cõtulisset audissetq; rõæ seditionẽ ortã eẽ ĩter Cinnã & Octauiũ: utpote uir bellicosissim⁹ ex maurusiis eqtes í aphricã cõperauit: & ex agris robustissimos quosq; delegit: ípletisq; sexagita nauib⁹ ex ea uiroꝝ multitudie: romã uersus nauigauit: seq; cinæ pauloañ expulso Rõa cõiũxit: q segniorib⁹ factis iã Rõanis: atq; ét desidia & segnitie ducũ: prío hostiã deide iãiculũ: postréo urbẽ ipsã occuparũt. q̃ uelut terrã hostilẽ diripuerũt. & miserabili cæde replerunt: post hãc igr̃ uictoriã Cĩna & Mari⁹ de suis inimicis ũ triũpharũt. ℣ Aras &. t. ut đ uictoria p ta diis gr̃as agerẽt sacrificátes mor̃ triũphãtiũ.

OLI. Syllæ dominatus

LVci⁹ Syl. q. p. b. c. Sylla multa bella ciuilia cõfecit. primũ aduersus Mariũ & Sulpiciũ orta de prouincia ponti seditione. ná cũ Mithridaticũ bellũ Syllæ q tũ cõsul erat demãdatũ foret. Q. Sul. T. Plæ. aduersæ factiõis hõ legẽ tulit inuito senatu. ut Mario Mithridatica ꝓuícia cederet: cui rogatiõi cũ resistere Sylla summa ope uellet. Sulpitius cũ armata máu in eũ ípetũ fecit. stragẽ ígẽté circa eũ edidit ubi Põpeii fili⁹ adolescés nobilissim⁹ cæsus é. Sylla ĩter cædẽ difficulter elapsus clã nocte ĩ castra cõtẽdit exercitũ oẽm aduersus Sulpiciũ & Mariũ cõcitauit & cæsis legatis q ad accipiẽdũ exerci-

tuas: q̃tum distat beneficii initium: ab iniuriæ fine.

De. P. Scipione & M. Marcello.

QVin ét ius de quo loquor sic custoditũ est ut. P. Scip. ob recupatas Hispanias. M. Mar. ob captas Syracusas triũphus nõ decerneret: q; ad eas res gerẽdas sine ullo missi erãt magistratu. probent nũc cuiuslibet gloriæ cupidi: q ex desertis mõtibus: myoparonũq; piraticis rostris laudis inopes: laureæ ramulos festinabũda mãu decerpserũt. Carthaginis iperio abrupta Hispãia & Siciliæ caput abscissum Syracusæ: triũphales iũgere currus nequerũt. & qbus uiris? Scipioni & Marcello: quoꝝ ipa noia instar sunt æterni triumphi. sed clarissimos solidæ ueræq; uirtutis auctores humeris suis salutẽ pr̃iæ gestãtes: & si corõatos intueri Senatus cupiebat: iustiori tamẽ reseruãdos laureæ putauit. His illud subnectã. Moris erat ab imperatore triumphũ ducturo consules iuitari ad cœnã deinde rogari ut uenire supsedeant. ne qs eo die quo ille triũphauerit maioris in eodem cõuiuio sit imperii. Verũ q̃uis qs ꝓclaras res maximeq; utiles. R. P. ciuili bello gessisset: Imperator tamẽ eo noie appellatus non é. neq; ullæ supplicatiões decretæ sunt: neq; aut ouauit aut curru triũphauit. qa ut necessariæ istæ ita lugubres semp existimatæ uictoriæ sunt. utpote nõ externo: sed domestico parte cruore. itaq; & Nasica Tiberiũ. gracchum. & Opimius. C. Gracchi factiones mœsti trucidarunt.

De. Q. Catulo.

QVintus Catulus. M. Lepido collega suo cũ oibus copiis seditionis extincto: moderatũ ꝓ se ferens gaudiũ in urbẽ reuertit̃. C. etiã Antonius Catilinæ uictor absterssos gladios in castra retulit.

De. L. Cinna & C. Mario.

LVcius Cinna & C. M. hauserãt q̃dẽ auidi ciuilẽ sanguinẽ: sed nõ ꝓtin⁹ ad tẽpla deoꝝ & aras tetẽderũt.

De Sylla.

HAm. L. Syl. qui plurima bella ciuilia cõfecit. cuius crudelissimi & insolentissimi successus fuerũt: quum consumata atq; constricta po-

tũ missi fuerãt ad urbẽ ꝓperauit, quã hostiliter ingressus cædibus & icẽdio repleuit, nã dũ hostes spectat: suoꝝ nullã rationẽ habet: sontes & isontes opprimit deinde sedato tumultu, impio potitus aduersus Mithridatẽ ꝓfectus est ubi cũ paulopost audisset Marium & Cinnã cõiunctis exercitibus urbẽ cœpisse: totamq; hostiliter diripuisse: & ciuiũ ac in primis amicorum suorũ fœdã edidisse stragem, icto cum rege fœdere: compositisq; rebus in ꝓuincia Romã uenit. Et primo apud Capuã, cũ Mario iuniore, & cõsule Norbano feliciter pugnauit: supra. vii. hostiũ milia cecidit, ĩtra Capuã Norbanũ inclusit. M. quoq; Lucullus unus ex ducibus suis apud fidẽtiam sedecim cohortes aduersus quinquaginta duxit & eas fudit atq; fugauit uictorq; decimo & octauo milia trucidauit: hostem castris exuit. Sylla paulopost alterum consulem Scipionem spe pacis ostentata: & eius legiones occidit rursus cum Mario iuniore qui exercitũ reparauerat haud procul ab urbe congressus cum ingenti hostium strage uictor euasit, nã ad uigesimo mil. cæs. &. viii. capta ab eo fuisse dicunt. Mariũ ꝓneste fugisse: multa quoq; per eius præfectos Pompeiũ Crassum Metellũ Seruiliũ prælia feliciter commissa, qui magnas & romanorum copias deleuere, ultimum illi præliũ fuit sub ipsis mœnibus urbis cũ Telesino quodã samnite & Lãponio eius socio in quo parũ absuit quin funditus deleret sed tandẽ aspirãte fortuna illos ꝓfligauit nõ sine magna suorum clade, urbẽ deĩde ingressus sex milibus ex equestri ordine in forũ ꝓductis: crudeliter cæsis ꝓscriptionẽ senatorum & aliorũ ciuiũ ac in primis diuitũ fecit miserabilẽ. ℣ Constricta. Conferta, cõdensa. ℣ Multas urbes. Solebant triumphantes urbes uictas in triumpho pictas ducere. ℣ Græcia & asia, inter cæteras duxit etiam athenas. ℣ Ad quærcum pronæ manus porriguntur. Qui ciuem seruasset quærna corona donari consueuerat, unde etiam legimus, corona quærna Ciceronẽ fuisse donatũ q; ciues seruasset ut supra diximus. ℣ Ante postes. Iulii Cæsaris erat antiquæ quærcus ex qua Romanos decerpere solebant ubi coronam alicui dare uoluissent. ℣ Laureã. Nõ solũ non dabat triumphis, uerũ etiã teste Cice. in Philippicis ofone ultia sine lauro nullæ fiebãt supplicationes.

Laurꝰ ante fores Augusti OLI.

tẽtia sua triumphum duceret: ut græciæ & Asiæ multas urbes ita ciuium Ro. nullum oppidum uexit.

PIget tedetq; ꝓ uulnera rei. P. ulterius procedere. Laureã nec senatus cuiq̃ dedit: nec q̃sq̃ sibi dari desiderauit ciuitatis ꝓte lachrymãte.

CAeterũ ad q̃rcũ ꝓnæ manus porriguntᵉ: ubi ob ciues seruatos coroa dãdã est: q̃ postes augustæ domus sempiterna gloria triumphãt.

De Censoria nota. Cap. .IIII.

CAstrẽsis disciplinæ tenacissimũ uinculũ & militaris rationis diligẽs obseruatio admõet me: ut ad cẽsurã pacis magistrã custodẽq; trãsgrediar. Nã ut opes. P. R. in tantum amplitudinis imperatorum uirtutibus excesserũt, ita ꝓbitas & cõtinẽtia censorio supcilio examinata est, opus effectu par bellicis laudibus. Quid. n. ꝓdest foris esse strẽnuũ si domi male uiuitᵉ? Expugnentᵉ licet turbes corripiantᵉ gẽtes: regnis mãus iniiciantur: Nisi foro & curiæ officiũ ac uerecũdia sua constiterit: ptaꝝ rerũ cœlo cumulus æq̃tus: sedẽ stabilẽ non habebit. ad rẽ igitur ꝓtinet nosse: atq; adeo recordari acta censoriæ ptãtis. Sub q̃ domi bene uiuitᵉ: mores praui corriguntur: iniuriæ cohercentᵉ: & ciuiũ concordia conseruatur.

De Camillo & Posthumio.

CAmillus & Posthumius censores æra pœnæ noie eos q ad senectutem cælibes ꝓuenerãt: i ærariũ deferre iusserunt. Iterum puniri dignos si quõ de tã iusta cõstitutiõe q̃ri sint ausi, quũ i hũc modũ icreparentur. Natura uobis quẽadmodũ nascendi: ita gignẽdi legẽ scribit, parẽtesq; uos alendo nepotum nutriendorũ debito (siqs ẽ pudor) alligaueret. accedit etiã iis qᵈ fortuna lõgã ꝓstandi huiusce muneris uacationem estis assecuti. cum iterim consumpti sunt anni

CAstrẽsis disciplinæ: cõueniẽter iqt admõeor militari disciplĩæ cẽsurã subiungere, ut enĩ illa belli, sic hæc pacis custos est atq; magistra, quæ impiũ Ro. ꝓ icorruptã rei militaris disciplinã ad maximas opes amplitudinẽq; ꝓuectũ sua seueritate quãdiutissimæ conseruauit. Liuius, Cẽsuræ initiũ fuit rei a ꝓua origĩæ ortæ, q̃ deide tãto icremẽto aucta ẽ: ut moꝝ disciplinæq; Ro. penes eã regimẽ senatus eqtũq; cẽturiis decoris dedecorisq; discrimẽ sub cõditione eius magistratus publicoꝝ ius priuatorũq; locoꝝ uectigalia. P. R. sub nutu atq; arbitrio eẽnt, primi ãt cẽsores fuerũt Papirius Sẽprõiusq; ℣ Probitas, ad fidẽ. ℣ Cõtinẽtia, ad moderationẽ. ℣ Supcilio. Austeritate & rigiditate censoria, nã supciliũ pro seueritate sæpissime ponit: Ver, conueniens latio pone supercilium, interdum pro superbia ponitur. ℣ Opus effectu par. Quia non minorem efficatiam habet in ciuibus conseruata continentia & probitas q̃ in bello disciplina militaris. ℣ Nisi foro & curiæ. Nisi iuste sapienterq; respu. administrata fuerit imperium q̃tumlibet magnum facile corruet. ℣ Foro: ubi iudicia exercentur. ℣ Curiæ. Vbi sententiæ dicuntur. ℣ Cælebs. Sine uxoribus: nam Cæleps dicitur qui sine uxore uiuit quasi cælestem uitam ducens. ℣ Aera: idest certam pecuniæ quantitatem: fecerunt enim ærarios, ærarii autem obnoxii dicebantur ærario. ℣ Accedit his. Additur q̃ a fortuna estis consecuti longam uacationem: hoc est longum temporis spacium. ℣ Præstandi huius numeris. Scilicet gignẽdi filios. ℣ Nodosam stipen. Per hoc illos auaros ostẽdit & ob eam causam celibes uixisse: q̃ timerent ne uxorẽ & liberos alere possent: nam auari dicuntur fortũas multis nodis plenas cõgerere.

Supciliũ.

OLI. SIcut Porcius Cato Liuius decade belli macedōici cū hāc hiſtoriā dupliciter tradat a Valerio oīno diſſentire uidet nā & Catonis & Valerii antiatis ſentētiā adducēs ait Cēſores M. Portius & L. Valerius metu mixta expectatiōe ſenatū legerūt. vii. mouerūt ex q̄bus unū genere & nobilitate & honoribus L. Quīctiū flaminiū cōſularē patrū mēoria īſtitutū fert ut cēſores motis a ſenatu ſcriberent notas. Catonis & aliæ qdē acerbæ oratiōes extāt: ī eos quos aut ſenatorio loco mouerit: aut q̄bus equos ademit. lōge grauiſſima in

Qu. Flaminius Sēatu motus

L. Quīctiū flaminiū oīo ē iter cætera obiecit ei Philippū pœnū carū ac nobile ſcortū Roma ī galliā ꝓuinciā ſpe ī gēriū donoꝝ ꝓductū: eū p laſciuiā quū cauillaret exprobrar cōſuli pſepæ ſolitū: qđ ſub ipſū ſpectaculū gladiatoꝝ abduct⁹ a Roma eēt: ut obſequū amator ei uēditaret: forte epulantibus his cū iā uino icaluiſſet nūciatū ī cōuiuio ē nobilē Boiū cū liberis trāſugā uēiſſe: cōuenir cōſulē uelle: ut ab eo fidē pſens acciꝑet introductū ī tabernaculū ꝑ iterp̄tē alloq̄ cōſulē excepiſſe: iter eius ſermonē. Qu. ſcorto uis tu iqt: qm̄ gladiatoꝝ ſpectaculū reliq̄ſti. iā hūc Gallū moriētē aſpicere. & cū is uix dū ſerio annuiſſet: ad nutū ſcorti cōſulē ſtricto gladio: q̄ ſupra caput pēdebat loquēti gallo caput primū ꝑcuſſiſſe: deīde fugiēti fidēq̄ P. R. & eorū q̄ aderāt iplorāti latus trāſfodiſſe: Val. Antias ut q̄ nec Catonis oīonē legiſſet & fabulæ tm̄ ſine auctor edite credidiſſet aliud argum̄tū ſimile: tm̄ libidīe & crudelitate pagit. Placētiæ formoſā mulierē cui⁹ amor depiret ī ꝓuiuiū accerſitā ſcribit. ibi iactātē ſeſe ſcorto iter cætera retuliſſe q̄ acriter q̄ōes exercuiſſet: & q̄ multos capitis dānatos ī uiculis hāret: quos ſecuri ꝑcuſſur⁹ eēt: tū illā īfra eū accubātē negaſſe unq̄ uidiſſe quēq̄ ſecuri feriētē: & ꝑ uelle id uider. hīc īdulgētē amatorē unū ex dānatis extrahi iuſſū ſecuri ꝑcuſſiſſe Facius atrox ſiue eo mō quo cēſor obiecit ſiue: ut Vale. tradit cōmiſſum ē: iter pocula atq̄ epulas ubi libare dīis dapes: ubi bn̄ ꝑcari mos eēt: ad ſpectaculū ſcorti ꝓcacis ī ſinu cōſulis recubāris mactatā hūanā uictimā eſſe? & cruore mēſā reſperſam. ī extrema oratiōe Catonis cōditio fert: ut ſi id factū negaret: cætera. q̄ adiecīſſet ſpōſiōe defenderet ſeſe: ſi fateret ignominia ne ſua q̄nq̄ doliturū cēſeret? cū ipe uino & uenere amēs ſanguine hoīs ī cōuiuio iuſſiſſet. ℣ Ampliſſimi. honoris maieſtatē. Quia ut dixerat Cato: tā flagitioſa tā ꝑdita libido ſibi ꝓbari nō poterat q̄ cū ꝓbro priuato cōiūxerat īpii decus. ℣ Auctoritate frīs. T. flaminii q̄ totā græciā ſubegerat & iuſſu ſēatus populiq̄ Romāt liberā fecerat: & Philippo regi macedonū magnā īperii partē ademerat. quā ī græcia occupauerat. ℣ Cēſor & Cato. In his duobus noī

Notar

bus rō q̄dā ſeueritatis cōtinet. ℣ Notādū: ignominia afficiēdū. ℣ Nec di. pē. du. Duo iqt tā cōtraria exēpla fratrū iſdē imaginibus īſcribi cōſiderationē appetebat. multi legūt īdignū. ut ſit nō dignū pēſi. ſed pēſi duxerat. i. cōſiderauerat. ut ducer pēſi: ſit cōſiderare: & erit abſolutus ſenſus. Vīī Ci. ī Catone maiore. ubi Catonē de ſe loquētē ītroducit iuuitū loq̄: fecit ut fortiſſimi uiri. T. Flāminii fratrē Flāminiū e ſenatu eiecerī ſeptē ānis poſtq̄ cōſul fact⁹ fuiſſet: ſed notādā ꝺputaui libi dinē. ille. n. cū eēt cōſul ī gallia exhortatus ī cōuiuio a ſcorto ē ut ſecuri feriret aliquē eoꝝ q̄ ī uiculis eēnt dānati rei capitalis hic. T. fratre ſuo cēſore: q̄ ꝓxīus añ me fuerat elapſus ē: mihi uero & flacco ne utiq̄ ꝓbari potuit tā flagitioſa tā ꝑdita libido: q̄ cū ꝓbro priuato cōiūgeret īpii dec⁹. ℣ Et regis Philippi. quē uicerat. T. flaminī⁹ eius frater.

OLI. QVid de Fabricii lucinii cenſura. Gelius. lib. iiii. capitu. viii. Fabricius inquit Lucinius magna gloria uir: magniſq̄ rebus geſtis fuit. P. Cornelius Rufinus māu quidem ſtrenuus & bellator bonus militariq̄ diſciplina peritus admodum fuit: ſed furax homo & auaritia acri erat. hunc Fabricius non probabat neq̄ amico utebatur. oſuſq̄ eum morum cauſa fuerat. ſed cū tēporibus difficillimis conſules creandi forent & is Rufinus peteret conſulatū competitoreſq̄ eius eēnt imbelles quidam & futiles: ſumma ope annixus

ueſtri: & mariti & patris noīe uacui. ite igitur & nodoſam exoluite ſtipem: utilem poſteritati numeroſæ.

De. M. Valerio Maximo & C. Iunio

HOrū ſeueritatē. M. Valerius maxim⁹ & C. Iunius Brut⁹ Bubulcus cēſores ī cōſimili genere aiaduerſiōis imitati ſunt. L. n. Antoniū ſenatu moueret. q̄ p̄ q̄ uirginē in mr̄imoniū duxerat: repudiaſſet. nullo amicorū in cōſiliū adhibito. at hoc crimen ne ſcio: an ſupiore maius. illo nāq̄ coniugalia ſacra ſpreta tātū: hoc ēt iniurioſe tractata ſūt: optimo ergo iudicio cenſores indignum eum aditu curiæ exiſtimaueret.

SIcut Porcius cato. L. Flaminiū quē e numero ſenatorū ſuſtulit qa in ꝓuincia quēdā dānatū ſecuri percuſſerat: tpe ſupplicii ad arbitriū & ſpectaculū mulierculæ cuius amore tenebat electo: & poterat inhiberi reſpectu cōſulatus: quem is geſſerat atq̄ auctoritate fratris eius. T. Flaminii ſed & cenſor & Cato duplex ſeueritatis exemplum: eo magis illum notādum ſtatuit: q̄ ampliſſimi honoris maieſtatem tam tetro facinore inquinauerat: nec dignum penſi duxerat: iiſdem imaginibus aſcribi meretricis oculos hūano ſanguie delectatos: & regis Philippi ſupplices māus.

De Fabri. Lucino.

QVid de Fabricii Lucinii cenſura loquar? narrauit enī oīs ætas & deinceps narrabit: ab eo Corneliū Rufinū duobus cōſulatibus: & dictatura ſpecioſiſſime functū: q̄. x. pōdo uaſa argentea cōparaſſet ꝓinde ac malo exēplo luxurioſum ī ordine ſenatorio retētum nō eē. ipæ mediusfidius mihi litteræ ſeculi noſtri obſtupeſcere uident: quum ad tantā ſeueritatem referendā miniſterium accomodare cogūtur. ac uereri ne non noſtræ urbis acta cōmemorare exiſtiment. Vix. n. credibile ē itra idē pomeriū. x. pondo ar

eſt Fabricius ut Rufino cõſulatus deferret:eã ré plæriſq; admirãtibus q; hoiem auarũ cui eẽt inimiciſſimus crea/ ri cõſulẽ peteret:quẽ hoſtiliter oderat.Fabricius inqt nihil ẽ q; miremini:ſi malui cõpilari q̃ uenire.hunc Rufinũ poſtea bis cõſulatu & dictatura functũ cẽſor fabricius ſenatu mouit ob luxuriæ notã:qđ decẽ pondo libras argẽ ti factitaret.℣ Idẽ pomeriũ:Eadẽ mœnia.Pomeriũ inqt Liuius uerbũ ſolũ ituẽtes poſt mœniũ iterp̃tant eẽ.ẽ auté pomeriũ magis circa murũ locus quẽ incõdẽdis urbibus quõdã æthruſci:qua murũ ducturi erãt certis circa ter/ minis iaugurato cõſecrabãt:ut neq; interiore partæ ædificia mœnibus cõtinuarent:q̃ nũc uulgo ẽt cõiungunt & extrinſecus purĩ aliqd ab humano cultu:pate/ ret ſoli hoc ſpaciũ:qđ neq; habitari neq; ara/ ri fas erat:nõ magis qã poſt murꝰ eẽt:q̃ q; mu rus poſt id pomeriũ Romãi appellarũt.℣ Inui dioſum cẽſum.Apud Antiquos de p̃ſimonia Romãorũ priſcorꝰ uide.A.Geliũ li.ii.ca.xxiiii. ℣ Inopiã:Aetate Valerii.℣ Tribunus plæbis.iu nia lege nõ poterat q̃s tribũus eẽ niſi plæbeius ſed poſtea alia lege lata & patricii creari cæpe/ rũt.ut hoc loco Duronius ſenatu amotus eſt: qa trib.plæb.legẽ de cohercẽdis ſumptibus cõ uiuiorũ abrogauerat.℣ Abrogauerat.Penitus ſubſtulerat & ſubuerterat.abrogaꝫ lex q̃ peni/ tus tolliꝫ.Derogaꝫ legi cũ aduerſus eã contra/ ria lex lata fuerit.nã poſterior derogat priori. ℣ Fræni:ſunt trãſlatio ſumpta ab eqs q; frænis cohibentꝫ.℣ Perpetiẽdi.participiũ paſſiue poſi/ tũ.℣ Rubigine uetuſtatis:Legẽ abrogemus q̃ uetuſtati ſeueræ conuenit.℣ Obſitum.Circun datum.℣ Rubigine.Veluti rigore.

Pome rium quid.

gẽti & iuidioſũ fuiſſe cẽſum:& inopiã hñi cõtẽtiſſimã.

De.M.Antonio.L.Flacco.

MArcus autẽ Antonius &.L.Flaccus cenſores. Duronium ſenatu mouerunt q; legem de co/ hercẽdis conuiuiorum ſumptibus latã tribu/ nus plæbis abrogauerat.mirifica notæ cã. Q uã enim ipudẽter Duronius roſtra cõſcẽdit illa dicturus. fræni ſunt iniecti nobis Q uirites nullo modo p̃petiẽdi.alli/ gati & conſtricti eſtis amaro uinculo ſeruitutis. lex.n. lata eſt quæ nos eſſe frugi iubet.abrogemus igit iſtud horridæ uetuſtatis rubigine obſitum imperiũ.& enim quid opus libertate:ſi uolentibus luxu perire nõ licet?

De Claudio Nerone & Liuio Salinatore.

AGe par p̃feremus æquali iugo uirtutis hono/ rũq; ſocietate iũctũ:inſtinctu autẽ æmulatio nis:animo diſſidẽs.Claudius Nero Liuiuſq; Salinator ſecundi punici belli tp̃ibus firmiſſima reip. latera:quã diſtrictam ſimul egerunt cenſuram? Nam quum equitum centurias recognoſcerent: & ipſi pro/ pter robur ætatis:etiam nũc eorum e numero eẽnt: ut eſt ad polliam uentũ tribum: præco lecto nomine ſa/ linatoris:citandus nec ne ſibi eſſet hæſitauit: quod ut intellexit Nero citari collegam & arma & equum uen dere iuſſit:quia populi iudicio damnatus eſſet.Salina/ tor quoq; eadẽ animaduerſione Neronem p̃ſecutus ẽ: adiecta cauſa q; nõ ſincera fide ſecũ in gratiã rediiſſet. Q uibus uiris ſiquis cæleſtium ſignificaſſet futurũ:ut eorũ ſanguis illuſtrium imaginũ ſerie deductus:in or/ tum ſalutaris pricipis noſtri cõflueret:depoſitis inimi/ citiis arctiſſimo ſe amicitiæ fœdere iuſſiſſẽt: ſeruatam ab ipſis patriam communi ſtirpe ſeruãdam relicturi.

OLI.

Par amico rum

AGe par proferamus.Tangit duorũ Cenſorũ ſeueritatẽ qui æmulatiõe quadã & odio inuicẽ laborãtes cen ſuram inter ſe rigide nimis exercue rũt.nã alter alterũ damnauit.℣ Par.ſubſtãtiue poſitũ.& ſemper de duobus dicit ut par ami/ corũ:par boũ.℣ Virtutis.Quia uterq; res ma/ gnas atq; p̃claras pro republica geſſit.℣ Hono rũ.Quia ambo p̃ſules & cẽſores ſimul fuerũt. ℣ Firmiſſima latera: qa alter cã fuerat: ut Aſ/ drubal q uenerat in ſupplemẽtũ Hannibali cũ oĩ exercitu:ut Italia deleret:alter ut Hannibal ex Italia diſcedere cogeret:& ẽ tranſlatio a cor pore ſumpta:ut.n.laterib9 corpora ſtabiliunt ita his duobus reſpublica confirmata uidet. ℣ Diſtrictã:ſeuerã.℣ Nã cum equitũ:Oſtendit quomõ ſeueritatẽ exercuerit.nã Liuius ſalina/ tor legẽ de uẽdẽdo ſale artiſſimã tulerat:popu lo ualde moleſtã.ex quo paulopoſt damnatus eſt a populo:poſt hãc dãnationẽ eiuſdẽ populi ſuffragiis cõſul primo:deide cenſor creatus eſt cũ igit idibus q̃ntilibus eq̃tes de more trãſue/ herent:Claudiuſq; ac Saliator ob robuſti cor poris uires adhuc in numero eq̃tũ eẽnt poſtq̃ ad tribũ polliã uẽtũ ẽ:i q̃ nomẽ Saliatoris erat illius nomĩe a ſcriba lecto p̃co dubitabat:an tãti uiri nomẽ dãnatũ efferret.qđ cũ collega eius Nero aĩaduertiſſet iuſſit p̃conẽ expreſſe & audacter nomẽ Saliatoris excire & illũ equũ uẽdeꝛ coegit.qa dãnat9 eẽt a populo.℣ Recognoſceret: Recẽſeret. ℣ Robur:Quãuis grãdioris eẽt ætatis.℣ Præco:Tabellio nomĩa eq̃tũ legebat.p̃co uero nomĩabat.ergo noluit p̃/ co dãnatũ aliq̃do Salinatorẽ dicere.℣ Dãnat9.poſt primũ cõſulatũ quo legẽ tulit ne q̃s ſalẽ uẽdere poſſet: cũ ãtea ius oĩb9 eẽt uẽdẽdi ſalis.uñ ẽt Saliatoris agnom̃ accepit.℣ Aĩaduerſiõe:pœna.℣ Adiecta cã.Qđ ñ ſincera fide: hoc ãt argumẽto poterat oĩbus eẽ:q; nõ ſincera fide ĩ gratiã rediiſſet:qa nõ ſatis habuerat Salinatorẽ a populo dãnatũ eẽ:niſi & ip̃e illũ cẽſoria nota afficeret.℣ Quib9 uiris:Hoc ĩ gratiã Tiberii dicit Valerius q; ab utraq; gẽte ducit ori giné.paternũ gen9 a Claudio Nerõe.Maternũ ab Appio Claudio pulchro q; ab Appio Cæco deſcenderat deduce baꝫ.Quomõ ergo dixit:eoꝝ ſãguis ſerie & cætera:qa ĩſertus hic Tiberio Liuioꝝ familiæ m̃no auo in ea adopta to.ergo a familia Liuioꝝ ducebat originé:qđ maternus auus in familiã Liuiorũ adoptatus eẽt.q̃ quãuis plæbeia fuerit tamẽ octo cõſulatib9 fũcta ẽ duabus cẽſuris:dictatura & magiſterio eq̃tũ floruit.℣ Pricipis:ſcilicet Tiberii. ℣ Seruatam ab ipſis patriam, Deuicto Aſdrubale: Hannibalis fratre.℣ Communi ſtirpe: Tiberio & Nerone.

℣ Inter ærarios referre: Obnoxios & obligatos ærario facere. ℣ Prætexuitq; cãm: Cãm Salinator ꝑscriptis: cur tribus dãnasset & hãc adducebat, qđ uel illũ iniuste damnassent, uel post dãnationẽ idignũ administratiõe reipublicæ cõsulẽ primũ: deinde cẽsorẽ creassent: & utebat dilemate. Nã ita arguebat: aut me iuste dãnastis pro lege q̃ tuli de sale uẽdẽdo aut iniuste: si iniuste sine dubio cẽsoria nota digni estis. qa nihil a uobis iniuste damnandũ est: cũ integri eẽ debeatis, si uero iuste nũq̃ cõsulatũ mihi tanq̃ idigno & cẽsurã demandare debuistis: nã quẽ. P. R. semel damnauerit eũ ꝑculdubio idignũ administratiõe reipublicæ iudicauit: ergo tanq̃ periurii censoria aĩaduersione digni fuistis. ℣ Prætexuit. Præscripsit: & ẽ translatio sumpto a textore: nã anteq̃ pannũ texãt uersicolores q̃sdã lineas faciũt, q̃s uulgo dicũt caput pãni, sicut ĩ pãno ẽ ꝓtextũ: sic & ĩ pagina. ℣ Temeritatis. Qđ iniuste dãnassent. ℣ Periurii. Quia tribꝰ iurabãt se honores & magistratus his demãdaturas q digni uiderent administratiõe reipublicæ: sed semel damnatus ab oĩbus tribubus ꝓter unã idignus eẽ uidebat q rẽpublicã administraret officio publico. ergo tribus periuriũ cõmisisse uidebant cũ dãnato Saliatori cõsulatũ & cẽsurã demãdarũt. ℣ Vnã tãtũ tribuũ. Cice. in oratiõe cõtra Rullũ: & cõtra Verrẽ. & ĩ Philippicis dicit has tribus fuisse trigitaq;nque. ℣ Ita ne honore qdẽ: Si postq̃ semel damnatus eẽt. ℣ Quã putemus. Laudat cõstantiã Salinatoris. ℣ Cõsulentis: ꝓuidẽtis: deliberantis. ℣ Exitu: Dãnatiõe. ℣ Honore: qđ iterũ creatus cõsul eẽt & censor. ℣ Patienti aĩo: qđ nõ indignati sint se fuisse dãnatos. ℣ In Sicilia: bello seruili de quo supra dictũ ẽ. nã cũ seruos in montes Romãi cõpulissent & iter euadẽdi claudere uellẽt: munitiones erãt explicãdæ & extẽdẽdæ ꝑ mõtes: qđ cũ milites iussi facere neglexissent: & cẽsoria nota pũiti sunt. alii dicũt hoc factũ fuisse ĩ liparitana obsidiõe sub Aurelio cotta. ℣ In ærarioꝝ nũeꝝ. ut capite cẽsi essent uelut æra tributi nomine ꝓsoluerent.

Præte xere causã

OLI.

TVrpis etiã metus censores. Nõ solũ mores & facta: sed aĩoꝝ quoq; affectus dãnabãt censores Romani: ut exẽplo timiditatẽ eorũ dãnauit rigida cẽsura: q post cãnensem cladẽ uiribus patriæ diffidẽtes: & eã paulopost ruiturã: uel certe in hostiũ ptãtẽ uenturã metuentes Italiæ deserẽdæ cõsilia inierãt: hoc fuit secũdo punico bello. nã. L. Cæcilius Metellus q̃stor cõpluribus auctor fuerit cõiurãdi ex italia discedere post pugnã apud cannas ifeliciter cõmissam sed id Scipionẽ ꝓhibuisse cõstat cui sũma rerũ ꝓ illius exercitus reliqas maximo cõsensu delata fuerat. & dum de republica cõsultaret nũciat frustra illũ cõsultare qđ ꝑdita spes omnis eẽt quodq; desperata & cõplorata iã demũ respublica foret propterea: q; plærisq; nobilissimi iuuenes quorũ princeps esset. L. Cæcilius Metellus naues & mare spectarẽt: ut deserta patria ad nouas sedes q̃rendas: irent quo nũcio attonitus stupore & miraculo rei Scipio oĩ consultatione dimissa ad hos talia cõsilia agitantes citatissimo equo peruenit: & stricto super cõsultãtium capita gladio iurauit se interfecturum quicunq; discedere temptasset: hos deinde restituta republica cum in ciuitatẽ redissent: a Censoribus condẽnatos fuisse dicit Valerius. ℣ Inter ærarios deferẽdos: Qui æra tributi noie pẽdebant: & nihil aliud hẽbãt in ciuitate. ℣ Eosq; graui nota affecerũt. Hãnibal plærosq; ex Romãis ĩ castris captiuos habebat & Romãi multos ex Carthaginẽsibus. cũ igit Hãnibal cũ captiuis Romãis cõueniisset: ut Romã ꝓficisceret & ꝓmutationẽ captiuorũ in senatu impetrarẽt. idq; si facerẽt Romæ remanerẽt si nõ possent ad se in castra redirent: cũ sacramẽto adacti ad hãc rẽ e castris Paulo processissent: plærisq; ex his cauillatiõibus nihil ꝓfuturis usi ut se sacramento liberarẽt regressum tanq̃ suarũ rerũ obliti simulantes in castra reuerterũt. deinde Romã se cõtulerunt ut ẽt si ꝓmutationẽ captiuorũ nõ ipetrassent iureiurãdo absoluti uiderent. & sic Romæ remanerẽt. qđ cum senatus accepisset uinctos Hannibali mittendos curauit. deinde ẽt censoria nota puniuit. In hac historia Valerius non nihil a Liuio dissentit: nõ. n. ad ꝓmutationẽ captiuorũ: sed ad suã ipsorũ redemptionẽ impetrandã ueniss̃e legatos dicit. Liui. nã illis redimendi se potestatẽ fecerat Hannibal ꝓpposito in eorũ capita precio pro cõditione cuiusq; nec a legatis q̃ pro hac re ad senatũ mittebant de redditu uades alios poposcit: q̃ eorũ fide cõtẽtus. s. sacramẽto. q deinde usi ea q̃ supradiximus fallaci cauillatione a cẽsoribus grauiori nota puniti sunt. sed. A. Gellius q̃si cũ Valerio sentire uidetur libro septimo: capitulo decimooctauo Iusiurandum ĩquit apud Ro. inuiolatum sanctegq; habitum seruatumq; est id etiam moribus legibusq; multis ostenditur. & hoc ꝓ dicemus ei rei non tenue ar-

Iurisiurandi sãctitas

SAlinator uero. iiii. atq; trigita tribus iter ærarios referre nõ dubitauit. qđ quõ se damnassent postea Cõsulẽ & Cẽsorem fecissent. ꝓtexuitq; cãm. qa necesse eẽt eas alterutro facto crimine temeritatis uel ꝑiurii teneri: unã tãtũmodo tribũ Metiã uacuã nota reliqt: q̃ eũ suffragiis suis ut nõ dãnatiõe ita nec honore qdẽ dignũ iudicauerat. Quã putemus cõstãtis & ꝑualidi illũ ingenii fuisse: q; neq; tristi iudiciorũ exitu cõpelli: neq; honorũ magnitudine adduci potuit: quo se blandiorẽ ĩ administratione reip. gereret:

De. M. Valerio & L. Sempronio.

QUestris quoq; ordinis bona magnaq; pars quadrigenti iuuenes censoriam notam patiẽti animo sustiuerũt: quos. M. Valerius. & P. Sempronius qa in Sicilia ad munitionũ opus explicãdum ire iussi: facere id neglexerant equis publicis spoliatos in numerum ærariorum retulerunt.

De. M. Attilio Regulo & L. Furio.

TVrpis etiã metus pænã cẽsores summa cũ seueritate exegerunt. M. n. Attilius Regulus & L. Furius Philippus. M. Metellũ quæstorem complureſq; equites Romanos: qui post ifeliciter cõmissam cannẽsem pugnã cum eo abituros se italia iurauerant: direptis equis publicis inter ærarios referen-

gumẽtũ eẽ põt. plio cãnẽsi Hãnibal carthaginẽsiũ ipator ex captiuis nr̃is electos decẽ Romã misit: mãdauitq; eis pactusq; é: ut si. P. R. uideret permutatio fieret captiuoꝝ: ut pro his quos alteri plures acciperẽt dare argẽti põdo libra & semi libra. hoc priusq; pficiscerent iusiurãdũ eos adegit redituros eé i castra pũica si Rõani captiuos nõ permutarẽt. ueniũt deide Ro. decẽ captiui. mãdatũ pœni ipatoris exponũt: permutatio senatui ñ placita parẽtes cognati affinesq; captiuoꝝ ãplexi eos postliminio i patriã rediisse dicebãt: statũq; eoꝝ icolumẽ itegrũq; esse ac ne ad hostes redir̃ uellẽt orabãt: tũ octo ex iis postliminiũ iustũ nõ eé sibi respõderũt: qm̃ deiurio uicti forẽt itaq; uti iurati erãt ad Hãnibalẽ pfecti sũt: duo reliq Romæ mãserũt: solutosq; eé sese ac liberatos religiõe dicebãt. qm̃ cũ egressi castra hostiũ fuissent cõmẽticio cõsilio regressi eodẽ: die tãq; si ob aliq; fortuitã cãm issent: atq; ita iureiurã do satisfacto: rursũ iniurati abiissent. Hæc eorũ fraudulẽtiæ calliditas tã eé turpis existimata ẽ ut cõtẽpti uulgo despectiq; sint: censoresq; eos postea oium notarũ & dãnis & ignominiis affecerũt qm̃ qđ facturos dictauerãt nõ feciissent. Cor. ãt nepos i lib. exẽplorũ qnto id quoꝝ litteris mãdauit m. ãtis i senatu placuisse: ut hi q redir̃ nollẽt datis custodibus ad Hãnibalẽ deducerent. sed eã sniam nũero pluriũ qb9 id ñ uideret supatã: eos tñ q ad hánibalẽ ñ rediissẽt usq; adeo itestabiles iuisosq; fuisse: ut tædiũ uitæ cepint necẽq; sibi cõsciuerit. Duplicẽ tamẽ & Liuius sup hac re opinionẽ tradit: sicut apud eũ uideř licet. ꝙ Cõueniens. nã fidẽ seruare sp cõsueuere Rõani. ꝙ M. n. Attilius Regulus. hic filius fuit illius Attili Reg. q crudelissima supplicia apũd Cartha. forti aĩo ferre q̃ iusiurãdũ uiolare maluit. cui9 historiã supra i ca. de religiõe notauimus. Ci. multis i locis Vale. i ca. de crudelitate. ꝙ lã hæc cẽsura ex foro i castra: nõ solũ urbana sed ẽt castrẽsis fuit. ꝙ Perstrict9. dãnat9. ꝙ Quorũ ig. u. a. qa illis tpib9 nota cẽsoria dãnati: uirtutis postmodũ fuere studiosiores. ꝙ Dari. Vt eã administrarẽt. ꝙ Quã obiici. ut punirentur.

Attili9 Regulus. F.

dos curaueret: eosq; graui nota affeceret: qui quum in potestatem Hannibalis uenissent: legati ab eo missi ad senatum de permutandis captiuis neq; impetrassent quod petebant: in urbe manseret. quia & Romano sanguini fidem præstare conueniens erat: & .M. Attilius Regulus Cẽsor perfidiã notabat: cuius pater per summos cruciatus expirare: quã fallere cathaginẽses satius esse duxerat. Iam hæc censura ex foro in castra transcẽdit: quæ neq; timeri neq; decipi uoluit hostem.

SEquuntur duo eiusdem generis exẽpla: eaq; adieciisse satis erit. Geta cum a. L. Metello & .Cn. Domitio censoribus senatu motus esset: postea censor factus est.

De Marco Valerio.

ITem. M. Valerius Messala censoria nota perstrictus: censoria postmodum potestate imperauit. quorum ignominia uirtutem acuit: rubore enim eius excitati omnibus uiribus incubueret ut digni ciuibus uiderentur: quibus dari potius q̃ obiici censura deberet.

De Maiestate. Cap. V.

ESt & illa q̃si priuata censura maiestas clarorum uirorũ sine tribũalium fastigio: sine apparitorum ministerio potens: in amplitudine sua obtinẽda. grato. n. & iocundo itroitu ais hominũ illabitur: admirationis prætexta

OLI.

GEst & ilã cẽ. q̃. p. Dicturus de maiestate pfatiõe utit̃: ostẽdẽs qd sit maiestas q̃re hoc supiori conticiet̃. nã sicut cẽsura iqt ẽ publicus magistrat9: sic maiestas ẽ priuata qdã dignitas q̃ hoiem reddit honoratũ. Est ãt maiestas uirtutis & pbitatis q̃dã excellẽtia sine mgratu sie ipio sine fortũæ adminiculo honoratũ reddẽs hoiem. ꝙ Fastigio: nã ut cẽsura excellẽtiores hoies facit sic & maiestas q̃ ñ extrisec9: sed ppria uirtute cõparat̃ eius q iuste prudẽter & moderate uixerit. ꝙ Sie appitoꝝ. alii magistrat9 & dignitates apparitorib9 ministris & tribunali uariisq; isignibus utũt̃. at maiestas q̃ uirtute cõparat̃ illis nõ idiget. ꝙ Apparitoꝝ: apparitores ministri ab apparẽdo dicti. apparere ãt pãsto eé significat: ut sæuiq; i limie regis apparẽt. ꝙ Potẽs: sine ullo extrisec9 adminiculo. ꝙ Grato. n. & iucũdo. grato qa placet. iucũdo: qa delectat: ut Ci. cui9 officia iucũdiora. s. mihi sæpe fuerũt: nunq̃ tñ gratiora. ꝙ Prætexta: ptexta ẽ q̃ supra uestẽ honorat9 qsq; accipit ita & maiestas ur̃ q̃dã hois esse ptexta. ꝙ Recte dixerit: ita cõmode inquit aliqs interptari posset. longum honoré esse. quia semper honore efficitur. ꝙ Longum: usq; ad extremum suæ uitæ tempus durat. Consulatus annuus est. Censura trium annorum dictatura semestris: cæteriq; magistratus ad certum tẽpus. hæc uero perpetua est. ꝙ Sine honore: sine magistratu.

Repetũdarũ reus.

NAm qd plus honoris reo Metello? Metel. Nũidiæ puinciæ pfuit: & ex ea clarissimũ duxit triũphũ: unde & Numidicus appellatus: deide repetũdarũ postulatus ẽ. Ille repetũdarũ accusari dicebat̃: q creditus eẽt puiciã uel socios Po. Ro. pecũia expilasse uel iudiciũ tulisse qđ i sua cõmoda cæderet. iõ repetũdarũ accusari dicebat̃ ut pote q pecunias repetere hoc é restituere & reficere tenebat̃. uel q̃ ab eo pecunia uel alia res iniuste ablata repetebat̃. ergo tãta fuit huius hois maiestas apud oés ut cũ tabulæ i qbus accusatio cõtinebat̃ circa iudices ab accusatore deferrent̃: eas iudicũ nemo uidere uoluerit. Cice. ad Atticũ li. iii. epistola. xi. cuius pricipiũ est. q̃ris ex me. Quæ mihi res inqt multo honorificẽtior uisa est q̃ aut illa: cũ iurare tui ciues Xenocratẽ testimõiũ dicẽtẽ phibuerũt aut cũ tabulas Metelli numidici cũ hæ ut mos ẽ circũferrent̃ nr̃i iudices aspicere noluerũt. ꝙ Tabulæ. i. libelli in qbus uel acta puiciæ. i. uniuersæ puinciæ administratio: uel accusatio continebatur: Ci. rursus de hoc Metello i oõne p Achia poeta: Metel. inqt homo sanctissimus modestissimusq; omniũ

tanta diligentia fuit ut ad iudices uenerit: & unius hominis litura se cõmotum dixerit. ℣ Sed in uita Qu. Metelli argumenta. Quia semper integerrime uixerat. ℣ Exigua cæra: parua tabella. ℣ Perpendi: Aestimari: iudicari. Tractum est a pensantibus qui semper diligenter inspiciunt.

OLI. Scipionis exiliũ

SEd quid mirũ si debitus. Bellum Romanis erat cum Antiocho Asiæ rege. ad quod gerẽdum cum. L. Scipio frater superioris Aphricani petiisset ut mitteretur: tantumq; bellũ huic senatus populusq; Romanus demandare dubitarẽt: magisq; in. C. Læliũ eius collegã: nã hi duo tũ cõsules erant: & utercq; puiciã sũma ãbitiõe deposcebat iclia ti omniũ animi uiderent: Scipio Aphricanus pietate cõmotus in fratrem professus est se legatũ in prouinciã iturũ: ut in ca. de pietate dicturi sumus: qua pollicitatione factũ est: ut. L. Scipio impetraret asiæ ꝓuinciam sibi decerni. Profectus igitur cũ fratre Aphricanus secũ in bellum filiũ perduxit: qui ab hostibus interceptus & ad regẽ productus ab eo honorificẽtissime tractatus & multis regiis mũeribus donatus gratuito patri remissus est: tãti facta ẽ ẽt ab hoste Scipionis maiestas. ℣ Sed q̃d mirũ: q̃ si dicat: nulli mirum uideri debet tantũ a ciuibus tributum eẽ Metello: cũ hostes multo pluris æstimasse Scipionẽ iudicent. ℣ Interceptũ: in angustiis captum. ℣ Quãq̃: licet ab eo tunc potissimum e regno pelleretur.

OLI. Gestiũt

AD eundẽ Aphricanũ: hoc oĩbus pspicuũ & illustræ fuit sũmæ maiestatis exẽplũ post maximas res gestas: clarissimosq; triũphos. Scipio ab ĩgrata pria urbe pulsus ĩ exiliũ ire coactus ẽ in uillã. s. Linternináubi cũ p̃dones quorũ magna ĩ illis locis copia erat audito Scipionis nomine eẽnt maxio uidẽdi uiri desiderio cõcitati: ad eũ facto grege uenerũt. Scipio non ad suã cõtẽplationẽ: sed ad uĩ iferendã uenire p̃dones existimãs: amicoꝝ atq; cliẽtũ q̃bus potuit domũ p̃sidiis munit: qđ ubi sensere p̃dones: abiectis armis dimissisq; militibus ianuæ appropĩquãtes magna uoce clamarũt: ut a Scipione & cæteris q̃ĩtus eẽnt exaudiri possent. nõ se hostes aut ĩsidiatores: sed uirtutũ Scipiõis admiratores uẽ isse: cuius cõspectũ atq; colloquũ mirũ ĩmodũ desiderarẽt: q̃ uoce cõfirmatus Scipio reserari fores: & oẽs ĩtromitti iussit. q̃ maxia illũ ueneratiõe tãq̃ cœleste numẽ oĩumq; uirtutũ sacrariũ ꝓsecuti sunt. ℣ In liternina uilla: Hoc idẽ cõmemorat Vale. ubi agit de ĩgratitudine: nã dicit q̃ ingrata patria benemeritũ Scipionẽ ĩtra sua mœnia hĩtare nõ passa: sed ĩ literniã uillã abiẽ coegerit. ℣ In literninã uillã. dicerẽ uillã hoc loco ꝓ domo i agro liternino posita accipi debere cuius ꝓpria ẽ significatio: nisi hũc locũ Va. ĩ ca. de ĩgratitudie uicũ appellaret. Dicit. n. cuius clarissima opa iniuriis pensando uici ignobilis eã ac desertæ paludis accolã fecerũt: ubi ualde a Strabõe dissẽtit. nõ. n. uicũ sed oppidũ iuxta mare positũ dicit eẽ. Stra. ĩ descriptiõe Cãpãiæ ꝓpe mare iqt post Siuessã Liternũ ẽ oppidũ ubi prioris Scipiõis cognométo Aphricãi sepulchrum iacet. ibi enim extremam consumpsit ætatem: omissis propter aliquorum simultatem reipublicæ negociis. ℣ Apparatum: armorum: Nam se armis munierat. ℣ Conspectum: Vt uiderent. ℣ Congressum. Vt loquerentur: nam cõgressus colloquium dicitur: & consertio pugnæ. ℣ Donis: Vt sunt serta & thura pateræ coronæ & similia quæ ante deorum immortalium simulachra in donum maiores ponere consueuerũt: ea p̃dones ante Scipionis pedes posita relinquerunt. ℣ Gestientes. læticiam gestu quodã ostẽdẽtes nã gestire ẽ corporis gestu lætitiã ostẽdere: q̃ est rõne carentium. Vir. de auibus. Et studio incassum uideas gestire lauandi. ℣ Illud. ãt æmilio Paulo.

uelata. quam recte quis dixerit longum & beatum honorem esse sine honore.

NAm quid plus honoris tribui potuit Cõss. q̃ est datum reo Metello? qui cum causam repetundarum diceret tabulæq; eius ab accusatore expostulatæ: & ad nomen inspiciendum circa iudicium ferrentur: totum consilium ab earum contemplatione oculos auertit: ne de aliqua re quæ in his relata erat uideretur dubitasse. Non in tabulis sed in uita. Q u. Metelli argumenta sincere administratæ ꝓuinciæ legẽda sibi iudices crediderũt. indignũ rati integritatẽ tãti uiri exigua cæra & paucis litteris ꝓpendi.

De Rege Antiocho & Superiore Aphricano.

SEd quid mirum si debitus honos: a ciuibus Metello tributus est? quem Superiori Aphricano etiam hostis præstare non dubitauit? Siquidẽ rex Antiochus bello quod cum Romãis gerebat: filium eius a militibus suis interceptum honoratissime excepit: regiisq; muneribus donatum ultro & celeriter patri remisit: q̃q̃ ab eo tum maxime finibus iperii pellebatur. Sed & Rex & lacessitus maiestatẽ excellentissimi uiri uenerari: q̃ dolorẽ suũ ulcisci maluit.

De Aphricano Scipione.

AD Aphricanum eũdem in linternina uilla se continẽtem: complures p̃donum duces uidẽdum eodem tempore forte confluxerãt: quos quum ad uim faciẽdam uenire existimasset: præsidiũ domesticorum in tecto collocauit: eratque in iis repellẽdis & animo & apparatu occupatus: quod ut prædones animaduerterunt: dimissis militibus: abiectisq; armis ianuæ appropinquant: & clara uoce nunciant Scipioni nõ uitæ eius hostis: sede uirtutis admiratores uenisse: conspectum & congressum tanti uiri quasi cœleste aliquod beneficium expetentes: proinde securum se nobis spectandum præbere ne grauetur. hoc postq̃

domestici Scipioni rettulerunt fores reserari:eosq; itro mitti iussit:qui postes ianuæ tãquã aliquã religiosissimã arã sanctũq; templũ uenerati cupide Scipiõis dexterã apprehẽderũt:ac diu osculati positis ante uestibulũ donis:quæ deorum immortalium numini cõsecrari solent:læti quia Scipionẽ uidisse contigisset:ad lares ꝓprios reuerterunt. Quid hoc fructu maiestatis excelsius:quid etiã iocundius? hostis irã admiratiõe sui placuit? spectaculo præsentiæ suæ latronũ gestientes oculos obstupefecit? delapsa cœlo sidera hominibus si se offerant uenerationis amplius non recipient.

De Paulo Aemilio triũphatore Macedõiæ.

HOc qdẽ uiuo Scipiõi:illud aũt Aemilio Paulo exanimi contigit. Nã quũ exequiæ eius celebrarent ac forte tũc principes Macedoniæ legationis nomine romæ morarẽtur:funebri lecto spõte sua sese subiecerũt:quod aliquãto maius uidebitur: siquis cognoscat lecti illius frontem macedonicis triũphis fuisse adornatam. Quantum.n. Paulo tribuerũt propter quẽ gentis suæ cladium indicia per ora uulgi ferre non exhorruerunt? quod spectaculum funeri speciem alterius triũphi adiecit. Bis enim te Paule Macedonia urbi nostræ illustrem ostendit:incolumem spoliis suis: fato functum humeris.

De Aemiliano Scipione.

NEc filii qdẽ tui Scipiõis Aemiliãi:quẽ i adoptionẽ dando duarũ familiarũ ornamentum eẽ uoluisti:maiestati parũ honoris tributũ ẽ: quũ eũ adolescentẽ admodum a Lucullo cõsule petendi auxilii gratia ex hispania in aphricã missum carthaginẽses & Masanissa rex de pace disceptatorẽ uelut cõsulẽ & imperatorẽ habuerũt. ignara quidẽ fatorũ suorum Carthago: orientis enim illud iuuẽtæ decus deorum atq; hoium indulgentia ad excidium eius alebatur:ut superius cognomen aphricanum capta: posterius euersa Corneliæ genti daret.

De.P.Rutilio.

QVid dãnatione? quid exilio miserius? Atq;.P. Rutilio conspiratione publicanorum perculso auctoritatẽ adimere nõ ualuerũt. cui asiam petenti omnes prouinciæ illius ciuitates legatos eius secessum opperientes obuiam miserunt. exulare aliquis hoc loco an triumphare iustius dixerit?

qđ uiuo Scipioni cõtigit idẽ Paulo æmilio uitæ mũeribus defuncto euenit. ná cũ diẽ suum obiisset:forte legati ex Macedonia missi: tunc erãt in urbe totius ꝓuinciæ principes: q nõ mõ funus cõmittãtes sua ꝓsentia celebrare:sed ipsũ Pauli corpus suis humeris efferr uoluerũt: qđ illi ꝓfecto fuit honorificẽtissimũ: suisq; uirtutibus maxime dignũ. Cõstat.n. Paulũ Impatorẽ fuisse cõtinentissimũ:ut q multa bella cõfecerit:multos populos subegerit multas ꝓuincias domuerit:i sũma tamẽ paupertate uixerit unde illud celebrat de hoc uiro ꝓconiũ q; cũ multis milibus hostiũ supatis Hiberiã totã subegisset:& ducẽta & qnq̃gita oppida cœpisset: ne dragma ditior i patriã redierit. ꝙ Macedõicis triũphis. qa Persã Macedoniæ regẽ debellauerat:& de ipo gloriose triũphauerat. i exeqis aũt sũmorũ uirorũ ꝓferebant isignia honorũ qbus i uita ꝓfuncti fuissent. ꝙ Indicia. uidelicet triũphũ depictum:q idicabãt ab eo q ferebat mortuus Macedoniã fuisse superatã. ꝙ Bis.n. Semel uiuũ:cũ de ea supata triũphasti:deinde mortuum cum te ad sepulturam suis humeris deportauit. ꝙ Fato functum. mortuum. Pauli Aemilii maiestas

NEc filii qdẽ. supior Aphricãus filiũ hãit adeo tenuis & exilis naturæ ut nec filios qdẽ ꝓcreare posset ut ex suo nomine genus ꝓpagaret:filiũ a Paulo Aemilio i adoptionẽ accepit:qui deide Aphricanus iferior dictus ẽ eo qđ Aphricã deuicerit:& Carthaginẽ fũditus euerterit. ꝙ Duarũ familiarũ. ꝙ Cũ eũ adolescẽtẽ admodũ. Scipio cũ Luculo ipatore militabat i Hispãia:q ꝓuiciã cũ exercitu tenebat: & cũ ad supplemẽtũ exercitus uti uellet auxilio carthaginẽsiũ:ná tũ erãt tributari carthaginẽses: Scipionẽ i Aphricã misit adhuc adolescentẽ: quẽ cũ Masanissa uidisset disceptatorẽ pacis iter se & Carthaginẽses cõtinuo delegit. ꝙ Disceptatorẽ. cognitorẽ. Disceptator dr q iter duos disfidẽtes eligit ad litẽ iudicãdã. ꝙ Masanissa. rex numidarũ. ꝙ Velut cõsulẽ: cũ admodũ eẽt adolescẽs. ꝙ Ignara qdẽ fatoꝝ suoꝝ carthago: quia nesciebat carthago q̃tum exitii sibi ab hoc Scipione ipẽderet. ꝙ Supius cognomẽ. A supiore Aphricão carthago facta ẽ. P. R. tributaria: ab iferiori uero funditus euersa. Scipionũ aũt familia a gente cornelia originem duxit. Disceptator Masanissa

Masanissa:ita græci codices hẽnt & aliquot ẽt ex ãtiqs latini:ñ ut uulgo scribit Masinissa. THE. OLI.

QVid dãnatiõe:qd exilio? P. Rut. uir sũmæ inocẽtiæ:cũ legat⁹. C. Mutii ꝓcõsulis:uel ut alii dicũt q̃stor ꝓtoris asiæ pẽsset:ab iniuriis publicãorum asiã defenderat nã. publicanos uectigalia aspius exigẽtes ꝓhibuerat miseratiõe ciuitatũ cõmotus:q cũ postea ipio finito Romã redisset:eũ publicani læsæ maiestatis accusaret: ꝙ uectigalia. P. R. exigi ꝓhibuissent:ualuit accusatio & i exiliũ pulsus ẽ. nã eq̃stri ordini ꝓ inuisus penes quẽ tũ iudicia erãt læsæ maiestatis:uel ut alii dicũt repetũdarũ iniuste dãnatus:urbe eiectus ẽ. cui in exiliũ ꝓficiscẽti oẽs asiæ ꝓuinciæ ciuitates honoris gratia legatos obuiam miserũt & eũ honorificẽtissime ubiq; susceperũt. de cuius fortuna & cõditiõe dicet in ca. de mutatione fortunæ. OLI.

OLI. Marii maiestas

GAius ãt Marius: hæc historia supius annotata ẽ ĩ ca. de ominibus. nã Marius Syllæ ipetũ fugiẽs miturnas delatus ĩ paludibus delituit. eo cũ ueniſſent Syllani milites q̃ pſequebanť eũ ĩdicio paſtoris ĩdicatũ: e paludibus extractũ ĩ cuſtodiã Fãniæ cuiuſdã mulieris tradiderũt. Et cũ paulopoſt ad eũ occidẽdũ cymber ſeruus miſſus eẽt maieſtate uiri pculſus ſtricto iã gladio ĩterficere nõ ſuſtinuit. ſed tremebundus abiecto ferro refugit clamitans: nõ poſſum interficere Mariũ. Ad cuius uocẽ exciti Minturnẽſes accurrerũt. & uiri maieſtate cõmoti deide Aſelli omine: Naui ĩpoſitũ libeꝛ abire pmiſerũt: q̃ ĩ Aphricã delatus ĩgẽtes copias cõpauit. Cinæq̃ cõiunctus ad urbẽ ꝓperauit. qua capta multorũ ciuiũ ſanguine iniuriã ſuã ultus ẽ. ⁊ Vltimarũ. miſerrarum: qa hoſtis patriæ iudicatus ẽ. ⁊ Emerſit. liberatus ẽ. ⁊ Priuata domo: Fanniæ cuiuſdã mulieris. ⁊ Sed claritate uiri. qa claritas q̃dã ex ipſius uultu irradiare uidebať. ⁊ Cymbrica calamitas. Nõ ĩqt fulgor marii quẽ ſeruus ille ſe uidiſſe dicebat illũ a ꝓpoſito occidẽdi deterruit ſed qa memine/rat hũc gẽti ſuæ magnã cladẽ ĩtuliſſe. ſuorum igiť calamitas ſibi oculos pſtrĩxit. ⁊ Nec fuit timori. Nec timuerũt miturnẽſes illũ abire permittere: cũ uictorẽ Syllã eẽ pſpicerẽt. ⁊ Aſperrima uictoria. qa ex aſia uictor redierat. ⁊ Cũ præſertĩ ipe Marius a cõſeruãdo mario. nã poterãt minturnẽſes cogitare quantũ exitii ipſis conſeruãtibus Marium immineret: cum Marium ipſum adeo afflictum eſſe conſpicerent.

OLI. Catonis quãta Maieſtas

MArcũ quoq̃ Catonẽ. nõ minus porciũ Catonẽ a Cæſaris iniuria liberauit maieſtatis excellentia. nã cũ Publicani peterẽt uectigaliũ remiſſionem. eos tertia parte mercedũ. C. Cæſar liberauit: & ne ĩ locatiõe nouorũ uectigaliũ ĩmoderatius leges ferrenť ꝓ palã admonuit: Cato cõtra Cæſarẽ nolebat q̃cq̃ publicanis remitti. ſed eos uniuerſa uectigalia pſoluerẽ. nã publicani cõq̃rebanť q̃ uectigalia nimis dura ſoluere cogerenť. Cato igiť rogatus ſnĩam dicere: ne q̃d eo die ĩ ſenatu cõfici poſſet: qa cõtra rẽp. id ẽ uidebat: oſonẽ ſuã longiorẽ habebat: q̃d cũ ſenſiſſet cæſar eũ ꝓ lictorẽ iuſſit ĩ carcerẽ duci. Tũc uniuerſus ſenatus Catonẽ ſecutus é. Cæſ. id grauiter ferre ſenatum ſentiẽs dimitti iuſſit. A. Gel. li. iiii. ca. x. C. ĩqt Cæſ. cõſ. M. Catonẽ ſẽtẽtiã rogauit Cato rẽ de q̃ cõſulebať (qm̃ nõ e republica uidebať) pfici nolebat. ei⁹ rei gratia ducẽdæ lõga oſone utebať: eximebatq̃ dicendo diẽ. erat. n. ius ſenatori ut ſnĩam rogatus diceret q̃cq̃d uellet & quo ad uellet. Cæſ. conſul uiatorem uocauit eumq̃ cum finem non faceret philoſophãdi loquentem & in carcerem duci iuſſit. ſenatus cõſurrexit & ꝓſequebatur Catonẽ ĩ carcerẽ. hac inuidia facta Cæſ. deſtitit & dimitti Catonem iuſſit. ⁊ Fortis & ſinceræ uitæ. Vnũ ſeq̃ť ex altero. q. n. fortis ẽ. iuſt⁹ ẽ: cõtinẽs é: iteger é. uirtutes. n. iter ſe adeo cõnexæ ſunt: ut altera ſine altera eẽ nõ poſſit: ſinceræ igiť uitæ qa nemo illũ unq̃ potuit gratia neq̃ prece neq̃ p̃cio a recto deducere. ⁊ Abſtraheret. quia diem conſumi uolebat. ⁊ Diuini animi. a conſuetudine adulandi non diſcedit.

De Mario.

GAius ẽt Marius in ꝓfundũ ultimarum miſeriarũ abiectus: ex ipſo uitæ diſcrimine beneficio maieſtatis emerſit. miſſus. n. ad eum occidendũ in priuata domo Miturnis clauſum ſeruus publicus natiõe cymber & ſenẽ: & inermẽ & ſquallore ob litũ ſtrictũ gladiũ tenẽs aggredi nõ ſuſtinuit: ſed claritate uiri obcœcatus abiecto ferro attonitus inde ac tremẽs fugit. cymbrica nimirum calamitas oculos hominis perſtrinxit: deuictæq̃ ſuæ gentis ĩteritus animum comminuit. etiã diis ĩmortalibus indignũ ratus ab uno nationis eius interfici Marium: quam totã deleuerat.

MInturnenſes autem maieſtate illius capti compreſſum iam & conſtrictum dira fati neceſſitate ĩcolumen præſtiterunt: nec fuit eis timori aſperrima Syllæ uictoria. quum præſertim ipſe Marius eos a conſeruando Mario abſterrere poſſet.

De. M. Portio Catone.

MArcũ quoq̃ Portiũ Catonẽ admiratio fortis ac ſinceræ uitæ adeo admirabilem ſenatui fecit: ut cum inuito. C. Cæſare conſule aduerſus publicanos dicendo in curia diem extraheret: & ob id eius iuſſu a lictore in carcerem duceretur: uniuerſus ſenatus illum ſequi non dubitaret: quæ res diuini animi perſeuerantiam flexit.

De eodem.

EOdem ludos florales quos Meſſius ædilis faciebat ſpectante: populus ut mimæ nudarentur: poſtulare erubuit. quod quum ex Fauonio amiciſſimo ſibi una ſedente cognouiſſet: diſceſſit e theatro ne præſentia ſua ſpectaculi cõſuetudinẽ ĩpediret: quẽ abeuntem ingenti plauſu populus proſecutus:

OLI.

EOdẽ ludos flo. Ludi Florales ĩ honorẽ deæ Floræ romæ celebrabanť ĩ q̃bus obſcæna q̃dã cõmittebãť. & illud ĩ primis q̃ mimæ nudabanť. Vnde Lactan. Firmianus: meretrices ĩqt flagitãte populo nudatis corporibus in floralibus mimorũ fungebanť officio: & ꝓpea mimas eas Valerius appellat. hos igiť ludos cũ Meſſius ædilis faceret & ad ſpectaculũ eorũ Cato uẽiſſet: populus petere erubuit ut meretrices nudarenť ludoſq̃ peragerẽt. Fauonius Catonẽ admonuit populũ ĩpediri p̃ſentia illius ne ludos ſpectaret: quippe quo p̃ſente petere nõ auderet ut meretrices nudarenť. ludoſq̃ peragerẽ: q̃d cũ audiſſet Cato continuo diſceſſit e theatro. ⁊ Q̃d cũ ex fauonio. ordo eſt diſceſſit e theatro: cũ Fauoniũ ita monẽtẽ audiſſet. o Cato cur ĩ theatrũ uẽiſti. cũ iocos Martiales nouiſſes ſacrũ dulce floræ hocãt genere metri Martialis uſus eſt in primo ſuoꝛ epigrãma/

tum:Nosses iocose dulce tũ sacrũ floræ,festosq; lusus & licentiã uulgi cur in theatrũ Cato seuere uenisti?an iõ tã/ tũ ueneras ut exires?¶ Martiales,qa in cãpo Martio agebant hi ludi.¶ Iocos:ludos,nã iocus in uerbis:ludus in re bus est.¶ Sacrũ deæ floræ,hoc est Martialis iocos.¶ Dulce,iocundũ & populo gratũ.¶ Ingẽti plausu:quo signifi/ cabat placere sibi Catonẽ discedere,ut pristina ludorũ consuetudo reuocaret in theatrũ.¶ Priscũ morẽ,ut mere/ tricis nudæ mimorũ fungerent officio.¶ Confessus.Significauit inqt populus hoc plausu plus maiestatis & ho/ noris uni Catõi tribuere quã sibi nuiuerso,nã q; psente Catõe fieri nõ fuerãt passi,id se uniuerso spectãte passi sunt

priscũ morem iocorũ in scænam reuocarunt:confessus plus se maiestatis illi uni tribuere q̃ uniuerso sibi uen/ dicare,quibus opibus?quibus imperiis?quibus trium phis hoc datum est?exiguum uiri patrimonium.astri ctiq; continentia mores,modicæ clientelæ:domus ambi tioni clausa:paterni generis una imago:minime blan/ da frons:sed omnibus numeris perfecta uirtus:quæ q; dem effecit:ut siquis sanctum & egregium ciuẽ signi/ ficare uelit sub nomine Catonis diffiniat.

Externa de Harmodio & Aristogytone.

DAndum est aliqd loci etiam alienigenis exẽ/ plis:ut domesticis aspersa:uarietate ipsa de/ lectent.Harmodii & Aristogytonis: q athe/ nas tyrãnide liberare conati sunt:effigies Aeneas Xer/ ses rex ea urbe deuicta in regnũ suũ trãstulit:Lõgo de/ inde interiecto tpe Seleucus in pristinã sedẽ reportã/ das curauit.Rhodii quoq; eas urbi suæ appulsas quũ in hospitiũ publice iuitassent sacris etiã puluinaribus collocauerunt.Nihil hac memoria felicius:quæ tantũ ueneratiõis in tam paruulo ære possedit.

De Xenocrate.

QVantũ porro honoris athenis Xenocrati sa/ piẽtia pariter ac sanctitate claro tributũ est? quũ testimoniũ dicere coactus ad arã acces/ sisset:ut more eius ciuitatis iuraret:oĩa se uere retulisse: uniuersi iudices cõsurrexerũt:pclamarũtq;:ne iusiurã dũ diceret:qdq; sibimetipsis postmodũ dicendæ sniæ loco rẽissuri nõ erãt:siceritati ei9 cõcedẽdũ existimarũt.

Explicit Liber Secundus.

Flora/ les ludi

¶ Vẽdicari,ascisceré.¶ Modicæ cliẽtelæ: Quia nõ multos secũ ducebat clientes sicut alii prin cipes Romani.¶ Vna imago,Nõ multas ma/ iorũ suorũq; imagines habebat:sed unius pris sui Catõis.¶ Minime blãda,immo seuera Li/ pote est.¶ Omnibus numeris,idest partibus: nam uirtus quattuor partes habet iusticiam: prudentiam:fortitudinem: & temperãtiam. ℂ Martialis & dulce sacrũ Floræ,Hæc in an/ tiquis aliquot ẽt codicibus legunt,imperitia librariorũ auctoritate Martialis in margine notata ad historiã Valerii transposita:cõfuso ordine & sensu,Nã Valerius uti Martialis te/ stimonio p utriusq; ætatẽ non potuit:alter,n. Tiberio blãdit:alter Domitiano.¶ Numeris. Immo pstat ad plẽitudinẽ numerorũq; referre: de q̃ Macro,in Somniũ Scipiõis abũde dispu tat.Oui.Quæ mihi uẽtura est:siqdẽ est uẽtu/ ra senectus:Quõ desit nũeris ipsa iuuẽta suis?

THE.

DAndũ est aliqd loci ẽt alienigenis exẽplis,Trãsit ad externa.Primũ aũt exẽplũ est maiestatis Harmo/ dii & Aristogytõis fratrũ athenie/ siũ:q cũ indigne ferrent tyránidẽ in libera ci/ uitate regnare die festo conuenerũt ut tyran/ nũ occiderẽt nã tyrãnis athenis a Pisistrato in cepit quo mortuo Hipparchus & Hippias in regnũ successerũt,tũc ergo Hippias regnabat in quẽ die soléni cũ populus cõuẽisset impetũ facere statuerũt,sed cũ id paręcessisset Hip/ parcũ fratré occiderũt.A.Gelius li.xvii.ca.xxi. Tarqni filio inqt regnũ obtinẽte Romæ: cui cognomẽ supbus:fuit,hisdemq; tpibus occi/ sus est athenis ab Harmodio & Aristogytõe Hipparcus pisistrati filius Hippiæ tyrãni fra/ ter,itaq; hi adolescẽtes q̃tũ in se fuit urbẽ tyrã/ nide liberare conati sunt:licet non liberarint: tamẽ atheniẽses effigies æneas in honorẽ eo/ rũ erexerũt,q̃s cũ Xerses cœpisset Athenas in regnũ suũ trãstulit,deinde Seleucus rex Asiæ: q post Alexãdrũ regnauit:cũ Athenis potitus

OLI.

esset ab athenien sibus uisus est honorificẽtissime tractari:qd̃ cũ pspexisset ut rẽ gratã populo faceret:statuas illas in suam pristinã sedẽ reportandas curauit.Et cũ transueherentur athenas:ad Rhodios forte appullerunt:quibus ueluti deorũq; simulachris lectisternia exhibuerunt.¶ Aspersa uarietate,ut eadẽ sæpius repetita fastidiũ sic mutata delectationẽ afferũt.¶ Puluinaribus.Puluinaria loca erãt in tẽplis quæ alio nomine lectisternia dicebant:in qbus deorum simulachra locabantur.¶ Tantum ueneratiõis,quantum diis immortalibus exhibebatur.

Pului/ naria

OLI.

QVãtũ porro,aliud exẽplũ maiestatis Xenocratis,fuit ãt Xenocrates pipateticus philosophus de quo in capi.de cõtinẽtia latius dicemus,qd̃ ad hũc locũ ptinet:tãta fuit huius hominis maiestas & fides apud atheniẽses:ut cũ athenis mos eẽt ut nullius iniurati testimoniũ admitteret:huic soli iusiurãdũ athe/ niẽses remitterẽt sicut Cic.ut dixius ad atticũ.Cũ iurare tui ciues Xenocratẽ testimõiũ dicẽtẽ ꝓhibue rũt.¶ Sanctitate,sanctitas ẽ optima uiuẽdi rõ.¶ More eius ciuitatis:Quia mos erat testimõiũ prio phibere deide se uera dixisse iurare.¶ Dicẽdæ,sl.q; iudices iurauerũt se iuste sentẽtiã eẽ daturos.¶ Remissuri.Remittim9 quõ qd̃ aliquem facere oportet:cõcedimus,qd̃ iure suo aliquis facere non potest.¶ Sinceritati,puritati, & integritati,

Re/ mitte/

LIBER TERTIVS

Valerii Maximi Liber Tertius Incipit.

OLI. Cunabula

ATtingam nunc. Primum huius tertii libri caput de indole. Est autem indoles futuræ probitatis ſpecimen quod in puero apparet, aliquando pro incremento uirtutis ponitur. Liuius. Tanta indoles in lauinia: ut tutela muliebri res latina & regnum auitum paternumq; puero ſteterit. ℣ Cunabula, nutrimenta, tractum ab infantibus qui in cunis nutriuntur. ℣ Elementa, abuſiue omnium rerum principia dicuntur, græci τὰ στοιχεῖα dicunt.

OLI.

AEmilius Lepidus. Hoc fuit ſub Tiberio Graco, bello celtiberico. ℣ Statua bullata. Bulla erat ſigne puerorum: & p̄ſertim nobiliū quod a collo in pectus deſcēdebat quia i pectore cōſiliū ē, hoc ideo fiebat, ut oſtēderet ætas illa adhuc ſub alterius cōſilio poſita eē. nam βουλὴ cōſiliū ſignificat, in pectus deſcēdebat, qa in pectore ut dixi cōſtat eſſe cōſiliū. Macro dicit ingenuis pueris cōceſſum, ut cordis figurā i Bulla ante pectus annecterent, q̄ inſpiciētes ita demū ſe hoies cogitarēt ſi corde p̄ſtarēt hoc eſt ſapientia & magnanimitate, togā quoq; prætextā his additā ut ex purpuræ rubore ingenuitatis rubore regerent. Priſcus Tarquinius filiū ſuū annos. xiii. natū q; hoſtē manu p̄cuſſerat & pro cōciōe laudauit & Bulla aurea prætextaq; donauit: iſigniens puerū ultra annos ſortem p̄miis uirilitatis & honoribus. nam ſicut p̄texta iſigne magiſtratuum ab Aethruſcis acceptum regnante Tullo: ita Bulla geſtamen erat triumphantium, quam in triumpho p̄ſe gerebant imperatores. hinc deductus mos ut prætexta & Bulla in uſum puerorum nobilium uſurparentur ad omen & uota conciliande uirtutis ei ſimilis cui primis in annis munera iſta ceſſerunt. ℣ Prætexta, ueſte purpurea q̄ utebantur nobiles pueri uſq; ad quartumdecimum annum: qua poſtmodum depoſita in capitolio uirilem togam ſumebant ex quo deprehenditur puerum fuiſſe Aemilium quo tempore hoſtem in acie interemit. ℣ Stabilimentum ætatis, uidelicet uirilitate. tūc enim ſtabilis dicitur ætas. ℣ Duplicemq; laudem, q; hoſtem interfecit & ciuem ſeruauit: unde ēt quernā coronā meruit. ℣ Vix ſpectatorem. Auſus eſt bellū inire q̄ alius in ea ætate ſpectare timuiſſet. ℣ Iuuenibus: nedum pueris. ℣ Arma. n. infeſta. Declarat q̄re alius in ea ætate bellū ſpectare timuiſſet. ℣ Infeſta: inimica cū arma armis contraria ſunt. ℣ Stricti: nudati. ℣ Diſcurſus, cū hinc inde tela iactant.

Prætexta

OLI. Catonis indoles

HIc ſpiritus ne. M. quidem. Catonis Quantum futuræ Virtutis Specimen & Documētum a pueritia de ſe Cato dederit & i hoc & in ſequenti exēplo uidere licet, cū iudicia ab eq̄ſtri ordine in ſenatoriā dignitatē eſſent tranſlata: eaq; ſibi uellet eq̄ſtris ordo uēdicare: ſenatus. M. Druſum tribunū plæbis creauit: ut ſenatū ptes tueret, hic ut facilius cōſequeret q̄d ſenatus cupiebat: latinis ciuitatē p̄miſit, ut eorū auxilio aduerſus eq̄ſtrē ordinē uteret. Eo tpe Druſus Catonē cuius auunculus erat alebat, cū igit legati latinorū ad eū ueniſſent: ut p̄miſſam ciuitatē a populo impetrarēt etiā ipſo potiſſimū Druſo interprete Catonē pueri cōſpicientes rogarūt ut ſibi apud auunculū auxilio eſſe uellet ad ciuitatē obtinēdā q; ſe id nequaq̄ facturi cōſtāti uultu reſpōdit. Preces iterū ac ſæpius legati negeq̄

Valerii Maximi. Liber Tertius.

De Indole. Cap. .I.

ATtingam nunc quaſi cunabula quædam: & elementa uirtutis animiq; : procedente tēpore ad ſummum gloriæ cumulum peruēturi: certo cum indolis experimento datos geſtus referam.

De Aemilio Lepido.

AEmilius Lepidus puer etiā tū progreſſus in aciē hoſtem interemit: ciuē ſeruauit: cuius tā memorabilis operis uindex eſt in Capitolio ſtatua bullata & incincta prætexta. S.C. poſita. iniquū .n. putauit eum honori nondum tempeſtiuum uideri: qui iam uirtuti maturus fuiſſet. præcurrit igitur Lepidus ætatis ſtabilimentum fortiter faciendi celeritate. duplicemq; laudem e prælio retulit: cuius eum uix ſpectatorem anni eſſe patiebantur. arma. n. infeſta & diſtricti gladii & diſcurſus teloꝝ & aduentantis equitatus fragor: & concurrentiū exercituum impetus: iuue-

iteranũt. Tãdẽ ut aium pueri experirent: in excelsam ædiũ ptẽ ascẽderũt: & se inde illũ ꝓcipitaturos affirmarũt nisi sibi obseq̃ret, nihilo magis a ꝓposito deterreri nõ potuit. Tũ latini gratulemur iquiũt nobis hũc puerũ eẽ nã si senator eẽt nõ obtinẽdi mõ spẽ ullã haberemus sed nec petẽdi qdẽ. ℣ Interpellatus, iterrogatus. ℣ Tenero aio ꝓcepit, in ea tenera ætate totius senatus officiũ adimpleuit. ℣ Perseuerãtia fuit, ut latinos ab impetrãda ciuitate repulerit. ℣ Proscriptorũ capita. Qui ꝓscribebant eoꝝ noĩa scripta in tabella in foro exponebant & ius oĩbus erat eos interficiẽdi, illi uero ut intellexissent se eẽ ꝓscriptos: cõtinuo se e ciuitate ꝓripiebãt: Eoꝝ uero bona ꝓ arbitrio ꝓscribẽtis tractabant, sed multi anteq̃ ꝓscriberent deꝑhensi occidebant & eoꝝ capita deferebant ad Syllã. ℣ Pædagogus, eius ductor & comes nã pædagogus dr̃ q pueros ducit & gubernat ϖαιδ ϖου.θοσ puer αγο duco, inde αγογοσ, ductor. ℣ Qđã lecto illius, sæpe Cato puer a pædagogo ad syllã salutatũ duceba tur: quẽ sylla q̃ nobilissimus erat in lectũ ubi cõsidebat suscipe solebat: nã antiq̃ trib⁹ lectis stratis epulabant, ut sæpe dictũ ẽ. ℣ Excussũ, exq̃situ nunqd latẽs ferꝝ haberet. ℣ Nihil hoc admirabilius: Describit Catõis aium. ℣ Officina crudelitatis, i. ĩ carnificina eo ĩqt tpe potissimũ Cato uictoré syllã non timuit quo maxie crudelis apparuit. ℣ Tũ maxie cõsules, Norbanũ & Scipioné, his. n. ꝙsulibus Sylla Romã regrediẽs a mithridate: postq̃ ĩtellexit captã urbẽ a Mario, & aduersus se ingẽtes exercitus eẽ cõparatos: apud Capuã sub amne Vulturno signa cõcurrũt: & ſtatĩ Norbani fusus exercitus oẽs Scipiõis copiæ ostẽtata spe pacis oppressæ obsessaq̃ curia: sic de senatu q̃si de carcer̃ q̃ iugularent̃ educti, ꝓposita ẽ illa ingẽs tabula: & ex ipso eq̃stris ordinis flore ac senatu duo milia electi q̃ mori iuberent. ℣ Equestris ordinis maiorẽ partẽ, s. duo milia delecta sunt ad supplictũ. ℣ Statuissent, posuissent, nam a fisto uenit, Statui ℣ Ipsum Mariũ. Puer facinus excogitauit qđ ipe Marius nunq̃ excogitasset ĩ tãta Syllæ uictoria & potẽtia. ℣ Cuius filiũ. Exẽplũ ĩdolis. C. Cassii, fuit ãt hic Cassius q̃ Cæsarẽ iterfecit in senatu. ℣ Faustũ. Sylla post uictoriã creatus dictator ꝑpetuus uoluit se felicẽ: liberos uero faustos: hoc ẽ marẽ faustũ & fœminã faustam appellari. ℣ Cõdiscipulũ, eiusdẽ ꝓceptoris discipulũ. ℣ Quæ se publico parricidio, qa Cassius cum Bruto Cæsarem interfecerũt quasi parentẽ patriæ, hoc ideo dicit ne læderet Augustum ex eo q̃ laudasset Cassiũ. ℣ Colapho, significat ictum pugno clauso infixum.

Pro/scri/pti qui

OLI.

ET ut a græcis. De hoc uiro satis dictũ in ca. de somniis: & latius dicem⁹ ĩ ca. de mutatiõe stat⁹ & fortunæ. ℣ Aliqd. s. sumam⁹. ℣ Ille cui⁹, ac si diceret: ille alcibiades: cui⁹ ĩdoles spẽ maximã futuræ ꝑbitatis ciuibus afferebat. Iustinus de alcibiade. Erat ætatis flore & fortunæ ueneratiõe nec minus eloquẽtia ĩter Athenienses ĩsignis sed ĩ recõciliãdis amicitiaꝝ studiis q̃ in retinẽdis uir melior, qa morum uitia sub umbra eloquẽtiæ prĩo latebãt. ℣ Vtrũ bõa, nã si uirtutes cõsideres: null⁹ eo fuit uirtute ꝑstãtior: si uitia nullũ sceleſtiorẽ inueneris. ℣ Bõa. Nobilitas: ingeniũ: eloquẽtia: diuitiæ: forma ꝑstãs: ciuiũ fauor, eximia potẽtia. ℣ Vitia: Libido: ambitio: ĩperii: cupiditas: supbia: arrogãtia. ℣ Decepit illis, s. bõis: qa prĩo summã de illo spẽ utilissimũ fore illũ ciuitati ciues cõceperũt: sed cũ ad adultã ætatẽ peruenit: suaspe fru/

Alci/biadis indo/les.

De. M. Catone.

HIc spiritus ne. M. qdẽ Catõis pueritiæ defuit, nã quũ in domo. M. Drusi auũculi sui educaret̃: & ad eũ trib. tũc plæbis Latini de ciuitate ĩpetrãda cõuenissent. a. Q. Popedio Latinorũ principe: Drusi ãt hospite rogatus: ut socios apud auunculũ adiuuaret: cõstãti uultu nõ factuꝝ se respondit, iteꝝ deinde ac sæpius interpellatus in ꝓposito ꝑstitit. Tũc Popedius in excelsam ædiũ partẽ eleuatũ, abiectuꝝ se eũ inde nisi precibus obtẽperaret minatus est. nec hac re ab incepto moueri potuit. Exꝑssa ẽ itaq̃ illa uox hominũ: gratulemur nobis latini: & socii hũc eẽ tã paruũ quo senatore: ne sperare qdẽ nobis ciuitatẽ licuisset. Tenero ergo aio Cato totius curiæ grauitatẽ ꝓcepit: ꝑseuerãtiaq̃ sua latinos iura nr̃æ ciuitatis apꝑhẽdere cupiẽtes repulit.

De eodem Catone.

DEẽ cũ salutãdi gr̃a ꝓtextatus ad Syllã uenisset: & capita ꝓscriptoꝝ ĩ atriũ allata uidisset: atrocitate rei cõmotus pædagogũ suũ Sarpedonẽ noie iterrogauit: q̃ ꝓꝑ nemo iueniret̃ q tã crudelẽ tyrãnũ occideret? Quũq̃ is nõ uolũtatẽ hoibus: sed facultatẽ deesse: q̃ salus eius magno militũ ꝓsidio custodiret̃: respõdisset: ut ferrũ sibi daret obsecrauit: affirmãdo ꝑfacile se eũ interfectuꝝ: q̃ in lecto illius cõsidere solereꝫ. Pædagogus & animũ Catonis agnouit & exhorruit ꝓpositũ: eũq̃ postea ad Syllã excussum semꝑ adduxit. nihil hoc admirabilius. Puer in officina crudelitatis deꝑhensus: uictorẽ nõ extimuit: tũ maxime: consules: municipia legiões eq̃stris ordinis maiorẽ ptẽ trucidantem. ipsum Mariũ: siquis eo loci statuisset: celerius aliquid de fuga sua q̃ de Syllæ nece cogitasset.

De. C. Cassio.

CVius filiũ Faustum. C. Cassius condiscipulum suũ in schola proscriptionem paternam laudantem: ipsumq̃ quũ per ætatẽ potuisset idem facturum minantem colapho percussit. dignam manum quæ se publico patricidio non contaminaret.

Cõfu/ sio oris, ſtratos eẽ itellexerũt. ⁊ Is affixit. ſuiris. ⁊ Cõfuſionẽ. pturbationẽ. & triſtitiã. ⁊ Secreto. ut triſtes facere ſolẽt. ⁊ Propylæa. ſignificat ueſtibulũ. ſed græco uocabulo uſus ẽ: qa græca tractaᷣ hiſtoria. ná προ ſignificat ante πυλη por tã. unde προπυλαια. ſed diphthõgũ recipit. Ciuitas mãdauerat Pericli. ut ianuas arcis mineruæ ædificari cura/ ret &. n. de publico data ẽ pecunia. hic uero ígẽtẽ pecuniã ĩ hoc ope cõſumpſit. unde ẽt Demetrius Phalerius teſte Cice. lib. de offi. ſecũdo uituperat Periclẽ q̃ tantã pecuniã in p̃clara illa ꝓpylæa ꝓiecerit. ĩ in eo ædificio ꝓfuderit. ⁊ Afflictari: grauiter cruciari. ⁊ Defectus: deſtitutus cui ſuũ defuit cõſiliũ. ⁊ Finitimo bello. ſ. Peloponẽſi. ⁊ Ratio nibus. ſ. pecũiæ quã in ædificio illo cõſumpſe/ rat. ⁊ Lamentenᷣ. pp uitia. ⁊ Glorienᷣ. pp uir tutes. ⁊ Execrationẽ: ad uitia ptinet. ⁊ Admi/ rationẽ. ad uirtutes referᷣ. ⁊ Nos initia q̃q̃ui dẽ íqt de ſigno uirtutis dixĩus: uidelicet de in dole: dicamus nũc de ipa uirtute. ſ. fortitudie. ⁊ Efficaciſſimi lacerti. ualidiſſima robora.

THE. ¶ Vtrũ bõa &c. Probus Aemilius: in Alcibia/ de natura qd efficere poſſet uideᷣ expta. Con/ ſtat. ĩ inter oẽs q̃ de eo memoriæ ꝓdiderunt: nihil illo fuiſſe excellentius: uel in uitiis uel ĩn uirtutibus. ⁊ Periclẽ auũculũ ſuũ. Probus Ae/ milius: Alcibiadis uictricũ fuiſſe Periclẽ ſcri/ bit. Educat⁹ inqt ẽ in domo Periclis (ꝑuignus . n. ſuus fuiſſe dr̃) erudit⁹ a Socrate. Suidæ mo niméta Valerio cõcinũt. Plutarch⁹ eoq̃ prior Plato tantũ dicunt Alcibiadẽ ſub tutela Peri/ clis relictum. unde Perſius: ex perſona Socra/ tis ad Alcibiadem: Magni pupille periclis.

OLI. NEc me ꝑterit. Dicturus de fortitu dine. hoc Ca. q̃dã ꝑmittit excuſa/ tionẽ q̃ nõ ĩcipiat a Romulo con ditor & urbis Rõanæ pãrẽte: quẽ

Cocli/ tis uir/ tus multa fortiter feciſſe cõſtat. Hora. Cocles fuit ãt huius uiri pugna & uirtus mirabilis ac ꝓ/ pemodũ ĩcredibilis. defenſus. n. põs ſublici⁹ p ipm cõtra oẽm exercitũ Aethruſcoq̃: donec a tergo fractus põs ꝑcluſuſq̃ hoſtibus aditus ĩ/ dignãte rege ac ſtupente exercitu: q̃ uir unus iſq̃ monoculus: ut q̃ iã alio ꝑlio alteq̃ amiſiſ/ ſet: tãtũ cõtra tot armata hoĩum milia auſus fuiſſet. ⁊ Fracto põte. ipe ut erat armatus ex al to in Tyberĩ ſe ꝓiecit. & ad ſuos ſoſpes enata/ uit: niſi q̃ ĩ caſu ipe ut q̃dã tradidere ſagitta fe mur traiectᷣ claudus euaſit. qđ cũ ſibi poſt tẽ poris ſpaciũ (ut ꝓhibẽt) in petitione honoris obiectũ eẽt ut uitiũ magnifica ꝓrſus & facto par rñſio. ꝓ ſingulos inqt gradus admoneor triũphi mei: huic tãtæ uirtuti ñ ĩgrata ciuitas fuit. ſtatua illi in comitio poſita & de publico donatus ager: ter q̃tũ uno die circũducto ara/ tro poſſet ãplecti. Sic honore ſimul & cõmo/ do auctus in p̃ſens & ĩ poſteq̃ rei fama plures admiratores reptura q̃ credulos. Fronti. li. iii. ca. ult. Hora. cocles ur/ gẽte Porſenæ exercitu iuſſit ſuos ꝓ põtẽ redire ĩ urbẽ. eũq̃ ne caſu ſequereᷣ hoſtis ĩtercidere: qđ dũ efficiᷣ in caput eius ꝓpugnator ipe iſequẽtes detinuit: audito dẽiq̃ fragore põtis abrupti deiecit ſe ĩ alueũ: eũq̃ inermis: ſed uul/ neribus onerat⁹ trãſnauit. Seneca ad Luciliũ epiſtola. xx. cuius prĩcipiũ ẽ. Epiſtola tua & cætera. Hora. inqt cocles ſolus impleuit põtis Anguſtias ademit ſibi reditũ: dũ iter hoſti auferret. iuſſit ẽt diu p̃mẽtibus reſiſti: dõec reuul/ ſa ingẽti ruina tigna ſonuerũt: poſtq̃ reſpexit utq̃ extra piculũ eẽ patriã piculo ſuo ſenſit: ueniat ſiqs uult ſic euntẽ ſeq̃: deditq̃ ſe in p̃ceps. & nõ minus ſollicitus in illo rapido alueo fluminis ut armatus q̃ ut ſaluus exiret. retẽto ar moq̃ decore tã tutus rediit: q̃ ſi ſpõte ueniſſet Cice. li. paradoxoq̃ prĩo. Quæ uis Horatiũ coclitẽ cõtra hoſtiũ co/ pias tenuit ĩ põte ſolũ? Pli. de uiris illuſtribus. Porſena rex Aethruſcoq̃ inqt cũ Tarqnios ĩ urbẽ reſtituere tẽtaret & prĩo ipetu Ianiculũ cœpiſſet: Hora. cocles illo cognomĩe: qđ ĩ alio ꝑlio oculũ amiſerat ꝓ põte ſublicio ſtetit & acĩẽ hoſtiũ ſuſtinuit dõec a tergo ĩterũpereᷣ: cũ in Tyberĩ decidit. & armat⁹ ad ſuos trãſnatauit: ob hoc ei tm̃ agri publice datũ: quãtũ uno die arare potuiſſet: ſtatua quoq̃ in Vulcanali poſita: Hæc igitᷣ hiſtoria a multis auctori/ bus traditur. ⁊ Diſiectus: in diuerſas partes diſtractus qppe qui ex alto deciderit potuit diſrumpi. ⁊ Vorticis. aqua rum reuolutionis profundæ. Vortex teſte Quintiliano lib. viii. de inſti. orato. proprie eſt contorta in ſe aqua: uel

Externa.

ET ut a græcis aliqd. Alcibiades ille cuius ne/ ſcio utrũ bõa an uitia p̃riæ pernicioſiora fue/ rint: illis. n. ciues ſuos decepit: his afflixit. cũ adhuc puer ad Periclẽ auunculũ ſuũ ueniſſet: eũq̃ ſe/ creto triſtẽ ſedentẽ uidiſſet: interrogauit qd ita tãtã in uultu cõfuſionẽ gereret? At illo dicẽte mãdato ſe ciuita tis Propylæa Mineruæ: q̃ ſunt ianuæ arcis ædificaſſe: cõſumptaq̃ in id opus ingẽti pecunia nõ ĩuenire quo pacto miniſterii rõnẽ redderet: atq̃ iõ cõflictari. Ergo inqt q̃re potius quẽadmodũ rõnẽ nõ reddas. Itaq̃ uir ampliſſimus & prudẽtiſſim⁹ ſuo cõſilio defectus: pue/ rili uſus ẽ: atq̃ id egit ut Atheniẽſes finitimo impliciti bello: rõnibus exigẽdis nõ uacarẽt: Sed uiderint Athe/ næ utrũ Alcibiadẽ lamentenᷣ: an glorienᷣ? quoniam adhuc iter execrationẽ hominis & admirationẽ dubio mẽtis iudicio fluctuaᷣ. nos qa iã initia ꝓcurſuſq̃ uir/ tutis patefecimus: actum ipſum ꝓſeq̃mur: cuius põde roſiſſima uis & efficaciſſimi lacerti ĩ fortitudie ꝓfiſtũt.

De fortitudine. Et de Horatio cocle. Cap. II.

NEc me ꝑterit cõditor Vrbis nr̃æ Romule principatũ tibi hoc in genere laudis aſſi/ gnari oportere: ſed patere obſecro uno te ꝑcurri exẽplo: cui & ipſe aliquãtũ hono/ ris debes: qa beneficio illi⁹ effectũ ẽ: ne tã ꝑclaq̃ opus tuũ Roma dilaberetᷣ. Aethruſcis in Vrbẽ põte ſublicio irrũpẽtibus Horati⁹ cocles extremã eius partẽ occupauit: totũq̃ hoſtiũ agmẽ donec poſt tergũ ſuũ põs abrũperetᷣ ĩfatigabili pugna ſuſtinuit: atq̃ ut patriã piculo iminẽti liberatã uidit: armatus ſe in Ty/

quicquid aliud similiter uertitur. ℣ Actus agitatus, inter lætitiam mætumq;. Lætabatur ciuitatem cõseruatã esse, metuebat tantum uirum perire. ℣ Confertos exercitus. Confertæ manus dicuntur cum inter se hostes dimicant. ℣ Alueo. Alueus est medius amnis qui aquam fluminis continet, uidelicet fluminis meatus: locus per quem labitur aqua. ℣ Munimenti, præsidii. ℣ Attulit, sustinendo Horatium. Alueꝰ flu. ℂ Incolumitatem sinceram ei præstiterunt. Theotimus italicarum rerum, ii, dum tranaret ad suos ictum telo alterum amisisse scribit oculum. THE.

beri misit: cuius fortitudinẽ dii imortales admirati incolumitatẽ sincerã ei pstiterunt. Nã neq; altitudine deiectus q̃ssatusue neq; põdẽ armoꝝ pssus: nec ullo uorticis circuitu actus: nec tælis qdé q̃ undiq; congerebant̃ læsus tutũ natãdi euentũ habuit. Vnus itaq; tot ciuiũ: tot hostiũ i se oculos cõuertit: stupẽtes illos admiratione: hos iter læticiã metũq; hæsitãtes unusq; duos acerrima pugna cõsertos exercitꝰ: alteꝝ repellẽdo: alteꝝ ꝑ pugnãdo distraxit. Dẽiq; unus urbi nr̃æ tm̃ scuto suo: q̃tũ Tyberis: alueo muniměti attulit. q̃ ꝑꝑ discedentes Aethrusci dicere potuerũt: romãos uicimus: & ab Horatio uicti sumus.

De Cloelia uirgine.

IMmemorẽ me ꝓpositi mei Cloelia pene facit. eadẽ. n. tẽpestate certe aduersus eũdẽ hostẽ & i eodẽ tyberi inclytũ ausa facinus. Inter cæteras. n. uirgies obses Porsenæ data hosti: nocturno tpe custodiã egressa: equũ cõscẽdit: celeriq; traiectu fluminis nõ solũ obsidione: sed ẽt metu patriã soluit: uiris puella lumie uirtutis ꝑferẽda.

De Romulo.

REdeo nũc ad Romulũ q; ab Acrõe Ceninensiũ rege ad dimicãdũ ꝓuocatus: q̃q̃ & numero & fortitudie militũ supiorẽ se crederet: tutiusq; erat toto cũ exercitu q̃ solũ in aciẽ descẽdere sua potissimũ dextera omẽ uictoriæ corripuit: neq; icepto eius fortũa defuit: occiso. n. Acrõe: fusisq; hostibus opima de eo spolia Ioui feretrio retulit. hactenus istud. q; publica religiõe cõsecrata uirtꝰ nulla priuata laudatione indiget.

De Cor. Cosso.

ROmulo ꝓximus Cornelius Cossus eidẽ deo spolia cõsecrauit: quũ Magister eq̃tũ ducem Fidenatiũ in aciem congressus inter emisset: mum ducẽ belli parẽ sibi ductorẽ superare. Vnde Ver. in. x. Aut spoliis ego iã raptis laudabor opimis. ℣ Ad dimicandũ ꝓuocatus. in hoc Valerius dissentit a Liuio: non. n. ꝓuocatũ Liuius: sed in acie dimicãtem & imperatorio munere fungẽtẽ occidisse: qđ idẽ sentit Dionysius: sed intra urbẽ hoc factũ fuisse dicit: cũ capta urbe illi cum armata multitudine occurrisset. ℣ Omen. s. uictoriæ: qa postea uicti sunt hostes. ℣ Ioui feretrio. Iupiter feretrius dicebat̃ a feretro instrumento de quo suspendebant̃ spolia: erat feretrũ ligneum instrumẽtũ ad id apte fabricatũ ut spolia ferret. i. sustineret. Liuius li. i. Romulus inqt duce hostiũ occiso urbẽ primo ipetu capit: inde exercitu uictore ducto ipse cũ factis uir magnificus tũ factoꝝ ostentator haud minor: spolia ducis hostiũ cæsi suspẽsa fabricato ad id apte ferculo gerens in Capitoliũ ascendit. ibiq; cũ ea ad quercũ pastoribus sacrã deposuisset simul cũ dono designauit tẽplo louis. fines cognomenq; addidit deo: Iupiter feretri inqt. hic uictor Romulus rex regia arma fero: tẽplũq; his regiõibus q̃s mõ aio metatus sum dedico: sedẽ opimis spoliis: quo regibus ducibusq; hostiũ cæsis me auctorẽ sequẽtes posteri ferent. ℣ Opima. ditia utpote regia. ℣ Publica religione. qa Romulus in deoꝝ numerũ translatus nulla indiget priuata laudatione. sed per seipsum laudationem amplam habet: utpote consecratus.

De Cloelia uirgine.

IMmemorẽ, Aliud exẽplũ Cloeliæ uirginis, imemorẽ tõ dixit: quia se mõ unũ exẽplũ ꝓposituꝝ Romulo dixerat. ergo q̃si sui ꝓpositi uidet̃ imemor. cuiꝰ rei memoriã & tãtæ uirtutis ꝑmiũ statua illi eq̃stris i foro ꝑm. T. Liuiũ: ꝑm uero Seruiũ i uia sacra posita fuit Pli. de uiris illustribꝰ. Porsena Cloeliã uirginẽ iter obsides accepit: q̃ deceptis custodibus noctu castris eius egressa: equũ qué sors dederat arripuit & Tyberi traiecit: a Porsena ꝑ legatos repetita reddita. cuius ille uirtuté admiratus cũ qbus optasset in patriã redire ꝑmisit. illa uirgines & pueros qdé elegit: quoꝝ ætatẽ iuriæ obnoxiã sciebat. huic statua eq̃stris in foro posita est: Cloelia ꝑ diphthõgũ scribit̃. s. Cloelia. Vir. Ruptisq; innaret Cloelia uinculis. ℣ Inclytũ glorioſum. nã κλυτοσ clarus & glorioſus dr̃. i. ualde. uñ inclytus ualde glorioſus. ℣ Porsenæ data: huiꝰ nois penultimã Martialis corripuit. cũ dixit: hãc spectare manũ Porsena nõ potuit. ℣ Obses. obsides dicunt̃ q̃si obsides: q ergo ob fidẽ dati sunt seruandam obsides dicuntur: uel ab obsidione ut quidam uolunt. Inclytũ THE.

ℂ Cloelia. Plutarch. hãc historiã refert i claris mulieribꝰ & Macedo Polyenus octauo strategematõ. illud obseruãdum: uel Cloeliã citra aspirationem cũ Plutarcho scribendum: uel Cocliam cũ Polyæno. quõ uariante exemplarium fide non constet utrum sit melius.

REdeo nũc ad Romulum. Post raptas sine more Sabinas: aliarũq; finitimaꝝ fœminas: iter q̃s Ceninẽses mota sunt bella. Ceninenses ira magis q̃ consilio rẽ gerẽtes: prio ipetu fusi sunt atq; fugati. Rex eoꝝ Acrõ a rege Romulo iterfectꝰ: q ad singulare certamẽ ut Valeriꝰ tradit fuerat ꝓuocatus: cuius occisi Romulꝰ opima spolia Ioui feretrio obtulit. Duo deide secuti sunt Romulũ. q opima spolia retulerũt occisis imꝑatoribus. M. Marcellus & Cornelius Cossus. sunt aũt opima spolia q̃ dux duci detraxerit: dicta uel ab ope ut uult Var. uel ab ope ut sentit Plutar. cũ sit opꝰ egregiũ: clarissi OLI.

OLI. Opima spolia.

ROmulo ꝓximus, secūdus post Romulū Corn. Cossꝰ opima spolia rettulisse fert cæso Larte Tolūnio fidenatū duce: ī q̄ re dicit Liuiꝰ se a cæteris dissentire scriptoribꝰ: q eādē rē tradūt: qꝫ illū tribunū militū fuisse dicāt: qui rē tātā gessit, se uero duabꝰ rōnibꝰ cōmoueri ut credat illū fuisse cōsulē, altera qꝫ tm̄ spolia opima dūr: q̄ dux duci detraheret, neminem āt ducē eē nisi cuiꝰ auspicio res gerat, altera qꝫ titulis spoliorꝝ oūdit illū ꝓsulē fuisse & ea spolia cœptisse. ℣ Proximꝰ: secūd⁹. ℣ Eidē deo, Ioui feretrio. ℣ Magistrū eqtū, cōsulari ptāte. ℣ Ducē fidenatū, Larte Tolūniū, magnꝰ initio huiꝰ gloriæ. Nā prīus fuit Romulus, q opima spolia dicauit, secūdus Cor. Cossus, tertius uero Marcellus, ideo uno ordine ponit, neqꝫ n. plures unq̄ inuenti sunt: q huius generis gloriam uirtute sua consequi ualuerint.

magnus initio huiusce generis icohatæ gloriæ Romulus: Cosso quoqꝫ multū acqsitū ē: imitari Romulū ualuit.

De. M. Marcello.

OLI.

NEc. M. quidē Marcelli memoriā ab his exēplis separare debemus: in quo tātus ai uigor fuit: ut apud Padū gallorꝝ regē ingenti exercitu stipatū cū paucis equitibus inuaderet: quē ꝑtinus obtruncatum armis exuit: eaqꝫ Ioui feretrio dicauit.

De. T. Manlio Torquato.

EOdē & uirtutis & pugnæ genere uisi sunt. T. Mālius Torquatus & Valerius Coruinus: & Aemilianus Scipio: hi ēt ultro ꝑuocatos hostiū duces interemerunt: sed qa sub alienis auspiciis rē gesserant spolia Ioui feretrio nō posuerūt consecranda.

De Scipione.

TĒ Scipio Aemilianus quū in Hispania sub Lucullo duce militaret: atqꝫ itercacia ꝓualidū oppidū circūsederet: prius mœnia eiꝰ cōscēdit: neqꝫ erat in eo exercitu qsq̄: aut nobilitate: aut aī indole: aut futuris actis cuius magis saluti parci & cōsuli deberet: sed tūc clarissimus qsqꝫ iuuenū ꝑ amplificāda & tuenda prīa plurimū laboris ac ꝑiculi sustinebat: deforme sibi existimās quos dignitate ꝑstaret: ab his uirtute superari. Ideoqꝫ Aemilianus hanc militiam aliis propter difficultatem uitantibus: sibi depoposcit.

Viridomarius.

OLI. Torq̄tus uñ

EOdē &. u. &. p. g. Cū Titꝰ Mālius Torq̄tꝰ Gallū q̄ndā īsultātē & ro. fortissimū quéqꝫ ad pugnā ꝑuocātē audisset: & ad dictatorē accessisset ait: iiussu tuo dictator nūq̄ extra ordinē pugnauerī: ñ si certā uictoriā uidēā: sed si ꝑmiseris oūdā ꝓfecto illi beluæ: me ex Illa familia ortū: q gallorꝝ agmē ex rupe tarpeia deiecit, itaqꝫ ꝑmissu dictatoris ī certamē ꝓgressus cū utrīqꝫ dimotæ acies ad pugnæ spectaculū cōstitisset: gallū prio & līgua ab irrisu exerētē: & magnitudīe: ꝓceritateqꝫ eximiū īterfecit: & de collo sibi torquē aureū dētraxit cū cæteris spoliis: a quo ēt torq̄tꝰ appellatꝰ é. Est āt ornamētū colli ex auro ꝓtorto ꝓfectū. ℣ Valeriꝰ. c. Cōsule Camillo Furii Camilli filio ꝓtra gallos bellū gerebat: ubi cū utrīqꝫ statiōibꝰ qetis tps tereret: gallꝰ magnitudīe atqꝫ armis īsignis ī mediū ꝓcessit: & ꝑ interꝑtē silētio facto: hasta scuto ꝓcusso: unū ab exercitu ro. q secū ferro decernat ad pugnā ꝑuocat. M. Valeriꝰ tribunꝰ militū adolescēs ꝑmissu ꝓsulis ī mediū armatꝰ ꝓcessit: & inito ꝑlio coruꝰ ī galea Valerii cōtra hostē cōsedit: q cū letꝰ omē accipiēs deos uel deas qcūqꝫ misissent ꝑpetē illā ꝑcatꝰ: ut sibi adessent, auis in nō solū sedē semel captā tenuit, sed quotienscūqꝫ ꝑliū iniret leuans sese oculosqꝫ hostis rostro & unguibus petiuit. Val. hostē tali prodigio perterritum obtrūcauit, deinde Coruino cognomen additum.

OLI.

TĒ Sci. Aemi. Hicē q deleta carthagīe, sublata Numātia dictus ē Africānus īferior igit quō Lucullo īpatore militiā gereret, ꝑuocatus ad pugnā hostē īteremit, oppidi q expugnabat prius ipe mœnia cōscēdit: aliaqꝫ egregia belli facīora edidit, qbus futuræ magnitudinis suæ oībꝰ certissima daret īdicia: Pli. de uiris illus. P. Scipio æmiliānus Pauli Macedōici filiꝰ a Scipiōe Aphricāo adoptatꝰ ī Macedōia cū prēagēs uictū Persē tā ptinaciter ꝓsecutꝰ ē, ut media nocte redierit ī castra: Lucullo ī Hispānia legatꝰ apd̄ itercaciā oppidū ꝑuocatorē singulari certamīe uicit muros hostiles ciuitatis prius ascēdit, tribunꝰ ī Aphrica sub Tito Mālio īpatore octo cohortes obsidiōe uallatas cōsilio & uirtute ꝓuauit: a qbus corōa obsidiōali aurea dōatus. ℣ Sub Lu. duce q aduersus celtiberos bellū gerebat: cui succesſit. M. Marcellus: q Vaceos: cātabros: alioſqꝫ ignotos. P. R. subegit īperio. ℣ Neqꝫ erat ī eo exercitu. Si qué ꝑstātē, uiꝝ exercitus ad reip. cōmoda seruare uoluisset, néo erat Scipiōi

ꝑferẽdus,& tamẽ ipſe piculũ mortis ꝓ amplificãda patria ſubire nõ dubitauit,℣ Aut futuris actis, erat.n, carthaginé euerſurus,q̃ ſemꝑ impio Ro,infeſtiſſima fuit,℣ Hanc militiã,ſ,occidendi hoſtes:aſcẽdẽdi muros & mœnia,

MAgnũ iter hæc,Hoc exẽplũ ſatis abũde Valeriꝰ:qđ tñ multo diffuſius Liuiꝰ oñdit,℣ Pulſi ro,apd Aliã Fluuiũ uñ Aliẽſis dies appellatꝰ ab hac clade iter religioſos habitꝰ é,nihil.n,cũ populo eo die agere licebat,℣ His,cnã capitoliũ i collibus poſitũ erat:collibꝰ ergo capitolii,℣ Morari ñ,p,ꝑ anguſtias,℣ Tãꝙ lu,ut pote capta urbe,℣ In,cu,ſ,ſellæ curules dicebanꝫ (ut qdã uolũt)a curro,eo ꝙ ſubiectas rotas i modũ currus haberẽt,nã cũ magna ciuitas eẽt & ius i multis urbis ptibꝰ reddẽdũ foret: quo facilꝰ id fieri poſſet:ſellæ ſubiectas rotas hẽbãt: ut i quãcũꝙ ptẽ ipelli poſſent, Alii dñt a curibus ſabynoꝝ urbe a qbus & alia magiſtratus iſignia acceperãt ro,& ſic primã corripit, Ver, Curibuſue ſabinis,His ãt ſellis tãtũmõ pricii magiſtratꝰ utebanꝫ, A, Gelius tũ,li,iii,c,xviii, Vocabuli iſtius inqt rõ dr:quã,C,Baſſus i cõmẽtariis ſuis ſcriptã reliqt,Senatores,n,dicit i uetꝝ ætate,q curulẽ magiſtratũ geſſiſſẽt curru ſolitos honoris gra i curiã uehi,i quo curru ſella eẽt ſupra q̃ cõſideret,q̃ ob eã cãm curulis appellaꝫ:ergo Gelliꝰ a curru uult eẽ dictã, Liui,haud pœnitet iqt eoꝝ ſniæ eẽ:qbꝰ & apparitores & hoc gẽus ab æthruſcis finitimis, uñ ſella currulis:uñ toga ptexta ſumpta é magiſtratuũ ro,ornamẽta ab æthruſcis,ſumpta fuiſſe,cũ alii plures auctores tũ Stra,li,iiii,plãe teſtaꝫ,dicit,n,nã mẽoriæ ꝓditũ é:ut triũphalia ornamẽta iſignia q̃ ꝓſularia & ſimpliciter magiſtratuũ decora i Ro,urbẽ a Tarqnis trãſlata ſunt,℣ Cũ inſignibus,ſ,ptexta & ſceptro, OLI,

Aliud exemplum de,M,Attilius.

MAgnũ inter hæc fortitudinis exẽplũ antiqtas offert,Romãi Gallorꝝ exercitu pulſi: cũ ſe in capitoliũ & in arcẽ cõferrẽt:inq̃ his collibus morari oẽs nõ poſſent:neceſſariũ cõſiliũ i plana ꝑte urbis relinqndorꝝ ſenioꝝ ceperũt:quo facilius iuuẽtus reliqas impii tueretꝫ. Ceteꝝ ne illo qdẽ tã miſero tãq̃ luctuoſo tꝑe:ciuitas nr̃a uirtutis ſuæ oblita eſt. Defuncti .n,honoribus aptis ianuis i curulibꝰ ſellis cũ iſignibus magr̃atuũ quos geſſerãt ſacerdotiorũq̃:q̃ erãt adepti cõſederũt:ut & ipſi i occaſu ſuo ſplẽdorẽ & ornamẽta uitæ ꝑteritæ retinerẽt:& plæbẽ ad fortiꝰ ſuſtinẽdos caſus ſuos ꝓuocarẽt. Venerabilis eoꝝ aſpectus:prio hoſtibus fuit:& nouitate rei:& magnificẽtia cultus & ipo audaciæ genẽr cõmotis. Sed qs dubitaret:qn & galli & uictores illã admirationẽ mox i riſum:& i oẽ cõtumeliæ gẽus cõuerſuri eſſent? Nõ expectauit igit hãc iniuriæ maturitatẽ. C. Attilius:ueꝝ barbã ſuã ꝓmulcẽti gallo Scipionẽ uehæmẽti ictu capiti inflixit: eiq̃ ꝑꝑ loꝛẽ ad ſe occidẽdũ ruẽti corpus cupidus obtulit. Capi ergo uirtus neſcit:patiẽtia dedecus ignorat: fortunæ ſucũbere triſtius oi facto ducit: noua & ſpecioſa genera interitus excogitat,ſi quiſq̃ interiit qui ſic extinguitur.

De,G,Sempronio.

REddẽdus eſt nũc Romanæ iuuẽtuti debitus gloriæ titulus. Q. Catulo Sempronio atrati no cõſule cũ Volſcis apud Verugině paꝝ ꝓſpere dimicãte:ne acies nr̃a iã inclinata ꝓpelleretꝫ:eqs delapſa ſeipſam cẽturiauit:atq̃ hoſtiũ exercitũ irrupit ipetũ excepit:quo dimoto ꝓximũ tumulũ occupauit: effecitq̃ ut oĩs uolſcoꝝ i ſe cõuerſus ipetꝰ legiõibus noſtris ad cõfirmãdos aios ſalutare laxamẽtũ daret itaq̃ cũ iã de trophæis ſtatuendis cogitarẽt ꝑliũ nocte diri-

guiꝫ,qa nõ moriꝫ,ſed gloriã ſibi ſempiternam conſequiꝫ,nã ut ait Cicero qui per uirtutẽ perit,non oino interit,

REddẽdus ẽ nũc,Liui,diſſentit ab hoc,ſcri,n,cũ Semprõio Atratio,Qu,Fabiũ Iubilianũ cõſulẽ tũc fuiſſe creatũ,Sempronio Volſcoꝝ ꝓuinciã forte eueniſſe,Cũ igit cõtra hoſtẽ:q̃ ſæpe uicti fuerãt a romãis exercitũ duxiſſet:fortũa cõſtãtiſſima,P,R,frætus:oia temere ac negligẽter agere cæpit,Itaq̃ cũ prio cõcurſu nõ ſubſidiis firmata acie:nõ eqte apte locato:rõani ipetũ fere nõ poſſent:deide pedẽ referẽtes:cũ ſe ferocius hoſtes iferrẽt undiq̃ cederentꝫ:ne qcq̃ Sempronio cõſule obiurgãte adhortãteq̃:Sextus Tẽpãius decurio eqtũ exclamat:ut eqtes q̃ rep,ſaluã eẽ uellẽt ex eqs deſiliãt:quo facto cõtinuo pugna oĩbus locis reſtituta eſt,& in aciẽ recurſum,Tẽpãius cũ eqtibus:q̃ ſe in pedes exceperãt in cõfertiſſimos hoſtes incurrit q̃cunq̃ incedunt ferro uiã faciũt,Tũc Volſcus impator ſignũ dat ut armatis militibus locus detur,q̃ ſcutis obiectis Romanos a ſuis excludãt,qđ ubi factũ ẽ:intercluſi eqtes ad ſuos ꝓrũpere nõ poterãt,igit cũ his uehemẽtius hoſtes inſtarẽt: cumulũ ꝓximũ occupãt:ubi ſe in orbẽ tutabanꝫ:nec ante noctẽ pugnãdi finis fuit,ibi Tẽpanius uſq̃ ad lucẽ ſuos metu OLI,

Occaſus hominũ

Eqtes equo deſiliunt

insidiarum tenet, deinde cum speculatores nunciasset a Volscis castra esse deserta: lætus ab tumulo suos in castra Ro. deduxit. ℣ Apud feruginem, nomen oppidi cuius nedum uestigia extant. ℣ Centuriauit, in cēturias peditum se coniecit. ℣ Omnis Volscorum impetus, nam uolsci uersi sunt ad tumulum oppugnandum.

OLI. Magister equitū

STrēnus, q. i. fl. Liui. li. viii. decados ab urbe cōdita: a Valerio ut multis ī locis: sic ī hac quoq; dissentit historia, nō. n. male cōmissum p̄lium: sed oblata occasiōe rei bñ gerēdæ ita suscepisse pugnā cū hoste: ita rē gessisse: ut nihil ī ea pugna defuerit: quo si abfuisset dictator. ℣ Strēnus, fortis & acer. ℣ Magister eqtū. Dictator sibi magr̄ eqtū semp dicebat, uel ét dictator appellat9 ē: uel q̄ diceret a populo: hoc é crearet: uel q̄ sibi magistrū eqtū diceret, p̄erat ām eqtib9 magr̄ eqtū: dictator uero legionibus & uniuerso exercitui. & erat summ9 magistrat9 ī urbe Romana sine ꝓuocatiōe & semestris tm̄. ℣ Propter au. re. qa male capta fuerāt, nā erat tabernaculū uitio captū ℣ Egit: cōcitauit. ℣ Obstinataq; aī. hoc loco in bonā partē accipiēd. i. pseuerātis animi p̄sentia. hoc est fortitudine. ℣ Exortā. per uim ablatā.

OLI. ℣

QValis dein. Hoc fuit prīo pūico bello cui9 auctor nō extat qsq̄ ex antiqs scriptoribus, qa ī negligētiā ī dies magis cadētibus lr̄is pierint. T. Liuii decades. At Leonardus Aretin9 uir græce & latine litteraturæ pitissim9 ac sollertissim9 hō ex cōmētariis græcis: q̄ pōit ī latinū traduxit. Cū igit̄ romāi duce. G. Duellio pūicā classem ī fugā cōuertissent circa Siciliā: ne illā fugiētē aliter se adipisci posse uiderēt: nonnulli ex Romāis se ī undas imiserūt: & eā cōsecuti ī littus retraxerūt, hoc tāgit Cic. li. de senectute. ℣ Vehementi ictu. i. impulsi. ℣ Fugæ. ad fugā. ℣ Lubricis pelagi. Lubricū dr̄ qđ labit̄ dū tenet̄: ut anguis & piscis: ergo lubricum per qđ labit̄ sicut aqua: & est subst̄atiue positū. ℣ Cā. po. firmitate, tanquā essent incōtinēti terra.

Lubrica

OLI.

EIusdē generis & nomi. Notissima hæc ē historia & a nobis diligēter satis notata. ℣ Notæ. i. laudis: nō ifamiæ: licet qdā notæ. i. ifamiæ & ignominiæ dicāt: eo q̄ ignominiosa Romāis fuerit cānēsis clades: sed nō de bello hic: sed de militis fortitudie & uirtute agit̄. ℣ Inutiles. q̄ eēnt obtrūcatæ. ℣ Ceruicē. c. s. ulnis tā & si uulneribus cōfectas & ꝓpe abscissas māus hēret. ℣ Os. faciē. ℣ Sepōc. seiūge. separa. ℣ Obnoxius. obstrict9. ℣ P. n. Crass9. Cā huī9 belli hæc fuit. Attal9 q philomator cognomiat9 ē teste Str. li. xiii. ubi de reb9 attali loqt̄: rex asiæ regni sui Po. Ro. heredē reliq̄rat. Aristōic9 Eumēi fili9 post mortē Attali hoc regnū inuasit. missus ē ergo cōtra illū. P. Crassus cū exercitu & iperator & pōtifex. qđ nūq̄ antea factū erat: ut dux simul exercitus & pōtifex mitteret̄: ex quo ét creditū ē rē male ꝓcessisse. Capt9 itaq; Crassus a thracibus q uenerāt ī auxiliū Aristōici: cū duceret̄ ab his q eū īterceperāt: uirgā q̄ equū ducere solitus erat in oculū unius eor̄ a q̄bus ducebat̄ direxit: adeo ut illi oculū excuteret: quo facto ira icēsus ille hūc gladio trāsfixit: & ita fortiter potius mori uoluit q̄ ī captiuitatē uēire & ī seruitute turpiter uiuere. Sed postea cōtra aristōicū missus. C. Perpēna illū uicit: cœpit & uinculis habuit: īperiūq; Asiæ recupauit. Aqlius asiatici belli reliqas cōfecit mixtis (nefas) ueneno fontibus ad deditionē q̄rundā urbiū. Quæ res ut maturā ita infamē reddidit uictoriā: qppe cū cōtra fas deū moresq; maior̄ medicaminibus īpuris in id tp̄s sacrosancta romana arma uiolasset. ℣ Inter. E. & S. Oppida sūt maioris Asiæ. Smyrnā teste Hero. ī uita Hom. ꝓstruxit Theseus Thessal9 & eā ab uxoris suæ q̄ Smyrna dicebat̄ mōumēto denoīauit: quā a lydis euersā ab Antigono suscitatā fuisse dicit Str. li. xiiii. q & a Vale. in hac histo. dissentit. nō. n. P. Crassū captū: sed ī p̄lio fortiter pugnādo occubuisse dicit: nā post descriptionē Smyrnæ: q̄ satis ābitiose describit & eā oīum pulcherrimā eē dicit: & ī ea Hom. tēplū ac statuā: qm̄ poetā illū sibi uēdicēt: statī subiūgit. Hoc ī loco Dolabella Treboniū obsidiōe cæpit: unū ex his q diuū Cæsarē dolo occiderūt: & multas ptes urbis diruit. Post Smyrnā sunt Leucæ oppidulū: qđ Aristōicus post attali philomatoris obitū ad defectionē ꝓduxit: q putās se eē e regia stirpe īperiū sibi uēdicare cogitauit. q̄re ab eo excidit circa Cumanū agrū ad ephesios na-

Aristonicus Eumenis. F.

mente: uictores ne an uicti discederēt incerti abierunt.

De Fabio Maximo.

STrennuus ille quoq; flos ordinis eq̄stris: cuius mira uirtute Fabi. Maximus Rutilianus magister eqtū: bello qđ aduersus Sānites gerebat̄ male cōmissi p̄lii crimine leuatus ē. Nāq; Papyrio cursore ꝓp auspicia repetēda in urbē ꝓficiscēte castris p̄positus: ac ueritus ī aciē exercitū ducere nihilominus māus cū hoste: sed nō tā feliciter q̄ temere cōseruit: ꝓcul. n. dubio supabat̄. Cæteq; optimæ indolis iuuentus detractis equoq; frenis uehemēter eos calcaribus stimulatos in aduersos Samnites ægit: obstinataq; animi præstantia: extortā manibus hostium uictoriā: & cū ea spem maximi ciuis Rutiliani patriæ restituit.

QValis deinde roboris illi milites: q̄ uehementi ictu remorum concitatam fugæ punicam classem nantes lubricis pelagi quasi camporum firmitate pedites in littus retraxerunt.

EIusdē ꝓpis & notæ miles q̄ Cannēsi p̄lio quo Hānibal magis uires Romāor̄ cōtudit quā aios fregit. quū ad retinēda arma inutiles uulneribus māus hēret spoliare se conātis nūidæ ceruicē cōplexus: os naribus & auribus corrosis deforme reddidit: inq; plēis ultiōis morsibus exspirauit. Se pōe iiquū pugnæ euētū q̄to īterfectore fortior īterfectus: pœnus. n. in uictoria obnoxius moriēti solatio fuit: romāus ī ipo fine uitæ uindex sui extitit.

De. P. Crasso.

MIlitis huius in aduerso casu tā egregius tanq; uirilis: aius q̄ relaturus sum iperatoris. P. n. Crassus cū Aristōico bellū ī Asia gerēs: a thra

uali ꝑlio ſupatus. Aſcẽdẽs uero i mediteraneá hominũ iopũ ac ſeruoꝝ ad libertatẽ uocatoꝝ: quos heliopolitãos appellabat: tumultuartá manũ cõgregauit: primũꝙ Thyatira aggreſſus ẽ: deíde capta Apollinide alia caſtella capiebat. Sed nõ diu reſtitit. nã cõtinuo ciuitates exercitũ miſerũt Nicomedes quoꝙ Bithynius & Cappadocũ reges auxiliũ tulere. poſtea quinꝙ legati a Ro. miſſi. deíde exercitus & cõſul. P. Craſſus: deinde. M. Perpẽna. q capto Ariſtonico & Romá miſſo bellũ abſoluit. Ariſtonicus ipſe in carcere mortuus é. Perpẽna morbo abſumptus. Craſſus cũ qdá eũ apud leucas adortret in ꝑlio occubuit. Poſtea Manlius Aglius cõſul cũ decẽ legatis miſſus ꝓuiciá i eã gubernatiõis formá cõpoſuit quæ adhuc durat. Diſſentit ét a Plutarcho de. M. Perpẽna quẽ dicit a Põpeio fuiſſe ſupatũ & occiſũ. ℣ Smyrnã. huiꝰ urbis mœnia melas amnis preterfluit. de Elea nullã prorſus mẽtionẽ facit Stra. ℣ Exceptus. ꝑ inſidias captus. ℣ Accerſita: ratione excogitata & q̃ſita arte q̃dá. ℣ Sica. genus teli admodũ breuis & acuti: quo latrões & uiaꝝ obſeſſores utũtur. unde & ſicarii dicunt. ℣ Prudẽter. qa ſciuit rationẽ mortis inuenire. ℣ Fortiter. Quia forti animo fuit ad moriendũ. ℣ Donatúꝙ. Quãtũ quidem ad uoluntatem hoſtium.

Sica
Sicarii

cibus quorũ is magnũ nũerũ i ꝑſidio hẽbat iter Eleã & Smyrnã exceptus: ne in ditionẽ eius ꝓueniret dedecus accerſita ratiõe mortis effugit. Virgã. n. q̃ ad regendũ uſus fuerat equũ i unius barbari oculũ direxit. q uí doloris accẽſus latus Craſſi ſica cõfodit: dũꝙ ſe ulciſcitur Romanũ ipatorẽ maieſtatis amiſſæ turpitudie liberauit. oſtẽdit fortũæ Craſſus q̃ i dignũ uirũ tã graui cõtumelia afficere uoluiſſet: quoniã qdẽ iiectos ab ea libertati ſuæ miſerabiles laqos: prudẽter pariter ac fortiter rupit. donatũꝙ iã ſe Ariſtonico dignitati ſuæ reddidit.

De Scipione.

EOdẽ mentis ꝓpoſito uſus eſt Scipio. namꝙ infeliciter Cn. Pompeii generi ſui defenſis in aphrica ꝓtibꝰ claſſe hiſpãiã petẽs: quũ aiaduertiſſet nauẽ q̃ uehebat ab hoſtibus captã gladio ꝑcordia ſua trãſuerberauit: ac deide ꝓſtratus in puppi quærẽtibus cæſarianis militibus ubi nã eẽt ipator: Reſpõpit ipator: ſe bene hẽt: tãtũꝙ eloq ualuit quantum ad teſtandã ai magnitudinem: æternæ laudi ſatis erat.

De Catone.

TVi quoꝙ clariſſimi exceſſus cato Vtica monimẽtũ ẽ. i qua ex fortiſſimis uulneribus tuis plus gloriæ q̃ ſanguinis manauit. Siqdẽ conſilia duce Pompeio: & in Aphrica ſexto Põpei filio: ubi nulla ſibi libertatis potiundæ ſpẽ ſupereſſe uidit: maluit dignitati ſuæ quã uitæ cõſulere. Platonis enim quẽ in mãibus habebat de ĩmortalitate aĩæ librũ perlegens: cubiculũ ingreſſus gladio incubuit. excitati ſerui accurrunt: tranſfixũ inueniũt: dominũ accuſant: qui ſibi mortẽ conſciſceret: hortati deinde uulnus religãt: & ſalubria ſtatim adhibent medicamẽta. Ille uero pœnitẽtiã ſimulans cũ ſe reqeſcere uelle dixiſſet: remotis arbitris uulnus reſoluit & digitis: qa teli poteſtas eẽt erepta: dilacerauit: donec ſpiritũ emiſit: de hoc Cæſar dictitare ſolitus erat. ſuidiſſe gloriæ ſuæ: q; ſub eius eẽ noluiſſet ĩperio: nã is erat Cato: q niſi liber & cũ dignitate uiuere potuiſſet: quẽ uticẽſes honore ſepulturæ decorarũt Seneca de Catone eadẽ epiſtola. Tu mihi cũ ad contẽnendã mortẽ uentũ fuerit: Catonẽ narrabis: quid ni ego narrarẽ? ultima illa nocte Platonis librũ legentẽ: poſito ad caput gladio: duo hæc in rebus extremis inſtrumenta perſpexerat: alterum ut uellet mori: alterum ut poſſet. Compoſitis ergo rebus utrunꝙ componi fractæ atq; ultimæ

THE.

OLI.

OLI.

OLI.

℣ Elæá & Smyrnam. Elæa ciuitas Aeolidis in Aſia: nauale ꝓgamenorũ q̃ Cidænis antea uocabat opus (ut eſt apud Stephanũ) Meneſthei. Philon Elæã ꝑterea reddit i mediis Sidonis & Tyri finibus oppidũ phœniciæ. Eſt & Elæa Bithynoꝝ ſecũdũ Myſiá nauale: portuſq; Acthiopiæ: tres eius nominis inſulæ. Elæa ꝓ ſimplex e mediũ urbs italiæ de q̃ plura Stra. Liuius Aeolicæ meminit in Bello Macedõico quod enarrans olim Ianus hæc omnia recitauit.

EOdẽ mentis ꝓpoſito uſus Scipio. poſt deletas Gn. Põpei magni ꝓtes in campis philippicis Scipio cũ ſexto Põpeio magni Põpei filio: & Catone aliiſq; cõpluribus ſe in Aphricã ad regẽ Iubá cõtulerũt & ibi ingenti exercitu comparato bellũ aduerſus cæſarẽ rurſus geſſere: i quo bello cũ Põpeiani fuſis fugatiſq; Cæſarianis caſtra arripuiſſent teſte Plutarcho: eo die actũ fuiſſet de re Cæſaris: niſi Cæſar & Aſinius Pollio auxiliũ cõferentes fugã inhibuiſſent. q̃re beneficio quodam fortunæ adiutus: tandem uictor euaſit: tum ex Aphrica Scipio claſſe in Hiſpaniam ſe tranſferre parabat: cum milites cæſariani claſſem proſequentes adepti ſunt: & interrogantibus ubi nam claſſis imperatoris eſſet. reſpondit ipſe Scipio bene ſe habet imperator: cum iam pectori gladium iflixiſſet: ne in poteſtatem hoſtium ueniret. Seneca de Scipione in epiſtola ad Lucillum uigeſimaquinta Sollicitum te eſſe ſcribis: ſi oſtendero nõ tantum fortes uiros: hoc momentum efflandæ animæ contempſiſſe: ſed quoſdam ad alia ignauos in ac re æquaſſe animũ fortiſſimum: ſicut illum Cn. Pompeii ſocerum Scipionem qui contrario in Aphricam uento relatus: cum teneri Nauem ſuam uidiſſet ab hoſtibus: ferro ſe tranſuerberauit: & quærẽtibus ubi imperator eſſet: ĩperator inqt bene ſe hẽt. uox hæc illũ parẽ maioribus fecit: & fatalẽ Scipionis in Aphrica gloriã nõ eſt interrũpi paſſa: multũ fuit carthaginẽ uicere: ſed amplius mortẽ. ℣ Infeliciter. Dicit Cæſari: cũ audiſſet aduerſarios ſuos uetuſto quodá cõfidere uaticinio q; ſemper in Aphrica uincere fatale Scipionũ generi foret: haud facile dictu eſt ſiue ut hoſtiũ imperatorẽ Scipionẽ ꝓ iocũ floccipenderet: ſiue ut ſerio ſibi id uendicaret auguriũ: quẽdã ex corneliorũ familia hominẽ ſane abiectũ & deſpectiſſimum Scipionem: cognomẽto Salutionem ĩter præliandũ prouide exercitus ducem propoſuit: ita ut cum hoſte interdum cõgredi cogeretur & quaſi eadem fortuna ex nomine Scipionis frueretur.

TVi quoꝙ clariſſimus exceſſus Cato. de Catone Vticẽſi loquit: qui iã ꝓfligatis reipu. partibus & in pharſalia duce Pompeio: & in Aphrica ſexto Põpei filio: ubi nulla ſibi libertatis potiundæ ſpẽ ſupereſſe uidit: maluit dignitati ſuæ quã uitæ cõſulere. Platonis enim quẽ in mãibus habebat de ĩmortalitate aĩæ librũ perlegens: cubiculũ ingreſſus gladio incubuit. excitati ſerui accurrunt: tranſfixũ inueniũt: dominũ accuſant: qui ſibi mortẽ conſciſceret: hortati deinde uulnus religãt: & ſalubria ſtatim adhibent medicamẽta. Ille uero pœnitẽtiã ſimulans cũ ſe reqeſcere uelle dixiſſet: remotis arbitris uulnus reſoluit & digitis: qa teli poteſtas eẽt erepta: dilacerauit: donec ſpiritũ emiſit: de hoc Cæſar dictitare ſolitus erat. ſuidiſſe gloriæ ſuæ: q; ſub eius eẽ noluiſſet ĩperio: nã is erat Cato: q niſi liber & cũ dignitate uiuere potuiſſet: quẽ uticẽſes honore ſepulturæ decorarũt Seneca de Catone eadẽ epiſtola. Tu mihi cũ ad contẽnendã mortẽ uentũ fuerit: Catonẽ narrabis: quid ni ego narrarẽ? ultima illa nocte Platonis librũ legentẽ: poſito ad caput gladio: duo hæc in rebus extremis inſtrumenta perſpexerat: alterum ut uellet mori: alterum ut poſſet. Compoſitis ergo rebus utrunꝙ componi fractæ atq; ultimæ

poterāt,id agēdū existimauit:ne cui Catonē aut occidere liceret:aut seruare cōtigeret:& stricto gladio quē usq; ad illū diē ab oī cæde purū seruauerat:nihil iqt egisti fortuna oībus conatibus meis obstādo nō ꝑ mea adhuc:sed pro patriæ libertate pugnaui:nec agebā tāta ptinatia ut liber:sed ut īter liberos uiuerē,nūc quoniā deploratæ sunt res generis humāi:Cato deducat ī tutū,īpressit deīde mortiferū corpori uulnus:quo deīde obligato a medicis cū minus sanguinis hēret:minus uirū aī idē iā nō tm̄ Cæsari sed sibi iratus nudas ī uulnus manus egit,& generosum illū cōtēptorē:omnis potētiæ spiritū nō emisit:sed eiecit,Augu,de ciuita,dei li,i,dānat hūc Cato,ꝙ Vtica: ciuitas ē trigita milibus passuū a carthagine distans: ubi Cato sibi mortē ītulit: unde dictus ē Vticēsis.

Vtica ciuitas OLI.

CIus filia minie muliebris animi, ꝙ Portia huius:quē sumpta dixius Catonis filia:& Bruto q Cæsarē interfecit matrimonio copulata: cognito maritī consilio:qđ de iterficiēdo Cæsare cæpat:priori die q̄ maritus tātū facinus aggrederet:accepta nouacula: sibi manū sauciauit:reuocatus deīde Brutus illā acriter obiurgauit:q; tonsoris officiū īcidēdis unguibus:sic n,illa simulauerat:ꝑripuissēt:tū illa rēotis arbitris:nō hoc inqt temere feci:uolui nāq; tentare possem ne forti aio mihi mortē īferre:si res tibi pax ꝓspere successisset,hæc postea audita uiri morte cū illi supereſſe nullo mō cōstituissēt carbones ardentes coniecit in os ac deuorauit nulla alia mortis uia reperta,quoniā genus oē telox inde eēt amotū: & ita nouo genere mortis cōsumpta é,Hæc portia:ut habet ī uita Catonis:primo Bibuli uxor fuit:ex quo duos suscepit filios,ꝙ Cultellū tōsoriū,Nouaculā dicit a nouandis hominibus dictam, Cicero lib,officiorum secundo,Dionysius cultellos metuēs tonsorios carbone cādente capillos adurebat, ꝙ Temerarium,inconsideratum & sine ratiōe factū,ꝙ Præripuisset, præoccupasset,ꝙ Obiurgare:proprie dixit: nam iurgium est iter amicos & coniunctos,ꝙ Tali statu nostro amoris mei erga te,quæ uiri sui conditionem sibi cōmunem esse uolebat,ꝙ Ex sententia,ex uoto,

OLI.

TElicior progenie sua cato,Hic ut Iustinus tradit li,xxxiii, fuit Cato censorini filiꝰ:& oratoris maximi:q cū forte sub Paulo Aemilio bello macedonico stipendia faceret: die quo certamen atrox cōmissum fuerat inter cōfertissimos hostes dū fortiter pugnaret:equo delapsus pedestre ꝑliū aggredit,nā cadētē manipulus hostiū cū horrido clamore uelut iacentē obtrūcaturus circūsteterat,At ille citius corpore collecto magnas strages edidit,cū ad unū opprimendū undiq; hostes cōuolarēt: dū ꝑcerū quendā petit gladius e māu elapsus in mediā cohortē hostiū decidit:ad quē recuperādū umbone se ꝑtegens inspectante utroq; exercitu:inter mucrones se hostiū īmersit:recollectoq; gladio multis uulneribus exceptis ad socios cū clamore oīum reuertit huius audaciā cæteri imitati uictoriā peperere,nā hostes postero die supplices ad pacē petēdā uenerūt,Ci,li,de senectute:ubi Catonē de se loquētē īducit,Redeo iqt ad me q̄rtū gero annū & octogesimū uellē equidē idem posse gloriari qđ cyrus:sed tantum queo dicere:nō me quidē his eē uiribus q;bus miles bello punico:aut q̄stor eodē bello:aut cōsul in Hispania fuerim:aut q̄driennio post cū tribunus militaris depugnaui apud thermopylas,M,Attilio glabriōe cōsule,ꝙ Pricipia:qa prices fuit portiæ familiæ,ꝙ In acie:Persæ regis & Pauli æmilii,ꝙ Globo: multitudine,ꝙ Rapere : per uim ab alio capere,ꝙ Sumere:sponte suscipere,

Rape Sumere OLI.

CVm,T,Gracchus:hæc supius historia notata ē ī ca,de sōniis,refert ät plenissime ab Apiano bellox ciuiliū scriptoꝝ diligētissimo,Nō ē igit hoc loco repetēda,qđ uero ad rē ꝑtinet:illud satis erit dixisse,Scipionē nasicā uirū fortissimū:cū uideret rēpu,ꝑditū iri tergiuersante cōsule Mutio Scæuola atq; etiā negātem arma sumturū:cæteris quoq; torpescentibus ſuoluta sinistra manu sublataq; dextra magna uoce ꝑclamasse:quicūq; rēpu,uult esse saluam sequatur me: & seditiosissimū uirum,T, Gracchum cum scelerata

stantissime in gladiū incumbendo:magnum hominibus documentum dedisti:q̄to potior eē debeat probis dignitas sine uita:q̄ uita sine dignitate.

De Portia Cato,filia & Bruti uxore.

CVius filia minime muliebris ai,q̄ quum Bruti uiri sui cōsiliū:qđ de iterficiēdo Cæsare cæperat:ea nocte:quā dies teterrimi facti secutus ē cognouisset:egresso cubiculū Bruto:cultellū tōsoriū q̄si unguiū resecādox cā popposcit: eoq; uelut forte elapso se uulnerauit,clamore deinde Ancillarū in cubiculum reuocatus Brutus obiurgare eam cepit:q; tonsoris præripuisset officium:cui secreto Portia: nō est hoc inquit temerarium factum meum:sed in tali statu nostro:amoris mei erga te certissimū indicium, expiri,n, uolui : si tibi propositum ex sententia parum cessisset: quam æquo animo me ferro essem interemptura.

De Catone.

ELicior progenie sua superior Cato:a quo portiæ familiæ pricipia manarunt, q cū ab hoste in aciæ uehemēti ꝑiculo peteret:uagina gladius eius elapsus decidit:quē subiectū ꝑliantiū globo: atq; undiq; hostilibus pedibus circūdatū: postq̄ abesse sibi aiaduertit:adeo cōstāti aio in suam ptātem redegit ut illum non periculo oppressus rapere: sed metu uacuus sumere uideretur:quc spectaculo attoniti hostes postera die ad eum suppl,ces: pacem petētes uenerūt.

De,P,Scipione Nasica.

TOgæ quoq; fortitudo militaribus opibus inferēda est:qa eandē laudē foro atq; castris edita meret,Q uū Tiberius Gracchus ī tribūatu profusissimis largitionibus fauore populi occupato rēpub,oppressam teneret:palamq; dictitaret: iterem-

pto ſenatu oia per plebē agi debere:in ædē fidei publi cæ cōuocati.P.C.a conſule Mutio Scæuola: quid nam in tali tempeſtate faciundum eſſet deliberabant. cunctiſq; cēſentibus. ut Cōss.armis rempublicam tueret Scæuola negauit ſe quicq̄ ui eſſe acturum. Tunc Scipio Naſica:quoniam inquit cōſul dum iuris ordinem ſequitur:id agit:ut cum omnibus legibus Romanum imperium corruat: egomet priuatus uoluntati ueſtræ me offero ducem.ac deinde læuam manū aperte togæ circūdedit:ſublataq; dextra ꝓclamauit. Q ui rēpub. ſaluam eſſe uolunt me ſequantur:eaq; uoce cūctatione bonorum ciuium diſcuſſa:Gracchum cum ſcelerata factione quas merebatur pœnas perſoluere coegit.

De.G.Mario ſene.

TEē quū trib.pl.Saturnius & prætor Glaucia: & Equitius deſignatus:tri.pl.maximos i ciuitate noſtra ſeditionum motus excitaſſent:nec q̄ſq̄ ſe populo cōcitato opponeret: primum.M.Aemilius Scaurus.C.Marium conſulatum ſextū gerētē hortatus eſt:ut libertatem legeſq; manu defenderet: protinuſq; arma ſibi afferri iuſſit:quibus allatis: ultima ſenectute confectum & pene dilapſum corpus induit: ſpiculoq; innixus ante fores curiæ cōſtitit: ac paruulis extremi ſpiritus reliquiis:ne reſp.expiraret effecit.præſtantia enim animi ſui ſenatum & equeſtrem ordinem ad uindictam exigendam impulit.

De diuo Iulio Cæſare.

SEd ut armorū & togæ ſuperius:ita nūc etiam ſiderū clarū decus:diuū Iuliū certiſſimam ueræ uirtutis effigiem: repræſentemus. cum in numerabili multitudine & feroci impetu Neruiorū inclinari aciem ſuā uideret:timidius pugnanti militi ſcutū detraxit:eoq; tectus acerrime præliari cæpit:quo facto fortitudinem per totum exercitum diffudit.labentemq; belli fortunam diuino animi ardore reſtituit.

De eodem.

EDem alio prælio legionem Martiæ aquilifer rum ineundæ fugæ gratia iam cōuerſum faucibus compræhenſum in contrariam partem detraxit dextranq; ad hoſtem tendens:quorſum tu inquit abis? illic ſunt cum quibus dimicamus:& māibus quidē unū militē: adhortatiōe uero tā acri oium legionū trepidationē correxit uinciq; paratas uicere docuit.

factione pœnas dare coegiſſe:nam ferme a triginta ſenatoribus cæſus eſt.ꝙ Profuſis:immoderatis immenſis.ꝙ Fidei publicæ.ſic illi tēplo nomen erat.ꝙ Ordinem iuris:quia uolebat lege agi contra ſeditioſos.ꝙ Factione:cōſpiratione ſequatiū.ná factio malorū cōſpiratio dicit.

OLI.

TEē cū trib.plæ.Saturninus: Hæc hiſtoria dicetur in ca.de cōſtantia exēplo.Metellus autē Numidicus.ītē ica.de ſeueritate exemplo.ideoq;.&.M.Flacci.Quod uero ad Scauri fortitudinem pertinet.non dubitauit cum eſſet ætate confectus & uideret': Saturninū grauiſſimas in populo ſeditiones excitare:perſuaſo prius Mario conſule:qui aduerſæ factionis eſſe cōſueuerat ad ſenatus partes tuēdas & arma induere & ſenatum aduerſus Saturninum cōcitare: donec illum oppreſſit:Fuit autem Aemilius Scaurus teſte Sallu.uir nobilis:i piger:factioſus: auid9: potentiæ:honoris:diuitiarum:cæterum callide uitia ſua occultans.ꝙ Equitius.qui ſe Tiberii Gracchi filiū faciebat.ꝙ Cōfectū: debilitate & ſenio cōſūptū.ꝙ Præſentia aí.i. fortitudine.

OLI.

SEd ut armorum & togæ.de Fortitudie Cæſaris dicturus prohæmio quodam utitur:in quo plane aſſentatur:cum dicat eius uirtutem diuinam potius fuiſſe q̄ humanam. Hæc autem hiſtoria in ipſius Cæſaris commentariis habetur.ꝙ Syderum:q; in ſydus tranſlatum Romani eſſe credebant.propterea q; cum Auguſtus funebres illi ludos faceret medio die ſtella uiſa eſt:quam Cæſaris eſſe credidere. Vnde Vergi. Ecce Dionei proceſſit Cæſaris Aſtrum. Aſtrū quo ſegetes.ꝙ Neruiorum impetum: Neruii ſunt Galliæ tranſalpinæ & Germāiæ Populi.q nunc Magdunenſes dicunt. & teſte Plutarcho dēſiſſimas incolunt ſyluas. qui in profundiſſimo nemore filiis & ſuppellectili collocatis cū ſexaginta milibus hominum cōtra Cæſarem bello gallico:tam cruēta ſæua & obſtinata pugna dimicarūt:ut a ſexagīta milibus ad quingentorum numerum peruenerint:& ex patriciis qui quadringenti numero erāt tres ſuperfuere icolumes. animis adeo obſtinatis & perſeuerantibus pugnam ſuſtinuerunt: ut exercitum pene in fugam coegerint:nam uerſo in fugam equitatu:ſeptimam & duodecimá legiones circumuenere.& uniuerſos centuriōes trucidarunt.Cæſar ubi uidit territos ſuos cedere: & aciem inclinari ſcutum militi cuidā ſegnius timidiuſq; pugnanti detraxit:eoq; tectus in cōfertiſſimos hoſtes ſe contulit:ibiq; fortiter pugnans exercitum pene labentem reſtituit ingētiq; uictoria potitus eſt.Ex hac tanta Neruioꝝ pertinacia qui ſibi murum ex cadaueribus fecerant natum eſt prouerbium. Romanorum perſeuerantia Neruioꝝ tādem uicit puicatiā.

Neruiorū gens

TEdem alio prælio. hoc fuit bello quod in aphrica geſſit contra Scipionem magni Pompeii ſocerum de quo ſatis ſupra dictum eſt.ꝙ Legionis martiæ.Sic illi legioni nomen impoſuerat.ꝙ Aquiliferum.ſignifernm.nam aquila ut diximus in uexillis depicta Romanorum inſigne fuit.ꝙ Faucibus nam una manu utramq; oris partem comprehendit.

Legio Martia

OLI. CAeterũ ut humãæ uirtutis actũ. More ſuo Valerius diſſentit a Liuio ĩ hac hiſtoria: nã Liuius decade ſe cũdi punici belli dicit, poſt cãnenſem cladẽ cũ multæ ciuitates a Rõanis defeciſſent ĩ primis Capua nõ paruũ Rõani ĩperi uinculũ & columẽ deſciuit, ad q̃ recuperandá cũ ſuas oẽs Romani uires intẽdiſſent: nec minori aio defenderẽ a pœnis: lõgo bello & obſidione oppreſſa famẽ ſentiebat propter depopulatos agros prohibitamq; ſementẽ. Hãno dux carthaginenſis ab Hannibale miſſus qui operam daret: ut frumenti copia fieret campanis: haud procul a Beneuento caſtra poſuerat, quem cum Furius conſul Romanus cui prouincia illa euenerat: per exploratores excepiſſet frumentatum cum parte exercitus eſſe profectũ: caſtra hoſtiũ cũ expeditis militibus paulo ante lucẽ adoriẽ: tantũq; pauoris iniecit: ut ſi ĩ plano caſtra poſita fuiſſent: prĩo ĩpetu capi potuiſſent: ſed eos altitudo loci & munimẽta defenderũt: prĩa luce atrox p̃liũ fuit nec uallo mõtutabanẽ pœni: ſed detrudebãt quoq; p ardua nitẽtes hoſtes uicit tamẽ ptinax uirtus, nã Rõanus ĩperator ab ĩcepto deliſtere cõſtituerat: q̃ ſine militũ ſuorũ pnicie magna id obtineri nõ poſſe uideret: iáq; receptui canere iuſſerat: cũ clamor militũ aſpnátiũ tã ſegne ĩperiũ diſiecit eis cõſilia. Proxĩa portæ hoſtiũ erat cohors peligna: cuius p̃fectus Vibius accius: uexillũ trãs uallum hoſtium traiecit: execratus inde ſeque cohortemq; ſi eius uexilli hoſtes potiti eſſent princeps ipſe per uallum foſſamq; in caſtra hoſtium irrupit cum tota cohorte. Hunc deinde ſecutus eſt Valerius Flaccus tertiæ legionis tribunus: cuius imitatione accenſus. T. Pedanius Cẽturio: uexillum e ſigniferi manibus ereptũ intra uallum coniecit dicens & ſignum: & hic Centurio iam intra caſtra hoſtium erit: q̃cũq; me ſaluum & uexillum eẽ uoluerit ſubſequetur. nec detractarunt eius manipulares tã glorioſum certamen. Caſtra uirtute horum capta & direpta ſunt magnaq; cædes facta. nam ſupra ſex milia hoſtium ceſa: ſupra ſeptem milia capta cum alia ingenti præda. ⁊ Humanæ uirtutis actum. Quia Cæſaris fortitudinẽ diutnã fuiſſe dixerat. ⁊ Peligne cohortis. Pelignũ oppidum latinum eſt a quo peligna cohors dicta q̃ ſocii romãoꝝ: ĩ eoꝝ uenerãt auxiliũ. ⁊ Latinis. Quia latina erat, ut dixi peligna cohors.

Vibii uirtus

THE. ¶ Peligne cohortis. Peligni ex Illyrico orti: inde. n. p̃fecti ductu uolſcoꝝ regis: cui cognomẽ fuit Lucullo: parte Italiæ occuparũt. Huius fuerunt nepotes Pecinus a quo Pecinates: & Pelicus a quo Peligni. Verrius: Strabo: Plini⁹. Prol. oſtendũt eſſe gentẽ pelignorum nõ oppidum.

OLI. QVoꝝ uirtuti: illoꝝ q̃ Hãnibalis: uel ut tractat Liui, annonis caſtra ĩuaſerãt & cæperãt. ⁊ Achilles, ad ſimilitudinẽ Achillis illi⁹ q̃apud Troiã a Paride cæſus fuit. ⁊ Nõ exeq̃r: nõ narrẽ. ⁊ Erãt ãt parẽtheſis é. Ireſiũ: nomẽ ꝓpriũ cuiuſdã celtiberi. ⁊ Sagulũ: ueſtis militaris uariis coloribꝰ cõtexta. Ver. Virgatis lucent ſagulis. ⁊ Vtroq; Romano & Celtibero.

Saguꝫlum.

THE. ¶ Cotio. Vetuiſti q̃dã codices habẽt. Q. Otio. q̃dã ẽt. Qu. Tetio. tu uide ne legẽdũ ſit cotta de quo Suidas. Cotta ĩqt telo q̃ Tragolã uocãt utebaẽ: eoq; tãtaui uulnus ĩferebat: ut hoĩs thorace munitas uno dũ taxat ictu coſtas tranſadigeret terræq; infligeret.

De Valerio Flacco & Vibio & Pedanio Centurione.

CAeterum ut humanæ uirtutis actum exequamur. quum Hanibal Capuam in qua Romanus exercit⁹ erat obſideret Vibius accius peligna cohortis præfectus uexillum trãs punicum uallum ꝓiecit ſe ipſum ſuoſq; commilitones ſi eo hoſtes potiti eſſent execratus & ad id petendum ſubſequente cohorte primus impetum fecit: quod ut Valerius Flac. tribunus tertiæ legionis aſpexit: cõuerſus ad ſuos ſpectatores inquit ut uideo alienæ uirtutis huc uenimus: ſed abſit iſtud dedecus a ſanguine noſtro: ut Romani gloria cedere latinis uelint. Ego certe: aut ſpecioſam optaui mortem aut felicem audaciæ exitum: uel ſolus præcurrere paratus ſum. his auditis Pedanius cẽturio conuulſum ſignum dextra retinens iam hoc inquit intra hoſtile uallum mecum erit pro inde ſequantur qui id capi nolũt: & cũ eo in caſtra pœnorum irrupit: totamq; ſecum traxit legionem. ita triũ uirorũ fortis temeritas Hannibalẽ paulo ante ſpe ſua Capuæ potitorem ne caſtrorum q̃dem ſuorũ potẽtem eẽ paſſa ẽ.

De. Q. Cotio.

QVorũ uirtuti nihil cædit. Q. Cotius. qui propter fortitudinẽ Achilles cognominatus eſt. nã ut reliqua eius opa nõ exq̃r. abũde tamẽ duobus: factis q̃ relaturus ſum q̃tus bellator fuerit cognoſceẽ. Q. Metello conſule legatus in Hiſpaniã profectus: Celtibericum ſub eo bellũ gerẽs: poſtq̃ cognouit a quodam gentis huius iuuene ſe ad dimicandũ ꝓuocari erat (autẽ illi forte prandendi gratia poſita mẽſa) relicta ea arma ſua extra uallũ deferri equmq; duci clam iuſſit: ne a Metello impediretẽ. Et illum Celtiberũ inſolentiſſime obequitatem cõſectatus iteremit: detractaſq; corpi eius exuuias ouãs lætitia in caſtra rettulit.

De eodem. Q. Cotio.

DẽPireſum nobilitate ac uirtute oẽs celtiberos p̃ſtantem quũ ab eo in certamẽ pugnæ ꝓuocatus eſſet ſuccumbere ſibi coegit. nec erubuit flagrantiſſimi pectoris iuuenis gladium ei ſuum & ſagulum utroq; exercitu ſpectante tradere. ille uero etiam petiit ut hoſpitii iure inter ſe iuncti eſſent quando inter Romanos & celtiberos pax foret reſtituta.

NEc Attiliũ quidẽ, Conflato iã ciuili bello, Cæsar cũ Massiliã ueniſſet: obiectæ ſunt ei portæ: nã Maſſiliẽſes erga rempu, in fide & officio fuerunt Cæsarẽ uero cõtra rẽpu, arma sũpsiſſe credebãt: q̃re iratus Cæſar claſſem eo direxit ubi cõmiſſa nauali pugna Attilius decimæ legionis miles cũ Maſſilienſiũ nauẽ appræhendiſſet dextra ea truncatus a nautis læua puppim appræhẽdit, nec prius deſtitit q̃ Nauẽ illam profundo ſubmerſit. Suetonius in uita Cæſ. Attilii Nauali ad Maſſiliã p̃lio iniecta in puppẽ hoſtiũ dextra abſciſſa memorabile illud apud græcos cynegiri exẽplũ imitatus ĩtrãſiliuit Nauem umbone obuios agẽs, ℣ Parũ iuſta notitia, Quia nõ adhibita fuit eloquentia: q̃ illi præclaro facinori conueniret. At uero græci in laudando Cynægiro omnem dicendi copiã & ornatum adhibuere. OLI.

De Attilio.

NEc Attiliũ quidẽ prætermittere poſſumus q̃ quũ decimæ legiõis miles p̃. G. Cæſaris partibus Maritima pugna p̃liaretur: abſciſſa dextra q̃ maſſilienſium naui iniecerat: læua puppim appræhendit: nec ante dimicare deſtitit quam captam profundo mergeret: quod factum parum iuſta notitia patet.

De Cynegiro.

ATque Cynegirum athenienſem ſimili pertinacia in conſectandis hoſtibus uſum: uerboſa cantu laudum ſuarum græcia: omnium ſeculoꝝ memoriæ litterarum præconio inculcat.

De. M. Scæua.

GLaſſicã Attilii gloriã terreſtri laude. M. Scæua eiuſdẽ ipatoris cẽturio ſubſecutus ẽ. quũ .n. p̃ caſtello cui p̃poſitus erat dimicaret. Cn. q̃ Pompeii præfectus iuſſu eius ſummo ſtudio: & magno militũ numero ad id capiendũ mitteretur: omnes q̃ propius acceſſerãt: interemit. ac ſine ullo regreſſu pedes pugnãs ſup̃igentẽ ſtragem quã ip̃e fecerat corruit cuius corpus capite: humero: fœmore ſaucio: oculo eruto ſcutũ cẽtũ & uiginti ictibus p̃foſſum apparuit: tales ĩ caſtris diui Iulii diſciplina milites aluit. quorum alter dextra: alter oculo amiſſo hoſtibus ihæſit. ille poſt hãc iacturam victor: hinc nec hac q̃dem iactura victus.

TVũ uero Sceuola inexup̃abilẽ ſpũm i utraq̃ p̃te rerũ naturæ: q̃ admiratiõe p̃ſeq̃r neſcio, quoniã excelléte uirtute dubiũ reliq̃ſti inter

ATque Cynægirũ. Hoc geſtum eſt bello Perſico quod Atheniẽſes aduerſus Dariũ Perſarum Regem fecerunt: de quo Iuſtinꝰ li. ii. Cynegiri quoq; militis inq̃t Athenienſis gloria magnis ſcriptorum laudibus celebrata eſt: qui poſt prælii innumeras cædes cum fugiẽtes hoſtes: ad naues egiſſent: onuſtã Nauẽ dextra manu tenuit nec prius dimiſit: q̃ manũ amitteret: tũ quoq; amputata dextra manu tunc Nauẽ ſiniſtra cõpræhendit: quã & ipſam cũ amiſiſſet ad poſtremũ morſu Nauẽ detinuit: tãtã in eo uirtutẽ fuiſſe dicunt, ut nõ tot cædibus fatigatus non ambabus manibus amiſſis uictus ad poſtremũ truncus & ueluti rabida fera dentibus dimicauerit. OLI. Cynegyri uirtus

GLaſſicã attilii. Hoc bello ciuili geſtũ eſt: qđ' iter Cæſarẽ fuit atq̃ Põpeiũ iuxta Durachiũ, nã cũ Cæſar ad expugnãdas arces Durachii: ubi commeatũ omnẽ & belli apparatũ Pompeius repoſuerat: exercitũ duxiſſet. Pompeius breuiori itinere p̃ mare nauigauit: quo Cæſarẽ ſi fieri poſſet celeritate p̃ueniret: qđ' ubi uidit ex uoto ſibi nõ ceſſiſſe, nã Cæſar paulo ante illius aduentum ſedes occupauerat: locum qui dicit Petra haud p̃cul a mœnibus Durachii poſitũ cœpit ibiq̃ caſtra locauit. Erat autẽ locus ille ſic nauigationi oportunus: ut ex tota aſia & regiõibus quas Põpeius teneret cõmeatus: eo facile comportari poſſent hũc igit' locũ Cæſar munitionibus undiq̃ claudere cæpit: obſidiõe Põpeius & fame premeret: qđ parũ ſibi p̃fuit: nã cũ locus ille (ut dixi) ad cõmeatum ex multis partibus recipiendũ eſſet accõmodatus: maiori fermæ inopia obſidentes q̃ obſeſſi laborabãt. Põpeius tamẽ tãtã indignitatẽ ferre nõ potuit: ut q̃ numero militũ ſuperior eſſet: obſideri pateret, inde ergo erumpere ſtatuit cũ exercitu qđ' cũ feciſſet ea parte q̃ erat Caſtellũ in muris: qđ' a Scæua fortiſſimo uiro cũ p̃ſidio tenebat' ſtatuit id expugnare Caſtellũ: qđ' tanta p̃tinacia & fortitudine: cũ aliorũ militũ tum imprimis Scæuæ cẽturionis defenſum fuiſſe conſtat: ut in Caſtello nemo fuerit oĩno militũ qui nõ uulneraretur: quattuorq̃ ex una cohorte, centuriones oculos amiſerunt: & cum laboris ſui periculiq̃ teſtimoniũ afferre uellẽt, milia ſagittarũ circiter trigĩta in Caſtellũ coniecta Cæſari renunciauerũt: ſcutoq̃ ad eũ relato Scæuæ cẽturiõis inuẽta ſunt in eo foramina ducenta trigĩta: quẽ Cæſar ut erat de ſe meritus & de republica: donauit militibus ducẽtis æris: atq̃ ab octauis ordinibus ad primipilũ ſe traducere p̃nũciauit eius, n. opera Caſtellũ conſeruatũ eẽ ex magna parte conſtabat, cohortem poſtea duplici ſtipẽdio frumẽtoq̃ & ſpeciariis militaribuſq̃ donis ampliſſime donauit: De hoc Scæua Suetonius in uita Cæſaris Scæua inq̃t excuſſo oculo tranſfixus fœmore & humero: cẽtũ & uigĩti ictibus ſcuto p̃forato cuſtodiã portæ cõmiſſi Caſtelli retinuit: Lucanus de hoc multa li. ſexto, ℣ Ille poſt hãc, Attilius, ſ. ℣ Hic, ſcilicet Scæua,

TVũ uero Scæuola ĩexup̃abilẽ. Cũ Cæſ. nõ ſatis haberet præſcripſiſſe omnẽ occidentalẽ partẽ ĩ Britãniã q̃ alter orbis tradit' a poetis traicere uoluit, & cũ forte expectaret: ut eſtus decurreret & uadũ relinq̃ret': ut ſui trãſire poſſent cũ q̃ttuor ipſe militibus ĩ ſcopulũ naue traiecit, Britãi eos aggrediũt', ſolus his Scæuola q̃nq̃ telis, q̃ ſatis eẽnt, q̃nq̃ militibus tota die pugnã ſuſtinuit, laudat ergo Scæuolã q̃ fortiter ĩ Naui fecerit & ueniã petierit a Cæſare: q̃ non fortiter pugnaſſet ſicut forte uoluiſſet Imperator, cum tamen ſupra humanas uires pugnauerit, ℣ In utraq̃ parte rerum naturæ, Scilicet in mari & in terra, quæ duo præcipue ſunt ele- OLI. Scæuole uirtus in Britãnos

menta:in quibus rerum natura conſiſtit,nam uocem qua uſus eſt ad Cæſarem in terram uirtuti comparat qua uſus eſt in mari,℣ Claudere Britannicæ inſulæ,Finire,Vergilius,Ante diem clauſo compõet ueſper olympo,℣ Regreſſu ſuo:quia mare fluuit ad lunæ curſum,hic autem locus anguſtis adeo clauditur montibus: ut de ſuperiori loco telum in littus adigi poſſit,℣ Quinq; militũ diurno ꝓlio ſuffectura,Tela q̃ qnq; militibus ſufficere potuiſſent ſi a mane uſq; ad ueſpũ dimicaſſent,℣ Vmbõis:Vmbo ꝓprie umblicus hæc ẽ media ps ſecuti,℣ Ira ac pudor:Iraq; uicerent ab uno,Pudor:qđ unus tantæ multitudinis impetũ ſuſtineret,℣ Tragula:genus teli grandioris qđ tormẽto mittit,No,Mar,dicit eſſe haſtã a traiicie
do dictã,℣ Veniã petiſti:Et hæc fuit uox: quã i terram ſuperius dixit emiſiſſe,Dixit,n,o impator ignoſce mihi qđ mecũ arma non tulerim, Nam ita ab imperatore ueniam petere ſolebãt ſecundũ morem militiæ: q; per ignauiã arma in pugna amiſiſſet,Sed hic per ignauiã nõ amiſerat:immo per uirtutem in hoſtium corpora coniecerat,℣ Magnus prælio:quo unus tantæ multitudinis barbarorũ:uim tulit & impetũ, ℣ Maior diſciplinæ:Quia uiſo Imperatore meminit petere ueniã abeo qđ ſecum arma non portaſſet,℣ Virtutis æſtimatore,ſcilicet a Cæ, ℣ Cẽturionatus:qa ex milite centurio factus ẽ,

THE. ℂ Veniã petiiſti,Non propter amiſſa tela ſed q; imp,iniuſſu ſuſtitiſſet: & pugnaſſet, inde ſubdit, magnus prælio:ſed maior diſciplinæ militaris memoria,

undas ne pugnam fortiorẽ edideris:an in terra uocem emiſeris? bello nãq; gallico: quo ,C, Cæſar nõ cõtentus opa ſua littoribus oceani claudere:britãnicæ iſulæ cæleſtes iniecit manus cũ q̃tuor cõmilitõibus rate trãſuectus i ſcopulũ uicinũ inſulæ:quã hoſtiũ igentes copiæ obtinebant:poſtq̃ maris æſtus regreſſu ſuo ſpaciũ quo ſcopulus & inſula diuidebatur in uadum tranſitu facile redegit:ingenti multitudine barbarorum affluente: cæteris rate ad littus regreſſis ſolus immobilem ſtationis gradum retinens:undiq; irruentibus telis: & ab omni parte acri ſtudio ad te inuadendum nitẽtibus quinque militum diurno prælio ſuffectura pila una dextera hoſtium corporibus adegiſti,ad ultimum diſtricto gladio audaciſſimum quemque: modo umbonis impulſu modo mucronis ictu depellens,hinc Romanis: illinc Britannicis oculis incredibili dum cerneris ſpectaculo fuiſti, poſtquam deinde ira:ac pudor cuncta conari feſſos coegit tragula fœmur traiectus ſaxiq; põdere ora contuſus: galea iam ictibus diſcuſſa: & ſcuto crebris foraminibus abſumpto profundo te credidiſti: ac duabus loricis honuſtus inter undas: quas hoſtili cruore infeceras enataſti:uiſoq; imperatore armis non amiſſi:ſed bene impenſis quum laudem merereris ueniã petiiſti:magnus prælio:ſed maior diſciplinæ militaris memoria. Itaq; ab optimo uirtutis eſtimatoræ: tũ facta:tũ ẽt uerba tua cẽturiõatus honore donata ſunt,

OLI, Sicinii Dẽtati uirtus

De Lucio Sicinio dentato,

SEd quod ad præliatorum excellentem fortitudinem attinet merito ,L,Sicini dentati cõmemoratio:omnia Romana exempla finierit:cuius opera honoreſq; operum ultra fidem ueri excedere iudicari poſſent:niſi ea certi auctores: iter quos ,M, Varro monimentis ſuis teſtata eſſe uoluiſſent: quẽ centies & uigecies in aciem deſcendiſſe tradunt: eo robore animi atq; corporis utentem: ut maiorẽ ſemper

Achilles Rõanus

gentem fortitudinem Achilles Romanus appellatus eſt,is pugnaſſe in hoſtem dicitur centum & uiginti præliis,cicatricem a tergo nullam: aduerſas quinque & quadraginta tuliſſe,coronis eſt donatus aureis octo:obſidionali una: muralibus tribus: ciuicis quattuordecim:torquibus tribus: & octoginta armillis: plus cẽtum & ſexaginta haſtis:duo de uiginti faleris,Itẽ donatus ẽ qnquies uicies:populi militaria habuit multi iuga i his ,pcurator plærunq; triumphauit cum imperatoribus: ſuis triumphos nouem hæc ille, Dionyſius quoq; Alicarnaſeus multa de hoc uiro tradit: quæ longum eſſet recenſere, Idem etiam facit Plinius de natu,hiſto,libro uigeſimoſecũdo:capitulo quinto,℣ Honoreſq; operum:inſignia uictoriarum: ideſt præmia ſibi data ex uictoriis cõparatis,

℣ Teſtata:affirmata. ℣ Sex & trigita ſpolia. Quæ ab hoſtibus eripuerat ſingulari certamie ſupatis. ℣ Traxiſſe uide
ret. Quaſi maior ꝑs uictoriæ eius eẽnt ciues:q̃ í máus hoſtiũ deuenerãt. ℣ Tergo cicatricibus uacuo. in quo ſignifi
cabat illũ nõ fugiſſe. ℣ Nouẽ triũphales:nouẽ triũphátes ípatores ſecutus fuerat: q̃ opa ſua teſte. Soli. uicerãt. ℣ To
tius ciu. ut magis í. L. Dẽtatũ:q̃ í ípatorẽ oculos coñicerẽt. ℣ Põpa:ordie ſequẽtiũ í quo ẽt uictoriag ſignia ꝑferebã- Torqs
tur. ℣ Ciuicæ. xiiii. erãt ãt ciuicæ q̃rnæ. ℣ Murales: Aureæ. ℣ Obſidionales: Gramineæ. ℣ Torq̃s: Ornamẽta colli ex Ar-
auro torta ꝑfecta. uñ ẽt torq̃s dicti ſt. ℣ Armillæ:ornamẽta brachiorũ:a tegẽdis armis. i. ſupiorib9 brachiorũ ꝑtib9. mille
OLI.

uictoriæ partem traxiſſe uideret:ſex & triginta ſpolia ex hoſte retuliſſe:quorũ in numero octo fuiſſe:cum q̃
bus ſpectante utroq̃ exercitu ex prouocatiõe dimicaſ-
ſet:quattuordeci ciues ex media morte raptos ſeruaſſe
quinq̃ & quadragita uulnera in pectore excepiſſe: ter
go cicatricibus uacuo nouem triumphales imperato-
rum currus ſecutũ. totius ciuitatis oculos í ſe numero-
ſa donorũ põpa conuertentẽ. ꝑferebant. n. aureæ coro
næ octo:ciuicæ q̃ttuordeci:murales tres: obſidiolanis
una:torq̃s. clxxxiii. armilæ. clx. haſtæ. xviii. phaleræ.
xxv. ornamenta etiã legiõi:ne dum militi ſatis multa.

De. T. Iubelio Campano.

ILle quoq̃ ex pluribus corporibus in unũ ma
gna cũ admiratiõe Calibus cruor confuſus ẽ:
in quo oppido cum Fuluius Flaccus propter
cãpanã ꝑfidiam pricipes ciuitatis ante tribunal ſuum
capitali ſupplicio afficiendos iudicaret:litteriſq̃ a ſena
tu acceptis finem pœnæ eorum ſtatuere cogeretur ul-
tro ſe ei. T. Iubelius Taurea campanus obtulit: & q̃ po
tuit clara uoce:quoniam inquit Fului cupiditate tanta
hauriẽdi ſanguinis noſtri teneris:quid ceſſas í me cru-
entam ſecurim diſtringere:ut gloriari poſſis aliquan-
to fortiorem uirum q̃ ipſe es tuo iuſſu eſſe interemptũ:
eo deinde dicente libenter id ſe eſſe facturum: niſi ſena
tus uoluntate impediretur. at me inquit cui nihil pa-
tres. C. præceperũt: aſpice oculis quidem tuis gratum
aio uero tuo maius opus edentẽ: protinuſq̃ interfecta
cõiuge ac liberis gladio incubuit:quẽ uirũ illũ putẽus
fuiſſe:q̃ ſuoq̃ ac ſua cæde teſtari uoluit ſe Fului crude
litatem ſugillare: q̃ ſenatus miſericordia uti maluiſſe:

Externa de Dario.

AGe Darii quãtus ardor aí:qui cum ſordida &
crudeli magorum tyrãnide Perſas liberaret:
unũq̃ ex his obſcuro loco abiectũ corpis pon
dere urgeret: præclari operis ſocio plagam ei inferre

ILle quoq̃. Cãpái:ut ſupra diximus
cũ ad Hánibalẽ defeciſſent: & Rõa-
ni deíde ciuitatẽ illoq̃ torpeſcẽte iã
Hánibalis fortuna í ſuã poteſtatẽ re
digiſſent. Fuluius Flac. cõſul aſperioris ingenii
homo:pricipes ciuitatis q̃ defectionis auctores
extiterãt Cales & teanũ ducẽdos curauit: ut de
illis ſuppliciũ ſumeret cõtra collegæ ſui uolun
tatẽ:q̃ rẽ tãtã ad ſenatũ reiiciẽdã ẽe cẽſebat: ille
ueritus futurũ qđ euenit:ut a collega ſuper hac
re litteræ ad ſenatũ mitterent:idq̃ fore ſibi í-
pedimẽtũ quominus ſuã in cãpanos uolũtatẽ
expleret. ꝓuenit ipſe celeritate ſua. nã cũ eqtatu
profectus nocte ẽ teanũ & de cãpanis q illic ha-
bebant í cuſtodiis ſumpto ſupplicio: Properat
cales ꝓficiſci:& qum iã ꝓducti eẽnt cãpani:ut
capite mulctarent:litteræ ſupuenerũt a ſenatu
q̃bus finẽ exigẽdæ pœnæ de cãpãis ſtatuere co-
gebat:q̃s acceptas nec reſolutas cũ í gremio re
poſuiſſet:ꝑconi ípauit:ut lictorẽ lege agere iu-
beret:qđ cũ feciſſet ea q̃ de Iubelio in littera cõ
tinẽtur:dicta ſunt. ℣ Ex pluribus corporibus:
Hoc dicit qa hic Iubelius uxorẽ pri9 & liberos
deinde ſemetipſũ iterficit pp igẽtẽ aí magnitu
dinẽ. ℣ In unũ:Nõ ex plurib9 corporib9:í unũ
corpus fuſus ẽ cruor:ſed í unũ ꝑmixtus ẽ:quia
uxoꝛ & liberis íteréptis ſup his pectori gladiũ
infigẽs expirãs corruit. & ita multoq̃ cadaueq̃
cruor í unũ cõfuſus ẽ. ℣ T. Iubelius. Vnus ex pri
cipibus cãpanis:de q̃b9 ſumẽdũ erat ſupplíciũ.
℣ Aío tuo. maius q̃ credere poſſes. ℣ Quẽ:uirũ
illũ. Laudat eius fortitudinẽ ſi adeo fortis fuiſ-
ſet í fide Ro. ſeruãda núq̃ capua diſciuiſſet a ro-
manis. ℣ Sugillare:ut ꝑ cædẽ ſuã ac liberoq̃ & Sugil-
cõiugis Fului crudelitas ad íuidiã eẽt inſignis. lare
℣ Quã ſe. uti miſeri. Per q̃ í columis eẽ poterat.

AGe Darii quantus. Cãbyſes Cyri re OLI.
gis Perſaq̃ filius ꝑ q̃tẽ monitus eſt
Smerdim regnaturũ ſeq̃ regno ex-
pulſũ iri. ueritus ergo ne a fratre re-
gno exueret Comatí (ut uult Iuſtinus) Prexa-
ſpẽ quẽdã (ut Herodotus) miſit. q̃ frem iterfice
ret:ipe uero telo caſu quodã í fœmoꝛ ictus diẽ
ſuũ obiit. iterea magus q̃dam noíe Smerdis re
gnũ occupauit anteq̃ rex ꝓiret. ubi Cambyſes
Smerdí regnare intellexit:Prexaſpẽ interrogat
cur mandatũ ſuũ non ſit executus: credebat. n.
Smerdí hũc fratrẽ ſuũ eẽ:ille affirmat ſe fratrẽ
illius occidiſſe:ut reuera fecerat: rex Prexaſpẽ í
carcerem conjici iubet:quo facto haud ita mul
to poſt rex moritur:Prexaſpes carcere líberatur:qui poſtea in locum editum aſcendit: quaſi ſimulata ſtultitia ri-
diculum quod facturus eſſet:& congregato populo conuenerant enim omnes mirantes quid nam facturus eſſet
& confeſſus eſt ſe Smerdim regis fratrem illius iuſſu interfeciſſe:quo facto ſe præcipitem dedit princeps ciuitatis
& ſi antea dubitauerant hunc qui regnaret Cambyſæ fratrem:q̃q̃ & ipſe Smerdis appellaretur: atq̃ illi per ſimilis
tamen quia nunquam prodibat in lucem: & maxime confeſſione Prexaſpæ iam pro certo habere cœperunt hũc
regis fratrem non eſſe: huc accedebat q̃ cum rex multas concubinas filiam quoq̃, Otanæ cuiuſdam princi-

pis haberet: pater ut rem exploratam haberet filiæ præcepit: ut diligenter animaduerteret cum rex profundiori somno captus esset nunquid aures haberet. Nam huic Cambyses dum esset in regno aures iusserat auelli: ut dignosceretur a fratre: cui & uultu & nomine similis erat: filia mox detulit ad patrem sine auribus regem esse: hæc cū rem certam fecisset hūc qui regnaret Cambysæ regis fratrem nō esse: multi ex pricipibus ciuitatis cōiurant patriam Tyrannide liberare: itaq; cum Darius & reliqui secum primores ciuitatis ad regiam armati cōuenissent. a cæteris quos ad sui corporis custodiam rex habere cōsueuerat, phibebant' ultimam portam ītrare. ibiq; cum Darius Smerdium regem amplexus humi prostrauisset: unusq; ex sociis telū ī corpus regis demittere dubitaret. tuendū Smerdium uulnera recipit: Dariū quoq; trāsfigeret. telum inqt Darius per utrunq; corpus agas dum hic pereat q̄ celerrime. ī hac historia Valeri opinionē secuti sumus: qui multū dissentit a Iustino. & Tyrannide magi. illo q se per dolum regem fecerat. & Obscuro loco. Vbi lux nulla erat. Vel pro etiam utrunq;. Meum scilicet & huius.

THE. ¶ Darii. Sunt qui legant Gobryæ ex Herodoto & Trogo: cuius historiarū prīo uerba sunt hæc. Ipsi corripiuntur a pluribus: quorū alterū Gobryas amplexus magnum: cunctātibus sociis ne ipsum pro mago transfoderent: quia res in obscuro loco gerebat': uel per suum corpus adigi ferrum mago iussit. fortuna tamen ita regente: illo incolumi magus interfici'. hæc Trogus & eo prior Herodotus.

OLI. Xerxes ī græcia Thermopylæ

HOc loci Leōidas Spartanus. Cū Xerxes Persarū: & totius Asiæ rex exercitū ifinitæ multitudinis utpote decies centena milia militū in græciā traduceret: ut eā suo impio subigeret: Lacedæmonii Leonidam principem ciuitatis cum trecentis ciuibus miserunt: qui in angustiis Thermopylarum se Persis offerret: transitum eorū in græciā prohibiturus: est autem mōs lōgissimus qui ita græciam diuidit sicut Apeninus Italiam teste Liuio de bello Macedonico libro quinto. Strabo uero uult esse angustias montis œtæ ut supra diximus: ibi Leonidas cum trecentis ciuibus quos secum duxerat tanta uirtute dimicauit: ut non solum multos ac prope innumerabiles ex hostibus de monte repulerit: sed etiam rex ipse ter de sede sua cōsternatus fuisse dicatur multos ex satellitibus quos ad custodiam sui corporis seruabat quosq; ἀμβροτους hoc est immortales appellabat: eosq; Leonidas superauit. & docuit esse mortales. itaq; apparebat Xerxē sibi transitum in græciam uiribus quidem aperire non posse: nisi agrestis incola regi locum aperuisset: per quem in cacumen montis euadere posset. Rex illum multis muneribus donatum multitudini suæ ad montem scandē dum ducem dedit: quos cum iam superiora loca tenentes leonidas conspexisset: enim uero cognouit se diutius resistere non posse: nec eo tamē remissior ad pugnam est factus quin etiam suos ita allocutus est: ut diceret eos ita prandere tanq̄ cœnaturos ad inferos: hī duci suo tanquā triumphos ac uictoriam permisissent intrepide paruerūt & ita pugnantes omnes pro patria fortiter occubuerunt. Multis tamen prius ex hostibus interfectis. Vnde de hoc Stra. libro nono in descriptione Thermopylarum: Leonidas inquit Sane paucis adiunctis finitimis cōtra tot Persarum milia hominum ualentissimorum tunc ope locorum obsistit: donec alio per montana circumeuntes tramite barbari ipsius Leonidæ commilitones conciderunt: & tunc in communem cunctorum tumulum eorū polyandrium adest & insculpta in columna. Spartanorum late uulgata inscriptio. Dic lacedæmoniis hac hospes parte iacere dum illorum rigidis legibus obsequimur. & Grauem. Pernitiosum: quia nec mare nec terra eum sustinere poterant. & Sed Neptuno compedes. Quia dicitur Xerxes bizantium ponte iunxisse: uel q; mare nauibus strauit: ut dicit Iustinus: Propterea compedes uidetur iniecisse Neptuno. & Tenebras cœlo. Quia multitudine sagittarum cælo tenebras inducebat & solis lucem auferebat.

THE. ¶ Leonidas Spartanus. Quom Xerxes in terram græciam cum decies centenis armatorum milibus aduentaret a Lacedæmoniis quingenti duce Leonida missi sunt: ut angustas Thermopylarum fauces occuparent: Epulabatur. & ecce ingens barbarorū uis a summis ingruit iugis quos ubi Leonidas aspexit: prādete inqt cōmilitones: tanq̄ apud inferos cœnaturi. Tunc facto in Persas impetu multis confossus telis ad Xerxem peruenit: eiq; diadema abripuit. occisi cor a Xerxe exectum setis hirtum inuentum est. historiam refert Aristides rerum persicarum primo. & Neptunno compedes. Quom oborta mari tempestas pontem quo Xerses iunxerat Hellespontum diruisset: ille furiis actus Hellespontum trecentis plagis affecit: compedesq; grauissimas in ipsum deiecit: cum hac insultatione. Dominus hac acerba pœna te plectit. Auctor Horodotus. & Iuuenalis. Ipsum compedibus qui uinxerat. Ennosigæum.

dubitanti. ne dum magum petit ipsum uulneraret: tu uero inqt nihil est q; respectu mei timidius gladio utaris: uel p utrūq; illū agas licet: dū hic q̄ celerrime peat.

De Leonida

HOc loci Leonidas Spartāus nobis occurrit cuius proposito ope exitu nihil fortius. Nam cū. ccc. ciuibus apud Thermopylas toti Asiæ obiectus grauem illum & mari & terre Xerxem nec hominibus tātum terribilem: sed Neptuno quoq; cōpedes: & cœlo tenebras minitātem pertinacia uirtutis ad ultimam desperationem redegit. cæterum perfidia & scelere incolarum eius regionis & loci oportunitate qua plurimum adiuuabatur spoliatus: occidere dimicans: q̄ assignatam sibi a patria stationem deserere maluit. ideoq; tam alacri animo suos ad id prælium quo perituri erant cohortatus est: ut diceret sic. Prādete cōmilitones mei tanq̄ apud inferos cœnaturi. mors erat denunciata: Lacedæmonii perinde ac uictoria esset, p missa: ductori intrepide paruerunt.

THyriadæ quoq; pugna pariter ac Atheniēſes & Lacedæmōii de agro thyreatiū iuicē diſſidebāt: & cū de hoc utriq; exercitus pugnaturi cōſtitiſſent: ne magnā cladē acciperēt totius belli fortunā trecētis militibus cōmiſerūt: q utriq; p ſuo dimicarēt exercitu, & dū hi pugnarēt reliq oēs i caſtra diſcederēt, in hac pugna tāta aiorū ptinacia certatū ē ut cæteri oēs occubuerint, unus tm̄ Othryades pugnæ ſuperſtes extiterit: q ne ſolus i caſtra rediret: ſeipſum iter hoſtilia cadauera gladio trāſfixit: & ſanguine ꝓprio ſcuto ſuo lras inſcripſit ΕΥΙΚΗΣΑ, uici deide cū e caſtris utriq; oēs exiſſent ad colligēda cadauera: ut ſepulturæ mādarent: nec aliq; ratione ſecerni poſſet: utri uictoreſue fuiſſent Othryadæ corpus iter cadauera athe niēſiū repertū ē: cū ſcuto ubi uictoriæ Titulus erat inſcriptus ex quo cognitū ē ipſum uictorē ſupſtitē fuiſſe & ita cōſenſu atheniēſiū lacedæmōii thyreatiū agrū ſpatio qdē āguſtū ſed laudibus amplū deiceps poſſederūt. ℣ Spatio: Quia quo ſpacio circūſcriptus erat locus ille. Ordo aūt litteræ ē: ſolū thyreatiū latius laude q; ſpatio cernit ſpecioſa pugna piter: ac morte Othryadæ. ℣ Direpta. t. ñ. p. ſ. i. ſ. i. ferme & q; ſi poſt mortē ſuā nā pax aberat a morte cū ſāguie ſuo uictoriæ titulū ſcuto ſupinſcripſit ac ſi diceret i ipo mortis articulo: & ē mod⁹ dicē di tm̄ nō ꝓ ferme Vale, ppemodū peculiaris. ℂ Othryadæ. Argiuis ac lacedæmōiis de Thyreate agro diſceptātib⁹ Amphictyōes ſtatuerūt ut utriq; pugnā cōmitterēt: & ager uictoribus adiudicaret: Itaq; Lacedæmōes Othryadē: Argiui Therſandrū creant iperatorē, qbus deinde pugnātibus duo ex argiuis Agenor & Chromius ſupſtites uictoriā i urbē renūciāt, p ſummā poſtea qeté Othryades q ſupfuerat: ſemifractis initēs haſtis cæſoq; ſcuta corripiēs Trophæū erexit: ex ꝓprio iſcribēs cruore Διὶ Τροπαιούχῳ, Ioui i cui⁹ ptāte ſūt Tropæa, dehinc orta utriq; diſcordia Amphictyones quom in rē p̄ſentē ueniſſent: uictoriā Lacedæmōiis adiudicāt, ut Chryſermus peloponeſia coq; tertio tradit & Herodotus. ℣ Thyreatiū ſolū. Thyrea de q̄ certamē inter argiuos & Lacedæmōios fuit: i mediis utriuſq; ciuitatis finibus poſita: dī & Thyre nūero multitudinis ex ꝓtractiōe. uñ icolæ Thyreatæ: ut Tegeatæ: & gīie fœminino Thyreatis. hæc Stephanus.

THE.

De Othryadæ.

OTh Thryadæ quoq; pugna pariter ac morte ſpecioſa Thyreatium laude quam ſpatio latius ſolum cernitur: qui ſanguine ſuo ſcriptis litteris direptam hoſtibus uictoriam tantum non poſt fata ſua in ſinum patriæ cruento trophæi titulo retulit.

De Epaminonda.

EXcellentiſſimos Spartanæ uirtutis ꝓuentus miſerabilis lapſus ſequit. Epaminondas maxima thebaq; felicitas idēq; Lacedæmōiis prima clades: quū uetuſtā eius urbis gloriā inuictāq; ad id tēpus publicā uirtutē apud Leuctra & Mātineā ſecūdis prœliis cōtudiſſet traiectus haſta ſanguine & ſpiritu deficiēs: recreare ſe conātes primū an clipeus ſuus ſaluus eſſet: deinde an fuſi hoſtes penitus forēt interrogauit: q poſt quā ex ai ſentētia cōperit: nō finis inqt cō militones meæ uitæ: ſed melius & altius initium aduenit. Nunc. n. ueſter Epaminondas naſcit: qa ſic morit. Thæbas ductu & auſpiciis meis caput græciæ factas uideo: & fortis & animoſa ciuitas Spartana iacet armis noſtris abiecta: amara dominatiōe græcia liberata eſt: orbus quoq; nō tamē ſine liberis morior: quoniā mirificas filias Leuctra & Mātineā relinquo: e corpe deinde ſuo haſtā educi iuſſit: eoq; uulnere exſpirauit: Q d ſi eum dii immortales uictoriis ſuis perfrui paſſi eēnt:

OLI.

EXcellētiſſimos Spartāæ ciuitatis. Epaminōdas bellicæ artis gloria p̄ſtās prius docuit Lacedæmōios: q græciæ regnū occupauerāt uinci poſſe: & eoq; opes frāgiliā apud leuctra prio fudit atq; fugauit illoq; exercitū: cū Cleōbroto duce: q tanta cū ſpe fuerat a Lacedæmōiis aduerſus Thebanos miſſus: ut nihil ꝓrſus de uictoria dubitarēt, q cū ad Leuctra uēiſſet: ac diligēter hoſtiū uires: & cōſilia cognouiſſet: tādē itellexit illos oībus rebus eē ſupiores, ſed q; ñ tāta cū opiniōe ciuiū uenerat Cleōbrotus ut redire nō poſſet niſi cū magna ciuiū offenſiōe: ré pugnæ cōmiſit & a thebāis Epaminōda duce ſupatus: magnā p̄riæ ſuæ cladē intulit: adeo ut niſi eēt accitus ex ægypto Ageſilaus actū eēt de re Lacedæmōioq;. erat. n. ad eā neceſſitatē puētū: ut mulieres arma ſumere coactæ fuerīt: ad urbis mœnia defendēda: rurſus apud Mātinæā cū utriq; exercit⁹ cōſtitiſſent: ueritus Thebāos in acie ſegnius pugnaturos his uerbis & oratiōe hortatus ē, ut diceret captiuitatē uxoq; liberoq; p̄riæ ſibi ante oculos ꝓponerēt: ipſius quoq; urbis mœnia ſolo paulopoſt adæquāda niſi fortiter agerēt qbus aīati Thebāi ciues Lacedæmōios acri pugna ſuperarūt. Frōtinus li. i. ca. xi. Epaminōdas inqt dux Thebanoq; aduerſus Lacedæmōios dimicaturus ut nō ſolū milites uiribus ſuis: ueq; ēt affectibus iuuarent: ꝓnūciauit in cōciōe deſtinatū lacedæmōiis ſi uictoria potirent oēs uirilis ſexus iterficere: uxoribus āt eoq; & liberis i ſeruitutē adductis thebas diruere: q̄ cōcione cōcitati prio īpetu thebāi Lacedæmōios expugnauerūt, de hoc uiro & Cice. in epiſtolis ad. L. Luceiū dicit. n. quē noſtrū ille moriēs apud Mātineā epimanōdas nō cū q̄dā miſeratiōe delectat? q cū denicq; ſibi ſpiculū auelli iubet poſtq̄ ei pconctanti dictū ē clipeū ſaluū eē ut ēt in uulneribus dolore æquo aīo cum laude morereť. ℣ Inuictā publicā uirtutē. Quia & ſi multi ex lacedæmōiis oppſſi ſunt publice: tī oīum belloq; ad id tēpus ſupiores extiterāt. ℣ Leuctrā & Mātineā. Leuctra oppidū ē boetiæ haud ꝓcul ab helicōe iuxta lebadiā & Cheronæā teſte Stra. li. ix. in deſcriptiōe boetiæ: dicit. n. iacet āt Helicōis & Cheronææ mediū iuxta coronæā Leuctra in eo tractu ſunt ubi epaminōdas lacedæmōios ingēti ſuperās p̄lio: eoq; calamitatis & cladis initiū repit: ex eo. n. tpe græciæ principatū ultra recupare nequerūt, quē prius adepti tenebāt, p̄ſertim poſtq̄ ſecūdo apud Mātinæam

Epaminōdæ uirtus

cõgressi rẽ infeliciter gesserũt, unũ tñ illis q̃q̃ hũc in modũ afflictis pmãsit: ut nullo⁊ alio⁊ ditiõi subacti sint, usq; ad Romano⁊ imperiũ a qbus eis habitus pdurat honos pp regẽdæ ciuitatis ꝓbitatẽ. monstraſ sane locus ipse in uia q̃ ex platæis ducit ad thespias. Mãtinæa uero fuit in Arcadia eodẽ teste, sed ut uult nũc nõ extat, nã Epaminõdas inqt Mãtinæã supatis secũda pugna Lacedæmõiis illustrẽ reddidit in q̃ & ipse obiit, hæc ãt euanuit. ℣ Sed melius & altius: initiũ uitæ. Quia fama uirtutis meæ apud posteros æterna manebit. ℣ Ciuitas spartana. Sparta metropolis ciuitas ẽ Lacedæmoni⁊: hoc ẽ principalis q̃ alio noie Lacedæmõ dr̃ quãquã nõnulli uelint Lacedæmona regionẽ eẽ. Spartã uero urbẽ. Iust. li. xi. Thebani inqt auxiliãtibus atheniẽsibus: bellũ his intulere scilicet Lacedæmoniis quæ ciuitas ex infimis incrementis uirtute Epaminõdæ ducis ad spem imperii græciæ erecta est.

Mãtinæa

THE. ℂ Leuctram. Leuctra numero multitudinis & neutro genere declinaſ: ex Stra. Plutar. Suidæ monimẽtis Eustathio: cæteris. Pausanias και εσ Λευκτρα αφικνειται δι Ταβοιω Τια.

OLI. ANe Theramenis qdẽ athenien sis. Subactis atheniẽsib⁹ ut dixius in capi. de somniis Lyxãder Lacedæmoni⁊ dux triginta ꝓtores ipposuit q paulopost facti sunt trigita tyrãni, nã illo⁊ opa sublato de medio Alcibiade cui⁹ metu reprimebanſ sæuire cœperũt i plæbẽ atheniẽsem & i populũ uniuersum crudelẽ tyrãni dẽ exercere, nã tanti ultoris uidelicet, Alcibiadis metu liberati miseras urbis reliqas cædi⁹ & rapinis crudeliter exhauriũt, qd cũ Theramẽi uehemẽter displiceret: eo⁊ libidini⁹ sæpissimæ obstaret iniecto falso crimĩe: i carcerẽ ꝓiecerũt: eiq; uenenatũ poculũ paulopost hauriẽdũ miserũt, qd cũ forti aĩo & indubitãter hausisset: qd poculũ uenenatũ missum in fundo remãserat: & tũc terræ incussit dicens. Hoc Critiæ ꝓpino: erat ãt unus ex trigita: hi uero fuerũt a thrasibulo eiecti: & critias iterẽptus. ℣ Critiæ ꝓpino. Quasi diuinãs qd futurũ erat: ut exigerenſ oẽs & Critias occideret. Cic. li. i. tusculanar⁊. Quã me delectat inqt theramenes, quã elato aĩo ẽ: & si. n. flemus cũ legimus: tñ nõ miserabiliter uir clarus emoriſ: q cũ ẽt cõiectus in carcerẽ triginta tyrãno⁊ iussu: uenenũq; ut siciẽs ebibisset: reliquum sice poculo eiecit ut id resonaret quo sonitu reddito arridẽs ꝓpino inqt hoc pulchro Critiæ q in eũ fuerat deterrimus: græci. n. i cõuiuiis solẽt noĩare cui poculũ traderi sint, lusit uir egregius in extremo spiritu cũ iã p̃cordiis susceptã morte contemneret, uereq; ei q uenenũ pbuerat mortem eam est auguratus q̃ breui consecuta est. ℣ Profecto est tam fortiter mori. Tã constanter mori est ipse uero mortem pœnarum finem esse iudicauit. ℣ Litteris & doctrina. Est endiadis: idest doctrina litterarum.

Propinare

THE. ℂ Theramenis. Theramenes Isocratis auditor Agnonis. F. ex Acticæ tribu Stiria: q rogationes alias tulit & duas imprimis ĩprobas: ex Arginusis inhumationẽ militũ suffragãte sibi Callixẽo: trigitaq; Tyrãno⁊ dominatũ quo populus opprimeret. Itaq; fortitus ẽ dignũ uita finẽ: ab hiis. n. trigita sublat⁹ ẽ iudicio Critiæ. Sunt q dicãt ab ara auulsum quo cõfugerat, ob ingeniũq; uersatile Cothurnũ uocatũ: q⁊ in seditiõe utrarũq; partiũ eẽt: iseruiẽsq; rpigña: uel sub hastã bõa publicari: uel Cicutã sorbere: uel exulare. Natus apud insulã Cæã ab Agnone adoptatus ẽ a Thucydide tñ laudat. ℣ Litteris & doctrina. Nã studio sapiẽtiæ claruit: & ꝑter Isocratẽ Prodico chio dedit operã. Scripsit ãt declamationũ libros tres item de similitudine sermonis: de comparationibus: de figuris. & alia q̃dam.

OLI. Theogenis ANe Numãtino uero Theogeni. Cũ Numãtiã obsideret Scipio posterior cõplures oppidãos ex urbe ꝓgressos ad colligẽda frumẽta pallãtes p agros occidere uetuit, q⁊ diceret eo facilius qcqd frumẽti eẽt in urbe cõsumpturos eẽ quo plures eẽnt, nã qd portabaſ in urbẽ per eos q exierant ad pauco⁊ dierũ usum erat igitur cõsumptis omnibus q̃ ad uictũ p̃starent desperatisq; socio⁊ & alio⁊ auxiliis cum iam famis extremitatẽ diutius toletare non possent: ne in seruitutem uenirent cõsilio Theogenis se inuicem tradentes neci omnes occubuere: sed de hac fame: & necessitate uidebimus li. vii. capi. de necessitate. ℣ Præstaret. Superaret, excelleret. ℣ Vicum suũ. Quem habitatione sua totũ occupauerat. ℣ Tam forti lege. Vt inter se de uita certarent.

soſpes glorioſior patriæ mœnia non intraſſet.

De Theramene.

ACne Therameni qdẽ athenienſis in publica cuſtodia mori coacti parua mẽtis cõſtãtia: i q̃ triginta tyrãno⁊ iuſſu porrectã ueneni potionẽ nõ dubitãter hauſit. Quodq; ex ea ſupfuerat iocabũdus illiſum humo clarũ edere ſonũ coegit. Reddẽſq; ſeruo publico q eã tradiderat: Critiæ iqt ꝓpino: uide igiṫ ut hoc poculũ ad eũ cõtinuo perferas. erat ãt is ex triginta tyrannis crudeliſſimus. ꝓfecto ſupplicio eſt ſe liberare: tam facile ſuppliciũ ꝑperi. Itaq; Theramenes ꝓinde ac i domeſtico lectulo moriẽs uita exceſſit: inimico⁊ exiſtimatiõe punitus: ſuo iudicio finitus. ſed Theramenes a litteris: & doctrina uirilitatẽ traxit.

De Theogene.

NVmãtino uero Theogeni ad cõſimilem uirtutẽ capeſſendam: q̃ſi magiſtra gẽtis ſuæ ferocitas extitit. perditis nãq; & afflictis rebus Numãtino⁊: quũ oẽs eius ciues nobilitate: pecunia honoribuſq; ꝓſtaret: uicum ſuũ qui in ea urbe ſpecioſiſſimus erat: contractis undiq; nutrimentis ignis incẽdit: ꝓtinuſq; ſtrictum gladiũ in medio poſuit ac binos inter ſe dimicare iuſſit: ut uictus inciſa ceruice ardẽtibus tectis ſuperiaceretur: qui cũ tam forti lege mortis omnes abſumpſiſſet ad ultimũ ſeipſum flammis immiſit.

VErum ut æq̃ Po.Ro.Carthagine capta,idē Scipio posterior Carthaginē quā supior tributariā fecerat: expugnauit:in cuius euersiōe cū Hasdrubal in Scipiōis deditionē ueniſſet:eius uxor indignata:q; se liberisq; cōtēptis sibi soli cōsuluiſſet ne in captiuitatē ueniret:secū duos filios mortē nō recusantes i arcis fastigia trahens se cū illis in urbis incēdiū p̄cipitē dedit,fuit āt huius Hasdrubalis uxor q filiā suam noie Sophonisbā Syphaci numidaꝝ regi dederat uxorē:ne i Romanoꝝ societatē ueniret secūdo punico bello:q̃ quidem & ipsa nihil a mīe degenerans misso a Masinissa:qui per nuptiarum occasionē uolebat illā a captiuitate uindicare:cū non posſet:ueneno illud fortiter hausit.℣ Exprobrata,improperata impietate quod sui & liberorum oblitus esſet. OLI.

De uxore Asdrubalis.

VErū ut æquæ.P.R.inimicæ urbis excidiū referā Carthagine capta: uxor Asdrubalis exprobrata ei ipietate q; a Scipiōe: soli sibi impetrare uitam contentus fuiſſet:dextra læuaq; tres cōmunes filios mortem non recusantes trahens incendio se flagrantis patriæ obiecit.

De duabus puellis Syracusanis.

MVliebris fortitudinis exemplo æquæ fortem duaꝝ puellaꝝ casum adiiciā.Cū pæstifera seditione syracusaꝝ tota regis Hieronis stirps euidētissimis exhausta cladibus ad unicā filiā Harmoniam uirginē esſet redacta:& in eā certatim ab inimicis impetus fieret:nutrix eius æqualē illi puellā regio cultu ornatam hostilibus gladiis obiēcit: quæ ne cum ferro q̃dem trucidaret cuius esſet cōditionis ederet: ꝓclamauit admirata illius animū Harmonia:& tātæ fidei supereſſe non sustinuit. Reuocatosq; interfectores profeſſa quæ nā esſet in cædem suā conuertit.Ita alteri tectum mēdacium:alteri ueritas aperta finis uitæ fuit. THE. OLI. Hiero nymi syracusani tyrannis

De Patientia. Cap. III.

EGregiis pariter uiroꝝ ac fœminaꝝ operibus fortitudo se oculis hominū subiecit: patiētiāq; in mediū ꝓcedere hortata est: non sane infirmioribus radicibus stabilitā:aut minus generoso spiritu abundātē:sed ita similitudine iunctā:ut uel ex ea:uel cū ea nata uideri possit. THE. OLI.

De Mutio Scæuola.

QVid.n.his quæ supra rettuli facto Mutii cōueniētius? quū a Porsena rege Aethruscorū urbē nr̄am graui ac diutio bello urgeri ægre ferret:castra eius clā ferro cinctus itrauit: immolātēq; ante altaria conatus ē occidere: cæteraꝝ inter molitionē pii pariter ac fortis ꝓpositi oppressus:nec cām aduēt9 texit:& tormēta q̃topere cōtēneret mira patiētia ostēdit.Perosus.n.credo dextrā suā q; eius ministerio i cæde regis uti neq̃ret:iniectā foculo exuri passus ē.Nullū ꝓfecto dii immortales admotū aris cultū attēsioribus oculis uiderūt:ipsum quoq; Porsenā oblitū perilui:nec ad mortē minus aī ē:q̃ fuit ad cædē & facere & pati fortia Romanū ē,nō unus ego i te hos aios gessi,lōgus est post me ordo idē petētiū decus: ꝓinde in hoc discrimen si iuuat accingere:ut in singulas horas capite dimices OLI. Scæuolæ uirtus

tuo:ferrū hostēq; in uestibulo habeas regiæ,hoc tibi iuuentus Romana bellū indicimus nullā aciē nullū plius timueris:uni tibi cū singulis res erit,tūc regē simul ira incēsum piculoq; cōterritū ad terrēdū adolescētē qui metu pœnaq; expromeret qd illud eēt:qđ p ambages minaret:torméta afferri:& ignē parari iussisse quo tanq uictima immolaret:illū uero ut regi ostēderet q̄ facile torméta cōtēneret:dextrā foculo iā icēso:spectātibus oībus iniecisse:& exuri passum eē:inde Scæuolā fuisse nominatū:q̄si sine uola:hoc é sine media pte mānus,q̄ uola dr: uñ dr inuolare,Diony,q hāc historiā multo plixius narrat nullā prorsus de hac patiētia mētionē facit,¶ Inter molitionē culi sui ultionē suā uertere in admirationē coegit. Nā reuertere iqt ad tuos Muti:& eis refer te quū uitā meā petieris a me uita donatū:cuius clemētiā nō adulatus Mutius tristior Porsenæ salute:q̄ sua lætior: urbi se cū æternæ gloriæ cognomine Scæuolam reddidit.

Scæuola unde

pii pariter,Paratū dū pararet piissimū ppositū adimplere,¶ Pii,Quia p patria liberāda id facere,¶ Fortis,Quia morte non formidaret,¶ Cām aduētus,Quia ingenue cōfessus est se ad occidēdū regē uenisse,¶ Adulatus,Nā Mutius q̄si remunerās meritū qñ qdē inqt: rex ē apud te uirtutis honos: ut beneficio tuleris a me q; minis neqsti,ccc, cōiurauimus iuuētutis Ro,principes:ut in te hac uia grasseremur mea prima sors fuit:cæteri ut cūq; ceciderit, primi quo ad te oportunum fortuna dederit suo quisq; tempore aderit,

De Pompeii patientia.

POmpeii etiam probabilis uirtus:qui dum legatiōis officio fungeretur a Gentio rege interceptus:quum senatus cōsilia prodere iubereť:ardenti lucernæ admotum digitum cremandū præbuit:eaq; patientia regi simul & desperationē tormentis quicquā ex se cognoscendi excussit: & expetēde.P.R.amicitiæ magnam cupiditatem ingenerauit.

THE. ¶ Facto Murii &c,Mutii Scæuole patiētiam Milesius Aristides historiaq; iiii,refert: ut Liuius,exēplū pene par Agatharchides Samius req; Persicaq; secūdo memorat,Xerses inqt īgruebat in græciā cū qnquies centenis hominū milibus:ac ad Artemisiū stabat ī ancoris, Atheñ,itaq; pturbati: fratrem Themistoclis Agesilaū miserūt exploratū,tametsi pr Neocles utrāq; eū amisisse p quietē uiderat,is inter barbaros habitu Persico quō uersareť: errore ductus interemit Mardoniū regii corpis stipatorē:quē Xerxem putabat,Cōprehensus & ad regē tractus immolatuq; offendit ad Solis arā:in q̄ dexterā imponens:quō aliquādiu uim supplicioq; sine ullo gemitu toleraſſet e uinculis emissus é,hac adiecta uoce,huiusmodi sunt oēs Atheniēses quod si nondū credis: læuam quoq; iniciam,Quo spectaculo territus Xerxes Agesilaum seruari iussit,hæc ille,

OLI, Pōpeii patientia

POmpeii ēt laudibus,Pompeius in asia legatꝰ cū p illyricū nauigaret iterceptus é ab illyricis:& cū a Gētio illyricoq; rege & hoste Po,Ro, cōsilia publica pdere iubereť:digitū lucernæ ardēti admodū exuri passus ē:ut oñderet nec supplicio qdē mortis īduci unq̄ posse: ut cōsilia publica īdicaret,quo facto:& regi desperationē induxit tormētis ex se qcq̄ cognoscēdi: & cupiditatē amicitiæ cū,P,R,iūgēdæ,hūc regē Lucinius consul bello postea superauit: cū uiolata fide rebellasset,q cū uxore & liberis romā missus é,¶ Incussit iniecit:induxit,¶ Ad ciuiliū bellorq;,Hoc iō dixit qa cōmemorationē fecerat,C,Pōpeii qui postea bellū ciuile gessit,

De Præsto eé

OLI,

VEtusto Macedōiæ more regi Alexādro nobilissimi pueri pśto erāt sacrificāti:e qbus unꝰ thuribulo accepto ante ipsum astitit: ī cuius brachio carbo ardēs delapsus est:quo & si ita utebať: ut adusti corporis eius odor ad circunstantiū nares puenireť:tamē & dolorē silentio pressit:brachiū immobilē tenuit:ne sacrificiū Alexādri aut excusso thuribulo impediret:aut edito gemitu aures regias aspergeret. Rex quoq; patientia pueri magis delectatus: hoc certius perseuerantiæ experimentū sumere uoluit, cōsueto enim sacrificauit diutius:nec hac re eum a proposito repulit.Si huic miraculo Darius inseruisset oculos: scisset eius stirpis milites uinci non posse.cuius ifirmā ætatem tanto robore præditam animaduertisset.

Externa.

OLI,

VEtusto Macedōiæ more,Hoc tractať a Plutarcho in uita Alexādri regis macedonū:cui sacrificanti cū plures nobilissimi adolescētes ambitiose administrarēt:unus sumpto Thuribulo pśto astitit,in cuius brachiū ignitus carbo delapsus doloré creauit:quē tādiu puer passus é:quoad sacrificaret Alexāder,nā nec brachiū mouere ne excusso Thuribulo pturbaret sacrificātē:nec uocē emittere: ne effœmiationé aut ullā aī mollitiē indicaret ausus est,Alexāder quoq; hac re cognita in longū distulit sacrificiū:ut pueri patiētiā multo magis pbaret,¶ Præsto erāt,apparebāt ministrabāt,¶ Carbo ardens,i,pruna,¶ Odor,q græce dr nidor:latine ustrina ab urendo,¶ Et doloré silentio pressit,Duo dicit ī qbus mira pueri patiētia significabať:nec mouisse brachiū:nec uocem quidē ullam emisisse,¶ Aspergeret,Turbaret:impleret:obsonaret,¶ Certius: Firmius expectando nunquid puer uocem emitteret,¶ Diutius sacrificauit,in longius distulit sacrificium,¶ Si huic miraculo Darius,Si Darius inquit hoc miraculū conspexisset:intellexisset profecto:eius gentis milites uinci nō pos-

Præsto eé

se:cuius puerilem ætatem tanta patientia præditam cognouisset.⁊ Eius stirpis:gentis scilicet Macedonum.
¶ Consueto.uetusta exemplaria habent:consulto.

THE. OLI. Philosophiæ laus

ESt & illa uehemés.ita qdé & militaris disciplinæ rõ:hominũ aios patiétia corroborat atq; confirmat: & labor& patiétissimos facit:sed hoc idé facit philosophia.⁊ Animi militia.Patiétia q̃ a philosophia nascit.⁊ Venerabiliũ sacro& antistes.Veluti q̃dã sacerdos q̃ p̃cepta tradit:q̃bus hoies ad bene beateq; uiuendũ instituunt.⁊ Doctrina uenerabiliũ sacro&.Quibus ex homine uitia pellunt: & in eũ uirtutes inducunt.⁊ Quæ ubi pectore.philosophia si ab hoie recepta fuerit.& oia ex eo uitia depellit:& eũ robore uirtutis cõfirmat: ita ut nullo ai affectu ab officio discedat.⁊ Potétioré q̃.m. Facit ut hõ metũ uicat atq; doloré.qa nec metu nec dolore p̃sentis mali ab officio discedit.

Quid in homine faciat uirtus & philosophia.

ESt & illa uehemés & cõstãs ai militia litteris pollés:uenerabiliũ doctriæ sacrorũ Antistes Philosophia:q̃ ubi pectore recepta é: hoium ihonesto atq; inutili affectu depulso:totũi solidæ uirtutis mũimẽto cõfirmat:potẽtiuiq; metu ac dolore facit.

De Zenone Eleate.

OLI. Zeno eleates

INcipiã aũt a Zenone eleate:qui quũ esset in dispiciendarerũ natura maximæ prudẽtiæ: inque excitãdis ad uigorẽ iuuenũ ais promptissimus:præceptor& fidẽ exẽplo uirtutis suæ publicauit.patriã.n.egressus in qua frui secura libertate poterat: Agrigẽtũ miserabili seruitute obrutũ petiit: tãta fiducia ingenii.ac mor& suorum fretus:ut sperauerit & Tyranno:& Phalaridi uesanæ mentis ueritatẽ a se diripi posse.Postquam deinde apud illum plus consuetudinem dominationis:q̃ consilii salubritatem ualere animaduertit:nobilissimos eius ciuitatis adolescentes cupiditate liberandæ patriæ inflammauit:cuius rei cũ indicium ad Tyrannũ manasset: conuocato in forum populo torquere eũ uario cruciatus genere cœpit:subinde quærens quos nam consilii participes haberet:at ille nec eorum quempiam nominauit: & proximum quenq; ac fidelissimum Tyrãno suspectum reddidit: increpitansq; Agrigentinis ignauiam ac timiditatem effecit:ut subito mentis impulsu cõcitati:Phalarim lapidibus prosternerẽt.Senis ergo unius eculeo imposito non supplex uox:nec miserabilis eiulatus sed fortis cohortatio totius urbis animum:fortunamq; mutauit.

De alio Zenone.

ELusdem nominis philosophus quũ a Clearcho Tyranno:de cuius nece cõsilium inierat torqueret:supplicii pariter atq; indicandor& desperationẽ excuteret.s.noiatis ꝓximis & fidelissimis eius & se destitutũ eẽ intelligeret.⁊ Increpitas.Hoc mõ miror ignauiam uestrã Agrigentini:q; ꝓ his q̃ tollero uos huic tyranno seruire decernitis.Cicero lib.ii.Tusculanarum q̃stionũ.proponatur inqt zeno Eleates:q perpessus omnia potius q̃ conscios delendæ tyrannidis indicaret.

Agrigentũ

¶ Agrigentum.Siciliæ ciuitas ab amne proximo:ut sentit Duris:uel ab Agrigento Iouis & Astero pes oceani filiæ:ut in suis originibus refert Ianus.Agrigentum.græce uocatur Acragas:unde Polybius oppidũ simul & amnem dictum putauit a bonitate soli:ut sit Acragas quasi ακραγησ.idest summa terrarum propter ubertatem.

THE.

ELusdẽ nominis philosophus.Diogenes Laertius de uita philosophor& dissentit a Valerio.non.n. duos fuisse Zenones q cruciati fuerint:sed unũ senioré:nec duos tyrános:sed unũ Clearchũ cuius tormẽta supauit.ego ãt hũc errorẽ inde manasse crediderim:qd̃ & Heraclides dicit:q; alii Mordicus abscidisse aurẽ:ut Valerius:alii nasum ut Demetrius:alii neutrũ factũ eẽ dicũt:inter quos Antistenes:sed linguã

OLI.

abſciſſam & dētibus cōtritā:in eius faciē expuiſſe. Alii unū hæc oīa feciſſe & āt ſiue naſum mordicus abſcidiſſe:& cū oīno cōſcios cōiuratiōis ꝓferre cogeret:linguā dētibus cōſciſſam in os tyrāni cōſpuiſſe:quo facto ciues tyrānū lapidauerūt:& inde ortū:ut hæc duo feciſſe uiderent:atq; alterū ꝓ altero poſitū.nā cōſtat Zenonē ſtoicū ad nonageſimū ætatis annū pueniſſe:ſemp integrū & īcolumē:ac ſine morbo:& ut refert Apollōius:cū abiret ex ſchola lapidē offendiſſe:digitū ꝓfregiſſe:ac māu terrā feriētē dixiſſe:ex Niobe uenio:qd me uocas:& cōtinuo ſe ſtrāgulantē interiſſe.alii uero dicūt q; cū gingiuarū dolore laboraret cōſilio medicorū ſe a cibo duos dies cōtinēter abſtinuit.quo facto ita cōualuit:ut medici eum quouis gēre cibi ꝓmitterēt:ut hic q; ſe ſatis inuita fuiſſe diceret ī ieiuniis ꝓſiſtēs inædia cōſumptus ē. De Clearcho duce lacedæmō loqs li.ii.cap.ii. Lapſaco ꝓ ipē lapſatus ab equuleo.

THE. C Clearcho. Antiq codices:parti Clearcho:ptim Learcho:parti Nearcho: quā lectionē ꝓbat Ianus. Apud.n. Suidā ſicē. Zeno Teleutagoræ.F.Eleates:aſſectator & æqlis Pithagoræ democritiq;.nā floruit olympiade.lxxviii. Xenophanis auditor fuit:is quom tentaſſet a Tyránide Nearchi.uel ut alii Diōedōtis Eleā patriā libetare cōprenſus:& indicare conſcios iuſſus linguam ſuam mordicus amputauit: atq; in Tyrāni faciē expuit:demū coniectus in mortariū crebris ictibus contuſus expirauit.

OLI. ALis patiētiæ æmul9 Anaxarch9: Anaxarchus Diomedis Smyrnæi ut qdā dīt:ut alii uero Metrodorichii auditor olympiade cētesima & uigeſima uiguit.hic ēt cū Alexādro cōgreſſus ē.& de regē natura apud eū acutiſſime diſputās:ī eius familiaritatē ſe facile īſinuauit: habuit nicocreōtē cypri Tyrānū acerrimū inimicū:cuius odii principiū inde ortū eſt.q; cū Anaxarchū Alexāder in cōuiuio aliquādo interrogaſſet qd nā de cœna illa ſentiret: cuncta magnifice īqt o rex:uerē oporteret iā Satrapæ cuiuſdā caput appōi Nicocreōtē ſemp intuēs. quo ille indignatus poſt Alexādri mortē: cū Anaxarch9 naui forte ueheret diuinituſq; cypro apuliſſet:ab illo captus crudelibus pœnis affectus ē.nā eū Tyránus malleis ferreis cædi iuſſit.hinc illud celebre dictū gemiaſſe dicit. tūde tūde Anaxarchi ſaccūlū.nā Anaxarchū nihil teris: ꝓ ſacculo corp9 ītelligebat.ꝓ Anaxarcho ipſius animā īteriorē. Ci.l.iii. Tuſcula. de Anaxarcho demetrico cogitret q cypri in māus Nicocreōtis regis incidiſſet:nullū gēus ſupplicii depcat9 ē nec recuſauit. ſunt q dicūt hūc ꝑciſam linguā in os Tyrāni cōſpuiſſe.ꝙ Inuicē. Viciſſim qa ſicut ille tormētis ita hic maledictis.ꝙ Multorū aures. Deplorat quodāmō Anaxarchi fortunā.ꝙ Attonitas habuerat. Obſtupefecerat.ꝙ Terræ conditionē. Quomō cōſtituta ſit.ꝙ Ambitum maris. Quod terras ambit.ꝙ Syderum motus. Quia alia ſidera alium curſum habent.ꝙ Totius denicq; mundi.ideſt cœli.& græce dixit.nam οκοσ προσ mundus & cœlū dicit.

Nicocreon Tyrānus

OLI. Theodoti patientia

IN Theodoto quoq; uiro. Cōiuratio in Tyrāni caput facta indicat ꝑ Galonē quēdā æqualē Hieronymi ēt inde a puero in oīa familiaria iura aſſuetū:iudex unū ex cōiuratis Theodoti:a quo ipſe noīatus erat:noīare potuit q cōprehēſus exēplo traditusq; Andromodoro.torquēdus de ſeipſo haud cūctāter faſſus cōſcios celabat.poſtremo cū oībus intolerādis humānæ patiētiæ cruciatibus laceraret uictū malis ſe ſimulās:auertit a cōſciis in īſontes inditiū Thraſonē ēt auctorē cōſilii mētitus nec niſi tā potēti duce cōfiſus rē tātā auſuros fuiſſe.noīabat āt eos quorū capita uiliſſima fingēti inter dolores gemituſq; occurrerūt maxie aīo Tyrāni credibile īdiciū Thraſo noīatus fecit:itaq; extēplo tradit ad ſupplicīū adiectiq; pœna cæteri iuxta īſontes: tū ſociorū nemo:dū cōſcius cōſilii diu torqret:aut latuit:aut fugit:tātū illis in uirtute ac fide Theodoti fuit fiduciæ:tātūq; ipſi Theodoto uirē ad arcana occultāda.ꝙ Fidiculas. Neruos:& chordas tortiles qbus tormēta dant.ē enim diminutiuum a fidis.ꝙ Laminas. Scilicet ferreas.ꝙ Extimuit. Scilicet candentes & accēſas.ꝙ Satellitem. Scilicet Thraſonem quem licet Valerius non nominet:Liuius tamen ita nominatū fuiſſe dicit. Theodotos.xx. fuiſ

electum est: inter quos fuit hic Syracusanus: quem etiam de re militari scripsisse legimus.

℄ Theodoro. Antiqua exemplaria habent omnia Theodoto.

THEOLI. Gymnosophistarum patientia

APud indos uero patiētiæ. Soli. de his ait indi gymnosophistas habeť q ab hortu usq; ad solis occasum cōtētis oculis orbē cādētissimi syderis cōtuenť: ī globo ignis rimātes secreta q̄dā: hareniscq; feruētibus ppetē diē alternis pedibus īsistūt. Stra. li. xv. de his multa: q̄ qa lōga nimis: p̄termittēda duxi ueꝛ illud ad hāc rē satis erit: q; Onesicritus scri. se missum ab Alexādro: ut cū gymnosophistis loq̄reť: q; Alexāder audiuissēt eos nudos sedere & tolerātiam exercētes ī honore maxio haberi: ad hos uēisse &. xv. hoīes iuenisse. xx. stadiis ab urbe aliū ī alio gestu: uel stātē: uel sedētē: uel iacētē nudū & usq; ad uesperā īmotū. postea ī urbē discedere: sed oium difficillimū eē solē ppeti a deo calidū: ut nemo alius nudis pedibus. sī meridie p terrā ire facile ferret. locutúcq; cū uno eorū noīe Calāo q postea usq; ī Persiā Alexādrū secutus ē: nec illud p̄termittēdū cēseo q; Aristobol⁹ dicit uidisse se sophistas duos ex taxilis utroscq; Bragmanas: alteꝛ seniorē tōsum: alteꝛ iunioré comatū: quos discipuli seq̄bāť: hos deide ad Alexādri mēsam assistētes cenare: & patiētiā docere: postea ī locū quēdā. pximū secedētes senioré supinū & solē & hibres tolerare. iā. n. pluebat uere icipiēte. iunioré uero ī altero pede stātē lignū tricubitale amba⁹ māib⁹ sublatū: sustētare. pede āt iā defesso rursum ī alteꝛ imutare: atq; ita cottidie pseuerare: ex his cōtinētiorē iussum fuisse iuniorē: q cū aliq̄diu regē secut⁹ fuisset. domū reuersus ē: & eo relicto iussit siqd uellet ad se uēire. Alteꝛ usq; ad extremū secutū & uestē & uitā apud regē imutasse. & cū a qbusdā icreparet reſpōdisse. q. lx. exercitatiōis annos cōplesset quos ꝓmiserat Alexādrū filiis ei⁹ dōa pluria dedisse de his quoq; Pli. li. vi. nat. hi. & Lucāus li. viii. mētionē facit. Ci. li. v. Tuscu. q̄stionū iqt. q̄ barbaria īdia uastior & agrestior: ī ea tñ gēte primū hi q sapiētes habeť mihi ætatē agūt & caucasi niues: hyemalēcq; ui ꝓferūt sine dolore: cūcq; ad flāmā se implicauerit sine gemitu adurunť gymnosophistæ adeo sibi patiētiā: q̄si ꝓpriā uendicāt: ut uitā suā nudi sp ducāt. uñ ēt gymnophiste dīr q; nudi philosophenť ut supra dixius. ℣ Durates. Dura reddētes. ℣ Mō flāmis sine. Aut qa ut dixius harēis

OLI. Serui patiētia

feruentibus perpetē diē alternis pedibus insistūt. aut qa gymnosophistæ cū diu se satis uixisse arbitrarenť: instructo rogo uiui cōburi patiebanť. Legiť etiā de Socrate: apud. A. Geliū lib. ii. capi. i. q; stare solitus esset pertinaci statu perdius atq; pernoxa summo lucis ortu ad solē alteꝛ orientē. inconueniens immobilis iisdem uestigiis & ore atq; oculis in eundem locū directis cogitabundus: tanq̄ quodam secessu mentis atq; animi facto a corpore: temperantia quoq; fuisse eum tanta traditum est ut omnia uitæ suæ tempora ualitudine in offensa uixerit.

OLI. Virt⁹ oibus exposita

ILlud tñ seruus barbarus. Barbarus qdā Hasdrubalē ob irā interfecti ab eo domini palā obtrūcat: cōpræhēsusq; a circunstātibus haud alio q̄ si euasisset uultu tormētis quoq; cū laceraret eo fuit habitu oris: ut superāte lætitia dolores ridētis ēt speciē p̄buerit. Iustin⁹ ī fine suoꝛ epitomatū ubi de laudib⁹ hispāiæ loquiť. Sæpe tormētis iqt ꝓ silētio reꝛ creditaꝛ sunt mortui adeo illis fortior taciturnitatis cura q̄ uitæ celebrať. eadē ēt bello punico serui illius patiētia. q ultus domini necē inter torméta risu exultauit serenaq; lætitia crudelitatē torquētiū uicit. ℣ Oī mō. Oī gñe supplicii. ℣ Cōstātissime retinuit. Quia semp rīdebat.

NOn ergo fastidioso. Ergo inqt uirtus nō fastidit quenq̄ cuiusq; cōditionis sit ad se penetrare. ℣ Viuida. Feruida & uiuacia. nā segnis cōtrariū uiuido: unde & q̄si sine igne dīr. ℣ Cū aliquo psonaꝛ discrimine. Nō facit uirtus sicut ꝓsonaꝛ exceptores q magnos & dignitate p̄stātes admittūt. hūiles uero & abiectos reiiciūt. ℣ Malignū. Angustū: ut sub luce maligna. ℣ Inq; captu. Tibi inqt curā relinquit: quātū ex ea capere uelis: tantūcq; tecū semp habeas q̄tum tui animi magnitudo cōplexa fuerit: nec eiusmodi ē uirtus: ut his se quidem totam p̄beat: illius ꝓ exiguā partem concedat: sed æqualiter se omnibus exponit. nā si magni aī fueris ut ex ea te multum capere posse confidas: multum tibi ex se aufferre permittit: q; si pusilla animus fueris parum ex ea consequeris. unde extat carmen. Nobilitas sine mente ruit sapientia uiles Eleuat. haud uirtus refugit quicunq;

sequetur. ℣ Splendidam relatu. Nam omnes libenter audiunt eos: qui ex humili loco nati sunt ad summum dignitatis gradum euasisse: & ita non ex abrupto transitum facit ad sequens capitulum.

OLI. Tulli Hostilii genus

IN cũabula Tulli Hostilii. Cõstat Tullũ Hostiliũ tertiũ Romanoꝝ regẽ humili loco natũ ĩ casa pastoris fuisse educatũ. hũc Liui. dicit nepotẽ fuisse illius Hostili q fortiter pugnãs aduersus Sabinos ĩ lacũ Curtiũ lapsus ẽ: q deide locus Hostilius dictus ẽ. Dionysius plurimũ dissentit a Valerio: nã in pricipio lib. iii. hũc ex gne honesto & opibus potẽtẽ fuisse ostẽdit: dicit. n. Numa Põpilio mortuo facto iteꝝ senatus reipũ. dominus in eodẽ gne regiminis: nec inuito populo pmanẽdi cẽsuit: cõstituitq; iteꝝ ex senioribus ĩ pfinitũ q̃dã dieꝝ numeꝝ pfuturos uerbi iter reges: a qbus deide is quẽ populus ois ptulit. Tullus Hostilius rex dictꝰ ẽ. eius ãt genus hoc fuit: ex urbe Medulia, quã ab Albanis ꝓditã Romulus fœdere suscipiẽs. Ro. colãtã fecerat: uir q̃dã generosus & opibꝰ pollẽs Hostillius noie Roma cõmigrãs uxorẽ duxit ex genere Sabinoꝝ Seruilii filiã: eã ipsam q̃ gẽtilibus suis fœminis bello Sabino cõ sulueratꝫ legationẽ suscipiẽdã ꝓ uiris ad pres: quæq; ẽt uisa erat cõciliãdoꝝ ducũ cã fuisse pcipua: hic igit uir multis ĩ bellis sub Romulo militãs claris editis factoribus bello sabino ĩterfit: filiũ relinquẽs unicũ: sepeliturq; a regibus ĩ optio fori loco: uirtutẽ eiꝰ testãtis tituli in pscriptiõe dignatꝰ. ex hoc ãt filio uiro facto & illustrẽ ducẽte fœminã Tullus Hostilius ẽ genitus. uir prõptus & alacer q rex deide creatꝰ ẽ cũ suffragiis ciuilibꝰ de eo satis ex lege: tũ uero Numa secũdis auguriis firmãte q̃ populo uisa erãt & cætera. ℣ Imperiũ ro. Quia eius auus se bello sabino fortiter gessit: rex romæ creatus ẽ. ℣ Duplicauit. Quia oẽm populũ albanũ Roma traduxit euersis mœnibus & solo ꝓstratis. hæc cã fuit q; bello fidenati ĩfidi fuerũt. P. R. ℣ In altissimo maiestatis fastigio. Quia iam senex aĩum religiõibus adiecit quo antea nihil minꝰ ad regnũ ptinere putauerat.

De his q ĩfimo loco nati clari euaserũt. Cap. IIII.

IN cũabula Tulli Hostilii agreste tuguriũ cœpit: eiusdem adolescentia in pecore pascendo fuit occupata: ualidior ætas imperiũ Romanũ rexit & duplicauit. Senectꝰ excellẽtissimis ornamẽtis decorata: in excellẽtissimo maiestatis fastigio fulsit. ueꝝ Tullius & si magni & admirabilis incremẽti: dõesticũ tñ exẽplũ ẽ.

De Tarquinio Prisco.

TArquiniũ ãt priscũ ad romanũ ĩperiũ occupãdũ fortuna in urbẽ nostrã aduexit: alienũ: q; exactũ: alienioreꝫ: q; ortũ Coritho: fastidiẽdũ: q; mercatore genitũ: erubescendũ: q; etiã exule Demarato natũ patre. Cæterũ tam prosperum conditiõis suæ euentum ĩdustriũ pro inuidioso: glorioſum pro inuiso reddidit. dilatauit. n. fines Romani populi: cultum deorum nouis sacerdotiis auxit: numerũ senatus amplificauit: equestrem ordinem uberiorem reliquit: quæq; laudum eius consumatio est: præclaris uirtutibus effecit: ne hæc ciuitas pœnitentiam ageret: q; Regẽ de finitimis potius mutuata esset: q̃ de suis elegisset.

OLI.

TArquiniũ ãt. Hicẽ Tarquinius Priscus a quo supbus deide natus ẽ. ℣ Exactũ. Ciuitate eiectũ: nã exigere ĩter alia significata & expellere significat. uñ Ter. spectãdæ an exigẽdæ sint fabulæ: huiꝰ ãt expulsiõis cã fuit: q; pr̃ Tyrãnidẽ Eupili fugiebat. Exactũ. Dio. li. iiii. Nõ exactũ sed spõte discessisse dicit. cũ multaꝝ ex mercatura pecũiaꝝ dominꝰ factꝰ eẽt: nã occupãte inqt corithũ seditiõe & ĩstãte brachiadis cypselli Tyrãnide: cũ haud tutũ uideret sub tyrãnide uiuere hominem pfertim multa possidentẽ: eũq; ex familia factiõis optima tũ: cõpositis rebus suis q̃scunq; erat fieri possibile: coritho soluẽs ꝓfectus est: habensq; amicos multos ex æthruscis & bonos ꝓp continua cõmercia: maximæq; Tarquiniis urbe magna aliquando & fœlici domum sibi ibi cõstruit. & uxorẽ genere illustrẽ ducit: & cætera. ℣ Fastidiendum. Contẽnendum uili conditione hominem. ℣ Erubescendũ. Quod filius exulis regnauerit Romæ. nã huius pater Demaratus exul patria se ad tarquinios cõtulit: & ibi duxit uxorẽ: ex qua Arunte & Lucumonem genuit. Aruns grauida uxore relicta morte obiit ante patrẽ suum: qui haud ita multo post cũ diem suũ obiturus esset: ignorans nurũ ferre uentrẽ immemor in testando nepotis. solum Lucumonem reliquit hæredẽ: & puero in nulla sorte bonorum nato Egerio cognomen inditũ ẽ. Lucumo cũ omnium bonoꝝ hæres relictus in sumis diuitiis eẽt: uxorẽ nobilẽ duxit: Tanaquilẽ: q̃ cũ uiꝝ suum tarquinis nõ satis ꝓ dignitate honoratũ eẽ uideret, migrãdi Romã ꝓsiliũ dedit uiro: ubi ois repẽtina ex uirtute nobilitas fieret: & cũ ad ianiculũ uẽtũ eẽt: carpẽto sedẽti cũ uxore aqla suspẽsis demissa leniter alis pileũ aufert: supq; carpẽtũ cũ magno clãgore uolitãs: rursus ueluti ministerio diuĩtus missa capiti reposuit: id omẽ lœta dr̃ Tanaqꝰ accepisse: & cõtinuo uiꝝ cõplexa alta sperare iussisse hic igit cũ beneficiis multoꝝ sibi ciuiũ beniuolẽtiã ꝓciliasset: eo usq; ꝓcessit: ut in summã Auci regis familiaritatem ueniret: a quo liberorũ etiam tutor institutus est. & post mortem Auci regnũ intercepit. ℣ Dilatauit. Prorogauit: nam sabinos bello superauit: & eis collatiam ademit: & quicquid agri citra collatiã erat. omnemq; latinũ nomen domuit: & multas latinoꝝ ciuitates. Po. R. imperio subegit: uidelicet apiolas. corniculum: siculneã. cameriam. crustomeriũ. ℣ Cultũ deoꝝ nouis sacerdotiis. Quia augurũ collegiũ summo in honore haberi uoluit: adeo ut nihil priuatum uel publicæ ageret: nisi prius captatis auspiciis: quod inde factũ est: quia cũ uellet curiis a Romulo institutis nouas edere curias: Nauius augur id nisi diis prius per auguria consultis fieri posse negabat. Rex uero eius arti fidem eleuans: consule inquit aues fieri ne possit quod animo concipio. quod cũ ille captatis auguriis fieri posse respondisset: cape inquit hanc cotem eãq; nouacula discinde. At ille incontanter accepit ac secuit: tũc rex cœpit & arti fidẽ & auguribus honorẽ maximũ adhibere. ℣ Numerũ senatus. Quia centũ patres adiecit ordini senatorio: q minoꝝ gentium appellati. ℣ Equestrem

Dema ratus Corin thius

ordinem. Quia Centurias institutas a Romulo auxit: ut in tribus centuriis mille & tricenti equites essent.

IN tullio uero seruio. Tota historia repetenda quæ in primo libro dicta est in capitulo de prodigiis. fuit autem secundum fabulas ut diximus Vulcani filius & Ocretiæ. ℣ Vernam. Seruum ex ancilla natum. Plinius de uiris illustribus. Seruius tullius inqt: publii corniculani & Ocretiæ captiuæ filius cū ī domo Tarquini prisci educaretur flammæ species caput eius complexa est. ℣ Titulus ipsius statuæ. Quia ita ī/scriptus est. Serui Tullii regis. Ro. statua. ℣ Seruilii cognomine. Quia dicit seruiī quod a seruo nomen habuit q̄is Liuius dicat patrē huius seruiū appellatum eē pricipem in Corniculo ciuitate: & probat hūc non seruum fuisse nec serua natum. OLI.

De Tullio Seruio Rege.

IN Tullio uero Seruio fortuna præcipue uires suas ostendit. Vernam huic urbi natum Regem dando: cui quidem diutissime imperium obtinere: quater lustrum cōdere: ter triumphare contigit. ad summam autem unde processerit. aut quo peruenerit statuæ ipsius titulus abunde testatur: seruili cognomine: & regia appellatione perplexus.

De Varrone.

MIro quoq; gradu Varro ad cōsulatū ex macellaria patris taberna cōscendit. & quidē fortuna parum duxit: sordidissimæ mercis capturis inquinari solito duodecim fasces largiri. nisi etiam. L. Aemilum Paulum dedisset collegam. atq; ita se in eius sinum infudit: ut cum apud Cannas culpa sua uires. P. R. exhausisset. Paulum quoq; qui prœlium committere noluerat occidere pateretur: illum in urbē incolumen reduceret. quin etiā senatum gratias ei agentē: q; redire uoluisset ante portas eduxit: excudit q;: ut grauissimæ cladis auctori etiam dictatura deferretur.

De. M. Perpenna.

NOn paruus cōsulatus rubor Marci Perpennæ: utpote qui cōsul anteq̄ ciuis: sed ī bello gerendo utilior aliquanto reipublicæ: Varrone imperatore: Regem enim Aristonicum cœpit: crassianæq; stragis punitor extitit. cū interim cuius uita triūphauit: mors papia lege damnata est. Nanque patrem illius nihil ad se pertinentia ciuis romani iura complexum Sabelli iudicio petitum redire in pristinas sedes coegerunt. Ita Marci Perpennæ nomē adumbratū: falsus consulatus caliginis simile imperiū: caducus triūphus: aliena in urbe improbe peregrinatus est.

MIro quoq; gradu Var. Quā humili loco hic sit natus ostēdimus in capitulo de neglecta religione. cū igit fauore plebis patribus ne qcq̄ resistētibus cōsul creat⁹ eēt cū. L. Paulo grauissima clades illa tātopere celebrata a scriptoribus apud cānas apuliæ uicū fuit Rōanis illata: cuius causa & actor fuit hic Terētius Varr. ℣ Macellaria. Nō laniena: sed ubi obsonia uēdebant a Macello quodā qui cū patriā ꝓdere uoluisset: dānatus est & capite punitus ædes eius solo adeq̄tæ: in area ubi ædes fuerāt uēdi cœperūt obsonia. ℣ Capturis. Quæstib⁹ hæc captura dicit. ℣ Excudit expressit: trāslatio a fabris q ferrū cudētes in cuiuspiam instrumenti forma efficiunt. OLI.

NOn paruus cōsulatus rubor. M. ꝓpēnæ. Hic græcus fuit. & in urbem peregrinus uenerat: deide cū se gratiosioré patrib⁹ fecisset: & magnas opes cōparasset: eo processit res ut cum comitia haberent ausus fuit petere cōsulatū: quem etiā obtinuit. multa hic rei militaris documenta dedit: adeo ut prius pœne cōsul q̄ cuius missus gratia Aristonicū fuit: ut supra diximus. nā Aristonicus rex Eumenii filius Asiā Attali regis toto. Po. R. legatam occupauerat: aduersus quem. P. Licinius Grassus & idem pōtifex maximus quod nunq̄ antea factū fuerat: cū exercitu missus: qui rem infeliciter gessit. & per insidias interceptus occubuit. postea uero. M. perpenna exercitum aduersus hunc Aristonicum duxit: & eum superatum in deditionem accepit ac de illo triumphauit: deinde cum Sertorius hostis patriæ iudicatus fuit hic socius eius fuit. Pompeius & Metellus consules aduersus Sertoriū Hispāiā cū exercitibus missi sunt. ubi cū Sertorius oībus fere ꝑliis uictor euasisset ad ultimū ꝓditiōe suoꝝ occidit: cuius proditiōis pricēps fuit. M. ppenna: qui deinde successit ei: & cū Pōpeius itelligeret se rē habere cū uno duce: & lōge inferiore Sertorio: rex cohortes obiecit ei: quæ tanq̄ pabulatū irēt: per agros euagarentur & spem bene gerēdæ rei Perpennæ facerent. quod etiam ita euenit. nam ubi cohortes Romanas pallantes per agros animaduertit eas toto cum exercitu inuasit quæ fugam simulantes: Perpēnam cum exercitu suo ad insidias pertraxerunt: ubi cum milites uiuum Perpennam ad Pompeium deduxissent. eum lege Papia interfici iussit: utpote qui hostis patriæ iudicatus esset. ℣ Namq; potentiæ eius. bene dico. M. perpennam lege Papia per Pompeium interfici iussum: cum patrem illius iudicio scabelli tribuni plæbis damnatum: se ciuem Romanum: & cuius Romani iura usurpantem in pristinas sedes redire coegerunt. ℣ In pristinas sedes. in græcia. ℣ Nomen adumbratum. translatio a pictoribus. qui primo quidem formam imaginis adumbrant: deinde coloribus illam distingunt: & sic in imaginem rediguntadumbrare proprie est alicuius rei formam inducere. ergo nomen adumbratum. quia principia quidem. M. perpennæ summæ claritati & gloriæ formam induxerūt: sed exitus formam illam adumbratam in ueram splendoris imaginem exprimere non potuerunt. ℣ Falsus consul. Quia cum ciuis non esset consul esse non debuit. ℣ Caliginis. simile imperium caducus triumphus: idest caducum & obscurum: quemadmodum est caligo. quam cum sol uehementior impulerit eam continuo dissipat. OLI. Lex Papia

OLI. Cato homo nouus

MArci uero Porcii Catonis Pli. de ui. illu. M. Portius Cato genere Tuſculanus. a Vale. Flacco Romā ſollicitatus tribunus militū i Sicilia: q̄ſtor ſub Scipione fortiſſimus & p̄tor iuſtiſſimus fuit: in p̄tura ſardinia ſubegit: ubi ab Ennio græcis litteris iſtructus cōſul celtiberos domuit: & ne rebellare poſſent: litteras ad ſingulas ciuitates miſit. ut muros diruerēt: cū unaquæq; ſibi ſoli iperari putaret fecerūt. Siriaco bello tribunus militū ſub. M. Attilio Galabrione occupatus thermophilarū iugis p̄ſidiū hoſtiū depulit. Cēſor. L. flaminiū cōſularē ſenatu mouit: q; me i gallia ad cuiuſdā ſcorti ſpectaculū eiectū e carcere i cōuiuio iugulari iuſſiſſet. Baſilicā ſuo nomine primus fecit: matronis ornamēta erepta i opia lege repetētibus reſtituit. accuſator aſſiduus malorū: galbā octogēarius accuſauit: ip̄e q̄dragies q̄ter accuſatus glorioſe abſolutus carthaginē delēdā cēſuit: imago huius funeris gratia produci ſolet. Plutarchus dicit hūc genere tuſculanū fuiſſe: & priuſq; ad militiā atq; rēpublicā ſe cōferret: in agro paterno circa ſabinos uixiſſe. cuius cū maiores prorſus ignobiles eē uiderent. ip̄e Cato. M. patrē ut uirū bonū fortē ac i re militari uerſatum efferret laudibus: Catonē ēt ꝓpauū ſæpenumero p̄mioꝝ honore ab iperatoribus laudatū: & quinq; bellātiū equorū quos iter dimicandū amiſerat p̄ciū fortitudinis ſuæ teſtimoniū a populo ſibi reſtitutū refert: cū ex more Romani eos qui generis gloria carentes a ſe ipſis initiū caperēt nominis fut nouos hoies quēadmodū & ipſū Catonē appellarēt: ipſe ad gloriā ſibi magiſtratus ſe nouū eē. rebus uero geſtis ac uirtute maiorū uetuſtiſſimū p̄dicabat: p̄cipio aūt tertio noīe nō Cato: ſed Priſcus uocabat. cōſequēti tpe Cato ei uirtutis cognomētū extitit. nā Romā eo i quo multaꝝ reꝝ uſus ac experiētia ſit Catonē nomināt. Hæc Plutarchus i uita Catonis. ℣ Incremēta. p̄cipia. ita qdē. M. ꝓpēnæ egregia fuere primordia. exitus mīus ꝓbabiles habuerūt ſed. M. Porcii Catonis uitæ totiꝰ tenor idē extitit. ℣ Tuſculi: municipii Ro. ℣ Monumēta. hiſtoriæ. nā librū de originibus edidit. uidelicet de q̄cūq; familia Romana: unde originē habuerit: & qd a q̄q; gēte accepit Roma. idē ſūmus orator fuit. Hora. i poetria. Eū ligua Catonis & Enni ſermonē patriū ditauerit. Ci. li. de oratore. iii. qd iqt. M. Catōi p̄ter hāc politiſſimā doctrinā trāſmarinā atq; aduēticiā defuit. nā qa ius ciuile nō didicerat: cās nō dicebat: aut qa poterat dicere ius negligebat: aut utroq; genere & laborauit & p̄ſtitit. nō ꝓp hāc ex priuatorū negociis collectā gratiā tardior i repu. capeſcēda: nemo apud populū fuit fortior: nemo melior ſenator. & idē optimꝰ ip̄ator. denicq; nihil: i hac ciuitate tpibus illis ſciri diſciue potuit. qd ille nō tū ēt iueſtigauerit & ſciuerit. tū ēt cōſcripſerit: & cætera. ℣ Adiuta militaris diſciplina. qa bello oēm ferme Hiſpaniā impio populi Ro. ſubegit dictu: & auſpiciis ſuis. ℣ Aucta maieſtas. qa i ordinē ſenatorium electus. ℣ Prorogata. propagata. ℣ Poſterior ortus. qui Vticenſis dictus eſt.

THE. ¶ Immo Catonis origines Italiæ ciuitatum continebant origines. unde nomen. & ſi nō ſatis plenum titulū ꝓpoſiti ſui uidetur amplexus: ut placet Verrio: quom prægrauent ea quæ ſunt rerum geſtarum. Po. Ro.

De. M. Portio Catone.

MArci uero porcii Catonis incrementa publicis uotis expetēda fuerūt: qui nomē ſuū Tuſculi ignobile: Romæ nobiliſſimū reddidit: ornata ſūt. n. ab eo ſupra litterarū latinarū monumēta: adiuta diſciplia militaris: aucta maieſtas ſenatus: prorogata familia i q̄ maximū decus poſterior ē ortus Cato.

Externa. De Socrate. 161. 163. 163.

SEd ut romāis externa iūgamus: Socrates nō ſolū hoium cōſenſu: uerū etiā Apollinis oraculo ſapiētiſſimus iudicatus: Phanarete mr̄e obſtetrice & Sophroniſco p̄re marmorario genitus ad clariſſimū lumen gloriæ exceſſit: neq; immerito. nā cū eruditiſſimorū uiroꝝ igenia i diſputatiōe cæca uacarē tur: mēſuraſq; ſolis & lunæ & cæteroꝝ ſiderū loq̄cibus magis: q̄ certis argumētis explicare conarent. toti⁹ etiā mūdi ambitū cōplecti auderēt: primus ab his idoctis erroribus abductū aium ſuū: i intima cōditiōis humanæ & i ſeceſſu pectoris repoſitos affectus ſcrutari coegit: ſi uirtus ꝓ ſeipſam eſtimet: uitæ magiſter optimꝰ.

OLI. Socratis genus

SOcrates non ſolū: hic fuit athenienſis philoſopus clariſſimus ex pago alopocēſi. filius Sophroniſci marmorarii & Phanaretæ obſtetricis. Fuitq; ut qdam ferunt Anaxagoræ primū auditor: deinde Archelai: cui ſucceſſit in ſcola. hic aīaduertēs ſpeculatiōis naturalis nullū fructū eē quātū ad cōmoda uitæ ſpectaret: primus ethicē. hoc ē moralē philoſophiā iuenit relicta naturali. nā teſte Cicerone i ꝓlogo qnti libri Tuſculanorū q̄ſti. primus de cælo philoſophiā euocauit: & i urbibus collocauit: i domoſq; itroduxit. & coegit. de moribus & uita rebuſq; bōis & malis q̄rere. q̄obrē ut ſcribit Soli. nō ſolū cōſenſu hoium: ueꝝ ēt Appollinis oraculo fuit ſapiētiſſimus iudicatus. nā īgreſſū forte appollinis tēplū phithia. i. phœbas appollinica ita illū excepiſſe fert

Salue ſapiētiſſime omniū. fuitq; orator prōptus: acer. prius teſte Fauorio cū Aeſchine diſcipulo oratoriæ artis cāpos apuit. fuitq; illi cura ēt corporæ exercitatiōis: atq; erat p̄clari habitus: at dixit Laertiꝰ. uñ ſuadebat diſcipulis ſuis: ut ſe crebro tuerent i ſpeculo: ut qbus eēt corpis dignitas a natura donata: eā ītegrā nullis uitiis corruptā cōſeruarēt: qbus uero negata fuiſſet uirtute cōparēt: ut aio ſi nō corpe hoīb⁹ placerēt: militauitq; q̄nq;. & zenophōtē ab equo deiectū i p̄lio facto uiriliter ſuſcipiēs ſaluū reddidit fugiētibus atheniēſib⁹ uniuerſis i bello nauali uicit: uictoriāq; Alcibiadi cōceſſit: quē ip̄e teſte Ariſtippo ſuis māib⁹ armauerat: de quo alia dicem⁹ i ca. de ſapiēter dictis. ℣ Cū eru. cū cæteri phi i cognitiōe naturali tps tererēt. prius ip̄e relicta naturali: moralē p̄hiam i q̄ hoies rōnē bñ rectēq; uidēdi ſpecularent. iuenit. ℣ Mēſuraſq; ſolis. i. magnitudinē ſolis lūe: & cæteroꝝ ſyderū. ℣ Solis quē alii duplo. alii triplo terra maiorē dicunt Lunā æque magnā ac terrā dicūt. magis loq̄cibus q̄buſdā cōiecturis ducebant. q̄ certis ratiōibus: ut de his rebus diſputarēt. ℣ Intima. ſ. parte uidelicet animo. ℣ Repoſitos affectus. irāſcibilem concupiſcibilem: rationalem: ex quibus quaſi fontibus omnes animi perturbationes deriuantur.

QVam matrem Euripides: Constat hũc in familiaritatem Socratis maximã & iura ueniſſe: adeo ut ſint q dicant Socratẽ fuiſſe q ſcripſit tragœdiã Euripidis. Syropus ẽt dicit Euripidis linguã Socratẽ iuuiſſe: & Ariſtophães dicit Socratẽ fuiſſe Euripidẽ. hæc hiſtoria notabit̃ i ca. de fiducia. ℣ Demoſthenis patrẽ. Plutarchus Demoſthenem nominatum fuiſſe dicit: illumq; teſte Theopõpo hiſtorico uirũ probum: & honeſtum Macheropium cognominatũ: ab officina gladiorũ: quã athenis egregiã multiſq; artificibus ſeruis i- ſtructam habebat: quod & Iuuenalis affirmat in ſatyra omnibus in terris. cum dicat. Quem pater ardentis maſſæ fuligie lippus. A carbõe & forcipibus gladioq; parante incude: & luteo Vulcano ad rhætora miſit. Matrẽ uero eius Aeſchines tradit ex barbara muliere & athenienſi quodam exule natã id uerum ſit nec ne incertũ eſt. nam ad falſam calumniã id obiectum Demoſtheni ab æmulo putatur. fuit autẽ demoſthenes orator omnium maximus ut ſub oratoris nomine: apud græcos Demoſthenes intelligatur ſicut apud nos. Cicero: & conſtat quidem paruum admodum orphanum fuiſſe: qui cum ſe a tutoribus ſuis deceptum fuiſſe cognoſceret: ſtatuit omnino artem oratoriam aſſequi pleniſſime: ut ab his ius ſuum aliquando repoſceret: ſed omnia a natura ſuo propoſito habebat aduerſa: quæ tamen ſtudio & induſtria ſuperauit: ut in cap. de induſtria dicemus. ℣ Quam matrem. Theopompus teſte Gellio dicit Euripidis matrem olera uendent eſt cottidianum ſibi uictum miſerabiliter quæritaſſe.

OLI. De moſthéis generis

De Euripide & Demoſthene.

QVã matrẽ Euripides: aut quẽ patrem Demoſthenes habuerit: ipſorũ quoq; ſeculo ignotũ fuit. Alterius autẽ matrẽ olera: alterius patrẽ cultellos uẽditaſſe pene oium doctorq; litteræ loquunt. Sed qd aut illius tragica: aut huius oratoria ui clarius?

De his q a parẽtibus claris degenerauerũt. Cap. V.

SEquit̃ duplicis ꝓmiſſi pars: adoptis illuſtriũ uiroꝝ imaginibus reddẽda: quoniã qdã ſunt referẽdi: q ab eorũ ſplẽdore degenerauerũt teterrimis ignauiæ ac neq- tiæ ſordibus imbuta nobilia portenta.

De Scipione ignobili filio Aphricani.

QVid. n. mõſtro ſimilius q̃ ſupioris Aphricani filius Scipio: q i tãta domeſtica gloria ortus a paruulo admodũ regis Antiochi ꝓſidio capi ſuſtinuit: quũ ei uolũtaria morte abſumi latius fuerit: q̃ iter duo fulgẽtiſſima cognomia patris & patrui altero oppſſa Aphrica iã parto: altero iã maiore ex parte recuperata aſia: ſurgere icipiẽte: mãus uiciẽdas hoſti tradere: eiuſq; beneficio ꝓcariũ ſpiritũ obtinẽ de quo mox. L. Scipio ſpecioſiſſimũ deoꝝ: hoiumq; oculis ſubiectu rus erat triũphũ.

De eodẽ Scipione.

DẽPræturæ petitor cãdidã togã adeo turpitudinis maculis obſolefactã i cãpũ detulit. ut niſi gra Cicereii q pris eius ſcriba fuerat adiutus eẽt. honorẽ a populo impetraturus non uideretur: q̃q̃ quid interfuit utrum repulſam an ſic adeptam prætoram domum referret? q̃ quum propinqui ab eo pollui animaduerterent: id ægerunt ne aut ſellam ponere aut ius dicere auderet. Inſuperq; e mãu eius annulum in quo caput Aphricani ſculptũ erat detraxerunt. dii boni quas tenebras equo Fulmine naſci paſſi eſtis.

De filio. Q. Fabii degenere.

OLI. Equitur duplicis promiſſi pars. Sequitur iquit pars promiſſa. in qua de his qui a maioribus ſuis degenerauerũt tractandum eſt. ℣ Adopertis: ſcilicet a poſteris patefactis. ℣ Degenerarũt. alieni facti ſunt. ℣ Portenta. quaſi portẽta: quæ enim contra naturam ſunt portenta dicuntur. ℣ Nobilia. quia a nobiliſſimis parentibus nati ſunt. ℣ Paruulo admodum regis antiochi. Scimus. quomõ. L. Scipio frater ſuperioris Aphricani conſul ſortitus ſit prouinciam Aſiã: ut bellum aduerſus antiochum gereret. q̃ ſenatus eo libentibus conceſſit quo frater Aphricanus ultro pollicitus eſt ſe in Aſiam iturum illi legatũ. L. ergo Scipione & Aphricano fratribus exercitũ traiicientibus in Aſiam: nuncii uenerunt debellatum utrinq; eſſe. a terra quippe ab Atilio Regulo: mari autem ab æmilio. Primo igitur aduentu eorum legatos pacem petentes Antiochus ad eos mittit: peculiare donum Aphricano ferentes filium eius quem rex paruo nauigio traiicientem cæperat: hunc autem regiis muneribus donatũ ad patrem remiſit. pax regi data parte prouiciæ adempta uſq; ad mõtem Taurum. ℣ Altero patre. qui Aphricanus cognominatus ab oppreſſa Aphrica. ℣ Alteto: patruo: qui Aſiaticus dictus eſt recuperata Aſia. ℣ Precarium: quod precibus obtinetur. & eſt uerbum iuris. ℣ Deorum hominúq;. quia curru triumphans uectus eſt in capitolium: ubi dii & homines illum intuebantur.

THE.

OLI.

OLI. Cicereius ſcriba

IDem præturæ petitor: hic & Cicereius qui ſcriba patris eius fuerat competitores erãt præturæ: qui cũ in campum martium ueniſſet in honore ſcriba Cicereius Scipionis prælatus eſt: ſed hic motus reuerentia quadam patris eius cuius ſcriba fuerat: conceſſit illi præturam: quam tamen cognati eius adminiſtrare non ſunt paſſi. Diximus Regulũ aduerſus regiam claſſem antiochi feliciter pugnaſſe: ad Mionenſum rhodiis iuuãtibus. Aphricani filius captus ab antiocho Patri remiſſus eſt. ℣ Maculis. ſordibus uitiorum inquinatam ſic per conceſſionem quaſi turpiter. ℣ Sellam. currulem poneret: ut ius diceret.

OLI. AGe Qu. Fabii Maximi, hic fuit q aduersus Allobroges: & Bituitū auernor& regē secūdū quosdā felicī pugna dimicauit: nā uigiti milia hostiū ea pugna cæsa dicunt, & cū Bituitus Romā uenisset ut senatui satisfaceret: hoc ē ut se excusaret q̄ a se bellū illud nō eēt ortū: & ꝓpea sibi ignosci & pacē dari peteret, Albā missus tradit⁹ ē i custodiā: & cū secūdū pacē nō uideret: filiū eius Cōgoneciatū i ipio eē: ne motū aliquē i ꝓuicia cōcitaret, ipe quoq; Romā accitus ē. Vale. tamē li. ult. capi. vi. de pfidia dicit hūc regē Bituitū nō a Fabio uictū: neq; spōte Romā uenisse: sed a. C. Domitio pfidia captū & Romā missum fuisse, qd' factum senatus nec ꝓbare nec rescidere noluit, sed regē albā custodiæ cā relegauit: qd' si sic ē Fabi, ré tātū cū Allobrogis hūit, ℣ Allobrogi, q allobroges uicit, ℣ Perditā, corruptā: scelerata, ℣ Prīnis, bōis iterdixit ab administratiōe bonor& paterno& ꝓhibuit, nā oīa bona paterna i luxū & libidines ꝓfundebat: & ē pulcherrim⁹ dicēdi mod⁹. iterdico tibi aq̄ & ign⁹, q̄ constructione oēs idonei utunt. Pli. Aq̄ & igni iterdixit ei: q in suas leges nō iurasset. Cice. i orati. ubi tuleras ut mihi aq̄ & igni iterdiceret, & hac ꝓstructiōe referti sūt auctor& libri. ℣ Nimia prīs indulgētia, quia tametsi filiū ꝓdigū uideret, tū eū reliqt hæredē.

Allobroges

OLI. POssedit fauorē plæbis Clodius Tā & si Clodius Pulcher seditiosissimus fuerit: tamē plurimū ualuit in rep, nā tri. pl. fuit & i tribunatu suo Ciceronē adiecit: cū se totū plæbi insinuasset: cō stat ār oēs Clodios ꝓ potētiæ patriciorū assertores fuisse: ꝓter hūc unū de quo loqmur: qui Ciceronē eiiceret ciuitate non dubitauit renūciare generi patricio & se plæbeiū facere, nā lex erat q̄ patriciū quē& tribunū fieri uetabat, hic igit' quidā plæbeio & minori natu se i adoptionē dedit suadēte hoc. C. Cæsare cōsule: nā quodā loco deplorāte Ciceroīs statū reipublicæ ira tū dicunt Cæsarē in cām plæbis Clodiū adduxisse, q cōtinuo tri. pl. factus fauorē plæbis possidere cæpit. Vel possedit fauorē plæbis ideo: qa ut ait Suet. de gēte claudia, qa notissimū ē claudios oēs dignitatis atq; potētiæ prīciox& assertores unicos fuisse: excepto dūtaxat. P. Clodio q ob expellēdū urbe ciceronē plæbeio hoi atq; natu minori in adoptionē se dedit. ℣ Fuluianæ stolæ pugio, metonymia, stolā ꝓ ipsa muliere fuluia pōit, pugionē ꝓ hoie militari, nā pugiōe milites utunt hic Fuluiā uxorē habuit, q̄ deide mortuo Clodio, M. Anto. duxerat uxorē, q̄ ät pugionē uellatorē & hoiem militarē appellat ét Ci. pugiúculū hispanēsē Cn. Pisonē appellat: ludēs i conatū eius q una cū Catilina cōtra patriā cōspirasset: q ꝓtor i Hispáia missus: ab eqtibus hispāis ut dicit Sallusti⁹ interfect⁹ ē. ℣ Possedit fauorē. Hoc dicit ēt si Clodi⁹ ciuis seditiosus erat & uxorius: tamē uirtutes magnas cū uitiis hāit cōiūctas: sed fili⁹ ei⁹ flagitiis oīb⁹ adeo abrut⁹ fuit: ut nullā oīno uirtutis imaginé habuerit. ℣ Enerué, effœmiatā & mollē. ℣ Frigidā segnē: cū ꝓprie ardor iuuenū sit. ℣ Vulgatissimæ meretricis: ac si diceret de medio lupanari corpus iter oēs uulgātis: qd' flagitiosius ē q̄ si consuetudinē habuisset cū aliq̄to pudentiore. ℣ Abdomine. Abdomē dicit' durū & solidū: pingue & laridū. Iuuenalis. Teneræ placāt abdomine porcæ.

OLI. NAm Qu. qdē Hortēsii. Hic eloquētia tm̄ ualuit: ut sæpi⁹ dubitatū sit: uter ipsi⁹ & Ciceroīs prīcipatū obtineret. ℣ Prouétu copia: & i hoc maxia gla extitit hortēsii: q̄ cū magna īgēioz& copia uigeret: tñ iter cætera eius eloquētia emīuerit. ℣ Corbio: qa tāq̄ corbes oīa deuorabat prīna bōa, nā sunt q dicāt hoc nomē accepisse a cupiditate deuorādi: nā corbitare ē auide deuorare, uū Pla. corbitāt dixit. ℣ Līgua. e. t. h. c. p. i. uulgo se libidinis cūctor& recōciliatorē ꝓfitebat'. ℣ Prostitit: pstare ꝓprie se uenalē expōeī. Ergo ꝓstitit: p prcio stetit: qa se cōciliatorē libidinis uulgo ꝓfitebat'. ℣ Aiaduertit: Repḧdit quodāmō seipsū q̄ forte ꝓcedēdo noīaturas sit aliquē cui⁹ deide pœnitebat. ℣ Deformes. u. ūbras qa maiorib⁹ suis degenerauerūt & claras maior& suor& iaginib⁹. ℣ Gurgite. barathro. ℣ Sati⁹ ē. n. meli⁹ īqt ē de his d' ceī q ex illustrib⁹ uiris i ueste & cætero cultu sibi licēti⁹ q̄ mos prī⁹ reqrebat īdulxerūt.

Corbitare

THE. ℂ Lingua libidini prostitit. Nam fellabat.

De filio Clodii pulchri.

AGe. Q. Fa. M. Allobrogici: & ciuis: & ipatoris clarissimi filius. Q. Fabius Max. q̄ ꝓditā luxuria uitā ægit: cuius ut cætera flagitia obliterent: tamē abūde illo dedecore mores nudari posset q̄ ei. Q. Pōpeius ꝓtor urbāus prīnis bōis iterdixit: neq; i tāta ciuitate q illud decretū reꝓhēderet iuētus ē. do léter. n. hoies ferebāt pecuniā: q̄ Fabiæ gētis splendori seruire dēbebat flagitiis dissici: ergo quē nimia prīs idulgentia heredē reliq̄rat: publica seueritas exheredauit.

De filio Clodii pulchri.

POssedit fauorē plæbis clodius pulcher adhe rēsq; fuluianæ stolæ pugio militarī decus muliebri ipio subiectū habuit: quorū filius pulcher ꝓterq̄ q̄ eneruē & frigidā iuuētā egit: ꝓdito etiam amor uulgatissimæ meretricis infamis fuit: mortisq; erubescendo genere cōsumptus ē. abdomine. n. auide deuorato fœde ac sordidæ intēperantiæ spiritū reddidit.

De Hortensio Corbio.

NAm. Q. qdē Hortēsii: q i maxio & igēuoz& ciuiū & āplissimoz& ꝓuentu: sūmū auctoritatis atq; eloquētiæ gradū obtinuit: nepos Hortēsius corbio: oibus scortis abiectioré & obscœnioré uitā exegit: ad ultimūq; līguā eius tā libidini cūctorū inter lupanaria ꝓstitit: q̄ aui ꝓ salute ciuiū i foro excubuerat. aiaduerto i q̄ ꝓiculosū iter ꝓcessori. Itaq; meipsū reuocabo: ne si reliq̄ eiusdē generis naufragia cōsectari ꝓseuerauero: aliq̄ iutili relatiōe iplicer. Referā igit' pedē deformesq; ūbras i imo gurgite turpitudinis suæ iacer patiar. Satius est. n. narrare q illustres uiri i cultu cæteroq; uitæ ritu aliq̄ ex ꝓte nouādo sibi idulserūt.

PVblius Scipio cũ ĩsicilia. Hãc Liuius tradidit hiſtoriã decade ſecũdi pũici belli. ꝙ Augẽdo. ꝙa ĩ ſicilia ſup plebat exercitũ quẽ ĩ aphrica traiectur⁹ erat capta carthagie noua. ꝙ Reuolueret. cogitaret. ꝙ Molitiões. apparat⁹ uel cõatus. ꝙ Gymnaſio ꝓprie nũc dixit. i. paleſtra ubi ſe iuuenes exercebãt. ꝙ Pallio quoq; q̃d' gẽus ueſtis græci philoſophi hẽbãt & utebant. erat uſq; ad talos demiſſa. ꝙ Crepidis. Sũt ꝙa ſõitu. i. crepitu pedũ cũ ſoleis crepidas dictas uelit. ẽ tñ græca dictio nã κρεπισ λοσ dr̃: uulgo planulæ. ẽ ãt ab accuſatiuo græco formatus noiatiuus latinus. Dicerẽ a crepo uerbo deduci. niſi græcũ nomẽ eẽt: q̃d' latinã etymologiã nõ recipit teſte Gellio li. xiii. q dicit oĩa. n. ferme id genus ꝙbus plãtarũ calces tm̃ ĩ fine tegunt: cætera ꝓpe nuda & teretibus habẽis iũcta ſt̃ ſoleas dixerũt nõnũq; græcã uoce crepidulas. Serui. tamen dicit fuiſſe tuſca calciamẽta. q̃ corrigis ad pedes ligabant. cũ Vir. dixerit. Et tyrrhena pedũ circũdãt uĩcula plãti. Seruius exponit crepidas q̃s primo habuer̃ ſenatores: poſt eqtes. deĩde milites. unde Hor. ĩ ſermõibus. Sapiẽs ſibi crepidas nũq; nec ſoleas fecit. Perſius. tũ ut̃ uelle calciamẽta fuiſſe græcorũ. tũ hic q ĩ crepidas graiorũ lude re geſſit. ꝙ Vegeta: uiuida. ĩpigra. ꝙ Pl⁹. ſeceſſus recreatiõis. ꝙ Cũ multũ ac diu. Multũ ĩtẽſiõis ẽ diu lõgitudinis tpis Multũ ut ſiqs una hora ſe uſq; ad laſſitudinẽ exerceret. Diu ſi toto die laboraret. ꝙ Agitatiõe. exercitatiõe militari. ꝙ In his remiſſio. ſ. exercitationibus ſolemnibus.

OLI. Crepidæ

De his q cultu corporũ ſibi nimiũ idulſerũt. Ca. VI.

De. P. Scipione.

PVblius Scipio cũ ĩ Sicilia augẽdo exercitũ: traiiciẽdoq; ĩ Aphricã oportunũ q̃rendo gradũ Carthaginis ruinã aio uolueret iter cõſilia ac molitiões tãtæ rei opã gymnaſio dedit: pallioq; & crepidis uſus: nec hac re ſegniores punicis exercitibus mãus itulit. ſed ne ſcio an ideo alacriores ꝙa uegeta & ſtrẽnua ĩgenia quo plus receſſus ſumũt hoc uehemẽtiores ĩpetus edũt. Crediderim etiam fauorem cum ſociorum uberiorẽ ſe adeptuꝝ exiſtimaſſe: ſi uictũ eorum & ſolemnes exercitationes cõprobaſſet: ad q̃s tũ ueniebat: quũ multum ac diu fatigaſſet hũeros & cætera mẽbra militari agitatione firmitatẽ ſuã ꝓbare coegiſſet: cõſiſtẽbatq; in illis labor eius: ĩ his remiſſio laboris.

De. L. Scipione.

IVcii uero Scipionis ſtatuam chlamydatam & crepidatã in capitolio cernimus: quo habitu uidelicet quia aliquando uſus erat effigiẽ ſuam formatam poni uoluit.

De. L. Sylla.

IVcius quoq; Sylla quum imperator eẽt chlamydato ſibi & crepidato Neapoli ambulare deforme non duxit.

De. C. Duellio.

GAius autem Duellius qui primus nauali triumphum ex pœnis retulit: quotieſcũq; epulaturus erat: ad funalem cereum præeunte tibicine & fidicine a cæna domum reuerti ſolitus eſt. iſignẽ bellicæ rei ſucceſſu nocturna celebratiõe teſtãdo.

De Papirio Maſſone.

NAm Papirius quidẽ Maſſo quum bene geſta repu. triũphũ a ſenatu nõ ĩpetraſſet: ĩ Albão mõte triũphandi & ĩpe initiũ fecit: & cæteris poſtea exemplum præbuit: proq; laurea corona cum alicui ſpectaculo intereſſet: Myrtea uſus eſt.

OLI.

IVcii uero Scipionis. De hoc ſatis ſupradictũ ẽ: cui Aſia ꝓuincia a ſenatu eo libẽtius demãdata fuit: ꝙ fr̃ eius Aphrican⁹ pollicit⁹ fuerat legatũ ſe cũ illo itur⁹ ex q̃ ꝓuincia cũ uictor r̃diiſſet aſiatic⁹ dict⁹. ꝙ Crepidatã. crepidis mũitã & ornatã.

OLI.

IVcius quoq; Sylla. qui aduerſus Mithridatẽ miſſus fuit: q̃ ꝓuinciã Marius ſibi dari ĩuito ſenatu ꝓ populum aut ſuæ factiõis principes cũ uellet: exorta ẽ ſeditio: deĩde bellũ ĩter ĩpm & Syllã ut ſupra dictũ ẽ. ꝙ Sibi chlamydato & crepidato. Notãda cõſtructio: nã ambulo ſimiliũ copulatiuũ: ut ambulo rectus ſicut incedo. ut Ver. Invcedo regina louiſq; Et ſoror & coniunx.

OLI.

GAius ãt Du. q priuſ. is qdẽ priuſ naual pl̃io uictor ex pœnis triũphũ duxit: ſed ãte ĩpm bellũ nauale geſſit cũ carthaginẽſib⁹ ſcipio: q æquo Marte diſceſſit. ei deĩde ſucceſſit Appi⁹ Claudius. q poſt uictoriã cũ ĩ patriã rediret: ui ſubitæ tẽpeſtatis exercitũ ferme oẽm amiſit q̃d iõ ſibi cõtigiſſe putãt nõ nulli: ꝙ populariẽ diſciplinã cõtẽpſiſſet. poſt hũc igit̃ miſſus ẽ. C. Duelli⁹ q ĩtra. lx. dies claſſem. c. &. lx. nauiũ tãta celeritate pauit: ut creditũ ſit mũer̃ ꝺoꝝ arbores ĩ naues fuiſſe cõuerſas: quo facto machinas ẽt adiunxit ferreas: ꝙbus Catenatæ naues ita ſtarẽt: ut icõtinẽti pugnare uiderent̃. & ita cõmiſſa pugna uictoriã egregiã cõſecut⁹ ẽ: & claſſis hoſtiũ ptĩ ſubmerſa: partĩ in hoſtiũ poteſtatẽ redacta eſt: ex quo de pœnis ſpecioſiſſimũ egit triũphũ Pli. G. inqt Duellius primo punico bello dux cõtra Carthaginẽſes miſſus cũ uideret eos multũ mari poſſe: claſſẽ magis ualidã q̃ decorã fabrefecit: & mãus ferreas in uſu hoſtiũ primũ iſtituit: q ĩter pugnãdũ hoſtiũ Naues appl̃hẽdit: q uicti & capti ſunt: Himilco dux claſſis carthaginẽ fugit: & a ſenatu q̃ſiuit qd faciẽdũ cẽſeret: oĩbus ut pugnaret clamãtibus. feci iqt & uictus ſum: ſic pœnã crucis effugit. nã apud pœnos dux re male geſta pũiebat̃. Duellio cõceſſũ eſt. ut pl̃ucẽte funali & pcinẽte tibicine a cæna publice rediret. Ci. in Catone maio. G. inqt Duelliũ Marci filiũ qui pœnos primus claſſe deuicerat redeũtẽ a cæna ſenem ſæpe uidebã: puer delectabar crebro funali & tibicine q̃ ſibi nullo exẽplo priuatus ſumpſerat: tãtũ ei licẽtiæ dabat gloria. L. quoq; Florus poſt narratã pugnã naualẽ. Duellius inqt ĩpator nõ cõtẽtus unius diei triũpho ꝓuitã oẽm. ubi a cæna rediret: pl̃ucere funalia: pcinere ſibi tibias iuſſit: q̃ſi cottidie triũpharet.

Duellius

n Am Papirius Maſſo. Re bene geſta quia deuicerat Samnites.

OLI. TĒ.C.Marii,ĩsolētia carpiť Marii:q cũ debellasset Iugurthã:Cymbros atq; Teutones:se libero pri: qui (ut ait Solinus) primus Indiã ingressus de Indis triũphauit:similĕ esse uolebat,nã cãtaro potabat: quia hoc uasis genere liberũ patrem usum fuisse dicunt:cui se Marius comparare nõ dubitabat,in hũc quodammodo inuehiť Plinius li,xxxiii,ubi loquitur de luxuria dicit enim hinc aliqs ueterũ:ut,C. Marius post uictoriã Cymbricã cantaris potasse liberi patris exemplo traditur,ille arator arpinas & manipularis imperator.℣ Cantaro:cãtarus uas uinarium:quo maiores in sacris Bacchi usos fuisse dicũt:& ansam habebat,Vnde Ver, in Sileno,Et grauis attrita pẽdebat cantharus ansa,est cantarus teste Var,per quẽ aq̃ saliunt,

Cantarus

OLI. MArcus aũt Cato,M,Scaurii iudiciũ egit. Accusatus autem fuerat repetundarum Scaurus a Triario adolescente q; auare prouinciã Sardiniã administrasset,Cato prætor iudiciũ, quia æstate agebatur: sine tũica exercuit campestre sub toga cinctus:in forum q; sic descenderat: iusq; dicebat:idq; repererat ex ueteri consuetudine: secundũ quã & Romuli statuæ Capuæ in capitolio:& rostris Camilli fuerunt togatæ sine tunicis:q̃bus uerbis significabat illos aliq̃ndo sic in forũ descendisse.℣ Cæterũq; reorũ,Decorũ esse uidebatur adolescentibus principes ciuitatis accusare & in iudicium trahere: q; non illorum opibus:nõ potẽtia nõ auctoritate deterrerentur.℣ Nulla tunica:sed tantũmodo prætexta,ac si diceres uestẽ sola super interulã sine dypolie,nam tunica uestis interior, Toga uero & prætexta exterior.℣ Nouanda ergo significat hoc aliquando factum fuisse,

De.C.Mario.

IAm.C.Marii pene isolẽs factũ:nã post Iugurthinũ Cymbricũ & Teutonicũ triũphũ: cãtaro semp potauit:q; liber pr̃ iclytum ex asia deducẽs triũphũ hoc usus poculi genere ferebať:ut inter ip̃m haustũ uini uictoriæ eius: suas uictorias cõparet,

De.M.Catone.

MArcus ãt.C.p̃tor.M. Scauri cæterorũq; reor̃ iudicia nulla indutus tunica:sed tãtũmõ p̃texta amict9 egit.sed hæc atq; iis similia uirtutis aliqd sibi ĩ cõsuetudie nouãda licẽtie sumẽtis idicia sť.

De fiducia sui. Cap. VII.

De.P.Scipione.

OLI. ILlis ãt q̃ deinceps subnectã: q̃tã sui hr̃e fiduciã soleat cognoscer̃,P.&.Cn.Scipionibus in Hispania cũ maiore parte exercitus acie pũica opp̃ssis:omnibusq; ꝓuinciæ eius nationibus carthaginẽsium amicitiã secutis:nullo ducũ nostror̃: illuc ad corrigẽdã rem ꝓficisci audẽte.P.Scipio q̃rtũ &.xx. annũ agẽs:iturꝰ se pollicitus ẽ.q̃ qdẽ fiducia.P.R.salutis ac uictoriæ spẽ dedit.

EAdemq; in ipsa Hispania usus est.Nam cum oppidum Badiam circũsederet: tribunal suũ adeũtes in ædem quæ intra mœnia hostium

OLI. ILlis auteṁ,P.&.Cn.Scipionibus,post cæsos in Hispania Scipiones fratres cũ duobus exercitibus: nõ italiæ iã maior q̃ Hispaniæ cura Romanis erat & exercitus augeri & iperatorẽ mitti placebat,nec tamen quem mitterent satis cõstabat, ubi duo summi imperatores intra dies triginta cecidissent:q; in locum duorũ succederet extra ordinaria cura diligendũ esse:cũ alii alium nominarent,postremum eo decursum est: ut populus pro cõsule creando in Hispania comitia haberet:diemq; comitiis edixerunt: consules primo expectauerant:ut qui se tanto imperio dignos censerẽt:nomina profiterent quæ:ut destituta expectatio est redintegratus luctus acceptæ cladis desideriumq; imperatorum amissorum, Mœsta itaq; ciuitas ꝑpe inops consilii:commiciorum diem:tamen in campum descendit:atq; in magistratus circũspectãt ora pricipũ aliorum alios intuẽtiũ: fremũtq; adeo ꝑditas res desperatũq; de repu,eẽ:ut nemo audeat ĩ Hispania imperiũ accipere:cum subito,P,Cor,Scipio filius eius Scipiõis q̃ ĩ Hispãia ceciderat:q̃ttuor & uigĩti ferme annos natus professus est se petere in superiorẽ:unde cõspici posset loco cõstitit,ĩ quẽ postq̃ omniũ ora cõuersa clamore atq; fauore ominati exẽplo sunt,felix faustumq; imperium,iussi deide iure suffragium:ad unũ oẽs nõ cẽturiæ modo sed ẽt hoies,P,Scipioni imperiũ ĩ Hispãia iusserũt:& hic fuit ille fatalis dux q Hãnibalẽ ex Italia quã sedecim ferme annos possederat:ĩuitũ extraxit:& Carthaginẽ,P,R,tributariã fecit.℣ Oppidũ Badiũ,A,Gel,de Aphricano supiore admiráda q̃dã de annalibus excepta cõmemorat:q̃bus illũ dicit creditũ eẽ diuinæ uirtutis & originis hoiem,nã eadẽ ferme de ipsius natiuitate cõmemorat:q̃ de Alexandro græci tradidere scriptores:ut ostẽdemus ĩ ca,de his q̃ cuiq; magnifica cõtigerũt,De uita uero ĩter cætera hoc quoq; dicit solitũ fuisse noctis extrẽo ante diluculũ ĩ Capitoliũ uẽtitare: ac iubere apiri cellã Iouis ac ibi solũ diu demorari:q̃si cõsultãtẽ de repu,cũ Ioue:ædituosq; illius tẽpli sæpe eẽ demiratos: q; solũ id q̃pis in Capitoliũ ĩgrediẽtẽ canes semp ĩ alios sæuiẽtes:neq; latrarẽt:eũ neq; ĩcurrerẽt,Has uulgi opiniones de Scipiõe cõfirmare:atq; approbare uidebanť,dicta factaq; eius plæraq; admiráda:ex q̃bus est unũ eiusmodi: assidebat oppugnabatq; oppidũ ĩ Hispãia sitũ mẽibus:defẽsoribus ualidũ & mũitũ:te ẽt cibaria copiosum:nullaq; eius potiundi spes erat:& quodã die eius in castris sedẽs dicebat:atq; ex eo loco id oppidũ ꝑcul uidebať: tum e militibus q̃ ĩ iure apud eũ stabãt:unus ĩterrogauit ex more ĩ quẽ diẽ locũq; uadimoniũ ꝑmitti iuberet,& Scipio manũ ad ipsã oppidi q̃d obsidebať arcẽ ꝑtẽdẽs:pendie iqt sese sistãt eo ĩ loco:atq; ita die factũ tertio:ĩ quẽ uadari iusserat oppidũ captũ ẽ:ĩ eodẽ quoq; die ĩ arce eius oppidi sicut p̃dixerat:ius dixit, Hæc,A,G, Vadimoniũ in posterũ, Iussit eos qui suum tribunal adibant dare uadimonium assistendi se in posterum diem in ædem: quã ĩtra mœnia conspicatus est,℣ Vadimoniũ:sponsionem:nã sicut a teste testimoniũ:ita a uade uadimonium,Sed inter uades &

ſponſores hoc intereſt q̄ uades publici: ſponſores priuati dicunt. ℣ Nihil hac fiducia: extollit Scipionis fiduciá laudibus non imeritis. ℣ Prædictione: uaticinatione. ℣ Dignitate dignius. i. qđ magis ad eius dignitatem pertineret.

NEc minus aioſus: Scipio debellata Hiſpania totaq̄ in Romanā ditionē redacta cū parte exercitus Romā rediit, cui ſenatus extra urbem datus eſt: ubi expoſitis quæ in ꝓuincia geſſiſſet: petiit ut Aphrica ſibi in prouinciā decerneret: in quā oēm belli molē conuerteret. Cui rogationi. Q. Fabius maximus inuidia (ut quidam dicūt) commotus: ſumma ope interceſſit, quare non Aphrica: ſed Sicilia ei prouincia data eſt: in quam ubi primum uenit: exercitū parauit qualem ad eam militiam quam iam animo conceperat longinquá & grauem oportere exiſtimauit: robuſtiſſimū quēq̄ & maxime uoluntariū ex cíbris deligendo: quē paulo poſt inſcio ac inuito ſenatu traiecit in Aphricā. atq̄ eo tépore quo maxime ab eā opinione deterreri poterat: q̄ Syphacem Numidarum regē. quo cum ſuperiori æſtate publicum fœdus interat: & in eis opibus magnā uictoriæ ſpem poſuerat a Ro. ad Carthaginenſes per nuptiarū occaſionem defeciſſe audierat: nihil tamen eius fiduciá frágere aut debilitare potuit. Fron. li. i. ca. de cōſtituendo ſtatu belli. Scipio inquit manente in Italia Hánibale traſmiſſo in Aphricam exercitu neceſſitatem Carthaginenſibus impoſuit reuocandi Hannibalem. Sic a domeſticis finibus hoſtile tranſtulit bellum. OLL.

erat: uadimonium in poſterum diem facere iuſſit: continuoq̄ urbe potitus: & tempore & loco quo prædixerat ſella poſita: eíus eis dixit: nihil hac fiducia generoſius: nihil prædictiōe uerius: nihil celeritate efficatius: nihil etiam dignitate dignius.

NEc mius aioſus minuſue ꝑſper illius in Aphricam tranſitus: in quam e Sicilia exercitum ſenatu uetante traduxit: q̄a niſi plus in ea re ſuo q̄ patrum conſcriptorum conſilio credidiſſet: ſecundi punici belli finis inuentus non eſſet.

De eodem.

GVi facto par illa fiducia: q̄ poſtq̄ Aphricam attigit ſpeculatores Hānibalis ī caſtris deprehenſos: & ad ſe ꝓductos nec ſupplicio affecit: nec de cōſiliis ac uiribus pēorū ꝓcunctatus ē: ſed circa oēs manipulos diligētiſſime ducēdos curauit: iterrogatoſq̄ an ſatis ea cōſideraſſent q̄ ſpeculari iuſſi erāt: prādio dato ipſis iumentiſq̄ eorū incolumes dimiſit: quo tā pléo fiduciæ ſpū prius aios hoſtiū q̄ arma contudit.

De eodem.

VErum ut ad domeſtica eximiæ eius fiduciæ acta ueniamus: quum a. L. Scipione ex antiochen ſi pecunia Sextertiū q̄dragies rō in curia repoſcereť: ꝓlato ab eo libro: quo acceptæ & expēſæ ſūmæ cōtinebanť. refelliq̄ inimicorū accuſatio poterat: diſcerpſit: īdignatus de ea re dubitari: quæ ſub ipſo legato adminiſtrata fuerat. quinetiā in hūc modum regit. nō reddo. P. C. ærario ueſtro ſextertii quadragies rationē aliēi imperii miniſter: q̄ meo ductu meiſq̄ auſpiciis bis milies ſextertio uberius feci. neq̄ enī adhuc puto eo malignitatis uentum: ut de mea inocētia quærendum ſit. Nam cum Aphricam totam poteſtati ueſtræ ſubieceri: nihil ex ea quod meū diceret: præter cognomē rettuli. Nō me igit punicæ: nō fratrem meum Aſiatice gazæ auarū reddiderunt: ſed uterq̄ noſtrum iuidia magis q̄ pecunia locupletior eſt: tam cōſtātē de- OLL.

GVi facto. Nō minoris fiduciæ factū illud fuiſſe uī: qđ cū Hannibal reuocatus in patriā ad opem laborantibus ciuibus ſuis nulla mora ferendá ex Italia: quá ſedeci ferme annos bello poſſederat retractus Haſdrumētū oppidū ueniſſet: & inde zamā ꝓfectus eēt (abeſt át Zama q̄nq̄ dierū itinere a carthagíe) p̄miſit ſpeculatores: q̄ res Ro. p Impatorē & caſtra diligēter exploraret: q̄ excepti a cuſtodibus Ro. & deducti ad Scipionē ſunt: Scipio iuſſit eos traditos tribūis militū omiſſo metu uiſere oía. p q̄ caſtra q̄ uellent duci iuſſit. ꝓcunctatuſq̄ ſaltim p cōmodū oía exploraſſent: datis q̄ ꝓſequerétur retro ad Hānibalé remiſit. Hoc idem feciſſe Publiū Valeriū Leuiniū tradit Eutropi9 li. ii. cū. n. cœpiſſet exploratores: iuſſit eos p caſtra duci & oſtēdi ſibi oēm exercitum: deinde dimitti: ut nunciarent Pyrrho quæcunq̄ uidiſſent: quæq̄ a Romanis agerentur. OLL.

VErū. ut diximus de fiducia Scipiōis qua uſus eſt in caſtris: dicamus núc de illa qua domi. ii. in ciuitate uſus ē. ℣ Quū a. L. Scipione hoc exemplū A. G. cōmemorat: cū inqt a. M. Catone a tri. pl. qa a. M. Catōe cōparati & īducti fuerāt accuſareť: q̄ pecuniā & p̄dam uſurpaſſet bello Antiochēſi captā: librū detulit in quo ſūma pecuniæ continebať: & ſtatī in cōſpectu omniū diſcidit poſſem inquit reddere rationem ſed non faciā nec me ipſum contumelia afficiam: quando quidem ærarium ueſtrum bis milies ſextertio uberius fecerim. ℣ Eximiæ excellētis. eximius dī q̄ſi ex aliis exceptus: hoc ē excellēs. nā eximere excipe ſignificat. ℣ A. L. Scipiōe repoſcereť. qué pecūiā p̄dáue āthiochēſē uſurpaſſe dicebāt. ℣ Sextertiū: ꝓ ſextertio x: qđ raro fieri a neutro ſyncopā iuenies apud iuniores: ſed antiq ponebant: ut modiū pro modiorū. nā modius maſculini generis eſt. ſextertium uero neutri: niſi hoc loco pro maſculino accipiatur. Eſt autem ſextertiū dipondius & ſemis. pondo uero libellam ſignificat teſte Varrone. Pli. li. xxxiii. Placuit inquit denarius pro decem libris æris: quinarius pro quinq̄: ſextertiū ꝓ dipodio & ſemiſſe. ℣ Summæ. ſupputatiōes. ℣ Eo malignitatis. noſtrā ætatē ad eā malignitatē Sextertium

peruenisse. ⁊ Sed uterq; nostrum locupletior. Comparatiuus comparatur alteri cõparatiuo. ⁊ Præter cognomẽ scilicet Aphricani: quia ab Aphrica superata Aphricanus dictus est: & agnomen debuit dicere: quod est nomen ab euentu uel a factis impositum: sed plærunq; confundunt auctores.

OLI. SIcut & illud factũ. Hoc deprehenditur: fuisse Celtiberico bello qd̃. C. Sẽpronius Tuditanus prætor cõtra Celtiberos gessit: in quo ipse fere cum toto exercitu occisus est. itaq; cũ opus esset: pecuniam ex ærario depromi ad reficiendũ exercitũ: nec q̃stores id apire auderẽt: q; lex obstare uideretur nam lex erat: ut ex ærario pecunia non deprome ret: nisi ultima iã necessitate cogẽte: Scipio priuatus ærarii claues popposcit: & patefactõ ærario legẽ utilitati parere coegit. ⁊ Promi. excipi.

OLI. Scipionis accusator NOn fatigabor. Hoc exemplum. A. Gellius ponit lib. iiii. cap. xviii. nam Scipionem a. M. Næuio accusatũ dicit. q; pecuniam accepisset ab Antiocho rege: ut conditionibus gratiosis & mollibus pax cum eo fieret. P. R. nomine. Scipio inquit Aphricanus antiquior: quanta uirtutum gloria pstiterit: & q̃ fuerit altus aĩo atq; magnificus: qua sui conscientia subnixus pluribus ex his quæ dixerit quæq; fecerit declaratũ est. ex quibus sunt hæc duo exempla eius fiduciæ & exuperantiæ ĩgẽtis. cũ. M. Næuius tri. ple. accusaret eum ad populũ diceretq; accepisse a rege Antiocho pecuniã: ut cõditiõibus gratiosis & mollibus pax cũ eo. P. R. nomine fieret: quædã itẽ alia crimina daret indigna tali uiro: tũ Scipio p̃fatus q̃ dignitas uitæ suæ atq; gloria postulabat: memoria inquit repeto diem esse hodiernũ: quo Hãnibalẽ Pœnũ imperio nr̃o inimicissimũ magno p̃lio uici ĩ terra Aphrica: pacẽq; & uictoriã uobis peperi ĩsperabilẽ. Nõ igitur sumus aduersus deos ĩgrati: & censeo relinquamus nebulonẽ hũc: Eamus nũc ꝓtinus Ioui optimo maximo gratularũ. id cum dixisset auertit & ire in capitoliũ cæpit. tũ cõtio uniuersa quæ ad sentẽtiam de Scipiõe ferẽdã conuenerant relicto tri. Scipionẽ in capitoliũ comitata atq; ide in ædes eius cum lætitia & gratulatione soleni prosecuta ẽ. ⁊ Referẽdo. i. dicendo qa ille nec fatigatus faciẽdo ẽ. ⁊ Diẽ dixerat. accusauerat: qa reo semp dicẽdæ causæ dies statuebatur: hoc est ut certa die se defenderet. ⁊ Corona triũphali. non autẽ lugubri ueste ut mos reoꝝ est. qd̃ maximũ fuit fiduciæ signũ. ⁊ Hoc die Quirites. ac si diceret. concipite aĩo uestro Quirites hunc esse diem illum: quo Carthaginẽ leges nostras imposui: & huic ĩperio nostro seruire coegi. ⁊ Puluinaria : lectisternia quæ in templo Iouis optimi maximi fuerunt.

OLI. SCipio Aemiliãus (hic ut sæpe dictũ est) de gẽte Aemilia fuit Pauli filius in gẽtẽ Scipionũ adoptatus. hic ille fuit Aphrican⁹ q Carthaginẽ euertit: & Numãtiã sustulit: urbes duas potentissimas. &. P. R. infestissimas. Cum igitur intercalaciam Hispaniæ urbem præualidam obsideret: uel ut alii putant. Numãtiã: mꝛti hostiũ eruptionẽ metuẽtes suadebãt tribulos ferratasq; tabulas circa mœnia spargẽdas eẽ q hostes ab eruptiõe deterrerẽt. qbus respõdit: nõ eẽ uiri sortis uelle hostes capere eosdẽq; timere. ⁊ Præualidã urbẽ. intercalaciã ut qdã putãt q̃ ẽ ĩ Hispãia: uel ut alii uolũt Numãtiã. ⁊ Ferreos Murices. Murex ꝓprie dr̃ acumẽ saxi. Ver. Et acuto murice remi obnixi crepuere. sed pro unaq̃q; re acuta põitur. ut hoc loco pro trigono posuit ferreos murices: qui sunt cuiusmodi tribuli qui nascuntur in lacubus & stagnis qui in quãcumq; partem ceciderint ita cadunt: ut unum acumem extet erectum: Ferreos murices dixit ad differentiam naturalium muricum uidelicet tribulorũ. ⁊ Plumbatis tabulis. ut profundo aquæ summergerentur. ⁊ Qui enim licet. pro quomodo licet.

Murex

fensionem Scipionis uniuersus senatus comprobauit.

De eodem.

SIcut & illud factũ: qd̃ quõ ad necessariũ reip. usũ pecũiã ex ærario ꝓmi opus esset: idq; qstores quia lex obstare uideretur aperire nõ auderent: priuatus claues popposcit: patefactoq; ærario legem utilitati cædere coegit: quã qdẽ & fiduciã cõsciẽtia illa dedit. qa meminerat oẽs leges a se esse seruatas.

De eodem.

NOn fatigabor eiusdẽ facta idẽtidẽ referẽdo. quoniã nec ille quidẽ ĩ cõsimili genere uirtutis edẽdo fatigatus est. diẽ illi ad populũ. M. Næuius tri. pl. aut ut quidã memorãt: duo Petilii dixerant: qui ingenti frequentia in forũ deductus rostra cõscendit: capitiq; suo corona triumphali imposita: hac ego inquit quirites die Carthaginem magna spirantẽ leges nostras accipere iussi: proide æquum est uos mecum ire in Capitolium supplicatum: speciosissimam deinde eius uocem æque clarus euentus secutus est. siquidem & senatum totum: & uniuersum equestrem ordinem: & cunctam plæbem. I. O. M. puluinaria petens comitem habuit. Restabat ut tribunus apud populũ sine populo ageret: desertusq; in foro cum magno calumniæ suæ ludibrio: solus moraretur. cuius deuitandi ruboris causa in capitolium processit: deq; accusatore Scipionis uenerator est factus.

De Scipione Aemiliano.

AViti spiritus egregius successor Scipio Aemilianus: quũ urbẽ ꝓualidã obsideret: sua dentibus quibusdam: ut circa mœnia eius ferreos murices spargeret: oiaq; uada plumbatis tabulis consterneret habentibus clauorũ cacumina: ne subita eruptione hostes in præsidia nostra impetũ facere possent respõdit nõ eẽ eiusdẽ: & capere aliquos uelle: & timere.

IN quācūq; Annonæ īcrebrescēte caritate quāta aī fiducia fuerit Scipio Nasica ex hoc exēplo cognosci facile pōt: q totius P. R. furorē solo uerbo cōpressit: nec metuit sæuiētis populi impetū. ℣ Increbrescēte: i grauescente. ℣ Caritate, caristia & iopia. ℣ Minime utilis, quia hoc idē cognouerat alias piculosum fuisse libertati Romanæ. ℣ Interpellandi: impediendi. ℣ Obstrepente, uociferante & tumultuante plæbe. OLI. Nasicæ fiducia

I Iuii quoq; Salinatoris. Hoc fuit secundo punico bello, nam cum Hasdrubal cū multis milibus hominum in Italiam descendisset ut se Hānibali fratri coniungeret: quod si factum fuisset omnium ferme iudicio actum fuisset de imperio Rom. Eo forte anno consules erant: Claudius Nero: & Liuius Salinator. Claudio prouincia euenerat Hānibal. Liuio uero Hasdrubal: forte nuncii qui ad Hānibalem cum litteris mittebant a fratre: a uagis p agros populatoribus Rōanis ītercepti ad Claudium consulem deducuntur: qui lectis litteris per interpretes & ex captiuis percontatione facta nō esse tempus ratus quo consiliis ordinariis prouinciæ quisq; suæ finibus per exercitus suos cū hoste destinato a Senatu bellum gereret: litteris Hasdrubalis Romam missis ad senatū edoctisq; patribus quid ipse pararet: quid item illis parandum esset de toto exercitu: quod roboris erat delegit sex milia peditum: decē milia equitum: & ad collegam quantis maximis itineribus potuit contendit, nocte clam hostibus Romana castra ingressis: suadet collegæ prima luce pugnam cum hoste suscipere multis in contrarium censentibus tantisper differendum esse donec fessum uia & uigiliis reficeret militem: ille ne cōsilium suum quod tutum celeritas fecisset morādo temerarium faceret: īstat pugnæ signū dari, quo facto sequenti die in aciem utrinq; descensum est sed id moram attulit pugnæ q; Hasdrubal prouectus ante signa cum paucis scuta uetera hostium notauit: quæ antea non uiderat strigosiores equos uidit: & auctum exercitum Romānum cognouit. Territus q̄primū receptui cani iubet sequēti nocte tacitus aufugit quem Rom. exercitus prima luce insecutus apud Metaurum fluuiū: quem ille transnare nequerat assecutus est, ibi cōserto prælio quinq̄ginta sex milia hostiū cū ipso imperatore cæsa quinq; milia q̄drigenta capta sunt, denicq; reddita est æua Canensi clades, in eo igitur prælia tāta sanguinis & cædis facietas cæperat Ro. uictores, ut postero die cū eēt nūciatum Liuio gallos cisalpinos ligurescq; qui aut prælio non affuissent: aut inter cædem aufugissent uno agmine abire sine certo duce: sine ordine ullo aut īperio posse: si una equitū ala mittat omnes deleri. Sint ait Liuius qui superstint aliqui nuncii & hostium cladis & uirtutis nostræ. ℣ In umbria: Vmbria inter Sabinam & Tusciam posita est teste Strabo, qui dicit libro quinto Cæterū in Sabinæ & Tusciæ medio Vmbria iacet, montesq; transgressi usq; Ariminum Rauēnamq; procedunt, & ideo a multis pars Tusciæ dicitur in iugis apennini montis posita in partes Italiæ, sunt autē loca iuxta Spoletum dicta Vmbria a uocabulo græco quod est ὄμβρος: idest imber eo q; ut tradunt historiæ tempore aquosæ cladis imbribus superfuerit. Sunt qui dicant nunc appellari patrimonium. Hasdrubal a Liuio delet?

BEllica hæc, Fiducia. P. Furii pene accusanda magisquam probanda, quippe qui sibi acerrimos inimicos Qu. Metellum Qu. que Pompeium in administratione prouinciæ legatos assumere non dubitauerit: eorumq; consilio & ope iuuari: a quibus cauendum maxime uideretur. ℣ Togata, quia in urbe hoc factum fuit. ℣ Pene temeraria. Ideo dixit pene: nequid grauius in tantum uirum dixisse uideretur. ℣ Vsumq; ministerii: scilicet bellici: quod ministerium uix amicis tuto cōmittitur: id inimicissimis demandauit, OLI. Furi? philus

De Scipione Nasica.

IN quācūq; memorabilium exemplorū partem cōuertor: uelim nolim ue in cognomine Scipionum hæreā necesse est. cui enim licet hoc loci Nasicam præterire fidentis animi dictiq; clarissimum auctorem? annonæ caritate increbrescente. C. Curiatius tri. plæ. productos in concionem consules compellebat: ut de frumento emendo atq; ad id negocium explicandum mittendis legatis in curiam referrent: cuius instituti minime utilis interpellandi gratia: Nasica contrariam actionem ordiri cæpit: obstrepēte deinde plæbe: tacete quæso quirites īquit. plus .n. ego q̄ uos quid reip. expediat intelligo, qua uoce audita omnes pleno uenerationis silentio maiorē auctoritatis eius: q̄ suorum alimentorum respectum egerunt.

De Liuio Salinatore.

IIuii quoq; Salinatoris æternæ memoriæ tradēdus aius: q quū Asdrubalē exercitūq; Pœnorū in Vmbria delesset: & ei diceret Gallos ac Ligures ex acie sine ducibus & signis sparsos ac palātes pua māu opprimi posse: respōdit: ī hoc eis oportere pci: ne hostibus tātæ cladis domestici nūcii deessent.

De. P. Furio Philo.

BEllica hæc præsētia animi: rogata illa: sed nō minus laudabilis quā. P. Furius philus cōsul in senatu exhibuit. Q .n. Metellū. Q .q̄. Pōpeiū consulares uiros uehementes inimicos suos: cupidam sibi profectionem ī prouinciam Hispaniam quā sortitus erat: idemtidem exprobrantes legatos secum illuc ire coegit. fiduciam non solum fortem sed pene etiam temerariam exhibens: quæ duobus acerrimis odiis latera sua cingere ausa est: usumq; ministerii uix tutum in amicis e sinu inimicorum petere sustinuit.

OLI. Cn. Carbo dānatus

CVius factū si cui placet, Lucius Crassus Cn. Carbōis de quo nūc agit patrē dānauerat: ptores aliquot dānati fuerāt: eo q; auare & crudeliter puincias administrauerāt: sed hic, Cn. Carbo dānatus fuerat q; cū .C. Graccho & Fuluio graccho triūuiris diuidēdo agro creatis seditionē cōcitauerat: bello ēt aduersus cymbros ifeliciter pugnauerat: hic quoq; tr. pl. rogationē tulerat: ut eūdē tribu. pl. quotiēs uellet creari liceret quā rogationē. P. Scipio grauissima oīone dissuasit. Gracchus cōtra suasit. his igit de causis. L. Crassus eū dānatū exulare coegit. ℣ Ad speculāda acta ueniret, nunq; iniustū minusue honestū aliq; in puincia cōmitteret: cum ius prouincialibus hominibus diceret.

OLI. Cato quoties accusatus

CAto uero superior. Hic Cato teste Plinio q̄dragies q̄ter accusatus & glorioſissime semp absolutus est. Pluta. uero qnq̄gies dicit fuisse accusatū. nā calūniaꝫ inqt in repu. Cato nō fuit expers nā ubicunq; inimicis accusatiōis argumētū accusationēq; pstabat in cā dicēda magno cū discrimine uexabat. fermen. qnq̄gies ei diē dictā ee ferūt. postrēo sex & lxxx. natus ānos accusatus uulgatū illud dixisse aiūt difficilimū ee cū iter alios hoies uixerī apud alios de his criminibus respōdere q̄ ab aduersariis obiecta sunt. ut in ca. de studio & iduſtria dicturi sumus. ℣ A quo in administratiōe reip. dissidebat. obtrectationē. negit cū Tiberio. nā uterq; in Hispania pclara facinora ediderat.

OLI. Scauri fiducia

IAdē. M. scauri. Cōparat & magnitudinem aī & lōgitudinem uitæ .M. Scauri ætati magnitudiniq; aī Catōis Val. sed dissētit ab aliis scriptorib⁹. nā Pli. de utris illu. dicit accusatū fuisse: q; cōsilio ei⁹ bellū sociale cōcitatū eet: Asconius pedianus refert apud Qu. Variū accusatū fuisse: cū ob negatā sociis latini nois ciuitatē nobilitas ifesta eet Qu. Varius tri. plæ. legē tulit ut q̄stiones haberent eoꝝ quoꝝ opa socii cōtra Po. R. arma sumpsissent. inimici primo. M. scauri existimātes se inuenisse rōnē opprimēdi Scaurū egerūt ut in iudiciū traheret accusatus q; pecūia corruptus excitasset arma cōtra Po. R. hic eo tpe ægrotabat: amici & cognati hortabant ne uellet ptra ualitudinē ad q̄stionē accedere: ille sua maxīa innocētia fretus maximaq; pectoris fiducia munitus in forū descēdit: & paucis uerbis cām dixit. nā Qu. Varius inqt. M. scaurū regia pecūia corruptū rēpu. pdere uoluisse. M. Scaur⁹ huic se culpæ affinē ee negat utri magis credēdū est? ℣ Inter alios q̄ inter uos. nā apud maiores uros uixi: uos āt uitā meā per ætatē noscere nō potestis. ℣ Apud alios. q̄ apud uos. ℣ Varius Seuerus Veronensis. Asconius dicit Varium hispanū fuisse nominatū. ℣ Pertinaci clamore. Quia accusatori ab oībus uehementer succlamatū. ℂ Veronensis. Alii codices habēt sucronēsis. Asconius ēt Pedianus Hispanū fuisse scribit.

Vari⁹ tri. plæb.

THE. OLI.

COntra. M. Antonius ille. Hic ē ille .M. Antonius orator: quē Ci. li. de oratore loquētē inducit. hic q̄stor in asiā pficiscebat & cū Brūdusiū usq; puenisset: amicorū litteris certior factus crimine incesti accusatū omisso qđ iā incepe/rat itinere ro. reuersus est: q̄uis lege mæuia accusationē istā uitare potuisset: ibiq; cām suā tāta cū eloquētia & laude peregit: ut statim absolutus fuerit: deide securior & honestior in puiciā pficisceret. q̄q̄ ēt fide seruī quē iudices in q̄stiōibus habere uoluerūt adiutus defensusq; fuerit: ut uidebimus in ca. de fide seruorū. ℣ Causæ dictionē. de/

De. L. Crasso.

CVius factum si cui placet necesse est. L. etiā Crassi: q apud maiores eloquētia clarissim⁹ fuit: ppositū nō displiceat. nā quū ex cōsule puinciā Galliā obtineret: atq; i eā. Cn. Carbo: cuius patrē dānauerat ad speculāda acta sua ueīsset: nō solū eū inde nō summouit: sed insup locū ei i tribunali assignauit: nec ulla de re nisi eo in consiliū adhibito cognouit. Itaq; acer & uehemens Carbo nihil aliud gallica peregrinatiōe cōsecutus est: q̄ ut animaduerteret somnē patrem suum: ab integerrimo uiro in exilium missum.

De Catone superiore.

CAto uero superior sæpenumero ab inimicis ad causæ dictionē uocatus nec ullo unq̄ crimine conuictus: ad ultimū tantū fiduciæ in sua innocētia reposuit: ut ab his in qōnē publicā deductus. T. Gracchū a quo i administratiōnē reip. ad multū odiū dissidebat iudicem deposceret. Q ua quidē aī præstantia: pertinaciam eorum insectandi se inhibuit.

De. M. Scauro.

IAdē. M. Scauri fortūa: æque senectus longa ac robusta: idē animus: q quū ꝓ rostris accusaret: q; a Rege Mithridate ob rēpu. pdēdā pecuniā accepisset cām suā ita egit. Est. n. Quirites inquū quū inter alios uixerim: apud alios me rationē uitæ reddere: sed tamē audebo uos quoꝝ maior pars honoribus & actis meis interesse non potuit interrogare. Varius Seuerus Veronensis Aemiliū Scaurum regia mercede corruptum imperiū. P. R. pdidisse ait. M. Aemilius Scaurus huic se affinē esse culpæ negat: utri creditis? cuius dicti admiratione populus cōmotus: Variū ab illa demētissima actiōe ptinaci clamore depulit.

De. M. Antonio.

COntra. M. Antōius ille disertus: nō. n. respuēdo sed amplectēdo cāæ dictionē q̄ inocēs eet testatus ē. Q uæstor pficiscēs in Asiā Brunduſiū iā puenerat: ubi litteris certior factus icesti se postulatū apud. L. Cassiū ptorē: cuius tribunal pp nimiā

sensionē cāæ. ℣ Postulatū. accusatū & tūc iungit cū genitiuo. ut postulo te furti. ℣ Incesti. Cōmittit incestus cū uir gine sacrata: cū parēte: cū sorore: cū sanguie cōiūcta dict⁹ uel nō castus uel a cesto Veneris zona. ℣ Scopulus reo rū. nā quēadmodū nauigātes scopulo illisi naufragiū faciūt: ita apud tribunal huius q accusabant ꝑ maiori ꝑte peri clitabant. ℣ Mæuiæ legis. quā Mæuius tulit de his q publice mitterent in ꝓuincias ad publica negocia peragēda ut si accusarentur eorum nomina a iudicibus non admitterentur. ℣ Absolutionem celerem. nam si non rediisset absolutus non esset donec annuum magistrum perfeciisset: & sic in urbem rediisset crimine grauis. incest⁹

seueritatē: scopulus reorū dicebat: quū id uitare beneficio legis Mēmiæ liceret: quæ eoꝝ q reip. causa abessent recipi nomina uetabat: in urbē tamē recurrit: quo tam pleno fiduciæ bonæ cōsilio: tū absolutionem celerem: tum profectionem honestiorem consecutus est.

De Senatu Romano.

SVnt & illa specioſæ fiduciæ publica exēpla. nā quū eo bello quod aduersus Pyrrhū gerebat Carthaginēses centū ac triginta nauiū classem in præsidiū Romanis Hostiā ultro misissent: senatui placuit legatos eorum ad Ducem ire qui dicerent. P.R. bella susciꝑe solere quæ suo milite gerere posset. proinde classem Carthaginem reducerent.

De eodem.

DĒ post aliquot annos Cānensi clade exhaustis Ro. imperii uiribus: supplemētū exercitus in Hispaniā mittere ausus: fecit ne hostiliū locus castroꝝ: tū maxime Capenā portā armis Hānibale pulsante minoris ueniret: q̄ si illū pœni nō obtinerēt. ita se gerere i aduersis rebus: qd aliud ē: q̄ sæuiē tē fortunā in adiutorium sui pudore uictā cōuertere?

De Accio poeta.

MAgno spacio diuisus ē a senatu ad poetā Acciū trāsitus. Cæteꝝ ut ab eo decēti⁹ ad externa trāseamus ꝓducat in mediū. Is Iulio Cæsari amplissimo ac florētissimo uiro in Collegiū poetarū ueniēti nunq̄ assurrexit: nō maiestatis eius imemor sed q ꝓ in cōparatiōe cōmuniū studioꝝ aliq̄to supioré se esse cōsideret. qua ꝓpter insolētiæ crimine caruit. quia ibi uoluminū nō imaginum certamina exercebantur.

Externa De Euripide philosopho.

NEc Euripides quidem athenis arrogās uisus est: cū postulāte populo ut ex tragœdia quādā sententiā tolleret progressus in scænā dixit. se ut eū doceret non ut ab eo disceret fabulas cōponere solere. Laudanda ꝓfecto fiducia est: quæ æstimationē sui certo pondere examinat: tantū sibi arrogans: quantum a contemptu & insolentia distare satis est.

THEOLL.

SVnt & illa. Mago Carthaginensis dux i auxiliū Ro. cū ducētis & triginta nauibus missus: ut tradit Iustinus senatū adiit dicēs ægre pati Carthaginēses ut i Italia Ro. a pegrio hoste infestarent & qm̄ externo hoste ꝑmerent auxiliū misisse: ut externis quoq; opibus adiuuarent: grāæ a senatu actæ & naues remissæ sunt. qa dicerēt Romānos ea bella susciꝑe q̄ suis uiribꝰ gerer posset. ℣ Vltro. spōte nō rogati. ℣ Suo milite. Speciosa locutio: cū singularē ꝓ plurali nūero ponimus: ut, Armato milite cōplent.

OLL. Rōæ obsidio

DĒ post aliquot. Cū a Romāis obsideret capua. Hānibal ut ab ea obsidiōe ro. abstraheret qa ñ aliter sociis subuēiri posse uidebat: ad oppugnādā urbē ro. exercitū duxit: & ad Anienē Fluuiū tria milia passuū ab urbe castra locauit: ibi cū stativa haberet senat⁹ milites i supplemētū Hispāiæ misit: & agrū i quo eēnt hostes publice uēdidit: qd ubi ꝑ captiuos cognitū ē Hānibali. id adeo supbū adeoq; idignū sibi uisum ē: q ꝑ cū ipe ad mœnia urbis ro. armatus sederet milites sub uexillis in supplemētū aliaꝝ ꝓuinciaꝝ mitterent: & eius soli qd ipse bello captū possideret haberetq; Rōæ inuētū emptoré eē q nihil diminuto ꝑcio mercaret ut extēplo uocato ꝑcōe tabernas argētarias q̄ circa foꝝ Romanū essent iussisset uenire: sed emptor nō ē iuētus. ℣ Veniret: uēderet. ℣ Pudore uictā: qa fortuna quodām ō pudet cū uiderit illū in quem totiens sæuitiam exercuerit: adeo fortem atq; magnanimum esse.

OLL. Accī⁹ poeta

MAgno spacio. Quāq̄ inqt: a senatu ad poetā Acciū trāsit⁹ uidet abruptus. tñ ut apti⁹ atq; decēti⁹ ad externa trāseāus: ei⁹ exēplū i mediū ꝓferem⁹. ℣ Collegiū. ꝑ. Cæsar i collegio poetarū se cooptari uoluit. ℣ Voluminū. q plura carmina edidisset: ñ ꝑclara belli facinora gessisset.

OLL. Euripidis genus

NEc Euripides qdē athenis. Tragicus iste poeta fuit clarissim⁹ ut supra dixius Euripides dictus teste Prisciāo li. ii. de octo ꝑtibus oronis ab euripo ea maris ꝑte q̄ ē inter Eubœā & boetiā: qm̄ eo die nat⁹ sit quo atheniēses: cū ꝑsis in euripo bellū gerētes uictoriā sunt cōsecuti: de cuius ꝓgenie atq; fortuna: hæc Gellius. Euripidi poetæ matré Theopōpus agrestia olera uēdētē uictū q̄ritasse dicit. pri át eius nato illo rñsum é a chaldeis eū puerū cū adoleuisset uictorē i certaminibus fore: id ei puero fatū esse pr̄ interp̄tatus: athletā debere eē: roborato exercitatoq; filii corpe olympiā certatuꝝ eū iter athletas pueros deduxit: ac prio qdē i certamie p ambiguā ætatē receptus nō é: post Eleusino Thesæo certamine pugnauit & corōatus est mox a corpis cura ad excolēdū ai studiū trāsgressus auditor phisici anaxagoræ & rhetoris Prodici: i morali át

Philoſophia Socratis Tragœdiã ſcribere nat⁹ annos duodeuigíti adortus ẽ. Philochorus refert ĩ íſula Salamía ſpelũcã eẽ terrã & horridã ĩ q̃ Euripides tragœdiã ſcriptitauit, mulieres fere oẽs matorẽ ĩ modũ exoſas ſibi fuiſſe dicĩt, ſiue q̃ abhorruerit a mulier̃ coitu: ſiue q̃ ſimul duas uxores habuerat: q̃ id decreto ab Atheniẽſib⁹ facto ius eẽt: quar̃ mr̃imõii p̃tedebat: ei⁹ odii ĩ mulieres Ariſtoph. mẽinit. de cuius morte dicẽt ĩ ca. de morte nõ uulgari, hic nonagĩtaduas dr̃ ſcripſiſſe tragœdias: ĩ q̃bus decies q̃nq̃es uictor euaſit, cũ ĩ theatro diuerſor̃ poetar̃ tragœdiæ recitarent cui⁹ patrẽ Mneſarchũ: matrẽ Clitonẽ fuiſſe legimus. ℣ A cõtẽptu & ĩſolẽtia. Duæ extremitates ſũt a quar̃ utraq̃ uitioſa eſt: audacia & timiditas uirtuti tñ audacia ꝓpitior ẽ iter has media eſt fiducia uirtus. ℣ A cõtẽptu, q̃tũ ad timiditatẽ. ℣ Inſolẽtia, q̃tũ ad audaciã. ℣ Deducere. Trãſlatio ſũpta a filãtibus q̃ tenuiter fila deducũt: pro ſerti q̃ p̃cioſa eẽ uolũt. Eodẽ mõ q magnæ auctoritatis & põderis carmina cõdũt deducere dicunt. Ver. ín bucolicis: Paſcere oportet oues deductũ dicere carmẽ. ℣ Fecundi curſus: qa ex eius ore facile carmía currebãt. ℣ Gloriæ, quia per uniuerſum orbẽ eius carmina celebrãtur.

Deducere uerſus

OLI. Diiciã eiuſdẽ ſcænæ. Hic muſicæ artis pitiſſimus fuiſſe tradr̃ & diſcipulũ habuiſſe ĩ eo genere nõ mediocriter eruditũ: ſed parũ populo gratũ ac ꝓpemodũ contẽptibilẽ qd̃ ſæpe fieri ſolet ĩ oĩ cuiuſq; artis genere, qd̃ cũ uidiſſet ei⁹ p̃ceptor: ut oſtẽderet artẽ ex oĩ pte pfectã ẽt ſi cõtẽnat: p ſe tũ ſatis laudabilẽ aſtãtibus cũctis & audiẽtib⁹ diſcipulo dixit mihi cane & muſis. qa uidelicet ars pfecta ẽt ſi a nullo ꝓbet tũ p ſe ipſa ſatis laudabilis ẽ. ℣ Adiiciã ſcænæ: nã ĩ ſcæna recitãtib⁹ tragœdias mimis tibiæ ſemper adhibebant. ℣ Parũ feliciter, populo ſe approbãti qa in eo genere artis parũ erat populo gratus. ℣ Lænocinio defecta, i. blãditiis, uidelicet externa laude deſtituta, nã quẽadmodũ lænões adoleſcẽtibus blãdiunt, ſic ẽt fortũa mõ huic: mõ illi blãdit & fauet. ℣ Domeſtico iudicio, quia ſcit iam ſibi obligatam eſſe laudem.

OLI. Zeuſis pictor

Euſis ãt cũ Helenã pixiſſet, ĩter primos ſuæ ætatis pictores hic præcipuũ locũ obtinuiſſe fert quẽ Pli. tãtã ex ea arte gloriã & opes cõparaſſe dixit: ut gratuito pingere & elargiri opa ſua nõ dubitaret: exiſtimãs illa ñ ſatis digno p̃cio poſſe cõpẽſari. dr̃ ĩ certamen deſcẽdiſſe cũ Parrhaſio & ab illo ſupatus, nã cũ detuliſſet uuas tãto ſucceſſu depictas, ut aues ĩ ſcænã aduolarẽt: Parrhaſius detuliſſe fert linteũ pictũ tradr̃ tur ita ueritate rep̃ſentata: ut zeuſis alitũ iudicio tumẽs flagitaret tãdẽ remoto liteo oſtẽdi picturã: atq; ĩtellecto errore ĩgenuo pudor̃ palmã ei cõceſſerit, hic uero ĩ fœmíeo corpore pígẽdo cæteris oĩbus antecellit, nã ut Ci. mẽinit ĩ arte ueteri a crotoniatis ĩgẽti p̃cio cõductus ut Iunõis tẽplũ qd̃ ilི magnificũ ſatis cõdiderãt egregiis figuris locupletaret, poſt abſolutũ op⁹: ut excellẽtẽ muliebris formæ pulchritudinẽ muta ĩ ſe imago cõtineret: Helenæ dixit ſe uelle pĩgere ſimulacrũ: petiit a crotõiatis uirgines q̃s oĩum formoſiſſimas haberẽt illi publico de cõſilio uirgies ĩ locũ unũ cõduxerũt: & pictori q̃s uellet eligẽdi poteſtatẽ dederũt. ille ãt ex oĩbus quíq; delegit ĩ q̃bus ueriſſimũ pulchritudinis iudiciũ hẽret, neq; n. putauit oĩa q̃ ad uenuſtatẽ q̃reret ĩ uno ſe corpe poſſe repire. Pli. uero li. xxxv. nõ id feciſſe crotonitatis: ſed agrigẽtinis: zeuſis inqt tẽtus diligẽtia fuit ut Agrigẽtinis facturus tabulã q̃ ĩ tẽplo Iunõis laciniæ publice dicarẽt ĩſpexerit uirgies eor̃ nudas & q̃nq; elegerit: ut qd̃ ĩ q̃q; laudatiſſimũ eẽt pictura redderet. Q d̃ uero ad ei⁹ fiduciã p̃tinet: cũ Helenã pixiſſet: nõ expectauit hoĩum iudiciũ de ope tãto: ſed ſtatĩ fiducia maxía duct⁹ ſuũ ipe op⁹ Hõe. uerſib⁹ cõprobauit: his uidelicet, οὐ νέμεσίσ Τρωασ και ευικνημιδασ αχαιουσ, Τοιηδαμφι γυνεκι πολυν χρονον αλγεα πασχειν αιναρ αθανατοι σι θεαισ εισ ωπα εοικεν. Haud turpe ẽ troas fulgẽtiſq; ære pelaſgos: Cõiuge p̃ tali diuturnos ferre labores Aeternis facies nimis eſt æquãda deabus, Alii ſic trãſtulerũt Nõ dedecus troas & achiuos ære nitentes pro ta-

Helenæ pulchritudo

De eodem Euripide.

TAq; ẽt qd̃ Alceſtidi tragico poetæ. Reſpondit ꝓbabile: apud quẽ quũ queret q̃ eo triduo nõ ultra tres uerſus maximo impẽſo labore deducere potuiſſet: atq; is ſe cẽtũ p facile ſcripſiſſe gloriaret: ſed hoc inquit intereſt: q̃ tui in triduũ tãtũmodo: mei uero in omne tempus ſufficient. alterius enim fecũdi curſus ſcripta intra primas memoriæ metas corruerunt: alterius cunctante ſtilo elucubratum opus: per omne æui tẽpus plenis gloriæ uelis feretur.

De Antigenida.

ADiiciam ſcæne eiuſdem exẽplũ: Antigenidas tibicẽ diſcipulo ſuo magni ꝓfectus ſed parũ feliciter populo ſe approbati cũctis audientibus dixit. mihi canæ & muſis. quia uidelicet pfecta ars fortunæ lænocinio defecta: iuſta fiducia non exuitur. Quamq; ſcit ſe laudem meritam & ſi eam ab aliis non impetrat: domeſtico tamen acceptam iudicio refert.

De Zeuſi piſtore.

EUſis autem quum Hælenã pixiſſet qd̃ de eo opere homines ſenſuri eẽnt expectãdum nõ putauit ſed protinus hos uerſus adiecit.

ΟΥ ΝΕΜΕΣΙΣΟ Τρωασ ΚΑΙ ΕΥΚΥΗΜΙΔΑΣΟ ΑΧΑΙΟΥΣΟ,
ΤΟΙΗΔΑΜΦΙ ΓΥΝΕΚΙ ΜΟΛΥΝ ΧΡΟΝΟΝ ΑΛΓΕΑ ΠΑΣΧΕΙΝ
ΑΙΝΩΣΑΘΑΝΑΤΟΙ ΟΙ ΘΕΗΙΣ ΕΙΣ ΩΠΑ ΕΟΙΚΕΝ.

ut dextræ ſuæ multũ pictor arrogauit: ut ea tantũ forma cõpræhẽſum crederet: quãtũ aut Læda cœleſti partu edere: aut Homerus diuío ĩgenio exprimere potuit.

De Phidia pictore eximio.

PHidias quoq; Homeri uerſibus egregio dicto alluſit, ſimulachro. n. Iouis Olympii pfecto quo nullũ pſtãtius aut admirabilius hu-

li ſufferre nuru lachrymabile bellum: Aeternis certe eſt nimis aſſimilanda deabus.

PHidias quoq; hōeri uerſib⁹. Statuarius hic nobiliſſimus fuit tāta fiducia ꝑditus: ut teſte Macrobio cū Ioué olympiū pingeret: iterrogatus de quo exēplo diuinā mutuaret effigiē reſpōdit Archetypū Iouis in his ſe trib⁹ Homeri uerſibus iueniſſe. ΗΚΑΙΚΥΑΝΕΗΣΙΥ ΕΠΟΦΡΥΣΙ ΝΕΥΣΕ ΚΡΟΝΙΩΝ. ΑΜΒΡΟΣΙΑΙ ΛΑΡΑ ΧΑΙΤΑΙ ΕΠΕΡΡΩΣΑΝΤΟ ΑΝΑΚΤΟΣ. ΚΡΑΤΟΣ ΑΠΑΘΑΝΑ ΤΟΙΟ ΜΕΓΑΝ ΔΕΛΕΛΙΞΕΝ ΟΛΥΜΠΟΝ: q uerſus ſic ſūt i latinū traducti: Atq; ſupciliis Saturni⁹ annuit atris, Ambroſiæ fluxere comæ de uertice regis Aeterni: aſt nu tu magnū cōcuſſit Olympū. De ſupciliis & crinib⁹ ſe totū Iouis uultū collegiſſe ait de quo Pli. l. vii. na. hiſt. Phidiæ Iupiter iqt Olympius quottidie artifici excellētiæ teſtimōiū phibet. Rurſus. li. xxxii. Phidiā clariſſimū eē p cēs gētes q̄ædē Iouis Olympii fama itelligūt nemo dubitat: ſed ut merito laudari ſciāt ēt q operā eius nō uiderūt: ꝓferemus argumēta parua & īgenii tātū. neq; ad hoc Iouis Olympii pulchritudīe utemur: nō Mineruæ athenis factæ amplitudīe: cū ſit ea cubitoꝝ. xxvi. ebore. hæc ex auro cōſtat ſed ī ſcuto ei⁹ ī quo amazonū præliū cælauit ambitu eiuſdē cōcaua parte: & gigātū dimicationē: in ſoleis uero Laphitaꝝ & cētauroꝝ adeo mometa oīs artis illi ſuere: ī baſi ät qd̄ cælatū ē: dii ſūt trigīta nūero noſcētes uictoriā mirabilē p̄cio. mirabimur ēt ſerpētes q ſub ipa cuſpide æreā ſpīgē hūt. hæc Plinius. Quintilianus li. vii. de īſtitutiōe oratoria: hūc dicit ī diis q̄ hoīb⁹ fingēdis lōge meliorē fuiſſe artificē. i ebore uero lōge citra æmulū: uel ſi nihil niſi Mineruā athenis aut Olympiū ī elide Iouē feciſſet: cui⁹ pulchritudo adiecīſſe aliquid ēt receptæ religioni uidet adeo maieſtas opis deū æquit. Ci. quoq; li. tuſ. q̄ſti. i. Quid. n. Phidias ſui oris ſimilem ſpeciē adeo artificioſe īclusit ī clypeo Mineruæ cū īſcribere nō liceret q; ea conuulſa tota opis colligatio ſolueretur. ¶ De cælo petitū. ſi Iouē ipſū in cælo qūo ſtare cōſueuit aliq̄ uidiſſet meli⁹ certe nō effinxiſſet. ¶ Eboris liniamētis. qa imagines ex ebore formatæ ex liniamentis conſiſtunt. Vel liniamentis, hoc eſt adumbrationibus.

OLI. Phidias ſtatuarius

manæ fabricatæ ſunt manus. interrogatus ab amico: quo nam mētem ſuā dirigēs uultū Iouis propemodū ex ipſo cœlo petitum: eboris liniamentis eſſet amplexus? illis ſe uerſibus quaſi magiſtro uſum reſpondit.

ΗΚΑΙΚΥΑΝΕΗΣΙΥ ΕΠΟΦΡΥΣΙ ΝΕΥΣΕ ΚΡΟΝΙΩΝ
ΑΜΒΡΟΣΙΑΙ ΛΑΡΑ ΧΑΙΤΑΙ ΕΠΕΡΡΩΣΑΝΤΟ ΑΝΑΚΤΟΣ
ΚΡΑΤΟΣ ΑΠΑΘΑΝΑ ΤΟΙΟ ΜΕΓΑΝ ΔΕΛΕΛΙΞΕΝ ΟΛΙΠΟΝ.

De Epaminonda.

NOn patiunt me tenerioribus exēplis diutius iſiſtere fortiſſimi duces. ſiqdē Epaminōdas cū ei ciues irati ſternēdaꝝ ī oppido uiaꝝ cōtumeliæ cā curā mādarēt. erat. n. illd miniſteriū apud eos ſordidiſſimū: ſine ulla conctatione id recepit: datu rūq; ſe operā ut breui ſpecioſiſſimū fieret aſſeuerauit. mirifica deide ꝓcuratiōe abiectiſſimum negotiū pro ampliſſimo ornamento expetēdum Thebis reddidit.

De Hannibale.

HAnnibal uero cū apud regē Pruſiā exularet: auctorq; ei cōmittendi p̄lii eēt: atq; is nō idē ſibi extis portendi diceret. an tu iqt uitulinæ carūculæ q̄ impatori ueteri mauis credere? ſi uerba numeres breuiter & abſciſſe. ſi ſenſum æſtimes copioſe & ualenter. Hiſpanias. n. direptas Po. Ro. & Galliarū ac

NOn patiunt me. Ad exempla memoratu digniora trāſgreditur: quippe de clariſſimis & ducibus & regibus dicturus primū autem de Epaminōda ꝓponit exēplū: cuius adeo fiducia munitū pectus fuiſſe tradit ut cū ei⁹ ciues irati uel iuidia ducti ſternēdis uiis q̄ſi uiliſſimo officio ignominiæ gratia p̄feciſſent: ille mun⁹ nō cōctāter nec faſtidioſe ſuſcipet: dicēs effectuꝝ ſe breui ut illud miniſteriū qd̄ tūc apd eos ſordidiſſimū haberet ſpecioſiſſimū ac ſūmæ dignitatis eēt. qd̄ ēt euenit ex quo apparet nō homini magiſtratū: ſed magiſtratui hominē dignitatē afferre. cōſtat āt Epaminōdā omniū thebanoꝝ ducū fuiſſe clariſſimū: adeo ut teſte Iuſtino cū illo nata & extincta oīs patriæ gloria fuiſſe uideat. nā poſt illū thebani memorabile nullū bellū unq̄ geſſere: nec uirtutibus aut reb⁹ geſtis: ſed cladibus īſignes ſemp fuere. Fuit ēt philoſophus ſūmus: ex quo dubiū hoībus reliqt uir ne melior an dux fuerit. nā & ī pertū nō ſibi ſed patriæ q̄ſiuit. pecūiæ parcus adeo fuit ut funebris ſūptus defuerit. gloriæ quoq; nō cupidior q̄ pecūiæ qppe recuſāti oīa īperia īgeſta ſūt: honoreſq; ita geſſit ut ornamētū nō accipe ſed dare ipī dignitati uideret iā līaꝝ ſtudiū iā phiæ doctrīa tāta: ut mirabile uideret unde tā īſignis militiæ ſciētia homini iter līas nato. Aemilius Prob⁹ hūc oībus ferme uirtutibus ornatū fuiſſe cōmemorat prudētia: æqtate: modeſtia: ſapiētia: rei militaris: pitia: aī & corpis fortitudīe: cōtinētia: clemētia: patiētia uero tāta: ut nō ſolū populi ſed ēt amicorū facile ferret iniurias adeo ueritatis amatorē fuiſſe tradit ut ne ioco qdē mētiret adeo taciturnitatis ſeruatorē ut cōmiſſa cūcta cælaret. ſtudioſū quoq; audiēdi ex quo facile diſci poſſe arbitrabatur. multaq; alia de hoc uiro memoriæ ꝓdidit. quæ longum eſſet enarrare. ¶ Mirifica procuratione. q; maxima cura & diligentia illud munus exercuerit ex quo facile coniici poteſt: q; non uirtutibus ex dignitate ſed dignitatibus ex uirtute honor accedit. ¶ Abiectiſſimum: uiliſſimum. ¶ Expetendum: deſiderandum.

OLI.

honor ꝫ

HAnnibal uero cū apud regē Pruſiā. Pruſias rex Bithyniæ fuit apud quē Hānibal exulabat poſtq̄ uict⁹ a Romāis tāq̄ rupti fœderis auctor depoſcebat ad pœnas. qd̄ meminit Ci. li. de diuinatiōe. Rex iqt Pruſias cū Hānibali apud eū exulāti depugnare placeret negabat ſe audere qd̄ exta ꝓhiberēt. uni tu inqt carūculæ uitulīæ magis q̄ ueteri īperatori credes: nā cū Eumene pōti rege tūc bellū hēbat rex Pruſias: & p̄lio nauali dimicabat. nā illū terreſtri p̄lio ſupauerat. Cōſulebat Hannibalē Pruſias nūqd pugnā cū hoſte cōmitteret. & cū Hānibal cōmittēdā eē cōſuleret. reſpōdit rex id ſibi extis nō portēdi. Tū īdignatus Hānibal mauis inqt

OLI. Hannibal apud Pruſiā

uitulinæ carūculæ q̄ ueteri ip̄eratori fidē habere? qbus uerbis rex cōmotus p̄liū ſuſcepit & hoſtes ſupauit. Hac āt aſtuatia uſus ē Hānibal q ſtrategemate oīq; calliditate plurimū ualebat: iuſſit lagenas fictiles omniū generū ſerpē tib⁹ repleri: & media pugna ī naues hoſtiū cōiici, pōtici primū illudebāt dicētes qūo cū fictilibus lagenis pugnare poterūt q armis nō poſſūt? deīde cū iniecti ſerpētes p̄ naues feruescēt ceperūt: tū denīq; hoſtes ancipiti malo p̄territi ī fugā naues uerterūt. ℣ Portēdi: ſignificari. ℣ Carūculæ. Dimiutiuo uſus ē ad rē ipſā multo magis extenuādā. ℣ Veteri imp̄atori. Ecce magna fiducia. ℣ Hiſpāias direptas. Breuiter p̄ſtringit cūcta Hānibalis geſta. q̄ Decade ſe

Carū-cula Hāni-balis geſta

cūdi punici belli pleniſſime referunt. ℣ Nouo trāſitu. qa nemo añ Hānibalē cū exrcitu trāſierat alpes fuitq; trāſitus ille difficilis & p̄nicioſus Hānibali. qppe ubi multa hoīum milia & ī edia & difficultatibus cōſūpta p̄ierūt. ℣ Hiſpāias. ulteriorē & citerioré: q̄s abſtulerat. P. R. ℣ Traſimenū lacū ubi. G. flaminiū cōſulē Romanū cū quīdeci milib⁹ hoīum occīdit. ℣ Cānas pūicæ uictoriæ. ubi cæſa dñr q̄nq̄gīta Ro. & ſocioꝝ milia cū altero cōſule Paulo Aemilio. ſicut ſupra monſtratū ē. ℣ Añ pedes hois. ſ. regis Pruſiæ. ℣ Et ſane qđ ad explo. Si uēīāt īqt ī cōparationē bellica ſacrificia & ſciētia ducis: ut eū aliud illa p̄monſtrēt: aliud hæc hortent: utrū utri ſit añponēdū: malī id exeq qđ ducis ſciētia p̄bauerit: q̄ qđ' ſacrificia hortata fuerīt. ℣ Prægrauaſſet: præponderaſſet: ſuperaſſet.

OLI. GApax generoſi ſpirit⁹ illud: Codr⁹ rex thracū fuit cū iter Dorienſes & atheniēſes ueterꝝ ſimultatum eēt offenſæ: & iō bellū inter ſe geſturi eēnt: Codrū regē accitū ī auxiliū ſuū atheniēſes exercitui p̄fecerūt: & ut illū ſibi amātioré fideliorēq; redderēt: eū ciuitate donarūt. qđ cū ſibi nūciaret: ut oñderet thraces atheniēſibus nihilo dignitate īferiores eē: rñdit & ego atheniēſes ciues facio thracēſes. Fuit alter Codrus dux & rex atheniēſis q ſe p̄ cōſeruanda patria deuouit: de quo in ca. de pietate erga patriam dicetur. ℣ Viciſſitudine. alternatione.

THE. CRegis Codri. caſtiga. Cotys. īpauit is Thraciæ: eo ueſaniæ demū lapſus: ut Mineruæ nuptias affectaret: eiuſq; uxorē cui⁹ pudicīciā ſuſpectā hēbat mediā ſecuerit: a pudēdis ad uerticē. Theopōp⁹ hiſtoriā ſcribit ī prīo Philippicorū. Locū prim⁹ īdicauit Egnati⁹. Vetuſt⁹ & exploratæ fidei lāī codex emēdate Cotys hēt.

OLI. Claudus utilis bello NObiliter ēt uterq; Sparta. Claudus Lacō ī aciē deſcēdebat cū hoſtibus dimicaturus q̄rēti equū aliēigenæ cuidā Ageſilaus rñdit claudū indicās: nōne ſētis īqt? nō fugiētib⁹ ſed manētibus bello op⁹ eſt. ſed hic de quo loq̄t Androclidas fuit q debilis & crure iutilis inter bellatores ſe locauerat itaq; īhibituri qdā moti ſunt. ppea q eēt īfirm⁹. tū ille ñ eū īqt q fugiat: ſed q maneat cū hoſtib⁹ pugnāre oportet. Alter Claud⁹ ad bellū p̄ficiſcens qbuſdā ſæuiētib⁹ ac ridētib⁹ cōuerſus ait mala capita ñ ē cū hoſtibus fugiēdo pugnādū. ſed manēdo ordinēq; tuēdo. ℣ Nobiliter: ſubaudit rñderūt. ℣ Vterq; Spartanus. Androclidas & Leōidas. ℣ Qui īcrepit⁹. hic Androclidas fuit. ℣ Et q referēte. Hic teſte Frōtino li. iiii. fuit Leōidas rex Spartāus eo mō quo Spartāi regē habebāt: de quo ſatis ſupra dictū ē ī ca. de fortitudīe: hic igit cū aduerſus p̄ſas cū paucis admodū p̄ficiſceret: & qdā dixiſſet tātā eē Perſar̄ multitudinē ut ſagittis ſolē obſcurarēt: reſpōdit: id ſibi gratius fore q; ſub umbra pugnabit.

OLI. EIuſdē uir urbis atq; aī. Ageſilaus dux lacedæmōiorū hoſpiti Atheniēſi oñdēti munitū & ualide fabricatū Athenar̄ urbis mur̄. q̄rētiq; an ipſi pulcher ualiduſq; uideret: mediuſſidius inqt pulcher & ualidus: at nō quē uiri ſed qué mulieres īhabitēt. ℣ Agis. ēt p̄trāſiēs corīthiorū muros altos & munitos: tū ēt in multū ſpacii p̄tēſos cū ītueret: q̄ ait mulieres hūc locū in colūt? Theopōpus quoq; ad eū q mur̄ oſtentaret & percunctaretur an & firmus & altus eſſet: minime inquit ſi mulierum ſit. ℣ Si uiris turpiter. Luca.

liguriæ uires ī ſuā redactas p̄tātem: & nouo trāſitu alpiū iuga pateſacta: & Traſimenum lacū dira inuſtum memoria: & cānas pūicæ uictoriæ clariſſimū mōimētū: & capuā poſſeſſā: & Italiā laceratā ante pedes hois effudit. uniuſq; hoſtiæ iocinori longo expimēto teſtatā gloriā ſuā poſtponi æquo aīo nō tulit: & ſane quod ad exploranda bellica ſacrificia æſtimandoſq; militares ductus attinebat: oēs foculos: omnes aras Bithyniæ Marte ipſo iudice pectus Hannibalis prægrauaſſet.

De Coty.

GApax generoſi ſpiritus illud quoq; dictū regis Cotys: ut. n. ab Atheniēſibus ciuitatē ſibi datā cognouit: & ego inqt illis meæ gētis ius dabo. æquit athenis thraciā: ne uiciſſitudie talis beneficii īparē ſe iudicādo: humilius de origine ſua ſentire exiſtimaretur.

De utroq; Spartano.

NObiliter ēt uterq; Spartanus & q̄ īcrepitus a quodā q̄ p̄ aciē claudus deſcenderet: pugnare nō fugere p̄poſitū ſibi eē reſpōdit. & q referente quodā ſagittis Perſarum ſolem obſcurari ſolere. bene narras inquit: in umbra. n. melius prœliabimur.

De alio Spartano.

EIuſdem uir urbis atq; aī hoſpiti ſuo p̄riæ muros excelſos latoſq; oſtēdēti: dixit. ſi mulieribus iſtos comparaſtis recte: ſi uiris turpiter.

De Conſtantia. Cap. VIII.

APtū & aioſum bonæ fiduciæ pect⁹ emēſo: q̄ſi debitū opus ſupeſt cōſtātiæ repræſentare naturā. Natura. n. ſic cōparatū ē: ut q̄ſquis ſe aliqd ordie ac recta mēte cōplexū confidit: uel iam geſtum ſi obtrectet acriter tueatur: uel nondum editum ſi interpellet: ſine ulla conctatione ad effectum perducat.

Humanus labor est facilis licet ardua tollas: Cedere uel bellis uel cuncta mouentibus annis.

APtũ & aiosũ bonæ. Valerius ad capitulũ de cõstãtia trãsiturus more suo utiẽ trãsgressiõe: ut cõmemoratis qbus de rebus dixerit: de qbus dicturus sit breuiter oñdit. Et bñ cõstãtiã: fiduciæ statĩ subiũgit. nã hæ uirtutes q̃dã iter se uidentẽ affinitatẽ habere. q. n. sibi cõfidit: idẽ & cõstans semp eẽ solet. ℣ Emenso. Postq̃ iqt de fiducia diximꝰ: supest ut de cõstãtia dicamꝰ. ℣ Cura. n. sit cõparatũ ẽ hoc iqt obseruare solem, ut cũ cõfidimꝰ nos iustũ aliqd & honestũ eẽ cõplexos: uel iã gestũ acriter tueamur si qspiã illud rescidere uoluerit, uel nondum perfectũ sine mora ad exitũ perducamus: si quisq̃ illud interpellare tẽtauerit quo minus pficiat. ℣ Obtrectetur: improbetur: detrahat. ℣ Interpelletur: ipediatur. ℂ Natura, uetusti codices habent: cura. OLI.

Obtrectari

THE.

SEd dũ exẽplar. Capuã fallacibꝰ Hãnibalis. Hãc historiã superiꝰ diligẽter satis annotauimꝰ ĩ ca. de fortitudĩe ubi de Vibio acio peligno diximus. ℣ Fallacibus ꝓmissis. qa multa ꝓmisit quæ seruare nõ potuit. ℣ Italiæ regnum, nam in ipsa defectiõe inter cæteras fœderis conditiões de iperio totiꝰ Italiæ iactatũ ẽ atq; sanctũ ut deuictis Romãis regna Italiæ penes Cãpanos essent. ℣ Amisso, celeri Ouid. nil nocet amisso subdere calcar equo. i. ℣ Teanũ cõtendit. de quo Hora. Cui si uitiosa libido fecerit auspiciũ: cras ferramẽta Theanũ tolletis fabri. ℣ Euestigio Calenã. Liuiꝰ hoc oppidũ pluraliter tm̃ declinauit cales calĩũ. ℣ Sicut erãt. s. clausæ & obsignatæ. ℣ Agere lege, suo fungi ministerio sumendi de nocentibus supplicii.

Amissum celere Theanum Cales

ℂ Deinde antiqui. exemp. legunt autem. ℣ Calenam scilicet custodiam. Nam Cales oppidũ numero multitudinis appellatur. THE.

ATq; ista qdẽ seueritatis. Nota ẽ hi/ OLI.
storia. Q. Fabius Maximus bello pũico secũdo aduersus Hannibalẽ dictator missus illũ luueniliter exultãtẽ sua sapiẽtia reꝑssit, sed cũ ille multos captiuos Ro. haberet: quos apud Trebiã & lacũ Trasimenũ alibiq; ab ĩperatoribus Romãis re ĩfeliciter gesta cæpat dictator de his publice redimẽdis cũ Hãnibale cõuenerat ĩposito ĩ capita ꝓ cõditiõe cuiusq; ꝑcio: sed ea spe fraudatus a senatu: q nõ publice redimi cẽsuit: qd̃ sine eiꝰ auctoritate id factũ esse diceret: tacuit: & agrũ quẽ ꝑcioſũ hẽbat publice uendidit: & pecuniã ꝓ captiuis hosti ꝓmissã fideliter exoluit: eadẽ aĩ ꝓstãtia usus ẽ cũ Miuciũ magistrũ eqtũ ĩpio sibi parẽ senatꝰ populusq; Ro. eẽ iussit: qd̃ nũq̃ antea factũ fuerat: ut dictatori magister eqtũ æq̃ret ĩperio id ãt fuit: qa cũ Fabiꝰ uideret iuuenũ ducũ temeritate rẽpublicã esse cõcussã: adeoq; debilitatã ut suis uiribꝰ niti uix posset rẽ sibi lõge aliter gerẽdã eẽ duxit q̃ supiores fecerãt: hostẽ. s. ꝓsilio nõ uiribꝰ eẽ domãdũ: & rẽpu. prudẽtiæ magis q̃ fortũæ bñficio recreãdã itaq; noluit unq̃: nisi q̃tũ necessitas cogeret cũ hoste certare: sed illoꝝ ĩpetus indies frustrari & multis modis illudere dõec suis ipsi uiribꝰ cõficerent: nã loca uĩ illis cõmeatus eẽ posset: q̃ maxĩa diligentia occupabat arctioraq; ĩdies alimẽta ĩ castris hostiũ reddebat: qd̃ unũ uicẽdi cõsiliũ saluberrimũ excogitauerat: sed Miucius magister eqtũ uir ferox: & rapidus ĩ cõsiliis: ac lĩgua ĩmodicꝰ, prio iter paucos deide palã ĩ uulgus dictatorẽ criminari, ꝓ cauto timidũ, ꝓ prudẽte tardũ: ꝓ pito ibellẽ appellare: q ut diutius eẽt ĩ magistratu & romæ & ĩ castris hẽret ĩperiũ nolle cũ hostibꝰ acie dimicare: hæc & alia his ĩdi

Minucii temeritas

De Fuluio.

De. Q. Fabio Maximo.

De eodem. Q. Fabio.

gniora de dictatore ferẽs ĩ uulgus fic aios militũ icẽderat ut ſi militaris ſuffragii res fuiſſet:haud dubie uiderent Minutiũ Fabio duci p̃laturi:forte ita euẽit ut dictator comicioꝝ cã Romã reuocatꝰ Minutiũ caſtris p̃ficeret:q̃ le ui quodã certamie cũ Hãnibale cõgreſſus & uictoria parua potitus litteras de rebus geſtis & egregia uictoria ad ſenatũ miſit:qbꝰ motꝰ ſenatꝰ & populꝰ decreuerũt Minutiũ æquã ĩperii poteſtatẽ hr̃e cũ dictatorẽ:ſed paulopoſt ĩtellexeẽ Ro.bono ĩperatori haud magni fortunã momẽti eẽ:& ſolã mẽtẽ rationẽq̃ domiari.nã Minutiꝰ temere cũ hoſtibus ſuſcepta pugna nõ mediocrẽ reipu.cladẽ illaturus fuerat:niſi dictatoris cõſilio ĩ tp̃e ſubuẽtũ fuiſſet.

Ira ac ſpe ſuperior

℣ Eludere.Protrahere.℣ Ira ac ſpe ſuperior. Quia irã ſupauit ad id qđ nũq̃ ĩ pniciẽ reipu. iraſci uoluit.℣ Spe.Quia Hãnibalẽ ſedẽdo magis q̃ dimicãdo ſupauit cõtra ſpẽ omniũ.℣ Nõ dimi.Ennius un9 q̃ nobis cũctãdo reſtituit rẽ.

THE. ℂ Ergo ut Scipio pugnãdo &c.Fabiũ Scipiõi cõparat ob æmulationẽ Polyæn9 Macedo Fa. ĩqt Maximꝰ Scipio magnꝰ appellabaẽ:adeoq̃ ſcipio fabi gloriæ iuidebat:ut ĩ hæc aliqñ ꝓrũpet qd ita Fabi:ut tu q dũtaxat exercitũ ſeruaris Maximꝰ: ego q deuicto Hãni.bellũ cõfeci: magnus appellerꝰ? Ad quẽ Fa.Atq nſi milites ego ſuaſſẽ:tu ñ habuiſſes uñ uiceres hĩc Oui. ĩ artibꝰ Scipi.magnũ dixit:ut Ianꝰ obſeruauit

OLI. ℂ Aiũ ẽt piſonẽ mirifice:Põpeiꝰ ꝓcõſul de hiſpãia ſertorio uicto nup redierat:& ſtatĩ cõcionẽ hũerat de reſtituẽda plebi tribũicia ptãte palicano tri.ple.legẽ ferẽte hũc palicanũ ſedicioſũ fuiſſe cõſtat:q̃ cõtra ſenatus auctoritatẽ effecit ut tribũitiã ptãtẽ populo redderẽt cõſules.Cn. Põ.&.M.Li.craſſus tũc ĩ magna fuit iuidia Põ. q̃ cõſul tribuniciã ptãtẽ populo redderet.Fuit aũt palicanus ad uiã appiã cæſus cũ aliis q̃ pliũ ibi cõmiſerãt ꝓ recupando filio quẽ repetebat Tigranes.℣ Peſtiferis blãdiciis. Quia ferẽte legẽ palicano:tribũitia ptãs reſtituta populo fuerat.℣ Cõſternatæ.Perturbatæ:& q̃ſi mẽte captæ.℣ Turbulẽto.Propter ſeditionẽ excitatã. ℣ Huc ĩdi.Pro ad hanc indignitatẽ.℣ Abſciſo: conciſo & breui.℣ Flecti:A recto & honeſto.

OLI. ℳ Etellus ãt nũidicus pp.Florꝰ Apuleius ĩqt Saturninꝰ grachanas aſſerere leges nõ deſtitit:tm̃ aiorũ uiro Marius dabat q nobilitati ſemper inimicꝰ cõſulatu ſuo p̃terea cõfiſus occiſo palã comiciis Anio cõpetitore tribũatus ſubrogare cõatus ẽ ĩ eius locũ.G.Gracchũ hominẽ ſine tribu ſine noĩe:ſed ſubito titulo ĩ familiã ipſe ſe adoptabat:cũ tot tãtiſq̃ ludibriis exultaret ĩpune rogãdis Gracchoꝝ legibũs ita uehemẽter ĩcubuit:ut ſenatũ quoq̃ cogeret in uerba iurare.cũ abnuẽtibꝰ aq̃:& igni ĩterdicturũ ſe minaretꝰ:unus tñ extitit q mallet exiliũ hic ãt fuit Metellꝰ nũidicꝰ.qa ſeqꝫ poſt metelli fugã oĩ nobilitate pculſa &c.℣ Metellus ãt nũidicus:De hoc uiro Pli.de uiris illuſtribus. Qu. ĩqt cecilius Metellꝰ nũidicus q de iugurtha rege triũphauit Cẽſor eũ:q ſe Tiberii Gracchi filiũ mẽtiebaẽ ĩcẽſũ ñ recepit.Idẽ ĩ legẽ Apuleiã p uĩ latã iurare noluit:q̃re ĩ exiliũ actus Smyrnæ exulauit:Claudia deinde rogatiõe reuocatus cũ ludis forte lr̃as ĩ theatro accepiſſet de reuocatiõe:nõ priꝰ eas legere dignatus ẽ q̃ ſpectaculũ finireꝫ Metellũ ſororis ſuæ uirꝝ laudare noluit.q̃ is ſolũ iudiciũ ꝓtra leges detractaret. Abreuiator.T.Liuii cũ legẽ ĩqt agrariã p uim

Metelli Numidici conſtãtia

receſſit:quodq̃ eſt difficillimum:ubiq̃ ira ac ſpe ſuperior apparuit.ergo ut Scipio pugnando:ita hic non dimicando maxime ciuitati noſtræ ſuccurriſſe uiſus eſt. Alter enim celeritate ſua Carthaginem oppreſſit: alter cunctatione id egit ne Roma opprimi poſſet.

De.C.Piſone &.M.Palicano.

ℂ Aiũ ẽt Piſonẽ mirifice & cõſtanter turbulento reipubli.ſtatu egiſſe conſulẽ narratione in ſequenti patebit.M.Palicãi ſeditioſiſſimi hominis pæſtiferis blãdiciis p̃reptus populi fauor:cõſularibus comitiis ſummũ dedecus admittere conabatur ampliſſimũ ei deferre ĩperium cupiens: cuius teterrimis actis exq̃ſitum potius ſuppliciũ quã ullus honos debebaẽ:nec deerat conſternatæ multitudini furialis fax tribunicia quæ temeritatem eius & ruentem commitareꝫ:& languentem actionibus ſuis inflammaret. in hoc miſerãdo pariter atq̃ erubeſcẽdo ſtatu ciuitatis tãtũ nõ manibus tribunoꝝ pro roſtris piſo collocatus: quũ hĩc atq̃ illinc eũ ambiſſent:ac Palicanũ ſuffragiis populi cõſulẽ creatũ:an renũciaturus eẽt iterrogaret:ꝰ primo reſpõdit nõ exiſtimare ſe tãtis tenebris offuſam eſſe rẽpublicã ut huc ĩdignitatis ueniretꝫ.deide cũ p̃ſeueranter inſtarent ac dicerẽt.age ſi uentũ fuerit:ꝰ nõ renũciabo inqt:quo quidẽ tam abſciſſo reſpõſo conſulatũ Palicano priuſq̃ illũ adipiſceretur:eripuit. multa & terribilia Piſo contempſit:dum ſpecioſum mentis ſuæ flecti non uult rigorem.

De Metello.

ℳ Etellus autem Numidicus propter conſimile perſeuerantiæ genus excepit quoq̃ indignam maieſtate ac moribus ſuis procellam. cum enim animaduerteret quo tenderent:Saturnini tri.pl.funeſti conatus:quantoq̃ malo reipu.niſi his occurretur:erupturi eſſent in exilium q̃ in legem eius ire maluit.poteſt aliquis hoc uiro dici conſtantior?ꝰ qui ne ſententia ſua pelleretur patria in qua ſummum dignitatis gradum obtinebat carere ſuſtinuit?ꝰ

De.Q.Scæuola.

ℂ Aeterꝝ ut neminẽ ei p̃tuleri:ita.Q.Scæuolã augurẽ merito cõp̃aueri:dipulſis ꝓſtratiſq̃ inimicoꝝ ptibꝰ:Sylla occupata urbe ſenatũ armatꝰ coegerat:ac ſũma cupiditate ferebaẽ:ut.C.Mariũ q̃ celerrie hoſtis iudicareꝫ:cuius uolũtati nullo ob-

tuliſſet Saturnin9 Metello nũidico eo q; ĩ eã minie iuraſſet: diẽ dixit: q cũ a bõis ciuibus defenderet: ne cã malo; certam inũ eẽt iuolũtariũ exiliũ Rhodũ ꝓfectus ẽ, ibiq; legẽdo & audiẽdo magnos uiros aduocabat. ℣ Procellã: ĩpetũ auxilii. ℣ Occurreret: Reſiſteret. ℣ Quo erupturi eẽnt in auxiliũ. Ad q̃tũ reipu. ꝓnitiẽ euaſuri eẽnt. Aeterũ neminẽ ut neminẽ ei ꝓtulerim: ut Qu. Scæuolã augurẽ. Nõ auſim inqt uirũ quẽpiã in hoc uir/ tutis genere Metello ꝓponere: poſſum aũt. Qu. ſcæuolã iure cõparare: q nihilo inferius cõſtantiæ docu mẽtũ dediſſe uideꝛ, deuictis. n. Marianis partibus cũ Sylla ut ſæpe dictũ ẽ répubi. occupaſſet: cõuocato ſenatu uoluit: ut Marius hoſtis pr̃iæ iudicareꝛ iuſſiſq; ſniam dicere ſenatoribus cũ alii metu: alii uolũtate ſniam cõprobaſſent: ſolus Scæuo la iuẽtus ẽ: q cõſtãs & itrepidus nulla rõne cogi potuerit iniquã proferre ſniam. ℣ Truculẽtius. Sæuius. ℣ Idemtidẽ. Frequenter. ℣ Vrbs & Ita/ lia. Quiat eutões cymbros & gallos deuicerat.

OLI. Scæuolæ augurs conſtantia

uiã ire audẽte ſolus Scæuola iterrogatus de hac re ſen/ tẽtiã dicere noluit: qn ẽt truculẽtius ſibi mitãti Syllæ: licet iqt mihi agmia militũ: qb9 curiã circũ ſediſti oſtẽ tes: licet mortẽ idẽtidẽ miteris: nũq; tñ efficies ut ꝓꝓ exi guũ ſeniléq; ſanguinẽ meũ: Mariũ a quo urbs & italia cõſeruata ẽ: hoſtẽ iudicẽ. De Sẽpronia.

QVid fœmiæ cũ cõciõe ſi pr̃ius mos ſeruet ni hil? ſed ubi dõeſtica qes ſeditionũ agitata flu ctibus eſt: priſcæ cõſuetudinis auctuꝛitas cõ uellit. pluſq; ualet qđ uiolẽtia coegit: q̃ qđ ſuadet & ꝑ/ cipit uerecũdia: itaq; te Sẽprõia Tiberii &. C. Graccho rũ ſoror uxoꝛis Scipiõis Aemiliani: nõ ut abſurde gra/ uiſſimis uirorũ opibus iſerẽs maligna relatiõe cõꝓhen dã: ſed qa a tr. pl. ꝓducta ad populũ ĩ maxia cõfuſione nihil a tuo; ãplitudie degeneraſti: honorata memoria ꝓſeq̃r: coacta es eo loci cõſiſteꝛ ubi pr̃icipũ ciuitatis ꝑ/ turbari frons ſolebat: iſtabat tibi toruo uultu minas ꝓ/ fundẽs ãpliſſima ptãs: cũ clamore ĩpitæ multitudinis obſtrepet totũ forũ: acerrimo ſtudio nitebaꝛ: ut Eqtio cui Sẽproniæ gẽtis falſũ ius q̃rebaꝛ: tanq̃ filio Tiberii fratris tui oſculũ dares: tu tamẽ illũ neſcio qb9 tenebris ꝓtractũ: ut portentũ execrabili audacia ad uſurpandã alienã ꝓpiqtaté tẽdẽté repuliſti. De Cẽturiõibus.

NOn idignabunt lumia nr̃æ urbis: ſi iter eo; eximiũ fulgoré: cẽturionũ quoq; uirtus ſpe/ ctãdã ſe obtulerit: nã ut humilitas amplitu/ dinẽ uenerari debet: ita a nobilitate fouẽda magis q̃ ſp/ nẽda bõæ idolis nouitas ẽ. De alio Cẽturiõe.

AN abigi debet Pontius ab horũ exẽplorũ cõ/ textu: q ꝓ Cæſaris ꝓtibus excubãs Scipiõis ꝑ ſidio interceptus: cũ uno mõ ſalus ei daretur: luti ãmerſa ꝓpetuo iaceat. ℣ Nouitas. Noui hoies q nullã maio; ſuo; iagíe clari ſuã ſibi nobilitaté uirtute cõpãt.

Nouitas OLI.

AN abigi de. Põ. a. h. e. Hoc ſine dubio ciuili bello qđ ĩ Aphrica geſtũ ẽ poſt Põpeii caſũ: ná capta forte trire mi una ceſariana: q̃ cõmeatũ ex Sicilia aduehebat: Veterani qdã milites cũ Cẽturiõe uno ad Scipionẽ de ducti ſũt: quos ita Scipio dr̃ allocut9: nõ ſpõte ueſtra certe ſcio: ſed illius ſcelerati uŕi ĩpatoris ĩpulſu & ĩ/ pio coactos: ciues & optimũ quẽq; nefarie cõſectari: quos qm̃ fortuna ĩ nr̃am detulit poteſtatẽ: ſi id qđ facere debetis rẽp. cũ optio quoq; defendetis: certũ ẽ nobis uitã & pecuniã dõare: q̃ꝓꝓ qd ſentiatis ꝓloqmini: tũ Cẽ turio. ꝓ tuo inqt ſũmo beneficio Scipio gratias ago. nõ. n. te ĩpatoré appello: qđ mihi uitã incolumitatẽq; belli iure capto polliceris: & forſan iſto uterer bñficio: ſi nõ ei ſũmũ ſcelus adiũgereꝛ: ego ne cõtra Cæſaré ĩpatoré meũ apud quẽ ordinẽ duxi? eiuſq; exercitũ ꝓ cuius dignitate uictoriaq; ãplius. xxxvi. ãnis depugnaui aduerſus armatuſq; cõ ſiſtã? neq; ego id facturus ſũ: & te magnope de negocio deſiſtas adhortor: cõtra cuius. n. copias cõtẽdas: ſi mius an tea exptus es: licet nũc cognoſcas: elige ex tuis cohortẽ unã q̃ putas eẽ firmiſſimã: & cõſtitue cõtra me: ego ex me/ is cõmilitonib9 quos nũc ĩ tua tenes poteſtate: nõ ãplius decẽ ſũmã tũc ex uirtute nr̃a ĩtelliges qd ex tuis copiis ſpa re debeas. tũc Scipio irritatus oẽs ĩterfici iuſſit. ℣ Si ſe fu. Cn. Põpe. ge. ip. mi. af. Diſcrepat hoc loco Va. a Cæſ. cõmẽta

OLI.

rtis,nã,post Pompeii mortẽ hoc factũ fuisse: ex ipsis cõmẽtariis colligit:nisi alter forte Cẽturio alio tpe & Scipi,ppi dio interceptus ad eũ fuisset deductus:quod nusq̃ me legisse memini:ná qđ nonnulli dicũt hoc fuisse apud Aliacmonẽ fluuiũ:qui Macedoniã diuidit a Thessalia cũ Scipio ad Põpeium properaret: ut expeditius iter faceret,M, Fauoniũ cũ,viii,cohortibus ad Aliacmonẽ fluuiũ in ppsidio collocauit:& qp Põtius certior factus de aduẽtu Scipionis fuerit iterceptus:totum falsum teste ipso Cæsare:q ostẽdit:nullũ ibi fuisse Põtiũ:sed Cassiũ nõ interceptum:sed aduentu Domicii liberatum:quare Centurione:quem supra diximus Pontium nominatum fuisse crediderim,

OLI, SIne ullis,& idẽ cõstãtiæ,hoc fuit bello ciuili qđ iter Au, & Anto, gestiũ est: ubi Mæuius hic:de quo loquitur cũ multa & pclara facinora edidisset:tandem periculis temere nimis expositus ab antonianis militibus:iterceptus ẽ: & ad imperatorem Antoniũ deductus quem cũ interrogasset: quid nam de se constituendũ esse uideretur:constanter respõdit occidi iube: qa nulla ratione adduci possum: ut a Cæsare ad te ipse deficiam: qua constantia uitam q̃ contemnebat facilius ab Antonio consecutus est, & Alexandriam,Vbi cum Cleopatra uiuebat,

OLI, OMplura huiuscæ: Ad externa trã siturus prefat quodámodo: ac dicit alia multa seruatæ cõstãtiæ domestica exẽpla supersse memoratu digna:q̃ cõsulto pterire & ad externa transire uoluit:ne unius rei lõgæ narratiõis fastidiosa copia facietatẽ legentibus ingeneraret,& Note,Idest huius memoriæ:& notandũ est in bonã partẽ accipi plærunq; notã:est,n, peccatũ decus macula:est etiã nota rei alicuius memoria:ac signũ & figura rẽ aliq̃ denotãs,& Quoꝝ prin, Salapiæ prĩcipes erant Dasius & Blasius:

Dasi9 Blasi9 Dasius Hánibalis amicus:Blasius q̃tũ ex tuto poterat rẽ Romanã fouebat:& p occultos nũcios spem ꝑditionis fecerat Marcello, sed sine adiutore Dasio res trãsigi non poterat: Multũ ac diu cũctatus:& tũ quoq; magis iopia cõsilii potioris q̃ spe effectus:Dasiũ appellabat: at ille ab re auersus,tũ æmulo potẽti inimicus rẽ Hãnibali apit,Accersito utroq; Hánibal cũ ꝑ tribũali q̃dã ageret mox de Blasio cogniturus staretq; sũmoto populo accusator: & reus Blasi9 de ꝑditione Dasiũ appellabat,n,uero ille uelut ímanẽ rẽ stare exclamat sub oculis Hánibalis secũ de ꝑditiõe agi:Hánibali atq; eis q aderãt: quo audacior res erat minus ueriſimilis uisa ẽ æmulationẽ ꝑfecto atq; odiũ eé: & id crimen afferri:qđ qa testem habere nõ possit liberius fingat:ita ide dimissi sunt,ne non Blasius ante destitit tũ audaci icepto q̃ idẽ obtũdẽdo docendoq; q̃ ea res ipsi patriæq; salutaris eẽt:peruicit ut ppsidiũ,hi ãt numidæ erãt:Salapiaq; tradere

Sala/ pia deficit Hán/ bale tur Marcello nec:sine cede multa tradi potuit qa lõge fortissimi equitũ ex toto punico exercitu erãt:ita q̃q̃ iprouisa res fuit nec usus equorũ in urbe erat:tamẽ armis inter tumultũ captis:& eruptionẽ tẽtauerũt:& cũ euadere neqrẽt pugnãtes ad ultimũ occubuerũt:nec plus q̃ qnq̃gita ex his in potestatẽ Ro,uiui uenerunt: plus aliq̃to dãni,hæc ala eqtũ amissa Hánibali q̃ Salapia fuit:nec deide unq̃ pœn9:quo lõge plurimũ ualuerat supior eqtatu fuit,& Dissidẽtẽ:dissẽtiẽtẽ: qa Blasi9 cũ Ro,Dasius cũ Hánibale sẽtiebat,& Adiectis:q̃ & ipm cõmẽdatioré,Quia q̃dã iserebat q̃ ipm bẽiuolũ Hánibali redderẽt,& Citerioris,c,ꝑpinquioris,q; celeriorẽ curã desideraret,& Vultu,d,ne ab aliquo pcipi posset ipsum cum

Si se futurũ Cn,Põpeii generi ipsius militem affirmasset:ita respõdere nõ dubitauit. Tibi qdem Scipio gratias ago:sed mihi uti ista cõditione uitæ non est opus.

De Centurione.

SIne ullis imaginib9:nobilẽ aium & idẽ cõstãtiæ ꝑpositũ secutus,C,Mæuius cẽturio diui Augusti:cum Antoniano bello sæpenumero excellentes pugnas edidisset:improuisis hostium insidiis circũuentus:& ad Antoniũ Alexãdriam ꝑductus: iterrogatusq; qdẽ nã de eo statui deberet: iugulari me inqt iube:qa nõ salutis beneficio nec mortis supplicio adduci possum:ut aut cæsaris miles desinã:aut tuus eé icipiam cæterũ quo cõstãtius uitã cõtẽpsit eo facilius ipetrauit,Antonius,n,uirtuti eius icolumitatẽ tribuit.

Externa de Blasio.

OMplũra huiuscæ notæ Romana exẽpla supant,sed sanctas mõ uitãda ẽ. itaq; stilũ meũ ad externa iã delabi ꝑmittã:quorũ pricipatũ teneat Blasius:cuius cõstãtia nihil ptiacius. Salapiã ,n, patriã suã ppsidio pũico occupatã Romãis cupiẽs resti tuere: Dasiũ acerrimo studio secũ in administratione reip,dissidẽtẽ:& alioq toto aio Hãnibalis amicitiæ uacantẽ:sine quo ꝑpositũ cõsiliũ pagi nõ poterat: ad idẽ aggrediendũ opus maiore cupiditate:q̃ spe certiore tẽptare ausus ẽ:q ꝑtinus sermonẽ eius adiectis:q̃ & ipsũ cõmendatiorẽ:& inimicũ inuisiorẽ factura uidebant: Hãnibali rettulit,a quo adesse iussi sunt:ut alter crimẽ probaret:alter defenderet,Cæteꝝ quũ pro tribũali res gereret:& quæstioni illi omniũ oculi essent intenti:dũ aliud forte citerioris curæ negociũ tractat:Blasius uultu dissimulãte:ac uoce summissa monere Dasiũ cœpit ut Romanorũ potius q̃ Carthaginẽsiũ partes foueret: enimuero tunc ille ꝑclamat:se in cõspectu Ducis aduersus eum sollicitari:qđ q̃a incredibile existimabat: & ad unius tãtũ aures penetrauerat: & iactabat ab inimico ueritas fide caruit:sed nõ ita multo post Blasii mira cõstãtia Dasiũ ad se traxit:Mar,q; & Salapiã & qngẽtos milites nũidas:q in ea custodiæ cã erãt tradidit.

Blasio loq; ⁊ Incredibile: Vtpote etiã in conspectu ducis & quo res audaciæ plus hr̃e uidebatur cõis fidei habebat. OLI.

PHocion uero cũ Dercillus qdã admõebat atheniẽses: ut cauerẽt ab ĩsidiis Nicanoris: qui præfectus erat Cassandri: q; occulte bellũ pararet, pireeũq; portũ ne itercipet ꝑiculũ eẽ. Phocion ãt populo audiẽte magna uoce dixit nullũ ĩstare ꝑiculũ & nihil prorsus timẽdũ eẽ, cõsulebatq; magis amicitiã cũ Cassandro: q̃ bellũ suscipiẽdũ: capto deide pireeo nec ad recupãdũ armati: nec armatis p̃eẽ uoluit, nã factio optimatũ ĩ q̃ & Phocion erat cũ Cassandro sentiebat, populares Polypercõti fauebat: sed post q̃ suscepto bello pulsus ẽ cassander Polypercõte duce Phocionis cõsiliũ minus ꝓbabile uisum fuit: tũ Phocion in cõtione atheniẽsiũ fortunæ gratulatus ẽ: & de ꝓspero euẽtu lætatus: at uero cõsiliũ suũ aliq̃to sanius fuisse affirmauit: magnã qdẽ cõstãtiã uiri: ut in ipsa uictoria ꝓbaret consiliũ suũ qd̃ fuerat de bello nõ suscipiẽdo, fuit hic phocion ut in cap. de ĩgratitudine latius ꝓlixiusq; dicturi sumus capite dãnatus: nã iter cætera in eo quoq; offenderat ciuitatẽ: qd̃ male cõsuluerat patriæ suæ: nec ultro spartanis bellũ iferrẽt: cui⁹ duces fuere picles & Sophocles: quo bello multas achaie ciuitates atheniẽsiũ ĩpio adiecerũt. Phocion & si sæpe exercitibus p̃fuit sumosq; magistratus cœpit: tamẽ multo ei⁹ notior ĩtegritas uitæ, q̃ rei militaris labor: itaq; huius memoria nulla illius aũt magna fama: ex quo cognomine bonus ẽ appellatus: legit̃ ĩ uita Demosthẽis: uim maximã in dicẽdo habuisse phocionẽ: q multas graueq; sentẽtias paucis uerbis cõplectere/tur, itẽq; Demosthenes oẽs oratores uno Phocione excepto nõ solũ eloquẽtia: sed uita quoq; superauit. ⁊ Bládũ aium: casus plærũq; temeritatẽ corrigit: ut res malo ꝯsilio aggressas casus plærũq; secũdet. ⁊ Placidi & misericordes, Cõstat sũmæ modestiæ & integritatis uirũ fuisse Phocionẽ: & ꝑpetuo pauperẽ: cũ ditissimus ꝓpdelatos honores eẽ potuisset, nã repudiauit cõstãtissimæ philippi regis mũera, cũ maxie hortaret̃ a legatis regis ut ea acciꝑet: ad filioq; saltẽ cõmoditatẽ q in sũma pauptate nõ facile possent pr̃nam tueri gloriã quibus ille respondit: si mei similes erunt nequaq̃ difficile erit: idẽ hic agellus illos alet: qui me ad hanc dignitatẽ produxit: si dissimiles sunt futuri: nolo meis impensis illorum ali augeriq; luxuriam.

De Phocione.

PHocion uero quũ Athenienses r̃e aliter q̃ ipse suaserat ꝓspere administrassent: adeo ꝓseuerãs cõstãtiæ suæ ꝓpugnator extitit: ut in concioẽ lætari qdẽ se successu eoq;: sed cõsiliũ tamẽ suũ aliquãto melius fuisse diceret. Nõ. n. dãnauit qd̃ recte uiderat: qa qd̃ alius male cõsuluerat bene gesserãt: felici⁹ illud existimãs: hoc sapiẽtius. plærũq;. n. temeritatẽ casus iuuat: ubi prauo cõsilio ꝓpius aspirat: & quo uehemẽtius noceat: desꝑatius ꝓdest. placidi sane & misericordes & liberales oiq; suauitate tꝑati mores Phocionis: quos optie ꝓfecto cõsẽsus oium bõitatis cognomine decorãdos cẽsuit. Itaq; cõstãtia q̃ natura rigidior uidet̃ leuis eius mãsueto pectore fluxit.

De Socrate.

SOcratis ãt uirilitatis robore palliatus aius aliquãto ꝓfectius ꝓseuerãtiæ exẽplũ edidit. uniuersa ciuitas Atheniẽsiũ iniq̃ssimo & truculẽtissimo errore istructa de capite decẽ ptoq;: q apud Arginussas lacedæmõiã classẽ deleuerãt tristẽ sniam tulerat: forte: tunc eius potestatis Socrates: cuius arbitrio plæbiscita ordiarent̃ idignũ iudicãs: tot & tã bene meritos: ex idigna cã & ipetu iuidiæ arripi: temeritati multitudinis cõstãtiã suã obiecit: maxioq; cõciois fragore & icitatissimis minis cõpulsus nõ ẽ: ut se publicæ dementiæ auctorẽ ascriberet: q̃ oppositu eius legitima grassari uia ꝓhibita: iniusto ptorũ cruore mãus suas cõtaminare ꝓseuerauit: nec timuit Socrates: ne cõsternatæ patriæ undeci⁹ furor mors ipsi⁹ existeret.

De Ephialte.

PRoximũ. & si nõ eiusdẽ splẽdoris ẽ: tamẽ certũ cõstantiæ hr̃i ꝑt expimẽtũ efficacis operæ forẽsis fidei nõ latẽtis. Athẽis Ephialtes accusare publice iussus & iter cæteros Demostrati nomen deferre coactus ẽ cuius filius erat Democharis excellẽtis formæ puer: aio ei⁹ flagrãtissimo ihærẽs amor̃ itaq; cõis officii sorte truculentus accusator priuati affect⁹ cõ-

Phocionis constãtia

OLI.

GRassari

& eum forte Dimarchus eẽt Socrates, i. tri. plæ. nulla ratione adduci potuit: ut hic legi tam uesanæ consentiret: & qa plæbiscitũ fieri nõ poterat iniussu Socratis illi per uim executi sunt q; iure nõ poterãt: itaq; cũ ꝓtores rediissent ex his continuo summum supplicium sumpserunt. ⁊ Eius potestatis. Δημαρχοσ. Dimarchus ut apud nos tribunus. ⁊ Ex indigna: q; uidelicet militum corpora sæuitia maris interpellante sepulturæ mandare nequiuerãt. ⁊ Legitima grassari uia. Grassari crudeliter agere & supra modum sæuire. ⁊ Cõsternatæ patriæ. Aliqua subita perturbatione concitatæ. ⁊ Vndecimus. s. post mortem decimo prætorum ipse undecimus esset qui opprimeretur.

¶ De capite decem prætorum. Theramenes eius legis auctor extitit ut auctoritate Suidæ recitauimus.

THE.

OLI. PRoximũ & ſi non eiuſdẽ: Mos erat apud athenienſes ut ſorte traherent q mores hoium & uitæ rõné i-dagarẽt:& quos nõ ꝓbarẽt: publicæ accuſarẽt:cũ uitæ rõné reddere nõ poſſent. ℣ Forẽſis fidei.qa ephialtes i foro fecit qđ debuit:& hæc ẽ fides forẽſis. ℣ Accuſare publice:ut apud nos cẽſores de moribꝰ iudicabãt ciuitatis quos græci τιμητας uocãt ita hi & accuſabãt ut uitæ rõnẽ redderẽt. ℣ Cuius.ſ. Antiqui pueros amabãt egregie idolis p̃cipuæ pio quodã & hõeſto amore ut eos ad uirtutes excitarent & honores ꝓuehe rẽt. ℣ Miſerabilis.i. Reſpiciẽs ad ipſius affectũ:nõ.n.accuſare:ſed accuſari uidebaꝫ:i eadẽ perſona erat utergꝫ. ℣ Sincera fide: Quia nulla pueri gratia cuius amore tenebatur ab officio deduci potuit.

THE. Ephialtæ conſtãtia ℂ Ephialtes. Atheniẽſis orator hic eſt. at apud Macrob. ſõni ſpẽs:quẽ publica ꝑſuaſio qeſcẽtes opiaꝫ iuadeꝫ:& põdeꝫ ſuo p̃ſſos ac ſẽtiẽtes gra uare. Suidas ita diffinit:euaporationẽ crapulæ a crudo ſtomacho i caput. icubũ uulgo uocãt.

OLI. VẽSyracuſanus. Hic fuit Diõ Hipparini filius:de quo i ſequẽti li.& in ca.qđ ícipit. Ne quaq̃ Platoni.latius dicem⁹:ibi q̃réda ẽ hæc hiſtoria:nã utriq; loco cõuenit. qđ non ad eius conſtantiã ꝓtinet:cũ illi nũciatũ eẽt ab heraclide & Philippo iſidias ſibi parari:nulla rõe adduci poterat: ut illud de Heraclide crederet. cognita deinde illius cõiuratiõe nõ tulit æquo aío Dion & uerſum illũ Homeri rettulit ex ſecunda rapſodia. ηακ πολύκοι ρανιή ειςκοι ρανου εις ιο ειὺ βασιλαρ & ita iuſſit Heraclidẽ iterfici. clariſſimũ ergo dedit ſeruatæ cõſtãtiæ documentũ: ut ne metu quidem uiolẽtæ mortis a uere amicitiæ officio potuerit abſterreri.

OLI. ALexãder Macedonũ. Alexãder Macedonũ rex Dariũ Perſa. regẽ iã primũ acie ꝓflixerat. ille uero cuius ímpio tota ferme aſia ſubiecta erat breui firmiorẽ reparauit exercitũ: qđ cũ audiſſet Alexãder metuẽs ne i mõte tauro itercipeꝫ:ide citatiſſimo curſu aduerſus Dariũ ꝓfectus ẽ: & cũ uno die qngẽta ſtadia cõfeciſſet: lõgo itineris labore & ſolis ardore fatigatus: ut æſtu ſe leuaret:corpus apud. Tarſũ i Cydnũ fluuiũ frigidiſſimæ aq̃ demerſit:& ſubitã ualitudinẽ inde cõtraxit. acciti undiq; medici potionẽ ſaluberrimã:& ad eã ui morbi pellẽdã maxie accõmodatã cõſtituerũt:q̃ cũ Pphilip. medicus ſuis manibus cõpoſitã & tẽpatã Alexãdro porrexiſſet: ille ítrepidꝰ atq; ípiger hauſit:& ſine cõctatiõe medicinã aſſũpſit:deinde lr̃as q̃s pauloãte receperat a parmenone:Philippo legẽdas tradidit cõtiebãt ãt ut ſibi a Philippi medici caueret inſidiis:quoniã pecũia corruptus & ſpe nuptiarũ ſororis Darii mortẽ illi machinaretꝫ: fuit ꝓfecto Alexãdri pectus cõſtãtiæ plẽiſſimũ:q a medico iã ꝓpemodũ ſuſpecto ſuæ ícolumitatis p̃ſidiũ ſumere non dubitauerit. ℣ Opibus. Darii apparatũ deſcribit Qu. curtꝰ i pricipio ſecũdi li. inqt inter hæc Alexãder & cætera. ℣ Cõtuſis. fractis & debilitatis ac ẽt domitis. parmenionẽ uero q ſuſpectas litteras Alexãdro regi dederat. Cleander & polydamas mãdato Alexãdri ĩteremerũt. hic ſine rege Alexãdro multa ſtrenue rex ſine eo nihil magnæ rei geſſit ut uult Quintus Curtius li. vii. de hoc parmenione rurſus habebiꝫ li. vi. ca. iiii. ℣ Líquore:puritate ſoluta. ℣ Cõſpicuus. adeo clarus ut ad iã uſq; arenã cõſpici poſſet. ℣ Stupefactis. Contractis. ẽ.n. ſtupor cũ p̃admiratiõe aut rei cuiſpiã horrore ſenſũ aliquẽ amittimus aí uel corpis: ut ſtupor pedũ ſtupor dẽtiũ: aut aí cũ admiratiõe dedenti ſenſum aliquẽ amittimus. ℣ Exanimatiõe. Terrore. ℣ Hebetatis. Obtuſis quando res perdit uigorem ſuum:ut gladium hebetatum:qui aciem obtuſam habet. ℣ Fluctuabat. in dubio erat. ℣ Interpellari:interrumpi. impediri.

Philippus Alexãdri medicus

Exanimatio

ditiõe miſerabilis reus:pueꝝ ad ſe exortãdũ: quo parcius p̃ris criminibus iſiſteret uẽiẽtẽ:neq; repellere neq; ſupplicẽ gẽibus ſuis aduolutũ itueri ſuſtinuit:ſed opto capite flẽs & gemẽs p̃ces expromeꝫ paſſus ẽ:nihilominuſq; ſincera fide accuſatũ Demoſtratũ damnauit. victoriam neſcio laude:an torméto maiore p̃tã: quoniã priuſq; ſontem opprimeret:ſeipſum uicit Ephialtes.

De ſyracuſano Dione.

QVé Syracuſãus Diõ diuerſitate exẽpli p̃grauat q q̃buſdã monẽtibꝰ ut aduerſꝰ heraclidẽ & Callippũ quoꝝ fidei plurimũ credebat:tã q̃ iſidias ei nectẽtes cautior eẽt:reſpondit. ſe uitã malle excedere q̃ i metu uiolẽtæ mortis amicos iimicoſq; iuxta ponere.

De Alexandro Magno.

QVod ſeqt̃ & rei ipſius admiratiõe:& claritate auctoris illuſtre. Alexãder Macedonũ rex iclita iã pugna excellentiſſimis opibus Darii cõtuſis:æſtu & itieris feruore i Cilicia p̃calefactus Cydno q aq̃ liquore cõſpicuus Tarſon iterfluit: corpus ſuũ ímerſit. ſubito deide ex nimio hauſtu rigoris obſtupefactis neruis:ac torpore hebetatis artubus maxima cũ exanimatiõe totius exercitus: i oppidũ caſtris p̃piquũ deferꝫ:iacebat æger Tarſi:inq; ualitudie eius aduerſa iſtãtis uictoriæ ſpes fluctuabat. Itaq; cõuocati medici attẽtiſſimo cõſilio ſalutis remedia circunſpiciebãt. qui quũ ad unã potionẽ ſniam direxiſſent:atq; eã Philippus medicus ſuis mãibus tẽperatã Alexãdro (erat aũt ipſius amicus & comes) porrexiſſet:a Parmeniõe miſſæ lr̃æ ſupuenerũt admonẽtes:ut rex inſidias Philippi pinde ac pecũia corrupti a Dario caueret:q̃s cũ legiſſet ſine ulla cũctatiõe medicamẽtũ hauſit: ac tũ legendas Philippo tradidit. ꝓ quo tã cõſtãti erga amicũ iudicio digniſſimã a Diis ímortalibus mercedẽ recepit. q ícolumitatis eius p̃ſidiũ falſo interpellari iudicio noluerunt.

Explicit Liber tertius.

uero q ſuſpectas litteras Alexãdro regi dederat. Cleander & polydamas mãdato Alexãdri ĩteremerũt. hic ſine rege Alexãdro multa ſtrenue rex ſine eo nihil magnæ rei geſſit ut uult Quintus Curtius li. vii. de hoc parmenione rurſus habebiꝫ li. vi. ca. iiii. ℣ Líquore:puritate ſoluta. ℣ Cõſpicuus. adeo clarus ut ad iã uſq; arenã cõſpici poſſet. ℣ Stupefactis. Contractis. ẽ.n. ſtupor cũ p̃admiratiõe aut rei cuiſpiã horrore ſenſũ aliquẽ amittimus aí uel corpis: ut ſtupor pedũ ſtupor dẽtiũ: aut aí cũ admiratiõe dedenti ſenſum aliquẽ amittimus. ℣ Exanimatiõe. Terrore. ℣ Hebetatis. Obtuſis quando res perdit uigorem ſuum:ut gladium hebetatum:qui aciem obtuſam habet. ℣ Fluctuabat. in dubio erat. ℣ Interpellari:interrumpi. impediri.

Explicit Liber tertius.

Valerii Maximi Liber quartus.

De animi moderatione. Cap. .I.

RAnſgrediar ad ſaluberrimā partē animi moderationem quæ mentes noſtras impotē tiæ & temeritatis icurſu trâſuerſas ferri non patitur: quo euenit ut reprehēſionis morſu ſit uacua: & laudis quæſtu ſit opulētiſſima: itaq; effectꝰ ſuos i claris uiris r̄cognoſcat.

De. P. Valerio Publicola.

ATq; ut ab incunabulis ſummi honoris icipiā .P. Valerius qui populi maieſtatē ueneṛādo publicolæ cognomen aſſecutus eſt: cum exactis regibus imperii eorum uim uniuerſam omniaq; inſignia ſub titulo conſulatus in ſe tranſlata cerneret: inuidioſum magiſtratus faſtigium moderatiōe ſua ad tolerabilem habitum deduxit: faſces ſecuribus uacuefaciendo: & in concione populo ſummitendo: numerum quoq; eoꝝ dimidia ex parte minuit: ultro Sp. Lucretio collega aſſumpto: ad quē quia maior natu erat priores faſces tranſferri iuſſit. legem etiam comitiis cēturiatis tulit ne quis magiſtratus ciuem Romanū aduerſus prouocationem uerberare: aut necare uellet. Ita quo ciuitatis conditio liberior eſſet: imperium ſuum paulatim deſtruxit. Quid q; ædes ſuas diruit? quia excelſiore loco poſitæ iſtar arcis habeṛ uidebant, nōne

RAſgrediar ad ſaluberrimā. Ad capitulū tráſit de moderatiōe: Eſt aūt moderatio cupiditatū noſtrarū q̄dá q̄ſi refrenatrix q̄ noſtros ſolutꝰ euagari nō ſinit affectus ſed tāq̄ cæteraꝝ uirtutū auriga hoīs aīum ita cōpōit ut q̄cq̄d fecerit aut dixerit: omnino reprehēſione careat. recte igitur cōſtantiæ ſubiungitur q; eius quaſi mater ſit atq; magiſtra. ▽ Impotentiæ. arrogātiæ & incontinentiæ. ▽ Morſu. Quia nemo audet moderatū animum aliqua ratione mordere. OLI. Mode ratio

ATq; ut ibi. P. Valeriꝰ q; poſt exactos reges primi cōſules in urbe Romana creati ſūt Iunius Brutꝰ & L. tarquinius collatinus quo deide pulſo: qa ex gēte tarq̄nia foret in eius locū centuriatis comitiis ſubſtitutus eſt. P. Valerius publicola. qui fuerant illius exactiōis auctores & Rōanæ libertatis uindices. Brutus obuiā regibus q; populo Romano bellū inferebāt cū legiōe proceſſit: & ſuper Aruntē regis filiū quē haſta trāſfixerat: mutuo uulnere expirauit: inde mortui locū ſubſtitutus eſt Lucre. Lucretiæ pater: quo paulopoſt mortuo. Vale. per multos dies nullā ſubrogandi ſibi collegæ mentionē facere: & in ſumma uelia: ſibi domū ædificare. populus eū regnum affectare ſuſpicatus ē. quod ubi ſenſit Vale. uocato ad cōtionem populo: depoſitiſq; faſcibꝰ grauiter de illorū leuitate cōqueſtus: q; ſe libertatis uidicē pauloante magna ambitiōe p̄dicarēt: nunc eiuſdē libertatis oppreſſorē ſuſpicarent. caſtigatis demū oībus collegā ſibi ſubſtituit Sp. Lucretiū eiq; priores faſces p̄ferri iuſſit ædes q̄s in ſūmo uelīæ ædificabat dirui & oēm materiā in planū atq; in iſimū locū deferri iuſſit: aliq̄s deinde populares leges tulit: īter q̄s & illā ut nullus ciuis Romāus aduerſus p̄uocationē uiolari poſſet. ▽ In cu. principiis. Publicolæ. A colēda plæbe dictus: qa plæbē mirifice coluit. ▽ Exactis: Eiectis expulſis. ▽ Sub titulo cōſulatus. Nomine q̄dē cōſules: re aūt ipſa reges erāt. ná oía regū iſignia cōſules habebāt nomen regiū poſt partá libertatē fuit Romāis ſp inuiſū. ▽ Hītū: cōditionē. ▽ Dimidia ex parte: Ná cū. xii. faſces unuſq̄ſq; cōſul ſemper haberet ipe tantūmō ſex uoluit hre. ▽ Spurio lucretio. Qui intra paucos dies ſuffectus in lucretii locū .M. Oratius puluillus. ▽ Centuriatis: habitis p cēturias: ná. P. R. ī quiq; claſſes diuiſus: & unaquæq; claſſis in cēturias: ut apud Titū Liuium decade ad urbe cōdita uidere licet: cum igitur ſuffragia dabantur primæ claſſis cēturiæ rogabantur: quæ ſi uariaſſent ad ſecundæ claſſis cēturias ueniebaṭ. deinde per ordinē oēs deſcendebāt. ▽ Magiſtratus: ſiue cōſul: ſiue p̄tor: ſiue alius. ▽ Aduerſus prouocationē: Si q̄s puocaſſet ad populū ab omni magiſtratuū iniuria tutus eēt. ▽ Aedes ſuas: Delata cōfeſtim materia oī īfra ueliā & ubi nūc uia publica eſt domus īſimo cliuo edificata. ▽ Inſtar: ad ſimilitudinē & unq̄ recte cū adiungi pōt: ut ad inſtar dicaṭ. Publicola unde

OLI. Camilli moderatio

VIx iuuat abire. Hic feruẽte Romanorũ ac ueiorũ bello: cũ tribunus militũ cõsulari potestate propter dissordiã q̃ tũc domi militiæq; ingẽs fuit, phibitus: qui uir cẽt ostẽdere: ad extremũ; crescẽtibus indies & domesticis & externis malis terrore publico dictator dictus ad unicæ urbis obsidionẽ tanta profectus omniũ fiducia: ut cũ imperatore mutata fortũa reipublicæ uideret: capenates in primis & phaliscos q cũ hostibus cõiurauerãt: nepesinis i finibus obuios p̃lio uicit: hic lõgã obsidionẽ ueioꝝ ac difficilẽ pueniẽs mira cõstantia ac uirtute: anno tandẽ decimo ueios cœpit: q dies multa hostiũ cæde trãsactus est donec a dictatore eẽt edictũ: ut inermibus parceret: qbus captis in p̃dã uersi oẽs cui nulli⁹ ad eã diẽ hostis p̃da par fuerat: huic uictoriæ Romæ ígẽs gaudiũ: & q̃tridui supplicatiões quãtæ nũq̃ antea: dictator in solito honore triũphauit & sup: humanũ habitũ capitoliũ ascẽdit: currũ aureũ eqs q̃ttuor niueo cãdore trahẽtibus: ipse qdẽ p̃solutis uotis deposuit dictaturã uir & armis & aĩ moderatione clarissimus: sed nulla claritas uacat inuidia. Alienati a Camillo plæbis: aĩ q̃rẽtibus passim ciuibus hostilẽ p̃dã in uoto dispersam: & tribunis plæbẽ de morte turbãtibus pẽdẽte tamẽ inuidia. q̃rto Tribunus militũ factus est commissumq; illi bellũ phaliscũ. hic exortũ q̃ cũ Veiẽtibus phaleri cõiurassent: quos cũ prælio uicisset & direptis castris hostilibus p̃dam omnẽ ad quæstores publicos reiecisset. magis magisq; alienauit sibi aĩos militũ q uirtutẽ uiri rigidã simul oderãt & stupebãt. inde cũ obsidio p̃ualidæ ac mũitæ urbis nihilo breuior futura uideret: q̃ Veientiũ fuisset: ducis uirtus ac fortũa igruẽte honestissimæq; uictoriæ uiã fecit: magistro nobiliũ quoꝝ patres primi erant in populo: qui p̃ speciẽ solatii illos i castra Romana & ad tẽtoriũ ducis adduxerat: uicto nudoq; illis tradito & uirgis adhibitis qbus agerẽt, pditorẽ: huius admiratione uirtutis fracti animi: urbs dedita: ipse summa cũ gloria: sine triũpho tamẽ qa res sine armis acta fuerat Romã redit: nec diu qdẽ uiri gloria & res gestæ inuidiã oppressere: accusatus a Tribuno plæbis Apuleio intercurrẽte p eos dies adolescẽtis morte filii. hinc publico, hĩc priuato icõmodo affectus i exiliũ abiit: sed parabat egregio uiro laus, nõ ex p̃speris mõ: sed ex aduersis p̃riæ rebus cum itaq; p id tẽpus gallorũ primo: deinde germãorũ populi nouissimiq; omniũ senones, Galli frugũ uiniq; dulcedine q̃ ad huc eos hic detinet in italia irruẽtes infinito cũ exercitu fudissent bello hetruscos: ea tẽpestate magnã italiæ partẽ possidẽtes: deide Apẽpinũ transgressi: clusiũq; aggressi: de hinc Romã: exercitumq; Romanum apud Aliã Fluuiũ p̃lio fudissent: unoq; ipetu idefensam urbẽ cœpissent: atq; incẽdissent: senatu ipie trucidato: flãmis hostilibus itactũ solũ capitolii saxũ remãsisset: necessitate ultima Camillus absens dictator iterũ dictus recolligit laceras Romani exercitus reliqas: & turpi redẽtione turbata in ipsa primũ urbe mox extra urbẽ cũ hostibus fortiter feliciterq; pugnauit Quo in p̃lio nec fuga nec captiuitas: sed sola hostiũ strages fuit ne nũcio qdẽ tãtæ cædis supsite. Victor Camillius & secũdus Romanæ urbis cõditor dictus est. Seruatãq; i patriã isigni rediit triũpho, ☞ Multa præterea bella gessit: uictorias multos honores: multos habuit triũphos: quos breuitas ipsa nõ capit: nec proposito nostro conueniunt: nã quod ad moderationẽ eius pertinet: noluit a ciuibus delatum imperium accipere: nisi prius ab exiguo senatu: q in capitolio obsidebat solẽni iure dictator creatus eẽt. ☞ Magnificus Camilli: p cõparationẽ ostẽdit eius moderationẽ: qđ lõge sit difficilius, & propterea ẽt gloriosius seipsũ q̃ hostes uincere. ☞ Operosius: difficilius & laborioſius. ☞ Nec aduersa propera festinatione fugientem. In hoc maxima consistit moderatio.

Camillus abscẽs dictator ductus.

OLI. PAr Furio moderatione Marcus Rutilius Censorinus. De hoc uiro satis dictum est in capitulo de disciplina militari. Sed quod ad moderationem eius spectat: cum censor iterum creatus esset uir omnino ambitionis expers: non modo magistratum non suscepit: sed ultro etiam populum accusauit, q eam potestatem quæ per se grauis a maioribus anni & sex mensium tantummodo facta esset: cum triennis esse soleret quod nimis magna uideretur sæpius uni uiro deferre nõ dubitarent. ☞ Par Furio moderatione. Quia sicut Camillus dictaturam nisi solemni iure demandatam accipere non sustinuit, ita hic continuare censuram omnino recusauit. ☞ Censorinus. Nam a rigiditate censuræ dictus est Censorinus. ☞ Corripuit: Repræhẽdit. ☞ Eam potestatem: censura. ☞ Coarctandum. Breuiandum. Nam primo triennis fuit: deinde anni & sex mẽsium facta est, postremo ad semestre spacium deducta, Liui. ab urbe condita de coarctando censuræ tempore Marcus Aemilius dictator censuræ honore: qui antea per quinquennium gerebatur, anni & sex mẽsium spacio finito: ob eam rem a censoribus uocatus est. ☞ Crederet: committeret.

Censorinus

q̃tum domo inferior: tantum gloria superior euasit.

De Furio Camillo.

VIx iuuat abire a Publicola: sed uenire ad Furiũ Camillũ libet: cuius tã moderatus ex magna ignominia ad summum iperium trãsitus fuit: ut quũ p̃sidium eius ciues capta Vrbe a gallis Ardeæ exulantis petiissent: non prius Veios ad accipiendum exercitum iret: q̃ de dictatura sua omnia soléni iure acta cõpisset. Magnificus Camilli Veiẽtanus triũphus: egregia gallica uictoria: sed ista cunctatio longe admirabilior. Multo. n. multoq; seipsum q̃ hostẽ superare operosius est: nec aduersa propera festinatione fugientem: nec secunda effuso gaudio apprehẽdentem.

De. M. Rutilio Censorino.

PAr furio moderatiõe. M. Rutilius cẽsorinus. Iterum. n. cẽsor creatus ad concionẽ populũ uocatũ: q̃ potuit grauissima oõne corripuit: q eã potestatẽ bis sibi detulisset: cuius maiores quia nimis magna uideret: tempus coarctãdum iudicassent: uterq; recte: & Cẽsorius: & populus. alter. n. ut moderate honores crederẽt: p̃cepit: alter se moderato credidit.

AGe.L.Quintius Ceicinatus,Hic origine nobilis de gẽte patricia:filioꝝ turba ornatus integerrimus ac fortissimus fuit:sed cũ unus ex filiis accusatus grãdi pecunia damnatus eẽt,Q.ut soluẽdo filiũ liberaret: rebus suis fere oĩbus distractis ad inopiam redactus:relicta urbe trans tyberim habitauit, ruralem ac modicam uitã agens,quo tẽpore equorũ incursu subito puastatis agris,& legatis Romanorũ ad q̃rendũ de iniuriis solemniter missis & a duce hostiũ cõtemptis:cũ ad ultionẽ alter cõsulũ missus ad Algidũ obsideret cũ exercitu:nec in altero satis uiriũ eẽt ad collegã liberandũ:attonita ac turbata urbe:ad extrẽa remedia recursum est:sũmi oĩum magistratus cõsensuq; omniũ ciuiũ,Q.Ceicinatus dictator factus est:atq; in agro solus(ut diximus)rustico ĩhians operi iuẽtus,Audito patriæ statu,& hõnorẽ & laborẽ pium prono atq; offensarũ ĩmemori animo suscepit:pfectusq; cõsestim trãsmisso amne exceptus a filiis a senatu:& ĩgẽti populi cõcursu:q̃q populo morũ austeritate suspectior dicto magistro eqtũ,L.Tarquinio nobilissimo itidẽ ac fortissimo uiro:pariterq; iopi:& collecto exercitu oĩbus ultro nomina dãtibus spe certa sub tali duce uincẽdi:dispositoq; rerũ statu: die ꝓximo sub noctẽ Romã egressus alacritate mirabili,Mediaq; ad hostẽ nocte ꝓueniẽs & cõsulẽ & exercitũ obsidione liberauit:& duces ac legiones hostiũ magno ꝑlio uictos:ut agri ritus ĩ castra trãsueherent primus omniũ sub iugũ quasi totidem boues misit direptis castris:& q̃ ab hostibus tenebant oppida recepta sunt:diuisaq; ĩter mĩlites p̃da:hisq; oĩbus ĩextimabili celeritate cõfectis:Romam rediẽs militaribus ornamẽtis ĩsignis & ducibus hostiũ ante currũ actis ꝓsequẽte exercitu uictore p̃da onusto solemniter triũphauit & mox dictaturã q̃ semestrẽ:qa nõ iam amplius rei necessariã uidebat die sextodecimo deposuit & ad agrũ suũ rediit dux p̃clarus & ĩsignis agricola:magna ꝓfecto uiri modestia q; dictaturã ante legitimũ tẽpus deposuerit,maior uero q; magistratũ cõtinuare noluerit,urbe namq; ĩtestina discordia laboráte:q; trib.plæb.magistratũ cõtinuare populus iuberet:& senatus eosdem cõsules creari uellẽt:atq; ipsum in primis,Qu.Cetcinatũ:ut neutrũ fieret sua sapiẽtia prouidit:nã deposito cõsulatu,tribuni uerecũdia moti:se q̃primũ a tribunicia potestate abdicarunt:& ita moderatione sua nihil contra leges ac repræhensione dignũ fieri passus est. ꝑ Studiũ:Curã q̃ senatus habebat in cõtinuando cõsolatũ.ꝑ Verecũdiæ suæ:nam cũ spreuisset consulatũ: pudore quodam deterriti sunt tribuni plæbis a continuatione magistratus.ꝑ Inhibendo:Refrenando:coercendo.

OLI. Quintii Ceicíati moderatio

De.L.Quintio.

AGe.L.Quintius Ceicinatus qualem consulem gessit:quum honorem eius.P.C. continuare uellent:non solum propter illius egregia opera:sed ét q; populus eosdem tribunos in proximum annum creare conabat: quorum neutrum iure poterat fieri:utrũq; discussit:sẽatus studiũ simul ihibẽdo & tribunos uerecũdiæ suæ exẽplũ seq cogẽdo:atq; unus cã fuit:ut ãplissimus ordo:populusq; tutus eẽt ab iniusti facti rẽprehensione.

De Fabio Maximo.

FAbius uero Maximus cũ a se q̃nq̃es:& a patre auo:proauo:maioribusq; suis: sæpenumero consulatũ gestũ aĩaduerteret:comiciis quibus filius eius summo cõsensu Cõss.creabat:q̃ potuit constanter cum populo ægit:ut aliquãdo uacationem huius honoris Fabiæ genti darent: non quod uirtutibus filii diffideret,erat enim illustris: sed ne maximũ imperium in una familia continuaretur.Quid ac moderatione efficacius:aut ualentius:quæ etiam patrios affectus:qui potentissimi habentur:superauit:

De Aphricano superiore.

NOn defuit maioribus grata mẽs ad p̃mia superiori Aphricano exoluẽda.Si quidẽ maxima eius merita paribus ornamẽtis decorare conati sunt:uoluerũt illi statuas ĩ comitio:ĩ rostris ĩ cu-

OLI.

FAbius uero maximus,Hic(ut in ca,de cõstãtia diximus)fuit reipu.Ro.ĩ rebus duris & afflictis unicũ leuamen:q; plus opis cõsilio & prudẽtia hostẽ lubigẽdo:q̃ alii fortiter dimicãdo p̃riæ attulisse uidẽt. primus,n.docuit sapiẽtiã nunq̃ cũ temeritate cõiũgi:neq; ad cõsiliũ casus admitti:sed rationẽ semper fortunæ dominari,nõ est igit̃ huius uiri historia repetẽda,sed qd̃ ad hũc locũ pertinet eius pectus tãta fuit moderatiõe instructũ,ut ẽt affectus paternos,qui interdũ nimii esse solent:superare potuerit,cũ.n.filio uiro nobilissimo:& singulari uirtute p̃dito cõsulatus sũmo oĩum cõsensu:certissimisq; suffragiis a populo demãdaret:quominus fieret sũmo studio curauit:q; diceret æquũ esse familiã suã:quæ ꝓ multos ducta uiros antiq̃ ab origine gentis:eiusmodi honores ꝓpemodũ cõtinuasset:uacationẽ aliquãdo mereri.ꝑ A patre:auo:Ná Fabi⁹ Gurges genuit Fabiũ Rutulianũ:q; genuit alterũ Fabiũ Gurgitẽ ex quo natus ẽ Fabi.Maxi.Auorũ ordo sic se habet:ut primo p̃ deinde auus:tertio proauus: postea abauus:deide attauus:postremo tritauus dicat.ꝑ Diffideret, Quominus tãti magistratus honorẽ sustinere ac tueri posset,ac pro sua maiorũq; suoꝝ & populi Romani dignitate gubernaret. ꝑ Quid hac moderatiõe. Laudat hoc loco Fabiũ:q; potuerit ẽt affect⁹ supare p̃nos:solẽt.n.cupide nimis affectare parentes:ut ad honores filii:q̃ maximos prouehantur:honestioresq; fiant in dies.ꝑ Qui potentissimi habẽtur:nimii plerumq; sunt parentum affectus ut ad celsiorem fortunam per gradus honorum filii producantur.

Fabii Max. moderatio.

OLI.

NOn.d.m.ad reliq̃s aĩ uirtutes q̃ ĩ hoc uiro fuer̃ ꝓpe modũ admirabiles accedit & modestia:q̃ ĩ ꝓtẽnẽdis hõrib⁹ tãta fuit:ut nõ mĩ⁹ eũ uenerabilẽ fecerit q̃ res ab ipo magnifice gestæ,ná q̃to magis honores cõtẽpsit:tãto ẽt admirabilior fuit:ꝓtẽpsit ãt ñ solũ hũanos sed ꝓpe diuíos quos illi sũmo studio & ãbitiõe detulerat ciuitas,R.ꝓ suis max.& ĩmortalib⁹ erga se meritis.ꝑ In.r.ubi cõciõcs hẽbãt.ꝑ In.c.ubi seat⁹

cogebatur, & Iouis optimi maximi. Cuius filius eē credebat teste Gellio: qa sicut in capitulo de fiducia diximus: qđ de olympia philippi regis uxore Alexādri matre qdam græci tradidere scriptores: idem de. P. Scipionis matre memoriæ proditum est: uisum immensæ magnitudinis anguem cū Scipionis matre cōcumbere: & ex eo creditum est Scipionem concepisse: quā famā ab ineunte ætate clarissimus uirtutibus maximisq; rebus gestis indies magis: magisq; auxit & confirmauit. & Puluinaribus. Lectisternis. ideſt uolebāt eum diuinis honoribus afficere patrum. & Recusandis honoribus. Quia clarior interdū gloria spreta redit. & Emerendis. Valde merendis. sed emeriti milites qui militiæ uacationem habēt. q; sint militiæ officio ꝓfundi. & Eodē robore. Eadē cōstātia & moderatione. q; Hannibali quem legati Carthaginenses Romā accusantes uenerant: se acerrimū defensoré præbuerit. & Sui ciues. notanda constructio sui pro eius posuisse. & Victoria tenus: Vsq; ad uictoriā: qa ultra uictoriā neutrius hostis fuit: uidelicet nec Hānibalis cuius salutem post uictoriam protexit: nec senatus quia docuit quid eum diceret.

Puluinaria

OLI. AT. M. Marcellus. M. Marcellꝰ cū Valerio Leuino cum forte absente iterū cōsul idibꝰ Martiis cū magistratum inisset senatū eo die more maiorum habuit: ꝓfessus se nihil absente collega neq; de republica: neq; de prouinciis acturū: scire se frequētes Siculos prope urbē in uillis obtrectatores factorū suorū esse. q̄bus tantū abesset: ut pro se nō liceat palā Romæ crimia: & dicta: & ficta ab inimicis uulgari. ut insimularēt aliquē sibi timorē absente collega dicēdi de cōsule esse ipe eis ex templo daturus senatum fuerit: ubi quidem collega uenisset nō passurum quicq̄ prius agi: q̄ ut siculi in senatum introducant. postq̄ igit collega rediit primū inter se ꝓuincias sortiti sunt. Sicilia & classis Marcello: italia cū bello aduersus Hannibalē Leuino euenit: q̄ sors uelut iterū captis syracusis ita exanimauit Siculos: ut comploratio eorū flebilesq; uoces extemplo oculos hoium conuertissent. quod cum Marcello cognitum esset: ne quis frenari timore siculos dicere posset: quo minus de se libere q̄rantur cuius potestatē mox futuri essent prouinciam cū collega permutauit: deinde siculos in senatum introduxit: & de se grauiter cōquerentes æquissimis auribus sustinuit. iussosq; a Leuino: post cōquestionē exercere extēplo ut de postulatis eorū patres consuli possent: Marcellus tenuit: ut corā ipsis responderet obiectis. quo facto cum illis pariter excessit de senatu: ut liberius patres cōsuli possent q acta Marcelli summo cōsensu cōprobarunt. reuocatis deide in senatu siculis & cōsule: recitatoq; senatusconsulto siculi benigne appellati ac dimissi: ad genua se Marcelli cōsulis ꝓiecerunt & obsecrantes ut q̄ deplorādæ ac leuādæ calamitatis suæ cā dixissent ueniā eis daret: & in fidē clientelāq; acciperet perorantes. hæc cōsul clementer allocutus eos dimisit. & Qui primus Hannibalē uicit. Nam omnes ante Marcellū Romani imperatores uel ex acie uicti discesserāt uel in acie cū magna reipublicæ clade ceciderāt. Aut certe nunq̄ cum Hānibale fortunā belli temptare ausi fuerāt. primus igit Marcellus apud Nolam uinci posse docuit nam cū urbē illam obsideret Hannibal: quom propemodum ad defectionem uidebatur erecta: Marcellus nocte opidum ingressus: & ad tres portas in hostes uersas tripartito exercitum instruxit impedimenta subsequi iussit. Calones lixas & in ualidos milites uallū ferre: ut paucitatē spernentibus pœnis ingentis exercitus spēm repente facerent: his ita instructis patefactisq; repente portis in hostes tāto cū clamore ipetuq; ferūt: ut ꝓturbata media acie terga uerterit: nō tamē sine iactura. nā duo milia & tricēti hostiū cæsi nō plus Romanoꝝ centū amissis: ingens eo die res ac nescio an maxima illo bello gesta sit. nō. n. uinci ab Hānibale: Rōanis tūc uicētibus difficilius fuit: qđ postea uicere. hac uictoria Marcellus potitus militū suoꝝ aios multis antea cladibus territos erexit & excitauit: urbē Nolā a defectiōe ꝓhibuit: ualidoq; p̄sidio firmauit. & sic ꝓpemodū amissā. P. R. restituit. & Et Syracusas cap. Cuiꝰ difficillima ac ꝓpe incredibilis fuit expugnatio: qppe cū urbs ipsa situ & natura soli ualidissima mūitionibus quoq; firmissimis undiq; circunsepta foret: accedebat q; in ea uir erat Archimedes unicus: cæli syderumq; spectator: mirabilior tamē inuētor ac machinator bellicorū tormētorū operūq; : q̄bus ea quæ hostes igēti mole agerēt ipe ꝓ leui momēto ludificaret: hic aduersus oēm Marcelli terrestré maritimūq; apparatū uariæ magnitudinis tormēta in muris disposuerat. i q̄bus illud p̄cipuæ admiratiōis fuit. ferrea mānus firmissimæ cathenæ illigata: cū iniecta proræ Nauis eēt: grauiq; libramēto plūbi recelleret ad solū suspēsa prora Nauē i puppim statuebat: deide remissa subito uelut ex muro cadētē nauē cū igēti trepidatiōe nautaꝝ ita undæ affligebat: etiam si recta recederet aliquantulum aquæ reciperet: ita maritima oppugnatio est clausa oīs: inter tātas tamē difficultates urbē oium illo tēpore & in ea

Syracusæ ui captæ

ria: in ipsa deniq; Iouis Optimi Maximiq; cella ponere: uoluerunt imaginem eius triumphali ornatu indutam capitolinis puluinaribus applicare. uoluerūt ei cōtinuum per omnes uitæ annos consulatū perpetuamq; dictaturā tribuere. quorū sibi nil neq; plæbiscito dari: neq; senatusconsulto decerni patiēdo: pene tātū in recusandis honoribus se gessit: quantū egerat in merendis.

De eodem Aphricano.

EOdem robore mentis cām Hannibalis in senatu protexit: quū eū ciues sui missis legatis: tanq̄ seditiones apud eos molientem accusarent: adiecit quoq; non oportere. P. C. se reipub. carthaginensium interponere: altissimaq; moderatione alterius saluti consuluit: alterius dignitati uictoria tenus utriusq; hostem ægisse contentus.

De. M. Marcello.

AT. M. Marcellus: q primus & Hānibalē uinci: & Syracusas capi posse docuit: cū in consulatu eius siculi de eo quæstū in urbē uenissent: nec senatū ulla de re habuit: qa collega Valerius Leuinus forte aberat: ne ob id siculi in q̄rendo timidio-

regione terra mariq; ualidissimam atq; pulcherrimam uirtus imperatoris tandem expugnauit. ℣ Quia collega Leuinus aberat: Erat enim in macedonia aduersus Philippum. ℣ Admittendis, introducendis. ℣ Improbatis querelis: damnatis a senatu. ℣ In clientelam reciperentur. Apud maiores urbium expugnatores earum postmodum patroni esse dicebantur & erant. æquum enim erat: ut qui uulnera intulisset: eadem sanaret. Cicero in officiis li. i. Apud maiores nostros inquit tantopere iusticia culta est: ut hi qui ciuitates: aut nationes deuictas bello in fidem recepissent earum patroni essent more maiorũ. ℣ Sup hæc Siciliã sortitus. Liuius dicit anteq; introducerent legati i senatum: cũ collega suo sortitum fuisse prouinciã: sed ut cunq; fuerit: magna tamen illius modestia fuit. ℣ Toties Laudatio Marcelli. Toties inquit laudãdus Marcellus est quoties ad uersus siculos moderatione usus est primo q; eis noluit dare senatum abscente collega: deinde q; cõquerentes de se patienter sustinuit: postea q; eos in senatu retinuit: ut suæ defensioni iteressent: rursus q; cũ illis e senatu pariter abiit: ut liberius patres super ea re cõsuli possent postremo q; cum collega prouinciam permutauit: & in cliẽtelam suam siculos accepit: hæc omnia sunt in Marcello laudanda.

Leuinus Coõs. Patroni ciuitatum

res eẽnt: & ut is rediit ultro de his admittendis retulit: querentesq; de se patienter sustinuit: iussos etiam a Leuino discedere: remanere: ut suæ defensioni interessent coegit. hac deinde utraq; parte perorata: etiã excedentes curia subsecutus est: quo liberius senatus sentẽtiam ferret. improbatis quoq; eorum querelis supplices & orantes ut ab eo in clientelam reciperentur: clementer excepit. super hæc Siciliam sortitus eam prouinciam collegæ cessit. Toties laudatio Marcelli uariari non potest: quoties nouis ipse gradibus moderatione aduersus socios usus est.

De. T. Graccho tribuno plebis.

QVam Tiberius etiã Gracchus admirabilẽ se exibuit? Tribunus. n. plæbis quũ ex professo inimicitias cũ Aphricano: & Asiatico Scipionibus gereret: & Asiaticus iudicatæ pecũiæ satis dare non posset: atq; ideo a cõsule in uincula publica duci iussus esset: appellasset q; collegiũ tribunorum nullo uolẽte intercedere: secessit a collegis decretumq; cõposuit: nec quisq; dubitauit: quin eo scribendo irati hostis aduersus Asiaticum uerbis usurus esset. At is iurauit se primum cum Scipionibus in gratiam non rediisse: deinde tale decretum recitauit. Quum. L. Cornelius Scipio die triumphi sui ante currũ actos hostium duces in carcerem coniecerit: indignum & alienum a maiestate. P. R. uideri eundem ipsum duci: Itaq; id nõ passurum fieri. libenter tunc opinionem suam. P. R. a Graccho deceptam cognouit: moderationemq; eius debita laude prosecutus est.

OLI. Tiberii Gracchi moderatio

QVam. T. ẽt Gracchus admirabilẽ. Gellius pulchrũ liberale atq; magnanimũ factũ Tiberii Semprõii Gracchi in exemplis repositum é: id exemplũ huiusmodi. L. Scipioni asiatico. P. Scipionis Aphricani superioris fratri. Numicius Angurinus tribunus plæ. mulctã irroga uit: eumq; ob eam causam pdes dare deposcebat. Scipio Aphricanus fratris nomine ad collegiũ tribunorũ puocat. petebatq; ut uirũ cõsularem triumphalemq; a collegæ ui defenderet. Octo tribuni cognita causa collegæ iterceder e noluerunt: tum Angurinus trib. plæb. L. Scipionẽ pdes nõ dantẽ prendi & in carcerem duci eũ iussisset: Tiberius Sempronius Gracchus tri. plæb. pater Tiberii atq; Caii Graccho rum cũ. P. Scipioni Aphricano inimicus grauis ob plæraſq; in republica dissensiones esset: iurauit palam in amicitiã & in gratiã se cum. P. Aphricano nõ rediisse atq; decretũ ex tabula recitauit eius decreti: hæc uerba sunt: cum. L. Cornelius Scipio Asiaticus triumphans hostiũ duces in carcer est coniectauerit: alienũ eẽ uidetur a dignitate reipu. in eũ locũ imperatorẽ. P. R. duci: in quẽ locum ab eo coniecti sunt duces hostiũ. itaq; L. Corneliũ Scipionẽ Asiaticũ a collegæ ui phibeo. Valerius aũt Antias dicit post Aphricãi mortẽ intercessionẽ istam pro Scipione esse factam a Tyberio Graccho: neq; mulctam irrogatã Scipioni: sed damnatum eum peculatus ob antiochenam pecuniam: de qua supra dictum est: qui cum prædes non daret in carcerem duci captum: atq; ita intercedẽte Graccho exemptum. Pli. de uiris illustribus Scipio Asiaticus reus pecuniæ iterceptæ ne in carcerem duceretur. Gracchus pater tribunus plæbis itercessit. M. Cato Censor equitum ei ignominiæ causa ademit. ℣ Iudicatæ pecuniæ. De qua supra diximus: q; cum ratio ab ipso reposceretur frater eius Aphricanus qui legatus sibi fuerat in ea prouincia: librum in quo acceptæ & expensæ pecuniæ summa continebatur in senatum prolatum ante oculos patrũ dilacerauit: dicẽs nõ æquũ esse ab eo reddi rationem sextertii quadragies: a quo bis mille sextertii uberius factũ esset ærariũ: igitur post hoc factũ Scipio Asiaticus eius frater peculatus damnatus est. ℣ Ex professo. Ex manifesto. ℣ Satisdare. Satisfacere. ℣ Decretũ. Damnationis uel absolutiõis. ℣ Ante currum. Quod uicti duces pcederent triumphãtis impatoris currũ: nulli dubiũ: nã id Ci. in Pisonem plane ostẽdit. dicit. n. qd tandem habet iste currus? quid uincti ante currũ? quid simulachra oppidorũ? quid aurũ: qd argẽtũ: qd legati i equis: qd clamor militum: quid tota illa pompa? & cætera. ℣ Alienum: Aborrhens & alienum huic & ab hac re dicimus. ℣ Satisdare. Satisdatio eodem modo appellata est: quo satisfatio: nam ut satisfacere dicimus ei cuius desiderium implemus: ita satisdare dicimur aduersario nostro: qui pro eo quod a nobis petiit ita cauit: ut eum hoc nomine securum faciamus datis fideiussoribus. hæc iuris ciuilis auctor Gaius.

Ex professo

THE.

OLI. Claudius Neronis animi moderatio

CAius quoq; Claudius Nero, Quomõ Hasdrubal frater Hánibalis, in gallia cisalpina haud ꝓcul a Placẽtia uictus: & cũ ingenti exercitu cæsus fuerit: cõsilio & prudẽtia Claudii Neronis in ca, de fiducia dictũ est: qđ ad hũc locũ pertinet, Claudius Nero ut fuit reꝛ gestaꝛ gloria quidem illustris: sic aĩ quoq; moderatione cõspicuus: tãta, n, ut dixi cõsilio suo ꝓta: cũ Ro, uterq; cõsul rediisset: postulassetq;: ut pro Repu, fortiter feliciterq; administrata: & diis ĩmortalibus haberetur honos: & ipsis triũphãtibus urbem inire liceret: idq; sibi eẽt a patribus benigne concessum: Claudius ea modestia usus est: ut cũ amborũ nomine supplicatio, & triũphus utriq; decretus esset: tamẽ qa in prouincia Liuii res gesta esset: & eo die quo pugnatum foret eius forte auspiciũ fuisset: & exercitus Liuianus deductus Romam fuisset: suus uero deduci nõ potuisset: uoluit ut Liuius quadrigis tãtũmodo ueheret: ipsumq; triũphantẽ milites sequerent: ipse uero sine militibus equo iuectus ẽ: ita cõsociatũ triũphũ unius tãtũmodo esse uoluit: quamq; ipse maiore gloria triũphauerit: nã milites eius laudes magna cũ ambitione decãtabãt: illũ sex dierũ spacio decurrisse lõgitudinẽ Italiæ, & eo die cum Hasdrubale in gallia signis collatis pugnasse, quo eũ castra aduersus sese in Apulia posita habere Hannibal credidisset: ita unũ cõsulẽ pro utraq; parte Italiæ aduersus duos duces duos imperatores: hinc cõsiliũ suũ: hĩc corpus oppo suisse nomẽ Neronis satis fuisse ad cõtinendũ in castris Hánibalẽ, Hasdrubalem uero nulla alia reꝙ eius aduentu obrutũ atq; extinctũ eẽ, cur iret alter cõsul sublimi curru multi iugis si uellet eqs unius equo per urbem uerũ triũphũ uehi: Neronemq; ẽt si pedes icedit uel parto eo bello uel spreto triũpho gloriã memorabilẽ fore: hi sermones spectantiũ Neronẽ usq; in capitoliũ ꝓsecuti sũt. ℣ Aequæ decreuerat. Vt uterq; pariter triũpharet. ℣ Prouincia. Gallia cisalpina. ℣ Sine curru. Quia equo tantũmõ inuectus est. ℣ Eo: tanto. ℣ Quo. Quanto.

De. G. Clau. Nerone.

CAius quoq; Claudius Nero: iter cætera præcipuæ moderationis exempla numerandus est. Liuii Salinatoris in Asdrubale opprimendo particeps gloriæ fuerat: & tamẽ eũ triũphãtẽ equo sequi ꝙ triũpho: quẽ ei senatus æq; decreuerat: uti maluit: qa res in ꝓuincia Salinatoris gesta fuerat: sine curru ergo triumphauit. Eo quidẽ clarius: qđ illius uictoria tantummodo laudabatur: huius etiam moderatio.

De Aphricano posteriore.

NE Aphricanus qdẽ posterior nos de se patitur tacere: qui censor quum lustrum conderet: in quæ solito sacrificio scriba ex publicis tabulis solẽnem ei precatiõis carmẽ ꝓiret: quo dii ĩmortales ut. P. R. res meliores ampliores q; facerent rogabãtur. Satis inquit bonæ & magnæ sunt. Itaq; precor: ut eas perpetuo incolumes seruent: ac protinus in publicis tabulis ad hunc modum carmen emendari iussit. Q ua uotorum uerecundia deinceps Censores in condendis lustris usi sunt. Prudenter. n. sensit tunc incrementũ romano imperio petendum fuisse quum intra septimum lapidem triumphi quærebantur: maiorem aũt totius terrarũ orbis partem possidenti: ut auidum esset quicq; ultra appetere: Ita abunde felix: si nihil ex eo quod obtinebat amitteret: Neq; alia eius in censura moderatio ꝓ tribunali apparuit: Centurias recognoscens equitum: postq;. C. Licinium Sacerdotem citatũ ꝓcessisse animaduertit: dixit illum se scire uerbis conceptis peieraſſe. proinde si quis eum accusare uellet:

OLI. Scipionis Aphricani modestia

ET aphricãus quoq; posterior, Duo clarissima Romanæ urbis lumina Scipiones aphricani sic per oẽs uirtutum gradus uno tenore cucurrerũt: ut ubicũq; de uirtute seruata referẽdũ fuerit: de his tacere difficilius sit: q̃ paꝛ dicere, hĩc est q; apud Valerium in omnes memorabiliũ exẽploꝛ partes semper ueniunt, ná posterior Aphricanus in cõdendo lustro mirificande se ostendit, P. R. modestiã, in solito enim sacrificio cum uota & precationes solemni carmine diis ĩmortalibus exhiberent: ut imperiũ Romanum augerent & amplificarent: carmẽ illud emẽdari iussit: & scribi ut perpetuo incolume cõseruarent: q; diceret satis amplũ esse atq; magnificũ, qua modestia cæteri deinde censores usi sunt. ℣ Cũ lustrũ cõderet: cẽsorum erat iter cæteraq; gerebat cẽsum facere: & lustrũ cõdere, cẽsum autem facere erat Romanoꝛ ciuiũ capita describere & in classes ꝓ cuiusq; opibus coniicere: sed quom in classes cõiicerentur satis supra mõstratum est. Condere uero lustrũ erat: quinto quoq; anno ciuitatem qbusdam lustralibus, i. piacularibus sacrificiis purgare. lustrum etiam dicebat. totius exercitus purgatio: cũ cẽsent. i. numerant. oẽs: & q ad arma ferenda non sunt idonei, sicut senes, iuniores purgant. i. educunt: & tunc cõdere lustrũ finire lustrũ significat, est etiã lustrũ qnquẽnium & cubile ferarũ, sunt q uelint lustrũ dictũ a luẽdo. i. purgãdo: uel soluẽdo. ℣ Publicis tabulis. In qbus carmina scripta cõtinebantur. ℣ Res, imperiũ & statum. ℣ Meliores. Opulentiores. ℣ Ampliores. lõgius latiusq; porrectas. ℣ Intra septimũ lapidẽ, i. cũ fines Romani nõ extẽderent ultra septẽ milia passuum: ná lapidibus tanquã limitibus designabãtur miliaria apud maiores. ℣ Sẽsit. Opinatus ẽ. ℣ Cẽturias recognoscẽs. Dũ recẽseret eqtes: q erãt ĩ cẽturias distributi, cẽturiæ ãt. P. R. fuerũt prio a Romulo ĩstitutæ tres eqtũ solũmõ uidelicet Rãnẽsiũ: Ticiẽsiũ: & Luceꝛ, Rãnẽses a Romulo. Ticiẽses a. T. Tacio rege sabioꝛ post cõicatũ eũ romulo impiũ. Luceres a Lucero quodã q Romulo uenerat ĩ auxiliũ: uel ut alii dicũt luceꝛ nois & originis cã ĩcerta ẽ, iubebat ãt eqtes trãsire: ut si deꝓhendisset uitiũ equo priuaret: uel alia nota cẽsoria dãnaret. ℣ Verbis, q. Sciẽtẽ & uolẽtẽ. ℣ Peieraſſe. Periuriũ feciſſe. ℣ Et notãda na-

Lustrum quid

tura uerbi q̄ i cōpositiōe nō hēt.r.cū nomē retieat:dicim⁹.n.piuriū sed i uerbo peiero.nō piuro.℣ Ad negociū.Ad accusationē.℣ Traduc equū:Sic nūc quoq; cōquisitores & eqtū magistri dicere solent:trāseas cū equo ut te uidea/

QUOD animi tēperamētū.Q.Scæuola utr p̄cipue uirtutis:& grauissimæ auctoritatis homo cū i testimo niū aduersus reū quēdam productus esset:& religiōi pāriter & modestiæ satisfecit:cū dixisset q̄ uerū esset statim adiecit:nō id sibi credendū eē: nisi & alii inuenirent:q idem asseuerarēt:noluit tātum sibi tribui ut suo testimonio damnaretur reus: ne sui exemplo aliis deinde minoris auctoritatis & fidei testibus crederet.℣ Temperamētum. Moderatio.℣ Periclitantis.Cuius salus in peri culo uersabat.℣ Asseuerassent.Affirmassent. ℣ Et religioni debitam fidem.Quia affirma/ uit uerum esse quod dixerat.℣ Cōmuni uti/ litati.Ne quis unius testimonio periclitaret. OLI. Scæ/ uolæ mode ratio

mus.℣ Lucrifac.Verbū cōpositū.i.tota una pars oratiōis é.i.lucrare & i lucro pōe.℣ Notā.Dānationē.

usurum testimonio suo.sed nullo ad id negocium acce dente: Traduc equum inquit sacerdos:ac lucrifac cen/ soriam notam:ne ego in tua persona: & accusatoris: & testis:& censoris:& iudicis partes egisse uidear.

De.Q.Scæuola.

QUOD animi tēperamentum ēt in.Q.Scæuo/ la excellētissimo uiro adnotatū est.testis nāq; in reum productus quum id respondisset: q̄ salutem periclitantis magnopere læsurum uidebatur: discedens adiecit: ita sibi credi oportere:si & alii idem asseuerassent.quoniā unius testimonio aliquē credere pessimi esset exempli.& religioni igitur suæ debitam fi dem:& communi utilitati salubre consilium reddidit.

De Metello Macedonico.

SEntio quos ciues:quæ ue facta eorum:ac di/ cta q̄ angusto ambitu orationis amplectar: sed quum magna & multa breuiter dicenda sint: claritate excellētibus infinitis p̄sonis: rebusq; cir/ cūfusus:utrumq; præstare nō possum. Itaq; proposiți quoq; nostri ratio non laudanda sibi omnia:sed recor/ danda sumpsit.Quapropter bona cū uenia duo Me/ telli Macedonicus & Numidicus maxia patriæ orna/ mēta strictim se narrari patient.Acerrime cū Scipiōe Aphricāo macedōi cuius desenserat:eorūq; ab æmula tiōe uirtutis p̄fecta contentio:ad graues testataq; ini/ micitias p̄gressa fuerat.sed tamē quū iterēptū Scipio/ nē cōclamari audisset i publicū se proripuit: mœstoq; uultu:& uoce cōfusa.Cōcurrite concurrite inquit ciues mœnia nostræ urbis euersa sunt.Scipioni.n. Aphrica no intra suos penates quiescenti: nefaria uis illata est. SEntio quos ciues, Quasi tacitæ obiectioni respōdet:q̄ tātoq; uiro rū facta simul ac dicta lōgiori me/ moratu digna:breui oratiōe com plectat.dicit aūt sui propositi nō fuisse eiusmo di hoium uitam percurrere:quod nec in tāta multitudine rerū memoriæ tradēdarum sibi fuisset oportunū.sed q̄dam horū hominum ut quæq; dignissima uiderent ex illustribus electa auctoribus:breuiter cognoscenda subii cere.℣ Angusto ambitu.Valde breui oratio/ nis ambiu.℣ Utrūq;.scilicet magna & multa modico uolumine cōprehēdere.℣ Strictim. Breuiter.℣ Ad graues testataq;.Cice.de offi.a Valerio dissentit.dicit.n.inter Scipionē & Me tellum fuit sine acerbitate dissensio:nō.n. ani/ morū cōtētione:licet opinionū & sententiarū dissensiōe discrepabāt:ut in sententiis dicēdis frequēter altercarent i senatu.℣ Testatas. Pas/ siue posuit.manifestas.℣ Progressa fuerat. Pro cesserat.℣ Sed tamē cū iteremptū Scipionem. Cōstat Scipionē celeriter mortuū:quo autem genere mortis dubitat ab omnibus.Cice.in li de amicitia.Scipionis inq̄t uita quidē talis fuit uel fortūa uel gloria: ut nihil posset accedere. moriēti autē sensum celeritas abstulit quo de genere mortis difficile est dictu: qđ homines suspicent uos uidetis:hoc tamē licet dicere.P. Scipiōi ex multis diebus quos in uita celeber/ rimos lætissimosq; uiderat: illum diē clarissi/ mū fuisse cū senatu dimisso domū reductus ad uesperū est a patribus cōscriptis & populo sociisq; latinis:pridie q̄ excessisset e uita: ut ex tā alto dignitatis gradu ad superos uideat po/ tius q̄ ad inferos perueniisse deos:ergo de mortem Scipionis multi multa suspicant.plures tamē huic sentētiæ in/ clinant.Gracchā sempronIam uxorē suā mortis mariti cōsciā fuisse:qđ ueri simile uidet.nā cū Scipio a Numan/ tia uictor rediisset(ut q̄dam tradūt)ab amicis Gracchorū q paulo ante cæsi fuerat in forū productus ē:& qa Grac chis affinitate cōiūctus erat:quippe quorū sororem in matrimoniū duxerat credebāt auctoritate Scipionis cōfir/ matū iri odium aduersus interfectores Gracchorū:sed cū interrogatus esset qd de.C.Gracchi morte sentiret: re/ spōdit iure cæsum uideri.qđ respōsum credūt adeo grauiter & acerbe tulisse Gracchā Sēproniā eius uxorē:q̄ spe/ rabat cædē fratrū Scipionis auctoritate posse uindicari:ut de mariti nece cogitauerit:& eū sequenti nocte oppsse rit:qđ ueri simile uidet.q.n.fieri potuisset ut i eius cubiculo oprimeret.Scipio:nisi cōscia mortis eius fuisset uxor: sunt tamen q credunt a.C.Carbone fuisse interemptū.aliter sentit.T.Li.de morte Aphricani dicit.n. seditiones a triumuiris Fuluio flacco.C.Graccho & Carbone de agro diuidūdo:creatis excitatæ sūt:qbus cū.P.Scipio Aphri canus aduersaret fortisq; ac ualidus pridie domū se recipisset:mortuus in cubiculo inuentus est:suspecta fuit tāq̄ uenenū ei dedisset Sēpronia uxor:hīc maxie q̄ soror eēt Gracchorū:cū qbus simultas Aphricāo fuerat.De morte tamē eius nulla q̄stio acta.℣ Cōfusa.pturbata.℣ Mœnia euersa.Magna Scipiōis laus qđ reipublicæ Romanæ qui dā q̄si murus & ualidissimū munimētū eē diceret:q̄ p ipsū & aucta & cōseruata fuisset.℣ Intra suos penates.Vbi

Scipio nis interi tus

Confu sum.

tutus eē debuerat:ībi potissimū īteremptus est,ꝙ O rempublicā.Laudat eius modestiam,ꝙ Miserā.Quæ tātum ciuem amiserit,ꝙ Ciuili lamentatione.Ac si diceret amica lamētatiōe:nam cuis ciuem debet amare,

OLI. Dem filios.Quos quattuor præcipuæ uirtutis & ingenii dicitur habuisse,ꝙ Huic.Scilicet officio quod filii humeros lecto subiicerent,ꝙ Vbi illa.Ostendit tantam ualuisse moderationem:ut omnia quæ uidebantur inter ipsos odia fuisse contracta:hac ipsius morte oblitterarentur.

OLI. Metelli ī exilio cōstātia

Vmidicus autē Metellus.De hoc uiro supra cōmemoratio facta est:qꝫ exilium uolūtariū eligere q̄ in leges Saturnini tri.plæ.iurare maluerit:fuit igit & constantia clarus & moderatione perspicuus,cum enim ludos Tralibus spectaret sibiqꝫ forent de gloriosa in patriā reuocatione redditæ litteræ sic se intra modestiæ giros continuit:ut nullū tātæ lætitiæ uestigiū prorsus meo posset deprehēdi:uir in utraqꝫ fortuna semper idē:quē nec arridēs inflare:nec sæuiēs opprimere posset.hic Metellus Numidicus in cēsura oratiōnē habuit ad populū de uxoribus ducēdis teste.A.Gellio:qui eius orationis quædā uerba ponit Li.i.ca.vi.dicit.n.multis & eruditis uiris audiētibus legebatur oratio Metelli numidici grauis ac diserti uiri:quam in censura dixit ad populū de ducēdis uxoribus:cū eū ad matrimonia capescenda hortaretur.in ea oratione ita scriptū fuit.si sine uxore possemus quirites eē omnes ea molestia careremus:sed quoniam ita natura tradidit.ut nec cum illis satis commode:nec sine illis ullo modo uiui possit saluti perpetuæ potius q̄ breui uoluptati cōsulendū est,ꝙ Populari factione: Scilicet Apulei Saturnini trib.plæ.ꝙ Trallibus.Tralles ciuitas Asiæ tātum pluraliter declinata.Liuius dicit hoc fuisse Rhodi: ubi exulabat ut in capitulo de constantia diximus Pli.uero Smyrnæ fuisse dicit.Est aūt Smyrna ciuitas minoris Asiæ.ꝙ Theatro.spectaculo θεαϖμαι inspecto θεα spectaculum.ꝙ Ederetur.Finiret.ꝙ Medius.Nec fractus in aduersis:nec elatus in secundis.ꝙ Firmitate.Fortitudine atqꝫ constantia.

Tralles

THE. ℂ Trallibus.Trallia pars illyrici:qui Tralli dicuntur & Tralles apud Theopompū.de qbus in bello Macedonico Liuius ex Interpretatione Iani.Trallis autē Lydiæ ciuitas ad amnem Mæandrum.quæ prius appellabatur Anthia: a copia florum.dicta est & Erymna.unde nomen gentile Trallianus:ut docet Stephanus.

OLI. Cato in Cyprum

Tot familiis in uno genere laudis.De hoc etiā infra dicturus est in capitulo de continētia.Posterior Cato præfectus cypriacæ pecuniæ fuit:lege lata per.P.Clodiū trib.plæ.de redigēda in prouinciæ formā cypro & cōfiscanda pecunia regia administratio eius rei ideo.M.Catoni mādata est adnitente Clodio qui Catonem longius abesse cupiebat ut liberius ageret in Ciceronem quem exilio destinauerat.quia uerebatur ne Catonis auctoritate impedirentur consilia sua.demandata est igitur prouincia inuito Catoni:cum enim Clodius rem istam Catoni ad se uocato quasi honorificam obtulisset:eam Cato repudiauit qꝫ diceret non ob honorem sed ob contumeliam & insidias hoc sibi negotium deferri.tum Clodius iratus insolenter satis respondit:& si noles inquit tamen coactus dolensqꝫ ꝓficiscere.aduocataqꝫ cōcione plæbiscito firmauit.missionem Catonis:eiqꝫ abeunti nec nauē neqꝫ militem nec etiā ministrū quempiā tradidit præter duos scribas: quorū scribarū alter fur erat:alter Clodii clientulus.& quasi parū negocii foret cyprus & Ptolomæus:etiā ut exules byzantiū reduceret iniunxit:eo cōsilio ut ipsum plurimo tēpore extra urbem ablegaret.Ptolomæus uero eius Ptolomæi frater qui per Gabinium restitutus fuerat tunc Cypri rex:ubi hæc cognouit:nimio dolore percitus ueneno fata prævenit.Cæterū porcius Cato cypriacas opes liburnis per tyberinum hostium aduexit Plutarchus dicit Catonem in hac uehenda pecunia hoc usum fuisse consilio:ut loculorum funibus & loris longioribus suberes alligaret:quibus superueniente tempestate si forte naufragium faceret pecunia sustētaret nec mergi posset:hæc omnis pecunia circiter septem milia talentorum argēti fuisse traditur.quæ latius ærarium quā ullus triumphus impleuit:quare senatus decreuit.ut extra ordinem prætor crearetur:quod ille recusauit,ꝙ Porcium nomen.unde fuere Catones,ꝙ Cypriacam pecuniā.quā ibi copiosam Ptolomæus congregauerat:& propterea senatus timēs ne tātis

O rempublicam pariter Aphricani morte miseram: & macedonici tam humana tāqꝫ ciuili lamētatione felicem.Eodē enim tēpore & q̄tum amisisset pricipem: & q̄lē haberet recognouit. De eodem.

Dem filios suos monuit ut funebri eius lecto humeros subiicerēt:atqꝫ huic exeqarū illū honorem uocis adiecit.nō fore ut postea id officiū ab illis maiori uiro ꝑstari posset:ubi illa tot ī curia iurgia:ubi tā multæ ꝑ rostris altercatiōes:ubi maxiorū ciuiū & ducū tantorū togata ꝑlia:oīa nimirum ista præcipua ueneratiōe prosequenda deleuit moderatio.

De Metello Numidico.

Vmidicus āt Metellus populari factiōe prima pulsus in Asiā secessit:ī q̄ quū ei forte ludos Tralibꝰ spectāti litteræ redditæ eēnt: qꝫbus scriptū erat maxio Senatus & populi cōsensu reditū illi in urbe datum:nō e theatro prius abiit q̄ spectaculum ederetur:nō læticiā suam ꝓxime sedētibus ulla ex parte patefecit.sed summū gaudiū ītra se cōtinuit:eundē cōstat pari uultu & exulem fuisse & restitutum.adeo moderatiōis beneficio medius semper inter secūdas & aduersas res animi firmitate uersatus ē.

De Catone posteriore.

Ot familiis ī uno genere laudis enumeratis Porcium nomen uelut expers huiuscæ gloriæ silētio prætercundum se negat.posterior

opibus rex icitatus bellū ſuſcitaret:ad eas Romā deportādas miſere Catonē. Alii dicūt Cyprū ideo factā eſſe prouinciā:miſſumq; Catonē quia. P. Clodius captus a piratis cū regē rogaſſet ut ſe redimeret:rex adeo ꝑ exiguū præciū miſit ut piratæ illud accipere dedignarent̄.& Clodiū gratuito dimittere maluerint:quare indignatus Clodius in patriā reuerſus:& tribunus plæb. creatus legē tulit de eiiciēdo rege capiēdaq; ꝓuincia per Catonē. qui ꝓfectus:& accepta pecunia libros in quibus totius pecuniæ ſumma cōtinebat̄ amiſit. Cū igit̄ populus rationem eius pecuniæ repoſceret:ſenatus eā relationē iterdici uolebat:ut ꝓximis comitiis ꝓtor creari poſſet:q; ille fieri nō permiſit:iniquū eē exiſtimans ſibi tribui q; nulli unq̄ cōceſſum fuiſſet maluit populi temerita tē experiri q̄ ſenatus benignitate frui:huic ī patriā redeunti cū ab urbē acceſſiſſet:tāta oīs generis & ordinis hoīum tā magiſtratuū q̄ ſacerdotū & ipſius ſenatus:atq; etiā plæbis frequētia obuiā proceſſum eſt teſte Plutarcho:ut uix ripæ fluminis capere poſſent:nā a triūpho nihil ferme diſtare uidebat̄. nōnullis uero tunc agreſtis ſuperbuſq; uiſus eſt:q; cōſulibus prætoribuſq; obuiā ꝓgredientibus neq; ſubſtitiſſet:neq; curſum retinuiſſet. nec in terrā ad eos deſcendiſſet:ſed ꝓgreſſus nō prius deſtitiſſet: quā claſſē ī naualia cōiecciſſet. cū tamē argentū ꝑ forū portaret̄. Admiratus ē populus Ro. tātā magnitudinē:& ſenatus poſt multas Catonis laudes decreuit ei prætura extra ordinē: & ludos inſpicere purpurea ueſte:q̄ ſenatus decreta Cato ipſe deprecatus eſt. ¶ Extra ordinē. excellenter. ¶ Campeſtrē. populi Ro. qui in campo martio ſuffragia dabat. ¶ Curiæ: ſenatus: continens pro contento.

Cato nō paruo ſūmæ moderatōis fiſus iudicio Cypriacā pecuniā maxia cū diligētia & ſanctitate in urbē deportauerat:cuius miniſterii grā ſenatus relationē iterponi iubebat:ut prætoris comitiis extra ordinē ratio eius haberetur:ſed ipſe id fieri paſſus nō eſt. iniquum eſſe affirmans q; nulli alii tribueretur ſibi decerni. ac nequid in perſona ſua nouaretur:campeſtrem experiri temeritatem q̄ curiæ beneficio uti ſatius eſſe duxit.

De. M. Bibulo.

AD externa iam mihi exēpla tranſire conanti. M. Bibulus uir ampliſſimæ dignitatis & ſummis honoribus functus: manus iniicit: qui quum in Syria prouincia moraret̄ duos egregiæ indolis filios ſuos a Gabinianis militibus ægypti occiſos cognouit:quorū interfectores ad eum uinctos regina Cleopatra miſit ut grauiſſimæ cladis ultionē arbitrio ſuo exigeret. At ille oblato beneficio:quo nullum maius tribui lugenti potuerat:doloꝝ moderationi cædere coegit:carnifices q; ſanguinis ſui intactos ueſtigio ad Cleopatrā reduci iuſſit dicendo: poteſtatem huius uindictæ non ſuam ſed ſenatus eſſe debere.

De Archyta Tarentino externa.

TArentinus Archytas dū ſe Pythagoræ præceptis Metapōti penitus imergit: magno labore lōgoq; tpe ſolidū opus doctrinæ cōple-

OLI. Bibuli moderatio Bibuli filii a Gabinianis militibus occiſi

AD externa iā mihi exempla. Marc⁹ Bibulus de Gabinianis militibus a Cleopatra miſſis ſupplicīū ſumere noluit:cū duos illi filios ꝑ ſeditionē occidiſſent. nā. M. Bibulus in Syria prouincia dū eēt Aulus Gabinius procōſul Ptolemæū redux it cæſo Archelao cū Betenice Ptolemei filia:q̄ ægyptii eiecto patre ſibi reginam aſciuerant:& illa Archelaū uirū aſſumpſerat. Paulo poſt mortuo Ptolemæo duo filii ex teſtamento ī regnū illi ſucceſſerūt natu maior ex pueris & Cleopatra. Dū igit̄ eā ꝓuinciā Syriā Gabinius conſtitueret:hoc eſt adminiſtraret: milites eius ꝑ rixā duos Bibuli filios occiderūt. quippe exercitus cū ipſo duce corruptus erat. nā pactiōes pecuniarū cū tyrānis egerat. Ariobarzani ēt regi ſe ad cædē faciēdā cū exercitu locauerat:ut infra dicet̄ li. viii. Hic Bibulus collega Cæſaris fuerat in cōſulatu:q; ab eodē loco aliquotiēs eiectus ē:ſed ſe domi ſemꝑ cōtinuit:unde dici ſolebat. Bibulo:& Cæſare cōſulibus nihil geſtū ē. C. Cæſare cōſulibus aliqd geſtū ē. Vnde ēt Cice. ī epiſtola ad Lētulū q̄ ſic īcipit Certioꝝ te ꝑ litteras:&c. de Bibulo ſic loqtur: Dixi me Bibuli fortunā quā ille afflictā putaret omniū triūphis uictoriiſq; anteferre:dixiq; eodē teſte alio loco eoſdē eē q; Bibulū exire domo ꝓhibuiſſēt. idē paulo ifra:idēq; meminerā nobis priuatis uſq; ad Cæſarē & Bibulū cōſules cū ſentētiæ noſtræ magnū ī ſenatu pōdus hērēt:unū fere ſenſū fuiſſe bonorū oīum. ergo a Gabinianis militibus:quia Bibulus erat ī prouincia Syria cum Gabinius Ptolomæum ut diximus in regnū reſtituit iuſſu Pompei ꝓter populi Ro. uolūtatē ſenatuſq; auctoritatē. unde & Gabinius reus factus gratia & auctoritate Pompei pecuniarumq; potentia abſolutus eſt. ¶ Dolorem moderationi cædere coegit. Plus ualuit apud Bibulum animi moderatio q̄ amiſſorum filiorum dolor.

¶ A gabinianis militibus occiſos cognouit. Cæſar in commentariis. Hi conſtabant inquit ex Gabinianis militibus. & infra. Bibuli filios duos interfecerant.

THE. OLI. Archytæ moderatio

TArentinus Archytas. Ad externa trāſit exēpla. quorū primū ē archytæ tarētini. fuit āt Philoſophus Pythagoricꝰ nobiliſſimus:q; Platonē cū a Diōyſio necādus eēt ꝑ epiſtolā ꝓripuit:admiratiōi ſūmæ apud plurimos habitus ē ī oī uirtutis genere. qppe. ſepties ciuibus ꝓfectus eſt:cū cæteri pluſq̄ annū īperare lege ꝓhiberent̄. Hac igit̄ modeſtia uſus ē:ut cū a pythagoricis ſtudiis ī q̄bus multo tpe fuerat cū ſummo labore & īduſtria uerſatus ī patria reuerſus eēt:& ꝑdia ſua uillici negligētia ſqualida & īculta offendiſſet ira cōmotus maluit īpunitū uillicū dimittere q̄ ꝑ irā punitiōis modū excedere. Cice. li. iiii. tuſcu. q̄ſtionū. Ex quo inquit illud laudat̄. Archytæ:q; cum uillico factus eſſet iratior:quo te modo inquit accepiſſem? niſi iratus eſſem.

Tarẽtum ꝟ Tarẽtinus. Tarẽtũ urbs iclyta Calabriæ í Angulo Italiæ circa Salẽtinorũ cõfinia. a Tara Neptuni filio condita. ꝟ Metapõti. Italiæ oppidũ í fine Tarẽtino cõditũ a Locrẽsibus teste Solino. ꝟ Solidũ opus: pfectũ opus: sed iter solidũ & pfectũ hoc ítereſt q; solidũ ẽ cui nihil accedere potest. pfectũ cui nihil excedere. doctrina igitur solida est res & non adumbrata. ꝟ Villici: p̃fecti uillæ. est autem uilla domus in agris. ꝟ Sumpſiſſem ſuppliciũ. ultus eſſem ne-

Villicus gligentiam tuam. ꝟ Propter iram. ne animi perturbatione iuſtæ & meritæ punitionis terminos excederet.

THE. ℂ Archytas. Archytas ut Ariſtoxenus auctor ẽ Eſtiæi. F. ut aliorũ ſententia Diogenes Mneſagoræ: uel ut eſt apud Suidã Mneſarchi Tarẽtinus exercitũ ſæpe ducẽtauit: in acieq; nunq̃ ſuperatus eſt. Itaq; reuerſus e caſtris agrũ incultũ ſquallidũq; inuenit: unde cõuerſus ad uillicũ: lugeres inqt niſi iratus eſſem. hæc Plutar. in eo qđ de liberis educãdis edidit: í quo paululũ diſſentit a Valerio.

OLI. NImis liberalis Archytæ. ídulgẽs nimis & ꝓpemodũ uitioſa fuit Archytæ moderatio Platonis uero magis ꝓbãda: nã uirtus ubi plus q̃ deceat affectare cœperit deſinet eẽ uirtus. mediũ. n. duorũ extremorũ eſt alterius p defectũ: alterius p exceſſum: cũ in alterutrã partẽ declinauit uitiũ fiat: neceſſe é. ergo qa Tarẽtinus archytas in uillicũ nimis ídulgẽs fuiſſe uidetur: nõ ita moderationis propriũ ut Plato ſeruaſſe dici poteſt: & niſi Philoſophi obſtaret auctoritas: intẽperãtiã potius diceré fuiſſe q̃ moderationẽ: nõ puniſſe delinquẽtẽ. nã ex impunitate maior naſcit peccãdi licẽtia: & ꝓpterea Plato dicere ſolitus erat. neminẽ prudẽtẽ punire: qa peccatum ſit ſed ne peccetur in poſterum. Nõ ergo propter iræ magnitudinẽ ab Archyta donãda erat uillico pœna. ſed differẽda: & tũc recte moderatio dici potuiſſet: ſi cũ fuiſſet iratus dediſſet iræ ſue ſpaciũ: ut reſidẽte p interuallũ tẽporis animi tumore: haberet modũ caſtigatio: quare melius ut inquit Valerius feciſſe ui deť Plato. qui nõ remittendũ ſeruo ſuppliciũ: ſed ab altero minime pturbato inferendũ eſſe iudicauit. ꝟ Vehementius exarſiſſet. grauiori ira excãduiſſet. ꝟ Diſpicere. diligẽter diſcernere. ꝟ Speuſippo. Plato Ariſtone patre. matre Perictiõa ſiue Potona atheniẽſis natus ẽ matera Solone genus duxit Ariſtonẽ uero patrẽ a Codro Melanti filio originẽ ducere tradunt qui a Neptũo itidẽ ſanguinẽ trabere Thraſyllo teſte memoratur: cui Speuſippus ſucceſſit Eurymedõtis filius Atheniẽſis pago myrrinuſius: & Platõis ſorore natus q̃ fratres habuit Adimãtũ & Glauconẽ ſororẽq; Potoná matris cognomine: de q̃ Speuſippus hic cuius nũc Val. meminit. Tradit Heraclides Platonẽ adeo uerecũdũ: adeo mẽte cõpoſitũ: ut nũq̃ ridere niſi modice depræhẽſus ſit. ígreſſo aliquádo Xenocrati: cæde inqt hũc puerum: ná ipſe ꝙ iratus ſũ neſcio. Cuidã itẽ ſeruorũ deliquẽti: iã inquid te uerberibus cõcidiſſem niſi iratus eſſem. Hic diſſentit a Vale. Diogenes Laertius eo ét ꝙ nõ Speuſippo ſeruũ puniẽdũ: ſed Xenocrati traditũ dicit qđ ueriſimilius eſt: ná Speuſippus ut ait Diogenes pſtitit qdẽ intra Platonis dogmata & ſi moribus eiſdem non fuit: náq; & iracundus & uoluptatibus dederat manus: deniq; aiunt illum ira concitatum Catulum in puteum ieciſſe: uoluptateq; delinitum in macedoniam ad caſſandri nuptias profectum.

Platonis genus

Speuſippi genus

THE. ℂ Delictum ſeruí. Plutar. ϖλατωνα δε δούλων λιχνω και βδελυρω θυμω θειϛ. í. Plato uero aduerſus dediſum uẽtri ſeruum faſtidiendumq; ira percitus. ꝟ Speuſippo amico. Pluta. ait. τον τησ αδελφησ υιονϛ ϖευσιππον καλεσαϛ. accerſito ſororis filio Speuſippo.

OLI. VOminus miror. Alia Platõis moderatio. minus qdẽ admirabilis: nã ſi í ſeruũ quãto magis í amicũ tẽperãtiã ſeruare & potuit & debuit: minꝰ igiť mirũ ẽ diſcipuli quẽ diligebat crimẽ nõ admiſiſſe. q̃ ſeruũ nõ puniſſe. ꝟ Expedire. utile eẽ. ꝟ Nõ í corpore mortali. Laudat Platonis moderationẽ. dicit. n. ex tanta hois moderatiõe exiſtimare qs põt. Platõis aíum nõ í tenebroſo corpis domicilio ſedẽ habuiſſe: ſed in cœleſti quadã arce ueluti í p̃ſidio colocatũ fuiſſe: ad uitia tanq̃ humanæ uitæ hoſtes acerrimos fortiter ꝓpulſanda. uirtuteſq; oẽs in ſuo gradu firmiter retinẽdas: & conſeruandas. ꝟ Numeros: ná uirtus ſuos habet numeros. ut iuſtitia. diuiditur in ſex partes. ſcilicet in religionem: pietatem: gratiam: fidem: uendicationem: & obſeruantiam.

xus: poſtq̃ in patriã reuertitur ac rura ſua reuiſere cœpit: animaduertit negligẽtia uillici corrupta & perdita. Intuenſq; male meritũ ſumpſiſſem inquit a te ſupplicium: niſi tibi iratus eſſem: maluit enim impunitũ dimittere q̃ propter iram grauius iuſto punire.

De Platone Philoſopho.

NImis liberalis Archytæ moderatio: temperatior Platonis. nã cũ aduerſus delictum ſerui uehemẽtius exarſiſſet: ueritus ne ipſe modũ uindictæ diſpicere non poſſet: Speuſippo amico caſtigatiõis arbitrium mãdauit. deforme ſibi futurum eſtimãs ſi cõmiſiſſet ut parẽ reprehẽſionẽ culpa ſerui: & animaduerſio Platonis mereretť. De eodem.

QVo minus miror q; in Xenocrate diſcipulo ſuo tã cõſtãter moderatus fuit: audierat. n. eũ multa de ſe ípie locutũ: ſine ulla cunctatione criminationẽ reſpuit. iſtabat certo uultu índex: cauſam q̃rens cur ſibi fides nõ haberetť? adiecit nõ eẽ credibile: ut quẽ tantopere amaret: ab eo inuicẽ non diligeretur. Poſtremo quũ ad iuſiurandum inimici aſſerentis malignitas confugiſſet: ne de periurio eius diſputaret: affirmauit nunq̃ Xenocratẽ illa dicturum fuiſſe: niſi ea dici expedire ſibi iudicaſſet. nõ in corpore mortali: ſed in arce cœleſti & quidem armatum animum eius uitæ ſtationẽ putes peregiſſe humanoꝝ uiriorũ incurſus inuicta pugna repellentem: cunctoſq; uirtutis numeros altitudinis ſuæ ſinu clauſos cuſtodientem.

NEquaq̃ Platoni. Hic Dion Hiparini filius nobili genere natus utraq; implicitus tyrãnide Dionysiorũ OLI.
náq; ille superior Aristomaché sororẽ Dionis habuit uxorẽ: ex q̃ duos filios Hiparinũ & Nysæũ ꝓcreauit: totidemq; filias nomine Sophrosiné & Areté quarũ priorẽ Dionysio filio eidẽ cui regnũ reliquit nuptũ dedit alterã Aretẽ Dioni: q intimus Dionysio fuit. hic multa: & alia habuit e natura bona: ĩ his & ingeniũ docile. cũ igitur Platonẽ Tarentũ uenisse fama esset ĩ Siciliã: plata adolescẽti negare nõ potuit Dionysius: quin eũ accerseret: cui se Dion tradidit: nec uero minus Plato delectatus é Dione. itaq; cũ a Dionysio tyráno crudeliter uiolatus esset: quippe quẽ uenũdari iussit: tamẽ eodẽ rediit eiusdẽ Dionis precibus adductus. Interim ĩ morbũ incidit Dionysius: quo cũ grauius conflictaretur quæsiuit a medicis Dion quemadmodũ se haberet: simulq; petiit ab his si forte maiori esset in periculo: ut sibi faterent. nam uelle se cum eo colloqui de partiendo regno: quod sororis suæ filios ex illo natos partẽ regni putabat habere debere: id medici nõ tacuerũt & hoc fuit initium dionis: & Dionysii simultatis: simulata tamẽ aliquãdiu amicitia fuit: sed cũ a dione se superari uideret: ingenio: auctoritate: amore populi: nauẽ ei triremẽ dedit: qua uectus est Corinthũ: ostẽdens se id utriusq; causa facere: ne cũ inter se timerent alteruter alterutrũ præoccuparet. Sed cum audisset eum in Pæloponeso manũ comparare. Aretẽ Dionis uxorem alii nuptũ dedit: filiũq; eius libidinose educari iussit Heraclides interim ab eodẽ expulsus: qui ꝑfectus fuerat equitũ: cum dione bellũ omni ratione cõparare ceperũt: & Dion quidem fretus non tam suis copiis q̃ odio tyranni: cum Dionysius classem ĩ Italia operiret. post diem tertium q̃ Siciliã attigerat Syracusas introiuit: eoq; rem perduxit: ut tyrannus pacem facere uellet pactionibus eiusmodi. Siciliã Dion obtineret: Italiã Dionysius: Syracusas apollocrates cui maximã fidẽ uni habebat Dion: haud ita multo post orta dissensio & inter eũ & Heraclidem. & factionẽ comparauit q̃ principatũ nõ cõcedebat. neq; his minus ualebat apud optimates quorũ cõsensu præerat classi: cũ Dion pedestrẽ exercitum teneret: nõ tulit hoc animo æquo: Dion: & uersum illũ Homeri rettulit ex secunda rapsodia οὐκ ἀγάλον πολυκοιρανος ἐσθω εἷς βασιλευς. Postea uero cũ multitudinẽ ĩterfecto Heraclide offendisset: nã militibus eoꝝ bona quos sciebat aduersum sensisse licentius dispartiuit: Callicrates quidã ciuis athenien sis: qui cũ eo simul ex Peloponeso in Siciliam uenerat: homo & calidus & ad fraudem acutus: sine ulla religione ac fide adiit dionẽ: ait magno eũ in periculo esse ꝓpter offensionem populi & odiũ militum: quos exhaustis ciuibus pro libidine eorum expellere nõ poterat: consuluit ergo alicui suorum negocium mãdet: qui se simulet illi inimicũ: quẽ si idoneum inuenerit: facile omnium animos cognituru. Tali consilio probato: excepit has partes ipse Callicrates: & se armat imprudẽtia dionis ad eum interficiendũ. fit coniuratio multis consciis: defertur ad Aristomachen sororẽ Dionis uxoremq; Aretem. conueniunt Dionem: negat a Callicrate fieri insidias. mulieres nihilo secius callicratem in æde proserpinæ iurare cogunt: nihil ab illo periculi fore: sed hoc maturius pergit: & proximo festo sagũtinos e numero suorum adolescẽtes elegit: ut ad dionem eant inermes: qui propter noticiam intromissi foribus obseratis in lecto cubantem colligant: & qa inermes erant flagitãtibus Ligo quidam Syracusanus ꝑ feneſtras gladiũ dedit: callicratæ frater philostratus fuit cui armatã triremen dederat in portu agitandam: ut parata esset ad salutẽ si forte consiliis fortuna obstitisset. hic igitur quod ad moderationẽ spectat: a Dionysio pulsus cũ Megaram uenisset & Theodorum eius loci principem conuenire uoluisset ante illius fores aliquandiu præter eius dignitatem detentus est quod nihil moleste ferens ait comiti suo: id minime uideri graue quod & ipse fortasse cum in imperio foret tale quicquam feciſſet. ℣ Commendatione. laudatione litterarum. ℣ A Dionysio. filio superioris Dionysii. ℣ Conuenire. alloqui. ℣ Multum. quantum ad expectationem animi. ℣ Diu. quantum ad longitudinem temporis.

Callicratis dolus

Dionis moderatio

De Syracusano Dione.

NEquaq̃ Platoni litterarũ cõmendatione par Syracusanus Dion: sed quod ad præstandã moderationem attinet: uehemẽtioris experimẽti. patria pulsus a Dionysio tyranno Megaram petierat. ubi cum Theodorum principem eius urbis domi conuenire uellet: nec admitteretur: multũ diuq; ante fores retẽtus: comiti suo patiẽter hoc ferendũ est ait. forsitan. n. & nos cum in gradu dignitatis nostræ essemus: aliquid tale fecimus: Qua tranquillitate cõsilii: ipse sibi conditionem exilii placidiorem reddidit.

De Thrasibulo.

THrasibulus ãt hoc loci apꝑhendẽdus ẽ: qui populũ athenieñsem: trigita tyrãnoꝝ sæuitia sedes suas reliquere coactũ: dispsãq; & uagã

OLI. Trigita tyranni

Hrasibulus etiã hoc loci. Vt in capitulo de somnis & ĩ capitulo de fortitudine diximus: Lysander dux Lacedæmonioꝝ uictis Atheniẽsibus triginta prætores ꝑposuit. q paulopost ĩ totidem euasere tyrannos: cũ igit̃ ciuitatem tyrannide crudeli nimis opprimerẽt: multi ex Atheniẽsibus uoluntarium exilium sibi delegerũt. Lacedæmonioꝝ edicto ciuitates Athenienses exules recipere prohibebantur: omnes igitur se argos & thebas contulerunt: ubi nõ solum tutum exilium egere: uerum etiam spem recuperandæ patriæ receperunt. erat ĩter exules Thrasibulus uir strẽnuus & domi nobilis: qui liberandæ patriæ princeps & auctor extitit. nam cum animum induxisset audendum aliquid esse pro patria pro salute cõmuni etiam cũ periculo exulibus collectis: castellum Philen Atticorum finium occupat nec deerat quarundam ciuitatum tam crudelis casus miserantium fauor. Itaq; & Ismenias Thebanorum princeps. & si publicis non poterat: priuatis tamen uiribus adiuuat. Et Lysias. Syracusanus orator exul tunc quingentos milites stipendio suo instructos in auxilium patriæ: communis eloquentiæ misit. Itaq; fuit asperum bellum. Sed cum hinc pro patria summis uiribus hinc

pro aliena potentia ſecurius pugnaretur tyranni uincuntur & uicti in urbem refugerũt: Tyranni deinde fruſtra tentãt corrũpere Thraſybulũ. Tum accitis Lacedæmone auxiliis iterũ uincunt, in quo prælio Critias & Hyppolytus tyránorũ ſæuiſſimi cadũt: Thraſybulus fugiẽtes ciues ad libertatẽ reuocat, tyráni Eleuſim migrare iubent ſubſtitutis decẽ q reipublicæ p̃eſſent: q eadẽ uia graſſari cœperũt, poſtremo pauſanias rex ad comprimẽdũ bellũ miſſus: decẽ uiros ad trigita tyrános eleuſim migrare iubet: q cõmuni cõſilio bellũ Atheniẽſibus inferũt: ſed ad colloquiũ uelut dominationẽ recepturi progreſſi: ac p̃ iſidias cõpræhẽſi ueluti pacis uictimæ trucidant, hoc mõ reuocat populus: & iureiurádo adigit diſcordiarũ obliuionẽ ſoꝛ q̃ græci: αμνισι κάκιαν, i. obliuionẽ mali. ℣ Cõcuſſũ, fractũ & debilitatũ

THE. ℂ Αμνηστιαν, ita legẽdũ, ex Aemilio Probo: Trogo: Cicerone cuius in Antoniũ uerba ſũt hæc. Atheniẽſiũ renouaui uetus exẽplũ: græcũ ẽt uerbũ uſurpaui: qđ tũ i ſedádis diſcordiis uſurpauerat ciuitas illa: atq; omnẽ memoriã diſcordiarũ obliuiõe ſempiterna deléda cẽſui.

OLI. Staſippi moderatio

ON minoris illud. Staſippi moderatio ex itimo Philoſophiæ pectore manaſſe & oĩum ſapiẽtũ modeſtiã nõ ſolũ adæquaſſe: uerum etiã ſuperaſſe uidet: q cũ aduerſariũ ſibi in reipublicæ adminiſtratiõe grauiſſimum: poſſet uel de medio tollere: uel i exiliũ relegare: idq; ut facere ſæpius hortaret ab amicis: In neutrã partẽ iduci potuit: qđ diceret nõ debere patriã p̃bo uiro ſuiq; amãtiſſimo ſpoliari, i cuius locũ mali deinde improbiq; ſuccederẽt: maluit in perpetua cũ æmulo dimicatione moleſtiaq; uerſari: q̃ rẽpublicã uiro bono ſuiq; defenſore orbari. ℣ Illud, ſ. qđ ſequit. ℣ Tegeates: nomẽ patriũ ſecũdũ formã græcã: ac ſi diceres tegeatinus. Tegeũ oppidũ ẽ arcadiæ. Virg. Tua ſi tibi mænala curæ adſis o tegeæ fauẽs: cuius princeps Staſippus erat uir moderatione plenus. ℣ Grauem: quia grauiter ab eo diſſentiebat. ℣ Aemulũ: eiuſdẽ rei ſtudioſum: nã æmulus dicit inuidus: imitator: oblectans: inſectator: eiuſdem rei ſtudioſus. ℣ Tolleret: ſcilicet de medio: hoc eſt occideret. ℣ Summoueret: in exilium ageret: quod utrunq; facere poterat. ℣ Præoptauit: præelegit.

Tegeũ

Aemulus

uitã miſerabiliter exigentẽ: animis piter atq; armis cõfirmatũ in patriã reduxit. Inſignẽ deinde reſtitutione libertatis uictoriam clariorem aliquanto moderationis laude fecit. plæbis enim ſcitum interpoſuit: ne qua præteritarum rerum mẽtio fieret. Hæc obliuio quam atheniẽſes αμνηστιαν uocant: concuſſum & labentem ciuitatis ſtatum in priſtinum habitum reuocauit.

De Staſippo Tegeate.

ON minoris admiratiõis illud. Staſippus tegeates hortãtibus amicis ut grauẽ in adminiſtratione reipu. æmulũ: ſed alioqui p̃bum & ornatũ uiꝝ: q̃libet rõe uel tolleret uel ſũmoueret: negauit ſe factuꝝ: ne quẽ i tutela p̃riæ bon⁹ ciuis locũ obtineret: malus & iprobus occuparet. ſeq; potius uehemẽter aduerſario urgeri: q̃ patriã egregio aduocato carere præoptauit.

De Pittaco.

PIttaci quoq; moderatiõe pectus inſtructum qui Alcæũ poetam & amaritudine odii & uiribus ingenii aduerſus ſe ptinaciſſime uſum: tyrannidem a ciuibus delatam adeptus: tantumodo quid in opprimendo poſſet admonuit.

OLI. Pittaci tyrannis

PIttaci quoq; moderatiõe. Pittacus mitylenæus fuit unus ex ſeptẽ græciæ ſapientibus. Hyrradio patre quẽ thraca fuiſſe tradũt, i hũc Alcæ⁹ poeta uerſu iãbico luſit, & his eũ uerbis ignominioſis appellauit: σύροσοδα γαυρικά χοιροποδον αγασύρτον: ideſt latos pedes trahẽtẽ: tumeſcẽtẽ: pedũ morbo laborãtẽ χοιρασ latiẽ tumor pedũ: hoc ẽ morbus pedũ obtrectatiõib⁹ patẽtẽ: & ſordidũ. Tyránidẽ ãt ita adeptus ẽ, ná cũ iter mitylinæos: & atheniẽſes de achilletidis agri poſſeſſiõe certamẽ eẽt: pittacus cũ phrynone atheniẽſi ſingulari certamíe dimicauit p̃ his finib⁹. Ná ſic iter ſe cõuenerãt atheniẽſes & mitylenæi quo res cũ minori utriuſq; populi iactura tráſigeret. Hi duo iperatores exercitus iter ſe certarẽt ſingulari certamie: & uter eoꝝ uictor euaderet illius populus agro potiret. Pittac⁹ igit ſub clypeo rete occultabat: quo iacto ſic Phrynonẽ iplicuit ut ſe deide explicare nõ poſſet, quo cæſo uictoria penes mitylenæos fuit p̃ Pittacũ parta: ſed cũ paulopoſt Atheniẽſes iterũ mitylenẽ iſeſtarẽt. Ciues ei ſũmo cõſenſu tyrãnidẽ demãdarũt: quã cũ ille cõſeruata patria decẽ annos tenuiſſet: & optimis iſtitutis & legibus cõſtituiſſet: ſeipſum ſpõte a magiſtratu abdicauit: uñ Stra. li. xiii. haud p̃cul a fine Pittacus iquit ad dominatus eruẽdos pricipatu uſus ẽ: & q̃bus ſublatis ciues i priſtinã libertatẽ reſtituit. Ei⁹ ea lex fuit i ebrios ut cũ peccarẽt duplici afficerent pœna. fuit tp̃ibus Cræſi lydorũ regis ad quẽ eius adhuc extat epiſtola: hac ãt moderatiõe uſus ẽ, ut i iperio cõſtitutus Alcæũ poetã a quo fuerat ut dixim⁹ graui iniuria laceſſitus ad ſe iuberet acciri: eiq; oſtẽderet quãtã hẽret ulciſcẽdæ iniuriæ poteſtatẽ ſi mõ uellet quẽ uoluit impunitate donari: ſatis ei fuerat oſtẽdiſſe de illo quodcũq; uellet ſuppliciũ ſumere poſſe: ſed nolle. ℣ Amaritudine, quia capitali odio inimicitias ſecum agebat. ℣ Tyrannidem, imperium, & in bona parte hoc loco accipitur nã tyrannum antiqui regem appellabant. Vir. Pars mihi pacis erat dextram tetigiſſe tyranni. ℣ Adeptus, aſſecutus.

THE. ℂ Amaritudine odii &c. Lege Diogenem Laertium libro primo. Verriumq; de pugna phrynonis & pittaci, quã Suidas initam dicit de poſſeſſione Sigæi: non Achilletidis (ut alii) terræ.

OLI. h Vius uiri mentio ſubiicit: Legit apud Diogenẽ Laertiũ i uita Thaletis: Ionicos quoſdã Iuue. in piſcatores mileſios icidiſſe: q retia iacturi erãt: & ioco piſcatores iterrogaſſe: uẽderẽt ne fortũæ iactũ: hoc ẽ qcqd eo

iactu caperent.rẽ ioco actam serio a piscatoribus habitam fuisse:respõsumq; eẽ uẽdituros & cũ de ꝓrio conuenis/ sent:iacto reti ex lacu tripodem auream ad littora eduxisse:inde ortam cõtentionẽ adolescẽtibus mẽsam auream poscẽtibus piscatoribus capturá pisciũ:nõ aliarũ rerũ se cũ illis cõueniisse affirmãtibus: Res igit ad Apollinẽ delata est:qui consultus cuiusnã esse deberet tripos ille:sic respõdisse fertur: Phœbum de tripode rogitas Milesia pubes. Huic tripodem addico cuius sapientia prima est. Cum ergo ad Thaletem Milesium primum mensa delata foret: ille Bianti adiudicauit. Bias Pittaco:& oẽs alius alii adiudicãtes moderatione maxima usi sunt:cum nemo tantũ sibi nomẽ arrogaꝝ uoluerit. Demũ apollini Solon:q ultimꝰ fuerat dãdá eẽ cẽsuit.q ille oium sapientissimus hĩret:& ita Apollini quodá mõ reddita ẽ. Varie tamẽ hác historiá Diogenes refert:ut dicat Callimachũ ab Alexãdro Milesio accepisse baccidẽ quẽdá arcadẽ Phialã reliqsset atq; mãdasse dari sapiẽti prio datáq; Thaleti:q ille apollini Didimæo misit sic dicẽs secũdum Callimachũ plæbẽ regẽti: Thales Nileo dat.clarũ bis hoc q iam securus est domũ: rursus aliũ tradit & nõ phialã sed aureũ poculũ a rege quodá acceptũ:ut sapientissimo græcorũ daretur. Thaleti fuisse traditũ: & alia multa q̃ apud ipsum Diogenẽ uidere licet. ℣ Huiꝰ uiri. Pittaci. ℣ Verriculũ rete.dr̃ qd' per alueũ fluminis uerrit.i.trahit:& a uerrẽdo uerriculũ dictũ.é ãt genus retis plũbati. ℣ Iactũ.s.retis: uidelicet qcqd eo iactu capent. ℣ Extracta.educta. ℣ Nouitatẽ rei:qa nũq̃ antea q̃sq̃ capturæ pisciũ emerat euẽtũ. ℣ Magnitudinẽ pecũiæ. Pecũiæ appellatiõe cuiusq; rei substãtia dr̃.nã i pecudibꝰ uñ pecũia dicta est:maiores omnẽ habuere substãtiã.siue potius q̃ nota pecudũ æs primũ signatũ fuerit ut uult Plin.li.xxxiii.q dicit inde pecuniã dictã. ℣ Magnitudinẽ.qa mẽsa erat solidi auri. ℣ Præstaret:excelleret:& tã cũ accusatiuo q̃ cũ datiuo cõstruit. His uerbis græcis: εκγονε μιλητου τριποδοσ περιφοι βων ερωτασ οσσοφιη/ παν των πρωτοσ τουτο τριποδαδωσ q̃ sũt in latinum ita conuersi. Phœbũ de tripode rogitas Milesia pubes. Huic tripoden addico cuius sapiẽti prima est. ℣ Mẽsam.s. Delphicã. hoc est talis q̃lis est delphica mẽsa.nã in tẽplo Apollinis tripodes erãt qbus admota ꝓhœbas statí afflata numinis instinctu futura ꝑdicebat. ℣ Ille cessit Bianti. Magna profecto septem uirorũ moderatio:ut sapientes dicebãtur: sic usi sunt in hac re potissimũ uti sapiẽtia.ut alius alii tripodẽ:& sapiẽtiæ nomẽ cederent. fuerunt autẽ septẽ sapiẽtes uidelicet Thales: Milesius: Bias: Prienæus:Pittacus:Mitylenæꝰ:Solon athenié/sis: Ghilo Lacedæmonius: Cleobulus Lídius: Periander Corinthius.

Verri/culum

De septem Sapientibus.

HIus uiri mẽtio subiicit:ut de septẽ sapientũ moderatione referam. a piscatoribus in Milesia regione uericulũ trahentibus quidam iactum emerat. Extracta deinde magni ponderis aurea delphica mensa:orta controuersia est. illis pisciũ se capturam uendidisse affirmãtibus:hoc fortunæ ductus emisse dicente. Qua contentione propter nouitatem rei & magnitudinem pecuniæ:ad uniuersum eius ciuitatis populũ delata:placuit Apollinem delphicum cõsuli:cui nã adiudicari mẽsa deberet:deus respondit illi eẽ dãdã:q sapiẽtia cæteros ꝓstaret. his uerbis græcis εκ γονε μιλητου τριποδοσ περφοιβον ερωτασοσ σοφίη παντων πρωτοσ του τοτριποδαδω. Tũc illi cõmũi Thaleti mẽsam dederunt. Ille cessit eã Biãti: Bias Pittaco. ꝓtinus alii:deiecpsq; ꝑ omniũ septẽ sapiẽtũ orbẽ ad ultimũ ad Solonẽ ꝓuenit:q & titulũ ãplissimæ prudẽtiæ:& ꝓmiũ ad ipsum apollinem transtulit.

De Theopompo.

ATq; ut Theopõpo quoq; Spartanoꝝ regi moderatiõis:testimoniũ reddamus:quũ primus instituisset:ut Ephori lacedæmone crearent: ita futuri regiæ potestati oppositi: quẽadmodũ romæ cõsulari imperio tribu.plæb.sunt obiecti:atq; illi uxor dixisset id ægisse illum:ut filiis minorẽ ptãtẽ relinqueret. relinq̃ inqt sed diuturniorem. optime qdem ea enim demum tuta est potentia:quæ uiribus suis modum imponit:igitur Theopompus legitimis regnum uinculis constringendo:quo longius a licentia retraxit: hoc ad beniuolentiam ciuium propius admouit.

De Anthiocho.

ANthiochus ãt a.L.Scipione ultra Taurũ mõtẽ imperii finibus summotus:quũ asiã prouinciam:uicinasq; ei gẽtes amisisset: gratias agere populo Ro.non dissimulãter tulit: q̃ nimis magna

Epho/ri q̃ po/testate

lis auctor:Supellectili legata hæc continentur. Mensæ:trapexæ:amphoræ.Delphicæ.Hæc Parrhasius.

OLI.

ATq; Theopõpo Spartanorũ regi. Hic in oĩ uita cõmunẽ se maxie gessit:q interroganti amico.quo pacto aliqs securissime regnũ tutari posset.si participes inqt iustæ licẽtiæ:& auctoritatis amicos fecerit: & ne subditi afficerẽt iniuria: ꝑ uiribus ꝓuiderit: hoc nõ solũ dixit:sed ẽt sensit.ná ut uerbis sic reprobauit nõ.n.solũ regiã licẽtiã cõicauit amicis:sed ẽt subiecit eã potestati & cẽsuræ eoꝝ:Ephoros.n.instituit:q regiæ ptãti eẽnt oppositi. ℣ Ephori.erãt lacedæmõe magistratus:q̃les Romæ trib.plæ.ut.n.a cõsulibus ad tribunos prouocare q̃sq; poterat:sic lacedæmone a regibus ad Ephoros.dicti aũt ab επικαι οραω q.ẽ spicio:unde ephori ꝓuisores.prouidebant enim rebus quas reges faciebãt:& eas pro arbitrio suo uel laudabant uel refellebant.

THE.

℄ Delphica mẽsa. Tripus.etymologicꝰ.n.græcus ita scribit. Delphicã Tripodẽ Romani uocãt:eoq; apud Delphos.primũ factus. Pli.li.na. hist.xxxiiii. Ex ære factitauere & Cortinas tripodũ noĩe Delphicas q̃n donis maxime Apollinis Delphici dicabant. Pomponius iuris ciuilis auctor:Supellectili legata hæc continentur. Mensæ:trapexæ:amphoræ.Delphicæ. Hæc Parrhasius.

OLI. ANthiochus aũt L. Scipio Asiaticus de quo supra mẽtionẽ fecimus: magno bello regẽ Anthiochũ superauit, & illum magna parte regni mulctauit: utpote Asia tota: ná summotus fuerat ultra mõtẽ taurũ. ut li. viii. ca. i. dicturus est, hic igit Rex nõ fictas P. R. gratias ægit: q se magna cura liberasset: ná quãto lõgius latiusq; porrecti sunt regni fines: tãto multiplicior cura sit regẽtis necesse é. Cice. í oratiõe ꝓ rege Deiotaro. Etení si Anthiochus magnus Rex ille Asiæ: q postq̃ a. L. & Scipiõe deuict⁹ tauroten⁹ regnare iussus ẽ: omnẽq; hãc Asiã q̃ nũc nra ẽ ꝓuinciã amisisset: dicere est solitus benigne sibi a. P. R. eé factũ. q nimis magna ꝓcuratiõe liberatus mo. reg. ter. uteretur. ℣ Non dissimul anter. sed plane: & palam.

procuratione liberatus: modicis regni terminis utetur. & sane nihil est tam præclarum: aut tam magnificum: q non moderatione temperari desideret.

OLI. QVæ quoniã multis & claris. Quando q̃dẽ inqt satis illustrauimus claroꝝ hominũ moderationẽ exẽplis quibus eadẽ demonstrata ẽ: nũc de his dicamus: q odio ít'se & inimicitia laborãtes in beniuolentiã amicitiãq; redierunt: q q̃dẽ affectus aí lætissimus eẽ solet. ℣ Affectũ. uidelicet amicitiã ex inimicitiis ortã. ℣ Deflexũ: declinatũ: permutatũ. ℣ Sentit. Verbũ pertinẽs ad oĉs corpis sensus. ná & oculis & auribus sentimus. ℣ Cãdida relatione. læta: a p̃cedẽte: q̃ se quit. ut. n. color niger tristẽ: ita cãdidus lætũ facit. funesti hoies atra hoc é nigra ueste íduunt: q̃ sine dubio tristitiã repsentat. ꝓtra dignitates petẽtes cãdidati erãt: hoc é cãdida ueste íduti.

Sẽtire

THE. ℂ Cãdida benigna: sine inuidia aut cuiusq̃ laudis obtrectatiõe. Cælius ad Ciceronẽ cauẽdũ tibi erit ne parũ simpliciter & cãdide posuisse inimicitias uidearis. Horati. albi nostrorum sermonum candide lector. Ouidus í ibin. Perennem Candoris titulum non finit esse mei.

OLI. MArcus Aemilius Lepidus bis cõsul. A. Gelius Aemilius iqt Lepidus & Fuluius Flaccus: nobili genere amplissimisq; honoribus & sũmo loco in ciuitate p̃diti: odio íter sese graui & simultate diutina cõflictati sunt. postea populus eos simul cẽsores fecit. atq; ubi uoce p̃conis renunciati sunt: ibidem í cãpo stati nondũ dimissa cõcione ultro utercq;: & pari uolũtate cõiũcti cõplexiq; sunt exq; eo die: & in ipsa censura & posteа iugi cõcordia fidelissime amicissimeq; uixerũt. turpe. n. sibi fore putabãt priuatim dissentire: cum publice in summo magistratu essent coniuncti. ℣ Par uitæ. ná uitæ íntegritas honorib⁹ cõgruebat. ℣ Diutinas lõgas. a diu diutin⁹. a die diurnus. ℣ Sũmæ potestati: collegio sũmæ potestatis. s. cẽsuræ. nõ erat pene minor cõsulatu. ℣ Annalium. annales sunt: quibus annua gesta describebantur.

MArcus Aemilius lepidus bis consul & põtifex maxius: splẽdoreq; honorũ par uitæ grauitate: diutinas ac uehemẽtes inimicitias cũ Fuluio Flacco eiusdẽ ãplitudinis uiro gessit: q̃s ut simul cẽsores renũciati sũt í cãpo deposuit: existimãs nõ optere eos priuatis odiis dissidere: q publice sũma iuncti eẽnt potestate. id iudiciũ aí eius & p̃sens ætas cõprobauit: & nobis ueteres annaliũ scriptores laudãdũ tradiderunt.

De Sexto Liuio Salinatore.

OLI. Salinator unde

SExti quoq; Liuii Salinatoris finiẽdaq; simultatũ illustre cõsiliũ ignotũ posteritati esse uoluerũt. Is nãq; etsi Nerõis odio ardẽs í exiliũ ꝓfectus fuerat: testimõio ei⁹ p̃cipue afflictus: tñ postq̃ eũ ide reuocatũ ciues collegã illi in cõsulatũ dederunt:

SExti quoq; Liuii. Quãta fuerit íter Liuiũ Saliatorem: & Claudiũ Neronẽ cũ acerbitate dissensio: satis in ca. de censura diligenter annotauimus. ℣ Salinatoris. Salinator dictus é a lege q̃ artissimã & populo maxie molestã de uẽdẽdo sale tulerat: ob q̃ deide dãnatus é. ná cũ primũ cõsulatũ abiit: a Claudio Nerõe illi dies dicta é ad populũ: & cũ oẽs tribus ei maxie forẽt ífensæ p̃ter Metiã facile dãnat⁹ é. q̃ ignominiã adeo moleste tulit: ut rus migrarit: & ꝑ multos ãnos urbe & oí cætu careret hoíum. Octauo ferme post dãnationẽ anno. M. Claudius Marcel. & M. Vale. Leui. cõsules eũ reduxerũt: í urbẽ: sed erat ueste obsoleta: capillo barbaq; ꝓlixa: p̃ se ferẽs ísignẽ í uultu hĩtuq; memoriã ignominiæ acceptæ: quẽ cẽsores tõderi. sq̃lorẽq; deponere & í senatũ uẽire. ac oíbus publicis mũerib⁹ fũgi coegerũt. Cũ igit resp. graui & diutino bello pũico secũdo p̃meret multisq; cladibus exhausta uiris fortibus eẽt: nõ facile iuẽiebant q digni forẽt: qbus cõmitteret ípiũ: itaq; comitiis cõsularibus Claudio Neroni declarato cõsuli: par ei collega q̃rebat: nec qsq̃ í táto populo iuẽiri potuit Sexto Liuio p̃ferẽdus: aut certæ adæq̃ndus: uel q cæteri siq erãt lege impediréť: uel q nullus par huic uirtute appareret. Quare oíum suffragiis recusãti ac ꝓpe iuito cõsulatus demãdatus é: Quo facto: de recõciliatiõe ét gr̃æ ísẽatu actũ é erãt inimicitiæ íter eos: ut sup̃ dixius: q dãnatiõis & exilii sui dux & actuor fuisset Nero. has ergo acerbiores ídignioresq; Liuio sua calãitas faciebat. q se spretũ í ea fortúa credebat. Itaq; his magis íplacabilis erat & nihil opus eẽ recõciliatiõe dicebat acrius & intẽtius oía gesturos: timẽs ne crescẽdi ex se minime collegæ potestas fieret. Vicit

tamen auctoritas senatus & patriæ caritas: ut depositis simultatibus: quæ inter ipsos diu fuerant communi consilio rempublicam inuicem administrarent. ℣ In exilium. Rus migrauit. ut Liui. tradit. ℣ Acerrimum: uehemens asperrimum. ℣ Imperauit. Bene imperauit quia seipsum uicit. ℣ Dissidente. discordante. discrepante. ℣ Consortiũ coniunctionem. collegium. ℣ Articulo. momento: & inclinatione. ℣ Punicas uires: quia ut supra diximus Hasdrubal Hannibalis fratrem cum innumeroso exercitu uictum ceciderunt. ℂ Sexti. quidam codices habent sicuti.

OLI. Cõsortium Articulus THE. OLI.

ingenii sui qđ erat acerrimum: & iniuriæ quã grauissimã accepat: obliuisci sibi imperauit: ne si dissidẽte aio cõsortiũ iperii usurpare uoluisset: ptinacẽ exibẽdo inimicũ: malũ cõsulẽ ageret: q̃ qdẽ mẽtis ad trãq̃liorẽ habitũ iclinatio: in aspero ac difficili tẽporũ articulo: plurimũ saluris urbi nostre: atq̃ italiæ attulit. qa pari uirtutis impetu cõnisi: terribiles punicas uires cõtuderũt.

De Aphricano & Tiberio.

GLarum etiã i Aphricano supiore ac Tiberio. Graccho depositarũ inimicitiarq̃ exemplũ: si qdẽ ad cuius mensæ sacra odio dissidentes uenerãt: ab ea & amicitia & affinitate iuncti discesserunt. nõ cõtẽtus enim Scipio auctore senatu in capitolio Iouis epulo cum Graccho concordiam communicasse: filiam quoq̃ ei Corneliam protinus sibi despondit.

SEd huiuscæ generis humanitatis: etiã in Cicerone præcipua apparuit. Aulũ nãq̃ Gabiniũ repetũdarq̃ reꝝ sumo studio defendit: q eũ in cõsulatu suo urbe expulerat.

De eodem.

IDemq̃. P. Vatiniũ dignitati suæ semper infestum: duobus publicis iudiciis tutatus est: ut sine ullo crimine leuitatis ita cum aliqua laude quia spectosius aliquanto iniuriæ beneficiis uincuntur: q̃ mutui odii pertinacia pensantur.

CLarũ etiã i Aphri. su. P. Aphricanus superior. & T. Gracchus Tyberii & Cai Gracchoꝝ pr̃ reꝝ gestarũ magnitudine: & honorũ atq̃ uitæ dignitate illustres uiri dissenserũt sæpenumerõ de republica & eius cã sicut q̃ alia re non amici fuerũt. Ea simultas cũ diu mãsisset. & solemni die Ioui epulũ libaret: atq̃ id ob sacrificiũ Sẽatus in capitolio epularet sors fuit: ut apud eandẽ mẽsã duo illi iũcti locarent: tũ q̃si diis imortalibus arbitris in cõuiuio Iouis optimi maximi dextras eoꝝ cõducẽtibꝫ: repẽte amicissimi facti: neq̃ solũ amicitia incepta: sed affinitas simul ĩstituta. nã. P. Scipio filiã uirginẽ habens iã uiro maturã ibi tũ eodẽ loco despõdit eã Tyberio Graccho quẽ ꝓbauerat elegeratq̃ exploratissimo iudicii tpe: dũ inimicus eẽt. Liui. de bello macedonico li. viii. parũ cõstare dicit iter auctores: utrũ post morte pr̃is despõsata fuerit & nupserit filia Aphricãi graccho. an uere ille opiniones sint Gracchũ cũ. L. Scipio i uicula duceret: nec q̃q̃ collegarũ auxilio cẽt. iurasse sibi inimicitias cũ Scipiõibus mãere: nec se gratiæ q̃rẽdæ cã qcq̃ facere: sed i quẽ carcerẽ reges: & ipatores hostiũ ducẽtẽ uidisset. P. Aphricanũ: i cũ fratrẽ eius duci nõ passurũ. Senatũ eo die forte cœnãtẽ i capitolio cõsurrexisse & petiisse. ut iter epulas Graccho filiã Aphricanus despõderet: qbus ita i publicũ solẽne spõsalibus rite factis: cũ se domũ recepisset: Scipio. æmiliæ uxori dixisse. filiã se mioré despõdisse: cũ muliebriter idignabũda nihil de comũi filia secũ cõmunicatũ aut consultũ adiecisset. nõ si. T. Graccho daret: expẽdiẽ cõsilii debuisse matrẽ eẽ: lætũ Scipionẽ tã cõcordi iudicio & ipi despõsã respõdisse. Scipio ex duabꝫ filiabꝫ maiorẽ natu. P. Cor. Nasicæ. minorẽ huic Graccho despõdit. ℣ Mẽsæ sacra. Mos annuus & solẽnis erat Romæ: ut epulæ Iouis i capitolio celebrarẽt quo principes conuenientes discũbebãt & epulabãt. ℣ Filiã quoq̃ Corneliã: quã genuit ex tertia æmilia Pauli Aemilii filia.

SEd huiuscæ. g. hu. Ci. Gabinio cõciliat: huic Gabinio Cic. restiterat: ne supplicatio decerneret ob res gestas i Syria. ut ex ipo Cicerone deꝓhẽdit ad Articũ. q hoc iqt. neq̃o differre ad idus maias. senatꝰ diuinꝰ fuit i supplicatiõe. Gabinio denegãda: hũc ãt Gabiniũ. cũ Clodio i Ciceronẽ sensisse itelligimus. quẽ postea reuocatus depositis inimicitiis Ci. defẽdit. fuerat ãt maiestatis postulatꝰ a lẽtulo flaminis filio: quẽ postea de ãbitu i petitiõe cõsulatus reũ fecit. P. Scylla. sed uetus erat Gabinii cũ Ciceroẽ inimicitia ob dãnatoꝝ supplicia. iter quos Gabinius qdã fuerat huius Gabinii ꝓpiquus. Gabinius ille cõiuratiõis cõscius traditꝰ fuerat Crasso custodiẽdus: de quo postea cũ cæteris supplitiũ sũptũ é. De hac ãt inimicitia multis i locis apud Ciceronẽ nobis uidere licet. sed i primis i oõne de gratiaꝝ actiõe: q̃ ad populũ habuit siue ad senatũ: ubi ait Luci. Piso. Tu me aus isto oculo nõ dicã isto aio. ista frõte: nõ uita: tãto supcilio. nõ. n. possũ dicere tãtis gestis cũ Gabinio cõsociare cõsilia pestis meæ? De recõciliatiõe uero ac defensiõe multa uidere possumus i epistola q̃ ad Lẽtulũ scribit li. i. ubi Lẽtulꝰ ex Ci. q̃siisse uĩ: q̃re Vatiniũ defẽderit & laudarit. ℣ Repetũdarq̃. Repetũdarq̃ accusari dicebant q uel ꝓuincias uel socios. P. R. aliquo mõ expilassẽt: uñ a repetũdis rebꝰ uel ui uel dolo ereptis: repetũdarq̃ & qđ ĩpetũdis postulari qspiã dicebat. ℣ Qui. e. i. c. s. nã hic. A. Gabinius. &. L. Piso ꝓsules erãt: q ꝓmulgãte legẽ. P. Clodio Ciceronẽ urbe eiecerũt.

ADẽ. P. Va. Ci. cũ Vaticinio rediit i gratiã. In hũc Vatiniũ antea dixerat Ci. accusatũ ãbitus a paulo: uel. M. Licinio Crasso: cuiꝰ rei adhuc extat oõ Ciceroõis: de quo ẽt i epistolis ad Atticũ deꝓhẽdit: & i ea q̃ supra dixi ad Lẽtulũ Ad atticũ uero sic ait. Quin ẽt Paulus nr̃ ꝓductus testis i Sextiũ cõfirmauit se nomẽ Vatinii delaturꝫ. si. M. Licinus icũctaret: & hũc i Ciceronẽ cũ Clodio cõspirasse opinio ẽ: cui deide recõciliatus patrociniũ suũ dedit. ℣ Duobus publicis iudiciis ambitus & repetundarum. publica iudicia dicebantur quæ ad rempublicam pertinent: de quibus lata lex est: ut ambitus repetundarum maiestatis lesæ. ℣ Quia spectosius.

OLI.

Repetũdarq̃ accusatus OLI.

Sententia nō ſolum philoſophica: ſed ét religioſa. ℣ Mutui: quia ſi quis me oderit: ego illum pari odio proſequor.

OLI. Clodi. inceſti poſtu/latus

CIceronis aūt factū. hoc pulcherrimū Ciceronis factum. P. Clodius eius inimicus æmulatiōe ueluti quadā imitatus eſt: nā unū ex tribus lentulis a quibus fuerat in ipſa ſalute grauiter oppugnatus: deinde ambitus reū ſuo patrocinio defendit. ℣ Inceſti crimine: q; itroiſſet ad matronas bonæ deæ ſacra celebrantes: qbus uiris itereſſe nō licebat: captus. n. amore Pōpeiæ uxoris Cæſaris: q forte eo anno pōtifex maximus erat: ſub habitu muliebri domū. Cæſaris: ubi ea ſacra fiebāt īgredi auſus é: & cognitus a mulieribus inde turpiter cæſus eiectus. deinde ét ſorores tres ſuas uiolauerat. unde i oratiōe pro domo ait. Qui nō pluris faceret tres ſorores q̄ bonā deā. iueni etiā q dicerēt uirginē ueſtalē uiciaſſe. ℣ A trib9 lētulis: ſcilicet a Publio: a Lucio: a Caio Lētulo.

OLI.

CAninius autē gallus. Antonius multos in Achaia ſpoliauerat: nactus de exercitu ſyllano equitum turmas: deinde græci quos ſpoliauerat traxerūt Antoniū in ius ad. M. Luculū p̄torē: q ius inter peregrinos dicebat. egit pro græcis Gallus. & tū adoleſcēt ulus. Q. gallus ſignificari uidet: quem ambitus reū Cicero defendit: hic. n. cū eſſet p̄turæ candidatus: dederat gladiatoriā ſub titulo patris: qui i ædilitate quā antea geſſerat uernas nō habuerat: hæc Aſcōi. Verū Antonius repetundarum reus a Luculo damnatus eſt. uel ut alii dicunt a Caninio Gallo. qui ei poſtmodum reconciliatus filiam duxit uxorē ℣ M. Coloniū. Caninius accuſatus eſt ambitus apud. M. Coloniū: q; i p̄turæ petitione cādidatus gladiatoriā populo dediſſet. ut fauorē eius amplecteretur: ſub excuſatione funeris patrii q̄ diceret gladiatores illos in funere patris dediſſe. tum ab illo dānatus eſt: quē deīde acerrimū ſuaꝝ reꝝ & dignitatis ꝓcuratorē hūit. ℣ Reū. C. Antonium. ℣ Accuſatorem. M. Colonium.

OLI.

CAelii quoq; Ruffi. Vt Cæli9 ruffus. Q. Pompeiū defēdit a ſe publica q̄ſtione proſtratū: q; uidelicet reſtiterat. P. Sulpicio tri. plæ. leges ꝓmulganti de exulibus reuocādis: de nouis ciuibus libertiniſq; diſtribuendis: de Mario aduerſus mithridatē creādo duce: & ideo uita ipſius Cælii īgnata dignoſcitur. ſi pertinaciter has ꝓnitioſas leges defendere uoluerit: Alter Cælius bello ciuili p̄tor ſeditiōes in urbe cōcitauit: plæbē nouaꝝ tabulaꝝ ſpe ſollicitauit: ſed abrogato magiſtratu pulſus urbe: Miloni qui fugitiuoꝝ exercitū contraxerat ſe coniunxit: & utercq; cū bellū molirentur interfecti ſunt. Cicero ad atticū. Nos prouinciæ Cælium præfecimus puerū inquies: & fortaſſe fatuam: & nō grauem & nō continētem: fuit autem Ciceronis quæſtor in prouincia & hic tri. quoq; plæ. fuit ſtudioſiſſimus milonis conatuſq; eſt legibus obſiſtere: quas contra milonē Pompeius tulerat: unā de cæde: alteram de ambitu. contra uero Qu. Pōpeius collega eius clodio familiariſſimus oīum ſectā eius ſe palam ſequi ꝓfitebatur. nā dixerat in contiōe paucis poſt diebus q̄ clodius fuerat occiſus. Milo dedit quē in curia ſepeliatis: dabo quē in capitolio ſepeliatis. Cælius ergo publica q̄ſtione Qu. Pompeium proſtrauerat: q; tribunatū ſuū ſeditioſe geſſerat multū in excitādo aduerſus milonē p̄ſertī: cuius amiciſſimus erat Cælius. ipſius aut Cælii uitā ingnatā. i. q parū pudice adoleſcentiā habuiſſe fama fuit: īmo uero libidinoſe. nā cū accuſaret aut cloelia ſumpſiſſe forſitā corrupti uenenū luceio domino miſerūt accuſatores Cælio ad ſuſpitionē firmādā libidines obiecerūt: amores: adulteria iuſitata: conuiuia: comeſſationes: cantus: ſymphonias: nauigia. ldē familiā hipſei & huius Qu. Pōpei poſtulauit: ſed tūc ꝓbata ē eius adoleſcētia: cū. Q. Pōpeium quē publica quæſtiōe ꝓſtrauerat defendit cū opprimeret a cornelia gracchorū matre. ℣ Vita ingnata: qd' multis uoluptatū generibus abuteret: ut ſupra diximus. ℣ Publica q̄ſtione: nā accuſauit eū q; ſeditioſum tribunatū geſſiſſet: & populū excitādo aduerſus milonē: cuius amiciſſimus erat Cælius. Vel publica q̄ſtione: q; partes marii defendit aduerſus Qu. Pompeium & Syllam Cōſs. ℣ Proſtrato: q; in ea contentiōe. Q. Pompeii filius occiſus eſt: & ipſi cōſules uix euadere potuerūt. ℣ Mater corneliā: p excellētiā dixit: q; uidelicet adoleſcentes illos genuerit excellētis ingenii mirificæq; naturæ: ſed patriæ ſeditionibus ſuis pernitioſos. hæc autē Qu. Pompeii nutrix fuerat: & illius bonorum ꝓcuratrix: nā hic paruulus in tutelā eius datus eſt: poſtea adultus factus cū ſua bona repoſceret: illa ſe daturam negabat. ℣ Prædia: quia fundum ſuum occupabat. ℣ Vltimæ neceſſitatis: ut etiam ab inimico auxilium petere cogeretur. ℣ Factum: uirtus nec in homine quidem uitioſiſſimo contemnenda eſt.

Cælii Ruffi uita & res

THE. ¶ Q. Pompeium. Pompeii magni. F. ℣ Mater Cornelia. quæ magno Pōpeio uiro ſuperſtes in urbem rediit: & occupata bonorum poſſeſſione: exulem filium non impartiebatur.

De. P. Pulchro.

CIcerōis aūt factū adeo uiſum ē ꝓbabile: ut imitari id ne inimiciſſimus quidē illi. P. Pulcher dubitauerit: qui inceſti crimine a tribus Lētulis accuſatus unū ex his ambitus reū patrocinio ſuo ꝓtexit: atq; in aium iduxit & iudicē: & p̄roré: & teſtē: Veſtæ ædē ituēs amicū Lētulo agere: itra q̄ ille ſaluté eius fœdo crimine obruer cupiēs hoſtili uoce perorauerat.

De Caninio Gallo.

CAninius aūt Gallus reū ꝓpter: atq; accuſatorē admirabilē ægit. &. C. Antonii quē damnauerat filiā i matrimonium ducēdo: &. M. Coloniū: a quo dānatus fuerat rerū ſuarū ꝓcuratorē hūdo.

De Cælio Ruffo.

CAelii uero Ruffi ut uita īgnata: ita miſericordia quā. Q. Pōpeio p̄ſtitit ꝓbāda. cui a ſe publica quæſtione ꝓſtrato: quū mr Cornelia fidei cōmiſſa p̄dia nō redderet atq; lis auxiliū ſuū litteris iploraſſet: ptinaciſſime abſenti affuit: recitauit etiā eius epiſtolā i iudicio ultimæ neceſſitatis īdicē: q̄ ipiā Corneliæ auaritiā ſubuertit. factum ꝓp nimiā & eximiam humanitatē: ne ſub Cælio qdē auctore repudiādum.

MAgna cura p̄cipuoq; ſtudio de obſtinētia & cōtinentia dicturus p̄fatiōe quadā utitur: ut oſtendat q̄ p/nitioſiſſimæ peſtes ad oēm ciuitatis ſtatū euertēdū ſint auaritia atq; luxuria: quæ duabus his uirtutib9 ueluti quibuſdā frenis ĩhibitæ: hoĩum pectoribus dominari nō poſſunt. Exēpla igit̄ ponit eorū q̄ĩ his uirtutibus p̄ſtantiſſimi fuerūt. ¶ Quia demū penates, qd̄ de Ro. urbe legit̄, ná ut ſæpe diximus: nulla unq̄ reſpu. fuit maior nec ſanctior nec bonis exēplis ditior: nec ubi tantus ac tādiu paupertatis ac parſimoniæ ho/nos habitus ſit: nec in q̄ ciuitatē tá ſera cōmigrauerit luxuria atq; auaritia: ubi q̄to mĩus rerū: táto minus cupidita/tis, nup diuitiæ auaritia & abundātes uolupta/tes deſiderium per luxum: atq; libidinē pere/undi perdendiq; omnia inuexere.

OLI. Libidinis ĩpetus Auariciæ furori ſimilis ĩpetus OLI.

De Abſtinētia & Continentia. Cap. III.

MAgna cura p̄cipuoq; ſtudio referendum ē q̄tope libidinis & auaritiæ furori ſimiles ĩpetus: ab illuſtriū uirorū pectoribus cōſi/lio ac rōe ſūmoti ſūt: qa ii demū p̄eates: ea ciuitas id regnū æterno ĩ gradu facile ſte/terit: ubi minimū uirium: ueneris: pecuniæq; cupido ſi/bi uendicauerit. Nā quo iſte generis humāi certiſſimæ peſtes penetrauerunt: iniuria dominatur: infamia fla/grat. igitur cōtrarios his tā diris uitiis cōmemoremus.

De Scipione.

QVartū & uigeſimū annū agēs Scipio: cū ĩ Hi/ſpania Carthagine opp̄ſſa maioris Carthagi/nis capiēdæ ſūpſiſſet auſpicia: multoſq; obſi/des quos in ea urbe pœni clauſos habuerāt: in ſuā pote/ſtatē redegiſſet: eximiæ inter eos formæ uirginē ætatis adultæ & iuuenis & cælebs & uictor poſtquam com/mū noſtrū occupaſſet: ueniā mihi dari ſpōſam uehemētius amāti uellē tuo: cuius eſt ſponſa amori faueo fuit ſpon/ſa tua apud me eadē qua apud ſoceros tuos parēteſq; ſuos uerecūdia ſeruata tibi ut inuiolatū & dignū me teq; dari tibi domū poſſet: hāc mercedē unā paciſcor: ut p̄ eo munere amicus P. R. ſis: & ſi me uirū bonū credis eē: q̄lē patrē patruūq; iā ante hæ gētes norant: ſcias multos noſtri ſimiles in ciuitate Romana eē: neq; ullū in terris Populū ho/die dici poſſe, quē minus tibi hoſtē tuiſq; eſſe uelis: aut amicū malis adoleſcēs pudore ſimul gaudioq; p̄culſus dex/terā Scipionis tenēs: deos oēs inuocare ad gratiā illi pro ſe referendā: quæ iá ſibi nequaq̄ ſatis facultatis pro ſuo aĩo atq; illius erga ſe eſſet: parētes inde cognatiq; uirginis appellati: q quoniā gratis ſibi redderet̄ uirgo ad q̄ redimen/dā ſatis magnū auri pondus attuliſſent: orare Scipionē ut id a ſe donū acciperet: cœperūt haud minorem eius rei apud ſe gratiā futurā eē affirmātes: q̄ redditæ inuiolatæ foret uirginis Scipio quoniā tātope peterent accepturū & ſe pollicitus poni ante pedes iuſſit, uocatoq; ad ſe Luceio: ſuper dotem inq̄t: q̄ accepturus a ſocero es hæc tibi a me dotalia dona accedēt, aurūq; tollere ac ſibi iuſſit habere: his lætus donis & honoribus dimiſſus domū impleuit po/pulū laudibus & meritis Scipiōis: ueniſſe diis ſimillimū iuuenē uincēté oĩa: tū armis: tū bēignitate atq; beneficiis, Itaq; delectu cliētū hīto cū mille trecētis eq̄tibus intra paucos dies ad Scipionē rediit. Hæc Liuius At. A. Gellius ſu/per tanta huius rei uirtute neſcio qd ſuſpitionis a Valerio Anciate uidet̄ afferre dicit. n. αστρικὸν græcus homo: q πλειστονικον appellatus eſt: facili atq; alacri facundia fuit. Is cū de Alexādri regis laudibus ſcriberet: uicti inq̄t ho/ſtis uxorē facie īclytā mulierē uetuit cōſpectū ſuū deduci, ut eā ne oculis qdē ſuis cōtingeret. Lepida igit̄ q̄ſtio agita/ri pōt: utrū uideri cōtinētiorē par ſit. P. ne Aphricanū ſuperiorē q̄ carthagine ampla ciuitate in Hiſpania expugna/ta: uirginē tēpeſtiuā forma egregia nobilis uiri hiſpani filiā captā: p̄ductāq; ad ſe p̄ĩ ĩuiolatā reddidit: an regē Ale/xādrū q̄ Darii regis uxorē eandē eiuſdēq; ſororē p̄lio magno captā: q̄ eē audiebat exuberāti forma uidere noluit: p̄/duciq; ad ſeſe, p̄hibuit ſed hāc utrāq; declamatiunculā ſup̄ Alexādro & Scipiōe celebrauerīt: hi q̄bus abūde īgenii & ocii uerborū ē: nos ſatis habebimus qd̄ ex hiſtoria ē id dicere. Scipionē iſtū uero ne an falſo īcertū ē: fama tamē cū eēt adoleſcēs haud ſincera fuiſſe: & p̄pemodū cōſtitiſſe hoſce uerſus a Gn. Næuio poeta ĩ eū ſcriptos eē, ēt q̄ res magnas manu ſæpe geſſit glorioſæ: cuius facta uiua nūc uigēt: q̄ apud gētes ſolus p̄ſtat. Eū ſuus p̄ĩ cū pallio uno ab amica abduxit. His ergo uerſibus credo adductū Valeriū Anciatē aduerſus oēs ſcriptores ſic de Scipiōis moribus ſenſiſſe: & eū puellā illā captiuā nō redditā a Scipiōe: atq; in delitiis amoribuſq; ab eo uſurpatā. Frōtinus, li. ii. ca. xi. Scipio īq̄t Aphri. ĩ Hiſpāia: cū ĩter captiuas eximiæ formæ uirgo nobilis ad eū p̄ducta eēt: q̄ omniū oculos ĩ ſe cō/uerteret ſūma cuſtodia hīta: ſpōſo noīe Luceio reddidit ĩſupq; aur& q̄d̄ p̄ētes ei9 redēpturi captiuā donū Scipōi at/tulerāt: eidē ſpōſo p̄ nuptiali mūer̄ dedit: q̄ multiplici grā uniuerſa gēs uicta: ĩpio. P. R. acceſſit. ¶ Obſides, obſides ſt̄ datæ fidei q̄dā q̄ſi pignora ibi erāt toti9 Hiſpāiæ collocati obſides cartha. dati. ¶ Eximiæ, excellētis. ¶ Etatis, a, iā matura uiro. ¶ Cælebs: ſine uxor. nā cælebs dr̄ q̄ ſine fem ĩa uiuit. q̄ſi cœleſtiū uitā ducēs a cœlo: & βιοσ: ex latino & græco cōpoſitū. ¶ Victor, nō ſine rōne dixit uictor nā uictoria ſolet ĩſolētiores minuſq; cōtinētes reddere uiros,

Alexādri continentia

ꝙ Celtiberos. Populi sunt Hispaniæ a Celte & Ibero dicti. Celte autem Liuius testaꝫ libro. v. tertia pars galliæ: q̃ uenientes ad iberum Fluuium Hispaniarū ibiq; considentes retenta primi nominis parte: & assumpta parte Fluminis iuxta quod consederant celtiberi dicti sunt. quod Lucanus libro. iiii. tetigit cū ait: Profugiq; agente uetusta gallorum celte miscentes nomẽ iberis. ꝙ Indibili. Nomen adolescentis hispani cui fuerat uirgo desponsata.

OLI. VErū ut huius uiri abstinẽtiæ. De continentia loquiꝫ. M. Catonis Vticensis. qui Cato minor dictus est. & Ciceronis sentẽtia stoicus perfectus: Nam maior censor & orator fuit: unde censorinus dictus est. Hoc exemplū in ca. de moderatione tractauimus. ubi Ptolomæi prouinciã Catoni demandatã fuisse diximus: ut inde cypariçã pecuniã quã ptolomæus grãdẽ cõgesserat Romã deportaret: ne tantis opibus rex iciatus. P. R. bellū renouaret. Hãc igiꝫ prouinciã Cato tam integro aĩo: tanq; castis mãibus exercuit: ut neq; fides neq; religio neq; diligẽtia in ea administratiõe defuerit. nã inter ipsas ois generis uoluptatũ materias uersatus ab omni cupiditate: manus: oculos: animũ: sũma cum laude & admiratione cohibuit: & uelut aurũ ĩ fornace: sic est Catonis cõtinẽtia in ea administratiõe ꝓbata. nã ĩter auri & argẽti cumulos: atq; inter ois generis delicias uersari: q̃s abũde Asia refert. & ab his reb9 q̃s mortales primas putãt: manus & animũ abstinẽtes habere: hoc q fecerit ꝓstantissimæ integritatis homo: deoq; ꝓximus: iudicari põt. quare merito dici põt: cũ ipso Catone natam esse cõtinentiã. ꝙ Epiros: Epirus aũt proprie firmã terrã significat. ẽ ãt regio in europa. & aliquãdo Molossia dicta fuit: ut Iustinus affirmare uidet: q̃q̃ Seruius super. iii. æneĩ. nõ totã epirũ: sed partẽ quã Helenus tenuit molossiã dictã uoluit: quã deinde chaoniam a fratre Chaone: quẽ per ignorãtiã occidisse uenenata sagitta phibet denomĩauit. dicẽte Ver.

Epir9

Morte neoptolomii regnorum reddita cessit.
Pars heleo: qui chaonios cognomine campos
Chaoniamq; omnem troiano a Chaone dixit. in epiro igitur regnarunt oẽs epirotarũ reges: qui pyrri dicti sunt a pyrrho Achillis filio ex Deidamia regis Lycomedis filia ĩ Scyro: sicut Ptolomæi reges egyp̃ti: Arsacidæ reges parthorum: Cæsares Romanorum. ꝙ Achaia. Regio est Græciæ: quæ teste Herodoto primo poloponesus: deinde danaa: postea Achaia dicta fuit unde græci achei atq; achiui & danai dicti sunt: cuius maxime clarum oppidum Corinthum fuit: nũc uulgo dicitur morea. ꝙ Cyclades. insulæ sunt in mari egæo sic dictæ ut uult Solinus. q̃ licet spaciis longioribus: a Delo proiectæ in orbem: tamen circa Delum site sint. nam orbem græci cyclon dicunt. Seruius ãt sup tertio æneidos cõtra sentit nõ a rotũditate: sed a circuitu q̃ uidelicet lõgo ordine circuiri eas necesse sit. uel propter promontoria: uel quia naturale est: ut concitatiora sint maria in uicinitate terrarum. quod si sic est: nõ cũ quinto græco sed cum: idest latino scribendum est: cuius oppositum græci oẽs obseruãt: nã quinto scribunt. Inter has sunt breuiores quædam: ut Myconæ & Gyarus aliæ nonnullæ ad quas relegabantur scelerati. unde Iuuenalis in prima satyra. Aude aliquid breuibus gyaris & carcere dignum: Si uis esse aliquid. Sic & Vergilius de his insulis mentionẽ facet in tertio Celsa Mycone gyaroq; reuinxit. ꝙ Vnde. a qua cypro. ꝙ Aduersum abhorrens & alienum. ꝙ Ab omni uenere. ab omni cupiditate. ꝙ Vtriusq; ĩtemperãtiæ. libidinis & auaritiæ. ꝙ Nã & regiæ. Ostendit q̃tam habuerit materiã: si forte in libidinẽ fuisset auaritiamq; propensus. ꝙ Diuerticula. uiarũ diuortia: loca ad q̃ de itinere diuertimus. ꝙ Diuertere: ad diuersa uertere. unde diuersoriũ locum ad quem diuertimus ex uia domus hospitalis. ꝙ Argumento. documento probationi. ꝙ Vtero. Vterus proprie prægnantis mulieris dicitur.

OLI. DRusum ẽt Germanicũ. Drusus Germãicus cõtẽtus uxore suã. hic primo censum egerat: deinde germaniæ cis & trans rhenum positas ciuitates oppugnauit: & tumultus ob eũ censum in gallia exortos composuit: postremo Ceruseos: itẽ Centrones: Cattosq;: & alias gẽtes trãs rhenũ subegit. Hic igiꝫ Germanicus dictus est. Vxor eius Antonia minor fuit. M. Antonii triũuiri & Octauiæ sororis Augusti filia: qua uiua contentus fuit: sed ipsa quoq; uiro reddidit uicẽ: q cũ ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die postq̃ id acciderat mortuus esset: Antonia ætate integra & forma insigni: cum Liuia socru sua reliquũ suæ uitæ tempus uidua peregit: quod sequenti memoraꝫ exemplo. ꝙ Claudiæ familiæ. Claudius Nero ex Liuia uxore Tiberium genuit: mortuo deinde Claudio Octauianus Liuiã aluũ gestantẽ duxit uxorem: ubi natus est Drusus: & hos duos filios. s. Tiberiũ & Drusum magna caritate nutriuit. Drusus uero iã adult9 aduersus Germãos. P. R. rebellãtes auspiciis Octauiani missus. hostes celerius atq; felicius: q̃ de adolescente credi possit debellauit: omnemq; prouinciam iam deficientem Romano restituit imperio: unde germanicus (ut supra diximus) appellatus est: qui de hostibus

Antonia Drusi

triumphatur⁹ prolapso super crus eius quo uehebat equo trigesimo post casum die ex cruris fractura piit, ℣ Pro habitu ætatis: ꝓ q̄litate & ætatis cōditione, ℣ Vitrico & fratri respōdētē, nihil ab illorū uirtutibus degenerātē. Vitrico, s. Octauiano, est. n. uitricus: qui uxorē ex altero utro liberos habentē duxerit: dictus quasi uicem patris gerēs: uel q̄si nouitricus: q̄ a matre nouus ꝓducat. Est igit uitricus priuignorū secūdus pr̄: ē. n. priuignus ex alio pr̄e notus: quasi prius gēitus. Nouerca dr̄ q̄ liberis noua superinducit a patre uxor: dicta q̄ noua superducat. est. n. secūda patris uxor. ℣ Fratri Augu. s. Tiberio, nā ab Augusto Octauiano oēs imperatores Augusti dicti sunt: q̄si cōsecrati: sicēt a Cæsare cæsares. ℣ Cōstitit: mānifestū fuit. Vitricus

De Druso Germanico.

DRusū ēt Germānicū eximiā Claudiæ familiæ gloriā fratrē Tyberii: pr̄iæq̄ clarū ornamētū & qđ sup̄ oia ē opum suoꝝ ꝓ hitu ætatis magnitudie: uitrico pariter: ac fratri augusto: duob⁹ reip. diuinis oculis mirifice respōdētē: cōstitit usū ueneris ītra cōiugis charitatē clausū teniuisse.

De Antonia.

ANtonia quoq̄ fœmia laudib⁹ uirilē familiæ suæ claritatē supgressa: amorē mariti sui egregia fide pēsauit: q̄ post eius excessum forma & ætate florēs: cubiculū socrus ꝓ cōiugio habuit: ī eodēq̄ thoro alteri⁹ adolescētiæ uigor extīctus ē. alterius uiduitatis expiētia cōsenuit, hoc cubiculū talibus expimētis summā ipōat.

De. Cn. Mar.

DEinceps his uacemus: quorum aius aliquo in momento ponēdi pecuniā nūnq̄ uacauit. Cn. Marcius pr̄iciæ gētis adolescēs Anci regis clara progenies: cui Corioli uolscoꝝ oppidū captū cognomen adiecit: cū editis conspicuæ fortitudinis opibus a Posthumio Cōminio cōsule accurata oīone apud milites laudatus: oībus donis militaribus & agri cētū iugeribus: & decē captiuoꝝ electiōe: & totidē ornatis eqs, cē tenario boū grege argētoq̄: quantū sustinere ualuisset donaretur: nihil ex his præter unius hospitis captiui salutē: equūq̄ quo ī acie uteret accipe uoluit. Q ua tam circūspecta aī moderatione nescias utrū maiore laude ꝑmia meruerit: an reiecerit.

De. M. Curio.

MArcus āt Curius exactissima norma Ro. frugalitatis: idēq̄ fortitudinis ꝓspectissimū specimē: samnitum legatis agresti se in scāno assidentē loco: ac ligneo catino cœnātem: quales epulas

Vitricus

THE.

Claudiæ familiæ. C. Octauius Liuiā Drusillā matrimonio Tiberii Neronis & quidem ꝑgnantē abduxit, auctor Suetonius, & Diony.

OLI.

ANtōia quoq̄, Vxor nobilissima drusi & filia. M. Antōii triūuiri: & octauiæ sororis Augusti: q̄ deinde Ant. Cleopatræ reginæ captus illecebris repudiauit, unde nata sunt inter Anto. & Augustum bella ciuilia. ℣ Socrus, scilicet Liuiæ. ℣ Pro coniugio, quia in perpetua uiduitate pmansit. ℣ Alterius, s. Drusi. ℣ Alterius Antoniæ. ℣ Summam: finem.

OLI.

DEinceps his uacemus, demus operā ponēdi pecuniā ꝓ reponēdi, s. in thesauro. ℣ Vacauit, īdulsit itēdit & tūc datiuo cohæret: quādo uero significat cessat: ablatiuo: cū ab aut a. ℣ Cn. Marcius patriciæ gētis adolescens. Hic fuit q̄ postea Coriolanus dictus ē: eo q̄ opera & uirtute sua captū fuerit a Posthumio cōsule oppidū Coriolanū. Nā cū Aulus Posthumi⁹ obsideret oppidū coriolanū: & in eo oppugnando sæpius militū uires frustra tentasset: q̄ minutissimū eēt, Cn. Marci, deceptis custodibus oppidū irruit: ignē in tecta cōiecit: multasq̄ oppidi ædes incēdit, quibus correptis cōmota ciuitas cū ad icēdiū oēs cōcurreret, Ro. facilioré fecerunt expugnationē. Eius igit uirtute captū ē oppidū: a quo etiā agnominationē accepit: qa post id factū coriolanus dictus, de quo in ca. de miraculis satis diximus: & in ca. de pietate dicturi sumus. Sed qđ ad eius cōtinētiā ptinet, de q̄ nūc agit. Cōsul Posthumius cū uellet more Romano eum multis militaribus donis pro tanta re gesta donare: nihil ꝑter quēdam hospitē suū captiuū & equū ad usum militiæ uoluit accipere. ℣ Anci Marci: hic originē ducebat ab Anco Marco q̄rto Ro. rege, fuit igit tā genere q̄ uirtute ꝑclar⁹. ℣ Cōspicuæ: claræ & spectatæ. ℣ Militarib⁹ donis: ut hasta: equo: corōa: murali: ciuica: & aliis. ℣ Grege: gregē ꝓ armento posuit: nā gregē de minoribus: armētum dicimus de maioribus aīalib⁹ teste Seruio: quāuis alii aliter sentiant.

OLI. Curii continentia

MArcus aūt Curius exactissima norma: Adeo celebris est. Q. M. Curii frugalitas: ut nulli ferme obscura esse possit: qppe q Romanæ tēperātiæ exactissima norma dicat: hic ē q cū Fabritio Pyrrhum regem Epiroraꝝ: q ꝓ tarētinis bellū Ro. intulerat: exegit Italia. Sānites ēt difficillimā ꝓuiciā sæpi⁹ deuicit: nā bellū sāniticū cētū ferme ānos durasse cōstat. Cū igit ei cōsuli uictoria de Sānitib⁹ obtigisset: ad eū legati ꝺ ipetrāda pace uenerūt: q forte q̄dā illū iuxta focū sedētē: & tostis rapis: ut tradit Plu. uescētē inuenerūt. Admirati tetricā hois uitā ad suos reuersi: cū id qđ uiderāt retulissent: Sānites ipatorē Ro. uel auaritia uel īopia laborare existimātes: decreuerūt igēs auri pōdus mittere: sperātes Curiū tāto mūere captū gratiosiores pacis cōditiōes sibi esse datuꝝ: qđ ꝑter spē & eoꝝ opinionē euēit: nā cū ī eius cōspectū auꝝ attulissent multisq̄ ꝓsuasiōibus illū īuitassent ut accipet: subridēs ait: nōne ītellexistis hesterna cœna me prorsus nō īdigere pecūia: ite igit & renūciate ciuib⁹ uīris malle me habētib⁹ auꝝ īpare: q̄ auꝝ hr̄e. Ci. ī Cato. maiore. Curio ad focū sedēti magnū auri pōdus Sānites cū attulissent repudiati sē: n. n. auꝝ ꝑclaꝝ sibi uideri dixit: sed his q hr̄ent auꝝ īpare. ℣ Perspectissimū: maxīe laudabile. ℣ Specimen: expimētū: documētū: īdiciū. ℣ Assidētē. ℔ & ut Plu. ait: rapis igne tostis uescētē. ℣ Quales, e. s. cœnaret.

℣ Ille. ſamnitū pulchrū antitheton: qđ fit quotiēs cōtrariis cōtraria opponunt: ut Oui. Frigida pugnabāt calidis humētia ſiccis. ℣ Inepte: ſtulte & incōueniēter. Ineptus dicit q nulli rei aptus eſt: hoc eſt qui nullā habet rei loci tē/poris & perſonarum conſiderationem. ℣ Malo. i. ad malum: ac ſi diceret ad corrumpendum imperatoris animū.

THE. OLI. Curii cōtinē tia

ℂ Perſpectiſſimum. Vetuſti codices habent perſpicaciſſimum.

IDem cū Italia: Nec minor fuit q ſequit. M. Curii cōtinentia: aiq; magnitudo: qua uſus eſt in victoria ex Pyrrho rege parta: nā p̄dā uniuerſam q ingēti potitus erat: militibus urbiq; cōceſſit: nec ex ea qcq attin/gere uoluit: p̄mia quoq; uirtutis p̄ re tanta bene feliciterq; geſta cū a ſe natu ſibi populoq; decernerentur: æquare oi/bus uoluit: cū ſibi multo maiora q populo da/rent: quippe ſeptenis tātū populo: ſibi uero qn/quaginta cāpi iugeribus pro ſua dignitate de/cretis: īdignū. n. ciuē & rep. minime idoneum eſſe cēſebat: q plus æquo qcq appeteret: magna p̄fecto uiri cōtinētia. ℣ Nō ex. nō trāſgreſſus ē.

OLI.

IDem ſenſit Fabritius. Iulius Hygi/nus in li. de uita rebuſq; illuſtrium uirorū ſexto: legatos dicit a Samni/tibus ad. C. Fabritiū imperatorē. P. R. ueniſſe: & memoratis multis magniſq; re/bus: q̄s bene & beniuole poſt reddita pacē Sam nitibus feciſſet: obtuliſſe dono grādē pecuniā decē q; ſeruos: & oraſſe ut acciperet: utereturq; atq; id facere Sānites dixiſſe: q; uiderent multa ad ſplēdorē domus atq; uict9 defieri: neq; pro magnitudine dignitateq; lautū paratūq; eē. tū Fabritiū: planas manus ab auribus ad oculos: & infra deinceps ad nares: & ad os & gulā. dein de porro ad uentrem unū deduxiſſe: & legatis ita reſpōdiſſe: dū illis oībus mēbris q attigiſſet obſiſtere & imperare poſſet: nunq̄ qcq de futu/rū: p̄terea pecuniā q nihil ſibi eēt uſus ab his: q/bus ſciret eā uſui eē nō accipere. ℣ Idem: qđ Cu rius. ℣ Fabricius Lucinius: qui gloria & rebus geſtis oīum ſuo tpe maxius: opibus uero mul to ſimus. ℣ Omni ciue tpibus: ſuis maior: Ma ior oībus ciuibus: & notanda ē cōſtrutio: q̄ nō eſt p̄ ſuperlatiuū. p̄lata: q̄uis ad plures ſui gene/ris ſit facta comparatio. ℣ Samniū: regio italiæ in calabria. ℣ Seruos miſſos. zeuma ab inferio/ri. ℣ In cliētelā: in patrociniū: nā cliens & patro nus correlatiua ſunt. qa nō eſt cliens ſine patro no: ſicut filius ſine patre. ℣ Sine pecunia: ad id quod dixit quinq; pōdo argēti & æris. ℣ Fami liæ: ad id quod dixit totidē ſeruos. ℣ Sed modi ca deſiderare: moderata: quæ. ſ. ad liberaliter ui uendū neceſſaria ſunt: animus enī hominis di ues ñ arca appellari: ſolet quāuis illa plena ſit.

THE.

ℂ Samniū. Sānites. ut Calabriā cōtingūt ita tā ei nō cōtribuunt. hos etiam Sabellos & græci Saunitas dixerūt: ut diſcimus ex Plinio Stepha noq; ℣ Cōtēptis. antiqua nō hēnt exemplaria.

OLI. Fabri/tii cōti nentia

COnſentanea repudiatis: Nō debet minori laude digna cēſeri Fabricii cōtinētia: q̄ ī reſpuēdis ac p̄pe mo dū deteſtādis Epicureoꝝ dogmatibus: q̄ q̄ fuit i cōtēnēdis Samnitū muneribus: Nā legatus ad Pyrrhū a Sen. Po. q; Ro. miſſus ut ageret cū rege de p̄mutatiōe ſeu redēptiōe captiuoꝝ audiuit Cyneā philoſo/phū de uoluptate diſſerētē. q. ſ. diceret atheniēſem philoſophū neſcio quē dicere ſolitū ſoīa uoluptatis grā eē faciēda: nō aliter uocē illā: q̄ p̄nicioſū malū deteſtatus ē: ac talē uiuēdi diſciplinā atheniēſibus & hoſtibus eſt imprecatus. ℣ Cōſentanea: cōueniētia: cōgrua: ſicut ī repudiādis mūeribus: ita ī reſpuēdis Epicureorū dogmatib9. Illud quoq; nō uideť a p̄poſito nr̄o alienū qđ ī cēſura egit: ſicut ſupra uidimus: nā. P. Corneliū Ruffinū bis cōſula tū & dictatura functū cēſor Fabricius a ſenatu mouit ob luxuriæ notā: q; decē pōdo argēti factitaret: nō ſolū auari/ciā ſp horruit: ſed auaros quoq; maximo eſt odio p̄ſecutus. ℣ Cyneā: philoſophū q primū apud Pyrrhū locū obti nebat. ℣ Quēdā athe. q ſine dubio fuit epicurus. ℣ Depræcatus: Ecce uotū: ē āt deprcari ualde p̄cari mala p̄cādo de/

apparatus iditio eſt: ſpectdū præbuit. ille enim Sāni/tū diuitias contēpſit. Sānites eius pauptatē mirati ſunt nā quū ad eū magnū auri pōdus publice miſſum attu/liſſent: benignis uerbis iuitatus: ut eo uti uellet uultum riſu ſoluit. protinus ſuperuacuæ inquit ne dicā ineptæ legationis miniſtri narrate Sānitibus. M. curiū malle locupletib9 impare: q̄ ipſum fieri locupletē: atq; iſtud ut precioſū: ita malo hominū excogitatū munus refer/tote & memētote me: nec acie uici: nec pecunia corrūpi poſſe.

De eodem. M. curio.

IDem cū italia Pyrrhū regem exegiſſet: nihil oino ex p̄da regia: q̄ exercitū urbemq; ditaue rat: attigit: decretis ēt a ſenatu ſeptenis iugeri bus agri populo: ſibi āt qnquaginta: popularis aſſigna tionis modū nō exceſſit: parū idoneū reipu. ciuē exiſti/mās: qui eo qđ reliquis tribueret contentus non eſſet.

De Fabritio Lucinio.

IDē ſenſit Fabritius Lucinius honorib9: & au ctoritate oī ciue tpibus ſuis maior. cenſu par unicuiq; pauprimo: q a Sānitibus: quos uni/uerſos i cliētelā hēbat: decē æris: & qnq; pōdo argēti to tidēq; ſeruos ſibi miſſos in Sāniū remiſit: continentiæ ſuæ beneficio ſine pecunia prædiues: ſine uſu familiæ abunde comitatus: quia locupletē illum faciebat: non multa poſſidere: ſed modica deſiderare: ergo domus eius quemadmodum ære: & argento: & mācipiis Sāni tum uacua. ita gloria ex his cōtēptis parta referta fuit.

De eodem Fabritio.

COnſentanea repudiatis donis Fabritii uota extiterūt. Legatus. n. ad Pyrrhū p̄fectus: quū apud eum Cyneā theſſalum narrātē audiſ/ſet quēdā Atheniēſem clarū ſapiētia ſuadentē: ne quid aliud hoies q̄ uoluptatis cā facere uellēt: pro monſtro

pellere. Est quoq; detestari execrari: depellere: abominari: in qua significatiõe posuit Catullus cum dicit: Cui ego quasi eadem totidem mox deprecor illi. Assidue. ℣ Nam urbs. scilicet Tarentum. ℣ Quæ labore. scilicet Roma. ℣ Illa: tarentum. ℣ Hæc. Roma. Possumus intelligere hoc dici de urbe Athenarum. quæ fuit olim totius græciæ imperio potita: & cum deinde in seruitutem redacta foret eam Po. Ro. in libertatem asseruit.

℔ Cinæam. hic est Cinæas inter exempla memoriæ celebratus qui Pyrrhi regis in urbem legatus nomina reddidit Senatui & equestri ordini postero die q̃ aduenerat. THE. OLI. Tuberonis continentia

eã uocẽ accepit: cõtinuoq; pyrrho & samnitibus istã sapiẽtiã depcatus ẽ: licet athenæ doctria sua glorient uirtñ prudẽs Fabricii detestationẽ: q̃ Epicuri maluit pceptã. qđ euẽtus quoq; idicauit: nã q̃ urbs uoluptati plurimũ tribuit: iperiũ maximũ amisit: q̃ labore delectata ẽ occupauit: & illa libertatẽ tueri nõ ualuit: hæc ẽt donare potuit.

De. Q. Tuberone Gatillo.

℣ Vrii & Fabricii. Q. Tuberoné cognomie Gatillũ discipulũ fuisse merito qs existimauerit: cui cõsulatũ gerẽti: quũ ætoloꝝ gens ois usus uasa argentea magno põdere & exq̃sita arte fabricata p legatos misisset: q̃ supiori tpe gratulãdi cã ad eũ pfecti retulerãt fictilia se i eius mẽsa uasa uidisse mõitos: ne cõtinẽtiæ q̃si pauptati succurrẽdũ putarent: cũ suis sarcinis abire iussit. quã bene ætolicis domestica ptulerat: si frugalitatis eius exẽplũ posterioꝝ ætas sequi uoluisset: nũc quo uẽtum est: a seruis uix ipetrari potest: ne eã suppellectilem fastidiãt: q̃ uti cõsul non erubuit.

De. L. Paulo Aemilio.

℣ T Perse rege deuicto: Paulus cũ macedõicis opib9 ueterẽ atq; hæreditariã urbis nr̃æ pauptatẽ eo usq; satiasset: ut illo tpe primũ. P. R. tributi præstãdi onere se liberaret: penates suos nulla ex pte locupletiores fecit. pclare secũ actũ existimans: q̃ ex illa uictoria alii pecuniã ipse gloriam occupasset.

De. Q. Fabio Gurgite. C. Numerio. Fabio pictore &. Q. Ogolino.

℣ T q̃ huic aĩ eius iudicio. Q. Fabius Gurges. C. Numerius. Fabius pictor. Q. Ogolinus se subscripserũt: qui legati ad Ptolemæum regẽ missi: munera quæ ab eo priuatim acceperãt i ærarium deferenda curarunt: ea omnia publice accepisse uisi sunt. ℣ Ogolinus. Ogolinius. ℣ Ptolemæum. Philometorem. ℣ Munera. Vasa aurea. ℣ Priuatim. Domi. ℣ Acceperãt. Ceperãt. ℣ Ærarium. Publicum. ℣ Deferenda. Referenda. ℣ Curarunt. Curauerunt. ℣ Publice. Palam. ℣ Visi sunt. Uisi fuerunt. ℣ Ogolinus. Ogolinius.

℣ Vrii & Fabricii. Q. Tuberonem: hic cõsul bello Macedonico fuit: q eũ puinciã illã ppemodũ Ro. subegisset iperio: ætolorũ legati de uictoria gratulaturi (nã tũc erãt ætoli Romanis societate cõiũcti) ad eũ i castra uenerũt: & fictilibus uasis utẽtẽ i mẽsa uiderũt: qđ cũ in patriã reuersi suis ciuibus retulissent. ætoli non hois cõtinẽtiã sed pauptatẽ existimates: argentea illi uasa artificiose laborata mittẽda cẽsuerũt. q̃bus p dignitate sua uteret: q̃ cũ obtulissent ei stati i patriã cũ suis uasis redire iussi sũt. Hic Tubero uir pbus & reipu. amantissimus fuit: q̃. T. Gracchũ quo cũ sũma amicitia erat cõiũctus ubi reipu. suæ pnicios um ciuẽ cẽ cognouit: i seditiõe deseruit: atq; illius cõsilia uehementer iprobauit. ℣ Discipulũ fuisse. Merito qspiã existimare poterit hũc Curi & Fabricii fuisse discipulũ: q̃ eoꝝ disciplinã imitatus sit. ℣ Aetolorũ gẽs: Aetoli prio fuerũt Philippo regi macedoniæ societate cõiũcti: a quo cũ tyranice nimis haberẽt defecerũt ad romãos: Aetolia regio cõtigua acarnaniæ phocidiq; & locris. hãc ãt ab acarnania achelous fluuius separat. ℣ Omnis usus: uasa. ad oẽm usum accomodata. ut aquaria: uinaria: & alterius generis. ℣ Exq̃sita: artificiose elaborata. ℣ Gratulãdi: de uictoria ex hostibus pta: qa tũc Romãis erãt amicitia copulati. ℣ Fictilia: terrena: a fingẽdo dicta: unde figuli luti cõpositores: q terrena uasa cõponũt. ℣ Quo uentũ. Dãnat sui tpis mors. Valerius: ut oẽs etiã pauperes ambitiosa pauptate uiuant: nã ætatis nostræ inqt serui supplectilẽ illã aspernantur: qua consules aliquando & Ro. principes contentabantur. Aetolia. Fictilia.

℔ Qua uti codices antiqui legunt. quam tunc consul non eribuit. THE.

℣ T Persæ: Fuit Aemilii Pauli cõtinẽtia sic litterarũ monumẽtis digna: ut sine iniuria pterm itti a Valerio nullo mõ potuerit: cum. n. deuicto Persa macedonũ rege: qué duxit i triũphũ: tãtam ex ea prouincia prædã in patriam reportasset: ut repleto ærario tributis præstãdis modus ac finis ipositus fuerit: nihil ex ea uoluit attingere: ut glorios us magis q̃ diues ex eo bello rediisse uideretur. Plutar. tñ dicit quosdã ex ea pda sibi retinuisse libellos. ℣ Hereditariã: qa ueluti hereditate quadã. P. R. aliquãdiu pauptatẽ habuit iuxta illud. T. Liuii: qđ supra diximus nulla unq̃ respu. fuit maior nec sanctior nec bonis exẽplis ditior. nec i q̃ ciuitatẽ tã sero luxuria & auaritia cõmigrauerint: nec ubi tãtus ac tãdiu pauptati & parsimoniæ honos fuerit: adeo quãto minus rerum tanto minus cupiditatis erat. ℣ Eo usq; : in tãtũ. ℣ Tributi: cẽsus & pẽsionis psoluẽdæ. Cice. i officis. Oi macedonũ Gaza q̃ fuit maxia potitus ẽ Paulus: i ærariũ tãtũ uexit: ut unius iperatoris pda finẽ attulerit tributorũ: at hic domũ suã nihil itulit pter memoriã nominis sempiternã. ℣ Præclare secum actũ: præclare sibi obtigisse: & est honestus dicendi modus: mecum præclare actũ est: ides t pclare mihi obtigit. Aemilii Pauli cõtinẽtia. Tributum.

℣ T q̃ huic aĩ: Hi cũ missi eẽnt legati ad Ptolemæũ regẽ ægypti: p pace cũ. P. R. iũgẽda: & eos Ptolemæus liberaliter exceptos regiis muneribꝰ donasset: ea primũ legati repudiarũt. sed iteriectis q̃busdã diebus ad cœnã iuitatis: aureas illis coronas misit: q̃s honoris gra accepe: sed simul atq; Romã uenerunt priusq̃ legationẽ suã i senatu referẽt: i ærariũ munera detulerũt: q̃ deide reddẽda legatis & senatus de-

etiã potestatẽ plæbi fecerũt: diripiẽdi bona ꝓscriptorũ ná multos tyránice ꝓscriserãt: uerꝫ tãta fuit P. R. modestia ut nulla q̃tũlibet magna spe lucri adduci potuerit: ut qsq̃ se tã nefaria p̃da cõgnaret. Magna igit fuit plæbis Roma næ cõtinẽtia, & Procella: Perturbatiõe reꝫ & é pulchra trãslatio q̃ utit Ci. ut i illis dũtaxat fluctibꝰ cõtionũ & tribũicius ꝓcellis, ná a ꝓcellẽdo dicta ẽ eo qđ oĩa ꝓcellat, i. puertat, & A se: Scilicet Mario & Cina, & Perinde ac, i. tanq̃

OLI. AC ne eiusdẽ laudis cõmemoratiõe: De hoc uiro ifra dicẽt li. v. ca. ulti. ubi de illius aĩ fortitudine dicẽdũ erit: Lacedæmõii & atheniẽses multis se iuicẽ cladibꝰ afflixere: demũ cũ post nauale pliũ æquo Marte utringꝫ discessũ eẽt: lacedæmõii ad messenioꝫ bellũ reuocãt: sed ne ite rea ocioſũ tẽpus quo uires repararẽt atheniẽsibus relinq̃rẽt:: paciscũt cũ thebãis: ut boetioꝫ ĩperiũ qđ tẽpore Persici belli atheniẽses occupauerãt his restituerẽt: ut illi athenẽsiũ bella ſuſciperẽt: tãtus furor Spartanoꝫ: ut duobus bellis ĩpliciti ſuſcipe tertiũ nõ recuſarẽt, dũmõ inimicis ſuis hoſtes acq̃rerẽt: igit atheniẽſes ad uerſus tãtã tẽpeſtatẽ belli duos duces deligunt

So/pho cles Præ/tor Periclẽ ſpectatæ uirtutis uiꝫ & Sophoclẽ tragœdiaꝫ ſcriptorẽ q diuerſo exercitu & ſpartanorũ agros uaſtauerũt: & multas achaiæ ciuitates atheniẽſiũ ĩpio adiecerũt: fuit ãt Pericles príceps atheniẽſis: phs iclytꝰ: & orator iſignis atq; Anaxagoræ diſcipulus: rexitq; rẽp. Atheniẽſiũ q̃dragĩta ánis mira prudẽtia: cũ igit col legã hẽret ĩ p̃tura ut diximus Sophoclẽ poetã & is publico ĩtẽtus officio, iſignis pueri formã laudaſſet: itẽ pantiã eius icrepitãs ait: decere: p̃torẽ manus & oculos hẽre ab oĩ libidie prorſus amotos, & Diſtrictus. Detentus.

OLI. SOphocles ãt. Hic athẽiẽſis fuit poeta tragicus ætate ſua clariſſimꝰ de quo plures ex nr̃is uaria & magnifica ſcripſerũt. Quẽ Ci. diuinũ poetã li. i. de diuinatiõe uocauit his uerbis, adiũgã Philoſophis doctiſſimũ hoiem poetáq; diuinũ Sophoclẽ: Ver. quoq; in Bucolicis alludẽs Auguſto ait: Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno, ab hoc igit cũ q̃reret reb⁹ ne uenereis tunc ẽt uteret: erat. n. ætate iã ꝓuectiori, dii meliora iqt: libẽter. n. iſtic tãq; ab aliq̃ ꝓfugi dominatiõe: qđ Ci. noſter teſtat ĩ Catõe maiore hiſdẽ ferme uerbis, bñ inqt Sophocles rñdit cum ex eo quidã iam affecto ætate quereret uteret: ne rebus uenereis: dii meliora iquit: libẽter uero iſtinc, ſicut a domino agreſti & furioſo profugi: hanc igitur uocem Sophocles quodammodo deteſtatus eſt: ſunt tamen qui dicant Socratem fuiſſe qui hoc dixit, & Dii meliora: Scilicet dent.

THE. C Sophoclẽ. Sophocles exactica tribu Colono Sophili. F. olympiade. lxxiii. natus annis. xvii. Socratẽ præceſſit, is in ſcæna quædam nouauit: Apis a ſuauitate carminis appellatus: alter eiuſdem nominis Ariſtone patre genitus ſuperioris nepos is aiebat λυτ ϑων ϑακάι αγ̓ριον ϑεωοτην αωοφυγειν ἑλθουτα εσ γηρασ, furioſum & agreſtem fugere dominum ætate in ſenium uergente, plura Suidas.

OLI. AEque abſtinẽtis ſenectæ: Xenocrates calcidõius fuit Agathoris filius & a primis ferme ánis Platõis auditor erat teſte Laertio tardus ĩgenio: adeo tarde ut cũ illũ Plato Ariſtoteli cõpararet: ut tradit Ci. in li. de oratore: alterũ frẽo: alterũ calcaribus ĩdigere diceret: alioqn ſe uero ſemp ac ſerio habitu & ore ꝓdurabat, ĩ Academia uixit: ut plurimũ ſi qũ ad urbẽ ꝓficiſcebat turba oĩs ĩpudicorũ eius trãſitũ obſeruabat: eius ĩquietãdi gratia: hic tãtæ cõtinẽtiæ fuiſſe tradit ut Phryne ſuo tpe nobile ſcortũ: depoſito cũ qbuſdã luuenibus pignore ĩ ſuũ cõcubitũ allecturã: ĩ lectuli parte admiſſa: nullis meretriciis illecebris: nullo libidinis irritamẽto cũ oĩa fruſtra tẽptaſſet: ĩcredibilẽ eius cõtinẽtiã uiolare potuerit: q̃ cũ a luuenibus uictoriæ p̃ciũ poſceret facere reſpõdit: ſe cũ illis de uiro nõ de ſtatua certaſſe: Quidã ét ferũt a diſcipulis eius Laidẽ formoſiſſimã meretricẽ dedita opa ĩtromiſſã: ut illũ ptẽptaret: ſed tãtæ dicũt fuiſſe cõtinẽtiæ: ut ſe ad libidinẽ icitari ꝓſẽſiſſet: pateret uirilia ſecari & uri: tãta p̃terea fides illi data ẽ: ut cũ ĩ ea urbe nulliꝰ iniurati teſtimoniũ admitteret: illi ſoli iuſiurãdũ atheniẽſes remitterẽt: ſicut dixius ĩ ca. de maieſtate: erat adeo frugi ut cũ illi Alexãder magnã pecuniæ q̃titatẽ miſſet: ſublaris tribus milibus núoꝫ atticoꝫ: ne regia mũera ſpnere uideret reliquũ remitteret: dicẽs illi pluribus opus eẽ q plures enutriret. Ad Philippũ olí legatus cũ cæteris miſſus cũ alios ſciret dõis emolitos & ſæpe cõuiuia celebrare: neutrũ ipſe hoꝫ fecit, legatis poſtea dicẽtibus ſecũ fruſtra Xenocratẽ iuiſſe cõpta re: ipſũ duplici honore honeſtarũt: ſucceſſit ĩ academiã Speuſippo ſcolãq; tenuit, xxv. ánis morit noctu: cũ ĩ carthaginẽ forte offẽdiſſet:

Xeno/cratis conti/nentia

ac ſacris ædibus abſtinuit: q̃ qdẽ tam miſericors continentia plæbis: tacitũ crudeliũ uictorum cõuiciũ fuit.

Externa de Pericle.

AC ne eiuſdẽ laudis cõmemorationẽ externis iuideamus: Pericles Atheniẽſiũ priceps quũ tragœdiaꝫ ſcriptorẽ Sophoclẽ ĩ p̃tura collegã haberet: ac is publico officio una diſtrictus pueri ingenui p̃tereũtis formã ipẽſioribus uerbis laudaſſet: itẽ perãtiã eius icrepitãs dixit: Prætoris nõ ſolũ manus a pecũiæ lucro: ſed etiã oculos a libidinoſo aſpectu cõtinentes eſſe debere.

De Sophocle.

SOphocles aũt ætate iã ſenior: quũ ab eo qdã q̃reret: an ẽt nunc rebus uenereis uteret? Dii meliora iquit. libẽter. n. iſtinc: tãq; ex aliq̃ furioſa ꝓfugi dominatione.

De Xenocrate.

AEque abſtinẽtis ſenectæ Xenocratẽ fuiſſe accepius: cuius opiniõis nõ p̃ua fides erit narratio q̃ ſeq̃t. In p̃uigilio Phryne nobile Athenarũ ſcortũ: iuxta eũ uio grauẽ accubuit: pignore cũ q̃buſdã iuuẽibus poſito: an tẽperãtiã eiꝰ corrũpere poſſet: quã nec tactu: nec ſermõe aſpnatus: quoad uoluerat ĩ ſinu ſuo moratã: ꝓpoſiti irritã dimiſit: factũ ſapiẽtia ibuti ai abſtinẽs. Sed meretriculæ quoq; dictũ p̃ q̃ facetũ: deridẽtibus. n. ſe adoleſcẽtibus: qa tã formoſo tãq; elegãs potati ſenis aium illecebris pellicere nõ po-

dit cum ex eo quidã iam affecto ætate quereret uteret: ne rebus uenereis: dii meliora iquit: libẽter uero iſtinc, ſicut a domino agreſti & furioſo profugi: hanc igitur uocem Sophocles quodammodo deteſtatus eſt: ſunt tamen qui dicant Socratem fuiſſe qui hoc dixit, & Dii meliora: Scilicet dent.

anno ætatis ſuæ.lxxxii.℣ In puigi.i.toti⁹ noctis uigilia.℣ Nobile ſcortū:famoſa meretrix:nā nobile notū dicimus. Vir.ē locus Italiæ medio ſub mōtibus altis nobilis.℣ Vino grauē.Hoc dicit ad exagerādā eius cōtinentiā:nā uinū magnū ē libinis irritamētū:& quo magis qs uino & cibo ícaluerit,tāto facilius ſolet í libidinem ſolui.Vnde Terētius.Sine cerere & Baccho friget uenus.℣ Perquam facetū.Valde iocoſum.℣ Phryne.Magna uis eſt in ipſo nomine Phryne quaſi emphaſim facit:q⁹ omnium pulcherrima foret.℣ Labefecit:Debilitauit:conquaſſauit.

ℂ Peruigilio.Peruigiliū Cereris & liberi nocturna ſacra dicebant,hic ítellige de Bacchanali.de cuius licētia Liuius í Bello Macedonico.De Cerealibus eſſet abſurdū:qppe q̄ ſecubitu celebrari ſolebāt: ut īdicat Ouidi.í amorib⁹ & í metamorph.℣ Nobile ſcortū.Phryne tātas opes ex turpi q̄ſtu cōgeſſit:ut ſtauraturam ſe Thebarū mœnia ſuo ære polliceret.dūmō titulū ſic íſcriberēt: Alexāder urbē deleuit, Phryne meretrix íſtauravit.hiſtoriā refert Calliſtratus í eo qué ſcripſit de ſcortis & Ianus in Tibulū repetit:explicato Proptii carmine:qđ alii nō intelligebant.Hæc quæ deletas potuit cōponere Thebas Phryne tam multis facta beata uiris. THE.

tuiſſet:pactūq⁹ uictoriæ p̄ciū flagitantibus:de hoie ſe cū his nō de ſtatua pignus poſuiſſe reſpōdit.pōt ne Xenocratis cōtinētia quoq̄ ueri⁹ a ꝓpriuſq⁹ demōſtrari:q̄ ab ipſa meretricula exp̄ſſa eſt: Phryne pulchritudine ſua:nulla ex p̄te cōſtātiſſimā eius abſtinētiā labefecit.

De Xenocrate Philoſopho.

QVid rex Alexāder an diuitiis eū q̄ter̄ potuit: ab illo quoq⁹ ſtatuā eq̄dē æq̄ fruſtra tentatā putes.legatos ad eū cū aliquot talentis miſerat:quos í Academiā p̄ductos ſolito ſibi.i.modico appatu:& admodū p̄uulis copiis excepit:poſtero die iter rogātib⁹ cui nā adnumerari pecūiā uellet: Quid uos iquit heſterna cœna nō itellexiſtis:ea me nō indigere: ita rex philoſophi amicitiā emere uoluit:philoſophus regi ſuam uendere noluit.

De Diogene.

ALexāder uero cognomē iuicti aſſecut⁹: cōtinētia Diogēis Cynici uicer̄ nō potuit:ad quē cū í ſole ſedētē acceſſiſſet:hortareturq⁹ ut ſi q̄ ſibi p̄ſtari uellet idícaret:quēadmodū erat i crepidine roe ſic cognomíatus:í quo uilla fuit deíde Platōis natiuitate nobilis.& cū í eodē loco Philoſopharet:idē Plato ſtudēdi uſu & frequētia diſcipulor⁹ ac mox celebritate íſignis fuit:í eadē Fauorío teſte Mithridates Perſar⁹ rex Platōis ſtatuā cū his ſcriptis locauit:Mithridates rhodobati fili⁹ Perſes muſis imaginē dicauit Sillamōis opus.℣ Ea nō me ídigere.Ci.tñ li.v.tuſculanarū q̄ſtionū dicit:Xenocrates:cū uidiſſet legatos triſtiores.xxx.mías accepit &c.

ALexāder uero cognomē.de cōtinētia Diogenis cynici dicit q̄ Alexāder uícere nō potuit.hic Sinopeius fuit Iteſii mēſarii filius:quē fugiſſe dicūt cū p̄ publice mēſā hēret:ac falſo Pecuniā ſignaret. Eubolides uero dicit nō patrē:ſed ipſū monetæ falſā ſignationē feciſſe:alii putāt eū ſpōte patriā reliq̄ſſe:hic ueniēs athēas Antiſtenē cōp̄it:a quo cū repiret̄ í diſciplía:nā ſtatuerat neminē recipe:p̄ſeuerātia illū uicit:pallū primū habuit duplex:ut qdā tradūt:& perā í q̄ cibos ferebat:oíq⁹ utebat̄ ad oía loco:& prādēs & dormiēs & loquēs:cū ſcripſiſſet cuidā:ut ſibi cellā pararet:faciēte id illo tardius:doliū p̄ domo habuit:æſtate í feruida harena ſe uoluebat:hieme cooptas niue ſtatuas āplectebat̄ parēs ſe his modis ad labor⁹ tolerātiā:idē cū uidiſſet puer⁹ cōcaua manu bibēte:abiecit uile uas qđ hēbat dicēs:puer me uilitate ſuperauit:& hoí nā abunde oía ſubminiſtrauit idē cū aliū uidiſſet puerū p̄fracto uaſe:pane cōcauo lēticulā ſuſcipiētē adiecit catinū dicēs:oía eē deor⁹: & ſapiētes deor⁹ amicos eē.inerat illi teſte Laertio ſuauiſſimus ſermo:atq⁹ í deſpiciēdis aliis Prōptus:Nā ſcolā Euclidis dicebat eē bilē.Platōis auditor⁹ cōſūptionē:dionīſia certamía magna miracula ſultor⁹:oratores eē turbæ miniſtros Grāmaticos admirari ſe dicebat.q cū ulyſſis mala req̄rer̄t ſua ignorarent:muſicos mordebat: q⁹ cū liræ cordas aptarēt:aí ícōcínos mores hēret:Mathematicos carpebat:q⁹ ſolē lunā & ſydera ítuerent̄:q̄ uero erāt añ pedes nō curarēt:oratores itidē q⁹ ſtuderēt iuſta dicere:nō át facere.aliaq⁹ q̄plura:q̄ eēnt lōgū referr̄:huic ad ſolē ſedēti cū diceret Alexāder:pete qd uis:ait:nolo mihi umbrā facere.& fama fuit referēte Laertio Alexādrū dixiſſe ſe uelle eſſe Diogenē:niſi eēt Alexāder.hic deíde cū í æginā nauigaret a piratis cōprehēſus quor⁹ príceps fuit Crepalus:& cretā deductus ē ut uēderet̄.cū át íterrogaret̄ qd ſciret ager̄:dixit ſe ſcire uiris īpare:atq⁹ ad p̄conē ait:p̄dica qs nā dominū ſibi uelit emere:ſedere ,phibes iqt:nihil refert:nā piſces quomōcūq⁹ iaceāt emūt̄:& cū uideret corithiū,quē dā p̄clara effigie & habitu īgenuo Xenidē noíe:íqt:huic me uēde.qa dño ídiget cū digito denotās:quē Xēides audito & íſpecto uiro libētiſſime emit.& corithiū adductū filiis ſuis p̄ceptorē dedit:& eū p̄fecit domui.ille át Xēidi dicebat eū ſibi parere oportere:q̄uis eēt ſeru⁹:cū & medico & gubernatori:q̄uis ſeruis ſæpius parcat̄.cuius clariſſima p̄cepta ita cōprobauit Xēides:ut ſæpe diceret bon⁹ demon domū meā ítrauit:at ipſi⁹ Xēidis filios teſte Eubolo:poſt reliq̄s diſciplías docuit eqtare:arcus ítēdere:fūdas rotare:atq⁹ iaculari í paleſtra cū eos exercebat gra tm̄ roboris cōparādi & bōæ ualitudinis:tenebāt pueri multa ex poetis & aliis tū ex ipo mēoriter oēm illis Diogenes rōnē doctriæ:ut facile memoriæ tenerēt:breuiter collectā íſimulabat:deíde eo q⁹ miniſtrare docebat leui cōtētos cibo ac uili:& aq̄ illos ad cutē tōderi faciebat.deducebatq⁹ icōpoſitas ad uēationē aliqū exercebat.& cū teſte Cleo-

OLI. Talētū

OLI. Academia

OLI.

etiã potestatẽ plæbi fecerũt: diripiẽdi bona ꝓscriptorũ ná multos tyránice ꝓscriserãt: uerꝝ tãta fuit P. R. modestia ut nulla q̃tũlibet magna spe lucri adduci potuerit: ut qsq̃ se tã nefaria p̃da cõqnaret. Magna igit fuit plæbis Romanæ cõtinẽtia, ꝙ Procella: Perturbatiõe reꝝ & é pulchra trãslatio q̃ utit Ci. ut ĩ illis dũtaxat fluctib9 cõtionũ & tribũicius ꝓcellis, ná a ꝓcellẽdo dicta é eo qđ oĩa ꝓcellat, i. puertat, ꝙ A se: Scilicet Mario & Cina, ꝙ Perinde ac. i. tanq̃

OLI. AC ne eiusdẽ laudis cõmemoratiõe: De hoc uiro ifra dicẽt li. v. ca. ulti. ubi de illius aĩ fortitudine dicẽdũ erit: Lacedæmõii & atheniẽses multis se iuicẽ cladib9 afflixere: demũ cũ post nauale ꝓliũ æquo Marte utrinq̃ discessũ eẽt: lacedæmõii ad messenioꝝ bellũ reuocãt: sed ne ite rea ociosũ tẽpus quo uires repararẽt atheniẽsibus relinq̃rẽt:: paciscũt cũ thebãis: ut boetioꝝ ĩperiũ qđ tẽpore Persici belli atheniẽses occupauerãt his restituerẽt: ut illi athenẽsiũ bella susciperẽt: tãtus futor Spartanoꝝ: ut duobus bellis ĩpliciti suscipe tertiũ nõ recusarẽt, dũmõ inimicis suis hostes acqrerẽt: igit atheniẽses ad uersus tãtã tẽpestatẽ belli duos duces deligunt

So/pho cles Præ/tor Periclẽ spectatæ uirtutis uiꝝ & Sophoclẽ tragœdiaꝝ scriptorẽ q diuerso exercitu & spartanorũ agros uastauerũt: & multas achaiæ ciuitates atheniẽsiũ ĩpio adiecerũt: fuit ãt Pericles príceps atheniẽsis: phs iclyt9: & orator ĩsignis atq̃ Anaxagoræ discipulus: rexitq̃ rẽp. Atheniẽsiũ q̃dragĩta ánis mira prudẽtia: cũ igit collegã héret ĩ p̃tura ut diximus Sophoclẽ poetã & is publico ĩtẽtus officio, ĩsignis pueri formã laudasset: itẽpantiã eius icrepitãs ait: decere: p̃torẽ manus & oculos hẽre ab oĩ libidíe prorsus amotos, ꝙ Districtus. Detentus.

OLI. SOphocles ãt. Hic athẽiẽsis fuit poeta tragicus ætate sua clarissim9 de quo plures ex nr̃is uaria & magnifica scripserũt. Quẽ Ci. diuinũ poetã li. i. de diuinatiõe uocauit his uerbis, adiũgã Philosophis doctissimũ hoiem poetãq̃ diuinũ Sophoclẽ: Ver. quoq̃ in Bucolicis alludẽs Augusto ait: Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno, ab hoc igit cũ q̃reret reb9 ne uenereis tunc ẽt uteret: erat. n. ætate iã ꝓuectiori, dii meliora ĩqt: libẽter. n. ĩstic tãq̃ ab aliq̃ ꝓfugi dominatiõe: qđ Ci. noster testat ĩ Catõe maiore hisdẽ ferme uerbis, bñ inqt Sophocles rñdit cum ex eo quidã iam affecto ætate quereret uteret: ne rebus uenereis: dii meliora ĩquit: libẽter uero istinc, sicut a domino agresti & furioso profugi: hanc igitur uocem Sophocles quodammodo detestatus est: sunt tamen qui dicant Socratem fuisse qui hoc dixit, ꝙ Dii meliora: Scilicet dent.

THE. ℂ Sophoclẽ. Sophocles ex actica tribu Colono Sophili. F. olympiade. lxxiii. natus annis. xvii. Socratẽ præcessit, is in scæna quædam nouauit: Apis a suauitate carminis appellatus: alter eiusdem nominis Aristone patre genitus superioris nepos is aiebat Λυτ Τῶν Τακάι αγ̓ριον Δεῶσοτην αῶοφυγειν ἔλθουτα εσ γηρασ, furiosum & agrestem fugere dominum ætate in senium uergente, plura Suidas.

OLI. AEque abstinẽtis senectæ: Xenocrates calcidõius fuit Agathoris filius & a primis ferme ánis Platõis auditor erat teste Laertio tardus ĩgenio: adeo tarde ut cũ illũ Plato Aristoteli cõpararet: ut tradit Ci. in li. de oratore: alterũ frẽo: alterũ calcaribus ĩdigere diceret: alioqn se uero semp ac serio habitu & ore ꝓdurabat, ĩ Academia uixit: ut plurimũ si qĩ ad urbẽ ꝓficiscebat turba oĩs ĩpudicorũ eius trãsitũ obser/

Xenocratis continentia uabat: eius ĩquietãdi gratia: hic tãtæ cõtinẽtiæ fuisse tradit ut Phryne suo tpe nobile scortũ: deposito cũ qbusdã luuenibus pignore ĩ suũ cõcubitũ allecturã: ĩ lecturi parte admissa: nullis meretriciis illecebris: nullo libidinis irritamẽto cũ oĩa frustra tẽptasset: ĩcredibilẽ eius cõtinẽtiã uiolare potuerit: q̃ cũ a luuenibus uictoriæ p̃ciũ poscerẽt facere respõdit: se cũ illis de uiro nõ de statua certasse: Quidã ẽt ferũt a discipulis eius Laidẽ formosissimã meretricẽ dedita opa ĩtromissã: ut illũ ptẽptaret: sed tãtæ dicũt fuisse cõtinẽtiæ: ut se ad libidinẽ ĩcitari pssisset: pateret uirilia secari & uri: tãta p̃terea fides illi data é: ut cũ ĩ ea urbe nulli9 iniurati testimoniũ admitteret: illi soli iusiurãdũ atheniẽses remitterẽt: sicut dixius ĩ ca. de maiestate: erat adeo frugi ut cũ illi Alexãder magnã pecuniæ q̃titatẽ misisset: sublatis tribus milibus nũoꝝ atticoꝝ: ne regia mũera spnere uideret reliquũ remitteret: dicẽs illi pluribus opus eẽ q plures enutriret. Ad Philippũ olí legatus cũ cæteris missus cũ alios sciret dõis emolitos & sæpe cõuiuia celebrare: neutrũ ipse hoꝝ fecit, legatis postea dicẽtibus secũ frustra Xenocratẽ iuisse cõpta re: ipsũ duplici honore honestarũt: successit ĩ academiã Speusippo scolãq̃ tenuit. xxv. ánis moritꝫ noctu: cũ ĩ carthaginẽ forte offẽdisset:

anno ætatis ſuæ.lxxxii.℣ In puigi.i.toti⁹ noctis uigilia.℣ Nobile ſcortū:famoſa meretrix:nā nobile notū dicimus. Vir.é locus Italiæ medio ſub mōtibus altis nobilis.℣ Vino grauē.Hoc dicit ad exagerādā eius cōtinentiā:nā uinū magnū é libinis irritamētū:& quo magis qs uino & cibo ícaluerit,tāto facilius ſolet í libidinem ſolui.Vnde Terē/tius.Sine cerere & Baccho friget uenus.℣ Perquam facetū.Valde iocoſum.℣ Phryne.Magna uis eſt in ipſo nomine Phryne quaſi emphaſim facit:q⁹ omnium pulcherrima foret.℣ Labefecit:Debilitauit:conquaſſauit.

ℂ Peruigilio.Peruigiliū Cereris & liberi nocturna ſacra dicebant.hic ítellige de Bacchanali.de cuius licētia Li/uius í Bello Macedonico.De Cerealibus eſſet abſurdū:qppe q̄ ſecubitu celebrari ſolebāt: ut īdicat Ouidi.í amorib⁹ & í metamorph.℣ Nobile ſcortū.Phryne tātas opes ex turpi q̄ſtu cō/geſſit:ut ſtauraturam ſe Thebaꝝ mœnia ſuo ære polliceret.dūmō titulū ſic íſcriberēt: Ale/xāder urbē deleuit.Phryne meretrix íſtaura/uit.hiſtoriā refert Calliſtratus í eo qué ſcripſit de ſcortis & Ianus in Tibulū repetit:explicato Proptii carmine:qđ alíi nō intelligebant.Hæc quæ deletas potuit cōponere Thebas Phryne tam multis facta beata uiris. THE.

tuiſſet:pactūq; uictoriæ p̄ciū flagitantibus:de hoie ſe cū his nō de ſtatua pignus poſuiſſe reſpōdit.pōt ne Xenocratis cōtinētia quoq̄ ueri⁹ a ꝓpriuſq; demōſtrari:q̄ ab ipſa meretricula exp̄ſſa eſt? Phryne pulchritudine ſua:nulla ex p̄te cōſtātiſſimā eius abſtinētiā labefecit.

De Xenocrate Philoſopho.

QVid rex Alexāder an diuitiis eū q̄ter̄ potuit? ab illo quoq; ſtatuā eq̄dē æq̄ fruſtra tentatā putes.legatos ad eū cū aliquot talentis miſe/rat:quos í Academiā p̄ductos ſolito ſibi.i.modico ap/patu:& admodū p̄uulis copiis excepit:poſtero die iter rogātib⁹ cui nā adnumerari pecūiā uellet? Q uid uos īquit heſterna cœna nō itellexiſtis:ea me nō indigere? ita rex philoſophi amicitiā emere uoluit:philoſophus regi ſuam uendere noluit.

De Diogene.

ALexāder uero cognomē iuicti aſſecut⁹: cōti/nētia Diogēis Cynici uicer̄ nō potuit:ad quē cū í ſole ſedētē acceſſiſſet:hortaretur q; ut ſi q̄ ſibi p̄ſtari uellet idícaret:quēadmodū erat í crepidine

OLI. Talētū

OLI. Acade mia

roe ſic cognomíatus:í quo uilla fuit deíde Platōis natiuitate nobilis.& cū í eodē loco Philoſopharet:idē Plato ſtu dēdi uſu & frequētia diſcipulo⁹ ac mox celebritate īſignis fuit:í eadē Fauorío teſte Mithridates Perſa⁹ rex Pla/tōis ſtatuā cū his ſcriptis locauit:Mithridates rhodobati fili⁹ Perſes muſis imaginē dicauit Sillamōis opus.℣ Ea nō me ídigere.Ci.tñ li.v.tuſculanarū q̄ſtionū dicit:Xenocrates:cū uidiſſet legatos triſtiores.xxx.mías accepit &c.

OLI.

ALexāder uero cognomē.de cōtinētia Diogenis cynici dicit q̄ Alexāder uícere nō potuit.hic Sinopeius fuit Iteſii mēſarii filius:quē fugiſſe dicūt cū p̄ publice mēſā hēret:ac falſo Pecuniā ſignaret. Eubolides uero dicit nō patrē:ſed ipſū monetæ falſā ſignationē feciſſe:alii putāt eū ſpōte patriā reliq̄ſſe:hic ueniēs athēas Antiſtenē cōp̄it:a quo cū repiret̄ í diſciplía:nā ſtatuerat neminē recipe:p̄ſeuerātia illū uicit:pal/liū primū habuit duplex:ut qdā tradūt:& perā í q̄ cibos ferebat:oíq; utebat̄ ad oía loco:& prādēs & dormiēs & lo quēs:cū ſcripſiſſet cuidā:ut ſibi cellā pararet:faciēte id illo tardius:doliū p̄ domo habuit:æſtate í feruida harena ſe uoluebat:hieme cooptas niue ſtatuas áplectebat̄ parēs ſe his modis ad labo⁹ tolerātiā:idē cū uidiſſet pue⁹ cō/caua manu bibēte:abiecit uile uas qđ hébat dicēs:puer me uilitate ſuperauit:& hoí nā abunde oía ſubminiſtrauit idē cū aliū uidiſſet puerū p̄fracto uaſe:pane cōcauo lēticulā ſuſcipiēte adiecit catinū dicēs:oía eē deo⁹: & ſapiētes deo⁹ amicos eē.inerat illi teſte Laertio ſuauiſſimus ſermo:atq; í deſpiciēdis aliis Prōptus:Nā ſcolā Euclidis dice bat eé bilē.Platōis audito⁹ cōſūptionē:dtoniſia certamía magna miracula ſulto⁹:oratores eē turbæ miniſtros Grāmaticos admirari ſe dicebat.q cū ulyſſis mala req̄rer̄t ſua ignorarent:muſicos mordebat: q; cū liræ cordas aptarēt:aí ícōcínos mores hērēt:Mathematicos carpebat:q; ſolē lunā & ſydera ítuerent̄:q̄ uero erāt añ pedes nō curarēt:oratores itidē q; ſtuderēt iuſta dicere:nō át facere.aliaq; q̄plura:q̄ eēnt lōgū referr̄:huic ad ſolē ſedēti cū di ceret Alexāder:pete qd uis:ait:nolo mihi umbrā facere.& fama fuit referēte Laertio Alexādrū dixiſſe ſe uelle eſſe Diogenē:niſi eēt Alexāder.hic deíde cū í æginá nauigaret a piratis cōprehēſus quo⁹ príceps fuit Crepalus:& cre/tā deductus ē ut uēderet̄.cū át íterrogaret̄ qd ſciret ager̄:dixit ſe ſcire uiris īpare:atq; ad p̄conē ait:p̄dica qs nā do/minū ſibi uelit emere:ſedere ꝓhibes īqt:nihil refert:nā piſces quomōcūq; iaceāt emūt̄:& cū uideret corīthiū,quē dā p̄clara effigie & habitu īgenuo Xenidē noíe:íqt:huic me uēde.qa dño índiget cū digito denotās:quē Xēides au/dito & íſpecto uiro libētiſſime emit.& corīthiū adductū filiis ſuis p̄ceptorē dedit:& eū p̄fecit domui.ille át Xēidi dicebat eū ſibi parere oportere:q̄uis eēt ſeru⁹:cū & medico & gubernatori:q̄uis ſeruis ſæpius parcat̄.cuius clariſ/ſima p̄cepta ita cōprobauit Xēides:ut ſæpe diceret bon⁹ demon domū meā ítrauit:at ipſi⁹ Xēidis filios teſte Eu bolo:poſt reliq̄s diſciplías docuit eqtare:arcus ítēdere:fūdas rotare:atq; iaculari í paleſtra cū eos exercebat gra tm̄ roboris cōparādi & bōæ ualitudinis:tenebāt pueri multa ex poetis & aliis tū ex ipo mēoriter oēm illis Diogenes rōnē doctríæ:ut facile memoriæ tenerēt:breuiter collectā íſimulabat:deíde eo q miniſtrare docebat leui cōtētos tibo ac uili:& aq̄ illos ad cutē tōderi faciebat.deducebatq; ícōpoſitas ad uēationē aliq̄ exercebat.& cū teſte Cleo/

mene neceſſarii illū redimere uoluiſſēt:ſeruos appellauit dicēs leones nutriēſiū nō eē ſuos:ſed illos magis leonū. ſenuit apud Xenidē ut Eubol⁹ rettulit:obiitq; annoꝝ nōagīta & a filiis Xēide ſepultus fuit.de illius morte uariæ

Alexāder iuict⁹ Cynicus

ſūt ſentētiæ:illa tñ ꝓbabilior q⁹ deſiderio migrādi e uita cōtinēdo ſpiritū uitā exhalaſſet.℣ Cognomē iuicti. Alexāder iuictus dict⁹ ē:q⁹ a nullo uīci potuerit:ſed oēs ipſe uīceret & tū Diogenis cōtinētiā uīcere nō potuit.℣ Cynici.ē cognomē quorūdā Philoſophoꝝ a canib⁹ acceptū.nā κvvov græce.latīe canē ſignificat.qđ ſicut canes natura mordaces ſūt:ſic eiuſmodi Philoſophi ī ſectādis hoīum uitiis mordaces eē uideant.īterrogat⁹ Diogenes q̄re canis diceret.rīdit:q⁹ ī eos q dāt blādior:ī eos q nō dāt latro:malos uero mordeo.q⁹ ēt ferūt ī ſepulchro ei⁹ erectā fuiſſe columnā:ſup q̄ canē

Crepido

eparīo lapide ſculpſcere.℣ In crepidīe:Crepido ꝓrupti ſaxi altitudo ī q̄ ī Aphrico loco ad ſolē Diogenes cōſiderat.℣ Sordidæ:Quia cinicus .i.canin⁹ Philoſoph⁹ diceret.℣ Quib⁹ uerbis. Sicut Plu.refert i uita Alexādri diſcedēs Alexāder ait:niſi Alexāder eſſem:uelē eſſe diogenes.

THE. ℂ A ſole mihi nō obſtas.Extat Epiſtola Diogenis ab eo uel a Luciano:uel ab alio certe ſub ei⁹ ꝑſona ſcripta ad Phænomanū:quā ī latinū uerſā ſubieci.Sedebā ī Theatro & libellos glutīe reſarciebā:uenit Alexāder Philippi.F.& ad me ea ten⁹ acceſſit:ut a ſole obſtaret.ego quō papiri ſciſſuras uiſu nō aſſequerer: oculos ſuſtuli ꝑſentēq; agnoui.Tū ille cōprenſa dextera me noīe appellauit.ad quē ego uerī q̄ iuict⁹ es adoleſcēs:quō parē diīs habeas poteſtatē: ecce qđ aiūt obiectu Lūæ ſolē laborare:tuo aduētu ipe effeciſti.Tūc Alexāder irrides īquit o Diogenes.Quid ſocer tnq̄:nonne uides inceptum opus a me tua cauſa intermiſſum:quom non clarius interdiu q̄ noctu cernam?

OLI. Olus

℟ Dē ſyracu.Erat Ariſtippus ī Diōyſii tyrāni aula.℣ Olera:Herbas domeſticas.Olus.n.dī qcqd ī ortis naſcit ꝑter arbores.℣ Adulare.ut Priſcianus tradit multa uerba ſdē ſignificantia in utraq; uocc īueniunt: ut populo populas: & populor popularis:reuerto tis.& reuertor teris:ſic adulo las:adulor ris: & tam cū accuſatiuo q̄ cū datiuo coniungitur.℣ Eſſe.pro edere.

OLI. ℳ Axīa ornamēta eē Matrōis:in hoc ca.pauptatis laudes celebrātur.cōmemoratis clariſſimoꝝ utroꝝ exēplis:q ī pauptate cū ſūma dignitate & gloria uixerūt.oſtēdit át hāc in honore apud Romāos diu habitā fuiſſe:qđ ēt Liui⁹ teſtat ī ꝓfatiōe.i.lib.dec.ab urbe cōdi.qđ exēplū ſupra a nobis ē ſæpe relatū.ꝓbat át hoc Valerius cū multis aliis cū Corneliæ Gracchoꝝ matrōis exēplo:ad quā cū cāpana q̄dā matrōa Romā ꝓfecta diuertiſſet:eiq; multa & ꝓcioſa ad mīronaꝝ uſū ornamēta cū ambitiōe q̄dā oſtēdiſſet:illā Cornelia de iduſtria tā diu traxit ī ſermōe:quo ad filii a ſchola redirēt:quos oſtēdēs:& hæc inqt ſūt ornamēta mea:dignū ꝓfecto tāta muliere reſpōſū:q̄ ut generoſa ſic ī genet & ꝓle ſuā regi magnificētiā:ornamētaq; muliebria:nō ī gēmis & margaritis.nō ī auro:& argēto tāq̄ luxuriæ formētis colocauit.Cornelia hæc nō minus ob uirtutē filioꝝ:q̄ ob memoriā Affricani prīs a.P.R.colebat.cui cū ſtatua decerneret īſcriptū ē: Corneliæ gracchi matri.multa de hac muliere ſcripta ſūt ī uita gracchoꝝ.℣ Matrōi.Secūdū iuris cōſultos matrōa dī & mater familias.ſed matrōa diues:q̄ nō cōuenit ī man⁹ uiri.mī familias mediocris q̄ ī man⁹ uiri cōuenit.nā materfamilias ſecūdū quoſdā ē:q̄ ī familia uiri ꝑ quādā uiris ſolēnitatē trāſiuit:at uero mīrona q̄ nupſit dicta q̄ſi mī nati.uel qa iā mater fieri pōt:eo q⁹ ī matrimoniū uenerit.℣ Collectoꝝ.In quo multa uiroꝝ & mulieꝝ exēpla collegerat. Cor. T.Gracchi uxor & ſuꝑioris Aphricāi filia:mater.T.&.C.Grac.℣ Traxit eā:Tā diu ꝓduxit ī lōgū q̄dā oīonis ſerie. ℣ Oīa nimiꝝ.laudat frugalitatē eius ætatis.℣ Qui nihil cō.q ſuo cōtētus ē.qa ut ſupra diximus:nō arca: ſed hoīs aīus:diues ē.q nihil ſibi deeſſe putat.nihil curet āpli⁹.nihil appetat.nihil reqrat.℣ Dñium reꝝ.Diuitiaꝝ & formæ gloria fluxa & fragilis.ſola uirt⁹ clara æternaq; hētur:q̄ nec eripi nec ſurripi ꝑt:nec naufragio nec īcēdio admittit: nec ui tēpeſtatū:nec tēpoꝝ ꝓturbatiōe mutat:q̄ q ꝑditi ſūt ſoli ſt diuites:ſoli poſſidēt res fructuoſas & ſēpiternas:

Vſurpatio

ſoliq;:qđ ꝓpriū ē diuitiaꝝ:cōtēti ſūt rebus ſuis.℣ Vſurpatio cōſuetudo & in bona parte accipit q bene uiuere cōſueuit:nō timet res aduerſas īpetūq; fortūæ nihil.n.moleſte ferēdū ē:qd noſtra culpa nō ē cōtractū.℣ Itaq; quorſum:ſi diuitiæ ſūt īfelicitate ponēdæ:q diuitias habēt:felices ſint neceſſe ē:ſed uidemus diuites multos extrema plærūq; miſeria affici:nō igit diuitiæ felices ſūt.cōtra uero ſi pauptas miſera foret:& pauperes oēs miſeri ſed uidemus pauperes multos eſſe felices.qppe nulla fortūæ uiolētia premunt:nō igit pauptas īfelix.℣ Multis ītus ama-

De Diogene & Ariſtippo.

℟ Dem Syracuſis:quum olera ei lauanti Ariſtippus dixiſſet: ſi Dionyſio adulari uelles iſta non eſſes:immo inquit:ſitu iſta eſſe uelles Dionyſio non adulareris.

De Paupertate. Cap. IIII.

ℳ Axima ornamenta eſſe matronis liberos apud Pōponiū ruffū Colectoꝝ libro ſic iuenimus.Cornelia Gracchoꝝ mater cū cāpana matrona apud illā hoſpita ornamēta ſua pulcherrima ſeculi illius oſtenderet.traxit eā ſermōe quouſq; e ſchola redirēt liberi: & hæc īquit ornamēta mea ſunt.omnia nimirū habet: qui nihil cōcupiſcit:eo quidē certius q̄ qui cūcta poſſidet:quia dominū rerū collabi ſolet:bonæ mētis uſurpatio nullū triſtioris fortūæ recipit īcurſū.Itaq; quorſum attinet aut diuitias ī prīa fœlicitatis ꝑte: aut pauꝑtatē in ultimo miſeriaꝝ ſtatu ponere? quū & illarū frons hilaris multis intus amaritudinibus ſit referta:& huius horridior aſpectus ſolidis:& certis bonis abundet:quod melius perſonis quā uerbis repreſentabitur:

ritudinibus. Nã ut inquit Cice. de diuite: te miseriæ & erumnæ præmunt: qui te beatum diuitiis: qui te florentem putas: tuæ te libidines torquent: tu dies noctesq; cruciaris: cui nec satis: est quod est & idipsum quod habes: ne diuturnum futurum sit times: te conscientiæ stimulant maleficiorum tuorum: te metus exanimat iudiciorum & legum: quocunq; aspexeris: ut furiæ: sic tuæ tibi occurrunt iniuriæ: quæ suspirare non sinunt.

r Egio ĩperio pp. Hũc post reges exactos: cũ Iunio Bruto primũ cõsulẽ ĩ Vrbe Roma fuisse diximus in cade moderatiõe: q̃uis igit cæteris dignitate p̃staret, ut primꝰ crearet cõsul. ℣ Et ipsi. Fastoꝝ libri ĩ qbus magistratus & oĩa gesta fuerãt discripta initiũ habuerũt, tñ eo usq; paup uixit ut mortuo funeri sũptus defuerit, nã illũ plebs extulit sextantibus collatis ĩ capita. ℣ Supbia: q̃ ĩ patres aliosq; ciues ĩ Lucretiã p filiũ usus fuerat. ℣ Auspicatus est: Auspicio cõsecutus: qa nihil apud maiores publicæ, neq; priuati nisi prius captatis auspiciis gerebat. ℣ Acceptissimos: Quia cũ summa uirtute gessit. ℣ Fastoꝝ columen. Quasi ornamẽtũ: eo qd primus ipe cõsul fuerit: ĩ cuiꝰ cõsulatu fasti sũt scripti. i. magistratus aĩ. sũt. n. fasti libri: ĩ qbus Romãi oẽs magistratus & annua gesta describebantur. ℣ Lectus funebris: quo efferẽ cadauer ad sepulchrũ: Liuiꝰ ita refert. P. Valerius omniũ cõsensu princeps belli pacisq; artibꝰ anno post Agrippa Menenio. P. Posthumio cõsulibꝰ moritꝰ gloria ingẽti: copiis familiaribꝰ adeo exiguis: ut funeri sumptus deesset de publico ẽ elatus: luxerunt matronæ ut Brutũ.

OLI. Fastorũ libri int̃ ha/ buerunt

De Valerio Publicola.

REgio imperio propter nimiam Tarquini superbiam finito: cõsulatus initium Valerius publicola cum Iunio Bruto auspicatus est: Idemq; postea tres cõsulatus acceptissimos. P. R. gessit: & plurimoꝝ ac maximorum operũ prætextu titulum imaginum suarũ amplificauit: quũ interim fastorũ illud columẽ patrimonio: ne ad exequiarũ quidem impensam sufficiente: decessit. Ideoq; publica pecunia ductæ sunt. non attinet ulteriore disputatione tanti uiri paupertatẽ scrutari. Abũde. n. patet quid uiuus possederit, cui mortuo lectus funebris & rogus defuit.

De Menenio Agrippa.

OVãtæ amplitudinis. M. Meneniũ Agrippã fuisse arbitremur: quẽ senatus & plæbs: & pacis inter se faciẽdæ auctorem elegit. quãti. s. eẽ debuit arbiter publicæ salutis: hic nisi a populo collatis ĩ capita sextãtibus funeratus eẽt: ita pecũiæ inops decessit: ut sepulturæ honore caruisset. uerum iccirco pernitiosa seditiõe diuidua ciuitas manibus Agrippæ in unum contrahi uoluit: quia eas pauperes quidem: sed sanctas animaduerterat: cuius ut superstitis nullum fuit quod incensum deferetur: ita extincti hodie ampliss̃imum est patrimonium romana concordia.

OLI. Vante amplitudinis. M. Meneniũ. Plebs pp Nexos ob æs alienũ in sacrũ mõtẽ secesserat: nã magno natu qdã nexus diu ĩ ergastulis a uenera toribus habitus cũ maioꝝ suoꝝ ĩsignibus ĩ forũ pripuerat: cuiꝰ uestis erat sq̃lore obsita: fœdior corpis habitꝰ pallore: ac macie perẽni: ad hoc plixa Barba & capilli efferauerant speciẽ oris: noscitabat tamẽ ĩ tãta deformitate: & ordinem se duxisse aiebat: aliaq; militiæ decora uulgo iactabat: sciscitãtibus Vnde ille habitus: Vnde deformitas cẽt: cũ pp lõgã militiã: tẽporũq; calamitatẽ: & tributa ĩperata æs grãdæ cõ feciss̃et: dictũ se a creditore nõ ĩ seruitiũ: sed in Ergastulũ & carnificinã dicebat: deĩde ostẽtare tergũ fœdũ recẽtibus uestigiis uerberꝝ: ĩde orta seditiõe grauissima plæbs a patribus ĩ sacrũ mõtẽ secessit: ad quã recõciliãdã missus est hic. M. Meneniꝰ Agrippa. uir fecũdus: plæbiq; gratus: q; ide oriũdus esset: q fabula Aesopi duras hoĩum mẽtes flexisse: & plæbẽ pribus recõciliasse dr. hic ergo Agrippa seditiõis itestiæ gratissimus disceptator: & dõesticæ pacis ĩter plæbẽ & patres dignissimus auctor in ea pauptate uixit: ut funeris honos ei fuerit defuturus: nisi populus itidẽ ut Valerio collatis ĩ capita sextãtibus honorẽ sepulturæ cumulatissime reddidisset: neq; n. pt dignitatibus obstare pauptas: q nimmo felix & honoratus erit semp uirtute p̃ditus paup: ut Valerius & Menenius: ut alii cõplures fuisse cognoscũt. ℣ Honore sepq; a ut diximus Menenius ĩ tãta pauptate decessit: ut eũ. P. R. collatis q̃drãtibus: uel (ut alii dicũt) ĩ capita sextãtibus sepeliret & ei sepul. locũ publice daret. Diony. Agrippa. Menenius inqt: cũ sũma patrũ & plæbis æmulatiõe sepultus: plæbe collatis ĩter se sextantibus de suo efferente senatu deprompta exærario pecunia publice funerandum censente: quam plæbs offerentibus ultro quæstioribus accipere nõ est dignata: sed eam Agrippæ filiis eorum miserans inopiam largita est. ℣ Sextantibus: sextantem. vi. pars assis. idest libræ.

Fœlix paup

OLI. NC. uero Fabricii & Q. Aemilii. De pauptate Fabricii & Aemilii Pappi loquit: q̃ cũ essent suo tẽpore auctoritate p̃stãtes: & rerũ gestarꝝ gloria illustres: eos tamẽ admodũ paupes fuisse cõstat: in quoꝝ domibus aurũ fuisse dicit. nõ ad suũ: sed ad deoꝝ usum: ĩ q̃ re iocat Valerius. Plini9 ĩ fine. xxxiii. lib. natu. histo. uideret iqt hæc fabricius: & stratas argẽto mulieꝝ balneas: ita ut uestigio locus nõ cũ uiris lauãtiũ: Fabriciꝰ iquã: q bellicosos ĩperatores plus: q̃ paterã: & Salinũ ex argẽto hre uetabat. ℣ Patellã: paruã patinã. ẽ di

minutiuum a patina. ⁊ Sed eo lautius. iocaᷤ ut dixi Valerius. ⁊ Pediculo: paruo pede diminutiuum a pede.

OLI. Prata Quintia

OLLi ét: Scilicet q̃ sequuntur: ut Attilius q̃ ab agris accitus ad cõsulatũ uenit. ut Quintius Cincinatus: de quo Li. ope p̃ciũ ẽ audire: q̃ oia p̃ diuitiis hũana spernũt: neq; honori magno locũ: neq; uirtuti putãt eẽ nisi effuse affluãt opes. spes unica iperii. P. R. L. Quitius Ceicinat⁹ trãs Tiberi cõtra eũ ip̃m locũ: ubi nũc naualia sũt q̃ttuor iugerũ colebat agrũ: q̃ prata Quitia uocãtur: ibi a legatis seu fossã fodiẽs pallo innixus: seu cũ araret opi certe id q̃ cõstat rustico itẽt⁹: salute data iuicẽq; reddita rogat⁹: ut q̃ bene uerteret ipsi: reiq; publicæ mãdata senatus audiret: admiratus rogitãsq; satis: ne salua eẽnt oia. togã repente e turgurio ꝑferre uxorẽ Ratiliã iubet: q̃ simul absterso puluere ac sudore uelatus ꝑcessit: dictatorẽ cũ legati gratulãtes cõsalutãt: in urbẽ uocãt: q terror sit i exercitu exponũt &c. ⁊ Præ diuites. Quãtũ ad magnitudinẽ ai. ⁊ Pupinæ: Locus haud ꝑcul ab urbe: unde tribus pupia dicta ẽ. erat ãt locus maxie sterilis: sicut ifra ostẽdit. ⁊ Vastissimas. ingentes: quia solũ duxerat.

Pupia Trib⁹

OLI. Attili⁹ Seran⁹ dictus

ATtiliũ ãt q̃ ad eũ acces. Attilius q̃ & Galabrio dictus ẽ: hic ad Thermopylas cõsul Antiochũ Philippo adiuuante uictũ græcia expulit: idẽq; ætolos subegit: de q̃bus triũphauit: sed hũc Attiliũ itelligimus calatinũ: q̃ primo pũico bello aduersus Carthaginenses missus maximis & munitissimis ciuitatibus Drepano: Lilibeo p̃sidia deiecit: Panormũ cœpit: totãq; siciliã puagatus paucissimis nauibus magnã hostiũ classẽ duce Hamilcare supauit: sed cũ ad ætnã ab hostib⁹ obsessã fœstinaret a pœnis i angustiis clausus ẽ: ubi tribun⁹ militũ Calpurnius p flã mã acceptis tricẽtis i supioré locũ euasit: & cõsulẽ liberauit: ipe cũ. ccc. fortiter pugnãs cecidit & postea ab Attilio semiais iuẽtus est. Attilius de Carthaginẽsibus gloriose triũphauit: hic ẽ Attilius ille: q̃ Seranus dictus est a serẽdo q̃ cũ agrũ suũ coleret: euocat⁹: ad rẽp. ob eximiã uirtutẽ merutt dictaturã. Pli. li. xviii. Quæ nã iqt tãtæ ubertatis cã erat: ip̃oq; tũc manib⁹ iperatoq; colebant agri ut fas ẽ credere gaudẽte terra. uomere laureato & triũphali aratore: siue illi eadẽ cura semina tractabãt q̃ bella: eademq; diligẽtia arua disponebãt q̃ castra siue honestis manibus oia lætius ꝑueniũt: qm̃ & curiosius fiũt serẽte iuenerũt dati honores Seranũ unde cognomẽ. ⁊ Attiliũ semẽ aspgẽtẽ. i. serẽtẽ unde dictus ẽ Seranus de quo Ver. uel te sulco serẽtẽ. ⁊ Stiuã. Manubriũ illud icuruũ: q̃ manibus tenet arãdo. ⁊ Scipiõe. baculo. uñ Scipiões dicti sũt Cornelii ab eo. s. Cornelio: q̃ patrẽ cecũ ducens per urbẽ dictus est patris Scipio. i. baculus.

Scipiones a baculo dicti

OLI.

EIusdẽ nois & sanguinis. Hic Marc⁹ de quo diximus in ca. de religione: ubi annotata ẽ eius historia. Fuit ãt regulus iste magna populi Romãi gloria: sed nõ minor clades. nã quẽadmodũ ex hostib⁹ uictoriã sæpe reportauit: sic tãdẽ ab isdẽ captus cũ magna exercitus strage fuit: q̃uis ergo i magna dignitate foret: tñ eius paupertatis fuisse cõstat: ut cũ sibi ꝓgatũ eẽt iperiũ & interea uilicus eius: q̃. vii. iugera agra colebat decessisset: senatui scribere coactus ẽ: se i ꝓuincia diutius eẽ nõ posse: ne si desertus & icultus reliq̃ret ager: nõ eẽt unde alerent uxor & liberi. Li. lib. xviii. Attilius regulus iquit cũ aliquod præliis aduersus carthaginẽses pugnasset: successor ei a senatu prospere bellum gerenti nõ mitteret: id ipsum p litteras ad senatũ missas cõquestus ẽ: i quibus inter causas petendi successoris q̃ agellus eius a mercenariis diuastaret. ⁊ Cõtunderet. Frãgeret: debilitaret: trãslatio a cuspide ferri. fuit aũt regulus primus q̃ ad Aphricã obsidẽdã ꝓfectus est. ⁊ Est eiusdẽ. quo superior seranus. Vilicum bubulcum: qui ꝑerat uillæ. ⁊ In pupinia. Locus erat sterilissimus de quo supra diximus. nomen erat inuisum omnibus ob eius sterilitatem. ⁊ Mercẽnarium. Bubulcũ mercede conductum. ⁊ Rustico ĩstrumẽto. Vt aratrum: plaustrũ: ligões: boues: rastri. ⁊ Vxor & liberi: Scripsit ẽt: ut Liuius tradit nõ habere unde filias i matrimoniũ colloca

TLli: etiã prædiuites q̃ ab aratro accersebant. ut cõsules fierẽt uoluptatis causa sterile atq; æstuosissimũ Pupiniæ solũ uersabãt: delitiarũq; ignari uastissimas glebas plurimo cũ sudore dissipabant: ĩmo uero quos picula reipublicæ imperatores accersebant: angustiæ rei familiaris. quid cesso propriũ nomen ueritati reddere? bubulcos fieri cogebant.

De Attilio Calatino

ATtiliũ autẽ: qui ad eum accersendũ a senatu missi erãt ad iperium. P. R. suscipiẽdũ semẽ aspergentẽ uiderũt: sed ille rustico opere attritæ manus salutẽ publicã stabilierunt: Ingentes hostiũ copias pessum dederũt. Q uæq; modo arãtiũ boũ iugũ rexerãt: triumphalis currus habenas retinuerunt nec fuit his rubor eburneo Scipiõe deposito agrestem stiuã aratri repetere: potest pauperes cõsolari Attilius: sed multo magis docere locupletes: q̃ nõ sit necessaria solidæ laudis cupidini: anxia diuitiarum comparatio.

De Attilio Regulo.

EIusdem nominis & sanguinis Attilius Regulus primi punici belli gloria: cladesq; maxia quũ i Aphrica isolẽtissime Carthaginis opes crebris uictoriis cõtũderet: ac ꝓgatũ sibi ob bene gestas res ꝓximũ annũ iperiũ cognouisset: cõsulibus scripsit uillicũ i agello: quẽ septẽ iugerũ i pupinia habebat mortuũ eẽ: occasionẽq; nactũ mercẽnariũ amoto inde rustico instrumẽto discessisse: ideoq; petere ut sibi successor mitteret: ne deserto agro nõ eẽt unde uxor ac liberi sui alerẽtur. Q uæ postq̃ senatus a cõsulibus accepit: & agrũ Attilii illico colẽdũ collocari: & alimẽta cõiugi eius ac liberis præberi: resq; quas amiserat redimi publice iussit. Tanti ærario nostro uirtutis Attilianæ exemplũ stetit: quo omnis ætas romana gloriabitur.

ret:q̄ in re nō mius dep̄hēdi p̄t:q̄ta fuerit in pauptate dep̄hēsus.℣ Quæ post̄q̄ senatus.Liberalitatē senatus ostēdit. ℂ Attilii ilico.Sunt exemplaria quæ legunt.& Agrum ædili illico.uel agrum & illi uillico.

THE. CLI. Cæso Ceici/ nati.F.

QUæ magna latifundia.L.Q.Ceicinati.huius uiri uita & historia est ī capit.de moderatiōe notata:uerū ad huius lectiōis expositionē illud nō est p̄termittēdū Cesonē huius Ceicinati filiū adolescēte magni animi fuisse.& in quo præclarum uirtutis specimen appareret.nisi iuidia uulgi ei magnopere obstitisset:a quo damnatus:patrem qui ut soluēdo eū liberaret:res suas omnes ferme distraxerat ad eā inopiā redegit:ut relicta urbe trans Tiberim ruralem uitā agere compulerit.nam cum magna esset inter nobilitatē plæbemq̄ dissensio ob legem agrariā:q̄ lætus accipiebat populus: erat aūt ut uiritim diuiderentur agri:qui bello parti fuerant: qua lege patres de possessione pellebant. Nobiles huic rei summopere resistebant: ergo Ceso cū iuuētute Romana quotiēscunq̄ tribunꝰ legē ferre uolebat:occurrebat.& illi pariter obstabat.hoc aūt faciebat ut cū omnes impedimēto forēt:nulli potissimū ascriberetur culpa. sed cū tribunus plæbis diligētius aīaduerteret Cesonis opus cōcionē habuit ad populum de Cesonis superbia.ī quem grauiter iuectus: nō prius destitit q̄ obtinuit:ut die dicta damnaretur a populo:pro quo liberando pater Ceicinatus distractis rebus suis oībus ad summā inopiā redactus ē.℣ Latifundia.Ampli & lati agri. Ironice aūt loq̄tur.nam fundus teste Seruio dicitur ager in quo sit omniū rerum fundamentum.uel ut uult Varro q̄ sit pecudū & pecūiæ fundamētū.& a late & fundo cōponit latifundiū: Liuius dicit hæc latifundia quintia prata fuisse appellata: ubi deinde naualia facta sunt: dicit.n.Quintius trās Tiberim: ubi nūc naualia sunt:quattuor iugerū colebat agrū: q̄ prata quintia uocāt.Plinius li.xviii.Arāti q̄ttuor sua iugera in Vaticano quæ prata Quintia appellātur Ceicinato uiator attulit dictaturā:& quidē ut tradit Norbanus & nudo plenoq̄ puluere: etiam cū ore cui uiator uela corpus inquit ut proferam senatus populiq̄ Romani mandata.℣ Pro amico. Hunc hominem uilem fuisse constat quando quidem Titus Liuius nullam eius mentionem facit: pro quo Ceicinatus se uadem dederat.℣ Mulctæ.pœnæ. Ad causam dicendam. Ad defendendum se.℣ Quattuor iugera.Nam alia tria obsignauerat ærario.℣ Sed etiam dictatura delata.Cice. in Catone maiore:siquidem aranti.L.Quintio Ceicinato nunciātum est eum dictatorem esse factum:cuius dictatoris iussu magister equitum Seruilius ala Spurium Melium regnum appetentem interemit.℣ Anguste. Vide q̄uariæ sint res hominum si quis nūc septem in eorum domum haberet:uiderentur angusta habitacula ciuibus nostris eo processit iam luxuria Ro.

OLI.

QUid Aelia familia q̄ locuples? Aeliorū familia genere patritio:& ꝑple uigę fecūda multis ēt regę gestagę titulis illustrata:adeo paup fuit ut cū uno rpe sexdeci uiros hꝛet:oēs uno tectu satis angusto cōcluderet: uno agro ꝑexiguo pasceret:uno ēt ī theatro Flāmineo spectādi loco exornaret.q̄ tñ oīa ob clarissimas eorū hoium uirtutes illi resp.donauerat.℣ Mariana mo. Vbi erat sacellū marianū:ī quo suagę regę gestagę monumēta cōtinebāt:ubi magnificētissimū illud senatus cōsultū de reditu Ciceronis in patriā factū fuit: referēte optimo & clarissimo uiro Lētulo cōsule.℣ Mīꝰ.m. Adeo āgustꝰ ut multo pauciorib⁹ posset cultorib⁹ coli q̄ dños hꝛet.℣ Flāmineo:ī theatro sic dicto a flāmīeo quodā q theatrū illd ædificari iusserat.℣ Ob.ui. Nō āt ob nobilitatē.

Maria' na monu menta OLI.

EAdē gēs nullū:Prosequt huius Aemiliæ gētis cōtinētiā pauptatēq̄ describere: eadē inqt gēs nūq̄ i domo sua argētū habuit:sed primū ī eā domū trāslatū fuit:a Qu.Aemilio Tuberone.hic āt Tubero gener fuit Aemilii Pauli eius:q Persā regē uicit:& captū ī triūphū duxit:ex eaq̄ uictoria hoc argētū habuit: nā cū socero suo militauerat ī eo bello & ob eius facta phiala argētea dōatꝰ ē & hoc primū fuit argētū ī Aeliorū domū trāslatū Pli.uero ī fine.xxxiii.li.naturā.hist.dicit hūc Aeliū duo habuisse pocula argētea. Qu.inqt Aeliū Tuberonē cū legati ætolorę ī cōsulatu prādētē ī fictilibꝰ adissent:missa ab his uasa argētea nō accepisse: neq̄ aliud habuisse argēti ad supmū uitæ diē:q̄ duo pocula q̄.L.Paulꝰ socer ei ob uirtutē deuicto Perseo rege dōasset.℣ Scrupulū. Voluit ex pōderis paucitate nihil argēti habuisse:ē āt scrupulꝰ q latino noīe dr̄ obolꝰ:cōstat uero ex sex siliqs: nā siliq̄ minimū pōdus erat apud Ro.qđ græci uocāt κέρατιον : uocauerūt hoc ī granū illud qđ ex ea siliq̄: q̄ nos fabā græcā uulgo dicimꝰ detraxerūt:& ꝑ pōdi primo assumpserūt:alii dicūt scrupulū cōtineri tātūmodo q̄ttuor siliqs siliquā uero quattuor ordei grana cōtinere & calculū & tertiā partē eius calculū quoq̄ geminis lentis granis appræhēdi:uarie igit̄ de his pōderibus sententiæ qui scrupulū dicūt sex siliqs comꝑhēdi uolūt siliquā minimum

pondus esse & post scrupulum ponunt drachmam: q̃ ex decimo & octo siliquis constare uolunt: hoc est ex tribus scrupulis post drachmam argenteum nummum: qui denarius apud Romãos uocabatur: hic ex quattuor scrupulis erat confectus: post hunc sequebatur uncia: quæ ex octo drachmis, siue sex denariis cõstabat: post unciam libra italica: quæ ex, xii, constabat unciis: hoc est denariis septuaginta duobus: sunt qui uelint hanc libram apud græcos μναν dici: quam nos per interpositionem litteræ minã traducere consueuimus: sed mina sine dubio maior est libra nostra. ℣ Genere suo, Paulus Aemilius duas filias habuit quarũ alterã huic: alterã Catoni, M. Catonis maximi filio locauit. ℣ Ieiunos: Exhaustos: legit̃ in eius uita q̃ dos uxori cum dãda fuit uix eius patrimonium suffecit: uxor fuit illi Papiria: quã ut nonnulli uolunt repudiauit alia superinducta: q̃uis ex illa pulcherrimam prolem suscepisset.

Libra Italica Mina Papiria

L. Pauli uxor

OLI. ANimi uirorum, Ratio cur id acciderit: quia Romæ tunc hominum dignitates non ex fortunis: sed eorum uirtutibus ponderabãtur, nam qui animorum bonis diuites erant: his magistratibus: his affinitates ultro deferebantur. ℣ Cunctis in rebus, Siue magistratus demandandos: siue filias collocando. ℣ Hæc, Scilicet bona animi: & declarat q̃a dixerit cunctis in rebus. ℣ Patriæ rem, Vtilitatem & reipu, suæ commodũ. ℣ Pauperq̃, Malebant ĩquit: ut pauperes diues imperium regerent: q̃ diuites exiguum haberent imperium, frustra enim priuata defendũtur: si publica amittũtur. ℣ Atq̃ hinc tam præclaro. Quia occurrebat illud si pauperes erant quomodo id facere poterant? respondet si priuati non poterant: publice pecuniã accipiebãt.

OLI. TAq̃ cum secũdo: Probat exemplis: q̃ pecunia publice erogabatur his: qui reipublicæ intenti: sibi suis opibus adesse non poterant, nam ut legimus apud, T. Liuium decade secũda, cum in Hispania res bene gessissent, P. & Gn. Scipiões, ac Gn. Scipio filiã haberet: quæ eẽt matura uiro & plenis iã nubilis annis: scripsit ad senatũ ut sibi successor mitteretur: quo posset locandæ filiæ consulere: cum non haberet unde illi dotem erogaret, quæ suo esset studio & industria comparanda: quod ubi senatus cognouit filiam eius locauit: dotem ex ærario deprompsit: ne respublica tanto imperatore careret, Frontinus libro quarto, capitulo tertio, Gn. Scipio post res prospere gestas in Hispania: in summa paupertate decessit: ne ea quidem relicta pecunia quæ sufficeret in dotem fœminarum: quas ob inopiam publice donauit senatus. ℣ Adultæ ætatis, Quæ iam nubilis esset. ℣ Habitus, Status: ex hoc ĩqt facile coniici potest quanta fuerit maiorum paupertas: ut dos luxuriosa quoddammodo censeretur: quæ decimum æris fuisset: quantam fuisse legimus quam filiæ suæ dederat Cæso: multo uero maiorem suo tempore admirationis Megule dotem fuisse constat: adeo ut inde cognomen acciperet, nam dotata cognominata est. ℣ Dotatæ: Quasi per excellentiam.

Megula dotata

OLI. IDem senatus, Alia subiungit exempla: quibus ostendit & principum Romanorum paupertatem & senatus liberalitatem qua erga principes suos uirtute præstantes sed inopia laborantes usus est: nam horum filias ex ærario de prompta pecunia uiris in matrimonium condigne locarunt: neq; enim dotis aliquid habebant præter paternam gloriam: quam clarissimis rebus gestis cõsecuti fuerant earum patres. ℣ Ab indotatis, Quia necesse erat ut sine dote nuberẽt: nisi publicæ errogatæ forent. ℣ Vindicauit: Liberauit. ℣ Quod acceptum referrent, Quod ascriberent paternæ hereditatis se recepisse: pro quo etiam gratias agerent.

ex p̃da donaret. Taceo enim q̃ princeps ciuitatis filiã ei nuptui dedit: cuius pecunia tam ieiunos penates uidebat: quin ipse quoq; adeo inops decessit: ut nisi fundus quem unum reliquerat uenisset: uxor eius dotem unde reciperet: non extitisset.

ANimi uirorum & fœminarum uigebant in ciuitate: eorumq; bõis dignitatis æstimatio cũctis in rebus ponderabatur. hæc imperia cõciliabant: hæc iungebant affinitates: hæc in foro: hæc in curia: hæc intra priuatos parietes plurimum poterant: patriæ enim rem unusquisq; non suam augere properabat: pauperq; in diuite: quã diues in paupere imperio uersari mallebat: atq; huic tam præclaro proposito illa merces reddebatur: q̃ nihil eorum quæ uirtuti debentur: emere pecunia licebat: inopiæq; illustrium uirorum publice succurrebatur.

De Gn. Scipione.

TAq; cum secũdo punico bello Gn. Scipio ex Hispania senatui scripsisset: petens ut sibi successor mitteretur: q̃a filiã uirginem adultæ iã ætatis haberet: neq; ei sine se dos expediri posset: senatus ne respublica bono duce careret: patris sibi partes desumpsit: consilioq; uxoris ac propinquorum Scipionis constituta dote: summam eius ex ærario erogauit ac puellã nuptui dedit, dotis modus quadragita milia æris fuit: qua nõ solum humanitas patrum, C. sed ẽt habitus ueterũ patrimonior̃ cognosci põt, nãq; adeo fuerunt arcta: ut Tacia Cesonis filia maximam dotem ad uirum decem milia æris attulisse uisa sit: & Megulia: quia cum quingentis milibus æris mariti domum intrauit: dotatæ cognomen inuenerit.

IDem senatus Fabricii Lucinii Scipioniq; filias ab indotatis nuptiis liberalitate sua uindicauit: quoniã paternæ hereditati præter opimam gloriam nihil erat quod acceptum referrent.

MArcus aũt Scaurus. De hoc uiro in capitulo de fortitudine dictũ est. exiguũ a patre cẽsum adeo recepit: ut p eũ ad senatoriã dignitatẽ non suffragante uirtute peruenire non potuisset. cõstat át ter senatus príncipem multis clarissimisq; honoribus functũ eẽ. legi nõnullos q dicũt huius patrẽ fuisse carbonarium. ℣ Mancipia: seruos. mancipium quicquid manu capitur: quod a priori domino ad alium transire põt. Aec igit exẽpla: Cõcludit hoc de pauptate cap. cũ iuectiõe q̃dã in eos: q rebus magis íhiátes: q̃ honoribus cõ queri nunq̃ desinút: q parua possideát: & se cũ illis cõnumerat: ut tolerabilior habeat iuectio: nos inqt cõsolemur auiditatẽ nostrã eiusmodi uirorũ exẽplis. ℣ Hæc exẽpla: Virorũ & príncipũ Romanorũ: q in exiguo erát cẽsu. ℣ Vacuos eẽ sinimus. i. nunq̃ desistim⁹ cõqueri paruitatẽ cẽsus nostri. ℣ Nullũ át uel. His solatiis acquiescere debem⁹ & cupiditates nras tẽperare q nullum ne mini miqdẽ põderis argẽtũ & cætera: sicut in Aeliorũ familia. ℣ Paucos seruos: sicut Fabritii: Papirii: Scaurii. ℣ Septẽ iugera: Vt Quitii: & Reguli. ℣ Aridæ terræ. Vtpote í pupinia. ℣ Indigẽtia fũera: Vt Valerii publicolæ. M. Menenii Agrippæ. ℣ Inopes dotum filias: ut Marci Attilii. Fabricii Lucinii Scipionis.

OLI.

OLI. Man/cipia. OLI.

h

De. M. Scauro.

MArcus autem Scaurus quantulam a patre hæreditatẽ accepit. in primo libro eorum: quos deuita sua scripsit refert. ait enim sibi decẽ sola mãcipia: totumq; censum quinq; atq; triginta miliũ nũmum relictum: in hac enim ille pecunia futurus senatus princeps nutritus est spiritus.

Aec igit exẽpla respicere: his acquiescere solatiis debemus: q paruulos cẽsus nostros nunq̃ querelis uacuos eẽ sinimus: nullũ aũt uel admodũ parui põderis argẽtũ: paucos seruos: septem iugera aridæ terræ: indigentia domestica impẽsa funera inopes dotum filias: sed egregios consulatus mirificas dictaturas innumerabiles triumphos cernimus.

Quid ergo mẽdicam fortunã: q̃si præcipuũ generis humani malum diuturnis conuitiis laceramus: quæ ut nõ abũdãtibus ita fidis uberibus: Publicolas: Aemilios: Fabricios: Curios: Scipiones: Scauros: hisq; paria robora uirtutis aluit: exurgamus potius ais: pecuniæq; aspectu debilitatos spiritus pristini tẽporis memoria recreemus: namq; p Romuli casam: perq; ueteris capitolii humilia tecta: & æternos uestæ focos: fictilibus ẽt nunc uasis cõtentos iuro nullas diuitias paupertati talium uirorum posse præferri:

OLI.

De Verecundia. Cap. V.

AQua tempestiuus ad uerecũdiam transitus uidet. Hæc. n. iustissimis uiris p̃cepit: ut priuatas facultates negligerẽt: publicas quã amplissimas eẽ cuperẽt: digna cui p̃inde ac cælesti numini tẽpla extruantur: araq; cõsecrent: qa parẽs ẽ ois honesti cõsilii: tutela solemniũ officiorũ: magistra inocẽtiæ: cara p̃ximis: accepta alienis: oi loco: oi tpe fauorabilẽ præse ferẽs uultũ.

OLI. Verecundia quæ

Qua tẽpestiuus ad uerecũdiã: More suo Valerius ad aliud capitulũ trãsitur⁹: p̃fationẽ q̃dã p̃mittit: q̃ hoc superiori cõiungit: ne ex abrupto fieri transitus omnino uideatur: laudat autem uerecũdiam multis clarorum uirorum: qui hac uirtute prædíti fuerunt: exemplis in medium prolatis. Est quidem uerecundia secundũ Aristotelẽ in quarto æthicorum: timor qdam pudoris cõtrahẽdi: iuxta quẽ Ci. hoc mõ diffinit: uerecũdia est custos uirtutum oíum: dedecus fugiẽs laudẽq; maximã conferens: & secũdum has sentẽtias: nũc eã Valerius laudat: nã uerecũdia inserta animis hoíum facit: ut uitiis moderari possint & q̃uis mediũ quoddá habere uideatur: sicut uirtus: nõ tamẽ uirtus est: sed affectus qdã & passio: qđ ita esse p̃bat: uerecundia est timor confusionis: timor autẽ passio est: igitur & uerecundia passio: uerecũdia sine corporis mutatione p̃sistere nõ potest. quemadmodũ timor: nã sicut timor pallorẽ inducit. ita & uerecũdia ruborẽ: uñ Terẽ. de uerecũdo adolescẽte: erubuit salua res est. Curát timor pallorẽ: uerecundia ruborem inducant: hæc ratio ẽ. natura spiritus & humores ad eã p̃tẽ dirigit q̃ mouet. in timore autẽ mouet Cor. ergo p̃turbatione cordis pallor innascit: sed in uerecundia exteriora laborát. unde uultus rubore suffundit. Sciẽdum est duo genera hoíum eẽ: in q̃bus affectus p uerecundiã depræhẽdi nõ possunt. senes per ætatẽ: prudẽtes per uirtutẽ: nam senibus ætas succurrit: quia in ipsis uigor non est: sapientibus uero suffragatur: ergo tantum in iuuenibus & adolescẽtibus cognoscitur: quibus uigor maximus inest. unde Cato dicere solebat se longe plus adolescentibus delectari: quorum uultus rubore potius q̃ pallore perfunderentur. quapropter a flagitiis arceantur adolescentes necesse est. hanc autem græci ἔκχυσιν uocant. unde Terẽtianus ille adolescens eschines. ℣ Tempestiuus: Oportunus: ne abrutus esse uideatur. ℣ Cœlesti numini: Digna ut tanq̃ dea colatur. ℣ Honesti consilii: metu dedecoris. ℣ Tutela: Custos. quia qui uerecũdus est nõ audet in officiis quicquam committere quod dedecus habeat & repræhẽsionem mereatur. ℣ Cara proximus: Quia omnes diligunt uerecundum hominem: & cõtra habent odio insolentem & inuerecundum.

OLI. SEd ut a laudibus eius: De uerecundia plæbis Romãæ primũ posuit exẽplũ: q̃ p̃cipue patuit eo die: quo .L. Flamini⁹ ĩ extrema p̃te theatri cõstituit: hic fr̃ fuit .T. Q. Flaminii: q deuicto Philippo rege Macedoniæ oẽs ciuitates græciæ libertate dõauit: sed qa hic .L. ĩ exercitu ad gratiã Scorti iusserat quẽdã securi p̃cuti: Porti⁹ Cato cẽsor cũ senatu amouerat sicut supra li. ii. ca. de cẽsoria nota: ergo cũ uẽiisset ĩ theatrũ cõscius ignominiæ: ĩ extremã partẽ se recepit: plæbs uero: qa & cõsul fuerat: & senator: & fr̃. T. Flaminii in eũ locũ: quẽ habuerat trãsire coegit. ℣ A cõdita: A pricipio urbis ad hos cõsules q̃ngẽtos & octo fluxisse annos ferũt. ℣ Promiscuus: Cõfusus. sine dignitatis discrimine: plæbei p̃tib⁹ p̃mixti spectabãt. prius ãt q̃ ĩ spectãdis ludis plæbem a patribus supauerit fuit Scipio Aphricanus: q post id factũ popularem auram penitus amisit: ut supra diximus.

OLI. Terentius dictaturam spreuit

TErẽtiũ Varronẽ Lanii cuiusdã fuisse filiũ q ad cõsulatũ populari aura p̃duct⁹ illo calamitoso Hãnibalis tpe cũ ipo Hãnibale apud cãnas ifeliciss̃ime dimicauit Pau. Aemilio eius collega dissuadẽte atq; ẽt iuito: q magis nõ p̃bare q̃ nõ adiuuare eius cõsiliũ poterat: hic uero q tãtæ cladis auctor. extiterat cũ paucis admodũ fugit: cui senat⁹ populusq; Ro. obuiã p̃cessit: & gr̃ias egit: q; de repu. nõ despasset: eidẽ dictaturã obtulit: q̃ uerecũdia mortis recipere nõ sustinuit. Frõtin⁹ li. iiii. de ꝓstãtia. Paulus ĩquit amisso ad cãnas exercitu offerẽte equũ Lẽtulo quo fugeret supesse cladi q̃q̃ nõ p̃ ipm ꝓtractæ noluerit. Sed ĩ eo saxo: cui uulnerat⁹ acclinauerat p̃sedit: donec ab hostib⁹ opp̃ssus cõfoderet̃ Var. collega ei⁹ uel maior cõstãtia post eãdẽ cladẽ uixit: gratiæq; ei a senatu & populo actæ sũt: qa nõ despasset rẽpu. nõ ãt uitæ cupiditate: sed reipu. amor̃ se supfuisse reliquo ætatis suæ tpe approbauit: & barbã capillũq; submisit: & postea nũq̃ recubãs cibũ cœpit: honoribusq; cũ ei deferrent̃ a populo renũcauit: dicẽs feliciorib⁹ magistratibus reipublicæ opus esse. ℣ Acies. s. Romanæ in ea pugna prostratæ. ℣ Speciosius: Honestius eam deposuit q̃ alii gessere.

OLI. NOs ãt ad magna cũ iuidia. Hoc exẽplũ supra memoratũ ẽ li. iii. ca. d̃ his q degenerarũt a parẽtibus. nã Cicereius cũ p̃toriis comitiis cõpetitor eẽt Gn. Scipio. filii⁹ supioris aphricãi oĩbus suffragiis illi p̃põebat̃: hic ergo uerecũdia motus se tãti uiri filio p̃positum iri: ex cõpetitore suffragatorẽ se fecit. ℣ Inuidia. Quia omnes oderant tanti uiri filium competitorem eẽ scribæ. ℣ Carpebat̃. lacerabat̃. ℣ Crimẽ. Quos oẽs fortunã crimiabant̃. ℣ Cẽturiis: q̃ progatiue erãt. ℣ Tẽplo descẽ. Ex loco marti cõsecrato. i. cãpo Martio. q̃d̃ tẽplũ erat. nusq̃. n. cũ populo agi licebat nisi ĩ loco sacro: & oĩs loc⁹ sacer tẽplũ dr̃. ℣ Nec. m. Magnũ fuit p̃ciũ uerecundiæ. nã sibi magno constitit: quia præturam amisit: ut seruaret uerecundiam. ℣ Aphricani. Non autem filio sed patri cuius fuerat scriba & cliens.

Carpebat

OLI. Candidatorũ mores

ACne ꝓtin⁹. Hoc quoq; exẽplũ Ci. ĩ li. de ora. narrat: cũ mos eẽt cãdidatorũ ãbire populũ hoc ẽ unũ quẽq; eorũ q suffragia dabãt mãib⁹ p̃hẽdere atq; orare ut suũ sibi suffragiũ p̃starẽt: q̃d̃ ꝓfecto ieptũ & ĩdignũ uidebat̃: & erat ut uiri patricii cogerẽt̃ se subiicer̃ plæbis hac igit̃ uerecũdia. M. Crass⁹ nũq̃ hoc facer̃ potuit p̃sente Scæuola socero suo hic Scæ. fili⁹ fuit. P. S. iurisꝑiti: & ab hoc dr̃ Ci. q̃ hẽbat iuris ciuilis sciẽtiã q̃tacũq; fort accepisse. ℣ Ne. p. Ne statĩ ĩgt rẽliq̃m⁹ cõicia: d̃ qb⁹ mẽ-

SEd ut a laudibus eius ad facta ueniamus. a cõdita urbe usq; ad Aphricanũ & Tiberiũ Longum consules: promiscuus Senatui & populo spectãdorũ ludorum locus erat: nunq̃ tamẽ quisq̃ ex plæbe in theatro ante. P. C. spectare sustinuit: adeo circũspecta nostræ ciuitatis uerecunda fuit.

QVæ quidem certissimum sui documẽtum ẽt illo die exhibuit. quo. L. Flaminius extrema in parte theatri cõstitit: quia a .M. Catone & .L. Flacco censoribus senatu motus fuerat: consulatus iam honore defunctus: frater etiam. T. Flaminii Macedoniæ Philippiq; uictoris: omnes enim eum transire in locum dignitati suæ debitum coegerunt.

De Terentio Varrone.

COnfregit rempublicam Terẽtius Varro Cãnẽsis pũgnæ temerario igressu. Idẽ delatã ab uniuerso senatu & populo dictaturã recipere non sustinẽdo: pudore culpã maxiæ cladis redemit: effecitq; ut acies deorũ ire: modestia ipsius moribus imputaret̃. Itaq; titulo imaginis eius speciosius ñ recepta dictatura: q̃ aliorum gesta ascribi potest.

De Gn. Scipio. & scriba Cicereio.

NOs ãt ad p̃clarũ uerecũdiæ opus transgrediamur: magna cũ inuidia fortuna p̃toriis comitiis Aphricani supioris filiũ Cn. Scipionẽ: & scribã Cicereiũ in cãpũ deduxerat: utq; nimis ipotens sermõe uulgi capebat̃: q; tãti uiri sanguinẽ clientelãq; comitiali certamine cõfuderat. Cæterum crimen eius in suam laudẽ Cicereius cõuertit. Nam ut uidit omnibus se centuriis Scipioni anteferri: templo descendit: abiectaq; cãdida toga: competitoris sui suffragatorem se agere cœpit: ut scilicet præturam melius Aphricani memoriæ concederet: q̃ sibi uendicaret: nec & si maximo uerecundiæ præcio Scipio tũc honorem adeptus est: sed Cicereio magistratus lati sunt.

De. L. Crasso.

ACne protinus comitiis habeamus consulatũ petens. M. Crassus quum oium candidatorũ more circum forum supplex populo ire coge

tionē fecim⁹.⁊ Maiorē ue.ac ſi diceret plus ueneratiōis auctoritati ſcæuolæ:q̄ mgr̄atui quē petebat p̄ſtitiſſe uidet.

OLI. POmpeius āt.m.De uerecūdia magni Pōpeii dicit:q cū acie pharſalica uict⁹ fuiſſet: Lariſſā Theſaliæ ciui tatē ſe cōtulit:ubi Corneliā uxorē ſuā tātiſp locauerat dū uideret exit⁹ belli:ubi cū tot⁹ popul⁹ honoris gratia obuiā ꝓcederet uerecūdia motus:ite inqt & iſtud officiū p̄ſtate uictori.Lucāus:ſed qd opus uicto populis aut urbibus inquit uictori præſtate fidē.⁊ Dicerē: Adulatur.Valerius indignus inquit Pōpeius uinci niſi uictus eſſet a Cæſare:qui tantus eſt imperator:ut ab illo uinci non ſibi turpe fuerit.

reť:nunq̄ adduci potuit: ut id præſente.Q. Scæuola grauiſſimo & ſapiētiſſimo uiro ſocero ſuo faceret.Itaq̄ rogabat eū ut a ſe dū iepte rei iſeruiret diſcederet: maiorē uerecūdiā dignitatis eius:q̄ cādidæ togæ ſuæ reſpectū agēs.

De Pōpeio magno.

POmpeius āt magnus pharſalica i acie uictus a Cæſare: quū poſtero die Lariſſam intraret: oppidiq̄ illius uniuerſus populus obuiam ei ꝓceſſiſſet:ite inqt & iſtud officium præſtate uictori:dicerem non dignus qui uinceretur niſi a Cæſare eſſet ſuperatus:certe modeſtus in calamitate.Nā quia dignitate ſua uti iam non poterat:uſus eſt uerecundia.

De.C.Iulio Cæſare.

QVam p̄cipuā in.C.quoq̄ Cæſare fuiſſe ſæpe numero apparuit:& ultimus eius ſignificauit dies:cum pluribus.n.parricidar& uiolatus mucronibus iter ipſum:& illud tēpus quo diuinus ſpiritus mortali ſecernebať a corpore: ne tribus q̄dem & uiginti uulneribus quin uerecūdiæ obſequereť abſterreri potuit:ſiq̄dē utraq̄ togā manu demiſit:ut inferior pars corporis tecta collaberetur:in hunc modum non hoies exſpirant: ſed dii immortales ſedes ſuas repetūt.

Externa De Spurina.

QVod ſequitur externis adnectā: quia ante geſtū eſt:q̄ æthruriæ ciuitas dareť: excellentis in ea regione pulchritudinis adoleſcens noie Spurina: cū mira ſpecie cōpluriū fœminarū illuſtriū ſollicitaret oculos:ideoq̄ uiris hac parētibus earum ſe ſuſpectum eſſe ſentiret:oris decorem uulneribus confudit: deformitatēq̄ ſanctitatis ſuæ fidem: q̄ formam irritamentum alienæ libidinis eſſe maluit.

De quodā ſene Athenienſi.

ATheniſ q̄dē ultimæ ſenectutis cū ſpectatum ludos i theatrū ueniſſet: eūq̄ nemo e ciuibus ſeſſum reciperet:ad Lacedæmonioſ& legatos forte peruenit:q hominis ætate moti canos eius & annos aſſurgēdi offō uenerati ſunt:ſedēq̄ ei iter ipſos honoratiſſimo loco dederet:qd ubi fieri populus aſpexit maxio plauſu alienæ urbis uerecūdiā cōprobauit ferūt tunc unum e Lacedæmoniis dixiſſe: ergo Athenienſes

OLI. QVā p̄cipuā:Iulius Cæſar q primus imperator rēp.occupauit:cū in capitoliū aſcēdiſſet ubi ſenatus habebaſ & frequētiſſimus tāq̄ illi nouos & amplиſſimos honores demādatur⁹ cōuenerat:iāq̄ parati eēnt iterfectores q in ei⁹ cædē cōſpiraueráť:ubi uidit Brutū ſtricto gladio i ſe ruētē dixiſſe ferť:& tu fili:nā illū nō ſecus ac filiū dilexerat:deide togā ad talos uſq̄ demiſit:ne qd moriēs obſcænitatis oñderet:q̄ magna fuit uerecūdia:ut ēt i ipa morte hōeſtatis memor eēt: nec illū malor& cōſpiratio: aut uulner& atrocitas puerteť potuerūt ut obliuiſceretť uerecūdiæ.Sueto.Cæſar iqt:ut aīaduertit ſe undiq̄ ſtrictis pugiōib⁹ peti:toga caput obuoluit ſimul ſiniſtra manu ſinum ad ima crura deduxit: quo honeſtius caderet etiā inferiore corporis parte uelata.⁊ Diuinus ſpiritus.Quia Cæſar iter deos dicitur eē tráſlatus.⁊ Demiſit: Vſq̄ ad talos.⁊ In hūc modū.Laudat Cæſarem cum aſſentatiōe more ſuo.q.d.Cæſar hoc uno pereundi modo non ſe hominem: ſed deum eſſe declarauit.

Cæſaris i morte uerecūdia

OLI. QVod ſeqť:Ingēti laude p̄ dicāda modeſtia q̄ ſeqť:cui⁹ exēplū tō dicit extremis adiugēdū poti⁹q̄ dōeſticis cū tuſc⁹ eēt adoleſcēs ille de quo loqť: qa uerecūdiā hāc egit ille añquā tuſci eſſent rōana ciuitate dōati.fuit āt eiuſmōi exēplū:qđ ſi in xp̄iano adoleſcēte iueniret una oium uoce laudareť.Spuria p̄ſtātis formæ adoleſcēs: matronar& & uirginū oculis iſidioſus erat: q̄ppe q nō ſine cupiditate aſpici poſſe uideretť:tāta ei⁹ formæ uēuſtas:ut iā uxores & filias habētibus ſuſpectus admodū eēt.hic ergo cū uideret ſe cām eē plerūq̄ diſſidii iter uir& & uxorē adeo moleſte tulit.ut ingreſſus cubiculū:oē& uultus oriſq̄ decorē illaris uulneribꝰ cōfuderit:& ſe cicatricibus aſpectu deformē reddiderit:maluit deformitaté ſuæ caſtitatis eē teſtimōiū: q̄ formā alienæ libidinis irritamētū: ſūt q putāt hūc fuiſſe Spuriná Cæſaris aruſpicē qđ mihi non placet.⁊ Ciuitas dona: Anteq̄ ciues rōani fierēt æthruſci:ná cōſtat æthrurie datā aliq̄n fuiſſe ciuitaté.⁊ Solicitaret ocu.qa q̄cunq̄ icederet mulieres i eū oculos cōiiciebāť:& mouebāť ea& aī:q̄ laſciuioribus oculis eēnt uiris & parētib⁹ ſuſpectiores reddebāť:ut uerſus ille.o facies oculis iſidioſa meis.⁊ Suæ ſan.ut oēs crederēt eū icorruptū & nulla ꝓrſus libidīe uexatū:qđ animi ꝓpoſitū in chriſtiano miris laudibus extolleretur.

Spurina adoleſcens faciem uulneribus deformauit

OLI. AThenis quidam: legati lacedæmonum forte Athenis erant cum ederentur ludi:uenerunt ergo in theatrum & ipſi ſpectatum:& cum iā cōſediſſent omnes & ludi agi cœpiſſent: ingreſſus eſt theatrum ſenex quidam: qui cum ſua quiſq̄ loca occupaſſent totum theatrū circuibat locū quærēs:tādē uenit ad hos legatos: q uiſo ſene aſſurrexere:&

locum ei dedere:tum athenienſes plauſum dedere uidentes tantam legatis ineſſe uerecundiam:quorum unus di xiſſe fertur:athenienſes probe ſcire quid rectum ſit & honeſtum:cæterum illud negligentia prætermittere. Cice/ro in Catone maiore.Memoriæ inquit proditum eſt cum athenis ludis quidam grandis natu in theatrum ueniſ/ſet magno cõſeſſu nuſq; ei locũ datum a ſuis curibus:cũ autẽ ad lacedæmonios acceſſiſſet:qui legati cum eſſent cer/to in loco conſederant:conſurrexiſſe omnes illi dicunt & ſenem ſeſſum recepiſſe:q cũ a cuncto cõſeſſu plauſus eſ/ſet multiplex datus memoriæ proditum eſt dixiſſe ex his quendã athenienſem ſcire q̃ recta eſſent:ſed facere nolle.

quid rectum ſit ſciunt:ſed id facere negligunt.

De amore coniugali. Cap. VI.

OLI. Placido & leui affectu:Trãſit ad Ca/pitulũ de amore cõiugali:ubi eorũ: narrant exẽpla q ſolubili iter ſe di/lectionis nexu fuerũt i ea ſorte copu/lati:ſed more ſuo laudat i hac p̃fatiõe talẽ aio/rũ affectũ. ℣ Cõcitatiorẽ:uehemẽtiorẽ. ℣ Legi/timi amoris: Quia certa lege cõfœderati ſunt uir & uxor.qcqd aũt lege tenet legitimũ dicit. ℣ Stabilitæ:qa nõ ad tẽpus amarũt & ad tẽpus deſtiterunt. ℣ Quia excellẽtiſſima: Vere inquã eſt ardua:qa quæ in aliis magna & ſolẽnia re/cognoſcit erubeſcit: ſi ipſe mediocria nõ p̃ſtet.

Legiti mus amor

OLI. Iberius Gracchus:Cice.li.de diuina tiõe.Quid Tiberius Gracchus.P.fi/lius qui bis cẽſor & cõſul fuit: idẽq; & ſũmus augur & uir ſapiẽs ciuiſq; p̃ſtans.nõne ut.G.Gracchus eius filius reliquit ſcriptũ duobus anguibus domi compræhẽſis aruſpices cõuocauit: q cũ reſpõdiſſent:ſi marẽ emiſiſſet uxori breui tpe eẽ moriẽdũ:ſi fœmi/nã.ipſi:equius eẽ cẽſuit ſe maturã mortẽ oppe/tere:q̃.P.Aphricãi filiã adoleſcentẽ in tẽpeſtiua fata icurrere fœminã dimiſit:ipe paucis dieb9 poſtea mortuus eſt.Plini.li.vii.naturalis hiſto/riæ ca.de pietate. Gracchorũ inqt pater angui/bus cõpræhenſis in domo cũ reſpõderetur ip/ſum dicturũ alterius ſexu interempto: immo uero inqt meũ necate. Cornelia.n. iuuenis ẽ & parere adhuc poteſt:hoc eſt erat uxori parcere & reipublicæ cõſulere.idq; mox conſecutũ eſt. ℣ Obitũ ſuũ:Et ita quoq; fuit: nã Cornelia ſu/perioris Aphricãi filia.T.Graccho uiro ſuo ſu/peruixit. ℣ Itaq; Cornelia:Hanc ut ſupra dixi/mus in ca.de reconciliatis:Gracchus poſt factã ad ſacras mẽſas recõciliationẽ accepit uxorem.

De Admeto rege Theſſaliæ.

CLI. Theſſaliæ rex. Admetus rex theſſa/liæ graui morbo iplicit9 p legatos Apollinẽ de ſalute conſuluit.Apol/lo reſpõdit ita eum uiuere poſſe: ſi quẽpiã inueniret:q uellet ꝓ eo fata ſubire:ten/tatis igit oĩbus ꝓpinquis amicis:clientibus: & ipſis denicq; ſeruis ſola uxor inuẽta eſt: q̃ pro eo mori uoluerit. reprehẽdit aũt & quodãmodo

Admeti uxor pro uiro mori ſuſtinuit

Te theſſaliæ rex Admete crudelis & diri fati crimine ſub magno iudice dãnatũ:q cõiugis/ruæ fata pro tuis ꝓmutari paſſus es eaq; ne tu extiguereris uolũtario obitu cõſũpta:lucẽ ĩtueri potui/ſti: & certe prius parẽtũ ĩdulgẽtiã tẽptaueras fœmineo aĩo ipar inuẽtus.

De.C.Plautio.

Vilior Graccho iniquæ fortunæ uictima q̃uis ſenatorii uir ordinis.C.Plautius Numida:ſed in conſimili amore par exemplũ:morte enim uxoris audita:doloris impotẽs pectus ſuũ gladio per/

deteſtat eũ Valerius q fideliſſimæ uxori ſuperſtes eẽ uoluerit:fuit hæc Alceſtis noĩe filia Pelei patruelis Iaſonis Theſſaliæ regis: fœmina qdẽ formoſiſſima ex q̃ natus eſt Eumelus Admeti filius q ad Throiã cũ aliis græcorũ ducibus ueniẽs.xi.p̃fuit nauibus:hæc uſq; adeo uirũ amauit: ut uolũta/riã pro illo mortẽ ſuſcipere nõ recuſauerit:de qua Seneca in Medea dixit.Cõiugis fatũ redimẽs Pherei uxor impẽ/dit animam marito.Ouidius libro tertio de ponto:de uxore ſua dixit ſi mea mors redimenda foret quod abomi/nor eſſet Admeti coniunx q̃ ſequereris eras.Iu.in ſatyra:credo pudicitiam dixit:ſpectat ſubeuntem fata mariti al/ceſtem:& ſimilis ſi permutatio detur:morte uiri cupiant animam ſeruare catellæ: hanc Plato dicit in ſympoſio propter hoc factum meruiſſe a diis immortalibus: ut ab inferis reuocaretur ad ſuperos. ℣ Sub.ma.iu.ſ. Apollineo.

OLI. Vilior Graccho: Hic ſenatorius hõ fuit dignitate nõ mediocri:cæterũ Graccho lõge iferior: cui nulla in re cõferri poſſe uĩ:niſi i amor cõiugali:adeo miſere uxorẽ amauit:ut audita eius morte ei diuti9 ſupeſ/ſe noluerit:nã ſibi q̃primũ pect9 gladio trãſfixit ĩpatiẽtia doloris quẽ ſupuẽiẽtes amici & domeſtici gra/uiter caſtigarũt:& iceptũ op9 exeq nõ ꝓmiſerũt:q̃q̃ a ꝓpoſito deterreĩ:& a cõſtituta i aĩo ſuo morte re/uocaĩ ñ potuerũt:nã ide amoris arbitris oĩb9 faſcias diſſoluit:uuln9 diſrupit & cõſtãti aĩo ſpiritũ emiſit. ℣ Vilior: Qui nõ tãtæ dignitatis fuit. ℣ Iniq̃ fortunæ uictima: q̃uis. ℣ Sæuæ.quæ illorũ amorẽ diremit. ℣ Impotẽs pectus ſuum gladio percuſſit:Impatiens. ℣ Occaſio data:ſcilicet abſentibus amicis. ℣ Faſciis:quibus erat alligatus.

Iusdem nois. Hoc fuit cõfecto iã bello maccdonico: in quo Romani quorũdã Asiæ populorũ armis & opa fuerãt usi: debellata ergo ꝓuincia & paratis rebus oĩbus: cũ ad socios remitterent classem: ei legatiõi præfecere. C. Plauciũ senatoriũ uirũ & i republica nõ obscurũ: qui cũ Tarẽtũ ꝓueniſſet uxor eius Horestilla quã itineris comitẽ secũ adduxerat morbo implicita perit: cuius mortẽ cũ æquo aĩo ferre nõ posset iter ipiam funeris officiũ stricto ensi icubuit: & ita quos semel fortuna cõiunxerat mors nõ diremit: nam uterq; eodẽq; rogo cremati & eodẽ sepulchro cõditi fuerũt tituluſq; sepulchro inscriptus φιλουντων ταφος amãtum monumentũ. ℣ Vngendi: & apud maiores cadauera ꝓciosis qbusdã unguentis deliniebant: & i rogis multa simul aromata cũ cadauerib9 cremabant: unde legit de Sylla tantã multitudinẽ aromatũ fuisse in eius rogo cõsumptã ut imago eius his unguẽtis effigiẽ quãdã cõtraxerit. Verg. in. vi. de miseno: corpusq; lauãt frigẽtis & ungunt. ℣ Nec dubito: Loquit secũdum epicureos q dicebãt nullum sensum remanere post mortẽ: sed oĩa pariter cũ corpore extingui. ℣ Consortionem: Coniunctionem.

Vngẽtorum multitudo i Scyllæ funere

OLI.

Onsimilis affectus Iuliæ. Iulia Pompeii morit. Plut. in uita Põpei sic tradit. comitiis ædiliciis cũ máus qdã conseruissent & circa Põpeiũ multi cecidissent: cruore cæsaꝝ ꝓfusus uestes mutauit: & cũ multus seruoꝝ tumultus ad ædes ei9 fieret iterferẽdũ uestes puella pregnãs uisa cruenta toga cõcidit: nec multo post abortiuũ enixa periit. ℣ Aedilicijs co. Quib9 creabant ædiles. ℣ E cãpo. s. Martio ubi habebant comitia. ℣ Exanimis. Mortua ná inter exanimũ & exanimatũ hoc itereſt: q exanius dr mortu9. Ver. Exanimũq; auro corpus uẽdebat achilles. Exanimatus. uero metuẽs & ꝓterrit9 idẽ Exaniata sequẽs ipigeret agmia muris. ℣ Cõsternatiõe. Mẽtis cõturbatõe: ná ꝓsternat9 mẽte ꝓturbat9 & subito casu ꝓterrit9 a sternuto deductus qa cũ sternutam9 toto corpe cõmouemur. ℣ Orbis detrimẽto. qa post hui9 mortẽ secura bella ciuilia iter Cæs. & Põp. q̃ totũ terraꝝ orbẽ graui clade ꝓcusserũt. ℣ Cõis sãguinis uículo. Hac una. s. affinitate: qa si uixisset Iulia potuit Põpeium eũ socero prẽ suo i ꝑpetua cõcordia tenerẽ.

OLI.

℄ Hac una affinitate. Inde Luc. pharsaliæ prio. Nam pignora iuncti sanguinis: & duro ferales omine tedas Abstulit ad mães pcaꝝ Iulia sæua intercepta manu. Quod si tibi fata dedissent Maiores in luce moras: tu sola furentem Inde uirum poteras: atq; hinc retinere parentem Armataſq; manus excusso iungere ferro.

THE.

Vosquoq; castissimos ignes Porcia. Porcia Catonis filia uirũ suũ Brutũ tãtopere amauit ut audita eius morte cũ illi supesse nullo modo uelet: nec ferrũ daret quo se trãsfigeret: ná ab ea oẽ telorũ genus a domesticis hoc ipsum timẽtibus fuerat amotũ: nouã ipsa mortis uiã inuenerit: ná carbones ignitos auidissime hausit: & nouo læti genere cõsumpta ẽ: hæc ut i ca. de fortitudine dixius cognito uiri cõsilio qd̃ de iterficiẽdo Cæsare cũ Cassio cœpat: prius q̃ tãtũ facinus aggrederet Brutus expiri uoluit nunqd posset fortiter mori si res marito ifeliciter cessisset & accepta nouacula simulãs ungues uelle ꝑcidere manũ sibi non leuiter sauciauit. ℣ Ignes castissimos. amores pudicissimos. Vergilius. Et ceco carpitur igni. i. amore. ℣ Admiratiõe. non solum laude. ℣ Virum brutum cognoscere. M. Brutus ut quidã uolunt Seruiliæ Catonis sororis filius portiam Catonis defuncto priore marito duxit uxorem. ℣ Philippos. scilicet campos uidelicet in Thessalia. ℣ Victum: ab Antõio & Augusto.

OLI.

De Porcia Catonis filia uxore Bruti.

. M. Bruti occaſ9

p Patris exitum, quia sicut pater, s. Cato uticensis post reipub. partes in Aphrica profligatas: ubi uidit nullam sibi libertatis spē esse relictam maluit sibi fortiter mortem inferre q̄ in tyranni seruitutem concedere: ita tuo Portia uiriles magis q̄ muliebres animos gerens: sed fortasse facinus tuum aliquanto fortius fuit patris facinore: nā ille usitato modo moriendi se occidit: scilicet gladio: tu uero inusitato genere mortis: idest carbonibus.

OLI. Artemisia

SVnt & alienigenæ, transit ad externa quor̄ primū ē Artemisiæ regiæ filiæ Lygdami Alicarnasei: & uxoris Mausoli regis cariæ q̄ uirū amasse fert supra oēs amorū fabulas ultraq; affectiōis humānæ fidē. Mausolus ár fuit ut Cice. refert rex terræ Cariæ ut qdā historiarū græcarū scriptores, puinciæ græciæ p̄fectus: quē græci σατραπην uocant: is Mausolus ubi fato, pfunctus est iter lamēta & māus uxoris funere magnifico sepultus ē, artemisia luctu & desiderio mariti flagrās ossa cinerem q; eius mixta odoribus cōtusaq; i pulueris faciē aq̄ īdidit ebibitq;, multaq; alia uiolētis amoris īdicia fecisse dicit molita quoq; ē igēti īpetu opis cōseruādæ mariti memoriæ cā sepulchrū illud memoratissimū dignatū q; numerari iter septē oium terrarū spectacula, id monumētū Artemisia cū diis manibus sacris Mausoli dicaret agona id ē certamē laudibus eius dicundis fecit posuitq; p̄mia pecuniæ aliarū q; rer̄ bonar̄ amplissima, ad eas laudes decātādas uēisse dicunt Theopōpus, Theodoctes, & Naucratites & ut qdā uolūt Isocrates huius ār certaminis uictorē Theopōpum fuisse tradūt: is fuit Isocratis discipulus Cic. tusc. li. iii. Et Artemisia inqt illa: Mausoli cariæ regis uxor: q̄ nobile illā Halicarnasi fecit sepulchrū quoad uixit sp uixit ī luctu, eodēq; ēt cōfecta cōtabuit: huic erat illi opinio quottidie recēs, q̄ tū denic̄ appellabat recēs cū uetustate exaruit. Strabo li. xiiii. tū Halicarnasus inqt prīcipū Cariæ regia q̄ prius zephira hoc in loco ē Mausoli sepulchrū: unū e septē spectaculis qd illi Artemisia uxor cōstruxit. Ité paulo īferius: nā hecatonn9 Cariæ rex tres habuit, filios Mausolū, Idreū & Pyxodarum: & filias duas e qbus Artemisia grādior Mausolo ex fratribus grandiori nupsit secūdo uiro: Idreo altera soror data ē noīe Ada: Mausolus itaq; regnauit: quo mortuo uxor imperium habuit: quæ illi sepulchrum construxit Artemisia tabe consumpta propter luctum quem ex uiro suo susceperat: hæc Strabo, qui non conuenit cū Herodoto de Artemisia, nam Herodotus hoc historiarū, viii, dicit Artemisiā ligdami Halicarnasei non Hecatonni cariæ regis filiā fuisse, ℣ Ad septem miracula, puecti Pli. lib. xxxvi. naturalis historiæ hoc inter septē mūdi miracula cōnumerari dicit, Sculptūq; fuisse: a quattuor hoīum p̄stātissimis, Scopa Brya, Timotheo & Leochare patere ab austro & septem trione sexagēos ternos pedes, Breuius a frōtibus, toto circuitu, pedes quadringētenos undecim attoli in altitudinē, xxv, cubitis: cingi colūnis, xxxvi, ab oriente cælasse scopā a septētriōe Bryā, a meridie Timotheum, ab occasu leocharē, & subiūgit Artemisiā reginam tanti opis auctorem opere nundum absoluto perisse, Sculptores tamen inde non recessisse nisi prius perfecto opere, quod suæ gloriæ & ipsorum arti perpetuum monumentum fore uiderent. Cuius rei multi meminere scriptores atq; poetæ,

OLI. Hipsycratea Mithridatis uxor Mithridatis pōti rex

HIpsycratea quoq;. De effuso amore Hipsycrateæ reginæ uxoris Mithridatis regis pōti dicit, quæ mutato fœmineo cultu spretoq; matronali decore cuius auidæ nimium solēt esse mulieres uirilem habitū sumpsit, capillos incidit: equos & arma tractauit: ut in omni fortuna uirum sequi posset quē a Pōp, iuperatum per solitudines & barbaras gentes fugientē mira quadam animi & corporis fortitudine comitata est hæc sibi dissuadenti uiro dixisse fertur, quos sors una coniunxit his debet quo res eūq; cadāt unū & cōe periculū una salus ambobus eē. Hic Mithridates pōti & Bithynæ rex inclytus fuit de quo Pli. li. xxv. nat. hi. sic tradit Mithridates maximus sua ætate regū quem debellauit Pompeius omnium ante se genitorū diligentissimus uitæ fuisse argumentis præterq̄ fama intelligitur uni ei excogitatū quotidie uenenū bibere p̄sumptis remediis, ut cōsuetudine ipsa innoxiū fieret, de cuius memoria paulo īfra sic inqt, illum solū mortaliū Mithridatem, xxii, linguis locutum certum est nec subiectis gētibus ullum hoīem per interpretē appellatum ab eo annis, lvi, quibus regnauit, quod & Gellius & Solinus affirmauit q quod maius ē unumquēq; suo noīe ex tot milibus appellare soli tum fuisse dicunt proinde lingua & oratione uniuscuiusq; non minus scite q̄ si gentilis eius fuisset locutum fuisse. De cuius morte uaria tradunt auctores nam alii dicunt uictum a Pompeio, cum sibi mortem inferre decreuis-

Externa.

SVnt & aliēigēi amores iusti obscuritate ignorantiæ non obruti. e quibus paucos attigisse satis erit. Gētis Cariæ regina Artēisia uir̄ suum Mausolū fato absumptum quātopere desiderauit: leue est post conquisitor̄ ois generis honorum monumentiq; usq; ad septem miracula, puecti magnificētiā argumētari. Quid. n. aut eos colligas: aut de illo iclyto tumulo loquere? quō ipsa Mausoli uiuum ac spirans sepulchum fieri concupierit? eorum testimonio qui illam extincti ossa potioni aspersa bibisse tradunt.

De Hipsycratea Vxore Mithridatis.

HIpsycratea quoq; regina Mithridatē coniugē suū effusis caritatis habēnis amauit: pp quē præcipuū formæ suæ decorē in habitum uirilem conuertere uoluptatis loco hūit: tonsis. n. capillis quo se & armis assuefecit: quo facilius laboribus & periculis eius interesset q̄net uictum a. Gn. Pō. per efferatas gentes fugientem aio pariter & corpe ifatigabili secu-

set. Violētissima uenena sūpsisse deniq; se gladio trāsfixisse Pli. de uiris illustribus dicit illū uenenū sumpsisse quo tarde agēte pcussorē gallū atroci uultu territū reuocasset. i. cædē suā manū trepidātis adiuuisse. Alii uero acutissimo ueneno extinctū fuisse asserūt: quoꝝ opinionē Lucan⁹ secutus ē li. i. cū dixit. post cilicasq; uagos. & lapsi pōtica regis. Prælia barbarico uix cōsumata ueneno. ꝙ Mithridatē cōiugē. sūt q dicāt. nō mithridatis uxorē fuisse sed cōcubinā: cui⁹ snīæ ē Plutar. i uita Pōpei. ꝙ Tōsis capillis: more uiroꝝ. ꝙ Efferatas: crudeles & barbaras. Vex quid asiæ pp Artemisiā. ꝙ Quid latebras pōti. pp Hipsycratæā Mithridatis uxorē. ꝙ Toti⁹ græ. de. Nā Lacedæmones aliquando græcorum principes fuere subactis Athenensibus. ꝙ Specimen. Experimentum. Tantū ꝙ Tātum nō: peculiare Valerii dictum ferme. non

ta est cuius tāta fides asparū atq; difficiliū rerum Mithridati maximū solaciū & iocundissimū lenimentū fuit: cū domo. n. & penatibus uagari se credidit uxore simul exulāte.

De Lacedæmone.

VErū qd Asiā? qd barbariæ imensas solitudines? qd latebras pōtici sinus scrutor? quum splēdidissimū totius Græciæ decus lacedæmon pcipuū uxoriæ fidei specimē tātū nō nris ostētēt oculis? plurimis & maximis: prīæ suæ laudibus admiratiōe facti cōparandum.

De Minyis.

MInyæ quorū origo ex iclyto sociorū Iasonis nūero lemnioꝝ ī īsula cōcepta p aliquot seculoꝝ uices stabilis ī sede māserat: a pelasgicis expulsi armis aliēæ opis idigētes excelsa Taygetorū mōtiū iuga supplices occupauerūt: quos Spartana ciuitas respectu tyndaridaꝝ: nāq; in illo nobilis famæ nauigio destinatū sideribus par fratrū fulserat deductos ide legibus cōmodisq; suis imiscuit: sed hoc tantū beneficiū ī iniuriā: benemeritæ urbis regnū affectātes uerterūt: igit' publicæ custodiæ iclusi capitali seruabātur supplicio: qd cū uetere īstituto Lacedæmonioꝝ nocturno tpe passuri eēnt: cōiuges eoꝝ illustris ibi sāguinis: uelut allocuturæ pituros uiros īpetrato a custodib⁹ aditu carcerē itrauerūt: cōmutataq; ueste p simulatiōnē doloris uelatis capitib⁹ eos abire passæ sūt. Hoc loco qd aliud adiecerim? q̄ dignas fuisse q̄bus Minyæ nuberēt.

De Amicitia. Cap. VII.

COntēplemur nunc amicitiæ uinculū potēs: & pualidū neq; ulla ex pte sanguinis uiribus īferius: hoc ēt certius & exploratius: q; illud nascēdi fortuitum opus hoc uniuscuiusq; solido iudicio icohata uolū-

MInyæ quorū origo. Minyæ populi Thessaliæ una cū Iasone & ceteris argonautis: ad īsulā Colchos nauigarūt ad aureū uellus rapiēdū. Vnde Oui. lib. vii. metamor. lāq; fretū Minyæ pagasea puppe secabāt. ī reditu suo Lēnū īsulā tenuerūt ī q̄ diu cū habitassent orta seditiōe ide pulsi a pelagis taygeta montes occupauerunt: quos Spartāi cōmiseratiōe cōmoti cū nobilitate generis tū memoria Tyndaridaꝝ q spartani fuere & Iasonis comites: q̄si cōsanguineos eos benigne susceptos ciuitate donarūt quietiā uirgines ex nobilissimis lacedæmonū natas matrimōio iūxere. Hi postea cū magnas opes adepti cēnt ad eā īsaniā uenere. ut rēp. occupare uellēt. qd cū Spartāi sensissēt eos ī carcerē cōiecerūt & capite damnarūt uxores eoꝝ mutata sorte illos a morte uindicarunt. simulātes. n. se uelle pituros uiros extremū alloq carcerē ingressæ. uestes cū uiris mutarūt: quo habitu illi tecti īcolumes aufugere. ꝙ Cōcepta īsula. ibi. n. argonaute benigne excepti fuere ab Hipsypyle regia Lēni. ꝙ Taygetoꝝ mōtiū. Mōtes sūt laconiæ īter Lacedæmona & mare positi. & declinat. taygetus ti. Lucanus gelidiq; ī culta iuuētus Taygeti. Ver uero taygeta dixit. li. Georgicoꝝ. ii. Virginibus bacchata lacenis Taygeta: Sed lib. iii. taygetus declinauit: Vt taygeticq; canes domitrixq; epidaurus equorū. ꝙ Respectu tyndaridaꝝ. s. castoris & pollucis: q louis & ledæ filii fuerūt. Leda uero tyndari uxor q̄ cū Ioue sub cygni forma cōcubuit: & gemina pepit oua: ex quoꝝ altero nati sunt pollux & castor: ex altero Helena & Clytēnestra: ergo tyndar⁹ horū fuit nō uerus: sed putatiuus pater. ꝙ Destinatū syderibus qa pollux & castor dicuntur inter sydera fuisse relati. ꝙ Par fratrum: quia gemini fuerūt eodē partu nati. ꝙ Legibus cōmodis. Quia fuerūt ciuitate donati. ꝙ Publicæ custodiæ: In carcere nā græci φιλακα dicunt custodiā & carcerem. ꝙ Nocturno tempore: mos erat Lacedæmoniorum nocturno tempore de noxiis sumere supplicium. ꝙ Illustris: sanguinis. Quia nati ex nobilissimis Lacedæmonum erant. Par fratrum

¶ Minyæ. Quom Tyrrhenoꝝ manus Imbrū Lēnūq; īsulas occupassent: ex acticis mulieribus liberos susceperūt. Hos postea Atheniēses ut semibarbaros ex īsulis exegerūt: ii Tænaꝝ pfecti quō Seruili bello Spartāis egregiā nauassent operā ī ciuitatē cōditiōe atq; ipsi erāt recepti cōnubia cōtraxerūt. excluſi tamē ab honorib⁹ & a curia uenerūt ī suspitionē: q̄si res nouas molirent. eaq; de cā cōprēsi tenebant ī custodia: donec habita q̄stiōe cōperti carnifici traderentur. Interea corū cōiuges ī custodiā sæpe uenire: suppliciter orare: cōtēdere: ut ad uiros admitterentur: ægre tandē impetrauerunt. Itaq; eoꝝ cōsilio raptim cum matronis mutata ueste: uelatiq; caput muliebrem in modum e carcere se proripuerunt. hīstoriam scribit Plutar. & Macedo Polyænus in. vii. Strategematon. THE. Taygeta mōtes

¶ Contēplemur nūc amicitiæ. Nō discedit a cōsuetudie sua. Valerius ut ad capi. trāsiturus pfationē pmittat ī q̄ rē de q̄ dicturus sit cōmēdet. Hoc pemio laudat amicitiā quā sanguinis necessitudini pstare dicit: qd & Cic. ī lib. de amicitia sentit: & Isocrates affirmat: Sūt āt q dubitēt ī nūero uirtutū ponenda ne sit amicitia: qa dicūt uirtutes de genere bonoꝝ eē: q̄ pp se expetunt': amicitiā uero nō pp se sed pp ali- OLI. Amicitiæ laus

ud expetiť uidelicet ꝓp utilitatē:nā oēs uolūt amicos hēre diuites & potētes uñ utilitatē cōſeq; poſſint:nō igiť i numero uirtutū dicūt eē ponēdā. Sed alii q uī amicitiæ & ꝓprietatē altꝰ ītuenť & de uera amicitia ſentiūt:dicūt oīno iter uirtutes eē cōnumerādā:qa nō ꝓp aliud ſed ꝓp ſe appetať uera amicitia fructūq; amicitiæ uolūt ipſā amicitiā eē:qđ ēt Ci. li. de amicitia & de natura deoꝝ ſentit dicit. n. Carū ē ipſū amoris uerbū ex quo amicitiæ nomē ductū ē:quā ſi ad fructū noſtrū referamꝰ nō ad eoꝝ cōmoda quos diligimꝰ:nō erit iſta amicitia:ſed mercatura q̄dā ſuaꝝ utilitatū. deīde ſubiūgit: prata & arua & pecudū greges iſte mō diliguntť:q; fructus ex his capiuntť hominū caritas & amicitia gratuita ē:q̄to igitur magis deoꝝ:q nulla re egētes iter ſe diligūt & hominibꝰ cōſulūt. Qđ uero ꝓpiq;tate pſtet:hoc mō ꝓbat Ci. q; ex ꝓpiq;tate beniuolētia tolli p̄t ex amicitia nō poteſt:ſublata. n. beniuolētia amicitiæ nomē tolliť: ꝓpiquitatis Remāet:ergo illud ī quo neceſſario beniuolētia ꝓmanet anteponēdū ē ei a quo bēiuolētia remoueri p̄t atq; amicitia eiuſmōi ē. ē át amicitia ut a Ci. diffiniť ur:diuinaꝝ hūanarūq; reꝝ beniuolētia & caritate cōſenſio. Salu. uero:idē uelle & idē nolle uerā eē dixit amicitiā. ⁊ Vinculū. Cōiūctionē. ⁊ Inferiꝰ. Immo ut dicius anteponēdū ut ſit. liptote. ⁊ Fortuitū opꝰ:Ita quoq; Socrates ſentit q ī deligēdis amicis αἱρεσιὸ ἀνάγκησκρειτ/ τῶν eē cēſet. i. electionē neceſſitate meliorem. ⁊ Itaq; celeriꝰ. Minꝰ. n. reꝑhēſiōis hēt:q reſpuit ꝓpinquū q̄ amicū. ⁊ Auerſere. Pro auerſeris cō temnis q̄ſi ītueri nolis. ⁊ Altera. ſ. ꝓpinquitas q̄ nō ſine iniq;tate dirimiť. ⁊ Altera. ſ. amicitia quā delectā reſpuere ab icōſtātia & leuitate ꝓficiſciť. ⁊ Cincta. Inſtructa & q̄ſi munita. ⁊ Sinceræ fidei. Puræ & nō ſimulatæ. ⁊ In rebus aduerſis. Reuera ita ē Nullū. n. ueræ amicitiæ teſtimoniū certius & maius eē poteſt quā in aduerſis rebus ſemꝑ amicis adeſſe:nā ut inq; Ci. ſicut hyrūdines æſtiuo tēpore ꝑſto adſunt ſuperueniēte frigore pulſæ recedūt:ita falſi amici ſereno tēpore uitæ ꝑſto ſunt & iuuāt ſimul atq; hyemē fortūæ uiderint deuolāt oēs ac deſerūt. ⁊ Quicq; ꝑſtať. Nihil ē qđ a te ſpare nō poſſit cui fueris ēt ī aduerſis opitulatus. ⁊ Accedit. Adiūgiť. ⁊ Præſidii:ut ſuccurrāt. ⁊ Solatii:Vt recreent & cōſolentť. ⁊ Infractæ fortūæ: Pro ualde fracte fortūæ:nam ī auget hoc loco Ver. Turnus ut ifractos aduerſus marte latios.

Amicitia unde

Auerſor

Infractum

NEmo de ſardanapali familiaribus:Incipit exēplo ꝓbare qđ ꝑfatione dixit. Sardanapalus rex ultimus. Aſſyrioꝝ fuit muliere corruptior:ad quē uidēdū:qđ nemini concedebať cū præfectus eius Arbactus nomine quem medis præpoſuerat:magna ambitione ut intromitteretur ægre obtinuiſſet: inuenit eū inter ſcortorū greges purpuras colo filātē:& muliebri habitu cū mollicie corporis:& oculoꝝ laſciuia oēs fœminas antecedentē:pēſa & inter uirgines partientē q̄bus uiſis īdignatus:tali fœminæ tantos uiros eſſe ſubiectos:tractantiq; lanā ferrū & arma habētes parere ꝓgreſſus ad ſocios: quid uiderit refert:negat ſe ei parere poſſe qui ſe fœminā malit eſſe q̄ uiꝝ:fit igiť coniuratio:bellū Sardanapalo inferť:quo ille audito:nō ut uir regnū defenſurus ſed metu mortis ut mulieres ſolent:primo latebras circūſpicit mox deīde cum paucis: & incōpoſitis in bellū ꝓgreditur. Victus in regiā ſe recepit:ubi extructa incēſaq; pyra:& ſe & diuitias ſuas præcipitauit ī ignem hoc ſolū imitatus uirū. ſed anteq; moreretť iuſſit (teſte Cic. li. v. tuſculanarū) uerba hæc buſtui ſuo inſcribi:hæc habui quæ edi quæq; elaturata libido hauſit: Alia iacent multa & p̄clara relicta. Scribiť autē ſimpliciter & habet accentū ī penultimā:q̄ ſane ꝓducitť. Iuue. in ſatyra oībus in terris:& Venere & cænis & plumis Sardanapali. Strab. lib. xiiii. Eſt Anchiale īquit Paulo ſupra mare ſita:Sardanapali opus ut Ariſtobolus ſcribit:ubi Sardanapali monumētum eſt. Et lapidea ſtatua q̄ dextræ manus digitos cōmittit & quaſi cōplodit. q̄dam dicūt ibi epigramma eſſe aſſyriis litteris inſculptū:huiuſmodi. Sardanapalus Anacyndaraxis filius Anchialem & tarſum una die condidit. Ede bibe lude: & cum te mortalē noris præſentibus exple deliciis animum:poſt mortem nulla uoluptas: nāq; ego ſum puluis qui nuper tanta tenebam. hæc habeo q̄ edi quæq; exaurata libido hauſit. At illa manēt multa & præclara relicta:hoc ſapiens uitæ mortalibus eſt documentum. Chœrilus horū meminit. ⁊ Horeſtes pylade. Pylades & horeſtes iter admodū pauca uerorū amicorum paria connumerātur qui ut a Pacuuio introducuntur cum in tauricam regionē ueniſſent deponēdi furoris gratia:quo poteſt cæſam matrem uexebatur horeſtes: & a rege cōprehēſi eēnt ꝙ ſimulacrum palladis inde auferre uoluiſſent:idq; culpa horeſtis foret:qui cū Iphigenia

OLI. Sardanapalꝰ in ſybilia

tas contrahit. Itaq; celerius ſine reprehenſione propinquum auerſere:q̄ amicū. quia altera direptio utiq; iniquitatis:altera utiq; leuitatis crimini ſubiecta eſt. Cum enim deſerta ſit futura uita hominis nullius amicitiæ cincta præſidio: tam neceſſarium ſubſidium temere aſſumi non debet: ſemel autem apprehenſum recte ſperni nō conuenit. Sinceræ uero fidei amici precipue in aduerſis rebus cognoſcunť. in q̄bus quicquid præſtatur totū a cōſtanti beniuolentia ꝓficiſciť: felicitatis cultus maiore exparte adulationi q̄ caritati erogatus certe ſuſpectus eſt: perinde ac plus ſemꝑ petat q̄ impē dat. Accedit huc ꝙ infractæ fortunæ homines magis amicorum ſtudia deſiderāt uel præſidii uel ſolatii gratia. nam læta quidem & proſpera negocia (utpote cū diuina ſuffragatione foueantur) humana minus indigent. Tenatius igitur eorum nomina poſteritatis memoria apprehendit qui aduerſos amicorum caſus non deſeruerūt:q̄ qui proſperū uitæ curſum comitati ſunt.

De Horeſte & Pylade.

NEmo de Sardanapali familiaribꝰ loq;tur Horeſtes Pylade pene amico q̄ Agamēnōe p̄cs notior ē. Siq;dē illoꝝ amicitia ī cōſortiōe deliciarū & luxuriæ contabuit:horꝝ duræ atq; aſpæ cōditionis ſolatiū ipſaꝝ miſeriaꝝ experimēto enituit. Sed quid externa attigo? quū domeſticis prius liceat uti?

sorore cõuenerat de furto capitis eũ damnauerat: tanto se inuicem amore tenebant: ut cum rex uellet horestem interficere: nec uter eorum esset: Pylades se horestem esse asseuerabat, ut pro horeste interficeretur: nec minus horestes se profitebatur ut erat: de his ergo nulla ætas conticescet. Tullius in Lælio, cum ignorante uter esset horestes Pylades se horestem esse diceret: ut ille necaretur: horestes autem ita ut erat horestem se esse perseueraret, stantes plaudebant in re ficta. ℣ Horestes pylade notior: cum quo nutritus perpetuo uixit: & illum Pylades in furorem uersus ut inquit Ver. & furiis agitatus Horestes: diu furere non est passus: sed eum ad tauricam regionem deduxit. Vnde Ouid. libro secundo de ponto: Affuit Iasano Iuuenis phoceus horesti: Martialis. Te fingẽte nefas pylade odisset horestes.

De Tiberio Graccho &. C. Blosio.

INimicus patriæ fuisse Gracchus existimatus ẽ nec immerito: quia potentiam suam saluti eius prætulerat: q̃ cõstantis tamen fidei amicũ & in hoc tam prauo proposito. C. Blosium cumanũ habuerit operæprecium est cognoscere: hostis iudicatus ultimo supplicio affectus: sepulturæ honore spoliatus beniuolentia tamen eius non caruit. Nam quum senatus Rutilio & Lemnati cõsulibus mãdasset ut in eos qui cũ Graccho consenserant: more maiorum animaduerterẽt: & ad Lælium cuius cõsilio præcipue cõsules utebantur: pro se Blosius deprecatũ uenisset: familiaritatisq; excusatione uteret: atq; is dixisset: Quid si te Gracchus tẽplo Iouis optimi max. faces subdere iussisset: obsecuturus ne illius uoluntati pp istã quã iactas familiaritatẽ fuisti? Nunq̃ istud inquit Gracchus imperasset. satis imo etiã nimiũ. totius nãq; senatus cõsensu damnatos mores defendere ausus est.

VErũ qđ sequit multo audacius: multoq; periculosius: cõpressus enim pseueuerãti interrogatione Lælii in eodem constãti gradu stetit: seq; ẽt hoc si modo Gracchus annuisset facturum respondit. Quis illum sceleratũ putasset si tacuisset? Quis non etiam sapientem: si pro necessitate temporis locutus esset? At Blosius nec silentio honesto nec prudenti sermone salutem suam ne qua exparte infelicis amicitiæ memoriam desereret tueri uoluit.

De. G. Gra. & Põ. & Lectorio amicis.

IN eadẽ domo æq̃ robusta cõstantis amicitiæ exempla oboriunt. pstratis. n. iã & pditis. G. Gracchi consiliis rebusq; : quũ tota eius cõspiratio late q̃reret: desertũ omni auxilio duo tãtũ amici

OLI. IGNimicus patriæ. Sæpius dictum est duos Gracchos Tiberium & Caium fratres ob grauissimas seditiones quas in populo suis legibus excitabant hostes a senatu fuisse iudicatos: & utrunq; a nobilitate cæsos: alterum a Nasica: alterum ab Opimio: horum uero socios & cõsiliorum participes pari ratione senatus damnauit: & in eos more maiorum animaduertendum censuit. C. itaq; Blosius: qui. T. Gracchum secutus fuerat die dicta cum in senatum ad Lælium: cuius hospes erat pro se deprecatum ueniisset: hanc ut sibi ignosceret causam afferebat q; tanti Gracchum feciisset: ut quicquid ille uellet sibi faciẽdum esse putaret. Cui Lælius dic iquit. Si Gracchus te in capitolium faces ferre uoluisset: nunquid feciisses? tum ille nunquam id quidem uoluisset Gracchus: sed si uoluisset paruissem. quæ uox licet amicitiæ uim maximam habere uideatur: amentis tamen potius q̃ amantis fuisse iudicatur cum in ipso salutis discrimine tam nefarium facinus profiteretur se fuisse facturum: & Hercle ita fecit: atq; etiam plusq̃ dixit: non enim ille paruit Tiberio Graccho sed præfuit: nec se comitem illius furoris sed ducem præbuit: quo tandem cæso Blosius ad Aristonicum regem cõfugit: profligatis deinde rebus aristonici: mortem sibi cõsciuit: unde Cicero Itaq; hac amẽtia quæstione noua perterritus in Asiam profugit: & ad hostes se cõtulit: ubi pœnas reipublicæ graues iustasq; persoluit. ℣ Blosium cumanum: a cumis ciuitate campaniæ iuxta baias. dicimus cumanus na. num. & cumeus a. um. Virgilius: Vltima cumæi uenit iam carminis ætas. A como uero galliæ cisalpinæ ciuitate dicimus comensis & comẽse. ℣ Operæprecium. utile pulchrum & delectabile: sed operæprecium dicitur utile: quia laboris precium est ipsa utilitas. ℣ More maiorum. quia maiores non solum principes alicuius coniurationis damnarunt: sed eorum quoq; socios pari pœna puniendos esse censuerunt. ℣ Faces subderes. subiiceres faces ut capitolium incenderes. ℣ Satis immo nimium: Blosius hoc uno responso satis & plusq̃ satis amicitiam testatus erat. cum illius mores defenderet qui fuerant ab uniuerso senatu damnati. ℣ Compressus. constrictus. coactus: quia Lælius persaueranti interrogatione illum urgebat. ℣ Annuisset feciissem inquit: si modo capite uel oculis innuisset: nedum uerbo imperasset.

Blosii fides & amor i Grachum

IN eadem domo æque robusta. Magnum fuit Blosii constantis amicitiæ testimonium quod uero sequitur longe maius: & utrunq; ĩ domo Graccho rum factum est: nam Pomponius & Lectorius tanta fide & constantia sunt. C. Gracchi amicitiam prosecuti ut pro illius protegenda salute mortẽ ultro oppetere non dubitauerint: nam post latas leges: quas supra memorauimus cum turbulentissimas in urbe seditiones excitasset: Tãdem senatui grauẽ & intollerabilem. L. Opimius Cõos. cum armata manu tanq̃ hostem insecutus est: hunc igitur fugiẽtem Pomponius & Lectorius suis corporibus protegere conati sunt. nam alter portam trigeminam occupauit & persequentium impetum solus tamdiu sustinuit donec telis undiq; peti-

OLI. Pomponiꝰ rius

tus:& uulneribus confossus expiraret. Alter pontem sublicium suis armis & corpore iter/ clusum donec Gracchus pertransiret:non pri/ us deseruit q̄ multitudine obrutus conuerso in se gladio agili saltu se dedit in Tiberim.

Trige/ mina porta

℣ Trigemina porta.Dicta per quam trigemi/ ni fratres.Horatii exierunt contra curiatios de summa imperii certaturi:ut inter imperato/ res conuenerat.Horatius cocles: qui Porsenæ regis exercitum tamdiu solus sustinuit in pon te donec a tergo fractus pons præclususq; ho/ stibus aditus fuit:ut in ca.de fortitudine dixi/ mus.Quam igit caritatem in eo pōte Cocles patriæ præstitit:eam lectorius scelerato ami/ co dedit.℣ Materni aui.Scipionis superioris.

OLI.

IVcius autē Rheginus.C.Manlius. &.Quin.Seruius Cepio proconsu/ les aduersus gallos Cymbros: Se/ nones:& Teutones missi prælio ui cti:& binis castris exuti sunt militum milia .lxxx. Cæsa secundum auctionem Ceponis: cuius temeritate clades accepta fuerat damna/ ti:& eorum bona publicata sunt: Hic autem Fabio successerat qui rebus in Hispania pro/ spere gestis labem imposuerat pace cum Viria to fugitiuorum duce æquis conditionibus fa/ cta:qui deinde Viriatus a proditoribus huius Seruilii Cepionis: consilio interfectus est: ab exercitu suo multum deploratus: ac nobiliter sepultus: uir duxq; magnus: & per tres & ui/ ginti annos quibus cum Romanis bella tra/ ctauit: frequenter superior. Hunc igitur Ce/ pionem in uincula coniectum.L.Rheginus ui amoris impulsus custodia liberauit: & fugæ illi se comitem dedit.

OLI. Amici tiæ uis

PRo magnum & inexuperabile tu/ um nomen. Ad amicitiam apo/ strophat tanq̄ ad cœleste numen cuius potentiam nimiam esse di/ cit:ut cogere possit etiam homines pro se fide/ liter colenda:ea facile contemnere quæ prima putant:opes: dignitates:honores: potentiam: salutem deniq; ipsam.℣ Admirabile opus tu/ um:scilicet o amicitia quod a.L.Rhegino fa/ ctum est fuit admirabile:sed quod Volumni/ us fecit multo admirabilius.hic tam effusis ca ritatis habenis.M.Lucullum complexus est: ut bello ciuili quod inter Antonium & Cæsa/ ris interfectores gestum est: cum.M.Lucullus qui uolumnii consilio Bruti & Cassii partes se cutus fuerat ab Antonio post profligatum ex/ ercitum fuisset interemptus:& idem Volum/ nius:qui cum illo erat e manibus hostium fa/ cile posset euadere maluit:cum amico pro li/ bertate perire:q̄ sine amico desperata libertate supersse.

OLI. Piri/ thous The/ seus

IOquatur græcia.Ostendit Roma/ norum de quibus dixit amicitias fuisse ueras.Quæ autem de Piri/ thoo Theseoq; traduntur a loqua/ cibus græcis ficta fabulosaq; fuisse.℣ Com/ mixtum cruorem amicorū. Probat rationi/

Poponius & Lectorius ab isestis:& undiq; ruētibus te lis oppositū corporū suorū texerūt: quorū Pōponius quo is facilius euaderet cōcitatū sequētiū agmē i por/ ta Trigemia aliq̄diu acerria pugna ihibuit: nec uiuus pelli potuit:sed multis cōfectus uulneribus trāsitū su/ p cadauer suū eis credo ēt post fata iuitus dedit.Lecto rius āt i pōte sublicio cōstitit:& eū dōec Gracchus trā/ siret ardore spūs sui sepsit:ac ui iā multitudinis obru/ tus cōuerso i se gladio celeri saltu ꝓfundūt tiberis pe/ tiit:q̄q; i eo pōte caritatē toti pr̄iæ Horatius cocles ex hibuerat:unius amicitiæ adiecta uolūtaria morte ꝓsti tit:q̄ bonos Gracchi si aut pr̄is aut materni aui sectā ui tæ igredi uoluissent habere milites potuerāt:Quo.n. ipetu:q̄ ꝓseuerātia ai Blosius & Pōponius:& Lectori9 trophæa:ac triūphos eoꝝ adiuuissent: furiosi conatus tā strēnui comites:sinistris qdē ausp̄iciis amicitiæ cō ditionē secuti:sed quo miseriora hoc certiora fideliter cultæ nobilitatis exēpla.

De.L.Rhegino.

IVcius āt Rheginus si ad debitā publico mi/ nisterio sinceritatē exigat:posteritatis cōui/ tio lacerādus:si amicitiæ fido pignor æstime tur: i optimo laudabilis cōsciētiæ portu reliquēdus ē. Tribunus.n.plæ.Cepionē i carcerē cōiectū:q; illi9 cul pa exercitus nr̄ a Cymbris & Teutonicis uidebat dele tus:ueteris arctæq; amicitiæ memor publica custodia liberauit:nec eatenus amicū egisse cōtēt9: ēt fugæ eius cōis accessit.

Exclamatio ad amicitiā.

PRo magnū & iexuperabile tuū nomē amici/ tia:& quū ex altera parte resp.manū iniiceret ex altera tua illū dextra traheres:& illa ut sa/ crosc̄s eē uellet exigeret: Tu exiliū idiceres adeo blā/ do uteris imperio: q; is supplicium honori prætulit: admirabile est opus tuum.

SEd qd̄ sequitur aliquāto laudabilius. Reco/ gnosce.n.quousq; Volūnii cōstātē erga ami cū suū caritatē sine ulla reip.iniuria euexeris qui ortus eq̄stri loco:quū.M.Lucullū familiariter co/ luisset:eūq;.M.Antonius qa Bruti & Cassii partes secu tus fuerat iteremisset:i magna fugiēdi licētia exanimi amico adhæsit:hucusq; in lachrymas & gemitus ꝓfu/ sus:ut nimia pietate cām sibi mortis arcesseret. nā pp ꝓcipuā & ꝓseuerātē lamētationē ad Antoniū ptractus est:cuius postq̄ in cōspectu stetit.Iube me inqt ipera/ tor ꝓtinus ad Luculli corpus ductū occidi.neq;.n.ab/ sumpto illo supersse debeo:quū ei ifelicis militiæ au/ ctor extiterim.Quid hac fidelius beniuolētia:mortē

amici hostis odio leuauit.uitam suam consilii crimine astrinxit quoq; illū miserabiliorē redderet se fecit iuisiorem.nec difficiles Antonii aures habuit ductusq; quo uoluerat.Luculli dextram auide osculatus. caput quod abscisum iacebat sublatum pectori suo applicauit:ac deinde demissam ceruicē lictoris gladio p̄buit.

De Theseo & Pirithoo.

IOquatur græcia nefandis Thesea Pirithoi amoribus subscribētem Ditis se patrisregnis commisisse:uani est illud narrare: stulti credere:mixtum cruorem amicorum & uulneribus inne xa uulnera:mortemq; morti ihærentem uidere:Hæc sunt uera romanæ amicitiæ indicia:illa gentis ad fingendum paratæ:monstro similia mendacia.

De.L.Petronio.

IVcius quoq; Petronius huiuscæ laudis consortionem merito uendicat.pari enim ꝯclito amicitiæ ausu par gloriæ portio asserēda est. admodum humili loco natus ad equestrem ordinem & splendidæ militiæ stipendia.P.Cælii beneficio peruenerat:cui gratum animum quia in̄ materia læta exhibere non contingerat:in eaq̄ iniq̄ fortūa esse uoluit: cum multa fide præstitit.erat ab Octauio consule placentiæ præpositus Cælius:qua Cinnano exercitu capta & senior iā & graui ualitudine affectus ne in potestate hostium ueniret ad auxiliū dextræ Petronii confugit:quem is ab incœpto consilio frustra conatus abstrahere in iisdem perseuerantem precibus interemit: cædiq; eius suam iunxit:ne eo iacente: per quem omnia dignitatis incrementa assecutus fuerat supereſſet. Ita alterius fato uerecundia:alterius pietas causam.

De Seruio Terentio.

IVngendus est Petronio Seruius Terentius q̄quā ei sicut cupierat pro amico suo perire non contigit.Incepto namq; egregio non irrito euētu estimari debet:quia q̄tum in illo fuit & ipse extinctus est:&.D. Brutus periculum euasit mortis: qui fugiens a Mutina:ut ad se interficiendum ab Antonio missos equites aduenisse cognouit: quodam in loco iuste pœnæ debitum spiritum tenebris furari conabatur: eoq; iam facta irruptione Terentius fideli mendatio obscuritate ipsa suffragāte Brutum se esse simulauit:& corpus suum trucidandū equitibus obiecit. Verum:cognitus a Furio cui Brutianæ ultionis officium mādatum fuerat: nece sua amici supplicium discutere nō potuit:sic inuitus fortuna cogente uixit. bus Romanorum amicitias non fictas nec simulatas: quippe qui non dubitarunt pro suo quisq; amico uitam effundere. ☞ Cruorem amicorum : ut Blosii:Pomponii : Lectorii:& Volumnii.

IVcius quoq; Petronius:hoc fuit ciuili bello quod a Cinna & Mario post eorum exilium factum est:nā cum Placentiam urbem expugnassent cui præpositus Aelius ab Octauio consule fuerat:ne in potestatem hostium ille ueniret Petronium amicum suum orauit:ut sibi mortem inferret:priusq̄ in seruitutem deueniret. Ille primo Aelium ab ea sententia reuocare & ad uitam hortari conatus est. quod ubi uidit efficere non posse.amicum interemit: seq; illi comitem dedit ne illi a quo multa uirtutis insignia acceperat superstes esset. ☞ Ad auxilium dextræ Petronii confugit:ut Petronius eius amicus ipsum interimeret:ut non ab hostibus occideretur. OLI. Patronii fidum pectus THE. OLI.

☜ Aelius.antiqui codices habent Cælius.

IVngendus est Petronio.Non minora ueræ beniuolentiæ : & caritatis indicia Terentius Bruto q̄ Petronius Aelio præstitisse uidetur : nam Terentius q̄tum in se fuit Brutum a morte uendicauit quamquam id fortuna noluerit: deuictis enim Bruti cassiiq; partibus:quas decius Brutus secutus fuerat.missi sunt Brutum e tenebris ad cædem extracturi:quod ubi sensit Terentius : qui Brutum comitabatur : ut eum a morte liberaret se morti libenter exposuit:interfectoribus occurrens : seq; Brutum esse affirmas:sed cognita eius uoce incolumen diuiserunt & Brutum ad necem extraxerunt: de cuius morte dicemus in capitulo de cupiditate uitæ libro.ix. ☞ Non irrito euentu. Licet non euenerit: quod ille inceperat : non euentum sed illius factum & uoluntatem existimā dam esse duco. ☞ Furari : a morte surripere. ☞ Suffragante:nam tenebre opitulabant̄ mendacio eius. Brutifatum

AB hoc horrido.In hoc ultimo domesticorum exemplo caritatem & amicitiam Lælii cum Scipione: & Agrippæ cum Augusto sanctæ fideliterq; cultam multis laudibus extollit:dicit autem non esse de amicitia quæ in tristibus rebus cognita fuerit ulterius dicendum.sed ad iocundiorem stillum reuocandum : ut eam quoq; amicitiam commemoremus:quæ infelicitatis domicilio collocata iucūdos sensit amicorum affectus:qualis fuit Scipionis: & Lælii Augusti:& Agrippæ:nam Lælius ita Scipionem coluisse & a Scipione cultus ipse fertur.ut inter uerorum amicorum paria connumerari merito possint:quod idem Augusto euenisse dicit Valerius:quippe inter quos summa fuerit omnium rerum & uoluntatum consensio: nam & Agrippa sororē Augusti in matrimonium duxit:& in administratiōe regni par illi OLI. Lælius Scipio. Augustus Agrippa

fuisse propemodum creditur: unde Vergi. Remo cum fratre Quirinus iura dabũt, nam teste Seruio de Augusto & Agrippa ibi intelligitur: & in bello quod contra Cleopatram & M. Antonium gestum est: Augustus dextrum Agrippa sinistrum cornu retinentes paribus auspiciis victoriam pepererunt: unde Ver. Parte alia uentis, & diis Agrippa secundis. ¶ Pertinacis amicitiæ, quam inter se homines non modo perseueranter: sed etiam pertinaciter ad mortem usq; seruauerint. ¶ Dignior. Digna quidem est amicitia: quæ in lætis & secundis rebus potius uersetur: q̃ in tristi commemoratione immoretur. ¶ Vmbris sanctorum, propter Augustum quem inter deos retulere. Romani imperatores autem in capitolio sedes habuere, quia colebãtur pro diis. Scipio uero capitoliũ quottidie luce orta petebat: & cum Ioue colloquium habere credebat. ¶ Vestros enim constantes animos, eum intelligent inquit posteri quæ uos amicitiæ iura seruauerit: eiusdem firmissima uincula libentius sanctiusq; colere non dubitant. ¶ Taciturnitatem: in cælandis archanis. ¶ Excubationem: uigilantiam: quia pro ornãdo colendoq; amico assidue uigilabant. ¶ Hæret animus: non possum inquit Valerius a Romanis exemplis discedere Sed splendor & fides Romana aliis benefactis non inuidens: me hortatur ne exterorum caritatem: & amicitiam: silentio prætermittam.

Pertinax amicitia

Excubatio

OLI. Damon Pythias

DAmon & Pythias. Horum amicitia sic ab omnibus celebratur: ut principatum inter omnia amicorum paria obtinere uideatur, nam cũ alterum eorũ Dionysius Syracusanus interficere uellet suspitione uidelicet proditionis alter se mortis uadem præstare non dubitauit. Tantisper dum a componendis rebus suis domum profectus reuerteretur: fuit autem Dionysio tyranno nihil usq; fidum: de quo Cicero Tuscula. Quantopere uero amicitias desiderauerit quarum infidelitatem extimescebat declarauit in pythagoreis illis duobus: quorum cum alterum uadem mortis accepisset: alter ut uadem suum liberaret pñsto fuisset ad horam morti destinatam: utinam inquit tertius uobis amicus ascriberet. Idem li. de officiis. Damonem inquit: & pythiam pythagoreos ferunt hoc animo inter se fuisse: ut cum eorum alteri Dionysius tyrannus diem necis destinasset: & is qui morti addictus esset paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulasset: uas factus est alter eius sistendi: ut si ille non reuertisset: moriendum esset ipsi: qui cum ad diem se recipisset admiratus eorum fidem tyrannus petiuit: ut se tertium ad amicitiã ascriberent. ¶ Initiati, dedicati enim erant præceptis pythagoræ Samii. ¶ Vadem, sponsorem. ¶ Supplicium fidei re. Quia tam fidelem animũ uita donauit. Insup preterq̃ q; supplicium remisit: De his quoq; Lactantius libro quinto diuinarum institutionum: quid ergo inquit illi familiares pythagorei laudantur a nobis: quorum alter se tyranno uadem mortis pro altero dedit: alter ad prestitutum tempus: cum iam sponsor eius duceretur præsentiam sui fecit: eumq; intervẽtu suo liberauit quoꝝ uirtus in tanta gloria nõ haberet: cũ alter pro amico alter ꝑ fide mori uoluerit. si stulti putarent denicq; hãc ipsam uirtutẽ tyrannus his gratias retulit utrunq; seruando: & hominis crudelissimi natura mutata est: quinetiam deprecatus esse dicitur ut se tertium in amicitiam reciperent: non utiq; tanq̃ stultos: sed tanq̃ bonos & sapientes uiros: itaq; non uideo quare cum pro amicitia & fide mori summa gloria computetur non etiam pro innocentia perire homini sit glorioſum. Hascine uires amicitiæ. Laudat uires amicitiæ Valerius:

De Decimo Lælio & M. Agrippa.

AB hoc horrido & tristi pertinacis amicitiæ ad lœtum & serenum uultũ trãseamus: atq; eam inde euocatã ubi omnia lachrymis: gemitu: cædibus fuerãt refercta: in eo quo dignior est felicitatis domicilio collocemus: gratia honore, abundãtissimisq; opibus fulgentem: orire igitur ab illa quæ sanctorum umbris dicata esse creditur sede: hinc Decimi Lælii. illinc. M. Agrippæ alterum uirorum: alterum deorum maximum amicum & certa mente: & secundis omnibus sortiti: totumq; beatæ turbæ gregem: qui uestro ductu uenerãda sinceræ fidei stipendia laudibus & præmiis onustus pegit: ĩ lucẽ uobiscum protrahite. uestros enim constantes animos: uestra strenua ministeria: uestram inexpugnabilem taciturnitatem proq; dignitate & salute amicorum perpetuã excubationem testationem beniuolẽtiã: & rursus harum rerum uberrimos fructus posterior intuẽs ætas in excolendo iure amicitiæ: quam libentius: quam etiam religiosius erat operata. Hæret animus ĩ domesticis sed aliena quoq; benefacta referre Romanæ urbis cãdor hortatur.

Externa.

DAmon & Pythias Pythagoricæ prudẽtiæ sacris initiati: tã fidelẽ iter se amicitiã iũxerũt: ut quũ alterũ ex his Dionysius Syracusanus interficere uellet: atq; his tẽpus ab eo quo priusq̃ periret: domũ ꝑfectus res suas ordinaret: ĩpetrauisset alter uadẽ se pro reditu eius tyranno dare nõ dubitauit: solutus erat periculo mortis qui modo gladio ceruices subiectas habuerat: eidemq; caput suum subiecerat: cui securo uiuere licebat. igitur oẽs & ĩ primis Dionysius nouæ atq; ancipitis rei exitũ speculabant: appropinquãte deinde diffinita die: nec illo redeunte unusq̃sq; stultitiæ tam temerarium spõsorẽ dãnabat: at is nihil se de amici cõstãtia metuere ꝑdicabat. eodẽ aũt momẽto & hora a Dionysio cõstituta: qui eã acceperat super

quas diuinitati propriæ similes esse dicit: q; ab iis ea ꝓueniant: quæ a diis immortalibus consueuerunt: multa scilicet miranda: ut mortem contemnere, uitam non appetere: crudelitatem lænire: odium in beniuolentiam conuertere:: beneficium pro pœna recompensare. ℣ Mortis contemptum. Vt. L. Petronius: & alii pro amicis mori nõ dubitarunt. ℣ Crudeli: ut Damon & Pythias: qui crudelissimum tyrannum lenierunt. ℣ Pœnam beneficio pensare: Vt Dionysius qui mortem remisit fidei damonis & Pythiæ. ℣ Odium in amorem cõuertere: ut idem Dionysius qui quos morti destinauerat paulopost orare cœpit ut se tertium in eorum amicitiam admitterent. ℣ Illis scilicet cerimoniis. ℣ His: scilicet uiribus amicitiæ. Publica salus quia dii omnium salutẽ tuentur. ℣ Priuate: quia amici se inuicem auxilio sustẽtãt. ℣ Atq; ut illarũ ædes: Ostẽdit nõ minus uenerãdas eẽ uires amicitiæ q̃ deos ipsos, nã dii sacra tẽpla: amicitiaq; uires fida hominũ pectora q̃si sancto spiritu referta domicilia tenẽt: nã infidis hominũ pectoribus consistit amicitia.

uenit: admiratus amborũ aium tyrãnus supplicĩũ fidei remisit. Insupq; eos rogauit ut se i societatẽ amicitiæ tertiũ sodalicii gradũ ultia culturũ bẽiuolẽtia reciperẽt hascine uires amicitiæ: mortis cõtẽptũ, igenerare uitæ dulcedinẽ extinguere: crudelitatẽ mansuefacere odiũ i amorẽ cõuertere pœnã beneficio pẽsare potuerũt: qbus pene tãtũ ueneratiõis q̃tũ deoq; imortaliũ cerimoniis debeẽ. Illis. n. publica salus iis priuata continẽt: atq; ut illarũ ædes sacra dõicilia: harũ fida hoinũ pectora q̃si quodã sancto spiriru referta templa sunt.

De Alexandro & Ephestione.

QVod ita eẽ rex Alexãder sensit Darii castris i qbus oẽs necessarii eius erãt potitus: Ephestione gratissimo sibi latus suũ tegẽte ad eos alloquẽdos uẽit cuius aduẽtu mr̃ Darii recreata hũi ꝓstratũ caput erexit Ephestionemq; qa ei & statura & forma p̃stabat: more p̃sarũ adulata tanq̃ Alexãdrũ salutauit: admonita deinde erroris p̃ sũmã trepidationẽ excusationis uerba quærebat cui Alexander nihil est inquit quod hoc nomine confundaris: Nam & hic Alexãder est. Vtri prius gratulemur an q̃ hoc dicere uoluit: an cui audire cõtigit? maximi. n. animi rex etiã totũ terrarũ orbẽ aut uictoriis aut spe complexus tã paucis uerbis se cum comite suo partitus est. O donum inclyte uocis: danti pariter atq; accipienti speciosum.

De Pompeio.

QVod priuati quoq; merito ueneror clarissimi atq; disertissimi uiri prõptissimã erga me beniuolẽtiã exptus: nec metuo ne parũ cõueniat mihi Põpeiũ meũ istar eẽ Alexãdri, quũ illi Ephestio suo alter fuerit Alexãder. Ego uero grauissimo crimini sum obnoxius cõstãtis & benignæ amicitiæ exẽpla sine ulla mẽtiõe trãsgressus, cuius i aio uelut in parẽtũ amãtissimorũ pectore lætior uitæ meæ status uiguit: tristior acqeuit: a quo oium cõmodoq; icremẽta ultro oblata cœpi: ꝑ quẽ tutior aduersus casus steti: q studia mea ductu & auspiciis suis lucidiora & alacriora reddidit. Itaq; paui inuidiã quorũdã optimi aĩci iactura, uidelicet qa fructu torserã nõ qdẽ meo merito beneficia cõferebat petitiõe nec unq̃ locũ relinq̃bat. ℣ Itaq; pauii uidiã quorũdã. In suos iuidos & obtrectatores iuehit: quorũ malignitas tãta erat ut eius incõmodis uehemẽter lætarẽtur: & p̃sertim extincto Põpeio: amico ue-

QVod ita eẽ Darii castris: Alexander Dario acie superato castris quoq; potitus est: in quibus multum auri cæterarumq; opum inuentum. Inter captiuos castrorum Mater & uxor eadẽq; soror & filiæ duæ Darii fuere ad quas uisendas & hortandas cum uenisset comitatus Ephestiõe sibi fidissimo & gratissimo comite. Mater darii humi prostrata ad illius aduentum caput erexit: & Ephestionem: habitu & regia forma præstantem pro Alexandro more persarum uenerabunda salutat: admonita deinde ad circunstantibus q; esset errore decepta q; non Alexandrum: sed Ephestionem salutasset: timens ne grauius Alexandrum offendisset: suppliciter erroris ueniam & excusationis uerba quærebat Cui Alexander ne timeas inquit mulier nam Alexandrum salutasti: & ita significauit Alexander Ephestionem se alterum esse. ℣ Recreata: refocilata: nam humi prostrata iacebat: captiuitatẽ suam miseramq; fortunam deplorãs: sed ubi cognouit tantum regem ad se uisendum uenisse aliquamtulum recreata est. ℣ Adulata: ad pedes prouoluta. de adulatione persarum dicemus libro sexto capitulo tertio. ℣ Vtri prius gratulemur? In dubium trahitur inquit utri gratius fuerit: an dicenti. Alexandro: an Ephestioni ea uerba audiẽti. ℣ Speciosum. pulchrũ ẽ. ℣ Tã danti: q̃ accipiẽti. speciosius tamẽ est dare q̃ accipere beneficium: qui dat accipiẽtẽ sibi reddit obnoxium.

OLI. Valerius max. Sexti Põpei comes

QVod priuatim. Suam cum Sexto Pompeio laudat amicitiam: quam non inferiorem esse dicit amicitia Ephestionis & Alexandri. ℣ Clarissimi. nobilitate: genere: rebus gestis. ℣ Instar. ad similitudinem uel ut alii uolunt ad equiparationem & mensuram: nunq̃ recipit præpositionem hoc nomen instar. quemadmodum Alexander dixit Ephestionem se alterum esse pari ratione dico Pompeium me alterum esse. Ego uero grauissimo: uideret inquit grauiter peccasse. & oĩ reprehẽsione dignus eẽ: si cõmoratis aliorũ amicitiis sancte fideliterq; cultis de mea cũ Põpeio nullã prorsus mentionẽ fecero. ℣ Vltro oblata. qa nõ rogatus: sed spõte

rissimo eẽt orbatus, illis ãt multa mala iprecaẽ ut etiã ipsi icõmodis affecti alienis malis nõ isultẽt, ℣ Paui: satiaui: & expleui, Verũ nulla tam sentẽtia generalis & huic loco accõmodata, nemo tã modeste felix ẽ q iuidiæ morsus & malignitatis aculeo subterfugere possit. ℣ Quo secessu, quo receptaculo, quo secreto abditoue loco maliuolos, q' bus isignibus calamitatis illos mitigare poteris ne aliorũ calamitates suas putẽt esse felicitates. ℣ Infulis, Insignibus misericordiæ, est trãslatio sumpta a sacerdotibus, q ornanẽ ifulis quo uenerabiliores fiãt. ℣ Diuites aliorũ iacturis, Vt q̃tũ alii pdiderit tm̃ ipi lucrẽt. ℣ Locupletes calamitatibus: cũ alios i calamitatibus positos uiderit tũc se fortũatos eẽ iudicẽt. ℣ Immortales funeribus:

Inuidiã nemo potest effugere

Aliorũ morte se imortales fieri. ℣ Sed illi q̃tenus, Sed fortũa iqt, q̃ res hũanas ꝑ sua libidine uersat: & uariat: & ois isolẽttiæ ẽ iustissima ultrix quousq; patiẽt hos tm̃ arrogãtes calamitatis exptes: se nimiũ extollere & aliorũ calamitatib9 isultare? ℣ Insultẽt, isultare ut uult Nõius Marcellus: est iniurios⁹ aliquid dicere: alii dicunt insultare esse per derisionem inuadere.

OLI. Libe/ralitas quæ

NOstrũ opus pio egressu. De liberalitate dicturus illã more suo breui ꝓ fatiõe cõmẽdat: ẽ ãt liberalitas uirtus iter duo extrema posita, s. pdigalitatẽ & auaritiã, ois, n, uirtus mediũ ẽ duorũ extremorũ, sed liberalitas mediũ ẽ ꝑdigalitatis & auaritiæ, igitur uirtus ẽ. In liberalitate duo cõsideráda sunt: primũ ut fiat honeste ne aliis noceaẽ dũ aliis ꝑdesse uelimus, deide cũ ratiõe fiat ne plus elargiamur q̃ facultates nostræ patiantẽ: i q̃ re tria cõsideráda sũt: datũ: acceptũ: & dator: de dato dicim9 liberalitatẽ esse uirtutẽ q̃ res externas cõsiderat: respicit ãt maxĩe diuitias: nã ita diffinire possumus: libertatẽ eẽ i usu pecũiarũ: pecũia uero dr oẽ q̃ possidet: usus ãt duabus i rebus cõtinet, s. dãdo & accipiẽdo. Vnũ ẽ actiõis & alterũ passiõis: nã accipere magis ẽ passiõis q̃ actiõis: hoc ẽt seruãdũ: ut dem9 qbus oportet: & accipiam9 a qbus oportet. Sed ut ad psonã cui datẽ deueniamus q̃ttuor cõsideráda sunt: quo beneficiũ nostrũ dignius p̃stare possimus, prio si honesti hoies sint & cũ uirtute uiuãt. Secũdo si nobis amici & beniuoli. Tertio si ꝑpinq & necessarii. Quarto & ultio si de nobis benemeriti fuerit. De dãte illud aĩaduertẽdũ q̃ liberalis dator duo uitia i primis uitare debet sibi maxĩe cõtraria: auaritiã ut dixi & ꝑdigalitatẽ. ꝑdigalitas dupliciter cõsiderat: uno mõ simpliciter & absolute cũ dãdo aliq̃s supflue bona sua cõsumit nec q̃tũ erogare possit cõsiderat: nã ꝑdigus dr q̃ porro adigat bona sua: & a porro & adigẽdo ꝑdigus deducit. Aliud ẽ q̃ i se habet aliq̃d liberalitatis admixtũ: sed nõ cũ ratiõe & honeste qa nõ solũ i dãdo: sed ẽt i accipẽdo sæpissime peccat auarus: ut a qbus accipiat nõ cõsideret dũmõ suis rebus consulat: neq; respicit bene an male recte an ꝓperã id agat mõ sua accumulet bona, & huiusmodi hoies qui in distribuendis bonis suis nullam considerationẽ adhibent sæpe incidunt in id uitiũ: ut ab aliis surripiant quæ aliis elargiri possint, & ideo Valerius bene dicit liberalitatis duo esse fundamenta, rectum iudicium: & honestam beniuolentiam, ac si diceret iustitiam & honestatem quæ in omni uirtute requiruntur: nam rectum & honestum fundamenta sunt uirtutis. ℣ Progressu, Euagatione & digressu ad propriam rem. Quia de sua ipsius priuata amicitia dixit. ℣ Suum ordinẽ. Vt propositum nostrum seruemus, illustrium uirorum exempla narrando. ℣ Verum iudicium, ut in eos liberales simus qui de nobis benemeriti fuerint. ℣ Honesta beniuolentia: ut demus honestis amicis. ℣ Oportunitas conciliat. Beneficium & si semper gratum sit multo tamen gratius cum fuerit maxime necessarium doni quidem magnitudo nos homini maxime conciliat, sed multo magis temporis oportunitas: ut demus cum necesse fuerit: & liberales sumus necessitatis tempore.

℣ Oportunitas cõciliat. Seneca q cito dat: bis dat. & Ausonius.

HE. Gratia q̃ tarda est: ingrata ẽ gratia namq;
Cum fieri properat: gratia grata magis.
Si bene quid facias: facias cito, nam cito factum
Gratum erit: ingratum gratia tarda facit.

OLI. ACcedit enim præcio, monumẽtũ inclinationem ad Gratiã. Quæ fabius maximus: ꝓbat occasionem plus in liberalitate ualere q̃ doni magnitudine: dicit, n. Q. fabiũ maximum apud posteros fuisse magis laudabilem q̃ necessitatis tempore captiuis subuenerit q̃ q̃ pecuniam multã erogauerit, hoc autẽ fuit tempore secundi belli punici, quo cũ Hannibale dictator ipse conuenerat ut fieret captiuorũ ꝑmutatio ea cõditiõe: ut q plures recipet q̃ redderet: ꝑ uno quoq; dragmas qnquaginta & ducẽtas repẽderet: hac spe fret9 ut senatus po. q. ro. rẽ istã ꝓbarẽt & de publico pecuniã erogarẽt. Sed cũ ducẽtos & q̃drãgita plures recepisset Fabius q̃ reddidisset: Senatus pactã pecuniã exoluere recusauit: atq; isup fabiũ accusauit, q̃ iutiliter & icõsulto senatu hoies q hostiũ p̃de ex ignauia facti eẽnt redimere uoluisset. Tũc Fabius & ciuiũ iniuriã æquo animo tulit, & fidẽ hosti seruãdã esse duxit: captiuos quoq; ciues in tãta necessitate iuuãdo: ita filium Romam misit q uẽdito fundo quẽ solũ in popina uilla possidebat ꝑmissam hosti pecuniam ad se in castra reportaret: quã ille postmodũ

De Liberalitate. Cap. VIII.

NOstrũ op9 pio egressu ad ꝑpriã rẽ ꝑuectũ i suũ ordinẽ reuocet: liberalitatisq; cõmẽoratiõi uacem9: Cui9 duo sẽ maxĩe ꝓbabiles fõtes: ueꝝ iudiciũ & hõesta bẽiuolẽtia: nã quũ ab his oriẽ: tũc demũ eius rõ cõstat dono ãt ipi gratiã & magnitudo q̃dẽ sua: sed efficatiorẽ aliq̃to opportũitas cõciliat.

Hānibali ut cōuenerat fideliter enumerauit:captiuosq; redemit.Si ad calculos reuocet.℣ Si pecūiæ:iqt q̄titatē cōsi derare uoluerimus parū qd fuisse uidebit:sed si exq̄site diligēterq; fabii domus atq; illius aī magnitudinē spectauerius oēs ꝑfecto facultates supasse uidebim⁹.℣ Ad cal. Ad exq̄sitā supputationē.℣ Abditis.astrictis circūscriptis.℣ Prærogātis: p̄bētis.℣ Se.n.patrimo.O magna uiri ꝑbitas.maluit.n.se.iopē dici & eē:q̄ patriā ꝑfidā noīari.℣ Supra.u. Supra facultates & possibilitatē.℣ Virib⁹.e.s.u. Ille utiq; uirib⁹ ex facili:q; ꝑ uirib⁹ & facultate p̄stat aliqd.

i Taq; eiusdē tp̄is.ꝑbat id ita eē:uidelicet certius libertatis īdiciū eē aliqd:licet exiguū supra uires erogare: q̄ ex facili uiribus uti:hoc ē magnū aliqd ꝑ facultatibus exhibere:nā mulier paula noie busa genere clara atq; diuitiis ad decē milia Romāoꝝ ex canēsi clade supstitū mœnib⁹ tm̄ tectisq; a cāusinis accepta.frumēto uestē: & uiatico iuuit ꝑ q̄ ei mūificētia postea bello ꝑfecto a senatu honores hīti.hæc igr̄ mulier q̄is multū p̄stiterit: multo tm̄ min⁹ q̄ fabius p̄stitisse uī: eo q; fabi⁹ supra uires fecerit:hæc ex facili uiribus usa fuerit.Busa noie. Liuius dicit paulā fuisse noiatā: sed genere busā hoc ē carthaginēsem.℣ In.h.pa. Ne p̄ria ꝑfida diceret unicū fūdū uēdēs ex pauꝑe iops factus ē. nā paup dr̄ cui nihil supest tm̄ hēt qđ ad quottidianū uictū & ad necessaria satis ē:iops uero q nihil prorsꝰ hēt q̄si finē terræ. OLI.

De Fabio Maximo.

ACcedit.n.precio rei inextimabile momētū occasiōis q̄ Fabiū maximū tot ātē secula ob parua pecuniæ summā erogatæ ad hoc usq; tēpus laudabilē fecit.Captiuos ab Hānibale interposita pactiōe nūmoꝝ receperat:q quū a senatu nō p̄starent missso i urbē filio:fundū quē unicū possidebat uēdidit eiusq; p̄ciū Hānibali ꝑtinꝰ numerauit.Si ad calculos reuocet paruū utpote.vii.iugeribus & hoc in popinia abditis redactū:si aio prærogātis omni pecūia maius se.n.patrimonii: q̄ patriā fidei inopem esse maluit.eo quidē maiore cum cōmendatione.q; proni studii certius indicium est supra uires niti:q̄ uiribus ex facili uti alter enim q; potest præstat:alter etiam plus q̄ potest.

De Busa.

ITaq; eiusdē tēporis fœmina Busa nomine:regionis Apuliæ ditissima:merito qdē liberalitatis testimonium recepit:sed excellētes opes eius Fabianis rei familiaris angustiis non cōparauerit. nā & si circa decē milia ciuiū nostroꝝ Canēsis p̄lii reliqas benignissime iter canusina mœnia alimētis sustentauit saluo tamē statu fortunaꝝ suaꝝ mūificā se.P.R. p̄stitit.Fabi⁹ i honorē patriæ pauptatē iopia mutauit.

De Quinto Considio.

INQuito quoq; Cōsidio saluberrimi exēpli nec sine ꝓuo ipsius fructu liberalitas ānotata est:q; Catilinæ furore ita cōsternata republi. ut ne a locupletibus qdē debitæ pecuniæ ꝓp tumultū præciis possessionū diminutis:solui creditoribus possent:quū cēties atq; quinquagies sextertii sūmā in fœnore haberet:neq; de sorte quēquā debitoꝝ suoꝝ:neq; de usura appellari a suis passus est:quantumq; in ipso fuit amaritudinē publicæ cōfusionis priuata tranq̄litate mitigauit.opportune mirificeq; testatus se nūmorum suorum nō ciuilis sanguinis esse feneratorē.Nā q nūc præcipue negociatione delectant̄:quum pecuniā cruentam domum retulerint:quā in probādo gaudio exultent recognoscēt:si diligēter senatus consultū quo Considio gratiæ actæ sunt legere non fastidierint.

IN Qu.Cōsidio Liberalitatē.Qu.cōsidii fœneratoris nobilissimi hoc loco subiūgit. hic turbulētissima illa reip.tēpestate q̄ Catelina patriā pdere nefaria cōiuratione tētabat plurimā Rōanæ urbi & afflictæ reip.p̄sidii attulisse uī: nā cū ꝑpter secessionē cultoꝝ:q spe magnæ p̄dæ ducti ad Catelinā cōfugerāt:agri inculti atq; deserti nullū ciuibus fructū redderēt:nō passus ē quēq̄ debitor suoꝝ aliq̄ rōne uexari:& si cēties & qn q̄gies sextertii sūmā mutuo dedisset. uidebat .n.locupletes ne dū paupes ex suis ꝑuētibus debitā pecuniā nullo pacto posse ꝓsoluere:testat⁹ ēt se nolle sanguinē a ciuibus:sed pecuniā exigere:hac sua salute publicā pturbationē sedar̄ maxīe uisus ē:& ꝓpea senat⁹ illi maxīas gr̄as egit. ℣ Cōsternata:cōmota: & pturbata.℣ De sorte: De ea sūma q̄ ipse p̄stiterat: in fœnus dederat: hoc ē de capitali:ut uulgo dicūt.℣ Quātū i ipso q̄tū.ipe efficere potuit.℣ Publicæ ꝓfusiōis:pturbatōis q̄ ad oēs spectat.℣ Nā q nūc p̄cipue negociatione Etate nr̄a q lucrū q̄si cruētū domū reportāt:& quoꝝ mēs ois ē i cōparādis ꝑfas nefasq; diuitiis itelligere potuerūt q̄ temere exultēt nisi fastidio senat⁹ decretū ꝑ cōsidii liberalitate factū legere recusauerit.℣ Negociatione: Lucro faciēdo.℣ Pecuniam cruētam: Ex mediis prope uisceribus hominum extractam.

QVæri iādudū merito inqt Po.ro.cōq̄ri posset q; alioꝝ liberalitatē memoriæ tradā: suā uero silētio ꝑtermittam: cū id potissimū ad summam eius laudem pertinere uideatur.

ASiā bello captam.Mortuo eumene. Asiā bello captam Po.R.occupauit. cū iure belli retinere posset:eā tamē totam attalo eumenis filio dono dedit.putauit enim imperiū clarius fore atq; præstantius si prouinciam locupletissimā potius alteri dono daret:q̄ in suos usus conuerteret. Iustinus aliter sentit: dicit lib.xxxvi. regem attalum ab eumene non patre:sed patruo suo florētissimum regnum accepisse:& acceptū multis amicoꝝ cædibus:& cognatoꝝ supplicīis OLI.

fœdasse:nūc matrē auū:nūc beronicē ſpōſam maleficiis earū necatas cōfingēte:aliaq; facinora multa paraſſe. Stra. li.xiii.dicit eumeni nō attalo in eorū anologia:ex eumene iqt natus ē eumenes de patris noīe.Is pgami ſucceſſionē habuit:& iā loca circūcirca tenebat:unde apud Sardis antrochū Seleuci filiū ſupauit cū eo igreſſus:obit āt cū.xx. & .ii.īperaſſet Attalus ex attalo & Antiochide achei filia natus ſucceſſit impio:& primo rex ē nūcupatus hic galatas p lio maxio ſupauit & Romanorū amicus fuit:& cū eis aduerſus Philippū pugnauit ī claſſe rhodiorū.obiit iā ſenior cū annis.xl.& trib⁹ regnaſſet:filios q̄ttuor reliqt:Eumenē:Attalū:Philetrū:& Atheneū:e q̄b⁹ ueriores priuatū ſta tū duxerūt:eumenes natu grandior regnauit:

hic cū Romāis aduerſus Antiochū magnū: & aduerſum berſen bellū geſſit:a Romanis totā eā regionē accepit: q̄ ſub antiocho circa taurū erat aſiā.ſ.minorē.Ipſa uictoria donū fœlicius plus gloriæ dicit eueniſſe Po.Ro.ex hac libera litate donoq; prouinciæ. Quod & ex uictoria parte.tantā.n.puinciā ī poteſtatē redigere: glo rioſum qdē fuit:ſed poſſidēti inuidiā cōtraxiſ ſet.tā ſpecioſū mun⁹dediſſe perēnē gloriā.P.R. cōparauit. Inuidiā potuit. Solent hoīes multa poſſidētibus inuidere.Illius uero Romāæ.Ne mo ē q̄ ſatis dignā laudē huic tātæ libertati ſu is litteris accōmodare poſſit.¶ Cœleſtē ſpiritū: Hæc munificētiæ potius diuina q̄ humana eſt iudicāda: nā & mediocria largiri humanitas: at uero ingenia dii donare conſueuerunt.

OLI. ILlius uero Romāæ:Philippo mace doniæ.Attalus rex pgami & rhodi a Philippo rege iniuriis laceſſiti Ro māos aduerſus regē cōcitarūt: quo facto græcia tota fiducia Romanor⁹ aduerſus Philippū ſpe priſtinæ libertatis erecta bellū in tulit regi: atq; ita Rex cū undiq; urgerēt pacē petere cogīt:deinde cū expoſitæ cōditiones pa cis a Romanis eēnt:repetere ſua: & Attalus:& Rhodii & Achei & Aetoli cœpere:ſed repudia ta pace Philipp⁹ Bellū renouat:q tādē a Flami nio cōſule bello ſupat⁹.& poſt hāc uictoriā.Q. Flaminius cōſentiēte atq; ēt iubēte ſenatu: oēs græciæ urbes q̄s Philippus ſubegerat imperio libertate donauit:Itaq; p̄ſente græcia ferme to ta:q̄ ad tātæ uictoriæ ſpectaculū cōuenerat iuſ ſit Flaminius p̄conē magna uoce .pnūciare.Se natū populūq; ro.& Qu.Fla.īperatorē uelle ac iubere oēs græciæ populos eſſe liberos & īmu nes:ad q̄ uocē prīo qdē græci qa p̄ter oīum opi nionē & ſpē eueniſſe ueluti admiratiōe q̄dā at tonitī cōticuerūt:deīde iuſſe p̄cōe iterare ſena tus & īpatoris edictū:tantus dī clamor undiq; exort⁹ p̄ nimio gaudio ut q̄ſtet aues p aerē uo lātes tāto clamore pterritas ī terrā ſemianimes cōcidiſſe.Tria cōſtat fuiſſe bella macedōica cū Romanis:hoc quod Qu.Fla.confecit.Alterum quod Paulus Aemilius: deuicto perſa: Tertium quod geſſit Me tellus macedonicus ſuperato Pſeudo Philippo.¶ Ad iſthmicum ſpectaculum: Iſthmos ea terræ ſtructura dicitur quæ inter duo maria concluſa iter porrigit ad cheroneſum: ut alio loco dixi:teſte Ouī.ī heroi.Aequora bina ſuis oppugnant fluctibus iſthmon: & tenuis tellus audit utrumq; mare.In hoc igitur loco ſunt qui dicant ludos fieri conſueuiſſe in honorem matris matutæ atq; portuni:ad quod ſpectaculum uniuerſa græcia cōuenire ſolebat: cū igitur cōueniſſet:uel ad hoc ſpectaculum uel ad ſpectaculum uictoriæ.Flaminius uerba ſenatus recitare iuſſit.Im munes:ſine ulla penſione tributi:& ſtipendii.¶ Magni animi: per occupationē exageret hāc liberalitatem. Valeri. dicit enim ſi quiſpiam tot uiros a ſeruitute liberaſſet.quot urbes Po.Ro.libertate donauit ingenti laude dignus: Sed cum.Po.Ro.tot græciæ populos:tot urbes:tot oppida tyrānide ſpoliauerit:& libertate donauerit:quis ei me ritas laudes accommodabit.¶ Aues:Plutarchus dicit fuiſſe coruos:qui ceciderunt in theatrum: cauſam autē hu ius rei hāc eē ferunt:q̄ aer ſolū eſt auiū:quo diſcuſſo auibus & q̄cūq; ratiōe ſubtracto cadāt neceſſe ē: legitur in ui ta Pōpei q̄ uociferāte plebe Ro.cōtra Roſiū digitis Pōpeiū oſtēdēte nō primū:ſed ſecūdū ducē creādū aduerſus pi ratas coru⁹ oculis capt⁹ ī mediū forū cecidit.¶ Ad cuius maieſtatē: Trāſiturus ad externa hac utit̄ p̄fatiōe ut dicat

De Populo Romano.

QVæri iamdudū mecū.P.R.uidet̄ qd̄ cū ſin gulorū munificētiā cōſecter de ſua taceam. ad ſūmā.n.eius laudē p̄tinet quē animū regi bus & urbibus & gētibus p̄ſtiterit recognoſci: quia oē præclari ſci decus crebra memoria ī ſe ipſo reuireſcit.

ASiā bello captā attalo regi mūeris loco poſ ſidēdā tribuit:eo excelſius & ſpecioſius urbis noſtræ futurū imperium credēs ſi ditiſſimā atq; ameniſſimam partem terrarum orbis in benefi cio quam in fructu ſuo reponere maluiſſet:ipſa uicto ria donum fœlicius qa multū occupaſſe inuidiam ha bere potuit:tantum tribuiſſe gloria carere non potuit.

De. T. Quintio Flaminio.

ILlius uero romāæ liberalitatis cœleſtē ſpūm nullæ lr̄æ ſatis dignis laudibus p̄ſequuntur. Philippo.n.macedonie rege ſupato quū ad iſthmicū ſpectaculū tota græcia cōueniſſet. T. Quintus Flaminius tubæ ſigno ſilētio facto per p̄conē hæc uerba recitari iuſſit. S.P.Q.R.& T. Quintus Flaminius imperator omnes græciæ urbes quæ ſub ditione Philippi regis fuerunt: liberas atq; immunes eſſe iubet. Quibus auditis maximo: & inopinato gaudio omnes perculſi primo ueluti non audiſſe ſe quæ audierant: credentes obticuerunt: Iterata deinde præ nunciatione præconis tanta cœlum clamoris alacrita te compleuerunt: ut certe conſtet aues quæ ſuperuo labant attonitas pauenteſque decidiſſe magni animi fuiſſet a tot captiuorum capitibus ſeruitutem detra xiſſe: quot tunc nobiliſſimis atq; opulentiſſimis urbi-

ēē maiestatis Po.Ro.nō solū cōmemorare:quæ in alios ipē usus sit liberalitate:sed q̄ ēt ab aliis ipse quādoq; sensit.

OLI.

Hiero syracusanorū rex,post cladem Romanis illatā ad transimenum lacum:legati ab hierone Siciliæ rege cū muneribus & comeatu ingēti Romā missi sunt:q senatui Populoq; Ro.significarēt hieronē graviter acerbe tulisse cladem illam:communemq; eā calamitatē existimasse. Itaq; quāquam probe sciat magnitudine Populi Ro.admirabiliorē probe in aduersis rebus q̄ in secundis esse:missa tamē a se oīa: quibus a bonis amicis fidelibus sociis bella iuuari soleāt:quæ ne accipere abnuāt magnopere se publice orare:iam omniū primū honoris gratia victoriā auream pondo.c.xx.afferre se acciperent eā tenerentq; & haberent propriā & perpetuā:aduexisse etiā .ccc.milia modiorū tritici.cc.ordei,ne comeatos deessent:& quantū postea opus ēēt:& quot iussisset subuecturos militē & equitē scire: nisi Romani latinique nominis nō uti Populū Romanū leuiū armatorū auxilia etiā externa uidisse in castris Romanis.Itaq; missi sunt mille sagittariorū ac funditorū apta manu aduersus balleares & mauros pugnacesq; alias gētes: ad ea dona consilium quoq; adhebant,ut prætor cui Sicilia prouincia esset classem in aphricam traiceret ut & hostes in terra sua bellum haberent minusq; laxamenti daretur his ad auxilia Hannibali mittēda:a senatu ita responsum est regi uirum bonum egregiūq; sociū hieronem esse atq; uno tenore:ex quo in amicitiam Populi Ro.uenerat fidē tenuisse:ac rem Romanā omni tēpore & loco munifice iuuisse:id perīde ac deberet gratū Populo Ro.esse:aurū & a quibusdā ciuitatibus allatū nō accepisse Populum Romanū gratia regis uictoriā omenq; accipere:sedem ei se dare & dicare capitoliū templumq; Iouis optimi maximi:in ea arce urbis Ro.sacratam uolentē propiciam firmā ac stabilem fore Populo Ro.funditores sagitariosq; & frumentū traditū ē cōsulibus.Hiero syracusarū.Hic postq̄ se Romāis cōiunxit fidē sp cōstātissime seruauit.℣ Victoriæ:sub imagine coronæ:dea uictoria pingebatur apud antiquos.℣ Voluntate mittendi.Duplici modo:liberalis fuit & quod libentissimo animo misit:& quia prouidit ut acciperentur munera.

OLI.

Subnectā huic agrigētinū.Huiꝰ hominis liberalitatē Valerius sic ambitiose describit: ut alia expositiōe nō indiget: nā p oēs eius munificentiæ gradꝰ quodā mō icedit: & diligētissime recēset oīa eiꝰ liberalitatis officia: satis uero ꝓstat hūc fuisse nō magis opibꝰ q̄ liberalitate pstātē.℣ Agrigētinū:de agrigēto,ē āt agrigētū ciuitas siciliæ:q̄ græcæ dr agragas.Vir.li.iiii.ænei.Arduꝰ ide agragas.℣ Aio.l.ga plꝰ ai hēbat q̄ diutiaq;:nā multo magis itērꝰ erat i distribuendis opibꝰ q̄ cōpādis.℣ Officina:nā sicut in officinis uenalia cōtinēt:sic i domo huiꝰ uenalis liberalitas hēbat.℣ Latēti annonæ.Nā i penuria reqe a multis occultat annona:uel qa exigua ē & nō appet.℣ Detrimētorū ic.His q ipetu icōmodorū afflicti eēnt benigne succurrebat.℣ Rusticis tectis.Est diffinitio uillæ.℣ Gelēsiū:gelēses a gela fluuio dci:ē āt gela fluuiꝰ siciliæ a quo & oppidū qd pterfluit denomiatū ē.Vir.li.iii.ænei.Appet Cameria ꝓcul ēpiq; gelōi imāisq; gela fluuio de noīe dcā.Oui.li.fast.iiii.& te uerticibꝰ nō adeūdæ gela.℣ Sinū:receptaculū.℣ Annonæ:fugis:eo q̄ singulo āno renouat.℣ Colloca e cō.pte.Hoc ē ex una pte pōe auaritiā:ex altera liberalitatē cū intelliges q̄tū liberalitas pstet auaritiæ.

Explicit Liber Quartus.

De Hierone Syracusano.Externa.

Hiero sycusanorū rex audita clade q̄ Romani apud Trāsimenū lacū afflicti erāt.ccc.milia modiorū tritici.cc.ordei: auriq; ducēta &.L. pōdo urbi nr̄æ ꝓ mūere misit:nec ignarus uerecūdiæ maioꝝ nostroꝝ ne nollēt accipere in habitū id uictoriæ formauit:ut eos religione motos munificentia sua uti cogeret uoluntate mittendi prius.Iterum prouidē tia cauendi ne remitteretur:liberalis.

De Agrigentino Gillia.

Subnectā huic Agrigētinū Gilliā: quē ꝑpe modū ipsius liberalitatis ꝓcordia cōstat habuisse:erat.n.opibus excellēs sed multo etiā aio q̄ diuitiis locupletior:sempq; in erogāda potius q̄ in cōtrahēda pecunia occupatus: adeo ut domus eius q̄si q̄dā munificētiæ officina crederet.illic.n.publicis usibus apta muniméta extruebant.Illic grata populi oculis spectacula edebāt:illic epulaꝝ magnifici apparatus libentiq; aio annonæ subsidia tribuebant: & cū hæc uniuersis priuati alimēta inopia laborātibus:dotes uirginibꝰ pauptate pssis subsidia:detrimētoꝝ icursu q̄ssatis solatia erogabant:hospites quoq; tū urbanis penatibus tū etiā rusticis tectis benignissime excepti uariis mūeribus ornati dimittebant.Quodā uero tēpore qngētos simul Gelēsiū eqtes ui tēpestatis in possessiones suas cōpulsos aluit ac uestiuit.Quid multa: nō mortalē aliquē:sed ꝓpitiæ fortunæ benignū eē diceres sinū.ergo qđ Gillias possidebat oīum q̄si cōe patrimoniū erat ꝓ cuiꝰ salute & icremētis tū agrigētina ciuitas tū ēt uicinæ regiōes uotis excubabāt: colloca e cōtraria ꝑte arcas iexorabilibꝰ claustris obseratas nōne pstātioré aliq̄to exstimes illā ipēsam q̄ hāc custodiā?

OLI. LIberalitati quas aptiores. Hic quintus Liber é qui in ſeptem diuiditur capitula: in quorum primo agitur de humanitate & clemẽtia: humãitas in charitate uerſatur: clementia in remiſſione acceptæ iniuriæ: ſed præfatur in hoc principio more ſuo Valerius & rationẽ oſtendit cur hoc capitulum ſuperiori coniungat. Quarum prima: ſcilicet liberalitas quæ indigẽtibus ſuccurrit unde ait præſtatur inopia: quoniam aduerſus inops maxime liberales eſſe debemus. ☞ Proxima occupatione. ☞ Secunda. ſ. humanitas: eſt enim humãitas charitas ex animi teneritudine proueniens. ☞ Occupatione: præuentione. ☞ Tertia. ſ. Clementia. ☞ Ancipiti fortuna: qa clemẽtia ẽ accepta iniuria aĩ impetum reprimere: ideo ancipiti fortuna: quia eius qui te offenderit uita in dubio eſt. ☞ Eius cõmẽdatio. qa liberalitas clemẽtiæ & humanitati uidetur anteponẽda. ☞ Ex ipſo numine. ſ. libero pñe a quo libertas & liberalitas dicta eſt.

Valerii maximi Liber. V. De humãitate Cap. .I.

OLI. LIberalitati quas aptiores comites quam humanitatem & clæmentiam dederim? quoniam idem genus laudis expetunt: q̃rum prima inopia: proxima occupatione tertia ancipiti fortuna præſtatur: quũq; neſcias q̃ maxime probes eius tamen cõmendatio præcurrere uidetur: cui nomẽ exipo numie q̃ſitũ ẽ.

ANte oĩa autẽ humaniſſima & clementiſſima ſenatus acta referam. Qui cũ carthaginẽſiũ legati ad captiuos redimendos in urbem ueniſſent: protinus is nulla pecunia accepta reddidit iuuenes numerũ duũ milium & ſeptingentorũ .liii. explentes: tantum hoſtium exercitum demiſſum: tãtam pecuniam cõtemptam: tot punicis iniuriis ueniam dam ipſos legatos obſtupuiſſe arbitror: ac ſecũ dixiſſe. O munificentiam gentis Romanæ deorum benignitati æquãdam. O etiam noſtram legationẽ ſupra uota fœlicẽ: nã beneficiũ qđ nunq̃ dediſſemus accepimus.

De ſenatu Romano.

LLud quoq; nõ paruũ humanitatis ſenatus iudiciũ ẽ. Syphacẽ .n. quõdã opulentiſſimum Numidiæ regem captiuum i cuſtodia Tiburi mortuum publico funere cenſuit efferendum: ut uitæ dono honorem ſepulturæ adiiceret.

OLI. LLud quoq; nõ parum. Syphax numidiæ rex opulentiſſimus fuit quẽ ſecundo punico bello Scipio deuicit & in triumphum duxit. Fuit ãt in numidia tantæ potentiæ: ut eius amicitiam & ſocietatem Romani pariter & carthaginenſes ſummo ſtudio & contentione conquiſierint: ut i eo bello maximum ad uictoriam momẽtum eſſe uideretur quibus ille ſe adiunxiſſet. Itaq; tãtum eius maieſtati duo potẽtiſſimi in terris populi tribuerũt: Romanus & carthaginẽſis ut unopere: & Scipio iperator ad amicitiam eius petendam relicta prouincia hiſpania exercituq; cum duabus q̃q; remibus i aphricam traiecerit: & haſdrubal pœnorũ dux: non ipſe modo ad eum uenerit: ſed filiamq; ultro illi nuptum dederit: quibus nuptiis a Romana ſocietate defecit: ſic planius & diffuſius dicturi ſumus in capitulo de mutatione caſus & fortunæ. hunc igitur ſyphacem a Scipione uictum & captiuum Romam miſſam: tyburi in cuſtodia habendum ſenatus curauit: ibiq; mortuum publico & regio funere efferendum cenſuit. qua quidem humanitate & clemẽtia in perſam quoq; macedoniæ regem quem Paulus Aemilius uictum duxerat in triumphum uſus eſt.

CONfecto macedoniæ bello. Hoc fuit bello macedonico qđ cõtra pſem geſſit Paulus æmilius: ut ſæpe dictũ eſt. Nã Muſochanes maſaniſſæ regis filius i auxiliũ Romanoꝝ cũ multis eqtibus miſſus a patre cũ iã debellata, puicia & finito bello ab iperatore Ro. remitteret ad patre ui tẽpeſtatis cõpulſus ẽ: & graui morbo correptus: qđ ubi ſenatui nũciatũ é eo q̃ſtoré cõtinuo miſerũt: q adoleſcẽtis ualitudiné diligẽtiſſime curaret: & oía q̃ illi atq; uniuerſo comitatui ſuo neceſſaria forẽt abũdãtiſſime ſubminiſtraret claſſem reficeret & liberatũ cũ muneribus ad pſem tuto remittẽdũ curaret: ſunt Maſaniſſæ numidiæ regis qué amiciſſimũ Po. Ro. fuiſſe cõſtat & i amicitia uſq; ad ultimũ ſui fati diẽ pmanſiſſe: muſochanes uero eius filius moriẽ anteq̃ pẽ. ℣ Delatus, neceſſitate cõpulſus ſui tẽpeſtatis: nã inter deferri & uenire hoc intereſt, qđ uoluntate uenimus: neceſſitate deferimur. ℣ Illo: ad eũ locũ. ſ. brũduſium. ℣ Quæ opus eẽnt. Dicimus opus é mihi hac re & hæc res & huius rei, ſed hoc ultimũ rarũ é. ℣ Quigẽtos ſe. qnq̃ginta ſextertia. & notãdũ dici hoc ſextertiũ & hic ſexterti⁹: ut hoc loco maſculini gñis: apud alios neutri. Mar. Annis abit biſq̃na dabit ſextertia dixit. é aũt ſextertiũ dipõdius & ſemis: põdo uero libellã cõtinet: ergo ſextertiũ duas libras & ſemis habẽt teſte Var. & a ſemis & tertio dictus é ſextertius ſiue ſextertiũ: nã ſic quoq; dicius dipõdi⁹ eẽ & dipõdiũ. ℣ Quæ tã ꝓmpta: Hæc tãta iqt hũanitas ſenat⁹ potuit eẽ patré a filii iterit⁹ doloꝝ ipatiẽti reuocare: ſi forte eo tpe Muſochanes obiiſſet. ℣ Deſideriũ ei⁹, ideſt mortem. Vnde deſideratũ dicimus mortuum: quo uerbo utitur frequenter Iulius Celſus: ut eo die quattuor milia deſiderata ſunt.

¶ Muſicanes, quidam uetuſti codices habent Muſocanes: alii Muſophones. THE. OLI.

De Eiuſdem Senatus Clæmentia.

CONſimiliq; clæmẽtia i Perſe uſus eſt: nã quũ Albæ i qua cuſtodiæ cauſa relegatus erat deceſſiſſet quæſtorem miſit: qui eum publico funere efferret: ne regias reliqas iacere inhonoratas pateret: hoſtibus hæc & miſeris & fato functis officia regib⁹ erogata illa amicis: & felicib⁹ & uiuis tributa ſũt.

De eodem Senatu in filium Maſaniſſæ.

CONfecto macedõico bello Muſocanes Maſaniſſæ filius cũ eqtibus quos in p̃ſidiũ Romanorum adduxerat ab imperatore Paulo ad patrem remiſſus tempeſtate claſſe diſperſa Brunduſiũ æger delatus eſt: q; ubi ſenatus cognouit continuo illo quæſtorẽ ire iuſſit: cuius cura & hoſpitiũ adoleſcenti expediret & omnia quæ ad ualitudinem opus eſſent præberentur impenſæq; liberaliter: tũ ipſi: tum toti comitatui præſtarent. naues etiã ut proſpicerentur: quibus ſe bene ac tuto cum ſuis i aphricam traiiceret: eqtibus ſingulas libras argẽti & quingẽtos ſextertios dari imperauit. quæ tã prompta & tam exq̃ſita patrum. C. humanitas efficere potuit: ut ẽt ſi expiraſſet adoleſcens æquiore animo deſiderium eius pater toleraret.

De eodem in Pruſiam.

DEẽ ſenatus quũ ad gratulãdũ ſibi Pruſiã Bithyniæ regem Perſe deuicto uenire audiſſet obuiã illi. P. Corneliũ Scipionem quæſtorẽ Capuã miſit: cẽſuitq; ut ei domus romæ q̃ optima cõduceret: & copiæ nõ ſolũ ipſi: ſed etiã comitibus eius publice p̃berent. In eoq; excipiẽdo tota urbs uni⁹ humãi amici uultũ habuit. Itaq; q amãtiſſimus nr̃i uenerat duplicata erga nos beniuolẽtia in regnũ ſuũ reuerſus eſt.

De eodem in Ptolemæum.

NEc ægypt⁹ qdẽ romãæ hũanitatis expers fuit. Rex. n. Ptolemæus a miore fr̃e regno ſpoliatus: petendi auxilii gr̃a cũ paucis admodũ ſeruis ſqualore obſitus Romã uenerat ac ſe i hoſpitiũ

CONfecto macedoniæ bello. Hoc fuit bello macedonico qđ cõtra pſem geſſit Paulus æmilius: ut ſæpe dictũ eſt. Nã Muſochanes maſaniſſæ regis filius i auxiliũ Romanoꝝ cũ multis eqtibus miſſus a patre cũ iã debellata, puicia & finito bello ab iperatore Ro. remitteret ad patre ui tẽpeſtatis cõpulſus ẽ: & graui morbo correptus: qđ ubi ſenatui nũciatũ é eo q̃ſtoré cõtinuo miſerũt: q adoleſcẽtis ualitudiné diligẽtiſſime curaret: & oía q̃ illi atq; uniuerſo comitatui ſuo neceſſaria forẽt abũdãtiſſime ſubminiſtraret claſſem reficeret & liberatũ cũ muneribus ad pſem tuto remittẽdũ curaret: ſunt Maſaniſſæ numidiæ regis qué amiciſſimũ Po. Ro. fuiſſe cõſtat & i amicitia uſq; ad ultimũ ſui fati diẽ pmanſiſſe: muſochanes uero eius filius moriẽ anteq̃ pẽ. ℣ Delatus, neceſſitate cõpulſus ſui tẽpeſtatis: nã inter deferri & uenire hoc intereſt, qđ uoluntate uenimus: neceſſitate deferimur. ℣ Illo: ad eũ locũ. ſ. brũduſium. ℣ Quæ opus eẽnt. Dicimus opus é mihi hac re & hæc res & huius rei, ſed hoc ultimũ rarũ é. ℣ Quigẽtos ſe. qnq̃ginta ſextertia. & notãdũ dici hoc ſextertiũ & hic ſexterti⁹: ut hoc loco maſculini gñis: apud alios neutri. Mar. Annis abit biſq̃na dabit ſextertia dixit. é aũt ſextertiũ dipõdius & ſemis: põdo uero libellã cõtinet: ergo ſextertiũ duas libras & ſemis habẽt teſte Var. & a ſemis & tertio dictus é ſextertius ſiue ſextertiũ: nã ſic quoq; dicius dipõdi⁹ eẽ & dipõdiũ. ℣ Quæ tã ꝓmpta: Hæc tãta iqt hũanitas ſenat⁹ potuit eẽ patré a filii iterit⁹ doloꝝ ipatiẽti reuocare: ſi forte eo tpe Muſochanes obiiſſet. ℣ Deſideriũ ei⁹, ideſt mortem. Vnde deſideratũ dicimus mortuum: quo uerbo utitur frequenter Iulius Celſus: ut eo die quattuor milia deſiderata ſunt.

¶ Muſicanes, quidam uetuſti codices habent Muſocanes: alii Muſophones. THE. OLI.

DEẽ ſenatus quũ ad gratulãdũ ſibi Pruſiã Bithyniæ regem Perſe deuicto uenire audiſſet obuiã illi. P. Corneliũ Scipionem quæſtorẽ Capuã miſit: cẽſuitq; ut ei domus romæ q̃ optima cõduceret: & copiæ nõ ſolũ ipſi: ſed etiã comitibus eius publice p̃berent. In eoq; excipiẽdo tota urbs uni⁹ humãi amici uultũ habuit. Itaq; q amãtiſſimus nr̃i uenerat duplicata erga nos beniuolẽtia in regnũ ſuũ reuerſus eſt.

De eodem in Ptolemæum.

NEc ægypt⁹ qdẽ romãæ hũanitatis expers fuit. Rex. n. Ptolemæus a miore fr̃e regno ſpoliatus: petendi auxilii gr̃a cũ paucis admodũ ſeruis ſqualore obſitus Romã uenerat ac ſe i hoſpitiũ

¶ Dẽ ſenatus cũ. nõ minori humãitate uſus fuiſſe uĩ ſenatus i pruſiã bitiniæ regẽ q gratulatũ romã uenerat de uictoria q̃ ex perſas: rege ſupato glorioſiſſimã cõparauerãt Romãi: nã illi more maioꝝ q̃ſtorẽ obuiã miſit: publicũ Romæ hoſpitiũ ꝓ regis dignitate paratũ cõduxit: copiã regẽ oĩum illi comitibuſq; ſuis: p̃buit: illũ dẽique tota ciuitas cũ ſũma lætitia & alacritate ſuſcepit: ut non de uictoria gratulatum ueniſſe: ſed a uictoria ſuperbum rediſſe cognoſceres. THE.

¶ Perſe deuicto. Vetera exemplaria legunt per ſe: nec habent deuicto.

NEc ægyp⁹ q. Adeo ĩmẽſa fuit Romæ humanitas ut lõge lateq; porrecta nõ arctiores q̃ ipiũ terminos habuiſſe uideat nõ cõtẽta finib⁹ bitiniæ in ægyptũ uſq; puẽrit. nã Ptolemæus: a minore fratre regno cõſpiratiõe pulſus Romã auxilii petẽdi gr̃a ꝓfectus multa Romãæ liberalitatis teſtimõia cœpit: nã cũ miſer & ſordid⁹ ꝓter regiã dignitatẽ tũ paucis admodũ ſeruis clã urbẽ ĩgreſſus i priuatũ hoſpitiũ ſe ꝓtuliſſet: ꝓtinuo ſenatus re cognita illũ ad ſe iuſſit acciri, & excuſatiõe facta q; nõ illi more maioꝝ q̃ſtorẽ obuiã miſiſſẽt ad publicũ hoſpitiũ deduxit eiq; quotidiæ munera dari ꝓ q̃ſtorẽ iuſſit, ſunt q̃ uelint hũc fuiſſe Ptolemæũ ultimũ oĩum: cognomẽto Dionyſiũ Auletæ filiũ: q Põpeiũ iuſſit occidi: cuius opibus & auctoritate fuerat eius pr̃ ꝓ Gabiniũ reſtitutus in regnũ qđ ex Cæſaris cõmẽtariis de Alexãdrino bello colligi poſſe dicũt ubi hæc ĩſcripta ſunt. In teſtamẽto Ptolemæi pr̃is: hæredes erãt ſcripti ex duob⁹ filiis maior & ex duab⁹ ea q̃ antecedebat hæc uti fierẽt p oẽs deos pq; fœdera q̃ Romæ feciſſet eodem teſtamẽto Ptolemæus Po. Ro. obteſtabat: tabulæ teſtamẽti una p legatos eius Romã erãt allatæ: ut i ærario ponerent quæ tum pp occupationes publicas poni non potuiſſent, apud Pompeiũ ſunt depoſitæ: alteræ eodem

exemplo relictæ atq; obſignate Alexandriæ proferebantur:ex quibus uerbis coniici poſſe dicunt a minore fratre per cõſpiratione regno pulſum quod ego nec affirmare:nec omnino refellere auſim.quippe qui huius hiſtoriæ certum adhuc auctorem non inuenerim:uerum illud me mouet quomodo reſtitutus fuerit. & cur Pompeii patrocinio non fuerit uſus cum apud illum teſtamenti fabulæ eſſent depoſitæ:aut ſi uſus cur a Valerio cæteriſq; auctoribus:ingratitudinis non damnatus cum patronũ ſuum iuſſerit occidi.extat præterea apud ipſum quem auctorem referunt Cæſarem:iſdem commentariis:ad hunc ipſum Ptolemæum Pompeii legatio quæ poſt pharſalicam profligationem in ægyptum profectus:

ab hoc puero aduerſus Cæſarẽ opem ſuppliciter implorat:& eum per erogata tantum patri beneficia rogat:ut Alexãdria recipiatur:ubi ne uerbum quidem facit ex quo itelligi aut coniici poſſit:eum Romæ aliquãdo fuiſſe:quod ſatis admirari nõ poſſum cum res tanta foret quæ a ſenatu magnopere curaretur:& ad Põpeium pertinere maxime uideretur:propter tabulas teſtamenti depoſitas:omitto q; Cæſar tunc cum puerum ætate fuiſſe oſtendit:cũ Põpeius ad eum profugit. Valerius uero iuuenẽ appellat:q̃re cũ hæc oĩa obſcura:& ĩcerta mihi eẽ uideant aliis excutiẽda reliq;. Obſitus:Circũdatus ſq̃lore imũditia eſt:Sq̃lor immundities ac deformitas quæ nimio mœrore inaſcit.

OLI. ATq; ut ab uniuerſis:poſtq̃ de publica Romanorum humanitate dixit nunc ad priuatam uniuſcuiuſq; dicendam tranſgreditur:& primo de .L.Cornelio cõſule:qui primo punico bello hãnonẽ carthaginẽſium ducẽ qui in ꝓpugnatione ciuitatis olbiæ fortiter dimicãs occubuerat digniſſimo funere curauit efferi tanquã nõ ille hoſtis:ſed Populi Romãi ſocius & amicus extitiſſet: nã uictoria quãto plus humanitatis habuerit tãto minus inuidiæ cõtraxerit. Olbiã oppidum:inuenio tria huius nominis oppida. Vnũ teſte Strabone in maſſilienſi agro. Alterũ eodem teſte in ſcithia:qđ etiã berta ciuitas dicebatur. Tertium teſte Solino in ca.de homine ĩ ſardinia:Dicit enim .hic yphides:hiolaũ creat qui ſardiniam ingreſſus palãtes incolarũ aĩos ad concordiam eblanditus. Olbiam atq; alia græca oppida extruxit.

OLI. QVid de Qu.Criſpino.Hoc fuit ſecũdo punico bello cũ capua obſidere tur a Romanis: nã.T. Qu.criſpino Badius cãpanus hoſpes erat perfamiliari hoſpitio coniunctus.creuerat etiã cõſuetudo q; ager Romæ apud Criſpinũ Badi9 ante defectionẽ cãpanã liberaliter comiterq; curatus fuerat.tũ badi9 progreſſus ante ſtationes quæ pro porta ſtabãt uocari Criſpinum iuſſit:quod ubi eſt Criſpino nunciatum ratus colloquium amicũ & familiare queri manente memoria:ẽt in diſſidio publicorum fœderum priuati iuris paulum a cæteris proceſſit.poſtq̃ in cõſpectũ uenit.prouoco te ĩquit Badius ad pugnã: o Criſpine cõſcẽdamus equos & uter ſit melior decernamus ſummotis aliis:ad ea Criſpinus nec ſibi nec illi ait hoſtes deeſſe:in quibus uirtutem oſtendant:ſe etiã ſi in acie occurrerit declinaturũ nunc hoſpitali cæde dextram uiolet: cõuerſuſq; abibat:enimuero ferocius tum campanus increpat mollicie & ignauiam & ſe digna proba.in inſontem iacere:hoſpitalem hoſtem appellans.ſimulantemq; parcere cũ ſciat ſe nõ parem eſſe.ſi parum publicis fœderibus ruptis direpta ſimul & priuata iura eſſe putat Badium cãpanum.T.Quintio Criſpino Romano palam omnibus & duobus exercitibus renunciare hoſpicium nihil ſibi cum eo conſociatum:nihil fœderatum hoſpiti cum hoſte cuius patriam & pœnates publicos oppugnatũ ueniſſet:ſi uir eẽt cõgrederet:diu cunctantẽ Criſpinũ ꝓtulere turnales ne impune inſultare cãpanũ pateret itaq; tantũ moratus dum imperatores cõſuleret.ꝓmitterẽt ne ſibi extra ordinẽ in prouocantẽ hoſtẽ pugnare:permiſſa eorum arma cœpit equũq; cõſcẽdit & badium nomine compellãs ad pugnam euocauit:nulla mora cãpano facta eſt:infeſtis equis haſtiſq; cõcurrunt.Criſpinus ſuper ſcutũ ſiniſtrũ humerũ badio haſta trãſfixit:ſuperq; delapſum cũ uulnere equo deſiluit ut pedes iacentẽ cõficeret: badius priuſq;

Alexandrini pectoris contulerat.Id poſtq̃ ſenatui relatum eſt accerſito iuuene quam potuit accurata excuſatione uſus eſt.q; nec quæſtorem illi more maiorũ obuiam miſiſſet: nec publico hoſpitio eũ excepiſſet eaq; non ſua negligentia:ſed ipſius ſubito & clãdeſtino aduentu facta dixit.& illum curia ſubito ad publicos penates deduxit hortatuſq; ẽ:ut depoſitis ſordibus adeundi.ipſius diem peteret:quin ẽt curæ habuit uti munera ei per quæſtorem cottidie darentur his gradibus officiorum iacentem ad regium faſtigium erexit:effecitq; ut plus ſpei in auxilio .P.R. quam metus in ſua fortuna reponeret.

De.L.Cornelio.

ATq; ut ab uniuerſis patribus .C. ad ſingulos ueniam .L. Cornelius conſul primo punico bello quum Olbiam oppidum cœpiſſet:pro quo fortiſſime pugnans Hanno dux carthaginẽſium occiderat corpus eius tabernaculo ſuo amplo funere extulit nec dubitauit hoſtis exeqas ipe celebrare:eã demũ uictoriã & apud deos & apud hoies minimũ iuidiæ habiturã credens q̃ plurimũ hũanitatis habuiſſet.

De Quinto Criſpino.

QVid de.Q.Criſpino loquar? cuius manſuetudinem potẽtiſſimi affectus ira atq; gloria q̃tere nõ potuerũt Badiũ cãpanũ & hoſpitio benigniſſime domi ſuæ exceperat:& aduerſa ualitudine correptum attẽtiſſima cura recreauerat: a quo poſt illam nefariam campanorum defectionẽ in acie ad pugnam prouocatus:cum & uiribus corporis & animi uirtutibus aliquãto eẽt ſuperior: monere ingratum q̃

uincere maluit.nã quid agis inquit demẽs? aut quo te praua cupiditas transuersum rapit? parum habes publica impietate furere: nisi etiã priuata lapsus fueris? unus uidelicet tibi Romanorum.Q.placet in quo scelesta exerceas arma? cuius penatibus & honoris uicissitudinem & salutem tuam debes? at me fœdus amicitiæ diiq; hospitales:sancta nostro sanguini uestris pectoribus uilia pignora hostili certamine cõgredi te cũ uetant: quin etiam si in concursu exercituum fortuito umbonis mei impulsu ꝓstratum agnouissem: applicatum iam ceruicibus tuis mucronem reuocassem:tuum ergo crimen sit hospitem occidere uoluisse:meum non eris hospes occisus:proinde aliam qua occidas dexterã quære:quoniam mea te seruare didicit.dedit utriq; cælestem numẽ debitum exitũ:siquidem in eo ꝓlio Badius obtruncatus est.Q uintus insigni pugna clarus euasit.

De.M.Marcello.

AGe.M.Marcelli clementia quam clarum quã que memorabile exemplum haberi debet :q captis a se Syracusis in arce earum cõstitit. ut urbis modo opulentissimæ tũc afflictæ fortunam ex alto cerneret.cæterum casum eius lugubrem intuens flætum cohibere nõ potuit quem si quis ignarus uir aspexisset alterius uictoriã esse credidisset. Itaq; Syracusana ciuitas maxima clade tua aliquid admixtum gratulationis habuisti:quia si tibi incolumi stare fas nõ erat: leniter sub tam mansueto uictore cecidisti.

De.Q.Metello.

QVintus uero Metellus celtibericũ in hispania gerens bellum quum urbem Centobricã obsideret & iam admota machina partẽ muri q̃ sola cõuelli poterat:diiecturus uideret:humãitatẽ ꝓpinquæ uictoriæ prætulit. Nã cũ Rethogenis filios: qui ad eũ transierat cẽtobricẽses machinæ ictibus obiiciẽt:ne pueri in cõspectu patris crudeli genere mortis cõsumerentur:q̃q̃ ipse Rethogenes negabat esse impedimẽto:quo minus etiam per exitium sanguinis sui expugnationem perageret:ab obsidiõe discessit. Quo quidẽ tam clementi facto:& si nõ unius ciuitatis mœnia omnium tamen celtiberarum urbium animos cæpit:effecitq; ut ad redigendas eas inditionem.P.R. nõ multis sibi obsidionibus opus esset.

oppriꝫeretur parua parma atq; equo relictis ad suos affugit:crispinus equum armaq; capta & cruentem cuspidem ostentans cum magna laude & gratulatione militum ad consules est deductus. laudatusq; ibi magnifice etiã donis donatus.℣ Ira & glo.ira contra hostem a quo prouocaretur ad singulare certamen gloria de uicto glorioso hoste.℣ Valitudine cor. morbo implicitum:nam ualitudo medium uocabulum est:quod tam in bona q̃ in mala parte accipitur: unde recipit adiectiuum & dicat' bona ualitudo & mala ualitudo.℣ Cura:diligentia: uel cura pro curatione posuit quæ propria medicorum est.℣ Trãsuersum: A recto officio declinantẽ.℣ Publica impi.quia omnes a societate defecistis.℣ Salutem tuam:quia te egrotum domi suscepi.℣ Dii ho.quorum prꝫceps est iuppiter.Vir.Iuppiter hospitibus nam te dare iura loquuntur.℣ Sancta:inuiolata Romão sanguini.℣ Vmbõis: clypei. é autẽ umbo media pars clypei.℣ Obtrũcat9 é:nõ a Crispino:nã aufugit anteq̃ opprimeret':ut supradixius:sed ab aliis.

OLI. AGe.M.Marcelli clementia.Marcellus consul Romanus cum diu obsedisset syracusas tandẽ urbẽ illam cœpit:cũ assiduitate laboris: tũ etiã proditione:cum igit' menia ingressus est superioribus locis urbẽ ferme omniũ illa tẽpestate pulcherrimã subiectã oculis uidit illachrymasse dicit':partim gaudio tãtæ ꝓpetratæ rei: partim uetusta gloria urbis atheniẽsiũ classes demersæ:& duo ingẽtes exercitus cũ duobus clarissimis ducib9 deiecti occurrebãt.tot bella carthaginẽsibus tãto cũ discrimine gesta tot iam opulẽti tyrãni regesq; ꝓter cæteros hiero cũ recẽtissime memoriæ rege:tũ ante oĩa:q̃ uirtus ei fortunaq; sua dederit beneficiis in populũ Romanũ insignis ea cũ uniuersa occurrerẽt aĩo subiretq; cogitatio iã illa momẽto horæ arsura oĩa & ad cineres reditura: priusq̃ signa archadinẽ admoueret ꝑmittit syracusanos q̃ ĩtra Romanũ ꝑsidiũ aufugerãt: ut alloquio leni pellicerẽt hostes addẽdã urbẽ:q̃d' obtinere nequit.℣ Flectum eo.Lachrymis tẽperare.℣ Itaq; sy.ci.Apostrophat ad urbẽ syracusarũ dicẽs illud tibi nõ paruæ cõsulatiõis eẽ debuit ĩ tua clade grauissima q̃ cum tua fata ferrent ut caderes sub mansuetissimo uictore cecideris.

OLI. QVintus uero Metellus.Fuit Quinti Metelli humanitas magna: & laude dignissima: qui cũ eẽt consul in ea parte hispaniæ:q̃ Celtiberia dr: ĩ eaq; bellũ gerens Centobricam urbem obsideret:& pariter oppugnaret:machinã mœnibus admoueret:iã maxime partẽ:quæ cuerti facile poterat:diiecturus:q̃d' ubi uiderũt oppidani Rhetogenis filios:q ad Ro.defecerat mœnib9 oppositos:ut ruina murorum pueri in cõspectu patris ad defectionis ultionẽ obruerent':q̃d ubi sensit Metelus cõtinuo ab oppugnatione discessit: suadente & hortante Rethogene ut per filiorum mortem urbem expugnaret:incœptumq; ꝑageret:maluit.n.Metellus hostium animos & urbem mãsuetudine & uirtute supare: qua ulla crudelitate subigere:q̃d ẽt fecit:nã hac hũanitate pellecti populi:& urbes hispaniæ spõte in deditionẽ uenerunt.

Cẽtobrica urbs

℣ Cẽtobricã.Supra tñ appellãt Cõtrebiã.℣ Sãguinis sui.Nã semẽ humanũ sãguis é purgat9:ut Ari. & Var.sentiũt. THE.

OLI. APhricani quoq; posterioris. Non minus speciosa & ampla fuit aphricani posterioris humanitas qui capta carthagine per litteras omnium Siciliæ populorum legatos acciuit: qui suæ quisq; ciuitatis ornamēta: quæ illis carthaginēses iure belli rapuissent reciperēt: & in sua q̄sq; templa reportarēt: eadē humanitate usus in Masanissæ regis nepotē: q rege iscio ī pūica castra militiāq; carthaginēsiū ꝓfect⁹ a Ro. capt⁹ cū cæteris captiuis dū sub hasta uēderet: cognit⁹ a Scipiōe: multis mūerib⁹ donat⁹ ad auūculū cū dignissimis comitibus remissus ē. ℣ Rapta: Quæ pœni trib⁹ bellis rapuerāt. ℣ Bñficiū. Laudat. hāc humānitatē aphricani Vale.

THE. ℂ Meminit huius rei. M. Tullius in Verrem.

OLI. HVic facto par. Hastæ subiectos: Qui publice uendebant. ℣ Errori illius ueniā: Ignoscēdū esse adolescentiæ. ℣ Anulo: Sic. n. mos erat ingenuos pueros anulo ornari. ℣ Fibula. Qua in humeris militaris uestis nectebat. ℣ Tūica laticlauia. i. tunica intexta clauis aureis latioribus. sic. n. Festus Pōp. refert. ℣ Hispano sagulo. Sagulum uestis militaris qua utuntur hispāi uirgata: & uersicolore: & est diminutiuū a sago. Vir. Virgatis lucent sagis. ℣ Diis ornamenta: Vt siculis reddidit. ℣ Regibus sanguinem: Vt in hoc exēplo nepotis Masanissæ.

Lati/ clauiū

OLI. IVcii quoq; Pauli. Nō est inqt Luci⁹ Paulus ī tali uirtutis genere sua laude defraudādus: qui eximiā humanitatē suam in persam macedoniæ regem declarauit: quē cum captiuum ad se audisset adduci: ei occurrit cū insignibus imperii tanq̄ honoris gratia illi regi nō captiuo prodiret obuiā: uolentēq; se ad imperatoris gēua ꝓsternere nō sustinuit: & q̄bus potuit uerbis cōsolatus est: & ad spē hortatus sibiq; semper ī tabernaculo proximū habere uoluit. fuit aūt captus pses a Cn. octauio: cū duobus filiis: Alexādro & Philippo: dum fugerent ī Samothraciā cum decē milibus talentum: quos ad cōsulem æmiliū paulū deduxit octauiꝰ. ℣ Grato sermone: Alii habēt græco sermone & putāt tūc etiā apud Romāus uiguisse litteras græcas: & paulū hortarū fuisse persam uerbis binis græcis ut dicer ελπιζε βασιλευ bene spera o rex. ℣ Propōat ī cō. Ex cōpatōe ostēdit. Vtra laudabilior fuerit. Pꝛæmilii uictoria an eiusdem humanitas. ℣ In cōspicuo: in apto: in propatulo ut uideri possit: hinc humanitas inde uictoria.

Perses Macedonū rex a Paulo captus

OLI. HEc. L. Pauli humanitas admōet C Mitridates a Pompeio e prouincia pulsus ad Tigranem Armeniæ cōfugisset eum persequens Pompeius celeriter in armeniam contendit: a Tigrane iuniore qui a patre defecerat accersitus. Tigranes uero senior audito Pompeii aduētu: cognitaq; eius clæmentia moribusq; suauissimis spe maxima fretus ad Pompeium ut sese dedat ipē pꝛuenit: Pompeius ubi castris iam adesse regem audiuit duos lictores obuiā misit: qui regi nūciarent ut equo descenderet: pedibusq; Romarum imperatorem adiret. q; nemo unq̄ ad eā diē peregrinus equo isidēs Romana castra introisset: qb⁹ nō solū facile paruit: ensem quoq; nudatū illis tradidit: & Pōpeiū inermis adiuit cuius cum ante ora stetisset coronam e capite demptam ante illius pedes proiecit: deinde quod turpissimum fuit se ad Pompeii genua prosternere uoluit: ut ab eo supplex erroris ueniā peteret: ni præuenisset Pompeius qui eum dextra porrecta erexit iussitq; apud sese

De Posteriore Aphricano.

APhricani quoq; posterioris hūanitas speciose lareq; patuit. Expugnata .n. Carthagine circa siciliæ ciuitates litteras misit: ut ornamēta tēplorum suorum a pœnis rapta per legatos recuperarent. Inq; pristinis sedibus reponenda curarent. Beneficium diis pariter atq; hominibus acceptum.

De eodem.

HVic facto par eiusdē uiri humanitas: a q̄store suo hastæ subiectos captiuos uendente: puer eximiæ formæ & liberalis habitus missus est: de quo cū explorasset numidā esse: orbū relictum a patre: educatū apud auunculū Masanissam: eo ignorāte imaturā aduersus Romāos ingressum militiā: & errori illius ueniā dādā: & amicitiæ regis fidelissimi .P.R. debitam ueneration̄em tribuendam existimauit. Itaq; puerum anulo fibulaq; aurea: & tunica laticlauia: hispanoq; sagulo: & ornato equo donatum: datis qui eū ꝓsequerent eqtibus ad Masanissam remisit: eos uictoriæ maximos fructus ratus: si diis ornamenta templorum hominibus regibus: sanguinem suum restitueret.

De. L. Paulo.

IVcii etiam Pauli in tali genere laudis memoria appræhēdēda est: q cum Persem pui tpis momēto captiuū ex rege ad se adduci audisset: occurrit ei Romani impii decoratus ornamētis conatūq; ad genua ꝓcumbere dextra manu alleuauit: & grato sermone ad spē exortatus est: introductum ēt in tabernaculū lateri suo proximū in cōsilio sedere fecit: nec honore mensæ indignū iudicauit. proponat in cōspicuo acies qua ꝓstratus est Perses: & harū rerū: quas rettuli contextus: utro magis spectaculo delectentur hoies: dubitabunt: nā si egregium est hostem abiicere: non minus tamen laudabile infœlicis scire misereri.

De Cn. Pompeio.

HAcc. L. Pauli hūanitas admonet me ne de Cn. Pompeii clemētia taceam. Regem armeniæ Tigranem: qui & per se magna cum .P.R. bella gesserat: & infestissimum urbi nostræ Mithridatem

æquatū ſella iſidere:& ut ſingulari humāitate p̄ditus erat nō illū ſibi ſupplicē eē ſuſtinuit:ſed ſuis ornatū iſignib9 in regnū de quo eiectus fuerat reſtituit huius aūt belli cā teſte Cicerone pōpeiana fuit q̄ Mithridatē regē pō. a. L. Lucullo regno pulſum nō ſolū ad ſe fugiētem benigne ſuſcepit:ſed ſuis ēt opibus i regnū reſtituere uoluit:nā ingēti exercitu cōparato:poſt aliquot clades acceptas tādē copias romanas uictrices trucidauit:& grauiſſimā romanis cladem intulit.℣ Ponto.ſ.inſula quā tenebat Mithridates.℣ Benignis:qa bono illum aīo eſſe iuſſit.

℄ Tigranem.Hæc eadem Plutar.& Dion.in uita Pompeii.

ponto pulſum uiribus ſuis p̄texerat:in conſpectu ſuo diutius iacere ſupplicē paſſus nō eſt:ſed benignis uerbis recreatum diadema quod abiecerat capiti reponer̄ iuſſit:certiſq̄ rebus imperatis:in priſtinū fortunæ habitum reſtituit:æque pulchrum eſſe iudicans:& uincere reges & facere.

De Cn.Pompeio.

QVā p̄clarꝫ tributæ hūanitatis ſpecimē.C. Pōpeius q̄ miſerabile deſideratæ:idē euaſit exē plū nā q̄ Tigrāis tp̄a iſigni regio texerat eius caput tribus corōis triūphalibus ſpoliatū i ſūmo terrarū orbe nuſq̄ ſepulturæ locū hūit:ſed abſciſſum a corpore inops rogi nefariū ægyptiæ p̄fidiæ munus portatū eſt ēt ipſi uictori miſerabile:ut eni id Cæſar aſpexit oblitus hoſtis ſoceri uultū induit:ac Pōpeio tū p̄prias: tū ēt filiæ ſuæ lachrymas reddidit. Caput āt plurimis & p̄cioſiſſimis odoribus cremādū curauit:q̄ ſi nō tam māſuetus aius diuini principis extitiſſet paulo ante romani ip̄e.columē habitū(ſic mortaliū negotia fortūa uerſat)inhumatū iacuiſſet.

De Cæſare.

CAtonis quoq̄ morte Cæſar audita.& ſe illius gloriæ iuidēr̄:& illū ſuæ iuidiſſe dixit p̄imoniūq̄ eius liberis ipſius incolume ſeruauit:& Hercule diuinoꝝ Cæſaris operꝫ nō parua pars Catōis ſalus fuiſſet.

De.M.Antonio.&.M.Bruto.

MArci ēt Antonii aius talis hūanitatis itellectu nō caruit.M.n.Bruti corpus liberto ſuo ſepeliēdum tradidit:quoq̄ honoratius cremaret̄ iniici ei ſuū paludamētū iuſſit:iacētē nō hoſtē ſed ciuē depoſito exſtimās odio:quūq̄ iterceptū a liberto paludamētū cōperiſſet ira p̄citus p̄tinus in eū aīaduertit: hac āte p̄fatiōe uſus.Quid tu ignoraſti cuius tibi uiri ſepulturā cōmiſerim? fortē piāq̄ eius uictoriā philippicā dii libēter uiderūt.Sed ne iſta q̄dē generoſiſſimæ indignationis uerba inuiti audierunt.

Externa de Alexandro.

COmmemoratiōe romani exēpli i macedoniā deductus moꝫ alexādri p̄coniū facer̄ cogor. defūcti corp9 ip̄ōeret ut honorati9 cremaret̄:q̄d' ille cū itercepiſſet graui ſupplicio affect9 ē ab Antōio.℣ Intellectu, qa itellexit cuiuſmodi eēt hūitas i hoſte ſeruāda.℣ Philippicā:q̄ in cāpis philippicis Brutū uicit Anto.

COmmemoratiōe romani exē. Trāſit ad externa:& p̄rio de Alexādri hūanitate dicit:q̄ fuſū fugatūq̄ Dariū cū p̄ uaſtas ſolitudies p̄ſeq̄ret̄ i ſeptētrionē uſq̄ puenit nimio frigore torpētē: & regionē q̄ Gazaba dicit̄ aditurus p̄cellā paſſus ē:maiorē ēt q̄ credi poſſit ubi torpētibus gelu militibus ſilua occurrit: hīc

THEOLI. Pōpeius ab achilla Septimioq̄ truncatus

Pōpeii triūphi

Columen

THEOLI. Catonis uticēſis mors

MArci ēt Antonii aius:Hoc fuit bello ciuili q̄d' geſſit antōius cōtra Brutū & Caſſiū cæſaris interfectores ubi p̄fligatis reipu. ptib9 brutus ne ueniret in ptātē antonii ſibiipſi mortē cōſciuit.Antonius igit̄ ubi cognouit brutū ſibi mortē intuliſſe:paludamētū ſuū exuit & libro dedit: q̄ ſupp

OLI.

cæſas arbores accẽderãt:forte Gregarius miles macedo iã ueteranus ſe uix & arma ſuſtentãs obſtupefactis gelu & rigore mẽbris:i caſtra tũ puenit:quo uiſo Alexãder q̃q̃ & ipſe cũ maxĩe admoto igne fouebat artus ex ſella ſua exiluit:torpẽtẽq; militẽ & uix cõpotẽ mẽtis dẽptis armis in ſua ſede cõſedere iuſſit:ille diu nec ubi requieſceret:nec a quo eẽt exceptus cognouit:tãdem recepto calore uitali ut regiã ſedẽ regẽq; uidit territus aſſurgit:quẽ ituens Alexãder:ecqd itelligis miles inqt q̃to meliore ſorte q̃ pſæ ſub rege uiuatis. Illis.n. in ſede regia cõſediſſe capitale foret tibi ſaluti fuit. ℣ Macedonia:Nã res geſta ẽ in cãpis philippicis:q ſunt i macedõia. ℣ Luſtrat:Circuit ut fugientem Dariũ depheẽderet. ℣ Manibus:ac ſi diceret:uictricibus. ℣ Frigore duplicatũ. ℣ Expſſit frigeſcẽtis ſenis geſtũ:eſt aũt ſumptũ de Heſiodo. q dicit q; frigus ſenẽ incuruũ facit: & ideo dicit duplicatũ. ℣ Capitale exti. ſo. Apud pſas lex ẽ. Si qs in ſolio regio cõſederit capitale eſt. Frõtinus li. iiii. ca. de effectu & moderatõe Alexã. iqt illi ſeni ſi i pſis natus eſſes i regia ſella ſediſſe tibi capitale foret i macedonia nato concedit.

Alexã. macedo hũanitas erga ueteranũ militẽ

Cuius ut infinitã gloriã bellica uirtus:ita pcipuũ amorẽ clæmẽtia meruit. Is dum oẽs gẽtes ifatigabili curſu luſtrat:quodã loco niuali tẽpeſtate oppſſus ſenio iam cõfectũ macedonẽ militẽ nimio frigore obſtupefactũ ipſe ſublimi & ppinqua igni ſede ſedẽs animaduertit: factaq; nõ fortunæ ſed ætatis utriuſq; eſtimatiõe deſcẽdit:& illis manibus qbus opes Darii afflixerat:corpus frigore duplicatũ in ſuã ſedẽ ipoſuit:id ei ſalutare futurũ ducẽs qd apud pſas capitale extitiſſet ſolium regium occupaſſe. Quid ergo mirũ eſt:ſi ſub eo duce tot annis militare iucundum ducebãt cui gregarii militis incolumitas ppriõ faſtigio carior erat?

OLI.

IDem nõ hoium ulli ſed naturæ fortunæq; cedẽs:Quia cum nullo unq̃ Alexãder cõgreſſus eſt quẽ nõ uicerit:nullã ciuitatẽ obſedit:q̃ nõ expugnauerit:nullã gentẽ adiit q̃ nõ calcauerit: nullãq; regionem pagrauit q̃ armis nõ ſubegerit.

Alexã. moriẽtis humãitaſ

℣ Quãq̃ uiolẽtia morbi. Cũ tãdẽ uicto Dario domitiſq; pthis cõſuluiſſet aruſpices de ſuaꝛ regꝛ euentu:reſpõderũt ut diligẽtiſſime babylonẽ uitaret:ille cũ aliq̃diu ab ea ſe regiõe abſtinuiſſet:tãdem rapiẽtibus fatis eius urbis miro deſiderio captus eſt:& ut eſt genus humanũ inuetita ppnum:Babylonẽ ire uoluit: quo factũ eſt:ut paucis poſt dieb9 Caſſãder uenerit miſſus a patre Antipatre ut Alexãdrũ ueneno necaret & cũ Antipater in macedõia plurimũ auctoritate & opibus ualeret cũ benigne ſuſcepit pincernãq; ſuũ iſtituit:uidelicet q; ſibi pocula ppinaret:hicigit ut multi tradunt ex pcepto patris uenenatũ poculũ dedit Alexãdro:uenenum aũt fuiſſe dicũt frigidiſſimã aquã de nocriade regiõe ſumptã:quæ guttatim de petra ſtillat:quæ qdem aqua niſi in ungulis deferri nõ põt:hãc cum hauſiſſet Alexãder ſubito dolore ppfuſus eſt:itaq; abiit in cubiculum & uniuerſum exercitum ad ſe iuſſit acciri:& ſingulis dextrã porrexit:qd nõ mediocre humanitatis ſpecimen fuit:poſtea uero mortuus eſt. ℣ Fato oppreſſa:Iam morte correpta:qa uenenũ p uenas diffuſum erat. ℣ Spiritu:quia ſpiritus perexiguus erat:humanitas uero magna.

De Piſiſtrato.

OLI. Piſiſtrati hũanitas in adoleſcentẽ petulãtem

NOn tã robuſti generis. Adoleſcens qdã piſiſtrati filia amoꝛ correptus eam in publico oſculatus eſt:dum iret aquatũ. Plut. in. dicit pricipũ filias aquatum ire ſolitas:cũ igitur puella domũ rediſſet matri grauiter cõq̃ſta ẽ:Mater (ut oẽs ferme matres ſupſtitioſæ nimis eẽ ſolẽt) ad uiꝛ defert iniure crimẽ exagerat. Impatiẽter cõquerit:de adoleſcẽte pœnã expoſcit:cui Piſiſtratus:ſi eos punieris q nos amãt:qd illis igt faciẽdũ ẽ:q nos oderit:fuit hic piſiſtrat9 teſte Herodo. hippocratis filius & athenaꝛ tyrãnus q doctria igenio & eloq̃ntia tãta fuit q; atheniẽſes ſe ac libertatẽ ei ſpõte ſubmitterẽt: q̃q̃ Solon iſtãtiſſimus & grauiſſimus orator p libertate aduerſum illũ ſtaret:ſed eloq̃ntiæ piſiſtrati libertas cũ Solone ſuccubuit: ut ſuo loco oſtẽdemus in ca. de igratitudine & de ui eloq̃ntiæ tpæ quo Seruius tullus romæ regnabat:ut Gelius tradit:hic ẽt primus fuit q apud athenas bibliothecã iſtituit. ℣ Nõ tã robuſti gene. Quia nõ tãtæ claritatis fuit q̃te Alexãder mace. ℣ Minime digna uox:Laudat hãc humanitatẽ Valerius: hæc iquit uox eiuſmodi eſt:ut nõ digna uideat dici ex ore tyrãni fluxiſſe.

De Thraſippo.

THE. OLI.

THraſippo amico inter cœnam ſine fine cõuicio laceratus:ita & animum & uocem ab ira

¶ Curaret alii cod. habent occurreret.

Thraſippo amico inter cœnã ſine fine:De hmõi humanitate loquit q̃ in amicũ uſus eſt:nã cum Thraſippum micũ ſuum inuitaſſet ad cœnam: ille uino nimio plus q̃ ſatis erat inuitatus contra tyrannum

exacerbatus est:adeo ut cõuitiis onerato:in faciem quoq; eius expuerit. Tyrãnus ridibundus oĩa tulit amicũ etiã metu ut ipse credebat:abeũtem retinuit:filium patris iniuriã ulcisci cupiẽtem inhibuit. ℣ Vocẽ ab ira:Nec iratus est:nec uerbum respõdit. ℣ Male audire:Male audio a te de me maledicis. ℣ Concitatæ temulentiæ: Inflammate ebrietatis. ℣ Postero die:Thrasippus postquã digesta crapula rediit ad se & cognouit ea quæ per uiolentiam fecerat nimio dolore percitus seipsum interficere uoluit:at Pisistratus data fide nihil se de pristina amicitia mutaturum ab incepto reuocauit.

cohibuit:ut putares satellitem a tyranno male audire: abeuntẽ quoq; ueritus ne pp metum maturius se cõuiuio subtraheret:iuitatiõe familiari cœpit retinere. Thrasippus concitatæ temulentiæ impetu euectus: os eius sputo respsit:nec tamẽ in uindictã sui ualuit accẽdere. Ille ẽt filios suos uiolatæ patris maiestati subuenire cupiẽtes retraxit. Posteroq; die Thrasippo supplicium a se uolũtaria morte exigere uolẽti uenit ad eum: dataq; fide in eodem gradu amicitiæ mansuꝝ ab incœpto reuocauit. Si nihil aliud dignũ honore memoriæ gessisset:his tamen factis abunde se posteritati cõmẽdasset.

De Pyrrho rege.

AEq; mitis animus Pyrrhi regis audierat apd quosdã in cõuiuio tarentinoꝝ paꝝ honoratum de se sermonẽ habitum:accersitos q ei interfuerunt pcunctabat:an ea quæ ad aures eius puenerant dixissent. Tum ex his unus nisi inqt uinum nobis defecisset:ista quæ tibi relata sunt præ his quæ de te locuturi eramus lusus ac iocus fuisset. tam urbana crapulæ excusatio:tamq; simplex ueritatis cõfessio:iram regis cõuertit in risum: Q ua quidẽ clæmẽtia & moderatiõe assecutus est:ut & sobrii sibi tarẽtini grãs agerent: & ebrii bene præcarentur.

De eodẽ Pyrrho.

AB eadẽ altitudie hũanitatis legatis romanorum ad redimẽdos captiuos castra sua petẽti bus:quo tutius uenirẽt Lyconem molossum obuiã misit:quo ornatius exciperẽt:ipe cũ ornatu eqtum extra portã occurrit: secundaꝝ reꝝ puentu adeo nõ corruptus ut officii pspectũ in his deponeret: qui tunc maxime armis cum eo dissidebant.

De Antigono rege.

CVius tam mitis ingenii debitum fructũ ultimo fati sui tpe recepit:nam cũ diris auspiciis argiuorũ inuasisset urbẽ: abscissumq; caput eius Alcyoneus Antigoni regis filius ad patrem ppucadauere ad se delato dixisse fertur:aliquãto tardius cecidisse q̃ timuerat:pulsus igitur a spartanis agros petiit:ibi dum Antigonum in urbe clausum expugnare conat:inter confertissimos uiolentissime dimicans saxo de muris iacto occiditur:caput eius Antigono defert qui uictoria mitius usus filium Helenum cum epirotis sibi deditũ in regnum dimisit:eiq; msepulti patris ossa in patriã referenda tradidit:hæc summatim Iustinus:sunt qui aliter tradunt hanc historiam. Pyrrhum.s.dum argos oppugnaret per pditionem urbem ingressum ad arcem usq; peruenisse:ubi cum acerrime dimicaret mulierem quãdam e tectis mortarium demisisse in caput Pyrrhi:quo ictu

AEq; mitis animus Pyrrhi:Hæc humanitas pyrri simillima est supiori nam Pyrrhus accitus a Tarentinis aduersus Romãos: cũ in castris eẽt: quidã sodales in cõuiuio per ebrietatẽ in petulantiam lapsi:de illo male locuti sunt:quos captos & ad se ductos cũ interrogasset Pyrrhus dixissent ne ea quæ ad ipsius aures peruenerant: tum unus urbane satis dicit respõdisse:nisi nobis inquit uinũ defuisset:multo grauiora de te locuturi fueramus:par qdem facto respõsum: qd potuit regis iram in risum ẽt conuertere. ℣ Præ his:Respectu eoꝝ. ℣ Lusus ac iocus: Lusus in rebus:iocus in uerbis. ℣ Qua qdem clæmẽtia:laudat hãc regis humanitatem.

OLI. Pyrrhi hũanitas in tarẽtinos

AB eadem altitudine: De eiusdẽ Pyrrhi hũanitate loquit:q ut supra dixi cũ multis milibus hoium i auxiliũ Tharẽtinoꝝ cũ uenisset:& bellum strenue fortiterq; gessisset:ingẽtẽ captiuorum numeꝝ qbus cladibus illatis cœperat:ad quos redimẽdos:cũ Romani legatos misissent hac hũanitate usus est in legatos:ut illis obuiã honoratũ uiꝝ honoris gra miserit:ipse quoq; cũ eqtãtu:extra portas occurrerit:atq; illos nõ ut uictor secundis rebus elatus:sed ut amicus benignissime susceperit:captiuos sine pcio remiserit dicẽs:ut est apud Ennium: nõ auꝝ posco nec pciũ dederis:nec cauponãtes bellũ: sed belligerãtes & ferro nõ auro uitã cernam9 utriq; uos ne uelit an me regnare hera: quid ue ferat fors uirtute expiamur:& hoc simul accipe dictum quoꝝ uirtuti belli fortũa pepcit eorũdẽ me libertati parcere certũ ẽ:dono ducite doq; uolẽtibus cũ magnis diis. Regalis iquit Ci. & æacidaꝝ genere digna snia. ℣ Prouẽtu:Fœlicitate & successu. ℣ Officii:qd debebat legatis.

OLI. Pyrrhus roma. captiuos gratis restituit

CVius tam mitis ĩgenii: Pyrrhus Italia pulsus ĩ Siciliã traiecit exercitũ: ubi nauali pugna a carthaginẽsib9 supatus:cũ ab Antigono macedoniæ rege auxilia nõ impetrasset: macedoniam inuasit: Antigonũ uicit:elatus deinde uictoria statim ad græciæ & asiæ totius imperiũ adiecit animum:& primũ omnium spartanos inuadit:quorum cum urbem oppugnaret tanta multitudo fœminarum ad patriæ tutelã accurrit ut nõ fortius uictus quã uerecundus recederet:& in ea oppugnatiõe Ptolomæum filium strenuum manuq; fortem amisit: cuius

OLI. Antigoni macedonis hũanitas in pyrrhum

moribundus cecidit:tunc dicunt Alcyoneum Antigoni filium pyrrhi caput abscissum ad patrem cū summa lætitia detulisse: Antigonum correcto filio regis caput uelamine tectum corpori q̄ honoratissime cremandum restituisse:filiūq; helenum captiuū liberum esse & regium aium gerere iussisse:ossaq; pyrrhi aurea urna inclusa in patriam ad fratrem reportāda curasse:q̄ magna ꝓfecto fuit regis clemētia. Plut. in uita Pyrrhi: dicit illum dū argos oppugnaret per ꝓditionem nocte urbem ingressum una cum galatis in forum usq; peruenisse: qđ sentiētes argiui: Clypeum & alia munita urbis loca cœperunt: Antigonum in urbem acciuerunt: tunc Pyrrhus ubi uidit clypeum ostilibus armis refertū:& alia eē munita urbis loca:prodigiis quibusdam territus retrocedere:& urbem egredi statuit:sed cū angustias portarum formidaret nuncium præmittit ad filium helenum:qui cū magna manu extra mœnia sedebat ut deiectis mœnibus aditum sibi aperiret:suosq; tutaretur:filius nō recto accepto nuncio ad opem primum ferendam urbem ingreditur:& ita fugientibus ingredientes occurrunt:impediuntq; fugā:Pyrrhus ubi euadēdi difficultatem uidit in persequendos hostes cōuersus a Gregario milite argiuo hasta leuiter percussus equum adegit in illum mater eius:quæ forte desuper pugnam spectabat cognito filii periculo:tegulam uel ut alii dicunt mortarium:de speculis ī Pyrrhi caput coniecit:quo ictu moribundus cecidit:tūc Zopyrus quidam Antigoni miles cognitum regem appræhendens illi caput abscidit. Alcyoneus uero Antigoni filius:accurrens abscissū regis caput ad patrem cum summa alacritate deportat: pater filium Baculo percussit: & a se repulit barbarum & pollutum appellās regis caput & corpus magnifice cremauit. Helenū quoq; pyrrhi filium benigne & humaniter exceptum cum eum complexus esset sperare iussit:& eum statim in priorem habitum hornatumq; restituit:atq; in epyrū remisit:erga amicos quoq; pyrrhi benignus fuit. ¶ Antigoni: Macedoniæ regis qui argiuis miserat auxiliū. ¶ Correpto:Castigato. ¶ Effuso gaudio: imoderata leticia. ¶ Gausea: Velum capitis:qđ circa caput gestabat. ¶ Vrna. Vasa. Vrna genus mensuræ quod quidam quartarium dicunt:quattuor sextarios capit est etiam unde sortes ducebantur. Virg. lib. vi. Stat ductis sortibus Vrna;sed proprie Vrna est quæ pro condendis defunctorum cineribus solebat adhiberi.

Vrna

THE. ¶ Gausea,scribe Causea:quæ macedonum propria fuit um bellæq; depellendos æstus usum prestabat: unde nomen ut inquit Hōerus απο του ελαυνειν το καυμα. Sed & a pluuia niueq; caput & corpus etiam defendebat: ut Antipatri Thessalonicensis indicat epigramma quo testatur in agmine niuium de cælo ruentium tegminis: in prælio uicem Galeæ prestare.

OLI. Caudina clades

CAmpani autem. Liuius lib. ix. circa principium. Cum Aulus Posthumius &. T. Veturius consules:opē Luceriæ ferre uellent:inter furculas caudinas inclusi sunt:locus erat syluis undiq; obsitus: nam saltus duo alti angusti syluosiq; sunt montibus circa perpetuis inter se iuncti in medio campus est herbidus & aquosus: per quem medium iter est:sed antequam uenias ad eum:intrandæ angustiæ sunt:& aut eadem qua te insinuaueris retro uia repetenda est:aut si ire porro pergas per alium saltum arctiorem impeditioremq; euadendum:in eum campum uia alia:per cauam rupem cum Romani uenissent:& in alias angustias ire pergerent:eas septas deiectu arborum saxorumq; ingentium obiacente mole inuenerunt:tunc fraus hostilis apparuit:& in summo saltu præsidium conspicitur. In insidias igitur præcipitati cū euadere nullo modo possent: fœdam & ignominiosam deditionem accipere compulsi sunt:ut cum singulis uestimentis sub iugum missi abirent incolumes:qua conditione accepta cum ante noctem Capuam peruenire possent incerti de fide sociorum: & quod pudor præpediebat:circa uiam haud procul a Capua omnium egena corpora humi prostrauerunt: qđ ubi est capuam nunciatum hac in eos humanitate usi sunt campani:ut sociorum iusta miseratiōe commoti deposita statim ingenita superbia mitterent confestim insignia sua consulibus fasces: lictores:arma: equos: uestimenta:commeatusq; militibus omnibus:& uenientibus Capuam cunctus senatus populusq; obuiam egressus: iustis omnibus hospitalibus & publicis & priuatis fungerentur officiis: quam mentem si secundo punico bello aduersus Romanos seruassent. Fuluius Flaccus consul secures suas campanorum sanguine non cruentasset:ut illorum perfidiam uindicaret.

gnatorem laborās lætus uelut aliqđ fœliciſſimum uictoriæ opus attulisset: Antigonus correpto iuuene qđ tāti uiri subitæ ruinæ imemor humanorū casuum effuso gaudio isultaret:humo caput sublatū gausea qua uelatum caput suū more macedonū habebat texit corporiq; Pyrrhi redditū honoratissime cremādum curauit. Quinetiā filiū eius Helenum captiuū ad se ptractum:& cultum & aium regiū gerere iussit:ossaq; Pyrrhi ei aurea inclusa Vrna Epyrum in patriam ad Alexandrum fratrem portanda dedit.

De Campanis.

CAmpani autem exercitum nostrum cum cōsule apud caudinas furcas sub iugum a samnitibus missum nec inermē tātum:sed etiam nudum urbem suam intrantem: perinde ac uictorem & spolia hostium præ se ferentem uenerabiliter exceperunt protinusq; consuli insignia honoris: militibus uestem:arma:equos:comeatū benignissime præstando:& inopiam:& deformitatem Romanæ cladis mutarūt:quo animo si pro iperio nostro aduersus Hannibalem quoq; usi fuissent: truculentis securibus materiam sæuiendi non præbuissent.

FActa mētione: de Cānensi clade satis supra dictū ē. Post tātam igit romanoꝝ stragē Hānibal dī hac humāitate usus: ut Pauli æmilii cōsulis romani corpus diligētissime q̄situ & inuētum sepulturæ mādauerit: ut qdā auctores tradūt: sunt uero q̄ dicūt q̄situ qdem fuisse: sed nō iuentū: quoꝝ sniam sequit Valerius: Liuius uero cōquisitū & humatū cū punicis illis q̄ i ea pugna ceciderāt. Hic paulus ubi tātā ciuitū suoꝝ stragē factā eē uidit cū posset icolumis euadere: maluit cū suis ciuibus honeste mori q̄ fugiēdo turpiter superesse: q̄. L. Cornelio tribuno militū equū offeréti quo celerius euaderet e manibus hostiū sic respōdisse fert. Tu qdem Cn. Corneli macte uirtute esto: sed caue ne frustra miserādo exiguū tp̄s e manibus hostiū euadēdi absumas: abi: nūcia publice p̄ria urbē romanā muniant: ac priusq̄ uictor hostis aduenīat p̄sidiis firmēt. Priuatiq̄ Fabio æmilium p̄ceptoꝝ eius memoré extitisse & uixisse: & mori me adhuc i hac strage militū meorū patere: ne aut reus itereā: aut cōsulatus collegæ accusator existam. ℣ Locū: De humāitate. ℣ Finiā: Nam hæc ultia sunt de hūanitate exēpla: & oīa quidem Hannibalis. OLI. Hānibalis humanitas apud cānas

De Hannibale.

FActa mētiōe acerrimi hostis mansuetudinis eius opibus: quā romano nomini p̄stitit locū qui iter manus est finiā. Hānibal. n. Æmilii Pauli apud Cānas trucidati q̄situ corpus q̄tum in ipo fuit inhumatum iacere passus non est.

De eodem Hannibale.

HAnnibal Tiberiū Gracchū lucanoꝝ circūuēntum isidiis: cū sūmo honore sepulture māda uit: & ossa eius i patriā portāda militibus nr̄is tradidit.

HAnnibal. M. Marcellū in agro brutio dū conatus pœnoꝝ cupidius q̄ cōsideratius speculat interēptū: legitimo iure extulit: punicoq̄ sagulo & corona donatum laurea rogo imposuit.

ERgo humāitatis dulcedo ētī efferata barbarorū ingenia penetrat: orboſq̄ & truces hostiū mollit oculos: ac uictoriæ isolētissimos spūs flectit: nec illi arduum ac difficile est inter arma contraria: inter districtos comminus mucrones placidum iter reperire: uincit iram: prosternit odium: ostilemq̄ sanguinē hostilibus lachrymis miscet: atq̄ etiam admirabilem Hānibalis uocē: p̄ funeribus romanoꝝ ducū arbitria statuentis expressit: q̄ aliquāto ei plus gloriæ Paulus & Gracchus & Marcellus sepulti q̄ opp̄ssi attulerūt: siqdē illos punico astu decepit romana mānsuetudine honorauit: uos quoq̄ fortes ac piæ umbræ nō pœnitēdas sortiti estis exequias: nam ut obtabilius in patria: ita speciosius p̄pria collapsæ supremi officii decus in felicitate ammissum: uirtute recuperastis.

OLI. Hānibalis humanitas apud cānas

FActa mētiōe acerrimi hostis mansuetudinis eius opibus: quā romano nomini p̄stitit locū qui iter manus est finiā. Hānibal. n. Æmilii Pauli apud Cānas trucidati q̄situ corpus q̄tum in ipo fuit inhumatum iacere passus non est. ℣ Locū: De humāitate. ℣ Finiā: Nam hæc ultia sunt de hūanitate exēpla: & oīa quidem Hannibalis.

OLI.

HAnnibal: quo pacto. T. Gracchus p̄ditus hosti fuerit a Flauio Lucāo eiq̄ hospite in capitulo de p̄digiis ostēdimus: nā cū maiorē lucaniæ partē quæ ad Hānibalē defecerat uirtute sua i potestatē populi Ro. redegisset ad reliquā capiēdā inuitatus ab hospite Flauio cui iure ueteris hospitii fidē nō derogabat in īsidias deductus & occisus ē: de cuius funer̄ duplex fama ē. Alii. n. tradūt in castris romanis sepultū a suis: alii ab Hānibale: & ea uulgatior fama ē: tradūt in uestibulo punicoꝝ castroꝝ rogū īstructū fuisse armatū exercitū decurrisse cū tripudiis: hispanoꝝ motibusq̄ armoꝝ & corpoꝝ: suæ cuiq̄ gēti assuetis: ipsoq̄ hānibale. omni reꝝ uerborūq̄ honor̄ exeqas celebrāte. Alii aliter tradūt: & dicūt imp̄atoris capitis hostes tatūmō potitos ad Hānibalē detulisse: ab eo statim cartallo missum: q̄ ad Cn. Cornelīū q̄storē romanū deferret q̄storē deīde sūmis ip̄atoris i castris celebrātibus cū exercitu beneuentanis feciſſe.

OLI. Mar cellus in insi dias p̄ cipitauit

HAnnibal. M. Marcellū: De. M. Marcello quoq̄ dictum est eodem capitulo: q̄ cum iter bina castra punica atq̄ romana tumulus siluestris esset a neutris primo occupatus q̄ romani qualis esset pars illa quæ ad hostes uergeret ignorarent: Hannibal īsidiis q̄ castris aptioré eum putaret: romani in castris fremebant occupandum eum locum esse & castello firmandum: ne si occupatus ab Hanibale foret uelut in ceruicibus hostem haberēt: mouit ea res Marcellū: & Crispinum eius collegam: itaq̄ cum paucis equitibus exploratum profecti in īsidias præcipitarunt: q̄ pauloante fuerāt ab Hānibale eo loco collocatæ: ubi Marcellus cū aliquot fortissimis uiris i medio cæsus: collega uulneratus: filius quoq̄ consulis grauiter sautius: aliquot etiam capti fuerunt: sed paulopost Hannibal. M. corpus inuentū sepulturæ mādauit. Cice. in Catone maiore. M. Marcelli interitum: nec crudelissimus quidem hostis honore sepulture carere passus est. ℣ Legitimo iure. idest iure humanitatis. ℣ Corona: Quia sepius uictor euaserat: nam Marcellus ad nolam primus Hannibalem uici posse docuit: & de illo sæpe uictoriam in castra reportauit.

OLI. Hūanitatis quanta uis

ERgo humanitatis dulcedo etiam in efferata. Laudat Valerius uim humāitatis: quæ p̄ efferatas quoq̄ gentes transire audet. ℣ Oculosque & truces: Sicut de Cæsare in Pompeium. ℣ Districtos: Nudatos. ℣ Admirabilem uocem: Quia mirum fuit tantum humanitatis in pectore barbaro inueniri posse. ℣ Oppressi: Quia uictoriæ laus minuitur insidiis non enim uirtute sed insidiis oppresserat. ℣ Vos quoq̄ fortes: Apostrophat ad imperatores Romanos: & eos quasi hac oratione consolatur q̄ non in patria illis mori contigerit: cum glorioſius in acie pro patria fortiter pugnando ceciderint: & non pœnitendas exequias ab hoste sortiti fuerint. ℣ Decus in felicitate ammissum: Quam fortuna aduersa funerationem i patria perdidistis eandem apud hostes uirtute uestra inueniſtis.

OLI. Gratitudo mater oium uirtutum

GRatas uero animi significatiões: De gratitudie dicturus eã in cõparationẽ cũ igratitudie adductuꝝ eẽ pollicet: ut sua utriqꝫ æstimatiõis merces: huic. s. laus: illi uitupatio repẽdat. Ci. de gratitudie in oratione ꝓ Plãco: hæc una inqt uirtus é: nõ solũ maxia: sed ẽt mater uirtutũ oium reliquaꝝ: qd est pietas nisi uolũtas grata in parẽtes: q sunt boni ciues: q belli: q domi de ꝑria benemerẽtes: nisi q ꝑriæ beneficia memi nerũt: q sancti: q religionẽ colẽtes: nisi q meritã diis imortalib⁹ gratiã iustis honoribus: & memori mẽte ꝑsoluũt? q põt eẽ uitæ iocũditas sublatis amicitiis? q porro amicitia põt eẽ inter ingratos? qs nostrũ est liberaliter educatus: cui nõ educatores? cui nõ magistri sui atqꝫ doctores? cui non locus ille ipse mutus: ubi alitus ubi doctus est grata recordatiõe in mẽte uersatur? cuius opes eẽ tãtæ possunt aut unq̃ fuerũt qui sine multoꝝ amicoꝝ officiis stare possit? eqdem nihil tam ꝓpriũ hois existimo quã nõ beneficio mõ: sed ẽt beniuolẽtiæ significatiõe alligari. Nihil porro tã inhumanũ. tam imane tam ferreũ: q cõmittere: ut beneficio nõ dicam ĩdignus: sed uictus eẽ uidear. Itẽ Cice. in officiis sic ait beneficio ꝓuocati debemus agros fertiles imitari: q multo plus afferũt: q̃ acceperint: rursus alio loco: cui referri gr̃a tãta nõ põt: q̃ta debeat: habẽda tamẽ tanta est q̃ta animi nostri capere possunt: multis aliis quoqꝫ locis Cice. hãc gratitudinis uirtutẽ laudibus effert. ℣ Gratas ergo significatiões: iõ dixit Vale. Quia ẽt si nõ reddimus beneficiũ: & aĩus sit uolũtarius & in ꝓmerendo ardentissimus sufficere debet. ℣ In cõparatiõe: Vt cũ hinc uirtus: ide uitiũ positũ fuerit cognoscat illius laus & huius uitupatio. ℣ Cõtrario ꝓposito. Quia uirtus & uitiũ contraria sunt. ℣ Priorem locum: A digniori & ꝑstantiori sumamus exordium.

De Gratis. Cap. II.

GRatas uero animi significatiões: & ingrata facta libuit oculis subiicere: ut uicio ac uirtuti iusta merces æstimatõis ipa cõparatiõe accederet. Sed quoniã cõtrario ꝓposito sese distinxere: nostro quoqꝫ stilo separent? prioremqꝫ locum obtineãt qui laudem: quã qui reprehensionem merentur.

De Martio Coriolano.

OLI.

ATqꝫ ut a publicis actis ordiar. Martiũ patriã oppugnare conãtẽ admotoqꝫ portis urbis ingenti Volscoꝝ exercitu funus ac tenebras romão ĩperio minitãtẽ Veturia mater & Volumia uxor nefariũ opus exeq̃ ꝑcibus suis passæ nõ sũt: in q̃rũ honorẽ senatus mr̃onaꝝ ordinem benignissimis decretis adornauit: sanxit nãqꝫ ut fœminis semita uiri cederẽt: cõfessus plus salutis reipublicæ ĩ stola q̃ in armis fuisse uetustisqꝫ auriũ ĩsignibus nouũ uitæ discrimẽ adiecit: ꝓmisit quoqꝫ his purpurea ueste & aureis uti segmẽtis sup hæc ædem & aram fortunæ muliebri: eo loco quo Coriolanus exoratus fuerat faciẽdã curauit: memorẽ beneficii aium suũ exquisito religiõis cultu testando.

De Fuluio & de. S. P. Q. R.

QVem secũdi ẽt punici belli tẽpore exhibuit: quũ enim a Fuluio Capua obsideret ac duæ cãpanæ mulieres beniuolẽtiã erga romanos gerẽs multis honoribus matronas honestarũt: nã ut inqt Liuius: nõ iuiderũt laudes suas mulierib⁹ uiri romani: adeo sine obtrectatiõe alienæ gloriæ uiuebat: tũc. n. primũ sancitũ fuit: ut mulieribus de uia cederet: ut in aurib⁹ aureis: ut purpurea ueste: ut aureis segmẽtis: ut noua uitæ discrimine uterent: monumẽto quoqꝫ q̃ eẽt: tẽplum muliebri fortũæ ædificatũ dedicatũqꝫ fuit. ℣ Et suoꝝ honore: Ecce Po. Ro. gratitudinẽ. ℣ Sanxit: Firmauit: & hic sciri põt: unde orta sit cõsuetudo cedẽdi de uia mulieribus. ℣ In stola: Sicut toga uiroꝝ: ita stola mulierũ. ℣ Insignibus auriũ: Sicut annulis ex auribus pẽdẽtibus: q & inaures dicunt: nã inaures sunt auriũ ornamẽta. ℣ Segmentis ornamẽtis: nã segmẽta dicunt redimicula mulieꝝ uersicolora: qbus utunt ad capitis ornamẽtũ: sunt ẽt q̃ dicant segmẽta eẽ fasciculas qbus inuoluunt ĩfantes: unde Iuuen. Et segmẽtatis dormisset paruula cunis. Segmẽta uero sunt fasciæ qbus circũdat caput. i. redimicula mulieꝝ nobiliũ ide segmẽtatus ornatus & ĩstructus. Segmẽtum ẽt dicit monile a colo in pectus descẽdens. Segmẽta zonis qbusdam q̃si ptusamentis ornata: nam particulas cuiusq̃ materiæ abscissas p̃sagmina uocant. Sunt etiam qui dicant segmenta esse circulos quos græci aralelos appellant. ℣ Exoratus: Persuasus ut petita concederet.

THE. Segmẽta OLI.

ℂ Segmẽtis: Seruius ait eẽ gutturis ornamẽtũ qd' alio noie monile dr̃: Apollinaris ẽt Sidonius illã sarranis inqt ebriã succis: iter crepitãtia segmenta palmatã cõuenustauit: Iuuena. Segmẽta & lõgos habitus. Pli. histo. natu. vii. Plura sunt segmenta mundi: quæ nostri circulos appellauere: græci paralelos.

QVem secũdi ẽt belli: Cum. a Fuluio Capua. Cũ recepta Capua sumptoqꝫ supplicio de senatu cãpano: relatũ eẽt in senatu: qd nam uideret de his faciẽdũ q ꝑ municipia in custodias distributi fuerãt: nam a Qu. Flacco romã ducti ueniã petebãt & misericordiã implorabant. M. Attilius cuius ex his q apud Capuã fuerãt maxia erat auctoritas: iterrogatus snĩam ita respõdit: in cõsilio inqt arbitror me fuisse cum

cõsulibus Capua capta:cũ q̃reret q campanoꝝ benemeritus de republica nr̃a eẽt:duas mulieres cõpertũ est: Vestiam oppiã Atellanã Capuæ habitantem:& Faculam cluuiã:q̃ quõdam q̃stum corpore fecisset. Illam quottidie sacrificasse ꝓ salute & uictoria Populi Ro. hãc captiuis egẽtibus aliméta clam suppeditasse: cæteroꝝ oĩum cãpanoꝝ eundem erga nos aĩum quem carthaginẽsium fuisse:q̃re senatus censuit oppiæ Cluuiæq; primũ bona ac libertatem restitui:si qua alia præmia a senatu petere uellent romam eas uenire. Campanis in singulas familias decreta facta quæ hoc loco nõ opus est enumerare. ℣ Libertatem: Quia iure belli uenerant in seruitutẽ. ℣ Amplius. præter captiuitatem & bona. ℣ Ne dum: Multo maius ita ostendisse.

dimittere ex animis noluissent. Vestia oppia materfamilias:& Cluuia facula meretrix quarũ altera quottidie ꝓ salute exercitus nostri sacrificauit: altera captis militibus romanorum alimenta subministrare nõ destitit:urbe illa oppressa:senatus iis & libertatem & bona restituit:& siquid eo amplius p̃mii petiissent libenter se daturum asseuerauit: uacasse tanto gaudio. P.C. duabus humilibus fœminis referre gratiam ne dum tam præ se tulisse mirandum.

De Quintio & Minutio.

QVid illa quoq; iuuentute romana gratius? q̃ Quintio & Minutio coss. ultro nomina sua militari sacramẽto obtulit? ut tusculãis quorum fines æquiculi occupauerãt p̃sidiũ ferrẽt:qa paucis ante mẽsibus cõstantissimæ & fortissimæ ĩperium. Po. Ro. defenderãt. Ergo q̃ auditu nouũ ẽ:ne p̃iæ grata uolũtas cessasse uideret:exercitus se ĩpe cõscripsit.

De Fabio Maximo.

MAgnum grati. Po. Ro. specimen in Quinto Fabio maximo enituit. Nam quum quinq; cõsulatibus salubriter reipublicæ administratis decessisset:certatim æs cõtulit:quo maior ac speciosior eius funeris põpa duceret: eleuet aliquis præmia uirtutis? quum animaduertat fortes uiros felicius sepeliri:q̃ uiuere ignauos.

QVid illa quoq; iuuentute romana gratius? q̃ Quintio & Minutio coss. ultro nomina sua militari sacramẽto obtulit? ut tusculãis quorum fines æquiculi occupauerãt p̃sidiũ ferrẽt:qa pauci ante mẽsibus cõstantissimæ & fortissimæ ĩperium. Po. Ro. defenderãt. Ergo q̃ auditu nouũ ẽ:ne p̃iæ grata uolũtas cessasse uideret:exercitus se ĩpe cõscripsit.

OLI. Capitoliũ a seruis occupatũ

QVid illa quoq; iuuentute romana gratius? q̃ Quintio & Minutio coss. ultro nomina sua militari sacramẽto obtulit? ut tusculãis quorum fines æquiculi occupauerãt p̃sidiũ ferrẽt:qa pauci ante mẽsibus cõstantissimæ & fortissimæ ĩperium. Po. Ro. defenderãt. Ergo q̃ auditu nouũ ẽ:ne p̃iæ grata uolũtas cessasse uideret:exercitus se ĩpe cõscripsit.

QVid illa quoq;:Appius quidam Herdonius sabinus cũ multitudine exulum & seruoꝝ ad q̃ttuor milia clã urbem ingressus occisis custodibus capitolium occupauit:& seruos oẽs de capitolio ad libertatẽ conuocabat: romani ea re tam subita & improuisa perculsi: quo se uerterent incerti erãt:Thusculani fama ipsa cum audissent quo in periculo foret respublica romana ultro romam parato exercitu uenerunt:& romanis ipsis in re tam periculosa cunctantibus cõsulem ipsi armati secuti sunt in capitolium deinde erubescẽtes romani & ipsi sumptis armis & in capitolium facto cõcursu Herdoniũ occiderũt:post aliquot deide tempus cũ æqui tusculanorum fines iuasissent romani memores accepti iam beneficii tusculanis opẽ ultro ferendam gratiamq; reddendã esse censuerũt. Itaq; consules cum exercitum scriberent uocarentq; q̃ hãc militiam gerere uellent:illis uniuersa iuuẽtus nõ ultro solum: sed cum quadã ẽt animoꝝ alacritate se obtulere: & ad tuẽdos de se tam benemeritos socios ꝓfecti sunt: qd̃ magnum fuit romanæ iuuẽtutis grati animi signum. ℣ Defenderant: Expellendo seruos de capitolio. ℣ Cessasse: Defuisse.

MAgnum grati populi specimen: Minutium magistꝝ eq̃tum Fabio maximo dictatori æquatum imperio fuisse diximus in capitulo de cõstantia. Minutius igit̃ alternis cum Fabio diebus imperare uolebat uel si ẽt maiora placerẽt interualla partitis tp̃ibus alternis summũ ius & imperiũ eẽ q̃ nequaq̃ e republica esse existimauit Fabius ut milites sui in alterius potestate & summa reꝝ in hominis temerarii manibus posita foret:itaq; partitis copiis castra diuiserũt:q̃ Hãnibali duplex gaudium fuerat:& q̃ Minutii temeritatem liberam factam eẽ uidebat:& Fabii prudẽtiam uiribus diminutam:misit igit̃ milites quosdam ad tumulum capiẽdum qui medius erat inter utraq; castra magis lacessendæ pugnæ q̃ tumuli capiẽdi gratia:nam locauerat alios in insidiis:& cõserto prælio cum utrinq; totis uiribus certaret ex insidiis orti milites cum ingenti clamore:tãtum terrorem itulere romanis:ut nec aĩus ad pugnam nec ad fugam spes cuiquã supereret:tum Fabius audito pauentium clamore nõ celerius inquit q̃ timui deprehendit fortuna temeritatem:sed obiurgãdi nõ est tempus:sed laborantibus succurrẽdi:ita instructa acie de uertice montis in hostes impetum fecit suos ab effusa fuga reuocauit:aciem restituit hostes ꝓfligauit:& uictoriam ꝓpe partam ex eoꝝ manibus extorsit:ciues suos & imperatorem:partim a cæde: partim a captiuitate liberauit:ꝓ cuius beneficii referenda gratia:Minutius Fabium parẽtem semper appellauit: exercitus cum militones quorum opera seruati fuerant patronos uocauerunt: Hannibalem quoq; ex acie discedentem dixisse ferunt:tandem eam nubem quæ sederet in iugis montium sollicitatam procellæ imbrem dedisse. ℣ Specimen: Experimentum. ℣ Contulit: Scilicet populum romanum ad honestandum & illustrandum eius funus quod profecto magnum fuit gratitudinis signum:quem uiuum multis honoribus honestassent: eũdem mortuum de se optime meritum sua impensa augendo funeris pompam ingenti gloria decorarẽt. ℣ Eleuet: Minuat:trãslatio sumpta a cumulo de quo quãtoplus eleuaueris tanto magis diminues: Persius Num siqd turbida roma eleuet accedes. Sunt q dicãt de duobus Fabiis intelligi: Maximo. s. & Rutiliano:quoꝝ uterq; cõsul quinges fuisse tradit:& alter bello punico secundo:alter bello gallico:nam Rutilianus gallico bello collega fuit eius Decii qui patris exẽplum imitatus deuouit se ꝓ legionibus romanis:& in Rutiliam funere uolũt populum romanum æra cõtulisse ad honorem sepulturæ:ego uero de uno tãtum & maximo Valerium sensisse arbitror.

OLI. Minutius æq̃tus Fabio

Minutii erga Fabium gratitudo

OLI. FAbio ēt incolumi: Non solū inqt mortuo Fabio: sed ēt uiuo secūdi punici belli tpe populus se gratum exhibuit. Cum. n. dictator ille in samnio cōtra Hānibalē missus more suo bellū ptraheret ne reipublicæ statū in discrimen sisteret: Minutius magister eqtum adolescēs feruore quodā mētis puectus: dixit Fabiū pducere bellū: quo in eo magistratu diutius pmaneret: q; si sibi daret potestas dimicādi se paulopost Hānibalē debellatur; asseuerauit: & q; uirtuti Fabii attribui debuerat: ipse Minutius ambitiōi assignabat uerba illa exercitus primo excepit: deīde ad senatū delata sunt: populus iam tædio affectus: q; Hānibal tādiu i Italia uersaret: magistrū eqtū dictatori adæquit diuisis itaq; exercitib⁹ Minutius data occasiōe pugnā cū hānibale init: & cū in eo eēt ut ipe cū suis deleret: Fabius e mōte speculatus ifœlicē rei euentū Minutiū cū exercitu e faucibus pœnor; eripuit: ferūt tū hæc uerba hānibalē emisisse. Verebar eqdē ne nebula illa tā diu plueret postero die Minutius supplex ad fabiū uenit prem illū appellauit: militesq; suos patronū salutare coegit: se ēt sicuti dignum erat dictatori sūmisit: q̄ res Po. ro. gratissima fuit. ℣ Scito plebis: decreto plebis q̄ facile in contraria iclinat. ℣ Pestifer; : calamitosum exitiū. ℣ Deposito iugo: Deposita partitate: nā ita uterq; exercitū ducebat sicuti duo boues iugū unū trahūt. ℣ Vulgi: Gratitudīem. n. sua refellit id q; plæbs temeritate fecerat: ut dictatori magister eqtū æq̄ret. ℣ Significatiōe gramen. i. iditio gratitudinis.

Minutii i Fabium gratitudo

De Minutio magistri equitum.

FAbio ēt icolumi sūma cū gloria gra relata ē. dictatori ei magister eqtum Minutius scito plæbis: qd' nunq̄ antea factum fuerat æq̄tus partito exercitu separatim i samnio cum Hānibale cō flixerat: ubi temere inito certamie pestifer; habiturus exitum subsidio Fabii cōseruatus: & ipe eum patrē appellauit: & a legionibus suis patronū salutari uoluit: ac deposito æqualis impii iugo magisterium equitum sicut par erat dictaturæ subiecit. Imprudētisq; uulgi errorem grata mentis significatione correxit.

OLI. TAm hercle pbabiliter: Sicut Minutius Fabiū: sic. Qu. Terēti⁹ culeo scipionē aphrica, supiorē patronū appellauit: eūq; triūphātē secutus ē Pileo capite iposito: oiq; deīde uita: ut dignū erat libertatis auctorē coluit: q; deuicta carthagine illū captiuū redemerit: in triūphū duxerit & libertate dōauerit. Liui⁹ i fine secūdi pūici belli. Carthaginēses iqt naues lōgas elephātos pfugas fugitiuos captiuos captiuor; q̄ttuor milia tradiderūt: iter quos. Q. Terē. culeo senator fuit. Itē paulo ifra secut⁹ Scipionē triūphātē fuit pileo capiti iposito. Q. Ter. culeo oiq; deīde uita: ut dignū erat libtatis auctorē coluit aphricanū. ℣ Inter quos: qa pauci erāt q ipm dignitate adæq̄rent. ℣ Pileū capite gerēs. Pileū gerere signū erat fuisse libtate donatū: significabat. n. seruitute Scipiōis tēpestatē seruitutis euasisse.

De Terentio Culeone.

TAm Hercle pbabiliter: q̄. Q. Terētius Culeo ptoria familia natus & inter paucos senatorii spēdidus ordinis optio exēplo aphricani supioris currum triumphātis: qa captus a carthaginēsibus ab eo fuerat recupatus Pileum capite gerēs secutus ē. Auctori. n. libertatis suæ tāq̄ patrono accepti beneficii cōfessionē spectāte Po. Ro. merito reddidit.

OLI. ATT Flaminii de Philippo: Philippus rex macedōiæ scdo pūico bello cū carthaginēsibus cōsensit: & bellū romanis itulit: ubi p uarios casus multa romanor; ciuiū capita cepit: q̄ deīde. Q. Flaminii uirtute & fœlicitate recupata eius triūphātis currū pileata sequoluerūt: qui qdē triūphus nō minus glorios⁹ ob supatos hostes q̄ liberatos ciues Flaminio fuisse uidet. ℣ Geminum ex ea re decus: duplicē laudē & gloriā flaminius ex hac uictoria cōsecutus ē: alterā q; hostes superauit: alteram quod ciues seruauit.

Flaminii triūphus

De Philippo rege & de Flaminio.

AT Flaminii de Philippo rege triūphātis currū nō unus sed duo milia ciuiū ro. pileata comitata sunt q̄ his punicis bellis itercepta: & i græcia seruiētia cura sua collecta i pristinum gradū restituerat: geminauerūt ea: ipatori decus: a quo simul & deuicti hostes: & cōseruati ciues spectaculū prīæ pbuerūt. Illor; quoq; salus dupliciter oibus accepta fuit: & qa tam multi: & qa tā grati exoptatū libertatis statum recuperauerunt.

OLI. METellus uero pius: hic eius Metelli filius fuit q Iugurtā prius dare terga coegit ut dixius in ca. de disci. militari. Numidicus dict⁹ ē: quiq; ut i ca. de cōstātia dixius maluit in exiliū pficisci q̄ in saturnini leges iurare: filius ergo pius iō cognoiatus: q; exiliū prīs lachrymis psecut⁹ nō prius destitit apud populū & tribūos supplciter agere: ut pr̄ reuocaret i patriā: q̄ a. Q. Callidio tribūo plæ. obtiuit: ut lata lege restitueret: quo bīficio puocat⁹ ea gratitudīe usus ē ut illū tāq̄ domus & familiæ suæ patronū multis bōis locupletauerit: & i petitiōe pturæ cū cōsul eēt p illo supplicare populo nō erubuit. Solinus i ca. de hoie pietatis iquit documētū nobili⁹ qdē i metellor; domo effulsit: fuerūt āt Metelli uiri clarissimi q̄ttuor: Macedōic⁹: Nūidic⁹: Crætic⁹ & hic pri⁹: q aduers⁹ Aristōicū missus illū bello supauit.

Metelli gratitudo i callidium

De Metello.

METellus uero prius ptinaci erga exulē patrem amore: tā clar; lachrymis q̄ alii uictoriis cognomē assecutus: nō dubitauit cos. pro. Q u. Calidio ptore cādidato supplicare populo: qd' tribunus plæbis legē qua pr̄ i ciuitatē restitueret tulerat qn ēt patronū eū domus & familiæ suæ semp dictitauit.

NAm.C.q̄dē Marii.De bello cimbroꝝ in capi.de institutis nō nihil tetigimus:& in capi.de pudicitia latius dicturi sumus in eo igit̄ bello Marius camertinoꝝ strēnua opa usus ita:ut duaꝝ cohortū uirute uim hostiū nō solū sustinuerit ueꝝ ēt ꝓstrauerit:& igētē victoriā cōparauerit:illos post victoriā in tātæ uirtutis p̄miū ciuitate donauit:cōtra fœderis cōditiōes q̄ cū deīde obiiceret Mario:sic defendere:& expurgare solebat ut diceret iter armoꝝ strepitus leges & iura non exaudiri.℣ Vim cimbroꝝ. Cībri ut dixi populi sunt germāiæ quos hodie flamingos dicīus.℣ Aduersus cō. Quia fœd⁹ erat.ne camertini possent romana ciuitate dōari.℣ Et sa.ad id.t. Significat maiorē fuisse belli terrorē quā legū obseruatiōem. Cimbriq

Nec ac re de pricipatu quē ꝓculdubio obtinebat q̄cq̄ decerpsit:qa nō humili sed grato aio: lōge iferioris hominis maximo merito eximiā summittebat dignitatē.

De Mario.

NAm.C.q̄dē Marii non solū præcipuus:sed ēt præpotēs gratæ mētis fuit impetus: duas.n. camertiū cohortes mira uirtute uim cibrorū sustinētes in ipsa acie aduersus cōditiones fœderis ciuitate donauit.q̄ quidē factum:& uere & egregie excusauit dicendo inter armoꝝ strepitum uerba le iuris ciuilis ex audire non potuisse.Et sane id tempus tunc erat: quo magis defendere q̄ audire leges oportebat.

De.L.Sylla.

C.Marii uestigia ubiq̄.L.Sylla certamie laudis subsequit̄:dictator.n.priuato Pōpeio & caput adaperuit:& sella assurrexit & equo descendit:eaq̄ se libenter facere i cōcione prædicauit: memor ab eo duo de uigīti annis nato:ptes suas exercitu paterno adiutas.multa insignia Pompeio:sed nescio an hoc quicquam admirabilius contigerit: quod magnitudine beneficii sui Syllam obliuiscī coegit.

SIt aliq̄s ī summo sp̄lēdore ēt sordib⁹ gratis locus.M.Cornuto p̄tore funus Hirci & Pansæ iussu sēat⁹ locāte:q̄ tūc libitinā exercebāt:tū reꝝ suaꝝ usū.tū ministeriū suū gratuitū polliciti sunt qa hi ꝓ republica dimicātes occiderāt.pseuerātiq̄ postulatiōe excuderūt:ut exequiarū apparatus sextertio nummo ipsis p̄bētibus adiiceret quorū laudē adiecta lege cōditio auget magis q̄ extenuat: quoniā quidem quæstū contēpserunt nulli alii rei q̄ quæstui uiuentes.

PAce cieꝝ suoꝝ reges gētiū exteraꝝ scdm hūc tā cōtēptū gregē referri se patient̄: q̄ aut nō attingēdus aut nō nisi i ultima pte dōesticoꝝ exēploꝝ collocādus fuit.Sed dū hōesti actus ēt si abimis sunt editi mēoria nō intercidāt:licet separatū locū obtineant:ut nec his adiecti:nec illis p̄lati uideant.

C.Marii uestigia ubiq̄.L.Sylla Pōpe. Str.magni Pōpeii p̄ bello ciuili q̄ gestū ē iter Mariū & syllā pres sylla nas secutus ē:a quo deīde Pōpe.uix .xviii.nactus annū tribus legiōib⁹ acceptis:tm̄ ad uictoriā momēti Syllæ fuisse dī:ut post id tp̄s semp illū Sylla fuerit uenerat⁹.℣ C.Marii uestigia.Quēadmodū Sylla cū Mario de ip̄erio certauit:sic & de gratitudinis laude cōtendisse uidet̄ & illū pariter adæquasse:nā cū occurrisset Pōpeio qui tres duces aduersæ partis subegerat ab ipso & eius exercitu imperator salutatus est.cū nondū annū secundum &.xx. natus esset:nec dū in senatum admissus.℣ Syllam.Quasi seuum & arrogantē:emphasis est. OLI.

SIt aliquis:Loquitur de gratitudine eorum qui nō adeo nobiles fuere:sed humili loco nati: & primo de polinctorū gratitudine qua usi sunt in hirciū & pansam Romanos consules qui bello ciuili q̄ aduersus.M.Antoniū gerebat̄:q̄ Cæsaris interfectores Brutū & Cassium p̄sequebat̄:dum forte Mutinæ obsideret̄: fortiter dimicātes ceciderāt.quoꝝ funera nō solū gratuito sepulturæ mandarūt: ueꝝ etiā adecto sextertio illorum exequias honorificētiores procurarūt.℣ Sordibus.s.hominibus:sordidum ministeriū exercentibus.℣ Libitinam exercebant:Libitina mors dicitur: qui libitinam exercent:idest funeris officium polinctores & uispilones appellāt.℣ Excuderunt:quasi per uim elicuerunt & extorserunt. Libitinā exercere

PAce cineꝝ suorū reges. Ne uideat̄ iniuriā facer̄ regibus quoꝝ exēpla sequunt̄.q̄si ab eis ueniā petit:dicit .n.cū in supioris exēplū posuerim: grati animi eorū q̄ libitinā exercebāt: fortasse indignabuntur reges:q̄ tā sordido generi hominum eos subitiā:sed cur ita faciat ratiōem subiungit:aut inquit mihi p̄termittendi fuerant:aut extremo domesticoꝝ exemploꝝ loco ponendi:sed p̄mittendi nullo mō fuerant: ne uirtus etiā in infimis sua laude careat, ferāt igit̄ æquo animo reges se polinctoribus subiungi.℣ Pace cineꝝ:Sic dicere solemus cū aliquem in dicendo offendimus.℣ Secundum: Post.Seruius Sulpitius in epistola de morte Marcelli duo uulnera accepisse:unum in stomacho:alterum in capite:secundum aurem.i.post aurem:q̄q̄ alii dicunt iuxta aurem:nam secundum interdū significat iuxta.℣ Gregem:polinctorum.℣ Actus:Recte factorum. OLI. Scām post

DArius priuatæ adhuc fortunæ Darius cū eēt in priuata fortuna:uiso sylophōtis uel ut alii dicūt sylosontis Samii speciosō & insigni quodā induméto mira eius pulchritudīe delectatus uehemēter cōcupiuit:q̄d ubi sylophon cognourt exutū dono dedit Dario:q̄ postea regno potitus gratissima memoria recōpensauit nā sylophonté samioꝝ urbi & īsulæ pariter p̄fecit.Stra.lib.xiiii.Sylophō nō inq̄t pri-

uatus relictus est:is cũ Dario hystapis filio uestẽ quã ferebat aliq̃do largitus eẽt:nã ille cũ nõdũ rex eẽt eã magnopere concupiuerat:cum uero regnaret dono sylophonti tyrannidẽ dedit:qui acerbe imperauit:quapropter urbs hominibus uiduata est:unde dictum est ꝓuerbium,Sylophontis opera locus amplus est,hic autẽ frater fuit Polycratis multos annos usq; ad ultimum fati sui diẽ summa felicitate usus est:de quo suo loco dicemus: quomodo autem Darius sit regnum consecutus dicetur in capitulo de uafre dictis & factis,℣ Priuatæ adhuc fortunæ: Quia nondum Rex erat,℣ Non enim precium:non datum:sed dantis animum compensauit,

Sylosson Sami Tyrannus

De Dario Externa.

DArius priuatæ adhuc fortũæ amiculo Sylosontis samii delectatus curiosa cõtẽplatione fecit:ut ultro sibi & q̃dẽ a cupido daret, Cuius muneris q̃ grata æstimatio aio eius esset allapsa:regno potitus ostẽdit:totã nãq; urbẽ & ĩsulã samio℟ Sylosonti fruẽdã tradidit,Non,n,præciũ rei exstimatũ: sed occasio liberalitatis est honorata:magisq; a quo donum proficisceretur,q̃ ad quem perueniret prouisum,

OLI, Mithridatis gratitudo

De Mithridate.

MIthridates quoq; rex magnifice gratus apparuit quoniã ꝓ Leonico acerrimo defensore salutis suæ a rhodiis nauali pugna excepto:oẽs hostiũ captiuos ꝓmutauit,satius eẽ existimãs ab inuisissimis ci℟cũueniri:q̃ benemerito gratiã nõ referre.

De Attalo rege.

OLI,

LIberalis Populus Roma,magnitudine muneris quod Attalo Regi Asiam dono dedit: sed Attalus etiam testamenti æquitate gratus:qui eandem Asiam,Po,R,legauit, Itaq; nec huius munificentia:nec illius tam memor beneficii animus tot uerbis laudari potest: quot amplissimæ ciuitates: uel amice datæ:uel piæ redditæ sunt,

OLI, Masanisse gratitudo erga ,P,R,

De Masanissa Rege.

CAeter℟ nescio an ꝑcipue Masanisse regis pectus grati animi pignoribus fuerit refertũ, beneficio,n, Scipionis & persuasu:regni mõ uocatus Masanissa unũ ĩ terris Po,R,ꝑcipua fide:singulariq; beniuolẽtia ꝓpetuo coluit & obseruauit:adeo ut hispano bello q̃d ĩperatore Lucullo gerebat,cũ ipe quoq; tã graui & piculoso carthagiñẽsiũ bello ꝑmeret auxilia tĩ Romãis petẽtibus miserit:eoq; ꝓpẽsius quo æmiliãus Scipio ad ea petẽda legatus uẽisset:nã maluit ĩ regni & salutis suæ discrimine uersari:q̃ Romanis & Scipioni ingratus aliq̃ ex parte uideri,fuerat,n,cũ familia Scipionũ & hospitalitatis & amicitiæ summo iure cõuictus:ut diximus:unde Cice,in somno Scipionis:Ira loquentẽ Scipionẽ inducit:cũ ĩ aphricã uenissem,A,Manilio cõsule ad quartã legionẽ tribunus ut scitis:militũ:nihil mihi potius fuit:q̃ ut masanissam cõuenirẽ regẽ familiæ nostræ iustis de causis amicissimũ ad quẽ cũ ueni cõplexus me senex collachrymauit aliq̃toq; post suspexit ĩ cœlũ:& grates ago ĩqt summæ sol uobisq; reliq celites: q; ãteq̃ ex hac uita migro cõspicio in regno meo & his tectis,P,Corneliũ Scipionẽ cuius ego noie ipso uereor: Itaq; nunq̃ ex animo meo discedet illius optimi atq; inuictissimi uiri memoria & cætera,Idẽ ætate q̃ ad cẽtesimũ extenderat annũ:& ualitudine pariter cõfectus:cũ uideret se nõ diutius superesse posse:Scipionẽ q; tũ sub Marco Mãilio ĩ hispãia militabat ꝑ lr̃as ab ĩperatore acciuit:ut in eius amplexu extremũ spiritũ suaq; omnia reponeret:sic enim se fœliciter moriturũ dicebat:cuius fatis ꝑcurrẽtibus aduentũ Scipiõis:ut uult Valerius:nam aliter sentit Cicero in libro de somno scipionis:ut supra uidimus:ei testamento reliquit re℟ omniũ suar℟ potestatẽ & inter filios quos ad quinquaginta habuisse dicit diuidendi regni arbitriũ ita legauit:ut qcquid ille statuisset immobile sanctumq; foret mandauit insuper liberis & uxori:ut Popu,Ro,& scipionũ familiã perpetua fide & obseruãtia prosequeret,℣ Cæter℟ nescio:Ac si diceret affirmo,℣ Beneficio:Quia ductu & auspiciis Scipiõis in regnum restitutus,℣ Persuasu:

sic, ꝑsuaserat senatui bene merito syphaci gratiá eẽ referẽdã, ℣ Lõga senectute: qa ad cẽtesimũ peruenit annum, ℭ Semper fuisse, castiga, Si supereſſet: ab antiqui exempli.

THEOLI. Scipio Aemilianus ad Masanissam

ALle quũ graui bello Carthaginẽsiũ, cuius dirimẽdi auctor Cato fuisse tradit quẽ senatus inter utroſq; disceptatorem dederat, ℣ Scipiõi: qui sub lucullo tum forte in hispania militabat: quo tempore prouocatus ad pugnã hostem interemit, ℣ Nepos aphricani: scilicet superioris per adoptionem, ℣ Fatis ꝓcurrentibus, i, preueniente morte dissentit a Cicero, ut diximus, ℣ His & horũ similibus, Laudat hoc loco gratitudinẽ: cuius officio dicit benignitatẽ beneficentiamq; in hoium pectoribus nutriri partter & augeri: incitariq; plurimũ homines ad promerendũ: cõtra uero ingratitudinem: omnẽ pietatis fontẽ exhauriri beneficentiæ & libertatis ardorẽ extingui: humana denicq; societatem facile dirimi, ℣ Quorũ quoniam: quãdo quidem exempla cultæ gratitudinis diximus: nunc neglecte dicamus: ut contrariis contraria magis illucescant.

liberius auctus memoriam inclyti muneris ad ultimũ uitæ finem: longa etiam a diis immortalibus senectute donatus: cõstantissima fide perduxit adeo ut eũ nõ solũ Aphrica sed ét cunctæ gẽtes scirent amiciorẽ corneliæ familiæ atq; urbi Rõanæ q̃ sibimet semꝑ fuisse.

ALle quũ graui Carthaginẽsiũ bello ꝓmeret: ac uix tutelæ sui imperii sufficeret: tamẽ Scipioni æmiliano quia nepos Africani erat bonam magnamq; partem Numidici exercitus: quã Lucullo consuli a quo ad auxilia petenda missus fuerat: in hispaniam duceret: promptissima mẽte tradidit: ꝓsentiq; periculo respectũ pristini beneficii anteposuit.

ALle quũ iam ætate deficiente magnas regni opes q̃ttuor & quinquaginta filioꝝ numerũ relinquẽs in lectulo labere. M. Mãiliũ q, ꝓconsul africam optinebat lr̃is obsecrauit: ut ad se Scipionẽ æmilianũ sub eo tunc militãtẽ mitteret: felicioré mortẽ suã futurã ratus: si in cõplexu dextræ eius supremũ spiritum: ac mandata posuisset: ille aduẽtũ Scipionis fatis suis præcurrentibus hæc uxori liberisq; ꝓceperat: unum in terris, P. R. & unam in, P. R. Scipionis domum nosse: integre omnia æmiliano reseruare: eum diuidendi regni arbitrum haberent quod is statuisset perinde ut testamẽtũ cautũ immutabile ac sanctũ obtineret: tot tãq; uariis rebus se Masanissa infatigabili pietatis serie ad centesimum extendit annum.

OLI. Romuli a senatu lacerati

RBis nostræ parẽtem senatus, De ingratitudine dicit Pop. Rom. qui Romulum urbis suæ cõditorem dilacerauit: uariæ sunt de Romuli morte sentẽtiæ apud scriptores, alii, n, dicũt illũ post multas res gestas ꝓclaraq; faciora ptaiã immortalitatis gloria raptũ fuisse: & qđ incredibile dictu e mediis ciuiũ oculis euanuisse nonis q̃ntilibus: nullũ ꝓrsus mortis suæ uestigiũ relinquẽtẽ: alii inter quos Liuius dicũt illũ a nimbis e media cõcione raptũ cũ ad recensendũ exercitũ in capreæ paludẽ conuenisset: ubi repẽte exorta tẽpestas cũ tonitribus & ingẽti uẽtoꝝ fragore terrã undiq; operuisset: Sol quoq; ueluti nocte intẽpesta penitus defecisset: atq; eo spectaculo cõuersis iter se pr̃ibus reliquã multitudinẽ aufugisse: sedata deinde ꝓcella ubi ex tã turbido die serena lux rediit: regẽ nusq̃ apparuisse: famã deinde nõ obscure uulgatã Romulũ a pr̃ibus infensis fuisse direptũ: alii nõ in capreæ palude: sed in uulcani tẽplo dilaceratũ tradunt: cũ forte senatũ coisset de repu, cõsulturus: & ex pr̃ibus suã quẽq; regis partẽ in sinu clã abstuliſſet ad cuius rei tã atrocis suspr̃itionẽ ex hoium mẽtibus omnino tollẽdã curarũt pr̃es: ut qdã Iulius ꝓculus alba oriũdus genere opibus: & dignitate pr̃arius inter oẽs: tũ etiam cũ rege fide beniuolentia & affinitate cõiunctus in concionẽ descenderet: & iureiurando affirmaret Romulũ descendẽti sibi in foꝝ occurrisse: formam longe auguſtiorẽ humana: dixisseq; se in deoꝝ numeꝝ esse trãslatũ: & iussisse nũciare patribus populoq; suo: ut rẽ militarẽ diligẽtissimæ colerent: quia nullæ opes tantæ futuræ essent: q̃ illoꝝ armis resistere possent, se uero progeniẽ suam propitio munere sospitatuꝝ esse perpetuo: cui uiro dicunt mirã fidem traditam esse ob cõiunctã cũ rege affinitatẽ: tũ ét eius uiri ꝓbitatẽ & acceptũ iussiurandũ: & hoc mõ depositã fuisse suspitionẽ: creditũq; romulũ deũ eẽ quẽ q̃rinũ appellantes ꝑpetuo coluerũt, ℣ Rude. Excusat quodammodo Valerius Po. Ro. q tum rudis esset & ferox q̃ppe pastores & agrestes omnis prorsus humanitatis exꝑtes, ℣ Cõsentanei, quia conueniens fuit ut pœniteret,

Romuli consecratio

De Ingratis. Cap. III.

RBis nostræ parẽtem senatus in amplissimo dignitatis gradu ab eo collocatus in curia lacerauit: nec duxit nefas ei uitã adimere qui æternum Romão imperio spiritum ingenerauerat. Rude nimirum illud & ferox seculum quod cõditoris sui cruore fœde maculatum: ne summa quidem posteritatis dissimulare pietas potest.

OLI. VIc ingratũ lapſæ mẽtis uitiũ Romanæ: Quot quãtaq; in Po. R. bñficia Camillus cõtulerit in ca. de moderatiõe abũde ſatis oſtẽdimus. Eoꝝ igit̃ immemor Po. Ro. accuſatũ a. L. apuleio tri. plæ. q; ueiẽtanã p̃dã depeculatus eẽt: ingrate nimis ne dicã impie dãnatũ in exiliũ miſerũt. intercurrẽte p eos dies adoleſcẽtis morte filii: hinc igit̃ publico: hinc priuato incõmodo affectus ardeã in exiliũ ꝓfectus ẽ: hic tãta in patriã pietate fuiſſe dr̃: ut captis ueiis cũ magnã uel apud deos ex tãta felicitate inuidiã populus contraxiſſe uideret̃: Iouẽ optimũ maximũ cæteroſq; deos p̃catus ſit: ut ſi q̃ tãtæ uictoriæ & fœlicitatis ultio Romãis deberet̃ eã totã in ſe unũ cõuerterẽt: q̃ imprecatiõe facta dr̃ graui cãu in terrã eẽ ꝓlapſus: qđ illi fuit certiſſimũ futuræ dãnationis & exilii ꝓdigiũ. ℣ Viriũ romanæ incremẽtũ: Quia capenates & phaliſcos. adiecit iperio Po. Ro. & quod oĩum maximũ fuit uirtutũ ſuæ opus ueios urbẽ ea tẽpeſtate potẽtiſſimã & ipii Ro. æmulã decẽ annos a Romãis obſeſſam eo tpe cœpit quo difficilior obſidẽtibus q̃ obſeſſis erat obſidio. ℣ In urbe: quã obſeruauerat & ampli

Depeculator

ficauerat. ℣ Depeculator: direptor nã peculator dr̃ publicæ rei ſubreptor: fur uero priuatæ: ſacrilegus ãt ſacratæ. ℣ Depeculator: Pluta. dicit illũ accuſatũ fuiſſe de ſpolioꝝ tyrrhenorũ expilatiõe q; fama eẽt portas quaſdã æneas ex hetruſcis ſpoliis apd̃ illũ eẽ iuẽtas. ℣ Exiliũ. nã ſua ſpõte ardeã ꝓfectus ẽ: anteq̃ de illo ſnĩa ferret̃. ℣ Equidẽ eo tpe: Auget hãc ĩgratitudiné Vale. q; eo tpe illũ fuiſſe dãnatũ dicat. quo Po. Ro. illũ potius cõſolari debuerat de morte filii: dr̃ cũ excederet cõuerſus ad capitoliũ geminas tendẽs ad ſydera palmas deos eẽ p̃cat?: ut quẽadmodũ innoxius inuidia tantũ eiiceret̃: ita quoq; Romani ſui facti & ingratitudinis penitẽtia breui caperent̃ & ipſius opera inoĩum mortaliũ cõſpectu indigerẽt. Camillicq; deſiderio tenerent̃ i hoc Achillẽ imitatus' aduerſus ciues. ℣ Exequiis iniunxit: Quia uix filii exequias celebrauerat cũ in exiliũ relegatus eſt. ℣ Quindecim milia æris: Abſens dãnatus eſt. xv. aſſium milium qui numerus ad argẽti rationẽ cõficit mille & quingentas dragmas: nam argenteus aſſis eſt: unde denarius dictus quaſi dena æra. ℣ Adhuc: q̃ſi dicat: nondũ tacente. ℣ Vibrante: trãſlatio ſumpta a telo ſiue ſagitta: quod cum miſſum fuerit uibratur: & anteq̃ uibrare deſierit illũ telum mittitur.

OLI. Scipionis in P. R. merita

PRiore adhuc q̃rela: africãus ſupior. De ingratitudine loquit̃ Po. Ro. erga ſcipionẽ africanũ ſuperiorẽ: quã eo grauiorẽ oſtendit: quo plura illius merita in rẽpublicã & maiora fuiſſe demõſtrat: nã ideo Scipionis laudes cõmemorat: ut indignitatẽ ipſam exaggeret & ingratitudinẽ quodãmõ deteſtet̃: fuit ãt ut dixius accuſatus: q; antiochenſem p̃dã uſurpaſſet; & a rege antiocho pecuniã accepiſſet: ut cõditiõibus gratioſis & mollibus pax cũ eo Po. R. noie fieret. ℣ Carthaginis dominã: qa illã Po. Ro. tributariã fecit. ℣ Accolã: Habitatorẽ. Incola dr̃ qui ea loca ĩhabitat: in qbus p̃dita patria ſedẽ poſuerit: q̃ſi aduena & inq̃linus. accola uero q iuxta habitat: q̃ſi propinquus & uicinus: hic ergo linterni iuxta paludẽ reliquũ ſuæ uitæ tps cõſumpſit. ℣ Vici ignobilis: Diſſentit a Strabõe Valerius. nõ. n. uicus: ſed oppidũ. Vbi prioris cognomento ſcipiõis aphricani ſepulchrũ iacet: ibi. n. extremã conſumpſit ætatẽ omiſſis propter aliquoꝝ ſimultatẽ reipu. negociis. ℣ Sepulchro ſuo inſcribi iubẽdo: Sic. n. teſtamẽto legauerat: ut ſepulturæ ſuæ titulus ille inſcriberet̃: Ingrata pr̃ia ne oſſa mea q̃dẽ habebis: de ingratitudine iſta alit alia ſentiũt: ego uero nec maligna relatiõe inſectãdã: nec prorſus excuſandã eẽ duco: neq;. n. ciuitatẽ illã gratã unq̃ dicere auſim q̃ p̃ſtãtiſſimi uiri ſimul & innocẽtiſimi tanq̃ de ſe optime meriti negligẽter adeo & abiecte tulerit ignominiã: ut ſeruatorẽ ſui cædere ex urbe maluerit: q̃ paucoꝝ furorẽ audaciãq; reprimere: nec tã uituperare: q̃ uituperãdã cenſerẽ: ſi ad eã iniuriã inferendã tuliſſet mãus: uerũ ſenatus ut oẽs auctores aſſeuerãt: Tyberio Graccho Scipiõibus opẽ ferenti aduerſus accuſatores gr̃as egit: & plæbs relictis tribũis accuſatoribus p oĩa tẽpla urbis aphricanũ ſecuta facile declarauit: quãta beniuolẽtia: quãtoq; honore dignũ cẽſeret Scipionũ nomẽ: qd illud qđ ampliſſimos illi & ꝓpe diuinos honores aliquãdo detuliſſe ferũt: quos ille recipe nõ ſuſtinuit cũ eũ perpetuũ cõſulẽ: dictatorẽq; creare uoluerit: cũ ſtatuas illi in comitio in roſtris in curia in capitolio fieri decreuerit: nonne grati animi ſigna ſunt nõ obſcura: qđ ſi ex talibus indiciis ciuiũ animi metiẽdi ſunt. non tã ingrata ciuitas in abiicienda beneficiorum memoria quã in tolleranda iniuria lænis molliſq; cenſenda erit. pauci enim fuere qui reliquis indignantibus tale facinus audiendum putarunt: ſunt etiam qui putant nunquam.

De. P. R. In Camillum.

HVnc ingratũ lapſæ mẽtis erroré cõſentanea ciuitatis nr̃æ pœnitẽtia ſequit̃: uiriũ Romanæ incremẽtũ latiſſimũ & tutela fortiſſima: Furius Camillus in urbe incolumitatẽ ſuã tueri nõ ualuit: cuius ipſe ſalutẽ ſtabilierat & felicitatẽ auxerat: a. L. n. Apuleio. tr. pl. tanq̃ peculator. Veientãæ predæ reus factus: duris atq; ut ita dicã ferreis ſentẽtiis in exilium miſſus eſt. Et q̃dẽ eo tpe quo optimo iuuene filio ſpoliatus: ſolatiis magis alleuiãdus: q̃ cladibus onerãdus erat: ſed immemor pr̃ia tãti uiri maximorũ meritorũ exeqis filii: dãnationẽ pr̃is iunxit: at inq̃t ærario abeſſe. tri. p. q̃rebat̃. xv. milia æris: tãti nãq; pœna finita ẽ: indignã ſummã pp quã. P. R. tali pricipe careret.

In Scipionẽ Africanũ.

PRiore adhuc querela uibrante: alia deinceps exurgit. Africanus ſuperior non ſolum contuſam & confractam belli punici armis rẽp. ſed pene iã exanguẽ atq; morientẽ carthaginis dominã reddidit: cuius clariſſima opa iniuriis pẽſando uici ignobilis eũ: ac deſertæ paludis accolã fecerunt: eiuſq; uoluntarii exilii acerbitatẽ non tacitus ad inferos tulit:

Scipionē fuisse dānatū: sed gloriæ satietate captū cōstituisse ꝑcul a foro & ambitiōe q̄etā agere uitā & hūc sibi locū q̄si ad id aptū delegisse, cæteꝝ illud uerisimilius est Scipionē: ut erat magni & sapiētis aī hō inimicoꝝ inuidiā facile contemnentē cædere ex urbe maluisse: q̄ intestinis discordiis ciuitatē euertere. Quid át ista necessitate: quia inuitus de pria cōquestus est, ꝙ Vltrione: qa hoc mō denegādo priæ suæ ossa: de illa quodāmō ultus esse uidet: cū magna q̄dē modestia: q nō armis: nō bello: nō deniq; ulla ui iniuriā uindicādā esse cēsuit: ut coriolanus: ut alcibiades: ut multi alii: q pria pulsi priæ bellū intulerūt, ꝙ De sepulchro, tamē & exitu Scipionis uaria tradidere scriptores: alii Romæ mortuū relatū fuisse scribunt: & ad fidē huius rei monumētū ad portā capenā ei factū: & tres statuas superlocatas fuerūt: quaꝝ duæ, P. &, L. Scipionū dicant esse: tertia Ennii poetæ: huic sniæ illud Cic, suffragari uidet, Carus ingt Aphricāo superiori fuit noster Ennius: & Pli, lib, vii, naturalis historiæ priori ingt aphricānus, Q, Ennii statuā sepulchro suo imponi iussit clarūq; illud nomē: immo uero spoliū ex tertia orbis parte raptū in cinere supremo cū poetæ titulo legi, Alii auctores sunt inter quos & Valerius & ea uulgatior fama ē: linterni aphricanū mortuum: ibiq; sepultū: ut supra diximus: monumentū ei factū ac statuā superpositam: quā nra tēpestate disiectā Liuius se uidisse testat, præterea apud caietā in marmoreo sepulchro æneaq; urna hæc inscripta reperiuntur, Deuicto Hannibale & capta carthagine & aucto imperio hos cineres marmore & tectos habes: cui nō europa non obstitit aphrica quōdā respiceres hoium q̄ breuis Vrna p̄mit, piit át Scipio, iiii, &, l, suæ ætatis āno, ¶ Vici omnes antiq, cod, habent ciuitatis,

Scipionis exitus & sepulchrū

sepulchro suo inscribi iubēdo, ingrata patria ne ossa q dē mea hēs. Quid ista aut necessitate idignius: aut q̄rela iustius: aut ultiōe moderatius: cinneres ei suos negauit, quā in cineres collabi non fuerat passus, igit hāc unam Scipionis uindictā ingrati animi urbs ro, sensit,

MAioré me hercle Coriolāi uiolētia. Ille, n, metu prīā pulsauit: hic uerecūdia: de q̄ re ne q̄ri qdē tāta uere pietatis cōstantia: nisi post fata sustinuit in Scipionem Asiaticū Alia passo: credo quæ fratri eius accidere solatio esse potuerūt: Cui Rex Antiochus deuictus & asia imperio, P, R, adiecta speciosissimusq; triumphus ut peculatus reus fieret: & in carcerem duci iuberetur causam præbuit.

In Aphricanū posteriorē.

NIhilo uirtute minor posterior Aphricanus: sed ne ex exitu qdē felicior, duabus, n, urbibus Numātia atq; Charthagine imperio ro, imminentibus ex reꝝ natura depulsis raptorem spiritus domi inuenit: mortis punitorem in foro nō reperit.

In Scipionem Nasicā.

QVis ignorat tātū laudis Scipionē Nasicā toga: q̄tū armis utrūq; africanū meruisse. Qui pestifera Tiberii gracchi māu saucib⁹ oppssam rē, p, strāgulari passus nō est, sed his quoq; ꝓp iniq̄ssimā uirtutū suaꝝ apd̄ ciues æstimationē sub titulo

THE, OLI, L, Scipio Asiaticus peculat⁹ dānatus

legatiōis, ut tutus iret: nam cum grauis plæbi foret tyberii mors: iamq; uindicta

OLI,

OLI,

QVis ignorat, Hic iunioris aphricani patruelis fuit: q totius populi iudicio optimus omniū iudicatus est quo tēpore deoꝝ mater pessinunte Romā aduecta est cū nōdū in urbe templū illi dedicatū esset: & ex oracuło apollinis ab omniū optimo suscipienda foret: diu quæsitū est: qs nam in urbe tanto titulo dignus haberet, Ad hunc Scipionē summo oīum iudiciū uentū est: q tantisper numen priuato susciperet hospitio, donec illi publicæ templū cōstitueret: hic quoq; Tyberii Gracchi seditiosissimi hominis furores repressit: nā illū leges agrarias contra senatus auctoritatē ut diximus fere molientē, & rēp, uariis seditiōibus euertentē: cū multitudine bonoꝝ impetu facto subselliorum fragmentis occidit: multaq; alia in rēpu, merita cōtulit: illū tamen falso accusatum sub titulo legationis uoluntariū in asiam exilium sibi diligere coegerunt, ꝙ Strangulari: suffocari: strangulari: proprie dicitur gulā stringere, ꝙ Passus non est: quia Gracchū occidit, ꝙ Iniquam, Quia a tribunis agitabatur, ꝙ Titulo legatiōis, ut tutus iret: nam cum grauis plæbi foret tyberii mors: iamq; uindicta

NIhilo uirtute posterior: Hoc exemplum in capitulo de moderatione prolixe satis narrauimus dicit aphricanum inferiorem & uirtute & fato parem fuisse superiori, ꝙ Imminentibus: ingruentibus, ꝙ Raptorem, respondit obiectioni: posset aliquis dicere nihil est quod ingratitudinis Populum Romanum accuses: neq; enim Scipioni fecit iniuriam: sed innocens fuit non ita est inquit: nam in eo qd̄ de eius morte nullam in foro quæstionem habuit: iniuriam Scipioni maximam fecit: nam passus est indignam & nefandam eius cædem inultam, Varia suspicati sunt homines de morte eius: alii, C, Carbonem: alii Semproniā uxorem: ut supra diximus auctorem mortis fuisse crediderunt,

aduersus interfectores & in primis nasicā pararet. Sollicitus de salute nasicæ senatus liberā sibi in Asiā legationē decreuit. Nasica q̄q̄ maximo sacerdotio esset alligatus: tamen Italiā deseruit. & in asiā profectus: haud multo post circa pergamū interiit. ℣ Pergamum. Ciuitate asiæ: est. n. pergamū teste Strabone li. xiii. asiæ ciuitas inter æoli ci/
uitates principatū obtinens: q̄ diu sub attalicis fortunata fuit: hanc p̄terfluit caicus per cāpū qui caicus appellatur.

OLI. IN eodē nomine uersor: Hic. P. Lētulus de gēte cornelia fuit: de q̄ lētulus ille natus est: q cū Catelina in rempu. cōiurauerat: & a Ciceroē cōsule cū aliis cōiuratis necari iussus est: nā ea cā in cōiuratione uene/
rat: qa se principē oium futurum sperauerat: eo q̄ oraculū tribus e gē/
te cornelia deberi rēp. Romanā & unū ex his se tertiū esse existimabat: sed est opiniōe decep/
tus: hic ergo lētulus de quo loqmur primus .G. Gracchi: & fuluii q̄ per seditionē auentinū cū armata manu occupauerat īpetū furoresq̄ rep̄ssit consule. L. opimio cui summa ptās a se/
natu data fuerat: ut caueret ne qd detrimenti respu. caperet: hic igit̄ ℣ repu. a tanta seditiōe libera id præmii recepit: ut paulopost sub spe
cie legatiōis in exiliū missus fuerit. ℣ In auēti/
nū: quo gracchus & fuluius eius collega: cum cæteris coniuratis se receperāt. ℣ Magnis uul/
neribus exceptis. cū Gracchū de auētino mō/
te q̄ cū armata multitudine occupauerat for/
titer deturbasset illumq̄ ad pōtē usq̄ fubliciū insectatus esset: donec suæ temeritatis pœnas dedisset ipse grauiter uulneratus est. ℣ Inui/
dia & obtrectatiōe: inuidia ē iter īpares cū mi
nor inuidet maiori: obtrectatio uero iter pa/
res. ℣ Libera lega. Vt tuto posset ire quocunq̄ uellet. erat aūt hæc honesta exilii conditione.

Lega/
tio li/
bera
OLI.

QVinq̄ igit̄ deide: Cōcludit hoc exē plū cū hac īgratæ ciuitatis nota: ut dicat in qnq̄ nobilissimos gentis corneliæ uiros de se optime meri/
tos ingratissimā extitisse. ℣ Hala uero: Fames urbē inuaserat uel malignitate temporum q̄ anni fuissent segetibus aduersi uel negligētia plæbis: q̄ concionum dulcedine capta: deserto agrorum cultu coluerat urbē: nam utrumq̄ traditur Spu. melius eques Ro. illis tēporibus p̄diues rē utilē pessimo exēplo peiore consilio est aggressus: nā frumēto priuata pecunia coē
pto largitiones frumēti in populū fame labo/
rantē facere instituit: ut hoc munere plæbis si
bi obnoxia facta honores demādaret: nec hoc cōtentus de regno cœpit agitare: iāq̄ cōiura/
tio parabat: nā tela in eius domū cōferri: con/
cioneſq̄ haberi & nō dubia de regno cōsilia:

Spu.
Melii
cædes

qd cū senatui nūciatū eēt prīo cōsules increpare: q̄ eas largitiōes cœtusq̄ in priuata domo fieri p̄mitterēt: Deide dictatorē dicēdū cēsuit creatus ē. L. Qu. cincinnatus q̄. C. Seruiliū halā magistrū equitū dixit q̄ missus a dictatore ad meliū ut illū ad se deduceret cū uēire recusasset: cū stricto gladio insecutus obtrūcat: reuersus deide a dictatore laudat̄ q̄ rēpu. liberasset. ueꝝ paulopost dānatū halā Po. Ro. in exiliū ire coegit. Cic. in Catōe maiore. L. Quintii cincinnati iussu magister eqtū seruilius hala spuriū regnū affectātē occupatū interemit. Pli. de uiris illu. Qu. cincin/
natus deposita dictatura ad agricultura reuersus: iteꝝ post. xx. annos dictator dictus spuriū meliū regnū affectan/
tem a seruilio hala magistro equitū occidi iussit: domum eius solo adequauit unde locus æquimelium dicitur.

OLI. CAeteꝝ ut: Postq̄ de publica īgratitudīe dixit trāsit ad priuatā: & illā dicit maiori nota cēsendā q̄ ī uul/
go nulla sit pitia sed in modū subitæ tēpestatis cōcitet̄: singulis āt p̄pēdēdi beneficii datā eē potestatē. ℣ Leui q̄rela: qa īperitia obsistit uulgo ne possit ius ab iniuria discernere. ℣ Proscidēda: dilacerāda: one
randa cōuiciis. ℣ Perpēdere. Examinare. ℣ Scelus pietati: Ingratitudinem gratitudini præposuerunt.

OLI. VO nimbo. Qu. hic Sextilius postulatus fuerat maiestatis cōtra Syllam. C. Cæsar tūc orator eximius in ea accusatione defendit. orta deinde inter cinnā & carbonē consules seditiōe pestifera pulsus ex urbe Cinna cū paulopost Mario cōiunctus urbē cœpisset de inimicis grauiter ultus ē: quoꝝ alios in urbe trucidauit: alios ī tabella p̄scriptos exposuit iter quos fuit & hic. C. Cæsar orator: q̄ Tarq̄nos hetruriā

legationis Pergamum secessit. Et quod uitæ superfuit: ibi sine ullo ingratæ patriæ desiderio peregit.

In Lentulum.

IN eodem noīe uersor nec dū Corneliæ gen/
tis querelas exhausi. Nāq̄. P. Lētulus clarissimus & amātissimus reipublicæ ciuis cū in Auentino Caii Gracchi nefarios conatus & aciē pia ac forti pugna magnis uulneribus exceptis fugasset p̄lii illius: quo leges: pacem libertatēq̄ in suo statu retinue
rat: hanc mercedē tulit: ne in nostra qdem urbe mora/
retur. Siquidem inuidia & obtrectatione compulsus legatione a senatu libera impetrata: habitaq̄ cōcione: quam a diis immortalibus petiit ne unquam ad ingra
tum populum reuerteretur in Siciliam profectus est: ibiq̄ perseueranter morando compotem se uoti fecit.

QVinq̄ igit̄ deide Cornelii totidē sunt notis/
sima ingratæ p̄riæ exēpla: atq̄ horū qdē se/
cessus uolūtarii in Halā Seruiliū. Hala uero quū magnum eqtū Sp. Meliū regnū affectātē occidis/
set: custoditæ libertatis ciuiū exilio suo pœnas pepēdit.

CAeteꝝ ut Senatus populiq̄ mēs in modū su
bitæ tēpestatis cōcitata: Leui q̄rela p̄sequen
da est: Ita singulorꝝ ingrata facta liberiore in
dignatione proscindenda sunt: quia potētes cōsilii cū utrūq̄ rōne perpēdere liceret: scelus pietati pretulerūt.

De. P. Sextilio.

QVo. n. nimbo: qua procella uerborꝝ impium Sextilii caput obrui meretur: quod. C. Cesa/
rē a quo studiose: tū etiā feliciter grauissimi

fugiēs ad ſextiliū ueterem clientē ſuū diuertit:apud quē tutā ſalutem ſuā fore ſperabat:cuius ipſe ſalutē aliquādo protexiſſet.Ille uero cōtra īgratiſſimus & īpius homo & patronū & hoſpitē ꝓdidit.ꝙ Nimbo:īpetu.ꝙ Qua ꝓcella quo turbīe:& ē trāſlatio ſumpta a tēpeſtate.ꝙ Criminis reus.maieſtatis cōtra ſyllā hic ē Cæſar cuius meminit Cicero in lib.de oratore & illum introducit de arte diſputantem.ꝙ Cinanæ ꝓſcriptiōis.Nā poſt reditum Marii Cina collegæ ſui cōſulis.Cn.octauii caput p̄cidi iuſſit:pari rōne.P.craſſi.L.cæſaris nobiliſſimorū hoīum:quoꝝ uirtus fuerat domi militiæq; cognita.M.quoq; Antonii oīum eloquētiſſimi:quos ego audiētē.C.Cæſaris ī quo mihi uidet fuiſſe ſpecimē humanitatis:ſalis ſuauitatis læporis.hæc Cicero in tuſculanis: cīna igitur iuſſerat inimicorū capita ꝓſcribi: quæ īpune poterāt occidi.ꝙ Repetere:quaſi debitū.ꝙ Nefandorū penatū:ꝓ ipſius nefandi.ꝙ Finge accuſatorē.ꝙ Exaggerat.hoc crimē Valerius ſi accuſator inquit fuiſſet nō defenſor & in ea fortūa genibus ꝓuolutus opē in tāta pturbatiōe ſuppliciter imploraſſet:nō niſi crudeliter repelli poſſe uidebatur:cū uero patronus & ſalutis defenſor tā īpie ꝓditus fuerit:q̄ta ingratitudine:q̄to odio proſequēdus ē.ꝙ Si metu mortis uita īdignus. Vtiē complexiōe: aut īgt metu mortis ꝓdidit patronū & hoſpitē ſuū ſextilius:aut ſpe alicuius p̄mii cōſequendi: ſi metu mortis īd fecit īdignus ē ꝙ uiuat: qui turpitudini honeſtatē uitæ cupiditate p̄pone re nō dubitauit:ſi ſpe p̄mii alicuius conſequēdi multo magis morte dignus fuiſſe uidetur.

Cinna proſcriptio

criminis reus defenſus fuerat:Cinnanæ proſcriptionis tpe ꝓfugū p̄ſidiū ſuū in fundo Tarquiēſi cladis cōditiōe implorare:beneficii iura repetere coactū: a ſacris p̄fidæ mēſæ & altaribus nefandorū pœnatū auulſum truculēto uictori iugulādū tradere nō exhorruit: finge accuſatorē eius fortuna publica in ſupplicis nomen conuerſum:tā luctuoſam illā opem genibus annixum oraſſe:crudeliter tamē repulſus uideret:quin ēt quos iniuriæ inuiſos faciūt gratioſos miſeriæ reddunt. Verū Sextilius non accuſatorem: ſed patronum ſæuiſſimæ inimici uiolentiæ ſuis manibus obiecit:ſi metu mortis uita indignus:ſi præmii ſpe:morte digniſſimus.

De Gn.Pompi.Lemna.

SEd ut ad aliū cōſentaneum huic ingrati animi actum trāſgrediar.M. Cicero .Gn. Pōpi. lēnatē picenæ regionis rogatu.M.Cælii non minore cura q̄ eloquentia defendit:eūq; cā admodum dubia fluctuātē ſaluū ad penates ſuos remiſit: hic Pōpilius poſta nec re:nec uerbo a Ciceroē læſus ultro .M. Antoniū rogauit:ut ad illū ꝓſcriptum p̄ſequēdum & iugulādum mitteretur.Impetratiſq; deteſtabilis miniſterii ptibus:gaudio exultans Caietam cucurrit:& uirum (omitto quod ampliſſimæ dignitatis) certe ſalubritatis eius auctorem ſtudio p̄ſtantis officii priuatim ſibi uenerādū.iugulū præbere iuſſit ac protinus caput romanæ eloquentiæ:& pacis clariſſimam dexterā per ſummū & ſecurū ociū amputauit:eaq; ſarcina tāq̄ opimis ſpoliis alacer in urbem reuerſus eſt:neq; enim ſceleſtū portanti onus ſuccurrit illud ſe caput ferre: quod ꝓ capite eius quōdā perorauerat:inualidæ ad hoc mōſtrū ſuggilādum litteræ:quoniā qui talē Ciceronis caſum ſatis digne deplorare poſſit alius Ci.non extat.

OLI. Popilius lenas Ciceronis interēptor

SEd ut alium:Marcus Cicero Pompiliū lēnatē defendit parricidii: ut uult Plutarchus in uita Ciceronis. Octauianus cæſar pacem & fœdus cū Antonio & Iepido fecit:ita ut hi triūuiri rei pu.cōſtituēdæ ꝓ quinquēnium eſſent & ſuos quiſq; inimicos ꝓſcriberet:in qua ꝓſcriptione.c.xx.ſenatorū nomina fuerunt.reliqui fuerunt equeſtris ordinis uiri.ex plæbe pauci admodum:nam ad.ccc.ciues ꝓſcripti ſunt:inter hos igit.L.cæſar auūculus Antonii: & Paulus Iepidus.M.Iepidi frater & Cicero noſter ꝓſcripti ſunt:& a pōpilio lēnate occiſi:dicitur octauianus diu ac multū reſtitiſſe ne Cicero in ꝓſcriptorū numero eſſet.adductus uerecūdia q̄ eū patrem appellare cōſueuerat:& q̄ eius ope ad id potētiæ peruenīſſet: ſed uictus tandem obſtinata nimis Antonii uolūtate:qui Ciceronem p̄ cæteris unum depoſcebat propter philippicas in eum ſcriptas:unde Iuuenalis. Antonii gladios potuit contemnere ſi ſic omnia dixiſſet.ergo cædere coactus eſt.Cicero ubi intellexit quæ facta erant:una cū Qu.fratre ad brutum in macedoniam ire cōſtituit:frater uero qui mœrore confectus nō ſe ſatis uiatici ſumpſiſſe putabat:domum reuerſus:ut accepta pecunia Ciceronem cōſequeretur:proditus a ſeruis una cum filio interfectus eſt Cicero uero dum ad nauē in lectica defertur:a ſatellitibus Antonianis: quos Pompilius ille ducebat quem ut diximus:Cicero in iudicio defenderat:in itinerere interceptus eſt.haud procul a portu caietæ.qui Pompilio iugulum eius poſcenti cum barbā prius dextera diuulſiſſet:fortis & intrepidus porrexit.Iuuenalis tamen dicit nō caput ſolum:ſed etiam manum abſciſſam fuiſſe ciceroni.Dicit enim in ſatyra Omnibus in terris.Ingenio manus eſt & ceruix cæſa nec unquam ſanguine cauſidici maduerunt roſtra puſilli.Brutus uero audita Ciceronis morte.C.Antonium.M.Antonii fratrē quē captiuum habebat Ciceroni filio ad uindictam conceſſit.ꝙ Picenæ:Quæ regio marchiæ eſt: picenus.n.ager a pico dictus.nam cum quidam in eam regionem aliunde ueniſſet & uexillum gerēs cōdendæ urbis locū peteret:in eius uexillo cōſtitit picus:unde regio illa picea dicta eſt.M.Celii qui amāriſſimus Cice.erat.ꝙ Fluctuantem.dubitantem & in magno periculo uerſantem:tranſlatio a naui quæ fluctibus agitatur.ꝙ Sibi uenerādum.Quia eū defenderat.ꝙ Tanq̄ opimis ſpoliis.Tanq̄ dux ducē cecidiſſet.ꝙ Sceleſtū.Onus hypalage eſt ꝓ ipſe ſceleſtus.

Picena ager unde

OLI. QVo te nūc mō Pōpeius Strabo magni Pom. pr̄ latio bello dux exercit⁹: p̄ter alia oppida cœpit & Asculū atq; dirupuit: deide post aliquot ānos eo mortuo Pōp. accusatus ē peculatus: q; ex ea p̄da sibi aliqd usurpasset pr̄ asserebāt aliquos libellos q missi fuerāt domū strabōis i eo iudicio a Cn. Carbōe defensus ē: & ipe p̄iter adeo p̄spicax: & p̄ter ætatē prōptus uisus ē: ut ide gloriā: gratiā: beniuolētiāq; multā r̄portaret postea uero cū Sylla rēp. occupasset Pōpeiū aduersus Carbonē q classe Siciliā occupauerat cū exercitu misit: quē supatū cū se pōpeio uictori supplex subiceret: dr̄ Pōpeius eū ingratæ nimis & crudeliter tractasse: nā illū uictū p̄ duxit i mediū: & p tribunali sedēs dānauit: dānatū deide ad necē p̄tractū iterfici iussit: dicit̄ iste carbo cū ad necē duceret̄: ut ensem strictū sibi iminere uidit cupiditate uitæ cōmotū locū & horā p breuē orasse tātisper dū exoneraret uētrem: de hoc carbōe Ci. i epistolis familiaribus li. ix. epistola q̄ incipit tādē isamie: cognouimus inqt. Cn. carbonē & fratrē ei⁹ scurrā: qd his improbius: & paulopost: hoc q a Pōpe. nr̄o iterfect⁹ ē nemo iprobior meo iudicio fuit. ℣ Quō: quo pacto mordeā & accusem te. ℣ Tam ingrato facto: nā si occidēdo carbonē tuas uires auxisses tollerandum esset.

De Pompeio magno.

VOte nūc mō magne Pōpei attigā nescio: nā & amplitudinē fortunæ tuæ: q̄ quōdā oēs terras & oia maria fulgor̄ suo occupauerat ituetor: & ruinā ei⁹ maiorē eē: q̄ ut māu mea attētari debeat memini. Sed tamē nobis quoq; tacētibus Cn. Carbōis a quo admodū adolescēs de paternis bonis in foro dimicās p̄tectus es: iussu tuo interēpti mors animis hominū obuersabit̄ nō sine aliqua rep̄hensiōe: qa tā ingrato facto. L. Syllæ uiribus quā p̄prie idulsisti uerecundiæ.

OLI. AT ne nr̄a. Cōueniēter trāsit ad externa & rōnē affert trāsitiōis suæ ne. s. irrideāt̄ ab externis populis si soli ingrati romani fuisse uideant̄: primū āt exēplū de carthaginēsibus q aduersus Hānibalē ingratissimi qdē extiterūt: nā cū tot uictoriis patriā illustrasset: tū illū & romāis accusarūt: tāq; uiolati fœderis auctorē: & in exiliū ire coegerūt. Sūt & q dīt cū Hānibal se i uicū suū recepisset: carthaginēses sumptis armis eū petere uoluisse ad necē: qd̄ ubi intellexit hānibal cōfugit i Asiā ad Antiochū cui se tātope isinuauit: ut hospitaliter honorificeq; susceptꝰ i oīb⁹ publicis & priuatis p̄siliis adhiberet̄: q nō pri⁹ destitit q̄ regē ipulit ut romanis bellū inferret: Ci. in or̄one. xiii. circa finē. Quis carthaginēsiū pluris fuit Hānibale: cōsilio: uirtute: rebus: gestis: q unus cū po. ro. tot ānos de impio: de g̃ra decertauerit: hūc sui ciues de ciuitate eiecerūt. ℣ Insultēt: Nos p cōtumeliā irrideāt. ℣ Tot ipe ratores: ut Quintū Fa. Paulū Emi. M. Marcel. T. Gracchum alioscq; complures.

Carta/ginen/ses ingra/ti erga Hāni/balem

De Hannibale. Externa.

AT ne nr̄a cōfessis alienigenæ urbes insultēt carthaginēses Hānibalē: q p illor̄ incolumitate & uictoria tot imp̄atores totq; exercitus nostros trucidauerat: quot gregarios milites hostiū si occidisset magnæ gloriæ foret e cōspectu suo submouer̄ in animū induxerūt.

OLI. NEminē lycurgo. Lycurgus legū lacedæmōiorū lator fuit: quo uiro nullū græcia melioré p̄tulit: qd̄ cū ex ipsius uita & rebus gestis: tū maxie appollinis testimonio cōprobat̄: q ei oracula petēti respōdisse dr̄: & diis eē maxie carum: & nescire se deū potius illū an hoiem appellaret: rēp. lacedæmo. ita cōstituit: ut nulla melior: nulla fāctior: quoad Lycurgi legibus obtēpauit: i tota græcia posset iueniri: tū i hūc uir̄ lacedæmōii adeo ingrati fuerint: ut illū sepe iniuriis lacesserīt: atq; i primis locupletes: q ei⁹ leges grauiter ferētes pulsatū a foro sepe p̄turbauerīt: & illi oculū eruerint: q̄s qdē iniurias leui tulisse aio dr̄: adeo ut ēt effossorē oculi p̄petuo dilexit: sibiq; ministrū fecerat & ex iprobo ac temerario uiro exactissimū & cōtinētissimū reddiderit. Cū igit̄ lacedæmōii cōquerēt̄ q; leges ille duræ nimiū eēnt: & imites: lycurg⁹ simulauit eas se uelle mutare: cōsulto pri⁹ tū oraculo: neq;. n. absq; dei cōsilio se qcq̄ factur̄ eē dicebat: cū igit̄ delphos ire cōstituisset: aduocata cōciōe ciues oēs iureiurādo adegit seruaturos iuiolatas quoad rediret i p̄riā: p̄fectus deide cū accepisset ab oraculo pias sāctasq; leges: & nullo mō p̄mutādas: sed ciuitatē illā fore clarissimā quoad lycurgi legibus uteret̄. Vaticiniū scripsit & Spartā misit: deide ne sacramēto solueret̄ ciuitas incretā p̄ficiscit̄: ibiq; p̄petuū egit exiliū ac moriēs iussit i mare spargi cineres suos: ne si forte i p̄riā reportarēt̄ redisse crederet̄. Et sic iureiurando ciuitas liberata foret. ℣ Infestos: Cui apollo hoc idē dicit Leonardus aretius i apollogia socratis: dicit. n. Dum lycurgus ingredereť tēplū apollinis Apollo iquit ambigo ante deum an hominem appellem. ℣ Sinceritas. Nam pie semper uixit & auunculo fidem summam seruauit. ℣ Constantissimus. Perseueratissimus: exilium. n. elegit ne leges q̄ patriæ salubres erant tolli possent.

De Lycurgo.

NEminē Lycurgo aut maiorē aut utilioré uirū lacedæmon gēuit: utpote cui Apollo pythius oraculū petēti respōdisse fert̄: nescire se utrū illū hoium an deorū numero aggregaret: huic tamen neq; uitæ sūma sinceritas: neq; cōstantissimus erga patriā amor neq; leges salubriter excogitatæ: auxilio esse potuer̄t: quo mius infestos ciues expiret̄: sæpe. n. lapidibus penitus aliq̄do furore eiectus publico: ēt priuatus oculo: ad ultimū ipa p̄ria pulsus est. Quid aliæ faciāt urbes: ubi ēt illa quæ cōstātiæ & moderatiōis & grauitatis sibi laudē eximiā uendicat: tam ingrata aduersus tam bene meritum extitit.

Lacedemoniorū ingratitudo i lycurgum

THE. ℂ Salubriter, antiqui cod. habent Salutariter.

DEtrahe atheniēsibus: Cū atheniēses p attică regionē diuisi uicatim habitarēt eo Theseus ī unā urbē ad politicā moralēq; uitā cōuocauit: & eos breui tpe coalescētes ad eam dignitatē puexit: ut totius fermæ græciæ principatū obtinerēt: unde ēt postea in urbe uiroꝝ noīa pmāserūt: fuit igit sic athenaꝝ: ut romanæ urbis Romulus cōditor: multa deīde & maxīa illis beneficia cōtulit: q̄ Valerius sūmatim pcurrit: īgrata tamē ciuitas illū eiecit: & in scyro parua admodū īsula mori coegit. Idē scæua: cum Androgeū athletā fortissimū regis Minois filiū atheniēses p iuidiā e turri p̄cipitassent: q; oēs in agōībus supasset: Minos Ægeo Thesei patri tūc regnāti bellum ītulit. & atheniēses lōga obsidione p̄ssos pacē petere coegit: q̄ duris cōditiōibus a Minoe tādem acceperunt. Vt septena quotānis corpora natoꝝ Minotauro deuorāda secūdum fābulas: re aūt uera in seruitutē mitterēt: qui in Laberinto seruabātur: erat aūt taurus minois impator: q; cū in agonibus oēs supāret eiusmodi pueri uictoriæ præmiū dabant: in quos seuissimū fuisse cōstat: ut inde fictū sit a minotauro fuisse deuoratos: q; cum forte diligerent: tertio anno sors euenit Theseo q; beneficio Ariadnes: q̄ illius pulchritudine capta docuit iter filo regere: piculo euasit: & patriam ab eo tributo & seruitute liberauit: Ouid. Iam lamētabile athene pēdere desiderant thesea laude tributū. Idem effrenatā: Sicut apud Statiū legimus: cū Creon rex thebanoꝝ, phiberet græcoꝝ cadauera: q̄ in bello Etheoclis & Pollinicis pugnādo ceciderāt: sepulturæ demādari: uxores & liberi mortuorū ad Theseū cōfugerunt: qui legatis missis cū benigne impetrare nō potuisset thebanis bellum intulit: qbus uictis corpora suis oībus sepeliēda tradidit. Idem Hercules cū tyrānos latrones: & monstra in terris multa subegisset ob fortia facta maximā inuidiā liberis suis reliqt. nam q; fuerāt ab illo in uita affecti: filios eius post mortē insequebant: q; cū p̄sidium tutū inuenirēt athenas ad arā misericordiæ quā Theseus constituerat: se cōtulerūt: & ibi salui ab omni iniuria fuere: nā athenis arā misericordiæ Theseus cōsecrauit: quē locū asylū appellauit eo qd̄ nemo īde abstrahi posset: Romulus deīde Theseū īmitatus Romæ idē apuit. Sūt tamē q; dicūt Asylū athenis cōdidisse filios Herculis cuius sniæ Statius est: q; ait: fama est defessos acie post busta paterni. Numis hereulei sedem fundasse nepotes: sic sacrasse loco cōe aīantibus egris cōfugium &c. Et qcquid ubiq;: Sicut in marathone: cretēsem tauꝝ: in epidauro parasitū claua armatū: quē clauatū dicebāt: in isthmo signidum: q; se uarias in figuras uertebat: haud lōge a megara scyronē latronē in mōte cæo: quē ille occupauerat: & illac trāseuntes oēs cogebat sibi in p̄cipiti rupe sedētis pedes oscularī: quos ad osculum inclinatos elato pede per amphractas rupes detrudebat in pfundā uallem: Theseus cum ad hunc uenisset: simulauit se uelle pedes oscularī & illum pedibus captum deiecit. In pelloponesos pcustem eo genere mortis affecit quo ipse hospites & uiatores efficere solitus fuerat nam cum fortissimus eēt arbores immense magnitudinis flectebat in terram & captos hoīes illaꝝ uerticibus alligabat: deinde tanq̄ funda illos emittebat: iacti in multas partes scindebant: hunc alii phitiocantem appellatum fuisse dicunt a flectendis arboribus: Scinis uero lecticas humana statura breuiores: in quibus susceptos hospites collocabat: & illos extendi iubebat: & quicquid extra lecticas eminebat totum amputabat. Scyros exulis. In quā īnsulā cum diuertissent post exiliū a patriā īdictum: Lycomedes eius īsulæ princeps illum de rupe p̄cipitauit: īsula est in mari ægeo posita: de qua Stra. lib. ix. mentionem facit: & eā multis noīatis insulis & urbibus oīum clarissimā eē dicit pp Lycomedis cū Achille affinitatē & Achillis filium neoptolemū ibi pcreatū & enutritū: Oui. li. vii. metamor. de Theseo: Te maxīe theseu: Mirata est maraton crætei sanguīe tauri: quodq; suā secutus erat cromiona colonus. Munus opusq; tuū: tellus epidauria p te clauigerā: uidit Vulcani occūbere plem uidit & īmitē cephisias ara pcustē. Certiōis lœtum uidit cerealis eleusis: occidit ille scinis magnis male uiribus usus: Qui poterat curuare trabes & agebat ab alto: Ad terram late sparsuras corpora pinus. Tutus ad alcathoen lelegeia mœnia limes: Composito schyrone pater sparsisq; latronis: Terra negat sedem: sedem negat ossibus unda: Quæ iactata diu fertur durasse uetustas: In scopulos scopulis nomen schyronis inheret.

OLI. Solōis exiliū

SAm Solon qui. Solon cur exulauerit hæc est historia: Simulauit nauigādi cām ut diuersos hoīum mores uideret: sed uolūtarium fuit exiliū q; ciues sentiebat legibus q̄s tulerat uehemēter offensos: Pisistratum ēt ppinquū suū cum sibi tyrānidē parare ītelligeret: q̄tum in se fuit phibuit: nā euocata concione pfectus in publicum: Lorica armatus clypeo. Pisistrati insidias & īpium conatū apuit neq; id solū: ueꝝ ēt se iuuare paratum ac p libertate pugnatuꝝ asseuerauit: uiri inqt atheniēses: aliis qdem sapiētior: aliis uero fortior sum. Sapiētior illis q; Pisistratum istum nō aīaduertunt: fortior his q; sciunt illū: sed metu reticēt: Senatus uero q; Pisistrato studet: illum īsanire pclamat: At ille meā inqt insaniā cuibus breue tps ostēdet: cum ueritas in lucem uenerit: iam uero Pisistrato reꝝ potito minime obtēperās: ante curiā arma deposuit dicēsq; illud o pria: tibi equidē uerbo & opa auxiliatus sum. Deinde in egyptū nauigauit: atq; inde in cyprum pfectus postremo ad Cre-

De Theseo.

DEtrahe atheniēsibus thesea nullæ: aut nō tam claræ athenæ erunt: si quidē ille uicati: dispsos ciues suos in unam urbē contraxit: sperateq; & agresti more uiuēti populo amplissime ciuitatis formā atq; imaginē iposuit. Idē sæua potentissimi regis minois īperia uix dū ætate pubescente repulit. Idē effrænatā thebaꝝ īsolētiā domuit. Idē opē liberis Herculis tulit: & q̄cq̄d ubiq; mōstri aut sceleris fuit: uirtute aī ac robore dextræ cōminuit: huius tamē sūmoti ab atheniēsibꝰ Scyros exule mior īsula ossa mortui cepit.

De Solone.

IAm Solon qui tam p̄claras: tamq; utiles atheniēsibus leges tulit: ut si his perpetuo uti uoluissent sempiternū habituri fuerint īperiū:

ſum puenit:obiit aũt in cypro.lxxx.ætatis ſuæ anno:hocſuis mãdans ut ſalaminã eius oſſa trãſferrẽt: atq; i cinerẽ ſoluta p ꝓuinciã diſſeminarẽt. Quo circa & cratinus in deterioribus ipm ita loquẽtẽ facit:habito hãc inſulam:ut qdem fama eſt hoium ſemitatus p oẽm aiacis urbẽ ipſius ẽt imagini epigrãma inſcriptum eſt:q dudum rabidas medoꝝ ꝓpulit iras:legiferꝝ uel celeberrimũ eſt:cũ de ꝓprietate ſalaminæ ipſius priæ:iter atheniẽſes:& megarenſes:ferme uſq; ad'iteritum dimicatũ eẽt:multiſq; acceptis cladibus capitale eẽ cœpiſſet:ſiqs legẽ de uindicãda ferre auderet. Sollicitus Solon ne uel tacẽdo paꝝ reip. cõſuleret:uel cõſulẽdo ſibi noceret:ſubito demẽtiã ſimulat cuius ueniaq; phibebanꝫ nõ mõ dicturꝰ ſed ẽt facturas erat:deformis ore habituq; uecordium in publicũ euolat:factoq; cõcurſu hoium quo magis cõſiliũ ſimulet: uerſibꝰ ſibi ſolitis p ꝑtonẽ ſuadere cœpit:qd' utebaꝫ: omniũq; aios ita incendit:ut aduerſus Megarẽſes bellũ extẽplo decerneretꝫ:inſulaq; deuictis hoſtibus athe

Salaminis ĩſula

niẽſiũ fieret. ℣ Salaminã. Salamin & ſalamis & ſalamina declinatꝫ:hæc inſula in euboico mari poſita in qua Telamõ aiacis & teucri pater regnauit. q̃uis & Salamĩa dicatꝫ:ciuitas in Cypro condita a teucro: poſtq̃ a patre regno pulſus q; in patriã ſine fratre rediſſet:ꝓfugit in cyprũ cuius meminit Horatius ĩ primo carminũ: Nec deſperãdũ teucro duce & auſpice teucro:certus n. ꝓmiſit apollo ambiguã tellure noua ſalamina futurã. hæc aũt iſula fuit inter atheniẽſes & megarenſes quam utriq; ſua ſibi uendicabant.

OLI. Milciades in carcerẽ cõiectus

BEne egiſſent atheniẽſes. Milciades atheniẽſis rerũ geſtarũ gloria inſignis: ꝓ rep. atheniẽſi multa & ꝑclara facinora edidit atq; illud omniũ maximũ q; artapherne & dathim darii regis perſaꝝ ꝑfectos. q cũ cẽtum milibus peditum: decẽ milibus equitũ in totius græciæ ac in primis athenaꝝ uenerant excidiũ. cum paruis admodum copiis utpote: decẽ milibꝰ armatoꝝ apud marathonẽ ſupauit: in cuius rei memoria porticus athenis cõſtructa: & in ea tota hiſtoria depicta fuit:referta quoq; aliaꝝ rerum & ſciẽtiæ pictura. quæ ſtoa porticus dicta. Vnde ſtoici poſtea nominati ſunt. Frõtinus de milciade li.iiii. Milciades inqt cum gentẽ ꝑſarum multitudinẽ apud marathona fudiſſet: Atheniẽſes circa gratulationẽ morãtes cõpulit ut feſtinaret ad opẽ urbi ferẽdã quã ꝑſaꝝ claſſis petebat. cũq; ꝑcurriſſent ipleſſentq; mœnia armatis perſæ rati ingentẽ eſſe numeꝝ atheniẽſium:& alio milite apud marathona pugnatũ. alium ꝓ muris ſuis opponi:circumactis extẽplo nauibus aſiã repetierunt: fuit autẽ hæc uictoria teſte Gelio anno ab urbe cõdita. cc. &. lx. hic igitꝫ milciades poſt tãtã uictoriã accuſatus q; paron inſulã capere noluiſſet: uel ut Iuſtinus tradit ob crimẽ peculatus:q; rẽp. expillaſſet:primo capitali. deide mutata ſentẽtia pecuniaria pæna dãnatus eſt:quã cum exſoluere nõ poſſet:erãt. n. quiquagita taléta:cum primum in patriã rediit in uĩcula cõiecerũt: ubi cum haud ira multo poſt eẽt morte cõſumptus:eius corpus ĩſepultum eẽ uoluerunt: donec filius pietate motus ſe ꝓ patre carcerẽ ſubituꝝ ultro ꝓmiſit:q paulo poſt interrogatus a populo an id libẽter feciſſet q̃ pris pœnas adiiſſet. cũ libẽtiſſime id ſe feciſſe rñdiſſet:ut pater ſepulturæ mãdaretꝫ. carcere liberatus ẽ. ut qdã dicunt. alii uero qbus magis credẽdum ẽ:dicunt Calleã quẽdã nõ tã generoſum q̃ pecunioſum uiꝝ:. ꝓ eo pecuniã exoluiſſe ĩpetrato ſororis eius helphinaces mrimonio. De hoc milciade in ca. de pietate latius dicemus. ℣ Poſt tricenta: Nã arthapherne & dathim ꝑſarum regis ꝑfectos terra mariq; uicit. ℣ Secuiſſe. Tenuiſſe nã ſecare eſt ꝓprietatẽ poſſeſſionis eius:qui illam alienauerit tenere:unde ſectores rerum:quæ ſub haſta uenduntur emptores dicuntur:quod enim alterius fuerat id ipſi poſſident alii legunt ſecreuiſſe.

In Ariſtidem.

ARiſtides ẽt quo totius græciæ iuſticia cenſet cõtinẽtiæ quoq; eximiũ ſpecimen: pria iuſſus excedere eſt: fœlices athenas q̃ poſt illius exi-

OLI. ARiſtides ẽt. Mos erat apd atheniẽſes:ut qui uirtute ſui maximas opes in urbe cõſecutus eẽt in exilium ꝑ decẽ ãnos mitteretꝫ:ne ille opibus elatus factiones in urbe moueret: hac lege quæ exoſtraciſmus dicebaꝫ:duo ꝑſtantiſſimi duces relegati ſunt. Ariſtides q nimium iuſtus eẽ uidebaꝫ:adeo ut iuſti cognomen impoſitum ei fuerit:& Themiſtocles q uirtute ſuã patriã ex mãibus hoſtium ſæpe liberauit: Sed ꝑcipue cum Xerſes in europã cum tota ferme Aſia trãſit quã Themiſtocles cõſilio ſuo cum cẽtis nauibus apud Salaminam ſupauit qbus fuſis Ariſtides ſeruãde ꝑdæ græcis ꝓpoſitus cõtinentiæ & integritatis opinionẽ quã de ſe maximã cõcitauerat oĩbus cõſumauit:nã cum argẽti & auri uis paſſim & ueſtimentoꝝ oĩs generis ac in tabernaculis qbus barbaros nudauerãt:nec ipſe cõtractare:quippiã uoluit:nec ut ab aliis attingeretꝫ paſſus eſt: paulopoſt urbis prĩcipatum cõſecutus cum oĩs uirtutis:tum maxie æqtatis ac iuſticiæ apd populũ piculũ fecit:ita ut oĩum cõſenſu iuſti cognomẽ ſit aſſecutus:ex quo ſibi nõ minorẽ gratiã & auctoritatẽ q̃ odium & inuidiã cõtraxit:nam Themiſtocles eius æmulus & grauis aduerſarius ſermonẽ iactabat in uulgus. Ariſtidẽ hac ſua iudiciaria cõſuetu-

dine & forēſi ptāte clam ſublatis iudiciis ſine ſtipatoribus:ſibi regnū cōparaſſe:qbus uerbis cōmota ciuitas, Ariſtidē nō affectati regni ut præ ſe ferebant:ſed gloriæ illius inuidia Oſtraco in exilium relegarunt:erat aūt exoſtraciſmus nō improbitatis caſtigatio:ſed ad honeſtādum facinus elationis & grauioris ptātis moderatio:pœna ī decem annos data fiebat aūt oſtracus hoc mō:Oſtraci,i,calculi & teſtæ uitium in cōſilio dabant:& in eis quiſq; quē ex ciuibus urbe cedere uellēt līris indicabāt quos poſtea in unū fori locum cācellis circunſeptum deferebāt, Magiſtratus uero qbus dabat negocium illud publicū quidem uniuerſos ſimul recenſebāt:qui niſi ſex miliū numerū exceſſiſſent:nihil cōfectum eēt, Poſtea uniuſcuiuſq; calculis ſepoſitis:eum quū pluribus ſentētiis danatū cognoſcerēt:decem annos:extorrē fore declarabāt:ea tamē conditione ut fructus ſuos capere libeꝛ ſibi relinqueret, In eo igitur iudicio Ariſtides cū multitudinis aduerſus ſe concitatæ ſtudiū admiraret q̄ſiuit:num abeo quē ī exiliū mittere ſtatuiſſent:mali qcq̄ ppeſſi eēnt cui nihil ſibi mali factū nec a ſe uiꝛ cognitum eē:ſed moleſte ferre dixerūt:q; oībus in locis hunc ip̄m iuſtū audirēt: q̄ cum accœpiſſet Ariſtides nihil locutus illis:ſed urbe cedens & manus ad cœlum tēdēs nō ſicut Achilles græcis iratus mala īprecatus eſt:ſed ut atheniē ſib⁹ quæcūq; uellēt ſibi bene fauſte fœliciterq; euenirent ut ariſtidis nunq̄ ſibi ueniret in mentē. Totius græciæ iuſticia, Cum ad cōferendas in bellū pecunias totius græciæ cēſus cōſtituendus eēt populi uniuerſi Ariſtidē ab atheniēſibus petierūt ut eo auctore & cenſore ſingulis ciuitatibus iuſtus cēſus deſcriberet:qd illud?q̄ cum in exiliū eiectus fuit:Temiſtocles inimicus eius acerrimus utpote q factiōe ſua Ariſtidem eiecerat:cum referēdi maleficii & ſumendæ ultiōis occaſio maxima ſibi foret oblata:ſic in officio & decor̄ pmanſit:ut nec accuſatiōis cōſcius nec dānationis particeps eē uoluerit:nec re nec uerbo qcq̄ fecerit:unde ex afflictis inimici ſui rebus uoluptatem cape uideret, Tullius lib, v, tuſcula, q̄ſtionum:dicit Ariſtidem patria pulſum q; p̄ter modum iuſtus eſſet, ꝙ Cōtinentiæ ſpecimen:Nā cōſtat hunc in magna pauptate uixiſſe adeo:ut Callias eius ꝓpinquus:& oīum athenienſium ferme ditiſſimus:accuſatus fuerit:q; Ariſtidem pateret fame plerūq; laborare: quem iudices dānaſſent:niſi flexiſſet Ariſtidem ſe lōge magis inopia:q̄ Calliā maximis opibus gloriari: par eſſe: quia cōplures uideret q diuitias qbus abundāt in uſus uel turpes uel in honeſtos collocēt:q uero pauptatem generoſe ferāt pauciſſimos eſſe:hunc adeo pauperem fuiſſe:dicit Frontinus ut ne tantum ubi qdem pecuniæ illi poſt mortem ſupereſſet:q̄ ſufficeret in dotem filiaꝝ:quas publicæ dotauit ſenatus athenienſis poſt ampliſſimoꝝ reꝝ adminiſtrationem illo in ſumma paupertate defuncto.

Ariſtidem athenienſes relegarunt

THemiſtocles eoꝝ:Hic ut diximus cum Xerſes terra mariq; bellum uniuerſe græciæ cū tātis copiis īferret q̄tas nec antea nec poſtea quiſquā habuit:nō ſolū patrie & totius græciæ ſalutem ꝓtexit cōſilio & calliditate ſua, Veꝝ ēt totius europæ:nā cum maxime atheniēſes petidicerent:ob pugnā, ſ, marothoniā in qua perſæ turpiter debellati fuerāt:& ipſi delphos cōſultū apollinem de rebus ſuis miſiſſent, Reſpōdit Apollo ut ſe mœnibus ligneis munirēt:qd cum nemo ītelligeret ſolus Themiſtocles interp̄tatus eſt:& p̄ſuaſit oībus cōſilium eē apollinis:ut in naues ſe ſuaq; cōferrent:qd ita fuiſſe cōpertū eſt:nā ſic quoq; ſe cōponētibus Xerſem ſua uirtute Themiſtocles nauali p̄lio debellauit:& ex europa diſcedere tāta calliditate & artificio curauit: ut a Themiſtocle cōſeruatum magis q̄ ſuperatum ſe fuiſſe exiſtimaret:multaq; alia p̄clara fecit & in primis euerſa patriæ mœnia inuitis lacedæmonis reſtituit & renouauit:quibus rebus populum atheniēſem clarum & græciæ principem reddidit:& tamen ab ingrata patria in auxilium ad ipſum Xerſem quem pauloāte uicerat ire coactus eſt, Igit in oratiōe Demoſtenis:Themiſtocles Xerſem decies centenis milibus militum elatum:quattuor milium & ducentarum nauium numero terribilem:exigua rate fugere coegit.

OLI. Themiſtocles extorris ad xerſem ꝓfugit

PHocion uero his, Phocion cur patria ſepultura caruit? Erant eo tpe Athenis duæ factiones: quaꝝ una populi cauſam agebat:altera optimatum:in hac erat Phocion & Demetrius phalerius:haꝝ utraq; macedonum patrocinio nitebat, Nam populares polyperconti fauebāt:optimates cum Caſſandro ſentiebant, Interim a polypercōte caſſandrus macedonia pulſus eſt:quo facto populus athenien, ſuperior factus:ſtatim duces aduerſæ factionis capitis damnatos patria pepulit:in his Phocionem & Demetrium Phaleriū: de eaq; re legatos ad polypercontem miſit:qui ab eo peterent ut ſua decreta cōfirmaret:hoc eodem profectus eſt Phocion:quo ut uenit cauſam apud Philippum regem uerbo:re aūt ipſa apud Polypercontem iuſſus eſt dicere: nāq; iſte regiis rebus p̄erat:hic cum ab agnonide accuſatus eſſet:q; pyrrheum nicanori ꝓdidiſſet & cōſimili ſentētia in cuſtodiam coniectus athenas deductus eſt:ut ibi de eo legibus fieret iudicium huc ubi peruentum eſt:cum ꝓpter ætatem pedibus iam nō ualeret:uehiculoq; portaret magni cōcurſus facti ſunt:cum alii ueteris famæ reminiſcentes cōmiſerarent:plurimi uero exacuarent ꝓpter ꝓditiōis ſuſpitionem:maximæ quia aduerſus populi cōmoda in ſenectute ſtetiſſet:qua de re nō perorandi quidem ei eſt data facultas & dicēdi cauſam inde iudiciis legitimus dānatus traditus undecim uiris:quibus ad ſupplicium publicē dānati tradi ſolent:hic cū ad mortem duceret obuius ei fuit emphicletus:quo familiariter fuerat uſus:his cum lachrymas dixiſſet:o q̄ īdigna ꝓpteris

OLI. Phocionis īdignamors

Phocion:ac nō inopinata īquit:hunc ꝫ exitum plerīq; clari uiri atheniēsium habuerūt in hūc tātum fuit odium multitudinis:ut nemo sit ausus liber eum sepelire. Itaq; a suis sepultus est. ℣ Phocion uero: His dotibus: Virtutibus clementia:& liberalitate. ℣ Pariendum:Hominem instruendum & ornandum.

OLI. QVid abest:Inuehitur in eos qui adeo ingrati extiterunt ut etiam in mortuos seuire non dubitauerūt: qua in re:athenienses in primis damnandos esse dicit quod cum ubiq; grauis & damnanda sit ingratitudo:intolerabilior tamen atheniēsibus esse uideat:q; ciuitas illa bonarum artium mater oībus bene uiuendi p̄ceptis & institutis fundata legem etiam de īgratis habuerit ut īgratus merito dānari posset. ℣ Quod si q̄ ꝓuidētia: Non haberēt inquit atheniēses quod dicerent si uiri clarissimi ingratitudine affecti reuiuiscerent: & lege īgratitudinis agerent in ciues suos.

OLI. Mara/thon ciuitas DIscordes:Si quid: Thesei umbra ab inferis excitaret:hæc uerba diceret: tunc cum uicatim habitabas: & diuisa eras: tot inter uos dissensiones erāt:q; familiæ:ego uos in unum collegi:& cō iūctionem seruare docui. ℣ Lucet marathon: Hæc uerba diceret Milchiades & Themistocles quoꝝ alter Artaphernē & dathim Darii regis persaꝝ p̄fectos in campis marathonis:alter uicit Xersem apud salamina. ℣ Marathon: Ciuitas in attica regiōe posita haud ꝓcul athenis persaꝝ clade nobilitata. ℣ Prævalidis mœnibus: Themistocles reædificauit urbē:qui interp̄tatus est oraculū quod erat ut ligneis mœnibus se defenderent:uel ut alii dicunt ligneis equis pugnarent:quod cum oībus uideretur obscurius:solus Themistocles dei sententiam ītellexit:ut relicta urbe nauibus pugnarēt: qđ cum fecissent barbari desertam urbē cœperūt & eam solo adequarūt:deinde superatis barbaris uirtute Themistoclis eiusdem quoq; consilio restituta & īstaurata sunt urbis mœnia:cōtra lacedæmoniorum uoluntatem: qui græciæ principatum tenere cupientes nolebāt reædificari urbem.

OLI. Athe/nien. ingra/titudo NEmpe thesea: Victi hostis. ſ. Xersis quem pauloante deuicerat. Solonē media correpta ꝓferri debet:Oedipodis. Qui Laium patrē suū īscius occiderat. Intendit argumentum a maiori ad minus:si parricidas & impios summa uenerationē tenes:quanto magis de te benemeriti essent uenerandi: cum autem illos eieceris: cruciaueris:damnaueris:quāto grauior pœna digna uideris? ℣ Nuptiis mater cōtamiata:quia Oedippus Iocastam matrē ignarus duxit uxorem. Hic esset Oedipodis fabula dicenda: sed tanquam notissimam prætermittimus. ℣ Minerua arcem:Quia omnes arces palladi sunt consecratæ:ut Pallas:quas condidit arces ipsa colat. ℣ Diuini certaminis: Quia certamē fuit inter Neptunum & Palladem de noīe Athenis imponendo cum ille æquum hic uero oliuam e terra misit. ℣ Humani:Quia Ariopagitæ illīc disceptabant de rebus ad rempu. pertinentibus:erat autem locus qui græcæ dicitur γαϛικον locus iudicii. lege itaq; O patria morata si de ingrati legem tuā legeris contra iusiurandum te feciſſe cognoueris: cum sceleratos: & peregrinos receperis:ciues tuos bonos de te optime meritos eieceris. ℣ Iureiurando:Quia affirmauerant iureiutando se leges seruaturos. ℣ Lingua:Quia uerbosa est græcia.

ab atheniēsibus īpositus ē:sed certe post obitum nullā atticæ regiōis q̄ ossibus eius iniiceret:glebulā inuenit. Iussus extra fines ꝓpiici ītra quos optius ciuis uixerat.

QVid abest igit qn publica demētia sit existimanda sūmo consensu maximas uirtutes q̄si grauissima delicta punire? beneficiaq; iniuriis repēdere? qđ quū ubiq; tamē p̄cipuæ athenis itolerabile uideri debet:in q̄ urbe aduersus īgratos actio cōstituta est:& recte:quia dādi & accipiendi beneficii cōmeritū sine quo uix uita hoīum cōstat ꝓdidit & tollit q̄sq; benemerito parē referre gratiā negligit. Quā tā ergo reprehensionē merent q cū æquissima iura sed iniquissima haberēt ingenia moribus suis quā legibus uti maluerit. Quod si qua ꝓuidētia deoꝝ effici posset:ut excellētissimi uiri quoꝝ modo casus retuli:legē ingratoꝝ uindicem retinētes patriā in ius ad aliā ciuitatē ꝓtraherēt:nōne īgeniosum & garulū populū mutum atq; elinguem hac postulatiōe reddidissent?

DIscordes soci tui pauciſq; diuidua tuguria: græciæ facta sunt columen lucet marathon ꝓsicis tropæis: salamin & arthemisiū Xersis naufragia numerāt: ꝓualidis manibus exhausta mœnia pulchrioribus operibus cōsurgunt harum rerum auctores ubi uixerunt:ubi iacent respondet?

NEmpe thesea paruulo in scopulo sepeliri:& Milciadem ī carcere mori:& Cimona paternas induere catenas:& Themistoclē uictorē uicti hostis genua cōplecti: Solonemq; cū Aristide & Photiōe penates suos īgrata fugē coegisti: quū iterim cineribus uestis fœde ac miserabiliter dispsis: œdipodis ossa cæde patris nuptiis matris cōtamiata:iter ipm ariopagū diuini atq; hūani certamis uenerabile domiciliū:& excelsis p̄sidiis Mieruæ arcē: honore aræ decoratos sacrosāctæ colis:adeo tibi aliēa mala tuis bōis gratiora sūt:lege Itaq; legē q̄ te iureiurādo obstrictā tenet & qa benemeritis debita reddē p̄mia noluisti:legis iusta piacula exolue:tacēt mutæ illoꝝ umbræ fati necessitate cōstrictæ. At īmemores beneficioꝝ athenæ rep̄hensiōe lingua sermone licenti soluta non tacent.

SEd omittamus ingratos: Ad pietatem trāsiturus nō discedit a cōsuetudine sua ut breui q̄dam p̄fatiōe capitula iūgat: post q̄ satis diximus de gratis dicamus de pietate filioꝝ erga parētes. ℣ Venite igit̄: Inuitat pios: qui se offerant: ut eorum laudes decantet qui sua uirtute effecerunt: ut tales genuisse parentes non peniteat: & alios incitent ad propagandum genus: credentes se illis similes procreaturos. ℣ Propagatæ: Multiplicatæ & auctæ: est autem pietas teste Cice. Per quam diis immortalibus sanguine coniunctis & patriæ beniuolis officium: & diligens tribuitur cultus. OLI.

De Pietate.

SEd omittamus igratos & potius de piis loq̄mur. Aliquādo. n. satius est fauorabili q̄ inuisæ rei uacare: uenite igit̄ in māus nr̄as ꝓspera parentū uota: fœlicibus auspiciis ꝓpagaræ soboles quæ effecitis ut & genuisse iuuet & generare libeat.

De pietate erga parentes: erga fratres: erga patriam. Cap. IIII.

COriolanus maximi uir animi: & altissimi cōsilii optiq̄ de repu. meritus iniq̄ssime dānatiōis ruina ꝓstratus: ad Volscos romanis tunc infestos cōfugit: magno ubiq̄ ꝑcio uirtus estimat̄: itaq̄ colatebras q̄situ uenerat: ibi breui summū adeptus est iperiū. Euenitq̄ ut quē ꝓ se salutarē iperatorē ciues hr̄e noluerāt: pene pestifer̄ aduersum se ducē expirent̄: frequēter. n. fusis exercitibus nr̄is uictoriar̄ suar̄ gradibus aditū iuxta mœnia urbis uolsco militi struxit. Quapp fastidiosus ille in æstimādis bonis suis populus q̄ reo nō pepcerat exuli coactus est supplicare: missi ad eū depcādū legati: nihil ꝓfecerūt: missi deide sacerdotes cū ifulis æque sine effectu redierūt: stupebat senatus: trepidabat populus: uiri ꝑiter & mulieres exitiū iminēs lamētabāt̄. Tūc Veturia Coriolani mater Volūniā uxorē eius & liberos secū trahēs castra uolscor̄ petiit: quā ubi filius aspexit ꝓpe: ut amēs mr̄is cōplexū petiit. Illa ex ꝑcib⁹ in irā uersa ait. Sine ut priusq̄ cōplexū accipiā sciā an ad hostē: an ad filiū uenerim: captiua mr̄ ne in castris tuis sim. In hoc me lōga uita & infœlix senecta traxit: ut exulē: deide te hostē uiderē? potuisti populari hanc terrā q̄ te genuit & aluit: nisi te pepissem Roma nō oppugnaret̄: multaq̄ isuper addidit cōplorādo: q̄bus & uxoris & paruulor̄ flætibus motus matrē cōplexus. Expugnasti inq̄t & uicisti irā meā p̄ria ꝑcibus huius admotis: cuius utero te q̄uis merito mihi iuisam dono cōtinuoq̄ agrum romanū hostilibus armis liberauit. OLI. Coriolani pietas erga matrem

COriolanus: Hic fuit uir consilio & magnanimitate plænus cæter̄ pietatis gloria longe isignis: nam post multas atq̄ p̄claras res pro re. p. gestas odio plæbis & ira cōcitate in se multitudinis: cum maxima patrū indignatiōe & dolore urbe pulsus in uolscos ꝓfectus est: ubi tātū breui tpe gr̄a & auctoritate ualuit: q̄ eius consilio bellū romanis idiceret̄: ipse dux belli summo oium cōsensu creatus: uastatis prio romanor̄ agris: multis deide captis oppidis multis ēt in deditionem acceptis: multa p̄da locupletatus: ad ipsius urbis expugnationē ducit exercitum romani tāta belli mole territi legatos ad eū de pace & reditu suo miserūt q̄ nihil ꝓfecere: missi deide sacerdotes cum ifulis nihil plus fœlicitatis habuere: ꝓfecta demū mater inuictū eius aīum fregit & a patria bellū amouere coegit: q̄d̄ igit̄ patrum auctoritas: q̄d̄ deor̄ reuerentia nō ualuit: sola matris pietas effecit: q̄ tāta in hoc uiro fuisse tradit̄: ut dicere solitus eēt: nullum maius uirtutum suor̄ p̄mium sibi exoluisse posse: q̄ matris lætitiam: nā cū cæteris uirtutisq̄ finis gloria foret: huic gloriæ finis materna existebat lætitia: id nāq̄ igenti: tū honori tū fœlicitati sibi eē ducebat: ut matri eius laudes & se corōis p̄ditū spectare cōtingeret: ac ipsius præ gaudio: lachrymātis astringeret̄ amplexibus: q̄d̄ idem tradit̄ de Epaminunda: q̄ se hoc uno fœlicissimum putabat: q̄ suas res gestas ī leutris atq̄ uictoriā uterq̄ parens potuisset inspectare. Canæ autē q̄bus exulauerit hæ sunt: quar̄ unā tātum Liuius tāgit. Sed Plu. ín eius uita cōmemorat. Primo affectati regni accusatus est: q̄d̄ cum ꝓbari neq̄ssent: tria obiecerūt eius inimici: primū q̄ frumētum iter plæbem distribui uetuisset: secūdū q̄ tribunatū plæbis dolo itercipere uoluisset: tertiū q̄ p̄dam ex anciati agro inærarium nō cōtulisset: q̄bus oībus cōuictus exulare coact⁹ ē. Tullius in Lelio: q̄s clarior in græcia Themistocle quis potētior q̄ cū iperatore bello ꝑsico græciā seruitute liberasset ꝓpterq̄ iuidiā in exiliū pulsus eēt ingratæ p̄riæ iiuriā nō tulit q̄ ferre debuit. Fecit idem quod. xx. annis apud nos fecerat Coriolanus. Hic adiutor contra patriam inuentus est: nemo itaq̄ sibi mortem uterq̄ consciuit. Quibus Ciceronis uerbis colligitur Coriolanum sibi mortem intulisse. At uariæ sunt de huius hominis exitu scriptorum sententiæ: sunt enim qui dicant statim abductis ex agro romano legiōibus iuidia rei oppressum periisse: alii alio loco apud Fabium longe antiquissimum auctorem usq̄ senectutem eūdem uixisse lectum est: traditur etiam hāc sæpe eum exacta ætate uocem usurpasse: multo miserius seni exilium esse: uerum constat auctore Dionysio alicarnaseo: q̄ eum matronæ annum ut Brutum Romæ luxerunt. ℣ Magno ubiq̄ præcio uirtus: Sentētia generalis ubiq̄ uirtutem æstimari: quod probat per Coriolanum: quem exulem hostes. ℣ Imperatorem creatorem: Fastidiosus qui fastidire solet bene de re. pu. meritos. ℣ Non detrahenda: Quia non sine uerecundia ab incepto amouebatur.

¶ Ergo pectus quis iqt Coriolāus mīta cogitaret: q illū ī diuersa traherēt cogerētq; ī icæpto pmāerī: pietas tñ oīa uicit.

OLI. Scipionis aphricāi pietas erga patrem

EAdem pietas: Hoc fuit secūdo punico bello: quo tpe Hānibal ex alpibus descēdit, obuiā habuit Cn. Scipionē supioris aphricani patrē: q cum iam cōmissa pugna in magno discrimine euersaret: q; in patria acie pax; caute dimicās ueniſſet in uitæ discrimen cū Hānibale: tum filius eius q postea aphricanus dictus est: se iter patrē & hostē iniecit: & ictū excipiēs e manibus hostis patrē liberauit: erat tamē Scipio admodū adolescēs q primū dedit in hoc bello suæ futuræ amplitudinis īdiciū patrē medio iam ex hoste recepto. Aphricanum qui postea aphricanus dictus é:

¶ Interceſſu suo: Interpositione sua: qui se medium iter patrem & hostem immisit. ¶ Neq; illum: Hæc oīa deterrere poterant adolescentem: sed ea dicit ut rem magis exageret: & maiorem in Scipione uirtutem fuisse demōstret ¶ Gloria: Quia imperatorē liberauerat & patrem. ¶ Coronam. s. ciuicam quæ dabat his q ciues seruassent a morte: erat āt q̄rna ut supra. ¶ Auribus ista: Quia extra urbem gesta sunt: illa uero in urbe. ¶ Ista. s. Coriolani & Scipiōis. Ista quæ sequuntur.

Ergo pectus acceptæ doloræ iniuriæ spe potiundæ uictoriæ uerecundia detractādi ministerii: metu mortis refertum: totum sibi pietas uacue fecit: uniusq; parētis aspectus bellum atrox salutari pace mutauit.

De superiore Aphricano.

EAdem pietas uiribus suis inflāmatum Aphricanum supiorem. Vix dum ānos pubertatis ingressum ad opē patri in acie ferendā uirili robore armauit: consulē. n. eum apud Ticinum fluuiū aduersis auspiciis cum Hānibale pugnantem grauiter sautium itercessu suo seruauit: neq; illū aut ætatis īfirmitas aut militiæ tyrocinium aut īfœlicis plii ēt ueterano bellatori pertimescēdus exitus iterpellare ualuit quo minus duplici gloria cōspicuus coronā īperatore simul & pre ex ipsa morte rapto mereret: auribus ista tā pclara exēpla Ro. ciuitas accepit, illa uidit oculis.

De Lucio Manlio Torquato.

OLI. Mālii torq̄ti pietis erga parētē ī se durum

IVcio Manlio torquato Cice. offici. lib. ulti. L. inquit Manlio Auli filio cum dictator fuisset, M. Pompōius tri. plæ. dixit: qđ is paucos sibi dies ad dictaturam gerēdam addidisset: crimīabatur ēt q. T. Filiū q postea torq̄tus ab hoīb9 appellat9 ē relegasset: & ruri habitare iussisset qđ cū audisset adolescēs filius negocium exhiberi patri accurisse romā & prima luce Pomponii domum uenisse: cui cum eēt nūciatum: q; illū iratum allatur; ad se aliqd contra patrem arbitraret: surrexit e lectulo remotisq; arbitris ad se adolescentem iussit uenire: at ille ut īgressus est cōfestim gladium distrixit iurauitq; illum statim interfecturum nisi iusiurādum sibi dedisset: se patrē missum esse factur; iurauit hoc terrore coactus. Pompōius rem ad populum detulit: docuit cur sibi a causa desistere necesse foret. Manlium missum fecit tātum tpibus illis iusiurādum ualebat: atq; hic. T. Manlius is est q ad anienem galli quem ab eo prouocatus occiderat torque detracto cognomen inuenit cuius tertio cōsulatu latini aduersati fusi & fugati: magnus uir in primis & qui nuper indulgens in patrem idem acerbus & seuerus ī filiū. ¶ Quod occasione benefaciēdi belli. Nam cū in fine magistratus sui uideret hostes nō multos post dies debellatum iri posse: si uidelicet ī dictatura permaneret: aliter hostes respiraturos: non dubitauit sibi dictaturam sine populi & senatus auctoritate prorogare cum igitur audisset filius patrem huius criminis accusatum: atq; etiam ei crimini dari malam filii tractationem memor non iniuriæ: sed pietatis diluculo ad tribunum uenit opinantem sibi aliquid noui consilii afferre ad criminationē male de se meriti patris hac spe summotis astantibus solus admissus stricto raptim supra caput gladio tremebūdum in re subita & ferrei acie micantis impetuosi adolescentis uiribus ferociaq; perterritum iurare compulsit se a patris accusatione destitutum.

IVcio Manlio torquato diē ad populum Pōponius tri. plæ. dixerat q; occasiōe benefaciēdi belli inductus obtinendi legitimum īperii tempus excessisset. Quodq; filium optimæ īdolis iuuenem rustico opere grauatum publicis usibus subtraheret. Id postq̄ Manlius adolescēs cognouit ꝓtinus urbem petiit: & se ī Pomponii domum pria luce direxit: qui exstimans in hoc eum uenisse: ut patris crimina a quo plus iusto aspere tractabat deferret: excedere omnes iussit cubiculo quo licentius remotis arbitris indicium pageret: natus occasionem opportunam ꝓposito suo iuuenis gladium quem tectum attulerat distrinxit: tribunumq; minis ac terrore cōpulsum iurare coegit a patris eius accusatione recessur; : eoq; effectum ē ne Torquatus causam diceret: cōmendabilis est pietas q̄ mānsuetis parētibus ꝓstat: sed Manlius quo horridioré prem habuit hoc piculo eius laudabilius subuenit q ad eum diligēdum ꝓter naturalē amorē nullo īdulgentiæ blandimento iuitatus fuerat.

¶ Tempus imperii: Quod erat sex mensium. ¶ Iudicium perageret: Indicando patris crimina. ¶ Commendabilis pietas: Intendit hanc pietatis laudem: si laudantur: qui parentibus humanis & indulgentibus pietatem præstant. Quanto maiori laude dignus censendus est: Manlius qui patrem durum & inclementem expertus in eum pius esse uoluit.

HAnc pietatē æmulatus Cn. Carbo. M. Cottæ patrē accusauit peculatus & repetūdarg: q̄ qdē accusatiōe dānatus est. Cotta uero ubi p̄ætatē potuit ultus est p̄ris iniuriā: ná quo die sumpsit uirilē togā i capitolio more maiorg in forg descendit: Carbonē accusauit q; triūuir cū Fuluio: & Cn. Graccho diuidendis agris seditionē creasset: q; cū exercitu a cimbris i Illirico fusus fuisset: q; p̄uinciā ipsam expilasset: a qua qdem accusatiōe nō prius destitit q̄ carbonē dānari fecit. ℣ Quo togā: Quæ quartodecimo anno sumebat depositā p̄texta. ℣ Auspicatus: Iam optimis auspiciis adolescētiæ & igenii sui facinus egregiū testat⁹ ē: Cn. Carbonē accusando: qua causa: patris est ultus iniuriam. OLI. Cottæ pietas erga patrē

De. M. Cotta.

HAnc pietatē æmulatus. M. Cotta eo ipso die quo togā sumpsit uirilē, p̄tinus ut e capitolio desendit. Cn. Carbonē a quo pater eius dānatus fuerat postulauit p̄tractumq; reum iudicio aflixit: & ingenium & adolescentiā p̄claro opere auspicatus.

De Caio Flaminio.

APud. C. quoq; Flaminiū auctoritas p̄ria æq; potēs fuit. Nā quū tri. plæ. legē gallico agro uiritim diuidendo iuito & repugnāte senatu p̄mulgasset: p̄cibus minisq; eius acerrime resistens: ac ne exercitu q̄dē aduersus se cōscripto: si in eadē sn̄ia p̄seueraret absterritus postq̄ p̄rostris ei legē iā referenti p̄ manū iniecit priuato fractus ip̄io descēdit e rostris ne minimo q̄dē murmure destitutæ cōciōis reph̄ēsus. OLI. Flamiⁿii pietas erga patrem

De Claudia uirgine Vestali.

MAgna sunt hæc uirilis pietatis opa sed nescio an his oibus ualētius & aiosius: Claudiæ uestalis uirgis factū: q̄ quū p̄rem suū triūphātē e curru uiolēta tri. pl. manu detrahi aiaduertisset: mira celeritate utrisq; iterponēdo se āplissimā ptātē inimicitiis accēsā depulit. Igit alterg triūphū p̄ i capitoliū. Alterg filia i ædē uestæ duxit nec discerni potuit utri pl⁹ laudis tribueret cui uictoria: an cui pietas cōes aderat. OLI. Claudie uirginis pietas p̄ cōtra tribunū

HAnc pietatē æmulatus. M. Cotta eo ipso die quo togā sumpsit uirilē, p̄tinus ut e capitolio desendit. Cn. Carbonē a quo pater eius dānatus fuerat postulauit p̄tractumq; reum iudicio aflixit: & ingenium & adolescentiā p̄claro opere auspicatus.

De Caio Flaminio.

APud. C. quoq; Flaminiū auctoritas p̄ria æq; potēs fuit. Nā quū tri. plæ. legē gallico agro uiritim diuidendo iuito & repugnāte senatu p̄mulgasset: p̄cibus minisq; eius acerrime resistens: ac ne exercitu q̄dē aduersus se cōscripto: si in eadē sn̄ia p̄seueraret absterritus postq̄ p̄rostris ei legē iā referenti p̄ manū iniecit priuato fractus ip̄io descēdit e rostris ne minimo q̄dē murmure destitutæ cōciōis reph̄ēsus.

De Claudia uirgine Vestali.

MAgna sunt hæc uirilis pietatis opa sed nescio an his oibus ualētius & aiosius: Claudiæ uestalis uirgis factū: q̄ quū p̄rem suū triūphātē e curru uiolēta tri. pl. manu detrahi aiaduertisset: mira celeritate utrisq; iterponēdo se āplissimā ptātē inimicitiis accēsā depulit. Igit alterg triūphū p̄ i capitoliū. Alterg filia i ædē uestæ duxit nec discerni potuit utri pl⁹ laudis tribueret cui uictoria: an cui pietas cōes aderat.

ſtratiõe cõmoti:rẽ ad iudices detulerũt:& illi ad cõſules:q tãtæ pietatis exẽplo:ei p̃miũ cõſtituerũt: pœnæ remiſſionẽ & matris ícolumitatẽ.Plini.de natu.hi.li.vii.pietatis ingt exépla ifinita qdẽ toto orbe extitere ſed romæ unũ cui cõparari cũcta nõ poſſint:humilis in plæbe & iõ ignobilis puerpa ſupplici cã i carcerẽ icluſa mr̃e cũ ipetraſſet aditũ a ianitore ſemp excuſſa neqd iferret cibi deph̃ẽſa eſt uberib9 ſuis alens eã quo miraculo matri ſalus donata filiæ pietate eſt ambe ppetuis alimẽtis:& locus ille eidẽ cõſecratus eſt deæ.C.Quincio.M.Attilio cõſulibus tẽplo pietatis extructo in illius carceris ſede:ubi nũc Marcelli theatrũ eſt:Soli.in cap.de hoíe pietatis ingt:documẽtũ nobilius qdẽ in metellorũ domo effulſit: ſed eminẽtiſſimũ i plæbea puerpa repit̃ humilis hæc atq; iõ famæ obſcurioris:cũ ad patrẽ q ſuppliciı cã clauſtris pœnalibus cõtinebaſ egre obtinuiſſet igreſſum exq̃ſita prius ſæpius a ianitoribus ne forte parẽti cibũ adminiſtraret: alere eã uberibus ſuis deph̃ẽſa ẽ: q̃ res & locũ factũ cõſecrauit: nã q morti deſtinabaſ donatus ẽ filiæ:in memoriã tãti p̃conii reſeruatus & locus dicatus ſuo numini pietatis ſacellũ fuit.¶ Exerto ubere:Nudata mãma.Vir. Exerte cigula mãmæ.¶ O ignoſcite foci & æterni ignes: qa ut diximus æternus ignis ſeruabaſ a ueſtalib9 in tẽplo deæ Veſtæ:ut a Numa Põ.fuerat inſtitutũ.Ad neceſſariũ urbis locũ.Carcerẽ dicitur urbi magis neceſſariũ q̃ honeſtũ ubi ſeruẽt̃ nocẽtes.Nulla.n.acerbitate fortũæ:nã & ſi fortuna in ſordida cõditione multos naſci uoluerit uirtus tamẽ ſi q̃ fuerit in his:nulla debet ſorditate uileſcere aut ſua laude & p̃mio carere qn ẽt eo maius illis debeẽt p̃cium: quo difficilius emerſerit.¶ Triũuiro:Erãt triũuiri iudices capitales:q de nocẽtibus ſupplicia ſumebãt: & in carcere more maiorũ:hos Venetiis domíos nocturnos appellant.¶ Quo nõ penetrat:Laudat uim pietatis:q̃ iuenerit noua q̃dã unde ſe oſtẽdere & patefacere uoluerit:ſicut de filia de qua qd magís inauditũ dici põt q filiã lac matri p̃bere cum ecõtra fieri ſoleat.¶ Niſi diligere:Nã cum habebãt eſſe a parentibus filii lex iubet ut eos ament & obſeruent.

OLI. Filiæ pietas erga patrẽ dãnatum

IDem p̃dicatũ:Quid dixi de hac puella q̃ matrẽ lacte nutriuit nõne hoc idem p̃dicaſ de alia q̃ patrẽ ſuũ dãnatũ Cymõa noíe eodẽ cibi genere & mõ nutriuit & ita ſenſim tráſit ad externa: húc aũt errorẽ hic manaſſe arbitror q̃ diſcrepent iter ſe auctores:ut Pli. Soli.Patrem a filia nutritũ fuiſſe dicãt: qñ duas fuiſſe dicit Vale. eodẽ pietatis genere uſas: ut altera patrẽ ſenẽ: altera matrẽ:utrũq; dãnatũ lacte nutrierint.¶ Cymona:Vir̃ græcũ:ſed nõ eũ q̃ carcerẽ ſponte ſubiuit ut Milciades eius pater ſepulturæ mãdaret̃:de quo in ſequẽti exemplo dicturus eſt.¶ Herent & ſtupẽt:Si quis íquit uideret picturã filii ſenem patrem uberibus lactãtis atq; illum tanq̃ aluum a filiæ collo pendẽtem præ admiratiõe ſtupeſceret q̃ amodo.¶ Liniamẽtis.Quia ex liniamẽtis pictura cõſiſtit.¶ Quid neceſſe eſt:Vt cõditionẽ antiqui cauſus præſentis ſpectaculi admiratione remouet cum litteris tradita eſſe uideant homines.

OLI. NEc te qdẽ Cymõ: p̃ pr̃e uícula ſubiit:hic Milciades filius(ut í ca. de ígratitudíe dixíus)duro admodũ initío uſus ẽ adoleſcẽtiæ:nã cũ pr̃ eius litẽ æſtimatã populo ſolueṽ nõ potuiſſet ob eãq; cãm uículis publicis deceſſiſſet.Cymõ eadẽ cuſtodia tenebaſ ut pr̃ ſepulturæ mãdaret̃:neq; legibus atheniẽſiũ emitti poterat niſi pecuniã q̃ pater mulctatus erat ſoluiſſet:quã callias qdã nõ tã generoſus q̃ pecunioſus p̃ eo ſoluit:ipetrato ſororis eius Helpinaces mr̃imonio:Milciades aũt dãnatus ẽ hac de cã: poſt Artaphernem & dathim regis p̃fectos Milciades auſpicio:terra mariq; uictos:claſſem ſeptuagíta nauiũ eidẽ dederũt:ut íſulas q̃ inſulæ barbaros iuuerãt bello p̃ſeq̃ret̃:quo íperío pleraſq; ad officiũ redire coegit:nõnullas ui expugnauit.Ex his Pharon íſulã:hãc tũc opibus elatã:cũ oratiõe recõciliare nõ poſſet:copias e nauib9 eduxit:urbẽ opibus clauſit:oíq; cõmeatu priuauit:deíde uineis ac teſtudíbus cõſtitutis p̃pius muris acceſſit:cũ iã in eo eẽt ut oppido potiret̃: p̃cul incõtinẽti:lucus q̃ ex íſula cõſpiciebaſ:neſcio quo caſu nocturno tpe icẽſus ẽ:cuius flãma ut ab oppidanis & oppugnatoribus ẽ uiſa:utriq; uenit í opinionẽ ſignũ A claſſiariis regis datũ quo factũ ẽ:ut pharii a deditiõe deterreret̃:

De Pietate filiæ erga Patrem.

IDem p̃dicatũ de pietate eius exiſtimet̃ q̃ patrẽ ſuũ Cymona cõſimili fortuna affectũ pariq; cuſtodiæ traditũ iã ultie ſenectutis uelut ifantẽ pectori ſuo admotũ aluit.Hærẽt ſtupẽt hoíum oculi quũ huius facti pictã imaginẽ uidẽt: caſuſq; antiq cõditionẽ p̃ſentis ſpectaculi admiratiõe renouãt in illis mutis mẽbrorũ liniamẽtis uiua ac ſpirãtia corpora ituери credẽtes:q̃ neceſſe ẽ:aio quoq; euenire aliq̃to efficatiore pictura lr̃arũ uetera p̃ recẽtibus admõitos recordari.

De Cymone erga Patrem.

NEc te qdẽ Cymõ ſilẽtio inuoluã:q̃ pr̃i tuo ſepulturã uolũtariis uiculis emere nõ dubitaſti.Nã & ſi maxio tibi poſtea:& ciui: & duci euadere cõtingit:plus tamẽ aliq̃to laudis í carcere q̃ in curia aſſecutus es.Cæteræ.n.uirtutes admiratiõis tãtũ modo multũ:pietas ẽt amoris plurimum meret̃.

& Milciades timens ne classis regia aduẽtaret incẽsis opibus q̃ statuerat cũ totidẽ nauibus ad q̃ erat ꝓfectus athenas magna cũ offensiõe ciuiũ suoꝝ rediret: accusatus ẽ ergo ꝓditiõis q̃ cũ Phaꝝ expugnare posset: a rege corruptus ifectis rebus recessisset eo tpe eger erat uulneribus q̃ i oppugnãdo oppido acceperat, itaq; quonã ipe ꝓ se dicere nõ posset: uerba fecit frater eius Sagoras cã cognita capite absolutus: pecunia mulctatus ẽ: eaq; lis qnq̃gita talentis æstimata ẽ q̃tus in classe sumptus factus erat, hãc pecuniã q̃ in p̃sentia soluere nõ posset in uincula publica cõiectus ẽ: ibiq; diẽ suũ obiit supmũ. Iustinus tamẽ dicit illũ peculatus fuisse dãnatũ. Cymon inqt milciadẽ patrẽ ob crimen peculatus in carcerẽ coniectũ ibiq; defunctũ translatis in se uinculis ad sepulturã redemit. ℣ Cæteræ uirtutes. Relique uirtutes laudũ cum admiratione: pietas uero non solũ admirationem sed amorem quoq; meretur.

De q̃busdã fratribus in Hispania natis.

VOS quoq; fratres memoria cõplectar: quoꝝ aius origie fuit nobilior. Siq̃dẽ admodũ humiles in Hispania nati ꝓ parentũ alimentis spiritũ erogando specioso exitu uitæ inclaruistis, duodecim enim milia nummum q̃ post mortem uestram his darent ꝑ a Patietis filiis pacti estis: ut eoꝝ patris interfectorem Epastum gentis suæ tyrannũ occideretis: nec ausi solũ insigne facinus estis: sed ẽt strenuo ac forti exitu claruistis. Eisdẽ. n. mãib9 Patietis ultionẽ: Epasti pœnã: genitoribus nutrimenta: uobis glorioſa fata peperistis. Itaq; tumulis: ẽt nũc uiuitis q̃a parẽtũ senectutem tueri: q̃ uestram expectare satius esse duxistis.

VOS quoq; fratres. Duo q̃dẽ fratres patrẽ habebãt senẽ & extrema laborãtẽ inopia. forte accidit ut epastus tyrãnus hispaniæ patietẽ quẽdã hispanũ iniuste occiderit: filii ergo huius patietis iniustã p̃is mortẽ ægre ferẽtes ultionẽ q̃rebãt: cõuenerũt igit cũ adolescẽtib9 istis in. xii. nummũ si epastũ tyrannũ occiderẽt: illi cõditionẽ acceperũt hac lege ut pecuniã patri suo extrema inopia laboranti: post peractum opus redderẽt. q̃d etiã factũ est: nã & Tyrannũ occiderunt & patrẽ inopia liberarunt: & q̃ pecuniã exhibuerũt iniustã patris mortẽ uindicarunt. & hoc mõ duplex pietas fuisse dep̃hẽditur. ℣ Quoꝝ animus nobilior. Quia hispani erãt humili genere nati & adeo obscuri ut eoꝝ nomina sint oĩbus ignota. ℣ Erogãdo spiritũ. Quia id fieri non poterat sine discrimine uitæ. ℣ Erogando. Exhibendo. trahẽdo. ℣ Inclaruistis. Valde claruistis. nã in auget hoc loco. ℣ Nummũ. Pro nummorũ. ℣ Patietis. Nomen proprium est uiri qui a Tyranno crudeliter & iniuste fuerat occisus. ℣ Epastum. Nomen illius Tyranni in quem coniurarunt.

OLI. Filioꝝ pietas in parentes

De Scythis.

SIcut Scythis etiã libenter pietatis testimoniũ reddo. Dario. n. totis regni sui uiribus in eorũ regionibus subinde impetũ facienti paulatim cedentes ad ultimas iã solitudines peruenerant:

NOtiora sunt fratrum paria. Cleobis & Byton: Amphinomus & Anapias: illi q̃ ad sacra Iunonis peragenda matrem uexerint. ii quod patrem & matrem hũeris per medios ignes ætnæ portauerũt: sed neutris pro spiritu parentum expirare ꝓpositum fuit. Nec ego argiuam detracto laudem aut ætnæi montis gloriam inuoluerim: uerum obscuriori propter ignorantiam pietati notitiæ lumen admoueo.

OLI.

NOtiora sunt fratrum. Duo exempla cõiuncte dicit ꝓ cõparationẽ. ut ostẽdat superius exẽplũ multo maioris fuisse laudis q̃ hoc: nã illi se planæ morituros sciebãt. hi uero non eo ꝓpositio fuere: exẽpla ãt eiusmodi sunt. Cleobis & Bython matrẽ habuere Iunonis sacerdotẽ. mos ãt erat ut extra urbẽ ad ei9 tẽplũ q̃. xxx. stadiis ut q̃dã dicũt inde distabat: sacerdos nõ pedibus iret: sed curru ueheret: sed cũ absumptus graui pestilentia iumentis uehi nõ posset: hi filii mr̃is pietate & religiõe pariter moti collũ subiecere iugo: & matrẽ ad tẽplũ ceruice traxerũt: illa deide peractis sacrificiis petiit a Iunone: ut filiis daret q̃d optimũ eẽt: quãdoq; dẽ tãta usi essent humanitate & pietate: illi ergo postero die inuenti sunt mortui: & creditũ est mortẽ optimũ bonũ esse. reliq uero. s. Amphinomi & Anapiæ cũ eẽnt in Sicilia & uehemẽtiorẽ flãmã ætna mõs forte q̃dã effudisset: ut uicina loca corriperent igne: & cũ aliter euadere non possent nisi ꝓ incẽdia trãsirẽt: erãt q̃dẽ de paréte sollicíti quẽ comitem secũ habebãt tandẽ illum humeris susceperunt: & per medios ignes traiecerunt: de quibus Solinus ita refert inter catinam & syracusas: certũ est de illustriũ fratrũ memoria: quoꝝ nomina sibi diuersæ partes adoptant: sic catinenses audiamus Anapius fuit & amphinomus: si quod malunt Syracusæ Emantiã putabimus & oritonẽ catinẽsis cũ regio causam dedit facto in quã se cum incendia ætnæ ꝓtulissent iuuenes duo sublatos parentes euexerunt inter flammans illesi ignibus horũ memoriam ita posteritas uenerata est: ut sepulchri locus nominaret cãpus pioꝝ. ℣ Notiora: hæc duo fratrum paria: de quibus dicturus sum notoria quidem sunt: sed superiora longe laudabiliora. ℣ Nec ego argiua. Quãuis superius exẽplum clarius esse dixerim: tamen non diminuo laudem græcorum: nam cleobis & bion argiui fuere.

Cleobis & Bython

¶ De iis fratribus extat elegantissimum Claudiani carmen. id quia uulgatum longumq; est non adiecimus.

De Scythis.

SIcut Scythis: Scythiæ populi septentrionales: de quibus multa Iustinus eleganter scripsit. nam gentem illam dicit omnium antiquissimam nulla libidinum cupiditate uexatam: quippequæ aurum & argentum non minus aspernatur q̃ alii concupiscunt. non domos illis nec certas sedes esse per incultas solitudines: cum armẽtis & gregibus quibus se suosq; alunt semper uagari plaustrisq; uehi. apud

THE. OLI.

quos nullum ſcelus furto grauius laneum uſum ignorant:ferinis tantum pellibus utentes fortiſſimos uiros eos eſſe cõſtat,qui alienas gẽtes ſæpius ſubegerunt:ipſi uero perpetuo ab alieno imperio uel intacti uel inuicti manſere,de quibus Herodotus multo plura,ſed illud in primis memoria dignum q̃ cũ cambiſes perſaꝝ rex illis bellum inferre cuperet id prius cõſilio facere uoluit,itaq; legatos tanq̃ exploratores cũ muneribus miſit, munera uero fuerunt:arcus:ſagittæ:uaſculũ uini:panes:& aureum monile introducti:cũ legationem expoſuiſſent & munera obtuliſſent:& rex ſcytharum arcũ primo intendi iuſſiſſet:in partes fregit qui tendebat:panes deinde cum guſtaſſet quæſiuit ex eis q̃d cibi genus eſſet qui cum reſpõdiſſent quo comiter oẽs ueſcerent: e terraq; naſci: interrogauit quot annos uitã produceret:reſponderũt ad octogeſimũ pauCos:ad centeſimũ nullos uel certe rariſſimos: tũ ille non mirũ eſt inquit:nam eo genere alimenti ueſcunt homines ueſtri:ut mirum uideatur eos poſſe tã lõge uitã producere, deinde cũ uinum guſtaſſet mirifice probauit, idq; temperamentũ alterius cibi eſſe dixit: ubi uero monile uidit: minaꝰ inquit mihi catenas: & quia ferrum non habẽt ſcythæ:ſed ex auro oĩa fabricabant:duxit eos ad carcerem ubi cathenæ erant cũ colariis: quæ ad ſimilitudinẽ moniliũ ſunt:quod ad cibũ ptinet: duxit eos ad menſam ſolis:erat aũt menſa ſolis ubi carnes ſemper coctæ & lac appoſitũ erat, ut quicunq; uellet ibi uitam ſuſtentaret:ſolis appellant ꝙa ſolem unicũ deũ eſſe credũt: & die reparata dicunt q̃d nocte conſumptũ fuerit quã cũ legati uidiſſent:tũ rex melioribus inqt ueſcimur cibis:q ad centũ & uiginti annos facile peruenimus:deinde arcum unũ e ſuis eius tradi iuſſit quẽ ad cãbiſem regẽ deferrent: ac ſuis uerbis nunciarent:ut cum arcũ tẽdere poſſet & ſagittã emittere,tũ demũ ſibi bellum inferret,Cambiſes:ubi ea audiuit q̃ legati renũciarũt:& arcũ intẽdere cœpit:cũ nec ipſe nec q̃ſq̃ ſuorũ flectere aut intendere poſſet:cognitis hinc ſcytharum uiribus omne inferendi belli cõſilium depoſuit, q̃d uero ad hunc locum pertinet:ſcythæ præter cætera illud diligentiſſime ſeruant:ut ſepulchra parentum quæ uoluerunt habere communia intacta inuiolataq; permaneant,quæ non minus uenerantur q̃ ſacra deorum, cũ igitur Darius armatis ſeptingentis milibus hominum aduerſus ſcythas duxiſſet exercitum,illi autem ſe in loca tuta recepiſſent,legatos miſit Darius qui nunciarent,ut ſibi pugnandi copiam facerent:illi reſponderũt non facturos niſi neceſſitate compulſos neceſſitatem autem intelligebant ſi ad uiolanda parentũ ſepulchra ueniſſent:tunc intellecturum Darium an ſcirẽt audirentq; ſcythæ cum hoſte pugnare,Darius igitur eo duxit exercitum: quod ubi ſenſerunt ſcythæ tanto impetu irruerunt in hoſtes:ut cæſis amplius octoginta milibus hoſtium Darius trepidus domum refugerit.¶ Sicut ſcythis:ita pietati lumen admoneo ſicut ſcythis libenter pietatis teſtimonium reddo.¶ Quo quidem dicto tam pio:hoc inquit tam pio reſponſo Scythæ: tam & ſi barbari & crudeliſſimi eſſe dicantur:ſe tamen piiſſimos & humaniſſimos ſignificarunt.¶ Optima rerum,nam inquit docet ſine ullis litterarum ſtudiis colere pietatem,Quod igitur do:quando quidem igitur natura nos inſtituit ſine ullis præceptis colere pietatẽ doctrina nõ meliora:ſed exornantiora facit ingenia noſtra.¶ Optima re,natura naturãs eſt.¶ Quãdo quidem:nam Plato uult una cum hominibus naſci uirtutem.¶ Solida uirtus:naturalis pietas.

Doctrina quid ꝓſtet

interrogati deinde ab eo ꝑ legatos quẽ fugiendi finem aut q̃d initiũ pugnandi facturi eſſent:reſponderunt ſe nec urbes ullas:nec agros cultos ꝑ qbus dimicarẽt habere.Cæteꝝ quum ad parentũ ſuoꝝ moniméta ueniſſent:ſcituꝝ quemadmodũ ſcythæ præliari ſolerẽt quo q̃dẽ uno tã pio dicto immãis: & barbara gens ab omni ſe feritatis crimine redemit.Prima igit̃ & optima rerum natura pietatis eſt magiſtra q̃ nullo uocis miniſterio nullo uſu litteraꝝ indigẽs: ꝑpriis ac tacitis uiribus caritatẽ parentũ liberoꝝ pectoribus infundit.q̃d ergo doctrina ꝑficitur? ut politiora ſed nõ ut meliora fiãt ingenia:quoniam quidem ſolida uirtus naſcitur magis q̃ fingitur.Quis.n.plauſtris uagos & ſiluaꝝ latebris corpora ſua tegentes in modumq; ferarum laniatu pecudum:uiuentes ſic dario reſpondere docuit.

De filio Crœſi regis.

ILla nimiꝝ quæ etiam Crœſi filiũ a loquẽdi uſu defectũ ad ꝓtegendã pris incolumitatem miniſterio uocis inſtruxit,captis enim a ſardibus a Tyro cũ ab eo edictum eſſet: ne q̃s Crœſum occideret & forte quidam ignarus ſtricto enſe in cædem eius irrueret:filius nomine Atys:qui ad id tempus ut dixi mutus extiterat:ubi uidit periculum patris in hũc modum clamauit:ὦνθρωπε μὴ κτεινε τὸν Κροισον:o homo ne interficias Crœſum:& ita liberatus eſt ab inſtanti morte pater:q̃q̃ alii aliter tradant: ut Solinus in ca,de homine,cũ inqt olympiade octaua & quadrageſima uictor Cyrus intraſſet ſardis Aſiæ oppidũ ubi tunc Crœſus latebat Atys filius regis mutus ad id uſq; temporis in uocẽ eripuit ui timoris exclamaſſe enim dicit̃ parce patri meo cyre:& te hominem uel caſibus noſtris diſce,dicit̃ Crœſus apollinem cõſuluiſſe de filio: futurus ne unq̃ uocalis eſſet:cui ſic apollo reſpondit:o Crœſe demens genere Lydius multorum rex ne uelis in regia domo uocem audire clamantis filii,hoc enim multo melius eſt ipſum ſine uoce eſſe:nam loquetur in die q tibi erit infœlix,Aul,Gel,lib,v,capi,viii,huius rei meminit:& utitur auctoritate Herodoti.¶ Captis a Cyro ſardibus : De expugnatione huius urbis:Frontinus libro quarto capitulo octauo:ſic breuiter Cyrus rex perſarum incluſo ſardibus Crœſo:qua præruptus mõs nullũ aditũ præbebat:ad menia malos exequantes altitudinem iugi ſubtexit

OLI.

Atys crœſi filius

qbus simulachra hoium armata pfici habitus imposuerat noctuq; eos mõti admouit: tũ pria luce ex altera parte muros aggressus ẽ: ubi orta iã sole simulachra illa armatoꝝ referẽtia habitũ refulserũt, Oppidãi captã urbẽ a tergo credẽtes & ob hoc i fugã dilapsi uictoriã hostibus cõcesserũt, ℣ Captis sardibus: Sardis tñ pluraliter declinat: & accusatiuũ & uocatiuũ i is mittit: ut uult Prisci. li. vii. uñ dixit Soli. cũ itrasset sardis & fuit oppidũ asiæ: & regia Crœsi lidoꝝ regis: unde Hor. in. x. epistola, Quid cõcina samos. qd Crœsi regia sardis, ℣ Defectũ. priuatũ. ℣ Nimirũ: certe & cũ supiori refert hoc mõ. s. qs docuit sic scytas respõdere illa nimirum, ℣ Quid denegasset. s. eloquium. Sardis oppidum

Cyro Sardibus quũ unus e nũero persaꝝ ignarus uiri in cædẽ eius cõcitato impetu ferret uelut oblitus quid sibi nascenti natura denegasset ne Crœsum regem occideret proclamando: pene iam impressum mucronẽ iugulo reuocauit. ita qui ad id tempus mutus sibi uixerat: saluti parentis uocalis factus est.

De quodã iuuene dicto Plutone.

EAdẽ caritas italico bello Pinẽsem iuuenẽ cui Plutõi erat cognomẽ tãto ai corpisq; robore armauit: ut quũ obsessæ urbis suæ claustris ꝑsideret: & Romãus iperator ꝑem eius captiuũ in cõspectu ipsi9 cõstitutũ districtis militũ gladiis circũdedisset occisuꝝ se minitãs nisi irruptiõis suæ iter ꝑbuisset: solus e manibus senẽ rapuerit: duplici pietate memorandus: q; & pris seruator nec patriæ fuit proditor. OLI. Plutonis caritas ĩ parẽtẽ

De Pietate erga fratres. Cap. V.

HAnc caritatẽ ꝓximus fraternæ beniuolẽtiæ gradus excipit: nã ut merito primũ amoris uinculũ ducit plurima & maxia beneficia accepisse: Ita proximum iudicari debet simul accepisse. quã copiosæ. n. suauitatis illa recordatio est in eodẽ domicilio ante q̃ nascerẽt habitauit in iisdem incunabulis ĩfantiæ tpa peregi eosdẽ appellaui parẽtes eadẽ ꝓ me uota excubuerũt: parem ex maioꝝ imaginibus gloriã traxi: cara ẽ uxor: dulces liberi: iocũdi amici accepti affines: sed postea cognitis nulla beniuolẽtia accedere debet: q̃ priorẽ exhauriat.

De Scipione Africano.

ATq; hæc Scipiõe Africão teste loquor q tã & si arctissima familiaritate Lælio uinctus erat attamen senatũ supplex orauit. Ne ꝓuinciæ sors. L. fri suo erepta ad eũ trãsferret legatũq; se. L. Scireplane uidebat quod ubi sensit Scipio fratris pietate motus ab eo deꝑcatus est illã ignominiã. nã & in senatu fratrẽ laudauit uiꝝ fortẽ & sapientem. & cum illo se ituꝝ legatũ in prouinciã ultro professus est: qua uoce omnẽ patrum dubitationem de fratre & demãdandæ prouinciæ cunctationem excussit: nam frequenti senatu decretum est. ut. L. Scipio in græciã aduersus Etholos: deinde in asiam aduersus Antiochum cum Scipione fratre trãsiret: quem Hannibali uicto & pro antiocho in acie dimicanti uictorem opponeret, quis igitur. P. Scipionis pietatem non iure miret: q̃ non solum a prima adolescentia Cornelio patri: ut supra diximus sed deinde quoq;. L. fratri id ætatis hisq; rebus egregiã præstitit: & q̃q̃ erat Aphricanus & maior natu: & q hannibalem uicerat: q de penis triũphauerat: q omnes suæ ætatis imperatores belli gloria & uirtute anteibat: imperio tamen minoris natu se sponte submisit: ut is in honore obtinendæ ꝓuinciæ gratioso collegæ ꝑferret: ex quo bello frater ipsius cõsilio & opera usus maximã gloriã in patriã reportauit, ℣ Arcta familiaritate: Adeo ut inter pauca illa amicoꝝ paria q̃ tantopere admiratur antiquitas Scipionẽ & Lælium Cicero dicat esse connumerandos, ℣ Sors: scilicet asiæ prouinciæ

OLI.

HAnc pietatẽ: dicturus de pietate erga fratres eam multis rõnibus laudat. Hãc pietatẽ. s. filioꝝ in parẽtes. ℣ Proximus: Secũdus: nã prius pietatis gradus ẽ filioꝝ in parẽtes. Scdus fratrũ iter se. Tertius parẽtũ i filios: de quo paulopost dicturus ẽ. ℣ Beneficia: primũ esse a parẽtibus hẽmus. deide uictũ & uestitũ. ℣ Ita ꝓxi. Ita fratres existiare debẽt ea simul accepisse. ℣ In eodẽ do. In quo. s. & frater hoc ẽ in uẽtre matris. ℣ Imaginibus. Quia eedẽ imagines me clarũ fecere. ℣ Cara est uxor: Per cõparationẽ ostendit fraternã caritatẽ maximã esse. ℣ Priorẽ. s. fraternã. ℣ Exhauriat: Euacuet: prior caritas extingui non debet alta superueniente. OLI.

ATq; hæc teste Scipiõe. Hãnibal deuictis carthaginẽsibus cũ ad rupti fœderis pœnas deposceret a Rõanis ad Antiochũ regẽ cõfugit. & illũ ad inferẽdũ Romãis bellũ induxit. ut diximus quo tpe cõsules erãt. L. Scipio &. C. Leliꝰ quoꝝ uterq; prouinciã asiã sibi decerni uehemẽter exoptabãt cuius gratia: nõ parua inter eos uidebat futura cõtẽtio: sed res ad arbitriũ senatus reiecta fuit: quæ studia patrum erexit: senatoresq; dubios reddidit de tantis uiris iudicia facturos: uerum tamẽ apud patres maior Lælii gra: maiorq; erat existimatio: & ꝓpterea senatus ad eũ inclinare negociũq; deferre plane uidebat quod ubi sensit Scipio fratris pietate motus ab eo deꝑcatus est illã ignominiã. nã & in senatu fratrẽ laudauit uiꝝ fortẽ & sapientem. & cum illo se ituꝝ legatũ in prouinciã ultro professus est: qua uoce omnẽ patrum dubitationem de fratre & demãdandæ prouinciæ cunctationem excussit: nam frequenti senatu decretum est. ut. L. Scipio in græciã aduersus Etholos: deinde in asiam aduersus Antiochum cum Scipione fratre trãsiret: quem Hannibali uicto & pro antiocho in acie dimicanti uictorem opponeret, quis igitur. P. Scipionis pietatem non iure miret: q̃ non solum a prima adolescentia Cornelio patri: ut supra diximus sed deinde quoq;. L. fratri id ætatis hisq; rebus egregiã præstitit: & q̃q̃ erat Aphricanus & maior natu: & q hannibalem uicerat: q de penis triũphauerat: q omnes suæ ætatis imperatores belli gloria & uirtute anteibat: imperio tamen minoris natu se sponte submisit: ut is in honore obtinendæ ꝓuinciæ gratioso collegæ ꝑferret: ex quo bello frater ipsius cõsilio & opera usus maximã gloriã in patriã reportauit, ℣ Arcta familiaritate: Adeo ut inter pauca illa amicoꝝ paria q̃ tantopere admiratur antiquitas Scipionẽ & Lælium Cicero dicat esse connumerandos, ℣ Sors: scilicet asiæ prouinciæ OLI. Scipionis Africani pietas erga fratrem

cõtra regẽ antiochũ. ℣ Maior natu: Aphricanus. ℣ Minori. Asiatico. ℣ Laudis inopi. s. fratri. ℣ Nõdũ asiatico. Quia nondũ debellauerat asiam. ℣ Alterũ: scilicet cognomen aphricani ex aphrica domita. ℣ Alterum dedit. s. asiatici: quia eius consilio & intercessione asia deuicta est. ℣ Maior: Quia maior erat minister q̃ frater cum imperio.

OLI. M. Fabius sũma i fratrẽ charitate usus

MArcus uero Fabius. Liuius ab urbe cõdita cũ. M. Fabius cõsul aduersus ethruscos q tũc agros Ro. iuaserãt: duxisset exercitũ & p̃sertim cõtra uerentes & ianiculos eos ingẽti p̃lio cũ magna eorũ strage superauit: sed nõ fuit Ro. incruẽta uictoria: ná multi ex clarissimis utris in ea pugna ceciderũt: iter quos alter cõsul & Qu. Fabi9 cõsulis frater q cũ inter cõfertissimos hostes fortiter dimicaret: uulneratus pugna excessit: & paulo post expirauit: cũ igit triũphus a senatu delat9 eẽt cõsuli ob res magnifice gestas: ille amissi fratris grauissimo dolore cõfectus triũphũ suscipere recusauit: q̃q̃ tãta dignitas ab oĩbus semper expeti cõsueuerit. ℣ Quantã: quasi dicat mirabilem. ℣ Fulgor: scilicet triumphi.

THE. ℂ Vetusti codices alii legũt Auruncis & ueiẽtibus: alii æquicolis & ueientibus superatis.

OLI. Tiberii cæsaris erga Drusũ fratrẽ amor

HOc exẽplo: germãia debellata erat a Druso Tyberii Neronis fratre q germanicus dictus ẽ: q paulopost equo sup crus eius delapso trigesimo die uitã cũ morte cõmutauit. Nero q tidnũ ad uisendos parẽtes liuiã & octauiũ uenerat & modo liguꝛ uictor e ꝓuincia redierat: a fratre grauiter laborãte p nũcios accitus: ad eũ tãta celeritate puenit: ut uix credi posset: nã breuissimo tpis spacio: utpote die ac nocte ducẽta milia passuũ alpes rhenumq; trãsgressus uno tãtũ comite locoꝛ perito cõfeciss dr: qui cũ extinctũ fratrẽ inuenisset: corpus eius Romã uehi curauit: & in tumulo. C. Cæsaris sepultus est: in cuius funere laudes ab Augusto Cæsarei9 uitrico amplissimæ datæ sũt. Plinii. vii. natu. histo. nuper inqt Fonteio & Vispano cõsu. annos nouẽ genitũ puerꝛ a meridie ad uesperũ septuagintaq̃nq; milia passuũ cucurrisse: cuius rei admiratio ita demũ solida ꝓueniret siqs cogitet nocte ac die lõgissimũ iter uehiculis tribus Tyberiũ Neronẽ emẽsum festinãtẽ ad Drusum fratrẽ egrotãtẽ in germania in ea fuerũt ducẽta milia passuũ: de puero Solinus aliter tradit. cõfeciss tãtũ quadraginta q̃nq; milia passuũ qđ uidet uerisimilius. Suetonius ĩ uita Tyberii: Tyberius inqt Drusum fratrẽ ĩ germãia amisit: cuius corpus pedibus toto itinere p̃gradiẽs Romã usq; ꝓuexit. Liui. lib. ulti. Drusus ex fractura equo sup crus eius collapso. xxx. die q̃ id acciderat mortuus ẽ. corpus a Nerõe fratre q nũcio ualitudinis euocatus rapti acurrerat Romã reuectũ & ĩ. C. Iulii tumulo cõditũ: laudatus a Cæsare Augusto uictrico: & supremis illius funeribus plures honores dedit. ℣ Claudiæ prius. Nã utrũq; genus a Claudia gẽte trahebãt: paternũ a Tyberio Nerõe. maternũ ab Appio pulchro: q ambo Cæci Appii filii fuerũt teste Suetonio: ergo cũ Liuiã Drusulinã Neronis & Drusi matrẽ Augustus Cæsar duxisset uxorẽ & eius precibus sibi Drusum & Tyberium adoptasset in gentem Iuliam per adoptionem uenerunt. sed prius de gente Claudia nati ex Tyberio Nerone Appii Claudii Cæci filio: & ex Liuia Appii pulchri filia. ℣ Vt cũ Ticini Fluminis: qui præterlabitur papiam nascitur ex lacu lario: teste Strabone in fine quarti libri. ℣ Graui & periculosa. Quia super crus eius ut diximus delapsus fuerat equus. ℣ Fluctuare: in dubio esse. ℣ Ducẽtis milibus. In die & nocte ut quidam uolunt tantũ itineris confeciss uidet prope incredibile. ℣ Modo deuictã. pauloante deuicta barbaries erat a Romãis: ergo adhuc illis erat infensa & inuisa. ℣ Duce: scilicet itineris. ℣ Periculo: Quia barbariem modo uictam transit more suo: Tyberio adulatur Valerius cum dicat: q̃ numen pietatis celesteſq; omnes & Iuppiter omnipotens ille semper in hoc labore affuissent: eumq; incolumen cõseruassent: ut esset qui Romanum imperium pie sancteq; regeret. ℣ Defectum: destitutum. ℣ Pietatis numen: Cuius officio fungebatur.

Drusi mors

pioni in Asiã iturum promisit: & maior natu minori: & fortissimus & belli gloria excellens laudis inopi: & quod super omnia est nondum asiaticoiã aphricanus. itaq; clarissimoꝛ cognominum alterum sumpsit: alterum dedit. triumphiq; prætextã huius cepit illius tradidit ministerio maior aliquanto q̃ frater imperio.

De Marco Fabio cõsule erga fratrẽ.

MArcus uero Fabius cõsul iclyta pugna ethruscis & ueientibus supatis delatum sibi summo senatus populiq; studio triumphũ ducere nõ sustinuit: qa eo prælio. Q. Fabius frater eius cõsularis fortissime dimicãs occiderat: q̃tam in eo pectore pietatẽ fraternæ caritatis habitasse existimemus ꝓp quã tãtus amplissimi honoris fulgor extingui potuit.

De Tiberio Cæsare.

HOc exemplo uetustas illo sæculum nostrum ornatum est: cui contigit fraternum iugum Claudiæ prius nũc & iuliæ gẽtis intueri decus. tãtum. n. amorẽ princeps parensq; noster insitum animo fratris Drusi habuit: ut cum Ticini quo uictor hostium ad cõplectendos parẽtes uenerat graui illum & piculosa ualitudine in germãia fluctuare cognouisset: ꝓtinus inde metu attonitus erũperet. iter quoq; q̃ rapidũ & p̃ceps uelut uno spiritu corripuerit: eo patet q̃ alpes rhenũq; trãsgressus die ac nocte mutato subin de equo ducẽtis milibus passuũ p mõ deuictã barbariam Autabagio duce solo comite cõtentus euasit: sed eũ tunc maximo labore & periculo implicatũ mortaliumq; frequẽtia defectũ sanctissimũ pietatis numẽ & dii fautores eximiaꝛ uirtutum & fidissimus Romani imperii custos Iuppiter cõitatus est. Drusus quoq; q̃q̃

℣ Proprio facto suo: ꝓpinquior morti suæ q̄ fratris officio: qa tā diu supereſſe non potuit quoad fratris officium ſuſciperet: ſed ante eius aduentum expirauit. ℣ Vigore ſpiritus: Quia tunc cū hæc iuberet in exigua ſpe ſpiritum trahebat. ℣ His ſcio equidem: excuſat ſe Valerius q̄ proximum exemplū Druſo & Tyberio non conueniat, nam exemplum Druſi & Tyberii comparari poſſet & Pollucis & Caſtoris pietati, dicit ergo ſequens pietatis exemplū cum Druſi Tyberiiq̄ pietate nulla in re conferri poſſe uidetur: cum Caſtoris tātum & Pollucis pietate cōparari merito poſſit, incongrue igitur ſubiungitur: ſed equo ferant Druſus & Tyberius neceſſe eſt: quia non ſunt prætermittendi: quāuis humilis conditionis hominis: nā & poſteris grauiſſimum erit: & ipſis quoq̄ Druſo & Tyberio imperatoribus clariſſimis periocundum exemplum Caſtoris & Pollucis Nota eſt fabula q̄ alter immortalis mortalē fratrē ſuæ immortalitatis uoluit eſſe participem, Vnde Virgilius ſi fratrem pollux alterna morte redemit, Itaq̄ reditq̄ uiam toties quod adeo fingit: ut īquit Seruius: quia ſunt duæ ſtellæ quarū una cadēte: altera orit.

fato iam ſuo q̄ illius officio ꝓpior erat uigore ſpiritus & corporis uiribus collapſus: eo ipſo tamē quo uita & mors diſtinguitur momento legiones cum inſignibus ſuis fratri obuiam ꝓcedere iuſſit: & ut imperator ſalutaretur p̄cepit: dextera in parte pretoriū ei ſtatui & cōſulare & imperatorium nomē obtinere uoluit: eodēq̄ tempore & fraternæ maieſtati ceſſit & uita exceſſit.

De quodā milite Cnei Pōpei.

HIs ſcio eqdē nullū aliud q̄ Caſtoris & Pollucis ſpecimē cōſanguineæ caritatis conueniēter adiici poſſe: ſed ois memoriæ clariſſimis imperatoribus profecto nō erit ingratū ſi militis ſumma erga fratrē ſuū pietas huic parti uoluminis adhæſerit is, namq̄ in caſtris Cn. Pōpei ſtipendia peragens: quum ſertorianum militē acrius ſibi in aciē inſtātem cominus interemiſſet iacentēq̄ ſpoliaret: ut fratrē germanū eſſe cognouit multū ac diu cōuitio deos ob donum impiæ uictoriæ inſecutus ꝓpe caſtra trāſtulit: & precioſa ueſte opertum rogo impoſuit: ac deide ſubiecta face ꝓtinus eodem gladio quo illum interemerat pectus ſuum tranſuerberauit ſeq̄ ſuper corpus fratris ꝓſtratū comib⁹ flāmis cremādū tradidit, licebat ignorātiæ beneficio inocēti uiuere: ſed ut ſua potius pietate q̄ aliena uenia uteret' comes fraternæ neci non defuit.

De Pietate erga patriam. Cap. VI.

ARctiſſimi ſanguis uinculis pietas ſatisfecit. Reſtat nunc ut p̄riæ exhibeatur cuius maieſtati: ēt illa q̄ deoꝝ numibus æquat' auctoritas parētū uires ſuas ſubiecit. fraterna quoq̄ caritas æquo aio ac libenter cædit: ſumma qdē cū rōne qa euerſa domo interdum reip. ſtatus manere pōt: urbis ruina penates oium ſecū trahat neceſſe eſt uerum qd attinet uerbis iſta cōplecti quorum tanta uis eſt ut aliqui ſalutis ſuæ impendio teſtati ſint.

De Bruto primo Conſule.

BRutus conſul primus cum Arunte Tarqnii ſupbi filio regno pulſi in acie ita cōcurrit: ut pariter illatis haſtis uterq̄ mortifero uulnē

OLI. Militis pietas: q̄ fratrē ignarꝰ occiderat

HIs namq̄: Quo tempore bella ciuilia geſta ſunt inter Pompeium & Sertorium forte ita accidit ut duorū fratrū, alter Pompeiū alter ſeq̄retur Sertorium: eo forte animo ut alter alteri faueret in uictoria: & ſic eoꝝ conditio non omnino miſera foret: ſed aliter fortuna tulit: ná conſerta pugna alter alterꝝ ignorās occidit, quod cū inter ſpoliandū cognouiſſet ſe fratrē occidiſſe: fortuna grauiter incuſata & corpore in caſtra delato rogoq̄ ſuperimpoſitū ſeipſum tranſfiſo pectore cōibus flammis cremādū iniecit. Abbreuiator lib. lxxix. L. Cornelius Cinna cum pernitioſas leges proferret, pulſus urbe: a Cn. Octauio collega cū ſex tri. plæ. imperioq̄ abrogato corruptum Appii Claudii exercitū in poteſtatem ſuam redegit: & bellū urbi intulit: accerſito. C. Mario cū aliis exulibus ex aphrica: in quo bello duo fratres: alter ex Pōpeii exercitu: alter ex Cinnæ ignorantes concurrerūt: & cū uictor mortuum ſpoliaret agnito fratre ingenti lamentatiōe edita rogo ei extructo ipē ſupra rogū ſe tranſfodit: & eodem igne conſumptus eſt: aut ergo Valerius diſſentit a Liuio: aut ferunt exēpla ſimilia: alter in exercitu Cinnæ: alter Sertorii: aut quod melius eſt qa coniuncti fuerunt Cinna & Sertorius, ut nihil interſit: utrum Cinnā dicat an Sertorium. ℣ Multū ac diu: Multum ad quātitatem: diu ad tempus refert, nam & multa in deos conuitia: & longo tēpore iactauit: poſſumus aliquid facere multum & nō diu: uerbi gratia, ſi legerem cartam unam ab ortu ſolis uſq̄ ad occaſum: diu quidem legerem: ſed non multū: nam tanto ſpacio decē atq̄ eo plures legi poſſent. ℣ Licebat ignorātiæ: Excuſat q̄ ignorās fecerit: ut fratris pietatē exaggeret.

OLI.

ARctiſſimi ſanguinis uinculis. De pietate dicturus erga patriam laudat eā per cōparationē & probat hāc cæteris p̄ferendā quia omnia inſeruata patria ſeruant': nā euerſa familia in qua patres & filii continentur ſtare poteſt patria: ſed euerſa patria domus & familia ſtare non poteſt. ℣ Sanguinis uinculis. Filiorum in parentibus, & huic patriæ pietati cædit: paterna ſimul & fraterna pietas. ℣ Illa quæ deorum numinibus equatur. Paterna pietas quæ adequatur diuinæ pietati: patriæ cogitur cædere. ℣ Impendio: damno.

OLI. Bruti caritas erga patriã:

BRutus cõsul: Hæc historia superius p transitũ annotatũ fuit nã cum pp Lucretiæ stuprum reges urbe Brutus eiecissẽt: illi primũ fraude in patriam redire tentarunt q; ubi obstructum sibi fraudis iter intellexerunt ad aperta uim & hetruscorum auxilia cõfugerunt: quibus freti magno cum exercitu in fines Ro. irrupere. profectus est igit obuiam brutus quẽ cum aruns regis filius cũ cõsularibus fulgentẽ insignibus cõspexissẽt acerrimo dolore & p̃repti regni memoria excitus & impulsus equo calcaribus adacto ruit in consulem: qđ ille aduertens non minori animo in hostẽ fert, tantoq; impetu & tã nulla ipsius protegendi: sed sola hostis feriendi cogitatiõe concursum est: ut alternis confixi hastis ambo pariter cõsternerent: superq; occisum sua manu Aruntem ipe mutuo uulnere brutus expirauit: & ut flo ri utar uerbo q̃si cõsul adulterꝰ (ut ille ait) seu uerius adulterii fratrem regno pulsum: uita quoq; pelleret: & eũ ad iferos seq̃ret: funus cõsuli rebus oĩbus p̃clarũ: sed nulla re magis q̃ q; eũ matronæ oẽs: ut parẽtẽ anno integro luxerũt. ¶ Merito obi. iure iqt dixeri magno libertatẽ sibi cõstitisse: qa auctorẽ libertatis amisit.

OLI. Curtii pietas in p̃riã

VRbem ãt in. C. Genitio: & L. Emilio cõsu. fogꝫ mediũ ro. siue motu terræ seu q̃ ui alia dr̃ specu uasto in immẽsam altitudinẽ fuisse collapsum: neq; eã uoraginẽ cõiectu terre cũ pro se ipsa cogeret expleri potuisse prius q̃ deũ monitũ q̃ri ceptũ quo plurimũ Po. Ro. posset: id uates canebãt si rẽp. ro. ppetuã eẽ uellẽt: tũ. M. Curtiũ iuuenũ bello egregiũ castigasse ferunt dubitãtes: an ullũ magis Romanũ bonũ eẽt q̃ arma uirtusq; : silẽtio deide facto: tẽpla deorũ imortaliũ q̃ foro iminebãt capitoliũq; ituẽtẽ: & mãus nũc in cœlũ: nũc in patẽtes terræ hiatꝰ ad deos mães porrigẽtẽ se deuouisse: equo deide q̃ poterat ornatissimo insidẽtẽ armatũ se in specũ immisisse: donaq; ac fruges sup eũ a multitudie cõgestas: lacũq; curtiũ nõ ab antiquo illo. T. Tacii milite Curtio metio: sed ab hoc appellatũ. ¶ Illud ꝓfundũ: ĩ illã uoraginẽ. ¶ Magna postea: Extollit hãc rẽ: multa ingt p̃clara exẽpla cõmemorari possent in foro ædita: nullũ tamẽ cũ Curtii facto cõferẽdũ. ¶ Multa postea: multa p̃terea egregia facinora ĩ foro ædita fuere: nullũ tamẽ Genitii facto cõparãdũ. ¶ Subsideret: inclinata eẽt. ¶ Admotis: appropinq̃tis & subditis calcaribus: de hoc Curtio Petrar. Vnde ego uos moneo nobis uirtute uel armis. Nil melius tribuisse deos: hæc summa profecto. Hæc ueræ Romana bõa: & si summa reposcunt Arma uirumq; dabo: sic Curtiũ loquẽtẽ iducit Petrarca Liuius quoq; nullũ magis Romanũ bonũ q̃ arma utriusq;. ictus exanimis prosterneretur merito obiecerim Pop. Ro. libertatem suam magno stetisse.

De Curtio Romano.

CVm ãt in mediã partẽ fori uasto ac repẽtino hiatu terra subsideret: respõsumq; esset ea rẽ tãtũ mõ cõpleri posse q̃. P. R. plurimũ ualeret. Curtius & ai & generis nobilissimus adolescẽs iterpretatus urbẽ nostrã uirtute armisq; ꝓcipue excellere: militaribus isignibus ornatus equũ cõscẽdit: eũq; ueheměter admotis calcaribus ꝓcipitẽ in illud ꝓfundũ egit sup quẽ uniuersi ciues honoris gr̃a certati fruges iniecerũt: cõtiuoq; terra pristinũ habitũ recupauit: magna postea decora i foro Ro. fulserũt. Nullũ tamẽ hodie pietate Curtii erga patriã clarius obseruat exẽplũ cui pricipatũ gloriæ obtinẽti cõsimile factũ subnectã.

De Genitio Cippo prætore.

GEnitio Cippo ꝓtori paludato portã egrediẽti noui & inaudati generis ꝓdigiũ icidit. Nãq; i capite eiꝰ subito ueluti cornua emerserũt: respõsũq; ẽ eũ regẽ fore si i urbẽ reuertisset. Q̃d ne accideret uolũtariũ ac ppetuũ sibimet idixit exiliũ. dignã pietatẽ: q̃ q; ad solidã gloriã attiet septẽ regibꝰ p̃ferat cuius testãdæ rei gr̃a capitis effigies ærea portæ q̃ excesserat icluſa ẽ: dictaq; Rauduſculana qđ oli Rauda æra dicebat.

OLI. Cippi pietas erga patriã

De Elio prætore.

GEnitius huiꝰ laudis successionẽ tradidit Elio ꝓtori: cui ius dicẽti: quũ in capite picus cõsedisse Aruspexq; affirmasset cõseruato eo fore domus ipsius statũ fœliciſſimum reip. miserrimũ occiso in cõtrarium utrũq; cessurꝫ: e uestigio picũ morsu

THE. Emerserunt. Vetusta exẽplaria habent eruperũt aut erepserunt. ¶ Rauduſculana &c. Cincius de uerbis priscis ait Aes infectũ Ruduſculũ appellari: ꝙ omnis materia non deformata rudis dicatur. inde Ruduſculana quodq; idem est Rauduſculana porta ꝙ rudis & impolita sit relicta: uel ꝙ raudo sit. i. ære iuncta. lege Pompeium.

OLI. Picus

GEnitius laudis. Nec hoc paruum fuit erga p̃riam pietatis indiciũ cum Aelius p̃tor non modo suã sed uniuersæ familiæ & generis incolumitatẽ patriæ saluti postposuit: q̃ maluit picum qui sibi ius dicẽti in uertice cõscenderat eo fato ut capto & occiso eius domus grauissimã pernicie. respu. uero nõ paruã cõsecutura eẽt felicitatẽ: necare cũ exitio suo q̃ eũ cõseruare cũ reip. detrimẽto: picus ẽ spes auis q̃ rostro

arbores perforat. Frontinus. li. iiii. ca. v. Elius inqt ptor Vrbanus cū ei ius dicēti picus in capite cōsedisset & aruspices respōdissent: dimissa aue hostiū uictoriā fore: necata Po. Ro. superiorē auē occidit. q̄ nostro exercitu uincente: ipse cū. xiiii. eliis ex eadē familia in plio occisus ē: hūc qdē nō elium: sed leliū fuisse: & lelios nō elios periisse credūt. ꝙ Decē & septē: Frontinus dicit tantum mō. xiiii. fuisse. ꝙ Vtrunq; s. & sibi male & reipu. bene cessurum. ꝙ Respu. Quia Aphricāus postea carthaginē. Po. R. tributariam fecit. ꝙ Sylla marius & cinna. Hi enim imperii auidi fuerunt: unde Cæsar cū audisset Syllam deposuisse dictaturā priuatus ut altū dormiret. Sylla inqt nesciuit litteras.

suo i cōspectu senatus necauit. x. &. vii. militū familiā eximiæ fortitudinis uiros canēsi plio amisit respu. precedēte tpe ad summū iperii fastigiū excessit. Hæc nimiq; exēpla Sylla & Marius & cina tāq̄ stulta riserūt.

De Publio Decio.

PVblius Decius q̄ cōsulatū i familiā suā primus intulit cū latino bello romanā aciē iclinatā pene iā & prostratā uideret: caput suū pro salute reip. deuouit ac ꝓtinus cōcitato equo in mediū hostiū agmē prīæ salutē sibi mortē petēs irrupit factaq; igēti strage plurimis telis obrutus supcorruit: ex cuius uulneribꝰ & sanguie ispata uictoria emersit.

De filio Publii Decii.

VNicum talis imperatoris specimen esset: nisi animo suo respondentem. filium genuisset. Is nāq; in quarto cōsulatu patris exemplum secutus deuotione simili æque strennua pugna cōsentaneo exitu labātes perditasq; uires urbis nostræ correxit. itaq; dignosci arduum est. Vtrum Romana ciuitas decios utilius habuerit duces: an amiserit. quoniā uita eoq; ne uinceretur obstitit mors fecit ut uinceret.

De Scipione Aphricano superiore.

NOn ē extinctus ꝓ rep. supior Scipio Aphricanus: sed admirabili uirtute ne resp. extingueret. ꝓuidit: siqdē cū afflicta canēsi cladē urbs nra nihil aliud q̄ pda uictoris esse Hānibalis uideret.

OLI. Decii pietas ꝓ salutis patriæ

PVbliꝰ De. Tres fuēr Decii q. ꝓ rep. se deuouere: teste Cice. ut supra dixi in ca. de somniis pr̄ bello latino & gallico: filius bello hetrusco: nepos bello Pyrrhi qā gessit ꝓ tarentinis: sed de pr̄e tm̄ & filio Vale. mētionē facit. Cice. át lib. i. Tuscu. q̄stio. dicit. n. si mors timeret nō cū latinis pr̄ Decius decertās: cū hetruscis filius: pyrrho nepos se hostiū telis obiecisset. idē. li. iii. de finibus terre bonoq; & malorum pari ratiōe in lib. de natura deorum & diuinatione.

OLI. Deciꝰ .P. De. filius ꝓ pria se deuouit

VNicū talis iperii specimē: de pr̄e huius Decii in cap. de somniis dictū ē. Nūc de filio q consul cū Qu. Fabio collega aduersus gallos samnitesq; ꝓfecti cū ad clusiū duxisset exercitū: ibiq; diu icerto marte pugnatū eēt: eadē uia q̄ pr̄ uictoriā Rōanis pepit. nā Fabi. dexteq; cornu aduersus samnites. Decius siniſtrū aduersus gallos quoq; pria p̄lia plus q̄ uiroq;: postrema minꝰ q̄ fœminaq; erāt forte tenebāt: in id tps igitur quo uinci solebat hostis q̄ integerrimas uires potuit militi suo Fabius seruauit. Decius uero & ætate & uigore ai ferocior q̄tūcūq; uiriū pr̄io certamīe effudit: & qa lētior uidebat pedestris pugna eqtatū i pugnā cōsciuit: & ipe iuuenū turmæ imixtus ꝓceres iuuētutis in hostē: ut secū impetū faciāt: cōciuit duplicē illoq; gloriā fore: si ab leuo cornu & ab eqte uictoria incipiat: bis averterūt gallicū eqtatū: sed nouū pugnæ gēus cōterruit Romāos: hesedis cariniscq; supstās armatꝰ hostis: igēti sōitu equoq; rotarūq; uenit. isolitꝰ eius tumultꝰ romāoq; terruit equos: ita uictorē eqtū ueluti liphaticꝰ pauor dissipat. Decius ubi suos terga dātes uidit pr̄io reuocare frustra conatus: deide ubi nulla rōne pculsos sustinere posse uidit: pr̄em deciū noīe cōpellās qd ultra moror inqt familiare fatū datū nr̄o generi: ut luēdis piculis publicis piacula simus: iā ego mecū hostiū legiōes mactādas telluri ac diis māibus dabo: hæc locutus a sacerdote solēni deuotiōis imprecatiōe facta in cōfertissimos hostes subditis calcaribus equo icurrit: ubi magna prius hostiū cæde facta glorioſe cæsus tādē occubuit: cuius mors nō ut aliis terrori: sed audaciæ Romāis fuit q instaurata pugna pauloante uictores gallos insecuti ad uigintiquinq; milia ceciderūt: & octo milia cæperunt. ꝙ Aeq; strennua: Eq̄liter forti. ꝙ Itaq; dignosci arduum: Siquis diligētius cogitare uoluerit: utrum mors an uita deciorum reipub. magis profuerit non facile dignosci poterit: nam uiuentes decii nō passi sunt patriam superari. morientes uero speciosam uictoriā illi pepererunt. ꝙ Vtilius: Quia multas sunt cōsecuti uictorias. ꝙ Amiserit: qa patriā saluarunt se pro illa deuouendo.

OLI.

NOn ē extinctus. Post cānēsem cladē: cū ad q̄ttuor milia hoium canusiū cōfugissent: ne oino errātes sine duce forēt imperii summū ad. P. Scipionē admodū adolescētē summo cōsensu deferūt: cui de summa req; iter paucos cōsultāti núciaſ ne qcq̄ illū cōsultarē ꝓditā spē eē: desperatā cōploratāq; rēp. iuuenes quosdā quoq; pricipē. L. Cecilium Metellū: mare ac naues spectare: ut deserta Italia ad regnū aliqd cōfugiāt: qd malū ꝓterq̄ qd atrox sup tot clades ēt nouū: cū stupore ac miraculo turbidos defecisse & q aderāt consiliū aduocādū cēsebāt: negat cōsilii rē eē Scipio iuuenis fatalis dux illius belli: audēdū atq; agēdū: nō cōsultādū i tāto malo ait: irēt secū ex tēplo armati q rēp. saluā eē uelint: pgit ire sequētibus paucis ubi res agebaſ: & cū iuuenū de q bus allatū fuerat cōciliū inuenisset: stricto sup eoq; capita gladio: ex mei ai snia inqt iuro q̄ ego rēp. nō deserā nec aliū ciuē Romanū deserete patiar: si sciens fallo: tū me Iuppiter optimus maxius domū: familiā remq; meam ut leo pessimus afficiat: in hæc uerba iurēt oēs expostulo: qui nō iurarit in se hunc gladium strictum esse sciat: haud secus pauidi q̄ si uictorem hannibalem cernerent iurant omnes: custodiendosq; semetipsos contra Hannibalem

Scipioni,traduntꝙ Auctore.Qu.Metello.Qui dicebat fieri nō posse:ut e tantis malis emergeret oppressa patria, ꝙ Abeuntē:Quia de republica & pria desperabant & ideo omnis eius iuuādæ pietas ex eoꝝ pectoribus abierat,

OLI. AGe ut a singulis ad uniuersos:Diximꝰ inqt de singulis dicamus de uniuersis ciuibus: ná secūdo bello punico cū Hánibal multas & grauissimas clades alias Romáis intulisset:sic breui exhaustū é ærariū ut nō mō nō scribi exercitus:sed ne fieri qdē diis imortalibus sacrificia possent,tū publicā pecūiā affatim erogaturos polliciti cēsores adierūt:hortátes nō aliter oia locarēt q̄ si reip,pecuniæ supereſſent, Itē cū tot cladibus cōsumpta iuuētute cogerent de/ficiētibus ciuibus seruos cōscribere: Sempro/nius Gracchꝰ magnū cōscripsit exercitū quo lones dicti sunt qꝝ uolūtaria & nō coacta sti/pēdia facerēt:quoꝝ opa uictoriā ex hostibus nō mediocrē cōsecutus é:ná cū integrū annū operā suā repu,strēnue fortiterqꝝ nauassent li/bertatē tacite deposcebant q̄si suoꝝ laboꝝ p̄/miū:qd cū sensisset Gracchꝰ sup ea re litteras ad senatū dedit:q sibi ꝓmisit facer qd e rep, fo re uideref:hic aduocata ꝯciōe & lectis litteris eos oēs se libertatē donaturū pollicitus ē:qui/cunqꝝ postero die signis collatis caput hostis ad se retulisset:q̄ res magis uictoriæ impedi/mēto fuit q̄ momēto:ná ut qsqꝝ hostem impi gre occiderat primū caput egre inter turbā & tumultū abscindēdo terebat tp̄s: deīde occu/pata dextera tenēdo caput fortissimus qsqꝝ pu gnator eē desierat:qd ubi tribūi militū Grac/cho nunciarūt:signū dari ꝓpere iussit capita abiicerēt:& hostē inuaderēt,quo fuso liberta/tē oībus eē datuꝝ:quo audito reintegrata pu gna:tāto ardore & aīs in hostes incursum est: ut uim eoꝝ nō sustinētes pœni oēs ferme uel cæsi uel capti fuerīt :ná ex trigīta milibus uix duo milia & minor ps eqtū cū ipso duce eua/serūt:post tātā igit uictoriā seruos oēs Sēpro/nius liberos eē iussit:rursus in ea tpis difficul/tate:nulla ætas:nullus sexus:nullus ordo: nec hoīum cōditio a pietatis officio uacarūt:ut in lra uidere possum⁹,ꝙ Aditos: Ad quos ultro iuerunt,ꝙ Impendiū:Stipēdiū ab impendēdo dictū,ꝙ Insignia:p̄textā & bullā aureā q̄ signi/ficabāt eos nobiles eē atqꝝ patritios,ꝙ Nō igno rabāt,n,Dicit eos sumpsisse exēplū a maiori/bus suis:& pulchro utiq colore:ná cū dicit eos nō ignorare facta maioꝝ: pietatē maioꝝ cō/memorat:ná cū Camillus ueios obsideret de/cimā p̄dæ si urbe potiret uouit Apollini: sed cū direpta urbe difficile foret a militibus p̄dā accipere uotū de publico soluēdū fuit: ad hāc igit cōgerēdā pecuniā:cū exhaustū esset erariū matrōæ ornamēta cōtulerūt:pari rōne in ob/sidiōe capitolii cū desperato Camilli aliquāto spe sua tardioris aduētu:& auxilio:cum gallis mille pondo auri ꝓ redēptione pepigerūt:qd cū in publico deesset auꝝ ex quo summa pa/ctæ mercedis cōficeret a matronis collatū ac/ceperunt:& ob eā causam illis honor additus est:ut earum sicut uirorum post mortem so/lemnis laudatio foret,ꝙ Itaqꝝ:Ergo secundi punici belli temporibus naturali & innata pietate homines præditi & exemplis his maiorum adducti omnia erogare & pati pro salute patriæ non dubitauerunt.

Impē/dium

Stipē/dium

OLI. AGe externa eiusdē: Ad externa trāsit:& Codri regis atheniēsiū primū ꝓponit exēplū:Cū dorienses cū atheniēsibus de finibus agroꝝ bella gererēt:p̄merenturqꝝ atheniēses:ut hostibus resistere nō possent: suis uiribus diffidētes ad diuinā opē cōfugerūt:legatos ad cōsulēdū Apollinē delphicū miserunt:q re/spōsum rettulere:nō aliter bellū finiri & p̄riā obsidiōe liberari posse:q̄ si Codrus occideret ab hosti/

Ideoqꝝ reliquiæ prostrati exercitus deserendæ Italiæ: auctore.Q .Metello consilium agitarēt:tribunus mi/litum admodum iuuenis stricto gladio mortem uni/cuiqꝝ minitando:iurare oēs nunq̄ se relicturos patriā coegit:pietatemqꝝ nō solum ipse pleniſſimā exhibuit: sed etiam ex pectoribus aliorum abeūtem reuocauit.

De Publicanis.

AGe ut a singulis ad uniuersos trāsgrediar q̄/to & q̄ æquali amore p̄riæ tota ciuitas flagra uit:ná cū scdo punico bello exhaustū ærariū ne deoꝝ quidē cultui sufficeret:publicāi ultro aditos censores hortati sunt:ut oia sic locarēt tanq̄ respublica pecunia abundaret:seqꝝ præstituros cūcta:nec ullum assem nisi bello confecto petituros polliciti sunt.

De Dominis seruoꝝ:eqtibus & cēturioribus.

DOmini quoqꝝ seruoꝝ quos Sēpronius Grac chus ob insignē pugnā benemēti manumise rat p̄cia ab iperatore exigere supsederunt. In castris ēt nō eques:nō cēturio stipēdiū sibi dari deside rauit:uiri ac fœmine qcqd auri argentiue habuerunt: Itē pueri insignia ingenuitatis ad sustentandā tēporis difficultatem contulerunt:ac ne beneficio senatus qui muneribus his functos tributi onere liberauerat quis/quā uti uoluit:sed insuper id oēs prōptissimis animis præstiterunt.Nō ignorabant enim captis Veiis cum decimaꝝ noīe quas Camillus uouerat aurum Apolli/ni delphico mitti oportere: neqꝝ emendi eius facultas esset:matronas ornamenta sua i ærarium retulisse.Si/militerqꝝ audierāt mille pondo auri:quæ gallis ꝓ ob/sidione capitolii ꝓmissa debebant eaꝝ cultu expleta. Itaqꝝ & proprio ingenio & exemplo uetustatis admo/niti nulla sibi in re cessandum existimauerunt.

Externa de Codro rege Athenienſi.

AGe externa eiusdē ꝓpositi exempla attingā Rex Atheniēsium Codrus cum ingenti ho/stium exercitu Attica regio debellata ferro:

bus:qđ oraculū ad hostes quoq; peruenit:itaq; a dorienſibus edictū eſt:ne qs Codrū regē uulneraret:ille uero ut fato ſuo pſriæ ſuccurreret:ſumpto militari ſagulo & lignoꝛ faſce cū falce tāq; ſignatū ꝓfectus caſtra hoſtiū petiit: & quē primū obuiā habuit grauiter increpuit:orta deinde cōtentiōe multis illū cōuiciis onerās in ſui cædē ꝓcauit:nā iratus miles illū ignarus qs nā eſſet occidit:quo facto paulopoſt doriēſes uicti ex attica regione ceſſerunt atq; ita atheniēſes uirtute ducis ꝓ ſalute patriæ morti ſe offerētis bello liberant.¶ Diffidentia humani: Quia & ſuis uiribus diffidebāt & alioꝛ auxilia deſperabant.¶ Attica, regio inter achaiā & macedoniā poſita eſt q̄ maxime

igniq; uaſtaret:diffidētia humāi auxilii ad Apollinis Delphici oraculum cōfugit:perq; legatos ſciſcitatus ē quo nā mō illud tā graue bellum diſcuti poſſet. Reſpō dit deus ita illi finem fore:ſi ipſe hoſtili manu occidiſſet. Quod quidē nō ſolum totis athenienſiū in caſtris: ſed etiā cōtrariis percrebuit. Eoq; factum eſt ut edicerēt:ne quis Codri corpus uulneraret. Id poſtq̄ cognouit depoſitis inſignibus imperii familiarem cultum induit. Ac pabulantium hoſtium globo ſe obiecit:unūq; ex his falce percuſſum i cædem ſuam compulit cuius interitu ne athenæ occiderent effectum eſt.

AB eodē fonte pietatis Thraſybuli quoq; aius manauit:is cū atheniēſium urbē triginta tyrānoꝛ teterrima dominatiōe liberare cupe-ret:paruaq; māu maxime rei molē aggrederet & qdā e cōſciis dixiſſet quātas tandē tibi athenæ ꝓ te libertatē cōſecutæ gratias debebunt? Reſpōdit dii faciāt ut quātas ipſe illis debeo uidear rettuliſſe. Quem affectum inclytum deſtructæ tyrānidis opus laude cumulauit.

De Themiſtocle.

THemiſtocles autē quem uirtus ſua uictorem iniuria patriæ imperatorē perſaꝛ fecerat: ut ſe ab ea oppugnanda abſtineret:inſtituto ſacrificio exceptum patera tauri ſanguinē hauſit: & ante ipſam aram q̄ſi q̄dam pietatis clara uictima concidit:quo quidē tam memorabili eius exceſſu ne græciæ altero Themiſtocle opus eſſet:effectum eſt.

De duobus Philenis fratribus Carthaginēſibus.

SEquit' eiuſdē generis exēplū. cum inter Carthaginē & Cyrenas de margine agri ptinaciſſima cōtētio eēt:ad ultimū placuit utrinq; deret ſe nō aliter:& pariter fidē & patriā poſſe ſeruare mortem ipſe ſibi conſciuit:nā facto ſacrificio taurinū ſanguinē ueneno permixtū incunctāter exhauſit & ita periit ergo magna pietas fuit ut mori maluerit q̄ perdere patriam:aut illi bellum inferre.¶ Victorē: Quia apud ſalamina perſarum regē ſuperauit.¶ Imperatorē: Cū pria pulſus ad regem confugit & ab eo conſtitutus eſt imperator.¶ Altero Themiſtocle opus: Quia ſi ut regi promiſerat perſas duxiſſet in græciam:athenæ alterum optaſſent Themiſtoclem:qui rurſus deuinceret perſas.

SEquit' eiuſdē. Cū de finibus agroꝛ iter ſe carthaginēſes & Cirenēſes diu bella geſſiſſent:& utriq; multis cladibus afflicti eēnt:nouā dirimēdi belli rōnē inierūt:nā ꝑ inducias ſpōſionē faciūt:uti certo die legati domo ꝓficiſcerent:quo in loco inter ſe obuii fuiſſent:is cōis utriuſq; populi finis haberet:igitur Carthaginēſes duo fratres miſſi:qbus nomē Philenes erat maturauere iter ꝓgere: Cirenenſes tardius iere:id ſecordia ne an caſu acciderit parū cōſtat. cæteꝛ ſolet in illis locis tēpeſtas nō ſecus atq; in mari retinere homines:poſtq̄ Cirenēſes aliquāto poſteriores ſe eē uidēt & ob rē correptā domi pœnas metuūt:criminari carthaginēſes ante tps domo digreſſos:cōturbare rē deniq; oīa malebāt q̄ uicti abirēt:ſed cū pœne aliā cōditionē æquā

OLI. Globus quid

OLI. Traſybuli reſpōſum

OLI. Themiſtoclis erga patriam pietas

OLI.

quærerẽt: Cirenẽſes optionẽ faciũt carthaginẽſib⁹ ut uel illi quo fines populo ſuo peterẽt ibi uiui obruerent: uel eadẽ cõditionẽ ſeſe quẽ in locũ uellẽt ꝓceſſuros dimitterẽt, phileni cõditiõe ꝓbata ſeq; uitáq; ſuá reip. cõdonaue re: ita uiui obruti ſunt. Carthaginẽſes in eo loco philenis fratribus aras cõſecrauere: alioſq; illis honores domi cõ/

Phile/norũ fratrũ mors ꝓ patriæ pieta/te

ſtituerũt, de q̃bus Str. in fine ultimi libri mẽtionẽ facit. ℣ De margine. De finibus & extremitate agroꝝ. ℣ Cõſilio nõ reſpõdit. Quia cõſiliũ fuit durá illis cõditionẽ ponere, ſ. mortis ſperátes illos nõ accepturos: ſed res aliter eue/nit q̃ eoꝝ cõſiliũ fuerat, nã ultro ſe ꝓ pria deuouerũt & obruẽda corpa obtulerũt. ℣ Vbi ſunt ſupbæ: Nũc ꝓ cõpa/ratione exaggerat hoꝝ iuuenũ laudẽ: dicit. n. q̃uis magna quõdá & ꝑpotens fuerit Cartha/go & copiis militũ cæteras gẽtes excelleret: tñ illa oĩa perierũt: hoꝝ ãt florida ſtabilis & æter na ꝓmanſit. ℣ Inclyti portus. Glorioſi portus: qui pœnitus ſublatus & funditus euerſus eſt. ℣ Claſſis terribilis. Præſertim Sicilia & hiſpa/nia tota deleta ẽ. ℣ Tot exercitus. Haſdrubalis Magonis Giſognis: Amilcharis & Hánibalis. ℣ Vbi ín. Quaſi dicat oĩa iſta euerſa & penitus deleta ſunt. ℣ Duobus ſcipiõib⁹. Scilicet ſupio ri & iferiori, nã prior tributariã fecit poſterior funditus euertit carthaginẽ. ℣ At philenorũ. Nũc ſuá adaptat cõparationẽ. ℣ Nihil eſt igiť. Nihil eſt inq̃t qđ humano ingenio & opi cõ/parari poſſit æternũ & immortale niſi uirtus. ℣ Mortali oĩa. Quátũ ad ingeniũ. ℣ Ac manu. Quátũ ad uires. ℣ Quæri. Pro acquiri. De his Petran. Tũc acres uixere uiri quos iter amorẽ inſignis pr̃iæ fratres Carthago philenos. Nũc colit extinctos numerumq; auxiſſe deorum eſtimat: ac gemini ueneratur numinis aras, hi patriæ uitæ cupidi ſi forte negaſſent: Plura cy reneo cecidiſſent milia campo.

OLI. ARiſtoteles uero. Ariſtoteles pr̃ia iã euerſa: a Philippo ut q̃dã dicũt: ut alii ab Alexãdro: ut inſtaurarẽt ob/tinuit: legeſq; & formá reip. ipe de ſcripſit: q̃ poſtmodũ ea ciuitas uſa ẽ: fuit ergo pius erga patriã: & cũ eẽt athẽis & iã ætate cõ/fectus abſens tamẽ diligẽtiſſimã pr̃iæ curá ſu/ſcepit: q nõ prius deſtitit q̃ a rege ut inſtaura/rẽt prudẽtia ſua obtinuit: q̃ re illum ciues ob hæc merita táto in honore habuere: ut feſtos dies & ludos quotannis eo uiuẽte faciẽdos pu blice dedicarũt, feſta át Ariſtotelia nuncupata fuere. Quod uero nõnulli dñt uſum hoc ua/framéto fuiſſe: ut iurãti Alexãdro ſe illi oĩa ne gaturũ. q̃cũq; ꝓ pr̃ia petiſſet poſtulaſſe: ut pa/triã pderet: & Alexãdrũ coactũ fuiſſe illã cõſer uare: qa ſaluo iureiurãdo aliter nõ poſſet: id fe cit Anaximenes lãpſacus ꝓ lampſaco pr̃ia & nõ Ariſtoteles, ut dicturus ẽ Valerius in ca. de uafre dictis & factis. ℣ Pro ſalute patriæ. Quæ ſtagyra dicebaſ. ℣ Ita urbs non. i. magis noſcit reſtitutã ab Ariſtote. q̃ ab Alexãdro euerſam, ut alii dñt a Philippo: ergo plus laudis & glo/riæ meruit Ariſtoteles in reſtituẽda pr̃ia: q̃ Alexãder in euertẽda, ordo igiť ẽ urbs ꝓſtrata & euerſa nõ tã notum opus Alexãdri q̃ reſtituta notũ eſt opus Ariſtotelis. Plutar. in uita Alexãdri de hac euerſiõe & reſtitutiõe ſic inſit. Philippus accerſit: cũctoꝝ illuſtriſſimũ & clariſſimũ atq; doctiſſimũ philoſophoꝝ Ariſtotelẽ ad eruditionẽ Ale xandri: pulchra qdẽ illi ꝓ ipſius dignitate diſciplinæ prætia cõſtituẽs: euerſa. n. a ſe Ariſtot. urbẽ Stagyrã exædifi/cauit: ciueſq; cũ diſſipatos tũ ſeruos reſtituit. Laertius uero in uita Ariſtotelis: hũc inq̃t tradũt in Macedõia apud Philippũ uixiſſe: atq; ab eó Alexandrũ filiũ erudiendum accepiſſe: petiſſeq; inſtaurari ſolum primum a Philippo euerſum: id ubi impetraſſe dediſſe eis leges. Pli. naturalis hiſtoriæ lib. vii. cum Thedas raperet Ariſtotelis philo/ſophi patriam condidit: tantæq; rerum claritatis tam benignum teſtimonium miſcuit,

THE. ¶ Subſcripſerit ubertas, antiqui codi. habent clara mundo ſubſcripta teſtantur.

Ariſto/telici ludi

eodẽq; tpe iuuenes mitti & locũ in quẽ hi cõueniſſent finẽ ambobus haberi populis: ueꝝ hoc pactũ duo fra tres Carthaginẽſes nomine Phileni pfidia ꝑcurrerunt citra cõſtitutã horã maturato greſſu in longius ꝓmo/tis terminis q̃d cũ itellexiſſent Cyrenẽſiũ iuuenes diu de fallacia eoꝝ quæſti: poſtremo acerbitate cõditionis iniuriã diſcutere conati ſunt dixerũt nãq; ſic eum finẽ ratũ fore: ſi Phileni uiuos ſe ibi obrui paſſi eẽnt: ſed cõ ſilio euentus nõ reſpondit. Illi. n. nulla interpoſita mo/ra corpora ſua his terra operienda tradiderũt: q quo/niã pr̃iæ q̃ uitæ ſuæ lõgiores terminos eſſe maluerunt: bene iacent mãibus & oſſibus ſuis dilatato punico im perio. Vbi ſunt ſuperbæ Carthaginis alta mœnia? ubi maritima gloria inclyti portus? ubi cunctis littoribus terribilis claſſis? ubi tot exercitus? ubi tantus eqtatus? ubi immenſo Aphricæ ſpacio nõ cõtenti ſpiritus? om/nia iſta duobus Scipiõibus fortũa partita eſt. At Phi/lenorum egregii facti memoriam ne patriæ quidẽ in/teritus extinxit. nihil eſt igitur excepta uirtute: quod mortali animo ac manu immortale quæri poſſit.

De Ariſtotele.

IVuenili ardore plena hæc pietas. Ariſtoteles uero ſupremæ uitæ reliquias ſenilibus ac ru/goſis membris in ſummo litterarũ ocio uix cuſtodiens: adeo ualenter pro ſalute patriæ incubuit: ut eam ab hoſtibus armis ſolo æquatã: in lectulo athe nienſi iacens equitum macedonum manibus quibus obiecta erat eriperet. Ita urbs non tam ſtrata atq; euer ſa Alexãdri q̃ reſtituta Ariſtotelis notum eſt opus. pa/tet ergo q̃ benignæ quãq; profuſæ pietatis erga patriã omnium ordinum: omnis ætatis homines extiterint. Sanctiſſimiſq; naturæ legibus mirificorum etiã exẽ/plorum: clara mundo ſubſcripſerit ubertas.

DEt nũc uela. Postq̃ de pietate erga patriã dixit: Núc de parẽtũ indulgẽtia dicturus pulchra utiq̃ trãslatiõe a nautis sumpta, primũ ãt exẽplũ ẽ Fabii Rutiliani: cũ Fabius gurges cõsul aduersus samnites male pugnasset & senatus de remouẽdo illo ab exercitu cogitaret. Fabius Rutilianus eius pr̃ depcatus est hãc filii ignominiã & eo maxie senatũ mouit q; itu; & se filio legatũ pollicitus ẽ: idq; pstitit eius cõsilio & opa, filius cõs. adiutus cæsis samnitibus triũphauit. ℣ Vela. Trãslatio ut dixi a nautis sumpta. ℣ Gratã dotẽ. Munus gratiosum. ℣ Aura. Fauore. ℣ Quinq; cõsulatibus. Rẽ magis auget: nã quo pr̃e honoratiorẽ fuisse ostẽdit: eo clemẽtiorẽ demõstrat: q; se filii iperio submittere: & militiæ laboribus dedere nõ dubitauerit, quo tpe qetẽ eius uita deposcebat. ℣ Quẽ ipse paruulum. Diximus q; istitutũ fuit apud maiores ne quis inter cõsulem & proximum lictorem incederet præter paruulum filium.

OLI. Rutilianus ad filiũ legatus

De parentum amore & indulgentia in liberos. Cap. VII.

DEt nũc uela pii & placidi affectus parẽtũ erga liberos indulgẽtia: salubriq; aura puecta gratã suauitatis secũ dotem afferat. Fabius Rutilianus qnq; cõsulatibus summa cũ gloria peractis: oibusq; uirtutibus & uitæ meritis stipẽdiis: legatus ire Fabio Gurgiti filio ad bellum difficile & periculosum conficiendum grauatus non est: pene ipso per se dumtaxat animo: sine corpore militaturus: utpote pp ultimam senectutem lectuli ocio quã labori prelio; & habilior: Idem triumphantis currũ equo insidens sequi: quẽ ip̃e paruulũ triumphis suis gestauerat: in maxima uoluptate posuit: nec accessor gloriosæ illius pompæ: sed auctor spectatus est.

De Ceseto Romano.

NOn tã Ceseti specioſa eqtis Romãi sors pr̃ia sed pari idulgẽtia: q a Cæsare oium iã externorũ & domesticor; hostiũ uictore cũ abdicare filiũ suũ iubereť: q; is Tr. plæ. cũ Marullo collega inuidiã ei tanq̃ regnũ affectãti fecerat: in hũc modũ respondendo sustinuit. Celerius tu mihi cæsar oẽs filios meos eripies q̃ ex his ego unũ nota pellam mea. Habebat ãt duos p̃terea optime idolis filios: qbus Cæsar se incremẽta benignæ dignitatis datu; pollicebať. Hũc patrẽ tã & si summa diuini principis clæmẽtia tutũ p̃stitit: Quis tamẽ nõ humão ingenio maius ausum putet? q; cui totus orbis terrarum succubuerat: non cessit.

OLI. Abdicare Exheredare

De Octauio Balbo.

SEd nescio an Octauius Balbus concitatioris & ardẽtioris erga filiũ beniuolẽtiæ fuerit, p scriptus a triumuiris cum domo postico clã esset egressus iãq; fugæ expeditũ initiũ haberet: postq̃ intus filiũ trucidari falso clamore uiciniæ accepit. ei se neci q̃ euaserat obtulit: occidẽdũq; militibus tradidit. Pluris nimi; illud momentum quo illi p̃ter spẽ uidere filiũ incolumen cõtigerat q̃ salutẽ suã æstimãs. miseros adolescentis oculos qbus amantissimum sui patrem ipsius opera sic expirantem intueri necesse fuit.

OLI. Balbꝰ salutẽ filii suæ p̃posuit

illud momentum. Ac si diceret pater magis lætatus est in incolumitate filii q̃ si euasisset.

OLI. CAeterꝝ ut ad iocūdiora, Seleucus ſupinduxit Antiocho filio ſtratonicē nouercā uirginē formoſiſſimā & ætatis flore integerrimā: cuius amore filius captus, cū impiū pectoris uulnus ingenuo illa deterrēte pudore indicare nō auderet: in ualeſcēte indies magis atq; magis flāmati pectoris igne qui quo magis tegit tectus magis æſtuat in grauiſſimā ualitudinē incidit quā ſine dubio nō euaſiſſet: ſi. n. indies ad ultimā tabē redigebat eius corpus, niſi leptini mathematici, uel ut Appiāus dicit eraſiſtrati medici ꝓuidētia fuiſſet huius morbi cā deꝓhenſa. Cū. n. iuxta adoleſcentē grauiter laborātē ſederet medicus & curioſius oēs illius geſtus uultus & totius corpis diligētiſſime ſeruaret, tādē cognouit: q; intrāte ſtratonice thalamū mutabat eius uult⁹ totuſq; rubore ſuffundebat: ſpūs uegetior fiebat: diſcedēte uero illa pallidior lāguidiorq; reddebat: ex quo facile medicus intellexit latētē morbi cām: q cū indicaſſet ꝓri: hac ī filiū de cuius ſalute deſperabat indulgētia uſus ē: ut cōmoda ſua incolumitati filii poſtponeret: uxorēq; ſtratonicē: q̄ incredibiliter amabat filio ī matrimoniū traderet. ℣ Improbis faſcibus. Nefando amore aut inſatiabili. ℣ Impiū. Qđ erat ad iniuriā ꝓris ℣ Proſtratus. Ad terrā deiectus afflictus. ℣ Magis funebris q̄ regius. Quia regius uultus hilaris eē cōſueuit. ℣ Leptini mathematici. Mathematicus dr̄ q diſciplinarum peritus ē geometriæ aritmetricæ muſicæ: & aſtrologiæ: q̄ oēs ī demōſtratiōe cōſiſtūt, nā ī p̄ceptis & arte uerſant reliq̄, ſ. grāmatica rhetorica dialetica. Vel ut qdā Nā Pluta, eraſiſtratū fuiſſe dicit Antiochū iacētē. ℣ Vt, poſtq̄. ℣ Increbreſcere. Dēſiorē fieri. ℣ Excitatiorē. Liberiorem. ℣ Mō uegetiore. Quia ĩcrebreſcebat. ℣ Protinus. Secūdū Plutarchū nec poſt ſpaciū qdē triū dier̄ id aperuit ꝓri timēs ne regi faceret ĩiuriā: ex quo dr̄ hac arte uſus: ut nō reginæ: ſed ſuæ ipſius fingeret uxoris amor̄ correptū adoleſcētē: ut inde ſenſim regis ꝓciperet animū, nā cū dixiſſet illū nouo morbo ĩplicitū ui nimia, ſ. amoris, quo niſi expleret̄ ſanari nō poſſe & eius qdem mulieris amore correptū eſſe quā cōſeq; haud potuiſſet: admiratus ſeleucus, dixiſſe fert̄: nōne uniuerſæ ĩpetito aſiæ & ꝓ ſupſtite filio dare oĩa poſſum, ſolū q̄ mulier hæc eēt efflagitabat, cui eraſiſtratus, meā inq̄t uxorē deperit, tū rex miris pollicitatiōibus rogabat ut illā in cōiugiū filio daret, cui tātū regnū debebat̄, cui reſpondēs eraſiſtratus: an tu inq̄t q̄q̄ eius parēs: ſi uxorē tuā cuperet Antiochus illā ultro daturus eſſes? tū ſeleucus teſtās deos oēs ſine cōctatione ſe daturū læte reſpōdit: qđ cū nō ficte regē effari eraſiſtratus cognouiſſet: paſſionē filii & rē oēm p̄ri aperuit, quēadmodū id deꝓhendiſſet declarauit: ſeleucus gaudio elatus unicū opus ſupereſſe ſibi arbitratus ē, quo pacto id filio ꝓſuadendū eſſet: quo pacto & uxori: tandem exercitu conuocato rem aperiens cariſſimā uxorem filio ēt inuito coniugē dedit qđ magnificū & regale ab oĩbus exiſtimatū fuit ac magnificētius quiddam & ſapientius adoleſcentis amor: atq; ad amorem eius ĩſignis moderatio. ℣ Fortunæ acceptū referens, ꝓ fortunæ attribui debere. ℣ Senex rex: Qui naturam Zelotipus eſſe conſueuit.

THE. OLI. ℂ Excitatiorem. Scribe exercitatiorem ex antiquis exemplaribus, ideſt magis fatigatum.

De Seleuco rege.

CAeterꝝ ut ad iocundiora cognitu ueniamus Seleuci regis filius Antiochus nouercæ Stratōices ĩfinito amore correptus mēor q̄ ĩprobis facibus arderet ĩmpiū pectoris uulnus pia diſſimulatiōe cōtegebat. Itaq; diuerſi affectus iiſdē uiſceribus ac medullis ĩcluſi: ſumma cupiditas & maxia uerecūdia: ad ultimā tabē corpus eius redegerūt. Iacebat ipſe in lectulo moribūdo ſimilis: lamētabāt̄ neceſſarii: p̄ mœrore ꝓſtratus de obitu unici filii deq; ſua miſerrima orbitate cogitabat totius domus funebris magis q̄ regius erat uultus. Sed hāc triſtitiæ nubē Leptinii mathematici: uel ut q̄dā tradūt Eraſiſtrati medici ꝓuidētia diſcuſſit: iuxta. n. Antiochū ſedēs ut eū ad introitū Stratonices ruborē perfundi & ſpiritu increbreſcere: eaq; egrediēte pallere & excitatiorē anhelitū ſubinde recuperare aĩaduertit: curioſa obſeruatione ad ipſam ueritatē penetrauit. Intrāte. n. Stratōice & rurſus abeūte brachiū adoleſcentis diſſimulāter apꝑhendēdo mō uegetiore: mō lāguidiore pulſu uenar& comperit cuius morbi æger eēt. Protinuſq; id Seleuco expoſuit. Qui cariſſimā cōiugē filio ſuo cædere non dubitauit: q; in amorē icidiſſet fortūæ acceptū referens: q; diſſimulare eū ad mortē uſq; paratus eſſet ipſius pudori imputās. Subiiciat̄ aĩs ſenex rex amans: iam iam patebit q̄ multa q̄q; difficilia paterni affectus indulgētia ſuperauit.

De Ariobarzane rege Cappadociæ.

ET Seleucus qdē uxore: Ariobarzanes āt filio ſuo cappadociæ regno ceſſit in cōſpectu Cn. Pōpe. cuius cū ipſe tribunal cōſcendiſſet inuitatuſq; ab eo in curruli ſella ſederet: poſtq̄ filiū in cornu ſcribæ humilioreē fortuna ſua locū obtinentem cōſpexit: nō ſuſtinuit infra ſe collocatū intueri: ſed ꝓ

ET Seleucus quidem uxore: Plutarchus in uita Pompeii: deuicto Mithridate apud Euphratem ſpoliatoq; caſtris prouincias compoſuit: munera diſtribuit: cū multi ad eū principes & rerū domini regeſq; barbari, xii, ueniſſent Ariobarzanes Cappadociæ, Nicomedes Bithiniæ regno a Mithridate ponti rege pulſi fuerant: hos primū Lelius Cornelius Sylla in ſuum quēq; regnum reduxerat: quibus iterum ab eodem rege pulſis Pompeius eum Mithridatem mori tandem coegiſſet Ariobarzanem reſtitutum regem

Leptinus Mathematicus

appellari iussit:qui regnū filio cessit presente Pompeio.℣ In cornu scribæ.in parte ubi erat scriba intelligimus illic exercitum fuisse qui struebatur in cornua.℣ Humiliorem.Viliorem q̄ deceret filium regis.℣ Corruit.ad terram decidit.℣ Comicæ.Iocunde & urbanæ.℣ Tragicæ.Seuere & rigide:& est continuatio:color rhetoricus.
℄Cornu scribæ.inter commentarienses & Cornicularios:quos alio nomine dictos accēsos auctor est Asconius: THE.
eorum qui Corniculo merebant subsellium cornu uocabatur.

nus sella descendit & diadema in caput eius trāstulit: hortariq; cœpit ut eo trāsiret unde ipse surrexerat: exciderunt lachrymæ iuueni:corruit corpus:: delapsum diadema est nec quo iussus erat progredi potuit: q; pene fidem ueritatis excedit:lætus erat qui regnū deponebat:tristis cui dabatur nec ullum finem tā ægregium certamen habuisset:nisi patriæ uoluntati auctoritas Pompei affuisset:filium enim & regem appellauit:& diadema sumere iussit:& in curruli sella conside re coegit:Comicæ lenitatis hi patres de quibus dictū est.Tragicæ asperitatis illi de quibus dicendum.

De parentū seueritate aduersus liberos.

De Lucio Bruto. Cap. VIII.

BRutus par gloria Romulo:qa ille urbē hic libertatē Romanā cōdidit filios suos Tarqni dominationē a se expulsam reducētes summū iperiū obtinēs. cōprehēsos proq; tribunali uirgis cæsos & ad palum religatos securi percuti iussit.Exuit patrem:ut consulem ageret: orbusq; uiuere:q̄ publicæ uindictæ deesse maluit.

De Cassio.

HVius æmulatus exēplū Cassius filiū q Triplæ.Agrariā legem primus tulerat:multisq; aliis rebus populariter animos hoium amore sui deuinctos tenebat.postq̄ illā potestatē depositi: adhibito propinquorum & amicorum cōsilio affectati regni crimine domi dānauit. Verberibusq; affectū necari iussit:& Peculium eius Cereri consecrauit.

BRutus gloria par Romulo.De se/ OLI.
ueritate parētū ca.viii.cuius exēplū primū est Iunii bruti q filios duos uirgis cædi & securi pcuti iussit:q; cū illis senserant q Tarqnios reges ab ipo paucis ante diebus exactos i regnū restituere parabant:nā paulopost libertatē a populo partā:id q; minime timebat p dolū & ꝑditionē é ꝓpe modū amissa.aliquot.n.adolescētes nobili genere nati quoꝝ i regno libido solutior fuerat assueti more regio uiuere grauiter ferētes æq̄ to iur oium libertatē & alioꝝ i suā uertisse seruitutē: de restituēdis regib9 cōsilia q̄rebāt: itera legati a regib9 supueniūt sine mētiōe reditus:bōa tm̄ repetētes.cū q;bus de recipiēdis clā nocte regibus i urbē colloquunt hi adolescētes uitelliis aq;liisq; frib9 prio cōmissa res fuit uitelliozꝝ soror consuli nupta bruto erat: iāq; ex eo mrimonio adolescētes erāt liberi Titus Tiberiusq;:eosq; in societatē consilii auunculi assumūt litteræ de re tāta legatis dant ad reges fidei pignus q̄ māifestū facinus fecerūt: nā Bruti
indicata re p uitelliozꝝ seruū q exceperat eoꝝ rigor
cōsilia cōprehēsis legatis litterarꝝ cura in pri/ cōtra
mis habita é ne interciderent:ꝑditores capti: filios
sūptūq; supplicīū cōspecti9:q; pœnæ capiūdæ
ministeriū pri de liberis cōsulatus iposuit: &
q; spectator erat amouēdus.eū ipm fortūa exactorē supplicii dedit.Iabāt ad palū deligati nobilissimi iuuenes.sed a cæteris uelut ab ignotis capitibus cōsulis liberi oium in se cōuertērūt oculos:miserebatq; nō pœne magis hoies q̄ sceleris:quo pænā meriti eēnt:illos eo potissimū anno quo patriā liberatā patrē liberatorē.cōsulatū ortū ex domo iunia.pres plebēq; qcq̄d hoium deorūq; Ro.eēt iduxisse aiu; ut supbo quōdā regi tū ifesto exuli ꝑderēt: itaq; missi lictores ad sumendū supplicīū nudatos uirgis cædūt:securiq; feriūt:cū inter oē tps pr uultusq; & os eius spectaculo esset eminente primo animo inter publicæ pœnæ ministerio secundū pænā nocentiū:ut in utrāq; partē arcendis sceleribus exēplū nobile esset.℣ Filios suos.Titū & liberiū.℣ Reducētes.Reducere uolētes.Vir.Quos ego sum toriens iā dedignata maritos:Nō q essent mariti sed q esse uolebāt.℣ Exuit patrē:deposuit amorē & affectū paternū.℣ Vt cōsulē ageret:Quia cōsulatus administratio exigebat ut supplicīū de his sumeret q libertatem opprimere uoluerant.

HVius æmulatus:Spurius Cassius i agraria largitiōe ambitiosus i socios fuerat.unā ipso cōsule cū ꝑcu/ OLI.
lo uirginio lex agraria primū ꝓmulgata fuit:nunq̄ deinde sine maximis moribus exagitata ager hernicus adēptus hoc auctore iter latios plebēq; diuisus:adiectūq; huic mūeri aliquātū agri qa prib9 possidebat hac largitiōe suspectus iā senatui populoq; cœpit eē:q; pniciosas libertati opes strueret & iō ciuibus iā utilior factus:ut alio munere sibi recōciliaret ciuiū aios iubere ꝑ siculo frumēto pecuniā acceptā retribui populo.Id uero nō secus q̄ ꝑsentē mercedē regni aspernata plebs est:huncergo ubi magistratu abiit dānatū necatūq; cōstat:sunt q patrem auctorē eius supplicii ferāt cū cognita domi cā uerberasse ac necasse:peculiumq; filii cereri cōsecrasse signū inde factū esse & inscriptū:ex Cassia familiæ datū Inuenio apud quosdā auctores:idq; ꝓpius fidei est a q̄storibus Cesone Fabio:&.L.Valerio diē dictā ꝑduellionis dānatum populi iudicio: direptas publicæ ædes quā sententiā sequit Diony.Alicarnaseus:qa dicit:q; si pr iudex fuisset & punitor:neq; domus dirupta: neq; bona publicata:qa Romani nihil esset possessoꝝ ꝓprium pribus uiuentibus:& id pecuniæ & corpora filioꝝ:cū de eis uolunt disponere tradunt patribus.Addidit ꝑterea agitatum ēt fuisse de interficiendis filiis Cassii sed crudelem nimis usam eā sententiam.℣ Peculium.s.castrense.quod alienari poterat quia ad patrem non pertinebat.

OLI.

Torq̄ti seueritas contra filium

TItus ãt Manlius: Cũ macedonum legati Romã cõquæstũ uenissent: de Iulio fillano p̃tore q; acceptis pecũniis ꝓuiciã spoliasset & senatus de q̃relis eoꝝ uellet cognoscere, T. Málius torquatus fillani pater petiit impetrauitq; ut sibi huiusmodi cognitio mandaret: & domi cognita cã filiũ dãnauit abdicauitq; ac ut funeri quidẽ eius: cũ suspẽdio uitã finiisset uoluit interesse: sedensq; domi potestatẽ cõsultantibus ex instituto fecit, hãc historiã Cice. per transitum tãgit lib. iii. de finibus bonoꝝ & malorũ. ☞ Raræ digni. q̃ raris hoibus cõtigit ut oĩbus reipu. muneribus perfunctus esset. ☞ Amplissimi ordinis: senatorii peregerat Torquatus. ☞ Exagerat. hãc seueritatẽ Valerius: satis inqt fuerat damnasse filiũ: & abdicatũ a se coegisse laqueo uitã finire seueritas, hæc magna, sed illa maior: q; nec funeri qdem uoluerit interesse, omnibusq; illũ eo die cõsultantibus uacauerit. ☞ Illius imperiosi torquati. Quia ut diximus in ca. de disciplina militari filiũ q cõtra eius p̃ceptum cũ hoste conflixerat & uictoriã ex illo reportauerat uirgis cædi & securi percuti iussit. Imago posita. In atriis solebant ueteres maioꝝ suorum: q gloria & rebus gestis claruissent imagines collocare. Iuuenalis. Tota licet ueteres exornẽt undiq; ceræ. Atria nobilitas sola ẽ atq; unica uirtus: maiorum igitur suorum imaginibus sæpe ad uirtutes & rerum gerendarum gloriam incendebantur, ut illorum imitatione clariores fierent.

OLI. Cimbri

MArcus uero Scaurus. Cimbri germanoꝝ populi: q lingua gallica latrones dicunt teste festo: nũc uero non flamingos dicimus. cũ in Italiam superatis alpibus descendere tentarent. Qu. Catulũ proconsq; fauces alpiũ obsederat & pulsus ad flumen athesim castellũ editum insederat reliqueratq; ab alpibus fuderũt atq; fugarunt & explicata uirtute sua fugientẽ p̃consulem exercitumq; persecuti in Italiã transierunt iũctis deinde Catuli. &. C. Marii exercitibus prælio uicti sunt ab eis, in quo prælio cæsa traduntur hominũ centũ quadraginta milia capta. lx. in ea igitur pugna. q̃ apud athesim: cum cimbris commissa fuit equites Romani cimbroꝝ impetu pulsi. Catulum proconsulem deseruerũt: & urbẽ pauidi repetierunt. Inter fugientes erat & filius Marci Scauri. qui ubi accepit fugientẽ aduentare illi obuiam misit q nunciaret se libentius occursuꝝ ossibus eius in actæ cæsi. q̃ ipm tã turpiter fugientem admissuꝝ quo audito filius p̃dolore sibi mortem cõscíuit. ☞ Consternationis: perturbationis: & formidinis. ☞ Aut habendus. Si probus. ☞ Aut spernendus. Si uilis.

OLI.

NEc minus animose: Salustius bello Catilinario fuere inquit complures qui ad Catilinam ab initio profecti sunt: in his erat fuluius senatorii hominis filius quẽ retractum ex itinere

De Manlio Torquato.

TItus ãt Mãlius torquatus p̃ter egregia multa raræ dignitatis: iuris quoq; ciuilis & sacroꝝ põtificaliũ peritissimus: ĩ cõsimili facto: nec cõsilio quidem necessarioꝝ indigere se credidit. Nam cũ ad senatũ Macedonia de filio eius Decimo syllano: qui eam prouinciã obtinuerat quærelas p̃ legatos retulisset a. P. C. periit: ne quid ante de ea re statueret: q̃ ipse macedonũ filiiq; sui cãm inspexisset: summo deinde tum amplissimi ordinis: tum etiã eoꝝ qui questum uenerant consensu: cognitione suscepta domi cõsedit. Soluq; utriq; parti per totum biduũ uacauit ac tertio plenissime die diligẽtissimeq; auditis testibus ita pronunciauit: cum Syllanũ filium meum pecunias accepisse a sociis probatũ sit mihi: & rep. eũ & domo mea indignum iudico: protinusq; e conspectu meo abire iubeo. tã tristis patris sentẽtia percussus Syllanus lucẽ ulterius intueri nõ sustinuit: suspẽdioq; se ꝓxima nocte cõsumpsit. Peregerat iã torq̃tus seueri & religiosi iudicis partes. satisfactum erat reipu. habebat ultionẽ Macedonia: potuit tã uerecundo obitu filii patris inflecti rigor. At ille neq; exequiis adolescentis interfuit & cum maxime funus eius duceretur: consulere se uolentibus uacuas aures accomodauit. Videbat. n. se in illo atrio consedisse: in quo illius imperiosi torquati seueritate conspicua imago posita erat. Prudẽtissimoq; uiro succurrebat effigies maioꝝ suoꝝ cum titulis suis iccirco in prima parte ædiũ poni solere ut eoꝝ uirtutes posteri nõ solum legerent: sed etiam immitarent.

De Marco Scauro.

MArcus uero Scaurus lumen ac decus patriæ: cũ apud athesim flumen impetu cimbrorũ Romani equites pulsi deserto cõsule Catulo pauidi urbẽ repeterent consternationis eorũ participi filio suo misit: q dicerent se libentius in acie eius interfecti ossibus occursurũ: q̃ ipsum tã deformis fugæ reũ uisurũ. Itaq; siqd modo reliquũ in pectore uerecũdiæ supereresset conspectum degenerati patris uitaturũ. recordatione. n. iuuentæ suæ qualis. M. Scauro aut habẽdus aut spernendus esset filius admonebat: quo nuncio accepto iuuenis coactus ẽ fortius aduersus semet ipsum gladio uti: q̃ aduersus hostes usus fuerat.

De. A. Fuluio.

NEc minus animose. A. Fuluius uir senatorii ordinis euntem filiũ in acie retraxit q̃ Scaurus e prelio fugientem increpauit. Nam iu-

re parens necari iussit. ℣ Ingenio & litteris forma. Significat illum & animi & corporis dotibus a natura fuisse donatum: quibus patri carior esse potuerit. ℣ Licuit donec. potuisset pater filium in carcere inclusum retinere dum Catiline furor extingueretur: quod si fecisset non seueri sed cauti nomen fuisset assecutus. ℣ Sed. ut hanc patrum inquit sæueritas dura nimis & aspera est aliqua moderatione lenienda eorum qui mites fuerunt. & ita ad capitulo de moderatione patrum hac breui prefatione transit. ℣ Clementiæ mixtura. Translatio sumpta ab aqua quæ ualidiori infusa uino illud mitius reddit.

uenē ingenio & litteris & forma iter æq̄les nitētē prauo cōsilio amicitiā Catilinæ secutū inq; castra ei9 temerario ipetu ruētē i medio itinerē abstractū supplicio mortis affecit. ꝓfatus nō se Catilinæ illū aduersus prīā: sed prīe aduersus Catilinā gēuisse licuisset dōec ciuilis belli rabies ꝑteriret iclusū arcere. Verū illud cauti prīs narraret opus: hoc seueri refert. Sed ut hāc icitatā & aspera seueritatē mitiores relatu patrū mores clemētiæ suæ mixtura tēperent: exacte pœnæ cōcessa uenia iungat.

De parētū moderatiōe aduersus susceptos liberos.

De Lucio Gelio. Cap. IX.

LVcius Gelius oībus honoribus ad cēsurā usq; defunct9 cū crimina grauissima de filio i nouercā cōmissum stuprū & prici diū cogitatū ꝓpemodū explorata hēret: nō tamē ad uidictā ꝓcurrit cōtinuo. Sed pene uniuerso senatu adhibito i cōsiliū expositis suspitiōibus defendēdi se adolescēti ptātē fecit. Inspectaq; diligentissime cā absoluit cū tū cōsilii: tū ēt snia sua q; si ipetu iræ abstractus sæuire festinasset: admisisset magis scelus q̄ uidicasset.

De. L. Hortensio.

QVinti ām Hortēsii q̄ suis tp̄ibus ornamētū romanæ eloquētiæ fuit admirabilis in filio patiētia extitit. Cū. n. cousq; impietatē eius suspectā & nequitiā inuisam hēret: ut Messalā suæ sororis filiū hæredē habiturus: ambitus reū defendens iudicibus diceret: si illū dānassent nil sibi ꝑter oculū nepotū in q̄bus acquiescceret sup̄futurū. hac. s. snia q̄ etiā editæ orationi inseruit filiū potius in tormento ai q̄ in uoluptatibus reponens: tamē ne naturæ ordinē cōfunderet: non nepotes sed filiū hæredem reliq̄t: moderate usus affectibus suis: q̄a & uiuus moribus eius ucrū testimōiū: & mortuus sanguini honorē debitū reddidit.

De Fuluio.

IDem fecit clari generis magnæq; dignitatis uir Fuluius sed in filio aliq̄to tetriore. Nā cū auxiliū senatus imploraſſet. ut suspectus in parricidio: & ob id latens: ꝑ triumuirū conquireret: ac iussu patrum. C. cōprehensus esset: nō solū eū nō notauit: sed ēt decedēs dominū oium esse uoluit: quem genuerat hæredem instituens nō quem fuerat expertus.

OLI. Gelii moderatio i filium aiaduertentis

IVcius Gelius oībus nominibus. Gelius cū ꝑ explorato haberet filium rem habuisse cum nouerca & cū ea de cæde prīs consilia tractasse: nō ad sumēdū de filio suppliciū statim ita percitus cucurrit: sed cōsulto senatu filio dicendæ causæ potestatē fecit: q̄ purgatis q̄ sibi obiciebant & cognita diligētissime cā tāq̄ innocens absolutus est: nā hūc Cice. defendit cuius adhuc extat oro. ℣ Ad censurā defunctus: tot honores & magistratus habuerat ut ad cēsurā uenire potuerit. ℣ Inspecta cā: considerata exanimata cā. ℣ Qd̄ si ipetu. Laudat huius patris maturitatē: q̄ noluerit temere i filiū aiaduertere sed cām prius diligēter cognoscere: nā si nimia ira ꝑcitus filiū occidisset scelus potius commisisset quā suam iniuriam uindicasset.

OLI.

QVinti ām hortēsii. De hoc dixīus in ca. de his q̄a prīs degenerarunt cū filiū & impietatis noīe suspectū q̄ppe q̄ de prīs nece cogitasse diceret. & neq̄tia ꝑdituū hēret: ut illū merito iuisum odio ꝓsequeret adeo ut cū Messala sororis filius ambitus reus factus eēt illū defendēs hortēsius diceret si illū dānassent iudices: non habiturū ꝑter oculū: nepotū in q̄bus cōquiesceret: q̄bus uerbis innuebat se nō aliū filiū habere ꝑter messalā: quē hæredē suū fore iā aio cōstituerat hac tamē in filiū moderatiōe usus est: ut moriens ei bōa reliq̄rit. ℣ Reū. Messalā. ℣ Tormentis. molestiis & sollicitudinibus cū nullā filii faceret mētionē in cōsolatiōe i his q̄ sibi molesta erāt eū reponebat. ℣ Quā in uoluptatibus. Quia nullā de filio habiturus eēt uoluptatem: ꝓp eius turpissimā uitam. ℣ Naturæ. ordinem confunderet. ℣ Exheredando. filium & substituendo nepotes heredes.

Hortēsii patiētia cōtra filium

OLI.

IDem fecit. Fuluius flaccus primus oium trāsalpinos ligures bello domuit missus in auxiliū massiliēsibus aduersus fallanios Gallos: qui populabant fines massilienſiū cū diu multūq; clauderēt saltus deciates. mox ubi: euburiates: incognitas tandē latebras eoꝝ ignibus sepsit fuluius: in plana Bebius deduxit: postumius ita exarmauit: ut uix reliquerit ferrū: quo terra coleret: hic igit fuluius q̄ ligures domuit. Ambrachiā deuicit: cephaloniā & Iacinthū subegit: filiū habuit tātæ impietatis atq; neq̄tiæ ut cædē sibi machinari nō dubitauerit: quod ubi itellexit fuluius: senatus auxiliū iplorauit senatus filiū cōprehēdi & ꝑ triumuiros inquisitioni adhiberi iussit: quē in crimine deprehensum i prīs potestatē q̄ de illo meritas pœnas exigeret tradi uoluit: pater ea moderatiōe usus est: ut nō modo filiū nō notauerit: sed il/

lum ẽt decedens hæredẽ reliquerit. ℣ Per triumuirũ: Triũuiri præerãt rebus capitalibus. ℣ Tetriore: Crudeliore.

OLI. Patris clemẽtia erga impium filium

MAgnoꝝ uiroꝝ: post illustriũ uiroꝝ exẽpla dicit se de pñe quodã dicturũ: cuius nomẽ pp ignobilitatẽ ad posteros nõ puenit q nimia & ꝓpe incredibili mãsuetudine & moderatiõe in filiũ usus fuisse uidet. cũ satis exploratũ haberet parari sibi necis insidias a filio nullo mõ sibi ꝑsuadere poterat tñ sceleris & impietatis in ueꝝ filiũ cadere posse. Itaq; uxorẽ in secretũ adducit eã suppliciter orat ne se tãto tpe celet qđ suspicabat. aperiat nũc demũ: ex se filiũ hũc cõcepit an ex alio subditiuũ habeat q̃ cũ iureiurãdo affirmasse ex eo uere natũ eẽt. tũ filiũ in desertũ locũ adduxit: gladiũ quẽ secũ attulerat nudatũ tradidit: iugulũ ꝑbuit dicẽs: nõ tibi ueneno: nõ latrõe: nõ alia ui ad meã necẽ opus est: en tibi iugulũ aperiosi pluſq̃ uelles tibi supereſſe uideor qb9 uerbis correptus filius uĩ magnã paternæ pietatis pectore cõcepit: ut q antea pñs mortẽ q̃reret: eius postea uitã incredibiliter desideraret ab eoq; excogitati parricidii ueniã peteret ac precaret: ne suus amor in illũ uilior esse uideret. q; a penitẽtia ortus esset. ℣ Ignoti pñs: p ignobilis pñs cuius nomẽ ignorat. ℣ Inducere animũ: sibi ꝑsuadere. ℣ Veꝝ sanguinẽ: Filiũ ex suo sanguine natũ. ℣ Asseueratiõe: ꝑseuerati affirmatiõe. ℣ Seductã uxorem: Aliquo mõ deceptã uxorẽ. ℣ Subiecisset: si filius sibi subditiuus eẽt q̃les multæ steriles habere cõsueuerãt. ℣ Nõ paulatim: sed magno impetu. Magna admiratio: q; q pricidiũ cogitabat tã subito aĩ motu oẽm exuerit crudelitatẽ. ℣ Exupame: iterfice me o pñ. ℣ Solitudie sanguine melioré: Ostẽdit rẽ admonitiõe dignã: ut quẽ nõ sanguis nõ pœnates: nõ alimenta a parricidio deterrere potuerãt: solitudo syluæ ferrũ subito reuocarũt. ℣ Solitudiné. Dixerim meliorẽ hoc est loca deserta in quæ filium deduxerat. ℣ Penatibus: domesticis ædibus.

De quodã patre ignoto.

MAgnoꝝ uiroꝝ clemẽtibus actis ignoti patris nouæ atq; iusitatæ rõnis cõsiliũ adiiciã. q cũ a filio necti sibi insidias cõperisset nec inducere in aium posset: ut ueꝝ sanguinẽ ad hoc sceleris ꝓgressum crederet: Seductã uxorẽ suspicãs suppliciter rogauit ne se ulterius celaret: siue illũ adolescẽtẽ subiecisset: siue ex illo cõcepisset. assẽueratiõe deide ei9 & iureiurãdo se nil tale debere suspicari ꝑsuasus in locũ desertũ filio ꝓducto. gladiũ quẽ secũ occultũ attulerat tradidit: ac iugulũ feriẽdũ ꝑbuit nec ueneno nec latrõe ei ad pagẽdũ parricidiũ op9 cẽ affirmãs. quo facto nõ paulati sed magno ĩpetu recta cogitatio pectus iuuẽis occupauit. Cõtinuoq; abiecto gladio tu inqt pñ uiue & si tam obsequens es ut hoc precari filio permittas me quoq; exupera. Sed tamen q̃so ne meus erga te amor eo sit uilior qđ a penitẽtia oriẽ solitudinẽ sanguine meliorẽ pacatioresq; penatibus syluas & alimentis blãdius ferrũ ac mortis oblatæ quã datæ uitæ felicius beneficiũ. Cõmemoratis pñbus q iniurias filioꝝ patienter excepe-runt referamus eos q mortes æquo animo tolerarunt.

OLI. Oratii cõsulãtis in mõte filii

De Horatio Puluillo. Cap. X.

HOratius puluillus cũ i capitolio Ioui optimo maxio ædẽ põtifex dedicaret iterq; nuncupationẽ solẽniũ uerboꝝ postẽ tenens mortuũ esse filiũ suũ audisset: neq; manũ a poste remouit: ne tãti tẽpli dedicationẽ iterrũperet: neq; uultũ a publ. religiõe ad priuatũ dolorẽ flexit: ne patris magisq̃ põtificis partes egisse uideretur.

De Aemilio Paulo.

CLarũ exẽplũ: nec minus tamẽ illustre: qđ sequitur. Aemilius Pauli nũc fœliciſſimi: nũc miserrimi pñs clariſſima repsentatio: ex q̃ttuor uocẽ ab amicis publicolæ iactatã ferũt: ut Oratiũ a dedicãdo tẽplo auerterẽt q; ægre ferebat sorte obtigisse dedicãdi. ℣ Dedicationẽ interrũperet: Hoc quoq; seruat nra religio ut si orationẽ intermiseris nõ ualet & ꝑcipue dũ formalia dicunt: ut uerbi gratia: in Baptismate si dixeris ego te extingue candellã illã & postea Baptizo nihil ualet.

OLI. AEmilius Paulus. Læmilius Paulus eius Pauli filiũ qui apud cãnas cecidit. primo consulatu quẽ ut inquit Plinius de uiris illu. post tres repulsas adeptus erat de liguribus triumphauit. Iterum cõsul psem Philippi filiũ & macedoniæ regẽ apud Samotracas cœpit: & uictũ fleuit: & sibi assidere iussit ac demũ in triumphũ duxit: hic igitur cum filioꝝ prole fœlix esse uideret: qppe qui egregiæ indolis eximiæq; uirtutis quattuor haberet: cũ duos in alienas familias per adoptionẽ trãstulisset: alterum. s. in corneliam: qui Scipio æmilianus dictus est: alterum in fabiã: reliquoꝝ orbitate paulopost uisus est miser & infœlix: nam intra paucos dies amisit utrunq; alterum uidelicet quarto die ante triumphum macedonicũ: alteꝝ tertio post triumphũ:

quoꝝ iactura tã æquo aĩo tulisse ferẽt: ut ꝓgressus ad populũ in cõcionẽ fortũæ gras egerit: deosq; ꝑcatus fuerit: ut si qd diri reipu. imineret sua eẽt calamitate decisum: uel ut alii tradũt: hãc ꝑcationẽ fecit ãteq; ad bellũ ꝓficisceret: q; si diis populi Ro. fœlicitas nimia eẽ uideret: quapp aduersi aliqd ĩstaret reipu. suæ: id totũ in se suãq; familiã cõ uerteret: prior sibi publica q; priuata caritas fuit. ℣ Nũc fœlicissimi turba filioꝝ dié: quos q̃ttuor habebat. ℣ Nũc miserrimi: Illoꝝ orbitate quos ĩtra breuissimũ tps amisit. ℣ Post tertiũ diẽ: Tertio die post triũphũ. ℣ Hãc adiicié do clausulã: Claudẽdo orationẽ suã his uerbis: nã clausula est finis oratiõis. ℣ Maximo ꝓuentu: Maximo successu:

filiis formæ isignis: egregiæ idolis: duos iure adoptionis in corneliã: fabiãq; gẽtẽ trãslatos sibi ipse denegauit: duos ei fortũa abstulit. Quoꝝ alter triũphũ pris funere suo q̃rtũ ante diẽ ꝑcessit: alter i triũphali curru cõspectus post diẽ tertiũ expirauit. Itaq; q ad donãdos usq; liberos abũdauerat: in orbitate subito destitutꝰ é. Quẽ casum: quo robore ai sustinuerit: oõne q̃ de rebus a se gestis apud populũ habuit: hãc adiiciẽdo clausulã nulli ãbiguũ reliqt. Cũ i maxio ꝓuẽtu fœlicitatis nr̃æ qrites: timerẽ ne qd mali fortũa moliret: louẽ optimũ maximũ Iunonẽq; reginã & Mineruã præcatus sum: ut si aduersi qd Po. Ro. imineret totũ in meã domũ cõuerteret. Quapp bene habet se res: ãnuẽdo. n. uotis meis id egerũt: ut uos potius meũ casum doleatis quã ego uõ igemiscerẽ uno ẽt nũc domestico exẽplo adiecto in alienis luctibus oõni meæ uagari ꝓmittã.

De Quinto Martio Rege.

QVintus Martius rex supioris Catõis in cõsulatu collega: filiũ sũmæ pietatis magnæ spei & quæ nõ parua calamitatis accessio fuit: unicũ amisit cũq; se obitu eiꝰ obrutũ & euersum uideret. Ita dolorẽ altitudie cõsilii cohercuit: ut a rogo iuuenis ꝓtinus curiã peteret: senatũq; quẽ eo die lege habere oportebat euocaret: q; nisi fortiter mœrorẽ ferre sciret: unius diei lucẽ iter calamitosum patrẽ & strẽnuũ cõsulẽ neutra i parte cessante officio partiri potuisset.

De Pericle prin. Athenien siũ. Externa.

PRiceps atheniẽsiũ Pericles itra q̃triduũ duobus mirificis adolescẽtibꝰ filiis spoliatus his ipsis diebus & uultu pristinũ habitũ retinẽte & oõne nulla ex parte infractiore concionatus. Ille uero caput quoq; solito more coronatũ gerere sustiuit: ut nihil ex ueterẽ ritu ꝓp dõesticũ uulnꝰ detraheret: nõ sine cã igit tanti roboris aius ad olympii Iouis cognomẽ ascẽdit.

nam ꝓuinciã totã macedoniã cõsilio & armis subegerat regẽ persam cœpat & in triũphũ duxerat. ℣ Iouem optimũ: Optimũ Ioué dicebãt antiqui: qa bonorum datorem esse uolebant. ℣ Annuendo: Consentiẽdo. ℣ In alienis luctu: In funeribus externis.

OLI.

QVintus Martius rex: Hic rex appellabatur: quia sacrificioꝝ rex esset: nam post exactos reges: cum q̃dã publica sacra ꝑ ipsos reges factitata fuissent: nec ubi desiderium regnum eẽt regẽ sacrificulum creãt: at sacerdotium põtifici subicere ne additus nomini honos aliqd libertati: cuius tũc prima erat cura officeret: & ne sacra illa desererent: q̃a regibus fieri cõsueuerant: & ut regii nois qd̃ romanis fuit semp iuisum leniret asperitas uisq; pariter minueret: sacrificulũ hoc est regulũ sacroꝝ appellarũt: hic ergo uix unicũ filiũ ad sepulturã comitatus fuerat cũ redit in senatũ ad ea pagenda q̃ reip. necessaria forẽt. Quin nisi fortiter mœroré: nõ potuisset inqt unũ diẽ & filio reipu. cõmunicare nisi didicisset fortiter ferr̃ dolorẽ. ℣ Calamitosum parentẽ: ꝓsequendo funus filii. ℣ Strẽnuũ cõsulẽ: Vocando senatũ in curia possent & alia multa romanoꝝ exẽpla q filioꝝ mortẽ fortiter sapiẽterq; tulerũt in mediũ ꝓferri: nisi multũ uideret domesticis exẽplis imorari. Nã Fabius ma. & Cato nõ fuerũt huius laudis expertes: quos Cice. li. iiii. epistola laudãdo cõmemorat. Cornelia quoq; gracchoꝝ mater filioꝝ cædẽ non fœmineo & ipaciẽti dolore: sed supra q̃ de fœmina credi possit fortiter tulisse dicit.

Martius nati obitũ fortiter tolerauit

OLI. Periclis fortitudo i tolerãda filioꝝ morte

PRinceps atheniẽsiũ pericles coronatus icedebat: & Iuppiter olympius appellabat: tãtũ licẽtiæ habuit uir ille: tantũ apud populũ gratiæ: nec miroꝝ: nã lacedæmonii agroꝝ populationibus fracti: q̃s Periclis & Sophoclis ductu passi fuerant: in annos. xxx. pacẽ pepigerũt: rupto deide intra. xv. annos fœdere cũ contẽptu deoꝝ hominũq; fines atticos populant̃: & ne ꝑdam potiusq̃ pugnã expetisse uiderent̃ hostes ad ꝑliũ ꝓuocãt: sed atheniẽses cõsilio Periclis ducis sapiẽtissimi: populatiõis iniuriã differũt i tẽpus ultionis supuacuãq; pugnã existimãtes cũ ulcisci hostẽ sine piculo possent: deide iteriectis diebus naues cõscendũt & nihil sentiẽtibus lacedæmoniis totam spartẽ depredãt̃: multoq; plura auferunt q̃ amiserant prorsus ut in comparatione damnorum longe plus fuerit ultio q̃ iniuria: clara qdem hæc Periclis expeditio habita: sed multo clarior priuatio patrimonii: qua contentus fuit: huius. n. agros in populatione intactos reliquerat hostes sperãtes se illi acquirere posse aut piculum ex inuidia: aut ꝓditionis suspitione infamiam: q; ante ꝓspiciẽs Pericles & futuroꝝ populo ꝑdixerat: & ad iuidiæ ipetũ declinandum agros ipsos dono reipu. dederat atq; ita unde periculum quæsitum fuerat: ibi maximã gloriam iuenit: nõ minorem uero ex iactura filioꝝ duoꝝ quos diebus quattuor amisit quoꝝ desiderium tam fortiter tulit ut coronatus more solito ad populum constanti uoce concitatus fuerit. ℣ Olympii Iouis cognomen: Nam uirtute sua meruit appellari Iuppiter olympius: res. n. maximas gessit: & humanos casus uirtute inferiores duxit.

OLI. Enophõtis ãt:xenophõ phus & dux
ísignis fuit grylli atheniẽsis fili⁹ hõ
x uerecũdus & ſpecioſus ſupra q̃ dici
poſſit moratuſq; & ꝓbus:atq; oĩb⁹
gratus:Socratis diſcipul⁹ & Plato æmul⁹ teſte
Geli.q li.viii.ca.iii.dicit q; xenophõ & Plato ſo
craticæ aṁẽitatis lumina certarí æmulariq; í
ter ſe exiſtiati ſũt:hic prius oĩum phõ⁹ ſcripſit
hiſtoriã: fuit.n.ut dixius dux ſtrẽnuus:ex ultis
babylõiæ finib⁹ exercitũ ꝺduxit icolumẽ aſpis
& difficilimis itĩeribus ꝓ ifeſtiſſimas gẽtes &
barbaras:huic igit ſacrificãti cũ nũciatũ eẽt:al
ter⁹ ex filiis maiorẽ natu in acie cecidiſſe nihil
motus ſacrificaꝝ ꝓſeueraverit:coronã tm̃ depo
ſuit:q̃ cognito mortis generẽ:q.ſ.fõtiter pugnã
do filius occubuiſſet:capiti ꝝpoſuit plus ex uir
tute filii delectatõis q̃ ex morte doloris cõcepiſ
Xeno- ſe ſignificãs.¶ Proxius a Pla.ſecũd⁹ a Platõe:cõ
phõtis ſtat.n.í ſocratica diſciplia primũ laudislocũ ob
cõſtan tiuiſſe platonẽ:ſecũdũ uero Xenophõtẽ:Plato
tia in eloq̃ntia ſupior: Xenophõ grauitate melior:q
morte &ipe multa ſermõis ſuauitate polluit:tãta ĩter
filii ſe æmulatõe certarũt:ut cũ uterq; multa ſcrip
ſerit:neuter nĩ alterius mẽtionẽ faciat ĩ opibus
ſuis ꝓceptorẽ tm̃ ĩ dialogis diſputãtẽ ĩtroducũt
¶ Apud mã.Nota ẽ hiſto.quõ auxiliãtib⁹ athe
niẽſibus thebãi duce epaminõda bellũ ídixere
lacedæmõiis:& apud leutras & mãtineã i ca.de
fõtitudie dixius fœliciter pugnatũ ẽ attĩ uicto
ria apꝺ mãtineã parta nõ oío fuit ĩcruẽta: mul
ti ex uictorib⁹ cecideꝝ ĩter quos dux ipe epami
nõdas & xenophõtis filius de quo nũc dixius.
THE. ¶ Fœlicis ac beatæ facũdiæ. Vetuſta exẽplaria
ſtatim habẽt gradus:ut ſit ꝓximus fœlicis ac
beatæ facundiæ gradus.

OLI. NEc Anaxagoras: Hic Glazominius
fuit egiſibulo pre natus anaximẽis
auditor phũs ſuo tpe ĩclytuſ:nã gla
Anaxa opib⁹:& aío clariſſimus q; prĩmõiũ
goræ oẽ ſuis ſpõte cõceſſit:& ſe ad reꝝ naturã ſpecu
forti- ládã cõferẽs rẽ oẽm priuatã & publicã neglexe
tudo ĩ rat:eratq; xx.ãno.a trãſitu xerſis: uixitq;.lxxii.
obitu hic cuidã dicẽti:q; ñ prĩæ ſibi cura eẽt:ĩmo ĩqt
nati ſũma mihi prĩæ cura ẽ: & digitũ extẽdebat in
cælũ ut illã uerã patriã eẽ oñderet:itẽ alteri filii
mortẽ nũciãti rñdit: ſciebã illũ ex me natũ eẽ
mortalẽ:pari rõne Cice.ĩ qõnib⁹ tuſculãis hũc
dicit cuidã ĩterrogãti an uellet ãte obitũ ĩ prĩã
reportari:rñdiſſe id nõ eẽ neceſſe q; undiq; ad
ĩferos tãtũdẽ uiæ eẽt hic accuſat⁹ q; ſolẽ cãdẽtẽ
laminã eẽ diceret q̃ſi falſos deos coleꝝt ab athe
niẽſibus ĩ carcere ueneno necatus ẽ.¶ Suppri
mẽd⁹:tacẽdus.¶ Has uo.laudat hãc aĩ cõſtãtiã
& fortitudinẽ cũ ĩ aliis tũ in phis cognita: q̃ op
timis ꝓceptis ĩbuti ſapienter oẽs caſus ferebãt
ſapiẽtius rñdebat de filioꝝ morte q̃ſiti qa ĩtel
ligerẽt a nã uitæ ſimul & iterit⁹ lege eẽ datã.

OLI. VNde te:Liber ſextus cuius capi
tulum primum eſt de pudici
tia q̃ laudando facit auditores
attentos:ordo autem eſt: o pu
dicitia unde in uocẽ &c.¶ Fir
mamentũ:quia pudicitia con-

De Xenophonte.

x Enophon ãt qꝺ ad ſocraticã diſciplinã attiet
ꝓximus a Platõe fœlicis ac beate facũdiæ: cũ
ſolẽne ſacrificiũ pageret e duob⁹ filiis maiorẽ natu no
mine Gryllũ apud Mãtineã ĩ ꝓlio cecidiſſe cognouit:
nec iõ iſtitutũ deoꝝ cultũ omittẽdũ putauit.Sed tãtũ
mõ coronã depõerẽ cõtẽtus fuit:q̃ ipſã ꝓcũctatus quo
nãmõ occidiſſet:ut audiuit fortiſſime pugnãtẽ iteriiſſe
capiti repoſuit:numia q̃bus ſacrificabat teſtatus:maio
rẽ ſe ex uirtute filii uoluptatẽ q̃ ex morte amaritudinẽ
ſentiꝝ.Alius remouiſſet hoſtiã abieciſſet altaria:lachry
mis reſpſa thura deieciſſet.Xenophõtis cor pia rligiõe
imobile ſtetit & aĩus ĩ ꝺſilio prudẽtiæ ſtabilis mãſit:ac
dolori ſuccũbere ipa clade q̃ nũciata erat triſti⁹ duxit.

De Anaxagora.

NEc Anaxagoras q̃dẽ ſupprimẽdus ẽ. Audita
nãq; morte filii nihil iqt mihi iexpectatũ:aut
nouũ nũcias.Ego.n.illũ ex me natũ ſciebã eẽ mortalẽ:
has uoces utiliſſimis ꝓceptis ibuta uirtus mittit: q̃s ſi
q̃s efficaciter auribus recepit non ignorabit ita liberos
eẽ ꝓcreãdos:ut mẽinerit iis a reꝝ natura & accipiendi
ſpũs:& reddẽdi eodẽ momẽto tpis legem dici: atq; ut
mori neminẽ ſolere q; nõ uixerit:ita nec uiuere aliq̃ẽ
quidem poſſe:qui non ſit moriturus.

Explicit Liber Quintus.

Valerii Maximi Liber. VI. De Pudicitia. Ca .I.

VNde te uiroꝝ pariter ac fœminaꝝ ꝓci
puũ firmamẽtũ pudicitia iuocẽ: tu.n.
priſca religiõe cõſecratos ueſtæ focos i
colis tu capitolinæ lunõis puluinaribus
icubas: tu palatii columen auguſtos pœnates ſanctiſ-

firmat decus uirorum & fœminarū. ℣ Prisca religione: qa ab Ascanio morem seruandi ignis æterni accepere Ro. nam uestales ꝑpetuā uirginitatē seruabāt. ℣ Tu capitoliæ. i. mōimoniū seruas icolumē: nā Iuno dicebaʒ ꝑesse cōiugiis. Vir. Iunōi āte oēs cui uincla iugalia curæ rursus & ꝑnuba Iuno. ℣ Tu palatii co. Hic apta nimis utiť adulatiōe cū Iuliā dicat fuisse pudicā: q̄ ipudicissimā fuisse cōstat: adeo ut cū similes ꝑi filios ꝑcrearet: oēsq; admirarēť q̄rēti bus ex ea multis qd ita filios ꝑi similes ꝑduceret: cū se multis subiicere respōderet solitā dicūt: nauis sum nisi plena uectorē nō admitto: de hac Iuue. cū tot abortiuis fœcūdā Iulia uuluā solueret: & patruo similes effūderet offas

simūq; Iuliæ genialem thorū assidua statiōe celebras. Tuo ꝑsidio puerilis ætatis isignia munita sunt. Tui nu minis respectu sincerus iuuētæ flos ꝑmāet: te custode matronalis stola cēseť. Ades igitur & cognosce q̄ fieri ipsa uoluisti.

De Lucretia.

DVx romanæ pudicitiæ Lucretia cuius uirilis aius maligno errore fortūæ muliebre corpus sortitus ē: a Sexto tarqni regis supbi filio ꝑuim stupꝝ pati coacta cū grauissimis uerbis iiuriā suā i cōcilio necessarioꝝ: deploraſſet: ferro se qđueste tectū atulerat iteremit: cāmq; tā aioso iteritu ipiū cōsulare ꝑ regio ꝑmutādi. P. R. ꝑbuit: atq; hāc illatā iniuriā nō tulit.

De Virginio uiro Plæbeio.

VIrginius plebæi generis sed p̄ricii uir spūs: ne ꝑbro cōtamiareť dom⁹ suā ꝑprio sāguini nō pepcit: nā cū Appius clau. decē uir filiæ eius uirgis stu

fuit át Iulia augusti cæsa. filia: & uxor Tyberii. ℣ Augustos: cæsariāos. ℣ Tui nu. re. flos: re uera ita ē: nā si duo iuuenes æq̄lis formæ fuerit: quoꝝ alter pudic⁹ alter ipudic⁹ extiterit: pudicus ille pulchritudis florē diutius seruabit: ipudicus uero prio quoq; tpe dēigrescet: qa libido corpus eneruat: & defectū reddit atq; dforme. ℣ Matrōalis stola: mīssamꝰlias uestis: nā matrōa diciť p̄icipis & senatorii hois uxor: nō át plebæia. ℣ Stola: Vestis quæ cōuenit fœminis: sicut toga uiris. Igiť quádoqdē es adeo p̄ciosa.

Iuliā pudicam simulat

DVx romāæ: Orta i castris iter potentes adolescētes cōtētiōe q̄dā de uxorum pudicitia: cū suá q̄sq; laudaret Collatius q cum his erat: nō uerbis opus ē dixit: id breui sciri posse q̄lis unaq̄q; foret: si sūptis eqs iuisserēt eas: id demū spectatissimū unicuiq; foret qđ inopiato uiri aduētū occurrit ꝑbato cōsilio citatis eqs oēs aduolát romā: ide collatiā: ubi lucretiā haud q̄q̄ ut regias nurus: q̄s i cōuiuio luxuq; cū æq̄libus uiderāt tps terētes: sed deditā lanæ iter lugubrātes ācillas i medio ædiū sedētē iueniūt: muliebris certamis laus pœnes Lucretiā fuit. Inuitatis comitibꝰ oībus a marito: Sextū tarq. mala libido lucretiæ stupráda capit: tū forma: tū spectata castitas icitat: paucis diebus iteriectis postq̄ redierūt i castra sextus tarqnius iscio collatino cū comite uno collatiā uenit: ubi exceptus benigne ab ignaris cōsilii: cū post cænā i hospitale cubiculum ductus eēt amore ardēs postq̄ satis tuta circa sospitiq; oēs uidebāť: stricto gladio ad dormiētē lucretiā uenit sinistraq; manu mulieris pectore oppsso: tace lucretia ingt Sextus tarq. sum: ferrū i manu est: morieris si emiseris uocē cū pauida e sōno mulier ꝑpe mortē iminētē uideret: tū tarqnius fateri amorē orare: miscere p̄cibus minas: uersare in oēs partes muliebrē aium: ubi obstinatā uidebat: & ne mortis qdē metu iclinari addidit ad metū dedecus: cum mortua iugulatū seruū nudū positum ait: ut i sordido adulterio necata dicať: quo terroꝝ cum uicisset obstinatā pudicitiā uelut uictrix libido ꝑfectusq; ide tarqnius ferox expugnato decore muliebri eēt. Lucretia mœsta tāto malo accitis q̄primū p̄e uiroq;: q cum singulis amicis ueniā in cubiculo sedēs lachrymabunda: q̄renti uiro satin saluæ res eēnt minime ingt: qd. n. salui mulieri eē pōt amissā pudicitia uestigia uiri alieni: collatinæ in lecto sunt tuo: ceterꝝ corpus est tm̄ uiolatū: aius ifons: mors testis: sed date dexteras fidēq; haud ipune adultero fore. Sextus ē tarqnius: q hostis ꝑ hospite priori nocte armatus mihi sibiq;: si uos uiri estis pestiferꝝ hic abstulit gaudium: dant ordie oēs fidem: cōsolanť ægrā animi: auertēdo noxā a coacta i auctorem delicti mētem peccare nō corpus: & unde cōsiliū abfuerit: culpā abesse: uos ingt uideritis: qd illi debeať: ego me & si peccato absoluo: supplicio non libero: nec ulla deinde ipudica lucretiæ exemplo uiuet cultrum quē sub ueste abditū habebat in corde defigit: ꝑlapsaq; i uulnus moribunda cecidit. Dionysius in hac historia multum dissentit a Liuio: nō. n. cōtentionem de uxoribus inter potentes in castris adolescentes ortā: nec sextū tarquinium ad id ipsum stuprādæ lucretiæ gra collatiā ueniſſe: ueluti furiosa q̄dam libidine agitatum: ut tradit Liuius: sed a patre collatiā missum ad q̄dā illic regia negocia ꝑagenda: hospitio deide a lucretia benigne susceptum: qppe regis filium: & uiri cognatum: erat aūt ex gēte tarquinia collatinus: igressum nocte cubiculum extorsisse ab obstiata lucretia stupri necessitatem: q̄ ne ifamis moreretur. Corpus eius libidini subiecit: orta deinde luce: cum ille abiisset: lucretiā dicit sumpto uehiculo romā ad patrē ꝑperasse: & ad eius genua ꝑuolutā suppliciter rogasse: ut quoscúq; posset amicos & cognatos q̄primū euocaret qbus accitis rem oēm exposuisse sibi deinde mortem ituliſſe quo facto Valerium in castra missum nūcium ad collatinum: q reaudita cum Iunio bruto romā ueniſſe: & de eiciendis regibus cōsilium iniisse dicit. ℣ Errore fortunæ: Videtur errasse fortuna q̄ tā uirilē aium fœmineo corpe icluserit: ac si diceret: si ei forte uirile corpus cōtigisset multo maiora facturus fuisset: in cōcilio necessarioꝝ: uiri collatini patris tricipitini: publii Valerii: & Iunii bruti. ℣ Causam ꝑmutādi iperium: Quia ꝑ huius stuprum exacti sunt reges: annui mgratus & cōsulare iperium factum: mutatusq; est reipublicæ status. De lucretia beatus Augustinus: si adultera: cur laudať: si pudica: cur occiditur.

OLI. Lucretiæ pudicitia

OLI.

VIrgini⁹ plebei: Fuit post aliquot ānos par i urbe nefas a libidie ortū: haud miꝰ fœdo euētu: q̄ q̄ ꝑ stupꝝ cædēq; Lucretiæ urbe regnoq; tarqnios expulerat: cū. n. a cōsulib⁹ a. x. uiros trāslatū eēt ipiū & decē uiris unū Appiū clau. plebeiæ uirgis stuprādæ libido uelut rabies q̄dā iceſſit: hæc lucii cuiusdā uirginii filia: & licinio tribūitio uiro despōsata erat q̄ appius amore isaniēs: p̄cio ac p̄ce spes pollicere adortus:

postq̃ oia pudore septa iuenit:ad crudelẽ supbiáq; uim aium cõuertit.M.Claudio cliẽti negociũ dedit:ut uirginẽ i seruitutẽ assereret:neq; cederet:secũdũ libertatẽ poscẽtib9 uidicias:hic ergo uirgini i fo3 ad lr̃a3 ludũ ueniẽti manũ iniecit:suã seruã e setua natã appellãs:cõcursu amico3 ad clamorẽ nutricis q̃ritiũ fidẽ iplorãtis facto liberat:in ius tñ rapit:ad appiiq; tribũal pducit:q ex eo cõposito puellã merito claudio poscẽti & seruã asserẽti suã adiudicauit:interea.P.numitorius puellæ auus & spõsus licinius iterueniũt:puellã a ui magisq̃ a iudicio tuẽt:lãq; graui sedi tiõe orta certamẽ istare uidebãt:tũ appius libertatis uidicias iudiciũq; puellæ i seq̃ntẽ diẽ datis spõsorib9 pnũciat.

Interea pr̃ p ppere accit e castris q audito filiæ piculo acceptoq; cõmeatu ad urbẽ pperat: filiæ ad tps adest:nã cũ Appius seq̃nti die i tribunal ascedisset:puellæq; uindicias secũdũ seruitutẽ decreuisset:tãta qdẽ uis amẽtiæ uerius q̃ amoris eius mẽtẽ puenerat:tũ Virginius i Appiũ manus itẽtas Licinio inqt appi nõ tibi filiã despõdi & ad nuptias nõ ad explẽdã tui corpis libidinẽ educaui:placet ne pecudũ ferarũq; ritu pmiscue i cõcubinis ruere:nõ passuros hoc ciues romãos spero cũq; tã ui ageret in puellã: iãq; decẽ uiri potẽtiæ resisti nõ possent Virginius ubi nihil usq̃ uidit auxilii penitẽtiã simulãs q̃so inqt appi:primũ ignosce patrio dolori: siqd iclemẽtius i te sum iuect9:deide sinas hic corã uirgie nutricẽ ppe clocinã ad tabernas:qbus tunc nouis erat nomẽ atq; ibi ab ianio cultro arte p hoc te inqt uno quo possũ filia i libertatẽ uẽdico:pectus deide puellæ trãsfixit:& spectãs ad tribunal.Te inqt appii tuũq; caput hoc sanguie cõsecro:deide se in castra,pripuit:hinc seditiõe factaq; plæbis secessiõe pr̃ibus.Coacti sunt decẽ uiri se abdicare mgr̃atu: creataq; ẽ tribũitia ptãs:& reddita plæbi sumptũ quoq; est de decẽ uiris suppliciũ p tribũos plæbis:hoc ãt factũ fuit ãno.lx.post libertatẽ iceptã:teste Cic.li. de fi.bo.& mal.p Probro:stupro atq; flagitio. De hac uirginia a patre cæsa Seneca i tragœdia q̃ dicit Octauia sic breuiter tradit:ultiq; tuos sũt bene manes uirgo dextera cæsa parentis:ut seruitium paterere graue: & improba ferret præmia uictrix dira libido.

Virginius filiã iteremit

OLI. Nec alio robore:Faunus saturninus pontii pedagogus eius filiam p dolum uitiauerat:Pontius id ubi cognouit & pedagogum & filiã pari pœna mulctauit: nã utrũq; necauit: maluitq; acerbũ filiæ funus prosequi q̃ turpes eius nuptias celebrare.p Sceleratum seruum: Perfidũ pedagogum qui filiæ uitium intulerat.

OLI. Menii crudelitas p filiæ pudor OLI. Vid.P.Menius: Menius acer pudicitiæ custos:liber& quẽ unice diligebat pp allatũ uel errore uel malitia filiæ iã nubili osculũ:nulla erroris habita rõne occidit.Voluit ut i ea ætate disceret filia tã rigido exẽplo castitatẽ eẽ seruãdã:adeo ut nõ solum corpus intactum:sed oscula quoq; illibata pferret ad uirum. p Errore ductus: Quod in teneris annis eã oscolari fortasse solitus fuisset:ea nũc cõsuetudie deceptus simplex oscultum puellæ dedisset.p Illibatã:Virginitatem intactã & inuiolatã:uidelicet integram.

Vintus Fabius seruiliãus:Hic oĩbus honoribus emeritis in cẽsura seueriss̃imus:hic cũ suspectã haberet filii pudicitiã illũ occidit:deide rubore quodã cõfusus qã tã flagitiosum filium habuisset:ex urbe discedẽs uolũtariũ sibi exiliũ iduxit:ita ut post hoc factum amico3 cõspectu fugiẽs in urbẽ redire noluerit. p Splẽdidiss̃ime:Cũ sũma laude & gloria.p Cõsumatis:Emeritis:nã oĩbus honoribus pfũctus fuerat.

OLI. Icerẽ cẽsorium:Attilius faliscus a pueritia seruus ab hero coactus est fieri meritorius: & facere i tenera ætate es corpe q̃stum:postea uero in libertatẽ assertus cum uxorẽ duxisset & ex ea filiã suscepisset:ubi primũ cognouit stuprũ admisisse:eã occidit:mi3 pfecto q, q fuisset turpitudini semp assuetus turpitudinẽ i filia nõ pateret.p Quã sanctã igit:Intendit argumẽtũ si ministri libidinis inqt:tã seueri uiolatæ pudicitiæ extiterũt q̃les cæteros fuisse existiam9.p Instit̃ores li.Viles libidis negociatores:q̃lis fuerat phyliscus,

prũ ptãtis uirib9 fretus ptiacius expeteret deductã i forũ puellã occidit:pudicæq; iterẽptor q̃ corruptæ pr̃ eẽ maluit.

De Pontio Aufidiano.

Nec alio robor aĩ pditus fuit Põtius aufidian9 æques romãus:q postq̃ cõperit filiæ suæ uirgitatẽ a pedagogo pditã Faunio saturnino: nõ cõtẽtus sceleratũ seruũ affecisse supplicio ẽt ipsã puellã necauit:ita ne turpes eius nuptias celebraret acerbas exequias duxit.

De Publ.Menio.

Vid. P. Meniusq; seue3 pudicitiæ custodẽ egit:in libertũ nãq; gratũ admodũ sibi aiaduertit:qa eũ nubilis iã ætatis filiæ suæ osculũ dedisse cognouerat:cũ pr̃serti nõ libidine sed errore lapsus uideri posset. Cæte3 amaritudine pœnæ teneris adhuc puellæ sensibus castitatis disciplinã ingenerari magni æstiauit.Eiq; tã tristi exẽplo pcepit: ut nõ solũ uirgitatẽ illibatã:sed ẽt oscula ad uir3 sincera pferret.

De Q uin.Fa.Maxi.Ser.

Vintus uero Fabius Maxi. seruilianus: honoribus quos splẽdidiss̃ime gesserat cẽsuræ gratuitate cõsumatis:exegit pœnas a filio dubiæ castitatis & pũnito pepẽdit:uolũtario secessu cõspectũ pr̃iæ uitando.

De Publio Attilio Philisco.

Dicerẽ censoriũ uir3 nimis acerbũ extitisse: nisi P.Attiliũ philiscũ i pueritia corpe q̃stũ ab domio facere coactũ:tã seuerũ postea pr̃em cernerẽ.Filiã.n.suã eo qd stupri se crie coinq̃nauerat iteremit.Quã sanctã igit in ciuitate nr̃a pudicitiã fuisse extimare debemus:in qua ẽt instit̃ores libidinis tam seueros eius uindices euasisse animaduertimus.

SEquit excellētis nois M. Claudi⁹ Marcellus hic ille marcellus ē q cæso uiridomaro gallo⁹ duce optia spolia reportauit: q prius Hānibalē apud Nolā uici posse docuit: q syracusas ī sicilia mūitissimā urbē expugnauit: q multa atq; p̄clara ꝑ rep. gessit: cū igit cōpisset, Cn. Scātiniū capitolinū tri. plē. de stupro cōpellasse filiū suū adolescētulū ægregia forma: sed pudicitia atq; modestia magis īgenuū: dié illi dixit ad populū: ná puer uni resistēdo scelerato tribūo nihil ꝑficere posse uideret: rē ad patrē detulit. Accusatus igit tribunus beneficio magistratus se primū tueri cōatus ē: cū diceret cogi nō posse q; tribunitiā ptātē haberet: tribuno rūq; auxiliū iplorauit: quo⁹ nullo ītercedēte dānatus in illo iudicio nullus est testis adhibitus p̄ter ipm adolescentem q ꝑductus & a iudicibus īterrogatus cum īgenuo pudore deterritus nō auderet obsceniss̄imā rem īdicare uultum in terra defixū tacitus pseuerāter tenuit: qđ ubi uiderūt iudices nihil ulterius ingrēdū eē existimātes Scantiniū dānauerunt, ꝙ Sacrosanctā ptātem: tribunitiā ptātem q̄ sacrosancta iō dicebat: qa lex erat q tribunū uiolasset eius caput sacrū foret, ꝙ Vno te. Puero ipo marcelli filio, ꝙ In ultionē suā: in tribuni dānationem.

OLI.

Scantinii dānatio

De. M. Claudio Marcello ædile Curuli & filio suo.

SEquit excellētis nois ac mēorabilis facti exē plū. M. Clau. Mar. Aedilis curulis. Cn. Scantinio capitolio tri. pl. diē ad populū dixit q; filiū suū de stupro appellasset: eoq; asseuerante se cogi nō posse: ut adessent: qa sacrosāctā ptātē haberet: & ob id tribunitiū auxiliū iplorāte: totū collegiū tribunoꝝ negauit se ītercedere quo minus pudicitiæ q̄stio p̄ageret: citatus itaq; Scātinius reus uno teste q tētatus erat dānat⁹ ē: cōstat iuuenē ꝑductū i rostra: defixo i terrā uultu pseuerāter tacuisse: uerecūdoq; silētio plurimū i ultionē suā ualuisse.

De Metello Celere.

METellus quoq; celer stuprosæ mētis acer punitor extitit. Cn. Sergio syllo ꝑmissoꝝ mri familiæ nummoꝝ gra: dié ad populū dicendo eumq; hoc uno crimie dānādo: nō. n. factum tunc: sed animus in quæstione deductus est. plusq; uoluisse peccare co uuit: quam non peccasse profuit.

De Tito Veturio filio Veturii.

OLI.

ONciōis hæc illa curiæ grauitas. T. Veturius filius eius Veturii q ī cōsulatu suo sānitibus ob turpiter ictū fœdus deditus fuerat: quū ꝑ domesticā ruinā & graue æs alienū. C. Plocio nexū se dare adolescētulus admodū coactus eēt: seruilibus ab eo uerberibus: qa stuprū pati noluerat affectus: q̄rela ad cōsules detulit: qbus ac de re certior factus senatus Plocium in carcerē duci iussit: in q̄licunq;. n. statu positā romano sanguini pudicitiā eē tutam uoluit. Et quid mirum si hoc uniuersi. P. C. Censuerunt.

METellus quoq; Cn. Sergius nūmos mri familias ꝑmiserat tentās illi⁹ aium p̄cio ne mota sibi morē gere ret: matrona rem detulit ad magistratū ille Sergiū q; pecuniā ꝑmisisset fœmina corrupturus iudicio dānauit: nō. n. factum sed uolūtas punita ē: nā q semel aio suo mechatus fuerit peccauit, ꝙ Stuprosæ mētis: Libidinosæ uolūtatis, ꝙ Sed aius: uidebāt. n. illi nō defuisse uolūtatē: sed facultatē: reū igit fecit illū uoluntas: nō peccatū: plusq; illi nocuit uoluisse peccare: q̄ ꝑfuit nō peccasse: uel nō potuisse.

OLI.

ONciōis hæc illa curiæ. T. ueturius filius eius: Cū ꝑpter lōgū & difficile bellū samnitiū sæpius tributū ciuitati eēt īperatū: exhausta tādē ciuitas ærea fœneratoribus sumere cogebat: q uero grauiori ære astricti fœnus soluere nō poterāt nexi fœneratoribus dabant: qbus tāto tpe seruirēt: donec debitū oē psoluissent. Inter hos igit datus est Veturius nobilis adolescens cōsularis uiri filius quē Caius Plocius fœnerator cui nexus datus fuerat cū ui stuprare uolo isset: ac ille ptinacissime recusasset eū uerberibus mulctauit: sceleratus homo q; eius libidini obtēperare noluisset: hic igit adolescēs uere nobilis in foꝝ ꝑripuit Plociū accusauit: quem senatus dānatū in carcerē conici iussit. In hac historia Vale. Dissentit a Liuio: nō. n. Veturiū: sed Publiū quēdā nexū datū: nec. C. Plocio: sed. L. Papyrio fœneratori fuisse dicit. Idq; factū eē ante deditionē caudinā. Mutatū. n. dicit eē ius ob unius fœneratoris libidinē & crudelitatē īsignē. L. Papyrius is fuit: cui cū senat⁹ cōsulto publius ob æs alienū p̄rnū nexus datus eēt q̄ forma ætasq; misericordiā elicere poterāt ad libidinē & contumeliā aium accēderūt: ut floré ætatis eius fructū aduēticiū crederet datū: prio pellicere adolescētē sermone īcesto est conatus: deide postq̄ aspnabant flagitiū aures: minis territare atq; idēptidē admonere fortunæ suæ postremo cū īgenuitatis magis q̄ p̄sentis cōditionis memorē uideret: nudari iubet uerberaq; afferri: qbus laceratus iuuenis cū se in publicū ꝑripuisset: libidinē crudelitatēq; cōquerēs fœneratoris īgens uis hoīum cū ætatis miseratiōe atq; īdignitate iniuriæ accēsa suæ cōditiōis liberūq; suoꝝ respectu i foꝝ atq; ide agmine facto ad curiā cōcurrit. Et cū cōsules tumultu repētino coacti senatū uocarēt. Introeūtibus i curiā p̄ribus laceratū uirgis tergū ꝑcūbētis ad singuloꝝ pedes ostēdebāt. Victū eo die ob īpotentē iniuriā unius īgens uinculum fidei iussiq; cōsules ferre ad populum: nequis nisi qui noxiam meruisset: donec pœnam lueret: in compedibus: aut in neruo teneretur pecuniæ creditæ bona debitoris non corpus obnoxium esse. Itaq; nexu soluti cautumq; in posterum ne necterentur, ꝙ Ob turpiter ictum fœdus: Nota est historia quomodo apud furculas claudinas clausi & obsessi fuere Ro. a Samnitibus. T. Veturio: Caluino: & Spurio Posthumio consulibus: & sub iugum missi icto fœdere cum hostibus quod populus Romanus non probauit nec accepit; Sed auctores fœderis turpis deditionis dedendos hostibus censuit:

Veturius ineū q se de stupro interpellauerat

ut populus religiõe ſolueret. ℣ Domeſticam ruinã: Quia res familiaris perierat pater grandi ære alieno aſtrictus erat qđ cũ ſoluere nõ poſſet filius fœneratori in ſeruitutẽ dari paſſus eſt: q̃diu debitum ſeruitute ꝓſolueret.

OLI. Cornelii mors ꝓ uiolato adoleſcentis pudor

CAius Feſceninus: Feſceninus triũuir Corneliũ ſtrẽnuũ militẽ q̃ multa ꝓ rep. fortiter geſſerat in uicula cõiecerat: q̃ cũ ĩgenuo adoleſcẽte ſtuprũ cõmiſiſſet: ille factũ nõ negabat: ſed facti excuſationẽ afferebat: q̃ ille adoleſcens publice q̃ſtum ex corpe facere cõſueuiſſet: idq̃ datis ſpõſoribus ſe ꝓbaturũ affirmabat: & ꝓpterea nõ id ſibi fraudi eẽ debere. Imploratoq̃ fruſtra tribunoꝝ auxilio q̃ nemo iterce/dere uoluit ĩ carcerẽ mori coactus ẽ. ℣ Triũuiri: Triũuiri prĩo libris tãtũ ſybillinis ꝑfuerũt: poſtea creati ſunt in deducẽdis colonis: poſtremo in ſumẽdo ſupplicĩis de dãnatis & tãtũ dicebãt triũuiri reꝝ capitaliũ. ℣ Cõmertiũ: Cõſuetudinẽ ꝓprie cõmertiũ dr̃ cõmutatio mercis: ponit tamẽ ꝓ cõmutatiõe cuiuſcũq̃ rei: ut cõmertiũ litteraꝝ cõmertiũ linguæ. Liuius de Numa loquẽs quo linguæ cõmertio dixit & ponit ꝓ cõſuetudie ut hoc loco. ℣ Domeſticas & delitias: ut ꝓ rebus bene geſtis cõcederet domi turpiter uiuere: ut ſupra dixit: qđ ꝓdeſt foris eſſe ſtrenuum ſi domi male uixeris.

De. C. Feſcenino Triumuiro.

CAius Feſceninus triũuir capitalis: Corneliũ fortiſſime militiæ ſtipẽdia emeritum uirtutiſq̃ noie. q̃ter honor̃ primipili ab ĩperatoribus donatũ: qđ cũ ĩgenuo adoleſcẽtulo ſtupri cõmercium habuiſſet pub. uinculis onerauit: a quo appellati tribuni: cũ de ſtupro nihil negaret: ſed ſpõſionẽ ſe facere paratũ diceret: q̃ adoleſcẽs ille palã atq̃ apte corpe quæſtum factitaſſet: itercẽſſionẽ ſuã ĩterponere nolue runt. Itaq̃ Cornelius in carcere mori coactus ẽ: nõ putarunt. n. trib. ple. rẽpu. noſtrã cũ fortibus uiris paciſci oportere: ut externis ꝑiculis dõeſticas delitias emerẽt.

OLI.

IBidinoſi cẽturiõis: hic notat̃ cornicullariũ ſignificare eũ q̃ ĩ cornu militares excubias facit: ut q̃dã uolunt ſed fallunt̃ ſine dubio: nã accẽſus nomen erat ordinis & ꝓmotiõis ĩ militĩs: ut nũc dicit̃ prĩceps uel cõmẽtarienſis aut cornicularius. Aſconius ita refert: Accẽſi dicebãt attributi decuriõibus hoc eſt miniſtri eoꝝ q̃ſi ad cenſum additi: quos nũc cõmẽtariẽſes & cornicularios appellãt. Sed q̃ huiꝰ rei rõnẽ nullã affert ſunt q̃ cenſent cõmẽtariẽſes dictos q̃ cõmiſcerent̃ hoc eſt fingerẽt aliq̃d: q̃ tãq̃ miniſtri erãt cornicularios aũt eo q̃ una cũ ſuis decurionibus in cornibus acierum ſtatuebant̃. ℣ Centurionis: Feſcinini de quo ſupra diximus.

De Trib. Plæbis ſiue. P. R.

IBidinoſi Centurionis ſupplicium. M. Lectorii mẽgi tribuni militaris æque ſimilis fœdus exitus ſequitur: Cui Cõminius trib. plæ. diem ad populum dixit qđ̃ cornicularium ſuum ſtupri cã appellaſſet. Nec ſuſtinuit eius rei ſniam lectorius ſed ipſe ante iudicii tp̃s ſe fuga prius: deide ẽt morte puniuit. Naturæ modum expleuerat fato tamẽ ſunctus uniuerſæ plæbis ſnia crie ĩpudicitiæ dãnatus eſt. Signa illum militaria ſacratæ aq̃læ: & certiſſima romani ĩperii cuſtos ſeuera caſtroꝝ diſciplia: ad iferos uſq̃ perſecuta eſt. Quoniã cuius uirtutis magiſter eſſe debuerat ſanctitatis corruptor tentabat exiſtere.

OLI. Cluſii mors ꝓ Plotio ſtuprũ inferre uolebat

HOc monuit. C. Mariũ: Hoc legit̃ in uita Marii: Cice. quoq̃ in oꝛone ꝓ Milone: huius exẽpli mẽtionẽ facit. Cũ Cluſius. C. Plociũ ſtuprare uoluiſſet tãtæ obſcænitatis ita cõmotus Plocius cluſiũ occidit. Dutus eſt in iudiciũ plocis: tũ ꝓtor erat Marius: q̃ Cluſiũ nepotẽ ſuũ iure cæſum ꝓnunciauit. Plutar. dicit Marii nepotẽ. C. Luciũ fuiſſe noſatũ adoleſcẽtẽ uero Treboniũ quẽ Marius cognita cã nõ ſolũ abſoluit: ſed admiratiõe uirtutis ĩſuper coronauit: tanq̃ pulcherrimum illis tẽporibus factnus ædidiſſet. Cicero in millonianam pudicitiam inquit cũ eriperet militi tribunus militaris in exercitu. C. Marii: propinquus eius imperatoris. ĩterfectus eſt ab eo cui uim afferebat: facere enim ꝓbus adoleſcens ꝑiculoſe q̃ perpeti turpiter maluit: atq̃ hũc ille ſũmus uir ſcelere ſolutũ ꝑiculo liberauit. ℣ Manipulario: Qui ſub eodem manipulo cum aliis militabat.

De. C. Mario.

HOc monuit. C. Mariũ ĩperatorẽ: tum cũ Cluſium ſororis ſuæ filium tribunũ militũ a. C. Plocio manipulario milite iure cæſum ꝓnũciauit: quia eum de ſtupro compellare auſus fuerat.

OLI.

SEd ut eos quoq̃ q̃ in uidicãda pudicitia dolore ſuo ꝓ publica lege uſi ſunt ſtrictim ꝓcurrã: Sempronius muſca. C. Gallum dep̃henſum in adulterio flagellis cecidit. C. Memmius. L. Octauium ſimiliter dep̃hẽſum neruis cõtudit. Carbo Acienus a Bibieno: itẽ Pontius a. P. Crinio dep̃henſi caſtrati ſunt. Cn. ẽt Furius Brocum quẽ dep̃henderat familiæ ſtuprandum obiecit: quibus iræ ſuæ indulſiſſe fraudi non fuit.

THE.

℔ Neruis: antiq codices habẽt pernis: ut ĩtelligas calcibus. ℣ Furius brocũ: locus ẽ anceps. Aliquot. n. uetuſta exẽplaria cõtrauerſum ſcribũt: Furium brocus: ut a broco Furius ĩ adulterio dep̃nſus caſtratuſq̃ uideat̃.

ATq; ut externis: Hyppo græca mulier quibus parentibus ícertum eſt: forma p̃cellens capta a nautis cũ pudicitiam ſuam periclitari ſenſiſſet noctu ſe p̃cipitem dedit in undas moriq; pudica q̃ ípudica uiuere maluit: cadauer eius eiectum ab undis græci in erythreo littore haud ꝓcul ab undis ſepulchro cõdiderunt: & ad hãc uſq; ætatẽ eius ſanctitas & pudicitia æterna memoria celebrat. ¶ Erythreo: Mari rubro: nam ἐρυθρὸν rubrum dicit. ¶ Aeternæ traditam memoriæ: Quia in hiſtoriis celebrat. OLI. Hippo mors

¶ Erythræo: Manuſcripti codices habẽt: Entreo littori appulſum. Ianus exiſtiabat Aenio caſtigãdũ nec Hyppo ſed Archo legebat: Herodici theſſalo; longe pricipis ea filia fuit uxor Paridis q̃ ſe p̃cipitẽ dedit ĩ mare ne ſua pudicitia Philippo Demetrii filio macedonũ regi: ludibrio foret hiſtoriã refert belli macedonici. x. Liui. aliter q̃ Vale. græcos & alios ſecutus ẽ auctores. ¶ Aenio: Nã res ad Aenum geſta ut Liuius etiam tradit. THE.

Externa de Hyppo fœmina græca.

ATq; ut domeſticis externa ſubnectã: græca fœmia noie Hyppo cũ hoſtiũ claſſe eẽt excepta: ĩ mare ſe ut pudicitiã morte tueret abiecit: cuius corpus erythræo littori appulſum ꝓxima nudis humus ſepulturæ mãdatũ ad hoc tẽpus tumulo cõtegit: ſãctitatis uero gloriã æternæ traditã mẽoriæ græcia laudibus ſuis celebrãdo quottidie florẽtiorẽ effecit.

De Ortiagontis uxore Reguli.

VEhementius hoc: illud cõſideratius exemplũ pudicitiæ. Exercitu & copiis gallo græcoq; a Cn. Mãlio cõſule ĩ olympo mõte ex parte deletis ex parte captis: Ortiagõtis reguli uxor miræ pulchritudinis a cẽturiõe cui cuſtodienda tradita erat ſtuprũ pati coacta: poſtq̃ uentũ eſt ĩ eũ locũ: in quẽ iuſſu cõſulis centurio miſſo nũcio neceſſarios mulieris p̃ciũ quo eã redimerent afferre iuſſerat: auq; ex pẽdente centuriõe & in eius põdus aio oculiſq; intẽto: gallo græcis lingua gentis ſuæ ĩpetrauit: ut eũ occiderent: interfecti deinde caput abſciſum manibus retinens ad cõiugem uenit: abiectoq; ante pedes eius & iniuriæ & ultiõis ſuæ ordinem expoſuit. Huius fœminæ qd aliud qſq̃ q̃ corpus in ptãtem hoſtiũ ueniſſe dicat: nãq; aius neq; uinci nec pudicitia capi potuit. OLI.

De Vxoribus Teutonicorum.

TEutonum uero cõiuges Mariũ uictorem orarunt: ut ab eo uirginibus ueſtalibus dono mitterentur: affirmantes æque ſe atq; illas uirilis concubitus expartes futuras: eaq; re non impetrata: laqueis ſibi nocte proxima ſpiritum eripuerunt: Dii excluſi & Gallia & Hiſpania cum in Italiam remigrarent terram ad habitandum a ſenatu Populoq; Romano: petierunt qua negata quod nequiuerunt præcibus: armis petere conſtituunt: ſed eorum primum impetum Syllanus ſuſtinere non potuit: nec ſecundũ Manilius: nec tertium Cæpio: omnes fugati exutiq; caſtris ſunt: actumq; fuiſſet de imperio Romano: niſi Marius illo ſæculo contigiſſet: qui non auſus cõgredi ſtatim militem tenuit in caſtris donec ĩuicta rabies: & impetus quem pro uirtute barbari habent conſeneſcere: quo facto illos facile ſuperauit. Nam cum tripartito agmine illi per alpes ferrentur. Marius mira celeritate occupatis compendiis præuenit hoſtem: prioreſq; Teutonas aggreſſus eſt: cum quibus tanto ardore pugnatum eſt: ut ea cædes hoſtium magis fuerit q̃ pugna & victor. Ro. & cruento flumine non plus aquæ biberit q̃ ſanguinis ſublatis funditus teutonicis in cymbros conuertit: ſed nõ minor cum uxoribus illoq; pugna cum ipſis fuit: cum obiectis undiq; plauſtris atq; carpentis alte de ſuper q̃ſi de turribus lanceis contiſq; pugnarẽt: perinde plus ſpecioſa mors eaq; fuit q̃ pugna nam cum miſſa ad Marium legatione libertatem ac ſacerdotium non impetraſſent. Nam ſe ut ueſtales uirgines pudicitiam perpetuo ſeruaturas profitebantur ſuffocatis eliſiſq; paſſim infantibus ſuis: aut mutuis cõcidere uulneribus aut uinculo e crinibus ſuis facto ab arboribus iugiſq; clauſtrorum pependerunt. Virilem dixerim non muliebrem hunc animum fuiſſe. Qualem ſi earum uiri de ſe præſtitiſſent nunquam Marius de illis triumpha-

VEhemẽtius hoc: gallo græci reliqæ fuerũt exercitus Brẽni ducis qui cũ delata græcia ĩ oriẽtẽ duceret exercitũ ĩ media Aſia cõſedit: & ꝓmixta lingua utraq; gallica & græca gallo græci appellati ſunt: hi ãt dicebãt ĩter auxilia regis Antiochi fuiſſe: & Cn. Mãili⁹ affirmauit a ſe uictos eẽ: nã ut lingua mixti molliori ſunt: ita quoq; molliores facti & ĩde uicti & fugati: ſed Ortiagõtis uxor capta & cuidã cẽturiõi tradita in cuſtodiã cũ pp eximiã pulchritudinẽ p uim eam ſtupraſſet occaſiõe ultiõis expectata: uiolentiã ſuã fortiter ulta ẽ. Fronti. Ortiagõtis inq̃t regis uxor a cẽturiõe ſtuprũ paſſa memorabili exẽplo cuſtodiã euaſit: reuulſũq; militis caput ad maritũ ſuũ detulit. Pli. de uiris ill. ĩter captiuos inq̃t uxor regis Ortiagõtis cẽturiõi cuidã in cuſtodia data ẽ: a quo ui ſtuprata de ĩiuria tacuit & poſt ĩpetrata redẽptiõe marito adultero; iterficiẽdũ tradidit. ¶ Vehemẽti⁹: qa mori uoluit. ¶ Cõſideratius: Quia expectauit occaſionẽ uindictæ. ¶ In eũ locũ: locus deputatus fuerat quo eius neceſſarii ad redimendã uenirẽt. ¶ Huius fœminæ qd aliud: Si qs diligẽter ĩſpexerit: q̃to animi robore ulta ſit pudicitiã ſuã Ortiagõtis facile intelliget corpus non animum capi: nec pudicitiam uiolari potuiſſe. OLI. THE.

¶ Ortiagõtis: lege Plu. de claris mulieribus & Liuiũ de bello mace. li. viii. q̃is iſcitia librarii poſt tot ẽt cenſuras Orgiſgontis nomen uniuerſe ſcriptũ eſt.

TEutonicoq; uero: Cymbri: teutoni ſenones: ab extremis galliæ ꝓfugi cum terras eorum inundaſſet ocea nus nouas ſedes toto orbe q̃rebant petierunt qua negata quod nequiuerunt præcibus: armis petere conſtituunt: ſed eorum primum impetum Syllanus ſuſtinere non potuit: nec ſecundũ Manilius: nec tertium Cæpio: omnes fugati exutiq; caſtris ſunt: actumq; fuiſſet de imperio Romano: niſi Marius illo ſæculo contigiſſet: qui non auſus cõgredi ſtatim militem tenuit in caſtris donec ĩuicta rabies: & impetus quem pro uirtute barbari habent conſeneſcere: quo facto illos facile ſuperauit. Nam cum tripartito agmine illi per alpes ferrentur. Marius mira celeritate occupatis compendiis præuenit hoſtem: prioreſq; Teutonas aggreſſus eſt: cum quibus tanto ardore pugnatum eſt: ut ea cædes hoſtium magis fuerit q̃ pugna & victor. Ro. & cruento flumine non plus aquæ biberit q̃ ſanguinis ſublatis funditus teutonicis in cymbros conuertit: ſed nõ minor cum uxoribus illoq; pugna cum ipſis fuit: cum obiectis undiq; plauſtris atq; carpentis alte de ſuper q̃ſi de turribus lanceis contiſq; pugnarẽt: perinde plus ſpecioſa mors eaq; fuit q̃ pugna nam cum miſſa ad Marium legatione libertatem ac ſacerdotium non impetraſſent. Nam ſe ut ueſtales uirgines pudicitiam perpetuo ſeruaturas profitebantur ſuffocatis eliſiſq; paſſim infantibus ſuis: aut mutuis cõcidere uulneribus aut uinculo e crinibus ſuis facto ab arboribus iugiſq; clauſtrorum pependerunt. Virilem dixerim non muliebrem hunc animum fuiſſe. Qualem ſi earum uiri de ſe præſtitiſſent nunquam Marius de illis triumpha- OLI. Ortiagontis uxor

re potuisset. Teutonicoꝝ: Florus dicit cymbroꝝ fuisse uxores & nõ teutonicoꝝ. Plutar. quoq; in uita Marii itidẽ dicit fuisse Cymbroꝝ nõ teutonicoꝝ sed aliter tradit historia: nã mulieres iquit q̃ ad currus magno aio astabant fugiẽtes neci tradebãt: q̃dã uiros: q̃dã fratres: q̃dã parẽtes & filios: ifãtes mãib9 suffocãtes sub curribꝰ deiciebãt: seipsos ãt gladio iugulabãt: fama unã e sumitate ꝓpugnaculi suspẽsam ligatis laqueo pedibus utrinq; pependisse.

OLI. Libertas dictoꝝ factorumq; OLI.

LIbertatẽ aũt: Dicturus de libertate loq̃ndi piter & agẽdi dicit eã nõ eẽ affectãdã: sed si se nobis obtulerit nõ eẽ respuenda. ℣ Spũs: Magni aĩ qa libertas dicendi a magno aio ꝓficiscit. ℣ Inter uirtutem: Si nimia fuerit. ℣ Et uiciũ: Si minima. ℣ Nra fide: Quia historici ꝓpriũ est fideliter osum narrare. ℣ Propria æstimatiõe: ut sicut est ita æstimemus.

PRiuerno capto. C. Plaucius subegerat totũ latiũ & p̃cipue priuernates q rebellauerãt: sumptoq; de auctoribꝰ supplicio de reliqs cõsultabat ĩ senatu: & cũ ipa res p se ãceps eẽt: put cuiusq; ĩgeniũ eẽt atrocius mitiusue suadẽtibus: tamẽ incertiora oĩa fecit unus ex priuernatibus legatis: magis cõditiõis in q̃ natus eẽt q̃ p̃sentis necessitatis memor: q ĩterrogatꝰ a quodã tristioris sniæ auctore q̃ pœnã meritos priuernates cẽseret eã iqt q̃ merent q se libertate dignos eẽ censent: cuius cũ feroci respõso ifestiores factos uideret consul eos q priuernatiũ cãm ipugnabant: ut ipse benigna ĩterrogatõe mitius respõsum eliceret: qd si pœnã iquit remittimus uobis: q̃lẽ nos pacẽ uobiscũ habituros sperem9? si bonã iquit dederitis & fidelẽ ꝓpetuã: si malã haud diuturnã: tũ uero minari: nec id ãbigue priuernatẽ q̃dã dicebãt & illis uocibus ad rebellãdum ĩcitari populos pacatos: pars melior senatus ad meliora respõsa traher & elicere uiri liberi uocẽ auditã: ac credi posse ullũ populũ: aut hoiem deniq; in ea cõditiõe cuius eũ pœnitreat diutius q̃ necesse sit mãsuꝝ: ibi pacẽ eẽ fidã ubi uoluntarii pacati sunt: neq; eo loco ubi seruitutẽ eẽ uelint fidẽ sperãdam eẽ: in hãc sniam maxie cõsul ipe ĩclinauit aios idẽptidẽ ad principes sniaꝝ cõsulares uti exaudiri posset a pluribus; dicẽdo eos: demũ q nihil p̃ter q̃ de libertate cogitãt dignos eẽ q romani fiãt. Itaq; & in senatu cãm optiuere & ex auctoritate patrũ latũ ẽ ad populũ ut priuernatibus ciuitas daret. ℣ Ancipiti casu: Dubia fortũa qa alii pdendos: alii seruãdos eẽ iudicabãt & qa ro. uictores illis erãt ĩsensi. ℣ Arma sumpserãt: Hoc dicit ut maiorem ostendat illoꝝ fuisse libertatem. ℣ Regressum: Emendationem.

OLI. L. Philippus coss. Drusiana seditio

IVcius uero Philippus: Drusiana seditio grauis & pniciosa ꝓpe ad ĩteritum impii ꝓcessit. Drusus n. nõ tribunatus mõ uiribus sed ipsius ẽt senatus auctoritate: totiusq; Italiæ cõsensu gracchanas leges asserere cõatus: dum aliud captat ex alio tãtũ cõflauit incẽdium: ut ne pria illius flãma posset sustineri. Seruilius Cæpio eq̃strẽ ordinẽ: Liuius drusus senatoriũ tuẽdũ. suscepterãt: nã tũ eqtes tãtũ opibus ualebãt ut ĩterceptis uectigalibus depeculareñ suo more rẽp. senatus exilio Metelli dãnatiõe Rutilii debilitatus oẽ decus maiestatis amiserat: nã iudicia a senatu ad eqtes trãslata fuerãt. Signa igiẽ & aqlæ & uexilla in foro tãq̃ in castris posita & in una urbe q̃si in binis castris dissidẽbañ: prior Cæpio in senatũ ĩpetu facto reos ambitus Scaurũ & Philippũ p̃cipes nobilitatis elegit: his ut motibus resisteret Drusus plæbẽ ad se gracchanis legibus: eisdẽ socios ad plæbem spe ciuitatis erexit: extat uox ipsius nihil se ad largitionẽ ulli reliqsse: nisi siqs aut cœnũ diuidere uellet aut cœlũ: cum igiẽ Philippus grauiter ĩuectus eẽt in senatu: q̃ Druso pernitiosas leges ꝓmulganti non resisteret: eo usq; ꝓgressus est: ut diceret sibi

melius q; hunc animũ uiris earum in acie non dederunt. Nam si mulieꝝ suaꝝ uirtutem immitari uoluissent: in certa teutonicæ uictoriæ tropæa reddidissent.

Q uæ libere dicta aut facta sunt. Cap. II.

LIbertatẽ aũt uehemẽtis spiritus: dictis pariter & factis testatã ut nõ iuitauerim: ita ultro ueniẽtẽ non excluseri: q̃ ĩter uirtutẽ uitiũq; posita si salubri mõ se tẽpauerit laudẽ si quo nõ debuit ꝓfuderit reꝓhẽsionẽ meret ac uulgi sic auribus gratior: q̃ sapiẽtissimi cuiusq; aio ꝓbabilior est: utpote frequẽtius aliena uenia: q̃ sua ꝓuidentia tuta: sed qa humanæ uitæ partes p̃seq; ꝓpositum est: nra fide: extimatiõe ꝓpria referat.

De quodam principe priuernatum.

PRiuerno capto ĩterfectisq; q id oppidũ ad rebellãdũ ĩcitauerãt: senatus ĩdignatõe accẽsus cõsilium agitabat: qd nã sibi de reliqs quoq; priuernatibus eẽt faciẽdũ: Ancipiti igiẽ casu salus eoꝝ fluctuabat eodẽ tpe & uictoribus & iratis subiecta: cæteꝝ cum auxiliũ unicũ in p̃cibus restare aiaduerterẽt igenui & italici sanguis obliuisci nõ potuerũt. Priceps enĩ eoꝝ ĩ curia ĩterrogatus q̃ pœnã mererent? ℣ Rñdit quã merent q cũ se dignos libertate iudicarent arma sumpserãt: exaspatosq; P. cõscriptoꝝ aios uerbis iflãmauerat. Sed Plaucius cõsul fauẽs priuernatũ cãæ regressum aiosq; eius dicto obtulit: q̃ fuitq; q̃lem cũ eis pacẽ habituri romãi eẽnt ipunitate donata. Arus cõstãtissimo uultu. si bonã dederitis inquit ꝓpetuã: si malã nõ diuturnã. qua uoce ꝓfectum est: ut uictis nõ solum uenia: sed etiã ius & beneficium nostræ ciuitatis daretur: sic in senatu loqui priuernas ausus est.

De Lucio Philippo.

IVcius uero Philippus cõsul aduersus eundẽ ordinẽ libertatem exercere nõ dubitauit: nã segniciẽ ꝓ rostris exprobrãs: alio sibi senatu

opus esse alio senatu: q reip. melius consuleret: quod dictū cum. L. Crassus summæ dignitatis & eloquētiæ princeps grauiter ferret: quasi insolens atq; superbū oratiōe inuectus est in Philippū qui tantum senatū uituperaret: tum Philippus lictorē misit in eum qué Crassus a se fortiter reiciens dixit: mihi consul nō est Philippus quando illi nō sum senator. nā dixerat Philippus mihi opus est alio senatu. & cū īgens exorta eēt altercatio inter Crassum & Philippum iussit Philippus e domo Crassi pignora efferri: Crassus ait se pignoribus non deterreri quominus diceret quod e republica foret nec prius taciturum q̄ spiritus deficeret: nam ut inquit Cicero in oratione. Crassus eo die orationem prope diuinam habuit in senatu contra Philippum tantaq; mētis agitatione cōcussus est: ut cum se domum recepisset febribus & dolore laterum laborare cœperit & die septimo perierit.

Crassi oratoris mors.

opus esse dixit: tantumq; a pœnitentia dicti abfuit ut etiam Lucio Crasso summæ dignitatis & eloquētiæ uiro id in curia grauiter ferenti manum iniici iuberet. Ille reiecto lictore: non es inquit mihi Philippe consul: quia nec ego tibi senator sum.

De Publio Scipione Africano.

QVid Philippum ab incursu suo libertas tutum reliqt immo & similiter agressa & æq; experta patientia est. Gn. Carbo. tri. pl. nuper sepulte gracchanæ seditiōis turbulentissimus uindex: idemq; orientiū ciuilium maloꝝ fax ardentissima. P. Africanū a numantiæ ruinis summo cū gloriæ fulgore uenientē: ab ipsa pene porta in rostra productū: qd de Tiberii Gracchi morte cuius sororē in matrimonio habebat sentiret interrogauit: ut auctoritate clarissimi uiri inchoato iam incendio multū incrementi adiiceret: quia nō dubitabat quin pp tam arctā affinitatē: aliquid pro interfecti necessarii memoria miserabiliter esset locuturus. At is eum iure cæsum uideri respondit. cui dicto: cū concio tribunitio furore instincta uiolenter succlamasset: Taccant inquit qbus Italia nouerca est: orto deinde murmure: nō efficietis ait: ut solutos uerear quos alligatos adduxi. uniuersus populus ab uno iterum contumelioſe correptus erat: q̄tus est honos uirtutis & actuum: tacuit recens ipsius uictoria Numātina: & patris Macedonica deuictæq; Carthaginis habita spolia: ac duorum regum Syphacis & Persæ ante triumphales currus catenatæ ceruices tunc totius fori p̄mentes ora clauserunt: nec timori datum est silentium: sed quia beneficio æmiliæ corneliæq; gētis multi metus urbis atq; Italiæ finiti erāt: plebs romana libertati Scipiōis libera nō fuit. Quapropter minus mirari debemus qd amplissima Gnei Pompeii auctoritas toties cum libertate luctata é: nec sine magna laude. quoniam omnis generis hominum licentiæ ludibrioſe esse quieta fronte tulit.

OLI.

QVid Philippum ab incursu suo tutum. Gn. Carbo. Hic amicissimus fuerat. G. Gracchi: q cū legē agraria ferret a. L. Opimio occisus. Hic ergo cum seditionē illā exciraret quo tēpore euersa Carthagine deleta numātia. P. Affricanus uictor redibat in urbē: illi obuiā processit ad portā & in forū produxit ut eius auctoritate confirmaret odium in patres: crescereteq; seditio q̄ ex morte Gracchi cōcitauerat: nam Semproniam Gracchā. Gn. & Tiberii Gracchoꝝ sororē Aphricanus uxorē habebat. sperabat ergo ꝓpter affinitatem grauius aliquid de Gracchi morte dicturū: cū igit protraxisset in forum quæsissetq; ab eo qd de Gracchi morte sentiret iure cæsum respondit: tū populus tumultuare cœpit: qd ille sentiens taceant inquit qbus Italia nouerca est: quo dicto cum multo magis tumultus excitaret: non efficietis inqt ut eos uerear quos uinctos solui. Pli. dicit quos sub corona uendidi. his uerbis populi furorē nō metu qdē: sed partim sui partī maioꝝ suoꝝ gloria & auctoritate repressit. ℣ Turbulētissimus uindex: Seditiosissimus ultor eoꝝ qui seditionē Gracchanā excitauerāt. ℣ P. aphricanū: Qui pp hanc de Graccho sententiā proxima nocte fuit interemptus in cubiculo suo ut diximus in capitulo de moderatione. ℣ Cuius sororem. s. Semproniam. ℣ Incrementi multum: Multum. n. auxisset populi furorem sua auctoritate Scipio: si Gracchū impie cæsum dixisset. ℣ Italia nouerca: Aut q non ueri ciues itali forent: quippe captiui paulоante in triumphum adducti aut certe q nō aliter Italiam diligerent ac si sibi nouerca foret: hoc est qui nihilo plus amant Italiam q̄ priuigni nouercam. ℣ Quos alligatos: Nam multos ex plebe Romana qui in Carthaginēsium & numantinorum captiuitatem uenerant liberauerat: & libertate donauerat. ℣ Quantus est honos uirtutis. Quasi dicat ingens. ℣ Et tacuit: Adducit rationem quia dignitas fecit ut æquo animo paterentur. ℣ Recens: Quia pauloante redierat deleta numantia. ℣ Patris: Pauli æmili qui in familiam scipionum per adoptionem transtulit. ℣ Syphacis: quem auus eius adoptiuus Aphricanus superior cœperat. ℣ Persæ: quem duxit in triumphum. ℣ Ceruices: superbiam. ℣ Fori: Populi: continens pro cōtento posuit. ℣ Quapropter minus mirum: Si populus inquit uniuersus aliquando cessit libertati Scipionis clarissimorumq; uirorum: quid mirum si Pompeius patiēter tulit libertatem loquendi contra seipsum: quod non sine eius laude factum est: & ita multa exempla ponit eorum qui contra Pompeium libere sunt locuti.

Africani mors

OLI. Crisp⁹ adulterii reus

ON. Piso. Piso Mārliū Crispū adulterii accusauerat: Crispus Pōpei amicissimus erat. & Pōpei gra liberat: qđ cū uidisset piso dixit eripi sibi reū gra Pōpeii tū Pōpeius. cur inqt nō me quoq; accusas: at ille da uades inqt nō cōcitatur⁹ bellū ciuile & prius de capite tuo q̄ de Manilii salute aget. Hūc Manliū Crispū. M. Varo in cōmētariis suis. a. T. Anio Milōe in adulterio dep̄hēsum fuisse scribit nec prius dimissum: q̄ grādi pecūia mulctatū loriscq; cæsum: qđ Cic. quoq; testimōio cōfirmat. q dicit bis ad iudiciū subsellia tractū extrema fortūa stetisse: & ita discessisse ut nō ipse innocēs sed iudices perieraſſe existimarēt. ℣ Si postulatus. Si accusatus fuerit. ná postulari cris i iudicio é quépiā accusari. ℣ Lege pegit. secūdū legē accusando. ℣ Professione. Quia ꝓfessus est se accusaturū.

THE. ℂ Atqui. M. Varro: ut est apud Gellium: non Manilium Sed historiæ auctorē Sallustium Crispum ab Annio Milone in adulterio deprehensum loriscq; cæsum scripsit.

OLI.

VId ergo cato. Cato i senatorē reū iudex Pōpeii tabellas summouit: q illius laudes cōtinebāt. M. Scaur⁹ sine dubio fuisse itelligimus: sicut pleniſſime dicet li. ix. c. i. ná in eo iudicio: i quo repetūdar⁹ accusabat laudauerūt scaurū cōsulares noué: quos noiare nō pigeret: si res illud desideraret: laudauerūt oés p tabellā. inter eos Cn. Pō. quoq; ná qa ꝓconsul erat extra urbē morabat: hic illud in epistolis Cic. itelligi pōt recordare qbus ex ultimis terris laudationē miseris. ℣ Senatorē nocētē. Intelligimus scaurū: q a tribuno plæ. accusabat q; pecuniā accepisset a iugurta cum princeps legationis esset uel q; sardos expillasset: & tunc Cato princeps iudicii erat. ℣ Pompei. Qui proconsul erat & ideo uenire non poterat in urbem.

Cicelocus ex epist.

OLI.

ON. Lētulus: cū inter Pō. Cæsarē & Crassum fcā cōspiratio eēt: ut rēp. ꝓ sua libidine uersarēt. Cn. Lētul⁹ q tū ꝓsul erat piculū libertatis metuēs in cōtiōe cōtra Pō. acriter iuectus ē: & populus uniuersus lentuli cōquestionē mirifice laudauit atq; illi assensus ē: tum ille acclamate inqt dū licet: qa paulopost ipune nō licebit. ℣ Nimia potētia: qa ciuicā conditionē superabat. ℣ Assensus est: approbasset q̄ dixerat lētulus. ℣ Dum licet. Anteq̄ regnū occupasset qa postea non audebitis hiscere quicquam.

OLI.

VI cādida. Pōp. crus fascia alligatū gestabat qa sicut apud Quin. uidimus nō utebant caligis sed fascia crus alligabāt: ergo cū illū ptereūtē & deambulantē Fauonius uidisset: nihil refert inqt in cruere an in capite diadema ferat. nam rex fieri uult: at ille nihil mutato uultu deambulabat ne intētio sua cognosci posset. ℣ Fauonius. q Catoni æmulari semp studuit atq; illi par esse uoluit. ℣ In neutrā partē. Ostēdit patientiā Pōpeii & animi moderationem.

THE. ℂ Candida fascia: Ammianus etiam Marcellinus historiarum. xvii. refert ab obtrectatoribus & hoc in Pompeio notatum.

OLI. Aelius Mātia

AElius Mātia. Hic ex Libertino p̄natus Libonē Pōpeii amicissimū ꝓbri accusabat: Pōp. in Aeliū graiter inuectus ē: sorditatē illi potissimū iproperās ná ab inferis illū ad accusandū libonē uēisse dicebat. Cui Aelius libere audacterq; respōdit ab inferis se qdē uenisse & multos illic a Pōpe. occisos uidisse: quos oēs cōmemorat. Libonē át amicū fuisse Pōpeii Cic.

De Gn. Pisone.

ON. Piso cū Maniliū Crispū reū ageret: eūq; euidēter nocētē gra Pōpeii eripi uideret: iuuenili impetu ac studio accusatiōis ꝓuectus multa & grauia crimina præ potēti defensori obiecit. interrogatus deinde ab eo cur non se quoq; accusaret. Da inqt uades reipu. te si postulatus fueris ciuile bellū nō excitatur⁹. iā de tuo priusq̄ de Manilii capite in cōsiliū iudicis mittā. itaq; eodē iudicio duos sustinuit reos accusatione Maniliū: libertate Pōpeiū: & eor⁹ alterū lege peregit. Alterum professione qua solum poterat.

De Catone.

VId ergo libertas sine Catōe: nō magisq̄ Cato sine libertate. Nā cū in senatorē nocētem & infamem reū iudex sedisset: tabellæq; Gn. Pōpeii laudationē eius cōtinētes ꝓlatæ eēnt ꝓculdubio efficaces futuræ: ꝓxima submouit eas e qōne: legē recitādo q̄ cautū erat ne senatoribus tali auxilio uti liceret. huic facto persona admirationē ademit. Nā q̄ in alio audacia uideretur: in Catone fiducia cognoscitur.

De Cn. Lētulo Marcellino cōsule.

ON. ét Lētulus Marcellinus cōsul cū in cōciōe de magni Pōpeii nimia potētia q̄reret⁹ assensusq; ei clara uoce uniuersus populus esset: acclamate inqt: acclamate qrites dum licet: iā. n. uobis impune facere nō licebit: pulsata tūc é eximii ciuis potētia. hinc inuidiosa q̄rela. hinc lamētatiōe miserabili.

VI cādida fascia crus alligatū habenti Fauonius non refert inqt qua in parte corporis sit diadema: exigui pāni cauillatiōe regias eius uires exprobrās. At is neutrā in partem mutato uultu utrūq; cauit: ne aut hilari frōte libēter agnoscere potētiā: aut tristi irā profiteri uideret⁹. eaq; patiētia inferioris etiā generis & fortunæ hominibus aditū aduersus se dedit: e quorum turba duos retulisse habundæ erit.

De Aelio Mātia formiano filio libertini.

AElius Mantia formianus libertini filius ultimæ senectutis. L. Libonē apud cēsores accusabat in quo certamine. cū Pōpeius magnus

ostẽdit:pria ad lẽtulũ epistola.Libõis & hispei cõcursatio oium q̃ Põpeii familiariũ studiũ rẽ i eã opinionẽ adduxerũt:ut Põp.cupere uideaẽ:fuit ergo Põpeii ope & auctoritate liberatus.℣ Humilitatẽ.q̃ libertino pre natus eẽt.℣ Aetatẽ.prope decrepitã in q̃ hoies delirare solẽt.℣ Vidi cruentẽ.Gn.domiciũ:Põp.in affrica Gn.domiciũ ꝓscriptũ:hieritãq̃ regẽ numidiæ bellũ cõtra Syllam molientes oppressit & paulopost occidit.℣ Brutũ ferro laceratũ. Brutus q galliã cisalpinã obtinebat cũ a Gn.Põpe.obsideret in oppido mutinæ.salutẽ suã & militũ ipsi Põpe.cõmiserat & in eius fidẽ se dediderat:q̃ deinde dimissus cũ ad castellũ quodã iuxta padũ se cõtulisset:iussu Põpeii a Gemino interficit:hic Brutus eius Bruti pr fuit:q̃ Cæsarẽ interfecit in senatu.℣ Vidi Cn. Carbonẽ.Pluta.in uita Põpeii:sic tradit simul ac Põpe.strabo mortuus ẽ cõtinuo Põp.ꝑ pre repetũdarꝝ ex p̃da asculana reus fit.& cũ dep̃hẽdisset ex libertis unũ plurima sibi excepisse Alexãdrũ noie iudicibus tradidit.hic dicebat retia uenatoria & libellos quosdam habere ex asculi spoliis & hæc q̃dẽ a pre acceperat:asculo capto.sed amiserat dirrepta domo a militibꝰ cinnanis quo tempore urbẽ irruperãt:pronos habuit cãæ: tũ alios:tũ ét Carbonẽ.Vt hic apparet sed cõstãtia ipsius plurimũ iuuit q̃ ꝓtor antistius q huic iudicio ꝑerat motus i primis antistiã filiã ei despõsauit.hoc exẽplũ ét i ca.de ingratitudie dixius.℣ Et q̃ritatu: Ciuitate hoc dicit qa græcus fuerat.uidi ppennã: de hoc ppẽna multis in locis supradictũ ẽ q̃ sertorio cõiũctus & illius magna inuidia cõmotus cõiuratiõe facta illũ de medio sustulit: nã Antonius unus ex cõiuratis sertoriũ in cõuiuio gladio trãsfixit:deide ppenna facilius a Põpeio supatus & necatus est.℣ Indemnati.in dicta causa.℣ Obducta.occlusa & sanata ẽ trãslatio sumpta a cicatrice bellorꝝ.Marii & Syllæ.℣ Municipali.qui deformiano municipio.℣ Sed non patitur.quia indignum uidetur.

Brutꝰ a Põp. sublatus

humilitatẽ ei ætatẽq̃ exprobrans ab inferis illũ ad accusandũ remissum dixisset.nõ mẽtiris inq̃t Põpei:uenio.n.ab iferis i.L.libonẽ accusator:sed dũ illic moror uidi cruẽtũ Cn.Domiciũ æneobarbũ deflentẽ:q̃ sum mo genere natus itegerrimæ uitæ:amantissimus prĩæ in ipso iuuentutis flore tuo iussu eẽt occisus. Vidi pari claritate cõspicuũ Brutũ ferro laceratũ:querẽtẽ id sibi prius ꝑfidia deinde ẽt crudelitate tua accidisse. Vidi Cn.carbonẽ acerrimũ pueritiæ tuæ bonorũq̃ prĩs tui defensorẽ in tertio cõsulatu catenis q̃s tu ei iniici iusseras uinctũ:obtestantẽ te aduersus oẽ fas & nefas:cũ in summo esset imperio.a te æquite Romano trucidatũ. Vidi eodẽ habitu & q̃ritatu prætoriũ uirũ Perpennã sæuitiã tuã execrantẽ.oẽsq̃ eos una uoce indignantes q̃ indẽnati sub te adolescentulo carnifice occidissent. Obducta iã uetustis cicatricibus bellorꝝ ciuilium uastissima uulnera:municipali hoi seruitutẽ paternã redoleti:effrenatæ temeritatis. itolerabilis spiritus ipũe reuocare licuit.Itaq̃ eo tpe & fortissimũ erat.Cn. Põpeio maledicere & tutissimũ:sed nõ patiẽ nos hoc lõgiore querella ꝓseq̃ ꝑsonæ isequẽtis aliquãto sors humilior.

De Diphilo tragœdo.

DIphilus tragœdus cũ apolinaribus ludis iteractũ ad eũ uersum ueniset i quo hæc snia cõtinet.miseria nr̃a Magnus est.directis in põpeiũ magnũ mãibus ꝓnunciauit:reuocatusq̃ aliquotiẽs a populo sine ulla cũctatiõe nimiæ illũ & itollerabilis potẽtiæ reũ:gestu ꝑseuerãter egit.eadẽ petulãtia usus ẽ i ea quoq̃ ꝑte.uirtutẽ istã ueniet tps cũ grauiter gemas.

THE.

De.M.Castricio.

MArci ẽt castricii libertate inflãmatus ẽ aius q quõ Placẽtiæ magistratũ gereret Cn. Carbone cõsule iubẽte decretũ fieri:quo sibi obsides a placẽtinis darent.nec summo eius ĩperio obtẽperauit:nec maximis uiribus cessit.atq̃ ẽt dicẽti multos se gladios habere:respõdit & ego annos: obstupuerũt tot legiões tã robustas senectutis reliqas intuẽtes: Carbonis quoq̃ ira:qa materiã sæuiẽdi ꝑ q̃ exiguã habe-

DIphilus tragœdus: hic tragœdiarũ actor fuit q̃ tragœdiã egit ludis theatralibus i q̃ uersus erãt i qbus cõtinebant hæc uerba.miseria nostra magnus ẽ.s.Põp.Itẽ uirtutẽ istã ueniet tps cũ grauiter gemas qđ cũ diphilus ꝓnũciaret digitũ extẽdebat i Põpeiũ ex quo populus ois plausum dedit.℣ De hoc.Ci.ad atticũ li.v.epi. multa me sollicitãt diphilus inq̃t Tragœdus in nostrũ Põpeiũ petulãter iuectus ẽ:nr̃a miseria tu es magnus miles coactus ẽ dicere:eandẽ uirtutẽ istã:ueniet tps cũ grauiter gemas totiꝰ theatri clamore dixit:itẽq̃ cætera: nã & eiusmodi sunt hi uersus uti ab inimicis Põp.i tps scripti eẽ uidebant.℣ Directis manibus in Põpeium.Vt de se dictum illud intelligeret.

OLI. Diphilus Põp.iuectus

MArci ẽt castricii.Carbone cõsule ꝓtor erat placẽtiæ.M.Castritius & cõsul obsides petebat a placẽtinis. nã ꝑtes marii secuti fuerãt:tũ ꝓtor cũ cõsuli resisteret & sibi minaret cõsul q̃ multos gladios haberet: qbus illũ posset occidere:respõdit & se multos annos habere itidẽ solon respõdisse fertẽ pisistrato Tyranno cũ ex eo quereret pisistratus:qua tandẽ spe fretus sibi tam audacter resisteret:senectute respon-

OLI. Carbo conſ.

OLI. Adit teſte Cic. li. de ſenectute. ℣ Et ego annos, ac ſi diceret paruifacio uitam meã in tam decrepita ætate. Am ſeruii galbæ. Seruius galba ſpopõderat aliqñ ꝑ Põp. cũ deinde Cæſar oia tenẽs Põpeii bõa publicaſſet petiit nũqd ſibi pẽdẽdũ eẽt e ſuo diuẽditis bõis oibus Põpeii: quo dicto nihil aliud iferre uoluit q̃ illã uẽditionẽ Cæſari exprobare. ℣ Quo no. Qua cã. ℣ Fiſco. Fiſcus ærariũ: ubi publica pecũia ſeruaẽ.

OLI. Caſellius iuriſconſ. Ge Caſellius uir. Hic iuris cõſultus fuit q beneficia q̃dã acceperat a triũuiris: a q̃bus nec gr̃a nec auctoritatæ induci potuit: ut de illis beneficiis formulã aliq̃ cõponeret: ſunt q putãt q̃ uolebãt triũuiri: ut diuẽditis ꝓſcriptoꝝ bonis eoꝝ aliq̃ formulã ederet, caſellius: qđ ut faceret nunq̃ ipelli potuit: q̃ uidelicet exiſtimaret cũcta illoꝝ bñficia lõge remota eẽ a legũ iudicio: rurſus cũ libere nimis de tp̃ibus loq̃reẽ q̃ miſera eſſent & ſub eo iperio calamitoſa: ſine dubio triũuiroꝝ crudelitatẽ carpebat. idq; ne faceret cũ admonereẽ a ſuis reſpõdere ſolebat: duo eſſe q̃ dicẽdi magnã p̃ſtarẽt audaciã: ſenectutẽ & orbitatẽ: De hoc caſellio. Hor. ĩ poetri. recte cõcedi cõſultus iuris & actor cauſaꝝ mediocris abeſt uirtute differri meſalæ neſcit q̃ntũ caſelli⁹ aul⁹. ℣ Triũuiri. Octauiãus: Antõi⁹: & lepidus. ℣ Formulã. Vt ꝓbaret improbãda. ℣ Extra ordinẽ. Remota eſſe a iudicio legum.

OLI. Inſerit ſe tãtis. Mulier q̃dã cui⁹ nomẽ pp ignobilitatẽ nõ ponit: cũ iniuſte dãnata eẽt a Philippo rege: tũ forte Marcẽlẽto hoc ẽ æbrio: ꝓuocarẽ inqt ad Philippũ regẽ ſi ſobrius eẽt q̃uoce audita: cũ ĩ ſeipſum rediiſſet Philippus: diligẽtiuſq; rẽ cõſideraſſet mulierẽ liberauit: hoc mõ ex libertate loq̃ndi iuſticiã quã p̃cibus obtinere nequerat cõſecuta ẽ. ℣ Oſcitãti. ex nimia crapula os ſæpius aperiẽti. nã oſcitare ab ore citãdo dr̃. Ter. Nos ĩter oſcitãtes opprimi. ℣ Excuſſit. hæc mulieris uerba excuſſere Philippo temulẽtiã. ut q̃ crapula erat mẽte ꝓpe alienatus reſpiceret: ſeq; ipſum agnoſceret. ℣ Extorſit. Quaſi per uim obtinuit. ordo eſt præſidiũ a libertate potius q̃ ab innocentia mutuatum extorſit æquitatem q̃ impetrare non poterat.

THE. ℂ Mulier q̃dã. Plut. in Dicteriis aliter. Quom Philippus inqt Machetæ cuiuſdã cãm cognoſceret: a ſomno lãguidus: minus accuratæ qđ iuris eẽt attẽdebat: itaq; ſecũdũ ei⁹ aduerſariũ litẽ dedit Tũ clara uoce Machetas. Prouoco ĩquit. cui Philippus iratus ad quẽ ſubiecit ille. Ad te rex: ſi uigilãs operã mihi dederis. excuſſit a ſe ſomnũ Philippus affectũq; iniuria Machetã quõ cõperiſſet: acta qdẽ nõ egit: ſed litis æſtimationem Machetæ perſoluit. hæc ille.

OLI. Mulieris libertas ĩ Dionyſiũ Am illã. Mulier ſyracuſana himera noie: extremæ ſenectutis nec humili loco nata deos ꝓpe ſalute & incolumitate Dionyſi tyrãni ſeuiſſimi: cui⁹ necẽ ferme oẽs exoptabãt p̃cari quottidie nõ deſinebat. qđ cũ audiſſet tyrãnus admiratus qppe q ſe oĩbus inuiſum eẽ exiſtimabat mulierẽ ad ſe iuſſit acciri: a q̃ cũ huius ſuæ deuotiõis cãm diligẽter q̃ſiſſet. illa ſatisfacere reſpõdit: cũ paruula eẽt: ſyracuſis ſeuum ĩperitaſſe tyrãnũ: cuius mortẽ quottidie uidere cupiebat. quo tãdẽ cæſo alteꝝ aliquãto deteriorẽ regnũ occupaſſe cuius imperiũ cũ ꝓpe diẽ finiri miꝝ in modũ deſideraret: illi tãdẽ ſucceſſiſſe Dionyſiũ utroq; lõge deterioreẽ: timẽs igit ne mortuo Dionyſio deterior alter ſuccedat: ſe dicebat ꝓ eius ſalute quottidie caput ſuũ deuouere. tã facetã audaciã Diony. puniri

bat paruulũ uitæ tẽpus ablatura in ſeipſa collapſa eſt.

De Seruilio Galba.

Iam Seruii Galbæ temeritatis plẽa poſtulatio q diuũ iuliũ conſumatis uictoriis in foro ius dicẽtẽ in hũc modũ ĩterpellare ſuſtinuit. C. Iulii Cæſar ꝓ Cn. Põpeio magno quõdã genero tuo in tertio eius cõſulatu pecuniã ſpopõdi quo noie nũc appellor. Quid agã. dependã. palã atq; aperte ei bonoꝝ Pompeii uenditionẽ exprobrando: ut a tribunali ſummoueretur meruerat: ſed ipſa illud manſuetudine mitius pectus: æs alienũ Põpei ex fiſco ſuo ſolui iuſſit.

De. P. Caſellio uiro ſapiẽte.

Age. P. Caſellius uir iuris ciuilis ſciẽtia clarus q̃ periculoſe cõtumax: nullius. n. aut gr̃a: aut auctoritate cõpelli potuit: ut de aliq̃ eaꝝ reꝝ quas triumuiri dederãt formulã cõponeret. Hoc aĩ iudicio uniuerſa uictoriæ eoꝝ beneficia extra oẽm ordinem legũ ponens. Idem cũ multa de tẽporibus Cæſaris liberius loqueret: amiciq; ne id faceret monerent: duas res q̃ hominibus amariſſime uident magnã ſibi licentiam præbere reſpondit: ſenectutem & orbitatẽ.

Externa de quadam Muliere.

Inſerit ſe tãtis uiris mulier alienigeni ſanguinis q̃ a Philippo rege temulẽto imerẽter dãnata. ꝓuocarẽ ad Philippũ inqt: ſed ſobriũ. excuſſit crapulã oſcitanti: ac p̃ſentis aĩ ebriũ reſpicere cãq; diligẽtius inſpecta. iuſtiorẽ ſentẽtiã ferre coegit. igit æquitatẽ quã impetrare nõ potuerat extorſit: ac potius p̃ſidium a libertate: quã ab inocẽtia mutuauit.

De quadã fœmina ſyracuſana.

Iam illa nõ ſolũ fortis ſed ẽt urbana libertas ſenectutis ultimæ q̃dã Syracuſis oibus Dionyſii tyrãni exitiũ ꝑ nimiã moꝝ acerbitatẽ & intolerabilia onera uotis expetẽtibus ſola quottidie matutino tp̃e deos ut ĩcolumis ac ſibi ſuperſtes eẽ orabat. Quod ubi is cognouit non debitã ſibi admiratus beniuolẽtiã accerſiuit eã & qd ita hoc: aut quo ſuo merito faceret interrogauit. Tum illa certa inqt eſt ratio propoſiti mei puella. n. cũ grauẽ tyrannũ haberemus

erubuit. ℣ Syracusis. Quæ metropolis erat totius siciliæ cuius rex Diony. erat. ℣ Quo interfecto. Scilicet a dione.

INter has. Lysimachus rex macedõiæ Theodoro philosopho minitabat mortẽ. Theodorus respõdit regẽ hre ui cátharidis: qa quo aio fuerit affectus ita facile hoi mortẽ infert. qbus uerbis incensus rex cũ illũ cruci affigi iussisset tuis inqt amicis sit mors ista terribilis. nihil ãt interest i terra. an in aere putrescã. hoc idẽ refert Cic. li. i. Tusculanarũ q̃stionũ: dicit. n. qd cirenæũ Theodorũ philosophũ nõ ignobilẽ: nõne miramur cui cũ Lysimachus regi potius crucẽ minitaret istis q̃so iquit ista horribilia minitare purpuratis tuis theodori qdẽ nihil interest humi ne an sublime putrescat. ℣ Cõiugiũ. copulatio q̃dã aiorũ qa pares aios hũisse uident: sed ipares exit. ℣ Cátharidis. cátharis uermis est p exiguus similis araneæ niger atq; terrenus: q eius dr eẽ naturæ: ut i quo affectu quẽpiã momorderit in eo semp persistat usq; ad mortẽ: ut si ridẽtẽ momorderit ille ridẽs moriat. ℣ Purpuratis. Famulis tuis: nã purpurati sunt primores ciuitatis qui purpura induti regibus assistere solent. ℣ Sublime. in aere sublatus.

OLI. Cátharis

ARmet se duritia pectus. Hac breui pfatiõe ostẽdit more suo qbus de rebus in hoc cap. dicturus sit de seueritate hoium q̃ i suos pariter & alienos usi sunt: ut leges seruent: status cõfirment. é. n. seueritas mediũ inter crudelitatẽ & animorũ remissionẽ: ut nec iniuste qcq̃ faciat. nec ulla rõne a uero deduci possit: unde & seueritas dicta ẽ q̃si sequens uerũ: seuerus. n. est q nec p̃ce: nec p̃cio: nec gr̃a moueri põt a recto. é igit seueritas rigidissima norma iustitiæ: qua sublata tollent & leges hoc é euertent. est igit diligentissime seruanda. ℣ Districte. Rigide. ℣ Inexorabiles. Quæ p̃cibus uinci nõ possint.

OLI. Seueritas. Seuerus.

MAnlius unde. capta urbe a gallis cũ capitoliũ obsideret: nocte q̃dã galli p aduersam ptẽ capitolii ad summũ ꝓpe modũ euaserãt: ꝓditi clãgore anserũ. M. Manlii opa e rupe deiecti sunt hic: postea seditiosus factus in urbe cũ aduersus pres plebis aios uariis cõtentionibus irritaret dictatoris ad iꝑm creati iussu coniectus in carcerẽ paulo post a plebe liberat: q̃ magna ex pte ueste mutata barba capilloq; prolixo obuersata in uestibulo carceris refracturã se carcerẽ minitabat inq̃ primũ educeret. Manlius quo facto nõ seditio finita: sed dux seditiõis intollerabilior datus: q cũ obstrictos ære alieno liberaret nexos solueret: uenit i suspitionẽ affectati regni q̃re dies illi dicta est. a tribunis & dãnatus de saxo tarpeio deiectus: locusq; ille i uno hoie & eximiæ gloriæ monumẽtum & pœne ultimæ fuit. addite mortuo notæ sunt: altera publica q̃ cũ domus eius fuisset ubi nũc ædes atq; officina monetæ: é latũ ad populũ é ne qs patricius in arce aut capitolio habitaret gẽtilitia altera: q; gẽtis manliæ decreto cautũ é: ut qs. M. Mãlius uocaret. Pli. de uiris illu. Mãlius inqt ob defensum capitoliũ capitolinus dictus. xvi. annorũ uoluntariũ militẽ se obtulit triginta septẽ militaribus donis a suis ducibus ornatus. xxiii. cicatrices in corpe habuit capta urbe in capitoliũ fugiẽdi auctor fuit: quadã nocte clãgore anseris excitatus gallos ascẽdẽtes deiecit. patronus a ciuibus appellatus & frater donatus. domũ ẽt i capitolio publico accepit. q̃ supbia elatus cũ a senatu cõsumpsisse gallicos thesauros argueret & aditos ꝓpria pecũia liberaret. regni affectati accusatus in carcerẽ cõiectus populi cõsensu liberatus é. rursus cũ i eadẽ culpa & grauius pseueraret reus factus. & ob cõspectũ capitolii ampliatus. alio deinde loco dãnatus de saxo tarpeio p̃cipitatus ẽ: domus diruta bõa publicata. gẽtilitas eius Mãlii cognomine iurauit ne qs postea capitolinus uocaret. Pli. quoq; maior li. vii. na. hi. p trãsitũ huius mẽinit historiæ. ℣ Nota. i fama æterne mẽoriæ. ℣ Mõetæ: lunõis monetæ: tẽplũ fuit i capitolio structũ i area ubi Mãlii dom⁹ fuerat dicta mõeta. q; ubi uox numinis audita foret monẽtis aduẽtare gallos. Ouid. Fast. li. vi. arce quoq; in summa Iunoni tẽpla monetæ ex uoto memorãt facta Camille

Monetæ ædes

De Theodoro Cyreneo.

INter has & Theodorũ cyreneũ q̃si aiosi spiritus cõiugiũ eẽ potuit: uirtute par: felicitate dissimile. is. n. Lysimacho regi mortẽ sibi minitanti. n. uero inquit: magnifica res tibi cõtigit: quia Cãtharidis ui assecutus es. Cũq; hoc dicto accẽsus cruci eum affigi iussisset: terribilis ait hoc sit purpuratis tuis: mea qdẽ nihil interest humi an sublime putrescã.

De Seueritate. Cap. III.

ARmet se duritia pectus necesse ẽ dum horridæ ac tristis Seueritatis acta narrant: ut oi mitiore cogitatiõe se posita: rebus auditu asperis uacet. ita. n. districtæ & inexorabiles uidictæ & uaria pœnarũ genera i mediũ ꝓcurrẽt. Vtilia qdẽ legũ muniměta: sed minime in placido & quieto paginarũ numero reponenda.

MAnlius unde gallos depulerat: inde iꝑe præcipitatus ẽ. qa fortiter defensam libertatẽ nefarie opprimere conatus fuerat: cuius iustæ ultionis nimiũ hæc p̃fatio fuit: Mãlius eras mihi cũ p̃cipites agebas Senones postq̃ imitari cœpisti: unus factus es ex Senonibus huius supplicio æternæ memoriæ nota inserta est: ꝓp illũ. n. lege sanciri placuit: ne qs patricius in arce aut in capitolio habitaret. qui domũ eo loci habuerat ubi nunc ædem monetæ uidemus.

tuo ante domus Manilii fuerat q gallica quōdā a capitolino repulit arma Ioue q̄ bene dii magni pugna cecidisset in illa. Defensor solii Iuppiter alta tui uixit ut occideret dānatus crimina regni: hūc illi titulū longa senecta dabat.

OLI. Telluris ædes

PAr indignatio: De spurio Cassio satis supra i ca. de patrū seueritate dictū ē. q affectari regni crimie dānatus capitis supplicio affectus ē nec senatus hac pœna cōtentus illius ædes dirui iussit & in area telluris tēplū ædificari: nō illi tres cōsulatus, nō uulnera duo spectosissimi triūphi: quo minus etiā post morte hac nota signaret: ut ædes āplissimi uiri i religiōis usum cōuerterent. ℣ Erupit: Quasi p uī egressa ē. ℣ Triumphi. Bis de samnitibus triūphauit.

OLI.

EAdē ausum spuriū: Quomō Spuriū meliū pestifera largitiōe regnū affectantē occiderit Seruilius hala dixius i ca. de igratitudie: tūc cincinat⁹ dictator hac seueritate usus ē ut bōa Melii q̄storis q̄ primū uēdere iusserit & i publicū redigere: ædes solo adæq̄re: q; ut perpetuū rei monumētū eēt: locū uoluit eq̄meliū appellari. &. L. Minutius boue aurata donatus ē. ℣ Eadē ausum Meliū. Pli. de uiris illu. L. Quincius Cincinatus iqt dictator dictus Spuriū Meliū regnū affectātē a Seruiliū hala magro eqtū occidi iussit: domū ei⁹ solo adeq̄uit. uñ loc⁹ æq̄meliū dī. Ci. quoq; i Catōe maiore. L. qncti cincinati dictatoris iussu magr eqtū. G. Seruili⁹ hala Spuriū regnū appetētē occupatū interemit. ℣ Eqmelii. i. area dom⁹ melii solo ædeq̄tæ. hostē libera. ℣ Ciues. q libtatē oppmer studebāt.

Meli⁹ dāna/tus

OLI.

DEoq; &. M. Flacci. Horū seditio diuersis tpibus fuit: & suo loco notata. Nā. C. Gracchus Tiberi fr tri. plæ. eloquētior fre post aliquot pnicios as leges: cū Auētinū cū armata multitudine occupasset a. L. Opimio cōsule e senatusc̄ōsulto ad arma uocato populo pulsus & occisus ē: & cū eo Fuluius cōsul eiusdē furoris socius: & ut ait Florus īsultatū quoq; est mortis reliqis & illud sacrosanctū tribūi caput pcussoribus auro pensatū: haud ita multo post. C. Apuleius saturninus adiuuante. C. Mario & p milites ānio cōpetitore tribūat⁹ occiso. tribun⁹ p uī creatus nō mius uolēter tribūatū gessit q̄ petierat. nā ut inqt Pli. de uiris illu. L. Apuleius Saturninus tri. plæ. seditiosus: ut gratiā: marianoq; militū pararet legē tulit: ut Veteranis agri iugera in aphrica diuiderent. interce/dētē bebiū collegā facta p populū lapidatione summouit. Glauciæ p̄tori q; is eo die quo ipe cōcionē habebat iusdicēdo partē populi aduocasset sellam cōcidit. ut magis popularis uideret quendā Libertini ordinis subornauit q se Tyberii Gracchi filiū fingeret: ad hoc testimoniū Sempronia inducta: nec p̄cibus nec minis adduci potuit: ut dedecus familiæ cognoscceret: Saturninus. A. Mumio cōpetitore īterfecto tri. plæ. refectus Siciliā Achaiā Macedoniā nouis colonis destinauit: & aurū dolo an scelere cepionis partū ad emptionē agroq; cōuertit. aq̄ & igni interdixit ei q̄ in leges suas nō iurasset: huic legi multi nobiles abrogātes cū tonuisset clamauit: iā inqt nisi q̄scitis grandinabit. Metellus numidicus exulare q̄ iurare maluit. Saturninus tertio tri. plæ. refectus ut satellitē suū Glauciā p̄torē faceret Mumiū cōpetitorē eius in campo Martio necandū curauit: Marius senatus cōsulto quo cēseret: ne qd detrimēti resp. caperet armatus Saturninū & Glauciā in capitoliū ꝓfectus obsedit: maximoq; æstu incisis fistulis in deditionē accepit: nec deditis fides ē seruata Glauciæ fracta ceruix. Apuleius cū in curiā fugisset lapidibus & tegulis desuper īterfectus: caput eius Rubrius qdā senator p conuiuia in ludibriū circuntulit. Cice. in oratione pro Rubrio. A. Qu. Catulo. Nā Qu. Catulus una cum Mario Cimbros deuicerat post uictoriam in area aciana tropheum statuit: & hostium spolia suspendit.

Saturnini seditio

OLI. Gracchana seditio

VIguit in nra. De Gracchis seditiosissimus uiris in ca. de somniis dixius: quū rēp. pniciosis legibus ptur bātes uariis tpibus cæsi fuerūt: alter a Scipiōe Nasica: alter ab Opimio cōsule: fuerūt āt genere & opibus nobiles filii Tiberii Gracchi uiri p̄ricii: & reipu. amātissimi. nati ex cornelia supioris Scipiōis filia: ergo ex p̄re Gracchoq; erāt: ex mre ex genere Cornelia: sed illis nec summi p̄ris auctoritas: nec scipiōis gloria ꝓfuit: quo minus honore sepulturæ carerēt. Spes ampliſſima. Quia de his adhuc pueris spes maxia fuerat in urbe nō degenerāturos a p̄re. ℣ Nepotibus Aphricāi: Quia ut dixit Corneliæ filii fuerūt q̄ supioris aphricāi fi/

De. P. R. in. Sp. Cassium.

PAr indignatio ciuitatis aduersus. Sp. Cassiū erupit: cui plus suspitio cōcupitæ domiationis nocuit: q̄ tres magnifici cōsulat⁹: ac duo spectosissimi triūphi ꝓfuerunt. Senatus. n. Populusq; Ro. nō cōtētus capitali eū supplicio afficere. interēpto domū superiecit: ut penatū quoq; strage puniret. ī solo āt ædē telluris fecit. Itaq; qd prius domiciliū potētissimi uiri fuerat nūc religiosæ seueritatis monumētū ē.

De Eadē ciuitate in Sp. Meliū.

EAdem ausum. Sp. Melium consimili exitu pria mulctauit. area uero domus eius quo iustitia supplicii notior ad posteros perueniret æquimelii appellationem traxit.

QVātū ergo odii aduersus hostes libertatis isitū ais antiq haberēt parietū ac tectoq; in q̄ bus uersati fuerāt ruinis testabantur: iōq; &. M. Flacci &. L. Saturnini sedicioſissimoq; ciuiū corpibus trucidatis penates ab imis fundamētis eruti sunt. Cæterum Flacciana area cū diu penatibus uacua māsisset a. Q. Catulo Cymbricis spoliis adornata est.

De eadē in Tyberiū &. C. Gracchos.

VIguit in nra ciuitate Tiberii & Caii Graccho rū summa nobilitas: ac spes ampliſſima: sed quia statum ciuitatis conati erāt conuellere: insepulta cadauera iacuerūt: supremusq; humanæ cōditionis honos filiis Gracchi & nepotibus Aphricani

lia fuerat. & De robore: Robur locus erat in carcere unde maleficoꝝ genus p̄cipitabat̄, iō de robore p̄cipitari dicebat̄: q̄ ante robusteis areis includebant̄: ibiq; p̄ aliquot dies seruati atq; inde postea deprompti precipitabantur.

IDem sibi licere. Sp. Cassius utpote uir callidus egit cū tri. plæ. ne subrogarent̄ magistratus: ut resp. magistratibus orbata facilius opprimeret̄: sed huic tā nefariæ cōsultatiōi restitit unus ex tribūis q̄ sumpto supplicio de Cassio collegas oēs suos tā impii facinoris auctores uiuos cremari iussit, quanta esset tribu. potestas in urbe Romana: licet multis in locis & auctoribus cognosci possit: nō minus tamē ex hoc exēplo cū uno intercedēte: cæteri resistere nō possent. qđ & Plutar. in uita Gracchoꝝ testat̄: dicit. n. est āt tri. plæ. maxima in ꝓhibēdo potestas. uno. n. ꝓhibēte nihil alii ēt si cōplures sint efficēre possunt. ergo Minutius tribu. plæ. nō sibi minus potestatis sumpsit in dānādis plectendisq; collegis q̄ senatus Populusq; Romāus in puniendis cōmemoratis ciuibus. Ecce quomō plus potuit unus resistēs q̄ cæteri uolētes. Sciēdū ē nō licuisse tri. plæ. p̄ diē integrū abesse Roma. & Non subrogatis magistratibus. Quia comitia ꝓpedire nitebātur ne cōsules cæteriq; magistratibus substituerent̄. & Libertas cōmunis. i. resp. & Libertatis adhuc custos. Dixius de seueritate q̄ libertatem ro. & defendit & ulta ē. Nūc dicēdū ē de ea q̄ uiroꝝ disciplinā ī urbe cōtinuit. & Aeque grauis. Nō minus seuera fuit. q̄ in seruāda reipublicæ auctoritate morumq; disciplina adhibita est.

OLI. Trib. plæb. uiui crema ti

De Sp. Cassio.

De. P. Mutio Trib. Plæb.

IDem sibi licere tam. P. Mutius tri. pl. q̄. S. & P. R. credidit: qui oēs collegas. suos qa duce Spurio Cassio id egerāt: ut magistratibus nō subrogatis cōmunis libertas in dubiū uocaret̄ uiuos cremauit. Nihil profecto hac seueritate fidentius: unus. n. tribunus eā pœnā nouē collegis inferre ausus est: quā nouē tribūi ab uno collega exigere ꝓhorruissent. libertatis adhuc custos & uindex seueritas: sed ꝓ dignitate etiam ac pro disciplina æquæ grauis.

De Senatu in. M. Clodium.

MArcū. n. Clodiū senatus corsis qa turpē cum his pacē fecerat dedit: quē ab hostibus non acceptū in publica custodia necari iussit: Semel læsa maiestate ꝓperii: quot modis ira ꝓtinax uidex factū eius rescidit: libertatē ademit: spiritū extixit corpus cōtumelia carceris: & detestāda gemoniaꝝ scalaꝝ nota fœdauit. æq; hic q̄dē senatꝰ aiaduersionē meruerat.

De Cn. Cornelio Scipione.

CN. āt Cornelius Scipio: Hispali filius prius q̄ mereri posset expertus ē: nā cū ei hispania ꝓuincia sorte obuenisset: ne illuc iret decreuit: adiecta causa q̄ recte facere nesciret. Itaq; Cornelius ꝓp uitæ inhonestū actū sine ullo prouinciali ministerio tantūmodo repetundarū lege damnatus est.

De Cn. Vetieno.

NE in Cn. quidem Vetieno qui siniſtræ manus digitos ne bello italico militaret: abscíderat seueritas senatus cessauit: publicatis .n. bonis eius ipsum æternis uinculis puniendū censuit: effecitq; ut quem honeste spiritum profundere

OLI. Gemōiæ scalæ quæ

modis deo sūptū ē supplicīū. & Læsa. ꝓp fœdꝰ turpiter ictū cū hostibꝰ. & Factū eiꝰ re. Quia irritū fœdus eē iussit. & pacē nō ꝓbauit. & Libertatē. Quia uinctū ad hostes remisit. & Corpus ignominiæ: qa in carcere cōsumptus é.

OLI.

GN. autem Cornelius: Hic cū ieptissimus esset & flagitiosam duxisset adolescentiá: senatus eū in ꝓuinciam quæ sibi forte obtigerat ire prohibuit q; tātæ ministrationi minime uideret̄ idoneus: quippe q nullam unquā de se uirtutis specimen edidisset sed turpiter semper uixisset: & ꝓpterea quasi repetundarum damnatus est: de hoc diximus in capitulo de his qui a patribus degenerarūt. & Tantummodo. s. ferme damnatus: est enim greca constructio cum non administrationem prouinciæ suscepisset.

OLI.

NE in Cn. Vetieno. De italico bello sæpius dictū est quod cum sociis latini nominis gestum est. C. ergo Vetienus ne cogeretur ad hanc militiam proficisci: siniſtra manus pollicem: ne arma sustinere posset abscidit quod ubi senatus resciuit illum perpetuis uinculis damnauit: & eius bona publicauit.

OLI. Dele/ctus aſpior

ID factū: Curius cui Dētato cognomē erat: cū delectū hēret aduerſus Pyrrhū: quē in Italia e Sicilia re/uerſum iterꝫ uicit & Italia pepulit: eius q citatus nō reſpōderat bōa ſubaſtauit, ná Pyrrhus ut ſæpe dixi/mus a tarētinis accitus aduerſus Romāos: cū poſt aliquot clades ultro citroq; datas & acceptas fuiſſet inuitatus a ſiculis ad regnū ſiciliæ q; cū petebaſ a carthaginēſibus cū exercitu traiecit in ſiciliā ſpe po/tiundæ ꝓuinciæ ſed cū res aliter ceſſiſſet q̄ ille ſperauerat rediit in Italiā: tūc cōſul erat hic Marcus curius dētatus: q coactus ſubitū hēre delectū & cū citati iunioris noia dare recuſarēt ſorte educēdos oēs eē duxit: q̄re cū poliā tri/bū i urná cōieciſſet adoleſcēs hic de quo loqſ prius eductus & citatus cū tacuiſſet eius bona ut dixīus haſtæ ſubiecit & ip̄m pariter adole/ſcētē cū bōis oībus uēdidit: dicēs nō opus eſſe reip. tali ciue q ſuis magiſtratibus parere recuſet. ℣ Omnibus tribubus. Quæ. xxxv. fuerant de tribu polia dixīus ſupra lib. ii. M. Curius: is dētati cognomē habuit. ℣ Poliæ nomē trib⁹.

OLI. AEque tenax. Domiciꝰ ſiciliæ ꝓtor erat & edictū fecerat ne qs telū ge/reret: qa ꝓuincia illa frequētia la/tronū uexareſ forte accidit ut pa/ſtor īmenſæ magnitudinis aprū occiderit & illū ipatori deferēdū curauerit: quo uiſo ꝓtor Mun⁹ exitia/le Domicius paſtorē ad ſe iuſſit acciri: cognitoq; aprū uenabulo fuiſſe interfectū: paſtorē cruci iuſſit affigi: q̄re ſuū nō ſeruaſſet edictū. ℣ Hoc aliqs. i. aliqs diffiniret ſeueritatē eē ei⁹ q ſequiſ ueꝛ: aliqs uero ſeuiciā. & id eſt q; dixit finem. ℣ Hoc aliqs: Factū ingt domicii ita poſitū iter ſeueritatē atq; ſæuiciā ut in utrāq; partē trahi poſſit: nā ſi hoc ꝓſona priuata feciſſet ſæuitia exiſtimāda foret. Sed qa rō publicæ maieſta/tis Romanæ & imperii non patiſ eū in puniē do uideri nimis aſperum ſeueritas eſt appellā/da. ℣ Vtroq; in utrāq; partem. ℣ Segniorem: Tardiorem. ℣ Egit ſe: ſcilicet ſeueritas.

OLI. HOratius poſt. Tullius Hoſtilius cū. C. Cælio Albanoꝛꝫ rege bellū geſ/ſit in cuius mortui locum Mecius Suffecius ſubſtitutus ē dictator. cū igiſ duce Cælio acies utrinq; conſtitiſſent in/ſtructæ placuit ut utrīq; diligerēſ tergemini fratres: quoꝛꝫ unus pars uiciſſet: eius altera al/teri pareret: quo facto Hora. Ro. cæſis duob⁹ Hora/tii ter/genini parri/cidiū fribus ſuis curiatios ipſe oēs iterfecit: cū rediſ/ſet ouans trigemina ſpolia præ ſe gerēs. ſoror uirgo q̄ deſponſata uni ex curiatiis fuerat illi obuiā ad portā capenā fuit: cognitoq; ſup hu/meros fratris paludamēto ſpōſi qđ ipa fecerat crines ſolurt & flebiliter noie ſponſum mor/tuū appellat: mouet ferocī iuueni aīum cōplo/ratio ſororis in uictoria ſua tātoq; gaudio pu/blico: ſtricto itaq; gladio ſimul uerbis icrepās tráſſigit puellā: abi hīc cū imaturo amore īqt ad ſponſum tuū. oblita fratrū mortuoꝛꝫ uiuiq; oblita pr̄iæ ſic eat quicūq; Romanū lugebit hoſtē hic deīde lege perduellionis dānatus eſt: erat āt lex horrēdi carminis duūuiri perduellionē iudicent. ſi a duūuiris prouocarit, ꝓ/uocatione certato: ſi uincēt caput ob nubito infœlici arbori teſte ſuſpendito: uerberato uel intra pomeriū uel ex/tra pomeriū hac lege dānatus: cū ad populū ꝓuocaſſet de ꝓuocatiōe certatū ē. moti hoīes in eo iudicio maxime pr̄e Horatio ꝓclamante ſe filiā iure cæſam iudicare: ni ita eēt patrio iure in filiū animaduerſuꝛꝫ fuiſſe orabat: de/inde ne ſe quē pauloante cū ægregia ſtirpe cōſpexiſſent orbū liberis facerēt: additis deīde iuuenis laudibus uicto/riaq; parta abſolutus ē magis admiratiōe uirtutis q̄ iure cāæ: ſed ut cædes māifeſta aliquo piaculo lueret ſperatū pr̄i ut filiū expiaret publica pecunia is qbuſdā piacularibus ſacrificiis factis q̄ deīde gēti Horatiæ tradita ſunt tráſ/miſſo peruiā tigillo capite adoperto uelut ſub iugū miſit iuuenē. id hodie publicæ quoq; ſemp refectū manet ſo/roriū tigillū uocāt. ℣ Cōditiōe pugnæ. Quāuis tres tantummodo uiciſſet: uicerat tamen omnes albanos: ſancita inter ſe lege atq; conditione ut utra pars uiciſſet: altera illius pareret imperio. ℣ Præpropero amori. Immaturo

in acie noluerat: turpiter in cathenis conſumeret.

De. M. Curio conſule.

ID factū imitatus. M. Curius coſ. cū delectū ſubito educere coactus eēt: & iuniorū nemo reſpōdiſſet. cōiectis in ſortē oībus tribubus poliæ q̄ ꝓxima exierat primū nomē urna extractū ci/tari iuſſit: neq; eo reſpōdēte bona adoleſcētis haſtæ ſu/biecit. Quod ut illi nunciatū eſt ad cōſulum tribunal cucurrit: collegiumq; tribunorū appellauit. Tunc. M. Curius præfatus non opus eſſe eo ciue reipub. qui pa/rere neſciret: & bona eius & ipſum uendidit.

De. L. Domicio prætore.

AEque tenax ꝓpoſiti. L. Domicius. nā cū Si/ciliā ꝓtor regeret: & ad eū eximiæ magnitu/dinis aper allatus eſſet: adduci ad ſe paſtorē cuius manu occiſus erat iuſſit. Interrogatumq; qua ui eā beſtiā confeciſſet: poſtq̄ comperit uſum uenabulo crucifixit: qa ipſe ad exturbāda latrocinia qbus ꝓuin/cia uaſtabaſ ne qs telū haberet edixerat hoc aliquis in finem ſeueritatis & ſæuiciæ ponendū dixerit. diſputa/tione. n. utroq; flecti poteſt. Cæterū ratio publici im/perii prætorē nimis aſperū exiſtimari nō patiſ. Sic ſe in uiris puniendis ſeueritas exercuit. ſed nec in fœmi/nis quidem ſupplicio afficiendis ſegniorem ſe egit.

De Horatio erga ſororem.

HOratius poſt ꝓliū triū curiatiū: cæteꝛꝫ cōdi/tiōe pugnæ oium albanoꝛꝫ uictor cū ex illa clariſſima acie domū repetēs: ſororē ſuā uir/ginē curiatii ſponſi mortē ꝓfuſius q̄ illa ætas debebat flētē uidiſſet gladio quo pr̄iæ rē bene geſſerat iteremit paꝛꝫ pudicas ratus lachrymas q̄ ꝓpropero amori da/bant. Quē hoc noie reū apud populū actū pr̄ defen/dit. Quo absolutus: pr̄ ut expiaret patrem iussit. Quod ille ut ipse ferebat: ita fecit. Nam super fossam quandam duabus hastis transuersis iunctis tigillum imposuit: quo capite adoperto uelut sub iugum filium misit. Quod hodie quoque sororium tigillum uocatur. Condition pugnae. Quauis tres tantummodo uicisset: uicerat tamen omnes albanos: sancita inter se lege atque conditione ut utra pars uicisset: altera illius pareret imperio. Praepropero amori. Immaturo

& itēpestiuo:qa spōsa dūtaxat erāt. ℣ Propēsior: ꝑcliuior: sors iqt q̄ nimio plꝰ q̄ æquū erat i futurꝫ maritū iclinat eē uidebat qppe q̄ occisorꝫ fratꝫ oblita solū maritū lugeret: & fratrē accerrimū hostē uīdicē & patrē rigidū cōpro

batorē illius cædis expta est. ℣ Vindicē. i. crudelē ultorē. ℣ Rigidū asse. Asperū cōprobatorē eiꝰ cædis. Onsimili seueritate: Liuius de bello macedonico scribit: quō hæc bacchanalia hoc est sacrificia Bacchi in urbē romanā serpserint: erāt aūt eiusmodi: mulieres uiris ꝑmixtæ noctu ꝑ urbē uagabant furentes & stupra multa cōmittentes & ꝓp hoc nōnullæ maritos ueneno necabāt: ut liberius & ea sacra facerēt & libidini suæ satisfacerēt: cōspirasse supra septem milia uirorꝫ fœminarūq; dicebant senatus ergo tātam rei deformitatē atq; piculū exhorrēs decreuit eaꝫ inqsitionem fieri q̄ turpiter his sacris iterfuissent: ex quo multæ punite sunt & ciuitatis opprobriū emēdatū ē. ℣ Intra domos: Priuatim matronæ sunt i suis ædibus punitæ: nam mulieres dānatæ & cognatis aut in quorꝫ manu eēnt traditæ sunt ut ipsi in priuato aiaduerterēt in eas: si nemo erat idoneus supplicii exactor in publico aiaduertebatur. ℣ Lateq; patens: Per totam ciuitatem.

OLI. Bacchanalia Romæ coherci ta

dit. Ita paulo ꝑpensior aius puellæ ad memoriā futuri uiri fratrem ferocem uindicem & uindictæ tam rigidum assensorem patrem habuit.

De Spurio Posthumo Albio &. Q. Martio Philippo.

Onsimili seueritate senatꝰ postea usus. Spu. Posthumio Albino: &. Q. Martio Philippo cōsulibus mādauit: ut de his quæ sacris bacchanaliū icestu usæ fuerant inqreret: a qbus cū multæ eēnt dānatæ in oēs cognatas itra domos aiaduerterūt. Latæq; patēs obprobrii deformitas seueritate supplicii emendata est: quia quātum ruboris ciuitati nostræ mulieres turpiter se gerendo incusserant tātum laudis grauiter punitæ attulerunt.

De Propinquis publicæ & Liciniæ fœminarꝫ.

Vblicia autē quæ Posthumiū Albinū cōsulē itē Lycinia q̄ claudiū Asellū uiros suos ueneno necauerāt ꝑpinquorꝫ decreto strāgulatæ sunt: nō. n. putauerūt seueriſſimi uiri in tā euidēti scelere lōgū publicæ q̄stiōis tps expectādū. Itaq; quarꝫ inocentiū defensores fuissent: sontiū maturi uindices extiterūt: magno scelere horꝫ seueritas ad exigendā uindictam cōcitata est.

De Egnatio Metello.

Egnatii aūt Metelli lōge miori de causa q uxorem: qꝰ uinū bibisset: fuste ꝓcussam iteremit. Idq; factū nō tantū accusatore: sed ēt reꝑhēsore caruit: uno quoq; existimāte optimo illā exēplo uiolatæ sobrietatis pœnas ꝑpendisse: & sane q̄cūq; fœmia uini usum īmoderate appetit: & uirtutibꝰ oībus ianuā claudit & delictis aperit.

De Sulpitio Gallo.

Horridū quoq; Sulpitii Galli maritalē suppliciū: nā uxorē dimisit qđ eā capite apto foris uersatā cognouerat: abscissa snia: sed tīi aliq̄ rōne munita: lex. n. iqt tibi meos tātū ꝑfiniuit oculos qbꝰ & formā tuā approbes: & placerē desideres: his decoris istrumenta cōpara: his esto specioſa: horū te certiori crede: noticiæ ulterior tui cōspectus supuacua irritatiōe acersitus i suspitiōe & crimiæ hæreat necesse ē.

Horridū: Rigida nimis & aspera Sulpitii galli seueritas i examināda uxoris pudicitia fuit q̄ nullā aliā ob causam uxorē uelut ipudicā ꝛpudiauit q̄q; detecto capite ꝓcessisset i publicū q̄si aliis placitura nō sibi cū solis uiri oculis debeat approbari. ℣ Abscissa snia: græcæ dixit. κατὰ τοῦτο λαγοια, seuera snia uel breuis & cōcisa. ℣ Lex. n. ingt: Verba qbus maritus uti poterat ad uxorē. ℣ Meos tibi ꝑfinit oculos: Lex iqt fœderis nr̄i te tantū mihi spectādā ꝑbet formāq; probandam. ℣ His oculis: Meis ulterior q̄ uir concedat.

OLI. Sulpitii Galli seueritas i uxorē

De. Q. Antistio uetere.

Nec aliter sensit. Q. Antistius uetus repudiādo uxorem qꝛ illā i publico cū q̄dā libertina uulgari secreto loquētē uiderat: nā (ut ita dicit. Ita paulo ꝑpensior aius puellæ ad memoriā futuri uiri fratrem ferocem uindicem & uindictæ tam rigidum assensorem patrem habuit.

Vblicia: Ostēdit nōnullas fuisse pditæ luxuriæ fœminas q̄ uiros suos ueneno necarunt: ut liberius ea sacra ꝑ sua libidine celebrarēt: de q̄bus a ꝑpiquis sumptū est supplicium: q̄ nolue runt de illis illum spectare iudicium īdignum existimantes in tā euidēti scelere publicā q̄stionem desiderari: q̄re in dēnatas suis māibꝰ strāgularunt: iusta ꝑfecto aiaduersio. ℣ Euidenti: Manifesto scelere. ℣ Publice q̄stionis. i. inqsitionis forensis. ℣ Maturi iudi. Celeres & festini.

OLI.

Egnatius Metellus

Egnatii aūt. A. Gelli. de noctibꝰ atticis dicit nō minus punitas fuisse mulieres a iudicibus q̄ uino usæ essent quā si adulteriū cōmisissent: unde supius in cap. de institutis. Valerius dixit olim romanis fœminis usu uini fuit ignotus nō est igit accusatus nedū dānatus Metellus q uxorē iuste necauerat qđ eā uinū bibisse deꝑhēderat. ℣ Ianuā claudit: Nā ubi nimio uino mēs hois oppꝛssa fuerit nihil altū neq; magnificū suspicere pōt: uinū igit īmoderate sūptū ad uicia ꝓcipitem hoiem trahit: retrahitq; a uirtutibus.

OLI. Horridū: Rigida nimis & aspera Sulpitii galli seueritas i examināda uxoris pudicitia fuit q̄ nullā aliā ob causam uxorē uelut ipudicā ꝛpudiauit q̄q; detecto capite ꝓcessisset i publicū q̄si aliis placitura nō sibi cū solis uiri oculis debeat approbari. ℣ Abscissa snia: græcæ dixit. κατὰ τοῦτο λαγοια, seuera snia uel breuis & cōcisa. ℣ Lex. n. ingt: Verba qbus maritus uti poterat ad uxorē. ℣ Meos tibi ꝑfinit oculos: Lex iqt fœderis nr̄i te tantū mihi spectādā ꝑbet formāq; probandam. ℣ His oculis: Meis ulterior q̄ uir concedat.

OLI.

Nec aliter: Nihilo remissioris sæueritatis minorisq; iudicii fuisse uidetur. Qu. Antistius qui diuortiū dixit uxori eāq; dimisit qꝛ cū ipudica libertia clā fuisset locuta: argumētū ide sumens nō hōestæ pudicitiæ eā esse q̄ cū ipudica cōmertū haberet: maluit ergo iniuriam cauere quam punire. ℣ Vulgari: Quæ corpus suū

uulgauerat. ⁊ At ita dicã: sic. n. dicere solemus cũ aliqd ꝓprie dicit. ⁊ Nutrimẽtis: quæ sunt mala colloq̃a. ⁊ Citerioré: ante delictũ q̃ re anteq̃ peccaret puniuit: neq; n. timebant cõmisisse culpam: sed cõmittendi inire rationem.

OLI. VNgẽdus est his. P. Sẽpro. nõ alterius sniæ fuit. P. Sẽpro. sophus q̃ leuissimæ culpæ gra repudiauit uxorem qa se ignaro ludos; spectaculis interfuisset. ⁊ Nota ignominia: & macula. ⁊ Nihil aliud. s. cris. ⁊ Dũ sic. s. seueritate puniendi. ⁊ Cæteꝛ & si romanæ: Quãuis inqt ciuitas romana adeo exẽplis abundet: ut totũ terraꝛ orbem ꝓplere possit: nõ tamen fastidire debemus externa subiungere.

OLI. Antisti⁹ uetus uxorẽ dimisit

IAcedæmõii libros: Si primũ externæ sæueritatis exẽplũ é lacedæmonioꝛ q̃ Archilochi poetæ libros: ut Vale. refert eiecerũt q; in his scriptis obscænitas & turpitudo q̃dã rerũ uerboꝛũq; eẽt. Plu. uero dixit nõ solũ libros: sed ipm quoque eiectũ fuisse eadẽ hora q̃ primũ acceperũt eũ poetice scripsisse melius esse amittere arma q̃ mori: sic. n. ait Aspida q̃ circũperiit mihi callipon alto in luco saion possidet ille meã: At caruisse armis q̃ mortẽ occũbere ꝓstat: Aspide ꝓcapta mox melior dabit. Et cũ lacedæmones bellicosi eẽnt ĩdignati sunt q; ea scripsisset q̃ cõtra rei militaris dignitatem eẽ uidebant eũ cũ libris suis ciuitate eiecerunt. ⁊ Ea. s. Lectione. ⁊ Aut summo ꝓximũ: hoc dicit pp Homerũ quẽ oĩum maximũ fuisse cõstat: hũc uero secũdum. ⁊ Domũ ĩuisam: Nã sicut apud Hora. Legimus in poetria scripsit in lycambẽ socerum suũ iambico carmie quo tñ ualuit ut eũ ad laqueũ cõpulerit unde ait Archilochũ ꝓprio rabies armauit iambo. Ouidi. in ibidẽ post modo si perges ĩ te mihi liber iambus. Tincta lycãbeo sanguine tela dabit. ⁊ Domũ. s. lycãbis q̃ filiã Archilocho despõderat: at eam paulopost denegatã alteri dederat q̃ iniuria lacessitus archilochus iambyco carmine sic lusit ĩ eum ut præ dolore uitam laqueo finire coegerit.

THE. ¶ Plutarchus ĩ laconicis Apophthegmatibus ĩ dicteriis auctor é: Archilochũ a sparta stati pulsum quõ lacedæmõii rescissent eũ ceciniss̃e Statius esse arma amittere q̃ in acie occũbere. Archilochi carmẽ é hoc Ασπίδι μεν σαίων Τίσ αγαλλεται ηρωϵρίθαινω Ερτοσ άμω μηΤον κάλλιπσον ουκϵθελων Ασπισ ϵκϵίρη ϵρρϵΤω ϵξαυθι σκΤησο μαι ουκακιω. Parrhasius ea latie fecit ita. Quippe aliquis saium clypei nunc orbe supbit. Quẽ liqui nolens in medio fruticũ. Atqui is iam ualeat clypeus: nã ꝓtinus alter Amisso nobis part⁹ erit melior: operæ ꝓciũ fuerit expendere q̃ Philelphus hunc in Plutarcho locum conuerterit: infeliciter.

OLI. AThenienses aũt Timagorã: legatũ miserãt ad Dariũ persaꝛ regẽ hic cũ ad regis cõspectũ uenisset more illius gentis regem adorauit q; ubi senserunt atheniẽses illũ capitali pœna dãnarunt q; illã aduládi humilitatẽ cõtra ĩperii sui maiestatẽ fuisse existimarent. ⁊ Inter officium salutationis: dum salutandi officio fungit. ⁊ Humilibus: qa humiliter se ꝓstrauerat. ⁊ Adulatum: adulor ut uult Priscianus tam cum accusatiuo q̃ cum datiuo cõstruit: ut adulor te & tibi: hic cum accusatiuo positum.

OLI. IAm Cãbyses (Hoc exẽplũ Hero. Tradit unus ex magis: sic. n. apud ꝓsas iudices appellant: nos aũt sapientes dicimus) iudiciũ tulerat iniustum: qd̃ ubi rex cognouit illi pellẽ diripi & in sella extendi: ubi cæteri iudices sederent & in eius exemplo discerẽt recte iudicare: uoluitq; filium statim ĩ pris locum sustinui: ut primus ipse tam horridi iudicii sedem occuparet: hic Cambyses cypri: psaꝛ regis filius cũ patri successisset in regnum: ut Iustinus tradit. Impio pris ægyptũ adiecit offensusq; supstitionibus ægyptioꝛ apis cæteroꝛũq; deoꝛ tẽpla dirui iussit: ad Hãmonis quoq; nobilissimũ tẽplum exercitum misit: q̃ tẽpestatibus & harenarũ mollibus oppressis interiit: mergidem deinde fratrem quẽ ꝑ somnum uiderat regnatuꝛ occidi iussit & sacrilegio parricidium adiunxit quaꝛ reꝛ paulopost pœnas & ipse dedit: nam gladio quo apim uulnerauerat sua sponte uaginato fœmore ictus interiit: nõ mirum igit̃ si sæuitia potiusq̃ seueritate usus fuerit in hoiem cum in deos quoq; crudelissimus fuerit de hoc Cambyse & Lucanus mẽtionem facit libro decio. Vesanus ĩ ortus cãbyses lõgi

populos puenit ad æui defectuſq; epulis & paſtus cæde ſuoꝝ ignoto te nile redit. ℣ Cæteꝝ & rex: ꝙa reges oĩa ſibi licere putãt. ℣ Barbarus atroci: Nam barbaroꝝ natura ĩmanis eſt ergo ſibi ignoſcẽdũ: romanis aũt minime. OLI.

MAgnã & bonã laudis: Hæc eadẽ exẽpla memoriæ mandanda q̃ cũ grauitate aut dicta aut facta ſunt: ex ꝙbus utilitatis plurimũ legẽtibus: auctoribus uero nõ minus laudis & gloriæ futuꝝ ſit. ℣ Claris uiris: ꝙa ut græci dĩũt ſermo q ex ore ꝓficiſcit ei⁹: de quo magna ẽ opinio: & ei⁹ de quo nulla eſt opinio: & ſi idẽ fit nõ tñ idẽ ualet ꝙa pluris extĩat ꝓmo clari uiri ore ꝓueniẽs q̃ ex ignobilis ergo recte dixit in claris uiris. ℣ Aeternis: nũq̃ de futuris. ℣ Ex abun. co. Quia finis rõ ẽ: multa. n. multoꝝ grauiter dicta factaq; narrari poſſent ſed ea tãtum referamus q̃ lectoris deſideriũ expleãt: nõ aũt ſacietatis faſtidiũ afferãt. Omnis. n. copia faſtidiũ: inopia deſiderium ingenerare ſolet. OLI.

iuſſit. Cæteꝝ & rex barbarus atroci ac noua pœna iudicis: ne ꝙs poſtea corrũpi iudex poſſet ꝓuidit.

De grauiter dictis & factis. Cap. IIII.

MAgnam & bonam laudis partem ĩ claris uiris etiam illa uendicãt: quæ aut ab his grauiter dicta aut facta pertinax memoria uiribus æternis comphẽdit quorum ex abundanti copia nec parca nimis nec rurſus auida manu quo magis deſiderio ſatiſſaciat q̃ ſacietati abundet hauriamus.

De Manlio Torquato.

GIuitate noſtra cannẽſi clade ꝓcuſſa cum admodum tenui filo ſuſpenſa reipu. ſalus ex ſocioꝝ fidẽ pẽderet: ut eorũ animi ad iperium romanũ tuendum cõſtãtiores eſſent maiori parti ſenatus principes latinorum in ordinem ſuum ſublegi placebat. Anius autem campanus etiam conſulem alterũ capuæ creari debere aſſeuerabat ſic cõtuſus & æger romani imperii ſpiritus erat: tũc Manlius Torquatus filius eius qui latinos apud Veſuuium iclyta pugna fuderat: q̃ poterat clara uoce denunciauit: ſi quis ſociorũ inter patres. C. Sententiam dicere auſus eſſet: cõtinuo ſe eum interempturum: hæ unius minæ & romanorum languentibus animis calorem priſtinum reddiderunt & italiam ad ius ciuitatis nobiſcum exequẽdum conſurgere paſſæ non ſunt: namq; ut patris armis: ita uerbis filii fracta ceſſit.

De Manlio.

PAr illius quoq; Manlii grauitas cui cum conſulatus oĩum conſenſu deferret: eũq; ſub excuſatione aduerſæ ualitudinis oculoꝝ recuſaret: inſtãtibus cũctis alium inqt q̃rites quærite ad quẽ hunc honorem tranſferatis: nam ſi me gerere eum coegeritis nec ego mores ueſtros ferre nec uos meum iperium perpeti poteritis: ſi priuati tam ponderoſa uox: q̃ graues faſces conſulis extitiſſent.

GIuitate nr̃a: Nota eſt hiſto. cũ Hannibal ſæpe romãos exercitus fudiſſet in Italia & in primis. P. Scipionẽ deĩde ad lacũ ticiniũ ſiue Traſimenũ. T. Flamineũ: poſtremo ĩ apulia apud cãnas Terentiũ: Varroné: Paulũ æmi. q̃ clades oĩum grauiſſima ſic uires romanas cõcuſſerat debilitauerat: ut a nõnullis ꝓpe de repu. deſpatum fuerat: eo igit̃ tpe tã difficili tãq; calamitoſo cũ ſocioꝝ aĩ eẽnt q̃cũq; rõne in fide & officio retinẽdi: ĩ ꝙbus reip. ſalus poſita eẽ uideret̃ cẽſebat pars maior ſenatus latinoꝝ pricipes in ordinẽ ſenatoriũ deligi: atq; alteꝝ ex cãpanis cõſulem creari: tũ Mãli⁹ torq̃. hoc q̃ſi ĩdignũ & q̃ſi ignominioſum tãto iperio fore exiſtimãs q; metu territi alienos uellẽt ſenatoria dignitate donar̃ magna uoce minatus ẽ: ſe illũ ex ſociis eẽ iterfectuꝝ qcũq; prius iter pres ſnĩam dicere auſus eẽt q̃ uoce dignitatẽ ſenatus ꝓpe labentẽ reſtituit: & pres a ſua ſnĩa reuocauit. Liui. ſe tamẽ ĩ ꝙbuſdã annalibus iueniſſe dicit a cãpanis cũ iã defectiõis cõſilium iniſſet romã fuiſſe miſſos legatos poſtulãtes: ut alter cõſul cãpanus fieret ſi rem romanã adiurari uelint ĩdignatiõe orta ſubmoueri a curia iuſſos eẽ miſſumq; lictorẽ q ex urbe educeret eos atq; eo die manere extra fines romanos iuberet: ꝙa nimis cõpar latinoꝝ quõdã poſtulatiõi erat. ℣ Filius eius: Nota eſt hiſtoria apud Liui. li. ix. Quo pacto Manlius & Decius bello latío quod apud Veſuuiũ geſtum eſt: conſules erant: ubi decius ſe ꝓ reip. ſalute uouit & latinorum exercitus fuit ad internectionem prope cæſus: uix enim pars q̃rta ſuperfuit. ℣ Si quis ſocius: Sed amplius dicit Liuius: dicit enim ſiue romanus ſiue peregrinus fuerit. ℣ Contuſus: colliſus. Veſuuiũ mõtẽ in campania. Pli. tamen de uiris illu. dicit Veſuuiũ fluuiũ eſſe. Stra. uero mõtẽ celeberrimũ & amœniſſimis habitatũ agris excepto cacumie. ℂ Atqui uetuſta exemplaria illius opuſculi de uiris illuſtribus habent omnia Veſuuium ſed imperitia librariorum partim mutauit in Veſerim fluuiũ partim in Veſuium fluuiũ. Sicut a Parrhaſio certiſſimis argumẽtis ẽ ĩdicatum. THE. Veſuuius mons

PAr illius: Non minor uerboꝝ grauitas fuit eius pr̃is quã ad populũ uſus eſt quo tpe comitia cõſularia habebant̃: cũ. n. tribus oẽs cõſulẽ illũ renũciarẽt: primo negauit ſe ob aduerſam ualitudinẽ ſuſcepturũ eſſe magiſtratum: deinde ubi ſenſit populũ in demandãdo ꝓtinacẽ eſſe plane dixit nec ſe illoꝝ mores nec illos imperia ſua ꝓpeſſuros eſſe: q̃ uoce populũ de cõſtanti ſnĩa deiecit. ℣ Illius. ſ. Manlii torquati armis italiam uicit: nam pater armis: filius uerbis italiam ſupauit. ℣ Si priuati: Si priuatus inqt Manli. tam grauiter ad populum locutus eſt quid illum putamus conſulem fuiſſe facturum. OLI.

OLI. Scipio æmilianus censor

NIhilo segnior: Hic fuit Scipio æmiliáus q cũ cẽsor creatus eẽt & illi collega Mumius datus eẽt uir mollis & effœminatus ꝓ cõciõe dixit se ꝓ reipu. dignitate oia fuisse gestuꝝ si populus ei collegã uel dedisset uel nõ dedisset. Pli. de uir. illu. Scip. inqt cẽsor: Mumio collega segniore senatui ait utinã mihi collegam dedissetis aut nõ dedissetis. ℣ In curia: Vbi snia dicebat in cõciõe ad populũ. ℣ Eneruis: Mollis & effœminatæ. ℣ Dedissent uel nõ: Nam ita dederunt ut nõ dedisse uideant: erat. n. hic effœminatus qui sibi potius impedimento q̃ auxilio futurus esset. ℣ Dedissent: Idoneum. ℣ Non dedissent: Vt sui iuris esset.

OLI.

IDem cũ Seruius: Hic uiriat⁹: ut Liuius & Eutro. referũt de pastore uenator: de uenatore latro: de latrone iusti exercitus dux factus totã Lusitaniã q̃ magna hispaniæ pars ẽ occupauit. M. Vetiliũ ꝓtorem fuso eius exercitu cœpit post quẽ. C. Plauti. ꝓtor nihilo fœlicius rem gessit: tãtũq; terroré his hostis itulit: ut aduersus eũ cõsulari opus eẽt exercitu missus est. Qu. Fab. max. pcõsul: cæteꝝ de hoc uiriato plura dicemus Liui. ulti. ca. de pfidia ubi agit de ei⁹ morte erãt aũt eo tpe cõsules Galba & Aureli. quorũ alter auaritia: alter inopia laborabat: cũ igit dissiderẽt iter se de ꝓuincia hispania q̃ uterq; sibi dari deposcebat: res i senatu relata est ubi cũ Scipio snĩam dicere iussus eẽt neutrũ cẽsuit eẽ mittendũ q; alter nihil hẽret alteri nihil satis eẽ posset: duo dixit q̃ solẽt hoĩes ad malefi/ ciũ breui cõpẽdio ipellere. s. inopiã & auaritiã. ℣ Alter: Galba. ℣ Alteri. Aurelio quem auarũ fuisse constat.

Galba Aurel. Coss.

OLI.

CN. uero Põpilius Antioch⁹ bello ifestabat alexãdriã regis Ptolæmei regnũ q Po. Ro. tũc amicissimus erat Ptolem. q̃relas detulit ad senatũ de Antiocho rege senatus cẽsuit ad illũ mittẽdos eẽ legatos q̃ iuberẽt eũ a bello desistere qđ ni fecisset idictũ sibi bellũ eẽ cognosceret: missus ẽ igit Cn. Popi. q cũ in regis cõspectũ uenisset nõ prius illi dexterã porrigenti attingere uoluit q̃ illũ Po. Ro. amicũ eẽ cognouit cũ ẽt traditis ei publicis lr̃is expositaq; legatiõe se sup his amicos suos cõsultuꝝ respõdisset: deide respõsuꝝ ille magnanimitate plen⁹ locũ illi circũscripsit atq; iterdixit: ne prius inde discederet q̃ respõsum daret senatui populoq; referendũ si qs popiliũ loq̃ntem audiuisset nõ legatum sed ipm senatũ existimasset. Pli. xxxiiii. natu. histo. aliter sentit: non Cn. Popi. sed. C. Octauium legatum fuisse dicit: & i ea legatiõe a rege occisum. Non præteribo iquit. C. Octauium ob unum uerbũ quo regem Antiochum dilatuꝝ se responsum dicentem uirga quã tenebat forte circũscripsit & priusq̃ egrederetur circulo illo responsum dare coegit in qua legatione interfecto: senatus statuam poni iussit q̃ oculatissimo loco in rostris. ℣ Ptolemæum: Alexandriæ & ægypti regem. ℣ Amicissimo uultu: Vt beniuolentiam ostenderet erga populum romanum. ℣ Senatusc̃sutum: Quod erat eiusmodi: Nisi abstineret a bello contra Ptolemæum bellum a romanis sibi indictum esse.

De Scipione Aemiliano.

NIhilo segnior Scipiõis æmiliani aut in curia aut in cõciõe grauitas q cũ hẽret cõsortẽ censuræ Mumiũ ut nobilẽ ita eneruis uitæ ꝓ rostris dixit se ex maiestate reipu. oia gestuꝝ si sibi ciues uel dedissent collegam uel non dedissent.

De eodem Scipione.

IDem cũ Seruius sulpicius galba & Aurelius cõsules in senatu contenderent: uter aduersus Viriatũ i hispaniã mitteret ac magna iter. P. C. dissensio esset oibus quo nã eius snia iclinaret expectantibus neutrũ inqt mihi mitti placet: qa alter nihil habet: alteri nihil satis est æque malã licẽtis iperii magistram iudicãs inopiã: atq; auariciã quo dicto ut neuter in prouinciã mitteretur obtinuit.

De Popilio Legato.

CN. uero Popili⁹ a senatu legat⁹ ad Antiochũ missus ut bello se quo Ptolemæũ lacessebat abstineret: cũ ad eũ ueniisset atq; his ꝓmptoaio & amicissimo uultu dexterã ei porrexisset iuicẽ illi suã porrigere noluit: sed tabellas senatus cõsultũ continentes tradidit: quas ut legit Antiochus dixit se cũ amicis collocutuꝝ: idignatus Põpilius qđ aliquã morã interposuisset: uirga solũ quo isistebat denotauit: & pri⁹ inqt quã hoc circulo excedas da respõsum quod senatui referam: nõ legatũ loquutũ: sed ipsam curiam ante oculos positã crederes: continuo. n. rex affirmauit fore ne amplius de se Ptolemæus quæreret: ac tum demũ Pompilius manum eius tanq̃ socii apprehẽdit. Quã efficax est animi sermonisq; abscisa grauitas: eodẽ momento Syriæ regnum terruit: ægypti texit.

De. P. Rutilio.

PVblii ãt Rutilii uerba prius an facta extimẽ nescio: nã utrisq; æque admirabile iest robur. Cum amici cuiusdã iniustæ rogationi resisteret: atq; is ꝓ summã idignationẽ dixisset: qd ergo inqt opus ẽ mihi amicitia tua? si quæ rogo nõ facis? respõ-

OLI. Rutilii graue dictũ

PVblii ãt Rutilii uerba: De hoc. P. Ruti. dictũ ẽ i ca. de maiestate & dicet ifra ca. ix. lib. vi. de mutatiõe fortũæ: uide Asconiũ hic iquit ẽ. P. Ruti. q Qu. ex publicão dictus cõsul postea decẽ legatoꝝ snĩa dr leges siculis cõscripsisse: hæc pediãus ascõius q̃stor rutilius ruffus dãnatus ẽ q; cũ ꝓtore cõsenserat suo ne qd ageret publicãi i ꝓuincia sua: quo cognito egtes romãi: nã tũc ãte syllana tpa iudicabãt dãnarunt eũ: cũ

ergo post uictoriã syllæ aduersus mariũ redir posset i patriã:noluit neqd aduersꝰ leges faceret:dubitat ergo Vale. prius ne fcá an illius grauiter dicta cõmemoret cũ utraq; sint cõmemoratiõe dignissima. ℣ Quid mi tua ami. Ci. hæc lex i amicitia sanciat:ut neq; rogemus res turpes neq; rogati faciamus. ℣ Ordinũ dis. Quia de iudiciis senatorius & æq̃stris ordo iter se dissidebãt. ℣ Obsoletã: Squalidã & imũdã mœroris idicẽ. ℣ Effecitq; ut picu. Nã ex dã natiõe nihil a grauitate discessit:sed grauitatẽ multo magis cõprobauit. ℣ Quapp fœlicitatis:Multo iustius iquit fœlix dici potuit & debuit: Rutilius summæ grauitatis & inocẽtiæ:q̃ Sylla ipotentissimus homo.

dit:imo qd mihi tua si pp te aliqd inhoneste facturus sum? Huic uoci consentanea illa opa qd magis ordinũ dissensiõe q̃ ulla culpa sua reus factus:nec obsoletã ue stẽ iduit:nec insignia senatoris deposuit nec supplices ad genua iudicũ manus tetẽdit: nec dixit qcq̃ splẽdor̃ pteritor̃ annor̃ humilius:effecitq; ut piculũ nõ ipedimentũ grauitatis eius eẽt:sed expimẽtũ atq; ẽt cũ ei reditũ in patriã Syllana uictoria pstaret i exilio:ne quid aduersus leges faceret mãsit quapp fœlicitatis cognomen iustius qs moribus grauissimi uiri:q̃ ipotentis armis assignauerit. Quod qdem Sylla rapuit Rutilius meruit.

De. M. Bruto.

MArcus Brutus suar̃ prius uirtutũ q̃ pr̃iæ parentis parricida:uno.n.facto:& illas in pfundũ pcipitauit:& oẽm nois sui memoriã inexpiabili detestatiõe pfudit:ultimũ pliũ initurus negãtibus qbusdã id cõmitti oportere:fidẽter iquit in aciem descẽdo:hodie.n.aut recte erit:aut nihil curabo pfum pferat uidelicet neq; uiuere se sine uictoria neq; mori sine securitate posse.

De Populo Ciranensi.

GVius mẽtio mihi subiicit q aduersus. D. Brutũ in hispãia grauiter dictũ ẽ referre:nã cũ ei se tota pene lusitãnia dedisset ac sola gẽtis huius urbs cirania ptinaciter arma retineret:tẽtata redẽptione ppemodũ uno ore legatis Bruti respõdit:ferrũ sibi a maioribus quo urbẽ tuerent̃:nõ aur̃ quo libertatẽ ab iperatore auaro emerẽt relictũ:melius sine dubio istud nr̃i sanguinis hoies dixissent:q̃ audissent:sed illos natura in hæc grauitatis uestigia deduxit.

De Socrate philosopho. Externa.

SOcrates aũt græcæ doctriæ clarissimũ columen cũ athenis cãm diceret: defensionẽq; ei Lysias a se cõpositã:q̃ in iudicio uteret̃ recitasset:demissam & supplicẽ iminẽtiq; pcellæ accomodatã:aufer iquit q̃so istã:nam ego si adduci possem:ut ea in ultia scythiæ solitudie porarem:tũ me ipse morte mulctãdũ cõcederem:spũm cõtempsit ne careret grauitate:maluitq; Socrates extingui:q̃ Lysias supereſſe.

OLI. Bruti philippẽsis fiducia

MArcus Brutus:& illud bruti dictũ grauitate & fiducia plenũ fuit dissuadẽtibus.n. suis multũ pliũ suscipiendũ eẽ:aut iquit hodie recte erit aut nihil curabo:ac si diceret uel uincã uel moriar recte erit si uicero. ℣ Nihil curabo:Si moriar. Cice. ad dolobellam de Bruto multa tradit maximeq; commendat in ea epistola & si contentus eram mi dolobella.

OLI.

GVius mentio:Nunc trãsit ad externa ita tamen ut proximum exemplum cum superiori coniungat:dicit enim mentio. M. Bruti facit ut q aduersus Decium Brutum in hispania grauiter dictum fuit huic exemplo subnectam:nã cum Decius brutus. M. Bruti patruelis reipu. partes defenderet aduersus Antoniũ in Hispania ꝓfectꝰ totã lusitaniã q̃ pars ẽ hispaniæ subegerat sola restabat cinania urbs mũitissima quã cum obsideret legatos misit qui de redẽptione tentarent ciuium aios q legatis ita grauiter responderunt accepisse a maioribus suis ferrũ quo se libertatẽq; defenderent non aurũ quo libertatem ab auarissimo iperatore redimerent hoc dictũ barbaræ gẽtis melius romanæ uirtuti cõueniſſet æquiusq; fuerat romãos ea uerba ꝓferre q̃ a barbaris audire. ℣ Subiicit: In mentem adducit: & notãda est constructio subiicit referre subiicit ut referã. ℣ Tentata redẽptione: Nunquid se uellent auro redimere. ℣ Melius sine. Scilicet hoc dictum melius conueniſſet romanis hoibus & nõ ut ab aliis audirent:nam romanum est & dura & fortia pati. ℂ Cinania: Ptolemæus i lusitania reddit urbẽ lucinianam:locũq; in hispania cyneticum celebrat Herodotus de rebus herculis. x. Cinanã: uel ut alii codices habent ciranam:quod equidem sciam:nemo.

THE.

OCrates quoq;:Socrates cũ accusatus esset q alienos deos introduceret & puerorq; corruptor eẽt ut ulterius dicemus in. vii. de sapienter dictis. Lysias eius discipulus cõmiseratiõe motus orationem ꝓ eo scripsit accomodatissimã ad excusationem quã cũ socrati recitasset:continebat απολλογιαν:idest excusatiõem:bona inquit Socrates est oratio sed nõ mihi conueniens:nã humilioribus uerbis scripta erat q̃ philosopho cõueniat:tum illa si est iquit bona cur nõ ea uteris? tum Socrates nõne uestis põt esse pulchra & tamen nõ unicuiq; cõueniens? hãc historiam ita tradidit Diogenes q̃q̃ Vale. dicat illum aliter respondisse Quinti. lib. ii. &

OLI. Socrates uti lysiæ noluit oõne

Socrates inqt i honestam credidit orationem quam ei Lysias reo composuerat. ℣ Columen: Sustentaculũ. ℣ Imminenti procellæ: Instanti periculo. ℣ In ultima scythiæ: Quæ est i septentrione ubi constat immanes & efferatas gentes esse. ℣ Spiritum: idest uitã suã. ℣ Maluitq; Socrates: idest maluit mori tanq̃ Socrates q̃ uiuere tanq̃ Lysias.

OLI. QVantus hic: Tantū bello ualuit Alexāder q̄ phia Socrates: nec ſapiētiæ ſocratis alexādri peritia ceſſit armoꝝ: cuius hoc graue dictū refert a Vale. & cōfirmat a Qu. Curtio lib. iii. cū Darius duob⁹ p̄liis ſupatus: ut uidius i ca. de cōſtātia: tertiū repararet exercitū: nā adeo uiris & æqs abūdat illa ꝓuincia: ut illi facile foret bellū renouare timēs eādē ſe belli fortunā habituꝝ: admirās pariter macedoniā uirtutem Alexādriq; magnanimitatē: legatos mittit q regni partē uſq; ad mōtē taurū & nuptias filiæ cū decies cētenis milibus talentoꝝ alexādro pollicerent: ſi pacē fœduſq; ſecū uellet inire: q̄s cōditiōes cū alexāder recuſaſſet: qppe qui aīo ſuo iā toti⁹ aſiæ ip̄eriū occupauerat Parmeniō eius p̄fect⁹q apud eū gr̄a plurimū & auctoritate ualebat: ſi alexāder iqt eſſem cōditōes acciperē: tū alexāder acciperē: ꝓfecto ſi eēm Parmeniō: ſed qa ſum alexāder nō accipio: hui⁹ dicti auctor. Q. Cur. Iuſtius uero nullā ꝓrſus mētionē facit: ī geſtis alexādri tm̄ illud refert q; uictus darius cū babyloniā ꝓfugiſſet p epiſtolas alexādrū dep̄cat: ut redimēdaꝝ captiuaꝝ ſibi ptātē faciat: inq; eā rē magnā pecuniā pollicet: ſed alexāder ī p̄ciū captiuaꝝ regnū oē: nō pecuniā petit: iteriecto tpe aliæ epiſtolæ darii alexā. reddūt qb⁹ filiæ m̄rimoniū & regni portio offert: ſed Alexan. ſua ſibi dari reſcripſit: iuſſitq; ſupplicē uenīt & regni arbitria uictori ꝓmittere. ītē paulo īferius ait dari⁹ ſe ratus uere uictū cū poſt p̄lia & b̄ificiis ab hoſte. ſuparet ſcribit tertias epiſto. & gr̄as agit q; nihil ī ſuos hoſtile fecerit: offert deide maiorē partē regni uſq; ad flumē eufratē & alterā filiā uxorē ꝓ ſ̄liqs captiuis. xxx. mil. talē. ad hoc alexāder gr̄aꝝ actionē ab hoſte ſupuacaneā eē n̄ūdit: nec a qcq̄ factū ī hoſtis adulatiōe: nec q; ī dubios belli exit⁹: aut in leges pacis lænocinia q̄reret: ſed aī magnitudīe q̄ didicerit aduerſus utres hoſtiū nō aduerſus calamitates cōtēdet pollicetur q; ſe p̄ſtaturꝝ ea dario: ſi ſecūd⁹ ſibi nō par hēri uoluerit: cæteraꝝ neq; mūdū poſſe duob⁹ ſolibus regi: neq; orbē ſūma duo regna ſaluo ſtatu terraꝝ hēre ꝓinde aut deditionē eadē die aut ī poſterā aciē paret. ⁊ Altero p̄. Secūdo p̄lio qa bis uictus fuerat. ⁊ Sicut eue. qa tertio uicit eū & regno ſpoliauit. ⁊ Hæc q̄: alexāder parmenoni reſpōdit.

Alexā. oblatas a Dario conditiones ſpuit

OLI. QVlla uero: Philipp⁹ p̄ Alexādri græciā diu bello iuaſit: & eā tādē opp̄ſſit: ſed cū deuictis atheniēſib⁹ bellū lacedæmōiis ītuliſſet: lacedæmōii q; ſemp armis uictores extitiſſēt: aliiſq; īpare cōſueuiſſent nō poterāt ſe ſubiicere philippo: & cū qdē dixiſſet multa mala & extrēa ꝓpeſſuros: nihil mali neq; extremi uitā aſpnātibus eē rn̄derūt: cū rurſus grauia multa & īdigna philippus īperaret: nihil aliud reſcripſerūt niſi lacedæmones philippo ſalutē: nō. ſuolumus īperāti tibi parere: cū tamē grauius īſtaret durioraq; illis īperaret: dixerūt ſe mortē ſubire patos ſi qd morte durius īperauerit. ⁊ Optabilior: Quia nemo optare debet: ut ad hāc cōditionē ueniat. ⁊ Oneribus: Nam tributarios faciebat & tantā pecuniā īperabat: q̄ta exolui nō poſſet: accuſati. n. fuerant q; arcem thebanā: inducia q; tēpore occupaſſent. ⁊ Morte grauius: Scilicet ſeruitutem.

OLI. NEc paꝝ graue: Lacedæmon quidā uictus a cōpetitoribus gaudebat: hic p̄daretus fuit: qui cū in tricentoꝝ nūero nō eēt electus: qui honos in urbe ordīe p̄ſtabat: hilaris ſubridēſq; abibat: reuocatus aūt ab ephoris & quid rideret īterrogatus: quoniā īquit urbi gratulor q̄ me tricētos meliores hēt ciues. ⁊ In petitiōe magiſtratus: Erat magiſtratus quidā qui ex tricētis uiris cōſtabat: ī quo quidem officio boni tantū eligebant. ⁊ Honori adæq̄uit: Quia nō minus ex hoc dicto gloriæ cōparauit. q̄ ſi mgr̄atū adeptus eſſet.

OLI. TEmpus eſt iuſticiæ. Trāſit ad capitulū de iuſticia: duplex āt ē iuſticia: generalis & ſpecialis. generalis ē q̄ uerſat in hoīum ſocietate tuēda: ſpecialis diuidit in cōmutatiuā & diſtributiuā: cōmutatiua cōſiſtit in emēdo: uēdēdo: locādo: cōducēdo: diſtributiua eſt q̄ cōi utilitate ſeruata ius ſuū unicuiq; tribuit ex dignitate cuiuſq;: de q̄ nūc dicit: nā in ea ꝓbitas æqtaſq; uerſat. ⁊ Penetralia: loca in quibus res ſacræ ſeruant. ⁊ Aequi ac ꝓbi: æqui iuſti. ⁊ Probi: Boni nā iuſticia nihil eſt niſi bonū & æquū: & ſimul atq; ab æquo & bono diſceſſerit deſinit eē iuſticia. ⁊ Vbi ſtudium uerecūdiæ: Quia non qd̄ uolumus ſequimur cum iuſticiam colimus: uerecundia enim obſtat: & hoc eſt proprium continentis qui abſtinet quidem a uoluptate: ſed cum diſſ-

De Alexandro Rege.

QVātus hic in ſapia: tātus ī armis Alexāder illā uocē nobiliter edidit. Dario. n. uno iā & altero p̄lio uirtutē eius expto: atq; iō partē regni: Tauro tenus mōte & filiā in m̄rimoniū cū decies cētū milib⁹ talētū pollicēte: cū Parmeniō dixiſſet ſe ſi Alexāder eēt uſuꝝ ea cōditōe: reſpōdit: & ego uterer ſi Parmenion eſſem: uocē duabus uictoriis reſpōdētem dignāq; cui tertia ſicut euenit tribueret: atq; hic quidem & animi magnifici & proſperi ſtatus.

De Lacedæmoniis.

ILla uero q̄ legati lacedæmōiꝝ apud patrem eius miſerā fortūæ ſuæ cōditionē teſtati ſunt: glorioſior q̄ optabilior. Intolerabilibus. n. oneribus ciuitatē eoꝝ ip̄licāti: ſiqd morte grauius īperare ꝓſeueraret mortem ſe prælaturos reſponderunt.

De quodam Spartano.

NEc paꝝ graue Spartani cuiuſdā dictū: ſiqdē nobilitate & ſanctitate p̄ſtās: & ī petitiōe magiſtratus uictus maxie ſibi eē lætitiæ p̄dicauit: q; aliquos p̄ria ſua ſe meliores uiros haberet: quo ſermone repulſam honori adæquauit.

De Iuſticia. Cap. V.

TEmpus ē iuſticiæ quoq; ſancta penetralia adire: ī qbus ſemp æqui ac ꝓbi facti reſpectus religioſa cū obſeruatōe uerſat: & ubi ſtudiū uerecūdiæ cupiditas rōni cedit ni-

cultate ꝑp uerecundiã:tẽperans aũt abstiet se sine difficultate:qa iam uirtutis habitũ fecit.ꝙ Cupiditas rõni: Hoc est tẽpati q sine labore abstiet:ná sensualitati rõ dominat.ꝙ Nihilq; uti:Sic.n.philosophi oẽs sentiũt nihil utile qđ nõ honestũ.Cice.li.iii.offii.Peruertũt hoies fundamẽta nature cũ utilitatẽ ab honestate seiungunt.

Camillo cõsule:Liuius ab urbe cõ.li.v.Cũ obsiderẽt falisci uidebaẽ æque diuturnus futurus labor:ac ueiis fuisset ni fortũa ipatori Ro.simul ac cognitæ rebus bellicis uirtutis specimẽ maturã uictoriã dedisset:mos erat falíscis eodẽ mgro liberoꝝ & comite uti simulq; plures pueri:qđ hodie quoq; í græcia mãet unius curæ demãdabãt:prĩcipũ liberos sicut fere fit q scía uidebaẽ ꝓcellere erudiebat:is cũ í pace ístituisset pueros áte urbẽ lusus exercẽdiq;cã ꝓcedere:nihil eo more ꝑ belli tps ítermisso dũmodo breuioríbꝰ mõ lõgioríbꝰ spaciis trahẽdo eos a porta lusu:sermonibusq; uariatis lõgius solito:ubi res dedit ꝓgressus íter statiões hostiũ castraq; íde romana eos í ꝓtoriũ ad Camillũ ꝓduxit:ibi scelesto facinori sceleſtiorẽ sermonẽ addidit: falíscos se í mãus tradidísse romanis:qđ eos pueros quoꝝ parẽtes capita ibi reꝝ sint í ptãtem dediderit:q̃ ubi Camillus audíuit nõ ad simílẽ inqt tui:nec populũ nec ípatorẽ scelestus ipẽ cũ scelesto munere ueníſti:nobis cũ falíscis:q̃ pacto sit hũano societas nõ ẽ:q̃ ígenerauit natura utríſq; é eritq;: sunt & belli sicut & pacis iura:iusteq; ea nõ minus q̃ fortiter didicimus gerere:arma hẽmus nõ aduersus eá ætatẽ cui ẽt captis urbibus parcíẽ:sed aduersus armatos & ipos q nec læſi nec laceſſiti a nobis castra romana ad ueios oppugnauerũt:eos tu q̃tũ in te fuit nouo scelere: uicísti:ego romãis artibus uirtute:ope armis sicut ueios uincã.Denudatũ deíde eũ manibus post tergũ illigatis rducẽdũ falíscos pueris tradidit:uirgasq; eis qbus ꝓditorẽ agerẽt in urbẽ uerberãtes dedit:ad qđ spectaculũ cõcursu populi prío facto:deíde a mgratu de re noua uocato senatu:tãta mutatio aís est iniecta: ut quí mõ efferati odio iraq; Veiẽtiũ exitũ pene q̃ capenatiũ pacẽ mallẽt:apud eos pacẽ uniuersa ciuitas poſceret:fides romana iusticia ipatoris í foro & curia celebrant:.cõsensuq; oíum legati ad Camillũ in castra:atq; inde ꝓmissu camilli romam ad senatũ:q̃ dederẽt falíscos ꝓficiſcũr̃ qbus in senatũ ítroductis pax data: & exercitũ inde romã reductus ẽ:sed Valeriꝰ dissentit a Liuio:nã Liuius dicit Camillũ nõ cõsuluisse senatũ:sed id ex sníа sua feciſſe nulla íteriecta mora: de hoc Frõtinus li.iiii.ca.v.Camillo inqt falíscos obsidẽte ludi magíster pueroꝝ falíscoꝝ tãq̃ ambulãdi cã extra murũ eductos tradidit dicẽs repetẽdis obsidibus necessario ciuitatẽ íperata facturã:Camillus nõ solũ spreuit ꝑfidiã:sed ẽt restrictis post terga manibus magistrũ uerberibus agẽdum ad parẽtes tradidit pueris:adeptus beneficiis uictoriã quã fraude nõ cõcupiuerat:nã falíſci ob hãc iusticiã spõte ei se dediderũt.Plutar.in uita.M. Antonii duos cõmemorat ꝑfidos pedagogos:alteꝝ theodoꝝ q Atyllum.M.Antonii filiũ post patris mortẽ cæsari necandum ꝓdidit:alteꝝ Rhodonẽ q cæsarionẽ prioris cæsaris filium cum magna ui auri & argẽti fugiẽtem ꝑ ísidias deduxit ad cæsarem Octauianũ.ꝙ Cõsule liuius:Nõ cõsulẽ ad tribunum militũ cõsulari ptãte fuisse tradit:nã sæpius mutata est illius íperii Ro.a regibus.n.ad cõsules:a cõsulibus ad decẽ uiros:a decẽ uiris ad tribunos militum consulari ptãte:a tribunis rursus ad cõsules postremo ad ípatores trãslatum fuit íperium:hoc igiẽ tpe tribuni militum imperabant.ꝙ Senatus cẽsuit:Et in hoc nõ sentit cum Liuio Valerius:nã hæc oía icõsulto senatu spõte sua feciſſe Camillũ dicit sicut supra uidimus.ꝙ Ludi:qa ludo quodam docẽdi sunt pueri nõ seueritate.ꝙ Deambulandi:laxãdi animi gra:ꝙ Náq; falíſci beneficio:qa nõ semꝑ gladio:sed sæpe beneficio uincitur hostis.

OLI. Camilli iustícia í falíscos

OLI. Falíſci aliquoties rebellãuerũt

Eadẽ ciuitas:Falíſci sæpe a fide & officio in romãos defecerãt bellaq; renouauerãt:Lutatius igiẽ cõsul cũ eos tãdẽ rursus romão subegisset íperio:sæuire in illos miꝝ ímodũ cupiebat:ut meritas darent rebellionis pœnas:sed ubi senatus ítellexit íllos sí fidei cõsulis cõmiſiſſe:pœnã eis remittẽdam eẽ cẽsuit:maluitq; iusticiæ hẽre rõnem q̃ suæ obseq ıræ:adbreuiator Liuii:falíſci cũ rebellaſſent:sexto díe domiti í deditionẽ uenerũt:Eutropius de falíſcis lib.ii.Qu.inqt luctatius & Aulus manilius cõsules creati sunt:& bellũ falíſcis ítulere:q̃ ciuitas Italiæ opuléta est:qđ ambo cõsules ítra sex dies q̃ uenerãt trãsegerunt:qndecim milibus hominũ occiſis:cæteris parte cõcessa:agro tamẽ ex medietate sublato.ꝙ Papyrio:scriba cõsulis q iubente cõsule deditiõis formulã scripserat romanis.ꝙ Et uictoriæ.quæ facit hoies insolentes:duo solent hoies a iusticia reuocare: odium & uictoria:quæ nunc non reuocarunt populum Romanum.

De.S.P.Q.R.

Amillo cõsule faliſcos circũsedente magiſter ludi plurios & nobiliſſimos íde pueros uelut ambulãdi gra eductos i castra romanoꝝ ꝓduxit:qbus iterceptis nõ erat dubiũ qn Falíſci depoſita belli gerẽdi ptinacia:traditurí se nro ipatori essent:ea re cognita senatus cẽsuit:ut pueri uinctũ magiſtrũ uirgis cæden tes in patriã remitterent:qua iusticia ai eoꝝ sunt capti quoꝝ mœnia expugnari nõ poterãt:nãq; falíſci beneficio magis q̃ armis uicti portas romanis aperuerunt.

De eodem Senatu.

Adẽ ciuitas aliquotiẽs rebellãdo:sempq; aduersis cõtusa ꝑliis:tãdẽ se.Q.Lutatio cõsuli dedere coacta est aduersus q̃ sæuire cupiens. Po.Ro.postq̃ a Papyrio cuiꝰ manu iubẽte cõsule uerba deditiõis scripta erãt doctus ẽ faliſcos nõ ptãti:sed fidei se romanoꝝ cõmiſiſſe oẽm irã placida mente deposuit:pariterq; & uiribus odii nõ sane facile uinci aſſuetis:& uictoriæ obsequio quæ prõptiſſime licẽtiam subminiſtrat ne iusticiæ suæ deeſſet obstitit.

OLI. IDem cũ P. Claudius cõsul claudi⁹ camerios a se captos hastæ subiecit: quos senatus redemit: qa id parx. ꝙ Liqda fide ge. ab ipa. ui. Parx liqda fide. i. nõ pura fide: nõ sincera: siqdẽ illi se in fidẽ dederãt ipatoris ut arbitror. ꝙ Claudius: cõsul. ꝙ Camerios: De camerio oppido piceno, puinciæ adhærẽti. ꝙ Auspiciis: po testate sub hasta publica tãq̃ mãcipia uẽdidisset. ꝙ Fines agri: qa ager ille uenit i ptãte. P. R. ꝙ Parx liqde: parx sincera fide qa cũ eos in fidẽ accepisset uẽdiderat. ꝙ Sacraria: Vbi sacra cõtinẽt. ꝙ Sacrificia: ut emerent uictiæ. ꝙ Prõptissimo tenore: qa una eadẽq; sedulitate iusticiæ fecerũt: ut ꝑdesset camerinis captos fuisse a Po. Ro. nam cum semel uenditi essent postea redẽpti a Po. Ro. uisi sunt renasci.

De eodem. Po. Ro.

IDem cũ. P. Claudius camerios ductu atq; auspiciis suis captos sub hasta uendidisset: & si ærariũ pecunia: fines agris auctos aiaduertebat: tamẽ ꝙ parx liqda fide id gestũ ab ipatoꝝ uidebat: maxia cura cõqsitos redemit: hisq; habitãdi gra locũ i auentino assignauit & ꝑdia restituit: pecuniã ẽt nõ ad curiã: sed ad sacraria ædificãda: sacrificiaq; faciẽda tribuit: iusticiæq; ꝑmptissimo tenore effecit ut exitio suo lætari possent: qa sic renati erãt: Mœnibus nris & finitimis regiõibus q̃ adhuc retuli: qd̃ sequit̃ ꝑ totũ terraꝝ orbẽ manauit.

OLI. Fabritii æqtas erga pyrrhum

De Senatu & Fabritio.

TImochares ambraciẽsis Fabricio cõsuli pollicitus ẽ se pyrrhũ uenẽo ꝑ filiũ suũ q potionibus ꝑerat necaturꝝ: ea res cũ ad senatũ dela ta eẽt missis legatis Pyrrhũ monuit ut aduersus huius generis isidias cautius se gereret: memor urbem a filio Martis conditã: armis bella nõ uenenis gerere debere. Timocharis aũt nomẽ suppssit: utroq; mõ eqtatẽ amplexus: qa nec hostẽ malo exẽplo tollere: nec eum qui bene mereri paratus fuerat prodere uoluit.

De Quattuor Tribu. Plæ.

SVmma iusticia quoq; i q̃ttuor tri. plæ. eodẽ tpe cõspecta est: nã cũ. L. Atratino sub quo duce aciẽ nram apud Feruginẽ a uolscis iclinatã cum Cõsulũ lra ad pyrrhum

Fabritii epistola ad pyrrhum

OLI.

SEntit q̃drigarius a Vale. similiter & Eutropius q & ipse hãc narrat historiã: nam q̃drigarius & eutropius dicunt ꝑditorem fuisse noiatum. Vale. nõ fuisse cuius sniæ & antias Vale. fuit.

VMma iusticia i q̃ttuor quoq;: Cũ. L. Atracinius cũ exercitu missus eẽt aduersus uolscos apud ferugi/nem. castra põit: deide cũ placuisset pugnã cũ hoste cõferre eductis utrinq; copiis prio gressu Ro. pedẽ

timochares ambraciẽsis: historia hæc diuerso mõ narrat. Gel. lib. iiii. cap. viii. dũ pyrrhus inqt rex in Italia foret & semel atq; iteꝝ cũ romãis fœliciter pugnasset satisq; angerent romãi q; pleraq; Italia ad regẽ desciuisset: tũ ãbracienſis qspiã timochares pyrrhi regis amicus ad. C. Fabriciũ cõsulẽ furtim uenit ac primũ petiit: & si de ꝑmio cõueniret, ꝑmisit regẽ uenenis necare: idq; sibi facile factũ eẽ dixit: qm̃ filii sui pocula in cõuiuio ministrarẽt: eã rẽ Fabricius ad senatũ scripsit senatus ad regem legatos misit: mandauit ut de Timochare nihil ꝑderent sed monerẽt uti rex circũspectius ageret atq; a ꝑximoꝝ isidiis saluteꝫ tutaretꝫ: hæc ita sicut diximus i Valerii antiatis historia scriptũ est. Quadrigarius aũt lib. iiii. nõ Timocharẽ sed nitiam adiisse cõsulẽ scribit: neq; legatos a senatu missos: sed a cõsulibus: Pyrrhũ uero po. ro. laudes & grãs scripsisse captiuosq; oẽs quos tunc hũit restituisse & reddidisse romanis: cõsules tunc fuere. C. Fabri. atq; æmilius: lras q̃s ad regem pyrrhũ sup ea re miserũt: claudius q̃drigarius scripsit fuisse has. ix. cõsules romani. S. D. Pyrrho regi. Nos ꝑ tuis iniuriis cõtinuo aio strenue cõmoti inimiciter tecũ bellare studemus: sed cõis exẽpli & fidei grã uisum est: ut te saluũ uelimus: ut eẽt quẽ armis uicere possimus: ad nos uenit Nitias familiaris tuus q sibi ꝓcium a nobis peteret si te clam iteremisset: id nos negauimus uelle ne uè ob eã rẽ qcq̃ cõmodi expestaret: & simul uisum ẽ: ut te certiorem faceremus ne qd eiusmodi si accidisset nro cõsilio ciuitates putarẽt factũ & q; nobis nõ placet ꝓcio aut ꝑmio aut dolis pugnare: tu nisi caueas iacebis pyrrhus rex cõsulibus & po. ro. laudes grãsq; scripsit: captiuosq; oẽs quos secũ hẽbat cõsulibus restituit: reddiditq;. Vale. in hac histo. est imitatus Valeriũ antiatẽ. Cice. li. offi. iii. cũ inqt rex pyrrhus po. r. bellũ ultro itulisset cũq; de iperio certamẽ eẽt cũ rege generoso atq; potẽte pfuga ab eo uenit in castra Fabricii eiq; est pollicitus: si ꝑmiũ ei ꝓposuisset se ut clã uenisset sic clã i pyrrhi castra reditur & eũ ueneno necaturꝝ hũc Fabri. reducẽdũ curauit ad pyrrhũ idq; eius factũ a senatu laudatũ ẽ. Sene. ad Luci. epi. cxxiii. Fabricius inqt pyrrhi regis auꝝ repulit maiusq; regno regias iudicauit opes posse cõtẽnere: idẽ medico pyrrhi ꝑmittẽti uenenũ se regi daturꝝ mõuit pyrrhũ caueret isidias: eiusdẽ aĩ fuit auro nõ uici auro nõ uicẽi. Plu. i uita pyrrhi hoc mõ tradit histo. Cũ fabrici⁹ cõsulatũ iniisset ueniẽs qdã ad eũ i castra epistolã detulit a medico regis ꝑscriptã i q̃ pollicebat se pyrrhũ uenẽo necaturꝝ: si ꝑmiũ sibi traderet absq; ullo discríe bellũ ꝑ romãis cõficiẽti. At fabricius iniuriã hois detestat⁹ & collega i eãdẽ snĩam adducto pyrrũ statĩ ꝑ lras mõuit: ut isidias medici caueret lræ hmõi fuere. C. Fabri. &. Qu. Aemi. cõsules pyrrho regi salutẽ: neq; amicoꝝ neq; hostiũ fortũatus estiator eẽ uideris: cognosces. n. cũ hãc epistolã ad nos trãsmissã ꝓlegeris te bõis qdẽ ac iustis uiris bellũ iferr̃: malis uero atq; iniustis cõsidere: hæc ãt nõ tui grã nota facim⁹ tibi: sed ne mors tua nobis calũniã afferat q̃si uirtute neqremus te supare dolo cõtẽdisse. Acceptis itaq; pyrrhus fabricii litteris medicoq; cõuicto ac supplicio iuste affecto ad retributionẽ beneficii captiuos oẽs gratis fabricio romãisq; restituit. ꝙ Potiõibus: qa ut dixius timocharis filii pincerne pyrrhi regis erãt: hoc est uini & æpulaꝝ ꝓgustatores. ꝙ A filio martis: Romulo. ꝙ Benemerere: ꝑstare Po. Ro. beneficiũ dis/

retulerũt:deíde cũ domũ rediſſent atracinio dies dicta ẽ a.L.Hortẽſio eius collega & tribũi teſtes adducti q ea iuſticia uſi ſt ut iurarẽt ſe triſtes & ĩ mœroꝛ poſitos eẽ p ipatorẽ ſuũ reũ futuꝝ uiderẽt.℣ Feruginẽ:lacus ẽ ĩ uolſcis.

℣ Inclinatá:In fugá cõuerſum uel q pedẽ retuliſſet.℣ Inſignia poteſtatis.Tribuniti á poteſtatẽ gerẽtes.

CVm Tibe.gracchi berius Gracchus:&.C.Claudius collegæ fuerũt ĩ cẽſura:quã cũ tetrice nominis exercuiſſent:ſibi populi iuidiá & odiũ cõtraxerãt:erantq; iã infenſi populo:cũ.M.Pompilius tri.plæ.q ꝓter publicũ priuato ẽt in cẽſores odio tenebaẽ:q rutilii neceſſarii ſui parietes quos aliorũ cẽſorũ negligenti in publico p aliquot annos habuerat euerti iuſſerãt:diẽ illis dixit ad populũ:ĩ quo iudicio: cũ prime claſſis cẽturiæ plane damnarẽt claudium cuius nomẽ & gens plæbi ſemper inuiſa fuit & reliquæ Gracchũ abſoluerẽt: Gracchus ſi grauius inqt in collegam meũ quicq̃ ſtatueritis:ſcitote me cũ illo uolũtariũ exiliũ ſubiturũ:neq;.n.æquũ eſt ut q in eadẽ cauſa fuit non eodẽ quoq; iure cenſeatur.quo dicto populus utrunq; abſoluit.℣ Exaſperaſſent: Exacerbaſſent:irritaſſent.℣ Perduellıõis:Erat ut diximꝰ lex horrẽdi carminis & dicebatur pduellio:qđ pertinaciter bellũ retineret:erat quaſi capitale iudicium.℣ Demoliri:Euertere.℣ Remiſit.dictionẽ cauſæ.℣ Non coegit: cauſam dicere hoc eſt ſe defendere ſed ab ea re liberauit.

OLI.

cæteris eqtibus correxerãt:diẽ ad populũ.L. Hortenſius collega eorũ dixiſſet: p roſtris iurauerũt in ſquallore ſe eẽ quoad iperator ipſorũ reus eẽt futurus:nõ ſuſtinuerũt.n.egregii Iuuenes cuius armati ꝑiculũ uulneribus & ſanguine ſuo defenderãteius togati ultimũ diſcrimẽ:poteſtatis inſignia retinentes intueri:qua iuſticia mota cõcio actione Hortẽſium deſiſtere coegit: nec ſe aſperam ei facto:quod ſequitur:exhibuit.

De Tiberio Graccho &.G.Claudio.

CVm Tiberius Gracchus &.G. Claudius ob nimis ſeuere geſtã cẽſurã maioré ꝑtẽ ciuitatis exaſpaſſent:diẽ his.P.Põpilius trib. plæ. pduellioıs ad populũ dixit præter cõem conſternatione priuata etiã ira accenſus qa neceſſariũ eius Rutiliũ ex publico loco parietẽ demoliri iuſſerant:quo in iudicio primæ claſſis ꝑmultæ cẽturiæ Claudiũ apte dãnabant de Gracchi abſolutiõe uniuerſi cõſentire uidebant:qui clara uoce iurauit ſi de collega ſuo grauius eſſet iudicatũ in factis ſe paribus eãdẽ cũ illo pœnam exilii ſubiturũ:eaq; iuſticia tota illa tempeſtas ab utriuſq; fortũis & capite depulſa ẽ.Claudium .n. populus abſoluit:Graccho canæ dictionẽ. P. Põpilius remiſit.

De Collegio Tribunorum.

MAgnã laudẽ & illud colegiũ Tribũorũ tulit: qđ cum unus ex eo.L.cotta fiducia ſacroſanctæ poteſtatis creditoribus ſuis ſoluere nollet decreuit:ut ſi neq; ſolueret pecuniã:neq; daret ſe cũ quo ſpõſio fieret appellantibus eũ creditoribus auxilio futuꝝ:iniquũ ratus maieſtatẽ publicã priuatæ ꝑfidiæ obtẽtui eſſe:Itaq; cottam in tribunatu quaſi ĩ aliquo ſacrario latẽtem tribunitia inde iuſticia extraxit.

OLI. Tribunorũ iuſticia cõtra Cottã

De Cn.Comitio Tri.plæ.

CVius ut ad aliũ æq̃ illuſtrẽ tranſgrediar .C. Domitius tri.pl.M.Scaurũ pricipẽ ciuitatis ĩ iudiciũ populi deuocauit ut ſi fortũa aſpiraſſet ruina ſi minus certe ipſa obtrectatiõe ampliſſimi uiri icremẽtũ claritatis apꝑhẽderet.cuiꝰ opprimẽdi cũ ſũmo ſtudio flagraret:ſeruus Scauri ad eũ nocte ꝑuenit inſtructurũ ſe eius accuſationẽ multis & uariis

THE. Cotta tricho nec ad reddẽdũ faciliſ

OLI. Domitii eqtas erga ſcaurum

MAgnã laudẽ:Cotta tri.plæ.creditoribus ſuũ debitũ repoſcentibus ſoluere recuſabat: qa tri.plæ.in ius cogi poſſe negaret: collegiũ tribunorũ id ꝓter eqtatẽ eẽ ducẽs: ut publica maieſtas tribũatus collegæ priuatã ꝑfidiá cõtegeret: coctã ſatiſfdare creditã pecuniam coegerũt:nõ illi qcq̃ ualuit ſacroſancta poteſtas aduerſus iuſticiæ partes.℣ Aliquo ſacrario:in aliquo templo ubi tutus lateret:unde extrahi non poſſet.

℣ L.Cotta.Ianus Parrhaſius exiſtimabat hũc a Lucilio notari ꝑ hæc.xi.ſatyr.carmina.Cotta ſenex Craſſi pater huius parcere magnus Tricho fuit nũmarius:ſoluere nulli lẽtus .i. facilis ex interpretatione Nonii Marcelli. Nam moroſus & ad reddendum durus Tricho dicitur.

CVius ut ad aliũ: Gn. domitius .M. ſcaurũ accuſauit hic domitius fuit: q q̃rto cõſulatu Marii põtifex maximus populi ſuffragio creatus ẽ. Scauꝝ ãt accuſauit hac de cauſa:cõſul cũ caſſio fuit:& cũ eẽt tri.plæ.iratus ſcauro:q eũ ĩ augurũ collegio nõ cooptauerat:diẽ ei dixit ad populũ:& mulctã irrogauit:q eiꝰ opa ſacra multa Po.Ro.℣ Imminuta eẽ diceret: crimini dabat ſacra publica Po.Ro.deũ pœnatũ: q̃ lauini fierẽt:opacte fieri eo igiẽ tẽpore quo illũ accuſaret Seruius ſcauri ad eũ uenerat ꝑmittens ſe domini ſui multa crimĩa ĩdicaturũ qbus eũ facilius poſſet opprimere.Domitiꝰ tamẽ ea fuit iuſticia ut nec illũ audire uoluerit.ſed ultro ẽt uictũ ad dominũ remiſerit.℣ Vt ſi fortũa. duplici cã fecit ut uel ſi fortũa faueret eũ cõdẽnaret ſi minus ſuas ſalute opes augeret.℣ Incremẽtũ claritatis:qđ auſus eẽt tãtũ uirũ accuſare augebat dignitatẽ & opes ſuas.℣ Erat.n.exagerat ré.Vale.℣ Inimicus & domi.Nã in eo q dicit Domitius uĩ maximã ineſſe uoluit:nã magni ſpiritus fuit Domitius ergo non unum quemq; inimicũ eſſe uoluit ſed accerrimũ inimicũ ſignificat.℣ Nefariũ:ſeruus nefarius fuit q domini ſui ſecreta ꝑdere uoluit qa quarto martii cõſulatu põ.maxi.cũ caſſio creatus ẽ.

OLI. NEc aliter. Hoc exẽplũ simile ẽ superiori. nã. L. crassus cũ Cn. carbonẽ accusauerat & ut li. iiii. dictũ ẽ. c. vii. patrẽ etiã eiusdẽ dãnauerat. Sylla legatis a senatu missis respõderat: se ĩ senatus potestatẽ futurũ si ciues q̃ pulsi a ciuitate ad se cõfugerãt restituerent̃ q̃ conditio cũ senatui iusta uideret̃: ꝑ carbonẽ factionẽq; eius cui bellũ utilius uidebat̃ effectũ ẽ ne cõueniret. Itẽ carbo cũ ab Italiæ oppidis oĩbus obsides exige re uellet ut fidẽ eorũ cõtra syllã obligaret consensu senatus ꝓhibitus est. hic igit̃. L. Crass. cũ diẽ carboni dixisset ad populũ eadẽ iusticia: q̃ Domiti⁹ usus ẽ ut seruũ q̃ ad eũ cũ scrinio uenerat ĩ quo tabellæ cõtinebant̃: q̃bus carbonẽ facile potuisset opprimere uictũ cum scrinio si gnato ad Car. remiserit. ⁊ Quo pacto. ꝑ iterro gationẽ Vale. ostendit magnã uim habere iu/sticiã & argumẽtum facit a maiori ad minus.

Crassi iusti/cia er/ga Carbo nem

OLI. IAm. L. Syl. nota ẽ historia supra sæ pe notata: quomõ Sulpitius Ruf/fus trib. plæ. legẽ ꝓmulgauerat ad populũ ut ꝓuincia põti. q̃ante de/mãdata fuerat syllæ q̃ cõsul erat Mario trade/ret̃ unde orta sunt ĩter eos bella ciuilia: sed de/uictis marianis partibus cũ inter cæteros hic sulpitius ꝓscriptus eẽt & ĩ uilla lateret a quodã seruo suo ꝓditus ẽ: sylla uero sanctissima iusti/cia usus ẽ: ut seruũ ꝓ edicto suo prio libertate donaret deide illũ tanq̃ parricidã e tarpeio sa/xo precipitari iussit sicq; cæteris statuit exẽplũ nequid tale ĩ domios suos audeãt: laudat ergo hãc iusticiã in sylla Valerius. constat enim syllã crudelissimũ fuisse ĩ hoc uero iustissimus fuit. ⁊ Tribunitio furore. Hic. n. Sulpicius trib. plæ. inauditæ supbiæ & temeritatis fuit q̃ trecẽtos secũ milites haberet q̃si satellites: quos ut dixi/mus antisindicos appellabat: uidelicet cõtra se natum. ⁊ Parto pileo. parta libertate nam raso tantum capite pileum serui capere solebant cum libertate donarentur.

Syllæ iusti/cia

OLI. VErũ ne alienigenæ. Quom pitthacus ĩperiũ adeptus fuerit. diximus lib. iiii. capitu. prio de moderatiõe. Cũ igit̃ passus eẽt se tyrannũ. i. regẽ creari a ciuibus suis ꝙ opa sua opus eẽ ciuitati uideret nã certabãt de agletidis agri possessiõe uel ut alii dicũt de sigeo ꝓmontorio atheniẽ/ses & mithilenei postq̃ ductu & auspicio suo atheniẽses uicti sũt sicut suo loco diximus ty/rãnidẽ deposuit. ꝑterea cũ ex agro bello parto magnũ illi spaciũ traderẽt possidẽdũ utpote di midiã ei⁹ partẽ ille cõstãti aio recusauit: qđ exi stimaret magnitudine ꝑdæ gloriã bello partã minui. ⁊ Meritis. ut sibi tyrãnidẽ traderẽt aut qđ de rep. tã bene merebat̃ ut tyrãnide dignus uideret̃. ⁊ Acclamãtibus. cõtra clamãtibus: & renuẽtibus. ⁊ Vltra quã necessitas exigeret. nã deuictis hostib⁹: & ꝑta uictoria: cũ operã ꝓriæ suã minime necessariã uideret ĩpiũ deposuit.

OLI ALterius mihi. De iusticia dicit ari/stidis q̃ supra tetigimus: ꝙ postq̃ Xerses e græcia pulsus est cõsilio & ductu themistoclis mœnia quoq; urbis athenie. tãdẽ restituta sunt: q̃ solo fuerãt adeq̃ta themistocles illuc toto aio itẽtus erat ut totius græciæ ĩperiũ atheniẽses recuparẽt: cõuocata igit̃ cõcioẽ dixit se hẽre cõsiliũ reip. saluberrimũ ĩperioq; atheniẽsiũ utilissimũ sed illud ad exitũ deduci nisi occultet̃ atheniẽses rñderũt ut in cõsiliũ aristidẽ admitteret q̃ si ꝓbaret exequeret̃ tãtũ apud atheniẽses aristidis ualebat aucteritas q̃ cognito themistoclis cõsilio in cõcionẽ ꝓdiit & cõsiliũ themistoclis utile qdẽ eẽ dixit sed minime honestũ: erat autẽ ut lacedæmõioꝝ

domini criminibus ꝓmittẽs. erat ĩ eodẽ pectore inimi cus & domiti⁹ & dominus diuersa æstimatiõe: nefariũ iudicũ ꝓpẽdẽs: iusticia tñ uicit odiũ. cõtinuo. n. & suis auribus obseratis & iudicis ore clauso. duci eũ ad Scau rũ iussit accusatorẽ etiã reo suo: ne dicã diligẽdũ certe laudãdũ: quẽ populus tũ ꝓꝓ alias uirtutes: tũ hoc no/mine libẽtius & cõsulem & censorẽ & põtifiem maxi/mum fecit. De. L. Crasso.

NEc aliter se. L. Crassus ĩ eodẽ iusticiæ exꝑimẽ to gessit. Cn. Carbonis nomẽ ifesto aio utpo te inimicissimũ sibi detulerat sed tamẽ scri/niũ eius a seruo allatũ ad se cõplura cõtinẽs q̃bus faci/le opprimi posset: ut erat signatũ cũ seruo catenato ad eũ remisit. Q uo pacto igit̃ iter aicos uiguisse tũc iu/sticiã credimus: cũ iter accusatores quoq; & reos tãtũ uiriũ obtinuisse uideamus. De. L. Sylla.

AM. L. Sylla nõ se tã incolumẽ q̃ Sulpitium ruffũ ꝓditũ uoluit tribunitio furore eius sine ullo fine uexatus Cæterũ cũ eũ ꝓscriptũ & in uilla latẽtẽ a seruo ꝓditum cõperisset manumissum parricidã: ut fides edicti sui extaret præcipitari proti/nus e saxo tarpeio: cum illo scelere parto pileo iussit. uictor alioquin insolens hoc imperio iustissimus.

Externa de Pitthaco Mitylenæo.

VErũ ne alienigenæ iusticiæ obliti uideamur Pitthacus Mitylenæus cuius aut meritis tan tũ ciues debuerũt: aut moribus crediderũt ut ei suffragiis tyrãnidẽ deferrẽt. tãdiu illud ĩperiũ susti/nuit quãdiu bellũ de Sygæo cũ Atheniẽsibus gerẽdũ fuit. postq̃ ãt pax uictoria parta ẽ cõtinuo reclamãti/bus mitylenæis deposuit: ne dominus ciuiũ ultra q̃ rei publi. necessitas exegerat ꝑmaneret atq; ẽt cũ recuꝑati agri dimidia pars cõsensu omniũ offerret̃ auertit ani/mũ ab eo munere deforme iudicãs uirtutis gloriã ma/gnitudie ꝑdæ minuere. De Aristide atheniẽsi.

ALterius nũc mihi prudẽtia referẽda ẽ ut alte rius repesentari iusticia possit cum saluber/rimo cõsilio Themistocles migrare atheniẽ/

classem incēderent q̄ erat in portu dictæo. Athenienses ubi turpe themistoclis eē cōsiliū succlamarūt oēs nō eē admittēdū. tātū iusticiæ & honestatis monumētū fuit apud populū illū ut q̄q̄ utilissimū uideret tamē qa inhonestū respueret: neq; n. dubiū erat quin lacedæmoniis classe priuatis totius græciæ imperium athenienses facile occupassent Cice. officiorum libro tertio Themistocles inqt post uictoria eius belli quod cū p̄sis fuit dixit in cōcioē se hēre cōsiliū reipu. salutare sed id sciri nō opus eē postulauit ut aliquē populus daret cui cū cōmunicaret Datus est aristides huic ille classē lacedæmoniorū quæ subducta esset ad dyctæū clā icēdi posse quo facto frangi lacedæmoniorū opes necesse eēt qđ aristides cū audiuisset in cōcionē magna expectatiōe uenit dixitq; putile eē cōsiliū qđ themistocles afferret sed minime honestū: itaq; atheniēses qđ honestū nō eēt: id ne utile qdē putarūt totamq; eā rē quā ne audierāt qdē auctore aristide repudiarūt. ℣ Alterius. s. themistoclis q utile cōsiliū inuenit. ℣ Alterius aristidis: q faciēdū eē negauit. ℣ Maio: quātū ad utilitatē. ℣ Potētius: quātū ad imperiū. ℣ Deducere: proprie ē in mare ducere. ℣ Subducere: in portum trahere.

The/ mistocles icē dere lacedæ/ moniorū classem cogitauit

ses i classē coegisset: Xerseq; rege & copiis eius græcia pulsis ruinas patriæ in pristinū habitū reformaret: & opes clādestinis molitiōibus ad principatū græciæ capescēdū nutriret: i cōtiōe dixit hre se rē deliberatione sua p̄uisā: quā si fortūa ad effectū p̄duci passa eēt: nihil maius aut potētius Atheniēsi populo futuꝝ: sed eā uulgari nō optere. postulauitq; ut aliqs sibi cui illā tacite exponeret daret. datus ē Aristides. Is postq̄ recognouit classē illā lacedæmonioꝝ q̄ tota apud gytheū subducta erat uelle icēdere ut ea cōsumpta dominatio maris ipsis cederet: p̄cessit ad ciues & retulit Themistoclē ut utile cōsiliū ita minime iustū aio uoluere e uestigio uniuersa cōcio qđ æquū nō uideret. nec expedire qdē p̄clamauit. ac p̄tinus Themistoclē icepto iussit desistere.

De Zaleuco locrensi.

NIhil illis ēt iusticiæ exēplis. fortius Zaleucus urbe locrensiū a se saluberrimis atq; utilissimis legib⁹ mūita cū filius eius adulterii crimie dānatus: secūdū ius ab ipo cōstitutū utroq; oculo carere deberet: ac tota ciuitas i honorē p̄ris necessitatē pœnæ adolescētulo remitteret: aliquādiu repugnauit. ad ultimū p̄cibus populi euictus suo primū: deide filii oculo eruto usū utriq; uidēdi reliqt. Ita debitū supplicii modū legi reddidit: æquitatis admirabili tēperamento se inter misericordē patrē: & iustum legis latorem partitus.

Nihil illis etiā: Zaleucus locrensium princeps fuit: & legū lator sicut solon atheniēsiū licurgus lacedæ. hic igitur leges composuit qbus locrēses remp. amplā diuturnā habuere: sed iter cæteras & illā tulit cōtra adulteros: ut qui in adulterio deprehensus eēt. is utroq; priuaretur oculo. sorte accidit ut eius filius i hoc crimine deprehenderet: nā cū quadā matrefamilias adulteriū cōmiserat: & cū ciuitas filiū liberare uelet honoris gr̄ia. p̄ nūq̄ adduci potuit ut filio pœnā remitteret tādē ist̄aris ciuib⁹ ut absoluerētur q̄doqdē inqt ita uultis: faciā ut altero mihi altero illi eruto oculo lex ipleat: q; ēt factū ē. q̄ profecto magna iusticia fuit. ℣ Eruto: euulso. ℣ Inter misericordē. ne oīno crudelis eēt i filiū.

THE.

OLI. Zaleucus filio nō pepcit

De Charonda Thurio.

SEd aliq̄to Charōdæ Thurii p̄fractior & abscisior iusticia ad ui & cruorē usq; seditiosas cōciōes ciuiū pacauerat: lege cauēdo ut si qs eas cū ferro itrasset cōtinuo iterficeret. iteriecto deide tpe ex lōgiquo rure gladio accictus domū repetēs subito idicta cōciōe sicut erat i eā p̄cessit ab eo q; p̄xime cōstiterat solutæ a se legis suæ monitus: idē ego illā inqt sanciā: ac p̄tinus ferro qđ hēbat districto incubuit: cūq; liceret culpā uel dissimulare: uel errore defēdere: pœnā tñ rep̄sentare maluit ne q̄ fraus iusticiæ fieret.

SEd aliquāto. hic charōdas ciuitatē tyrū cuius p̄riceps erat cū assiduis seditiōibus laborare uideret ut sæpissime i foro certaret usq; ad sanguinē: legē tulit ne qs cū ferro i cōcionē p̄diret q; si qs fecisset capitis pœna dānaret. forte accidit ut hic i agros p̄ficiscēs cictus gladio eēt: & cū ide domū rēdiret subito i dicta cōciōe cū ferro descēderet i cōcionē nō studiose sed oblitus se cū telo eē. cū igit a p̄ximo eēt admonitus seipsū iterfecit ne qd cōtra legē p se factū eē uideretur: sed ex oī pte iusticia seruaret. ℣ Præfractior: asperior. ℣ Abscisor seuerior: uel breuior Τοπο Τωρα dicunt græci abscisum dicit qđ repente fit sine ullo respectu. ℣ Conciones. Quia spe concionibus irrita plæbs usq; ad sanguinem certabat.

OLI.

℣ Charōde tyrii. Aristoteles politicorū secūdo. Legū latores inqt extiterūt Zaleucus locris epizephiriis & Charōdas Catanēsis eius ciuibus aliisq; chalcidici generis urbibus circa Italiā Siciliāq;. Stephānus ēt q gētibus apud græcos scripsit Ex catana fuit Charōdas inquit unus ex iis q reges Athenis cōdiderūt: ut mirū sit unde Valerius eū uocet Thuriū: nisi memoriola lapsū dicam⁹: ut q̄ Zaleuci p̄ria fuit eā Charōdæ tribuerit. aut Thurius uerbū libra/

THE.

rius ex supiore capite trāspoſuit huc īcōmode. Nā Valerius ita ſcriptū relíquere potuit. Zaleucus Thurius urbe locrēſiū. Suidas. n. de Zaleuco Locrēſis íqt ex Thurio fuit. aut certe de Charōdæ pria nō cōuenit íter auctores. & aliquis Thuriū fuiſſe ſcripſit. id quod alícubi Parrhaſius legiſſe nō meminit. Hermippus de legum latoribus libro ſeptimo refert apud Athenas Charondæ leges ad menſem cani olitas.

OLI Vius imagíe: tráſiturus ad capitulū ſequés Vale. ne hoc abrupte facere uídeaſ q̄ſi p̄faſ. dicit. n. iuſticiā fidei dextrā porrige: ut ſibi ſuccurrat & recte. nā ut íqt Tulius fides é totius iuſticiæ fundamétū. & Humanæ ſalutis. Quia ſine fide hūana generis ſocietas ſtare nō poſſet.

OLI. Vm Pto. De fide publi. po. ro. loqſ erga Ptolemæū regem egypti: nā egypti reges oēs Ptol. ſūt appellati. Ptole. moriēs filiū in tutela Po. ro. reliqt & poſtq̄ ad eorū aures puēit ne fides aliq̄ ex pte deeſſet ſena. miſit Alexādriā Qu. æmiliū lepidū pricipē ciuitatis & eúdē optimū uirū q tūc pōtifex maxius q bis antea cōſul q príceps ſenatus qnqes fuerat: q tutor po. eēt & maluit ſenatus ut reſpu. tāto uiro careret q̄q̄ eo plurimū idigeret q̄ pu. fides deeſſet tm̄ ualuit apud Po. ſanctiſſima fides: ut maluerit hoíem í quo aío ſāctitatis exépla cōſpici poſſēt alienā q̄ ſuæ reipu. curā adminiſtrationéq; ſuſcipere. luſti. q de hac tutela mētionē li. xxx. facit nō a rege tutoré relictū po. fuiſſe dicit: ſed poſt Regis mortē ab Alexādrinis Romā miſſos fuiſſe. & Legatos: q orarēt Po. Ro. ut tutelā pupilli ſuſciper regnūq; tuerenſ egypti. q. iā phi. & antio. facta íter ſe pactiōe diuiſiſſe dicebāt: gratā legationē fuiſſe Ro. cām belli q̄rētibus aduerſus phi. q íſidiatus tēporibus pūici belli fuerat: miſſos igiſ fuiſſe legatos dicit q nūciarēt átiocho atq; phi. ut a regno egypti abſtinerent miſſū & Marcū æmi. le. í ægyptū q tutorio noíe regnū pupilli adminiſtraret q. pfectus bello deide q. aduerſus antio. duce Scip. geſtū ē magnū ad uictoriā mométū dediſſe ferſ. & Cōparatā. qa reipu. utílitatibus íſeruiebat. & Et ſac. quia pō. ma. ſacra publica faciebat. & Cuius be. nō minorē ſplendorem & gloriam ab hac tutela Ptole. accepit quam a genere paterno.

Romanorū des íPtol.

OLI Scipio fraude captus

Pecioſa quoq;: cū prío pūico bello Cor. Sci. Aſina p̄fect9 claſſis í ſicilia foret ad colloquiū a carthagi. uocatus é q data fide cōfidenſ. p̄ceſſit. illi uero ſimulato colloqo milites paratos hūere q deꝑhēſū. Sci. í catéis duceré poſt aliqđ tp̄s eodé bello cū: anguſtias deductus eēt hāilcar péorū dux & cū Romáis pacē deſideraret nō audebat ſe cōſulū fideí cōmittere: nā ueritus ne q̄ ſcipioné arte decepat eadē & ipe caperet. Sed hāno alter eoꝝ dux meliori de fide Romana opiniōe ductus p̄ceſſit audacius & cū cōſulib9 de pace agere cepit. tūc unus ex tribūis militū dixit nō aliā illi fidē eē ſeruādá q̄ illi Cor. ſeruauerāt cui cōſules í dicto ſilētio hāoné ſecuꝝ eē iuſſeret. mira p̄fecto fides & oí laude p̄dicāda. Abbreuiator Li. de hoc Scip. ſic breuiter tradit. Cn. cor. cōſul a claſſe pūica circūuētus & p fraudē ueluti í colloqū euocatus captus é. Cor. aſi. hic ē q claſſe pūica merſa clariſſimū ide triūphū egit. Cornelio aſi. q̄re dictus ſit Cor. Aſina. Macro. ſaturna. li. i. facile declarat. dicit. n. Aſinæ cognomētū corneliis datū ē q príceps corneliæ gētis empto fundo ſeu filia data marito cū ſpōſores ab eo ſolēiter poſcerenſ Aſinā cū pecūiæ onere p̄duxit í forū q̄ſi p ſpōſoribus p̄ſens pignus. & Fractis: uictis. & Claros illo: ac ſi diceret uictoria quidē Ro. imperatores claros reddiderat: fides uero multo clariores.

THE. ¶ Vincere Ianus parrhaſius arbitrabaſ a Valerio ſcritum uincire. Nam noluiſſe uincere Romanos: abſurdum foret intelligere. legas igitur uincere: ideſt Catenas iniicere.

De Fide publica. Cap. VI.

VIus imaginē ante oculos poſita uenerabile fidei numē: dexterā ſuā certiſſimū ſalutis hūanæ pignus oſtētat: quā ſp in noſtra ciuitate uiguiſſe & omnes gētes ſenſerūt: & nos paucis exēplis recognoſcāus.

De. S. P. Q. R. & M. æmilio Lepi.

VM Ptolemæus res tutorē. P. R. filio reliqſſet: ſenatus. M. Aemiliū Lepidū pōtificē maximū bis cōſulē ad pueri tutelā gerēdā Alexādriā miſit: ampliſſimiq; & ítegerrimi uiri ſanctitatē reip. uſibus & ſacris operatā: externæ ꝓcuratiōi uacare uoluit ne fides ciuitatis noſtræ fruſtra petita exiſtimareſ: cuiꝰ beneficio regia ícunabula cōſeruata pariter ac decorata íncertū Ptolemæū reddiderūt: patris ne fortūa magis an tutoris maieſtate gloriari deberet.

De Vrbe Roma.

PEcioſa illa quoq; Romana fides. ígēti pœnorū claſſe circa Siciliā deducta duces eius fractis aís cōſilia petēdæ pacis agitabāt: quorū dux Hamilcar ire ſe ad conſules negabat audere ne eodē mō cathenæ ſibi iniicereſ. quo ab ipſis Cornelio aſinæ cōſuli fuerāt iniecte. Hanno aūt certior Romani aí æſtimator nihil tale timēdū ratus. maxia cū fiducia ad colloquiū eorū tetēdit. apud quos cū de fine belli ageret: & tribunus militū ei dixiſſet poſſe illi merito euenire qđ Cornelio accidiſſe: uterq; conſ. tribuno tacere iuſſo: iſto te inqt metu Hāno fides ciuitatis noſtræ liberat. claros illos fecerat tantum hoſtium ducem uicere potuiſſe: ſed multo clariores fecit noluiſſe.

De eodem Senatu.

ADuerſus eoſdē hoſtes parē fidē in iure legatiōis tuēdo. P. C. exhibuere. M. n. æmilio Lepido. L. Flaminio Coſſ. L. Minutiū. L. Mani-

ADuersus eosdē hostes parem. M. æmilio le. legati cartha. Romā uenerāt pacē a senatu populoq; petētes forte ita accidit: ut altercatio orta eēt inter legatos &. L. Minutiū ac. C. Maniliū & eo usq; ꝓcessit eorū cōtētio ut Minutius & Manili⁹ legatos pulsarēt. nā illi pacē petebāt hi dādā eē negabāt: qppe fœdifragis qā ubi cognouit senatus eos legatis dādos eē cēsuit dariq; fecit. ℣ Iure legatiōis. ut legati tuti sint & inuiolati secūdū ius gentiū. ℣ Manus his attulerāt: pulsauerāt. ℣ Nō eos. quasi dicat senatus nō respexit quid merentur carthaginenses: qui totiens fœdera frangerent: sed ius gentium esse seruandum fidemq; publicam. OLI. Carthagi. legati pulsati

lium carthaginensiū legatis qa manus his itulerāt per fecıales dedendos curauerunt: sed tunc senatus nō eos esse carthaginenses quibus hoc præstabatur aspexit.

De Superiore Aphricano.

CVius exēplum Superior Africanus secutus cū multis & illustribus honustā carthaginēsiū uiris nauē ī suā potestatem redegisset inuiolatā dimisit: qa se legatos ad eū missos dicebāt: tā & si manifestū erat illos uitādi ꝑsentis: ꝑiculi gratia: falsum nomē legationis amplecti: ut Romani iperatoris potius decepta fides: q̄ frustra implorata iudicaretur.

De Senatu Romano.

REpræsentemus etiā illud Senatus nullo modo prætermittendum opus legatos ab urbe Appollonia Romā missos. Q. Fabius Cn. Appius ædiles orta contētione pulsauerunt: quod ubi comperit: continuo eos perfeciales legatis dedit: quæstoremq; cum his Brundusium ire iussit: ne quam in itinere a cognatis deditorum iniuriam acciperent: illā curiam mortalium quis conciliū an non templum fidei dixerit: quam ut ciuitas nostra semper benignam præstitit: ita etiam in sociorum quoq; animis constantem recognouit.

Externa.

POst duorum in hispania Scipionum: totidemq; Romani sanguinis exercituū miserabilem stragem saguntini uictricibus Hannibalis armis intra mœnia urbis suæ compulsi: cū uim punicam ulterius nequirent arcere colatis in forum quæ unicuiq; erant carissima: atq; undiq; circundatis accensisq; ignis nutrimentis ne a societate nostra desisterēt: publico & communi rogo semetipsos superiecerunt. Crediderim tunc ipsam fidem humana negocia speculantem mœstum gessisse uultum: perseueratissimum sui cultū iniquæ fortunæ iudicio: tam acerbo exitu damnatum cernentem.

GVius exēplū: hoc fuit secūdo bello pūico cū superior affricanus fatalis dux utraq; subegisset hispaniā cœpit carthaginēsiū nauē clarissimorū hominū plenā illi ne ī captiuitatē uenirēt legatos publice missos ad iperatorē Romanū se eē simularūt q̄ fidē illis affricanus ꝓstitit ut oēs īcolumes & iuiolati rēdirēt ad suos: maluit ipator ro. suā fidē fraude petitā q̄ frustra iploratā. OLI.

REpræsentemus: hoc exēplū par est supiori: nā hi Romani duo q; legatos Appolloniatū orta iter eos rixa pulsassent dediti fūt eis & missus ē q̄stor cū auxilio ne cognati uī aliquā inferrent. ℣ Repræsentemus: in medium proferamus. ℣ Apolonia: facit suū gētile hic & hæc Apoloniatis: unde aduerbiator cū legatos Apolonia tū dixit ad senatū missos: qdā Iuuenes pulsassent dediti Apoloniatibus fūt sed qdā dicūt q; latīe facit Apollonitanus na. nū. ℣ A cognatis: si forte cognati eorū uoluissēt e manibus legatorū eripe. ℣ Illā cu. siqs curiā diligētius cōsideret ñ poti⁹ fidei tēplū dicet q̄ mortaliū refugiū. OLI. Apollonia Apollonia tis

POst duoq;: Nunc ad externa transit exēpla & prīo de sagūtinis q; in fide Ro. ptinaciter cōstiterūt. Saguntū oppidū ē opulētissimū ī hispaniæ finibus positū circa flumē hiberū: qđ fuit quōdā terminus iperii po. ro. & carthaginēsiū. cāq; secūdi pūici belli: nā cū Hannibal oppidū illud circūsedisset Saguntini Romā legatos auxilia petētes miserunt q cū tardius mitterent nec se diutius defēdere possēt: ad eā ptinaciā uenerūt ut ī foro cōstructo ingēti rogo īpositisq; rebus suis oībus flāmas subiicerēt. deide seipsos ī rogū cōiicerēt ne a fide deficerēt. ℣ Duoq; scuidecet Gn. & P. Scipionum quoq; alter. S. P. Scipio eius scipiōis pr̄ fuit: q deide aphricanus dict⁹ lē: hi duo ut supra diximus hispaniā ī ptātē po. ro. diu tēuerāt: sed tādē p magonē quēdā celtiberi quoq; pars maior erat ī exercitu ro. illecebris & pecūia corrupti defecerūt a Romanis. Romani uero exercitus externis auxiliis destituisse ī tutiora loca receperunt: & clitellis atq; ipedimētis uallo facto a pœnis qbus erāt lōge uiribus inferiores diu obsessi tādē capti cæsiq; sūt. Luero Marci. tribunus militū collectis reliqis exercitus & nocte sequēti uocatis ad cōcionē militibus hortatus ē: ut īprouiso inuaderēt hostes nihil tale pp uictoriā metuētes & iter cōcionādū subita flāma ex eius capitis apice emicuit quo signo motos milites ea nocte duxit ad hostiū castra qbus ex īprouiso captis cæsisq; hostib⁹ maiorē itulit cladē q̄ acceperāt. Sed ī hac historia Vale. dissentit a Li. nō. n. post cæsos ī hispania scipiōes hānibal sagūtū expugnauit. Sed anteq̄ bellū cū Romanis suscipet. ut Li. tradit. & Ci. in Philippicis li. xi. Et hoc belli principiū & cām fuisse dicit: qa cū iā aio agitaret Hānibal iuadere nullā aliā uiolādi fœderis honestiorē rōnē iuenit q̄ si sagūtinos Romanis societate cōiūctos adoriret. ℣ Vī pūicā. Cū ī pūica coerciti eēnt nec iā cōmeat⁹ uenire posset. ℣ Cōi. Quia ipsis & bōis suis cōmunis fuit. ℣ Crediderim: Quasi p deplorationē hoc dicit Vale. non dubitauerim fidem tunc humana facta consi- Sagun tinoq; fides erga po. ro.

derationem Saguntinorum casum fuisse miseratam tam constantes sui numinis cultores iniquo iudicio fortuna ad necem adeo crudelem impulerit. ℣ Mœstum: cum uideret res hominum adeo fidelium male uersati.

OLI Petilinorũ fides in ro.

IDem præstãdo: hoc simle est superiori quã enim fidẽ Saguntini Romanis præstiterunt, eandem seruauerũt & petilini & dux carthaginensiũ utriusq; causa fuit petilini primo quidem cum obsiderẽtur ab Hãnibale auxilium petierunt a Romanis pop. ro. q; paulo ante canẽsem cladem accepissent præstare nõ posse respõderunt, sed illis pmiserunt ut facerent q; sibi maxime cõduceret: illi a Romano præsidio desticuti omnẽ ibellẽ turbã & inutilem ciuitate eiecerunt quo difficilior esset per famẽ obsessio quod illis consiliũ parũ uel nihil profuit omneq; enim uis alia magisq; fames illos expugnauit: absumptis. n. frugũ alimentis carnisq; omnis generis q̃drupedũ: postremo coriis herbis & radicibus corticibusq; teneris & his quoq; strictim uescebant, maluerunt ergo fame cõsumi q̃ a Romana fide deficere. Hannibal igitur nõ petiliã sed fidũ petiliæ sepulchrũ expugnauit. ℣ Petilia, urbs calabriæ de qua meminit Virg. parua Philoctetæ subnixa petilia muto in qua Philoctetes mœlibeus regnauit teste Seruio, at Strabo, li. vi. dicit esse lucanorũ metropolim. ℣ Egesta, euacuata urbe. ℣ Trahe rent: producerent: dilatarent.

OLI. Tertia Scipionis uxor pellicẽ patiẽs.

ATq; ut uxoriã quoq;. Nũc trãsit ad ca. viii. ĩ quo tractat exẽpla fidei quã uxores pstitere maritis. Et prio de Tertia æmilia: cuius tãtã fidẽ fuisse dicit: ut eius uir Scipio superior ancillæ suæ captus esset amore cũ licẽtia illa frui pmiserit ac post mortẽ Sci. ne id metu feciss existimaret manumissam illã liberto suo in matrimoniũ cũ magna dote dedit. ℣ Mater Corneliæ: eã nobilem facit ut rem magis exageret q̃uis uxor esset affricani & auia tantorum uiroꝝ. tamen hoc fecit, sunt q dicant hanc Pauli æmilii qui persen regem superauit fuisse filiam & Aphricani inferioris sororem ex qua nata fuit Sempronia, Gracchorum igitur quæ & Cornelia dicta est. Plutar. tamẽ dicit Paulum æmilium duas tãtũ habuisse filias. & alterã Tuberõi elio: alteram catoni portii catonis filio ĩ matrimoniũ dedisse. ℣ Dissimulauit: finxit se nõ cognoscere. ℣ Impatiẽtiã: Quod amoris impatiẽs eẽt. ℣ Tantæ comitatis: suauitatis. Comitas uirtus est inter duo extrema: iter seueritatẽ & remissionem. ℣ Domitorẽ. Qui duas hispanias Sardiniam Siciliam & Affricam subegerat. ℣ Manumissam: in libertatem assertam.

OLI

VIntum Lucretium: Nec tutia q̃dẽ pterm̃ittẽda est: q̃ Qu. Lucretiũ maritũ suũ a triumuiris proscriptũ & inter ipsos pœnates latẽtẽ nõ dubitauit cũ suæ salutis discrimine tutũ & incolumen seruare: lex. n. erat quicũq; ꝓscriptũ occultaret eadem pœna damnaret a triumuiris scilicet Augusto Antonio & Lepido, magno periculo. Quia ut dixi pœna capitis afficiebatur qui proscriptum texisset: aut non indicasset. ℣ Camera: cubile arcuatum. ℣ Proscripti: dicebantur quorũ nomina in publico proscribebantur & quicunq; ea uidisset ius fasq; eorum occidendorum habebat.

Proscripti OLI.

SVlpicia. Lentulum Truscelionem uirum suum proscriptũ a trimuiris Antonio Lepido & Octauiano: ubi in sicilia exulare percepit a seruili sumpta ueste & decepta matre a qua diligenter seruabatur conscia quanto uiri amore flagraret deceptisq; custodibus cum duas tãtum ancillas & paucos seruulos secum duxisse: uestigio secuta est magnum igitur fidei documentum in uirum sulpitia dedit.

DE Dẽ pstãdo Petilini eũdẽ laudis honorẽ meruerũt. ab Hãnibale: qa deficere a nr̃a amicitia noluerũt: obsessi legatos ad sẽatũ auxiliũ iplorãtes miserũt: qb9 pp recẽtẽ cladẽ cãnẽsẽ succurri nõ potuit. Cæterũ pmissũ ẽ eis ut facerẽt qđ utilissimũ icolumitati eorũ uideret. Liberũ igit erat carthaginẽ siũ gratiã ãplecti. Illi tñ fœminis oiq; ætate ibelli urbe egesta: quo tutius armati famẽ traherẽt ptinacissime ĩ muris constiterunt: expirauitq; prius eorum tota ciuitas: q̃ ulla ex parte Romanæ societatis respectum deposuerint. Itaq; Hannibali non Petiliam sed fidum petiliæ sepulchrum capere contigit.

De Fide uxorũ erga uiros. Cap. VII.

ATq; ut uxoriã quoq; fidẽ attigam9. Tertia æmilia africani prioris uxor: mater Corneliæ matris Cn. & T. Gracchoꝝ tãtæ fuit comitatis & patiẽtiæ: ut cum sciret uiro suo ancillulã ex suis gratam esse dissimulauerit: ne domitorẽ orbis Africanum fœmina magnũ uirum impatientiæ reum ageret. tantumq; mens eius a uindicta abfuit ut post mortem Africani mãumissam ancillulã ĩ matrimoniũ liberto suo daret.

De Turia uxore. Q. Lucretii.

QVitũ Lucretiũ ꝓscriptũ a triũuiris uxor Turia iter camerã: & tectũ cubiculi abditũ una cõscia ãcilla ab iminẽte exitio nõ sine magno piculo suo tutũ pstitit: singulariq; fide id egit. ut cũ cæteri ꝓscripti ĩ alienis & hostilib9 regiõibus p sũmos ai & corpis cruciat9 uix euaderẽt: ille ĩ cubiculo & ĩ cõiugis sinu saluẽ retineret. De Sulpicia uxore Lẽtuli.

SVlpicia ãt cũ a mr̃e iulia diligẽtissime custodiret ne Lẽtulũ crustelionẽ uir̃ suũ ꝓscriptũ a triũuiris ĩ Siciliã ꝓseqũret. nihilomin9 familiari ueste sũpta cũ duab9 ancillis totidẽq; seruis ad eũ clãdestia fuga puenit: nec recusauit se ipsam ꝓscribere: ut fides sua in coniuge proscripto constaret.

REstat ut seruoꝝ erga. Octauũ capitulũ de fide seruoꝝ quã erga domios suos pseuerãter ꝓstiterũt. primũ ãt exẽplũ serui cuiusdã. M. anto. oratoris ætate sua ꝓstãtissimi. quẽ Ci. i li. de oratore mirꝫ i modũ laudat. cũ igit̃ icesti accusatus eẽt: ut i. c. de fiducia diximus q cũ i ꝓuinciã q̃stor designatus ꝓficisceret. iãꝙ Brũdusiũ usꝙ peuenisset. certior factus ꝑ litteras Romã rediit & cãm suã egit. Seruus eiꝰ q crimi/nis illius cõscius erat. nã laternã illi dũ uirginẽ peteret noctu ꝓtulisse cõstabat. nũq̃ cogi potuit ullo tormẽto ut id fateretur adeo fidelis. ꝟ Quo quãto. ꝟ Hoc tãto. nã serui solẽt eẽ infideles. si ergo i eoꝝ numero aliqs fidelis iuenia tur laudabilior erit quia non expectatur. OLI. M. Anto/nius orator incesti reus OLI.

De Fide Seruorum erga dominos. Cap. VIII.

REstat ut Seruorum etiam erga dominos: quo minus expectatam hoc laudabilio/rem fidem referamus.

De quodam seruo. M. Antonii.

MArcus Antonius auorum nostrorum tempo ribus clarissimus orator: incesti reus agebatur: cuius in iudicio accusatores seruum in quæstione perseuerantissime postulabãt: quod ab eo cum ad stuprum iret laternam prælatam contende/rent: erat autem is etiam tum imberbis & stabat corã: uidebatq; rem ad suos cruciatus pertinere nec tamen eos fugitauit. Ille uero ut domum quoq; uentum est Antonium hoc nomine uehementius confusum: & sol licitum ultro est hortatus: ut se iudicibus torquẽdum traderet. affirmans nullum ex ore suo uerbum exitu/rum: quo causa eius læderetur: ac promissi fidem mi/ra patientia præstitit: plurimis etiam laceratus uerbe/ribus eculeoq; impositus: candentibus etiam laminis ustus: omnẽ uim accusationis custodita rei salute sub/uertit: Argui fortuna merito potest quod tam pium & tam fortem spiritum seruili nomine inclusit.

De quodam seruo. C. Marii.

COnsulem autẽ Caium Mariũ prænestinæ obsidionis miserabilem exitum sortitũ cuni culi latebris frustra euadere conatum: leuiq; uulnere a Telesino cũ quo mori destinauerat ꝑstrictũ seruus suus ut sylanæ crudelitatis expertẽ faceret: gla/dio traiectũ interemit. cũ magna præmia sibi propo/sita uideret: si eum uictoribus tradidisset: cuius dexte/ræ tã oportunũ ministeriũ nihil eorum pietati cædit a quibus salus dominorum protecta est quia eo tempo re Mario non uita: sed mors in beneficio reposita erat.

De Philocrate seu Euporo seruo Gracchi.

AEq; illustre qd̃ seq̃t̃. Grachus nei potestatẽ inimicorũ ꝓuẽiret Philocrati seruo suo cerui ces icidẽdas ꝑbuit: q̃s cũ celeti ictu abscedis/sent. OLI. Mortuo tiberio. ut in. c. de somniis diximꝰ. C. Gracchus ui sa ꝑ qetẽ fratris imagie dicẽtis quã tũ uellet cũctare. omnino sibi preũ dũ eẽ eodẽ quo ipe exitio periisset cœpit eadẽ uia grassari i senatũ q̃ frater ꝑ leges. & tribũitias seditiões excitare q̃re motus senatus qd̃ id ad reipublicæ euersionẽ quodãmõ spectare uide/bat decreuit ut Opimius consul uideret ne qd̃ respublica detrimẽti capet: q̃ sũma potestas in atroci negocio dabat magistratui more ro. ut posset exercitũ parare: bellũ gerer coercere oi/bus modis socios atq; ciues dõi militiæ iperiũ cõsuli ius ẽ. Itaq; Opimius cos. cũ ar. manu. C. Gracchũ ꝑsequit̃ ille se i auẽtinũ mõtẽ cũ mul titudie armata recepit. Contra exercitu ducto cæsoq; fuluio eius collega fuga facta & Grac/chus se i tẽplũ diane cõtulit: ibiq; sibi manus uoluit iferre: Sed a licinio & Põponio fidissimis familiarib⁹ ꝓhibi/tus ẽ: hortatusq; ide q̃ primũ aufugere: quẽ corporibus suis tã diu ꝓtexerũt fugiẽtẽ quoad cæsi sunt. ille ubi uidit se inimicorũ manus euadere nõ posse: cũ Philocrate seruo q cũ eo solus fugiebat i sacrũ deoꝝ nem⁹ se ꝓripuerũt

Eupo/ rus an philo/ crates Grac ch. occide rit ite/ tū est OLI

ibiq; Philocrates eū occidit & sup occisū se quoq; iteréptū ꝓiecit. Aliter legit i uita Gracchoꝝ: nā utrūq; i manꝰ inimicoꝝ deueniſſe tradit Plut. & alterū a Scipiōe naſica, alterū a. L. Opimio fuiſſe cæſos: ut in ca. de sōniis & ali/ bi diximus. Macrobius uero de ſaturnalibus hūc ſeruū euporū noiatū fuiſſe dicit q̄q̄ alii Philocratē dictū uelit: q dū aliq̄ ſpes ſalutis affulſit fidiſſimus comes dominū q̄cūq; potuit rōne tutatus é: ubi uidit iā deſperatū eē & do/ minū occidiſſe: & ſup cæſū ſciſſis ꝓprio uulnere uiſceribus aīam effudiſſe dr. ℣ Euporꝰ. Quē alii Philocratē appel lāt. ℣ Familiaris, qa i eius familia nutritus fuerat iō hāc ei fidē p̄ſtitit. ℣ Cuius ſit p̄ſtātiā. Dicit hūc Gracchū lauda/ bilioré futurū fuiſſe ſi morté ſibi cōſciuiſſet q̄ ſi a ſeruo beneficium ſuſcepiſſet præſtantiam. ℣ Alias, præſentem fortitudinem robur.

ALia nobilitas, alius furor: pindarus caſſiū: hoc idē pidarus exibuit caſ/ ſio qđ euporus Graccho: nā cū caſ/ ſius & brutus cōtra Antoniū arma ſūpſiſſent ꝓ reip. libertate tuēda: q̄q̄ eis aduer/ ſa fortūa cōtigerit cūq; uaria uictoria pugnaſ/ ſent tādē i cāpis Philipicis cōparatis utriq; co/ piis extremo p̄lio dimicarūt & i dextro cornu Octauianus: i ſiniſtro uero Antonius, ité i dex/ tro Brutus: i ſiniſtro caſſius erāt. forte ita acci/ dit ut cōſerta pugna cæſar i dextro Caſſius, in dextro Caſſius i ſiniſtro cornu uincerent. Sed nihil aliud Bruti & Caſſii res deduxit i pniciē q̄q; Brutus caſſio ueluti uictori nō tulit auxi/ liū: nec. C. bru. ueluti uictū potuit expectare, nā Brutus iā cæſaris caſtra ꝓ milites ſuos capta di ripuerat, cædēq; ingēté i illis fecerat. ad duo. m. milia lacedæmo. q nup i auxiliū cæſaris uene/ rāt p̄ter caſtrorū p̄ſidia cæſa ſunt. Caſſius uero cū ſe i collē quēdā recepiſſet unū e cēturiōibus ſuis noie tuneū exploratū cūcta dimittit: q cū tardius rediret exiſtimās caſſius fuiſſe illū ab hoſtibus iterceptū hoſteſq; ex oī uictores eſſe ignarus omniū q̄ a Bruto facta fuerāt deſpatis rebus oībus i tabernaculū ſeſe cōtulit: ex liber/ tis unū noie pindaꝝ ſecū trahēs qué ad eos ca/ ſus ſibi pauerat: obducta ueſte caput obtegēs iugulūq; enudans ſeſe illi feriēdū p̄buit. Auul/ ſū ab humeris caput reptū é. At pidarū poſt cæ dē hic nemo hoium uidit: ex quo pleriſq; ſcru pulū dedit q; iniuſſus uirū iterfeciſſet. ℣ Quis eoꝝ grauiſſimi. Nihil tāta adulatiōe putridi, nā ad tyberii aſſentationem hoc dicit neſcire ſe q̄s deoꝝ caſſii manus alligauerit, q̄ pauloante i cæſaris necē exarſerat: nūc i ſe ipm tātope elā/ guerit ut ſibi mortē iferre trepidarēt: malue/ rit quoque caſſius ſerui beneficio q̄ uirtute ſua pricidii pœnas euadeŕ. ℣ Tu ꝓfecto iuli. Pergit in aſſentatiōe ſua cū dicat Cæſaris numē grauiter ultū cædē iniuriāq; ſuā q caſſiū ſummæ auctoritatis uirū ſordi do ſeruo ſupplicū fieri coegerit: ut ſibi mortem inferret quam ipſe ſibi conficere nō auderet. ℣ Exarſerat: incitata fuerat. ℣ Torpore. Langore. ℣ Animi æſtu: ideſt fluctuatione. ℣ Sordibus. Quia implorauit auxilium ſerui.

OLI ADiūxit ſe cladibus. C. Plotius. Hic Plotius a triūuiris ꝓſcriptus cū i ſalernitāo agro deliteſceret eo triū/ uiroꝝ carnifices miſſi q diligēter illū iueſtigarēt & occiderēt: latētes ſeruos deprahēderet quos tormē tis adactos cogere nō potuerūt ut dominū idicarēt, ſed ille miſeratione motus q; tā crudeliter lacera/ rent ꝓceſſit in publicum, & ſe iugulandum præbuit. Serui igitur quātum in ipſis fuit dominū ſuum ab inimicis fideliter tutū p̄buerūt. dicit tamē hūc ex delitiis fuiſſe detectū, nā qa delicatiōe genere uitæ ſemp fue/ rat abuſus ut corpus præcioſiſſimis unguentis quottidie p̄funderet: nunc perſecutores ueluti canes ſagaces un/ guentorum odore qui ad nares peruenerat tractos ad locum mirifice ſpuantem peruenisſe & latentes ſeruos in/ ueniſſe. Plinius libro. xiii. natu. hiſto. L. inquit Plotiū. L. Plotii bis conſulis cēſoriſue fratrē proſcriptum a trium/ uiris ſalernitana latebra: unguēti odore proditū cōſtat: quo dedecore tota abſoluta proſcriptio é. ℣ Salernitana. De Salerno. Eſt autem ſalernum ciuitas Lucaniæ. ℣ Et odore unguenti. Quo ſe perfundebat. ℣ Sagax: Solers & callida & aſtuta. ſagaces canes odoriſei dicuntur. ℣ Odorata. eſt Odore perſenſit more canum qui ſagaces: ideſt boni ferarum indagatores naſci ſolent. Ordo autem eſt ſagax cura eorum qui miſeros proſequæbātur inducta.

Euporus Philocrates

ſet: gladiū cruore domini madētem per ſua egit præ/ cordia: Euporum alii hunc uocitatū exiſtimāt: ego de nomine nihil diſputo: familiaris autem tantummodū fidei robur admiror: cuius ſi præſtantiam animi gene roſus Iuuenis imitatus foret ſuo nō ſerui beneficio im/ minentia ſupplicia uitaſſet: nunc commiſit ut Philo/ cratis q̄ Gracchi cadauer ſpecioſius iaceret.

De Pindaro ſeruo Caſſii.

ALia nobilitas: Alius furor: ſed fidei par exem plū Pindarus. Caſſiū Philippēſi p̄lio uictū nup ab eo manumiſſus iuſſu ipſius obtrūca/ tū iſultatiōibus hoſtiū ſubtraxit: ſeq; e cōſpectu homi nū uolūtaria morte abſtulit. ita ut ne corpus q̄dē eius abſūpti iueniret. Quis deoꝝ grauiſſimi ſceleris ultor illā dexterā q̄ i neçē p̄iæ parētis exarſerat tāto torpo/ re alligauit: ut ſe tremebūdā Pidari genibus ſubmitte/ ret: ne publici ꝓcidii q̄s merebat pœnas arbitrio p̄ii uictoris exolueret. tu ꝓfecto Tu Diue Iuli cœleſtibus tuis uulneribus debitā exegeſti uidictā: p̄fidū erga te caput ſordidi auxilii ſupplex fieri cogendo: eo ai æſtu cōpulſū ut neq; retinere uitā uellet: neq; finire manu ſua auderet.

De Seruius Gn. Plotii Planci.

ADiunxit ſe his cladibus. Gn. Plotius Plancus Munacii planci conſularis: & cenſorii frater: qui cum a triumuiris proſcriptus in regione ſalernitana lateret delicatiore uitæ genere & odore un/ guenti ſalutis occultā cuſtodiā detexit: iſtis enim ueſti giis eorum qui miſerū p̄ſequebantur ſagax inducta cu ra abditū fuge eius cubicule odorata é: a q̄bus cōpræ/

Diunxit ſe cladibus. C. Plotius.

istis uestigiis est odorata abditū cubile fugæ eius. ℣ Torti. Cruciati tormento affecti. ℣ Multum. Quātum ad magnitudinem supplicii. ℣ Diu. q̄tū ad tp̄is longitudinem. ℣ Quod certamen mutuæ beniuolētiæ. Dominus inquit & serui de mutua beniuolētia inter se certasse uidentur uterutros magis diligeret: sed cum eorum fides miris laudibus efferenda sit, non facile diiudicari potest fœliciores ne fuerint serui qui tam pium & misericordem dominū nacti sunt: ut eorum suppliciis uitam postponere non dubitauerit: moriq; maluerit q̄ eos diutius torqueri: an domines qui tam constantem seruorum fidem in sua salute fuerit expertus. ℣ Arduum. Difficile.

hēsi serui latēs multūq; ac diu torti negabāt se scīr ubi dominus eēt: nō sustinuit deide Plācus tā fideles tāq; bōi exēpli seruos ulterius cruciari: sed p̄cessit i mediū iugulūq; gladiis militū obiecit. qd' certamē mutuæ beniuolētiæ arduum dignosci facit. utrū dignior dominus fuerit q tā cōstātē seruorū fidē experiret': an serui q tā iusta dn̄i misericordia q̄stiōis seuitia liberarent'.

De quodā seruo Panopionis.

QVid urbāi Panopionis seruus q̄ admirabilis fidei: q cū ad dominū p̄scriptum occidendū domesticorū iudicio certiores factos milites i Reatinā uillā uēisse cognosceret: cōmutata cū eo uestē: permutato ēt anulo illū postico clā emisit: se āt i cubiculū ac lectulum recepit: ac se ut Panopionē occidi passus est. breuis huius facti narratio. sed non parua materia laudationis. nam si qs ante oculos ponere uelit subitum militum accursum cōuulsa ianuæ claustra minacem uocē: truces uultus: fulgentia arma: rem uera extimatione prosequetur: nec q̄cito dicitur aliquem pro alio mori uoluisse: tā id ex facili etiā fieri potuisse arbitrabitur: Panopion autē quātū seruo deberet amplū ei faciēdo monumētū ac testimoniū pietatis grato titulo reddēdo cōfessus est. Cōtētus eēm huius exēplis generis: nisi unū me dicer' admiratio facti cogeret.

De Seruo Antii Restionis.

ANtius Restio proscriptus a triūuiris cū oēs domesticos circa rapinā & prædā occupatos uideret: q̄ maxie poterat dissimulata fuga se penatibus suis intēpesta nocte subduxit: cuius furtiuū egressum seruus ab eo uinculorum pæna coercitus in expiabiliq; litterarū nota per summā oris contumeliā iustus curiosis specula|us: oculis: atq; uestigia huc atq; illuc errantia bēiuolo studio subsecutus lateri uoluntarius comes arrepsit. Quo quidem tam exquisito: tāq; ancipiti officio perfectissimum spectatæ pietatis cumulū expleuerat. his. n. quorum fælicior in domo status fuerat lucro itētis: ipe cū nihil aliď q̄ umbra & ima go suppliciorū suorū maximū sibi eēt emolumentum eius a quo tā grauiter punitus erat: salutē uendicauit cūq; abunde foret irā remittere: adiecit etiā caritatem:

QVid urbānus panopionis. Macrobius saturnaliū lib. i. hoc idē refert exemplū panopion p̄scriptus cū in reatinā uillā delatus forte lateret: milites ad eū occidendū missi sunt qd' cū seruus comperisset & uestē cū domio cōmutauit & annulū accepit in cubiculū ac lectū ascēdit: ac pro eo mortē subire non dubitauit. ℣ Postico. Posticū latens hostiū in posteriori parte domus positū. Horati⁹ postico falle cliētē. ℣ Nec q̄cito dī. Nō ita ē iquit ut q̄ facile dicit' p̄ alio qspiā mori uoluisse: tam facile etiam potuisse credetur: nam nisi summa & inæstimabili fide p̄ditus seruus iste fuisset poterat militum impetu minisq; deteteri: ut fugiētem dominū īdicaret. ℣ Titulo. Non in sepulchro iussit inscribi titulum hic positus seruus q pro domino mori nō dubitauit. OLI. Panopion p̄scriptus

ANtius restio. Hoc etiā supiori cōferri pōt. antius iste restio p̄scriptus & ipse a triūuiris p̄fugerat i uillā ibiq; latebat & cū oēs eius domestici cognita p̄scriptiōe i diripiēda illius domo eēnt itēti: unus tātūmo seruus q grauibus pœnis. ab ipo domio fuerat affectus: nā illū sæpissime uerberibus ceciderat. uultū ēt ipsius iustū turpib⁹ signis notatū deformē reddiderat: se tamē illi⁹ fugæ fidelissimū comitē p̄buit & dominū ab istāti morte liberauit: nā ubi sensit p̄secutores adesse: iopē quēdā senē occidit & structo rogo pro domino cremauit quærētibus deinde militibus: ubi nā esset Antius rogū ostendens illic esse dixit q̄bus ei credētibus: dominus tam fidelis serui beneficio tunc mortē euasit: qd' quidē eo uideē admirabilius quo de illo tam pessime meritus fuerat: magnū p̄fecto pietatis & fidei documētum hoc uno officio seruus ille præstitit. Macrobius Saturnaliū lib. i. auctor huius historiæ: multa fidelitatis seruoq; exēpla commemorat. ℣ Circa rapinā. Id enim sibi gratū erat ut ad prædā intenti nō sibi īpedimento forent. ℣ Inustus. Sigillatus candēti ferro ne nota facile deleri posset. ℣ Ancipiti. Ambiguo: quia in eodem se periculo exponebat. ℣ Spectatæ. Probatæ. ℣ Quo quidē tam exquisito. Adimpleuerat inquit cumulatū pietatis officiū se fugæ comitem cū salutis discrimine præstando: uerū non hac re cōtentus maiora fecit. ℣ His. n. quoq; fœlicior: Vere inquā pietatis cumulū expleuerat: comitādo fugientē dominū: nā cæteri q liberalius habiti fuerāt a domino melioriq; fortuna usi ad diripiēdas illius opes se cōuerterūt: hic q domini suppliciorū erat imago: qppe ab illo sæpius laceratus eius salutē protexit eāq; suū esse emolumētū uoluit. ℣ Emolumētū. Vtilitatem & lucrū dictum eo q; mentem molliat. ℣ His .n. Cæteris. s. seruis qui liberalius habiti fuerāt a domino diripiendis illius bonis intentis. ℣ Intentans. Digito demōstrans rogum. ℣ Piaculis. Penis & notis. Emolumentum

OLI. MVltū animis hominū. Valerius scripturus de mutatiōe morū & fortunæ id agit ut ostēdat cognitionē morū mutatiōis atq; fortunæ nobis utilē eē: & sic beniuolētiam captat a persona cū ostendat se rē utilē esse scripturū: & quia occurrebat illud qđ ꝑdest scire mutationes morū & fortunæ. dicit ex hoc bonū consequimur: ut cū aliorū fortunas uideremus esse mutatas: ut q in sordida & abiecta cōditione positi ad celsiorē dignitatis gradum euaserunt & nos quoq; de rebus nostris melius sperare poterimus. ⁊ Fiduciæ adiicere. Cū uiderimus aliorū fortunas eē mutatas nō eē desperādū de nobis aut de filiis nostris q; turpioris uitæ futuri sint. ⁊ Solicitudinis: unum sequitur ex altero nā quia fiduciā sumit ideo sollicitudinē depōit. ⁊ Stultum eē. Cū uideamus inqt multos abiectæ obscuræq; cōditionis hoies mutata fortūa ad claritatis fastigium euasisse. stultum est de humili fortūa nostra desperare & nos quasi ꝑpetuæ infœlicitatis damnare. ⁊ Spem: spes est bonorum futurorum expectatio.

Fortune morumq; mutatio

OLI. MAnlius torquatꝰ. De hoc uero multis in locis carptim diximus. nūc ēt tota historia repetenda: sed breuitatis gratia dicemus tantum quæ necessaria sunt: hic a pueritia ad adultam ætatē obtusioris ingeniis tardioriscq; linguæ adeo fuisse dicitur: ut a. L. patre imperioso uiro asperioriscq; naturæ fuerit ex urbe quodammodo relegatus & rure iussus habitare quasi reip. ciuis futurus semper iutilis. eius uero mores adeo imitati sunt: ut & patri & reip. utilissimus euaserit. nā quomodo patri utilis fuerit ut diximus i capite pietate. Idem mox cum gallorum exercitus super ripas amnis castra posuisset romāiq; obuiam exissent: & gallus magnitudine insolida ponte occupato prouocaret ad prælium siquis esset uir fortis Romanorum: hæsitātibus aliis dictatorem suum adiit: & obtenta pugnandi extra ordinem licentia: hostē exultantem more gentis & armis aureis gloriātem: fortis ipse magis q̄ ornatus miles: & utilibus magisq̄ fulgentibus arcui exanimi nihil amplius intulit ludibrii q̄ ut torquem aureum unum dumtaxat illi abstulerit: hinc militari suorum gaudio ac fauore ortum torquati nomen coronam præterhæc auream dictator illi dono dedit ob insigne uirtutis: tantum denicq; momenti in hoc duello fuit: ut nocte ꝓxima clam gallorū exercitus abscederet. Vir. hic magnus in primis ut ait Cicero. & q̄ idulgēs in patrē. Idē acerbe seuerus in filiū: quā q; cōtra suū edictū prouocatus cū hoste pugnasset q̄is uictorē: iussit interfici bello latino qđ tertio eius cōsulatu gestū est: quo fusi cæsiq; latini fuere adeo ut uix pars q̄rta superfuerit: ubi ea cōsulis uirtus fuit ut cōstet q̄cūq; in parte dux fuisset eo inclinatura fuisset uictoria. ⁊ Ebetis: Rudis: negligentis & prope uecordis. ⁊ Obtusi: tardi: & stupidi. ⁊ Cordis: cum & ingenii. ⁊ In hoc fortunæ nubilo. Credo inquit ideo uoluisse fortunam huius adolescentis obscurioré esse ut senectus fieret illustrior. ⁊ Relegatus: Quasi exul in agris uiuebat & raro commigrabat in urbem: rustico operi semper intentus.

OLI. Scipio anæuio notatus

SCipio aūt. De Aphricano supiore uaria ferūt scriptores: nā Va. illū a primis adolescētiæ ānis solutioris uitæ fuisse dicit: qđ Aulus Gel. similiter sentire uī i ea q̄stiōe q̄ de Alexādri & scipiōis cōtinētia facit: i q̄ Scipionē oñdit Alexādro ꝓferēdū In fine tñ ita subiūgit. Sed hāc utrāq; declamāticulā sup Alexādro & scipione celebrauerunt. hi qbus abunde ingenii & ocii & uerborū est. nos satis habebimus quod ex historia est id dicere. scipionē istū uero ne an falso icertū est fama tamē cū eēt adolescēs haud sincera fuisse & ꝑpe modū cōstitisse. hosce uersus: a Gn. Neuio poeta i eū scriptos eē. ét q res magnas māu sæpe gessit gloriose cuius facta uiua nūc uigent: q apud gētes solus ꝓstat. cū suus pr cū palio uno ab amica abduxit. his ergo uersibus credo adductū

nec hactenus beniuolentia ꝓcessit: sed in eo conseruādo mira quoq; arte usus est: nam ut sensit cupidos sanguinis milites supuenire: amoto domino rogum extruxit: eiq; egentem a se compræhensum & occisum senē superiecit. iterrogantibus deinde militibus ubi nā eēt Antius manum rogo intentans ibi illū datis sibi crudelitatis piaculis uri respōdit. quia uerisimilia loquæbatur. habita est uoci fides. quo euenit ut Antius statim quærendæ incolumitatis occasionem assequeretur.

De Mutatione morū & fortunæ. Cap. IX.

MVltum animis hominū & fiducia adiicere & sollicitudinis detrahere pōt: moꝝ ac fortunæ i claris uiris recognita mutatio: siue nostros status: siue ꝓximorū igenia cōtēplemur. Nā cum aliorū fortunas spectando ex conditione abiecta: atq; contēpta emersisse claritatem uideamus: qđ aberit qn & ipsi meliora de nobis semper cogitemus? memores stultū esse ꝓpetuæ infelicitatis se damnare: spemq; quæ etiam incerta ratione fouetur: interdū certā in desperationē cōuertere.

De Manilio Torquato filio Lucii Manilii torquati.

MAnlius autē Torq̄tus adeo ebetis atq; obtusi cordis inter initia iuuentæ existimatus ut a patre. L. Mālio amplissimo uiro qa de domesticis & reip. usibus iutilis uidebat: rus relegatus agresti opæ fatigaret: postmodū patrē reū iudiciali ꝑiculo liberauit: filium uictorem q; aduersus imperium suū cum hoste manum cōseruerat: securi ꝓcussit: patriā latino tumultu fessam speciosissimo triūpho recreauit. In hoc credo fortunæ nubilo adolescentiæ cōtemptu ꝓfusus quo senectutis decus eius lucidius enitesceret.

De Scipione Afric. superiore.

SCipio āt Africanus supior quē dii imortales nasci uoluerūt: ut eēt i quo uirtus se ꝓbēs numeros hoibus efficaciter oñderet solutioris

Valeriũ anciatẽ aduerſus oẽs ſcriptores, ſic de ſcipionis moribus ſenſiſſe & cũ puellá illá captiuã nõ reditã á ſcipione atq; in delitiis amoribuſq; ab eo uſurpatam alii ferme omnes hunc in omni ætate cõtinentiſſ mũ fuiſſe tradunt. Nam & idem Aulus Gelius alio loco dicit: hunc eodem quo Alexãder oſtẽto natũ diuinæ uirtutis fuiſſe, idq; res ab eo clariſſimæ geſtas plane teſtari: atq; in primis illud unum quod dum badium hiſpaniæ oppidum munitiſſimum obſideret dixit militibus ſuis: ſibi in iure audiendo aſſiſtentibus ac poſcentibus quem in diem & locum dari uadimonia iuberet, oppidi arcem oſtendens, illic ſe poſtero die ius eſſe dicturum. Addit præterea illum ab adoleſcẽtia noctis extremo antequã dilucularet in capitoliũ uentitare ſolitum fuiſſe & aperiri cellá Iouis ſibi iuſſiſſe, ibiq; ſolum diu demorari, id temporis in capitolium ingredientem canes ſemper in alios ſeuiẽtes neq; latrarẽt in eũ: neq; incurrerent. Quid illud q; Liuius Plutarchus cæteriq; omnes ferme ſcriptores tradunt q; ab ipſa adoleſcẽtia fauciũ patrẽ e manibus hoſtiũ liberauit: q; in ipſo deinde iuuentutis flore quo maxie libidinis ſeruet ætas uirginẽ eximia ſpecie & pulchritudine captã: ſpõſo cui depacta fuerat itactã inuiolatãq; reſtituit ut in capite de cõtinentia diximus, non igit eius adoleſcentia uidetur aliqua libidine uexata in qua fuere uirtutes ꝓpe diuĩe, qđ & Plutarchus affirmat. ꝙ Numeros: Numeri: uirtutũ ſunt q̃ttuor: q̃ fundaméta dicunt Prudentia: Tẽperãtia: Iuſtitia: Fortitudo. ꝙ Solutioris. Incontinẽtioris. ꝙ Teneriores. Efœminatiores. ꝙ Leuiores. eneruatiores: q̃ conuenirent uictoris: de carthaginenſibus pris aut q̃ uictori conuenirent: quaſi dicat ſi quis uiderit teneros adoleſcẽtiæ ſcipiõis annos nunq̃ ſpẽ tãtam de ipſo ſumpſiſſet ut illum aphricæ domitorem futurum animo præſumeret.

Badiũ oppidum

uitæ primos adoleſcẽtiæ annos egiſſe fert: remotos qdem a luxuriæ crimine ſed tamẽ punicis trophæis deuictæ Carthaginis ceruicibus ipoſito iugo teneriores.

De Caio Valerio Flacco.

CAius quoq; Valerius Flac. ſecũdi punici belli tpibus luxu ꝓditã adoleſcẽtiã ichoauit. cæterum a. P. Licino Pont. Max. flumen factus quo facilius a uitiis recederet: ad curã ſacrorum & ceri moniarum conuerſo animo uſus: duce frugalitatis religione: quãtum prius luxuriæ fuerat exemplum: tantum poſtea modeſtiæ & ſanctitatis ſpecimen euaſit.

De. Q. Fabio Maximo.

NIhil. Q. Fabio maximo q gallica uictoria cognomen allobrogi ſibimet ac poſteris pepit adoleſcẽte magis infame: nihil eodẽ ſene ornatius aut ſpecioſius illo ſeculo noſtra ciuitas habuit.

De. Q. Catulo.

QVis ignorat. Q. Catuli auctoritatem in maxio clariſſimoꝝ uiroꝝ ꝓuẽtu excelſum gradũ obtinuiſſe: cuius ſi ſuperior ætas reuoluatur multi luxus multæq; delitiæ reperirent: q̃ qdẽ ei ipediméto nõ fuerũt quominus prĩæ princeps exiſte,

OLI.

CAius quoq; Valerius hic eo ẽt diſſolutior fuit q̃ Scipio ꝙ luxuriæ atq; libidini deditus fuit: q ſecũdi pũici belli tẽporib9 cõſul fuit: & Hániballẽ ab urbe reiecit teſte Plynio de uiris illuſtrib9 qui ait Hannibal cum ad tertiũ ab urbe lapidẽ caſtra poſuiſſet tẽpeſtatibus repulſus primũ a Fabio maximo fruſtrat9: Deide a Valerio Flacco repulſus: & a Gracho: & Marcello fugatus in aphricam reuocãtus a Scipione ſuperatus eſt. Liuius tamen dicit nõ a Valerio: ſed a Fuluo Flaccho ab urbe fuiſſe repulſũ: ſed Publius Licinius i tá corrupto adoleſcẽte egregiã idolẽ cõtẽplatus eũ flaminẽ dialẽ creare nõ dubitauit: ratus id futurũ qđ euenit: ut adiecta dignitate mores: uitamq; mutaret: nã cum primũ ad religionẽ adiecit animum ſtatim mutatis moribus adeo continens factus eſt: ut modeſtiæ & ſanctitatis unicum ſpecimen uideretur, nec mirum, nam religio omnis eſt continentiæ uirtutiſq; magiſtra. ꝙ Duce frugalitatis religione. Nam religio non ſolum frugalitatis: ſed omnium uirtutum dux eſt atq; magiſtra.

OLI.

NIhil Qu. Fabio maximo. De hoc uiro dictũ eſt li. iiii. in cap. De his q a parẽtibus degenerauerũt: fuit aũt eius adoleſcẽtia tam perditæ luxuriæ, ut Quin. Pompeius prætor urbanus illi bonis paternis interdixerit, ne per luxũ atq; libidinẽ profunderet: nihil igit eius adoleſcentia turpius: nihil ꝓuectiori ætate ſpecioſius ornatus ut fuit ſuo tempore in urbe Romana, mutatis, n. moribus ſtatuq; uitæ cũ ſe ad rẽp. contuliſſet magiſtratibus perfunctus, res clariſſimas geſſit: præſertim aduerſus allobroges bituitumq; auernorũ regem: quos cum fœlici pugna ſuperaſſet: inde ſibi glorioſum & immortale nomen reportauit, nam poſt illam uictoriam allobrogi cognomen ſortitus eſt. Præterea tam grata fuit illa uictoria. Popu. Ro. ut quo loco cæſi captiq; fuiſſent hoſtes ſenatus inſigne trophæum ſtatui iuſſerit: turremq; ædificari: hoſtium ſpoliis ornatã ad tantam rei memoriam. ꝙ Gallica uictoria: quia allobroges quos deuicit populi ſunt galliæ.

OLI. Catulꝰ adoleſcens latẽtioſior

QVis ignorat. Q. Catuli. Qu. Catulus quáuis in adoleſcentia luxurioſus delicatuſq; fuerit grandior tamẽ factus mutatis moribus & mala uiuẽdi ratione inter clariſſimos Romanæ urbis principes meruit ſua uirtute cẽſeri: hic bellũ ciuile a lepido motũ pene prius extinxit q̃ ſuſcitatũ arderet: cõſul. n. cũ lepido cũ nouarũ rerũ cupidꝰ ꝓ iſolẽtiã lepidus: ſyllæ acta reſcidere uellet: ex urbe illũ catulꝰ eiecit: tanq̃ ſeditioſiſſimũ hoiem q ſtatũ ciuitatis ꝓturbare moliret: nã ut inqt florus cũ iure belli dictator ſylla ꝓſcripſiſſet inimicos q ſuperãt reuocãte lepido qd aliud q̃ ad bellũ uocabant. Cũ dãnatoꝝ bõa adiiciẽte ſylla q̃is mala capta iure tamẽ repetitio eorũ ꝓculdubio labefactabat cõpoſitã ciuitatẽ, expediebat ergo q̃ſi ægre ſauciecq; reip. reqeſcer quocũq; ne uulnera curatiõe ipa reſciderent: ergo cũ turbidis cõtiõibꝰ uelut claſſico ciuitatẽ terruiſſet: urbe pulſus i ætruriã, arma ĩde & exercitũ urbi admouerat, ſed iã miluiũ põtẽ colẽq; iãiculũ luctatiꝰ catulus Gn. Põpeiꝰ ſyllanæ domia-

tionis duces:atq; ſigniferi alio exercitu inſederant:a quibus primo ſtatim impetu retro pulſus,hoſtiſq; a ſenatu iudicatus in cruenta fuga hetruriam inde ſardiniam receſſit ibi quoq; morbo & pœnitentia interiit:uictores quod non temere aliis in ciuilibus bellis pace contenti fuerunt,℣ Ciuile bellum:nam eiecit lepidum ſibi collegam in cõſulatu bella ciuilia ſuſcitantem,dum enim acta ſyllæ reſcindere tentaret:ut proſcripti omnes qui ſupereſſent reuocarẽt in urbẽ & ſua ſibi bona reſtituerent grauiſſimas ſeditiones excitabat:& quietum reip,ſtatũ ꝓturbabat:hũc igitur hoſtem patriæ a ſenatu iudicatũ de medio ſuſtulit:moriq; coegit:de quo Lucanus ut catulo iacuit lepidos,

OLI. Sylla turpẽ egit adoleſcentiã

IVcius uero ſylla: Plutarchus in uita ſyllæ dicit illũ adeo in exercẽdis ſalibus natura ſtudioſũ fuiſſe ut ab ieũte ætate pluria cũ ignominia:ſodalicia cũ mimis atq; ridiculis hoibus petuláter habuerit,poſtea uero q̃ i oium rerũ dominatu cõſtitus ẽ e ſcæna ſpectaculiſq; ipudẽtiſſimos cogẽs iterpotãdũ quottidianis cõcenatiõibus certabat:q̃ cũ grandiori iã ætate patraret, & dominãtis dignitati ꝓbrũ & dedecus afferre uideretur multa negligẽter omittebat q̃ ſtudio & iduſtria idigebãt, Cœnãti ſiqdẽ ſyllæ nullus circa ſeria uſus erat cũ alio tpe ipiger & eximia ſeueritate foret,ut cũ primũ ſolatia & cõpotationes abiiceret uno ipetu rerũ imitationẽ capeſceret, Verum ita mimis & ſaltatoribus mãſuetus ad oẽm familiaritatẽ ꝓnũ ſe obnoxiũ ſubiiciebat ut tã ſoluti moribus aĩ p̃cipuã ad amores lenitatẽ,& illecebras ſibi pepĩt:a q̃bus nec ꝓuectioribus q̃dẽ annis ſeſe reuocauit,metrobiũ ſcænicũ a iuuenilibus annis magno amore cõplexus lõgius ꝓſecut⁹ eſt,eo idies ſecũ floreſcẽte morbo cũ ab initio publicã q̃dẽ cæteꝝ locupletẽ mulierẽ quã nicopolĩ appellabãt depiret:deĩde cõſuetudine & formæ gratia mirificæ armatus eſſet ab ea:cũ uita excederet hæres ẽ relictus:nouercæ quoq; hæreditatẽ ẽ ſortitus,hæc Plutar, At Valerius eũ uita inq̃nata libidine & uinolentia plena hiſtrioniã quoq; ob q̃ſtũ exercuiſſe dicit: ſed ea poſtmodũ uitia in q̃ſtura depoſuiſſe:qđ' Plutar,negat q̃ad ꝓuectiores annos ea uſq; ſeruaſſe dicit utrũq; ſit cõſtat cũ ægregia multa facinora edidiſſe iugurtha cõſilio & prudẽtia ſua in captiuitatẽ uenit:quãuis ductu & auſpicio marii uictus fuerit,mithridatẽ ſæpius acie ſupauit ſocialis belli ſollicitudine reipu,ademit:tyrãnidẽ cinæ:& factiões cõpeſcuit mariũ patria eiecit & ꝓſcriptũ in aphricã trãſire coegit,q̃s crediderit tã uaria tãq; cõtraria ſimul extitiſſe:nã ſi q̃s diligẽter ſyllæ adoleſcentiã tot uitiis inquinatã & illius mutatiorẽ ætatẽ in qua tã p̃clara geſſit cõſiderare uoluerit duos in uno corpore ſyllas fuiſſe cõperiet,℣ Ludicræ artis:propter hiſtrioniam & iocularia quæ gratia q̃ſtus exercuit,℣ Præruptis clauſtris nequitiæ:nã uirtus eius ĩdignata q̃ a flagitiis occupareť clauſtra omnia nequitiæ perfregit:ut uires ſuas exerceret,℣ Expẽdere:Examinare,℣ Cathenas iniecit,Quia cõſilio ſuo p bocchum regẽ ꝓditus iugurtha uinctus cateniſq; oneratus in triũphũ ductus fuit,mithridatẽ compeſcuit,Quẽ capadocia & aſia pepulit:& ad tigranẽ regẽ armeniæ cõfugere coegit,℣ Socialis belli:Quia prudẽtia ſua excitatã ſocialis belli flammã extinxit:cũ ſocii latini nominis pp negatã ciuitatẽ a druſo ꝓmiſſam aduerſus Romãos arma ſumpſiſſent,℣ Cinnæ dominationẽ,qui patria pulſus ab octauio cũ ſe mario cõiunxiſſent qui exul iam aphrica exercitũ cõparauerat nõ contemnendũ repetiuit urbem: & eã p principũ negligẽtiã cæpit:quã oppꝑſſam ſylla a mitridatis uictoria rediens celerius q̃ credi poteſt liberauit,cæſis multis cinæ mariiſq; exercitibus,℣ Virũ fortem,Appellarẽ inqt illũ uirũ fortẽ niſi ſe fœlicẽ appellari maluiſſet nã in tabellis ad ſenatũ ſemp hac p̃ſcriptione uti ſolebat,Sylla fœlix ſenatui Populoq; Ro,ſalutẽ: unde Pli,li,vii,na, hiſto,unus inqt hoĩum ad hoc æui fœlicis ſibi cognomẽ aſſeruauit,L,Sylla,Ciuili nẽpe ſanguine ac patriæ oppugnationem adoptatus & quibuſdam fœlicitatis iductus argumentis q; ꝓſcribere tot milia ciuium ac trucidare potuiſſet,O praua interpretatio & futuro tẽpore infelix nõ melioris ſortis tũc fuere pereuntes:quorum miſerent ho die cum ſyllam nemo non oderit,age nõ exitus uitæ eius omnium ꝓſcriptorum ab illo calamitate crudelior fuit erodẽte ſe ipo corpore & ſupplicia ſibi gignẽte:qđ' ut diſſimulauerit & ſupremo ſomno eius cui in mortuus quodãmodo ẽ:credamus ab uno illo iuidiã gloria uictã,hoc tamẽ nẽpe fœlicitati ſuæ defuiſſe confeſſus eſt q; capitoliũ nõ dedicauiſſet li,xi,Sic intra hominẽ tineæ tricænũ pedũ aliquãdo & pluriũ lõgitudine iam carne exanimi: uiuẽ

OLI. ATiũ quoq; hominũ capillo qua fœditate & ſylla dictator,Et alcinã ex clariſſimis græciæ poetis obiere, Tq; ut hic utimur tranſgreſſione breuiter admonendo quibus de rebus dixerit & de quibus dicturus ſit,℣ Beneficio:quia poſtq̃ eos penituit ſuorum flagitiorum meliora ſecuti ſunt modo ſtatu & conditione quia cum in ſtatu humili eſſent ad altiora uecti ſunt,

ret : nomenq; eius in capitolino faſtigio fulgeret ac uirtute ciuile bellum ingenti motu oriens ſepeliret.

De.L.Sylla.

IVcius uero Sylla uſq; ad q̃ſture ſuæ cõitia uitã libidĩe uio ac ludicræ artis amore ꝓinqnatã ꝓduxit.Q uapp.C.Mariũ cõſulẽ moleſte tuliſſe tradit:q; ſibi a ſprimum in Africa bellũ gerenti tã delicatus queſtor ſorte obueniſſet,eiuſdẽ uirtus q̃ſi præruptis & diſiectis neq; q̃ obſidebať clauſtris:catenas Iugurthæ mãibus iniecit:Mithridatẽ cõpeſcuit: ſocialis belli luctus repſſit.Cinnæ dominationẽ fregit eũq; q ſe i Africa q̃ſtorẽ faſtidierat ipſam illã ꝓuinciã ꝓſcriptũ & exulẽ petere coegit,q̃ tã diuerſa tãq; inter ſe cõtraria ſiquis apud aĩum ſuũ attentiore cõparatiõe expendere uelit:duos in uno homine Syllas fuiſſe crediderit,turpem adoleſcentulum & uirum dicerem fortem : niſi ipe ſe felicẽ appellari maluiſſet.

De Sublimitate a ſtatu humili. Cap. .X.

ATq; ut nobilitatem beneficio pænitentiæ ſe ipſam admonuimus reſpicere:ita altiora modo ſuo ſperare auſos ſubtexamus.

TItus aufidius:magnæ fortunæ mutatio uisa est in T.aufidio qui abiectus publicanus.i. uectigalium re dẽptor in asia paulopost creatus procõsul prouinciam illam administrauerit:nec erubuerunt neq; indignati sunt asiatici homines eius parere imperio quem pauloante uiderant turpem quæstum facientem & aliorum magistratuum tribunalia cum assentatione maxima ambiẽtem.uerum prouincia tãta cum integritate splendore rexit:ut omnes intelligerent culpa fortunæ factum esse:ut turpem quæstum exerceret.sua uero uirtute ad dignitatem peueniſſe.ℰ Publici.s.uectigalis.est.n.substãtiue.ℰ Adulãté:cũ actio ẽt cõiunxit assentabatur autẽ illis in exigẽdis uectigalibus. adessent eripuit.ℰ Splẽdidissime. liberalissime ꝑculsis maiestate.ℰ Quæstũ:turpe lucrum publicanorũ:quæstus apud maiores turpis semp fuit.ℰ Incrementum.Amplitudinem dignitatis:qui ex publicano proconsul factus esset.

OLI. Aufidius ex publicão ꝑcos asiæ

De Tito Aufidio.

TItus Aufidius cũ Asiatici publici exiguã admodũ ꝑticulã habuisset:postea totã asiã ꝑ cõsulari impio obtinuit: nec idignati sunt socii eius parere fascibus quẽ aliena tribũalia adulãtẽ uiderãt:gessit se ẽt integerrime ac splẽdidissime: miroq; id mõ demõstrauit ꝑstinũ qstũ suũ fortunæ: ꝑsens uero dignitatis incrementũ moribus suis imputari debere:

De.P.Rutilio.

AT.P.Rutilius nõ publicanũ i sicilia egit: sed opas publicanis dedit:idẽ ultimã inopiã suã auctorato socĩis offõ sustẽtauit. ab hoc postmodũ cõsule leges uniuersi siculi acceperũt: acerbissimoq; ꝑdonũ ac fugitiuor; bello liberati sũt:portus ipsos siqs mõ mutis rebus inest sensus: ꝑtãtã in eodẽ hoie uarietatẽ status admiratos arbitror. Quẽ.n. diurnas capturas exigentem animaduerterant: eundem iura dantem classesq; & exercitus regentem uiderunt.

De.P.Ventidio.

HVic tãto icremẽto maius adiiciã.Asculo capto.Cn.Põ.M.pr̃.P.Vẽtidiũ ætate puberẽ i triũpho suo populi oculis subiecit.hæc ẽ Vẽtidius q postea Romæ ex Parthis:& ꝑ ꝑthos de Crassi mãibus in hostili solo miserabiliter iacẽtibus triũphũ duxit:itaq; q captiuus carcerẽ exhorruerat:uictor Capitoliũ felicitate celebrauit:in eodẽ etiam id eximium quod eodem anno prætor & consul est factus.

HVic tãto.De hoc uẽtidio Gelius libro noctiũ atticarũ.xv.ita refer.In sermonibus nup fuit seniorũ hominũ & eruditorũ multos i ueteri memoria altissimũ dignitatis gradũ ascẽdisse ignobilissimos prius homines & despectissimos nihil adeo de quoq; tãtæ admirationi fuit qtæ fuerũt q de uẽtidio basso scripta fuerũt eũ picẽtẽ fuisse genere & loco humili & matrẽ eius a Põpeio Strabõe Põpei magni patre bello socĩali:quo esculanos subegit captã cũ ipso eẽ mox triũpháte Põpeio Strabonẽ quoq; puerũ inter cæteros ante currũ iperatoris sinu nr̃is uectũ eẽ.post cũ adoleuisset uictũ sibi ægre qsisse: eũq; sordide iuẽisse cõparádis mulis & uehiculis magistratibus q sortiti ꝑuicias solẽt.pbẽda publice cõduxit isto qstu motũ eẽ cæpisse.C.Cæsari & cũ eo ꝑfectũ eẽ i gallias:tũ qa i ea ꝑuicia satis grauiter uersat9 eẽt & deiceps ciuili bello mãdata sibi plæraq; ipigre strenueque feciſſe nõ mõ i amicitiã cæsaris:sed ex ea amplissimũ quoq; ordinẽ pueniſſe:mox tribunũ quoq; plæ.ac deide ꝑtorẽ creatũ atq; i eo tpe iudicatũ eẽ a senatu hostẽ cũ.M.Antõio:plus uero eũ uictis ptibus nõ pristinã tãtũ dignitatẽ recupasse:sed põtificatũ ac deide cõsulatũ adeptũ eẽ:eáq; rẽ tã itolleráter tulisse.P.R.q uẽtidiũ bassũ memierat curádis mulis uictitasse:ut uulgo ꝑuias urbis uersiculis ꝑscriberet.Cõcurrite oẽs augures Aruspices portẽtũ iusitatũ cõflatũ ẽ recẽs.nã mulos q fricabat cõsul factus ẽ eũdẽ bassũ.Sue.Tranqllus ꝓpositũ ẽ a Marco Antõio ꝑuiciis oriẽtalibus ꝑthosq; i syriã iterrũpẽtes tribus ab eo ꝑliis fusos scribit:eũq; primum oium de parthis triũphasse & morte obita publico funere sepultum eẽ.Masurius scribit:eum bis in triũphum ductũ fuisse.Cice.hunc mulionẽ castrẽsem suffraganeum appellabat teste Plinius lib.vii. De quo Iuuenalis.Si fortuna uolet fies de cõsule rhethor. si uolet hæc eadem fies de rethore consul.uentidius qd.n.qd tulius an ne aliud q̃ sydus & occulti miranda potẽtia fati.ℰ Miserabiliter:nam arsacide rex parthorum crassus corpus feris & alitibus deuorandum iussit exponi.

OLI. Ventidius fortunæ beneficio illustris

OLI. CAsuum nunc: Diximus de fortuna aduersa mutata in secundam: nunc de casibus dicamus, differt casus a fortuna, philosophi ita dicunt: eorum quæ fiunt: quædam propter hoc q̄ intēta sint: quædam nō propter hoc qđ intēta sint ut uerbi gratia: agricola fodit agrū ut sepulchrum faciat & thesaurū iuenit nō propter hoc quod itentū sit: neq; n. agrū fodit: ut thesaurū inueniat: sed ut sepulchrū faciat. Itē eorū quæ fiūt ꝓp hoc quod intēta sint: alia fiūt a ꝓposito: alia a natura: a ꝓposito fiunt ab usu liberi arbitrii: a natura quæcūq; a quodam in se ipsis principio cōtinue moto accidunt ad aliquem finem. Rursus quæ fiūt a natura q̄dā semp: quædā nō semp: sed plærūq; ut sol semp per obliquū zodiaci transit: plærūq; ut pluuiæ ex uapore terræ nascant: sed hoc notādum: eorum quæ fiūt a ꝓposito: & quæ a natura proposituq; est causa per se. casus & fortuna sunt cā per accidens: causam aut per accidens dico casum & fortunā qa accidunt causæ per se ut qdā forum petit: ut carnes emat casu lapidē offendit & corruit: hic casus ē per accidēs qa accidit ut caderet. causa per se est ut petat forū. Sed differt casus a fortuna qa fortuna est in habētibus propositū qbus bene & male cōtingere potest. nō aūt i re inanimata ut ferro & ligno. neq; n. i his fortūa agit. Casus uero eē pōt ēt i nō habētibus ꝓpositū: ut i brutis & inanimatis: ut uerbi gratia. Equus celeriter superueniente nocte se domū recipit: ut a lupis seruat' non se recepit ut a lupis seruere: sed q; ita casus tulit & hoc in rebus mutis: in rebus autem inanimatis: ut tripos cecidit: & sedem fecit: non ideo cecidit, ut sedem faceret: sed casus ita tulit.

De Varietate casuū. De. L. Lentulo. Cap. XI.

OLI. CAsuū nūc cōtēplemur uarietatē. L. Lētulus cōsularis lege Cæcilia repetūdarū crie oppressus cēsor cū. L. censorino creatus est: quē qdem fortuna inter ornamēta & dedecora alterna uice uersauit. cōsulatui illi us dānationē: dānationi cēsurā subiiciēdo: & neq; bōis eū ꝓpetuis frui: nec malis æternis igemiscere patiēdo.

De Cn. Cor. Sci. Na.

IIsdē uiribus uti uoluit i Cn. Cornelio Scipione nasica: qui consul a pœnis apud liparas captus cum belli iure omnia perdidisset lætiore subinde uultu eius adiutus cuncta recuperauit: consul etiam iterum creatus. Quis crederet illum a duocim securibus ad carthaginensium peruenturum catenas? quis rursus existimaret a punicis uinculis ad summam imperii peruenturum insignia? sed tamen ex cōsule captiuus & ex captiuo consul factus est.

De Cras. dicto diuite.

QVid Crasso nōne pecuniæ magnitudo locupletis nomen dedit? sed eidem postea inopia turpem decoctoris superlationem immisit. Si qdē bōa eius a creditoribus qa solidū ꝑstare nō poterat uenierūt: itaq; amara sugillatione nō caruit cum egens ambularet: diues ab occurrentibus salutabatur.

De. Q. Cepione.

CRassum casus acerbitate. Q. Cepio ꝑcurrit: is nāq; ꝑturæ splēdore triūphi claritate: consulatus decore maximi pontificis sacerdotio

Cæcilia lex

OLI. Cāsuū nūc cōtēplemur uarietatē. L. Lētulus. Hic accusatus repetundarū fuit Spartac⁹ & chrixus effracto lētuli ludo gladiatores cū trigīta aut amplius eiusdē fortūæ uiris erupere capua seruiscq; ad uexillū uocatis iustū exercitū fecerant: hi primo ad uesuuiū mōtē claudiū decepe: deinde cōsularis quoq; aggressi lētuli exercitū in apēnino cecidere: hic itaq; lētulus lege a cecilio cōtra eū lata repetūdarū dānat': post dānationē cēsor creat' cū. L. cēsorio. Sed hic fortasse lētul⁹ ē ad quē Cic. primi libri epistolas scribit de reducēdo rege Ptolemæo quē repetūdarū ex cecilia & cypro accusatū intelligimus: nā cato ut ꝓmulgationē tulit, ut ei ꝓuincia abrogaret': ut est apud ciceronē ad atticū qua promulgatiōe facta uestem mutauit. ¶ Lege cecilia: Quā tulerat cecilius, ab auctoribus. n. leges plærunq; domiabant' repetūdarū & de repetūdis dicimus. ¶ Quē qdē. Credo ĩqt fortunā uoluisse hūc hominem alterna uice uersare ne secundis nimiū fideret nec aduersis oīno desperaret: sed amaris iocunda ꝑmisceret.

OLI. IIsdē uirib⁹: Scipio Nasica captus a pœnis hic collega erat duellii cōsulis ei⁹ q apud liparas uicta mersa & fugata hostiū classe primū illud maritimū egit triūphū: nā multo ante hanc uictoriā Cn. Cor. Scipio alter ꝓsulū: ut dixi a classe pūica circūuēt⁹ & p fraudē uelut i colloquiū uocat⁹ & capt⁹ primū fuit pfidiæ pūicæ documētū post captiuitatē uero a collega p uictoriā redēpt⁹ cū oīa iure belli pdidisset tñ aspirāte fortūa cūcta recuperauit cōsulq; iterū factus cū ipio & dignitate uixit. ¶ Duodecī se. A cōsulatu ē. n. metonomia.

OLI. Decoctor OLI. QVid crasso: Hic crassus dīues appellatus ē ob æris magnitudinē: redactus postea ad inopiā decoctor dictus ē hoc ē deuorator ꝓdigus: uel ut alii dicūt saporū uenditor. ¶ Turpē superlationē. Turpē hipbolē. ¶ Decoctoris: Venditoris sālsamētorū. ¶ Sugillationē: notā & ignominiā. ¶ Solidū ꝑstare. soluere integrū. ¶ Diues ab occurrētibus: Cū sub sanatione & derisiōe q̄dā salutabāt eū dicētes salue crasse dīues.

CRassum casus. Qu. Cepio capitali iudicio affectus ē: qa uidelicet culpa eius amissis duobus exercitibus suo & collegæ Mālii castra ēt capta fuerāt a cimbris teutonicis aduersus quos missi fuerāt impatores q̄ grauissima fuit reip. clades: nā supra octuagīta Romāoꝝ milia cæsa fuisse dicunt': hic ātea fabii ignominiā ī hispāia correxerat cæso ꝓditoribus uiriato. Vt ante dictū li. iiii. ca. vii. de amicicia. Cice. Cepionē ēt quæstorē fuisse ostēdit in rhetoricis li. i. ca. vii. de cōstitutiōe coniecturali, ubi dicit cū. L. saturninus legē frumen/

tariam de semissibus & trientibus laturus esset cepio qui per id temporis quæstor urbanus erat docuit senatum &c. Splendore præturæ: nam prætor Fabii errorem correxit quia a uiriato deceptus fuerat. Triumphi claritate. Quem de uiriaco egit: Seruilius cepio: ut ait Asco. bellum in sicilia gessit: & de illa triumphauit: capta Olintho & phaselide: de tribus magis eius terræ ciuitatibus: sed. P. Seruilium cepionem dicit non Qu. forsan in prænominibus error est: nam aliter uidetur a seipso dissentire Valerius ī capitulo enim de amicitia cepionem dixit a. L. Regino tribuno plæbis carcere fuisse liberatum: & eius fugæ comitem factum: hic uero dicit in carcere fuisse cōsumptum. ergo autem hunc intelligimus. Qu. cepionem illum uero superiorem. P. Seruilium cepionem bis eundem in uincula fuisse coniectum. & postremo consumptum aut certe error est. L. tamē dicit li. xvii. C. Manilius & Qu. Seruilius cepio proconsules uicti p̄lio castrisq; exuti binis sunt octuaginta milia militum occisa. Calonum & lixarū quadraginta milia secūdum Po. Ro. iussionem cepionis cuius temeritate clades accepta erat damnati bona publicata sunt: primoq; post regem tarquinium imperium ei abrogatum. Præcurrit: præuenit: superat. Claritate triumphi: quia triumphauit de uiriato fugitiuorum duce. Cōsulatus decore: qui cum. C. Manilio cōsul fuerat & aduersus cimbros missos. Sacerdotio: qa pontifex maximus fuerat. Senatus pronus: qa partes senatus tuendas susceperat. In scalis gemoniis: de his scalis dictum est supra a gemitu uel a gemonio earum auctore denominatis. Gæmōiæ scalæ OLI.

ut senatus patronus diceretur assecutus: ī publicis uinculis spiritum deposuit: corpusq; eius funesti carnificis manibus laceratum: in scalis gemoniis iacens magno cum horrore totius fori Romani cōspectum est.

De. C. Mario candidato.

MAm. C. Marius maxiæ fortunæ luctatio est. oēs. n. eius īpetus tā corporis q̄ aī robore fortissime sustinuit: arpinatibus honoribus iudicatus iferior: q̄sturā Romæ petere ausus est: patientia deinde repulsarū irrupit magis in curiā q̄ uenit. In tribunatus quoq; & ædilitatis petitiōe cōsimilē cāpi notā exptus p̄ture cādidatus supremo ī loco ita ihæsit: q̄ tamē nō sine p̄iculo obtinuit: ambitus. n. accusatus uix atq; ægre absolutionē a iudicibus īpetrauit ex illo Mario tam humili arpinate tam ignobili Romæ tamq; fastidiēdo candidato ille Marius euasit: q Aphricā subegit: iugurtā regē āte currū egit q teutōicor̄ cibrorūq; exercitus deleuit cuius bina tropæa ī urbe spectāt: cuius septē ī fastis cōsulatus legūt: cui post exiliū cōsulē creari: p̄scriptoq; facere p̄scritionē contigit: qd huius cōditiōe icōstātius: aut mutabilius: quē si iter miseros posueris miserrimus: iter felices felicissimus reperiet.

Am. C. Marius: Hic marii uita tota eēt referēda: ut planiꝰ cognosci posset q̄ uarios casus: q̄ta & discrimina rerū passus fuerit q̄ta rursus fortunæ benignitate & īdulgētia usus: ut mō fœlix mō miser ī magna rerū uarietate ludus fortunæ merito dici possit. sed quod ad rē istam p̄tinet Marius ex municipio arpinati cū se Romā cōtulisset sic omnibus primo propter ignobilitatem contemptui fuit ut arpinatibus honoribus nedū Romanis indignus haberetur: sæpius in petitione magistratuū: & illorum q̄dē minorum repulsam passus: in senatū irripuisse magisq; uenisse credit: uix p̄turā obtinuit p̄ qua ēt ambitus accusatus extrema fortūa stetit: legatus metello in Aphricā missus egregiæ ī illa se militia gessit: cui sacrificāti: cū magna & alta sibi portēdi dixisset aruspex: aīum statim ad cōsulatū adiecit: ad quē capiendū p̄ter uetustatē familiæ oīa abūde erāt industria p̄bitas: militiæ magna sciētia: aīus belli ingēs domi modicus: libidinis & diuitiarum uictor tantūmodo gloriæ auidus: a quo petēdo dissuasus primū a Metello deterreri non potuit: quo tādem impetrato iugurtinū bellū cōfecit: de iugurta capto triumphauit gallos cimbros: senones: q Romanū nomē extinguere constituerant ad īternitionem usq; deleuit: orta deīde de p̄uincia pōti seditiōe: urbe pulsus a sylla ut supra diximus: cū fugiens se minturnas cōtulisset in paludibus detulit: unde extractus & in custodiam datus cū seruus cimber ad eū occidendum missus maiestate deterritus occidere nō sustinuisset: inde eductus & in naui positus in Aphricam delatus est: ubi uaria fortuna usus. tandem ex mauru siis eqtes cōparauit: & exercitum cōfecit nō contemnēdū: ex agris robustissimum quemq; diligens impletisq; sexaginta nauibus ex ea uirorum multitudine Romam uersus nauigauit seq; Cinnæ expulso cōiunxit: q primo hostiā: deīde ianiculū postremo urbē ipsam occuparūt de inimicis suis grauiter ulti: p̄scriptionē ipsi p̄scripti grauiorē exercuerunt: multos Romanorum principes de medio tollētes: q̄ ubi syllæ nunciata fuerūt cōpositis rebus cū mitridate properauit ad urbē cū exercitu: & Cæsis aliquot marii cinnæq; exercitib⁹ urbē cœpit. marius ubi uidit se arma syllæ effugere nō posse: domi celebrato cū amicis cōuiuio. Indicatoq; aī sui cōsilio sibi mortē cōsciuit: de quo Cicero libro de natura deorum Cur Marius inqt tā fœliciter septies cōsul domi suæ mortuus est. Liuius libro octuagesimo. Marius editis in urbe multis sceleribus: idibus ianuariis decessit. Fortunæ luctatio: Certamen fortunæ: qa uisus est inferēdo fortunæ impetum certasse cū fortuna. Irrupit. q. d. per uim īgressus assidua & importuna efflagitatione magistratuum. Consimilē notā: Ignominiam repulse: ambitus: q̄ populū p̄ce & p̄cio corrupisset. Iugurtam: Numidiæ regē: quē p̄didit Bocchus Syllæ eloquētia ductus: ut Romanas partes sequeretur. Bina tropæa. Qui duas columnas erexerat in urbe cymbrorum & teutonicorū spoliis ornatas. Proscripto. Nam hostis patriæ a Sylla iudicatus est ut supra uidimus. Quem si iter miseros. Cicero in paradoxis. Marius mihi in rebus secundis unus ex fortunatis hominibus in aduersis unus e summis uidebatur uiris. pari ratione. Lucanus libro. ii. ille fuit Mario uitæ modus omnia passo: Quæ peior fortuna potest: atq; omnibus uso. Quæ melior.

Tropæa Marii Marię & felix & miser

OLI. Cæsaris latebræ

GAius ãt Cæsar. Sylla deuictis Marianis ptibus: Cæsari q p Iuliã eius amicã erat Mario sũma necessitudine cõiũctus morte machinabat. Erat. n. Cæsar minoris Marii cõsobrinus: sed ab ea re sæpius fuit sylla phibitus a multis: q dicerẽt: iniquũ eẽ tãtæ idolis pueꝛ inocẽter occidere: quos ille demẽtes appellabat q nõ ꝓuiderẽt q ꝓ puer male ꝓcinctus mille marios hꝛt i corpore. hæc igit cũ ad Cæsarẽ ꝓlata forẽt urbe clam egressus i sabinis aliquãdiu ꝓua gratus delituit postea a syllanis militibus q p ea loca latitãtes disqrebãt: forte q̃dã deph̃ẽsus a cornelio eoꝛ duce duob9 se talẽtis redemit mox ide asiã petẽs circa pharmacusam ĩsulã capit a piratis qb9 ab eo q̃dragĩta talẽta ꝓ redẽptiõe pollicit9 post modũ suis ad hãc expediẽdã pecuniæ q̃titatẽ dimissis: apud cilices duo de q̃dragĩta uersatus dies: illis p iocũ sæpe crucẽ minatus: cũ allatis tãdẽ pecũiis ab eis liberat9 eẽt: paulopost ĩstructis nauibus e milesioꝛ portu p̃dones aggredit. quos captos crucib9 oẽs affixit. ℣ Aditum i cœlũ. Assentat Va. more suo. ℣ Cõsortibus diuinitatis. Quia Cæsar iter cæteros deos cõnumeratus: diuios honores cõsecut9 ẽ: Cæs. laudes Pli. lib. vii. natu. histo. sũmati pstringit.

THE. ℂ Pharmacusam. Pharmacusæ nõ ꝓcul a Salamine duæ sunt ĩsulæ. Tertia reddit ad Miletũ nobilis Attali cæde. quã Valerius. & Suetõius intelligunt. superiora Stephanus.

OLI. PErditæ luxuriæ. Polemõ atheniẽsis philostrati fili9 pago accẽsi oriũdus fuit adolescẽs adeo ꝓditæ luxuriæ: ut teste Laertio pecũias circũferret quo ẽt ad oẽs explẽdas uoluptates paratior & ĩstructior. eas itidẽ i uiis & ãgiportis occulebat in Academia quoq; iuxta colũnã quãdã pecunia dr̃ repta ab eo illic i usus similes recondita. igit cũ forte suis cũ sodalibus cœnasset corona tus: & a primo mane usq; ad sequẽtis diei occasum in cenãdo tp̃s triuisset: postea ebrius & corõatus: scholã Xenocratis irrupit: & legẽte philosophũ sedẽs attẽtis auribus cœpit audire: q̃d ubi uidit Xenocrates omissa oõne q̃ cœpat de pudicitia & tẽperãtia differere cœpit: uel ut alii dicũt: tũc forte illi sermo erat de puditia quẽ uiso polemone ardẽtius ꝓsecutus ẽ: ex quo illud secutũ eẽ dicũt: ut ĩpudẽs adolescẽs paulatĩ se colligeret: diligẽterq; q̃lis eẽt cogitaret: & anteq̃ schola egrederet seipsum cõpõeret: ex quo adeo ĩmutatus ẽ ut postea studio & industria cæteros anteiret: sic quoq; cũctos superaret indies ꝓficiẽdo: ut tãdẽ Xenocrati i regẽda scholã succederet. ℣ Perditæ: Eo q ꝓdat qui eam sequuntur quasi detestandæ. ℣ Illecebris & infamia. Quæ sequebatur ex luxuria. nam ĩfamiã tota nocte complectebat. ℣ Nõ post occasum. Significat ipsum aboriẽte sole usq; ad occidẽtẽ cõtinuasse cõuiuiũ. ℣ Xenocratis. stoicus fuit pstãtissimus ut dixius i ca. de cõtinentia: de quo apud Plutarchũ chæronẽsẽ legimus cũ eũ forte uidisset Agesilaus disputãtẽ i gymnasio admodũ senẽ dr̃ ĩterrogasse: qs nã eẽt? Tũc q̃dã respõdit: Est un9 ex his q uirtutẽ q̃rũt. Tũ ille. Quãdo uirtute iqt utet ea si nõdũ iuẽit. ℣ Resipiscere. Ad se redire. ℣ Brachiũ i. pal. Fuit tã cõcepti signũ pudoris exertũ brachiũ intra palliũ reponere. ℣ Oris cõuiualis. Qualis eẽ solet cõuiuaꝛ: qui uultũ exilaratũ uino habere cõsueuerũt. ℣ Exuit: Excussit: deposuit. ℣ Ganeone. Continens pro cõtento: nã ganeo locus est ubi lupæ. i. meretrices habitant. q. d. ex infami lenone. ℣ Peregrinatus. Differentiam ostẽdit inter peregrinari & habitare: peregrinatur qui in alieno loco manet: habitat qui est in patria.

Xenocrates philosophus

THE. ℂ Infamia gaudens. nam rumor ille de se: luxuria diffluerat: ei pergratus erat.

OLI. PIget Themistoclis: Themistoclis mater filii turpitudinẽ nõ tulit. Themistocles Neoclis filius huius uitia ineꝓ untis adolescentiæ magnis fuerunt emendata uirtutibus: adeo ut anteferatur huic nemo: pauci pares putẽ

De. C. Cæsare.

GAius ãt Cæsar cuius uirtutes aditũ sibi in cœlũ struxerũt inter primæ iuuẽtæ initia priuatus Asiã petẽs a maritimis p̃dõibus circa ĩsulã pharmacusam exceptus. L. se talẽtis redemit. pua igitur sũma clarissimũ mũdi sydus i piratico mioparone rependi fortuna uoluit: qd ẽ ergo q ꝓ amplius de ea q̃ramur? sine cõsortibus qdẽ diuinitatis suæ ꝓcit: sed cœleste numen se ab iniuria uindicauit: continuo. n. captos prædones crucibus affixit. attento studio nostra cõmorauimus: remissiore nunc animo aliena narrentur.

Externa de Polemone Athe. phõ.

PErditæ luxuriæ athenis adolescens Polemõ: neq; illecebris eius tãtũmodo: sed ẽt ipa ifamia gaudẽs: cũ econuiuio non post occasum solis: sed post ortũ surrexisset domũq; rediẽs Xenocratis philosophi patẽtẽ ianuã uidisset: uio grauis unguẽtis delibutus: sertis capite redimito plucida ueste amictus: refertã turba doctorũ hoium schola eius itrauit: nec cõtẽtus tã deformi itroitu consedit ẽt ut clarissimũ eloqum & prudẽtissima ꝓcepta temulẽtiæ lasciuiis eluaret. orta deide: ut par erat oium ĩdignatiõe xenocrates uultũ i eodẽ hitu cõtiuit omissaq; re q̃ differebat de modestia ac tẽpãtia loq cœpit: cuius grauitate sermõis resipiscere coactus Polemo: prio coronã capite detractã ꝓiecit: paulopost brachiũ itra palliũ reduxit. procedẽte tpe oris conuiualis hilaritatẽ deposuit: ad ultimum totã luxuriã exuit: uniusq; oratiõis saluberrima medicina senatus ex infami ganeone maximus philosoph9 euasit. pegrinatus ẽ hui9 aius i neqtia nõ hitauit.

De Themistocle Athen.

PIget Themistoclis adolescẽtiã attingere: siue patrem aspiciã abdicationis iniungentem notã: siue mr̃em suspẽdio sui finire uitã ꝓ filii

tur ſed ab initio ē ordiēdū:pī ei⁹ neocles gñroſus fuit.is uxorē Acarnana duxit ciuē ex q̄ nat⁹ Themiſtocles q cū minus eēt ꝓbatus parēt ib⁹:q & liberi⁹ uiuebat ēt rē familiarē negligebat a pīe exheredat⁹ ē:q̄re mī ꝓcita nimio dolore laq̄o uitā finiuit.q̄ cōtumelia nō fregit eū:ſed erexit:ná cū iudicaſſet ſine ſūma induſtria nō poſſe eā īfamiā extingui.totū ſe dedit reip.diligētius amicis famæq; ſeruiēs multū ī iudiciis priuatis uerſabat:ſæpe ī cōcionē populi ꝓdibat:nulla res maior ſine illo gerebat:celeriter q̄ opus erāt repiebat:neq; minus in rebus gerēdis q̄ excogitādis erat:q; de iſtātibus:ut ait Tucidides ueriſſime iudicabat:& de futuris callidiſſime cōiiciebat quo factū eſt:

turpitudinē coacta:cum omnium poſtea graii ſangui nis uirorum clariſſimus extiterit:mediūq; europæ. & aſiæ uel ſpei deſperationis pignus fuerit.hæc enim eū ſalutis ſuæ pronū habuit illa uadē uictoriæ aſſumpſit.

ut breui tpe illuſtraret.nā ꝓpatria res maximas & clariſſimas geſſit:& ī primis aduerſus Xerſen ꝑſarū regē q cū terra mariq; uniuerſæ græciæ bellū iferret cū tātis copiis q̄tas neq; antea:neq; poſtea habuit q̄ſq̄ non ſolū ſalus pīæ & totius grætiæ:ſed ēt totius europæ fuit Mardoniū quoq; Xerſis imperatorē q expugnato Olyntho ī boetiā ſe cōtulerat:cōſilio themiſtoclis cōſtat a græcis fuiſſe ſupatū:pari rōne mœnia urbis Athenaꝝ a Xerſe diruta īuitis Lacedæmoniis hui⁹ prudētia fuiſſe reſtituta. Plut. tamē longe aliter tradit:tā de matre:q̄ de eius adoleſcētia:nā matrē eius alios threiciā genere abrotanū nuncupatā:alios cariā euterpē dictā nōnullos ēt alicarnaſeā tradidiſſe ſcribit ī eius uita adoleſcētiā quoq; nō iter uitia:ſed iter uirtutes egiſſe q̄.uero repudiatiōe & exheredatione patris de uolūtario matris iteritu dicta ſūt: cæteraq; ignominioſa falſa & ficta fuiſſe dicit. ¶ Abdicationis. Exhæredationis. ¶ Mediū pignus. Cū exaſtrochizatus fuit a patria:hoc ē ī exiliū pulſus:exaſtrochizatio.n.ut ſupradiximus erat quoddā exilii genus decēnale:nā ī oſtro hoc ē teſtula nomē eius ſcribebāt:quē exilii dānaſſent. Themiſtocles ergo cū inuidia eoruſq; laboraret ut ī exiliū mitteret.ſupplex cōfugit ad hoſtē Xerſen ꝑſarū regē:& ab eo ſpatiū petiit unius anni anteq̄ cū eo loqueret.hoc āt faciebat:ut ꝑſicā līguā diſceret:trāſacto uero anno cōſilia cū rege cōmunicauit q̄ illuc tēdebāt:ut regi ſpē potiūdæ græciæ faceret. ¶ Mediū ergo pignus uel ſpei. Quādo fortiter ꝓ patria pugnauit. ¶ Vel deſperatiōis:quādo fugit ad hoſtē pugnaturus cōtra patriā. ¶ Patronū. Nā hic uniuerſā græciā ex ipſis ꝓpe manibus hoſtiū redemit:quo tpe ad ſalaminā cōtra Xerſen cū exercitu miſſus ē:nā Xerſes græcia cū īnumeroſo atq; increbili exercitu īuaſiſſet:ut q diceret totā ferme Aſiā duxiſſe ī europā q̄ iungeret maria:ſterneret mōtes: flumina ſiccaret:atheniēſes cōſilio Themiſtoclis q Apollinis oraculū iterp̄tatus fuerat nauib⁹ hoc ē bello nauali pugnādū eſſe cū hoſte uim ſuā omnē in claſſem cōiecerunt.eiq; Themiſtoclē præfecerūt:qui cū ad ſalaminam occurriſſet Xerſi illum bello nauali ſuperauit:& in Aſiam cum paucis admodum refugere coegit:ut ſuperius monſtratum eſt. ¶ Vadem uictoriæ. Cum regi ſpopondit fore ut tota græcia ſubigeretur ſi ſuum uellet conſilium ſequi.

The/miſto/clis matre/laq̄o ſe ſu/ſpēdit

OLI. Cimonis adole/ſcētia: homi/num opinio/ne ſtul/ta

Cimonis uero. Cimonis ī cūabula opiniōe ſtultitiæ fuerūt referta:īperia uero ſalutaria:q apud ſtrimonē thracas fudit:oppidū amphipolim cōſtituit eo tp. x. milia athe. ī coloniā miſit apud Michalē mōtē cyprorū & Phænicū ducentarū nauiū claſſē deictā cœpit.eodēq; die pari fortūa ī terra uſus ē Schiro cōtumatiores dolopas expulit tharſos opulētia ſua fretos prīo aduētu fregit:& cū Xerſes bellū ex integro aduerſus athe. īſtituiſſet.uniuerſa græcia hūc Cimonē ducē cōſtituit Iuuenē cuius magnitudinē futurā pietatis opa ꝓdiderūt:q̄ppe patrē ob crimē peculatus in carcerē cōiectū ibiq; defunctū trāſlatis in ſe uinculis ad ſepultura redemit:ut diximus ī ca. de īgratitudīe:uerū nec ī bello iudiciū deligētiū fefellit:ſi qdē nō īferior uirtutibus patrē Xerſen tereſtri:naualiq; p̄lio ſuperatū trepidū ſe recipe ī regnū coegit. ¶ In cunabula. ætatis pricipia. ¶ Opinione ſtultitiæ. Quia omnes ſtultum opinabantur. ¶ Imperia ſalutaria:quia ductu & auſpiciis ſuis patriā non ſolem defenderat:ſed etiam auxerat imperio. ¶ Stuporis damnare. Damnabant ſe & ſtupebant:q; quem in adoleſcentia ſtultum crediderant in maturiori ætatæ tanta prudentias præditum eſſe uiderent.

OLI.

Nam Alcibiadē. Alcibiades Cliniæ filius athen. ī hoc natura. qd efficere poſſet uidet expta ut ait ꝓbus. ſed fortūa nō minus nihil illo excellētius uel ī uitiis uel ī uirtutibus nihil mirabilius in uaria ſorte rerū:bello pelloponeſiaco. huius cōſilio athen. bellū ſiculis īdixerūt.ad qđ gerēdū ipſe īter cæteros dux electus & cū in ſpe eēt bene adminiſtrandæ ꝓuinciæ reus uiolatorū ſacrorū abſens efficit. q; uidelicet eius opa herme athenis deiecti eēnt & domi ſuæ miſteria fierēt reuocatus ad cām dicēdā:prīo clidē:deīde thebas uenit:ubi ītellexit ſe capitis dānatū:& bona eius publicata eē & olympiadas ſacerdotes a populo coactos ut ſe deuoueret lacedæmonē demigrauit:hui⁹ cōſilio lacedæmonii cū p̄ſa rege amicitiā fecerūt:eiuſdēq; opa Ioniā a ſocietate athe. auertūt: q̄bus rebus factū ē:ut lacedæmonii uim tātā ingenii metuētes de interficiēdo uiro cōſulerēt ille ad tiſapherne p̄fectū regis ſe cōtulit:cuius in amicitiā intimā breui puenit cū Piſandro p̄tore primū ꝓ coloqa de reditu ſuo mētionē fecit:deīde thraſibulo faciēte ab exercitu recipit p̄torq; fit apud ſamiū poſt ſuffragāte theramene plebiſcito reſtituit pariq; abſens impio p̄ficit ſimul cū traſibulo & theramene q lacedæmonios paulo ante uictores pacē petere coegerūt redeūtes magnis reb⁹ geſtis a populo excipiunt ingēti lætitia:ſed in alcibiadē cōuertūtur omnes cū intuentur:laudant:admirantur:bonis reſtitutis reſecrari iubentur: pyllæ ī quibus deuotio

inſcripta fuerat ī mare p̄cipitātur:ſed hæc alcibiadis lætitia minus diuturna fuit:nā cū traſibulo:& adimāto quos collegas ſortitus erat claſſe ī aſiā ꝓfectus:q̄ apud Cimē minus e ſentētia rē geſſerat ī inuidiā cecidit abſenti ergo magiſtratus abrogat' ille pactiæ caſtellis tribus cōmunitis thraciā introiuit:& iā p̄da iā amicitiis regum magnus apud eos factus Philoide p̄tori athenſi pollicet' ſe ſi uellet coacturū Lyſandrū dimicare q̄ bellū cōſulto trahebat:Philodes gloriæ ſuæ potius q̄ ſaluti patriæ cōſulēs poſtulata facere uoluit.Diſcedēs igitur alcibiades monuit ut iuxta hoſtē caſtra nautica hēret ne ī modeſtia militū Lyſandro pugnādi occaſio daret' q̄d ille negligēs paulopoſt exercitū amiſit uictis atheniēſibus Alcibiades ſe ſupra ꝓpōtidē penitus abdidit ī thraciā: thraces inſidiis factis illū q̄dē capere nō potuerūt:ea uero q̄ apportauerat abſtulerūt:ille ad pharnabazū in Aſiā trāſit q̄ ei primū dedit ī frigia caſtrū ex quo q̄nquaginta talēta uectigalis capiebat: q̄ nō patiens uictas athenas ſeruire cū amicitiā regis appeteret:gratiā cū illo ſe initurū uidebat ſi apparuiſſet Cyrthū fratrē ei bellū pare Lacedæmoniis iuuātibus q̄d cū facere moliret'.Critias cæteriq̄ athenſi tyrāni Lyſandro miſerunt ſi ſuas res atheniēſes cōſtitutas manere uellet.Alcibiadē tolleret:q̄d etiā factū eſt.ut diximus in cap.de ſomniis:fuit āt Alcibiades teſte Proboīum ætatis ſuæ multo formoſiſſimus ad oēs res aptus cōſiliis plenus:terra mariq̄ ſummus impator:cuius tāta erat oris atq̄ orationis cōmēdatio.ut nemo ei dicēdo poſſet reſiſtere.diues cū tp̄s poſceret:laborioſus:patiēs:liberalis: ſplēdidus nō minus in uita q̄ ī uictu:affabilis: blādus:tēporib⁹ callidiſſime ſeruiēs:idē ſimul atq̄ ſe remittebat:ita luxurioſus:diſſolutus:libidinoſus:intēperās reperiebat':ut oēs admirarent' in uno hoīe tāta ēē diſſimilitudinē:atq̄ diuerſam naturā:hic cū athenis clariſſima ciuitate natus eēt oēs ſplēdor': ac dignitate uitæ ſuperaſſe certū eſt:poſtq̄ inde pulſus thebas uenit:adeo ſtudiis eorū inſeruiſſe dicūt:ut nemo aſo eū corporiſq̄ uiribus eqparet.omnes.n.Boetii magis firmitati corporis:q̄ ingenii acumini deſeruiūt:eūdē apud lacedæmonios quorū moribus ſumma uirtus ī patiētia ponebat':ut.Cice.in thuſculanis oſtendit:ſic duritiei ſe dediſſe ferūt: ut parſimonia uictus:atq̄ cultus oēs lacedæmonios uinceret:fuiſſe apud thracas hoīes uinolētos rebuſq̄ uenereis deditos:hos quoq̄ cū apud illos eēt ī his rebus anteceſſiſſe affirmāt ueniſſe:deīde ad p̄ſas apud quos ſumma laus eēt fortiter uenari luxurioſe uiuere.hosq̄ ſic imitatū cōſuetudinē dicūt ut illi ipſi in his maxīe admirarent'.q̄bus effeciſſe:ut apud quoſcūq̄ ēt princeps haberetur:q̄ cū ita ſint:ut ſplēdore & dignitate ciues ſuos labore:& uiribus corporis thebanos:duritiæ:parſimoniaq̄ uiros lacedæmonas:uiolētia thracas:uenatu p̄ſas luxurioſa uita populū utrūq̄ ſupauit:nō facile diſcerni pōt:maiori ne laude dignus an reprēhēſiōe:quātū.n.admirādus ē:q̄ nōnulli bono uirtute poſterior fuerit tātū ēt deteſtādus q̄ iprobus oībus malitia ſupior euaſerit.¶ Ne hæc aut illa uniuerſa: Nō īquit aut ſecūdas aut aduerſas res uno tempore:ſed diuerſis habuit:ut enim mare modo fluctibus agitatur: hoc eſt tēpeſtate mouetur modo tranquilitate fruitur ſic Alcibiades nunc ſecūdas:nūc aduerſas rex expertus eſt.

OLI. Polycrates ī oīum uita fortunatus

AD inuidiā.Hic polycrates ſamius tyrannus fuit.de quo Ci.ī libro de finibus bonorū & malorū.Plinio.ēt & diuerſi græci ſcriptores meminerūt:hic adeo fortunā habuit obſequioſam:ut omnia optata conſequeret':& quicqd aggrederet' efficeret:fœdus forte fecerat cū Xantipo:uel ut Herodotus tradit cum Amaſi ægyptiorū rege:q̄ cū audiſſet nihil unq̄ ſibi aduerſi contigiſſe ad moderandā fortunæ inuidiā Xantipe regis ſine Amaſis hortatu:annulū quē chariſſimū habebat in maris ꝓfundū iecit:quē paulopoſt inopinate recupauit:nam a piſcatoribus piſcis qui annulū deuorauerat.paucis poſt diebus captus eſt:& tyranno donatus:in cuius uētre compertus annulus illi ueluti a neptuno reſtitutus traditur:qui ſane annulo teſte Pli.li.xxxvii. natura.hiſtoriæ Romam elatus domo Auguſti in tēplo cōcordiæ cum aureis coronis eſt appenſus:ſed hic Polycrates cū aduerſus Darium perſarum regem exercitum duceret ab oronte illius præfecto acie fuſus:uel ut alii dicunt per fraudem interceptus eſt.nam ad fœdus amicitiam q̄ iungēdam inuitatus nihil doli aut inſidiarū ineſſe ſuſpicans nec filiæ ſomnio deterritus:quæ nocte uiderat illum ſublatum:roreq̄ madentem:in die uero ſudantem:cū ad Orontem ueniſſet.captus in ſummo mitilenſis montis uertice ſuſpēdi & cruci affigi iuſſus eſt:ac relictus auibus dilacerādus:ut q̄ ubiq̄ fœliciſſime in terra uixerat:ī aere miſerrime expiraret.de quo Strabo li.xiiii. ſed Polycrates & Siloſon fratres eo tpe:uixerūt quorum alter & fortuna & opibus clarus fuit adeo ut ēt mari dominaret':maximū fœlicitatis argumētū ducūt q̄ annulo de īduſtria in pelagus p̄iecto gemma & ſculptura p̄cioſo:paulopoſt piſcator quidā piſcē eduxit:q̄ eū deuorauerat quo cæſo annulus iuentus ē:q̄ cū ægyptiorū rex itellexiſſet:diuinitus locutū ferūt:q̄ q̄ eiuſmodi ꝓſperitatis uteret':uita clauderet fine nō fortunato q̄d & ita ē factū: nā a p̄ſarū ſatrape dolo captus:ſuſpēſuſq̄.ē huius aūt annuli gēmā Sardonicē fuiſſe dicit Pli.p̄facto li.cuius gēmæ iactura ſe ab inuidia fortūæ redimi poſſe putabat:ſi hoc unū doluiſſet.¶ Placido itinere.Secūdo curſu & fortūæ ſucceſſu.¶ Velle & poſſe ī æquo.¶ Ac:ſi dicēret nō min⁹ poterat q̄ uolebat.¶ Salebra Aſpitate.Nā ſalebroſus loc⁹ aſperior:ſicut fragroſus aſpitate plenus.¶ Plenis uelis.trāſlatio ſūpta a nauigātib⁹.¶ Tabido Marceſcēte.hoc ē marcido.

propenſum:ſumma imperia præcipuas potentiæ uires flagrantiſſimum ingenium aſſignarunt:altera quadamnationem:exilium:uenditionē bonorum inopiā: odiū patriæ uiolentā mortē infligeret nec aut hæc:aut illa uniuerſa ſed uaria pplexa freto atq̄ æſtui ſimilia.

De Polycrate tyranno ſamiorum.

AD inuidiam uſq̄ Polycratis ſamiorū tyranni abundantiſſimis bonis cōſpicuus uitæ fulgor exceſſit nec ſine cā.omnes enim conatus eius placido excipiebantur itinere:ſpes certum cupitæ rei fructum appræhendebat uota nuncupabantur ſimul & ſoluebant'.uelle ac poſſe in æquo poſitum erat: ſemel dumtaxat uultum mutauit:perq̄ breuis triſtitiæ ſalebra ſuccuſſum:tunc cum admodum gratum ſibi

annulum de industria in profundū:ne omnis incommodi expers esset abiecit:quem tamen continuo recuperauit:capto pisce qui eum deuorauerat: sed hunc cuius felicitas semper plenis uelis prosperum cursum tenuit Orontes Darii regis præfectus in excellentissimo Mycalesii mōtis uertice cruci affixit: equo putres eius artus & tabido cruore manantia membra atq; illam læuam cui neptunus annulum piscatoris manu restituerat:situ marcidam famos amara seruitute aliquandiu pressa liberis ac lætis oculis aspexit.

De Dionysio tyranno.

DIonysius autē cū hereditatis nomine a patre Syracusanorum ac pene totius Siciliæ tyrānidem accepisset:maximarum opum dominus exercituū dux:rector classium:equitatū potēs pp inopiā litteras puerulos Corinthi docuit: eodēq; tempore tanta mutatione maiores natu ne quis nimis fortūæ crederet magister ludi factus ex tyranno monuit.

De Syphace rege.

SEquit' hūc Syphax rex cōsimilē fortūæ iniquitatē expertus.quē amicū hic Roma per Scipionē:illic carthago p Hasdrubalē ultro petitū ad penates eius uenerant: Cæterū eo claritatis euectus ut ualidissimorū populorū arbiter uictoriæ: existeret: parui tpis interiecta mora catenatus a Lælio legato ad Scipionē imperatorē pertractus est cuiusq; annulum de industria in profundū:ne omnis incommodi expers esset abiecit:quem tamen continuo recuperauit:capto pisce qui eum deuorauerat: sed hunc cuius felicitas semper plenis uelis prosperum cursum tenuit Orontes Darii regis præfectus in excellentissimo Mycalesii mōtis uertice cruci affixit: equo putres eius artus & tabido cruore manantia membra atq; illam læuam cui neptunus annulum piscatoris manu restituerat:situ marcidam famos amara seruitute aliquandiu pressa liberis ac lætis oculis aspexit.

De Dionysio tyranno.

DIonysius autē cū hereditatis nomine a patre Syracusanorum ac pene totius Siciliæ tyrānidem accepisset:maximarum opum dominus exercituū dux:rector classium:equitatū potēs pp inopiā litteras puerulos Corinthi docuit: eodēq; tempore tanta mutatione maiores natu ne quis nimis fortūæ crederet magister ludi factus ex tyranno monuit.

De Syphace rege.

SEquit' hūc Syphax rex cōsimilē fortūæ iniquitatē expertus.quē amicū hic Roma per Scipionē:illic carthago p Hasdrubalē ultro petitū ad penates eius uenerant: Cæterū eo claritatis euectus ut ualidissimorū populorū arbiter uictoriæ: existeret: parui tpis interiecta mora catenatus a Lælio legato ad Scipionē imperatorē pertractus est cuiusq;

OLI. Dionysius hic filius fuit Dionysii tyrāni q̄ p rediculo habuit deos cōtēnere & sacrilegia cōmittere:ut in ca.de neg.relig.diximus cū ergo flagitiis plenus eēt:& crudelitate plusq̄ credi possit syracusani cōspiratiōe facta eū a ciuitate eiicere tētarēt:q̄ prio dubitarūt an spōte cederet:tādē crescēte tumultu iter ciues cōuenit ut legati mitterent' q̄ secū agerēt: ut spōte ciuitatē tyrānide liberaret:quos ille statim i carcerē cōiici iussit:quo facto irati syracusani eū facto ipetu urbe expulerūt q̄ regio appatu locros cōfugit:locrēsiū arcē occupat solitāq; sibi sæuitiā exercet:cōiuges pricipū ad stuprū rapit.aliaq; fœda cōmittit:cū reginoꝝ tyrāni leofronis bello p̄merent' Locrēses uouerūt si uictores forēt ut die festo ueneris uirgines suas ꝑstituerēt quo uoto itermissos cū aduersa bella cū lucanis gereti i cōcionē eos Dionysius uocat hortat' uxores filiasq; suas i tēplū ueneris q̄ possint ornatissimas mittāt: ex q̄bus cētū sorte ductæ uoto publico fungant'.religionisq; gratia uno stēt in lupanari mēse.oibus āt iuratis ne q̄s ullā attaminet q̄ res ne uirginibus uoto ciuitatē soluētibus fraudi eēt decretū facerent:ne q̄ uirgo iuberet:priusq̄ ille maritis traderentur:ꝑbato cōsilio & quo supstitiōis & pudicitiæ uirginū cōsulebat':certatim oēs fœminæ ipēsius exornatæ i tēplū ueneris cōueniunt:q̄s oēs imissis militibus Dionysius spoliat:ornamētaq; matronarū i p̄dā suā uertit:quorūdā uiros ditiores iterfecit:q̄sdā ad ꝑpendas uirorū ꝑecunias torq̄t cū his artibus p̄ annos sex regnasset cōspiratiōe locrorū ciuitate pulsus i siciliā redit.ibi syracusas securis oibus post lōgā intercapedinē pacis p cōditionē recepit q̄ cū ab ingenio suo discedere nō posset cū grauior crudeliorq; ciuitati eēt idies iterata cōspiratiōe pellit' q̄ demū cotīthū se recepit:ibiq; teste Cl.Iiii.tuscullanoꝝ q̄stionū apto ludo pueros docuit: sicq; iperio carere nō potuit.de quo Oui.li.iiii.de pō to ille syracusa mō formidatus in urbe.Vix humili durā reppulit arte famē.Ci.quoq; ad papyriū petū.Dionysius inq̄t tyrānus cū syracusis expulsus eēt corīthi dī ludū appuisse.Iustinus tñ dicit.q; hic corinthi humillima quæq; tutissima existimās i sordidissimū uitæ genus descēdit:nō cōtētus i publico uagari:sed potestate:nec cōspici i popinis lupanaribusq; sed totis diebus cū p̄ditissimis quoq; de minimis rebus disceptare.pānosusq; & squalidus icedere risum libētius p̄bere q̄ captare:i macello ꝑstare:q̄ emere nō poterat oculis deuorare:nouissime se ludi magistrū ꝑfessus:pueros i triuio docebat:ut aut a timētibus semper in publico uideretur:aut nō a timētibus facilius contemneretur.Hæc q̄q̄ in capite de neglecta religione dicta sunt:tamē quia ad eius fortunæ mutationem maxime pertinere uidebantur eadem repetere non uisum est incongruum:neq; superfluum.¶ Tanta mutatione.Solon unus e septem non sunt diuitiis permutandæ uirtutes:stabiles enim sunt.res autem hominum modo hic modo ille possidet.

Diony sii aſt⁹ & crudelitas i locrē ses

OLI. Syphax aduersæ fortunæ nō expers

SEquit' hūc Syphax.Scipio cū agitaret aio Carthaginē iuadere cū exercitu itelligebat ad uictoriā i Syphace Numidarū rege plurimū momēti eē repositū:itaq; optimū ratus.hūc regē amicū facere po.ro. cū aliter nō posset magno ēt p̄iculo rē aggressus ē.relictis.n.castris ipe cū Lælio duabus q̄nq; remibus p hostilia loca ad regē ꝑfectus ē forte ita accidit:ut eo ipo tpe Hasdrubal a Scipione pauloante pulsus hispania.septē triremibus ad eūdē regē suū faceret cursum:& eadē hora uterq; iperator portū igredit': cū magno tamē Scipiōis discrimīe nā parū abfuit.q̄n iterciperet' ab hostibus sed q̄a prius q̄ pœni anchoras molirent' Romani secūdo uēto portū tenuerūt:nō sūt ausi hostes i regio portu tumultus aut pugnæ q̄cq̄ ciere:ad regē igit' oēs ꝑfecti sūt magnificū id Syphaci nec erat aliter uisū duoꝝ potētissimorū i terris populorū duces uno die suā pacē amicitiamq; petētes ad se uenisse:& quoniā fors eos sub uno tecto eē atq; ad eosdē penates uoluisset cōtrahere ad colloquiū dirimēdaꝝ simulatū cā ē conatus:Scipiōe abnuēte haud priuatū sibi cū pœno odiū eē:q̄d colloquēdo finiret.de republica uero nihil hoste iniussu senatus agere posse illud magnopæ tētāte rege ne alter hospitū excluſus mēsa uideret' ad easdē epulas uenire cū Hasdrubale Scipio nō recusauit:cænatūq; simul apud regē ē & eodē lecto Scipio atq; Hasdrubal q̄a ita cordi erat accubuerūt tūc Scipio regē eloquētia sua traxit in amicitiā po.ro. sed paulopost sollicitatus a carthaginēsibus p nuptiarū occasionē formosissimæ fœminæ Hasdrubalis filiæ defecit a Romāis & carthaginēsiū arma secutus:breui tpe a Lælio & Masinissa captus ad Scipionē catenatus ductus ē:quē

Scipio deuictis carthaginẽsibus postea duxit in triũphũ, unde Iuuenalis in Satyrà Credo pudicitiã dicit: tolle tuũ prætor Hãnibalẽ uictumq; Syphacẽ in castris & cum tota carthagine migra. ℣ Caduca nimium. Hæc Valerius

No/ stra nõ esse q̃ a fortũa pẽdẽt

disputat de inanitate rerum humanarum q̃s fluxas & labiles dicit: nec uere nostras appellari posse: q̃ nobis auferri possunt: sub fortunæ potestate positæ sũt sola uero aĩ bõa nr̃a sũt q̃ nobis nec eripi: nec subripi pñt: neq; naufragio: nec ĩcẽdio amitti: nec ui tẽpestatũ: nec tẽpoꝝ pturbatiõe mutari: qbus p̃diti sũt soli sũt diuites: soli. n. possidẽt res fructuosas & sẽpiternas. ℣ Puerilib9: cõsentanea. ℣ Sũt ludibria q̃dã q̃ pueris dono dari solẽt: tũc cũ nutriunt ab alũnis: oĩa. n. nutrimẽta & munuscula q̃ dant pueris: blãdimẽti: & ludi cã dant qbus hũanæ opes cõparant: q̃ hoĩbus tanq̃ ad ludũ dari uident. ℣ Crepidis. Crepidas dicit calceos pueriles pictos & ornatos, nã speciosi sũt sed paulo post euanescũt. ℣ Incertissimo flatu. Ac si diceret, uẽtis similia, duplici rõne bona nr̃a dici nõ debẽt: qa si bona nr̃a eẽnt perpetua & stabilia eẽnt: nec nulla rõne nobis eripi possent: nã qd nostrũ ẽ auferre nemo põt: ꝑterea si bõa essent nũq̃ nocerẽt: nocẽt ãt, nõ igit̃ bona, qd aũt nocẽãt manifestũ ẽ, nã multos legim9 & uidim9 pp diuitiãs & imperia crudeliter fuisse cæsos.

Crepidæ

THE. ℂ Crepudiis. Ita uetusti codices habent eaq; propriæ sunt infantium ludicra ornamenta.

Explicit Liber Sextus.

OLI. Olubilis fortũæ. Hic septimus liber ẽ, ĩ cuius principio utit̃ trãsitiõe. Multa inqt exẽpla mutatæ fortũæ ꝓtulimus. Nũc uero stabilis atq; ꝓpitiæ pauca admodũ dici possunt: ex quo facile appareret q̃ ꝓdiga sit in p̃stãdis aduersis quãq; tenax & auara ĩ ꝓspis errogãdis attamẽ illa suæ nõnũq̃ oblita negtiæ nõ mõ multa & magna, sed ẽt stabilia qbusdã hoĩbus bona largit̃ sed id facit admodũ paucis: & ita duo tãtũ narrat exẽpla unũ domesticũ: & alterũ externum. ℣ Sibi imperauit. Seipsam uicit & coegit.

OLI. Metellus ad mortẽ usq; felix

Ideamus ergo quot gradibus beneficio. Qu. Metellũ. Pli. li. vii. natu. histo. cõtra Valerii sententiã: nõ solidã neq; pfectã fuisse huius hois fœlicitatẽ dicit, sed oĩno aliquo mœrore cõtaminatã. Nã huius quoq; Qu. Metelli inqt, q illa de pr̃e dixerat filius ĩter rara fœlicitatis humanæ exẽpla numerat̃, nã ꝑter honores amplissimos: cognomẽq; macedoniæ: a q̃ttuor filiis illatus est rogo: uno ꝑtore: tribus cõsularibus: duobus triũphalibus uno cẽsorio: q̃ singula quoq; paucis cõtingere in ipso tamẽ flore dignitatis suæ: ab catino labeone cui cognomen fuit macerioni tribuno plæ, quẽ e senatu cẽsor eiecerat, reuertẽs e cãpo Meridião tpe uacuo foro: & capitolio ad tarpeium raptus ut p̃cipitaret̃: cõuolãte qdẽ tã numerosa illa cohorte: q̃ patrẽ eũ appellabat: sed ut necesse erat ĩ subito tarde & tanq̃ ĩ exeqas: dũ resistẽdi: sacroq; sanctũ repellẽdi ius nõ eẽt uirtutis suæ opa & cẽsura ꝓiturus: ægre tribũo: q̃ intercederet receꝑto a limine ipo mortis reuocatus alieno beneficio postea urxit: bonis ĩde etiã cõsecratis a dominatu suo tãq̃ paꝛ eẽt fauciũ certe ĩtortarũ expressiq; ꝑ aures sanguinis pœnã exactã eẽ q̃ oĩno ꝓfecto magna sũt ĩfœlicitatis argumẽta. Addit ꝑterea ad hæc mala Scipiõis æmiliani inimicitiã q̃ nõ parua illi potuit infœlicitas dexterã regio ĩsidẽs solio arrogãti manu attigerat eius gẽibus supplex ꝓcubuit. Caduca nimium: & fragilia puerilibusq; cõsentanea crepũdiis sũt ista q̃ uires atq; opes humanæ uocant̃: affluũt subito: repẽte dilabuntur: nullo in loco: nulla persona stabilibus nixa radicibus consistunt, sed incertissimo flatu fortũæ: huc atq; illuc acta quos sublime extulerũt improuiso recursu destitutos: in profundo cladium miserabiliter immergunt, itaq; neq; debẽt existimari neq; dici bona q̃ iflictorũ malorum amaritudinẽ desiderio sui duplicant.

Explicit Liber Sextus.

Valerii Maximi Li. VII. De Felicitate. Cap. I.

Olubilis fortũæ cõplura exẽpla rettulimus cõstãtis ac ꝓpitiæ admodũ pauca narrari possunt, quo patet eã aduersas res cupido aĩo ĩfligere: secũdas parco tribuer̃ eadẽ ubi malignitatis obliuiscĩ sibi ipa uit: non solũ pluria ac maxia sed ẽt ꝓpetua bona congerit.

De Quinto Metello.

Ideamus ergo quot gradibus beneficiorum .Q. Metellũ a primo originis die ad ultimũ usq; fati tẽpus nũq̃ cessante indulgentia: ad summũ beatæ uitæ cumulũ ꝓduxerit, nasci eũ in urbe

esse: q̄ scelerata catini audaciā semper fuerit inulta, falsum igit̄ est q̄ dicit Valerius a primo originis die ad ultimū usq; fati tēpus nunq̄ cessante indulgētia ad summū beatæ uitæ cumulū pduxerit, fuit aūt hic metellus q̄ a deuicta Macedonia dictus ē Macedonicus: cuius patrem fortunā magis īdulgentē & ꝓpiciam sensisse dicit Pli. eodē libro nisi q̄ orba luminibus exegerit senectā amissis incēdio cū palladiū rapet ex æde ueste memorabili cā, sed euētu miser: quo sit ut infœlix qdem dici nō debeat: nā illi dicit decē res maximas & optimas obtigisse in q̄bus q̄rēdis sapiētis ætatē exigeret: fuisse primariū bellatorē, optimū oratorē, fortissimū impatorē eius auspicio maximas res gestas maximo honore usum summa sapientia: summū senatorē habitum fuisse: pecuniā magnā bono modo īuenisse multos liberos reliquisse & clarissimū in ciuitate fuisse, ea deniq̄ cōtigisse q̄ nulli alii post conditā Romā, nā & populus ro. ei tribuit quod nulli alii a condito æuo: ut quotiēs ī senatū iret: curru ueheret̄ ad curiam: fœlicior igit̄ filio nisi cæcitas obstaret.

terrarū principe uoluit parētes ei nobilissimos dedit: adiecit aī rarissimas dotes: & corporis uires: ut sufficere laboribus posset: uxorē pudicitia & fecunditate cōspicuā cōciliauit. Cōsulatus decus impatoriā potestatē spectosissimi triumphi prætextā largita est fecit ut eodē tpe tres filios consulares unum etiā censoriū duos triumphales & q̄rtū pretorium uideret utq̄ tres filias nuptui traderet: earūq̄ sobolem sinu suo exciperet tot partus: tot īcunabula: tot uiriles togæ tā multæ nuptiales faces horum imperiorū: omnis deniq̄ gratulatiōis summa abundātia cum interim nullū funus: nullus gemitus: nulla cā tristitiæ. Cœlū contemplare: uix ibi talem statum reperies quoniam quidem luctus & dolores eorum quoq̄ pectoribus a maximis uatibus assignari uidemus. hunc autē uitæ actum eius consentaneus finis excepit. nanq̄ Metellum ultimæ senectutis spatio defunctū læniq̄ genere mortis inter oscula cōplexusq̄ carissimorum pignorum extinctū filii & generi humeris suis p urbem latum rogo imposuerunt.

Seriphius Themistocli patriam obiecit

Metellus ī liberoꝝ cōplexibus expirauit

De Gyge Rege lydiæ.

GLara hæc felicitas: obscurior illa: sed diuino splēdore præposita. Cū. n. Gyges regno Lydiæ armis & diuitiis abundātissimo inflatus aio Apollinē pythium fiscitatū uenisset: an aliq̄s mor-

OLI. Gyges opinione sua felix

& flentes inducunt tristior & lachrymis &c. rursus in. x. audiit Alcides luuenē magnūq̄ sub imo Corde præmit gemitum: lachrymasq̄ effudit inanes. ℣ Pectoribus deorum ut Iunonis in primo æneidos. ℣ A maximis uatibus: ut ab Homero & Marone quorum auctoritas maxima est apud omnes. ℣ Hunc uitæ actum eius consentaneus finis. Occurrit q̄stioni: posset aliquis dicere tā & si uitæ cursum fœlicē habuit: tamē deformi læto cōsumptus: nō ita est inq̄t Valerius: quam enim habuerat in uitæ fortūæ indulgentiā eandē expertus est in morte: Nam in familiariū suorum cōplexibus extinctus: humeris filiorum & generorum elatus: in rogum quoq̄ ab illis imponitur.

GLara hæc fœlicitas. Res ista uario modo trahitur & secundum fabulā & secundum historiam. Nam Ci. inducit hunc pastorem fuisse li. iii. officiorum. dicit enim hunc ille Gyges inducitur a Platone qui cum terra decessisset magnis quibusdam imbribus in illum hiatum descendit æneumq̄ æquum: ut ferunt fabulæ, animaduertit: cuius in lateribus fores essent: quibus apertis: hominis mortui uidit corpus magnitudine inusitata annulū aureū in digito habēs quē ut detraxit ipse īduit: erat aūt regius pastor: tū in cōciliū pastorū se recepit: ubi cum palam eius annuli ad palmā cōuerterat a nullo uidebat̄: ipse autē omnia uidebat: idē rursus uidebatur cū in locum annulū inuerterat: itaq̄ hac oportunitate annuli usus reginæ stuprum intulit: eaq̄ adiutrice regem dominū interemit: sustulitq̄ quos sibi obstare arbitrabatur: nec in his quisq̄ eū facinoribus potuit uidere, sic repente annuli beneficio rex est ortus Lybiæ, historia uero hoc modo se habet. Cāduales rex Lydiæ fuit: q uxorē habuit eximiæ pulchritudinis quam omnibus prædicare solebat: non contentus uoluptatum suarum tacita conscientia: nisi etiam matrimonii reticenda publicaret prorsus quasi silentiū damnū pulchritudinis ad postremū ut ad firmationis suæ fidem faceret: nudam illā sodali suo Gygi ostēdit: quo facto & amicum ad adulterium uxoris sollicitauit & hostem sibi fecit, uxorē quoq̄ ueluti alteri tradito amore a se alienauit: nāq̄ breui post tempore cædes candauli nuptiarū præmium fuit: & uxor mariti sanguine dotata: regnum uiri & se pariter adultero tradidit, hic igitur per adulterium regno potitus: cū superbia quadam & gloria ductus ad apollinis oraculum uenisset: adeo scisitatus est, nūquisq̄ se fœlicior esset: qui Aglaum sophidium archadicum mul-

to fœliciorē esse respōdit. Solinus qd inquit ad titulū fœlicitatis attinet: nec dū repertus est q fœlix censeri iure debuerit: nā Cornelius sylla dictus potius fœlix q̄ fuit solū certe beatū corthina Aglaū iudicauit, q in angustissimo archadie angulo pauperis soli diues nunq̄ paterni cespitis terminos inuenit excessisse. Pli. duos dicit oraculo apollinis fœliciss̄imos fuisse iudicatos li. vii. natu. histo. alterū phediū: quēdā q p patria fortiter dimicans ꝓxime occubuisset alterū Aglaū hūc de quo diximus. ℣ Abdito. intimo specu. ℣ Verꝫ ꝓfecto beatæ: dicit apollinē hoc uno respōso discēsisse a ꝓposito suo qa pplexe loq solebat. ℣ Adūbratū. Nō apparētē iuolutū cecū. ℣ Tuguriū. Vilē casā ex cespite factā. unde Vir. paupis & tiguri cōgestū cespite culmē. ℣ Curis & sollicitudinibus: unū ē expositio alterius. i. curis q̄ faciūt hoiem esse sollicitū. ℣ Paucas glebas. exigua p̄dia & iugera. ℣ Pauoris exptes. Securitate plenas. ℣ Thesauros. ubi Thesaurus fuerit illuc omnes animum intēdunt si forte eum cōsequi possent. ℣ Stipulatorem. affirmatorem. assertorem.

THE

℄ Sophidium. Psophidium a Psophide oppido Arcadiæ de quo Pausan. Stephanusq̄ & in Thebaide Papinius.

OLI.

NVnc id genus fœlicitatis qd̄ totū i habitu aī. Oīs uirtus ē habitus aī in naturæ modū rōni cōsentaneus ut iusticia ē habitus animi suum unicuiq̄ tribuens pro dignitate cuiusq̄.

OLI.

APiū Claudiū. Transiturus ad ca. de sapiēter dictis & factis sapiētiā dicit eē uere hoīs fœlicitatē q̄ cæteris oībus anteponitur. qd. n. fœlicius hoī eē pōt sapiētia? q̄ cūctos humanos casus fortiter ferēdos oēmq̄ fortunā docet eē cōtēnēdā? hæc āt sapiētia i hoīe p sapienter facta & dicta eniteſcit. primū āt exēplū ē illius appii claudii q cæcus i senatū ductus cū de pace cū Pyrro faciēda cōsultaret in senatu dissuasit nō his eē cōditionibus faciēdā q̄bus ille petebat. hic igit̄ dictare solitus erat negocium Po. Ro. magis cōuenire q̄ ociū cuius rei Valerius rationē subiūgit neq̄ enim ignorabat pacem & ociū hominibus esse iocūdū sed summis imperiis ocium esse pernicios̄um cū in desidiā luxūq̄ sensum labuntur homines q gloria carent: q̄ in armis negocium fortibus uiris præstare cōsueuit ex ocio nāq̄ opes ex opibus luxus ex luxu auaritia uoluptatis libidines & reliqua turpia proueniunt id ita esse re ipsa cōpertū est. nam ociū uires ro. po. cōtudit cuius mores in beneuiuēdi disciplīa negociū cōtinuerat. ℣ Præpotētia. Valde potentia & magna. ℣ Et sane negociū & re ipsa ꝓbatū ē q̄ negociū urbi nr̄æ plurimū cōtulit. ℣ In suo statu. qa semp disciplīa beneuiuēdi stabilis fuit dū se negociis dedidere Romāi. Plurimis uitiis. nā euersa carthagie: deleta numātia domita Asia debellatis denicq̄ gētibus q̄ Romanos i armis & negocio cōtinebat: urbs tota in luxū & lasciuiā resoluta est q̄ testatur luue. his uersibus. nunc patimur longe pacis mala. sæuior armis. Luxuria incubuit uincetumq̄ ulciscitur orbem. Nullum crimen abest facinusq̄ libidinis ex quo. Paupertas Ro. periit rursus in sexta Satyra. præbebat castas humiles fortuna latinis.

negocium p̄stat ocio

OLI. Scipionis nō ignare dicta

SCipio uero Aphricanus. sapiens dictum q̄ crebro usurpatur solebat superior Scipio turpe esse imperatori dicere non putaram sicut & Vegitius de re militari dicit præliorum delicta emendationem nō recipiūt cum pœna statim sequatur errorem. ℣ Excusso. diffinito. itaq̄ Scipio innuebat his uerbis nihil in re militari agi oportere q̄ non prius certo consilio & diffinito excogitatum sit. ℣ Inemēdabilis: pro sententia uegetii q dicit cū primum imperator errat statim errorē sequit̄ pena & nullus dat̄ emēdādi locus.

talium se esset felicior: deus ex abdito sacrarii specu uoce missa Aglaū sophidiū ei ꝓtulit. Is erat arcadū pauperrimus: sed ætate iā senior: terminos agelli sui nunq̄ excesserat: paruuli ruris fructibus ac uoluptatibus cōtētus. Verū ꝓfecto beatæ uitæ finē apollo non adūbratū oraculi sagacitate complexus est. Quo circa insolenter fulgore fortunæ suæ glorianti respondit magis se probare securitate ridens tugurium: q̄ tristē curis & solicitudinibus aulā: paucasq̄ glæbas pauoris expertes: q̄ pinguissima Lydiæ arua metu refercta: & unū aut alterum iugū boum facilis tutelæ q̄ exercitus & arma & equitatū uoracibus ꝑpensis onerosum: & usus necessarii horreolū nulli nimis appetēdū q̄ thesauros oium insidiis & cupiditatibus expositos. Ita Gyges dum ad stipulatorem uanæ opinionis deum habere concupiscit: ubi nam solida & sincera esset felicitas didicit.

De Sapiēter dictis aut factis. Cap. II.

VNc id genus felicitatis explicabo quod totum in habitu animi est: nec uotis petitur sed in pectoribus sapientia prædits natum dictis factisq̄ prudentibus eniteſcit.

De Appio Claudio.

APiū Claudiū crebro solitū dicere accepimus negociū. P. R. melius q̄ ocium cōmitti nō ꝙ ignoraret q̄ iocūdus trāquillitatis status eēt: sed ꝙ aia duerteret ꝓpotētia ꝑia agitatiōe rer̄ ad uirtutē capessendā excitari: nimia q̄te i desidiā resolui: & sane negociū noie horridū ciuitatis nostræ mores i suo statu cōtinuit: blādæ appellatiōis quies pluribus uitiis respersit.

De Scipiōe Aphricano.

SCipio uero Africanus turpe esse aiebat in re militari dicere non putarā: uidelicet quia explorato & excusso consilio quæ ferro agunt̄ administrari oportere arbitrabat̄ summa rōne. inemēdabilis enim error qui uiolentiæ martis committitur.

HDē negabat aliter cū hoste cōfligere debere q̄ ut si occasio obuēiisset aut necessitas icidisset æque prudēter: nā & ꝑsperē gerēdæ rei facultatē omittere maxia demētia ē: & ī angustias utiq; pugnādi cōpulsum abstinere se prælio pestiferæ ignauiæ affert exitum. eorumq; qui ista committunt alter beneficio fortunæ uti: alter iniuriæ nescit resistere.

De. Q. Metello.

QVinti quoq; Metelli: tū grauis: tū etiā alta in senatu sententia. q deuicta Carthagine ne scire se illa uictoria boni ne plus an mali reipu. attulisset asseuerauit. quoniā ut pacē restituendo ꝑfuisset: ita ut Hannibalem submouēdo nō nihil nocuisset. eius enim transitu in Italiā dormientem. P. R. uirtutem excitatam dicebat metuiq; debere ne acri æmulo liberata: in eundem somnum reuolueretur in æquo igitur malorum posuit uri tecta uastari agros exhauriri ærarium: & prisci roboris hebctari neruos.

De Licinio Fimbria consulari.

QVid illud factū. Licinii fimbriæ cōsularis q̄ sapiēs a. M. Lutatio pinthiā splendido æqte Romāo iudex aditus de spōsiōe quā is cum aduersario: qđ uir bonus eēt: fecerat: nūq̄ id iudiciū ꝑnūciatione sua finire uoluit ne aut ꝑbatū uirū si cōtra eum iudicasset fama spoliaret: aut iuraret eū uirū bonū esse: cū ea res inumerabilibus laudibus cōtineatur.

De Papirio Cursore consule.

HOrēsibus hæc illa militaribus stipēdiis prudētia exhibita est. Papirius cursor cōsul cum Aquiloniā oppugnās preliū uellet cōmittere pullariusq; non ꝑsperātibus auibus optimū ei auspiciū renunciasset: de fallacia illius certior factus ē sibi quidē & exercitui bonum omen datum credidit: ac pugnam iniit. Cæterum mendacem ante ipsam aciem constituit ut haberent dii cuius capite siquid iræ conceperant expiarent. directum est autem siue casu siue cælestis numinis prouidentia quod primum econtraria parte missum erat telum in ipsum pullarii pectus eumq; exanimem prostrauit: id ubi cognouit consul fidente animo & inuasit Aquiloniam & cæpit. tam cito animaduertit quo pacto iniuria iperatoris uindicari deberet: quemadmodum uiolata religio expianda foret. qua ratione uictoria appræhendi posset: egit uirū seuerū: cōsulē: religiosum: iperatorē strenuū: tioris modū pœnæ genus: spei uiā uno mētis ipetu rapiēdo.

HDē nega. hoc quoq; Scipio dicere solebat nō esse cū hoste cōferendas manus nisi urgente necessitate aut offerēte q; idē Vegetius affirmat q dicit occasio plus ualet ī prælio q̄ uirtus & ī re militari plus habet potestatis fortūa q̄ uirtus: Hor. ī epistolis. Tu q̄cūq; deus tibi fortūauerit hora. grata sume manu nec dulcia differ in anū. optime ergo ꝑcipiebat Scipio. nā qui occasionē gerēde rei nō expectauerit demens esse cōprobat̄ arma etiā hostibus tradere necessitate cogente solet aliquando pestiferum esse. OLI.

QVinti quoq; metelli. Qu. Metellus post hūc Hannibalē ex Italia pulsū. debellatāq; carthaginē dicere solitus erat nescir̄ se plus ne bōi an mali uictoria illa reipublice attulisset: nam uirtus Romanoꝝ q̄ suo trāsitu in Italiā Hānibal ꝑpe dormiēte excitauerat: rursus nimia q̄ete ad pristinū torporē redigeret. existīabat. n. nihilominus mali ꝑuēturū Po. Ro. q; in ocio uiueret: q̄ si ferro & flāma uastaret. Italia. grauis Auctoritate. ꝟ Alta: sapiētiæ plena: In eūdē somnū. In pristinū torporē. ꝟ In æquo igit̄ malorū: existimat non minus detrimēti ex ocio. si uirtus Romana lāgueſceret q̄ si flāma aut bello Italia uastaret. ꝟ In æquo. In æqtate & in pari malo. OLI. Metelli grauis sententia

QVid illud factū. M. Luctarius eques Romanus cū aduersario spopōderat se uiꝝ bonū esse: tātæq; rei licinii fimbriā iudicem dederat: fimbria noluit unquā de re tāta ꝑferre sentētiā ne aut ꝑbati uiri famā offēderet aut falso iuraret uirū bonū eē cui aliqđ deest. cū ad hoc ut aliqs sit bonus uir tā multa req̄rātur ut difficile sit bonū uirū inuenire. Ci. de hoc fimbria li. iii. de officiis. Fimbriā īqt cōsularē audiebā de patre nostro puer iudicē. M. Iutatio fuisse eqti Romano sane honesto cū sponsionē fecisset ne uir bonus eēt. itaq; ei dixisse fimbriā se illā rē nūq̄ iudicaturū. ne aut spoliaret fama ꝑbatū hominē si cōtra iudicasset aut statuisse uideret uiꝝ bonū aliquē eē cū ea res inumerabilib⁹ officiis cōtineat̄ & laudib⁹. si. n. uiꝝ bonū secūdū stoicos diffiniamus eē sapiētē: sapiētē āt ī quē nulla prorsus cadit egritudo nusq̄ illū iueniemus. ꝟ Innumerabilibus laudibus. nō paꝝ ē uiꝝ bonū eē. necesse ē cūctis illū uirtutū muneris ꝑditū eē: ī quo si una sola uirtus defuerit. uir bonus non erit nec dici poterit. uel certe debebit. OLI. Fimbriæ sapienter factum

¶ Aquiloniā oppidū Lucaniæ ex Ptolemæo. quod hodieq; paululum mutatis ut uulgo solet syllabis: appellatur lacydonia. THE.

HOrēsibus. Papir⁹ bellū cōtra samnites gerebat & cū acies īstructe stetissent iussit auspicia capi: pulli respuerūt escas: pullari⁹ ne iperatorē pturbaret auspiciū solistimū. i. optimū eē rēdit: cui Papirius credēs ꝑliū cōmitti iussit. ite rea q̄dā monuit iperatorē ut uideret q̄d ageret quoniā solistimū nūciatū a pullario falsū fuerit: tum Papirius pro bono inquit habeo & pullarium in prima acie constituit. ubi cæsus mēdacii pœnas dedit. OLI.

nam quia prudens & sciens mentitus fuerat cæsus est uel casu uel diuina prouidentia & sic imperator potitus est uictoria. ℣ Tam cito animaduerterit. Laudat huius hominis prudentiam atq; iudicium.

OLI. Nero Claudius & Salinator simultates deposuerunt

NVnc ad senatus. Hoc exẽpiũ positũ ẽ supra i. c. de cẽsura & in. c. de recõciliatis ubi graues iter Salinatorẽ & Neronẽ inimicitias fuisse diximus: q; Liui. accusante Nerõe dãnatus eẽt a populo quos deide senatus octauo post dãnationẽ anno tpe secũdi punici belli cũ iisdẽ cõmitiis cõsul uterq; creatus eẽt i gratiã summo studio & diligẽtia reduxit ne illoꝝ dissensiõe respu. detrimẽti q̃q̃ caperet sapiẽs ꝓfecto factũ. nisi enim depositis simultatibus cõmuni consilio rempublicam administrassent nunq̃ secuta fuisset illa uictoria prope incredibilis qua cæso Hannibalis fratre cum. lvi. milibus hostium non modo ꝯanensis clades sed etiam maior hostibus reddita fuit. ℣ Cõsimili imperio. Optima ratio cur dissidẽtes iter se duces rem bene gerere nullo modo possent. nã qui inter se odio laborant magis student alter alterius interpellare facta q̃ preclarum quicq̃ ædere & se inuicem magis insectantur quam hostes.

OLI.

IOsdẽ: & hoc quoq; senatus factum laude dignũ qui eosdẽ a causæ dictione liberauit: cum a tri. plæ. accusati essent q; censurá inter se rigidã nimis exercuissent. nam se inuicem cẽsoria nota signarãt Nero Liuiũ: q; a populo fuisset aliquãdo damnatus. Liuius Neronẽ. q; non uere in gratiam secũ rediisset sicut in capitulo de cẽsoria nota diximus. hanc igitur accusationẽ senatus dissoluit auctoritate sua. Vacuũ omnis iudicii metu. Nã senatus decretum factum est ne iudicio aliquo timerẽt se damnari posse cẽsores quo minus aliorũ delicta punirent. nã si damnati fuissent cæteri quidem segniorẽ facti essent iudiciũ metuẽtes: ex quo illud secutũ eẽt ut maior i urbe peccãdi licẽtia nasceret. ꝑtea iniquũ eẽ uidebat: ut q alioꝝ uitæ rõnẽ exigerẽt suæ ipsi uitæ rationẽ reddere cogerent.

OLI. Tiberii Gracchi iteritus

PAr illa sapiẽtia. Quomodo. T. Gracchus a Scipiõe nasica adhortãte senatũ ut si rẽpublicã saluã eẽ ueller: secũ tret in capitoliũ subselliorum fragmẽtis cæsus fuerit uidimus in ca. de somniis. post huius uero mortẽ ut plebis dolor leniretur. quæ grauiter & per iniquo animo. T. mortem ferebat agrariam legem per quã cæsus fuerat nõ impugnauit: sed permisit ut loco Tyberii aliũ eligerent ad agros diuidendos. electus autem. P. Crassus Gracchoꝝ affinis: filiã crassi. C. Gracchus uxorem habebat: q̃q̃ tradit Cornelius nepos non Crassi: sed bruti: q de lusitanis triumphauit filiam. C. Graccho nuptã fuisse: plures tamẽ ita tradunt ut modo diximus. per hunc igitur plæbi diuisi sunt agri: q̃q̃ Valerius per triumuiros diuisos fuisse dicat. sed Plutarchus in uita Gracchorum ita refert. ℣ Auctorem. Gracchum occidendo. ℣ Causam. Vt agri diuiderẽtur æqualiter censendo.

De Senatu Romano.

NVnc ad senatus acta transgrediar. Cum aduersus Hannibalem senatus Claudium Neronem & Liuium Salinatorem consules mitteret eosque ut uirtutibus pares ita inimicitiis acerrime inter se diffidentes uideret: summo studio in gratiam reduxit: ne propter priuatas dissensiões republicam parum utiliter administrarent: quia consimili imperio ubi concordia nõ inest: maior aliena opera interpellandi quam sua edendi cupiditas nascitur: ubi uero pertinax intercedit odium: alter alteri quam uterque contrariis castris certior hostis proficiscitur.

De eodem Senatu.

IOsdem senatus cum ob nimis aspere actam censuram a Cneo Bebio tribuno plæbis pro rostris agerentur rei: causæ dictione decreto suo liberauit uacuũ ois iudicii metu eum honorem reddendo qui exigere deberet rationem non redderet.

De eodem Senatu.

PAr illa sapiẽtia Senatus Tiberium Gracchũ tribunum plæbis agrariam legem promulgare ausum morte mulctauit. Idem ut secũdum legem eius per triumuiros ager populo uiritim diuideret egregiæ cẽsuit. Si quidem grauissimæ seditionis eodem tempore & auctorem & causam sustulit.

De eodem Senatu.

QVam deinde se prudenter in rege Masanissa gessit: Nam cum promptissima & fidelissima eius opera aduersus carthaginenses usus esset: eumque in dilatãdo regno auidiorẽ cerneret: legẽ ferri iussit qua Masanissæ ab Imperio populi Romani solutam libertatẽ tribueret quo facto tũ optime meriti beniuolentiã retinuit: tũ Mauritaniæ & Numidiæ ceterarumque illius tractus gentium nunquã fida pace quiescentem feritatem a ualuis suis repulit.

OLI

QVod deinde se prudẽter. Negari nõ potest hanc senatus prudẽtiam fuisse singularẽ: nã ut diximus supra in ca. de gratitudine. tẽpore secũdi punici belli Scipio affricanus opera Masinissæ fuerat in eo bello maxime usus. Cũ igit senatus æquũ eẽ iudicaret ut tã benemerito regi beneficiũ aliqd̃ prestaret sine icõmodo nõ solũ sociũ Masi. retinuit: sed etiã maiorẽ ab eo gratiã iniuit. Cũ. n. senatus intelligeret cupidũ illũ eẽ iperii dilatãdi decretũ fecit. ut q neq; ulli bellũ inferre nec cũ ullo fœdus inire poterat in iussu senatus. is ab hoc iure fœderis absolueretur liberecq; posset cũ qbus uellet bellũ gerere: quo facto gratiã benemerito regi nõ paruã retulisse uidetur. ℣ Solutam: ut esset i potestate & arbitrio masinissæ quibus eũ uellet belli pacisue geréde.

t Empus de. Si uoluero iqt cũcta senat⁹ fcã sapiẽter enarrare tps nõ sufficeret, cũ tm̃ ipiũ nõ uiribus solũ: sed ꝓsilio & rõne peperit: ptũ auxerit, auctũ cõseruauerit: sati⁹ ẽ illi⁹ prudẽtiã tacita admiratiõe iuolut.

OLI.

SOcrates: Vale. Socratẽ quoddã q̃si terrestre appellat oraculũ ad illud respiciẽs: ꝙ cũ tẽplũ Apollinis ingressus esset: sic exceptus est a sacerdote ut diceret Salue sapiẽtissime oĩum Solinus i ca. de hoie pfectã sapiẽtiã soli socrati Delphicũ oraculũ adiudicauit. Cic. quoq; socrates inqt oĩum sapiẽtissimus oraculo appollinis adiudicatus: hic igit̃ dicere solitus erat, nõ debere hoies ꝑcipuũ qcq̃ a diis imortalibus peteꝛ̃ nisi'q̃ illi nobis expedir̃ putãt, sciũt. n. ipsi qd nobis utile sit, multis rõnibus ꝓbat hoies plerũq; ea petere q̃ noxia sunt ut opes honores imperia hæc oĩa cũ plerũq; possidẽtibus obsint in bonorũ numero nõ sunt ponẽda: bonũ. n. id solũ dicit̃ qđ nemini nocet: qđq; nullo fortunæ ipetu cõmouet. ℣ Melius foret, cuius deinde pœniteat cum imperaueris. ℣ Etenim: probat ita eẽ .q.d. ꝑcipites i multos errores tuæ ꝑces icurrũt cũ ea plærũq; petas q̃ tibi nocitura sũt. ℣ Cecas: temerarias & icõsideratas. ℣ Diuitias ap. q̃si bona q̃ ex hoc ꝓbant̃ nõ eẽ bona q; multis exitio fuerint. ℣ Iniicis ma. appetis & uẽdicas tibi. ℣ Illustrãt. Si sũmo loco nata fuerit & cũ accesserit dotes bona aĩ illustrãt. ℣ Inhiare: auidioꝛ̃ eẽ. & admirari a ꝑcedẽte qđ seqt̃ nã q admirant̃ solẽt ea q̃ admirant̃ aperto ore fixisq; oculis intueri. ℣ Et te. ro. cœ. ar. p. Sine inqt deos qd sit utile sine uoto tribuere hæc stulta & certa uota. Iuue. his uersib⁹ capit. Si cõsiliũ uis pmittas ipsis expẽdere numinibus qd cõueniat nobis rebusq; sit utile nostris: Nã pro iocũdis altissima q̃q; dabunt dii. Carior est illis homo q̃ sibi nos animorũ impulsu & cæca magnaq; cupidine ducũt. Coniugium petimus partumq; uxoris at illis. Notum qui pueri qualisq; futura sit uxor.

OLI. Socratis dictum sapientia plenum

TEmpus deficiet domestica narranti: quoniã imperium nostrum non tam robore corporum quã animorum uigore incrementum ac tutelam sui comprehendit: maiori itaq; ex parte Romana prudentia in admiratione tacita reponatur: alienigenisq; huius generis exemplis detur aditus.

Externa de Socrate philosopho.

SOcrates humanæ sapiẽtiæ quasi quoddam terrestre oraculum nihil ultra petendum a diis immortalibus arbitrabatur: quam ut bona tribuerent: quia hi demum scirent quid unicuiq; esset utile. nos autem plærunq; id uotis expetere quod non impetrasse melius foret. etenim densissimis tenebris inuoluta mortalium mens in quam late patẽtem errorem cæcas precationes tuas spargis diuitias appetis quæ: multis exitio fuerunt. honores concupiscis qui complures pessundederũt. regna tecum ipsa uoluis quorum exitus sepenumero miserabiles cernuntur. splendidis coniugiis iniicis manus at hæc ut aliquando illustrant: ita nonnunquam funditus domos euertunt. desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis quasi felicissimis rebus inhiare: teque totũ cœlestium arbitrio permitte. quia qui tribuere bona ex facili solent: etiam eligere aptissime possunt.

De eodem Socrate. iqi. G. 167. 169.

IDem expedita & compendiaria uia eos ad gloriam peruenire dicebat: qui id agerent: ut qua les uideri uellẽt: tales etiam essent. quaquidem prædicatione aperte monebat: ut homines ipsam potius uirtutem haurirẽt: quam umbram eius cõsectarentur.

De eodem Socrate.

IDem ab adolescentulo quodã cõsultus utrũ uxorem duceret: an se omni matrimonio abstineret. Respõdit utrũ eorũ feciss̃et: actuꝛ̃ penitẽtiã. hinc te inqt solitudo. hinc orbitas. hinc generis interitus. hinc hæres alienus excipiet: illinc ꝑpetua solicitudo cõtextus q̃relauꝛ̃: dotis exprobratio affi

OLI.

IDem expedita & compẽdiaria Breuiori. Cicero in of. Socra. iquit præclare hanc uitam ad gloriam proximam & quasi compediariam dicebat eẽ si q̃s id ageret aut q̃lis hñi uellet talis eẽt.

OLI.

IDẽ ab adolescentulo. Socrates cũ ex eo q̃reret qdã adolescẽs nunqd uxorẽ duceret ita rñdit ut illũ ambiguũ relinq̃ret sicut in lĩa patet: sed aliter respõdisse dr̃ Diogenes usus ẽ diademate. i. cõplexione: q̃ ex utraq; ꝑte cõcludit si iqt pulchrã cõem: sinautẽ turpẽ duxeris pœnã. theophrast⁹ quoq; idẽ sensisse uidet̃ pulchra iqt cito adamatur, fœda facile cõtẽnit̃ difficile custodit̃ ꝙ plures amãt molestũ ẽ possidẽr̃ ꝙ nemo hñe digna tur. miori tamẽ miseria deformis hẽtur q̃ formosa seruat̃. Quia nihil tutũ i qđ totius populi uota suspirãt. ℣ Orbitas: Sine filiis nullos heredes reliq̃ns. ꝑpetua solicitudo. Parãdi ea q̃ uxori & liberis necessaria sunt & teste Theophrasto multa sũt matronaꝛ̃ usib⁹ necessaria q̃ ab illis sꝑ expetunt̃ ꝑcios̃æ ueste augꝛ̃ gẽmæ sũpt⁹ an cillæ supellex: uaria lauticia. Exedra deaurata aliæq; sunt sollicitudines q̃ ab uxorib⁹ capiuntur q̃s ille cõmemorat ut ꝑ totã noctẽ garrulæ ꝙq̃stiões illa ornatior ꝓcedit i publicũ. hæc honorat̃ ab oĩbus ego i cõspectu fæmiaꝛ̃ miselladesp̃icior cur aspiciebas uicinã. qd cũ ancilla loq̃baris de foro aduenies. qd attulisti: & mille alia eiusmodi. ltẽ paupe rem alere difficile est. diuitẽ ferre tormentum unde ait Socrates cõtextus quærelarum. ℣ Affinium graue supercilium: superba uxor superbos daret affines suumq; nobilegenus tibi semper exprobrare solet. Iuuena. Tolle tuum

Vxor an ducenda sit

despicior cur aspiciebas uicinã. qd cũ ancilla loq̃baris de foro aduenies. qd attulisti: & mille alia eiusmodi. ltẽ paupe rem alere difficile est. diuitẽ ferre tormentum unde ait Socrates cõtextus quærelarum. ℣ Affinium graue supercilium: superba uxor superbos daret affines suumq; nobilegenus tibi semper exprobrare solet. Iuuena. Tolle tuum

precor hānibalē uictūq; siphacē: in castris & cū tota carthagine migra: de matrona loqt̄ q̄ suā marito generositatē iactare solet, ꝙ Dotis ex, ut illud Iuuena, Intolerabilius nihil ē q̄ fœmina diues, ꝙ Garrula so, rara ert iter uirū uxo/

Sub/ sessor alieni matri monii

rēq; ꝯcordia uiuēte socru q̄ filiā docet qūo uir̄ sibi reddat obnoxiū, Iuu, Despāda tibi salua cōcordia socru, ꝙ Sub/sessor: isidiator: ut Vir, subsedit adulter & denicq; illud euenit ī ducē da uxore ꝙ Theophrast⁹ dicit ꝙ nulla, sē uxo/ris electio sed q̄liscūq; euenerit habēda ē: si iracūda: si fatua: si deformis: si supba: si fetida: si īpudica qđcūq; uitii est post nuptias discimus, ꝙ Incertus liberor̄ euētus, Quia ut qdā ait: Beatus est ille q̄ fœlix fuerit ī filios, īcertū, n, ē an filii tui ꝓbi & uirtutis amantes pariter & imi/tantes futuri sint, ꝙ Contextu rerū, ordine rer̄,

OLI,

DĒ cū atheniēsiū, Diximus supra cū Socrates ꝙ aliēos deos itroduceret & ꝙ adolescētes corrūperet ī carce/rē cōiectus, xi, iudicū sententiis ut le/git̄ in phedone Platonis dānatus fuerit & cū ei poculū uenenatū (nā illū athēiēses honoris gra/tia eo mortis gñe hōestiori necari uoluerūt) po/culū inq̄ eēt oblatū & cōiūx ei⁹ Xātippe uocife/raret ac diceret īnocēs moritur⁹ es mi uir, tū il/le satius ne putasti me mori nocētē, Socrates in articulo mortis philosophiæ mēor uxoris suæ dementiā notauit q̄ q̄si doloris augmētū rē q̄ si bi cōsolationē debebat afferre lamētaret̄, legit̄ ī uita socratis nō Xantippē eius uxorē sed appol/lodorū ea dixisse q̄ Vale, ascribit uxori, De mor/te Socratis hæc habent̄ Anytus qdā athenis sæ/pe derisus a socrate pp eius īeptias cōtra socratē cū multos alios tū Aristophanē poetā ꝯcitauit q̄ grādi pecunia corruptus comœdiā scripsit in Socratē ī qua illū notabat ꝙ nebulas coleret & atheniēsiū religionibus detractaret & ꝙ p̄terea iuuenū mētes sic ībueret ut parētib⁹ māus iferre pie & officio se possent: q̄ cum ad uulgi aures puenerūt (nā ī scena recitata ē comœdia illa) sic oēs ī Socratē ita accēsi sunt ut postero die ī iudiciū tractus fuerit & eū accusauerūt tres Anytus Lycon & Melytus: ꝙ, iura uiolaret: q̄ ciuitas hīret deos ee nō existimās & alienos deos īduceret: & ꝙ cōtra ius & fas iuuenes corrūpet: ꝓ quo Plato oīonē habuisse dr̄ ad p̄ceptoris sui defensionē q̄ nō ē audit⁹ q̄re Socrates nō iudicio sed furore quodā dānatus & in carcerē cōiectus paulopost publico ueneno necatus sed post paucos dies pœnitētia ductus populus q̄is sero īterfectū lugēt: p̄dicāt oēs illū scitate piū ac clarissimar̄ oīum uirtutū uenera/bilē extitisse: īdicit̄ publicus mœror, claudunt̄ officinæ & gymnasia: sit impetus in accusatores, q̄ oēs supplicio af/fecti & fugati fuerūt, Socrati uero ab atheniēsib⁹ ærea statua, Lysippi opus ī celeberrimo loco sita fuit, stetit Socra/tes ī carcere, xxx, dies teste Seneca epistola ad Luciliū, lxxi, potuit īgt Socrates abstinētia finire uitā & īedia potius q̄ ueneno mori, xxx, tamē dies in carcere & expectatione mortis exegit, Celebrata impia ad eū qui omnia de se pie/tatis documenta dederat, ꝙ Immensam: scilicet dixerim, ꝙ Sui, i, suæ sapientiæ & fortitudinis,

Socrati aerea statua erecta

OLI,

AGe q̄ prudēter, Hoc ī uita Solonis apud Pluta, legit̄ cū ī Lydiā sardos crœsi regis rogatū Solō se recepis/set, Illi aurū & argētū oīaq; p̄ciosissima q̄bus rex ille abūdabat cū ambitione q̄dā ostētauit sperās eo mō apud Solonē fœlicitatis nomē cōsecuturū: Cū igit̄ per multos dies apud Crœsum moratus esset eiusq; diuitias & p̄ciosa quæq; lustrasset: ac fœlicitatē cognouisset: Crœsus īterrogauit nū quempiā se fœlicio/rē unq̄ uidisset: cui solon respondit, Talē siue Telū quēdam athenienſem: qui cū filiis ꝓ patria fortiter pugnās in/terierat cū crœsus ubi se opinione frustratū eē cognouit ꝙ primū fœlicitatis locū nō obtineret rursus quæsiuit ex eo q̄s post Telū se beatior esset: Celobim & Bitonē solon eē dixit, q̄ cū graui pestilētia oīa ferme iumenta periissent & eorum mater ad sacra faciēda curru uehenda foret q̄a pedibus ire oīno religione prohibet̄ matris pietate & pa/riter religione moti collū subiicere iugo & matrem ad templū ceruice traxerunt illa deinde peractis sacrificiis iu/nonē orauit ut filiis daret ꝙ optimū iudicasset & ita sequēti die mortui in cubiculo inuenti sunt ex quo iudicatū est mortē optimū esse oīum: tum Crœsus indignabundus nonne beatus tibi uideor inquit: cui respondit Solon, Immo fœlicem te iudico, beatum omnino negauerim, nam beatum dicimus qui ad extremumq; diem in fœlici/tate permanserit id ita esse Crœsus ipse documento maximo fuit, nā paulopost hæc bellum cū Cyro persar̄ rege forte gerens: prima pugna uictus atq; fugatus in sardorum ciuitatē confugit, Cyrus persecutus expugnata urbe eū uiuum cœpit & ingenti rogo impositum cremari uolebat qui cum palo staret alligatus lignaq; circumponeren/tur magna uoce ter solonem uocasse dicitur quod cum Cyro delatum esset ab eo percunctari iussit quid ita Solo/nem inuocaret qui cum rem omnem explicasset, Cyrus ad se rediens humanamq; conditionem excogitans intel/lexit tale quiddam sibi quoq; accidere posse quia sub eiusdem fortunæ potestate positus eēt & ꝓpter illū liberare cōstituit: itaq; iussit inde q̄primū ammoueri nec eū solū uita donauit: uerū etiā summo honore quoad uixit apud se habuit hoc mō Solon uisus é hac sapiēti oīone alter̄ seruasse ex regibus alterū cautiorē prudētiorēq; reddidis/se, ꝙ Neminem beatum: multi quidem fœlices sunt sed non beati: beatos dicimus qui ad extremum usq; suæ uitæ diem in fœlicitate permanserint, ꝙ Ad ultimum usq; fa, diē, unde Oui, Sed: scilicet ultima semper expectanda

---

precor hānibalē uictūq; siphacē: in castris & cū tota carthagine migra: de matrona loqt̄ q̄ suā marito generositatē iactare solet, ꝙ Dotis ex, ut illud Iuuena, Intolerabilius nihil ē q̄ fœmina diues, ꝙ Garrula so, rara ert iter uirū uxo/rēq; ꝯcordia uiuēte socru q̄ filiā docet qūo uir̄ sibi reddat obnoxiū, Iuu, Despāda tibi salua cōcordia socru, ꝙ Subsessor: isidiator: ut Vir, subsedit adulter & denicq; illud euenit ī ducē da uxore ꝙ Theophrast⁹ dicit ꝙ nulla, sē uxoris electio sed q̄liscūq; euenerit habēda ē: si iracūda: si fatua: si deformis: si supba: si fetida: si īpudica qđcūq; uitii est post nuptias discimus, ꝙ Incertus liberor̄ euētus, Quia ut qdā ait: Beatus est ille q̄ fœlix fuerit ī filios, īcertū, n, ē an filii tui ꝓbi & uirtutis amantes pariter & imitantes futuri sint, ꝙ Contextu rerū, ordine rer̄, nium graue supercilium: garrula socrus ligua: subsessor alieni matrimonii: incertus liberorum euentus non passus est iuuenem in contextu rerum asperarum qua si læte materiæ facere delectum.

De eodem.

DĒ cū Atheniēsiū scelerata demētia tristē de capite eius sniam tulisset fortiq; aio & cōstāti uultu potionē ueneni e manu carnificis acce/pisset admoto iā labris poculo uxori xātippæ iter flæ/tū & lamētationē uocīferāti innocētē eū ꝓpter me. qd ergo iqt nocēti mihi mori satius eē duxisti? O imēsā illā sa/piētiā q̄ ne ipse qdē uitæ excessu obliuisci sui potuit.

De Solone.

AGe q̄ prudēter Solō neminē dū adhuc uiue/ret beatum dici debere arbitrabatur ꝙ ad ul/timum usq; fati diem ancipiti fortunæ subi/

dies homini est:dicique beatus ante obitū nemo supremaq; funera debet.℣ Rogus:mors & respicit ad historiam su pradictam:rogum dixit mortē a præcedēte quod sequitur:nam rogis semp imponebant mortui apud maiores.

OLI.

HDē cū ex am.q.gra.me.hoc idē i eius uita cōtinet.Adolescēs qdā familiaris solonis tristis admodū erat: q; ei multa aduersa cōtigissent:qđ cū sensisset solon cōsolaturus adolescētē i eminētioré urbis locū edu xit:iubetq; cūctas subiectas oculis domos pcurrere secūq; cogitare quot malorū genera:q̄tiq; luct9 sub illis tectis eēnt:fuissent ac futura eēnt nec existimare uellet sibi icōmoda soli tanq̄ ppria accidisse.℣ In/ cōmoda tanq̄ prop.Oui.Neq;.n.fortuna querē da sola tua est:similes aliorū respice casus.℣ Mi tius ista feres.Incōmoda:humanos casus.℣ Cō septa:quasi quædam ouilia & claustra.

ecti essemus:felicitatis ergo humanæ appellationem rogus consumat qui se in cursu malorum obiicit.

De eodē Solone.

IDē cū ex amicis quēdā grauiter mœrentē ui deret i arcē pduxit hortatusq; ē ut p oēs subie ctorū ædificiorū partes oculos circūferret:q; ut factū aiaduertit:cogita nūc tecū inquit q̄ multi lu/ ctus sub his tectis & oli fuerit:hodieq; uersent:i sequē tibusq; seculis sint habituri:ac omitte mortaliū incom moda tanq̄ propria deflere:qua consolatione demon/ strauit urbes esse humanarū cladiū cōsepta miserāda.

De eodem Solone.

IDē aiebat si in unū locū cuncti mala sua con tulissent futurū ut ppria deportare domū q̄ ex cōi miseriarū aceruo portionē suam ferre mallēt:quo colligebat non oportere nos quæ fortuitu patiamur pcipue:ut itolerabilis amaritudinis iudicar.

De Bia prienensi.

BIas āt cū priam eius Prienē hostes inuasissēt oibus quos mō sæuitia belli incolumes abire passa fuerat precioso; rex; pondere honustis fugientibus:interrogatus quid ita nil ex bonis suis se/ cum ferret:ego uero inquit bona mea mecū porto.pe/ ctore enim illa gestabat nō humeris:nō oculis uisenda sed estimanda animo quæ domicilio mētis inclusa nec mortaliū:nec deorum manibus labefactari queunt: & ut manentibus præsto sunt:ita fugientes nō deserunt.

De Platone philosopho.

HAm Platōis uerbis abstricta sed sensu preua lens sententia qui tum demum beatum orbē terrarum futurum prædicauit cū aut sapiē/ tes regnare aut reges sapere cœpissent.

De Quodam Rege.

REx ēt ille subtilis iudicii quē ferūt traditum sibi diadema prius q̄ capiti imponeret reten tū diu cōsiderasse ac dixisse.O nobilē magis q̄ felicem pannum quem si quis penitus cognoscat q̄ multis solicitudinibus & periculis & miseriis sit refer/ ctus:ne humi quidem iacentem tollere uellet.

Dē aiebat si in.u.lo.hoc cū superiori OLI.
cōiūgit Plu.q; sepati narrat Va.cū.n. solonis qdā familiaris admodū tri/ stis ꝓsolationē nō admitteret solon ne desperatiōe grauius qcq̄ cōsuleret amicus il/ le hoc cōsolatiōis gēus attulit.fingit iqt aio oia oīum mala i unū cumulū cē cōgesta.nūqd tuā potius q̄ æq̄ illoꝝ maloꝝ ptē i domū deporta/ bis & hæc uerba cū diligētius cōsiderasset ado lescens despatione deposita consolationē admi sit significabat āt solon nō q̄ nobis accidūt pro/ pria iudicare: nec ea debere nos inconsolabili/ ter ferre.℣ Contulissent:congessissent in cumu lum.℣ Fortuito:seuiente fortuna.

BIas aūt.Hoc exēplū & Ci.ponit pri/ OLI.
mopa. ubi arguit ab auctoritate di Biātis
uitias appellari nō debere nec eē bo dictū
na q; cū aliorū tū biantis maxie te/ stimōio ꝓbat cū dicit nec nō sæpe illū laudabo sapiētē biātē:ut opinor.hoc iō dixit qa sunt nō/ nulli q dicūt nō biatē sed pittacū fuisse q̄ noiat inter.vii.sapiētes cui9 cū priā prienē cepisset ho stis cæteriq; ita fugerēt:ut multa de suis bonis asportarēt cūq; eēt admōit9 a quodā:ut idē ipe faceret.ego uero iqt facio:nā oia mea mecū por to.Ille hæc ludibria fortūæ ne sua qdē putauit q̄ & nos ēt appellamus bōa.℣ Honustis: pssis & oneratis:sed iter oneratū & hōustū hoc interest q; onerat9 ꝓ q̄licūq; pōdeꝝ pss9 hōust9 cui on9 ipm honori ē & alteꝝ qdē aspirat uidlicet hōu st9 alteꝝ.s.onerat9 sine aspiratiōe exarat.℣ Oia .m.s.uirtutes q̄ sola bōa sūt : & sua cuiusq; uere dici pnt:q̄ nulla rōne possunt amitti:ut sæpe di ctū ē.℣ Labefactari.cōq̄ssari:corrūpi:subduci.

IAm Pla.breue platōis dcm̄:sed sapiē OLI.
tia plenū:q tū res hūanas stabiles so re dixit.mūdūq; beatū:si aut sapien/ tes regerēt aut regētes saperēt: q; La ctā.diui.isti.ꝓfirmat.dicit.n.Pla.dixit beatas ci/ uitates fuisse futuras:si aut phi regnarēt aut re/ ges philosopharentur.℣ Abstri.breuis & pcisa.

REx ēt ille:De huius regis noie nulla OLI.
fit apud Plut. mētio nec apud alios Regis
quos ipse legerī.℣ Diadema: honor gnare
& redimiculū capitis ē a ligando di dictū
ctū.℣ Nobilē:Quia reddit hoies claros.℣ Quā Regū
fœ.quia plus amaritudinis sentiat q̄ fœlicitatis. solici
℣ Humi tollere:ne dū cum labore & periculis. tudies
Vid Xenocratis:Hui9 phi & alia p/ OLI.
q ter hoc rnsū dcā sapiēter multa legū

tur:nā hoc in primis q̄si simile supiori dictitare solebat:multa qdē audiēda:pauca uero dicenda quoniā homini/ bus os unum & aures duas natura dedisset:rursus iniuriā illatā ifamē eē iferēti nō patiēti.Itē cum incidisset in ob/ trectatorem & maledicentem ab eo quāprimum fugiens ait.tu linguæ tuæ seruus es.ego uero mearum aurium

dominus ſum pari ratione cum uidiſſet duci furem ad ſupplicium dixit fures maiores trahũt ſupplicio minores.

OLI. ARiſtophanis hic ſcriptor tragœdiæ fuit q̃ i tragœdia q̃dã pricle atheniẽſiũ ducẽ ex iſeris excitatũ ita loquẽtẽ introducit nõ oportere i urbe nutriri leonẽ. ſi ãt ſit alitus obſeq ei cõueire hic ſapiẽter mõuit athẽiẽſes in comœdia coercẽdos. ſ. eẽ nobiliſſimos adoleſcẽtes ne nimia idulgentia inſolentiores facti poſtmodũ fiant intolerabiles qa ſtultũ & iutile ſit q̃s uires ipſe nutrieris eas nõ uelle pati. ℣ Obtrectare: reſiſtere.

OLI. Deũ nec homi/num facta nec cogitata fallũt MIrifice: thaletis ſnia nõ mõ ſapiẽs: ſed ẽt religioſa & criſtiana q̃ hoies nõ facere ſed necogitare qdẽ turpe qcq̃ debeãt. nã iterrogat⁹ an deũ falleret facta mortaliũ ſed nec cogitata qdẽ rñdit: qa d⁹ oĩa nouit & hũanæ mẽtis arcana: uĩ ueſ⁹ extãt i hãc ſniam. Cũ qd turpe facis ſi me p̃ſente rubeſcis. Cur p̃ſẽte deo nõ magis ipſe rubes? Pacu. idem ſenſiſſe uidet qui ait Iouis oculus omnia cernens uidit q̃ & ciuitates iterius gerunt. ℣ Manus: quantum ad facta. ℣ Mentes: quantum ad cogitata.

De Xenocrate philoſopho.

QVid xenocratis reſponſum q̃ laudabile? cum maledico ſermoni quorũdã ſummo ſilentio intereſſet: uno ex his quærente cur ſolus linguam ſuam cohiberet. quia dixiſſe me inquit aliquando pœnituit: tacuiſſe nunquam.

OLI. NIcæ filiæ: Sapienter hoc themiſtoclis dictũ fuit q̃ cũ a uiro quodã cõſuleret nũq̃d filiã ſuã pauperi ſed p̃bato an diuiti ſed iornato uiro locaret: reſpõdit ſe malle uirũ pecunia q̃ pecuniã uiro idigẽtẽ. uoluit hoĩs notare ſtulticiã q̃ dubitaret uirtutẽ p̃ferre diuitiis. hoc idẽ Ci. li. ii. off. teſtat. dicit. n. ſi res i cõtẽtionẽ ueniet nimirũ themiſtocles auctor adhibẽdus q̃ cũ cõſuleret utrũ bono uiro pauperi an nimis p̃bato diuiti filiã collocaret. ego iqt malo uirũ q̃ pecunia egeat q̃ pecuniam quæ uiro. ℣ Collocaret: nuptui daret. ℣ Legeret: pro eligeret.

De Themiſtocle.

VNicæ filiæ pater. Themiſtoclem conſulebat utrum eam pauperi: ſed ornato an locupleti: ſed parũ probato collocaret: cui is malo inqt uirũ pecunia q̃ pecuniam uiro idigẽtẽ: quo dicto ſtultũ monuit: ut generũ potius q̃ diuitias generi legeret.

OLI. AGe philippi: hoc ẽt i uita ale. legit q̃ cũ eẽt adoleſcẽs liberalitate q̃dã ductus ut populare factionẽ acquireret mũeribus ad ſe trahere conabat prĩcipes macedonũ q̃ ubi itellexit pr̃ per lr̃as admõuit filiũ amicos pecunia cõpatos nunq̃ fideles eẽ cõſueuiſſe. põit ãt ipſius uerba qb⁹ uſus ẽ ad filiũ. ſapiẽter qdẽ Phi. nã ſi amoris cãm pecunia faceret deficiẽte pecũia i q̃ bẽiuolẽtia p̃ſiſtit amor eẽ deſiſteret. Ci. of. li. ii. p̃clar̃ iqt i epiſtola q̃dã alexãdrũ filiũ Phili. accuſat q̃ largitiõe bẽiuolẽtiã macedonũ: cõſectet̃ q̃ te malũ iqt rõ induxit: ut eos tibi fideles putares fore quos pecũia corrupiſſe tu id agis ut macedões nõ te regẽ ſuũ ſed miniſtrũ & p̃bitorẽ putẽt: q̃ ſordidũ regi melius ẽt q̃ largitionẽ corruptelã dixit eẽ. fit. n. deterior q̃ accipit atq; ad idẽ ſemp expectãdum paratior: & ita q̃is Phili. ſentiret auus tamen alexandri & ipſe Phi. non bello ſed largitione magnam græciæ partem obtinuit.

De rege Philippo patre Alexandri.

AGe Philippi q̃ p̃babilis epiſtola i qua Alexãdrũ quorundã macedonũ beniuolentiam largitione ad ſe attrahere conatũ: ſic icrepuit. q̃ te fili ratio in hanc tam uanam ſpẽ induxit: ut eos fideles tibi futuros exiſtimares: quos pecũia ad amorẽ tui compuliſſes: a charitate iſtud præſtatur. At uero auus Philippus maiore ex parte mercator græciæ q̃ uictor.

OLI. ARiſtoteles. hæc uerba ſũt Ari. admonẽtis caliſtenẽ: quẽ ad alex. mittebat cũ illũ ipſe ſeq nõ poſſet diſcet i auribus regũ aut iocũda dr̃e aut filẽtiũ. ſeruare. nã filẽtiũ te tutiorẽ iocũditas gratiorẽ faciet q̃ tamẽ caliſtenes nõ ſeruauit: nã cũ ale. p̃ſas uiciſſet & more gẽtis illius macedones ſuæ iã libertatis obliti ale. adorar̃ cepiſſẽt. Caliſte. id ut faceret nunq̃ adduci potuit. Sed cũ in conuiuio Alexãder oĩbus adorantibus poculũ porrexiſſet caleſtini qa nõ adorauerat nõ porrexit q̃ grauiter ferẽs tacitus nõ tulit ſed alexandrũ ultro uehementer reprehendit q̃ omiſſis macedonicis morib⁹ ſe p̃ſaq; deliciis laſciuiiſq; dediſſet quo idignatus ale. obiecto illi falſo crie q̃ hermolai cõiuratiõis auctor extitiſſet i carcerẽ coniici iuſſit. ubi pedicu

Calliſthẽis mors

De Ariſtotele philoſopho.

ARiſtoteles ãt Caliſtenẽ auditorẽ ſuũ ad Alexandrũ mittens monuit ut cũ eo aut q̃ rariſſime loqueret̃. quo. ſ. apud

lari morbo cõsũptus ẽ: alii cruci affixũ fuisse tradũt. Cares uero refert septẽ mẽses i cõpedibus seruatũ ob nimiã aruinã cõcreto pedore ac sordibus suppremũ diẽ obiisse. Iusti. uero dicit q̃ eũ trũcatis crudeliter mãib9 abscissisq3 auribus ac naso labiisq3 deforme ac miserãdũ spectaculũ oibus reddidit. isupq3 iussit eũ cũ cane i cauea clausum admetũ cæteroꝝ: circũferri & tũc lysimacũ miseratiõe cõmotũ uenenũ ei remediũ calamitatũ dedisse: ob q̃ rẽ idignatũ Alexandrũ iussisse lysimacũ obici ferocissimo Leoni deuorãdũ quẽ lysimacũ: mãu mãipulo iuoluta & in os eius imissa erreptaq3 ligua necasse cui9 rei admiratiõe motũ Alexãꝝ eũ liberasse ferũt. sero pẽituit calistenẽ saluberrima

regias aures uel silentio tutior uel sermone esset acceptior: at ille dũ Alexandrum persica macedonum salutatione gaudẽtẽ obiurgat & ad macedonicos mores iuitum reuocare beniuole perseuerat spiritu carere iussus seram neglecti salubris consilii pœnitentiam egit.

De eodem Aristotele.

IDem Aristoteles de semetipso i neutram partem loqui debere prædicabat: quoniã laudare se uani uituperare stulti esset. Eiusdem est utilissimũ p̃ceptũ: ut uoluptates abeũtes cõsideremus: q̃s qdẽ sic ostẽdẽdo minuit. fessas. n. pœnitẽtiæq3 plenas ais nostris subiicit: quo minus cupidæ repetantur.

De Anaxagora philosopho.

NEc parũ prudenter anaxagoras iterroganti cuidam quis nam esset beatus: nemo inquit ei ex his quos tu felices existimas: sed eum i ipso numero qui a te ex miseriis constare creditur: non erit ille diuitiis & honoribus abundans sed aut exiguis ruris: aut non ambitiosæ doctrinæ fidelis ac pertinax cultor in secessu q̃ in fronte beatior.

De Demade.

DEmades quoq3 dictũ sapiẽs nolentibus enim athenienses diuinos honores Alexãdro decernere: uidete inqt ne dum cœlũ custoditis: terrã amittatis.

De Anacharsi.

QVam porro subtiliter Anacharsis leges aranearũ telis cõparabat: nã ut illas ifirmiora aialia retinerẽ ualẽtiora trãsmittere ita his humiles & paupes cõstrigi diuites & p̃potẽtes non alligari.

De Agesilao.

NIhil ẽt Agesilai facto sapientius siquidem cũ aduersus rẽp. lacedæmoniorum conspirationem ortam noctu comperisset leges lycurgi continuo abrogauit quæ de indemnatis supplicĩũ sumi uetabant cõprehensis autem & interfectis sontibus easdem uestigio restituit: atq3 utrũq3 simul ꝓuidit ne salutaris animaduersio uel iniusta esset uel iure impe-

p̃ceptoris sui p̃cepta cõtẽpsisse. nã si morẽ gessisset Alexãdro nunq3 tã crudeles pœnas dedisset.

Idẽ de semetipso. ¶ Negabat Arist. quenq de semetipso laudãdo aut uitupãdo loq debere cũ alterꝝ uani alterꝝ diceret stulti hois eẽ. Eiusdẽ uti p̃ce. Pari rõne dicebãt uoluptate tũc fines diligẽter ꝑsidrãdos ut cũ turpissimos amarissimosq3 nouerius nõ eas tãtope expectemus. sunt. n. uoluptatũ fines amaritudine penitẽtiaq3 referri.

NEc parũ. Interrogatus Anaxagores qs nã beat9 eẽt sapiẽter respõdit neminẽ ex his quos fœlices eẽ putant hoies sed his q̃ puo ꝓtẽti sunt: quos uulg9 miseros & putat & dicit. fœlicitatẽ mẽtis itelligebat nõ eã q̃ i opib9 aut dignitatib9 falso putabat. ¶ Nõ. a. do. ut q̃ doctriæ studet nõ ambitiõis sed uirtutis cõsequndæq3 sciæ gr̃a studet. ¶ In secessu. hoc é i pectore & sui ipsi9 cõsciẽtia. OLI.

Beat9 qui

DEmadis. Hic orator fuit p̃stãtissim9 tpe demosthenis q̃ pnestinæ orauit: & cũ athenis eẽt atq3 i senatu ꝓmulgatũ foret ut alexãder i nũero deoꝝ & ꝓ filio iouis haberet. idq3 athenienses egre ferrẽt & oino recusarẽt i mediũ ꝓcessit & dixit. uidete athẽienses nedũ cœlũ custoditis terrã amittatis. i. Alexãder iratus uos pdat: hic ut legit i uita demosthẽis. orator fuit demosthene maior: hũc. A. Ge. li. xi. c. dicit accepisse a rge. x. talẽta ut taceret: quo tpe iqt tragœdus sibi glæ ducebat talẽtũ magnũ sibi ob unã fabulã datũ eẽ: hõ hic eloq̃ntissim9 suæ ciuitatis demades ei respõdisse dr̃ mirꝝ tibi ur̃ ut tacerẽ. x. talẽta a rge accepi. OLI.

QVã por. Hic anacarsis ut refert Ariphus fuit ex sciẽtiaꝝ gr̃ie. Sapientiæ admirãdæ: ut Ci. méinit li. ult. tusc. qõnũ: imo affirmat Hero. li. iii. hist. neminẽ e schitis sapientẽ audisse ꝑter hũc unũ quẽ sapiẽtissimũ fuisse testat̃: sed teste Iosepho. li. ii. ad grãmaticũ: cũ e græcia reuerteret̃ ad suos & conaret̃ suis iducere græcoꝝ leges a rre in uẽatiõe sagitta pcussus iteriit dicẽs se gr̃a eloqi & disciplĩæ i græcia seruatũ: ob illa i pria pir̃ cũ igit̃ hic ex eo q̃reret̃ cur nõ eẽnt tibicines i thracia: rñdit. qa nec uires hoc é uinũ. ¶ Cõparabat. hic leges telis araneaꝝ qa quẽadmodũ araneaꝝ telæ miuta aialia detinẽt a maiorib9 dilacerãt. Ita quoq3 leges hoies paupes & miseros deterrẽt: magnos & p̃potẽtes nõ ita. ¶ Infirmiora. ut fucos oestrum. ¶ Perpotens. ualde potens. qui ciuicam conditionem excedunt.

Leges araneãrum telis similes OLI.

n

IHil ẽt. a. f. f. Multũ dissẽtit a Pluthar-

cho Vale. nõ. n. cõiuratores deprehẽ-

disse agesilaũ. sed fugitiuos ex acie a capitis pœna liberasse dicit Plu. sublatis tãtisp licurgi legib9 dũ absolueret̃: qd ur̃ ueriſimile eẽ: lex. n. erat ut ex acie fugiẽtes capite punirent̃. Cũ igit̃ apud leutras pugnatũ eẽt acri certamíe hic a thebãis: ide a lacedæmõiis & thebani duce epaminũda lacedæmõioꝝ exercitũ fudissent atq3 fugassent omnes qui ex acie fugerãt i iudiciũ protrahunt̃ qui lege capitis pœne uidebantur obnoxii tunc euphori timẽtes ne si sumpto

de his omnibus supplicio nō essent qui deinde patriā armis tutarent consumpta. ex maiori parte iuuentute. Age sis lai super hac re sniam iudiciūq; expectabant: qui sapienter & legibus & saluti patriæ cōsuluit: non. n. inquit lator ero aliarum legum cū his nec abrogare quicq̄ nec addere nec diminuere possim: sed bene res se habebit si omissis hodie licurgi legibus cras illas seruauerimus. ꝙ Conspirationem: conspiratio malorum coniuratio. ꝙ Abrogauit: euomit subuertit. ꝙ Vel iniusta: si contra leges facta. ꝙ Vel iure impediretur: si lege perfici non posset.

OLI. SEd nescio: post canēsem pugnā cū hānibal nunciū carthaginē misisset de rebus in Italia ꝓspere gestis, atq; is oia diligēter & accurate expo suisset: ī senatu hānibalē. s. cū sex ipe ratorib⁹ quorū q̄ttuor cōsules duo dictatores ac magistri eqtū fuerāt: cū sex cōsula ribus exercitibus acie cōflixisse: occidisse supra .cc. milia cepisse supra .l. milia hostiū ex q̄ttuor cōsulibus duos occidisse ex duobus sauciū alte rū: alterū toto amisso exercitu cū .l. hominibus effugisse. Magistrū eqtū q consularis potestatis sit fusum fugatūq; dictatorē qa se in acie nunq̄ cōmiserit unicū haberi ipatorē brutios apulos samnitum & lucanorū partem defecisse ad pœ nos. Capuā quæ cāpaniæ caput est: hannibalis eē ad quarū rerū fidē maiorēq; lætitiā effundi iussisse ī uestibulo curiæ annulos aureos quos tantūmodo ciuium Romanorū fuisse dicebat tantus autē erat aceruus: ut modios tres explis/ se dicaē. tum interrogatus est hāno Brachinæ Canen sis cla/ des factioni semp aduersus nū demū pœniteret se belli susceptī aduersus Romanos dedicq; hanni balem iuberet: unq̄ se dedisse respōdit. neq; de/ siturum pœnitere: atq; suū imperatorē accusa/ re donec uiderit bellum illud aliqua tollerabili conditione finitū. deinde cum interrogasset ex nuncio qui apud cannas ad īternitionē imperii Ro. pugnatū eē dicebat: totāq; italiam a Roma nis defesse. & nunqd ex latini nominis populus defecisset & si quis homo ex qnq; & triginta tri bubus ad hannibalē trāsfugisset an Romani le gatos ad hānibalē de pace misissent: aut ullam pacis mētionem feciſſent: cū hæc omnia negas/ set nuncius esse facta bellū inqt tam integrum habemus q̄ habuimus: qua die hannibal italiā est ingressus: quare censeo legatos de pace q̄pri mū mittēdos cū eā habituri simus cōditiōib⁹ nobis honestioribus q̄ illis qđ si fecisset nec eo bello tributaria popul. Rom. facta fuisset nec tertio funditus euersa. ꝙ Triū modioꝝ mēsurā. Liui. libro tertio deca dos secundi punici belli ad fidem inquit deinde lætarum rerum effundi iussit in uestibulo curiæ annulos aureos: qui tantus aceruus fuit: ut metiētibus usum fuerit: supra tres modios expleſſe sunt quidam auctores: fama tenuit quæ propior est uero haud plus fuisse modio. Plini. natu. histo. li. xxxiii. pmiscui sexus alterum secūdo punico bel/ lo. neq;. n. aliter potuissent trimodia illa annulorum carthaginem ab hānibale mitti: unde extat planissimum exē/ plum dici hic modius & hoc modium: cum Liui. dixerit tres modios. Plini. uero trimodia. ꝙ Suasit protinus: ut le gati de pace. Nouerat iste Romanorum ingenia qui excitabantur cladibus.

OLI. Heren nii pō/ tii sam nitis egre/ gie di/ ctum NEc samnites: bello samnitico. T. Veturius & Au. postumius consules cum exercitum duxissent in sam/ nium. pōtius herennius samnitum imperator milites decem pastorum habitu mittit: pecoraq; diuer/ sos alium alibi pascere iubet: haud procul Romanis præsidiis & cum inciderūt in prædatores ut idē omnibus sermo constet legiones samnitium in apulia esse luceriam omnibus copiis circumsedere nec procul abesse quin ui capiant. Iam etiam rumor iste antea de industria uulgatus uenerat ad Romanos sed fidem auxere captiui eo maxime q; sermo inter omnes congruebat non erat dubium quin Romanus opem ferret luce/ rinis bonis & fidelibus sociis simul ne apulia omnis ad præsentem terrorem deficeret: ea modo qua irent consul tatio fuit: nam duæ erant uiæ: altera præter oram maris superi longior sed tutior: altera per caudinas furculas breuior sed angustior: & periculosior. Consules: ut maturius opem ferre possent sociis: per caudinas furculas iter facientes in locum periniquum lapsi sunt. unde nec progredi nec egredi possent. Samnites igitur cum exercitum Romanum inter montes inclusum haberent nesciebant in tam lætis rebus inire consilium quid de Romanis in/ clusis faciēdū eēt. Itaq; uniuersi herēniū pōtiū ipatoris patrē p litteras cōsulēdū cēsuerūt. Iā is grauior annis nō mi/ litaribus solū: sed ciuilib⁹ quoq; abscesserat mūeribꝰ ī corpore tamen affecto uigebat urs aī cōsilii. Is ubi accepit ad

de his omnibus supplicio nō essent qui deinde patriā armis tutarent consumpta. ex maiori parte iuuentute. Age sis lai super hac re sniam iudiciūq; expectabant: qui sapienter & legibus & saluti patriæ cōsuluit: non. n. inquit lator ero aliarum legum cū his nec abrogare quicq̄ nec addere nec diminuere possim: sed bene res se habebit si omissis hodie licurgi legibus cras illas seruauerimus. ꝙ Conspirationem: conspiratio malorum coniuratio. ꝙ Abrogauit: euomit subuertit. ꝙ Vel iniusta: si contra leges facta. ꝙ Vel iure impediretur: si lege perfici non posset.

OLI. SEd nescio: post canēsem pugnā cū hānibal nunciū carthaginē misisset de rebus in Italia ꝓspere gestis, atq; is oia diligēter & accurate expo suisset: ī senatu hānibalē. s. cū sex ipe ratorib⁹ quorū q̄ttuor cōsules duo dictatores ac magistri eqtū fuerāt: cū sex cōsula ribus exercitibus acie cōflixisse: occidisse supra .cc. milia cepisse supra .l. milia hostiū ex q̄ttuor cōsulibus duos occidisse ex duobus sauciū alte rū: alterū toto amisso exercitu cū .l. hominibus effugisse. Magistrū eqtū q consularis potestatis sit fusum fugatūq; dictatorē qa se in acie nunq̄ cōmiserit unicū haberi ipatorē brutios apulos samnitum & lucanorū partem defecisse ad pœ nos. Capuā quæ cāpaniæ caput est: hannibalis eē ad quarū rerū fidē maiorēq; lætitiā effundi iussisse ī uestibulo curiæ annulos aureos quos tantūmodo ciuium Romanorū fuisse dicebat tantus autē erat aceruus: ut modios tres explis/ se dicaē. tum interrogatus est hāno Brachinæ Canen sis cla/ des factioni semp aduersus nū demū pœniteret se belli susceptī aduersus Romanos dedicq; hanni balem iuberet: unq̄ se dedisse respōdit. neq; de/ siturum pœnitere: atq; suū imperatorē accusa/ re donec uiderit bellum illud aliqua tollerabili conditione finitū. deinde cum interrogasset ex nuncio qui apud cannas ad īternitionē imperii Ro. pugnatū eē dicebat: totāq; italiam a Roma nis defesse. & nunqd ex latini nominis populus defecisset & si quis homo ex qnq; & triginta tri bubus ad hannibalē trāsfugisset an Romani le gatos ad hānibalē de pace misissent: aut ullam pacis mētionem feciſſent: cū hæc omnia negas/ set nuncius esse facta bellū inqt tam integrum habemus q̄ habuimus: qua die hannibal italiā est ingressus: quare censeo legatos de pace q̄pri mū mittēdos cū eā habituri simus cōditiōib⁹ nobis honestioribus q̄ illis qđ si fecisset nec eo bello tributaria popul. Rom. facta fuisset nec tertio funditus euersa. ꝙ Triū modioꝝ mēsurā. Liui. libro tertio deca dos secundi punici belli ad fidem inquit deinde lætarum rerum effundi iussit in uestibulo curiæ annulos aureos: qui tantus aceruus fuit: ut metiētibus usum fuerit: supra tres modios expleſſe sunt quidam auctores: fama tenuit quæ propior est uero haud plus fuisse modio. Plini. natu. histo. li. xxxiii. pmiscui sexus alterum secūdo punico bel/ lo. neq;. n. aliter potuissent trimodia illa annulorum carthaginem ab hānibale mitti: unde extat planissimum exē/ plum dici hic modius & hoc modium: cum Liui. dixerit tres modios. Plini. uero trimodia. ꝙ Suasit protinus: ut le gati de pace. Nouerat iste Romanorum ingenia qui excitabantur cladibus.

diretur: itaq; ut semper eē possent aliquādo nō fuerūt.

De Hannone.

SEd nescio an hannonis excellentissimæ pru/ dentiæ consiliū. Magone eni canēsis pugnæ exitum senatui pœnorū nunciante: iniq; tāti successus fidem annulos aureos trium modiorum mē suram explentes fundente: qui interfectis nostris ciui/ bus detracti erant: quæsiuit an aliquis sociorum post tantam cladem a Romāis defeciſſet: atq; ut audiuit ne minem ad hannibalem transisse: suasit ut protinus le/ gati Romam per quos de pace ageretur mitterentur: cuius si sententia ualuisset neq; secundo punico bello uicta carthago: neq; tertio deleta foret.

De Herennio pontio samnite.

NEc samnites quidem paruas pœnas consimi lis erroris pependerunt q; Herenni pontii sa lutare consilium neglexerant: qui auctorita/ te & prudentia cæteros præstans ab exercitu & duce eius filio suo consultus quid nam fieri de legionibus Romanis apud furcas caudinas inclusis deberet: in/ uiolatas dimittendas respondit. postero die eadem de re interrogatus deleri eas oportere dixit: ut aut maxi/ mo beneficio gratia hostium emeretur aut grauissima iactura uires confringerentur: sed improuida temeri/ tas uictorū dū utrāq; partem spernit utilitatis: sub iu/

furculas caudinas inter duos saltus clausos exercitus Romanos cōsultus ab nuncio filii cēfuit oēs inde q̄ primū inuiolatos dimittendos quæ ubi spreta sententia est: remisso nuncio iterū consultus censuit ad unum omnes interficiendos quæ ubi tam discordia iter se ueluti ex ancipiti oraculo data respōsa sunt: placuit senem in castra duci & in consilium admitti: q aductus uocatusq; in consilium ita ferme locutus est: ut nihil de sentētia sua mutaret: causas tantū adduceret priore se consilio q̄ optimū duceret: cū potentissimo populo pingens beneficiū perpetuā firmare pacem amicitiāq; altero consilio in multas ætates, quibus amissis duobus exercitibus: haud facile uires Romanas res bello differre. Tertium nullū consiliū eē: Cū filius aliiq; principes percunctādo exquirerēt: quid si media uia consilium caperetur: ut & dimitterent̄ īcolumes & leges iure belli uictis īponerent̄. Ista quidem sententia inquit ea est q̄ neq; amicos parat neq; inimicos tollit. Seruate modo quos ignominia irritaueritis: ea est Romana gens q̄ uicta q̄scere nesciat uiuet semper in pectoribus illorū q̄quid istuc presens necessitas iniūxerit neq; eos ante multiplices pœnas expetitas a nobis quiescere sinet. ℣ Furculas ca. a caudino oppido dictas sibi ꝓpinquo. ℣ In pnicié suá: qa ut dictū ē in ca. de humanitate Romani sub iugū & cū singulis uestimentis abire permissi turpi fœdere icto: sic irritati sunt hac ignominia ut dediti fœderis auctoribus & ab hoste non receptis reparatoq; exercitu multo grauioré q̄ acceperant hostibus cladē itulerint. Furculæ caudinæ

CRetenses cū: Cretēses optare & imprecari solebāt his quos maxime oderāt ut mala cōsuetudíe delectarent̄ quotienscūq; graué ab aliquo populo iniuriā accepissent dicebant utinā mala consuetudine delectemini & sub hac tā dulci & leui īprecatione ingens malū latebat: nā qui uoluptate delectant̄ seipsos cōficiunt. ℣ Oderant: capitales hostes habebāt. ℣ Inutiliter. n. mala cōsuetudo nihil aliud est nisi cū aliquid inutiliter concupiscimus & in eo perseueranter immoramur. ℣ Efficacissimum: ualidissimum. OLI.

ESt aliud: Nūc de Vafre dictis aut factis dicere incipit: & dicit hoc cū superiore iungēdū eē sed ī hoc differre: q̄ hæc nō sine dolo fiere possunt ē. n. uafre dictū cū aliud dicimus & aliud innuimus. ℣ A sapientia ꝓximū: qa a sapientia procedit: sed sapiētiæ conuicta est fallacia. ℣ Vafrum: quasi ualde afrum dicitur: nam constat afros calidissimos fuisse. ℣ Occulto dolo. uersutia. ℣ Aperta uia: simplici uia ac si diceret uirtute. OLI. Vafrū afri calidi

SEruio. t. r. Liui. ab urbe cō. Bos iqt ī sabinis nata cuidā pīsa. dr̄ mirāda magnitudīe ac specie. Fixa p multas ætates cornua ī uestibulo tēpli diāe mōumētū ei fuere miraculo habita: ut erat res ꝓdigii loco ē & cecinere uates cuius ciuitatis eā ciues dianæ īmolassent ibi fore īpiū. Id carmen peruenerat ad antistitē fani dianæ. Sabius ut primum apta sacrificio dies uisa est. Bouem Romam actam deducit ad fanum dianæ: & ante arā statuit. Ibi antistes Roman⁹ cū eū magnitudo uictimæ celebrata fama mouisset memor rīsi. Sabinū ita alloq̄t. Quid nā tu hospes paras īcestū sacrificiū dianæ facere q̄ntu a. ñ uiuo pfūderis flumie: ifima ualle pfluit tyberis: religiōe tactus hospes q oīa: ut ꝓdigio rñderet euēt⁹ cupet rite facta extēplo descēdit ad tyberī. iterea Roman⁹ imolat dianæ bouē. Id mire gratū regi ac ciuitati fuit. ℣ Editā natā: Auētinēsi dianæ: cuius tēplū erat in auētino mōte. ℣ Religioné: metū religiōis ne deā offenderet si eā illotis manibus immolaret. OLI.

QVo in genere. Liui. li. i. portētū inqt terribile uisum ī regia. Anguis ex columna lignea elapsus cū terrorē ac fugam fecisset in regiam ipsius regis non tam subito pauore perculit pectus quam anxiis implevit curis. Itaq; cū ad publica ꝓdigia etrusci tātū uates adhiberent̄ hoc ueluti domestico exterritus uisu

De cretensibus.

Vafre dicta aut facta. Cap. III.

De quodam Antistite Romano.

De Iunio Bruto.

Delphos ad maxime inclytum in terris oraculum mittere ſtatuit:neq; reſponſa ſortium ulli alii committere auſus duos filios per ignotas ea tempeſtate terras ignotiora maria in græciam miſit: Titus & Aruns profecti comes his additus.L.Iunius Brutus tarquinia ſorore regis natus iuuenis alius ingenio quam cuius ſimulationem induerat.Is cum primores ciuitatis in quibus fratrem ſuum ab auunculo iterfectum audiſſet: neq; animo ſuo quicquã regi timendum:neq; in fortuna concupiſcendum relinquere ſtatuit cõtemptuq; tutus eſſe: ubi in iure parũ præſidii eſſet:ergo ex induſtria factus ad imitationem ſtultitiæ:cum ſe ſuaq; præde eſſe regi ſineret.Bruti quoq; haud abnuit cognomen:ut ſub eius obtentu cognominis:liberator ille Po.Ro.animus latẽs aperiretur tẽpore ſuo.Is tum a tarquinis ductus delphos ludibrium uerius q̃ comes aureum baculum incluſum corneo cauato ad id baculo: tuliſſe donum Apollini dicitur per ambages effigié ingenii ſui:quo poſtq̃ uẽtũ eſt perfectis pris mandatis cupido iceſſit animos iuuenum ſciſcitandi ad quẽ eorum regnum Romanũ eſſet uenturum: ex infimo ſpecu uocẽ redditá ferũt. Imperium ſummum Romæ habebit: qui ueſtrum primus o iuuenes oſculum matri tulerit.Tarquinii ut Sextus qui Romæ relictus fuerat ignarus reſponſi:experſq; imperii eſſet rem ſumma ope taceri iubent:ipſi iter ſe uter prior cum Romam rediſſent matri oſculũ daret ſorti permittunt:Brutus alio ratus ſpectare pythicam uocem: uelut ſi prolapſus cecidiſſet terrã oſculo contigit.ſcilicet q; ea communis mater omnium mortalium eſſet.¶ Indolem excerpi: Incrementum uirtutis: hoc eſt omnes nobiles uirtutis ſpecimen & incrementum præ ſe ferẽtes carpi & ex aliis deligi ad mortem.¶ Vegetioris ingenii:magis uiuidi & acutioris igenii. ¶ Qui ante omnes matri oſculũ dediſſet: Ouidius faſtorum libro ſecundo Conſulitur Phœbus ſors eſt ita reddita:matri Qui dederit primus oſcula uictor erit.¶ Perinde atq; tãquam caſu lapſus:ideſt tãquã ſi pede offenſo lapſus eſſet.¶ In faſtis:in libris i quibus annua geſta deſcribebantur & omnes magiſtratus.

OLI. Scipio trecentos eq̃tes Rom. ſine publ.ipenſa armauit

SCipio uero.Scipio poſtq̃ i ſiciliam uenit traiecturus in africam uoluntarios milites ordiauit cẽturiauitq; ex his.ccc.iuuenes florẽtes ætate & uirium robore inermes circa ſe habebat:ignorantes quem ad uſum neq; centuriati: neq; armati ſeruarentur:tum ex totius Siciliæ iuniorum numero principes genere & fortunis trecentos equites qui ſecum in africam traiecerẽt legit diemq; his qua equis armiſq; iſtructi atq; armati adeſſent edixit. Grauis ea militia procul domo terra mariq; multos labores magna pericula allatura uidebatur: neq; ipſos modo ſed parentes cognatos eorum ea cura angebat ubi dies quæ dicta erat aduenit.arma equoſq; oſtenderunt. Tum Scipio renunciari ſibi dixit quoſdam equites ſiculorum tanquam grauem & duram horrere eam militiam Si qui animati eſſent: malle eos ſe iam tum fateri q̃ poſtmodum querentes ſegnes atq; inutiles milites reipublicæ eſſe: expromerent quid ſentirent:cum bona uenia ſe auditurum:ubi ex his unus auſus eſt dicere:ſe prorſus ſi ſibi utrum uelit liberum eẽt nolle militare:tum Scipio & quando inquit adoleſcens quid ſentires non diſſimulaſti uicarium tibi expedio iam cui tu arma & equum cæteraq; inſtrumenta militiæ tradas:& tecum hinc extemplo domum ducas exerceas docẽdum cures equo armiſq; læto conditionem accipienti:unum ex.ccc.quos inermes habebat tradit: ubi hoc modo exauctoratum equitem cum gratia imperatoris uiderũt:ſe quiſq; excuſare & uicarium accipere:ita trecentis ſiculis Romani equites ſubſtituti ſine publica impenſa.¶ Expeditionem.Illam militiam:ad quam expediti milites ducebantur.¶ Ergo calliditas:Laudat Scipionis callidum conſilium qui ſine ſociorum quærela exercitum inſtruxit opibus illorum:tanta calliditate ut illi ſe beneficium recepiſſe exiſtimarent:quod imperatum fuiſſet grauiſſimum exiſtimaſſent.

fratrẽ ſuũ q; uegetioris igenii erat iterfectũ aiaduerteret:obtuſi ſe cordis eſſe ſimulauit:eaq; fallacia maxias uirtutes ſuas texit:profectus etiam delphos cum Tarquinii filiis: quos is ad Apollinẽ pytium muneribus ſacrificiiſq; honorãdum miſerat:aurum deo noie doni clam cauato baculo icluſum tulit: quia timebat ne ſibi cœleſte numen aperta liberalitate uenerari tutum non eſſet:peractis deinde mandatis patris apollinẽ iuuenes conſuluerũt:quis nã ex ipſis Romæ regnaturus uideretur.At is penes eũ ſummam urbis noſtræ poteſtatẽ futuram reſpondit: qui ante oẽs matri oſculum dediſſet.Tunc Brutus perinde atq; caſu prolapſus de induſtria ſe abiecit:terramq; cõmunem oium matrem exiſtimans oſculatus eſt qđ tam uafre telluri ipreſſum oſculũ urbi libertatẽ:Bruto primũ i faſtis locũ tribuit.

De Scipione ſuperiore.

SCipio quoq; ſupior p̃ſidiũ callidiratis ãplexus ẽ.Ex ſicilia.n.petens africã cũ ex fortiſſimis peditibus Romanis trecẽtorum equitũ numerũ cõplere uellet:neq; tã ſubito poſſet eos iſtruere:qđ tpis anguſtiæ negabant ſagacitate conſilii aſſecutus eſt:nãq; ex his iuuenibus quos ſecũ ex tota ſicilia nobiliſſimos & ditiſſimos:ſed inermes habebat ad ſe uocatos trecentos ſpecioſa arma & electos equos q̃ celerrime expedire iuſſit:uelut eos contmuo ſecum ad oppugnandam carthaginẽ euecturus:qui cum imperio ut celeriter ita longinqui & piculoſi belli reſpectu ſollicitis animis paruiſſent: remittere ſeſe Scipio illã expeditionem ſi arma & equos militibus ſuis tradere uoluiſſent edixit. rapuit conditionem imbellis ac timida iuuentus inſtrumnetoque ſuo cupide noſtris ceſſit. Ergo calliditas ducis prouidit ut ſi quod protinus im-

QVod sequit. Hoc exẽplũ Cice. posuit li. i. de officiis ubi dicit: Nec noster qdẽ ꝑbandus ẽ si uerũ ẽ Qu. Fabiũ labeonẽ seu quẽ aliũ nihil. n. habeo ꝓter auditũ: arbitrũ nolanis & Neapolitanis de finibus agri a senatu datũ: cũ ad locũ uenisset: cũ utrisq; separatim locutũ: ne cupide qd ageret: nec appeteret atq; ut regredi q̃ ꝓgredi mallẽt. Id cũ utriq; feciss̃ent aliquãtulũ agri in medio relictũ ẽ. Itaq; illorum fines sicut ipsi dixerãt terminauit: in medio relictũ qd erat. P. R. adiudicauit. ℣ Narrãdũ: sed nõ imitãdũ: qa ut inqt Cice. hoc est decipere nõ iudicare: quo circa in omni re fugiẽda ẽ talis solertia. ℣ Regredi q̃ ꝓgredi: Mallẽt citra fines se continere q̃ ultra fines procedere. ℣ Præstigiorum genere: idest illusionum & deceptionũ genere. OLI.

peraretur graue prius: deinde remisso militiæ metu maximum beneficium fieret.

De. Q. Fabio labeone.

QVod seqtur narrãdũ ẽ. Q. Fabius labeo arbiter a senatu finiũ cõstituendorũ iter nolanos & Neapolitanos datus: cũ i rẽ præsentẽ uẽisset utroscꝫ sepatim monuit ut omissa cupiditate regredi mõ cõtrouersia q̃ ꝓgredi mallent: idq; cũ utraq; pars auctoritate uiri mota feciss̃et: aliquãtulum uacui in medio agri relictũ est. constitutis deinde finibus ut ipsi terminauerãt quicquid reliqui soli fuit. P. R. adiudicauit. Cæterũ & si circũuẽti nolani ac Neapolitani queri nihil potuerunt: secundum ipsorum demõstrationem dicta sententia: improbo tamen præstigiorum genere nouum ciuitati nostræ uectigal accessit.

De eodem Fabio.

EVndẽ ferũt cũ a rege Antiocho quẽ bello superauerat ex fœdere icto dimidiã ptẽ nauiũ accipe deberet: medias oẽs secuisse: ut eũ tota classe priuaret.

De Marco Antonio.

NAm. M. An. remittendũ conuitium est: quiccirco se aiebat nullã orationẽ scripsisse: ut si quid superiore iudicio actum: ei quem posthea defensurus eẽt nociturũ foret nõ dictum a se firmare posset qui facti uix pudentis tollerabilẽ causam habuit: pro periclitantiũ. n. capite nõ solum eloquentia sua uti sed etiam uerecundia abuti erat paratus.

De Sertorio.

SErtorius uero corpis robore: atq; ai consilio parẽ naturæ idulgẽtiã exptus ꝓscriptiõe syllana dux lusitanorũ fieri coactus: cũ eos oratione flectere nõ posset: ne cũ Romanis uniuersa acie cõfligere uellẽt. Vafro cõsilio ad suã sententiã perdu-

QVod sequitur. Hoc exemplũ Cicero posuit li. i. de officiis ubi dicit: Nec noster quidem ꝓbandus est si uerũ est Quintum Fabiũ labeonem seu quem aliũ nihil. n. habeo ꝓter auditũ: arbitrũ nolanis & Neapolitanis de finibus agri a senatu datũ: cũ ad locũ uenisset: cũ utrisq; separatim locutũ: ne cupide quid ageret: nec appeteret atq; ut regredi q̃ ꝓgredi mallẽt. Id cũ utriq; fecissent aliquãtulũ agri in medio relictũ ẽ. Itaq; illorum fines sicut ipsi dixerãt terminauit: in medio relictũ quod erat. P. R. adiudicauit. ℣ Narrãdũ: sed nõ imitãdũ: qa ut inqt Cice. hoc est decipere nõ iudicare: quo circa in omni re fugiẽda ẽ talis solertia. ℣ Regredi q̃ ꝓgredi: Mallẽt citra fines se continere q̃ ultra fines procedere. ℣ Præstigiorum genere: idest illusionum & deceptionũ genere.

EVndẽ ferũt: nec illud minori calliditate fuit: q; cũ Antiochũ regẽ bello superassẽt coegissẽt pacẽ petere: iter cæteras pacis conditiones illud adiecit: ut sibi dimidias quascunq; haberet naues ex fœdere daret: qd ille nõ recusauit: sperãs mediã totius classis partẽ itegrã iri sibi relictũ: Fabius uero nõ mediũ nauiũ numerũ: sed ipsa corpa secari iussit ut eũ penitus classe priuaret. OLI.

NAm. M. Antonius: hic fuit. M. Antonius orator: q; i causis dicẽdis nõ maiori eloquẽtia q̃ prudẽtia uti cõsueuerat: nullã. n. unq̃ e suis orationẽ scriptã edere uoluit. ut siqd forte dixisset in aliquo iudicio qđ i altera actione cõtradicendũ eẽt: id sibi sp itegrũ foret q; posset obiicientibus negare illud dixisse. ℣ Periclitãtiũ: reoꝝ. OLI.

SErtorius uero: Hic tãtis animi corporisq; uiribus excelluit: ut eũ cuius & illoꝝ qui clarissimi habẽtur bellorũ duces nõ solũ conferre: sed ẽt ꝓferre merito possis. Nã Philippo continentioré in mulieres. Antigono fideliorẽ in suos: Hãnibale placabilioré in hostes fuisse certissimi auctores. Ingenio ãt nulli eorũ iferioré: sed fortũa oĩbus ipsis q̃ sp ifesta magisq; hostibus usus. se peritia Metello audacia Põpeio: fortũa Syllæ potẽtia Po. Ro. exul & Barbaris iperitãs adæq̃uit. Cũ alterũ oculũ amisissẽt i bello dictitare solebat: alios nõ semp uirtutis suæ testimonia secũ habere: sed torq̃s & hastas & coronas domi sæpius relinquere. Sibi uero belli cæ laudis isignia cõtinuo adesse: post multa & ꝓclara ꝓ republica bello domiq; gesta facinora Cinanes tandẽ partes secutus ab opimio cõsule pulsus ẽ cũ Cinna. q deinde Mario cõiũcti cũ urbe capta Marius & Cina oĩa crudelitatis exẽpla proderẽt: Sertorius ipse nec trucidasse quẽquã ob irã nec cõtumeliã ituliss̃e cuiq̃ dicitur: sed ea cõtinuo iprobasse q̃ illi fœde crudeliterq; exercebãt: quin ẽt ad quattuor seruorũ milia in ciuitate ꝓter modũ sæuiẽtiũ ipse trucidauit: pulsus iterũ a sylla: profligatis Marianis partibus in hiberiam cũ se recipissẽt. Variis casibus agitatus extrema plærũq; fortũa stetit. Ad mauruſios deide delatus: quo cõsilio ut ad fortunatas ĩsulas usq; ꝓfectus quietã ageret uitã ꝓter opinionẽ incidit in bellũ. Cilicibus tum forte Ascaliũ: i maruſioꝝ regnũ reducere conãtibus: quorũ hostibus cũ auxilio fuissẽt ductu & auspicio suo pulsis cilicibus: obsessoq; Ascalio: & cæso Pacciano: qui ad liberãdũ ascaliũ missus fuerat a Sylla: multis deinde oppidis partim captis: partim in deditionẽ acceptis magnũ apud omnes Sertorii nomen & gloria fuit: adeo ut a Lusitanis ultro acciretur ad regnũ: quo quidẽ accepto: paratoq; pro tempore & illorum opibus exercitu satis exiguo: quippe. xii. miliũ militum aduersus quattuor Romãorũ duces & cẽtũ ac. xxx. hominũ milia bene feliciterq; pugnauit. Nã Coctã apud Mellariã nauali prælio superauit: Phidiã prætorẽ in hiberia profligauit & occidit. Domitiũ procõsulẽ cũ magna exercitus parte deleuit. Metellũ deniq; ipsum ætatis suæ uirũ amplissimũ ad eam necessitatẽ redegit ut. L. Loliũ ex prouincia narbonensi auxiliũ sibi ferre coegerit. Et Põpeius magnus: ex urbe cũ summa festinãtia & exercitu mitteret quẽ ingẽti

Sertorii laus

Sertorii res gestæ

arte ſæpe deluſum & acie cū Afranio aliquotiēs deuictū Sertorius demū cōtriuiſſet niſi a.M.Perpenna q̄ ſecū arma cōiunxerat:p iuidiā cōiuratiōe facta i cœna fuiſſet interēptus.hic igit cū luſitanos q̄bus imperitabat oratione īducere nō poſſet ne uellēt cū Romanis uniuerſa acie decernere.contumaces.n.iperatoris iuſſum nō expectabant: ſed temere ferebant ī hoſtes id calliditate & uafro cōſilio pfecit:nā aduocata conciōe cū duos equos in mediū iuſſiſſet adduci.Alterū macie ſenioq̄ cōfectū:alterū fortē & nitidū macilēto ualidū Iuuenē forti ſenē imbecillem:& huic carptim illi uno īpetu equorū caudas euellere iuſſit q̄ cū adoleſcēs toris uiribus annixus fruſtra tētaſſet ſenex paulati ſetas euellēdo caudā nudauit. Tū Sertorius uidetis inqt cōmilitiōes īgeniū plus poſſe q̄ uires.oīa nāq̄ uicit ſtudioſa ſedulitas quo facto Barbara gēs ferox & cōtumax impatorī facilis:& dicto parēs facta eſt.A.Gelī.hunc alio Vafro cōſilio uſum fuiſſe dicit li.xv.ca.xxii.qđ & Plu.affirmat in uita ſertorii: illū.ſ. cādidam ceruā eximie pulchritudinis & uiuaciſſimæ celeritatis a luſitano quodā ſibi dono datā ita māſuefeciſſe: ut & uocātē exaudiret & uadētē ſeq̄ret aſſuetā quoq̄ os aurib9 eius īterdū admouere q̄ſi cū eo loquētē & arcani aliqd a numie nunciātē.Nā illā ſibi a Diana dono datā ſimulabat a q̄ táq̄ ab īpo numie doceret qđ' faciēdū aut nō faciēdū eēt quotiēſcūq̄ hoſtes fines īgreſſos aut urbē aliq̄ cœpiſſe occulte pſentiſſet dictū ſibi a cerua ſimulabat:ut copias i armis hēret rurſus ſi victoria aliq̄ ſuoꝝ ducū occulta nūciabat ceruā coronabat:& ab ea ſibi victoriā denūciatū fuiſſe dicebat:hac ſimulatiōe barbaros feros & īdomitos facile dicto parētes eēt fecit.litteras quoq̄ cōpoſitas p ueris legebat ſomnū ſimulabat & falſas religiōes cōfingebat.¶ Robore cor.& aī cō.ga pares illi natura corpis & aī dotes conceſſerat:ut & corpis uiribus & aī cōſilio plurimū ualeret.¶ Cōfecta: cōſūpta.¶ Miniſteriū exe.Opus pfecit.¶ Quorſum tēderet:ad quē finē id feciſſet imperator.¶ Oculis peruidit:ſubiecta ſimilitudine.

Ingēiū uires ſupat Sertorī ceruā

xit:duos enim in conſpectu eorū conſtituit equos:alterum ualidiſſimum:alterū infirmiſſimum:ac deide ualidi caudam ab imbecillo ſene paulatim carpi:infirmi a Iuuene eximiarum uirium uniuerſam cōuelli iuſſit: obtēperatū imperio eſt:ſed dum adoleſcentis dextra irrito ſe labore fatigat:ſenio cōfecta manus miniſteriū executa eſt:tunc barbaræ cōcioni:quorſum res ea tēderet cognoſcere cupienti ſubiecit:equi caudæ conſimilem eſſe noſtrū exercitum:cuius partes aliquis aggrediens opprimere poſſit uniuerſum conatū proſternere celerius tradiderit uictoriam quam occupauerit.Ita gens barbara aſpera & regi difficilis in extium ſuum ruens quā utilitatē auribus reſpuerat oculis peruidit.

De Fabio Maximo.

OLI. Fabi. maxi. nolanum militē qua arte in fide retinuit

Abius maxi. Hic cū aīaduertiſſet Nolanū q̄ndā fortiſſimū militē & genere pſtantem defectionis a quibuſdā accuſari nō aīaduerſiōe: ſed Vafro conſilio ſibi fidiſſimū & Romanæ partis propugnatorem acerrimū redidit: accito enim illo nūc inquit res eo malignitatis peruenit:ut duces ad gratiam futurum ineundam potius accuſentur q̄ pro eorum uirtute honores impartiant:deinde illum accuſauit q̄ nulla in re officium eius expoſceret:hæc cum dixiſſet acerrimo equo aliiſq̄ muneribus illum ornauit:effecitq̄ ut qui antea ſuſpectus eēt: nunc fideliſſimus & Po.Ro.ſtudioſiſſimus efficeretur.abſurdum enim eſſe dicebat equos & canes uenaticos cura hominum & familiaritate:& uictu manſueſcere:feritatemq̄ deponere.hominibus uero imperantes non gratia & maſuetudine rebelles animos ſibi conciliare aſperiora profecto uiolentioraq̄ eſſe quæ agricolæ faciunt de caprifico:ac piaſtro:oleaſtroq̄ nam has arbores in oleas:ficuſq̄:ac piros domeſticas fouendo:blandiendoq̄ conuertunt.alterum militem genere lucanum cohortum principes accuſauerant:q̄ ex caſtris ſe ſurripiens ſæpius ex ordine diſceſſerat:hos Fabius interrogat qualem hunc hominem eſſe animaduertiſſent approbantibus cunctis: & eius res geſtas:ac uirtutibus extollentibus Fabius diligenter ſciſcitatus diſceſſus & erroris cauſam:ubi comperit hominem ſcorti cuiuſdam amore correptum ſtatim curauit clam meretriculam illam comprehēdi: & ad ſe in caſtra perduci:quo facto Iuuenem ad ſe accitum benigne compellat non te fugit:inquit:q̄ præter leges & mores Romanos e caſtris noctu ſæpe diſceſſeris:ſed antea bonū te fuiſſe uirum haud oblitus ſum:errores igitur tui cum rebus a te bene geſtis recompenſentur: poſt hac uero te in aliis rebus obſeruabo: educta deinde e tentorio muliercula hæc inquit te in caſtris retinebit niſi propter aliam improbitatem diſceſſeris:nam te huius amore e caſtris diſcedere ferebatur:eā deinde iuueni tradidit:& illum fortiſſimū ſibi retinuit & reipublicæ utilē.¶ Cuius non dimicare uincere eſt.Infinitus ſæpe pro re uerbi ponit ut hoc loco nō dimicare ē uincere.nulla dimicatio eſt victoria.Cōtra uero etiā res uerbi ponit pro infinito ut cōſulto proconſulere:facto pro facere.¶ Diſciplinam deflexit:quia propter diſciplinā militiæ Romanæ permiſit hunc in caſtris ſcortum habere.¶ Paratiſſimum excurſorem:expeditiſſimum bellatorem:nam excurſores dicuntur:qui in expeditionem aduerſus hoſtes ducuntur.

¶ Atqui Liuius Equitem non peditem Nolanum nec a Fabio ma. ſed a Marcello reuocatum ſcribit ad ſanitatē. THEOLI.

VEniam nunc ad eos: De his qui aſtutia ſibi ſalutē parauerāt. M. Voluſius a triumuiris proſcriptus uafro conſilio: & calliditate ingenii ſalutem ſuā protexit: nam ſumpto Iſiaci habitu mendicus factus incognitū ſe omnibus p̄buit: quacunq; iter fecit donec in caſtra Brutiana peruenit ſaluus & incolumis ¶ Aedilis: tribunus plæbis. Hic locus corruptus eſſe ſolet: neq; enim tribunus & ædilis quiſq; uno tēpore eſſe poterat: ſed ita credendum eſt: ut littera ſit ædilis plæbeius. erant enim ædiles plæbei & currules q̄ inter utroſq; intereſſet oſtēdit. i. li. de neglecta relligiōe ubi de Var. loquit. ¶ Aſſumpto iſiaci habitu: ſumpto habitu ſacerdotis iſidis: erat autē habitus mendicātis: nā iſiaci ſacerdotes mēdicātes per urbes & uicos uagabant̄ pollicētes ſe futura prædituros: ſi daretur aſis. & ide quæſtum faciebāt. hi uulgo nunc dicūtur cingani. ſunt autē. ægyptii ergo habitu iſiaci. i. habitu pauperrimi ſacerdotis. ¶ Stipem: pecuniā. mēdicās. ¶ Quid illa neceſſitate. Hāc fortunā uel potius Voluſii neceſſitatem deplorat: quæ nihil ferme triſtius inueniri poſſit quæ uoluſiū coegit depoſitis Romani magiſtratus inſignibus iſiaci hoc eſt pauperrimi ſacerdotis & mēdicantis ſumere habitum. ¶ Abiecto honoris prætexta: Depoſito magiſtratus iſigni. ¶ Omnes autem hi. damnat uoluſium & eos qui uitæ nimium cupidi omnem indignitatem & turpitudinem uitādæ mortis gratia ſubire nō dubitant: & eos qui alienæ mortis auidi homines ad eā neceſſitatem impellunt: ut ea ſuſtinere cogantur. ¶ Suſtinuerunt uitæ cupidi. ¶ Perpeti coegerunt. alienæ mortis auidi.

Iſiaci ſtipē rogabant

Stipē petere

De Marco uoluſio ædile.

VEniā nunc ad eos q̄bus ſalus aſtutia q̄ſita eſt. M. Voluſius ædilis plæbeius proſcriptus aſſumpto iſiaci habitu p̄ itinera uiaſq; publicas ſtipē petēs q̄ſnā reuera eēt occurrentes dignoſcere paſſus nō ē: eoq; fallaciæ genere tectus in. M. Bruti caſtra p̄uenit. Quid illa neceſſitate miſerius q̄ magiſtratū. P. R. abiecto honoris p̄texta alienigenæ religionis obſcuratum inſignibus per urbem iuſſit incedere: omnes aūt hi ſuæ uitæ aut illi alienæ mortis cupidi: q̄ talia uel ipſi ſuſtinuerunt uel alios perpeti coegerunt.

De Saturnino Vetuſione.

ALiquāto ſpecioſius ſententiis Saturnini uetulionis i eodē genere caſus ultimæ ſortis auxiliū q̄ cū a triūuiris inter p̄ſcriptos nomē ſuū audiſſet p̄poſitum cōtinuo p̄turæ inſignia inuaſit: p̄cedētibuſq; in modū lictorū & apparitorū publicorū ſeruis ſubornatis: uehicula cōprehēdit hoſpitia occupauit: obuios ſummouit: ac tā audaci uſurpatiōe iperii in maxia luce dēſiſſimas hoſtibus oculis tenebras effudit. Idē ut puteolos uenit perinde ac publicū miniſteriū agēs ſumma cū licētia correptis nauibus i Siciliā certiſſimū tūc p̄ſcriptorū p̄fugiū penetrauit. his uno adiecto leuioris notæ exemplo ad externa reuertar.

De amore cuiuſdam patris in filium.

AMātiſſimus q̄dā filii cū eū i cōceſſis ac p̄culoſis facibus accēſū ab iſana cupiditate pater ihibere uellet: ſalubri cōſilio patriā idulgentiā tēp̄auit. petiit. n. ut priuſq̄ ad eā quā diligebat iret: uulgari ac p̄miſſa uenere uteret̄: cuius precibus obſecutus adoleſcēs. infelicis aī ipetū ſatietate licētis cōcubitus reſolutū: ad id q̄d nō licebat tardiorē pigriorēq; afferēs: paulati depoſuit.

De quodam Aſinario.

CVm Alexāder Macedonū rex ſorte monitus ut eū. q ſibi porta egreſſo primus occurriſſet interfici iuberet. Aſinariū ſibi forte obuiam

OLI. Olisiaci hoc eſt pauperrimi ſacerdotis & mēdicantis ſumere habitum. ¶ Abiecto honoris prætexta: Depoſito magiſtratus iſigni. ¶ Omnes autem hi. damnat uoluſium & eos qui uitæ nimium cupidi omnem indignitatem & turpitudinem uitādæ mortis gratia ſubire nō dubitant: & eos qui alienæ mortis auidi homines ad eā neceſſitatem impellunt: ut ea ſuſtinere cogantur. ¶ Suſtinuerunt uitæ cupidi. ¶ Perpeti coegerunt. alienæ mortis auidi.

OLI. ALiquanto ſpecioſius. Hic Saturnius uetulio honeſtiori ratione lōgeq; a ſupiori diuerſa ſua ſuæ ſaluti cōſuluit. p̄ſcriptus enim a triūuiris cū ſe q̄ri ab iterfectoribus audiſſet non mēdici habitū ſed magiſtratus inſignia audacter ſuſcepit: ſubornatiſq; ſeruis eos tanq̄ apparitores & littores præcedere iuſſit ex quo factū eſt ut per omnes colonias. & municipia Romana publice ſuſceptus uehicula publica hoſpitia honorifica ubiq; cōſequeret̄: Puteolos quoq; delatus non aliter ex Romana claſſe q̄ tū ibi erat ſibi neceſſarias naues delegit q̄ ſi prætor aut alius publicus magiſtratus extitiſſet: q̄ audacia i ſiciliā tutus p̄uenit quo cæteri p̄ſcripti cōfugiebant. ¶ Vetulionis. ad differentiā ſaturnini apulei: de quo ſupra dictū ē. ¶ Perīde ut publicū miniſteriū: tanq̄ publico officio fungens. ¶ Certiſſimū p̄fugiū: nā ibi ut eē poterāt proſcripti. ¶ Leuioris notæ: ignobilioris cōditiōis.

THE. ¶ Sentētiis. Ianus Parrhaſius exiſtimabat icōmode Sētētiis impitia librarii ſcriptū p̄ ſentii. Ná ſentii: p̄nomē i uſu ueterū fuiſſe ſatis īdicat ſentius Gall⁹. & ſenti⁹ Augurin⁹.

OLI. AMātiſſimus q̄dā. Pater quidā cuius p̄p ignobilitatē nomē nō ponit cū ſenſiſſet filium iſano matronæ cuiuſdā amore detineri uafro cōſilio ab eo quaſi furore reuocauit. nā quotiēs ad matronā erat iturus ab eo petebat: ut prius uulgari & publico Scorto uteretur: quod cum feciſſet adoleſcens extincta eius libido nō facile matronæ Blanditiis. poſtea incendebatur: & ita filium a periculoſo amore liberauit. ¶ Periculoſis facibus. Quia matronā amabat ad quā nō ſine periculo accedere poterat. ¶ Inhibere: cohercere. ¶ Reſolutū: quaſi obtuſum & refrenatū.

Amori ſedādo remediū

VM Alexander: Cū Alexāder ducturus eſſet exercirum in perſas cōſuluit oraculū quē ſuſcepti belli euentum eſſet habiturus: felicem reſpōdit Apollo: ſi eū qui primus ſibi porta egreſſo occurriſſet occidi iuſſiſ-

set:sorte ita accidit ut asinarius quidam occurreret quæ cũ ad cædem rapi imperasset,admiratus asinarius qui se innocentem sciret & rei causam non intelligeret quæsiuit ex Alexander qua gratia id faceret cui Alexãder cum Apollinis respõsum & fati necessitatem aperuisset nõ tibi prior inquit occurri o rex sed asinus qui ante me actus

Asinarius astuto responso mortẽ depcatus

pcedebat quo callido responso se ab imminẽti morte liberauit:nã hoc dicto delectatus Alexãder asinum occidi & hominẽ seruari iussit,& Sorte adsidest oraculo nã dupliciter dabãtur respõsa aut uerbis cũ phœbas loquebatur & futura pdicebat aut in foliis palmæ in qbus ut dicit Var,interdũ notis interdũ scribebãt sermonibus,unde Virgo liis ne tãtũ carmina mãdes Ipsa canas oro finẽ dedit ore loquẽdi,& Adiiceret:astringeret: destinaret,& Oraculi præceptũ:respõsum apollinis q suæ salutis causa id facere iussisset,& Summa i hoc:In hoc inqt exẽplo calliditas & mansuetudo apparuit isequẽti uero sola agasonis: regis Darii calliditas cognoscitur,& Equisone, Agasone & equorũ ministro siue stabulario.

OLI.

Ordida magorũ,Occisis magis q psarum regnũ per dolum occupauerãt:ut dictũ ẽ in.c. de fortitudine magna qdẽ gloria recuperati regni principũ fuit:sed multo maior in eo q cũ de regno ambigerẽt cõcordare potuerũt: erãt enim uirtute & nobilitate ita pares ut difficilẽ populo electionẽ æqualitas faceret: ipsi igitur uiã iuenerũt q de se iudiciũ religiõi & fortunæ cõmitterẽt:pactiq inter se sunt ut die statuto oẽs equos ante regiã primo mane pducerent: & cuius equus inter solis ortũ hinitũ primus ediſſet is rex eẽt,nã & solẽ psæ unũ deũ esse credũt & equos eidẽ deo sacratos eẽ ferũt: & erat inter cõiuratos Darius hidaspi filius:cui de regno sollicito equi custos ait,Si ea res uictoriã moret nihil negocii supesse p noctem deinde equũ pridie cõstitutã diẽ ad eundẽ locũ ducit ibiq æque admittit uel ut dicit Vale,in æque genitalẽ ptẽ dimissam manũ cũ ad eũ locũ uẽtũ eẽt eq naribus admouit,quo odore uel uoluptate ueneris irritatus equus hinitũ statim dedit & segnibus aliis felix auspitiũ domino primus emisit:tãta moderatio cæteris fuit ut audito auspitio cõfestim eqs dissiluerint:& dariũ regẽ salutauerint,In expositiõe huius historiæ Iustinũ solũmodo sum secutus,i.c.uero de fortitudie aliorũ quoq sentẽtiã i serui,& Persi de oppressa,Persarũ regno occupato,& Cãdidati:utpote cõpetitores eiusdem magistratus & iperii,& Paruo uaframẽto:parua calliditate.

Dari9 equi auspicio rex

OLI. Bias prienensis

Ias aũt,q Biãti Vale,atribuit Chilõi Plutar,ascribit,chilon,n,ut tradit Plut,dicere solebat: amesenatenus q̃si aliquãto sis odio forte habiturus,itẽm hactenus oderis tanq̃ fortasse sis amaturus:ac si diceret non debemus eo usq amicũ amare ut si qd indignũ & turpe fecerit uel iusserit odisse neq̃amus & ecõtra nec tantope odisse:ut eũ in amicitiã nostrã si necesse fuerit recipe nõ possumus nõ mirũ hoc a Biãte dictũ:nã & Scipio teste Cli,de amicitia dicere solebat,nihil difficilius esse q̃ amicitiã usq ad extremũ uitæ diẽ pmanere,Laertius quoq hoc Biãtis dictũ nõ Chilonis fuisse affirmat:Cuius sapiẽtia diu,Quia euersa & extincta patria eius sapiẽtiæ nomẽ & gloria stetit immortalis:quæ ad nostrã usq ætatẽ puenit q̃is ergo patria perierit: nõ tamẽ eius sapiẽtia potuit intercipi aut aliquo modo pire,& Inimicũq simplici,Quia q simpliciter amat:amat usq in finẽ,& Qua fami,gaudet:Nã uera amicitia simplicitate letat & nulla simulatiõe aut dissimulatiõe sit iuoluta q̃les eẽ solẽt q amicitias & inimicitias non ex re:sed ex commodo suo metiuntur,& Altior cogi,si diligẽtius hoc dictum excogitare uoluerit quispiã,& Per q̃

factum ad mortem arripi imperasset: eoq quærente quidnam se immerentem capitali supplicio innocentem adiiceret? cumq ad excusandũ factum suũ oraculi præceptũ retulisset:asinarius si ita est inquit rex aliũ sors huic morti destinauit:nã asellus quẽ ego ante me agebam prior tibi occurrit. Delectatus Alexander & illius tã callido dicto,q ipse ab errore reuocatus erat: occasionem in aliquanto uiliori animali expiãdæ religionis rapuit,summa in hoc cum calliditate mansuetudo: summa quoq i alterius regis eqsone calliditas.

De Dario rege.

Ordida Magorũ dominatiõe pfide oppressa Darius rex adiutoribus eiusdẽ dignitatis assumptis pactũ cũ præclari operis cõsortibus fecit ut equis insidẽtes solis ortu cursum in quẽdã locum dirigerẽt:isq regno potiretur cuius equus in eo primus inisset:cæterum maximæ mercedis competitoribus fortunæ beneficium expectãtibus solus acumine equisonis sui Ebaris ꝓperum exoptatæ rei effectum assecutus ẽ:qui in æque genitalem partem manum demissam cũ ad eum locum uentum esset naribus eq admouit:quo odore irritatus ante omnes hinitum edidit:auditoq eo sex reliqui summæ potestatis cãdidati cõtinuo equis delapsi:ut est mos persarũ:humi prostratis corporibus darium regem salutauerũt. quãtũ imperiũ q̃ paruo interceptum est uaframento.

De Bia Prienensi.

Ias aũt cuius sapiẽtia diuturnior inter homines est quã patria Priene fuit,Siqdẽ hic etiã nũc spirat illius ꝓinde atq extinctæ uestigia tantummodo extant:ita aiebat: oportere hoies in usu amicitiæ uersari:ut meminissent eã ad grauissimas inimicitias posse cõuerti.qd quidẽ præceptũ prima specie nimis fortasse callidum uideatur:inimicumq simplicitati:q̃ præcipue familiaritas gaudet sed si altior animi cogitatio demissa fuerit ꝓ quã utile reperietur.

utile:isted ualde utile ne scilicet tantū in amore progrediantur ut si necesse fuerit gradum reuocare nequeamus.

OLI. Anaximenis uafre dictū factūq;

IAmpsacenæ urbis.Hic qđ Vale.Anaximeni attribuit nōnulli Aristoteli tradūt.utroq; enim ꝓceptore Alexander est usus.Anaximenes ut inquit Valerius uel Aristoteles:ut alii uolūt legatus Alexandro pro patria quā euertere Alexāder cōstituerat cū uenisset ad eū supplicaturus erat pro patria:Sed Alexāder ratus id qđ erat supplicatū eū euenisse ꝓ patria ne prætibus a proposito suo reuocari posset: iurauit illi se negaturū quicquid peteret Anaximenes siue Aristoteles petiit:ut patriā perderet quo dicto graviter doluit Alexāder q; ai sui ꝓpositū exeq; salua fide non posset nā cū illi iurasset oia se negaturū iusiurādū uiolare.& dictū reuocaī nō poterat.℣ Lāpsacenæ:Lāpsacū ꝓpriū nomē ē urbis: qđ uero in eū desinunt propria ita formant possessiua ut Lemacū lemacenus:Leonicum leonicenus:Lampsacum lampsacenus.℣ Iræ eius opponeret:Precibus obsisteret iræ suæ.

De Anaximene ꝓceptore Alexādri.

IAmpsacenæ uero urbis salus unius uaframē ti beneficio constitit:nam cum ad excidium eius summo studio Alexander ferretur progressumq; extra mœnia Anaximenem præceptorem suum uidisset:quia manifestum erat futurum ut præces suas iræ eius opponeret:non facturum se quod petisset iurauit:tunc Anaximenes peto iquit ut Lampsacū diruas:hæc uelocitas sagacitatis oppidum uetusta nobilitate inclytū exitio cui destinatū erat subtraxit.

De Demosthene.

DEmosthenis quoq; astutia mirifice cuidam. ancillæ succursum est:quæ pecuniam depositi nomine a duobus hospitibus acceperat: ea conditione ut illam simul utriq; redderet.quorum alter interiecto tempore tanq̄ mortuo socio squalore obsitus decœptæ omnes nummos abstulit: superuenit deinde alter & depositum petere cœpit. hærebat misera in maxima pariter & pecuniæ & defensionis penuria.Iamq; de laqueo & suspendio cogitabat. sed oportunæ demosthenes ei patronus affuit: qui ut in aduocationem uenit mulier inquit parata est depositi se fidem soluere:sed nisi socium adduxeris id facere nō potest quoniam(ut ipse uociferaris)hæc dicta est lex ne pecunia alteri sine altero numeretur.

THE.

OLI. Demosthenis astuta defensio

DEmosthenes:hic orator īsignis iniuriæ cuiusdā mulieris cū maxia calliditate succurrit:cū .n. hospites duo certā pecuniæ quātitatē apud eā certa lege deposuissent:ut nō alteri sine altero redderet:& cū alter simulata alterius morte rediisset oēmq; pecuniā sustulisset supuenit paulopost alter pecuniā repetēs: mulier icerta qđ ageret cū nō haberet unde redderet eo despationis redigīt:ut de laq̄o cogitaret Demosthenes hac eā calliditate liberauit: ut diceret parata ē mulier reddere depositū:eaq; lege recepit ut utriq; pariter reddat nisi alter affuerit ex lege restituere nō pōt.℣ Squalore obsimundus & atra ueste indutus barba capilloq; promisso.℣ Hærebat:īcerta erat & fluctuabat.luuenalis hæres & Chionem dubitas alta deducere sella.℣ Affulsit:apparuit.

De quodam uiro Athenienſi.

ACne illud quidē parū prudēter quidā athenis uniuerso populo inuisus cām apud eum capitali crimine dicturus : maximū honorē subito petere cœpit:nō qđ speraret se illū cōsequi posse:sed ut haberent homines ubi procursum iræ q acerrimus esse solet effunderent.neq; eum tam callidi consilii ratio fefellit. Comitii enim clamore infesto & crebris totius contionis sibilis uexatus nota etiam denegati honoris perstrictus:eiusdem plæbis paulopost in discrimine uitæ clementissima suffragia expertus est. Quod si adhuc ei ultionē sitienti capitis sui ꝑiculum obiecisset nullā partē defensiōis odio obserratæ aures reciperent.huic uaframento consimilis illa calliditas.

OLI.

ACne il.qdē.Vafra ignoti cuisdam hois ī discrimiæ uitæ cogitatio:ut accusatus cū ī capitali crimīe sibi cā dicēda foret magistratum peteret maximū tāq̄ ꝓmiū nō pœnā mœruisset.hoc ātfecit nō qa speret se potiturū magistratū sed ut populus haberet.ubi cōcitatæ ī se iracūdiæ impetū effunderet qđ ēt factū est:nā īpudētiā eius oēs admirari cōuitiis & clamoribus exsibilarūt explosorūq; turpiter e foro deīde cū ad dictionē causæ descēdisset popul9 q tā turpiter illū e foro eiecisset misericordia cōmotus a capitali crimīe liberauit.℣ Nota.p.īfamia & repulsæ ignominia affectus.℣ Vltionē sitiēti: Dānationē eius cupienti in ultionē acceptæ iniuriæ.

OLI.

SVperior Hānibal.Pli. de uiris illustri.dissentit a Valerio & noīe & rpe.nō.n.Hānibalē sed Gisgonem nec secūdo sed primo pūico bello fuisse dicit:hæc sunt Plinii uerba.Duellius primo punico bello dux cōtra carthaginēses missus ubi uidit eos multū mari posse classem magis ualidā q̄ decorā fabre fecit & manus ferreas ī usu hostiū naues apprehēdit q uicti & capti sunt Himilco dux classis Carthaginē fugit & a senatu q̄siuit.qd facīēdū censerēt oībus

ut pugnaret clamãtibus feci inqt:& uictus sum & sic pœnã crucis effugit,ná apud penos dux re male gesta puniebat:Duellio cõcessum é ut plucẽte funali & pcinẽte tibiciniæ a cœna publice rediret.ꝙ Superior Hánibal,fuerunt secúdũ Valeriũ supior & iferior,Supior q prío punico bello a Duellio cõsule nauali plio supatus é,iferior q secũdo grauissimá Romanis & Italiæ cladẽ ac pœne ruiná rerũ oium itulit:sed tãdẽ a Scipiõe aphricão superiore & Italia pulsus & acie:& aphrica supatus.ꝙ Amissæ classis pœnas:Quia capitale erat apud pœnos si qs iniussu senatus ifeliciter pugnasset.ꝙ Quendá ex amicis cõpositũ,uide q̃tũ dissentiat a Plinio:ná Plinius nõ misisse'quẽpiá sed ipsum pfugisse ducẽ carthaginẽq; petiisse & a senatu q̃sisse dicit qd sibi faciẽdũ eẽt.ꝙ Liber ñ reliqt ei,itegrũ illi dãnare factũ qđ faciẽdũ iudicarãt.

OLI. TẽHánibal Fabiũ,Liui,secúdi punici belli li,ii, Accesserát inqt duæres ad augẽdá dictatoris iuidiam una fraude ac dolo Hánibalis q cũ a pfugis ei mõstratus ager dictatoris eẽt oĩbus circa solo eq̃tis ab eo uno ferrũ ignẽq; & uim oẽm hostiũ abstineri iussit ut occulti alicuius pacti ea merces uideri posset,altera ipsius facto prío forsitan dubio qa nõ expectata í eo senat9 auctoritas é,ad extremũ haud ambiguæ í maximá laudẽ uerso in pmutãdis captiuis q; sicut primo punico bello factũ erat cõuenerat iter duces Romanũ pœnũq; ut q̃ps plus reciperet q̃ daret argenti pondo bina & se libras in milite pstaret.cc.xlvii.cũ plures Romanus q̃ pœnus recepisset.Argẽtũq; ꝓ eis debitũ sæpe iactata í senatu re quoniá nõ cõsuluissет patres tardius erogaret:Inuiolatũ ab hoste agrũ misso Romá filio uẽdidit fidẽq; publicá ipendio priuato exoluit.Frõtinus uero Hánibal in Fabiũ cui neq; uirtute nec arte bellãdi par erat ut ífamia distigueret agris eius abstinuit cæteros populatus.Cõtra ille ne suspecta ciuibus fides eẽt magnitudíe aí effecit publicatis possessionibus suis:hoc idẽ feciſſe piclẽ tradit Iustinus.ꝙ Item Hánibal:scilicet inferior de quo supradictum est.ꝙ Saluberrimis cũctationibus: ut Ennius unus qui nobis cunctando restituit rem.ꝙ Immunẽ,Intactũ & experté.ꝙ Insidiosa adũbratio,bene adũbratio,nõ,n,erat beneficiũ sed umbra q̃dã beneficii in quo latebãt.insidiæ ut uidelicet dictatorẽ populo suspectũ redderet.ꝙ Et fabii pietas:Qua usus é í captiuos Romanos ut agr& suũ uẽderet illosq; redimeret.

Fabius cũctatione sua rẽpu,seruauit

De Hannibale.

SVperior Hánibal a Iulio cõsule nauali prælio uictus timẽsq; classis amissæ pœnas dare:offensam astutia mire auertit:nam ex illa infelici pugna priusquã cladis nũcius domũ perueniret quẽdã ex amicis compositũ & subornatum carthaginem misit qui postquã ciuitatis eius curiã intrauit cõsulit inquit uos Hannibal cum dux Romanorum: magnas secum maritimas trahens copias aduenerit: an cũ eo confligere debeat:acclamauit uniuersus senatus non esse dubium quin oporteret.tum ille cõflixit: inquit:& superatus est.Ita liberum his non reliquit id factũ damnare:quod ipsi fieri debuisse iudicauerant.

De Hannibale.

ITem Hannibal Fabium Maximum inuictã armorum suorum uim saluberrimis cũctationibus pugnæ ludificãtem:ut aliqua suspitione trahendi belli respergeret:totius Italiæ agros ferro atq; igni uastando unius eius fundum immunem ab hoc iniuriæ genere reliqt.ꝓfecisset aliquid tãti beneficii ísidiosa adũbratio eius:nisi Romãæ urbi & fabii pietas & Hánibalis uafri mores fuissent notissimi.

De Tusculanis.

TVsculanis etiã acumine consilii incolumitas parta est.cũ enim crebris rebellatiõibus meruissent ut eorũ urbẽ funditus Romãi euertere uellẽt:atq; ad id exequẽdũ Furius camillus Maximus dux ualidissimo istructus exercitu uenisset uniuersi ei togati obuiã ꝓcesserunt:comeatusq; & cætera

OLI. TVsculanis etiá,Tusculani sæpe defecerãt a Romáis hác iniuriá cũ Romani ferre nõ possent:Camillũ cũ exercitu miserũt q agros uastaret: urbẽ:funditus euerteret.Sed Tusculani calliditate cõsilii uim Romanã eruerũt:ítrãtibus enim eorũ fines Ro,nõ denigratũ est ut propinquis itineris locis non cultus agrorum intermissus patentibus urbis portis togati obuiam frequentes imperatoribus Romanis processere commeatus exercitui comiter in castra ex urbe & ex agris deuehitur.Tum camillus castris ante portas positis eadem ne forma pacis quæ in agris ostentaretur etiam intra mœnia esset,scire cupiens ingressus urbem ubi patentes Ianuas & tabernis apertis proposita omnia in medio uidit intentosq; opifices suo quemq; operi & ludos litterarum strepere discentium uocibus & repletas semitas inter uulgus puerorum & mulierum huc & illuc euntium q̃ quemq; suorũ usum causa ferret,nihil usquam non pauidis modo sed mirantibus quidem similes circunspiciebat omnia inquirens oculis ubi nam bellum fuisset adeo nec amoræ rei usquam nec ablatæ ad tempus uestigium ullum erat sed ita omnia constanti tranquillaq; pace ut eo uix fama belli perlata uideri posset, Vinctus patientia hostium Camillus ubi omnia uidit esse pacata & in agris & in urbe Tusculanos ad senatum ire iubet:senatui deinde scribit quæ uiderat senatus Tusculanos non solum amicitia & pace dignos iudicauit:sed insuper etiam ciuitate donauit.ꝙ Tusculanis:hoc opidum a tuscis occupatum nomen accepit unde originem habuere Catones ubi & Cicero prædia habuisse fertur a quibus Tusculanæ quæstiones dictæ sunt.ꝙ Commeatus:Cibaria & alimenta.ꝙ Munia:Officia.

Camillus in Tusculanos

THE. ¶ Tusculanis,Tusculum:Verrius autumat inditum Tusculo nomen ab aditu difficili,non a Tuscis,

ATuolscorũ ducis Martius Coriolanus urbe pulsus ut dictũ est exulatũ ĩ uolscos abiit hospitio utebatur Accii Tullii uolscorũ principis & Romanis semper infesti hi duo cõsilia cõferũt de Romano bello haud facile credebãt plæbẽ suã impelli posse ut toties infeliciter tẽptata arma caperent multis sæpe bellis pestilentia postremo amissa iuuẽtute fractos spiritus esse arte agendum in exoleto iam uetustate odio ut recẽter aliqua ira exacerbarentur animi ludi forte ex instauratione magni Romæ parabantur adeo auctore Accio Tullo uis magna uolscorum uenit priusq; comitterẽtur. Tullius ut domi compositum cum martio fuerat ad consules uenit dicit esse q̃ secreto agere de republica uelit remotis arbitris inuitus inquit q; iniquius sit de meis ciuibus loquor nõ tamẽ admissum quicq; ab his criminatũ uenio: sed cautũ ne admittãt: nimio plusq; uelim nostrorũ ingenia sunt mobilia: multis id cladibus sensimus: quippe qui non nostro merito sed uestra patientia sumus incolumes: magna hic uolscorũ multitudo est, ludi sunt. Spectaculo intẽta ciuitas erit memini qui per eãdem occasionem a sabinorum iuuẽtute in hac urbe cõmissum sit: horret animus ne quid ícõsulte aut temere fiat hæc uestra nostraq; causa primum dicẽda nobis cõsulibus ratus sum q; ad me attinet ex templo hinc domũ abire in animo est ne cuius facti dictiq; cõtagione præsens uioler, hæc locutus abiit. Consules cum ad patres rem dubiã sub auctore certo detulissent auctor magis ut fit q̃ res ad præcauendum uel ex supuacuo mouit, factoq; senatus cõsulto ut urbe excederent uolsci præcones dimittũtur qui omnes proficisci ante noctem iuberẽt: ingens pauor primo discurrentes ad suas res tollendas in hospitia perculit: ꝓficiscẽtibus deinde indignatio aborta ut conscleratos cõtaminatosq; ab ludis festis diebus cetu quodãmodo hominum deorumq; abactos cũ ꝓprie cõtinuato agmine irent: ꝓgressus Tullus ad caput ferẽtinum ut quisq; eueniret priores eorũ excipiẽs quærendo indignandoq; & eos ipsos sedulo audientes secũdare uerba, & ꝑ eos multitudinẽ aliã in subiectum uiæ campum deduxit ibi in concionis modũ orationem exortus omnes ad bellũ: & arma cõcitauit & q; ratione nunq̃ obtinuisset arte & calliditate cõsecutus est. ℣ Spectandorum ludorum gratia. Qui instaurabant, cã uero renouãdoq; ludoq; dicta est, in, c. de somniis. ℣ Insontes notaret. Innocẽtes uolscos ignominia afficeret. ℣ Deceptis: scilicet Romanis qui a tullo fuerant decepti.

pacis munia benignissime ꝓstiterũt: armatũq; ẽt intrare mœnia passi sũt: nec uultu nec habitu mutato: q̃ cõstãtia trãquillitatis nõ solũ ad amicitiæ nostræ ius: sed etiã ad cõmunionẽ ciuitatis usq; penetrauerunt. Sagaci Hercule usi simplicitate, quoniã aptius esse intellexerant: metum officiis dissimulare q̃ armis protegere.

De Tullo duce Volscorum.

ATVolscorum ducis Tulli execrabile consilium qui ad bellũ inferendũ Romanis maxima cupiditate accẽsus cum aliquot aduersis prælijs cõtusos animos suorũ: & ob id paci proniores animaduerterat: insidiosa ratione quo uolebat cõpulit: nam cũ spectandorum ludorum gratia magna uolscorũ multitudo Romã cõueniisset cõsulibus dixit uehementer se timere ne quid hostile subito molirentur: monuitq; ut essent cautiores & protinus ipse urbe egressus est. Quã rẽ cõsules ad senatũ detulerunt: quitam & si nulla suspitio suberat: auctoritate tamẽ Tulli cõmotus ut ante noctẽ uolsci abirẽt decreuit, qua contumelia irritati facile impelli potuerunt ad rebellandum, ita mendacium uersuti ducis simulatiõe beniuolẽtiæ inuolutum: duos simul populos fefellit: Romanũ ut insontes notaret: Volscũ ut deceptis irasceretur.

De Strategemate. Cap. IIII.

ILla uero ꝑs calliditatis egregia & ab oi re ꝑhẽsiõe ꝓcul remota, cuius opa qa appellatiõe nostra uix aperte exprimi possunt græca ꝓnũciatiõe Strategemata dicant.

De Tullo Hostilio.

OMnibus militaribus copiis Tullus hostilius fidenas agressus q̃ surgẽtis imperii nostri incunabula crebris rebellationibus torpere

Ludi ĩstauratí

OLI.

ILla uero pars calliditatis: Dicturus de astutia militari quæ a sapientia profecta omni prorsus reprehẽsione uacat dicit hoc nomẽ multo melius græco quã latino sermone exprimi posse & strategema appellari quasi consiliũ militare στρατὸς enim græce exercitus, & ἄγω duco. ℣ Ab omni reprehensione procul remota. Hoc ideo dicit quia in superiori uaframento & calliditate nonnihil fraudis inesse uidetur. ℣ Strategemata. Consilia uel astutiæ militares.

OLI.

OMnibus copiis militaribus: Liuius Fidenates inquit colonia Romana ueientibus sociis cõsilii assumptis pacto transitionis albanorum ad bellũ atq; arma cõcitantur cum fidenæ apertæ discissent tullus metio exercituq; eius ab alba accito contra hostes ducit ubi auienem transiit ad confluentis collocat castra ĩter eũ locum & fidenas ueientium exercitus tyberim trãsierat hi & in acie prope flumẽ tenere dextrum cornu in siniſtro fidenates propius mõtes cõsistũt tullus aduersus ueientẽ hostem dirigit suos. Albanos contra legionem fidenatũ collocat. Albano non plus animi erat q̃ fidei neq; manere neq; trãsire aperte ausus sensim ad mõtes succedit. Inde ubi satis subiisse sese ratus est erigi totam aciem fluctuansq; animo ut tereret tempus explicat ordines. Cõsilium erat qua fortuna rem daret ea inclinare uires: miraculo primo esse Romanis qui

proximi ſteterant ut nudari latera ſua ſociorum digreſſu ſenſerunt: inde eques citato equo nunciat regi abire

Tullus aciem callido cõſilio reſtituit

albanos Tullus re trepida duodecim uouit Salios fanaq; pallori ac pauori equitem clara increpans uoce ut hoſtes exaudirent redire in prælium iubet: nihil trepidatione opus eſſe, ſuo iuſſu circunduci albanum exercitum ut fidenatium nuda terga inuadant, idem imperat ut haſtas equites erigere iubeat: id factum magnæ partí peditum Romanorum conſpectum abeuntis albani exercitus interſepſit: qui uiderant id q; ab rege auditum erat rati eo acrius pugnant terror ad hoſtes tranſit: & audiuerant clara uoce dictum & magna pars fidenatum: ut qui coloni additi Romanis eſſent latinæ ſciebant, itaq; ſollicito ne ex collibus decurſu albanorum intercluderentur ab opido terga uertunt: Inſtat Tullus fuſoq; fidenatium cornu in ueientem alieno pauore percuſſum ferociter redit nec illi tulere impetum, ſed ab ea flumen obiectum a tergo arcebat quo poſtq; fuga inclinauit, alii arma fede iactantes in aquam cæci ruebant: alii dum cunctantur in ripis inter fugæ pugnæq; conſilium oppreſſi non alia ante Roma, pugna atrocior fuit. Tum albanus exercitus ſpectator certaminis deduct9 i cápos ẽ de metio uero fuffetio eius duce crudele ſumptũ eſt ſupplicium ut duabus quadrigis alligatus dilaceretur. ℣ Torpere: pigreſcere & languere: nam crebro fidemnates aduerſus Romanos rebellantes Romanam iuuentutem ocio torpeſcere nõ pmittebãt. ℣ Metius Fuffetius. Qui tunc erat dictator albanorum de quo ſumptum fuit ut dixi crudele ſuppliciũ cuius meminit Virgilius haud procul inſcitæ metium in diuerſa quadrigæ diſtulerãt. ℣ De recto latere. Ná albani relictis Romanorum lateribus ſe in collem recepere. ℣ Vt uictis inſultarent. Vt uictos Romanos per deriſionem inuaderet. ℣ Cõcitato enim equo. Liuius dicit eum prius nouiſſe. xii. ſalios: Fanaq; pallori & pauori. ℣ Omnes globos. Omnem multitudinem & ordinem pugnantium.

Fuffetii pœna

OLI.

TNe cõtinuo. Tarqnius ſupbus cũ Gabios urbẽ ꝓpinquã & ualidã ſæpius aggreſſus uirtute expugnare nõ poſſet ad fraudes & dolos conuerſus ẽ: nã cũ uelut depoſito bello fundamẽtis tẽpli faciẽdis aliiſq; urbanis opibus itentũ ſe es ſimularet Sextus Tarqnius filius ei9 q minor ex tribus erat trãſſugit ex compoſito Gabios patris in ſe ſeuitiã itolerabilẽ cõquerẽs, nã ab alienis i ſuos uertiſſe ſuperbiã & liberorum quoq; eũ frequẽtiæ tedet: ut q̃ icuria ſolitudiné fecerit domi quoq; faciat ne q̃ ſtirpẽ ne quẽ heredẽ reliquat ſe qdẽ inter tela & gladios patris elapſum nihil uſq; ſibi tutũ niſi apud hoſtẽ. L. Tarqnii credidiſſe nã errarẽt manere iis bellũ: qã poſitũ ſimuletur: & per occaſionẽ eum incautos iuaſurũ: quod ſi apud eos ſupplicibus locus nõ ſit pererraturũ omne latium uolſcos quoq; ſe ide equos & hernicos piturũ donec ad eos perueniat: qui a patrũ crudeliſſimis atq; ipiis ſuppliciis tegere liberos ſciãt: forſitan ẽt ardoris aliquid ad bellũ armaq; ſe aduerſus ſuperbiſſimũ regẽ ac ferociſſimũ populũ inuenturũ cũ ſi nihil mouerẽtur infenſus ira porro inde habiturus uideretur: benignæ a Gabinis excipiantur quos paulopoſt ad rebellandum incitat ipſe cũ Promptiſſimis Iuuenũ prædatũ atq; in expeditiones uadit: ut dictis factiſq; omnibus ad fallendũ inſtructis uana expreſſa ẽ fides: Dux ad ultimũ belli legif ibi cum inſcia multitudine quid ageretur prælia parua inter Romam Gabioſque fierẽt: quibus plerunq; gabina res ſuperior eſſet: tum certatim ſummi ifimiq; gabinorum, Sext. tarquinium dono deum ſibi miſſum ducem credere: apud milites uero obeundo pericula & labores pariter prædam munifice largiendo tanta caritate eſſe ut nõ pater tarquinius potẽtior Romæ quam filius gabiis eſſet: ita poſtq; ſatis uiriũ collectũ ad omnes conatus uidebat, tum ex ſuis unũ ſciſcitatũ Romã ad patrẽ mittit qd nã ſe facere uellet quãdoquidẽ ut oĩa unus gabiis poſſet ei dii dediſſent hoc nũcio quia credo dubie fidei uidebatur nihil uoce reſponſum eſt. Rex uelut deliberabundus in ortũ ædium tranſit ſequente nũcio filii: ibi inambulãs tacitus ſumma papauerũ capita dr̃ baculo decuſſiſſe: interrogando ex-

paſſæ nõ ſunt finitimiſq; trophæis ac triũphis alitam uirtutẽ eius ſpes ſuas promouere ulterius docuerunt Metius Fuffetius dux albanorum dubiam & ſuſpectã ſemper ſocietatis ſuæ fidem: repente in ipſa acie detexit. detecto enim Romani exercitus latere in proximo colle cõſedit: pro adiutore ſpeculator pugnæ futurus: ut aut uictis inſultaret: aut uictores feſſos aggrederetur. non erat dubium quin ea res militum noſtrorum animos debilitatura eſſet: cum eodem tempore & hoſtes confligere: & auxilia deficere cernerent. Itaq; ne id fieret Tullus prouidit. concitato enim equo omnes pugnantium globos præcurrit: prædicans ſuo iuſſu ſeceſſiſſe Metium eumq; cum ipſe ſignum dediſſet & inuaſurum fidenatium terga: quo imperatoriæ artis conſilio metum fiducia mutauit: proq; trepidatione alacritate ſuorum pectora repleuit.

De Sexto Tarquinio.

TNe cõtinuo a noſtris regibus recedãus Sextus tarqnius Taqnii filius indigne ferẽs qd patris uiribus expugnari Gabii nequirent: ualentiorẽ armis excogitauit rationem qua interceptũ illud oppidũ Romão iperio adiiceret: Subito namq; ſe ad Gabios cõtulit tanq̃ parẽtis ſeuitiam & uerbera: quæ uolũtate ſua perpeſſus erat: fugiens ac paulatim uniuſcuiuſq; fictis & compoſitis blãditiis alliciẽdo beniuolentiã ut apud omnes plurimũ poſſet cõſecutus: familiarem ſuum ad patrem miſit indicaturum quẽadmodum cuncta in ſua manu haberet & quæſiturum quid nam fieri uellet iuuenili calliditati ſenilis aſtutia reſpõdit. Siqdẽ re eximia delectat9 Tarqnius:

pectandoq; reſpõſum ira ſeu odio ſeu ſuperbia inſita ingenio nullam eum uocem emiſiſſe Sexto ubi quicquid uel let pater q̃due præciperet tacitis ambagib⁹ patuit primores ciuitatis criminãdo alios apud populũ alios ſua ipſos inuidia opportunos iteremit multi palã qdã in qbus minus ſpecioſia criminatio erat futura clã iterfecti paruit qui buſdã uolentibus fuga aut in exiliũ acti ſunt abſentium q; bona iuxta atq; interemptor; diuiſa fuere largitionis: i de prædeq; dulcedine priuati commodi ſenſus malorum publicorum adimi: donec orba conſilio auxilioq; gabi na res regi Romano ſine ulla dimicatione in manu traditur. ℣ Interceptum: fraude captũ. ℣ Verberaq;. Quia ſe ip ſum dedita opera iuſſerat uerberari: cuius rei nullam prorſus mentionem facit Liuius. Iuſti nus uero hanc eadem ſimulatione uſum fuiſſe zopyrum unum de interfectoribus magorũ. & de principibus Darii perſarum regis dicit: q ut Babyloniam perſarum imperio ſubiiceret domi ſe uerberibus lacerari toto corpore iuſſit & titulo tranſiugæ Babyloniam profectus hac eadem arte urbem & imperiũ dario prodidit. ℣ Iuuenili calliditati: ſenilis aſtutia reſpõdit. Patris ſenis calliditas iuuenis filii aſtutiam adæq̃uit: nam pater tacens quid ſibi uellet filio calli de ſatis indicauit. ℣ Fidei autem nuncii parum credens. Frõtinus Tarquinius inquit ſuperbus gabinor; iterficiẽdos arbitratus qa hoc nemini uolebat commiſſum nihil nuncio reſpõdit. Qui ad eum filio miſſus erat tãtum uirga eminentia papauerũ capita cum forte in horto ambularet decuſſit, nuncius ſine reſponſo reuerſus renunciauit adoleſcenti tarquinio quid agẽ tem patrem uidiſſet ille intellexit idẽ eſſe eminentibus faciendum. ℣ Cognito ſilentio patris. cum intellexiſſet quid ſibi uellet pater ſilendo quidue innueret decutiendo papauerum capita. ℣ Cauſam: alterius argumenti præuidit rem illam quam præſente nuncio pater fecerat ad aliud ſpectare: neq; id fruſtra eum feciſſe. ſed latentem in eo cauſam exiſtere.

Zopyrus ꝓſa

fidei ãt nũcii par; credulus nihil reſpõdit: ſed ſeducto eo i hortũ maxia & altiſſima papauerũ capita baculo decuſſit: cognito adoleſcẽs ſilentio ſimul ac p̃is facto cãm altius argumẽti peruidit: nec ignorauit p̃cipi ſibi ut excellẽtiſſimũ quemq; gabinor; aut exilio ſummoueret: aut morte cõſumeret: ergo ſpoliatã bonis ꝓpugnatoribus ciuitatẽ ei tradidit tãtũ nõ uictis mãibus.

De Romanis.

ILlud quoq; a maiorib⁹ & cõſilio prudẽter & exitu feliciter ꝓuiſum: cũ. n. urbe capta galli capitolium obſiderẽt: ſolamq; potiendi eius ſpem in fame eorũ repoſitã aiaduerterẽt. per q̃ callido genere cõſilii Romani uſi: unico ꝓſeuerãtiæ irritamento uictores ſpoliauerũt: panes enim iacere cõpluribus ex locis cœperũt. Quo ſpectaculo obſtupefacto. ifiniq; frumenti abundantiam noſtris ſupereſſe credentes ad pationem omittẽdæ obſidionis cõpulerũt. Miſertus eſt tunc profecto iuppiter Romanæ uirtutis ꝓſidium ab aſtutia mutuantis: cum ſumma alimentor; inopia proiici: præſidia inopiæ cerneret: igitur ut uafro ita periculoſo conſilio ſalutarem exitum dedit.

IDem iuppiter poſtea ꝑſtãtiſſimorum ducũ noſtrum ſagacibus cõſiliis ꝓpitius aſpirauit. nã cũ alter; italiæ latus hãnibal laceraret: al

OLI.

ILlud quoq;. Cum urbe a gallis capta obſideretur capitolium ante omnia obſidionis bellique mala fames utrũq; exercitum urgebat: gallos ẽt peſtilentia uexabat iduciæ deinde cum Romanis factæ & colloquia permiſſu imperatorum habita. in quibus cum identidem galli famem obiicerent eaq; neceſſitate ad deditionem uocarent: dicitur auertẽdæ eius opinionis cauſa multis locis panis de capitolio iactus eẽ in hoſtium ſtationes. ℣ Vnico perſeuerantiæ irritamento: Vnum erat inquit quod gallos in obſidendis Romanis perſeuerare incitaret. q; eos famæ uincere poſſe ſperabant. nam armis aut ui aliqua capi poſſe capitolium deſperabant: q; locus natura munitiſſimus eſſet. ℣ Miſertus eſt tũc iuppiter. Lactantius firmianus diuinarum inſtitutionum libro primo eodem inquit tempore Ioui piſtori ara poſita eſt q; eos in quiete monuiſſet ut ex omni frumento: quod habebant panem conficerent & in hoſtium caſtra iactarent. eoq; facto ſoluta eſt obſidio deſperantibus gallis inopia ſubigi poſſe Romanos. Ouidius quoq; faſtorum libro octauo. Poſſe fame uinci ſpes excidit hoſte repulſo: candida piſtori ponitur ara ioui. ℣ Præſidia inopiæ. Scilicet panes q̃ præſidia erant inopiæ.

OLI.

IDem iuppiter. Bello punico ſecundo. Liuio & Nerone conſulibus cum Hannibal pũicis armis magnã italiæ partem occupaſſet acuires Romanas multis cladibus attriuiſſet iamq; appareret paruis auctũ copiis poſſe Romanum imperium opprimere. Haſdrubal eius frater in italia cum ingentibus copiis deſcenderat ut ſe fratri coniungeret. Nero qui Hannibali erat oppoſitus ubi conſilium cognouit Haſdrubalis interceptis his qui ad Hannibalem litteras ferebant non id tempus eſſe ratus quo conſiliis ordinariis prouinciæ ſuæ quiſq; finibus per exercitus ſuos eum hoſte deſtinato a ſenatu bellum gereret audendum atq; nouandum aliquid improuiſum inopinatumq; q; ceptum non minorem apud ciues quam apud hoſtes terrorẽ faceret perpetratum in magnam leticiam ex magno mœtu uerteret. Cum igitur cuperet haſdrubalem eiuſq; copias anteq̃ hannibali fratri iungeretur excindi. iccircoq; feſtinaret ſe Liuio ſalinatori collegæ ſuo cui bellum illud mandatũ fuerat parum fidens uiribus quæ ſub ipſo erat adiungere: neq; tamen diſceſſum ſuum ab Hãnibale cui oppoſitus erat intelligi uellet mille eqtes delegit: præcepitq; legatis quos relinq̃bat ut eædem ſtationes uigiliæ q̃ agerent. totidẽ ignes arderẽt. eadẽ facies caſtror; ſeruaret: ne qd Hãnibal ſuſpicatus auderet aduerſus paucitatem relictorum pronuntiat occupare ſe in Lucanis ꝓximã urbem punicũq; præſidiũ uelle: ut ad iter parati eſſent: no

Nero oppſit Aſdrubalem

cte profectus: flexit in picenum deinde cum in umbriam occultis itineribus ueniſſet nuncios præmiſit collegam qui nunciarent eius aduentum perconctarenturq; clã an palam interdiu an noctu uẽire ſe uellet iiſdem an aliis cõſidere caſtris, nocte clã igredi melius eẽ. Teſſera pro caſtris a Liuio cõſule data erat: ut tribun⁹ tribunũ: Cẽturio Cẽturionem: eques equitem: pedes peditem acciperet, neq; enim dilatari caſtra opus eſſẽ ne hoſtis adẽtum alterius conſulis ſentiret detractaturus pugnam ſi conſulum iunctas uires intelligeret. Igitur ſcium duplicatis aggreſſus copiis, Claudius Nero ſuperauit & uelocius omni nuncio rediit ad Hannibalem. Ira ex duobus callidiſſimis pœnorum ducibus eodem conſilio alterũ cælauit alterum oppreſſit. ℣ Alterum italiæ latus: lucaniam regionem. ℣ Alterum: brutios ĩ umbria. ℣ Intollerabili onere feſſas: Nam Hannibal uires Romanas multis cladibus attriuerat rẽpublicam longo bello laſſauerat. ℣ Cõpreſſo Hãnibale: Coercito & in arctum deducto: præſentiam ſuam mentitus, nam adeo occulte caſtris diſceſſit: ut non ſentiretur: & ideo illũ in caſtris Hannibal ſemper eſſe credidit. ℣ Lõgum iter: nam longum erat interuallum lucaniã in brucios. ℣ In umbria: Quæ regio nũc patrimoniũ dicitur. Apud flumẽ metaurum. Metaurus fluuius eſt umbriæ defluẽs in adriaticum ſinum haud longe a Faneſtri colonia ſeno galliam uerſus clarus & nobilitatus hac Liuii & neronis victoria. ℣ Quo euenit: non prius hannibal ſenſit Neronem e caſtris diſceſſiſſe ad opem collegæ ferendam quã nero caput haſdrubalis in caſtra fratris coniici iuſſit quo uiſo dixiſſe fertur tũ demũ cognoſcẽr ſe deos iratos carthaginẽſib⁹ eẽ.

Vmbria Metaurus flu.

OLI. MEmorabilis etiam. Metellus qui pius cognominatus eſt proconſul in hiſpania bellum gerebat aduerſus celtiberos quorũ urbem metropolim. hoc eſt regionis caput trebiam: cũ ſæpius oppugnatam uiribus expugnare non poſſet ad altiora conſilia ſe cõuertit: ut quod uiribus nõ poſſet ingenio & arte conſequeretur. Itaq; urbẽ obſidione liberauit tãquã deſperatione ductus eam prorſus omittere uelle uideretur exercitũ per diuerſa loca ducebat tanquã incertus conſilii quid ageret modo hanc modo illam religionem mõteſq; petebat nec ullo in loco diutius commorabatur: cuius cõſilii rationem cũ nemo intelligeret unus e familiaribus ſuis ĩterrogauit quid ita ſparſum & incertum militiæ genus ſequeretur. Cui Metellus: ſi meam iquit tunicam interiorem cõſilii mei participem aut conſciam eſſe intelligerem igni quãprimũ mãdarem. hoc ſtrategemate factum eſt: ut cum & ſuos rerum ignorantia & hoſtes ſummo errore implicaret, paulopoſt urbem incautã & ſuo clandeſtino ac inopinato aduentu oppreſſam caperet. ℣ Qu. Metellus. Qui pius cognominatus eſt quia patris exilium lõgis lachrymis proſecutus fuerit: nec ab his tẽperari potuerit: pri⁹ quam fuit in patriam reuocatus. ℣ Viam: rationem: Virgilius. Inueni germana uiam: grata reſorori. ℣ Fluctuatiõis: erroris: & uagationis. ℣ Interiorẽ tunicam: ueſtem lineam quã uulgo camiſiam dicimus. Frõtinus libro primo: capitulo primo. Metellus inquit pius in hiſpania interrogatus quid poſtera die facturus eſſet: tunicam meam ſi hoc eloqui poſſet comburerem. ℣ Ergo niſi mentem ſuam dolos ſcrutari. Niſi hanc aſtutiam excogitaſſet: in obſidione apud Trebiam conſenuiſſet. ℣ Scrutari: inquirere.

Metellus pius

THE. ℂ Trebiam. Valerius alibi uocat Trebiam: ſed hæc aũt Copioſius & diſtinctius a Parrhaſio dicentur in eum qui de uiris illuſtribus opuſculum Suetonio tribuit imperitiſſime.

terũ inuaſiſſet Haſdrubal. ne duorũ fratrũ iunctæ copiæ itollerabili onere feſſas ſimul res noſtras urgerẽt: hic Claudii Neronis uegetũ cõſiliũ: illic Liuii ſalinatoris iclita ꝓuidẽtia effecit. Nero. n. compreſſo a ſe in Lucanis Hannibale præſentiã ſuã: quoniã ita rõ belli deſiderabat: mẽtitus hoſti ad opẽ ferẽdã collegæ ꝑ longũ iter celeritate mira tetẽdit: Salinator in umbria apud metaurũ flumẽ ꝓximo die dimicaturus: ſũma cũ diſſimulatione neronẽ caſtris noctu recepit. tribũos. n. a tribunis: centuriones a centurionibus: equites ab equitibus: pedites a peditibus excipi iuſſit ac ſine ulla tumultuatione ſolo uix unum exercitum capiente alterum inſeruit. quo euenit ne Haſdrubal cum duobus ſe conſulibus præliaturum prius ſciret: q̃ utriuſq; uirtute proſterneretur. Ita illa toto orbe terrarum infamis punica calliditas: Romana eluſa prudentia Hãnibalem Neroni Haſdrubalem Salinatori decipiẽdũ tradidit.

De. Q. Metello conſule.

MEmorabilis ẽt cõſilii. Q. Metellus qui cum ꝓcõſule bellũ in hiſpania aduerſus Celtiberos gereret urbemq; Trebiam caput eius gẽtis uiribus expugnare nõ poſſet itra pectus ſuum multum ac diu cõſiliis agitatis uiã reperit: qua ꝓpoſitũ ad exitũ perduceret. itinera magno impetu ingrediebat: deinde alias atq; alias regiões petebat. modo hos obſidebat montes: paulopoſt ad alios tranſgrediebatur: cũ interim tam ſuis omnibus q̃ ipſis hoſtibus ignota erat cauſa inopinatæ eius ac ſubitæ fluctuationis: interrogatus quoq; a quodam amiciſſimo ſibi: quid ita ſparſum & incertum militiæ genus ſequeret? abſiſte inquit iſtud quærere. nam ſi huius cõſilii mei interiorẽ tunicam conſciã eſſe ſenſero: cõtinuo eam cremari iubebo. Quorſum igitur iſta diſſimulatio erupit aut quẽ finẽ habuit: poſtquam uero & exercitum ſuum ignorantia: & totam celtiberiam errore implicauit: cum alio curſum direxiſſet ſubito ad trebiam reflexit: eamque inopinatam & attonitam oppreſſit. ergo niſi mentem

AGathocles Syracusarum rex.hic Siciliæ Tyrānus quem ex humili & sordido loco ad regiam maiestatē fortuna mira indulgentia prouexerat cum a pœnis duce hamilcare duobus prælijs superatus intra syracusas obsideretur:uideretq; se a longe uiribus imparem,& ad ferendam obsidionem minime paratum:statuit bellum in aphricam transferre:mira prorsus audacia ut quibus in solo urbis suæ par non erat eorum urbi bellum inferret:& qui sua tueri non poterat impugnaret aliena uictusq; uictoribus insultaret:huius consilii non minus admirabile silentium q̄ commētum fuit populo hoc solum professus inuenisse se uictoriæ uiam animos illi tantum in breuem obsidionis patientiam firmarēt:cōscripto deinde exercitu cum duobus filiis adultis nullo militum sciente quo ueheretur traiecit in aphricam:exposito deinde in littore exercitu:consilium suū omnibus aperit,eosq; ad bellum & certam uictoriam hortatur:facta ī agros subita excursione:tunc omnia prosternit:uillas castellaq; incēdit:cui cum Hanno dux pœnorum factus esset obuius primo prœlio uincitur & occiditur:nā duo de siculis,tria milia de pœnis cum ipso duce cecidere:hac uictoria elatus Agathocles: urbes castellaq; expugnat prædas ingētes agit hostium multa milia trucidat:castra deide quinto lapide a carthagine ponit:ut damna clarissimarum rerum:uastitatemq; agrorum & incēdia uillarum de muris ipsius urbis specularent denicq; breui effecit:ut tota pene prouicia a pœnis deficeret iterato cum Carthaginēsibus bello duce Bomilcare: graui prœlio superauit cū magno utriusq; exercitus sanguine post hanc uictoriā profligatis in aphrica rebus nihil actū esse putans, si amplius Syracusæ obsiderentur tradito exercitu filio suo recurrit ī siciliam cuius aduentu omnes Siciliæ urbes auditis rebus quas in aphrica gesserat: certatim ei se tradunt atq; ita pulsis a sicilia pœnis totius insulæ imperium occupauit.Reuersus deide in Aphricam cum mutata fortuna cūcta aduersa sibi euenissent uictus & in siciliam redire coactus cū pœnis pacem æquis cōditionibus fecit.¶ Ex maiori parte. Nam præter Acradinem munitissimum urbis locum occupauerunt urbem.¶ Discuteret:Remoueret:auerteret.

suam dolos scrutari coegisset ad ultimam ei senectutem apud mœnia trebiæ armato sedēdū foret.

Externa.De Agathocle rege Syracusano.

AGathocles ātt Syracusarū rex audaciter callidus: cum enim urbem eius maiore ex parte Carthaginenses occupassent: exercitū suū in aphricam traiecit:ut metum metu:uim ui discuteret: nec sine effectu.nam repentino eius aduentu perculsi pœni libenter incolumitatem suam salute hostiū redemerūt: pactiq; sūt:ut eodē tpe & aphrica siculis: & sicilia punicis armis liberaret. Agathocles syracusaq; mœnia si tueri ꝑseuerasset:illa belli malis urgerent:bōa pacis fruenda securæ carthagini reliquisset.nūc inferēdo q̄ patiebat dū aliēas potius lacessit opes q̄ suas tuetur quo eq̄ore animo regnum deseruit:eo tutius recepit.

De Hannibale.

QVid Hannibal cānensem.P.R.aciem specu latus:nōne prius q̄ ad dimicādum descenderet compluribus astutiæ copulatam laqueis ad tā miserabilē ꝑduxit exitū. ante oīa.n. ꝑuidit ut & solē & puluerē q ibi uēto multus excitari solet aduersū haberet:deinde partem copiarū suarū iter ipsum prælii tēpus de idustria fugere iussit:quā cū a reliquo exercitu abruptam legio Romana sequæretur: trucidādā eā ab his quos ī insidiis collocauerat curauit: postremo quadringentos equites subornauit:qui simulata transitione petierunt consulem a quo iussi more trāsfugarum depositis armis in ultimam pugnæ partē secedere districtis gladiis quos iter tunicas & loricas abdiderant poplites pugnātiū Romāorū ceciderūt: hæc fuit punica fortitudo dolis & insidiis & fallacia istructa q̄ stratagemate:sed aliis quoq; usum Hannibalem fuisse dicit in cannensi pugna: quibus Romanos oppressit magis quam uicit.Nam & suis quibusdam imperauit, ut cum accensa pugna uideretur: simulata fuga Romanam legionem in insidias deduceret: quæ ad internetionem usq; deleta fuit.Et in sinistro cornu Romano ubi socio rum equites aduersus Numidas steterant consertum prœlium segne primo & a punica cœptum fraude quingenti ferme equites Numidæ præter consueta arma telaq; gladios occultos sub loricis habentes usi sunt specie transfugarum ad Romanos transire qui cum a suis parmas post terga habentes adæquasset repente,ex equis desiliunt parmisq; & iaculis ante pedes hostium proiectis in mediam aciem accepti ductiq; ad ultimos considere a tergo iubentur ac dum prælium ab omni parte conseritur quieti manere:postquā uero omnium oculos animosq; occupauerat certamen: tum arreptis scutis quæ passim inter aceruos cæsorum corporum strata erant uersam adoriuntur: Romanam aciem:tergaq; ferientes ac poplites cædentes:stragem ingentem dederunt: ac maiorem aliquanto pauorem ac tumultum fecerunt.¶ Compluribus astutiæ complicatam laqueis. Translatio sumpta a feris,quæ laquæis implicantur:sic & acies Romana multis dolis: quasi laquæis capta & Cæsa fuit.¶ Vento mul-

OLI.

QVid hannibal: Frontinus libro secundo capitulo secundo. Hannibal inquit apud Cānas cum comperisset Vulturnum amnem ultra reliquorum naturam fluminum ingentes auras mane proflare quæ arenarum pulueris uerticem agerent:sic direxit aciem:ut tota uis a tergo suis Romanis in ora & oculos icideret quibus incōmodis mire hosti aduersantibus illā memorabilē adeptus ē uictoriā. Li.nō hoc solū

OLI.

Vulturni Fl. natura

tus excitari ſolet aduerſum haberet. Quia Apulia uentis abundat. Et præſertim iapige. ℣ Abruptam legio Roma na: per uim ſeparatam. ℣ Diſtrictis gladiis: Nudatis gladiis. ℣ Poplites: genua: partem pro toto: eſt autem poples flexura genuum. ℣ Circumuentæ: deceptæ.

THEOLI. ℂ Cõplicatã laq̃is. ãtiq. codices habẽt copulata. Nã Copula canũ uiculũ ꝓprie dr̃: ut ex Ouidio diſcim⁹ & Tibullo.

CAmpi quoq;: Dicturus de repulſis Valerius breui præfatione docilitatẽ & beniuolẽtiã quodãmodo ſibi cõciliat: cum dicat huius rei cognitionem futuram utilẽ multis magiſtratus & dignitates petituris q ſi forte repulſã paſſi fuerint clariſſimor& hoſum exẽplis ſe ꝛſolari ſuã q; indignitatẽ æquo aĩo ferre poterũt: diſcẽtq; patientia quærere qđ gratia obtinere nequiuerũt. ℣ Campi quoq;: in campo Martio. P. R. comitia hãbebãtur creabanturq; magiſtratus in quẽ cãdidati deſcendebant. ℣ Cũ ſæpenumero ſinguli. quaſi intendit argumentum ſi uni licitum eſt cunctorum ſtudiis plærunq; reſiſtere q̃to magis omnibus unius uolũtati refragari.

OLI. QVintus ælius Tubero: Cicero ĩ oratione ꝓ L. Murena fuit inq̃t eodem ſtudio uir eruditus apud pr̃es nr̃os & honeſtus & nobilis: Qui. tubero. is cũ epulũ Qu. Fabius maximus. P. aphricani patrui ſui noĩe Po. Ro. daret. rogatus eſt a Maximo: ut triclinium ſterneret cum eẽt Tubero eiuſdem aphricãi ſororis filius: atq; ille homo eruditiſſimus ac ſtoicus ſtrauit pelliculis hædinis lectulos: punicanos & expoſuit uaſa ſamia quaſi uero eẽt Diogenes cinicus mortu⁹ & nõ diuini hoĩs aphricani mors honeſtaret: quẽ cũ ſupremo eius die Maximus laudaret gr̃as egit diis ĩmortalibus q; ille uir in hac republica potiſſimũ decus natus eẽt neceſſe enĩ fuiſſe ibi eẽ imperium terrarũ: ubi ille eſſet huius in morte celebrãda grauiter tulit Populus Romanus hanc puerſam ſapientiã tuberonis. Itaq; homo integerrimus ciuis optimus cũ eẽt. L. Pauli nepos. P. Aphricani: ut dixi ſororis filius his hædinis pelliculis prætura deiectus eſt. Seneca ad Luciũ epiſtola. lxxxv. quæ ĩcipit petis a me circa finẽ. Tuberonis inquit ligneos lectos cũ in publi cũ ſternerent hædinas ꝓ ſtragulis pelles: & ãte ipſius Iouis cellã appoſita cõuiuiis uaſa fictilia: quid aliud q̃ paupertatẽ in capitolio cõſecrare: ut nullũ aliud factum eius habeã illũ catõibus inſerã: hic parũ credimus cẽſura fuit illa nõ cœna. O quam ignorant homines cupidi gloriæ. q̃d illa ſit: aut quẽadmodũ petẽda. illo die. P. R. multorũ ſuppellectilẽ ſpectauit. unus miratus eſt omniũ iſtor& aurũ & argẽtũ fractũ eſt & uile æs conflatũ: at oĩbus ſæculis Tuberonis fictilia durabũt. ℣ Tricliniũ: cœnaculũ & locus ubi cõuiuari antiqui cõſueuerũt a trib⁹ toris ſtratis ut dictũ eſt. ℣ Lectulos pũicanos: paruos & humiles & ſecũdũ Senecã ligneos: nã huiuſmodi. lecti ex aphrica primũ aduecti ſunt. ℣ Samia: terrena a ſamõ iſula ubi primũ facta fuerũt eiuſmodi fictilia. ℣ Quo cir. u. nr̃a. n. u. cõ. n. Hãc ĩq̃t dignitatẽ nõ his tm̃ q ĩterfuere cõuiuio ſed uniuerſæ ciuitati facta exiſtimarũt Ro. & ꝓpea illũ ꝓximis comiciis repulſæ nota affecerũt.

ℂ Lectulos punicanos. ueterea exemplaria legunt Punicatos.

THEOLI. PVblius autem Scipio naſica: Laudibus Scipionem extollit ut magis mirum eſſe uideat integerrimum uirũ totius ſenatus iudicio optimũ iudicatũ: q pæſtiferas ſeditiões auctoritate ſua ſæpiſſime oppreſſiſſet qui lumen & gloria ſenatus & totius ciuitatis eſſe diceretur potuiſſe eiuſmodi repulſe infamia notari ob dictum. magis iocoſum quam graue aut iniurioſum: ut calloſam ruſtici manum: candidatus cum pertractaſſet: ex eo quæreret manibus ne ambularet. ¶ De hac repulſa Cicero in oratione pro planco: Auus inquit tuus. P. naſicæ: tibi ædilitiam prædicaret repulſam: quo ciue neminem ego ſtatuo in hac republica fortiorem. ℣ Togatæ potentiæ clariſſimum lumen: Totius ſenatus ſplendor eximius. Hic conſul iugurthæ bellum indixit Metellus deinde geſſit: Marius cõfecit. ℣ Seditiões pæſtiferas: Nã Tyberium Gracchũ ſeditioſiſſimum hominem

nunc certiſſima circumuentæ uirtutis noſtræ excuſatio: eſt quoniam decepti magis q̃ uicti ſumus.

De Repulſis. Cap. V.

CAmpi quoq; repreſentata conditio ambitioſam ĩgrediẽtes uiã ad fortius ſuſtinẽdos parũ ꝓſperos comitior& euẽtus: utiliter iſtruxerit: qa ꝓpoſitis ante oculos clariſſimor& uiror& repulſis: nõ ut minore cũ ſpe honoris ita prudẽtior cũ aĩ iuditio peterẽt: memieritq; nefas nõ eẽ aliq̃d ab oĩbus uni negari: cũ ſæpenũero ſinguli cũctor& uolũtatibus reſiſtere fas eẽ duxerit. ſcientes ẽt patiẽtia q̃ri deber̃: qđ gr̃a ĩpetrari nequerit.

De. Q. Aelio Tuberone.

QVintus Aelius Tubero a. Q. Fabio. M. epulũ. P. R. nomine. P. Africãi patrui ſui dãte rogat⁹ ut Triclinũ ſterneret lectulos pũicanos pellibus hædinis ſtrauit & ꝓ argenteis uaſis ſamia expoſuit: cuius rei deformitas ſic hoies offendit: ut cum alioq; uir egregius haberet̃ comitiiſq; ꝓtoriis candidatus in cãpũ. L. Paulo auo. &. P. Africão auũculo nixus deſcendiſſet: repulſa inde abiret notatus. nam ut priuatim ſemper continentiam probabãt ita publice maxima cura ſplendoris habita eſt. quo circa urbs non unius conuiuii numerum: ſed totam ſe in illis pelliculis iacuiſſe credẽs ruborem epuli ſuffragiis ſuis uindicauit.

De. P. Scipione Naſica.

PVblius ãt Scipio Naſica togatæ potẽtiæ clariſſimũ lum̃ is q cõſul Iugurthæ bellũ idixit q matrẽ idæã e phrygiis ſedibus ad nr̃as aras focoſq; migrãtẽ ſciſſimis mãibus excepit q multas & pæſtiferas ſeditiones auctoritatis ſuæ robore oppreſſit:

ut supra dictum est propria manu interemit. ¶ Igitur ciuitas nostra: Fecit inquit ciuitas: ut quorum Iuuenum lasciuiam repræssisset eosdem ciues reipublicæ utiles euaderent: magistratus etiam suū auctoritatis pondus adiecit non sustinendo se ridiculis peti. ¶ A scurris: a ridiculis hominibus.

¶ Scurris: aliquot exemplaria habent a securis.

n VIlus error: Scipionis error potius fuit q̄ iniuria qui existimauit illa se urbanitate risum potius se commoturū q̄ irā. At in Paulo æmilio nullus error & tamē repulsam sæpius passus est: quæ iniuria non illius animū fregit: ut a republica desisteret aut a petitione magistratuum deterreretur: quin ēt multo magis accensus in sententia perstitit: ut constātia sua consequeretur quod gratia obtinere nequiuerat: ex quo factum est ut bis consolatū & censuram tanq̄ ab inuitis extorserit & senatus principatum obtinuerit. ¶ Sed tamē aliquotiens frustra. Ter. ſ. secūdum Plinium de uiris illustribus qui dicit primo cōsulatu quem post tres repulsas adeptus erat de liguribus triūphauit. ¶ Cāpū fatigasset: nā adeo instās in petendo fuit: ut cū populū fatigasset: ipse tamē in petendo pſisteret. ¶ Cuius uirtutes iniuriæ nō fregerūt. Viri fortis est non iniuria frangi: nec de sententia deici. ¶ Pertinacia uiceret: Quē uirtutibus mouere non poterat pertinacia superaret.

THEOLI. Paulo Aemilius aliquoties repulsus

quo principe senatus per aliquot annos gloriatus: est cum ædilitatem currulem adolescēs peteret manūq̄ cuiusdā rustico ope duratā more cādidatorū tenacius apphendisset: ioci gratia iterrogauit eū: nū māibus solitus esset ambulare. Quod dictū a circūstātibus exceptum ad populū manauit: causamq̄ repulsæ Scipioni attulit. oēs namq̄ rusticæ tribus paupertatē sibi ab eo exprobratā iudicātes: irā suā aduersus contumeliosam eius urbanitatem distrinxerunt. igitur ciuitas nostra nobilium iuuenū ingenia ab insolētia reuocādo magnos & utiles ciues fecit: honoribusq̄ non patiēdo eos a scurris peti: debitū auctoritatis pondus adiecit.

De. L. æmilio Paulo.

NVllus error talis in. L. æmilio. Paulo conspectus est sed tamē aliquotiēs frustra cōsulatū petiit. Idemq̄ cū iā cāpū repulsis suis fatigasset: bis cōsul & cēsor factus ē amplissimū ēt dignitatis gradū obtinuit cuius uirtutem iniuriæ non fregerunt: sed acuerūt: quoniā q̄dē ipsa nota accensam cupiditatē summi honoris ardentiorem ad comitia detulit: ut populum quem nobilitatis splendore & animi sui bonis mouere non potuerat: pertinacia uinceret.

De. Q. Cæcilio Metello.

QVintum autē cæcilium. Metellum pauci & mœsti amici consulatus repulsa afflictum: tristia ac rubore plenum domum reduxerūt eundem de Pseudo Philippo triumphantem uniuersus senatus lætum & alacrem in capitolium prosecutus est. Achaici etiam belli cui summā manum. L. Mumius adiecit: maxima pars ab hoc uiro profligata est. ei ne ergo populus consulatum negare potuit cui mox duas clarissimas prouincias aut daturus erat aut debiturus? achaiam & macedoniam: & quidem hoc facto meliore eo ciue usus est. intellexit. n. q̄ industria sibi gerēdus eēt cōsulatus quē tanto labore ipetrari senserat.

De. L. Sylla.

QVid tā excellēs: quid tā opulētum quam. L. Syllā? diuitias: & imperia largitus est leges uetustas abrogauit: nouas tulit: hic quoq̄ in eo cāpo: cuius postea domius extitit repulsa p̄turæ sugillatus est: omnia loca petiti honoris: si qs modo deo-

QVintū āt ceciliū Metel. pauci & mœsti. De hoc Pli. Quintus Met. Ceci. a domita Macedonia macedōicus p̄tor pseudo Philippū: qui idē andriscus dictus est uicit: inuisus plæbi ob nimiā sæueritatē & ideo post duas repulsas consul ægre factus Arbachos in hispāia domuit: & cætera. hic igit ad macedoniā domuit & achaiam oppressit in petitiōe cōsulatus bis repulsus est: qd̄ mirū quodāmodo uidet eē: ut cui duas clarissimas prouincias daturus esset ei bis consulatum denegaret populus qua tamen repulsa utilior reipublicæ factus est. quem enim difficulter consulatum fuerat consecutus: eum deinde summa diligentia administrādum esse cēsuit. ¶ De pseudo Philippo. De falso Philippo: idest qui se falso Philippi regis filium asseuerans ex concubina natum totam ferme macedoniam multo fauore occupauerat. ¶ Achaici etiā belli maxima pars. Quod & Plinius testatur: Dicit enim Lutius Mumius deleta achaia achaicus aduersus corinthios missus uictoriam alieno labore quæsitam itercepit: nam cum illos Metellus Macedonicus apud Heracleam fudisset & duce Critolao priuasset cum lictoribus & paucis equitibus in Metelli castra properauit. ¶ Hoc facto: hac repulsa.

OLI.

QVid tam excellens: Vt de cæteris taceam quis præstantior: quis potentior in urbe quam Sylla fuit: qui rē publicam & imperium occupauit: tamen in petitione præturæ hac nota repulsæ aliquādo sigillatus fuit a populo. ¶ Diuitias & imperia largitus: nam occupata republica proscriptorum ciuium bōa donauit: magistratus & prouincias atq̄ imperia pro sua libidine dedit. ¶ Leges uetustas abrogauit. Sustulit antiqs leges quæ suis rationibus obsisterēt: & præsertim cum ciues a maximo proscriptos reuocauit. ¶ Sugillatus: notatus.

OLI. Sylle repulsa Sylle domiat?

OLI. Catõis repul/sa

SEd ut comiciorum: Damnat stultitiæ Romãos: qui præturam Catoni uere philosopho denegauerint a quo plus splẽdoris ille magistratus quã a magistratu Cato gloriæ fuerat recepturus sed stultitiæ pœnas dedisse dicit: cũ magistratum illum Vatinio postea dare coacti fuerint: homini multis flagitiis inuoluto: quia nemo præter hunc imprudentissimum Catonis grauitati se præferre aut certe conferre ausus fuisset. ℣ Plus decoris. Nam ipse dignitate sua plus decoris addiderat patriæ q̃ ipse a patria receperat. ℣ Vatinio: Quem ambitus accusatum Cicero defendit.

OLI.

ABominãdæ quoq; : Cũ superiore cõiungitur: nõ solũ repulsa uiros præstantes Romanos: sed etiã necessitas tũ Romanos: tũ cæteras gentes idigna multa & fœda tã dictu q̃ auditu ꝓpeti coegit. ℣ Tũ etiã exteras gẽtes: ideo dixit: quia in repulsis domestica tantum exempla narrauit.

OLI.

NAm aliquot p̃liis: Cũ assiduis cladib9 apud Trebiã lacũ thrasimenum & cannas acceptis consumpta esset Romana iuuẽtus: ad eam necessitatẽ redactus ẽ senatus populusq; rõanas: ut octo milia seruoꝝ: ex erga stulis emerẽt: cũ libera capita deessent nã ut tradit Liui, post cladẽ cannẽsem. M. Iuni9 dictator delectu edicto: iuniores ab annis decemseptẽ: & quosdã ꝓtextatos scribit quattuor ex his legiones: & mille equites effecti. Itẽ ad socios latinũq; nomen ad milites ex formula accipiẽdos mittit. ℣ Arma tela alia parari iubet: & hostiũ spolia uetera detrahit templis porticibusq;: & aliã formã noui delectus ĩopia liberorũ capitũ ac necessitas dedit octo milia ualidorũ iuuenũ ex seruitiis: prius scisciantes singulos uellent ne militare empta publice arma uere Romani: hi oẽs ut paulo infra dicit uolones sunt appellati eo q; uolũtate pugnarẽt & nõ coacti. ℣ Quattuor & uiginti milia: Lõge discrepat a Liuio ĩ numero seruorũ: nã tm̃ octo milia fuisse tradit Liuius cui assentitur Macrobius saturnalium libro primo cum ait: ad cannas uictis Romanis octo milia seruorum empta militauerunt. ℣ Adactos iureiurando: Sacramento militiæ astrictos: more iustæ legitimæq; militiæ. ℣ Strenuam: promptam & impigram operam. ℣ Quanta uiolentia est casus: Deplorat quodammodo casum & necessitatẽ populi Romani qui antea capite cẽsos milites habere fastidierat: ex ergastulis & pastoralibus casis seruos educere coactus fuerit. ℣ Quãta uiolentiã casus: Conqueritur & detestatur tantam necessitatem. ℣ Capite censos: Capite censi dicebantur: ut supra qui in nullo censu habebantur: sed eorum capita solum censebantur: quia parum uel nihil possiderent. ℣ E cellis: in quibus serui a dominis seruabantur: hos deinde seruos Sempronius Gracchus propter egregiam uictoriam ex auctoritate senatus libertate donauit. ℣ Cædit ergo: Plærũq; nos inquit coegit necessitas utilitatem dignitati anteponere & fortunæ libidini ac uiribus obtemperare: nã nisi tutiora consilia uir fortis elegerit speciosa sequendo sæpissime corruet. ℣ Concidendum Cadendum & proruendum: nam aliquando urgente fortuna præmittenda est dignitas & tutiora consilia sequenda: quod nisi uir fortis fecerit funditus concidet.

Cellæ seruorum

rum formam & imaginem futuræ eius potentiæ Po. Ro. repræsentasset impetraturus.

De Marco Portio Catone.

SEd ut comitiorũ maximum crimen referam .M. Portius cato plus moribus suis præturæ decoris adiecturus: q̃ prætexto eius splẽdoris ipse laturus: conseq illã a populo aliquando nõ potuit proxima dementiæ suffragia: quæ quidẽ satis graues pœnas erroris sui pependerunt: quoniam quem honorem Catoni negauerãt Vatinio dare coacti sunt. Ergo si uere æstimare uolumus non Catoni tunc prætura: sed præturæ Cato negatus est.

De Necessitate. Cap. VI.

ABominãdæ quoq; necessitatis amarissimæ: leges: & truculentissima imperia: tum urbem nostram tum etiam exteras gentes: multa non intellectu tantum sed etiam auditu grauia perpeti coegerunt.

NAm aliquod aduersis p̃liis secundo punico bello exhausta militari iuuẽtute Romana senatus auctore Tito Graccho consule censuit uti publicæ serui aduersum ꝓpulsandorũ hostiũ ipetũ emerent. eaq; de re p̃ tri. plæ. apud populũ lata rogatione tres creati sunt uiri: qui q̃ttuor & uiginti milia seruorũ comparauerunt: adactosq; iureiurando: strenuam se fortẽq; operam daturos quoad pæni essent in Italia datis armis in castra miserunt. Ex Apulia etiam & a fidiculis septuaginta atq; ducẽti ad supplementũ equitatus sunt empti. Q uãta uiolẽtia est casus acerbi. Q uæ ciuitas ad id tẽpus igenuæ quoq; originis capitecensos habere milites fastidierat: eadem e cellis seruilibus extracta corpora & pastoralibus casis collecta mancipia uelut præcipuum firmamentum exercitui suo adiecit. Cedit ergo interdũ generosus spiritus utilitati & fortunæ uiribus succumbit: ubi nisi tutiora cõsilia legeris speciosa sequenti concedendum est.

De Vrbe Roma.

CAnnensis ãt clades adeo urbẽ nostram uehementer cõfudit: ut opa. M. Iunii dictaturam reip. administrãtis spolia hostiũ affixa tem-

CAnnensis clades: magna necessitas quæ nō patitur ætatis nec religionis haberi rationē: qualis fuit post cannensem cladem quæ ut diximus Romanos coegit & prætextatos puberes scribere & hostium spolia diis consecrata e templis porticibusq; detrahere: quinetiam nexos complures & capitali crimine dānatos in usum militiæ recipere. ℣ Et prætextati pueri: prætextati dicebantur: qui nundum ad .xvi. annum peruenerant: in quo deposita prætexta uirilem togam sumebant. ℣ Addictorum: nexorum. ℣ Pōderentur: examinentur: liberentur. OLI.

plis deorū numini cōsecrata instrumenta militiæ futura cōuellerentur: ac prætexstati pueri arma iduerent: adictorum etiā capitali crimine damnatorꝝ sexdecim milia conscriberentur. quæ si p se aspiciant aliquid ruboris habeāt. si autem admotis necessitatis uiribus pōderent sæuitiæ temporis cōuenientia p̄sidia uideant.

De eadem ciuitate.

PRopter eandē cladem senatus octacilio qui Siciliā Cornelio Māmulæ q sardiniā ꝓprætoribus obtinebāt: quærētibus: quod neq; stipēdiū neq; frumētum classibus eorum: & exercitibus socii p̄berēt affirmātibus ēt ne habeī qdē eos unde id præstare possent: rescripsit ærariū lōginquis impensis nō sufficere: proinde quo pacto tantæ inopiæ succurrendū esset ipsi uiderēt. his litteris quid aliud q̄ impii sui gubernacula ex māibus abiecit? Siciliāq; & Sardiniā benignissimas urbis nr̄æ nutrices gradus & stabili mēta bellorū: tā multo sudore & sanguine i ptātē reda ctas: paucis uerbis: ita. s. necessitate iubente dimisit.

De Cassilinatibus.

EAdem Cassilinates obsidiōe Hānibalis clausos alimētorumq; facultate defectos lora necessariis uinculorū usibus subducta: æq; scutis detractas pelles feruēti resolutas aq̄ mādare uoluietiam hominum uideri faciebat. Ad hanc urbem uel si fieri posset in deditionem accipiendā: uel uiribus expugnādam Hannibal partem exercitus misit: qui omnes ab oppidanis eruptione facta turpiter fusi fugatiq; fuerunt ita primis repulsis: dux alter pœnorum Maharbal cum maiore robore uirorum missus: nec ipse eruptionem cohortum Romanorum sustinuit: postremo Hannibal castris ante mœnia positis paruam urbem: paruumq; præsidiū summa ui atq; omnibus copiis oppugnare parat: quod cum sibi parum processisset ad obsidionem conuersus castra communiuit firmissimaq; præsidia imposuit: ubi longa obsidio oppidanos præsidiumq; ad ultimum inopiæ adduxerat: quam tamen consilio & calliditate Sempronii ducis Romani qui haud procul inde aberat aliquā diu tollerarunt: missis per uulturnum amnem: qui locum illum præterfluebat: doliis frumento plenis: qua re paulopost ab hostibus cognita intercepta sunt dolia & omnis spes erepta: nuces deinde fusæ a Romānis castris cum medio amni ad cassilinum defluerent cratibus excipiebantur: postremo ad id uentum inopiæ est: ut lora detractaſque scutis pelles: ubi feruida molissent: aqua mandere conarentur: nec muribus alioue animali abstinerent: & omne herbarum radicumq; genus aggeribus muri eruerent etiam cum hostes obarassent: quicquid herbidi terreni extra murum erat: raparum semen iniecerunt: ut Hannibal eo ne usque dum ea nascantur ad Cassilinum sessurus sum exclamaret: qui nullam antea pactionem auribus admiserat: tum demum secum agi est passus de redemptione liberorum capitum: septunces auri in singulos præcium conuenit: fide accepta sese tradiderunt: Strabo in fine quinti libri huius meminit obsidionis: dicit enim Romam uersus Cassilinum situm est ad flumen Vulturnum: in quo prænestini milites quadraginta & quingenti aduersus Hannibalem uariis instructum copiis tandiu obsidionem pertulere: ut inualescente fame: mus dragmis ducentis uenundaretur: & uenditor quidem mortem oppetierit, emptor autem incolumis euaserit: cum autem Hannibal eos rapas prope murum seminasse conspiceret: tantam animorum tolerantiam admiratione prosecutus est q̄ homines tandiu obsistere posse sperarent: quoad rapæ matureſcerēt: itaq; paucis exceptis mortales illi uictores extitere omnes: nisi quos aut fames confecit aut prælia. ℣ Defecti: Destituti & euacuati. ℣ Resolutas aqua: Mollitas atq; decoctas. ℣ Delitiis suis: OLI.

PRopter eandē cladē: Liuius decade secūdi punici belli lib. iii. Per idē fere tēpus litteræ e sicilia Sardiniaq; Romam allate priores e sicilia octacilii ꝓprætoris in senatu recitatæ sunt. L. Furius p̄torem cum classe ex aphrica lilybæum uenisse ipsum grauiter ictū sauciū in discrimine eē uitæ ultimo militiæ naualibus sociis neq; stipendiū neq; frumētū ad diē dari neq; unde det eē: magnopere suadere: ut quāprimū ea mittant: sibiq; si ita uideat ex nouis p̄toribus successorē mittant: eadēq; ferme de stipēdio frumentoq; ab. A. Corn. māmula ꝓprætore ex sardinia scripta responsum utrisq; non esse unde mitteret: iussisq; ipsi classibus & exercitib⁹ suis cōsulerēt. Octacilius ad unicū subsidiū. P. R. Hieronē legatos cū misisset in stipēdium quātum argēti opus fuit: & sex mensiū frumentū accepit: Cornelio in sardinia ciuitates sociæ benigne contulerūt. Et Romæ quoq; propter penuriā argēti triumuiri mēsarii: rogatione Minuti trib. plæbis facti sunt. ℣ Socii præberent: Dissentit a Liuio Valerius: nam a sociis benignissime erogatum stipendium & frumētum dicit Liuius: ut supra ostendimus: nec dimisisse: tunc prouincias sed obtinuisse. Octacilius in sicilia bello pūico secundo. Mammula Cor. i Sardinia

EAdem Cassilinates: Cassilinum eo tempore prænestini habebāt: quos a prima cannas in castra proficiscentes nuncius acceptæ cladis cassilinū cōuertit: qui paulopost cæsis oppidanis urbem occuparūt: cum paucis Romāis latiniq; nominis aditur. & prænestina cohors eodē nūcio Cassilinum compulsi: penuria frumenti nimium OLI.

Constat campanorum delitiis pœnorum exercitum ad id tempus inuictum: sic eneruatum esse: ut uix militiæ labores sustineret ductus enim capuam ī hiberna sic se omnibus uoluptatibus immersit: ut quos nulla uis mali antea uicerat: postmodum nimia bona perdiderint: scilicet uoluptates immodicæ: ut somnus: uinum: epulæ scorta linea: consuetudines: ocium: quæ omnia sic eneruarūt corpora & animos: ut magis deinde victoriæ: quam præsentes curentur uires. ⁊ Modo rarum: quasi desolatum atq; desertum.

OLI. IN illa obsidione: Vis detestandæ auaritiæ q̄ mentem oēm & rationē hois plærunq; puertit ut pecuniā nō dignitati solū sed ipsi quoq; uitæ p̄ferre nō dubitet: q̄lis hic p̄nestinus q in tāta reꝝ penuria ac fame captū murē. cc. denariis uendere maluerit q̄ famē lænire: uitāq; p̄ducere: imitatus illū de quo Lucanus: nō deest ꝓplato ieiunus uēditor auro: q̄ re factū ē ut utrūq; pariter amitteret uitā & pecuniā. ⁊ Sordiū suarū: idest auaritiæ: & recte q̄ dē sordes auaritiā appellat: qa nihil hoiem sordidiorē eē facit auaritia quæ malis uenenis imbuta corpus animumq; uirilem effœminat.

OLI. Téplorum ornaméta conflata

GAio aūt Mario: Hoc legit ī uita Marii q; cū exhaustū eēt ærariū: nec eēt unde stipendia darent militibus: téplorū ornamenta e senatusconsulto fuerūt ī pecuniā cōflata: quā rē Vale. ꝓ ironiam quodāmodo detestat cū dicat dignā cām fuisse ut tépla deoꝝ spoliarent quo suā crudelitatem explerēt. Marius atq; Sylla. ⁊ Cōflata: ī numisma redacta: ná æs cōflatū dicit ī signatā pecuniam redactū: æs graue qđ tantūmō pensat. ⁊ Digna. n. cá erat: Ironia ē sine dubio. ⁊ Nō patrū ꝓscriptorū uolūtate. Oīndit iuitū id fecisse séatū metu uictoris q ita iubebat ergo excusat quodāmō senatū q necessitate cōpulsus sit id facere.

OLI. DIui Iulii exercitus. hoc fuit bello qđ ī Hispania gessit Iuli⁹ Cæsar aduersus Cn. & Sextū Pōp. ubi primū ipo oceani hostio Varus: Didiusq; legati cōflixere: cū subito exorta tempestas classem utrāq; submersit: mox ad obsidiōes utrinq; discurrit. omniū postrema circūsedit ī unda: ubi anceps diu & triste p̄liū: nouissime illud iusitatū Cæsaris oculis nefas post quattuordecī ānos ꝓbata ueteranoꝝ manus rettulit pedē. hic Cæsar nihil reliqt ī exptē: ī q̄ pturbatione dī de extremis ét cogitasse: cū cohortes q̄dā: p trāsuersā aciē actæ q̄s piclitātibus castris p̄sidio Labien⁹ mittebat. spēm fugæ p̄buisset hoc āt ipse credidit: aut dux callidus attribuit ī occasionē & q̄si fugiētes iuect⁹: simul & suoꝝ erexit aios: & hostis pculit: hoc p̄lio ꝓfugi cū se mundā recepissent: & Cæsar stati uictor obsideri iperasset: ex cōgestis cadauerib⁹ ager fact⁹ ē q̄ pilis iaculisq; cōfixa iter se tenebāt. ⁊ Mūdā: oppidū hīspāiæ. ⁊ Tragulis: Telis gallicis. ⁊ Pilis: Romanis telis ⁊ Sudes: pali acuti ex utraq; parte & ī summitate exusti. Virgili⁹. fudibusue perustis. ⁊ Nouemoli. Quasi inusitate munitionis.

OLI. ATq; ut diuinā: cū Phraates perthorū rex ꝓuincias Romanas bello petitu/rus esse uideret: tūc Bosphoranā regionē īgés rerū penuria: & fames īcessit: q̄ Romani quoq; ꝓuasit: quo tépore Cæsar Augustus in sterilitate magna ac difficili remedio: cū Venalicias & Lanistarum familias peregrinosq; omnes exceptis medicis & præceptoribus partēq; seruitiorū urbe expulisset, ut tandē annona cōualuit impetū se cœpisse

Cōstantiam respicias fidelius? qui ne a Romāis desciscerent tali uti cibi genere sustinuerunt? Cum pinguissima arua sua: fertilissimosq; campos mœnibus suis subiectos intuerent. Itaq; Campanæ urbis quæ punicā feritatem delitiis suis cupida fouit in propinquo sitū Cassilinum moderatum uirtute: clarum perseuerantis amicitiæ pignore impios oculos uerberauit.

De Prænestinis.

IN illa obsidione & fide cum trecenti prænestini permanerent euenit: ut ex his quidā murem captum ducentis potius denariis uendere: q̄ ipse leniendæ famis gratia consumere mallet. Sed credo deorum ꝓuidentia effectū: uēditori & emptori quem uterq; merebat: exitum attribuit. Auaro. n. & fame consumpto manubiis sordium suarū frui nō licuit: æqui animi uir ad salutarem impensam faciendam: care quidem uerum necessarie comparato cibo uixit.

De Vrbe Roma.

GAio autē Mario. Gn. Carbōe coss. bello ciuili cū. L. Sylla dissidētibus: quo tempore nō rei publicæ uictoria quærebatur: sed præmium uictoriæ res erat publica. S. C. aurea atq; argentea templorum ornamēta ne militibus stipēdia deessent conflata sunt: digna. n. causa erat hi ne: an illi crudelitatem suā ꝓscriptione ciuiū saciarēt: ut dii īmortales spoliarent: nō ergo patrū cōscriptoꝝ uolūtas: sed teterrimæ necessitatis truculēta māus illi cōsulto stilū suū īpsit.

De Diuo Iulio.

DIui Iulii exercitus idest inuicti ducis: inuicta dextera cū armis Mundā clausisset aggeriq; extruendo materia deficeret: congerie hostilium cadauerum quā desiderauerat altitudinē instruxit. eā quæ tragulis & pilis: quia roboreæ sudes deerāt magistra nouæ molitionis necessitate usus uallauit.

De Diuo Augusto.

ATq; ut diuinam filii mentionē cœlestis p̄ris recordationi subnectā: cū effusurus se in nr̄as prouincias parthorū rex Phraates uideret:

ſcribit:frumentationes publicas in perpetuum abolendi q̄ earum fiducia agrorum cultura ceſſaret: neq̄ tamen perſeueraſſe:quia certum haberet poſſe per ambitionem quandoq̄ reſtitui:atq̄ ita poſt hanc rem temperauit ut non minorem oratorum & negociantium quam populi rationem ducerent: hæc Suetonius. Diuinam filii mentionem: Non poteſt Valerius ab aſſentatione diſcedere. Auguſtus enim adhuc uiuens diuinos honores obtinuit:ut diximus:unde Hor. Præſentiq̄ tibi diuinos largimur honores: meruit aras & flaminem ut iurandaſq̄ tuum pronomen ponimus aras. Fuit Auguſtus iulii cæſaris adoptiuus. ☞ In boſphorano tractu: in regione heleſpontiaca, ſunt autem Boſphori duo: unus thracius iuxta Bizātiū hocē Cōſtantino polim:alter in introitu paludis:Meotidos qui chimericus dicit de quo Ouid. li. iii. triſtium Boſphorus & tanais ſuperant ſcythiæq̄ paludes uixq̄ ſatis noui nomia pauca loci. Boſphorus a ferenda boue dictus uel a tranſitu bouis ſiue ab anguſtis meatibus bouum peruiis. Boſphori duo

uicinæq̄ imperio eius regiones ſubita indicti tumultus denunciatione quaterentur: tanta in Boſphorano tractu commeatus penuria inceſſit:uti ſex milibus denariis ſingula uaſa olei:frumētiq̄ modiis totidem mācipia permutarentur:ſed amariſſimam tempeſtatem Auguſti cura tutelæ tunc terrarum uacans diſpulit.

Externa de Cretenſibus.

CRetēſibus nihil tale preſidii affulſit q̄ obſidiōe Metelli ad ultimā uſq̄ penuriā cōpulſi ſua iumētorūq̄ ſuorū urina ſitim torſerunt iuſtius dixerim:q̄ ſuſtētauerūt. quia dū uinci timent id paſſi ſunt:quod eos nec uictor quidē pati coegiſſet.

De Numantinis.

NVmantini autem a Scipione uallo & aggere circundati:cum omnia quæ famem eorum trahere poterant conſumpſiſſent:ad ultimum humanorum corporū dapibus uſi ſunt: quapropter capta iam urbe complures inuenti ſunt artus & membra trucidatorum corporum ſinu ſuo geſtantes. nulla eſt in his neceſſitatis excuſatio: nam quibus mori licuit:ſic uiuere neceſſe non fuit.

CRetēſibus. Cretēſes fauiſſe mithridati uidebant:itaq̄ placuit iniuriā armis uindicare prius inuaſit inſulā. M. Anto. cū ingēti quidē uictoriæ ſpe atq̄ fiducia:adeo ut plures cathenas in nauibus q̄ arma portaret:dedit itaq̄ pœnas uecordiæ ſuæ:nam pleraſq̄ naues interceperunt hoſtes captiuaq̄ corpora religata uelis:ac funibus pepēdere:ac ſic uelicantes triūphantiū in modū cretes portibus ſuis remigauerūt: Metellus deinde totam inſulam igni ferroq̄ populatus intra caſtella & urbes redegit:eoſq̄ lōga obſidione cōpulit ad eā neceſſitatem:ut ſua iumentorūq̄ ſuorū urina ſitim releuare coacti fuerint:& grauiora pati quam uictor ſupplicia dediſſet. ☞ Obſidiōe me. qui Metelli Macedonici filius a deuicta creta creticus dictus eſt. ☞ Torſerūt:quaſi cum ſupplicio ſedarunt. OLI.

NVmantini aūt: Florus: Numantia inq̄t q̄tū Carthaginis Capuæ Corinthi opibus inferior: ita uirtutis nomine & honore par oībus ſummumq̄ ſi uiros æſtimes hiſpaniæ decus q̄ppe q̄ ſine muro ſine turribus modice edito in tumulo apud flumen ſilata quattuor milibus celtiberorū. xl. exercituū uim per annos. xiiii. ſola ſuſtinuit:nec ſuſtinuit modo ſed ſeuius aliquanto perculit pudēdiſq̄ fœderibus affecit. Nouiſſime cū inuictā eē cōſtaret opus quoq̄ eo fuit q̄ carthaginē euerterat nō temere ſi fateri licet nullius cauſa belli iniuſtior. Segidēſes ſocios & cōſanguineos Romanorū manibus elapſos exceperant:habita pro eis dep̄catio nihil ualuit cū ſe ab oī bellorū cōtagiōe remouerēt in legitimi fœderis p̄ciū iuſſi arma deponere hoc ſic a barbaris accœptū q̄ſi manus abſcinderent. Itaq̄ ſtatim Magara uicto fortiſſimo duce ad arma cōuerſi Pompeiū prælio aggreſſi fœdus tamē maluerūt cū debellare potuiſſent hoſtilium deide Mācinū hūc quoq̄ aſſiduis cædibus ita ſubegerūt:ut ne oculos q̄dē aut uocē numantini uiri q̄ſq̄ ſuſtineret: tamē cū hoc quoq̄ fœdus malueret cōtēti armoꝝ manubiis cū ad iternetionem ſæuire potuiſſent:ſed nō minus Numantini q̄ Caudini illius fœderis flagrans ignominia ac pudore Po. Ro. dedecus quidem præſentis flagitii deditione Mancini expiauit:Cæterum duce Scipione Carthaginis incendiis ad excidia urbiū imbuto: tandem etiā in ultionem excanduit:qui redacto prius in diſciplinā milite hoſtibus cōmiſit aciem: effecit q̄d nemo uiſurum ſe unq̄ ſperauerat: ut fugientes numātinos quiſquā uideret:dedere etiā ſeſe uolebāt ſi tollerāda uiris imperarentur. Sed cum Scipio uerā uellet:& ſine exceptione uictoriam eo neceſſitatum cōpulſi:primum ut deſtinata morte in prælium ruerent:cū ſe prius epulis quaſi inferiis impleuiſſent:carnis ſemicrudæ & celiæ ſic uocant indigenæ ex frumēto potionē. Intellectum ab imperatore cōſilium itaq̄ nō eſt permiſſa pugna morituris: cum foſſā atq̄ loricā: quattuorq̄ caſtris circūdatos fames præmeret:ab duce orantes prælium ut tanq̄ uiros occideret:ſed ubi non impetrarunt placuit eruptio:ſic cōſerta manu plurimi occiſi:& cū urgeret fames aliquantiſper inde hoc eſt ex cadaueribus uixere:nouiſſime cōſiliū fugæ ſedit. ſed hoc quoq̄ ruptis equorum cingulis uxores ademere ſummo ſcelere per amorem:itaq̄ exitu deplorato in ultimā rabiem:furoremq̄ conuerſi:poſtremo mori hoc genere deſtinarūt:duces ſuos ſeq̄ patriāq̄ ferro & ueneno ſubiectoq̄ undiq̄ igne peremerunt. ☞ Trahere: Producere:prolongare. ☞ Artus & membra: Aut Ephexegeſis eſt ut unū ſit expoſitio alterius. aut artus intelligimus membrorū coniunctiones:unde articuli membra uero corpis partes:ut humeri brachia. ☞ Nulla eſt in his neceſſitatis excuſatio:improbat hoc factum Valerius q̄ dicat crudelitatem potius fuiſſe q̄ neceſſitatem. Neceſſitas autem duplex: aut ſine reſpectu aut cū reſpectu:ut qui natus eſt neceſſe eſt ut moriatur:hic nullum eſt medium:at uero cum reſpectu:ut hoc loco numātinis neceſſe fuit humanis carnibus ueſci:niſi uoluerint in Scipionis uenire poteſtatem. OLI. Numātiæ excidiū Artus Membra

OLI. HOrum trucem: Perpenna Sertorium cui se coniunxerat coniuratione facta inter epulas per inuidiam interemit: ut in eius uita diximus: Pompeius deinde facile superato perpenna hispaniam totam armis subegit, in eo bello calaguritanos sertorii fidelissimos socios obsidione præmebat: qui ut cineri Sertorii fidem seruarent ad eam impietatem descenderunt: ut consumptis omnibus ferme animalibus liberos & uxores occiderent: eorūq; carnibus uescerent: quas etiam ut seruare diutius possent sale aspersere, quod nō solum impiū sed detestandū quoq; fuisse uidetur. ¶ In consimili facinore: Vescendi humanis carnibus, ¶ Nefariæ dapis: Detestandæ: nefarius: dicitur is qui nec cætu dignus est cui etiam far detur, ¶ Salire non dubitauit: Sale aspergere: nā carni ne putrescat salem quasi animam datam dicit esse Chrysippus, diutius enim seruatur caro salsa. En inquam aliquis in acie hortaretur, Detestatur quodammodo rem istam Valerius cū dicat Calaguritanos genus omne ferarū atq; serpentū feritate superasse: qui ne in potestatē Pompeii deuenirent liberis & cōiugibus uesci maluerūt, p quorū salute cæteri oēs populi & nationes nō solū fortiter dimicare: sed extrema quæq; pati nō dubitāt: nec ulla uehemētior ab imperatoribus adhortatio fieri solet quā liberos & cōiuges dimicantium oculis subiicere. ¶ Ex hoc hoste: Calaguritano. ¶ Duci, Gn. Pōpeio qui ex hoste nō uictoriā sed magis pœnam quærere debuit: nam si hostē illū ultus fuisset plus libertatis ex ultione q̄ gloriæ ex uictoria cōsecutus esset: neq; enim tale q̄cq̄ in obsidiōe facere quisq̄ ausus fuisset si de calaguritanis suppliciū sumptum fuisset. ¶ Cum omne ferarum ac serpentū genus: uere inq̄ summēdum fuerat supplicium magis q̄ quæréda uictoria de his hostibus qui omnem ferarum & serpentum immanitatem superarunt cum natos uentri mandarint pro quibus tutandis serpentes & feræ spiritum effundere nō dubitāt. ¶ Comparatione. Si quis ferarum & serpētum feritatem cum horū immanitate comparauerit. ¶ Proprio spiritu cariora: Qui p filiis mori non dubitant certo tempore.

De Calaguritanis.

HOrum trucē pertinaciā in cōsimili facinore Calaguritanorum execrabilis ipietas supgressa est q quo pseuerātius iterēpti Sertorii cineribus obsidionē Gn. Pōpeii frustrantes fidem præstarent: qa nullū iā aliud i urbe eoꝝ supererat animal: uxores suas natosq; ad usum nephariæ dapis uerterunt: quoq; diutius armata iuuētus uiscera sua uiscеribus suis aleret: Infelices cadauerum reliquias salire nō dubitauit. En quam aliquis in acie hortaretur: ut pro salute coniugum & liberorum fortiter dimicaret ex hoc nimirum hoste tanto duci pœna magisq̄ uicto ria petenda fuit: quia plus uindicatus libertatis q̄ uictus gloriæ afferre potuit. cum omne serpentum ac ferarum genus comparatione sui titulo feritatis superarit: nāq; illis dulcia uitæ pignora, pprio spiritu clariora sunt: ea calaguritanis prādia atq; cænæ extiterunt.

De Testamētis q̄ rescissa sunt. Cap. VII.

OLI. Testamenta rata aut rescissa

MAcemus nūc negocio. Agit hoc capitulo de testamentis q̄ cum rescindi possent rata manserūt: & contra cū rata uiderent & legitime condita rescissa fuerunt. ¶ Quid actorum est hominis: Testamentis non solū uoluntates sed hominū quoq; acta multa referunt. ¶ Ergo actorū hominis: Actuū humanorū. Nā hoc negociū ad acta hominū spectat. ¶ Vltimi tēporis: Quia in exitu uitæ ut plurimū testamenta cōdunt. ¶ Quæ ue. Aliud testamentorū genus cū spe magna frustrati sunt qui se hæredes cōstitutos sæpe crediderūt. nā per octo dies testamenta occlusa seruabātur. ¶ Ordine quo proposui: Vt testamentorum exempla ponat eorum primo quæ legitime facta rescissa fuerāt.

OLI.

MIlitātis: In littera p se satis patet historia. nō. n. patris neq; filii ppter ignobilitatē nomē iponit. ¶ Peractis stipēdiis: Finita militia: hoc ē cōfecto bello. ¶ Errore pris. Qui filiū i acie cecidisse credebat. ¶ Imprudētia amicorū: Qui bona usurpauerāt nec pudebat eos excluisse filiū. ¶ In aduerso corpe: Scilicet hosti opposito significat illū nō aufugisse. ¶ Cicatrices: obductorū uulnerū signa. ¶ Ocioſa urbi onera. significat eos ignauos & iutiles q patriæ suæ oneri magis q̄ honori essent. ¶ Togatā militiā: Disceptationē & cōtrouersiā: ut in foro apud iudices de paternis bonis & hereditate disceptaret. ¶ Apud cētūuiros: Erat centūuirale iudiciū: nā ex trigintaquinq; tribubus quot, erāt i urbe Romana terni diligebant ex una

Cicatrix

De quodam milite.

MIlitantis cuiusdā pater cū de morte filii falsum ex castris nuncium accepisset: aliis heredibus scriptis decessit: peractis deinde stipēdiis adolescens domū petiit: errore patris imprudētia amicorū domū sibi clausam reperit. Quid enim illis inuerecūdius? floreē iuuētæ p republica assumpserat: maximos labores & plurima pericula tolerauerat: aduerso corpore exceptas ostendebat cicatrices & postulabat ne auitos eius lares ociosa ipsi urbi onera possiderent. Itaq; depositis armis coactus est in foro toga-

quaq̄ iudices:& q̄uis plures eēnt cētū:tamē cētū uirorū nomē retinuerunt:horū unus hastā tenebat p̄cipuū iudicioꝫ signum:unde cētūuiralis hasta legit̄ i Suetonio.Dicit.n.augustus actos & aliaꝫ reꝫ fuit iquis ne acta senatus publicarent̄:ne magistratus dispositio honore statim in ꝓuincias mitterēt̄.ut ꝓcōsulibus ad mulos & tabernacula q̄ publice locari solebāt certa p̄mia cōstituerent̄:ut cura æraria q̄storibus urbanis ad p̄torios p̄toresue trāsiret: ut cētūuiralē hastā:quā q̄stura fūcti solebāt cogere decēuiri cogerēt.hasta.n.ut ait Festus Pōpe.signū p̄cipuū ē: unde & hastæ subiiciebāt:q̄ publice uenūdabāt cētūuiralia iudicia idē dicit appellata eē a cētūuiris q ex tribubus triginta & q̄nq̄:ut diximꝰ q̄ & curiæ sūt dictæ diligebant̄ ad iudicādū:q cētūuiri sunt appellati.

tā ingredi militiā:acerbe cū improbissimis eni hæredibus de paternis bonis apud centūuiros cōtēdit omnibusq̄ nō solū cōsiliis sed ēt sentētiis superior discessit.

De filio.M.Annæi Carseolāi eq̄tis ro.

TEē.M.Annæi Carseolāi splēdidissimi eq̄tis Romani filius a Sufenate auūculo suo adoptatus testamētū naturalis patris quo p̄teritus erat apud centūuiros rescindit:cū in eo Tullianus Pōpeii magni familiaris ipso q̄dē Pō. signatore hæredes scriptus eēt:itaq̄ illi i iudicio plus cū excellētissimi uiri gratia q̄ cū parentis cineribus negocii fuit: cæterū q̄uis utraq̄ hæc aduersus se nitebant̄ tamen paterna bona obtinuit:nā.L.q̄dē Sextilius:&.P.Popilius quos .M.Annæus sanguine sibi cōiūctos eadē ex p̄te q̄ Tullianū hæredes fecerat sacramēto cū adolescētulo cōtēdere ausi nō sunt:tā & si p̄cipuis eo tp̄e Magni uiribus ad defendēdas tabulas testamēti iuitari poterāt:& aliquātulū adiuuabat hæredes q̄.M.Annæi filius suffrenatis familiā & sacra trāsierat:sed arctissimū iter hoies p̄creatiōis uiculū patris simul uolūtatē & pricipis auctoritatē sup̄auit.

De Tectio filio Tectii.

Autē Tectium infantem a patre exhæreda
.g. tū Petronia matre quā Tectius quoad uixit in matrimonio habuerat natū:Diuus Augustus i bona paterna ire decreto suo iussit.patris patriæ animo usus:quoniā tectius in ꝓprio iure ꝓcreato filio summa cū iniquitate paternū nomē abrogauerat.

De Septicia.

SEpticia quoq̄ mater Trachalorū ariminensiū filiis irata in cōtumeliā eorū cū iā patere nō posset Publio seni admodū nupsit: testamento etiam utroq̄ præterito a quibus aditus Diuus Augustus & nuptias mulieris & suprema iudicia improbauit:nā hæreditatem maternā filios habere iusit dotēmq̄:quia non creandorum liberorum causa cōiugium interces̄erat:uirum retinere uetuit si ipsa æqui-

ligebant̄ ad iudicādū:q cētūuiri sunt appellati.

TEē.M.Annæi:Rescissionē huius' testamēti difficilioré faciebat auctoritas Pōpei q Tullianū sibi familiaritate cōiūctū & hæredē testamēto cōscriptū apud centūuiros & gratia & opibus atq̄ ēt oīone defendebat.pl⁹ ergo laboris fuit legitimo filio hæreditaté petēti cū Pō. auctoritate certare q̄ cū p̄ris q eū testamento p̄terierat uolūtate cōtēdere utrūq̄ tñ sua uirtute & audacia supauit:Nā.L.Sextiliū.&.M.Popiliū cohæredes cōscriptos coegit ut uel iurarēt uerū uel se iuraturū falsum:idq̄ ꝓbatuꝫ q sacramēto cū adolescēte cōtēdare nō sūt ausi.Quo p̄teritus:Pater eū testamēto p̄terierat:qa in alā familiā trāsierat.℣ Ipso Pompeio signatore: hoc magis mirū fuit testamētū fuisse rescissum q̄ eius signator fuerat Pōpeius.Testamēta septē testibus p̄sentibus cōdebant̄ & eoꝫ q̄lq̄ suū testamēto signū imprimebat:aperiri autem nō licebat:nisi octaua post mortem testatoris die. ℣ Hæc utraq̄:patris uoluntas & Pōpei gratia. ℣ Sacramēto cōtēdere nō sunt ausi:Quod iniuria exhæredatus esset:sic.n. asserebat adolescēs:petebat ergo ut uel illi iurarēt uerū uel se iuraturū falsum:idq̄ ꝓbaturū:hoc ē testamētū non bene fuisse institutū.℣ Transierat in familiā.Per adoptionem.℣ Et sacra:Quia sacris eius in quam familiam transibant initiabant̄. ℣ Sacra.gentilicia.quæ suæ cuiusq̄ gētis erāt propria:quemadmodū.Fabiorum de quibus Liuius i Obsidiōe Capitolii.ea sequebant̄ hæredē:inde illud Plauti.Hæreditas sine sacro.

Autem tertiū.Crudelis pater infan
.g. tem filium legitime susceptū hæreditate priuauerat nulla intercedēte exheredādi honesta cā:neq̄.n. puer ifans patrem offendere potuit Augustus hāc patris iniquitatē nō tulit.nā Tectiū filiū sic enim appellabat̄ ex Petronia matre legitime ꝓcreatū paternis bonis succedere iussit qa Tectius p̄ animū p̄rnū penitus exuisse uidebat̄ erga filiū quē ex ea uxore ꝓcreauerat q̄ fuerat illi quo ad uixit sp mr̄imonio cōiūcta.℣ G.āt Tectiū.Antiq filios ut plurimū de noīe patrū appellabāt.℣ Patris p̄riæ aīo usus.Laudat hoc decretū Va.aīo inquit patre patriæ digno usus est Augustus qui se Tectio uerū patrem præstitit iniqui patris testamentum rescindendo.

SEpticia quoq̄ matre.Septicia duos genuerat filios q̄bus irata duplici onerauit iniuria:altera q̄ iā anus Publio seni admodum nupsit illoſq̄ destituit:altera q̄ utrūq̄ testamēto p̄teriit.Augustus re cognita: & nuptias improbauit & testamētū rescindit:filios matris hæredes esse uoluit qđ æq̄ssimū fuit.℣ Testamēto p̄teriit:Quantū in ea fuit hæreditate priuauit.℣ Extrema:iudicia.℣ Testamentū in quo ultimū hoīs iudiciū & uolūtas cōtinet̄.℣ Improbauit:dānauit:uitupauit.℣ Nō cā liberoꝫ:Sed ira ī filios.℣ Si ip̄a æq̄tas:Laudat hoc iudiciū Valerius dicens nec ipsam q̄dē iustitiā si loq̄ posset rectius fuisse iudicaturā.℣ Spnis quos

OLI. .M.Annæus .F.testamēto p̄teriit.

Signator testamēti

THE.

OLI.

OLI.

genuisti. Verba põit qbus ætas uteret aduersus hãc mulierẽ si loq posset: uel sunt augusti uerba mulierẽ istã dã nãtis. ℣ Effœta. partu exhausta. ℣ Polluto corpori. Libidine inqnato: q alias uxores habuisset. ℣ Cœlesti fulmine.

OLI. Calpulnio Piso præt.

EGregia. G. quoq; cal. Calpurnius pretor impietatẽ filii cuiusdã testamẽti rescissiõe correxit. Cũ. n. pater nomine Terẽtius q filios octo ꝑduxerat: ex his unũ i adoptionẽ dedisset is patri uelut iratus: q̃ abdicasset eũ moriẽs adhuc supstite patre nec ipsum nec fratrũ quemq̃ reliqt hæredẽ Calpurnius: ptor audita patris cã q de ipietate filii grauiter conquerebat: irritũ iussit illud esse testamẽtũ: nã uoluit Calpurnius hoc iudicio testari q̃tũ parẽtibus debeãt filii q geniti qq; educati fuerit. ℣ Egregia cõstitutio: nobile iudiciũ. ℣ Produxerat: gẽuerat: & educauerat. ℣ Exheredatũ: hereditate priuatũ qa moriẽs filius patrẽ nõ scripserat hæredẽ. ℣ Lege agere: hoc loco se legibus tueri & hereditatẽ secũdũ leges adire. ℣ Patria maiestas: qa filius patri oĩa debet: ne igit paterna uiolaret maiestas, patrẽ hæredẽ esse iussit. ℣ Donum uitæ: q̃ a patre accepisset esse quo nihil maius hominũ eẽ põt nisi bene esse qd̃ nisi nascerẽt cõsequi nõ possit. ℣ Beneficiũ: educatiõis: q̃ eũ ad adolescẽtiã usq; educasset.

THE. C. G. Pisonis. Ianus Parrhasius epistola quadã scriptũ reliqt: hũc esse Pisonẽ q Tiberii Principatu custos p̃fectusq; fuit urbis de quo Suetonius in Tiberio, Cũ Põponio Flacco & L. Pisone noctẽ cõtinuũ q̃ biduũ epulãdo potandoq; cõsumpsit Flauiẽ Iosephus. Quoq; ad Pisonem duceret: qui tũ custos erat urbis. Sene. Epistolarũ. xii. L. Piso urbis custos ebrius ex quo semel factus fuit: maiorẽ partẽ noctis i cõuiuio exigebat &c. Plinius nat. hist. xiii. hunc ipsum Pisonẽ Curatorẽ uocat urbis unde satis cõstat urbis præfectũ: custodẽq; & curatorẽ eundem fuisse magistratũ: ut ipse Parrhasius affirmauit in Papinii Syluula ad Rutulium Gallicum. proinde pronomen. G. licet emendes. L.

OLI. Orestes p̃t.

QVid Mamerci. Genutius qdã cybales sacerdos a liberto Surdonii cuiusdã fuerat hæres testamẽto relictus Cn. orestes p̃tor urbis testamẽtũ illud ꝑbauerat: & genutiũ hæredẽ adire iã iusserat: cũ Surdinus indignitatẽ nõ ferẽs huius rei querelã ad Mamercũ cõsulẽ detulit: qui abrogata iurisditione p̃toria Surdinũ hæredẽ eẽ uoluit indignũ & iniquũ eẽ existimãs hominẽ q neq; se uirũ: neq; fœminã amputatis uiribus p̃stitisset: cuiusp̃iã bonorũ esse participẽ: quin ẽt repulit illũ a tribunali ne fracta uoce: turpiq; p̃sentia pollueretur. ℣ Magnæ matris: Cybeles q̃ magna mater hoc est deorũ oium mater dicebat: cuius sacerdotes galli sunt appellati: q seipsos euirabant: Ouid. fast. li. iiii. Cur igit gallos q se excidere uocamus: huic ẽt ludi erãt constituit q̃ megalesia uocabãtur. Ouid. in eo. li. Institerã q̃re primi megalesia ludi Vrbe forent nostra tũ dea sensit. n. ℣ Gallus sacerdos magnæ matris euiratus. ℣ Neq; uiroq; ne. mu. Galli abscissis genitalibus nec inter uiros nec inter fœminas connumerari possunt: non igitur hominum hæredes eẽ possunt uel certe debent: cum inter homines censeri non posse uideantur. ℣ Conueniẽs: laudat Mamerci iudicium. ℣ Inquinata uoce est: quia galli rauca uoce loquebantur: Iuue. & fracta uoce loquendi.

Galli semi mares

LI. O

VItoq; Quin. Metellus. Qu. Metellus p̃tor urbanus grauiori seueritate usus est in testamẽtorũ iudiciis q̃ orestes: nã ille Gallũ hæredẽ comprobauit: hic lenonẽ ab hæreditate deiecit: nã Iuuenis qdã Vetilium lenonẽ hæredẽ cõstituerat: Metellus lõge differre forũ a lupanari existimãs: ut i foro testamẽ

tas hac de re cognoscere potuisset: ne iustius aut gratius pronũciaret. Spernis quos genuisti nubis effœta: testamẽti ordinem uiolento animo cõfundis: neq; erubescis ei totum patrimoniũ adiicere: cuius polluto iã corpori marcidã senectutẽ tuã substrauisti: ergo dum sic te egeris ad inferos usq; cœlesti fulmine afflata es.

De. L. Calpurnio Pisone.

EGregia quoq;. L. Calpurnii Pisonis præfecti urbis constitutio: Cum enim ad eũ Terẽtius ex octo filiis quos in adolescentiã ꝑduxerat ab uno in adoptionẽ dato exhæredatũ se querelã detulisset bonorũ adolescẽtis possessionem ei dedit: hæredesq; lege agere passus nõ ẽ: Monuit ꝑfecto Pisonẽ patria maiestas donũ uitæ: beneficiũ educatiõis: sed aliud etiã ipsum flexit circũstãtiũ liberorũ numerus: qd̃ cum patre septem fratres impie exhæredatos uidebat.

De Genutio quodam.

QVid Mamerci Aemilii Lepidi cõsulis quam graue decretũ? Genutius qdam matris magnæ gallus a Cneo Oreste prætore urbis impetrauerat ut restitui se in bona Næuiãi iuberet quorũ possessiões secũdũ tabulas testamẽti ab ipo acceperat: appellatus Mamercus a Surdio cuius libertus Genutiũ hæredẽ fecerat: p̃toriã iurisdictionẽ abrogauit: qd̃ diceret genutium amputatis sui ipsius sponte genitalibus corporis partibus: neq; uirorum neq; mulierum numero haberi debere. Conueniens Mamerco. Conueniens principi Senatus decretũ: quo prouisum est ne obscena genutii præsentia inquinataq; uoce tribũalia magistratuũ sub specie petiti iuris pollurent.

De Vetilio lenone.

MVltoque. Q. Metellus prætorem urbanum seueriorem egit quam Orestes gesserat qui Vetilio Lenoni Iuueni bonorum possessionem secundum tabulas testamenti non dedit quia uir

tũ ꝓbaretur in quo leno ſcriptus eſſet hæres teſtatoris: factũ improbauit q bona ſua uoluiſſet lenoni relinquere a meretricibus deuoráda aut ꝓ ſummũ luxũ atq; libidinẽ depẽdẽda. Itaq; noluit Metellus teſtatoris uoluntatem cõprobare q tã temere teſtatus eẽt nec lenoni ius reddere q ſe ab omni dignitate & honeſtate abdicaſſet. ℣ Prætorẽ ur. nõ eſt ſuperfluũ q; dixit urbanũ. quia erant etiã pretores prouinciarũ. ℣ Separandã fo. & lupa. conditi. Cum enim in foro a ꝓtoribus teſtamẽta probarẽt nõ illi dignũ eã uidebat ut de lenone hærede cõſcripto agerent in foro cuius nomẽ i lupanaribus tãtummodo celebraret. ergo exiſtimauit lõge forũ a lupanari diferre. ℣ Qui fortunas ſuas in ſtabulũ qã lenonẽ reliquerat hærẽ q uiuebat in lupanari q; reuera ſtabulũ dici poteſt: qa loca fœtida & imunda ſemp ſunt lupanaria. ℣ Tanq; integro ciui. nõ plene ciuis eẽ uidetur leno qui contẽpto morali & honeſte uiuendi genere ſe turpiſſime obſcœnitati & quaſi ferinæ uitæ ſubiecerat. Præ/tor ur/banus

nobiliſſimus & grauiſſimus fori ac lupanaris ſeparãdã cõditionẽ exiſtimauit. Nec aut factum illius comprobare uoluit qui fortunas ſuas in ſtabulũ cõtamina tũ proiecerat: aut huic tanquam integro ciui iura reddere: qui ſe ab omni honeſto uitæ genere abruperat.

De Teſtamẽtis quæ rata mãſerũt: quom reſcindi poſſent. Cap. VIII.

OLI.

HIs reſciſſorũ Teſtamẽtorũ exẽplis cõtenti: attingamus ea q rata mãſerũt: cũ cauſas haberẽt ꝑ ꝙs reſcindi poſſent quam certæ quã ẽt notæ iſaniæ Tuditãus utpote q populo nũmos ſparſerit: togãq; uelut tragicã ueſtẽ in foro trahẽs: maximo cũ hominũ riſu cõſpectus fuerit: ac multa iis cõſentanea fecerit: teſtamẽto filiũ iſtituit hæredẽ quod. T. Lõgus ſanguine ei proximus haſtæ iudicio ſubuertere fruſtra conatus ẽ: magis eni cẽtumuiri qd ſcriptũ eſſet in tabulis: quam quis eas ſcripſiſſet conſiderandũ extimauerũt.

De Ebucia cõtra uxorẽ. L. Menenii Agrippæ.

MIta Tuditani demẽs. Ebuciæ ãt q Lucii Menenii agrippæ uxor fuerat: tabulæ teſtamẽti plenæ furoris. nã cum haberet duas ſimillimæ probitatis filias: Pletoniam & Afroniam animi ſui potius inclinatione ꝓuecta: quam ullis alterius iniuriis aut officiis cõmota: Pletoniam tantũmodo hæredem inſtituit: filiis etiam Afroniæ ex admodũ amplo patrimonio: uiginti nummos legauit. Afronia tamen cum ſorore ſacramento contendere noluit: teſtamentumq; matris patientia honorare: quã iudicio cõuellere ſanctius eſſe duxit: eo ſeipſam indigniorẽ iniuria oſtendens: quo eam æquiore animo ſuſtinebat.

De. Q. Metello.

MInus mirandũ erroré muliebrẽ. Q. Metellus fecit: Is nanq; plurimis & celeberrimis eiuſdẽ noſtris uiris i urbe noſtra uigẽtib⁹: claudiorũ etiã familia quã arctiſſimo ſanguinis uinculo

OLI.

MIta Tuditãi demẽs. Ebuciæ: Aliud teſtamẽtũ q; reſcidi facile potuit: & tamẽ ratum ꝑmanſit Ebucia uxor agrippæ duas filias ex eo matrimonio ſuſcepat uirtute & ꝓbitate pares: hæc moriẽs alterã ex his teſtamẽto defraudauit cũ alteri cũcta ferme bona reliqſſet: hæc Pletonia dicebat. illa Afronia cuius filiis nummos uiginti ex amplo patrimonio tãtummodo legauit nec uoluit Afronia cũ iure poſſet matris teſtamẽtũ reſcindere: neq; enim matrẽ affecerat iniuria ulla q merito illam exhæredare debuerit maluit ergo matris iniuriã æquo aĩo ferre q lege cũ ſorore certare. ℣ Ebuciæ. quis ebucia dũ uixit nulla demẽtia damnata fuerit eius tamẽ teſtamẽtũ uiſum ẽ furore repletũ cũ nulla interueniente cã filiarũ alteri ſuã hæreditatis partẽ teſtamẽto negauerit. ℣ Vllis alterius iniuriis aut beneficiis: q; ab altera iniuriã: ab altera beneficia recepiſſet. q; ſi dicat q; Afronia illi aduerſa contumaxq; fuiſſet. Pletonia uero ſemper obſequẽtiſſima. ℣ Sacramẽto contendere. Pleto/nia Afro/nia

OLH.

MInus mirãdũ erroré muliebrẽ Qu. Me. fecit: In quo uir clarus errauerit i eo peccare mulierẽ nõ ẽ mirũ error igit Qui. Metelli facit erroré ebuciæ multo leuioré: nã cũ multos uiros ꝑſtantes atq; clariſſimos tã Metellorũ q; claudiorũ familia ꝓpinquos haberet. Metellus quos iure & merito ſibi hæredes ſub/

ſtituere debuiſſet omnibus prætermiſſis ſolũ Carinatẽ ſibi familiaritate coniunctum ſcripſit hæredẽ: nec quiſq; cognatorum & affinium teſtamentum illud reſcindere temptauit. ℣ Claudiorum, nam genus maternum ducebat a gente claudia: Metellus enim ſuperior claudiam duxit uxorem ex qua natus eſt Quintus Metellus.

THE. ℂ Eiuſdem nominis, Gentilibus, & Metellis. Nam gentiles ſunt (ut Verrius ait) qui ſimili nomine appellantur. Cincius Gentiles inquit mihi ſunt qui meo nomine appellantur.

OLI. TẽPompeius rheginus: Hic ſatis habuit fratris iniqtatẽ oſtendiſſe iudicibus cum enim frater infimæ conditiõis hoies ſe præterito ſcripſiſſet hæredes ipſe uero fratri maximam ſuorum bonorum portionem cõtra teſtamẽto legaſſet in concionẽ prodiit: fratris iniuriã epoſtulat duas teſtamẽtorũ ſuorũ tabulas recitat quibus fratrẽ ſcripſiſſet hæredem, centumuiralis haſtæ opẽ implorat ne tanta a fratre afficiat iniuria cũq; iam centumuiri ad reſcindendum teſtamẽtum parati eſſe uiderentur: contentus fratris impietatem deſtrinxiſſe teſtamentum ratum eſſe pmiſit.

Sextertium ℣ Sextertium: teſte Var, duas libras cõtinet & mediam, nã ita diffinit li, de lingua la, dipõdiũ & ſemis antiquum eſt Sextertiũ & ueteris cõſuetudinis ut retro eradicarẽt: ita ut ſemiſquntus ſemiſquartus ſemiſtertius pronunciaret, a ſemiſtertius ſextertius dictus hæc ille: Sed dicitur ſextertius & ſextertium ſicut dipõdius & dipondium. ℣ Ad haſtæ iudicium. Ab centũuirale iudiciũ ſicut ſupra diximus noluit fratris teſtamẽtũ infringi. ℣ Neq; ſanguíe pagano pares, luſtã oſtẽdit conq̃ſtionẽ fratris q; nõ ſolũ alienos ſed nec ruſtico qdẽ ſanguini comparandos homines fratrum inſtituiſſet hæredes. ℣ Flagitioſum ſilentiũ: q; frater cũ ſilentio ꝓterierit in teſtamẽto nõ mediocre flagitium cõmiſiſſe uidetur: ſed multo grauior fuiſſe cõtumelia q; illi ſordidos homines prætulerit. ℣ Aeque felicis, in æque rata mãſerũt teſtamẽta quæ ſequũtur q̃uis delictum in his grauius commiſſum fuiſſe uideretur.

OLI. Cecilius in Lucullũ parũ memor

QVitus Cecilius, L. Luculli: Qui, Cecilii teſtamẽtum fuit reſciſſione dignũſſimũ q; uir ingratiſſimus duplici luculum affeciſſet iniuria, & quod eum teſtamento præteriiſſet cui meritorum multitudine hæreditatem debuerat & q; ludibrio quodammodo habuiſſe illum ſibi futurum hæredem omnibus prædicando ſuos inſuper annulos tanq̃ futuræ hæreditatis ſignũ offerendo: at illum populus Romanus qua potuit pœna ĩgratitudinis afflixit nã eius cadauer unco gutturi ifixo ad gemõias ſcalas pora uulgi ꝓtrahi iuſſit ut q̃lis meruerat exequias haberet, nã cũ opes & dignitates oẽs Lucullí opera & liberalitate fuiſſet cõſecutus moriẽs deinde tãta ĩgratitudine uſus ut illius oblitus aliũ ſibi filiũ teſtamento adoptaſſet qua nõ fuit pœna digniſſimus. Pre ſe tuliſſet oſtendiſſet ẽ uero themeſis: nã interpoſita ẽ ſemper.

OLI. NEq; aliis dignus. Qui pari crimine tenetur dignus pari pœne cenſetur. Tigitur Marius Vrinas cum nõ alia ſit ingratitudine uſus erga diuum Auguſtum q̃ Cecilius erga Lucullum eaſdem exequias meruiſſe uidet quas Cecilius habuit, locupletatus enim & ad militiæ ſummos honores Auguſti beneficio prouectus Auguſtum tanq̃ alterum parentem ſibi futurum hæredem ꝑdicabat morbo quoq; implicitus pridie q̃ expiraret illud idem affirmauit Auguſto: moriens tamen nullam Auguſti mentionem fecit in teſtamento. ℣ Vrinas: patrium nomen ut arpinas ſuffenas aliaq; multa.

cõtingebat: florentem Currinatem ſolũ hæredem reliquit: nec hoc teſtamentum eius quiſquã attentauit.

De Pompeio Rhegino.

ITem Pompeius Rheginus uir Tranſalpinæ regionis cum teſtamento fratris præteritus eſſet: & ad coarguendã iniquitatẽ eius binas tabulas teſtamentorum ſuorũ in comicio iciſas adhibita utriuſq; ordinis maxima frequentia recitaſſet in quibus magna ex parte hæres frater erat ſcriptus: prælegabaturq; ei centies & quinquagies ſextertiũ: multũ ac diu inter aſſentientes indignatiõi ſuæ, amicos quæſtus quod ad haſtæ iudicium attinuit cineres fratris quietos eſſe paſſus eſt: & erãt ab eo inſtituti hæredes: neq; ſanguini rhegino pares neq; proximi ſed & alieni & humiles: ut nõ ſolũ flagicioſum ſilentiũ: ſed ẽt prælatio cõtumelioſa uideri poſſet æque felicis impunitatis ſed neſcio ante trioris hæc delicti teſtamenta.

Quiaduerſus opiniões hoium hæredes habuerũt.

De. Q. Cecilio & L. Lucullo. Cap. IX.

QVintus Cecilius. L. Luculli promptiſſimo ſtudio maximaque liberalitate & honeſtum dignitatis gradum & ampliſſimum patrimonium conſequutus: quum præ ſe ſemper tuliſſet unum illũ ſibi eſſe hæredẽ moriens etiam annulos ei ſuos tradidiſſet Põponium Atticum teſtamẽto adoptauit omniumq; bonorum reliquit hæredem. ſed fallacis & inſidioſi cadauer. P. R. ceruicibus reſte circundatum per uiam traxit. Itaq; nefarius homo filium quidem & hæredẽ habuit: quẽ uoluit funus autẽ & exequias quales meruit.

De. T. Mario Vrinate.

NEque aliis dignus fuit. T. Marius Vrinas q; ab infimo militiæ loco beneficiis diui Auguſti iperatoris ad ſummos caſtrenſes honores ꝓductus: eorũq; uberrimis quæſtibus locuples factus nõ ſolum cæteris uitæ temporibus ei ſe fortunas ſuas

relinquere a quo acceperat prædicauit:ſed etiam pridie quam expiraret idē illud ipſi Auguſto dixit:cū iterim ne nomē quidem eius tabulis teſtamenti adiecit.

De.L. Valerio & Cornelio.Balbo.

LVcius autem Valerius cui cognomē heptachordo fuit togatum hoſtem Cornelium balbum expertus utpote ope eius & cōſilio compluribus priuatis litibus uexatus ad ultimumq; ſubiecto accuſatore capitali crimine accuſatus: præteritis aduocatis & patronis ſuis ſolum hæredem reliquit:nimirum conſternatio animum eius tranſuerſum egit. amauit enim ſordes ſuas & dilexit pericula & damnationem:uotis expetiuit:auctorem harum rerum beniuolentia:propulſatorem odio inſecutus.

De.T.Barulo & Lentulo.

TItus Barulus Lentulo ſpinteri cuius amātiſſimū animū liberaliſſimāq; ſenſerat amicitiā decedens ſuos annulos pinde atq; unico hæredi tradidit:quem nulla ex parte hæredem relinquæbat.quantum illo momēto temporis conſcientia: ſi modo uires quas habere creditur poſſidet:a teterrimo homine ſuppliciū exegit:iter ipſam enim fallacis & ingratæ culpæ cogitationē ſpiritū poſuit:quaſi tortore aliquo mentē eius iterius cruciāte:quod animaduertebat ex uita ad mortem tranſitū ſuum:& ſuperis diis inuiſum eſſe:& inferis deteſtabilem futurum.

De.M.Popilio.

MArcus uero Popi. ſenatorii ordinis oppium gallum ab ineunte ætate familiariſſimum ſibi moriens pro uetuſto iure amicitiæ & uultu & benigno reſpexit.& uerbis magnum præ ſe amotem ferentibus proſecutus eſt:unum etiam de multis qui aſſidebant ultimo complexu & oſculo dignum iudicauit.ſuperque annulos quoq; ſuos ei tradidit:uidelicet ne quid ex ea hæreditate quam non erat aditurus amitteret.Quos oppius uir diligens ſed morientis amici plenum contumeliæ ludibrium in locellum repoſitos & a præſentibus aſſignatos diligētiſſime hæredibus illius exhæres ipſe reddidit.Quid i hoc loco relinquere a quo acceperat prædicauit:ſed etiam pridie quam expiraret idē illud ipſi Auguſto dixit:cū iterim ne nomē quidem eius tabulis teſtamenti adiecit.

De.L. Valerio & Cornelio.Balbo.

LVcius autem Valerius cui cognomē heptachordo fuit togatum hoſtem Cornelium balbum expertus utpote ope eius & cōſilio compluribus priuatis litibus uexatus ad ultimumq; ſubiecto accuſatore capitali crimine accuſatus: præteritis aduocatis & patronis ſuis ſolum hæredem reliquit:nimirum conſternatio animum eius tranſuerſum egit. amauit enim ſordes ſuas & dilexit pericula & damnationem:uotis expetiuit:auctorem harum rerum beniuolentia:propulſatorem odio inſecutus.

De.T.Barulo & Lentulo.

TItus Barulus Lentulo ſpinteri cuius amātiſſimū animū liberaliſſimāq; ſenſerat amicitiā decedens ſuos annulos pinde atq; unico hæredi tradidit:quem nulla ex parte hæredem relinquæbat.quantum illo momēto temporis conſcientia: ſi modo uires quas habere creditur poſſidet:a teterrimo homine ſuppliciū exegit:iter ipſam enim fallacis & ingratæ culpæ cogitationē ſpiritū poſuit:quaſi tortore aliquo mentē eius iterius cruciāte:quod animaduertebat ex uita ad mortem tranſitū ſuum:& ſuperis diis inuiſum eſſe:& inferis deteſtabilem futurum.

De.M.Popilio.

MArcus uero Popi. ſenatorii ordinis oppium gallum ab ineunte ætate familiariſſimum ſibi moriens pro uetuſto iure amicitiæ & uultu & benigno reſpexit.& uerbis magnum præ ſe amotem ferentibus proſecutus eſt:unum etiam de multis qui aſſidebant ultimo complexu & oſculo dignum iudicauit.ſuperque annulos quoq; ſuos ei tradidit:uidelicet ne quid ex ea hæreditate quam non erat aditurus amitteret.Quos oppius uir diligens ſed morientis amici plenum contumeliæ ludibrium in locellum repoſitos & a præſentibus aſſignatos diligētiſſime hæredibus illius exhæres ipſe reddidit.Quid i hoc loco

OLI. LVcius autem Valerius:Hic ſine dubio ui morbi ad inſaniam proxime acceſſerat qui mentis conſternatione agitatus Cornelium Balbum hoſtem ſibi perpetuum a quo fuerat ſæpius in dignitate oppugnatus in uitæ diſcrimē adductus moriēs ſibi ſolum reliquit hæredē amicis cognatis patronis & aduocatis omnibus prætermiſſis quid aliud de hoc homine iudicādum eſt niſi ſumma inſania &, furore fuiſſe agitatum quo tempore teſtamentum cōdidit qui amaſſe inimicum odiſſe ſuos uiſus eſt. ℣ Heptachordo,græcum eſt habēs in facie ſeptem porros. ℣ Togatum:ac ſi diceret forenſem. ℣ Suas ſordes:infamiam ignominiā & crimina ſua. ℣ Damnationem uotis expetiuit,uiſus eſt optaſſe damnationem quam ope amicorum ſubterfugerat. ℣ Propulſatorem:defenſorem & patronum.

OLI. TItus Barulus Lētulo:eadē ſpei deluſione,fruſtratus ē lētulus ſpinter q cū barulū ſumma beniuolētia & præcipua liberalitate dūuixit perpetuo fuiſſet cōplexus merito ſperauit illius futurū hæredem cui Barulus inſuper annulos ſuos decedēs perinde ac unico hæredi tradiderat & in teſtamēto nulla eius mentio facta eiuſmodi hoīes ueluti iocabundi uita excedere uidebant. ℣ Spinteri: cognomē eſt. ℣ Quātum illo momento:inuehitur in hunc teſtatorem ingratū Vale.cū dicat ſuæ ingratitudinis cōſcientia graues dediſſe pœnas in ipſo mortis articulo cū ante oculos fallaciam ſuā & ingratitudinē ſibi poſitam uideat quæ neca ſuperis probari nec ab inferis laudari ullo modo poſſit:eius igit ſpiritus fallax & ingratus ſupplicio afficiatur neceſſe eſt. ℣ Conſciētia:nullū homini tormētum q̄ conſcientia maius. Ci. te tuorum ſcelerum cōſcientia torquet. Item alibi in para. quid cum cupiditas dominatus exceſſit & alius eſt dominus exortus peccatorū cōſcientia timor q̄ eſt illa miſeria q̄ dura ſeruitus. Iuue. Et tacita ſudant præcordia culpa. Itē alibi. Neq; enim conſiſtere mentem crimina ſæua ſinunt. Perſius:& intus palleat infelix magnas uires habet cōſciētia. ℣ Supis diis:cæleſtibus quos reliq̄bat. Inferis:ad quos accedebat.

Conſciētie graue tormē tum

OLI. MArcus uero Pōpilius. Nō alio ꝓfecto ludibrio deluſus ē Oppius gallus a. M. Pōpilio q̄ oēs quorū ſupra meminimus:nā Pōpilius ex oībus q ſibi moriēti aſſidebant hunc unū hilari uultu ſemp aſpexit:benigniſſimis uerbis appellauit:arte cōplexus & oſculatus annulos q̄ſi futuræ hæreditatis teſtes ei tradidit:& poſtmodū illū teſtaméto ꝑteriuit:Oppius uero ubi ſe factū exhæredē eē cognouit:annulos nō hæreditatis ſed cōtumeliæ ſummiq; ludibrii teſtes ueris hæredibus diligentiſſime reſtituit. ℣ Neq ex ea hæreditate iocaſ. Vale.cū dicat ut oīa cōſequereſ ex ea hæreditate quā nō erat habituras. ℣ In locellū:in loculū ac ſi diceret in crumenā diminutiuū a loco locullus: inde locellus. Iuue.neq;.n.loculis comitātibus itur ad caſum tabulæ poſita:ſed luditur arca. ℣ Plenum cōtumeliæ:ludibriū:nihil aliud fuit illi annulos tradere:niſi eū ludificare & afficere contumelia. ℣ Exhæres:hæreditatis expers. ℣ Quid in hoc loco honeſtius:Dānat more ſuo Valerius huius hominis ludificationē cū dicat Popilius q paulo ante curiā reliquerat i ſupremo ſuæ uitæ die iura amicitiæ ſcurruli obſcænitate polluere nō dubitauit cū intelligeret ſe paulopoſt uitæ fructibus cariturum. ℣ Inhone-

Locelli annulos

ſtius:turpius ꝓp ingratitudinē q̄ plane moriés declarauit.℣ Intēpeſtiuius:magis ꝑter tēpus: ná tēpus illud quo mortis inſtātis terrore p̄ turbari debuerat luſus nō appetebat.℣ Scurili luſu:ioculario luſu obſcæna ludificatione tur pi loco a ſcurra dictus. nam ſcurra dicit quaſi ſequens curiam uidelicet meretricem.

Scurilis luſus

Explicit Liber Septimus.

OLI.

NVnc quoq; ut eqora aīo octauus Liber q̄ multar& & uariarū rer& exēpla cōtinet memoratu digna:primū āt eor& ē: q̄ īfames uel abſoluti uel dānati ferunt:& q̄bus ex cauſis id factū ſit ꝑter oīum opinionē:hoc aūt ideo facit ut īuidia laborātes ſi dānati fuerint memores id aliis quoq; cōtigiſſe dānationē ſuā æquiori aīo ferāt.℣ Ancipites mot9.Dubios euētus.nā ſp̄ icertus & dubius ē euētus litis & belli.℣ Inuidia laborātes:q̄ aliis īuiſi fūt & odio habent.

OLI.

MArcus Horatius.Hæc hiſtoria ī ca. de ſeueritate dicta ē.cōſtat āt Horatiū a duūuiris lege ꝓduellīōis dānatū:& auctore tullo rege benigno legis īterpræte facta,puocatiōe ad populū ab eo fuiſſe abſolutū:ſed eſt hiſtoria tota repetenda.℣ Ad populū ,puo.iu.Quia lex erat horrendi carminis duūuiri ꝓduellionē iudicēt.ſi a duūuiris ,puocarit ,puocatiōe certato ſi uincēt caput obnubito in fœlici arbori reſte ſuſpendito uerberato uel intra pōeriū uel extra pomeriū. hac igit lege dānatus Hor.,puocauit ad populum moti hoīes ī eo iudicio maxime.P. horatio patre ,pclamāte ſe filiā iure cæſam iudicare atq; ipo filio parē aium ī oī ꝑiculo gerēte abſoluerūt & miſericordia patris commoti ſed magis admiratiōe uirtutis q̄ iure cauſæ.℣ Forti pūitiōe:quā meruerat ex cæde ſororis.℣ Tātum conſanguineo.Non minus gloriæ ex cæde ſororis q̄ excuriatorum uictoria conſequi potuit.℣ Acrem ſe tunc pudicitiæ cuſtodem. In abſoluendo inquit horatio populus quanti facienda eſſet pudicitia declarauit:ſed in galbæ iudicio quod ſequitur mitem ſe iudicem plus æquo præbuiſſe uidetur.℣ Pudicitiæ cuſtodem:quia iure cæſam horatiam indicauit quæ impudica uideri poterat cum immaturū ſpōſi amorē tātopere lugeret ut fratrū & patria obliuiſceret.℣ Plus iuſto:in iudicio galbæ.

OLI. Galba ꝑfidus ī Luſitanos

VIm a Libone tribuno plæbis:Sergius Galba prætor ī hiſpania ſumma ꝑfidia uſus ē in luſitanos: nam triū ciuitatum quas oppugnabat conuocato populo tanq̄ de commodis eius acturus octo milia in quibus flos Iuuētutis cōſiſtebat electa & armis exuta partim trucidauit partim uēdidit cum illis publicam fidem dediſſet.qua freti uenerant in eius poteſtatem nam luſitani ſertorianas partes ſecuti fuerant aduerſus quos miſſus fuit hic ſergius galba qui uiolata publica fide maximam Barbarorum cladem magnitudine criminis ſuperauit.reus igitur factus a libone tribuno plæbis die dicta uenit in iudiciū ubi cū a tribuno perfidia damnaretur eiuſq; damnationem Cato cū nonagenarius eſſet uehementi oratiōe iuuaret ſe reū manifeſte

inhoneſtius aut qd itēpeſtiuius? ſenator.P.Ro. curia egreſſus hō uitæ fructibus cōtinuo carituras ſanctiſſima iura familiaritatis morte p̄ſſis oculis & ſpiritu ſup̄ mos anhelit9 reddēs ſcurili luſu ſugilāda ſibi deſūpſit.

Explicit Liber Septimus.

Valerii maximi Liber. VIII. Incipit.

Infames rei q̄bus de cauſis aut damnati: aut abſoluti ſunt. Cap. I.

VNc quoq; ut æquiore animo ancipites iudiciorū motus tollerentur: recordemur inuidia laborantes quibus de cauſis aut abſoluti ſunt aut damnati.

De Marco Horatio.

MArcus Horatius interfectæ ſororis crimine a Tullo rege dānatus ad populū ,puocato iudicio abſolutus ē.quorū alterū atrocitas necis mouit:alter& cā flexit.qa imaturū uirginis amorē ſeuere magiſq̄ ipie pūitū exiſtimabat. Itaq; forti punitiōe liberata fratris dextera tātū cōſaguineo quātū hoſtili cruore gloriæ haurire potuit.acrē ſe tūc pudicitiæ cuſtodē.P.R.poſtea plus iuſto placidū iudicē p̄ſtitit.

De Sergio galba.

VIm a Libōe tribūo plæbis Sergius galba p̄ roſtris uehemēter icrepareť:q; Luſitanorū

confessus ē.nihil.n.p se recusans qppe supplicio dignū se iudicās omissa sui cā paruulos eius filios & nepotē multis cū lachrymis populo comēdabat q̄ res adeo cōmouit oēs ut p̄ter opinionē absolueret q oium cōsensu piturus eē uidebat.⁊ De hoc galba.Quintiliānus de īstitutione oratoria li.vi.seruiū inqt galbā miseratiōe sola q̄ non suos mō liberos paruulos ī cōtione ꝓduxerat.sed galli ēt sulpitii filiū suis ipse mānibus circūtulerat elapsū eē cū aliog̃ monumētis:tū catonis ōrone testatū.Ci.li.i.de oratore.ldē.Qu.seruiū galbā quē hoiem ꝓbe meminisse se aiebat p grauiter reph̄ēdere solebat q̄ is.L.Scribōio qōnē ī eū ferēte populi misericordiā cōcitasset cū.M.Cato.galbe grauissim⁹ atq̄ acerbus inimicus aspe apud.P.R.uehemēter eēt locutus q̄ ōronē ī originibus suis ipe exposuit.Reph̄ēdebat igit galbā rutilius q̄ is.G.Sulpi.galli ꝓpiq̄ sui.Qu.Pupiliū filiū ipē pene ī hūeros suos extulisset q p̄ris clarissimi & recordatiōe & mēoria fletū populo moueret & duos filios suos paruos tutelæ pupilli cōmēdasse ac se tāq̄ ī prōptū testamēntū faceret sine libra atq̄ tabulis.P.R.tutorē īstituere dixisset illorū orbitati itaq̄ cū iuidia & odio populi tū galba p̄meret hisq̄ cū tragædiis liberatū ferebat. Q d' itē apud Catonē scriptū eē uideo nisi pueris & Lachrymis usus eēt pœnas eū daturū fuisse. Hæc rutilius ualde uituperabat.& huic humilitati dicebat:uel exiliū fuisse. uel mortē anteponendā. ⁊ Lusitanog̃.Lusitania pars ē hispaniæ q̄ nunc ut qdā uolunt portus gallia dicit. ⁊ In origines rettulit.In libro q īscribit de originib⁹. ⁊ Mitti gata cō.Mittigato populo.nā tria significat populū orationē & locū. ⁊ Illā q̄stionē. Inquisitionem & causam texit misericordia nō æquitas.

Lusitania Cato galbā accusauit OLI.

magnam manum interposita fide prætor in hispania iteremisset actiōiq̄ tribūitiæ.M.Cato ultimæ senectutis oratione sua quam in origines rettulit subscriberet: reus ꝓ se iā nihil recusans paruulos liberos suos & galli sanguie sibi cōiūctū filiū flens cōmēdare cæpit eoq̄ facto mitigata cōcione q oium cōsensu piturus erat pene nullū triste suffragiū habuit.misericordia ergo illā quæstionē nō æqtas rexit.quoniā quæ inocētiæ tribui nequerat absolutio:respectui piorū puerorum data ē.

De.A.Gabinio.

GOnsentaneū q d' sequitur.A.Gabinius ī maximo infamiæ suæ ardore suffragiis populi. C.Memio accusatore subiectus abruptæ eē spei uidebatur:quoniā & accusatio partes suas plene exhibebat & defensionis præsidia iualida fide nitebātur.& q iudicabāt ira præcipiti pœnā hois cupide expetebant:igit' lictor & carcer ante oculos obuersabantur cū interi oia ista ꝓpiciæ fortunæ iteruētu depulsa sunt:filius nāq̄ gabini Sisenna cōsternatiōis ipulsu ad pedes se Mēmii supplex ꝓstrauit inde aliquot fomētū ꝓcellæ petens unde totus impetus tempestatis eruperat:quē truci uultu a se uictor īsolens repulsum excussoex manu annulo humi iacere aliquādiu passus ē.q d' spectaculū fecit ut Lelius tribunus plæbis approbātibus cūctis gabiniū dimitti iuberet.ac documētū daret neq̄ secūdarū rer̄ ꝓuentu īsolēter abuti neq̄ aduersis ꝓpere debilitari.oportere idq̄ ꝓxio exēplo æq̄ patet.

De Apio Claudio.

APius Claudi⁹ nescio religiōis maiore an p̄riæ iniuria siqdē illi⁹ uetustissimū morē neglexit huius pulcherrimā classē amisit ifesto popu-

GOnsentaneū quod sequtur.Au. Gabinius in maxio ardore infamiæ fuit: corrupto uidelicet exercitu uel ueritus uendito Ariobarzani quo Ptolemæū reduxerat in regnū: ut supradictū est sed potius pecuniarum repetūdarum hoc loco: nā de maiestate:cuius eum lētulus flaminis filius postulauerat absolutus est:ut ait Cicero ad atticum & paulopost est omnino graui fama hoc iudicium ut uideat' reliqs iudiciis perituru:reliquis iudiciis dixit uidelicet de ambitu cuius eū Publiū Sylla reū fecit ī petitiōe cōsulatus & repetūdarū de qbus nōdū postulatus erat.hoc ī ptura syrie factū itelligamus: Nā de syriis ē se natus datus frequēs ut idē Ci.aut frequētes q̄si syriaci publicani uehemēter uexatus gabinius exagitaret tamē a domitio publicāi q̄ eū eēnt cū equis ꝓsecuti.De Gabinio idē Cic.ita sensit ī senatu cū de ꝓuinciis cōsu.diceret syriā ipse cōsu. ut Piso macedoniā occuparat inq̄ eius interfuit huiusmodi ut rex ariobarzānes ipsum ad cædē faciēdā cōduceret aduēniēs ī syriā eqtatū admitteret cohortes postea cōductæ sunt publicānos prope in seruitutē iudeis & syriis traderet:nā ius publicanis nō dixit.pactiones sine iniuria factas rescidit.Custodias sustulit:uectigales multos ac stipendiarios liberauit: quo in oppido ipse esset aut quo ueniret publicanum aut publicani seruum esse uetuit Ga.in syria diutius est Semiramis illa retinenda inquit cuius iter prouinciam eiusmodi.ut rex Ariobarzanes consulem nostrum ad cædem faciendam tanquā aliquem thracem conduceret deinde aduectus in syriam primum equitatus habuit interitum.postea concisæ sunt optime cohortes. Igitur in syria imperatore illo nihil aliud uidelicet actum est nisi pactiones pecuniarum eum tyrannis decisiones. direptiones latrocinia cædes:cum palam Populo Rom. imperator instructu exercitu dexterā tendens.non ad laudē milites hortaretur:sed omnia sibi empta & emenda eē clamaret.infamiæ ardore.⁊ Magna illi infamia orta est:q̄ prouinciam syriā expillasset.unde Ci.an in syria inqt diutius est semiramis illa retinēda.⁊ Abruptæ spei fractæ & debilitate spei.neq̄ enim spes ulla sibi subesse uidebatur.⁊ Inualida fide:Infirma fide: qa nulla fides eius defensoribus dabat:iudices p̄terea uehemēter irati cupiebant eius damnationē.⁊ Cōsternationis impulsu.Quia ubi uidit patrem damnatū iri sic mente cōsternatus est ut amens ꝓpemodū uideret.⁊ Aliqd fomētū ꝓcellæ: Trāslatio sūpta a tēpe-

Mēmius accusator gabinii

ſtate,uñ totus impetus,Quia ipe actioné iſtũ ſuſceperat,Gabinii uitinã diſcrimen adduxerat,ℨ Eruperat:quaſi cũ impetu exierat,ℨ Et documentum daretur,Exemplum inquit ſtatuit Ielius ne quis ſe nimium ſecundis extollat, ne uc aduerſis deprimat: nam ut inquit Seneca nemo confidat nimium ſecundis nemo deſperet meliora lapſis.

OLI. APius Claudius,Li,Claudius pulcher cõſu,inqt q cõtra aſpicia ꝓfectus iuſſit ímergi pullos q cibari nolebãt infeliciter aduerſus carthaginẽſes claſſe pugnauit:& reuocatus a ſenatu iuſſuſq; dictatorẽ dicere,C, Glauciã dixit ſordis ultimæ hoiem q coactus abdicare ſe magiſtratu poſtea ludos ꝑtextatus ſpectauit, Sue,í uita tiberii claudii, Claudius

Appiꝰ Claudius auſpicium contẽpſit

íqt pulcher apud Siciliã nõ paſcẽtibus nõ auſpicato pullis:ac ꝑ cõtẽptũ religiõis mari demerſis q̃ſi ut biberẽt quádo eſſe nolũt ꝓliũ nauale iniit ſupatuſq; cũ dictatorẽ dicere a ſenatu iuberet: uelut iterũ illudens diſcrimini publico glauciã uiatorẽ ſuũ dixit,Va,aliter ſentire uĩ nõ ab hoſte ſuperatã fuiſſe cladé claudio ípatore ſed ꝓꝑ cõtẽptã religionẽ ſprætis,ſ,auſpiciis tempeſtate amiſſam itaq; cũ ei dies dicta eẽt ad populũ qui religionẽ cũ maxía,P,R,clade ſperuiſſet & in eo eẽt ut dãnaret, Subita e cœlo demiſſa tẽpeſtas dánationẽ illá excuſiit & apiũ liberauit,ℨ Maior an iiuria religiõis q ꝓtra omina nauigauit, uetuſtiſſimũ morẽ: Maiores,n,ut ſupra dictũ ẽ nihil gerebãt:niſi priꝰ captatis auſpiciis,ℨ Obiectus:ordo ẽ,Apius claudius ifeſto populo obiectus neſcio maiore iniuria religionis an patriæ, ℨ Tutus fuit:Himber,n,diuerſum egit populũ ita ut a damnatione illa amoueretur,ℨ Diis interpellantibus : diis prohibentibus,

OLI. EOdẽ auxilii generẽ,Tutia ueſtalis uirgo falſo crimine ĩceſti ſuſpecta eodẽ auxilii genere emerſit quo ſuperius Apius,Ná cũ ſuæ ſinceritatis cõſcia foret nouo auxilii genere ſalutẽ ſuã tutata é,ſũpto,n,cribro deã ueſtã ꝑpalã p̃cata eſt:ut ſibi liceret haurire ex tyberi aq̃ & eadé ad ſacros ignes ꝓferre ſi ſibi pudicitia cõſtaret:qđ ét factũ é,Ná ut inqt Vicẽtinus poeta, Tutia caſta fuit ſed nõ eſt credita,náq; ſimul ac ſenſit palmas ad ſydera tollens dire diua iam tibi caſta negor, Si rea ſum populo me nũc ſpectante miniſtra : Signa quibus noſcar ſi tibi caſta fuí, Dixit & arrepto tyberio in littore cribro, Ipa manu puram fluminis hauſit aquam,Quam ſimul immotam nulloue foramine lapſam, Pertulit ad ſanctos uirginitate focos:& cætera quæ ſequunt,ℨ Temere:ſine ratione:quia nulla erat ratio uel cauſa cur aqua perrimas cribri nõ flueret,ℨ Ipſa rerũ natura:Aq̃ natura liqda eſt & ꝑ tenuiſſimas rimas defluẽs qđ ĩ uoto tutiæ minime factũ é,

lo obiectus : cũ effugere debitã pœnã nullo mõ poſſe crederetur:ſubito cohorti hybris beneficio tutus fuit a dãnatiõe,diſcuſſa,n,qõne aliã uelut diis iterpellãtibus de i ítegro iſtaurari nõ placuit,Itaq; cui maritima tempeſtas cãæ dictionẽ cõtraxerat:cæleſtis ſalutẽ attulit,

De Tutia uirgine deæ ueſtæ.

EOdẽ auxilii genere Tutiæ uirginis ueſtalis icæſti cris reæ caſtitas ifamiæ nube obſcurata emerſit,q̃ cõſcia certæ ſinceritatis ſuæ ſpẽ ſalutis ancipiti argumẽto peteř auſa ẽ,arrepto,n, cribro: Veſta íqt ſi ſacris tuis caſtas ſemꝑ admoui manus effice:ut hoc hauriã ex tiberi aq̃ & in ædẽ tuã ꝓferã:audacter & temere iactatis uotis ſacerdoti reꝛ ípa nä ceſſit,

De,L,Piſone,

PTẽ,L, Piſo,a,L, Claudio pulchro accuſatus q; graueš & intolerabiles iniurias ſociis intuliſſet haud dubiæ ruinæ metũ fortuito auxilio uitauit,nãq; ꝑ ipſum tꝑs quo triſtes de eo ſniæ ferebant:repẽtina uis nimbi icidit:cũq; ꝓſtratus humi pedes iudicũ oſculareť:os ſuũ cæno rpleuit:qđ cõſpectũ totã quæſtionẽ a ſeueritate ad clemẽtiã & mãſuetudinẽ trãſtulit::qa ſatis iã graues pœnas eũ ſociis dediſſe arbitrati ſunt : huc deductũ neceſſitatis ut abiicere ſe tam ſuppliciter aut attolere tam deformiter cogeret, ſubnectam duos accuſatorum ſuorũ culpa abſolutos,

De,Q,Flauio,

QVi,Flauius,Augur a,G, Valerio ædili apud populũ reus actus cũ,xiiii, tribuũ ſuffragiis dãnatus eẽt ꝓclamauit ſe inocẽtẽ opprimi: cui Valeri,æquæ clara uoce reſpõdit nihil ſua itereſſe

OLI, Piſo a claudio pulchro accuſatus

ATem Lucio Piſo:Lucio Piſo accuſatus iniuriarum contra focos macedoniam Piſo conſul occupauerat in qua ita ſe geſſit ut exercitum amitteret barbari infeſta omnia redderent : Acheos ſibi ingentem pecuniam pendere cogeret Vectigal ac portorium dyrrachinorum in quæſtum ſuum uerteret:bizantinorum urbem hoſtilem in modum uexaret,nobiliſſimas etiam uirgines fama erat ſe in puteos abiciſſe & morte uoluntaria neceſſariam turpitudinem depuliſſe,ℨ Dubiæ ruinæ metum : Timebat enim quorſum tenderet populi iudicium,ℨ Nimbi : nimbus diciur uentus pluuia,ℨ Totam quæſtionem : ideſt inquiſitionem, Alii legunt concionem,ℨ Huc deductum neceſſitatis, ideſt ad neceſſitatem coactum,ℨ Abiicere ſe tam ſuppliciter, Vt humi proſtratus iudicum pedes oſcularetur,

OLI. QVintus Flauius,Qu,Flauius reus actus hunc fimbriam fuiſſe conticimus:quem ſæuiſſimum legimus quippæ cinnæ ſatellitem:qui poſtea Valerio Flacco conſule: legatus in aſiam profectus per ſimulationem dimiſſus corrupto exercitu,Ducem interficiendum curauit : Ipſe correptis faſcibus prouinciam ingreſſus Mitridatem pergamo expulit,ilion ubi tardius portæ aperiebanť incẽdi iuſſit:& populo uiſcerario a Marco Flauio data in funere matris,erant q per ſpeciem honorãdæ parẽtis meritã mercedẽ populo ſolutam interp̃tarentur:q; eũ die dicta ab edilibus crimine ſtupratæ matriſſamilias abſoluiſſet,ℨ Tam nocens:q̃ in

nocens dicitur:cuius res agitur.⁊ Abiecerat:Dicit quomodo absolutus est flauius accusatoris culpa.⁊ Reliqs tribus:quæ una ex uiginti stabant.⁊ Perdidit:Quia tanta dicti uolentia reliquas tribus in suum odium attraxit.

OLI. Cosconius lege seruilia re9

CAium etiam Coscoium:lex seruilia repetundarum.Nam apud Asconium pedianū sic legimus.Quitus seruilius Cepio cum iudicia penes equestrem ordinem essent &.P.Rutilio damnato: nemo tam innocens esset ut non illam timeret.Qu.Seruilius cepio:scaurum ob asiaticæ legationis inuidiam & aduersus legem pecuniarum reum fecit repetundarum lege quam tulit Seruilius:Ne quis:scilicet legatus pecuniam acciperet sicut scaurus acceperat & hunc coscoiū accepisse intelligimus.⁊ Puerum prætextatum: puerum nobilem.nam p̄textata nobiles utebāt quam teste Mocrobi. primus.T. Hostilius rex Romanorum tertius debellatis hetruscis ut Romæ haberetur instituit:sed prætextā illo sæculo puerilis non usurpabat ætas.At postea Tar. demarati exulis filius priscus rex Quitus a Romulo de sabinis triumphans filium suum annos quattuordecim natum q̄ in bello hostem manu percusserat p̄ concione laudauit:& prætexta donauit hic deductus mos ut prætexta in usum puerorū nobilium usurparetur.est autē prætexta toga cui purpura prætextit.⁊ Poetico ioco. More poetarum uersibus ludentium.⁊ De se dare: quia etiam aduersarium flagitiis superabat.⁊ In sua causa.Nam nūq̄ absolutus fuisset Coscoius nisi obscænitas accusatoris iudices pturbasset.

nocens ne an innoxius periret:dummodo periret.qua uiolentia dicti reliquas tribus aduersario donauit abiecerat inimicum:eundem dum pro certo pessundatum credidit erexit:uictoriāq̄ in ipsa uictoria perdidit.

De.C.Cosconio.

CAium etiā Coscoiū Seruilia lege reū propter plurima & audētissima facinora:sine ulla dubitatione nocentem:Valerii Valentini accusatoris eius recitatū in iudicio carmen quo ipsum puerum prætextatū & ingenuam uirginem a se corruptam poetico ioco significauerat: erexit. Siquidem iudices iniquum rati sunt eum uictorē dimittere q̄ palmam nō ex alio ferre sed de se dare merebatur. magis ergo Valerius in Coscoii absolutione damnatus:quā Coscoius in causa sua liberatus est.

De Attilino calatino.

ATtingā eos quoq̄ quorū salus propriis obruta criminibus p̄ximor̄ claritati donata ē. Attiliū Calatinū Soranor̄ oppidi p̄ditione reū admodū infamē iminētis dānatiōis piculo.Q. Fabii Maximi soceri pauca uerba subtraxerūt: qb9 affirmauit si in eo crimine sontē illū ipse cōperisset direptur̄ se fuisse affinitatem.cōtinuo.n.populus pene iā explo ratam sententiam suam unius iudicio cōcessit. idignū ratus eius testimonio nō credere:cui difficillimis reipublicæ tp̄ibus bene se exercitus credidisse memierat.

De.M.æmilio Scauro.

MArcus quoq̄ æmilius Scaurus repetundarū reus adeo p̄ditā & cōploratā defensionē i iudiciū attulit ut cū accusator diceret lege sibi cētū atq̄.xx.hoibus denūciare testimōiū licere seq̄ nō recusare quo minus absolueret:si totidē noiasset:q̄bus lā quo uictore & munifico in socios uictoriæ ita abstinens fuit ut nihil donari sibi uoluerit: neq̄ sub hasta emerit ædilitatē summa magnificētia gessit. Adeo ut in eius impēsas opes suas absūpserit magnūq̄ æs alienū contraxerit. ex p̄tura p̄uinciā Sardiniā obtinuit in q̄ nec satis cōtinenter se gessisse existimatus est & ualde arrogāter q̄ genus morū in eo paternū uidebat. Cum cætera industria nequaq̄ esset par.erat tamen aliquādo inter paternos causarum hic cū ad consulatū ad.iiii.Kalendas q̄ntiles Romam ueniss̄et quærentibus de eo Sardis a.P.Valerio triario adolescēte parato ad dicendū & notæ industriæ filio eius qui in Sardinia cōtra.M.Catonem repetūdarū ut in actis scriptū est pridie nonas quintiles defenderūt scaur̄ sex patroni cū ad tp̄s raro quisq̄ pluribus uteret q̄ q̄ttuor fuerunt āt hi sex Clodius pulcher:Marcus Marcellus. Ma.Claudius: Marcus Ci.Marcus messala niger: Quintus hortensius ipse quoq̄ scaurus dixit p̄ se ac magnopere iudices mouit squalore & lachrymis & edilitatis effusa memoria ac fauore populari & præcipuæ paternæ auctoritatis recordatione.⁊ Repetundarum:Dicimus enim repetundarum & de repetundis.⁊ Comploratam:Translatio sumpta ab his qui mortuos lugēt qui cum actum de eis uidēt

OLI. Attilino calatino

ATtingam eos quoq̄.Dicturus Valerius de his qui cum nocentes essent: Maiorum suorum claritate seruati ab.Au.Attilino calatino sūpsit exordium qui cū Soræ oppido præesset bello punico:quo tempore Hānibal italiam uastauit & illius oppidi ciues ad Hannibalem defecissent: Suspitio fuit id Calatini consilio factum in iudicium itaq̄ Calatinus rapitur: nec dubiū erat quin ab infesto populo damnaretur nisi pauca Qu.Fabii maximi uerba iudicialem illum impetum genero propulsassent:De hoc autem attilio superius diximus in ca.de iure triumphādi.⁊ Direpturum: abrupturum affinitatem.p diuortium enim filiā suā ei dempsisset.⁊ Exploratam sententiam.quia propter euidens crimē fuit pene certa sententia.⁊ Difficillimis reipublicæ temporibus propter ingentes Romanorū clades.⁊ Bene se credidisse: optime se cōmisisse.hic enim Fabius ē de quo Ennius unus homo nobis cunctando restituit rem: qui trahendo bellum & exercitum Ro.seruauit & uires Hannibalis debilitauit.

OLI. Scaurus repetundarū reus

MArcus quoq̄ æmilius Scaur9: Repetūdaq̄ re9.M.Sca.Marci Sca.filius q̄ priceps senatus fuit:uitricū hūit Syllā quo uictore & munifico in socios uictoriæ ita abstinens fuit ut nihil donari sibi uoluerit: neq̄ sub hasta emerit ædilitatē summa magnificētia gessit. Adeo ut in eius impēsas opes suas absūpserit magnūq̄ æs alienū contraxerit. ex p̄tura p̄uinciā Sardiniā obtinuit in q̄ nec satis cōtinenter se gessisse existimatus est & ualde arrogāter q̄ genus morū in eo paternū uidebat. Cum cætera industria nequaq̄ esset par.erat tamen aliquādo inter paternos causarum hic cū ad consulatū ad.iiii.Kalendas q̄ntiles Romam ueniss̄et quærentibus de eo Sardis a.P.Valerio triario adolescēte parato ad dicendū & notæ industriæ filio eius qui in Sardinia cōtra.M.Catonem repetūdarū ut in actis scriptū est pridie nonas quintiles defenderūt scaur̄ sex patroni cū ad tp̄s raro quisq̄ pluribus uteret q̄ q̄ttuor fuerunt āt hi sex Clodius pulcher:Marcus Marcellus. Ma.Claudius: Marcus Ci.Marcus messala niger: Quintus hortensius ipse quoq̄ scaurus dixit p̄ se ac magnopere iudices mouit squalore & lachrymis & edilitatis effusa memoria ac fauore populari & præcipuæ paternæ auctoritatis recordatione.⁊ Repetundarum:Dicimus enim repetundarum & de repetundis.⁊ Comploratam:Translatio sumpta ab his qui mortuos lugēt qui cum actum de eis uidēt

dicunt post cõclamationem comploratum est. & Amplissimoꝝ uirorum: ut fabii & scauri superius commemorati. & Nõ sane multũ potuit. Narrat Vale. qũo accusatorũ amplitudo peccantiũ causis aliquãdo profuerint. Cũ enĩ uideret Po. R. multos idies accusatores ĩsurgere potẽtia sua fretos nõ ẽ passus imbecilliores a maioribus opprimi.

OLI. Cotta a Scipione nasica accusatus

IVl. Scipio Cottam accusauit: hũc Cottã gracchanæ seditionis fauorẽ intelligimus. Cum scipio acerrime restitit: ut apud Plutarchũ in. T. &. C. gracchorum uita manifestissime patet. Nã Aurelius cotta aliquot post annos prætor iudicia ad equites Romanos transtulit: hunc igit cottã: cũ Lu. scipio ĩfamatũ in iudiciũ ptraxisset: & multis grauissimis criminibus afflictũ eo perduxisset: ut damnaretur octauo iudicio illum populus liberauit. Neius damnatio accusatoris amplitudini donata existimaret. & Confossa: afflicta: conuicta: Translatio a gladiatoribus sumpta qui sibi inuicem uulnera inferunt. & Ampliata: inter cõperendinationem & ampliatã causam hoc interest. Cõperẽdinatio est cum altera tãtũ partiũ petit: ut in aliũ diem iudicium differat: eo q; dicat iudices causam nõ probe tenere: Ampliata uero cã est cũ causa ĩtellecta si iusta est Reus confestim absoluit: si mala est non statim damnat: sed in aliud tẽpus defertur: & in tabulis si scriptũ erat. A. Absolutionem factam esse significabatur. Si uero. D. Damnatum reum esse intelligebant: sed si differebatur: in tabulis imprimebant. N. &. L. id autem significat nõ liquet. & Triũphos & trophæa: triũphus plenæ uictoriæ decernebat utpote debellatis hostibus: trophæum uero semiplenæ ut fusis atq; fugatis.

OLI. Allidius Bononiensis: hic est Callidius ille qui calliditate sua grauissimum iudicium effugit. Cum enim manifesti propemodum: adulterii accusatus eẽt: hoc leui adminiculo aduersus ualidissima accusatoris argumenta sustentatus iudicium subterfugit: q; affirmaret se in patientia libidinis pueri serui cuiusdam illic dormientis in mariti cubiculum esse pertractum. & Mariti: quẽ honoris gratia non nominat. & Causam adulterii: neq; etiam negare poterat utpote qui depræhensus fuerat. & Leue fragmentum: Ita euasit uel emersit quemadmodum nonnunq; naufragus euadit paruo nauis fragmento: hoc est tabula. & Suspectus: locus mariti cubiculũ. & Tempus: nocturnum. & Matrissamilias. quæ non satis pudica foret. ex quo depræhendi poterat eum adulterii causa iuisse. & Adolescentia: quæ procliuior in libidinem eẽ consueuit. & Confessio intemperantiæ: quia confessus eẽt propter puerum seruum iuisse. nam si propter ingenium iussset damnatus esset.

OLI. Vm parricidii causam: An hic fuerit cæli⁹ ille ruffus ad quem. M. Cicero ex cilicia scripsit: non affirmauerim: quum igitur. T. Cœlius cœlii terracinensis filius noctu in cubiculo uulneribus confossus iuentus fuisset: in altero cubili eiusdem cubiculi cubantibus filiis: neq; quispiam alius in suspitionem cædis ueniret: illi una tantum causa absoluti fuerunt q; aperto hostio dormientes inuenti sunt. neq; enim uerisimile fiebat si patrem necassent oculos filiorum potuisse in somnum resolui. Quorum pater quia ut diximus de nomine patris filii apud maiores denominabantur. & Terracinæ: oppidũ est in uolscis qđ olim trachina dicebatur: postea anxur dictum q; ibi Iuppiter coleretur: imberbis. & Altero: cubiculo proximo lecto patris. & Cubiculo: nam cubiculum continet cubile. & In eodem. n. cubiculo duo erãt lecti: in altero pater: ĩ altero filii cubabãt. & Vno nomine: hac una causa. qa cubiculũ eoꝝ inuẽtũ est ipsis dormientibus aptũ: nõ. n. existimabãt adolescẽtes in tãto discrimine potuisse securã quietẽ capere. & Pla-

Terracina oppidum

in puiciã nihil abstulisset: tã bona cõditiõe uti non potuerit: tamen propter uetustissimã nobilitatẽ & recentem memoriã patris absolutus est: sed quẽadmodum splendor amplissimorum uiroꝝ in ptegendis reis plurimum ualuit: ita in opprimendis non sane multũ potuit: quin ẽt euidenter noxiis dũ eos acrius ĩpugnauit.

De Cotta.

PVcius Scipio æmilianus Cottã apud populũ accusauit cuius cã q̃q̃ grauissimis criminibus erat confossa: septies ampliata & ad ultimũ octauo iudicio absoluta ẽ. qa hoies uerebant ne præcipuæ accusatoris amplitudini dãnatio eius donata existimaret. Quos hoc secum locutos crediderim: nolumus caput alterius petẽtem ĩ iudicium triũphos & trophæa spoliaq; & deuictaꝝ nauium rostra deferre: terribilis sit is aduersus hostes: ciuis uero salutem tãto fulgore gloriæ subnixus ne insequatur: tam uehementes iudices aduersus excellentissimum accusatorẽ quam mites longe inferioris fortunæ reo.

De Callidio Bononiensi.

CAllidius Bononiẽsis ĩ cubiculo mariti noctu deprhẽsus cũ obid cãm adulterii diceret: iter maxios & grauissimos ĩfamiæ fluctus emersit tanquam fragmentum naufragii: leue admodum genus defensionis amplexus. affirmauit enĩ se ob amorem pueri sui eo esse perductum. suspectus erat locus: suspectum tempus: suspecta matrissamiliæ persona: suspecta etiam adolescentia ipsius. Sed crimen libidinis: confessio intemperantiæ liberauit. remissionis hoc illud aliquanto grauioris materiæ exemplum.

De Cæliis fratribus & filiis. T. Cælii.

CVm parricidii cãm duo fres Cælii dicerent splẽdido Terracinæ loco nati: quorũ pr̃ Titus Cælius ĩ cubiculo qescẽs: filiis altero cubãtibus lecto erat iterẽptus: neq; aut seruus quisq; aut

num factum est:alia enim ratione iuuenes cædis absolui non poterant,ꝙ Somnus innoxiæ:Somnus inquit effecit ut innoxii iudicarentur:quod haud q̃q̃ natura passa fuisset filios Somnum capere potuisse post uulnera patris.

p Ercurramus.Transit ad eos qui uel inuidia accusatorum uel iniquitate iudicum damnationem euitare non potuerunt:nec sua ipsorum innocentia sibi opem tulit. OLI.

I Vcio Scipio:Is frater aphricani fuit:qui ad Sipilum montem legato Fratre: Antiochum regem syriæ uicit,& regni parte priuauit:unde asiaticus dictus est:post reus pecuniæ interceptæ:ne in carcerem duceretur:gracchus pater tribunis plæbis: auctor est Plinius orator,ꝙ Lucius Scipio: Qui asiaticus dictus est.Et iam europæ Antiochus non contentus asia:europam quoq; inuadere properabat,ꝙ Vltra montem taurum: hoc idem libro quarto dicit capitulo primo: exemplo ultimo Antiochus inquit a Lucio scipione ultra taurũ montem imperii finibus summotus cum asiam prouinciam uicinasq; ei gentes amisisset. Gratias agere Popul.Roman.non dissimulanter tulit,ꝙ Inclytis cognominibus. Nam alter aphricanus alter asiaticus dictus est. OLI. L.Scipio Asiaticus dãnatus

liber inueniretur ad quem suspitio cædis pertineret. hoc uno nomine absoluti sunt:qa iudicibus planũ factum est illos aperto hostio inuentos esse dormientes: somnus innoxiæ securitatis certissimus index miseris opem tulit.iudicatum est enim rerum naturam nõ recipere ut occiso patre supra uulnera & cruorem eius quietem capere potuerint.

PErcurremus nunc eos quibus in causæ dictione magis: quæ extra quæstionem erant nocuerunt q̃ sua innocentia opem tulit.

De.L.Scipione.

PV.Scipio post spectosissimũ triũphum de rege Antiocho ductũ: perinde ac si pecuniam ab eo accepisset damnatus est:non puto q̃ pcio corruptus fuerit: ut illum totius Asiæ dominum: & iam Europæ uictrices manus iniicientem: ultra taurum mõtem summoueret:sed alioqui uir sinceriss imæ uitæ & ab hac suspitione procul remotus inuidiæ quæ tunc in duorum fratrum inclytis cognominibus abũdabat:resistere non potuit.

De.C.Deciano.

AC Scipioni quidem maximus fortunæ fulgor.C.autem Deciano spectatæ integritatis uiro uox sua exitium attulit.

NAm cum.P.Furium iquinatissimæ uitæ prorostris accusaret:quia quadam ĩ parte actionis de morte.L.Saturnini q̃ri ausus fuerat: nec reum dãnauit:& insup ei pœnas additas pepẽdit.

De Sex.Titio.

SExtũ quoq; Titium similis casus prostrauit: erat innocens erat agraria lege lata gratiosus apud populum: tamẽ quia Saturnini imaginẽ domi habuerat:suffragiis eũ tota concio oppssit.

De Claudia.

ADiiciat' his Claudia q̃ isontẽ crimie quo accusabat' uotũ ipiũ subuertit:quia cũ a ludis domũ rediẽs turba elideret': optauerat ut frater

AC Scipioni quidem: Scipio nõ cõmissa culpa:sed flagrante iuidia dãnatus.Gn.uero Decianus: nulla inuidia:sed errore lĩguæ fact9 ẽ noxi9. OLI.

Furium:Hic sine dubio est quem le
p gimus furoris Catilinæ socium.Nã Cicero conuocato senatu de his primum qui in custodiis traditi eẽnt: Item de.L. Cassio.P.umbrẽo.P.Furio Qu.An.qđ legati nominauerant.Rettulit quid de his si depræhensi forent fieri placeret.Morte Lucii saturnini:seditiosissimi uiri qui gracchanas leges assere nõ destitit fauente mario qui postmodum mutata sententia illum ex auctoritate senatus qui cõspirauerat in eum tandem oppræssit,ꝙ Pœnas: non modo fecit ut nõ damnaretur reus quem accusauerat:sed insuper ipse damnatus est. OLI. Saturnini nomẽ iuisũ

SExtum quoq;:Titium quoq; saturninus exitii causa fuit: Nõ q̃ eũ nomiasset:ut decianus sed q̃ in eiusdẽ domo imago:saturnini esset iuẽta. OLI.

ADiiciatur his claudia:Hãnibalẽ Italiam uastante ex responso librorum sibyllanorũ mater deũ a pessinũte accersita cũ aduerso tyberi ueheret' repente nauis in alto stetit:& cum moueri nullis uiribus posset ex libris cognitum castissimæ demum fœminæ manu moueri posse: Tum claudia uirgo uestalis falso criminæ incæsti suspecta deam orauit,ut si se pudicam sciret sequeretur zonaq; imposita nauem mouit simulacrum matris deum aduexit.Sueto. de duodecim Cæsaribus ait: extant & fœminarum exẽpla diuersa & siquidem eiusdem familiæ claudia fuit:quæ Nauem cum sacris matris deum ideæ adhærẽtem tyberino uado extraxit præcata pro palam: ut ita demum se prosequeret' si sibi pudicitia constaret: & quæ nouo more iudicium maiestatis apud populum mulier subit q̃ in conferta multitudine ægre ꝓcedente carpẽto palã optauerat:ut frater suus pulcher reuiuisceret atq; iterum classem amitteret quo minor turba Romæ foret.Sunt & alii auctores huius historiæ. Liui.matronæ primores ciuitatis inter quas unius claudiæ insigne nomẽ ẽ deã accepe.Cui dubia ut tradit' aurea fama clariorẽ ad posteros iã religioso ministerio pudicitiã fecit: & Ouid. li.fast.iiii.Supplicis alma tuæ gẽitrix fæcũda deoꝝ.Accipe sub certa ꝺditiõe ꝓces.Casta negor: si tu dãnas meruisse

fatebor. Morte luam pœnas iudice uicta dea. Sed si crimen abest nostræ tu pignora uitæ: Reddes & castas casta se/ quære manus dixit & exiguo funem cõamine traxit: Mira sed & scæna testificata loquar, mota dea est sequiturq; ducem laudatq; sequendo: Index lætitiæ fertur ad astra sonus. Item paulo inferius dicit Claudia præcedit læto ce/ leberrima uultu. Credita uix tandem teste pudica dea. ¶ Claudia: uirgo uestalis cuius statua in templo Matris deum reposita bis incendio æde con sumpta remansit integra & inuiolata: ut in capi. de miraculis diximus. ¶ Cri/ mine: incœsti. ¶ Elideretur: excuteretur: offenderet. ¶ Infœlici ductu: Aduersa fortuna.

OLI. POssumus ad illos: nõ erit iquit ab/ surdum: de his quoq; dicere qui le/ ui crimine damnati sunt: ut trium/ uiri quos nominat qui nullam aliã ob causam damnati sunt: nisi q; tardius ad ex/ tinguendum ortum incendium uenissent: po/ pulus eorum secordiã mulctandam esse cẽsuit pari ratione alter triũuir qui urbis uigilias ne/ gligentius seruasset damnatus est.

OLI. TEm. P. Billius. Triumuir: noctur/ nus, hic magistratus hodie seruatur etiam Venetiis. Nam apud Roma/ nos triumuiri nocturni istituti sunt qui cohercendis incendiis præessent.

OLI. ADmodum: Hoc sine dubio iudiciũ seuerum nimium & asperum fuit & præter omnem opinionem factũ q; Mæmilius damnaretur: quia uil lam altam extruxisset in agris. ¶ Seueræ notæ: Rigidæ damnatiõis. ¶ Extructæ uillæ: Hic ma nifestissime patet uillam eẽ domum quæ ædi/ ficatur in agris, in urbe uero domum appella/ ri uel ædes.

THE. ¶ Alsiensi, uetusti codices habent allienſi.

OLI. NOn supprimenda: non fuit hoc le/ ue crimẽ: ut Valerio fortasse uide/ tur nam proxime ad amẽtiam ac/ cedit domitium bouẽ occidẽ pue ri explendæ libidinis gratia: id fortasse cuiuspi am sacrificii gratia nõ feciſſet dignus profecto damnatione quam sensit. ¶ Rure: ut omasum Omasum Bubulus Bouẽ occidisse fraudi fuit i cœna: & ruri dicimus & rure. ¶ Omasum: pi/ gue bouis intestinum. ¶ Bubulæ: a boue dici/ mus bubulus non bouinus. ¶ Publica quæstio ne: publica inquisitione & iudicio. ¶ Innocens: nisi tam prisco sæculo insons iudicatus fuisset ob id factum nisi priscis tpibus natus eẽt: qbus parsimoniæ & frugalitati honos habebatur.

OLI. AT qui ut eos: de causis quæ possent i iurisditiali cõstitutione poni q̃uis in neutrã partẽ iudicatæ, sunt, n, in ab/ sumptiua quæ cõstat ex trãslatione criminis cũ feciſſe nos non negamus: sed aliorũ peccatis coactos feciſſe dicimus: ut apud Põpi/ lium lẽnatẽ filia quæ fuste matrem occiderat: & apud Dolobellã quædã materfamilias quæ uirũ & filiũ interemerat: nam utræq; defendi posse uidebant: q; iure feciſſent trasferendo culpam in alios: illa in matrem hæc i maritũ atq; filiũ, quæstio, n, eẽt aduersus filiã occidisti matrem: occidi: sed iure: nã illa liberos meos ueneno necauerat: orbitatis ergo dolore id facere sum coacta: pari ratione dicendum est de matrefamilias cuius fi/ lium ex priore marito susceptum uir alter occiderat. ¶ Quædam q; matrẽ: nomen pp ignobilitatẽ non ponit. ¶ In neutrã partẽ: nec in damnationẽ nec in absolutionem. ¶ Veneno necatorum: Mater infensa filiæ liberos eius uene/ no sustulerat quo dolore percita: matrẽ interemit. ¶ Infensa: irata quasi pluſquam inimica. ¶ Sustulerat: occiderat. ¶ Quorum alterum ultionem: prætor existimauit matrem fuisse morte dignam quæ nepotes ueneno necasset: sed indignam quæ a filia necaretur. ¶ Alterum igitur parricidium ultione dignum: alterum absolutione uide/ batur: & propterea utrũq; indiscussum reliquit: ut nec damnarit filiam nec absoluerit. Gel. libro duodecimo, ad Cn. Dolobellam proconsulari imperio prouinciam asiam obtinentem, deducta mulier smyrnea est.

suus: maritimarũ uirium nostrarum præcipua iactu/ ra reuiuiſceret sæpiusq; consul factus infelici ductu ni mis magnam urbis frequentiam minueret.

De Muluio. Gn. Lolio: &. L. Sextilio.

POssumus & ad illos breui diuerticulo trans/ gredi quos leues ob cãs dãnatiõis icursus ab/ ripuit. M. Muluius. Gn. Lolius. L. Sextilius triũuiri qđ ad icẽdiũ i sacra uia ortũ extiguẽdũ tardiꝰ uenerãt: a tribuno plæbis die dicta apud populũ dã/ nati sunt.

De. P. Billio triumuiro.

TẽP. Billius triumuir nosturnus a. P. Aq̃lio tribu. plæbis accusatus populi iudicio conci/ dit: quia uigilias negligentius circumierat.

De. M. æmilio Porcina.

ADmodum sæueræ notæ & illud populi iudi/ ciũ cum. M. æmilium porcinã a. L. Cassio ac/ cusatum crimine nimis sublime extructæ uil læ in Alsiensi agro graui mulcta affecit.

NOn supprimẽda illius quoq; dãnatio q̃ pue/ ruli sui nimio amore correptus: rogatus ab eo ruri ut omasũ i cœnã fieri iuberet: cũ bu/ bulæ carnis i ꝓpinquo emẽdæ nulla facultas eẽt: dõi/ to boue occiso desideriũ eius expleuit: eoq; noie publi ca qõne afflictꝰ ẽ inocẽs: nisi tã prisco seculo natus eẽt.

De quadã muliere quæ matrẽ iterfecit.

ATq; ut eos quoq; referamus: q̃ i discrimẽ ca/ pitis adducti: neq; dãnati neq; absoluti sunt. apud. M. Popiliũ lẽnatẽ prætorẽ: q̃dã qđ ma trẽ ꝓcussam fuste iteremerat cãm dixit: de q̃ neutrã in partẽ latæ sniæ sũt qa abunde cõstabat eandẽ ueneno necatorum liberorum dolore cõmotã: quos auia filiæ infensa sustulerat: parricidiũ ultã pricidio eẽ: quorum alterũ ultione: alterũ absolutione nõ dignũ iudicatũ ẽ:

EAdem: mulier uirum & filium eodem tempore uenenis clã datis irata interfecerat atq; feciſſe ſe cõfitebat: dicebatq; habuiſſe ſe faciendi cauſam: quoniã idem maritus & filius alterum filiũ mulieris ex uiro priore genitũ adoleſcentem optimum & innocentiſſimũ exceptũ inſidiis occidiſſent. Idq; ita eſſe factũ controuerſia non erat. Dolobella rettulit ad conſilium nemo q̃ſq̃ ex conſilio ſentẽtiam ferre in cauſa tã ancipiti audebat: q; & confeſſum ueneficium & q; maritus & filius necati forent. Non dimittendũ impunitũ uidebatur: & dignata tamen pœna in homines ſceleratos uindicatum fuiſſe. Dolobella eam rem athenas ad ariopagitas & ad iudices grauiores exercitatoreſq; reiecit. Ariopagitæ cognita cauſa accuſatorem mulieris & ipſam quam accuſabat cẽteſimo anno adeſſe iuſſerunt: ſic neq; abſolutum mulieris ueneficium eſt quod per leges nõ licebat: neq; nocens damnata punitaq; eſt quæ digna uenia fuit. ℣ Animus fluctuatur: incertitudine animi detentus: ignorabat. n. utrum dãnãda an abſoluenda eſſet rea. ℣ Smyrnea loco: Nam ſmyrna urbs minoris aſiæ q̃ fluuius meles circunfluit homeri patria ſecundum quoſdã. ℣ Ad ariopagi: Ariopagus uicus erat athenis a templo martis ſic cognominatus uel q; ibi habitum eſſet iudicium Martis parricidio accuſati. Nã ibi primum iudicium capitis actũ fuiſſe dixit Plinius & inde ariopagitæ dicebãtur qui athenis in tẽplo Martis iudicabant: quod iudicium exquiſitiſſimum habebatur. ℣ Ille tranſferendo: Idem affectus mouit utroſq; : Et q̃uis alia ratione dolobella cauſam tranſtulerit alia ariopagitæ diſtulerint: tamẽ eũdẽ exitũ habuit cõtrouerſia. Ariopagus Ariopagitæ.

De q̃dã muliere q̃ uirũ & filiũ iteremit.

EAdem hæſitatione. P. quoq; Dolabellæ proconſulari imperio Aſiam obtinentis animus fluctuatus eſt. materfamiliæ Smyrnæa uirũ & filium interemit cum ab iis optimæ indolis iuuenẽ: quem ex priore uiro enixa fuerat occiſum comperiſſet: quam rem Dolobella ad ſe delatam athenas ad Areopagi cognitionem relegauit: quia ipſe neque liberare cædibus duabus contaminatam: neq; punire eam iuſto dolore impulſam ſuſtinebat: conſideranter & manſuete. P. R. magiſtratus: ſed Areopagitæ quoq; non minus ſapienter: qui inſpecta cauſa & accuſatorẽ & ream poſt centum annos ad ſe reuerti iuſſerunt: eodem affectu moti quo Dolobella: ſed ille trãſferendo quæſtionem: hi differendo damnãdi atq; abſoluendi inexplicabilem cunctationem mutabant.

De Priuatis iudiciis. Cap. II.

PVblicis iudiciis adiiciã priuata quoq; magis æqtas q̃ſtionũ delectare q̃ imoderata turba lectorẽ offendere poterit Claudius centimalus: ab augeribus iuſſus altitudinem domus ſuæ quam in Cælio monte habebat ſummittere: quia his ex arce auguriũ capientibus officiebat: uẽdidit eã Calpurnino lanario nec iudicauit q̃d iperatũ a collegio augurũ erat: a quibus Calpurnius demoliri domũ coactꝰ. M. Portiũ catonẽ inclyti Catonis patrẽ arbitrũ cũ Claudio adduxit: ut formulam daret qcquid ſibi dari facere oporteret: ex bõa fide cato ut ẽ edoctus de induſtria Claudiũ edictũ ſacerdotũ ſuppreſſiſſe: continuo illũ calpurnio dãnauit: ſũma q̃dẽ cũ æqtate: qa bõæ fidei uẽditorẽ nec cõmodorũ ſpẽ augere: nec icõmodorũ cognitionẽ obſcurare oportet: notũ ſuis tpibus iudiciũ cõmemoraui: ſed nec quod relaturus q̃dẽ ſum oblitteratum eſt ſilentio.

OLI.

PVblicis iudiciis audiiciã. Claudius centumalus: Cice. li. officiorum tertio cum i arce augures capturi eẽnt augurium: iuſſiſſentq; claudium cẽtumalum qui ædes in cælio mõte habebat demoliri eas quarum altitudo officeret auſpiciis Claudius proſcripſit eas iſulam uẽdidit: emit. P. Calpurnius lanarius huic ab auguribus illud idẽ denuntiatũ. Itaq; calpurnius cũ demolitus eẽt cognouiſſetq; claudiũ ædes poſtea proſcripſiſſe q̃ eſſet ab auguribus demoliri iuſſus arbitrũ illũ adegit: q quicqd ſibi dare facere oporteret ex fide bõa. M. Cato ſniam dixit huius nri catonis pr̃: ut. n. cæteri ex patribus ſic hic qui illud lumen progenuit ex filio eſt nominandus. Is igitur iudex ita pronunciauit cum in uenundando rem eam ſciſſet: & nõ pronũciaſſet emptori damnum præſtari oportere. Igitur ad fidem bonam ſtatuit pertinere notum eſſe emptori uiriũ quod noſſet uẽditor. ℣ Claudius cẽtimalus: cognomen eſt ab euẽtu. ℣ Cælio mõte: unus erat e ſeptem collibus quos Roma circundat. ℣ Officiebat: Nocebat. ℣ Augurius: augur enim cum capturus erat auſpicia i ſaxo tarpeio ſedebat: & ut ſupra diximus quattuor in aere ſpatia deſignabat in oriente quod anticã appellabat: in occidẽte poſticam: i meridie dextrã: in ſeptẽtriõe uero ſiniſtram. Et cũ hæc deſignaſſet cõcipiebat aiõ q̃ ſigna mitti uellet uel uultures: uela quilas: uel columbas: ide expectabat nunquid appareret: q; ſi apparuiſſent exiſtimabat placere diis: ſi mimus nõ placere. ℣ M. cat. arbitrũ: illius ſtoici catonis: & declarat Val. quã ob rẽ patrẽ ex filio intelligi uoluerit: quẽadmodũ ex claris patribus dignoſcuntur filii: ita ex claris filiis dignoſcuntur patres. ℣ Vt formulam daret. formula proprie regula iuris appellatur. ℣ Quicquid ſibi ea re facere oporteret ex fide bõa. Videlicet ex fide bona iudicaret quicqd oporteret ipſum claudium de ea re facere atq; præſtare ipſi calpurnio his uerbis utebantur iuriſconſulti: unde habetur in libris digeſtorum de uerborum ſignificatione quod facere oportere hanc ſignificationem: ut abſtineat quis ab eo facto quo contra contentionem fierent: & Iuſtinianus li. iiii. inſtitutionũ de hoc multa dicit q̃ nunc p̃termitto. Formula quæ

OLI. Viſelli us ab Octaci lia cir/ cunuẽ tus

CAius Viſeli⁹ Varro: hiſtoria hæc ita a Vale. copioſe & apte narrat: ut nec mea nec cuiuſq; explicatiõe idigeat. ℣ Octacilia: hæc pellex erat Viſelli. ℣ Cõmerciũ: cõſuetudiné. ℣ Exẽpla ferri: expẽſum é fateri ſibi ab illo expenſũ eẽ: referre uero expenſum é rõnes de ipẽſis cõficer uel exhibere dicimus ẽt refero tibi acceptũ ꝓ eo qd' ẽ fateor me abs te accepiſſe. ℣ Legati: teſtameti. ℣ Debi/ ti noie: Sub uelaméto. n. hæredes ꝺcipiebãt: nã uẽ trãſlatio ſũpta a pictore. ℣ Ex il. tẽ. Tẽpeſtatẽ appellat grauioré morbũ. ℣ Aduerſus uota: Ni hil erat qd minus uellet octacilia: q̃ ut Viſelius euaderet incolumis. ℣ Ex. a. ob. Ná octacilia ſpe oi deſtituta quẽ prius ſimulauerat amare odiſ/ ſe cœpit & agere reũ. ℣ Diſtrictã: aptam nõ diſſi mulatã. ℣ Inani ſtipulatione. i. uana ꝓmiſſione neg. n. cõſecuta ẽ: qd optabat. Ná ſtipulari ẽ in/ terrogare. ſtipulatio ãt teſte Põponio ẽ uerbor& cõceptio: qb⁹ his q̃ iterrogat datur& facturũue id qd iterrogatus ẽ reſpõdit: & Vulpiãus aqlia/ næ ſtipulatiõis meminit nam aqlius iuriſcõſul tus peritiſſimus fuit: q prius de dolo malo legẽ tulit: ut Cice. refert officiorũ lib. hic igit ſniam cõtra hãc octaciliã tulit. ℣ Quod ſi eadẽ: cõmen dat Vale. æquitatẽ æquilii. ℣ Formula: Hoc eſt ſentẽtia atq; eodẽ libello: formulæ aũt diceban tur apud ãtiquos quos nũc libellos appellam⁹ unde formularii formular& cõpoſitores dicun/ tur. ℣ Eiuſq;: Viſelius. n. merebat q̃ multaretur qppe q̃ dũ icõceſſæ libidini ĩdulget: & ſe & hæ/ des fraudare nõ dubitauit. ℣ Quæſtiõi: iq̃ſitio/ ni unde & q̃ſtores re& capitaliũ iudices dicũt.

OLI. MVlto animoſius: Hoc loco Valerius nõ minori cum laude. C. Marii du/ cis præſtantiſſimi q̃ aqlii iuriſcon/ ſulti peritiſſimi iudicium proſequi tur: qui fanniam mulierem ob impudicitiam ſextertio nummo: ticinium uero ad ſummam totius dotis illi reſtituẽdum damnauit. de hoc autem Mario diximus abunde ſatis in capi. de ominibus: & i ca. de iure triũphãdi: & ẽt dicturi ſumus in ca. de his quæ in aliis iudicarunt ipſi commiſerũt. Laudat iſuper fanniam quæ cum a mario ſextertio nummo damnata fuiſſet & ob eam damnationẽ ipſum poſtea ſyllani mili tes ex minturnenſi palude extractum in domũ ſuã cuſtodiendum dediſſent: nõ ſolum ipſum carcere liberauit ſed ope quantacũq; potuit il/ lum adiuuit. ℣ In conſimili genere: quia mere/ trice agebatur. ℣ Dote ſpoliare: Per legem quæ impudicas repudiatas dote priuabat. ℣ Hoſtẽ: a ſenatu iudicatũ. ℣ Cogẽte ſyl. q armatus urbẽ oppræſſerat. ℣ Extractus. i. a ſyllanis militibus.

OLI. MVltus ſermo: Hoc exemplum perti net eo ut facile oſtendat quanta con tinẽtia uixerint priſcis temporibus uel minimos. ℣ Multus ſermo: quia ubi auditũ eſt quempiam quẽ ꝓpter ignobilitatem Valerius non nominat fuiſſe ꝺanatum furti qd' equo ſibi cõ/ modato ultra conſtitutũ locũ aliquo ſpatio ꝓuectus fuiſſet: cæterum priſci quoq; noſtri cõſulti hoc idẽ de his ſen tiũt q ultra quam dictum eſt equis cõmodatis uehunt. ℣ Ariciã: Vrbs diſtabat ab urbe. x. milibus paſſuũ dicta ab aricia puella. ℣ Quid aliud: Laudant priſcorũ mores a Valerio qa tẽpore ſuo huiuſmodi exceſſus nõ puniebãtur.

Aricia urbs

De. C. Viſelio.

CAius Viſelius Varro graui morbo corrept⁹ .ccc. milia nũmũ ab Octacilia lateranenſi cũ q̃ cõmerciũ libidinis hũerat expẽſa ferri ſibi paſſus é: eo cõſilio: ut ſi deceſſiſſet ab hæredibus eã ſũ/ mã peteret: q̃ legati gẽus eẽ uoluit: libidinoſam libera litatẽ ꝺbiti noie colorãdo euaſit deide ex illa tẽpeſtate aduerſus uota Octaciliæ q̃ offenſa qd ſpẽ prædæ ſuæ morte nõ maturaſſet ex amica obſequẽti: ſubito diſtri/ ctã fœneratricẽ agere cœpit. nũmos petendo quos ut frõte i uerecũda ita iani ſtipulatiõe captauerat: de q̃ re .C. Aqlius uir magnæ auctoritatis & ſciẽtia: iuris ciui/ lis excellẽs iudex adductus & adhibitis i cõſiliũ princi pib⁹ ciuitatis prudẽtia & religiõe ſua mulierẽ repulit. quod ſi eadem formula & Varro damnari & aduerſa ria abſolui potuiſſet eius quoq; nõ dubito qn turpẽ & inconceſſum errorẽ libẽter caſtigaturus fuerit: nunc priuatæ actionis calũniã ipſe cõpeſcuit: adulterii cri/ men publicæ quæſtioni iudicandum reliquit.

De. C. Mario.

MVlto atimoſius: & ut militari ſpũ dignum erat ſe icõſimiligenere iudicii. C. Marius geſ ſit. nam cum. C. Ticinius minturnẽſis Fãniã uxorẽ q̃ ipudicã de iduſtria duxerat eo crimine repu/ diatã dote ſpoliare conaret: ſũptus iter eos iudex i cõ/ ſpectu habita qõne ſeductũ Ticiniũ monuit: ut icepto deſiſteret: ac mulieri dotẽ redderet. Quod cũ ſæpius fruſtra feciſſet coactus ab eo ſniam ꝓnũciare: mulierẽ ipudicitiæ ſextertio nũmo: Ticiniũ ſũma totius dotis dãnauit. ꝓfatus id circo ſe hũc iudicãdi modũ ſecutũ qd liq̃ret ſibi Ticiniũ primõio Fãniæ iſidias ſtruẽtẽ i/ pudicæ cõiugiũ expetiſſe. Fãnia ãt hæc ẽ q̃ poſtea Ma riũ hoſtem a ſenatu iudicatũ cœnoq; paludis q̃ extra/ ctus erat oblitũ: ẽt in domũ ſuã cuſtodiẽdũ Miturnis deductũ ope q̃tacunq; potuit adiuuit: memor qd ipu dica eẽt iudicata ſuis moribus: qd dotẽ ſeruaſſet illius religõi acceptũ ferri debere. De quodã dãnato furti.

MVltus ſermo eo etiã iudicio manauit in quo quidã furti dãnatus eſt. q̃ equo cuius uſus il/ li uſq; Ariciam cõmodatus fuerat ulteriore eius municipii cliuo uectus eẽt. quid aliud hoc loci q̃ uerecundiam illius ſeculi laudemus in quo tam mu/ nitia pudore exceſſus puniebantur? quæ mulieres

Quæ mulieres apud magistratus pro se aut aliis causas agerent. Cap. III.

NE de his qdē fœminis tacēdū ē qs cōditio naturæ & uerecūdiæ stola: ut i foro & iudiciis tacerēt cohibere nō ualuit: Amesia ptoris sentētia rea cām suā. L. Ticio ptore iudiciū cogente populi maximo cōcursu egit: motusq; oēs ad numeros defensiōis: nō solū dili gēter: sed partes ēt fortiter executa: & prima actiōe: & fere cūctis sentētiis liberata ē: quā qa sub spē fœminæ uirilem animum gerebat androgynem appellabant.

De Affrania uxore Iycinii Brutionis.

CAia uero affrania Lici. Brutiōis uxor prōpta ad lites cōtrahēdas p se semp apud prætorē uerba fecit: non qd aduocatis deficeret: sed qd ipudētia abūdabat. Itaq; inusitatis foro latratibus assidue tribunalia exercēdo ad muliebris calūniæ notissimū exēplum euasit: adeo ut pro crimine improbis fœminarū moribus. G. Affroniæ nomē obiiciat: progauit autē spiritū suū ad. C. cæsarem tertium iterumq; Seruilium cōsulem: tale enim mōstrū magis quo tempore extinctū q quo sit ortū memoriæ tradēdum est:

De Hortensia Filia. Q. Hortēsii.

HOrtēsia uero. Q. Hortēsii filia cū ordo matronaꝝ graui tributo a triūuiris esset oneratus: nec quisq; uirorū patrocinium eis accommodare auderet: cām fœminarū apud triūuiros & cōstāter & feliciter egit: repræsentata. n. patris facundia impetrauit ut maior pars imperatæ pecūiæ his remitteret. Reuixit tū muliebri stirpe. Q. Hortēsius uerbisq; filiæ aspirauit. cuius si uirilis sexus posteri ui seq uoluissent. Hortēsianæ eloquētiæ tāta hæreditas una fœminæ actione abscissa non esset.

De Quæstionibus. Cap. IIII.

ATq; ut omnes iudiciorum numeros exequamur: quæstiones quibus aut creditū est: aut temere habita fides ē referamus.

MAgrii argētarii seruus Alexādrū. T. Fāni seruū occidisse ĩsimulatus ē: eoq; noie tortus a dño admissse id facin⁹ cōstātissime asseuerauit: itaq; Fānio dedit⁹ supplicio affect⁹ ē: ꝑuulo deide tpe iteriecto: ille cui⁹ de nece creditū erat domū rediit.

NE de his quidē fœminis. Cōuenit er annectit his iudiciis mulieres q apud magistratus ꝑ se & ꝑ aliis causas egerūt: & primū de amesia loquitur q adulterii criminis accusata: ita cām suā apud prætorē egit sine ullo patronoꝝ aut causidicoꝝ patrocinio ut nullū ptermiserit in ea defensiōe actiōis modū: ex quo omniū ferme iudicio atq; suffragiis incolumis euasit: & insuper cognomē androginis est assecuta. ¶ In foro & iudiciis tacerēt: sicut lauronia a luuena le introducta. Nunqd nos agimus causas ciuilia iura nouimus: aut ullo strepitu fora nra mouemus. ¶ Motus oēs: ut modo ad iram modo ad misericordiā flecteret auditores. ¶ Numeros defensiōis: Ad cōfutādū ad uersarioꝝ cām & nostrā corroborādā. ¶ Androginē: Græcæ latiæ uirginē οὐκ ἀνδρα, id est uir ΜΥΟΤΙΥΜ mulier.

OLI. Affrania causas agebat

CAia affronia licinii: impudētiā simul & audaciā. C. affraniæ potius hoc loco sugillat q facūdiā laudat qd & ꝑter sexū & præter mariti dignitatē p omnē fere uitā assidue tribūalia iudicū excreuerit ueluti tabula q̄dā ipudētissima. ¶ Lites. i. actiones causaꝝ. ¶ Non qd aduocatis: qppe q uxor uiri senatorii foret. ¶ G. affraniæ nom̄: Quia fœmineas isolētes. C. affraniæ nomine appellabāt. ¶ Prorogauit spiritū suū: qd id potius inter mōstra numerari debuit q inter exempla uirtutum: ait ideo se noluisse tradere memoriæ quo tempore nata sit affrania: sed tantum quibus consulibus uitam finierit.

OLI.

HOrtēsia uero: Hæc hortēsia modestior fuit q affrania: nā triūuiris iniquū matronis tributū iperantibus oīum ipsa patrocinium suscepit & susceptū facūde simul & fœliciter executa est: & obtinuit ut iniustæ pecūiæ pars lōge amplior reliq̄ demeret. ¶ Hortēsia: Oratoris eximii filia. ¶ A triūuiris: Lepido. M. Antōio & Augusto. ¶ Nec quisq; uirorū ꝓp ꝓscriptionē ī qua triūuiri ꝑfusiores erāt. ¶ Aspirauit: fauit quoniā non aliter illa cām egit q si ꝑsens pater sibi oīa dictasset. ¶ Hereditas: q filia patris eloquētiam mater hæreditario consecuta uideretur.

Triū uiri

ATq; ut oēs iudiciorū: Satis cōcinne a superioribus transit ad q̄stiones Neq; n. a foro uel a iudiciis digredit: nā q̄stiones ut ait uulpianus intelligere debemus tormēta & corporis dolores ad eruēdā ueritatē: Marcellus uero accepit q̄stionē nō tormēta tātū sed omnē inquisitionē & defensionē mortis. ¶ Numeros: qa q̄stio pars est iudiciorū. ¶ Quibus aut creditū: Vtriusq; partis subiicit exempla.

OLI.

OLI.

MAgrii argētarii: Cū seruus cuiusdā argentarii falso esset accusatus q seruū. T. Fannii cuiusdā occidisset seruus argētarii deditus est supplicio afficiendus fannio quod habitus in tormentis a domino se cædis auctorem indubitāter affirmasset. Lege enim cautum erat ut serui noxæ dederētur: erat autem hæc pœna seruorum quos domini malebant ad pœnam tradere q̄ præstare maleficium quod illi admisissent. ¶ Eo nomine: ea causa. ¶ Asseuerauit: Asseuerare est uim animi motumq; inter ipsas probationes admiscere. ¶ Ille: seruus Fannii.

OLI. CONtra Fanni ſeruus: Vide quanta ſit diſſimilitudine morum: ille impatientia doloris extra noxam poſitus confeſſus eſt delictum quod a ſe non erat admiſſum: hic autem Alexander ſeruus qui uenerat in ſuſpitionem occiſum eſſe a ſeruo argentarii nullo ſupplicio peruinci potuit ut fateretur delictum: quamuis obſtinacia iudicis mortem non effugerit. ℣ Perinde atq; : tanq;. ℣ Affinē: ideſt uicinum.

OLI. ITem Fuluio flacco: Lælius accuſauit luciū flaccū: Cicero defendit: capita accuſationis hæc fuerūt. Primo q; claſſis nomine pecuniā ciuitatibus iperaſſet. Secūdo q; dragmas .ccvi. æmonenſes dediſſent: id quod aſclepiades legatus dixerat. Tertio q; dragmas .xvi. accepiſſet: quas Philippus & Hermolaus ſe dediſſe dicebāt. Quarto q; ab heracliēſibus pecuniā quæ apud ſe flacci patris ſui nomīe erat abſtuliſſet. Quinto q; aurū iudeorū nomine quottanis ex Italia & ex omnibus prouinciis Hieroſolimam exportari ſolitū ipſe edicto ſanxiſſet ne ex aſia exportari liceret. Sexto q; falcidius talēta quinquaginta ſe flacco dediſſe dicebat.

De Alexandro Seruo Fanni.

CONtra Fanni ſeruus Alexāder cum in hanc ſuſpitionē. Gn. Fuluii eqtis Romani occiſi ueniſſet ſepties tortus p̄negauit ei ſe culpæ affinē fuiſſe: ſed perinde atq; confeſſus & a iudicibus dānatus & a. L. Calpurnio triūuiro in crucē actus eſt.

De Fuluio Flacco.

TĒ Fuluio flacco cām dicēte Philippus ſeruus eius in quo tota quæſtio nitebat octies tortus nullum omnino uerbum quo dominus perſtringeretur emiſit. & tamē reus damnatus ē: cum certius argumentum inocentiæ unus octies tortus exhiberet: q̄ octo ſemel torti præbuiſſent.

De Teſtibus. Cap. Quintum.

De Gneo & Quinto Seruilio.

OLI. SEqtur ut ad teſtes p̄tinētia exēpla cōmorē. Ci. &. Q. Seruiliis cepiōibus iiſdē parentibus natis: & p̄ oēs bonorū gradus ad ſummā amplitudinē p̄uectis: idē fratribus Metellis quinto & Lucio cōſularibus & cenſoriis altero etiā triūphali in Quin. Pōpeiū Aufidium repetundarū reum accerrime dicētibus teſtimoniū nō abrogata fides abſoluto Pompeio ſed ne potentia inimicū oppreſſiſſe uideretur occurſum eſt.

Pompeius abſolutus

De Marco Aemilio Scauro.

OLI. Scaur⁹ teſtis contra Flauiū MAr. ēt æmilius Scaurus princeps ſenatus. C. Memiū repetūdarū reū diſtricto teſtimōio ſecutus eſt: itē. C. Flauiū eadē lege accuſatū teſtis proſcidit.

Abrogare

De. C. Norbano.

OLI. IAm. C. Norbanū maieſtatis crimīe publicæ ſubiectū q̄ſtioni ex p̄feſſo opprimere conatus eſt: nec tamen aut auctoritate q̄ plurimū pollebat: aut religiōe de q̄ nemo dubitabat quemq; illorū affligere potuit.

De. L. Craſſo.

OLI. IVcius quoq; Craſſus tāt⁹ apud iudices q̄tus apud patres. C. æmilius Scaurus nāq; eorū ſuffragia robuſtiſſimis & feliciſſimis eloquētiæ ſtipēdiis regebat: eratq; ſic fori ut illæ curiæ princeps cū uehemētiſſimū teſtimōii ſulmē i. M. Marcel-

OLI. IAm. C. norbanum. Maieſtatis reū hic miſſos a ſylla legatos qui de pace agerent conſul uiolauerat: idem poſtea proſcriptus in urbe rhodo cum comprehenderetur ſe ipſe occidit.

OLI. IVcius quoq; Craſſus. Non minoris erat. L. Craſſus eſtimatiōis apud iudices q̄ apud ſenatores æmilius ſcaurus: ſed eorum poſtulationes parum ualere: In. M. enim Marcellum repetundarum reum ex græcia uidelicet achaia ut coniicitur Lucius craſſus teſtimonium iniecerat & nihil tamen illi nocere potuit. nam a iudicibus dimiſſus eſt.

AGe.Qu.Metellus plus.hic homo nō improbus uita habitus est fuerat quæstor.C.Pompei deinde tri. OLI.
plæ.Cn.Pisone & publio.G.cōsulibus ī eo magistratu ita se gessit ut iusto ꝑtinatior uideret.Alienatus aūt a senatu multis ex causis q̄s nūc referre nō attinet sed īter cætera ꝓmulgauerat legē q̄ auctoritatē senatus minuebat ne qs nisi ꝑ populū legibus solueret q̄ antiquo quoq; maiori erat cautū.Itaq; in oī/bus senatusconsultus qbus aliquē solui placebat adiicerat solitū ut ea ad populū ferret sed paulatim ferri erat desi/tū īdigne ergo eā Cornelii rogationē tulerāt potētissimi.Itaq; Pu.seruilius globulus tri.plæ.iuētus erat q.L.Cor. lū reū iniecisset impetu.grauis exitu uanus apparuit.

De Q uinto Metello Pio.L.Marcio.L. Hortensio &.Q .Marcio Lepido.

AGe.Q .Metel.Pius.L. Marcus Luculli.Q . Hortēsius.M.Lepidus.G.Corneliū maiesta/tis reum non onerarunt tantummodo testes sed etiam salutem negantes illo incolumi stare rem/publicam posse depoposcerunt quæ decora ciuitatis pudet referre umbone iudiciali repulsa sunt.

De.M.Cicerone.

QVid.M.Cicero forensi militia summos ho/nores ampliſſimumq; dignitatis locum ade ptus:nonne in ipsis eloquētiæ suæ castris te/stis abiectus est.dum.P.Clodiū Romæ apud se fuisse iurauit:illo sacrilegiū & flagitiū unō argumēto absen/tiæ tuente:si quidem iudices Clodiū incæsti crimine quā Ciceronem infamia periurii liberare maluerunt.

obsisteret:is ubi legis ferēdæ dies uenit & ꝑco subticēti scriba legis recitare populo cœpit & scribā subiicere & ꝑconē ꝓnūciare passus nō ē. tūc Cornelius ipse codicē recitauit q̄ cū īpro/be fieri Lucius piso uehemēter quæreret cōtra tribunitiā intercessionē graui cōuicio a popu/lo exceptus ē:Et cū illū cōsul q̄ sibi ītercedebat manus ꝑhēdi a lictore iussisset fracti eī⁹ fasces cūcti:lapidesq; ēt & ultima cōcione ī cōsulē ia/cti quo tumultu Cornelius ꝑturbatus cōciliū dimisit hāc deide legē tā & si tēperauit. tamen īuitis optimatibus eā tulit.tulit aūt alias leges q̄s cōmemorare necesse nō ē:sequēti deide an no Marco lepido & Lucio uolcatio cōsulibus reū Corneliū duo fratres cominii lege Corne lia de maiestate fecerūt apud publiū cassiū ꝑto rē:q̄ decio die ut mos est nō affuisset accusato res ante tribunal pene cōfecti sunt: Renouata deide actio ē dicētibus ī eū testimonia īsectis prīcipibus ciuitatis:q̄ se uidisse diceret cū Cor nelius codicē ī tribūatu ꝓ rostris recitaret q̄ nemo ante Corneliū fecisse extimaret uolebāt uideri se iudicare eā rē.Magnope ad crimē mi nutæ maiestatis tribūiciæ ꝑtinere cū ꝓpe tol/leret ītercessio si id tribunis ꝑmitteret iudiciū id exercuit.Quintus gallus ꝑtor Ci.quatriduum defendit ut ipse significat.ꝙ Maiestatis rei.q̄ legem tulisse inter/cedente tribuno ex quo tribunitia potestas lesa uidebatur.ꝙ Quæ dedecora ciuitatis:q̄ tantis uiris creditum non sit.ꝙ Vmbone iudiciali:īpetu & uiōlentia iudicii & est translatio sumpta a militibus qui pugnantes alius alium umbone propulsant.est autem umbo media pars scuti quasi umbilicus. Vm/bo OLI.

QVid.M.Ci.Cū in domo Cæsaris eo anno pōtificis maxi.bonæ deæ sacra celebrarent q̄bus nulli uiro interesse licebat.P.Clodius apii filius Pompeiæ cæsaris uxoris amore correptus sub habitu muliebri ædes introiuit & sacra uiolauit q̄ cognitus ꝑ manus seruulæ seruatus & eductus est.Cice.ad atticum lib.quarto epistola.vii.cuius principiū est & mea spōte.P.inqt Clodiū apii filiū te credo audisse cū ue/ste mulieres deprehensum domi.Cn.Cæsaris cū sacrificiū pro populo fieret eūq; ꝑ manus seruulæ seruatū & edu ctū reū eē īsigni īfamia q̄d te molestē ferre certe scio.Itaq; sacrilegii postulatus uno se argumēto tuebat eo die Ro mæ fuisse quo sacra celebrata fuerāt &c.Ci.aduersus hūc testis adductus iureiurādo affirmauit eo die Clodiū & Romæ & apud se tāti uiri testimoniū facile reū opprimere poterat & debebat:nisi iudices pecunia corrupti ma/luissent Ciceronē infamia q̄ Clodiū sacrilegio dānare.De hoc iudicio idē Cice.ad atticū eodē li.epi.xi. Quæris ex me:ubi plane ostēdit & Clodiū extrema fortūa stetisse & iudices pecūia corruptos fuisse.idq; multis in locis sed ibi in primis.Nā & illud nobis nō obest uideri nostrū testimoniū nō ualuisse missus est sanguis inuidiæ sine do/lore atq; ēt hoc magis q̄ oēs illi fautores illius flagitii rē manifestā illā ademptā esse a iudicibus confitent aliquā/to supius dixerat Cicero.Nemo erat q̄ illū reū ac nō milies cōdēnatū arbitraret.me uero teste producto credo te exclamationem Clodii aduocatorum audisse.rursus paulo inferius in eadem epi.xxv.Iudices ita fortes tum fue/runt in summo proposito periculo uel perire maluerint quam perdere omnia.xxxi.fuerunt quas fames magisq̄ fama commouerit hic plane corruptos ostēdit.ꝙ Forensi militia.exercitatione forensi.ꝙ Summos honores:præ/turam consulatum:auguratum.hos enim omne consecutus est Cice.Serui.ad ipsum Cice.in consolatione de obi tu filiæ illam q̄diu opus fuerat uixisse una cum republica fuisse te patrem suum prætorem consulem augurem uidisse.ꝙ Amplissimum dignitatis locum.senatoriam dignitatem.nam in senatu auctoritate plurimum ualuit Cice.ꝙ In ipsis castris eloquētiæ: idest ī foro ubi causæ sola eloquentia defendebātur.forum igitur appellat castra eloquentiæ & in translatione persistit quia dixerat forensi militia.ꝙ Sacrilegium:Quia sacra bonæ deæ adire nō dubitauit quibus adesse nefas erat uiro flagitium incestum:nam ut dixi propter Pompeiam Cæsaris uxorē adie/rat sacra.Quāobrē & a Cæsare Pompeia repudiata fuit cuius rei meminit Suetonius in uita Cæsaris.Dicit enim in Corneliæ locum Pompeiam duxit Quinti Pompeii filiā.Lucii Syllæ neptem:cum qua deinde diuortiū fecit adulteram opinatus a.P.Clodio inter publicas cerimonias penetrauisse ad eam muliebri ueste tam constās fama erat ut senatus quæstionem de pollutis sacris decreuerit.ꝙ Incæsti.Recte quia in loco sacro uel incæsti etiam de sororibus possumus intelligere:nam duas uiolasse suspitio erat. Pōpe/ia cæsa ris uxor

OLI. Seruilius testis in reum

TOt eleuatis Seruilius isauricus testimoniū dixit in reū: q̄ sibi occurrerat angusto loco: & honoris gratia equo nō descēderat: quo noīe damnatus est: hic P. Seruilius Isauricus missus aduersus piratas: qui ꝓximū mare cretā inter atq; cyrenas pyreū & Achaiā sinūq; maleū latrocinabantur nō incruenta uictoria superauit: nec mari submouisse contētus: Validissimas urbes eorū & diutina præda abūdantes Phalesin: & Olympon euertit Isauronq; ipsam arcem ciliciæ: unde conscius sibi magni laboris isaurici cognomē Adamauit: dictus igit̄ isauricus: q̄ isauros ī cicilia domuerit. ℣ Tot eleuatis: leuibus & uanis testibus factis. ℣ Triūphalis. Quia de pyratis triūphauit p̄ summā admirationem admirabant̄ omnes accusatores & patroni q̄ uir tātus in testimoniū nō uocatus testis accessisset. ℣ Quā uiā: q̄ rationem. Vir. iueni germana uiā gratare sorori. ℣ Angusto loco: Arcto loco q̄ duos equos nō admitteret. ergo hic nec de uia cessit nec equo desiluit: nā principibus ciuitatis q̄ honore digni cēsebantur honoris gratia ab inferioribus equo descēdebatur: caput aperiebatur: & de semita cedebatur. qd̄ honoris genus senectuti in primis dabatur. Sene. ep. lxx. Si consulē uideo aut p̄torē oīa q̄bus honor haberi solet faciā: equo desiliā: caput adaperiā semita cædā. ℣ Religionem: iustitiam. est enim religio pars iustitiæ.

De. P. Seruilio Consulari.

TOt eleuatis testibus unum cuius noua ratione iudicium ingressa auctoritas confirmata est referam: Publius Seruilius cōsularis censorius triumphalis qui maiorum suorum titulis Isaurici cognomen adiecit cum forum præteriens testes in reum dari uidisset loco testis constitit: ac per summam inter patronorum pariter ac accusatorum admirationem sic orsus: hunc ego iudices qui causam dicit cuius sit aut quam uitam egerit: quamq; merito uel iniuria accusetur ignoro. illud tātum scio cum occurrisset mihi laurentina uia iter facienti admodum angusto loco equo descendere noluisse. Quod an aliquid ad religionem uestrā pertineat ipsi existimabitis ego id supprimendum non putaui. Iudices reum uix auditis cæteris testibus damsauerunt. Valuit enim apud eos tū amplitudo uiri tum grauis neglectæ dignitatis eius indignatio: eumq; qui uenerari principes nesciret in quodlibet facinus procursurum crediderunt.

OLI.

NEc illos: De his quoq; dicēdū est q̄ quod in aliis dānarūt ipsi cōmiserūt. C. Licinius: patrē prodigū habuit. petit igit̄ a iudicibus: ut bōis interdiceret̄: quo facto eū bonorū administratione suscepisset adeo luxuriose uiuere cœpit extincto patre: ut patrimoniū qd̄ amplū acceperat breui cōsumpserit dignus ꝑfecto cū nō bonis sed spiritu iterdiceret̄ cū patrē heredē sustiere noluerit. ℣ Hoplomacus: iterp̄tat̄ armis pugnās. fuit āt a noīe lōge dissētiēs q̄ ñ armis sed dētibus pugnauerit. ℣ Bōis iter. usitata cōstructio huic interdicit̄ aq̄ & igni. ℣ Hac ui. alternatiōe ut quēadmodū ipe patrē sic eū pater administratiōe rei domesticæ priuaret. ℣ Heredem tollere: educare noluit hæredē quēquā q̄ bona cōsumendo hæredes hēre nō potuit.

Ho/ploma/cus

OLI. Marii uita dissimilis

CAius aūt marius: Dictū est ī capitulo de fortitudie quo pacto marius q̄ prio nobilitati ueheměter infensus apuleū saturninū Gracchanas leges suscitātē suis opibus iuuit: mutata sentētia auctore scauro illū e foro eiecit & In capitoliū fugere coegit quē persecutus cū ille ꝓposito pileo seruos ad arma spe libertatis cōuocaret capitoliū inuasit & abruptis fistulis illū in deditionē uenire coegit q̄ cū pœnitētiæ p̄ legatos fidē fecisset ide digressus cū ducibus factionis receptus ē ī curiā ubi facta ī eū ruptiōe populus cū fustibus saxisq; coopertū: ī ipsa quoq; morte lacerauit. Mari⁹ igit̄ saturninū oppressit qa seruos ad arma uocabat: ipe uero paulo post ad sui opē sublato pileo spe libertatis seruos inuitauit cū syllā in urbē irūpentē cū exercitu: sensit ergo q̄ in aliis correxit ipse peccauit & alium sui quoq; peccati uindicatorem inuenit. Aduertendum est q̄ eutropius de mario dicit Sylla mariū de cataprili casa extractū uinciri iussit: ductūq; trāsty berim effosis mēbrisq; minutim cæsis trucidari ibi de. M. Mario loquit̄ nō de Gaio mario Nā. G. Marius ut Plinius & Ci. & Plut. & multi alii testant uolūtaria morte decessit. Nā Ci. li. de natura deo. cur īqt marius tā fœliciter septies cōsul domi suæ mortuus ē. ℣ Pileū: signū libertatis: & dicimus hoc pileū & hic pileus & magis ī usu ē ī masculino: quanquam hic neutri inueniatur.

NEc illos q̄dem latere patiamur: q̄ q̄ ī aliis uidicarāt ipsi cōmiserūt. C. Licinius cognomine Hoplomachus a p̄tore postulauit ut patri suo bonis tāquā ea dissipāti interdiceret̄: & q̄dē qd̄ petierat ipetrauit sed ipse paruo postea tp̄e mortuo sene ampla ab eo relicta latifundia festināter cōsumpsit. dignus hac uicissitudine pœnæ fuit quoniā hæreditatē absumere q̄ hæredē maluit tollere.

De. C. Mario.

CAius aūt Marius cū magnū & salutarē reip. ciuem in. L. Saturnino opprimēdo egisset a quo ī modū uexilli pileū seruituti ad arma capienda ostentatum erat. L. Sylla cum exercitu in urbem irrumpente ad auxilium seruorum pileo sublato confugit. Itaq; dum facinus quod punierat imitatur: alterum Marium a quo affligeretur inuenit.

CAius uero licinius stolo. Pli. de uiris illustribus. Fabius ambustus e duabus filiabus alteram licinio stoloni, alteram. A. Sulpitio patricio cõiugem dedit quarum plæbeia cũ sororem salutaret cuius uir tribunus militaris consulari potestate erat fasces lictorios foribus appositos indecenter expauit a sorore irrisa marito quæsta est: qui adiuuante socero: ut primũ tribunatum plæbis aggressus est legem tulit ut alter consul ex plæbe crearetur: lex existente Appio Claudio: tamen lata est & primus Licinius stolo consul factus. Idem legem sanxit ne cui uiro plæbeio plusquam centum iugera agri habere liceret & ipse cum iugera centum quinquaginta haberet altera emancipati filii nomine possideret in iudiciũ uocatus primus omniũ sua lege punitus est. ℣ Cuius beneficio petendi cõsulatũ: eo modo quo supradictũ ẽ. ℣ Sanxisset firmasset. ℣ Quingenta agri iugera: Aut dissentit a Plinio Vale. aut mendosus ex codex meus: nam centũ tantum modo legi. ℣ Emancipauit: per emãcipationẽ dedit, finxit enim a se filium emancipasse: ut agri iugera posset iure possidere: ne contra quã ipse tulerat legem feciſſe uideretur: quod illi parũ ualuit, nam in ius a Pomponio lenate uocatus sua ipsius lege dãnatus ẽ. ℣ Ac docuit: exẽplũ statuit aliis nõ eẽ cupiẽdũ. ℣ Præcipiendũ: qd̃ non prius seruare intenderit qui præceperit.

OLI. Stola sua lege dãnatus

De. C. Lycinio Stolone.

CAius uero Lici. stolo cuius beneficio plæbi petendi consulatum potestas facta est cũ lege sanxisset ne qs amplius q̃ quingẽta agri iugera possideret ipse mille comparauit simulandiq; criminis gratia dimidiam partem filio emancipauit: quã ob causam a. M. Popilio lenate accusatus primus sua lege cecidit: ac docuit nihil aliud præcipi debere nisi quod prius quisq; sibi imperauit.

De. Q. Vario Tribuno.

QVintus autẽ Varius propter obscurum ius ciuitatis Hybrida cognominatus tribunus plæbis legem aduersus intercessionẽ collegarum prorogauit: qua iubebat quæri quorum dolo malo socii ad arma ire coacti essent magna cum clade reipublicæ: sociale enim prius deinde ciuile bellum excitauit. Sed dum ante pæstiferum tribunum plæbis quam certum ciuem agit: sua lex eum domesticis laqueis constrictum absumpsit.

OLI.

QVintus autẽ Varius Hybrida: Hic est qui legem tulit ut quæreretur de his quorum ope & consilio socii cõtra populũ Romanum arma sumpsissent: qua lege Qu. Cepioni gratificãs, M. scaurũ cõcitati belli crimine apud se adesse iussit Hybrida quasi contumelia uocatus sua ipsius lege damnatus, dum enim seuerius agit in eos qui auctores fuerãt concitãdi belli: bellum ipse nõ modo sociale: sed etiã ciuile suscitauit: & hoc modo dũ seditionem cõcitat lege opprimit. ℣ Hybrida: cõtumelioſus: siue contumelioſe natus: nã ὑβρὺς contumelia dicit. ℣ Aduersus collegã: inter. Intercesserunt collegæ: hoc est alii tribuni ne reipu. pernicioſa lex ferret: ea tamẽ tulit aduersus collegarũ intercessionẽ: & ita seditionẽ & bellũ excitauit. ℣ Magna cũ clade reipublicæ: qa socii rursus arma sumpserũt & iter se ciues pestifera seditiõe laborarũt. ℣ Sociale: bellum sociorũ: quod periculosissimũ fuit tãdem Pompeius Strabo sedauit. ℣ Quã certũ ciuẽ: qa ueronẽsis iste fuit, ideo dicit prius se tribunũ pestiferũ q̃ certũ ciuem egisse. ℣ Domesticis laqueis cõstrictum: quia sua lege dãnatus pœnas dedit q̃s debuit: ℂ Propter obscurũ ius ciuitatis, quia nõ cõstabat: quo iure ciuis esset: ide Valerius infra statim. Ante pæstiferũ tri. plæ. q̃ certũ ciuem agit

THE.

De Studio & industria. Cap. VII.

QVid cesso uires industriæ cõmemorare? cuius alacri spiritu militiæ stipẽdia roborãtur: forensis gloria accẽditur: fido sinu cũcta studia recepta nutriuntur? Quicquid animo: quicqd manu: quicquid lingua admirabile est ad cumulũ laudis perducit: q̃ cum sit perfectissima uirtus duramento sui confirmatur.

OLI. Studiũ & industria differunt.

QVid cesso uires. Dicturus de studio & industria uirtutem utrãq; breui præfatiõe cõmẽdat q; harum uiribus tã militiæ q̃ fori disciplia cõfirmat: cũcta studia fouent: & q̃ p se clara sunt illustriora reddunt: denicq; uirtus ex oi pte pfecta cõprobat: iter studiũ uero & idustriã hoc interest: q; studio discimus: idustria exercemus. ℣ Militiæ stipendia: Sine industria militaris disciplia nihil ualet. ℣ Forẽsis gloria: eloquẽtia q̃ causæ agunt i foro. ℣ Fido si. aio & pectore cõcepta & ẽ trãslatio sumpta a matribus quæ filiolos sinu gestare consueuerunt. ℣ Aio: q; discit & cogitatur. ℣ Manu: q; operamur. ℣ Lingua: q; pronunciamus & peroramus. ℣ Duramento sui confirmatur: Nam hoc ipsum industria uocatur: quia durat & se ipsam sustentat nullius adminiculo indigens.

Manu
lingua.

OLI.

CAto sextũ. M. portius Cato capitali crimine accusatus hic cõsul celtiberos domuit & ne rebellare possent litteras ad singulas ciuitates misit: ut muros diruerẽt: cũ una quæq; sibi soli imperari putaret secerũt: ipse cũ laudẽ meret ab iuidis capite postulatus ẽ: Cõstat q̃dragies q̃ter fuisse accusatũ & semper

glorioſe abſolutū:hāc āt ultimā cām fuiſſe cōiicimus:q̄ octogenarius dixit,cū ſūma laude & q̄ſi admiratiōe q; in ea ætate memoria tāta laterūq; firmitate & ꝓnūciatiōe ualeret ut i nulla pte deficeret cuius oratio tatā uī habuit: ut nō ſolū ſe tutaret:ſed accuſatorē quoq; galbā reū cū ſūmo piculo redderet: eā poſtmodū orationē i annalibus ſuis iſeruit Plini,natura,hiſto,li,vii,de Catōe,Cæteris inqt uirtutū generibus uariæ & multi fuere præſtātes Cato primus portiæ gētis tres ſummas i hoie res p̄ſtitiſſe exiſtimatus ē optimus orator:optimus iperator:optimus ſenator:q̄ mihi oīa ēt ſi nō prius attamē clarius fuiſſe in Scipiōe Aemiliano uidēt:dēpto p̄terea plurimoꝝ odio:

Catōis uirtutes tres potiſſimæ

quo Cato laborauit:itaq; fit ꝓpriū Catōis q̄ter & quadragies cām dixiſſe nec quēq̄ ſæpius poſtulatū & ſp abſolutū,ꝙ Capitali criq; Populi Ro,puinciam deleuiſſet quod erat capitale,ꝙ Neq; aut me &c,In his oībus uix maxīa eloquētiæ cōſiſtit,ꝙ Memoriā:q̄ i ſenibus ſolet eē debilior:niſi fuerit lōga & aſſidua exercitatiōe cōfirmata hoc ē iduſtra corroborata,ꝙ Firmitate lateris,ut poſſet clauſulas q̄tūlibet longas uno ſpiritu pronūciare,ꝙ Aut os hæſitatione impeditum:ut in proferendis uerbis ulla tarditate aut titubatione uerteretur,

OLI,

QVin ēt,Cū,L,Stribonius tribunu plæbis rogationē tuliſſet:ut luſitani q̄ i fide Populi,Romani dediti a ſeruilio galba in gallia ueniſſent in libertatē reſtituerēt,M,Cato acerrime ſuaſit extat oratio i annalibus eius icluſa Qu,Fuluius nobilior & ſæpe ab eo in ſenatu laceratus reſpondit ꝓ galba ipe quoq; galba eū ſe cōmendari uideret cōplexus duos filios p̄textatos & ſulpicii filiū cuius tutor erat ita miſerabiliter locutus ē ꝓ ſe ut rogatio antiq̄reꝛ: extant tres oratiōes eius:duæ aduerſus libonē tri plæ,rogationeſq; eius habitæ de luſitāis una cōtra,L,Corneliū cetegū in q̄ luſitāos ꝓpe ſe caſtra habētes cæſos fateꝛ q; cōpertū habuit:equo atq; hoie ſine ritu immolatis p ſpēm pacis adoriri exercitū ſuū i aio habuiſſe,De Catone,Pli,galbā inqt octogenarius accuſauit aſſiduus malorū,i,q; ait Vale,galbæ actiōi defenſionē ſuam pro hiſpania oppoſuit defendēdo hiſpaniā in qua p̄tor galba rēp,male geſſerat ipſum galbā ex accuſatore reū fecit, Idem & illud Catonis īduſtriæ exēplū maximū q; eū pene ſenex latinas litteras didiciſſet græcas iam ſenex diſcere uoluerit nec ſatis habuit niſi & iuris ciuilis ſcientiā cōſecutus eſſet ita ut nemini crederet,unde natū eſt illud uulgare prouerbiū,Tarde ueniſti cito proficiam,

Galba a catōe accuſatus

ſitatione ipeditū animaduertit:qa ſcilicet omnia iſta in ſtatu ſuo æquali:ac perpetua induſtria continebat.

De eodem Catone.

QVin etiam in ipſo diutiſſime actæ uitæ finæ diſertiſſimi oratoris Galbæ accuſationi defenſionem ſuam pro hiſpania oppoſuit. Idē græcis litteris eruditi concupiuit quam ſero:inde exiſtimemus quod etiam latinas penæ iam ſenex didicit: cunq; eloquentia magnam gloriam partam haberet: id egit ut iuris ciuilis quoq; eſſet peritiſſimus.

De Catone,F,

CVius mirifica proles Cato propior noſtræ ætati ita doctrinæ cupiditate flagrauit:ut ne in curia q̄dē dū ſenatus cogit̄ tēperaret ſibi quo minus græcos libros lectitaret:q̄ quidē induſtria oſtēdit:aliis tēpoſa deeſſe alios temporibus ſupereſſe.

De Terentio Varrone.

TErentius autem Varro humanæ uitæ exemplo,& ſpatio nominandus non annis quibus ſeculi tempus æquauit:quam ſtilo uiuacior fuit in eodem enim lectulo & ſpiritus eius & egregiorum operum curſus extinctus eſt.

De Liuio Druſo.

COnſimilis perſeuerantiæ Liuius Druſus qui & ætatis uiribus & acie oculorum defectus ius ciuile populo benigniſſime interpretatus

OLI,

CVius mirifica:nec minor fuit uticēſis ꝓnepotis īduſtria q̄ne momētū q̄dē tēporis ſibi delaberet̄ ocioſo,Xenophontis aliorūq; græcorū libros cōtinue geſtās lectitare uel i curia ſi quādo dabat̄ ociū dū,ſenatus cogeret̄ ſp cōſueuerat ut oſtēderet aliis tpa deeſſe alios ſupeſſe tpibus,turpiſſimā āt eē iacturā q̄ fiat p negligētiā,ꝙ Cogit̄,colligit̄,congregat̄,Vir,Tityre coge pecus,ꝙ Temperaret abſtineret, Virg, Quis temperet a lachrymis,De hoc Catone Cice,in libro de finibus bonorum & ma,libro,iiii,circa principium,

OLI, Varronis īduſtria

TErentius autē Var,Hic eſt Terē,Varro qui multa uolumina ſcripſit & in primis de lingua latina: quē beatus Augu,rerū doctorem appellat,de quo Cice,ad eundem ſcribens nos inquit in noſtra urbe peregrinantes errantesq; tanq̄ hoſpites tui libri quaſi domum reduxerunt ut poſſumus aliquando qui & ubi eſſemus cognoſcere,Tu etatem patriæ:tu deſcriptiones temporum:tu ſacrorum iura: tu ſacerdotum:tu domeſticam:tu publicam diſciplinam:tu rerum:tu iocorum regionum:tu omniū humanarū diuinarūq; genera:nomina officia:& cauſas aperuiſti,ꝙ Seculi tēpus:quia ad centeſimū peruenit,annū & tamen eius opera uiuaciorem illum reddiderunt:quam tot peracti anni,nam ſæculum ſpacium dicitur centum annorum,

OLI,

COnſimilis perſeuerantiæ,Hic Liui,Druſus pater eius Druſi fuit qui tri,plæ, latinis ciuitatem, plæbi agros,equitibus curiā:ſenatui iudicia promiſit:& tātū in urbem conflauit incendium ut ne prima illius flamma poſſit ſuſtineri:ni eſſet ſubita morte correptus,pater igit̄ uir eximie induſtriæ:q̄q̄ luminibus captus & ſenio ac uiribus confectus tamen Po,Ro,quoad uixit leges expoſuit:de iure ciuili monumenta cōpoſuit ut eſſent illud diſcere uolētibus accommodata:nō illi fortuna q̄ ſecū fecerat:non natura quæ ſeni obeſſe potuit quo minus uideret atq; uigeret,ꝙ Defectus,deſtitutus uel debilitatus,ꝙ Interpellare: īpedire,ꝙ Vi

deret:ut mẽte & ratione colligeret & reſpexit ad id q̃ dixit cecũ.ꝙ Vigeret.uallidus eẽt animo ad id q̃ dixit ſenẽ.

PVblius uero ſenator &.L.Põtius.Hic duo cauſidici iduſtria prope admirãda fuiſſe uidẽt:ut ſenes & cæci nõ in lecto ut Druſus ſed foro cauſas frequẽter agerẽt & ius ciuile cũ magna populi frequẽtia exercerẽt.Multi enim q̃bus uis illa ingenii grata & ſuauis erat nonnulli ẽt illorum perſeuerantia moti ad cauſarum actiones quas cæci & ſenes agebant frequentes cõfluebant.Nec mirũ.nã cũ alii cæci ſeceſſus &'latebras quærere ſoleãt & malũ addere malo.Hi luminibus capti & i foro & in cõciõe ferme ſemper erãt.ꝙ Celebres actores cauſarũ:clari & illuſtres cauſidici.ꝙ Luminibus capti.Oculorũ acie priuati:ſiue debiles oculis. Vir.atq̃ oculis capti fodere cubilia talpæ.ꝙ Forẽſia ſtipẽdia:Appellat actiones cauſarum.ꝙ Alii icõmodo iſto pculſi: Lumine priuati quo q̃s maius naturæ icõmodũ ſit haud facile inueneris.ꝙ Fortuitis uoluntarias:cum tenebras.& obſcura loca deligant in quibus quodam modo deliteſcant.augent tenebras ſibi a fortuna datas. OLl. Publiꝰ & lupus cãrum actores

eſt:utiliſſimaq̃ diſcere id cupiẽtibus monumẽta compoſuit:nam ut ſenem illum natura:& cœcum fortuna facere potuit ita neutra interpellare ualuit ne non animo & uideret & uigeret.

De Publio Senatore:& Lupo põtio Eqte romão.

PVblius uero Senator & Lupus Põtius Eq̃s Romanus ſuis tẽporibus celebres cauſarũ actores luminibus capti eadem iduſtria forẽ ſia ſtipendia executi ſunt:Itaq̃ frequentius etiam audiebantur concurrentibus aliis quia ingenio eorũ delectabantur: aliis quia conſtantiam admirabantur. Namq̃ alii incommodo iſto perculſi ſeceſſum petunt duplicant tenebras fortuitis uoluntarias adiicientes.

De.P.Craſſo.

AM Publius craſſus cũ in aſiã ad Ariſtonicũ regẽ debellandum conſul ueniſſet tanta cura græcæ linguæ noticiã animo cõprehẽdit:ut eam in quinque diuiſam genera per omnes partes ac numeros penitus cognoſceret. Quæ res maximũ ei ſociorũ amorẽ cõciliauit:qua quis eorũ lingua apud tribunal eius poſtulauerat eadẽ decreta reddẽti.

De Roſcio.

NE Roſcius quidẽ ſubtrahatur ſcænicæ induſtriæ notiſſimũ exemplũ qui nullũ unquam ſpectante populo geſtũ niſi quẽ domi meditatus fuerat ponere auſus eſt.Quapropter nõ ludrica ars Roſciũ:ſed Roſcius ludicrã artẽ commẽdauit:nec uulgi tãtũ fauorem:uerũ etiã principũ familiaritates amplexus eſt.hæc ſunt attẽti & anxii:& nũquã ceſſantis ſtudii præmia.propter quæ tantorũ uirorũ laudibus nõ impudenter ſe perſona hiſtrionis inſeruit:Græca quoq̃ induſtria quoniam noſtræ multum profuit quem meretur fructum latina lingua recipiat.

IAM publius craſſus.Hic.P.Craſſus utí capitulo de fortitudine diximus aduerſus Ariſtonicũ miſſus cũ exercitu & impator & Põtifex q̃ nunq̃ antea factum fuerat ut dux ſimul exercitus & Pontifex mitteret ex quo ẽt creditũ eſt rẽ male ceſſiſſe:attamẽ ea fuit iduſtria: ut q̃nq̃ græcorũ liguas breui cõpræhenderit: quæ res ſibi plurimũ cõtulit ad cõciliãdos ſociorũ animos.nam grauiſſimũ erat illis cũ ius dicendũ eſſet nõ aliena per interprætes ſed ſua quiſq̃ lingua ſuũ ius audiret.ꝙ Ad Ariſtonicum regem debellãdũ.ꝙ Attalus rex pergamenorũ regis Eumenis filius ſocii quondã comilitoniſq̃ Romani eiuſmodi teſtamẽtum reliquit populus ro.bonorum meorũ hæres eſto.ꝙ Adita igitur hæreditate. puinciam.Po.Ro. nõ quidẽ bello nec armis:ſed q̃ eſt æquius teſtim iure retinebat.ſed hãc difficile dictum eſt utrũ facilius amiſerit populus ro.an recupera uerit:nã Ariſtonicus regii ſanguinis ferox Iuuenis armis puinciam inuaſit aduerſus quem primo quidẽ miſſus fuit hic publius Craſſus qui uictus & captus dũ duceretur uirgam qua equũ regebat in oculum barbari unius direxit qui ui doloris accẽſus Craſſi latus ſica cõfodit. ꝙ In quinq̃ genera diuiſa:Satis cõſtat quinq̃ græcorum linguas eſſe.Ionicam.Doricam. Atticam.Aeolicam:& communem. OLl.

NE roſcius.nec roſcii q̃dẽ p̃termittẽda eſt iduſtria.q meditatus ſemper i ſcenã uenire cõſueuerat ut nihil ſpectãte populo gereret hoc eſt geſtũ nullũ faceret quẽ nõ prius domi cõprobaſſet ex quo ſumma induſtria factum eſt cũ artẽ ſcænicã plene tenuerit eã ſit gloriã cõſecutus ut q̃cũq̃ in hiſtriona excelleret is roſcius diceret teſte Cic.li.i.de oratore ubi hũc roſciũ mirifice laudat hic nõ ſolũ uulgi fauorẽ ſed multorũ quoq̃ pricipũ familiaritatẽ iniuit de quo Pli.li.vii.natu.hi.exceſſere ĩ hoc æuo nro nec modice hiſtriones ſed libertatẽ ſuã mercati quippe cũ iã apud maiores.ꝙ Roſcius hi.m.d.Anniã mercaſſe p̃dat.ꝙ Senicæ ĩ.iduſtriæ minorũ & hiſtrionũ qui ſe in ſcæna exercebãt.ꝙ Meditatus fuerat exercuerat ne q̃d inuenuſte ne q̃d inepte ne q̃d incõpoſite ederet:hinc eius induſtria q̃ta fuerit facile cõiicit q̃ nunq̃ ĩ ſcæna fabulã egerit q̃ nõ prius domi repſentaſſet.ꝙ Ludicra ars:plus ille arti dignitatis q̃ ipſe ex arte honoris ſit cõſecutus.ꝙ Hæc ſũt attẽti:Laudat iduſtriã Valedicẽs nõ mediocrẽ ex ea fructũ p̃cipi ſi fuerit diligẽtiſſime culta idq̃ p̃bat ex roſcio q̃ ſola induſtria meruit.cũ clariſſimis uiris cõmemoret q̃is hiſtioniã exercuerit.ꝙ Attenti & anxii ſtudii. Diffinitio induſtriæ.q̃d enim aliud eſt induſtria niſi attẽtũ uehemẽs & aſſiduum in re aliqua ſtudium.ꝙ Græca quoq̃ induſtria:Latina inquit lingua græcorũ iduſtriã poſteritati commendet.& quem ab ea meruit fructum recipiat. OLl. Roſcius in ſcæna clarus

OLI. Demosthenis industria

DEmosthenes. Hic quanta fuerit industria: q eius uitā legerit ubi orationes eius continentur facile cognoscet: est át a clarissimo uiro Leonardo aretino í latinū elegātissime traducta: in qua nō nihil a Iuue. dissentire uidetur cum dicat patrem in officina gladiorū fuisse. Iuuenalis uero in satyra. Omnibus in terris ita refert de Demosthene. Qué pater ardétis Massæ fuligine lippus. A carbone & forcipibus gladioscp paráte. Incude & luto uulcano ad rhetora misit: quod ultimū non plene cū his quæ Leonardus scripsit cōcordare uidetur cū longe post morté patris hoc sibi assumpsisse officiū referat. de hoc Demosthene a Cicerone a Quintiliano a Gelio multiscp aliis multa referuntur. de natiuitate. de industria. de arte. de tota uita. fuit enim oratorū omniū græcorū facile príceps: qui in pronúciatiōe summū artificiū reponebat. hic multa sibi a nature denegata studio & industria comparauit: primam rhetoris litterā pronúciare nō ualebat: hác Lapillis ore sæpius iserédis facillimā expressioné reddidit: exilitate uocis laborabat: breui effecit ut auditorꝝ auribus uehemēter insonaret fieretcp grata oíbus atcp suauis: multacp alia naturæ uitia correxit tāto studio & industria, ut cū ipsa natura pugnasse quodammodo uideri posiit. habuisse domi speculum ingens dicitur ad quod seipsum uidēs gestū formaret: qd quod sibi domi locū subterraneū construxisse ferūt in quē per singulos dies ille descendens gestū ac motū corporis fingebat uocēcp exercitabat. sæpe etiā duos uel tres menses ut refert Plutarchus continuo domi inclusus nō cessabat: abrasa parte capitis ut exeundi facultatem sibiipsi præriperet sermones insuper & negocia foris agitata ad studiū referebat: multacp alia faciebat ex quo facile cognoscebat se non multum natura & ingenio: sed studio & exercitatione ualere. ℣ Maxime eloquētiæ cōsumatio audiētis animo obruitur. Si cōsumatus orator qsq̄ dici potest: hic unus apud græcos inuētus est. Vnde Plinius li. xxxiii. Demosthenes inqt summus oratorū græciæ annulos & cætera. Artis scilicet rhetoricæ cuius prima littera ē. R. quā ꝓnúciare sine difficultate nō poterat eá sibi sua industria facillimā reddidit. ℣ Lateris infirmitate. Aliud īcōmodū a natura datū assiduo labore correxit: latera sic habebat infirma: ut clausulas uel breues uno spú enunciare nō ualeret. hoc sic emēdauit: ut mōtiū colles arduacp loca uersus recitādo sæpius ascēderet. quo studio atcp labore sic latera firmauit. ut oēs clausulas piodos ac pfectæ oratiōis cōplexiones quātūlibet longas uno spiritu facile enunciaret. ℣ A labore mutatus. Accepit a labor ueluti mutuo. ℣ Ac uadosis littoribus: Emēdauit & illud qđ ī ꝓnúciatiōe subito strepitu pturbat ut plerúcp desistere cogeret. ℣ Fluctuū fragoribus obluctātibus. repugnātibus inuicē aqs strepitus creari solet ubi autē angustiora sunt littora ibi concitatior solet esse fluctus. ℣ Fertur quocp insertis calculis. Ad linguæ correctionem lapillis ore insertis frequenter utebatur. ℣ Itacp alterū Demosthenem: quem mater ineptum produxerat natura aptissimum reddidit ut alterum a matre alterum a natura Demosthenem natum dixeris.

OLI. Pytagoræ labore ī discē dō

ATcp ut ad uetustioré pythagore & cætera. Ionica philosophia Athlete initiū accepit q̄ uero cognomināta ē. italica eius príceps fuit pythagoras innesarchi annulorū sculptoris filius. ut Hermippus ait Samius: sue ut Aristoxenus ait tyrrhenus: ex una ísula quā eiectis tirrhenis Athenieēses possederūt: sūt q Marmacū illius patrē uocatū auū hypasū attauū eritriphonē: abauū cleonymū q ex philúte ꝓfugerit dicát habitasseq̄ Marcū Sami: atcp ideo pythagora Samū dici īde migrasse Lesbū: ibicp a Zoilo patruo Pherecydi Syro cōmēdatū: tres subide argēteos calices fabricatū eos singulis in ægypto sacerdotibus dono dedisse. Iustinus tñ ī. xx. suoꝝ epitomatū Demaratū negociatoré diuitē illius patrē uocauit: Apuleus. Vescarem noiauit: adeo īcerta est tāti philosophi origo uerūcp genus habuisse dicit fratres maiorē qdē natu Eurinomū mediū Tyrrhenū seruum Tymolim: Cui Getæ sacrificant saturnum: ut Herodotus ait existimantes. hic ut prædiximus principio quidem Pherecidem audiuit syrrum post eius obitum profectum samium Hermodāti iam seni Chreaphili nepoti se in disciplinam dedit. Cum autem iuuenis esset ac discendi studiosissimus patriam linquens cunctis fere barbaris græcisq̄ ministeriis incitatus est: Denicp ægyptū petiit: quo tēpore polycrates Amasidi per epistolā

De Demosthene Philosopho.

DEmosthenes cuius commemorato nomine maximæ eloquentiæ consumatio audientis animo oboritur cum inter initia iuuentæ artis quam affectabat primam litteram dicere non posset: oris sui uitium tāto studio expugnauit ut ea a nullo expressius referetur: deinde propter nimiam exilitatem acerbam auditu uocem suam exercitatione continua ad maturum & gratum auribus sonum perduxit. Lateris etiam firmitate defectus quas corporis habitus uires negauerat. labore mutatus ē. multos enim uersus uno impetu spiritus complectabatur. eosq̄ aduersa loca celeri gradu scandens pronunciabat. ac uadosis littoribus insistens declamatiōes fluctuum fragoribus obluctantibus edebat: ut ad frenitus concitatarum concionum patientia duratis auribus in actionibus uteretur. Fertur quoq̄ ore insertis calculis multum ac diu loqui solitus: quo uacuum promptius esset & solutius: prælíatus est cum rerum natura & quidem uictor abiit. malignitatem eius pertinacissimo animi robore superādo. Itaq̄ alterum Demosthenem mater: alterum industria enixa est.

De Pythagora Philosopho.

ATcp ut ad uetustioré industriæ actū trāsgredi ar Pythagoras pfectissimū opꝰ sapiētiæ a iuuēta piter & oís hōestatis ꝓcipiēdæ cupidita-

illum commendauit:illorumq; linguam:ut Antipho tradit in eo libro quem de his qui in uirtute principes fuere scripsit atq; apud caldeos congressus est cum magis deinde apud Cretam una cum Empimeonde descẽdit in ideũ antrum in ægypto quoq; adita ingressus:ibiq; de diis in archano edoctus est. Deinde rediit samum offendensq; patriam a tyranno icubari polycrate.Crotonem in italiam perrexit.ibiq; Leges italis dedit.atq; cum discipulis clarus habitus est.Qui ferme tricenti Rempublicam administrabant.adeo ut merito Aristocratia: optimorum scilicet dominatus nominaretur.Refert Heraclides ponticus hunc de se dicere solitum:quod fuisset aliquãdo ætha- Aristocratia

tẽ igressus:nihil.n.qđ ad ultimũ sui ꝓuẽturũ ẽ finẽ nõ & mature & celeriter icepit: ægyptũ petiit ubi litteris gentis eius assuefactus præteriti æui sacerdotũ cõmẽtarios scrutatus inumerabiliũ seculorũ obseruationes cognouit.Inde ad ꝑsas ꝓfectus magorũ exactissimæ prudẽtiæ se formãdũ tradidit:a qbus sideꝝ motus cursusq; stellarũ & uniuscuiusq; rei ui & ꝓprietatẽ & effectũ benignissime demõstratum docili aio scripsit.Cretã deide & lacædemonã nauigauit.q̃rũ legibus ac moribus ispectis ad olympicum certamẽ descendit. cũq; multiplicis scientiæ maximam totius græciæ admirationem ac specimen exhibuisset quo cognomine censeretur interrogatus non se sapiẽtem (Iam enim illud septem excellentes uiri occupauerant) sed amatorem sapientiæ.i.græce philosophon edidit.In Italiæ etiam

lides Mercuriiq; filius putatus eẽt.Mercuriũq; monuisse illum peteret præter immortalitatẽ quid uellet: petiisse igitur ut & uiuens.& uita functus omnium quæ cõtingeret memoriam haberet.itaq; in uita meminisse omnium eandemq; memoriam post mortem reseruasse lõgoq; post tempore in Euphorbum uẽisse atq; a menelao fuisse uulneratum.Euphorbus autẽ dixit se aliq̃do ætalidem fuisse atq; a Mercurio hoc pro munere accepisse:ut anima illius nulla uiæ circulatione uagaretur: ut ĩ aquas uel in arbores uel animantes commigaret.& quæq; in inferno perpessa esset anima & cæteræ animæ quæ nam patiantur meminisse: postea uero q̃ Euforbus diem obiit migrasse in hermõtinũ eius aiam:quod & ipse cum fidem uellet facere.Brãchidas periit ĩgressusq; Apollinis tẽplũ ostẽdit clypeũ quẽ illic Menelaꝰ affixerat:At.n.illũ cũ ex Troia remeasset Apollini cõsecrasse secutũ iã putrefactũ solãq; ꝓdurare Eburneã faciẽ. ubi autẽ & Hermotinus uita functũ est: rursus in Pyrrhũ deliũ piscatorẽ migrasse illumq; oia memorasse.ut.s.primũ ætalides fuerit postea euphorbus deinde Hermotinus ac postmodũ pyrrhus effectus sit:ac deiceps post pyrrhũ.pythagorã factũ eẽ oiumq; meminisse q̃ ꝑdixius:de quo heraclitꝰ ut pytha.se ĩ historia rerũ exercuit:& cũ de natura adorsus eẽt scribere ita ĩ prĩcipio dixit nõ ꝑ aerẽ quẽ spiro nõ ꝑ aq̃ q̃ bibo:nõ dimittã. huius rõnis sermonẽ.Scripsit & alia cõplura Socra.ĩ successoribus ait ipsũ rogatũ a leõte filiasoꝝ tyrãno qs nã eẽt dixisse philosophus Moritꝫ ãt Pythagoras ut fertꝫ octuagesimo suæ ætatis ãno.de cuius morte uariæ sunt sentẽtie sicut apud Laertiũ uidere possumus:qđ uero ad eius iduſtriã ptinet de q̃ hic agitꝫ magnã orbis partẽ circuiuit sciẽtiæ & cognitionis cupiditate ductus.ꝑ Vetustiorem actum. Nam multo antea fuerat pythagoras q̃ Demosthenes.ꝑ Ad ultimum sui finem.Ad sapientiam.Nam hic erat ultimus eius finis quo sua cuncta intenderat.ꝑ Maturæ compositæ.ac si diceret sapienter.ꝑ Innumerabilium sæculorum.Recte dixit innumerabilium : quia si sequimur herodotũ a creatione sæculi ad suũ tempus decẽ miriadas annorum confectas fuisse constat Cicero quoq; li. i.de diuinatione Cõdẽnemus inquit hos aut stultitiæ aut uanitatis:aut imprudentiæ.qui quadringẽta septuaginta milia annorum:ut ipsi dicunt monumentis compræhensa contineãt.& mentiri iudicemus nec sæculorum reliquorũ iudicium ꝙ de ipsis futurum sit pertimescere.lex uero christiana ab iis longe dissentit.nam principio rerum ad incarnationem sex milia annorum constat.ꝑ Syderum motus:Planetarum errores ĩtelligit.ꝑ Stellarum cursus Ortus & occasus.ꝑ Admirationem exhibuit.Admirabantur omnes pythagoræ ĩgenium ad oia studia accommodatũ:hic primus arrogãtiæ nomen aufugit:ut interrogatus quo uteretꝫ cognomine.nõ se sapientẽ ut ante ipsum septẽ excellentissimi uiri dici uoluerũt:sed sapientie amatorẽ eẽ respondit: hoc est philosophũ.sophos.n. sapiẽs philosophus amator sapientiæ interp̃tatꝫ.Lactantius tamẽ diuinarũ institutionum li.iii.ca.iii.hoc nomen ĩterp̃tatus est sapiẽtiæ quæsitorẽ nõ amatorẽ.Dicit enim etenim uerecũdiæ causa studiosos sapiẽtiæ se non sapientes uocauerunt:immo uero pythagoras qui hoc nomen inuenit cũ paulo plus saperet q̃ illi priores qui se sapientes putauerunt:intellexit nullo humano studio posse ad sapiẽtiam perueniri.& ideo nõ oportere incõprehẽse atq; impfectæ rei nõ perfectũ nomen ĩponi.Itaq; cũ ab eo q̃reretur:quẽ nã se profiteretꝫ respõdit philosophũ ideſt quæsitorẽ sapiẽtiæ:hæc Lactantius.ꝑ Septẽ excellentissimi.Paretesis est.fuerunt autem hi:Thales milesius : Solõ athenensis.chilon lacedemonius.pytacus mytileneus.Bias prianensis:cleobolus lidius:periander corinthus ut etiam supra monstraui in capite de modestia.In italiæ quoq; partem:Iustinus suorum epithomatum libro uigesimo.dicit hunc ex ægypto in Babiloniam ad perdiscendos siderum motus originemq; mundi spectandam summam scientiam consecutum: inde regressum cretam & lacedæmoniam ad cognoscendas minois & lycurgi inclytas ea tempestate leges contẽdisse.quibus omnibus instructum crotonem ueniſſe populumq; in luxuriam lapsum auctoritate sua ad usum frugalitatis reuocasse:nam Pythagoras laudabat quotidie uirtutem & uitia luxuriæ contẽnebat casusq; ciuitatum hac peste perditarum enumerabat: tantumq; studiorum ad frugalitatem multitudinis prouocauit ut aliquos ex iis luxuriatos in optimam frugem conuersos fuisse incredibile uideretur matronarum quoq; separatã a uiris doctrinã & puerorũ a parentibus frequenter habuit.Docebat nunc has pudicitiam & obsequia in uiros.nũc illos modestiã & litterarum studium ĩter hæc uelut genetricẽ uirtutũ frugalitatem omnibus ĩgerebat: consecutusq; assiduitate disputationum erat: ut matronæ auratas uestes cæteraq; dignitatis suæ orna- Sapiẽtes septẽ

menta uelut iſtrumẽta luxuriæ deponerent, eaq; omnia delata in iunonis ædem ipſi deæ conſecrarent, præferens uera ornamẽta matronarũ pudicitiã nõ ueſtes ee. In iuuẽté quoq; quantũ ꝓfligatum ſit uicti fœminarũ cõtumaces ai manifeſtãt: ſed .ccc. ex iuuenibus cũ ſodalicii iure ſacraméto quodã nexi ſeparatã a ciuibus cæteris uitã exercerẽt, q̃ſi cœtum clandeſtine cõiurationis haberẽt ciuitatẽ in ſe conuerterũt q̃ eos cũ in unam domũ conueniſſent

Pythagoræ mors

cremare uoluerit in quo tumultu .lx. ferme homines periere cæteri in exiliũ ꝓfecti. pythagoras autem cum annos .xx. crotone egiſſet: Metapõtũ migrauit, ibiq; deceſſit: cuius tanta admiratio fuit, ut ex domo eius templum facerẽt: eumq; pro deo colleret. hæc Iuſtinus. Quæ

Magna græcia

maior appellabatur. Totus ille calabriæ tractus magna græcia quondã dicta fuit. ¶ Cuius ardẽté rogũ: De morte ut dixímus uariæ ſunt ſentẽtiæ. Alii. n. dicunt cum in domo quadã fuiſſet, eam ex his unũ quos admittere uoluerat per inuidiã incendiſſe: ſunt qui crotoniatas ipſas tyrannidis ſuſpitione ac metu: qa in loco milonis hermon cõfederat: hoc perpetraſſe dicãt: pythagorã igit̃ icendii incõmoda uitãtem cũ egredereť cõpræhẽſum eſſe ac dixiſſe capi ꝑſtatq; has dare pœnas cædiq; ſatius eſt q̃ qcq̃ loq: atq; ita iugulũ perſecutoribus nudaſſe complureſq; ex diſcipulis (nã ſecũ ad .xl. erãt fuiſſe iteremptos) ex qbus Architas tarentinus & cyſis: Diearcus uero pythagorã dicit in delubrũ muſarũ quod metapõti eſt cõfugiſſe: ibiq; cũ .xl. dies abſq; cibo pſtitiſſet defeciſſe. Heraclites uero in epitomate ſuo dicit illum poſtq̃ de li. phercide iuſta perſolueret rediiſſe in italiam: & cum ĩ domo milonis crotoniatæ celebritatem offendiſſet ſubinde metapontum perrexiſſe: ibiq; cum uiuere ulterius nollet inedia uitam finiſſe: hermippus bello inter agrigentinos & ſyracuſanos orto pythagoram exiſſe cum ſociis agrigentinis opẽ laturus, uerſis autem in fugam illũ fabarũ cãpũ circuiſſe: ibiq; a ſyracuſanis fuiſſe interemptũ reliquos uero ad .xxxv. tarenti fuiſſe crematos. Valerius ãt heraclidis opinionẽ ſequit̃. ¶ Oppidum pytagoræ: plus claritatis metapontus habuit nomine pythagoræ q̃ ab eius cineribus: ac ſi diceret metaponto memoriæ æternitatem cineres & pythagoræ nomen dedere.

parrem quæ tũc maior græcia appellabatur perrexit. In qua plurimis & opulẽtiſſimis urbibus effectus ſuorum ſtudiorum approbauit: cuius ardentem rogum plenum uenerationis oculis Metapontus aſpexit: operum pithagoræ q̃ ſuorum cinerum nobilius clariuſq; monumentum.

De Platone philoſopho.

OLI.

PLato autem patriam: Plato Ariſtone patre matre perictonia ſiue (ut alii dicunt petona) Athenis ſimili die natus quo apud delõ apollo ut retulit Apollodorus matera Solone genus duxit: Ariſtonem uero patrem a Codro Melanti filio originem ducere tradũt: qui a neptunno idem ſanguinem trahere Traſyllo teſte memoratur, cui Speuſippus ſucceſſit: habuit fratres Plato adimãtẽ & Glauconẽ: & ſororem petonam de qua naſcit̃ ſpeuſippus, litteras didicit Plato apud Dionyſiũ grãmaticũ exercitatus eſt apud ariſtonem argiuũ paleſtritã a quo Plato pro egregio corporis habitu cognominatus eſt cum teſte Alexandro prius Ariſtoteles ex aui paterni nomine diceret̃. Studuit picturæ: poemata edidit, primo quidem ditirãbos: deíde melos & tragœdias: & cũ tragicũ certamẽ initurus eẽt ante dioniſiacũ theatrũ audito Socrate igni poemata exuſſit dicẽs. Hic Vulcane Plato tua indiget ope, hic annũ .xx. ætatis agẽs audiuit Socratem: illo mortuo audiuit crathilũ & hermogenẽ annorũ uigintiocto teſte Hermo, megarã ſe ad euclidẽ contulit: hinc Cyrenẽ ꝓfectus Theodorũ mathematicum: atq; ide in italia ad pythagoreos ꝓphilolaũ & euritũ poſtea ĩ ægyptũ ꝓfectus ꝓphetas ſacerdoteſq; audiuit: ubi comitẽ habuit euripidẽ tragicũ: regreſſus athenas in academia morabat̃, ldẽ teſte Ariſtoxeno ter militauit, primo ĩ Tanagrã, ſecundo in corinthum, tertio in delũ: ubi uictoriã habuit: ter nauigauit in Siciliã, primo ut ĩſulã uideret: tyranno exiſtẽte Dyoniſio hermocratis filio: ubi Plato illi dixit: nõ id ꝑſtare tyrãnũ qđ ſibi ſoli eẽt utile: niſi uirtute excelleret: cui Dionyſius reſpondit: uerba ocioſorũ ſenũ ſunt: cui Plato, Et tua tyránidẽ ſapiũt. Dionyſius iratus uoluit Platonẽ occidere: ſed a dione & ariſtomene oratus ſe cõtinuit: illũ tamẽ polydi lacedæmõio q̃ad eũ legatus uenerat tradidit: polydes uero illũ ſecũ ducẽs ĩ Eginã uẽdidit quo tẽpore Camãder eũ reũ mortis dicebat: q̃ſi capitale eẽt ſi quis Athenienſis eã ĩſulã adiiſſet: ſed allegatũ eſt eũ philoſophũ eẽ quare diſciplinæ gratia abſolutus eſt: hunc Anyceris cyrenaicus emit, .xx. minis: remiſitq; athenas ad amicos: & ſtatim pecunia Anyceridi per amicos reſtituta eſt, alii dicunt miſſam a dione illam pecuniam: eamq; noluiſſe remiſſam: polydem in calabria ſuperatũ: & in elice ſummerſum fuiſſe fama eſt dæmone teſte Fauorino: illi annunciantem propter Platonem talia perpeti hæc ſciens Dyoniſius ſcripſit ad Platonem ne in ſe maledicta torqueret̃. Cui reſcripſit Plato ſibi non tantum ocii ſupereſſe ut Dyoniſii meminiſſet. Secundo iuit in Siciliã & a minore Dyoniſio petiit terram & homines qui iuxta rempublicam ab eo conſtitutam uiuerent non defuit Suſpitio illum Dyoniſius & Theote perſuadere temptaſſe: ut inſulam tyranno liberarent: quo tempore Architas pythagoræus miſſa ad Dionyſium epiſtola Platonem purgauit, ereptumq; athenas remiſit tertio Siciliam acceſſit, Dionem reconciliauit Dionyſio: quæ re non obtenta rediit in patriam. Cicero in catone maiore: Platonem inquit athenienſem tarentum ueniſſe Lucio Camillo ac .P. Claudio conſulibus reperio. Fuit autem Plato teſte Eutropio quo tempore Galli urbem cæperunt ingenii quoq; diuina inſtructus abundantia cum omnium iam mortalium. Pater commoda patriæ: quam omnium doctrinarum matrem dixere maiores & præceptores quem tunc omnium ſapientiſſimum eſſe Apollinis dixit oraculum acceſſit: & ingenii bonitas: quæ diuina magis quã humana fuiſſe uidetur. ¶ Mortaliũ omnium ſa. Sic

Platonis reſpõſũ Dionyſio

apollinis oraculo constat fuisse iudicatum. ℣ Geometriæ multiplices numeros. i. uarias partes geometriæ. sunt ãt multæ & uariæ: ut punctus: linea: superficies: deinde triangulus: quadrangulus & cætera: circulus & anguli partes ut rectus angulus: obliquus angulus: considerantur etiã latitudo: longitudo: amplitudo: & alia huiuscemodi multa: nam geometria in se continet liniamenta iterualla: magnitudines: & in figuris dimẽsiones & numeros. ℣ Obseruationẽ cœlestiũ rationẽ. Geometriæ per hanc scientiam cursus siderum ortus & occasus stellarum: q̃ tarde q̃q; uelociter sidera moueantur: quo inter se spacio distent longa obseruatione cognoscunt. ℣ Nili fluminis iexplicabiles ripas: Bene inexplicabiles: quia si herodoto credimus: nili originem inuenire nemo potuit q̃q; id multi reges frustra temptauerint. Luc. li. x. arcanũ naturam caput non prodidit ulli. Pli. li. vii. nilus inquit icertis ortus fontibus per deserta & ardentia & immenso longitudinis spacio ambulans famaq; tãtum inermi q̃situm cognitus sine bellis quæ cæteras omnes terras inuenere originẽ (ut luba rex potuit exquirere) in mõte inferioris mauritaniæ: non ꝑcul oceano habet lacu protinus stagnante quem uocãt hilidem. ẽ præterea satis ignota Nili natura q̃re. singulis annis sole existente in cãcro totum inũdat ægyptum. Quamq̃ Pli. eodẽ loco dicat uarias eius incremẽti causas esse modo flatum etheſiarum modo æstiuos himbres ethiopiæ: modo alias affert cãs quas longũ eẽt referre: sed euenire: ut plurimũ eius incrementum a canis ortu per introitũ solis in Leonem: & ut ait Vir. in. iiii. Georg. per diuersa ruens septem discurrit in ora. Vsq; cohortis laminis deuexus ab indis: ideſt æthiopibus. ℣ Vastissimos cãpos. tractus ægypti lõge lateq; porrigitur. ℣ Effusam barbariem. Quia uastissimi sunt egyptiorum campi: ideo per uastã regionem sparsim habitant barbari. ℣ Et flexuosos fossarum ambi. Constat ægyptum fossarum plenam Nili superfluas aquarum inũdationes recipientiũ. Iustinus ægyptum inqt quæ tot regũ tot sæculorum cura ipẽsaq; munita sit. & aduersus uim decurrẽtiũ aq̃rũ tantis istructa moribus tot fossi concisa sunt cũ his arceant illis recipiant aquæ nihilominus coli nisi excluso nilo non potuerit. Minus miror in italiã trangressum. Quippe qui in ægyptũ usq; perrexit: ut multo facilius in italiã trãsire potuerit. Præcepta & istituta. Hæc modo iter se differunt: ut p̃cepta generaliter dicant' oĩum philosophorum istituta sua uniuscuiusq; ut achademicorũ: stoicorũ: pipateticorũ: æpicureoꝝ: rursus p̃cepta sunt doctorũ istituta ciuitatũ. Ci. li. offic. Quãq̃ te Marce fili annũ iã audientẽ Cratippum: idq; Athenis abũdare oportet p̃ceptis & istitutis philosophiæ pp doctoris auctoritatẽ & urbis. ℣ Vt inuicẽ. ut uicissim daret omnibus quod undiq; acceperat. ℣ Altero & octogesimo anno decedẽs. Ne mortis uicinitate quisq̃ Platonẽ crederet litterarum oblitum moriens sophronis uersus sub capite habuisse fertur: mortuus autem est teste Cice. in Catone maiore uno & octogesimo anno scribens. ℣ Numeros. Rithmos & uersus. Virgilius. Numeros memini si uerba tenerem. fuit ergo Plato ad extremam usq; suæ uitæ horã studio semper intentus & industriæ plenus.

OLI.

AT Democritus: Hic Abderites siue ut alii putant. milesius philosophus fuit egistrati filius uel ut alii dicũt Athenocriti: uel secundũ alios Damasippi: sed qsqs ille fuerit tãta rerũ & diuitiarũ copia refertus: ut pater eius Xersem psarũ regẽ cũ exercitu hospitari potuerit a quo teste Herodoto magi qdã & caldei ꝑceptores democrito filio relicto theologiã & astrologiã illũ docuere: cũ adhuc puer eẽt q has disciplinas edoctus in ægyptũ se cõtulit ut geometriã pciperet & in psidem ad rubrũq; mare & caldeos diuinarũ rerũ cognitione auidus perrexit: sunt ẽt q dicãt cum Gymnosophistis in india egressus eẽ atq; in æthiopiã uenisse: ptitus est fratribus suis substãtiã: uelut tradit Vale. patriæ donauit exigua ꝑ se pte retẽta qua illi peregre ꝑficiẽti opus erat: adeo studiosum fuisse tradit Laerti. ut ex uicino hortulo sibi cellulã seligeret: ibiq; seipsum icluderet: & cũ aliq̃do ipsius pater bouẽ ad imoladũ adduxisset: ibiq; alligasset tãdiu hoc ab illo nõ fuisse cognitũ quoad hũc ille sacrificii obtẽtu excitauit & boui admouit: cõstat eũ aliquãdo athenas uẽisse & ob cõtẽptũ gloriæ agnosci noluisse: ut cũ cognouisset ipse socracẽ ab eo ignoratũ fuisse. laborauit hic plurimũ in solis rerũ naturis cõtẽpladis (ut qdã ferũt) & quocũq; fortunæ casu mutabiliũq; rerũ audito in risum soluebat'. unde Iuuenalis in satyra. Oĩbus in terris ꝑpetuo risu pulmonẽ agitare solebat Democritus &c. hũc aliquãdo ĩsanisse crediderũt ei9 ciues. unde ad eius curationem adhibuere Ipocratẽ: qui cognita uiri sapiẽtia ciues magis quã Democritũ insanire a quo se multa didicisse ꝑfitebatur. nã ut refert Laertius in uita democriti cũ ad eũ uenisset Ipocrates: maximum diligẽtiæ suæ & callidita-
tis testimõiũ dedit Ipocrati q; puellã Ipocratis comitẽ & itegrã & uitiatã cognouit. Nã primo die sic cãm salutauit. Salue uirgo: Postridie uero Salue mulier: fuerat. n. puella nocte ipsa uitiata. sunt ẽt q dicãt seipsũ occecasse ad naturæ secreta acutius rimãda: cuius rei auctores sunt Cice. li. quinto tusculanarũ q̃stionũ. & Gel. libro decimo noctiũ atticarum: de cuius morte uariæ sunt sententiæ: ut Laertius tradit. Periit ãt cẽtesimo & nono suæ ætatis anno hic antomis cõstare dicebat & plures eẽ mũdos & corruptibiles. Multa uolumia relinqt: ut auctor ẽ Laerti9 i eius ui-

Nili inundãtis causa

Democritus risu agitabatur

ta. ⁊ Cū diuitis cēferi. Magnitudinē diuitiaꝝ æſtimationē apud hoīes quātalibet ſibi uēdicare poterat. ⁊ Hic.n. ſa-
cile coniici pōt patris diuitias fuiſſe ꝓpe īcredibiles: qđ exercitui Xerſis ꝑſarū Regis epulūdare potuerit quē cōſtat
fuiſſe ſupra centum miriadas: hoc eſt decies cētena milia militū atq; etiā multo plura: ut qdā tradunt. ⁊ Omnia tē-
porum mometa. mira īduſtria hominis: ut ne minimū quidē ſpacium ꝓtermitteret quin uel diſceret uel doceret.

OLI. Carneades ſtudiis ſtētus

CArneades laborioſus: Hic philoſophus cyreneus fuit epiconii: ut qdā ferunt ſiue Alexādri ut alii dicūt
filius ſtoicoꝝ & Chryſippi diſcipulus modicæ reluctabaſ & uerecūde. ita ut ſæpe diceret niſi chryſip-
pus eēt. ego nō eēm. Aethicæ ſe ma-
gis deuouit q̄ phyſicæ: quo circa cæ
ſariē & ungues nutriebat ꝑcipua fuit ītētiōe ſtu
diorū adeo: ut ſenſus oés ēt a neceſſariis uſibus
īterdū auerteret inediaq; cōſumereſ niſi Meliſ
ſæ cura quā uxoris loco tenebat ſuſtentareſ. ſæ
piuſq; reficereſ ad hūc audiendum oratoreſq;
confluebāt. Diſputaturus cū Chryſippo q acu-
tioris eēt ingenii ſuū ſe prius īgeniū purgabat
helleboro mortuus eſt nonageſimo ſuæ ætatis
anno ut Valerius refert: ut Laertiꝰ uero octua-
geſimo quīto olympiade cēteſima ſexageſima
ſecunda. ⁊ Laborioſus: Quia iugiter ſtudio in-
cubuit quoad uixit. ⁊ Addixerat: aſtrīxerat: de
ſtinauerat. nam addicere apud iuriſconſultos ſi
gnificat per licitationē aliq̄d uēdere hoc eſt in
uēditiōe publica: unde addicti apud ueteres di-
cebanſ qui ꝓtoris iuſſu cū ſoluendo non eſſent
creditoribus uēdebanſ. Addictus etiā morti de
ſtinatus. Cicero & is q morti addictus eſſet pau
cos ſibi dies cōmēdatorū ſuorū cauſa poſtulaſ-
ſet uas factꝰ ē alter. ⁊ Fruebaſ uita: fructū capie
bat ex uita animo nō corpore: nā frui fructū ca-
pere ſignificat. Salu. Vita qua fruimur breuis ē.
⁊ Helleboro ſe añ purgabat: Hellebori duæ ſūt
ſpecies coloris inſignis: candidi & nigri q nō co
gnoſcunſ niſi ex radice teſte Plinio li. xxv. nat.
hiſt. ubi multa de eius ꝓprietate: ſed in primis
cādidū ꝓbat: q; cauſas morborum extrahere &
primo fuiſſe terribile: deinde adeo ꝓmiſcuum
ut plærisq; ſtudioꝝ gratia ad ꝓuidenda acrius
quæ cōmētabanſ ſæpius ſumptitauerint: quo
& uſum carneadem reſponſurū. zenonis libris
fuiſſe dicit. Aulus quoq; gel. lib. xvii. Noctiū at-
ticarū ſpecies hellebori dicit. ⁊ Ad exprimendū
ingenium: ad explicādam uim ingenii. ⁊ Quas
portiones: laudis īquit cupidi exemplo carnea-
dis helleboro ſe diſputaturi purgabant prius q̄
ad certamen deſcenderent quod ante carneadē
facere non ſolebant.

OLI. Anaxagoras ſcientiæ dedītus

QVali porro ſtudio anaxagoram. de
hoc uiro dictū eſt in capitulo de obi
tu filiorū quod ad eius induſtriā pti
net cum admodum diues eſſet con
tēptis diuitiis oē patrimoniū ſuis ſponte cōceſ-
ſit: uel ut alii dicunt relictis poſſeſſionibus ſtu-
dii gratia longā peregrinationē ſuſcepit: & cum multa tempora rediiſſet in patriam prædiaq; ſua uidiſſet inculta
atq; deſerta ſapienter dixit: niſi hæc periſſent: ego ſaluus non eſſem: uox philoſopho digna: nā ſi colendis agris ua-
caſſet tanti nominis & gloriæ philoſophus non euaſiſſet qui omni republica atq; priuata contempta ad ſpecula-
tionem rerum ſe cōtulit: & ut ſtudioſiſſimus fuit ita multa de motu cœli curſu ſiderum & natura rerum ſcripſit:
uixitq; annis ſeptuaginta duobus litteris ſemper intentus: hic cuidam dicenti q; patria ſibi curæ non eſſet immo
cura patriæ mihi maxima eſt & digitum extendebat in cœlum oſtendens illam ſibi ueram patriam eſſe. impieta
tis ſemel a Cleomene accuſatus q; ſolem quem Athenienſes colebant: tandem laminam diceret & penitus ignitā
defenſus a pericle diſcipulo quinq; talētis mulctatus exilio damnatus fuit. de cuius morte uarias dicit laertius ſen-
tentias eſſe ſcriptorum. ⁊ Saluus non eſſem: uirtutem & ſapientiam ueram hominis ſalutem eſſe dicit.

De Democrito.

AT Democritus cū diuitiis cenſeri poſſet. quæ
tātæ fuerūt ut pater eius xerſis exercitui epu
lum dare ex facili potuerit: quo magis uacuo
aio ſtudiis litterarū eēt opatus parua admodū ſumma
retēta patrimoniū ſuum patriæ donauit. Athenis āt cō
pluribus annis moratus omnia temporum momenta
ad percipiendam & exercendam doctrinam conferēs
ignotus illi urbi uixit: qđ ipſe quodā uolumine teſtaſ.
Stupet mēs admiratione tātæ induſtriæ & iā trāſit alio.

De Carneade philoſopho.

CArneades laborioſus & diuturnus ſapiētiæ
miles ſiqdem nonaginta expletis annis idem
illi uiuendi ac philoſophandi finis fuit: ita ſe
mirifice doctrinæ operibus addixerat: ut cū cibi capiē
di cauſa recubuiſſet cogitationibus inhærens manum
ad menſam porrigere obliuiſceretſ: ſed eū Meliſſa quā
uxoris loco habebat: temperato inter ſtudia non īter-
pellādi ſed inediæ ſuccurēdi officia dextera ſua neceſ
ſariis uſibus aptabat. Ergo aio tantūmō uita fruebaſ:
corpore uero q̄ſi alieno & ſupuacuo circundatus erat.

IDem cū Chryſippo diſputaturus helleboro
ſe ante purgabat: ad exprimendū īgeniū ſuū
attentius & illius refellēdum acrius: quas po-
tiōes induſtria ſolitæ laudis cupidis appetēdas effecit.

De Anaxagora philoſopho.

QVali porro ſtudio Anaxorā flagraſſe credi-
musſ: qui cū poſt diutinā peregrinationē pa
triā repetiſſet poſſeſſioneſq; deſertas uidiſſet
nō eſſem inqt ego ſaluus niſi iſtæ periiſſent. Vocē peti
tæ ſapiētiæ cōpotē: nā ſi prædiorum potius q̄ ingenii
culturæ uacaſſet: dominus rei familiaris intra penates
manſiſſet: non tantus Anaxagoras ad eos rediſſet.

ARchimedis quoq; Archimedes, uel ut Quintilianus li. i. de ĩstitutiõe oratoria, Archimedes syracusan⁹ ĩ oĩ geometria ante alios mira subtilitate laudatus, erat. n. teste Liuio decade secũdi pũici belli unicus spectator cœli siderũq; mirabilior tamẽ iuẽtor ac machinator bellorũ tormẽtoꝝ opumq; q ea q̃ hostes ĩgẽti mole agerẽt ipse p leue momẽto ludificaret: captis deide syracusis p ꝓditionẽ q̃s cõtra ui Marcelli Roducis diu defensauerat: cũ oĩa uerterẽt hostes ĩpe diametros suos ĩ puluere oblignãs a ptereũte milite ĩcognit⁹ occisus ẽ. Liuius cũ multæ ĩqt iræ, multa iuidiæ auaritiæq; fœda exẽpla ederent Archimenidẽ memoriæ ꝓditũ ẽ.

OLI. Archimenides sciẽdi studio delectatus uitam contẽpsit

De Archimede philosopho.

ARchimedis quoq; fructuosam iduſtriã fuisse dicerem: nisi eadẽ illi & dedisset uitã & abstulisset: captis. n. Syracusis Marcell⁹ machinationibus eius multũ ac diu uictoriã suã inhibitã serat: eximia tamẽ hoĩs prudẽtia delectatus ut capiti illius parceret edixit: pene tantũ gloriæ ĩ Archimenide seruato q̃tũ in oppressis syracusis hostis reponẽs. At is dũ aio & oculis in terram defixis formas describit: militi q̃ prædãdi gratia domũ irruperat strictoq; sup̃ca put gladio: quis nã esset iterrogabat: propter nimiam cupiditatem inuestigandi quod requirebat nomẽ suũ indicare nõ potuit: sed protracto manibus puluere noli inquit obsecro istum circulum disturbare ac perinde q̃si negligens imperii uictoris obtruncatus sanguine suo artis suæ liniamenta confudit. Quo accidit ut propter idẽ studiũ modo donaret uita: mõ spoliaret.

In táto tumultu q̃tũ captæ urbis ĩdiscursu diripiẽtiũ militũ ciere poterãt ĩtẽtũ formis q̃s ĩ puluere scripserat ab ignaro milite qs eẽt ĩterfectũ: egre id Mar. tulisse: sepulturæq; curã hitã & ꝓpinqs ẽt iqsitis honori p̃sidioq; nomen eius ac mẽoriã fuisse. Pli. li. vii. nat. hist. Grãde & archimẽidi geometriæ & machialis sciæ testimõiũ. M. Marcelli cõtigit ĩterdicto cũ siracusæ caperent ne uiolaret unus nisi fefellisset ĩperiũ militaris ĩprudẽtia hic teste Ci. li. tusc. q̃stio. fuit primus iuẽtor speræ & fabricator: qđ laertius anaximãdro attribuit hic de clyndaro opus eximium scripsit. ℣ Pœne tãtũ gloriæ ĩ archimenide seruato. Quãti faceret archimenidẽ Marcellus hic facile declarauit cum non minorem gloriã ex seruato archimenide q̃ ex capta potẽtissima urbe se cõsecuturũ speraret mira ꝓfecto archimenidis laus q non minoris fieret a Marcello q̃ syracusæ. ℣ Propter nimiã cupiditatẽ iuestigãdi: q̃ icredibilis hominis iduſtria quẽ nõ captæ urbis ruina nõ ꝓpinq̃ mortis metus: a suis cogitationibus potuit absterrere. ℣ Pertracto puluere: fecto uel scisso puluere: ĩ quo Diametros & formas suas designabat. ℣ Liniamẽta: signa. Sũt ãt liniamẽta extremitates corporũ & imaginũ ĩpressiões q̃ prĩo iducunt a pictoribus: deinde coloribus implent. ℣ Mõ do. ui. Quia q̃tũ in Marcello fuit: donatus ẽ uita: nã studio & iduſtria ei⁹ delectatus edixerat: ut ĩcolumis seruaret archimẽides. ℣ Mõ spo. qa dũ intẽtus eẽt formis ĩprimẽdis multis cõtẽpsit ĩperiũ a quo trucidatus est quã igit uitam studium dederat eadem postmodum studium abstulit.

De Socrate philosopho. 151. 167. 169.

SOcratẽ ẽt cõstat ætate ꝓuectum fidibus tractãdis operã dare cœpisse: satius iudicãtem eius artis usum sero q̃ nunq̃ ꝓcipere. & quantula Socratis accessio illa futura scientiæ erat. sed ꝓuicax hoĩs iduſtria tantis doctrinæ suæ diuitiis etiã musicæ rationis uilissimũ elementum accedere uoluit. Ergo dum ad discẽdũ semper se pauperẽ credidit ad docendum fecit se locupletissimum.

OLI. Socrates fuit adeo studiosus adeoq; sciẽtiæ cupidus: ut nec a mulieribus qdẽ turpe existimaret discere qđ utile fore uideret, ꝓterea cũ iã oĩum pœne rex sciẽtiã cõplexus eẽt: musicæ quoq; opã dare nõ erubuit ĩ ꝓuectiori iam ætate ut ad reliqs uirtutes suas q̃ mirabiles fuisse credunt: hoc ẽt q̃tulumcũq; foret accederet: ne qđ illi unq̃ defuisse uideret. Itaq; effecit iduſtria sua: ut dũ sp aliqd sibi deesse existimaret: ad eũ sciæ cumulũ peruenerit: ut alios locupletissime docere posset. fuit teste gellio tãta tẽperãtia ut oẽ suæ uitæ tẽpus ualitudine ĩoffensa trãsegerit. de cui⁹ morte dictũ ẽ ĩ ca. de sapiẽter dictis. ℣ Fidib⁹ tra. musicæ arti. ut sciret fidibus canere. cur ãt huic arti iã senex opã dare uoluerit hãc cãm fuisse ferũt: q̃ ĩ quiuio ĩuitatus a quodã ut caneret se fidibus nescire rũdit. qđ a nõnullis risu exceptũ ad musicã ꝓdiscẽdã illũ icitauit: ut sero potius q̃ nũq̃ artis illius rõnẽ teneret: fidis corda ĩ cythara uel lira alioue ĩstrumẽto extẽsa: unde fidicula diminutiuũ torméti genus. ℣ Accessio additio: ĩcremẽtũ. ℣ Sed pu. id. pseuerãs & ĩ bonã ptẽ accipimus: ut peruicaces dicamus perseuerãtes iterdũ contumaces: obstinatos duros. est aũt peruicax qui ad uictoriã usq; perseuerat in proposito. ℣ Vilissimum elementũ: ideo dicit quia studia quædã sunt adolescentibus congrua: ut grammatica dialectica rhetorica. alia grauioris & maioris exercitationis & ingenii ut philosophia: scilicet phisica. at uero musica earum rerum est quæ inferioris sunt & materiæ leuioris recte ergo dixit uilissimum elementum.

Fidis Fidicula Peruicaces

De Isocrate.

ATq; ut lõgæ & felicis industriæ quasi in unũ aceruũ exẽpla redigamus Isocrates nobilissimum librum qui inscribitur Panathenaicos.

OLI. ATq; ut Isocrates nobilissimũ: ut oẽm iduſtriæ rõnẽ ĩ uno hoĩe fuisse cõp̃hẽdem⁹ Isocratis exẽplũ lectoribus subiiciamus: fuit ãt isocrates græcus orator clarissimus gorgiæ auditor multoꝝ p̃hoꝝ p̃ceptor eximius: ut Macro. attestat & teste Quintiliano fuit diuerso dicẽdi gẽre nitidus & cõptus: palestræ magis q̃ pugnæ accõmodatus oẽs dicẽdi ueneres sectatus: ĩ iuẽtiõe facilis: hõesti studiosus. in compositiõe adeo

diligēs:ut cura eiꝰ reꝑhēdatur ī ætate iā cōfecta:uidelicet decrepita q̄rtū & nonageſimū agens annū teſte Ci. ī cato en maiore librū cōpoſuit q Panathenaicos īſcribit:totius græciæ & īprimis Athenarū geſta laudeſq; cōtinēs & ſtudia urbis quē tanta ſciētia cōſtat fuiſſe refertū:ut admirarent oēs in ea ætate īgenii uires tātū ualuiſſe:ex quo facile cōprehēdi pōt:ī hoibus corpora qdē ſeneſcere:aīos uero nunq̄ ſi qs bene diligēterq; coluerit eos:Ci. de Iſocrate: eſt etiā quiete & pure atq; elegāter actæ ætatis placida ac lenis ſenectus:qualē accepimus platonis:& q octogeſimo anno ſcribēs ē mortuus:q̄lēq; iſocratis q eū librū q panatanaicos īſcribit:quarto & nonageſimo anno ſcripſiſſe dr:uixitq; qnquenniū:poſtea Iſocrates teſte Macrobio. cū in cōuiuio a ſodalibus rogaret: ut aliqd ī mediū de ſuæ eloquētiæ fōte proferret: reſpōdiſſe fert q̄ locus p̄ſens & tp̄s exigit: ego nō calleo:quæ uero calleo nec huic loco:nec tempori ſunt accōmodata. ℣ Fœlicis induſtriæ:Quia ex ea īduſtria plurimū fructum cōſecutus fuerat. ℣ Panatanaicos:quia oēm urbis Athenaꝝ laudē continebat. q. ſ. in ea urbe cūcta liberalia ſtudia ac bonæ artes uigerēt: oīa beneq; uiuēdi p̄cepta īde manarēt:& pciperent: qui tamē liber hoium negligentia obſoleuit. ℣ Admirationis eius:appellat librū illū admirationē quādā hominum qa admirabant tantū eius īgenii uires ī ea ætate ualuiſſe:ut librū ſūma ſapiētia refertū ædere potuerit & īde laus illi maxīa redūdabat q̄ ſuis operis fructus eſſe uidebatur & erat.

OLI. Chryſippi labor induſtrius

CIterioris ætatis met. chry. Hic Chryſippus apollonii ſolenſis filius ſiue traſenſis philoſophus ſic acutiſſimꝰ adeo ut teſtent ferme oēs: Ioue ipſū eius acutioribus argumētis uix reſiſtere potuiſſe ſi in terras deſcēdiſſet:fuit ergo ingenioſus & accutus & in omni genere oronis: ī plærisq; a Zenone diſſenſit & cleante:quotiēs aduerſus eleantē diſſerendo egiſſet tanta ducebat pœnitētia:ut crebro diceret eqdē alias fortunatus ſum p̄terq̄ ī cleātē ī hoc ſum īfœlix:& ut dixit Cic. de natu. deo. Natus ē homo Chryſippus ad mūdū cōtēplādū atq; mirādū: nā teſte Laertio ſeptingēta uolumina edidit:& q̄cqd īcidebat mandabat litteris & ſæpe emēdabat:& magna teſtimonioꝝ nube utebat: qđ adeo in cōſuetudine habuit:ut in qbuſdā ſuis opuſculis totā Euripidis Medeā īſereret:petētiq; cuidā ab altero legente qd nā id eēt qđ legeret:illi chryſippi medea eſt:q̄re de illo ait Apollodorus atheniēſis ſi qs tollat de Chryſippi libris q̄ aliena ſunt charta illi uacua relinquat:cius tamē libri clariſſimi & ī dialectica p̄cipue ī q̄ fuit adeo īſignis:ut diceret ſi apud deos ī uſu eēt dialectica:nō futurā aliq̄ q̄ Chryſippeā:erat p̄terea teſte Laer. ībecilli tenuiq; corpuſculo:qđ ex eius imagine dicit apparere. ī potationibus ut refert agebat qtē:cura autē ſola mouebat: ut ancilla eius diceret. Cryſippi tantū cura eſt inebriari:unde teſte Hermippo a diſcipulis ad ſacrificiū ductus dulce meꝝ adeo bibit:ut fatigatus anguſtiis ſpiritus eū qnta die poſt reliq̄rit:cū eēt octoginta triū annoꝝ:ſunt q dicāt eū nimio riſu cōpræhēſum īteriiſſe:ita ut cū Aſinus māducaſſet ficus aniculæ dixiſſet:ut uinū Aſino daret:nimioq; dehinc riſu expiraſſe:neminē regū laudauit:ſola anicula cōtētus fuit hic ergo uolumen ante q̄drageſimū annū inchoatum exactiſſimæ ſubtilitatis octogeſimo anno confecit & abſoluit quē λογικον logicam appellauit: ex quo facile coniici poteſt quanta eius fuerit induſtria:qui unum & quadraginta annos aſſidue ſcribēdo cōſumpſit: fuit maximæ auctoritatis philoſophus:de quo Iuuenalis ſatyra ſecunda:plena:omnia gypſo chryſippi inuenias: Ciceronis ætatis metas:Quia nō ad Iſocratis ætatē peruenit hoc eſt nō tanto tempore uixit:nam Iſocrates:ut diximus nouem & nonaginta confecit annos:hic uero ad octogeſimum tantum modo peruenit annum ergo. ℣ Citerioris: ideſt breuioris ætatis terminos. ℣ Cœptum λογικον. Librum logicorum & philoſophi conſiderationum: nam logica & philoſophorum conſiderationes in eo libro continebātur. ℣ Exactiſſimæ ſubtilitatis. Exquiſitiſſimi acuminis. ℣ Ad ea quæ ſcripſit:longa uita ſit opus:Quia ut diximus teſte diogene ſeptuaginta uolumina compoſuit ad quæ legenda longiori uita opus eſſet.

Chryſippi Medea

quartū & nonageſimū annū agēs ita ut ipſe ſignificat cōpoſuit:opus ardentis ſpiritus plenū:ex quo apparet ſeneſcētibus mēbris eruditorū itus aīos īduſtriæ bñficio florē iuuētæ retinere: neq; hoc ſtilo terminos uitæ ſuæ clauſit:nāq; admiratiōis eius fructū qnquēnio p̄cepit.

De Chryſippo.

CIterioris ætatis metas: ſed non parui tamen ſpacii Chryſippi uiuacitas flexit: nam octogeſimo anno cœptum ante quadrageſimū logicō exactiſſimæ ſubtilitatis uolumē reliquit: cuius ſtudium ıntractandıs ingenii ſui monumentis tantū opere laboriſq; ſuſtinuit:ut ad ea quæ ſcripſit penitus cognoſcenda longa uita ſit opus.

De Cleanthe philoſopho.

TE quoq; Cleanthe tam laborioſe hauriētem: & tam pertinaciter tradentem ſapiētiam: numen ıpſius ınduſtriæ ſuſpexit:quū adoleſcē-

OLI.

TE quoq; Cleante:Cleantes haurienda ortulanis aqua uitam ſuſtentauit:hic Cleantes phanii filius aſuis ut Antiſthenes dicit in ſucceſſionibus: primum quidem pugil fuit deinde profectus Athenas cum dragmis quattuor:ut quidam ferunt:cōgreſſus zenoni ſtudioſiſſime philoſophatus eſt: neq; eiſdem decretis perſtitit memoriæ:proditum eſt ipſum laborioſiſſimum fuiſſe:adeo ut inopia cogēte ſe mercenarium faceret:ac noctu quidem in hortis hauriret aquam:interdiu autem operam ſtudiis liberalibus daret:ut & phreandes: ideſt exhauriēs puteos appellaretur. Aiunt illum cum pertractus eſſet in iudicium redditurus rationem. Vnde adeo robuſtus ac tam boni habitus uiueret: Hortulano apud quem id muneris implebat ac mulıere penes quam farınas penſat:teſtibus ſui uictus uſum abſolutum eſſe. Ariopagitaſq; admıratos decem illi mınas darı conſueuiſſe. Zenonem autem accipere illum uetuiſſe. Aiunt autem Antigonum ılli tria mılıa dediſſe: hic auditor eius cum rogaret cuius gratia hauriret:audiuit nō ſolum haurio nunquid non effodio ac rigo & cæ-

tera facio philoſophiæ cauſa:& Zeno quidem illū ad id exercebat:uidebatq; obolum ſibi ex labore afferri coactā aliquādo ſtipē in mediū familiariū itulit dicēs:cleantes quidem cleantem alium poſſet nutrire ſi uellet:quero inde nutriantur affatim habent ab aliis quærunt quæ ſunt ad uſum uitæ neceſſarium,& quidem remiſſius philoſophantes:ea igitur ex cauſa ſecundus hercules cleantes dicebatur,hunc Vale,dicit Chriſippi auditorem cum econtrario Laertius dicat,Chriſippus apollonii filius ſolenſis ſiue tharſenſis:ut Alexander in ſucceſſionibus ait diſcipulus cleantis fuit:hic prius longa exercitatione emenſa Zenonis ſiue cleantis ut Diocres & plurimi tradūt auditor: Clean

tē quæſtu extrahēdæ aq̄ nocturno tpe iopiā tuā ſuſtētanté diurno chryſippi præceptis percipiendis uacantem:eundemq; abūde ad centeſimum annum: attenta cura erudientem auditores tuos uideret: duplici enim labore unius ſæculi ſpacium occupaſti:incertum reddendo:diſcipulus ne an præceptor eſſes laudabilior.

De Sophocle.

SOphocles quoq; glorioſū cū rerū natura certamē habuit:tā benigne illi mirifica opa ſua exhibēdo:q̄ illa operibus eius tēpora liberaliter ſuminiſtrādo,ppe.n.centeſimū annū attigit ſub ipſū trāſitū ad mortē Oedipode epicoloneo ſcripto:q̄ ſola fabula oium eiuſdē ſtudii poetarū præripe gloriā potuit:idq; ignotum eē poſteris filius Sophoclis Sophō noluit ſepulchro patris quæ rettuli inſculpendo.

De Simonide poeta.

SImōides uero poeta octogeſimo āno & docu cuiſſe ſe carmia: & i eor̄ certamē deſcēdiſſe ipe gloriat:nec fuit iniquū illū uoluptatē ex igēio ſuo diu ꝓcipe:cū eā oi æuo fruēdā: traditur⁹ eēt.

De Solone.

NAm ſolō q̄ta iduſtria flagrauerit & uerſibus cōplexus é: quibus ſignificauit ſe quottidie aliqd addiſcētē ſeneſcere: & ſup̄mo uitæ die tanta fuit induſtria:ut cū ipſa rerū natura certaſſe uideat,nam cum eſſet annorū ferme centum Edipodem tragœdiam compoſuit:de qua Ci,in Catone maiore:Sophocles inquit ad ſummam ſenectutem tragœdias fecit: qui pp ſtudium & induſtriam cum rem negligere familiarem uideretur a filiis in iudicium uocatus:ut quemadmodū noſtro more rem male gerentibus patribus bona interdici ſolent:ſic illum quaſi deſipientem a re familiari remouerēt iudices tunc ſenex dicitur eam fabulam quam habebat in manibus & proxime ſcripſerat Edipum coloneū recitaſſe iudicibus:quæſiſſeq; nū illud carmen deſipiētis uideretur:quo recitato ſententiis iudicium eſt liberatus, ℣ Glorioſum cum rerum natura certamen:Hoc habuit cū natura certamen:ut diu uiuendo laborioſus ſp eēt: natura longū illi uitæ ſpacium cōceſſit:quo poſſet ſcribendæ gloriā comparare: Sopholes illud non minori ſtudio & induſtria ſpacium confecit:glorioſum igitur certamen:ut q̄to maius ſpacium dareť tanto maiori ille ſtudio cōficeret, ℣ Sub ipſum trāſitum ad mortem:de q̄ morte dicemus li,ultimo ca,xii, ℣ Quæ rettuli: Fabulam,ſ, Edipodis quam ſupra cōmemoraui:hanc filius ſepulchro patris curauit iſculpi uirtutis paternæ monumētū perpetuū,

OLI. Sophocles a labore nūq̄ abſtinuit

SImonides uero poeta,Hic Lyricus poeta fuit:ut diximus li,i,ca,de ſomniis: item capi, de miraculis, unde & carmina quædam Simonida dicta ſunt:primus etiam artem memoriæ iueniſſe dicitur teſte Ci, tāta eius fuit induſtria:ut gloriaretur & ſe octogenariū carmina docuiſſe & in theatrū ad certamen cū reliquis poetis deſcēdiſſe:ut ide p̄mia q̄ meliori poetæ darent exciperet:ſup̄ſtes etiam carminibus ſuis fructū ex his uoluptatē,ſ,mirificā cœpit:qa uideret q; ea omnis eſſet celebratura poſteritas, ℣ In eorum certamen deſcendiſſe:in theatrum deſcēdit:ut carmina ſua quæ recitaret cæterorum poetarum uerſibus potiora eſſe probaret:& ita propoſitum præmium caperet, ℣ Nec fuit iniquum:Lyptotes eſt:ac ſi diceret fuit æquiſſimum,

OLI.

NAm Solon:De hoc ſolone diximus ſupra libro quinto capitulo de ingratis,Fuit autem unus e ſeptem ſapientibus:athenienſis:ut quidam dicunt:ut alii ſalaminius de qua inſula diximus ſupra libro & capite præſcriptis:utcunq; ſit athenis uixit:& urbem illā quaſi nouā ciuitatē moribus & legibus condidit: qua i re tāto temperaméto ſe iter plæbem ſenatum egit ut ab utriſq; parē gratiā cōtraxerit,Legit apud

Platonē Solonē iudicio Criciæ cuiusdā uiri doctissimi uideri nō solū prudentia cæteris laude dignis sed ēt carminibus p̄stitisse:& si sermonē quē ab ægypto reuersus īstituerat implesset nō minorē Hesiodo uel Homero futurū cōtinebant aūt ī eo atheniē siū gesta hic q̄q̄ oīum hoīum iudicio haberēt cōtinēs tamē dulsisse scribit uino:cuius industria q̄ta fuerit ex eius uerbis cōpræhendi potest: nā dictitare solebat γυρασκωαει πολυ διδασκομενος, senesco semp multa addiscens,pterea cū extremū fati diē sustineret & q assidebant amici ac familiares de re quadā inter se disputarēt caput erexit auditurus qd illi tūc inter se dissererent:interrogatus si qd esset qd' uellet: ut perce/

pto inquit quicquid est de quo disputatis eruditior hinc abeam moriarq; sapientior:uox ꝑfecto philosopho tanto dignissima. ℣ Flagraue rit: Accensus fuerit:nota est uerborū differētia flagro & fragro alterum cū a flatu siue flāma:alterę a fracta specie uēiat:hoc ad odorē, illud ad ardorē refert. ℣ Versibus: supra græce positis. ℣ Fatis præssum: Instanti & propinqua morte grauatum. ℣ Migrasset ex hoībus inertia: Si homines inqt ea īdustria uitā īgrederent qua Solon egressus ē nullus inter mortales inertiæ locus inueniret:hæc autem ad id potissimum ualent ut adolescentes horum exemplis incitati summo studio & industria uirtutes amplectātur & studia capessant horumq; similes fieri maxime laborent.

OLI. Themistoclis industria

QVam porro īdustrius themistocles: themistocles athenienſium clarissimus ciuis & imperator eximius ut diximus in cap. de mutatione fortunæ industria q̄ta fuerat hinc facile coniici pōt q̄ cum multarum maximarūq; rerum cura eēt inuolutus & rei publicæ Athenienſis administrationi semper intētus omnium tamen ciuium suoq; nomina teste Cice. teste Quintiliano & nunc Valerio memoriæ mandauerit: & intra anni spaciū persicam linguam optime pceperit. Cicero in Catone maiore: Themistocles inquit omnium ciuium suorū perceperat nomina. Quintilianus uero de institutione oratoria in cap. de memoria: Cæterum inquit quantum natura studioq; ualeat memoria uel themistocles testis est quem unum intra annum optimæ locutum Persicæ cōstat. ℣ Districtus: Implicitus interdum iratus & seuerus ac potēs per summam iniquitatem patria pulsus inuidia ciuium uel tyrannidis suspitione: uel quia ut diximus mos erat Athenis ut qui uirtute maximas opes comparasset ne libertati periculosus esset per decem annos exularet:ergo per summā iniquitatem quia iniquissimum erat patriæ liberatorem:imperii amplificatorem & cōseruatorē exilio mulctare quē ígētibus præmiis afficere debuerant. ℣ Parta cōmendatione:ꝑ laborem. ℣ Persicam linguā:studiosæ addiscēdo se regi gratū reddidit & commendabilem. ℣ Cuius utriusq; industriæ: Et posse omniū suorū nomina memoriæ complecti & aliena lingua sine interprete uti quod utrumq; fecit themistocles. ℣ Duo reges: Cyrus & Mithridates.

OLI. Cyri mēoria Mithridatis memoria

CYrus: Fuit persarū rex potentissimus: de quo Iustinus multa tradit li. i. & nos in cap. de somniis: hūc magnæ memoriæ fuisse: & Solinus in ca. de hoīe & Quintilianus de īstitutione oratoria in ca. de memoria. & Plinius. vii. na. hi. testant:nam Solinus inqt Cyrus memoriæ bono inclaruit:qui in exercitu cui numerosissimo p̄fuit nominatim singulos alloquæbat. Quintilianus uero ut supra diximus q̄tum natura studio ualeat memoria uel Themistocles testis quē unū inter annū optime locutū perfice constat:uel Mithridates cui duas & uiginti linguas quot nationibus imperauit tradit notas fuisse:uel crassus ille diues qui cum Asiæ præesset quinq; græci sermonis differentias sic tenuit ut qua q̄sq; eum lingua postulasset: eadē ius sibi redditum ferret. uel Cyrus quē oīum militū tenuisse creditū est noīa. ℣ Sine monitore exercitū salu. Imperatores nominum suggestores habere cōsueuerāt q noīa militū eorū auribus insererent quo blande nominatim milites appellando eorum animos sibi maxime conciliarent hos monitores Romani nomenclatores appellabant.

OLI.

QVod industriæ & studio: Cum nihil magis industriæ & studio contrarium eē uideatur q̄ ociū quasi inconueniens & absurdum esse uidebatur hoc illis subiūgere ideo breui utit̄ præfatiōe qua ostēdat nō incongrue factū esse cū post longa studia diutinosq; labores defatigati animi relaxationē quādā

QVod industriæ & studio maxime contrarium uidetur præcipue subnecti debet. non quo:euanescit uirtus: sed quo recreatur: alterum etiam inertibus uitandum:alterū strenuis quoq; interdum

cōfirmauit qđ assidētibus amicis & quadam de re sermonē inter se conferentibus fatis iam pressum caput erexit. Interrogatusq; quapropter id feciſſet respōdit: ut cum istud quicquid est de quo disputatis ꝑcepero: moriar. Migrasset profecto ex hoibus inertia si eo animo uitam ingrederentur: quo ea Solon egressus est.

De Themistocle.

QVam porro īdustrius Themistocles: q̄ maximarum rerū cura districtus oīum tamē ciuium suorū noīa memoria cōpræhēdit: ꝑ summā nāq; iniq̄tatem patria pulsus & ad Xersem quem pauloante deuicerat confugere coactus: priusq̄ in conspectu suo ueniret persico sermoni se assuefecit ut labore parta commēdatione regiis auribus familiarem & assuetum sonum uocis adhiberet. Cuius utriusq; industriæ laudem duo reges partiti sunt.

De Cyro rege.

CYrus oīum militum suoq; noīa: Mithridates duarū & uiginti gētiū q̄ sub regno eius erāt liguas ediscēdo: ille ut sine mōitore exercitū salutaret hic ut eos q̄b⁹ īpabat sine iterp̄te alloq̄ posset.

De Ocio. Cap. VIII.

CIcium quod industriæ & studio maxime contrarium uidetur præcipue subnecti debet. non quo:euanescit uirtus: sed quo recreatur: alterum etiam inertibus uitandum:alterū strenuis quoq; interdum

desiderent qua recreati uegetiores :deinde alacriores ad studia redeant atq; labores. ℣ Non quo uirtus euanescat. Duo tangit ocii genera:unum eorum qui ueluti torpore quodam & langore animi in ocio marcescunt quod nō solum fugiendum sed prope modum detestandum uidetur:alterum eorum qui a labore requiem & laxamentum quærunt quod expetendum est. ℣ Strenuis:Impigris & promptis:& opponit inertibus. ℣ Tempestiua:Opportuna & in tempore facta. ℣ Vegetiores:Viuatiores & ualidiores deficerent assidua intentione animi nisi interdum ocio recrearentur. Ouidius. Si nunq; cessas tendere mollis erit.

appetendum est. Illis ne propriam uitam inertem exigant:his ut tempestiua laboris intermissione ad laborandum fiant uegetiores.

De Scipione & Lælio.

PAr ueræ amicitiæ clarissimum Scipio & Lælius:tū amoris uinculo:tū ēt:omniū uirtutū inter se iunctū societate:ut actuosæ uitæ iter æquali gradu exequebant:ita animi quoq; remissioni cōmuniter acquiescebant:constat nāq; eos Caietæ & Laurenti uagas littoribus conchulas & calculos lectitasse:idq; se. P. Crassus ex socero suo. Q u. Scæuola qui gener Lælii fuit audisse sæpenumero prædicauit.

De Scæuola.

SCæuola aūt quietæ remissionis eoq; certissimus testis optime pila lusisse tradit: qa uidelicet ad hoc diuerticulū aium suū forēsibus ministeriis fatigatū transferre solebat: aleæ quoq; & calculis uacasse interdū dr cū bene ac diu iura ciuiū & cerimonias deoq; ordinasset:ut. n. in rebus seriis scæuolā ita & in scurrulibus lusibus hominē agebat: quē rerū natura continui laboris patientem esse non finit.

OLI.

PAr ueræ amicitiæ: Cōstat Scipionē & Læliū teste Ci. summa amicitia fuisse cōiunctos:ut igit actuosæ uitæ studia & labores oēs cōiter susceperant sic & animoq; relaxationes & ocia pariter capessebāt ut i littore Caietæ mariscq; tyrrheni pariter deambulātes chonculas calculosq; more puerorū sæpissime legerent: id laxatiōis genus in ociosis uiris turpe: in Scipione & Lælio fuisse uidet honestū. ℣ Par clarissimū:ueræ duo par unū esse dicunt: ut par boum sic par amicoq; q̄ttuor āt uel paulo plura ueroq; amicoq; paria fuisse apud maiores legunt ut Theseus & Peritho9. Pylades & Horestes. Tydeus & Polinices. Nisus & Eurialus inter quos Scipio connumerantur & Lælius. ℣ Actuosæ uitæ:laborioſæ & uariis actiōibus debitæ q̄lis industrioq; & studiosoq; hoium esse solet. ℣ Iter:laborē p similitudinē. ℣ Eq̄li gradu:In trāslatiōe psistit. ℣ Vagas: Dispersas p littus:qdā legunt uagos. i. Læliū & Scipionē errātes. ℣ Cōchulas: Testas pisciū qbus Romani postes & lecticas exornare cōsueuerāt. sunt q dicāt græcæ ostraca appellari. ℣ Calculos: lapillos dictos q̄ sua breuitate sine molestia calcant: unde calculus minima pars ponderis ex duobus granis lētis & calculus nūerus: calculatio supputatio. ℣ Lectitasse: Frequenter collegisse. ℣ Publius Crassus: orator de quo Cice. li. de oratore mētionem facit & de eloquētia disputantem inducit: fuit autem Sceuolæ gener: ut li. iiii. ostendimus ca. de uerecundia. Ergo. P. Crassus Scæuolæ: Scæuola uero Lælii generi fuisse dicuntur de quo Lælio Cic. libro qui inscribitur Lælius hoc est de amicitia. Qu. Mutius augur Scæuola multa narrare de. C. Lælio socero suo memoriter & iocunde solebat.

Chonculæ Calculus

THEOLI.

℣ Calculis. Calculoq; ludus ab Ouidio describit in artibus:& ab aliis cōpositō seorsum uolumīe:saccoq; nūc dī.

SCæuola āt q̄etæ: Vt testis fuerat Scæuola Scipionē & Læliū aī relaxādi gīa chōculas & calculos ī littore lectitasse. ipse uero nō minus post aī labores a forēsibus officiis ad pilæ ludū se interdū conferebat nōnunq̄ ad aleas & tessaras ut eo laxamēti genere fatigatū animū relaxaret: hic teste Cice. lib. officioq; primo fuit. P. Scæuolæ filius iurisperiti a quo Ci. iuris ciuilis sciētiam q̄tacumq; foret accepisse dī: nā lib. i. officioq; inquit quoq; uero patres aut maiores aliqua gloria pstiterunt eoq; plerisq; in hoc genere laudis studeant excellere ut. Qu. Mutius. P. filius in iure ciuili: fuit autem hic Scæuola teste eodē Cic. in Lælio iurisperitus & augur quē in lib. de oratore Ci. inducit cū Crasso de eloquētia dispurantē. ℣ Quietæ remissionis: Ociosæ relaxationis: est. n. adiectiuū quietæ. ℣ Optimæ pila: Cū dicat optime significat illū ab adolescentia fuisse studiosissimū eius ludi: ut assidua exercitatione minime ineptus eius peritiā consecutus fuerit non mediocrē. ℣ Ad hoc diuerticulum. Digressionem. est autē a uiatoribus sumpta translatio qui a uia quiescendi gratia ad loca diuertūt. est. n. diuerticulū locus ubi de uia diuertimus. Terētius: ubi ad ipsum uenio diuerticulū. uel locus est ad quē de itinere secedimus: diuersoriū uero domus hospitalis ad q̄ ex diuersis uiis conuenit. ℣ Calculis: Tesseris uel taxillis ut calculos posuerit pro traxillis. ℣ Iura ciuiū: Vtpote q iurisperitus. ℣ Et cerimonias deoq;: Vt qui augur. nam alter pōtifex fuit. Cice. quo mortuo me ad pontificem Scæuolam contuli. ℣ Vt enim in rebus seriis. Licet sapiēti rebus seriis interdū inserere ludos & ioca uel certe post seria ad ludos se & ioca conferre teste Cicerone li. officioq; primo. Ludo aut̄ & ioco uti illis quidē licet: sed sicut somno & quietibus cæteris tunc cū grauibus seriisq; rebus satisfecerimus. ergo Scæuola in rebus seriis se uiq; grauem & auctoritate plenū: in ludis uero se hominē referebat. ℣ In scurrulibus: lusibus. Sine dubio deest particula quasi quod facere frequēter solent auctores. Vir. Medias interedes exultat amazon. uel scurrulibus iocosis non tamen turpibus quibus utuntur scurræ. ℣ Quem rerum natura: Natura inquit non patitur hominem labori semper insistere: nam licet uirtutis laus omnis in actione consistat: ab ea tamen necesse est sæpe fiat intermissio multiq; dentur ad studia reditus: nam ut inquit Oui. Quod caret alterna requie durabile non est: Hæc reparat uires fessaq; membra leuat.

Diuerticulū

OLI. HOc uidit Socrates terrestre quoddam oraculum & humanæ sapientiæ uenerabile sacrariū non eru/buit cum filiolis pueriliter ludens ab Alcibiade rideri cum ad eum salutandi gratia uenisset & arun/dines cruribus interponentem more puerorum offendisset, sciebat enim id sibi naturæ lege permit/ti laxamenta querere tanq̄ necessaria & non homini turpia qui fuerit studio & labore defessus. ℣ In/terposita arundine cruribus, qui more puerorum equitem imitaretur. ℣ Homerus. Hoc idem sensit Homerus, cum Achillem uirum fortissimum fidibus canentem sæpius introduxit. ℣ Canoras fides. Resonantes chordas.

OLI. Achil/les fidi bus ca nebat

POtētiam: Quāta sit eloquētiæ uis atq̄ potentia cū cæteri oēs q̄dē illa scripserūt tā græci q̄ latini tū in pri/mis ipse pr̄ eloquētiæ Cic. cū pluri/bus in locis & uoluminibus ostēdit: quorum unū nobis hoc loco referre satis esse duxi: ubi regē oium dominā illā appellat. Ait. n. lib. ii. de na. deo. iā uero domina regē ut uos soletis dice/re: uis eloquēdi: q̄ p̄clara q̄q̄ diuina: q̄ primū efficit: ut ea q̄ ignorāus discere: & ea q̄ scimus alios docere possimus. Deinde hac cohorta/mur hac psuademus: hac cōsulamur afflictos: hac deducimus a timore pterritos hac gestiē/tes cōprimimus: hac cupiditates iracundiasq̄ cōstringimus: hæ nos iuris legū urbiū societa/te cōiunxit: Hæc nos ab immāi & fera uita se/gregauit: cū igit̄ ea sit uis eloquentiæ: ut q̄q̄d in regē natura totoq̄ mūdo laudabile sit in ea uersēt cunctaq̄ eius adminiculis nitantur: fo/ueant̄: sustentent̄: illustrent̄: nihil præterea di/cendum est nisi ut subiectis exemplis fiat illu/strior atq̄ testatior. ℣ Eius uires testatiores. Si inquit exempla proposuerimus: probabilior fiet eloquentiæ uirtus atq̄ uulgatior.

OLI. Mene nius Agrip pa plæ be pri/bus cō cilia/ uit

REgibus exactis. Discrepat a Liuio Vale. hoc loco. non. n. Valeriū. sed Agrippā menenium fuisse tradit Li/uius q̄ plæbē a pribus dissidēte fa/cta secessiōe sua eloquētia recōciliauit: cū. n. se/cū ipa ciuitas foret maxie discors intestino in/ter pres plæbēq̄ flagrāte odio pp nexos ob æs alienū excitauit: seditionē magno natu q̄dā q̄ cū insignibus maiorū suorū prorumpēs in fo/rū squalide uestē deformi uultu fediorq̄ cor/poris habitu: pallore ac macie perenni tota: de/niq̄ specie oris efferata facto cōcursu clamitat ductū se a creditore nō in seruitiū: sed i ergastulū & carnificinā: exacerbauit ita plæbis aios in pres: ut nisi alter cō/sul Seruilius mitioris ingenii cōcitatos aios: multis pollicitatiōibus lenisset: i graue discrimē res fuerit futura ma/xime ingruētibus undiq̄ bellis. nā finitimi cognita seditiōe arma cōmouerāt: q̄bus supatis cū soluēdi ꝓmissa tps aduenisset. Alter cōsul Apius insita supbia aio: ut uanā collegæ faceret fidē: q̄ asperrime poterat ius de creditis pe/cuniis dicere: & q̄ ante nexi fuerāt creditoribus tradere: tūc multo magis exacerbati plæbis aī p dictatorē hisdem ferme pollicitatiōibus & edicto ne q̄s ciuē Romanū uinctū aut clausum teneret: neu q̄s militis Romāi dōec i ca/stris eēt bōa possideret: aut uēderet liberos nepotesue eius moraret̄: leniti sunt postremo cū ēt dictatoris ꝓmissis defraudarent̄: tū demū secessio facta ē in sacrū mōtē trās anienē: eo missus orator Menenius Agrippa ad recōciliā/dā reuocādāq̄ plæbē in urbē: Intromissus i castra prisco illo dicēdi & horrido mō. nihil aliud q̄ hoc narrasse fert. tpe quo in hoie nō ut nūc oia in unū cōsentiebāt: sed singulis mēbris suū cuiq̄ cōsiliū suus sermo fuerat indigna/tas reliq̄s ptes: sua cura: suo labore ac ministerio uētri oia q̄ri: uētrē i medio qetū nihil aliud q̄ datis uoluptatibus frui: cōspirasse ide ne māus ad os cibū ferrēt: nec os accipet datū: nec dētes cōficerēt: hæc ita dū uētrē fame doma/re uellēt: ipsa una mēbra totūq̄ corpus ad extremā tabē uēisse ide apparuisse: uētris quoq̄ haud segne ministeriū eē. nec magis ali: q̄ alere eū reddentē i oēs corpis partes hūc quo uiuimus uigemusq̄ diuisum pariter in uenas ma/turū cōfecto cibo sanguinē cōparādo hic q̄ intestina corporis seditio similis eēt iræ plæbis in pres flexisse: mentes hoium plæbēq̄ pribus recōciliasse: qđ si multo & horrido dicēdi genere tātū ualuit unius hominis facundia: qđ culta & exquisita faciet oratio. ℣ Dissidens. Dissentiens: discrepans: discordans. ℣ Fluminis anienis. Tribus passuū milibus distat ab urbe: & teste Prisciano lib. vi. declinatur anio anienis quod antiqui secundum anologiam pro/tulerunt aniem. Ouid. xiiii. Meth. quas anienis aquæ. ℣ A capite. i. a senatu & patribus. ℣ Cætera parte. s. plæbe: & al/ludit ad fabulam q̄ supra diximus. ℣ Vrbi urbem. Plæbem quæ pars ciuitatis erat senatui alteri parti coniunxit.

Externa de Socrate philosopho.

HOc uidit: cui nulla ꝑs sapiētiæ obscura fuit Socrates: ideoq̄ nō erubuit tunc cum inter/posita arundine cruribus suis cum paruulis filiolis ludens ab Alcibiade risus est.

De Homero poeta.

HOmerus quoq̄ ingenii cælestis uates nō ali/ud sensit uehementissimis Achillis manibus canoras fides aptando: ut earum militare ro/bur læni pacis studio relaxaret.

Quāta uis eloquētiæ est. Cap. IX.

POtentiā uero eloquētiæ & si plurimum ualere animaduertimus tamen sub pro/priis exemplis quo scilicet uires eius te/statiores fiant recognosci conuenit.

De Valerio.

REgibus exactis plæbs discedēs a pribus iux/ta ripā fluminis anienis in colle q̄ sacer ap/pellat̄: armata cōsedit: eratq̄ nō solū defor/mis sed ēt miserrimus reipublicæ status a capite eius cætera parte corporis: pestifera seditione diuisa. ac ni Valerii subuenisset eloquētia: spes tāti imperii in ipso pene ortu suo corruisset: Is nāq̄ populū noua & inso/lita libertate temere gaudētē oratiōe ad meliora & sa/niora cōsilia reuocatū senatui subiecit. i. urbē urbi iū/

¶ Verbis facundis. Eloquentiæ cessit omnis furor & impetus animi. Cicero concedat laurea linguæ.

QVæ ēt marianos. Marius ut sæpe dictū ē ui pria pulsus collecto exercitu Cinnæq; cōiunctus ui patriā repopoſcit diis hoibusq; infestus. & stati prio ipetu hostiā urbis alūnā capit & miserāda strage diripit: mox urbē ipsam p secordiā ciuiū e ianiculo pulso psidio q̄drato agmine ingressus: ad principū cædē signo dato aliq̄to sæuius q̄ aut in punica: aut in Cymbrica urbe seuit: Octauii cōsulis caput ¶ rostris exponit. Antonius orator uir cōsularis ad hospitē ¶fugit: ubi tectus tātā urbis tēpestatē declinaret: qđ illi fortūa nō cōcessit: hospes. n. quo lautius illū exciperet uinū a caupōe p seruū depoſcit: Caupo latere apud hospitē. M. Antoniū ex seruo cognoscit réq; stati ad Mariū Cinnāq; defert. quo cognito delectos milites cū. P. Antōio uelut Plu. dicit. P. Annio ad facūdissimū oratorē cædendū mittūt. P. Antonius ubi ad hospitē uēit cædis ministros itroire & M. Antoniū iterficere iubet: ipse foris in uestibulo remoratur: hi uero postq̄ itrogressi & corā data copia cædis maximus orator Antonius sic eos oratiōis suauitate demulsit: sic eloquētia sua a cædis cupiditate oiq; ipetu repssit: ut ad Antoniū re ifecta stupētes redierit plāe fatētes: se oīone uictos: illū occidere nō potuisse: quos. P. increpitās stricto gladio tectū irruit & Antoniū obtruncat: caput ad Mariū defert: qđ illæ mensæ iposuit ut nō tā cibo q̄ eius spectaculo saciaret. Cōstat hūc. M. Antoniū teste Cic. li. v. Tuscu. q̄stionū: oium suæ ætatis fuisse eloquētissimū. ¶ Inhibuerūt. Represserūt: retinuerūt: cōpescuerunt ἀνακοκείν. ¶ Steterat in ambitu. In porticu siue in circuitu remanserat: pudore credo detētus ne tantū uirū necessitudine sibi coniunctū trucidari uideret: q̄q̄ ipse postmodum tam fedum cædis ministerium peregerit.

M. Antonii oratoris eloquētia

DIuus quoq; Iulius. Dolabellā ex sicilia cui p̄tor pfuerat: repetūdarū Cæsar postulauerat. L. Cotta dolabellæ patrocinium susscepit: cuius auctoritati: qa ueluti parētē illū Cæsar coleret & obseruaret resistere nō sustinuit. tm̄ ¶ cōcione dixit extorqueri sibi cām optimā. ostēdēs se illū ui eloquētiæ facile fuisse cōuicturū ubi maximā sibi eloquentiæ laudē cōparauit. ¶ Quā cælestis numinis. Persistit in sua iá tū ab initio opis susscepta adulatiōe Val. q̄ sine dubio posset oibus eē fastidio. ¶ Columē. Sustentaculū. cōstat qdē Cæsarē plurimū ingenio ualuisse ut teste Ci. cū duo sint qbus excelluere Romāi si i utrouis tm̄ se Cæsar exercuisset oēs facile supasset: ut si tātū eloquētiæ q̄tū rei militaris studii & laboris iposuisset: facile dicendi palmā obtinuisset. ¶ Reū egit. Quia repetūdarū e sicilia ut dixius accusauit. ¶ Peregrinādū ē. Ad externa exēpla trāseūdū.

OLI. Cottæ eloquētia

¶ Siqdē maxia tūc eloquētia. q̄. ē. Vetusti codices hńt aliter hūc i modū. Siqdē tūc maxia eloquētia ei laus q̄sita ē.

THE. OLI. Pisistratus eloquentiæ dominatū arripuit

PIsistratus. Callidiate plurimū ualuit Pisistratus teste Mac. q̄ tyrānidē magis q̄ eloquētia occupasse dr deuictis se duce megarēsibus. cū gr̄æ plurimū & auctoritatis apud oēs cœpisset: aium ad regnū adiecit uerberibusq; uolūtariis domi affectus: laceratoq; corpe die q̄dā i publicū ¶ pdiit: & aduocata cōcione uulnera populo ostēdit: de crudelitate principū a qbus hoc se passum simulabat q̄rit. addunt uocibus lachrymæ: & iuidiosa oīone multitudo credula incēdit. amore plæbis inuisum se senatui affirmat: obtinet ad custodiā corpis sui satellitū auxiliū p quos tātā tyrānidē occupauit: fuit āt ut dixius i ca. de hūanitate doctrina: ingēio: & eloquētia tāta: ut ab atheniēsibus iperiū summa ui resistēte Solone tādē obtinuerit: uiq; oīonis fecit ut Atheniēses illi se libertatēq; subiicerēt: nec qcq̄ ualuit: q; Solō iustissimus & gratissimus orator aduocata cōcione in publicū ¶ pcesserit ut dixius in ca. de ingratitudie. & ipiū illius conatū apparuit: tātū igit pisistrati ualuit eloquētia: ut nulla solonis sapiētia: nulla uis: nulla eloquētia resistere potuerit. Cice. de Pisistrato lib. iii. de oratore: q̄s doctior iisdē tpibus aut cuius eloquētia litteris instructior fuisse tradit q̄ Pisistrati: q primus Homeri libros cōfusos antea sic dispoſuisse dr: ut nūc habemus nō fuit qdē ciuibus suis utilis: sed ita eloquētia floruit ut lr̄is doctrinaq; p̄staret. ¶ Sed alterius. s. solonis q pro tuenda libertate cōcionabat. ¶ Alterius Pisistrati. Alioquin in aliis rebus significat populū atheniēsem hac una in re fuisse imprudētissimū. q oratiōe delinitus seruire q̄ imperare maluerit.

OLI. Pericles aũt. De Pericle satis supra dictũ est in capi. de obitu filioꝝ: & de cõtinentia qđ uero ad eius elo/quentiã spectat tantũ ualuit dicẽdi ratiõe & eloquẽtia ut athenienſem populũ ꝓ ſua uoluntate uerſa/ret. & eoꝝ animos quocũq; uellet facile impleret: de quo Cice. lib. de oratore. iii. Quid pericles inqt de cuius poteſtate dicẽdi ſic accepimus: ut cũ cõtra uoluntatẽ athenienſiũ loqueret pro ſalute pſiæ ſeue/

Peri/clis elo/quẽtia

rius: tamen id ipſum qđ ille cõtra homines populares diceret populare omnibus & iucundũ uideret: Cuius in la/bris ueteres comici etiã cũ illi maledicerent qđ tum athenis fieri licebat leporẽ habitaſſe dixerunt: tãtamq; in eo uim fuiſſe: ut in eoꝝ mentibus qui audiſſent quaſi aculeos quoſdã relinqueret. At hunc nõ declamator aliquis ad clepſidrã latrare docue/rat ſed ut accepimus Clazomenius ille anaxa/goras uir ſummus in maximaꝝ reꝝ ſcientia: itaq; hic doctrina cõſilio eloquentia: excellens .xl. annis ꝑfuit athenis. & urbanis eodem tẽ/pore & bellicis rebus. ℣ Egit urbẽ: Duxit athe/nienſes quo uoluit. ℣ Et uerſauit. Et ꝓ ſua uo/luntate tractauit. ℣ Perſtringere. Offendere & carpere cupiebat. ℣ Quaſi aculeos quoſdam. perſiſtit in trãſlatione: cum enim diceret q; ex eius ore melle dulcior fluebat oratio aculeos tamen illud mel incluſos habuiſſe dicit: quos animis hominũ infiſos relinquebat dulcis q/dem erat oratio: ſed regnũ affectare uidebat.

OLI. Ertur quidã. nunc quaſi teſtimo/nium inducitur eloquentiæ peri/clis. dicit. n. cum uir quidam athe/nienſis decrepitæ iam ætatis peri/clem primum cõcionantem audiſſet: ſibi ipſi moderari non potuit quin altius exclamaret cauete uobis athenienſes a periclis facundia: quæ tanta in eo eſt quanta in Piſiſtrato fuiſſe conſpeximus: audierat enim hic in adoleſcen/tia Piſiſtratum concionantem. admonebat itaq; ciues ſuos ut cautiores eſſent in audien/do periclem q̃ fuerant in Piſiſtrato: ne periclis oratione capti urbis imperium ut Piſiſtrato: ſic iſti quoq; demandarent: & libertatem ſer/uituti præferrent: plus tamen ualuit eloquen/tia periclis: q̃ ſenis ſalutare conſilium. ℣ Au/gurium. Omen & diuinatio. Quod ille arma/tus. Quia ut diximus cum ad ſui corporis tu/telam ſatellites obtinuiſſet: his adiutus impe/rium occupauit.

OLI. Hege/ſias Cyre/naicus

Vantum eloquentia. Hegeſias cy/renaicus philoſophus adeo ſubti/liter & curioſæ de humanæ uitæ miſeriis diſputabat in ſcholis: ut ad uoluntariam ſibi ſæpe mortem nõnullos auditores impelleret quare a Ptolemæo rege prohibitus eſt de his rebus diſputare quoniã his auditis multi ſibi mortem in ferrent ma/gna erat uis huius hominis eloquentiæ ut cũ de humanæ uitæ cõditione diſſereret: ſic ho/minũ miſerias quibus ſubiecti ſunt ante ocu/los referebat: Vt his quaſi territi homines: ultro mortẽ appeterent unde πῦρια ἀγάθος Hegeſias dictus eſt mor/tis perſuaſor. Cicero lib. Tuſcula. primo mors inquit a malis nos abducit nõ a bonis. uerum ſi querimus hoc cy/renaico hegeſia: ſic curioſæ diſputatur: ut is ab rege Ptolemæo prohibitus eſſe dicatur illa in ſcholis dicere: quo multi his auditis mortem ſibi conſciſcerent. ℣ Cyrenaicum philoſophum. Cyrenaici ab Ariſtippo deſcenderũt. qui primus genere Cyrenaicus finem in uoluptate ponebat.

OLI. Loquentiæ aũt. In pronunciatione cuncta totius eloquentiæ ornamenta eſſe repoſita teſtantur om/nes qui de hac arte ſcripſerunt. tam græci q̃ latini: quid. n. acutæ & cõmodæ inuentiones? quid conci/næ uerborum eloquutiones: quid partiũ cauſæ? & artificioſæ diſpoſitiones: quid denicq; diligens me/moria ſine pronunciatione ualerẽt. non pluſq̃ ſine his pronunciatio ſola: nam hæc omnia quæ ſupra/

De Pericle.

Pericles ãt feliciſſimis nature incremẽtis ſub Anaxagora ꝑceptore ſummo ſtudio ꝓpoli/tus & inſtructus: liberis athenaꝝ ceruicibus iugũ ſeruitutis impoſuit: egit. n. ille urbem: & uerſauit arbitrio ſuo. Dũq; aduerſus uolũtatẽ populi loqueret iocunda nihilominus & popularis uox eius erat. Itaq; ueteris comœdiæ maledica lingua q̃is potentiã uiri perſtringere cupiebat: tamen in labris hominis melle dulcioreẽ leporẽ fatebat habitare: inq; aĩs eoꝝ q illum audierant: quaſi aculeos quoſdã relinqui predicabat.

De quodam Sene.

Ert qdã cũ admodũ ſenex primæ cõciõi pe/riclis adoleſcẽtuli intereſſet: idẽq; iuuenis Pi/ſiſtratũ decrepitũ iã cõcionantẽ audiſſet: nõ tẽperaſſe ſibi quominus exclamaret: caueri illũ ciué oportere qđ Piſiſtrati oratiõi ſimillima eius eſſet oro. nec hominẽ aut exiſtimatio eloquii: aut moꝝ auguriũ fefellit. Quid. n. inter Piſiſtratũ & Periclẽ interfuit: niſi q; ille armatus: hic ſine armis tyrannidem geſſit?

De Hegeſia Philoſopho.

Quantũ eloquẽtia ualuiſſe Hegeſiã Cyrenai cũ philoſophũ arbitramur: qui ſic mala ui/tæ repræſentabat ut eoꝝ miſerãda imagine audientiũ pectoribus inſerta multis appetẽdæ mortis uolũtarie cupiditatem ingeneraret: Ideoq; a rege Pto/lemæo ulterius hac de re diſſerere prohibitus eſt.

Quantũ momẽti ſit in ꝓnunciatiõe & apto motu corporis. Cap. X.

Eloquentiæ autẽ ornamenta in pronun/ciatione apta & cõuenienti motu corpo/ris conſiſtunt: quibus cum ſe inſtruxerit, tribus modis homines aggredit, animos

dixi perinde sunt ut agunt: actio autē in dicendo una dominat, sine qua summus orator: in oratorū numero esse nullo modo potest, mediocris uero hac una instructus summos sæpe superare potest: qđ multis exemplis tā græcorum q̄ latinorū ita esse Valerius probat, ℣ Conuenienti motu corporis, pronunciatio est uocis: uultus & gestus moderatio cum uenustate, cum ergo dicat in pronunciatione: intentionē: & remissionem uocis ostendit: in motu corporis: uultus gestusq; moderationem innuit, ℣ Tribus modis, Eloquutione, sono uocis: & motu corporis, ℣ Alteri aures, quo ad pronunciationem, ℣ Alteri oculos, quo ad gestum corporis.

eorum ipsa inuadendo: horum alteri aures: alteri oculos permulcendos tradendo: sed ut propositi fides in personis illustribus exhibeatur.

De. C. Graccho.

CA. Gracchus eloquentiæ q̄ ꝓpositi felicioris adolescēs: quoniā flagrātissimo ingenio cū optime rēpublicā tueri posset: pturbare impie maluit: quotiēs apud populū cōcionatus est seruū post se musicæ artis peritū habuit: qui occulte eburnea fistula pronunciationis eius modos formabat: aut nimis remissos excitando: aut plus iusto cōcitatos reuocando: quia ipsum calor atq; impetus actionis attē tū huiuscæ tēperamēti æstimatorē esse nō patiebatur.

De. Q. Hortensio.

QV. Autē Hortēsius plurimū in corporis decoro motu repositū credēs, pene plus studii in eodē elaborando q̄ in ipsa eloquentia affectanda impendit. Itaq; nescires utrum cupidius ad audiendū eum an ad expectandum concurreret: sic uerbis oratoris aspectus: & rursus aspectui uerba seruiebant. Itaq; cōstat æsopum Roscium q; ludricæ artis peritissimos illo causas agēte in corona frequenter astitisse: ut furo petitos gestus in scænam referrent.

De. M. Cicerone.

NAm Marcus Cicero quantū in utraq; re de qua loquimur momēti sit: oratione quā pro Gallo habuit: significauit. M. Calidio accusanti optimates uel iā timenti fuit, ℣ Cū optime rēpu. tueri posset, Cice. officioꝝ lib. ii. quid est tā inhumanum quā eloquentiam a natura ad salutem hominū & cōseruationem datā: ad bonoꝝ pæstem pernitiemq; conuertere, ℣ Quia ipsum calor & impetus, Reddit rationē: cur monitore tibicinæ uteretur: quia interdum uel accusando: uel detestando ira: uel alio animi impetu commotus seruare modum non reminiscebatur.

QV. Autē Hortēsius, Plus i decoro motu corpis q̄ i uenusta uocis moderatiōe & dicēdo copia laborauit Hortēsius: adeo ut magis ad spectaculū q̄ ad cōcionē audiēdā hoies uēisse putares: nā mimi ab eo multos corpis gestus dicēte perceptos in scænā postmodū referebāt: tātum tamē eloquētia ualuit ut apud multos dubiū fuerit eius artis palma Cice. ne magis an Hortēsio deberet, ℣ Sic uerbis oratoris. Vt. n. gestibus uerba: sic uerbis gestus accōmodabat, ℣ Cōstat Aesopum Roscium q;. Hi tpe Ci. & Hortēsii mimi ꝑstātissimi fuerūt: quoꝝ alter comœdiaꝝ: alter. s. Aesopus tragœdiaꝝ actor fuit. q Hortēsio sic delectabāt oráte: ut ad eū audiēdū cū oraret semp accurrerēt eiq; frequēter assisterēt: ut gestus aliquos in foro petitos in scænā referrēt. De Roscio Cice. in oratione pro Arthia poeta: Quis nostrum tā aio Agresti ac duro fuit: ut Roscii non morte cōmoueret: qui cum esset senex mortuus: tamē ꝓpter excellētem artē ac uenustatem uidebat oīno mori nō debuisse ergo ille corporis motu tantū amorē sibi cōciliarat a nobis oībus, ℣ In corona. In cœtu & multitudine uirorum.

NAm Marcus Cic. Plutarchus in uita Ciceronis: dicit non minus Ciceronē in actione elaborasse q̄ Demosthenē: donec ꝓ Roscium comœdiarum & æsopum tragœdiarum actores optimos & suo tēpore clarissimos præbita illis diligenter opera uocē & corporis gestum emendauit: his igit tanq̄ præceptoribus usus ad moderandos corporis gestus omnium in eo ꝓnunciationis genere eruditissimus

OLI. A. Gracchus. Ad tēpandos pnūcia tiōis modos Gracchus pitū musicæ artis seruū cōcionaturus adhibuit: ut uel intentionē remitteret uel remissiorē uocē ītēderet. Gelius de noctibus atticis li. i. Ecce āt ꝓ tibicina lacōica: tibiæ quoq; illius cōcionatoriæ in mētē uenit: q̄. C. Gracchus cū populo agēte: pīsse ac pmōstrasse modulos ferūt: sed nequaq̄ sicē ut a uulgo dī canere tibia solitū: q ponc illū loquētē stare uariis modis eūdē mulcere aium actionēq; eius tū ītēdere: qd. n. foret ea re ineptius? si ut plāipedi saltāti: ita Graccho cōcionāti numeros & modos & frequēramēta q̄dā uaria tibicē moueret: sed q hoc cōperto memoriæ tradiderūt stetisse i circūstātibus dicūt ocultius: q fistula breui sensim grauiusculū somnū ispiraret ad deprimēdū sedādūq; ipetū uocis eiꝰ, referuescēte nāq; ipulsu & istinctu extraneo naturalis illa gracchi uehemētia idiguisse nō opinor æstimāda. M. tñ Cic. fistulatorē istū utriq; rei adhibitū esse Graccho putat: ut somnis tū placidis tū citatis: aut demissam iacētēq; eiꝰ oronē erigeret: aut ferociētē seuiētēq; cohiberet, uerba ipsius Ci. apposui: Itaq; idē Gracchꝰ qđ potes audire: Catule ex Licinio cliente tuo litterato hoie: quē seruū sibi habuit ille ad manū eburneola solitus ē hærere fistula stareq; post ipm occulte cū cōcionaret pitū hominē q iflaret celeriter illū somnū: q illū aut remissum excitaret: aut a cōtētiōe reuocaret: Quītiliāus uero li. ii. de istitutiōe oratora. Quid tā mufices igt ꝓpriū sed ne hæc quidē præsumenda pars: ut uno iterim cōtēti simus exēplo. C. Gracchi ꝑcipui suoꝝ tēpoꝝ oratoris cui cōcionanti cōsistens post eū musicus fistula quā Tonarion uocant modos q̄bus deberet intēdi ministrabat, hæc etiā ei cura inter turbidissimas actiones uel terrenti optimates uel iā timenti fuit, ℣ Cū optime rēpu. tueri posset, Cice. officioꝝ lib. ii. quid est tā inhumanum quā eloquentiam a natura ad salutem hominū & cōseruationem datā: ad bonoꝝ pæstem pernitiemq; conuertere, ℣ Quia ipsum calor & impetus, Reddit rationē: cur monitore tibicinæ uteretur: quia interdum uel accusando: uel detestando ira: uel alio animi impetu commotus seruare modum non reminiscebatur.

Gracho cōcionāti fistula modos dabat

OLI. QV. Autē Hortēsius, Plus i decoro motu corpis q̄ i uenusta uocis moderatiōe & dicēdo copia laborauit Hortēsius: adeo ut magis ad spectaculū q̄ ad cōcionē audiēdā hoies uēisse putares: nā mimi ab eo multos corpis gestus dicēte perceptos in scænā postmodū referebāt: tātum tamē eloquētia ualuit ut apud multos dubiū fuerit eius artis palma Cice. ne magis an Hortēsio deberet, ℣ Sic uerbis oratoris. Vt. n. gestibus uerba: sic uerbis gestus accōmodabat, ℣ Cōstat Aesopum Roscium q;. Hi tpe Ci. & Hortēsii mimi ꝑstātissimi fuerūt: quoꝝ alter comœdiaꝝ: alter. s. Aesopus tragœdiaꝝ actor fuit. q Hortēsio sic delectabāt oráte: ut ad eū audiēdū cū oraret semp accurrerēt eiq; frequēter assisterēt: ut gestus aliquos in foro petitos in scænā referrēt. De Roscio Cice. in oratione pro Arthia poeta: Quis nostrum tā aio Agresti ac duro fuit: ut Roscii non morte cōmoueret: qui cum esset senex mortuus: tamē ꝓpter excellētem artē ac uenustatem uidebat oīno mori nō debuisse ergo ille corporis motu tantū amorē sibi cōciliarat a nobis oībus, ℣ In corona. In cœtu & multitudine uirorum.

Aesopus tragœdus

OLI. NAm Marcus Cic. Plutarchus in uita Ciceronis: dicit non minus Ciceronē in actione elaborasse q̄ Demosthenē: donec ꝓ Roscium comœdiarum & æsopum tragœdiarum actores optimos & suo tēpore clarissimos præbita illis diligenter opera uocē & corporis gestum emendauit: his igit tanq̄ præceptoribus usus ad moderandos corporis gestus omnium in eo ꝓnunciationis genere eruditissimus

euasit:& eloquentiæ princeps facile iudicatus,Roscium Cice,suas delicias appellare consueuerat quantū igitur in pronunciatione motuq; corporis repositū sit Cicero declarauit in ea oratione quá habuit pro Gallo:cū.n.Callidius se a gallo ueneno petitū fuisse diceret:idq; remissiore uultu & languidiore uoce q̄si soluto orationis genere uteret:uicium Cic,ex habitu facile detexit:falsamq; accusationē īdicauit:cū diceret,℣ Tu istud,M,Callidi nisi fingeres sic non ageres:nā si uerum fuisset periculū cōcitatiore uoce:perturbatioreq; uultu causam egisset q̄ta fuerit Ciceronis laus ex sola eloquentia parta,Plinius libro septimo natu,histo,plane ostendit cū dicat,Quo te,M,Tulli piaculo taceā,quoue maxime excellentē in signi prædicē:quo potiusq̄ uniuersi populi & illius gētis amplissimo testimonio & tota uita tua ad consulatū tantum operibus electus, Te dicente legem agrariā:hoc est alimēta sua abdicarunt tribus,Te suadente Roscio theatralis seditionis auctori leges ignouerunt notataq; sedes ignominiæ discrimine æquo animo tulerunt,Te orante proscriptorū liberos honores petere puduit,Tuū Catilina fugit ingeniū,Tu,M,Antoniū proscripsisti:Salue primus omniū parens patriæ appellare: primus in toga triumphū linguæq; laureā merite: & facundiæ litteraq;:latinarum parens æque ut dictator Cæsar hostis quondā tuus de te scripsit omniū triumphorum laudē adepte maiorem:q̄to plus est ingenii Romani terminos in tantū promouisse q̄ imperii,℣ In utraq; re, in sono uocis & motu corporis,℣ Momenti: uirtutis efficaciæ,℣ Quæstionibus:inquisitionibus,℣ Languida:debili & fracta uoce,℣ Soluto genere:nō intensa oratione quemadmodū rei atrocitas exigebat,℣ Argumentū adiecit:qa argumentum erat non paruū nullū illi uenenū datum esse: q; pronunciatiōe uteret,

OLI, Pronūciatiōi quátū demosthenes tribuerit

COnsentaneū:iudicauit Demosthenes orationis uim ferme oēm in pronunciatione esse repositā, Interrogatus,n,quid primū esset in oratore? respōdit ꝓnunciationē:qd secundū: ꝓnūciationē:qd tertiū? ꝓnūciationē, oīa igit in ꝓnuncitiōe,Cic,lib,iii,de oratore:huic Demosthenes primas dedisse partes dicit: cū rogaret:qd in dicēdo esset primū:huic secūdas? huic tertias,Quintiliāus li,xi,de ꝓnunciatiōe, Demosthenes inqt interrogatus,quid esset in toto opere summū:pronunciationi palmam dedit,℣ Respōdit, προφορην,Pronūciationē,

OLI, Rhodi recitauit

REcte itaq; Aeschines,Cū Aeschines accusationē quā habuerat in Ctesiphontem cum rhodiis legisset legit & defensionē Demosthenis:a qua ille superatus athenis excesserit:mirātibus ergo rhodiis: orationē illam multo magis illos dixit fuisse miraturos:si orantē ipsum audiuissent,Cice,lib,iii, de oratore mihi melius illud ab æschine dictum uideri solet qui cum propter ignominiam iudicii excessisset athenis & rhodum se contulisset:rogatus a rhodiis legisse fertur orationem illam egregiam quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat:qua perlecta:petita ab eo est postridie ut legeret illam etiā quæ erat cōtra a Demosthene pro Ctesiphonte edita,quá cum suauissima & maxima uoce legisset admirantibus omnibus: q̄to inquit magis miraremini:si audissetis ipsum:ex quo satis significauit q̄tum esset in actore:q; orationē eandē aliā fore putauit actore mutato,De hoc æschine Gelius noctiū atticarū li,vii,Quintilianus institutiōis oratoriæ: capi,de ꝓnunciatione:aliiq; auctores multa dixerūt,Sunt qui dicant æschinē mirantibus rhodiis orationē Demosthenis respōdisse:qd si audissetis beluā ipsam sua lyra resonātē,℣ Vtriusq; columinis:Demosthenē & æschinem eloquentiæ columen appellat,℣ Suspexit:admiratus est:quamuis aduersarius esset tamen cum admiratiōe Demosthenis laudem est prosecutus:& ea demum uera laus est q̄ etiam ab inimico proficiscit,℣ Parum idoneū lectorem:Quia aduersarius:præterea uim illā dicendi Demosthenis referre nullo modo posset, legitur in uita Demosthenis:q; Philippus macedoniæ rex Demosthenem cæteris athenienſium legatis in dicendo prætulerit: in cæteris uero rebus æschinem,℣ Pondus:grauitatem dicētis,℣ Magna pars Demosthenis abest,Vis scilicet ꝓnunciationis quæ maxima fuit in Demosthene:ergo cum eius scripta leguntur:tanta nullo modo percipi possunt:quanta cum ab ipso pronunciantur:& id est quod ait Valerius:legitur potius q̄ auditur,

satori exprobrando q; præparatū sibi a reo uenenū testibus chirographis q̄stiōibus se probaturū affirmās: remisso uultu & lāguida uoce,& soluto genere orationis usus esset:pariterq; & oratoris uitiū detexit:& causæ periclitantis argumentū adiecit:totū hunc locū ita claudēdo:tu istud,M,Callidi nisi fingeres sic ageres,

Externa de Demosthene.

COnsentaneum huic Demosthenis iudicium qui cum interrogaretur quid nam esset in dicendo efficacissimum? respōdit hypocrisis, Iterum deinde & tertio interpellatus dixit idem: pene se illi totum debere confitendo,

De Aeschine,

REcte itaq; æschines cū ꝓpter iudicialē ignominiam relictis athenis rhodū petisset atq; ibi rogātu ciuitatis suā prius in Ctesiphōtē: deinde Demosthenis pro eodem orationē clarissima & suauissima uoce recitasset:admirātibus cūctis utriusq; columinis eloquentiā:sed aliquāto magis Demosthenis:quid si inqt ipsum audissetis? tantus orator & mō tā infestus aduersarius:sic inimici uim ardorēq; dicendi suspexit:ut se scriptoꝝ eius parū idoneū lectorē esse prædicaret:expertus acerrimū uigorē oculoꝝ:terribile uultus pondus:accommodatum singulis uerbis sonū uocis:efficacissimos corpis motus ergo & si operi illius adiici nihil potest:tamen in Demosthene magna pars Demosthenis ābest:q; legit potiusq̄ audit,

c Ffectus artiū: Opæp̄ciū ee̅ poterit recognoſcere q̄ magni ſint artiū effectus q̄ ad eas capeſſendas utili tate percepta ſtemus alacriores. ℣ Labor ſuo fructu: nunq̄ labor iſte grauabit: quē ſubſequit fructus. OLI.

SVlpicii Galli: hoc fuit ſecūdo macedonico bello: qđ aduerſus Perſem geſſit Paulus Aemilius: cuius legatus fuit hic Sulpicius Gallus: q artiū liberaliū homo ſtudioſiſſimus: aſtrologiæ ſcientiā tenuit nō mediocrē: q̄ paulo victoriæ dedit initiū. cū. n. ſerena nocte cuius ꝓximo die māus erāt cū hoſte cōſerturi: luna ſubito defeciſſet: milites oēs ueluti ꝓdigio uehemēter ſunt a futura dimicatione deterriti: qđ ubi ſenſit gallus q̄ rōne id factū eēt habita cōcione diſeruit: & milites a terrore ad ſuſcipiēdæ pugnæ deſideriū audaciāq; reuocauit. Frontinus tamē nō nihil a Valerio diſſentire uidet. Dicit. n. lib. i. ca. ulti. L. Sulpicius Gallus imminētē lunæ defectū ne ꝓ oſtēto exciperēt milites p̄dixit futurū: additis rebus cauſiſq; defectionis: ut nō poſt lunæ defectū territos milites hortatus fuerit: ſed ne terrerent futuram eclypſim p̄dixiſſe. Quintilianus quoq; li. i. De aſtrologia quā oratori neceſſariā eſſe probat: an uero cū pericles inqt atheniēſis ſolis obſcuratiōe territos milites redditis cauſis eius rei metu liberauit. Aut cū Sulpicius ille gallus in exercitu. L. Pauli de lunæ defectione diſſeruit ne uelut ꝓdigio diuinitus facto militū aī terrerent: nonne uī uſus oratoris officio. ℣ In oi genere lr̄arū. Quia liberalibus artibus operā dederat. ℣ Luna defeciſſet: paſſa eſſet eclypſim q̄ fit tēpore noctis & in plenilunio. ſolis uero defectus ſemp in die: uacua exiſtente luna: nā in nouiſſima & prima luna fit ſolis defectus teſte Plinio lib. ii. ℣ Sideꝝ natura. Quomō luna ſoli ꝑpendiculariter oppoſita lumē eius excipiat: defectūq; pariat: ſydera quoq; uno plærūq; momento uel puncto ita concurrunt: ut alii aliud obſtet ne lumen effundere poſſit. Lunæ defectus ꝓ oſtēto

Quā magni effectus artiū ſint. Cap. XI.

EFfectus etiam artium recogniti poſſunt aliqd afferre uoluptatis: ꝓtinuſq; & q̄ uti liter excogitatæ ſunt patebūt & memoratu dignæ res lucido in loco reponent: & labor in his edēdis ſuo fructu nō carebit.

De Sulpicio Gallo.

SVlpicii Galli maximū in oi genere litterarū recipiēdo ſtudiū plurimū reipu. ꝓfuit. Nā cū. L. Pauli bellū aduerſum regē Perſem geretis legatus eēt: ac ſerena nocte ſubito luna defeciſſet eoq; ueluti diro quodā mōſtro ꝓterritus exercitus nr̄ māus cū hoſte cōſerēdi fiduciā amiſiſſet de cœli rōne & ſideꝝ natura peritiſſime diſputādo alacrē eū i aciē miſit. Itaq; illi inclytæ paulianæ uictoriæ liberales artes galli aditū dederunt: qa niſi ille metū noſtroꝝ militum uiciſſet imperator hoſtes uincere non potuiſſet.

De Spurina.

SPurinæ quoq; in cōſectandis deoꝝ monitis efficatior ſcientia apparuit q̄ urbs Romana uoluit: prædixerat. n. C. Cæſari: ut ꝓximos .xxx. dies q̄ſi fatales caueret: quorū ultimus erat idus Martiæ eoq; cū forte mane uterq; i domū Caluini domicilii ad officiū cōueniſſet: Cæſar Spurinæ & qd ſcis idus martias iā ueniſſe? & is & qd ſcis illa nondū ꝓteriiſſe? abiecerat alter timorē tanquā exacto tpe ſuſpecto alter ne extremam quidem eius partem periculo uacuam eſſe arbitratus eſt: utinam aruſpicem potius augurium: quam patriæ parētem ſecuritas fefelliſſet.

Externa de Pericle.

SEd ut alienigena ſcutemur quum obſcurato repēte ſole inuſitatis ꝓfuſæ tenebris athenæ ſollicitudine agerent iteritū ſibi cœleſti denunciatione portendi credentes: Pericles proceſſit in medium. Et quæ a præceptore ſuo Anaxagora pertinentia ad ſolis & lunæ curſum acceperat: diſſeruit: nec ulterius trepidare ciues ſuos uano metu paſſus eſt.

SPurinæ. Suetonius i uita Cæſaris: Spurinā inqt irridens Cæſar. & ut falſum arguens: q; ſine ulla noxa ſua idus martiæ adeſſent: q̄q̄ is ueniſſe qdē eas diceret: ſed nō ꝓteriiſſe. Introiuit curiā ſpreta religiōe. ℣ Quā urbs Romana uoluit: Hoc ad aſſentationē dixit: q; Romāi maluiſſent Spurinā falſum fuiſſe q̄ Cæſarē eo die cadere quē imortalē uoluiſſent. ℣ Fatales peſtiferos & ſibi mortales: qui. ſ. fata minarent. ℣ Ad officiū: ſalutādi gratia: qui forte iacebat morbo implicitus. ℣ Idus martias: cōſtat idibus martiis cæſum fuiſſe Cæſarem in ſenatu: teſte Ouidio. faſtorum libro. iii. circa finem. OLI. Spurina aruſpex

SEd ut aliēigena: Pericles ut ſupra dixim̄us multis i locis: & p̄ſertim in capi. de eloquentia Anaxagoræ diſcipulus fuit a quo in maximaꝝ rerum ſcientia fuerat exercitatus Aſtrologiæ ergo peritus athenienſes ciues ſubita ſolis obſcuratione deterritos habita cōcione metuere uetuit: q; eius rei cauſas ut a p̄ceptore dedicerat ſic illos edoceret Frontinus tamen lib. i. ca. ulti. aliter ſentire uidet. dicit. n. pericles cū i caſtra eius fulmē decidiſſet: terruiſſetq; milites aduocata concione lapidibus in conſpectū omniū colliſis ignē excuſſit: ſedauitq; cōturbationē cū docuiſſet ſimiliter nubiū attritu excuti fulmen. ℣ Ad ſolis & lunæ curſum. qa ut ſupra diximus cū hemiſperiū lūæ ſolari ſit inferius lunaq; ſemp tēdat in obliquū forte cū ad perpendiculū ſoli fuerit oppoſita: eius excipit radius ut ad nos ꝓuenire nō poſſint & inde ſæpe tenebræ ſuperinducunt. ℣ Vano metu. Qui ratione eorum animos occupauerat. Fulmen unde

OLI. Lysippi fingi tãtũ uoluit

QVantũ porro: Plurimũ arti tribuit Alexãder: q a nullo pingi nec fingi uoluerit: nisi ab his q̃ oĩum p̃stãtissimi suo tpe forẽt: Apelle, Lysippo. De q̃bus Horatius epistolarũ li. ulti. Rex ille poema q̃ tã ridiculũ tã care ꝑdigus emit edicto uetuit: ne qs se p̃ter Apellẽ pingeret: aut alius Lysippo duceret aera Fortis Alexãdri uultũ simulãtia. Cice. quoq; epist. ad. L. Luceiũ. Neq; n. Alexãder inqt ille gratiæ cã ab Apelle potissimũ pingi & a Lysippo fingi uolebat sed qđ illoꝝ artẽ cũ ipsis tũ etiã sibi gloriæ fore putabat: atq; illi artifices corporis simulacra ignotis nota faciebant, fuit. n. Apelles pictor eximius p̃ria couus. Ingenio & gr̃a ut inquit Quintilianus p̃stãtissimus: q̃ teste Plinio: oẽs prius genitos futurosq; postea supauit. & arti suæ hoc est picturæ plura solus ꝑpe q̃ cæteri oẽs cõtulit. Sũme laudauit Plinius. Venerẽ ab eo pictã exeuntẽ e mari: quã postea Romã adductã Diuus Augustus dicauit in tẽplo Cæsaris. Cuius inferiorẽ partẽ corruptã q̃ reficeret nõ potuit reperiri: Inchoauit & aliã teste Plinio: q̃ superaturo ẽt illã suã priorẽ inuidit mors peracta parte, nec q̃ succederet operi ad perscripta liniamẽta inuẽtus nõ est: unde Cic. lib. i. epistolarũ ad lentulũ: Nũc ut Apelles ueneris caput: & summa pectoris politissima arte pfecit, reliq̃ partẽ corporis ĩchoatã reliqt. Itẽ in lib. officiorũ. iii. nemo pictor reptus ẽ: q̃ Veneris eã partẽ quã Apelles inchoatã reliq̃sset absolueret, oris. n. pulchritudo reliq̃ corporis imitãdi spẽ auferebat pinxit & Alexãdrũ magnũ fulmẽ tenentẽ in tẽplo Ephesiæ Dianæ: & fulmẽ extra tabulã uideri scribẽtes meminerũt, refert itẽ Pli. q̃ pinxit ea q̃ pingi nõ possunt: tonitrua fulgetras: fulgura & similia q̃re nõnulli ferũt: q̃ Alexãder magn⁹ a nullo alio posse pingi edicto posito capitali edixit Lysippus fuit ĩ arte sculptoria artifex clarissimus de quo Martialis. Nobile Lysippi munus opusq; uides nã spirãtes uultus atq; ora simillima uiuis & dẽiq; animosa signa fingere uidebat. Et teste Quintiliãno ad ueritatẽ optime accessit & ad sexcenta decem signoꝝ opa effecisse dicit.

De Alexandro rege.

QVantũ porro dignitatis a rege Alexãdro tributũ arti existimamus: q̃ se & pingi ab uno Apelle & fingi a Lysippo tantum uoluit.

De Vulcano.

OLI. Vulcani claudicatio

TEnet uisentes athenas Vulcãus Alchimenis manibus fabricatus: p̃ter cætera. n. pfectissime artis in eo p̃currentia indicia: ẽt illud mirant̃ q̃ stat dissimulatæ claudicatiõis sub ueste leuiter uestigiũ represẽtans: ut nõ tanquã exprobratũ uitiũ ita tanq̃ certã propriãq; dei notam decore significãs.

De Praxitelis Venere.

OLI. Praxiteles statuarius

CVius cõiugẽ praxiteles ĩ marmore q̃si spirãtẽ ĩ tẽplo cnidioꝝ collocauit p̃ pulchritudinẽ opis a libidinoso cuiusdã cõplexu paꝝ tutam.

De eodem.

OLI.

QVo excusabilior est error equi q̃ uisa pictura equæ hinnitũ edere coactus est: & canũ latratus aspectu picti canis incitatus taurusq; ad amorẽ & concubitũ æneæ uaccæ syracusis nimie similitudinis irritamento cõpulsus. quid. n. uacua rõnis TEnet uisentes, Alchimenides fictor egregius uulcanũ Athẽis arte finxisse dr̃, ut cũ illi adici nihil posse uideret̃: tamẽ id maxime suspiciẽtes delectabat q̃ sub ueste claudicatio ferme dissimulata exprimebat̃ atq; ita ut nõ tanq̃ exprobratũ uitiũ: sed dei certã notã ꝑpriamq; declararet: Cic. lib. de natu. deo. equidẽ laudamus esse athenis uulcanũ eum quẽ fecit Alchimedes: in quo stante atq; uestito appareat claudicatio non deformis: claudũ igitur habemus deũ quoniam de Vulcano sic accepimus. ℣ Tenet. Remoratur & delectat. ℣ Dissimulatæ claudicationis: Quia sic accepimus de Vulcano claudicationem dissimulasse.

OLI. Praxiteles statuarius

CVius cõiugẽ. Praxiteles inter statuarios gloria prius: uel certe summus de quo multa Pli. li. xxxvi. nahist. Sed iter cætera dicit, duas sculpsisse ueneres, alterã cnidiã hoc ẽ q̃ Cnidi colebat̃: q̃ nõ solũ ibi: sed in toto terrarũ orbe p̃cipua fuit, quã ut uiderẽt multi cnidũ nauigarũt: alterã uelata spẽ quã qdã p̃tulerũt: optime seuerũ id atq; pudicũ arbitrãtes: nã q̃ Cnidi fuit: ac cnidus coempta effigies deæ fauẽte ipa dea ut credit̃ facta artificio tãto: ut nõ esset a libidinoso cõplexu satis tuta: ferũt. n. quẽdã eius amore correptũ cũ noctu delituisset in tẽplo: simulacro cohesisse: eiusq; cupiditatis ẽt indicẽ maculã, multa huius simulacra Romã deportata fuerũt q̃ oĩa Pli. cõmemorat. De hoc quoq; mẽtionẽ facit Quinti. li. ii. de institutiõe oratoria ubi dicit: Si Praxiteles signũ aliquod ex molari lapide conatus eẽt exculpere pariũ marmor mallet rudeat si id artifex expoliisset: plus in mãibus fuisset q̃ in marmore. ℣ Spirãtẽ. Viuẽtẽ. Vir. excudẽt alii spirãtia mollius æra. Credo equidẽ uiuos ducent de marmore uultus. ℣ In tẽplo cnidioꝝ. Cnidio: una ex q̃nq; ciuitatibus duricæ græciæ. ubi tẽplũ fuit ueneris. & hoc simulachrũ qđ praxiteles sculpsit tãta ut diximus arte ut a libidinoso cõplexu nõ fuerit satis tutum adeo ueram ipsam deã referebat. ℣ Patũ tutã: q̃a uitiũ illi inferre uoluit adolescens uiuũ putans esse corpus.

OLI.

QVo excusabilior. Quãtũ praxiteles arte sua naturã sit imitatus: hinc facile coniici potest: q̃ eius simulacra uiuis adeo simillima esse uidebant̃, ut fallerent̃ bruta, fallerent̃ hoĩes ea ꝑspicientes: æquus uisa eq̃ statua himnitũ edidit nõ fictã sed uerã arbitratus equã, canis pari rõne ad picturã latrauit. Taurus ad æneæ uaccæ simulacrũ, miro desiderio cõpulsus est: hoc in brutis eueniss̃e minus mirũ ẽ cũ homines ratiõis participes fuerunt eodẽ errore decepti. ℣ Excusabiliorẽ. Maiori excusatione dignus. Quid. n. uacua rationis animalia. Digniora sunt excusatione animalia ratione carentia. si ꝑsunt a simulacris siue picturis ueritatis errore decepta cum hominem audiuerimus rationis participem libidinoso impulsu commotum marmoream statuam fuisse complexum. ℣ Sacrilegam cupiditatẽ. Quia deam ipsam & non simulacrum uiolare concupiuit.

CAeterũ: Natura plærũq; artẽ ſui æmulã & imitatricem eẽ paſſa eſt: nõ nunq; uero hoc illi tanq; inuidia denegauit: ſed qđ natura ꝓhibuit caſſus ſæpe cõceſſit. Cice. lib. i. de natu. deoꝝ. Nulla inq; ars imitari naturæ ſolertiã põt. ℣ Aemulã: Imitatricẽ: ut ars plærunq; natura poſſit imitari: ut ſupra in fictoribus atq; pictoribus oſtẽdimus. ℣ Feſto labore: Cũ cogitatiõis uires aſſumptæ fuerint inceptũ opus pficere nõ ualeãt. ℣ Quod ſũmi artificis. Euphranor teſte Quinti. de iſti. ora. pictor fictorq; fuit ætate ſua laudatiſſimus: dicit. n. Euphranorẽ admirãdum facit q; & cæteris optimis ſtudiis iter ꝑcipuos pingẽdi fingẽdiq; idẽ mirus artifex fuit pria iſthmos. Vir docilis & laborioſus: & in omni genere excellẽs q cum. xii. deos conſeſſum Iouis honeſtãtes ſex. ſa dextris & totidem a ſiniſtris pingeret athenis Neptũni imaginẽ tãta eſt arte cõplexus ut Iouis deide auguſtiorẽ ac uenerabiliorẽ cum uellet repſentare non poſſet q; artis uim oẽm in ſupiori pictura cõſumpſiſſet & hoc mõ ars ſuo laboꝝ irrita ẽ a natura deſtituta. ℣ Euphranoris ma. Pictoris ſua ætate clariſſimi: de quo Iuuena. ſaty. iii. hic aliqđ ꝑclaꝝ Euphrãoris aut Polycreti. ℣ Maie ſtatis coloribus: in pingendo neptũno colores adhibuit q ad exprimẽdam maieſtatẽ eẽnt idonei. ℣ Omni impetu: Oĩbus uiribus. ℣ Aſſurgere: Extollere ſe & peruenire.

OLI. Euphranor ſtatuarꝰ & pictor

animãtia arte decepta miremur? cũ hois ſacrilegã cupiditatem muti lapidis liniamẽtis excitatã uideamus.

Q uædã nulla arte effici poſſe. Cap. XII.

CAeteꝝ natura quẽadmodũ ſæpenumero æmulã uiriũ ſuaꝝ artẽ eẽ patit: ita aliquã do irritã feſſo labore dimittit: qđ ſũmi artificis euphranoris manus ſenſerũt: nã cũ athenis. xii. deos pingeret: Neptũni imaginẽ q̃ poterat excellẽtiſſimis maieſtatis coloribus cõplexus eſt: ꝓinde ac Iouis aliquãto auguſtiorẽ repſentaturus. Sed omni ipetu cogitatiõis i ſupiori ope abſũpto poſteriores eius conatus aſſurgere quo tendebant nequiuerunt.

De quodam Pictore.

VIdi ille alter æque nobilis pictor luctuoſũ immortale iphigeniæ ſacrificiũ referẽs: cum Chalcantẽ triſtẽ mœſtũ Vlyxẽ clamãtẽ Aiacem: lamentantẽ Menelaũ circa aram ſtatuiſſet caput Agamẽnonis ĩuoluendo: nõne ſummi mœroris acerbitatem arte exprimi nõ poſſe cõfeſſus eſt? Itaq; pictura eius aruſpicis & fratris & amici & lachrymis madet ꝑis fletũ ſpectãtis affectu exiſtimandũ reliqt. Atq; ut eiuſdem ſtudii adiiciam exemplum.

De quodam Pictore.

PRæcipue artis pictor equũ ab exercitione uenientẽ mõ nõ uiuũ labore iduſtriæ ſuæ comꝑhenderat. Cuius naribus ſpumã adiiere cu-

OLI. Timãtes pictor

VId ille alter: Hic Timantes fuit pictor eximiꝰ parrhaſii æmulus quẽ ſupaſſe dicit in Aiace pingendo: uerum iter cætera eius ingenii monumenta. Iphigenia oratoꝝ laudibus celebrat q̃ ante aras peritura eẽt cũ mœſtos pinxiſſet oẽs & mœſticiæ oẽm imaginẽ cõſumpſiſſent: ꝑis ipſius uultum uelauit: quẽ iam digne nõ poterat oſtẽdere de quo Quinti. li. ii. iſti. oratoriæ. Quid non oratione operienda ſunt quædam quæ ſiue oſtendi nõ debent: ſiue exprimi ꝓ dignitate non poſſunt: ut fecit Timantes in ea tabula qua coloteum uicit: nam cum in Iphigeniæ immolatione pinxiſſet triſtem Calcãtem triſtiorem Vlyſſem addidiſſet Menelao quem ſummum poterat ars efficere mœrorem conſumptis affectibus nõ reperiens qđ digne modo patris uultum poſſet exprimere uelauit ei caput & ſuo cuiq; animo dedit exiſtimãdum. ℣ Equæ: Similiter euphranor. ℣ Imolatũ aphiginæ: Nota eſt fabula cum græci ad Aulidẽ ueniſſent Agamemnon Dianæ ceruam ignarus occidit. Vnde irata dea flatus uẽtorum ſuſtulit quare cum nauigare non poſſent: & peſtilentiam ſuſtinerent conſulta oracula dixerũt Agamemnonio ſanguine placandum eſſe Dianam: ergo cum ab Vlyſſe per nuptiarum ſimulatiõem adducta Iphigenia cum in eo eſſet ut imolaretur numinis miſeratione ſublata eſt: & cerua ſuppoſita & tranſlata ad Tauricam regionem regi Thoanti tradita eſt: ſacerdoſq; facta Dianæ: cui cum humano ſanguine ſacrificaret ex ueteri conſuetudine numen placaret: agnouit fratrem hoſtem qui poſt occiſam matrem & Egiſtum in ultionem patris factus exul regno pulſus raptaq; ſibi Hermione coniuge a Pyrrho: furioſus factus accepto oraculo deponẽdi furoris cauſa cum amico Pylade colcos petierat: & cum his occiſo Thoante ſimulacrum ſuſtulit abſconditum in faſce lignorum & cum fratre Horeſte aufugit. ℣ Referens: Pictura ſua repræſentans. ℣ Calcantem triſtem: Qui uates ſic poſcere fata prædixit ut Agamemnonio ſanguine dea placaretur. Triſtis erat cum regiam ſtirpem uideret imolari. ℣ Mœſtum Vlyſſem: Qui per falſas Achillis nuptias imperatam a matre Iphigeniam ad tam crudele ſacrificium duxit. ℣ Clamantem Aiacem: Quod humano ſanguine numina placarentur. ℣ Lamentantem Menelaum: Quod dum uideret genus imolari. ℣ Inuoluendo caput: Quia patris dolorem ſatis digne exprimere non poſſet: ueſte eius caput obduxit: ut animis hominum patris dolorem exiſtimandum relinquerit.

OLI. Pictoris opꝰ

PRæcipue artis: Sunt q putant hunc fuiſſe Atellem: de quo ſupra ſatis dictum eſt. Sed teſte Plinio lib. xxxv. fuit Nealces & in cane pingendo Protogenes: de quo ſic ait Protogenes floruit patria Phicanus gentis Rhodiis ſubiectæ. Paulo infra ubi loquitur de eius pictura eſt in ea canis mire factus: ut quem pariter caſus & ars finxerit non iudicabat ſe exprimere in eo ſpumam anhelantis: cum in reliqua omni parte quod difficillimum erat ſibi ipſe ſatiſſeciſſet diſplicebat autem ars ipſa nec minui poterat: ut uidebatur

nimia ac lōgius a ueritate diſcedere: ſpumaq; illa pingi nō naſci ex ore anxio animi cruciatu: cū in pictura uex eē nō ueriſimile uellet abſterſerat ſæpius mutauerat q; peniculū nullo mō ſibi approbās poſtremo iratus arti q; intelligeret: ſpongiā impegit inuiſo loco tabulæ ex illaq; repoſuit ablatos colores q̄liter cura optauerat: fecitq; in pictura fortuna naturā hoc exēplo ſimilis: & Nealcem ſucceſſus in ſpuma equi ſimiliter ſpōgia limpacta ſecutus dicit cū pingeret popizonta retinētem panem: ergo cōſtat ī pictura plus caſum ualuiſſe q̄ artem eo q; equi artificioſe depicti cum narribus ſpumas ars reddere nō poſſet: caſus attulerit. ℣ Modo ut ferme uiuū: Ac ſi diceret nihil illi deerat p̄ter ſpiritū. ℣ Spumā adiicere: quib⁹ hanelātis & a curſu redeuntis equi ſigna referret. ℣ Tam paruula materia: Vtpote ſpumas addere naribus qđ uidebat eē facillimū: & ī eo tamē ars eſt a natura decepta ut efficere nō ualuerit q; ipſe ſperauerat. ℣ Caſus attulit: Hic illud dictum ꝓbari pōt caſus ubiq; ualet ſemp tibi pendat hiatus &c. Item plus & enim fati breuior ualet hora benigni q̄ ſi te ueneri commendat epiſtola marti.

OLI. Scæuolæ moſtia Caſellius iuriſcōſ.

SVæ artis: Capitulū breue quo ſuæ quēq; artis auctorē optimū eē paucis ꝓbat exēplis: optimū aūt ꝓfeſſorem artis appellat q ſua uerecunde: aliena uero callide ſtudia metit & eſtimat. Qualis fuit Scæuola clariſſim⁹ uir & iterpres qui q̄uis eius rei ſciētiā teneret ægregiæ tamē quotiēs de iure p̄torio conſultores qbus optie conſulere poterat ſemp ad Furium & Caſelliū q ſe in eo iure aſſidue exercebāt reiicere ſolitus erat: nō ut ſuam ipſe ſcientiam dānaret q̄ſi uanam uel exiguam: ſed ut modeſtiam in ſe maximam profiteretur: qui alienam pluris q̄ ſuā: faceret æſtimaretq; ſcientiam.

OLI.

QVintus Scæuola clariſſimus: De iure p̄torio de quo agit apud p̄torē cuius ꝓfeſſoris ſunt cauſidici. Caſellium de quo Flaccus neſcit q̄tā caſellius aulus. ℣ Reiiciebat: ſmittebat. ℣ Callebāt: Callide tenebāt & eius ptiſſimi erāt: nā callere ſi duplicat. l. callidū eē & aſtute aliqd tenere ſignificat ut dicēda ſilēdaq; calles: ꝓfeſſores artis dicunt q ſe ſcire aliqd ꝓfitēt & ab aliis quoque ꝓbant: ſapientes uero q de ſuis uerecunde de alienis magnifice loquuntur.

THE.

CIure p̄torio: Ius ciuile eſt qđ ex legibus plebi ſcitis. S. C. Decretis p̄ncipū: auctoritate prudētiū uenit. Ius p̄toriū aūt qđ p̄tores introduxerūt adiuuādi: uel ſupplēdi: uel corrigēdi iuris ciuilis gr̄a: pp utilitatē publicā: qđ & honorariū dicit ab honore p̄toris ſic noīatum. Nāq; & ip̄m ius honorarium quaſi uiua uox iuris ciuilis ē. Papinianus de iuſticia & iure.

OLI. Platonis modeſtia

PLatonis eruditiſſimū pectus: Plato conſultus de cōſtituenda in arce Palladis ara q̄ modus quæ ue illi forma melior eſſe poſſet: quāuis geometriæ peritiſſimus eſſet tamē ne alterius profeſſionem ſibi uſurpare uelle uideretur ad Euclidem geometram ſuo tempore clarum conſultores reiecit. ℣ Conductores: Qui publice conſtituendam aram conduxerant. Hoc eſt certo prætio faciendam ſuſceperāt. ℣ Ad Euclidem geometram: Fuit Euclides teſte Laertio geometra inſignis megarenſis: uel ut alii dicūt gelonus. ℣ Immo profeſſioni: Vtitur correctione quia dixerat ſcientiæ cædens. Nam eius artis ſcientia Plato non inferior erat Euclide ſed non eam ſolam profitebatur: ergo ceſſit profeſſioni quia Plato philoſophiam Euclides uero geometriam profitebatur.

OLI. Armamentarium athen.

GLoriantur athenæ: Poſtquā illorum exempla poſuimus qui ſuæ artis auctores optimi fuerunt de his quoq; dicamus qui fuere diſputatores. Cum Philo architecton ſuo tempore clarus athenis armamentarium magnifice fabricaſſet die quadam proceſſit in theatrū interrogatus quid illud tam ſumptuoſe ædificaſſet cum populo grauis tanta uideretur impenſa operis ſui tam eloquenter rationem in concione diſſeruit: ut non minus eloquens quam peritus artifex ab omnibus fuerit iudicatus. ℣ Gloriantur athenæ:

piens rātus artifex in tā paruula materia multū ac diu ſtruſtra tenebat: idignatiōe deide accēſus ſpongiā oib⁹ imbutā coloribus forte iuſta ſe poſitā apphendit & ueluti corrupturus opus ſuū tabulæ illiſit quā fortūa ad ipſas eq nares directā deſideriū pictoris coegit explere. Itaq; qđ ars adūbrare non ualuit caſus imitatus eſt.

Suæ quēq; artis optimum & auctorem eē & diſputatorem. Cap. XIII.

SVæ aūt artis unūquēq; & auctorē & diſputatorem optimum eſſe ne dubitemus paucis exemplis admoneamus.

De. Q. Scæuola.

QVintus Scæuola legū clariſſimus & certiſſimus uates quotiēſcūq; de iure p̄torio cōſulebat ad Furiū & Caſelliū: qa huic ſciētiæ deditī erāt: cōſultores reiiciebat: quo quidē facto moderationē ſuā magis cōmendabat q̄ auctoritatē minuebat: ab his negociū aptius explicari poſſe cōfitendo q quottidiano eius uſu callebant: ſapientiſſimi igit artis ſuæ ꝓfeſſores ſunt a qbus & ꝓpria ſtudia uerecundæ: & aliena tam callide æſtimantur.

De Platone Philoſopho.

PLatonis quoq; eruditiſſimū pectus hæc cogitatio attigit q cōductores aræ ſacræ de mō & forma eius ſecū ſermonē conferre conatos: ad Euclidē geometrā ire iuſſit ſciētiæ eius cedēs immo ꝓfeſſioni.

De Athenienſibus & de Philone.

GLoriant athenæ armamentario ſuo nec ſine cā: eſt. n. illud opus & īpēſa & elegātia uiſendum cuius architectū Philonē ita facūdæ ra

Propter operis magnitudinem atq; præstantiam. ℣ Armamẽtarium: locus ubi armaměta hoc est nauium istrumenta reponunt. ℣ Nec sine cá: Ac si diceret nõ imerito: sed iure. ℣ Visendum dignum: Quod ab oĩbus uideret & sine dubio tpe Valerii extabat opus illud & uideri posset: nũc ne minimũ qdẽ eius uestigiũ apparet. OLI. Artifex a sutore reprehensus

MIrifice: Hic fuit Apelles q de opibus suis uulgi quoq; iudiciũ dum q̃reret teste Pli. lib. xxxv. pfecta opa sua ꝓponebat in pgula trãseũtibus: atq; post ipsam tabulã latẽs uitia q̃ notarent auscultabat: uulgũ diligentioré iudicẽ q̃ se pferens: ferũtq; a sutore reprehensum q; icrepidis una ĩtus pauciores fecisset ansas eodé postero die supbe emendationẽ pristinæ admonitiõis cauillãte circa crus ĩdignatũ, pspexisse denunciãtem ne supra crepitã sutor iudicaret q; idip̃m in ꝓuerbiũ uenit. ℣ A sutore: sutor est quẽ græci a lucro cerdonẽ: nos uero calceolarium dicere possumus: q in imagine crepidas ansulasq; culpauit q; apelles æquo aĩo tulit partéq; illã picturæ reformauit: cũ uero de crure disputare uellet: iratus Apelles tace inqt o sutor: neq; n. id tuæ artis é. Paucis uerbis hominis ĩpudentiã ostẽdit q q; alterius ꝓpriũ eẽt de eo disputare nõ erubesceret: nam teste Cice. lib. i. tuscul. q̃stionũ græcoꝝ ꝓuerbiũ fuit quã qsq; nouerit artem in ea se exerceat ac disputet. ℣ De crepida: Est calciamẽti genus q; alii græcum alii latinum cẽ uolũt ut diximus supra li. iii. cap. de nouo cultu corporis: sed græcũ magis dicendũ est & noĩatiuum ab actiuo græco deductũ. ℣ Ansulas: Diminutiuũ ab ansa: sunt aũt ansulæ qbus calciamenta & uestimẽta nectunt: sunt. n. q ansulis magisq̃ fibulis delectẽt.

SEnectus quoq; de senectute dicturus obiectiõi cuidam tacite occurrit hæc eadẽ ferme exẽpla i cap. de ĩdustria fuisse notata q̃uis inqt aliquot clarissimos uiros ad extremam usq; senectutẽ cũ summo studio & industria puenisse dixerimus: hic tamẽ seperatim de ipsa senectute suo titulo memoriæ ꝓdẽdum est: ut quoꝝ ætati dii fuere ꝓpicii nr̃a ope & laude non defraudarent: hinc illa uirilitas orit q; multi his exẽplis ad spẽ diuturnioris uitæ excitabunt & erunt hæc exẽpla q̃dam q̃si adminicula lõgioris æui qbus senes respectu antiquæ fœlicitatis ad uiuẽdũ spe fient ĩdies alacriores nos quoq; fiduciam capiemus: nostri sæculi trãqlitatem fore diuturnam principis uitam & icolumitatem hac una spe ꝓrogando. ℣ Prouecta: Producta. ℣ Aliquot: Vt in Catone: Socrate: Cleante: multisq; aliis quos supra memorauimus. ℣ Ne cui deoꝝ: Non debemus illis nr̃o labore deesse quo minus eos litteraꝝ monumẽtis ornemus: quoꝝ ætati dii maxime fuere indulgentes ut eos diutissime uiuere uoluerint. ℣ Spe diuturnioris uitæ: Si exempla inqt senectutis narrauerimus spẽ dabimus his q se diutius uicturos eé diffidunt: nam q; in aliis uidemus idem nos parare possumus: ergo exẽpla nr̃a ætatis q̃dam admiscula hoc est sustẽtacula senectutis. ℣ Tranqlitatem: Hoc ad assentationẽ dictũ est a q̃ discedere nõ põt: dicit. n. prætereq̃ q; spes nos ad ætatem alacriores esse facit eoꝝ exẽplo q fœliciter uixerũt illud & accedet q; trãquilitatẽ ætatis nostræ hac una spe cõfirmabimus si impatorem nostrum diutius uicturꝝ sperabimus uel potius cõfidemus, Ille nãq; uno tenore æquitatem seruabit. ℣ Prorogando: Producendo scilicet spe. OLI. Valerii assẽtatio

MArcus Valerius Coruinus Cicero in Catone maiore q dicit a nonnullis de senectute. Mgdem Valeriũ coruinũ inqt accepimus ad cẽtesimum annũ uitã suam ꝓduxisse cum esset exacta iam ætate in agris eosq; excoleret: cuius iter primũ & sextum consulatum sex'& q̃draginta anni interfuerunt. Pli. lib. vii. M. Valerius coruinus inqt centum impleuit annos cuius iter primũ & sextũ cõsulatũ. xlvi. anni fuere. Idem sella curuli semel ac uicies cedit quotiẽs nemo alius adæq̃uit eius uitæ spaciũ Metellus põtifex. Ita q̃tum spacium ætatis maiores nr̃i eẽ uolunt ad senectutis initiũ tãtus illi cursus honoꝝ fuit. M. Valerius coruinus. Hic coruinus dictus est: teste Liuio decade ab urbe cõdita q; gallum a quo ꝓuocatus fuerat an singulare certamẽ ĩsidente gallea Coruo & unguibus rostroq; infestante hostem interemit. Quadragintaseptem: Pli. & Cicero dicunt sex & q̃draginta ĩterueniss hoc aũt dicit Vale. Vt robustam eius senectutẽ ostendat. ℣ Suffecit: Durauit ualuit integris uiribus ad reꝝ tam publicarum q̃ priuataꝝ administrationem & exactissimum agrorum culturam q; laudabile fuit cum in senibus uires minuantur fiantq; indies languidiores. OLI. Valerius cor. cẽtenarius senex

OLI. Metelli senectus

CVius uitæ spacium: Hic est Metellus ille qui pius cognominatus: eius Metelli pater qa debellata insula Creta cretici nomẽ est assecutus: de quo Cice. in eodem Catone. Ego inqt. L. Metellum memini puer qui cũ qdriẽnio post alterũ cõsulatum pontifex maximus eẽt factus. xxii. annos ei sacerdotio pfuit. Ita bonis uiribus eẽ extremo tpe ætatis ut adolescẽtiam nõ reqreret: hic ergo in ætate iam puectiori põtifex factus in eo magistratu per duos &. xx. annos ita se gessit ut nõ senex: sed iuuenis eẽ uideret: neqꝫ. n. lingua in pnunciãdo: nõ manus in administrãdo illi defuerunt: ut lingua balbucinaret: aut manus tremeret: qd senectutis uitium eẽ solet. ℣ Spacium. s. centum annorũ. ℣ Ore hæsitãte: Solẽt sæpissime senes ppeditiori lingua nõ plena uerba pferre. ℣ Votis nũcupandis: Quia ut supra diximus duplex est uotum secũdũ quosdã cõceptiuũ & nũcupatiuũ. ℣ Ore hæsitãte: lingua tardante aut ppediẽte: ℣ Tremula manu: Quod in senibus eẽ soleat: tremor qdam mẽbroꝝ & psertim manuũ ac pedũ exhaustis iam uiribus: hic uero cõstanti manu dum sacra tractaret semper fuit siue cultrum a capite uictimæ ad caudam deduceret: siue mola uictimam cultrumqꝫ aspergeret seu uictimæ iugulum aperiret.

De Metello.

CVius uitæ spaciũ æquauit Metellus qrtoqꝫ anno post cõsularia iperia senex admodũ põtifex maximus creatus tutelã cerimoniaꝝ p duos & uiginti annos neqꝫ ore in uotis nũcupãdis hæsitãte: neqꝫ in sacrificiis faciẽdis tremula manu gessit.

De Quinto Fabio Maximo.

OLI. Fabius maxi. cẽtenarius obiit

QVintus aũt Fabius: Ad cẽtesimum annũ pueniss̃e Fabiũ hoc uno probat argumẽto. Valerius qd duob9 & sexaginta annis augur fuerit: Pli. uero dicit tribus &. lx. li. vii. natu. histo. quem honorẽ nõ nisi ætate puectiori cõsequi potuerit cum eiusmodi dignitas adolescẽtib9 nunq̃ nec iuuenibus dari cõsueuerit: ergo si tps quo creatus est augur & quo auguratũ gessit i unũ colegerimus sæculi spacium iueniemus: quod idem sentire uidet: Liuius decade secũdi punici belli lib. ulti. qui dicit. Q. Fabius maximus morit exacte ætatis siqdem uerꝫ est. Augurẽ duos &. lx. annos fuisse qdam auctores tradũt: uir certe fuit dignus táto cognomine: uel si nouum ab eo iciperet: supauit paternos honores auitos æquauit pluribus uictoriis: & maioribus præliis auus insignis Rullus: se omnia equare unus hostis Hánibal potest cautior tamen quam promptior hic habitus est. ℣ Robusta iam ætate: Vtpote in uirilitate. ℣ Sæculi: hoc est cẽtum annoꝝ sic. n. uoluere maiores sæculum esse spacium centum annorum: qꝫ hinc facile comprehendi põt.

De Marco Perpenna.

OLI. Perpẽna diu uixit

QVam de. M. Perpẽna qd loquar? q oĩbus quos in senatu uocauerat supstes fuit: septẽqꝫ tantummodo quos censor collega. L. Philippi legerat e patribus. C. reliquos uidit toto ordine amplissimo diuturnior.

De Apio.

OLI. Apii senectus

APii uero æuũ clade metirer qa ifinitũ numerũ annoꝝ orbatus luminibus exegit nisi qtuor filios qnqꝫ filias plurimas cliẽtelas: rem deniqꝫ publicã hoc casu grauatus fortissime rexisset. Am de. M. Perpenna: Hinc arguit diu uixisse. M. Perpẽnam qꝫ oĩbus senatoribus quos ipse consul die iniiti cõsulatus uocauit in curiam supstes uixerit oĩbus insuꝑ illis censor legerat i senatu exceptis septẽ: Pli. lib. vii. natu. histo. M. Perpenna & nuper. L. Volusius Saturnius oĩum quos in cõsulatu sniam rogauerat superstites fuere: Perpenna septem reliquit ex his quos cẽsor legerat uixit annos nonaginta octo fuit ergo ordine senatorio qui suo tpe fuit diuturnior: & hinc colligere possumus senem admodum fuisse quo tempore fuit a Pompeio superatus & cæsus: q̃q̃ Stra. dicat in Asia morbo cõsumptum fuisse ut diximus in cap. de humili loco natis. ℣ Supersites fuit: Vixit post omnes illos senatores quos ipse consul sepius uocauerat in curiam. ℣ Censor: In censura cum. L. Philippo elegerat senatum & tamen longitudine uitæ superauit omnes quos elegerat præter septem quos moriens in uita reliquit.

OLI. Apii senectus

APii uero æuum: Tullius in Catone: ad Apii Claudii senectutem accedebat qꝫ cæcus esset tamen is cum senatus sententia inclinaret ad pacem cum pyrrho fœduscꝫ faciendum non dubitauit dicere illa quæ uersibus consecutus est: Ennius. Quo uobis mentes rectoqꝫ stare solebant. Ante ac dementi sese flexere ruina. Cæteraqꝫ grauissimæ inquit: notum enim uobis est carmen: & tamen ipsius Apii constat oratio. Atqꝫ ille egit hæc decimoseptimo anno post alterum consulatum. Cum inter duos cõsulatus anni decem interfuissent. Censorqꝫ ante consulatum superiorem fuisset: ex quo intelligitur Pyrrhi bello grandem sane fuisse. Sic a patribus accepimus. Item paulo infra quattuor robustos filios quinqꝫ filias tantam domum tantas Clientellas: Appius regebat & cæcus & senex. Intentum enim animum tanquam arcum habebat. Nec languescens succumbebat senectuti. Tenebat enim non modo auctoritatem: sed etiam imperium in suos: metuebant serui. Verebantur liberi carum omnes habebant: uigebat in illa domo & mos primus & disciplina. Ex his igitur Ciceronis uerbis Apium diu uixisse facile comprehendimus. ℣ Cuius cæcitatis: Causam diximus primo libro capite de neglecta religione: quot Herculis sacra ad humile seruorum ministerium transtuliss̃et. De Pyrri bello quoqꝫ sæpius dictum est quare non est historia totiẽs repetenda satis cõstat senatus uoluntatẽ ad pacẽ cũ Pyrrho

faciendam conditionibus illi quidem gratis: senatui uero omnino non honestis fuisse inclinatum a qua hic solus lectica in curiam delatus ga ire pedibus: tum cæcitate: tum senio cõfectus nõ posset oõne sua reuocauit: fecitq; ut Pyrrhus nõ cõditionibus sed armis pelleret ex Italia cũ summa Po. Ro. gloria. ℣ Apii æuũ clade metirer: Non auderẽ inqt dicere Appiũ dum fuit in cæcitate uixisse: qppe q nõ in luce: sed in tenebris uitã q̃si in ipsa morte duxisse uideat nisi me hortaret eius sũma prudẽtia q̃ filioꝝ turbã plurimas cliẽtelas rẽpu. atq; priuatã fortissime rexisset quaq; senatũ a turpi pace cum Pyrrho faciẽda dissuasisset q̃qdem res nõ hoiem cæcũ: sed pspicacissimũ fuisse declarat. ℣ Clade: Cæcitate oculorum. ℣ Metirer: Terminarẽ eius uitã usq; ad cæcitatẽ: reliquũ aũt tps quo captus luminibus uixit nõ uitam sed mortẽ potius noiarem. ℣ Fessus uiuẽdo: senio cõfectus. ℣ Deformẽ pacẽ: Quæ Pyrrho magisq̃ senatui honesta esse uidebat. ℣ Hũc cæcum: Nemo inqt hoiem tãta prudẽtia p̃ditũ q uideret q̃ senatus non præuiderat iure cæcum appellauerit.

Q uietiã fessus iam uiuẽdo lectica sei curiam deferri iussit ut cũ Pyrrho deformẽ pacẽ fieri ꝓhiberet: hunc cæcum aliquis noiet: a quo patria qd̃ honestũ erat per se parum cernens coacta est prouidere.

De Liuia Rutilii: de Terentia Ciceronis: & Clodia filia Auli.

MVliebris ẽt uitæ spaciũ nõ minus lõgũ i compluribus appuit: q̃rũ aliq̃s strictim retulisse me satis erit: nã & Liuia rutilii septimũ & nonagesimũ & Terẽtia Cicerõis tertiũ & centesimũ: & Clodia Auli filia quindecim filiis ante enixis quintũdecimum: & centesimum expleuit annum.

HVngam his duos reges quoꝝ diuturnitas rei publicæ nostræ fuit utilissima: Siciliæ rector Hieron ad nonagesimum annum peruenit.

De Masanissa Rege Numidiæ.

MAsanissa Numidiæ rex hũc modũ excessit regni spaciũ. lx. annis emẽsus & ante oẽs hoies robore senectæ admirabilis: cõstat eũ quẽad modum: Cicero refert libro quẽ de senectute scripsit: nullo unq̃ imbri nullo frigore ut caput suũ ueste tegeret abduci potuisse. Eundem ferunt aliquot horis in

MVliebris: Quædam ẽt lõgeue mulieres fuisse leguntꝰ q̃lis Liuia rutilii: terẽtia Ciceronis: Clodii Auli filia quaꝝ liuia septimũ & nonagesimũ ꝑpleuit annũ. Terẽtia tertium & cẽtesimũ. Clodia quæ has longe supauit q̃ntũdecimũ & cẽtesimũ. De qbꝰ Pli. li. vii. mẽtionẽ fecit: dicit .n. ex fœmis: Liuia rutilia nonagita septẽ ãnos excessit stratilia Claudio pricipe ex nobili domo. xcix. Terẽtia Ciceronis. cvii. Clodia offelli. cxv. hæc qdẽ enixa q̃ndecies alias quoq; cõmemorat lõgissime ætatis fœmias q̃s hic referre est: opus qm̃ a Valerio nõ ponũt. ℣ Strictim: breuiter & summatim. ℣ Terẽtia: Ciceronis uxor post exiliũ & reuocationẽ in patriã ꝑ diuortiũ nupsit. Crispo Salustio Ciceronis inimico deinde Hortẽsio. ℣ Quindecim filiis enixis Passiue positũ est entxis: in lucẽ ꝓductis: alii habent amissis q̃ sine dubio melius est: ut significat illã

OLI. Mulieres q̃ diu uixere Liliа Terentia clodia Terentia Sallustio nupsit

q̃ndecim filiis extinctis fuisse supstitẽ. VIngã hic duos re. De externis dicturꝰ digniora exẽpla ꝓponit duoꝝ. s. regũ Hierõis & Massanissæ hier on rex syracusaꝝ fuit cuius infantia suæ futuræ maiestatis dicit fuisse ꝓnuncia qppe q genitus a patre nobili: sed ex ancilla natus ne dehonestaret paternũ genus expositus fuit. Sed paruulũ & humanæ opis idigentẽ apes cõgesto circa iacẽtem melle multis diebus aluere: ob quã rem respõso haurispicum admonitus pater q regnũ infanti portẽdi canebãt paruulũ recollegit oiq; studio ad spem maiestatis q̃ ꝓmittebat istituto eidem adolescẽti prima belli inuenti aquila in clipeo & noctua in asta cõsedit q; ostẽtum & i cõsilio cautũ & manu prõptum regẽq; futuꝝ significabat: deniq; aduersus ꝓuocatores sæpe pugnauit semꝑq; uictoriã reportauit. A Pyrrho rege multis militaribus donis donatus est: pulchritudo ei corpis insignis uires quoq; in hoie admirabiles fuere: in alloquio blãdus: in negocio iustus: in impio moderatus erat prorsus: ut nihil ei deesse uideret ꝓter regnũ. Itaq; a syracusanis primo imperator: deinde rex creatus est socius fuit populi romani q primo punico bello inita societate & amicitia ꝑ quinquaginta annos usq; ad ultimũ suæ uitæ diem in fide & officio ꝑmansit de cuius liberalitate q̃ in populũ romanũ secũdo bello punico usus fuerit diximus in capitulo de liberalitate: uixit aũt teste Liuio nonagita annos: qui lib. iii. decadis secundi punici belli dicit. Non facile erat nonagesimum iam agenti annũ circũsessio dies nocteq; mulieribus blanditiis liberare animum & conuertere ad publicam priuatamq; curam.

OLI. Hieronis senectꝰ

MAsanissa: Vt dictum est lib. v. cap. de ingratitudine ætatem suam ad centesimum extendit annum robore tanto in ea ætate ut adolescentiæ uires licet diminutas nõ desiderare uideretur. De quo Cicero. in Catone maiore audire te arbitror: Scipio hospes tuus habitus Masanissa quæ faciat: hodie nonagin ta natus annos cum ingressus iter pedibus sit in equum non ascendere uelle: cum autem sit in equo ex equo non descendere: nullo imbre nullo frigore adduci ut capite operto sit: summãq; in eo esse siccitatem corporis. Ita omnia probantur exequi regis officia & munera. ℣ Diuturnas: Longa uita quorum. ℣ Hunc modum excessit: Superauit hunc uitæ terminum quippe qui centum impleuit annos. ℣ Regni spacium: Regnauit annis sexaginta. ℣ Robore senectute: Quia fuit quouis sene robustior. ℣ Equidem ferunt: Certare cum iuuenibus solebat de patientia: quis nam diutius in eodem uestigio persistere posset: qua in re cunctos fatigãdo uincebat: quod idem legitur de Socrate ut in capite de patientia tetigimus. ℣ Perstare: Perseueranter stare. ℣ Ac si quid agi: Siue stare siue sedere opus erat id mirabiliter faciebat Masanissa: nam si ius illi dicendum erat populo suo tota die in

OLI. Masanissæ ætas

solio nullam in partem auerso pectore perdurabat. ℣ In solio: In regia sede: est autem solium ut uult Seruius proprie armarium uno ligno factum in quo reges sedebát pp tutelá corpis sui dictũ q̃si solidũ: alii uero uolunt soliũ dictũ eẽ p antisticon q̃si sellium a sedendo. ℣ Ille ét exercitus: Non paruũ in sene roboris iudiciũ q̃ a mane usq; ad uespas equo insidens castra circuiret: stationes reuisceret & reliqua ĩperatoria munera obiret: nihil denicq; ex his laboribus uel opibus quæ in adolescentia sustinuerat in senectute omitteret.

THE. OLI. ℂ Masanissa: Hæc eadem pene suidas de Masanissa quæ Valerius.

VEneris quoq; usu: Hæc quoq; non paruum testimonium eius fortitudinis seniliũq; uiriũ q̃ extrema senectute uel potius ætate decrepita generare potuerit: natus.n. septimũ & octogesimum annum filium Mechinum generauit: si mulieri fides est habenda.

THE. ℂ Mechino nomen fuit. Apud Plinium natu. histo. vii. Methymathuus Hermolaus ambigit. Vtra lectio castigatior hæc an illa. Suidas ait appellatum esse Sthembam.

OLI. Gorgie senectus

GOrgias leontinus: Lõgissimæ & fœliciss imæ ætatis Gorgias leontinus in senectute sua nulla imbecillitatis incõmoda sensit: sed ad extremum usq; sui fati diem robustus permansit. De quo Cice. lib. de senectute. Qualem íquit Isocrates q̃ eum librũ qui panatanaicos iscribit quarto & nonagesimo anno scripsisse dicitur uixitq; quinquenniũ postea cuius magister leontinus gorgias cẽtum & septem cõpleuit annos: neq; unq̃ in suo studio atq; opere cessauit: qui cũ ex eo quæreretur cur tam diu uellet esse in uita: nihil habeo inquit q̃ accusem senectutẽ: p̃clarum responsum & docto homine dignum. Quintilia. uero lib. iii. de istitutione oratoria. Artium aũt inquit scriptores antiqssimi corax & Tisias siculi duos insecutus uir eiusdem isulæ Gorgias leontinus Empedoclis ut traditur discipulus is beneficio longissimæ uitæ: nam centum & nouem uixit ános cũ multis simul floruit: ideo & illoꝝ de quibus supra dixi fuit emulus & ultra Socratẽ usq; durauit. Et paulo ifra ostendit illum Isocratis & alioꝝ plurimoꝝ philosophoꝝ & oratorum fuisse præceptorẽ: hic primus fuit qui p̃fiteri ausus fuerit de quacúq; re proposita ex tempore disputaturum. ℣ Centesimum & septimum. Quintilianus dicit cẽtum & nouem uixit annos. Plinius cẽtum & octo uult eum uixisse annos lib. vii. ℣ Isto tractu: hoc spacio.

OLI. Xenophili senectus

BIennio minor: Hũc eundẽ fœlicissimũ uitæ cursum Xenophilo calcidensi Pythagorico uiro contigisse dicit: nisi qđ duobus ánis minus q̃ Gorgias uixisse dicat: sed in eadem fœlicitate: ut nullum unq̃ humanæ uitæ incõmodum senserit: fuerũt p̃fecto benignissimo sidere nati. ℣ Perfectissimæ doctrinæ: Nihil ei seni defuit ad pfectam philosophiæ doctinam.

OLI. Pollionis æuũ

ARgathonius: Hic teste Herodoto libro historiarum: primo fuit Tartessiorum tyrannus cuius Cicero libro de senectute hãc breuiter mẽtionẽ facit. Expectemus inqt Tartessiorum regis ætatem fuit enim ut scriptum uideo Argathonius quidam gadibus qui octoginta regnauit annos: centum uiginti uixit: quod idem affirmat Plinius libro prædicto: hic ergo cunctos supra memoratos ætatis longitudinem superauit. Quippe qui tanto tempore regnauit quanto quidem: Alii complures uiuere posse lætarentur. ℣ Asinius etiam Pollio: Teste Valerio dicit: Hunc ad centesimum & trigesimum annum peruenisse. ℣ Non minima pars Romani stili. Significat hunc diligentissimum fuisse rerum gestarum scriptorem non inter inferiores connumerandum: quippe qui Romanum stilum probe teneret. ℣ Huius regis conforma. Longissimæ uitæ Argathonius fuisse uidetur: sed minus admirabilis tanta æui longinquitas: si quam Herodotus tradit æthio-

eodem uestigio perstare solitum non ante moto pede: q̃ cõsimili labore iuuenes fatigasset: ac si qd agi a sedẽte oporteret toto die sæpenumero nullam in partẽ cõuerso corpe in solio durasse: ille uero ét exercitus equo insidens noctem diei plærũq; iungendo duxit: nihilq; omnino ex his opibus quæ adolescens sustinere assueuerat quo minus senectute ageret omisit.

VEneris quoq; usu ita semp uiguit: ut post sextũ & octogesimũ ánũ filiũ generaret cui Mechino nomẽ fuit: terrã quoq; quã uastã & desertã accepat: ppetuo culturæ studio fructiferã reliqt.

De Gorgia Leontino philosopho.

GOrgias Leontinus Isocratis & cũ pluriũ magni ingenii uiroꝝ pceptor sua snia fœlicissimus. Nam cum centesimũ & septimum ageret annum interrõgatus quapropter tãdiu uellet i uita remanere: quia nihil inquit habeo q̃ senectutem meã accusem. Quid isto tractu ætatis aut longius aut beatius? Iam alterum seculũ ingressus: neq; in hoc quærelã ullam inuenit: neq; in illo reliquit.

De Xenophilo Chalcidensi Pythagorico.

BIennio minor Xenophilus chalcidẽsis pythagoricus: sed fœlicitate nõ iferior. Siqdẽ ut ait Aristoxenꝰ musicus ois hũani icõmodi exps in sũmo pfectissimæ splẽdore doctrinæ extinctus est.

De Argathonio Gaditano.

ARgathonius aũt gaditanus tamdiu regnauit quãdiu ét ad senectutem uixisse abũde foret. Octoginta. n. annis patriã suã rexit cũ ad iperiũ. xl. annos natus accessisset: cuius rei certi sunt auctores: Asinius etiam Pollio non minima pars romani stili in tertio historiarum suarum libro centum illum &

pium:& ſi quam Herodotus,Theſias ĩdorum ætatem conſiderare uoluerimus: nam conſtat utroſq; centeſimi: & uigeſimi anni ſuperaſſe metam:Solinus de æthiopibus ultra meroem inquit ſuper exortum ſolis: Macrobii æthiopes uocanť:dimidio,n,eoꝝ potẽtior q̃ noſtra eſt uita hĩi Macrobii iuſticiá colunt:amant:eqtatem plurimũ ualent robore p̃cipuo:&c,ltem alibi de indis,Apud theſiam legiť quaſdã fœminas ſibi ſemel parere natoſq; cano illico fieri:eẽ rurſum gẽtem alteram q̃ in iuuẽtute cana ſit nigreſcat in ſenectute,Vltra æui noſtri terminos pmanentem,ℭ Conſumationem:Perfectionem:deductionem ad finem,

,xxx,annos expleuiſſe commemorat:& iſpe numeroſæ uiuacitatis haud paruum exemplum:huius regis conſumationem annoꝝ minus admirabilem faciunt,

De Aethiopibus & Indis,

HEthiopes quos Herodotus ſcribit centeſimũ: &,xxx,annum tranſgredi & Indi:de quibus Cteſias idẽ tradit,

De Epimenide Gnoſio,

ET Epimẽides Gnoſius quẽ Theopõpus dicit ſeptem & qnquaginta &,c,annos uixiſſe,

De quibuſdam Epiporum,

HEllanicus uero ait quoſdã ex gente epipoꝝ q̃ ex pars ætoliæ ducẽtos explere ãnos eiq; ſubſcribit Damaſtes:hoc amplius affirmãs littorium quẽdam ex his maximaꝝ uirium ſtaturæq; p̃cipuæ tricẽteſimum annum cumulaſſe,

De Dandone,

ALexander uero in eo uolumine quod de illyrici tractu compoſuit affirmat Dandonem quẽdam ad quingenteſimum uſq; annũ nulla ex parte ſeneſcentem proceſſiſſe,

SEd multo liberalius Xenophon cuius legiť, Is,n,latinoꝝ regẽ octingentis uitæ annis dõnauit:at ne pater eius parum benigne acceptus uideretur ei quoq; ſexcentos aſſignauit annos,

OLI, æthiopes unde

HEthiopes:Dicti ſunt ab αἰθω q̃ latine eſt Cremo,οπτοσ & uultus eo q̃ uultum nimio ſolis ardore habeãt aduſtũ uel ab æthiope uulcani filio q totã æthiopiã a ſe denoſauit:eſt aũt æthiopia teſte Solino ĩgentes moribus cultus & natura diſſimiles diſtributa,Quos Herodo,dicit ĩſuper herodot9 ſcitaꝝ regẽ legatis Cyri regis p̃ſarum ſenes cõplures oſtẽdiſſe q centũ & uigiti annos peregerant,ℭ Cteſias:Antiquiſſimus hiſtoriarum ſcriptor,

OLI, Epimenides diutiſſime uixit

ET Epimenides:Hic phũs cretenſis fuit Pythagoræ coetane9 teſte Apuleio de quo Laerti9 li,de uita phõꝝ fabuloſa q̃dã narrare uĩ:nã dicit q̃d a patre iuſſus ad paſcua ducere oues circa meridiem diuertit ĩ ꝓximã ſpelũcã ubi qnquagita & ſeptẽ annis ꝑpetuo ſopore requieuit:excitus q̃ſiuit oues:putabat enim ſe parũ obdormiſſe q̃s cũ nõ inueniret in agrũ reuerſus cũ uero agrũ ĩ alterius ptãtem ueniſſe uideret & cũcta mutata eẽ ꝑpenderet rediit in oppidum ubi a iuniore fratre iam uetulo cognitus oẽm ex illo didicit rei ueritatẽ: deĩde philoſophat9 eſt:ſcripſitq; multa q̃ hoc loco referre non eſt opus:mortuus ẽ aũt anno ætatis ſuæ cẽteſimo qnq̃geſimo ſeptĩo:teſte Phaſgone lib,de lõgeuis,Pli,dicit cẽteſimo qnq̃geſimo tertio:ut aũt cretẽſes tradunt: teſte Laertio ducentis nonaginta annis,ℭ Gnoſius:Cretenſis & Gnoſio uico oriundus,

OLI,

HEllanicus: Hic populus quoſdam ætoliam incolentes noĩe epiperos: uel ut alii dicunt epios:qui olim dicti fuerunt helidenſes ducentos annos explere dixit:Cui damaſtes aſſentiens addit & illud, Lithorium quẽdam ex ea gẽte natũ uaſti corpis & maximaꝝ uiriũ hoĩem tricẽtos annos uiuẽdo pegiſſe ſpaciũ uitæ ſatis admirabile:nobis p̃ſertim q uix nati uitã amittimus,Pli,hæc oĩa fabuloſa eẽ:& ex errore annoꝝ ꝓueniſſe quos alii ſex mẽſiũ:alii triũ cõſtituiſſent dixit Leonar,Areſ trãſlatiõe baſilii:ego inqt ſiue qs Titoni ſenectuté ſiue uiuaciſſimi apud nr̃os Mathuſalẽ qui mille annos minus triginta diciť uixiſſe &c,

℃ Epiporũ,Pli,& Hermolaus,Epeoꝝ legũt,ℭ Littoriũ:Herm,apud Pli,Pictoreũ: ſũt q Clitoriũ malũt utrobiq;

THE, OLI,

ALexander,Alexander compoſuit librum de longitudine maris illyrici in quo p̃ter cætera memoratu digna illud ẽt refert,Dandum quẽdam ad quingẽtorum annorum ætatem ſine ſenectute perueniſſe: quia in ea ætate ſeneſcere nõ uidebať nullis animi & corporis uiribus debilitatus,ℭ Detractu illyrico: Quãtũ extendiť illyricum mare,ℭ Nulla ex parte ſeneſcentem:Neq; animi neq; corporis uiribus deficientem:non ſapientia non memoria carentem:quæ ſenectutis uitia eſſe ſolent,

OLI,

SEd multo liberior:Cum plures fuerint Xenophõtes dubitari poſſet hoc loco de quo potiſſimũ dicat: ſed facile coniiciť de Xenophonte atheniẽſi philoſopho dici Socratis diſcipulo qui primus oĩum philoſophoꝝ hiſtoriam ſcripſit de quo ſupra ſatis dictum eſt,Et Cice,in li,de ſenectute, Cyrus inqt apud Xenophontem eo ſermone quẽ moriens habuit:cũ admodũ ſenex eſſet negauit ſe nunq̃ ſenſiſſe ſenectutem ſuam imbecilliorem factam q̃ fuiſſet in adoleſcentia:hic igiť in hiſtoriis ſuis liberalior fuit in p̃ſtanda hominibus uitæ longitudine:non,n,dubitauit ſcribere latinoꝝ regẽ:cuius nomẽ Valerius nõ ponit octingentos uixiſſe annos:eiuſq; patrem ſexcentos, περιγεραιωσ hoc eſt de ſenectute,

THE,

℃ Latinoꝝ Pli,hiſto,natu,vii,Xenophon Impetrun Pultinoꝝ inſulæ octingẽtis:atq; ut parte mentitus filiũ eius ſexcẽtis aĩt uixiſſe:q̃dã Valeri codices hẽnt ẽt Iamiorum,ℭ Cuius legiť;emẽda περιγηρωσ legiť ex antiquis codicibus cuius extat opus de ſenectute,

OLI. GLoria uero: Scripturus de cupiditate gloriæ: eius diffinitionē & originē & habitū & modū ptermittē uelle dicit: qm̄ id magis phōrum sit q̄ icriptorꝝ: philosophi, n. de reb⁹ disputātes ab eaꝝ semp diffinitione icipiūt: qa ois q̄ a rōne suscipit de aliq̄ re īstitutio debet a diffinitione ꝓficisci ut itelligat qd sit illud de quo disputat: scriptores uero res gestas dictis illustrare ac celebrare suis & factis auctores & auctoribus facta reddere cōtenti sunt: itaq; gloriæ diffinitione ptermissa tm̄ eoꝝ exēpla subiungit: q eius cupidi fuisse uideant. Gloria uero ut a multis diffinit est frequēs fama cū laude: quā Cice. trib⁹ rebus cōstare dicit. Si diligit multitudo: si fidem habet: si cū admiratiōe q̄dam honore dignos putet. ℣ Vnde oriat: An a magnitudine animi: an ab ambitione. ℣ Cuius sit habitus: Electiuus an cōtēptiuus: nā si ab Ambitiōe ꝓficiscit: uiciū est: & tūc habitus est contēptiuus: si ab animi magnitudie uirtus: & tūc est habitus electru⁹. ℣ Aut q̄ rōne debeat comparari: An reb⁹ bellicis an domesticis: nā ex rerum publicaꝝ admīstratiōe uel ex bellis gerēdis: uel ex studiis līaꝝ gloria cōparat. Socrates uero dicere dolebat uiam ad gloriā ꝓximā eē & q̄si cōpendiariam: si qs id ageret q̄lis haberi uellet: talis esset. An melius a uirtute negligat. Sicut nōnulli philosophi p̄cepta de cōtēnenda gloria tradiderūt: cum ipsi tamē appetisse gloriam maxime uisi sint: qa teste Cice. trahimur oēs studio laudis: & optimus q̄sq; maxie gloria ducitur. Et illi ipsi philosophi libellis illis: quos de cōtēnenda gloria scribūt nomē suum inscribūt: in eo ipso in quo p̄dicationē nobilitatem q; despiciūt p̄dicari se & nominari uolūt: sed est fortis & magnanimi uiri gloriā non appetere: & sola suoꝝ recte factoꝝ cōsciētia contentos eē: sæpe uiris maior gloria spreta redit. ℣ Quasi nō necessaria: q̄si satis sit cōscientia recte factoꝝ in cōtēplandis eiusmodi rebus. Philosophi origines uiroꝝ atq; uirtutū & uniuscuiusq; habitū diligēter inqrūt. ℣ Animaduerterūt: Viderūt hi q prudēti cogitatiōe fiūt assecuti: & illud diserte uerbis tradere possunt: & ita suū meritū extenuat Vale. cū se neq; sapientem: neq; ꝓficeat eloquentē. ℣ Factis auctores: Quoties res gestæ memoriæ ꝓducunt: tūc auctores factis & auctoribus facta reddunt: qa & quæ fuerint & a quibus facta ducere solēt imo res gestæ sine eaꝝ auctoribus memorari ferme nō possunt.

Socrates phūs

De Cupiditate Gloriæ. Cap. XV.

GLoria uero aut unde oriat: aut cuius sit habitus: aut q̄ rōne debeat comparari: & an meli⁹ a uirtute uelut nō necessaria negligat: uiderint hi quoꝝ in cōtemplādis hmōi rebus cura terit: qbusq; ēt q̄ prudenter aīaduerterūt facūde cōtigit eloqui. Ego i hoc op̣e factis auctores & auctoribus facta sua reddere cōtentus: q̄ta cupiditas eius eē soleat ꝓpriis exēplis demōstrar conabor.

De superiore Aphricano.

SVperior Aphricanus Ennii poetæ effigiē in monumentis Corneliæ gentis collocari uoluit: q; igenio eius op̣a sua illustrata iudicaret: nō q̄dem ignarus q̄ diu romanū iperiū floreret: & Aphrica italiæ pedibus esset subiecta: totiusq; terrarū orbis summū columē arx capitolina possideret: eorū extingui memoriā nō posse: si tamen illis litteraꝝ lumen accessisset magni estimans uir Homerico quam rudi atq; impolito præconio dignior.

De Decio Bruto.

SImiliter honoratus animus erga poetam Accium Decii Bruti suis tēporibus clari ducis extitit cuius familiari cultu & prompta lau-

OLI. Scipio gloriæ cupidus

SVperior Aphricanus: Quod insita sit hoibus gloriæ naturalis q̄dam appetitio: ex his exemplis facile cognosci p̄ot cum Scipio Aphri. supior q Hānibalem ex Italia retraxit: q Carthaginem Po. Ro. tributariam reddidit: sciret tātam eē magnitudinem reiꝝ suaꝝ ut dum romanū staret imperium eaꝝ memoria nulla uetustate posset aboleri: uoluit tamē iter corneliæ gētis monumēta locari poetā. Enniū q; sua gesta fuissent illius carminibus comprehēsa q̄si litteraꝝ īmortalitati cōmendata: de quo Cice. in oīone p Archia poeta. Carus iquit fuit aphricano supiori noster Ennius itaq; ēt in sepulchro Scipionum putat is eē cōstitutus & marmoratis laudibus: Pli. lib. vii. Prior inqt Aphricanus. Qu. Ennii statuam sepulchro imponi suo iussit clarūq; illud nomē: imo uero spolium: ex tertia orbis parte raptū in cinere supremo cum poetæ titulo legi. ℣ Monumentis: In sepulchris ut supra Cice. uel inter statuas & titulos. Nam monumēta dicunt sepulcra: historiæ animales īterdum hoc aūt fecit Scipio: qa gloriæ nimia cupiditate flagrabat. ℣ Summū columē: Sustētaculum Capitolium. n. arx fuit romanæ urbis q̄ totius orbis terraꝝ aliquādo possedit iperium. ℣ Vir homerico: Dignus inqt fuerat Scipio q potius Homeri q̄ Ennii aut alterius inepti poetæ carminibus decantaretur.

OLI. Brut⁹ gloriæ cupidus

SImiliter: Pari gloriæ Decius Brutus fuisse uidetur: q; Accium poetam simili honore uoluit decorare. Nam illius uersus quibus sua facta continebant in uestibulis temploꝝ quæ ex hostili præda faciendā curauerat iussit ꝑpingi: ut illud opus Decii cura conditum fuisse cognosceret. Cice. in eadem oratione Decius inquit Brutus summus uir & imperator Accii amicissimi sui carminibus temploꝝ ac monumentoꝝ aditus exornauit suoꝝ illud ēt ad huius hois gloriæ cupiditatem spectare uidet: q; gladiatoꝝ munus i honore p̄ris sui defuncti primus edidit romæ ut diximus in capite de īstitutis. ℣ Similiter Honoratius: Quia nō alio Decius brutus Acciū q̄ Enniū Scipio fuerat honore ꝓsecutus. ℣ Prōpta laudatiōe: qa Brutū carminibus cōmendauerat q̄ cōmendatiōe: qa prōpta eē uidebat maxie delectatus est brutus. ℣ Ex suis manibiis: Manubiæ dicunt hostium spolia: sed ꝓprie sunt pecuniæ ex uenditione prædæ recuperatæ.

NE Põpeius quidē magnus ab hoc affectu gloriæ: Nec Põpeius inqt dissimulauit se gloriæ cupiditate affectū esse q̄ Theophanē Mityleneū q̄ suas res gestas memoriæ ꝓdidisset: non solū Romana ciuitate donarit: sed illū accurata quoq; oratione: in cōcione laudarit: quod & Cice. in eadē quá diximus oratione testat. Dicit. n. qd noster hic magnus qui cū uirtute fortunā adæquauit: nonne tūc Theophanē Mityleneū scriptorē regi suaq; in cōcione militū ciuitate donauit. & nostri illi fortes uiri: sed rustici ac milites dulcedine q̄dā gloriæ cōmoti: q̄si participes eiusdē laudis magno illū clamore approbarunt. ℣ Ab hoc affectu gloriæ aduersus q̄ Theophanē Mitylenæū. ab hac cupiditate: ē. n. cupiditas affectus & passio quædā animi nostri. ℣ Referet potius gratia quasi illi plurimum deberet: q̄ res suas litterarum monumentis credidisset. OLI. Mytilenæ⁹ Põpeio ca/rus

datione delectatus eius uersibus templorum aditus quæ ex manubiis consecrauerat adornauit.

De Pompeio magno.

NE Pompeius quidē magnus ab hoc affectu gloriæ aduersus: q̄ Theophanē Mitylenæū scriptorē regi suaq; in cōcione militū ciuitate donauit: beneficiū ꝓ se amplum accurata etiā & testata oratione prosecutus: quo effectum est: ut ne quis dubitaret quin referret potius gratiam q̄ inchoaret.

De Lucio Sylla.

LVcius aūt Sylla & si ad neminem scriptorē animum direxit tamen Iugurtha a Boccho rege ad Marium perducto totam sibi laudem cupide asseruit. ut annulo quo signatorio utebat sculptam illā traductionem haberet: & quantus postea ne minimū quidem gloriæ uestigiū contempsit.

De Scipione & quodam equite.

ATq; ut iperatoribus glorioſum militis spiritū subnectā: Scipionē dona militaria his q̄ strēnuā operā ediderāt: diuidētē. T. Labienus ut forti eqti aureas armillas tribueret admonuit: eoq; se negāte id facturū: ne castrēsis honos in eo qui pauloante seruisset uiolaret: ipse ex p̄da gallica aurū eqti largitus ē: nec tacite id Scipio tulit. Nāq; equiti: habebis inqt donū uiri diuitis: qd ubi ille accepit ꝓiecto ante pedes Labieni auro uultū demisit. Idē ut audiuit Scipionē dicentē: Imperator te argenteis armillis donat alacer: gaudio abiit. Nulla est ergo tanta humilitas quæ dulcedine gloriæ nō tangatur.

ILla uero a claris uiris interdum ex humillimis rebus petita est.

LVcius aūt Sylla. Et si nullū suis reb⁹ gestis scriptorē adhibuit Sylla: quo maxime sit delectatus: animi sui tamē affectū: gloriæq; cupiditatē eo facile mō indicauit: q̄ annulo suo quo tabellas obsignare consueuerat: lugurtá captū insculpserat: q̄q̄ nō suis sed Marii cōsulis auspiciis captus fuisset, suo tamē cōsilio atq; prudētia: nota est historia apud Salustiū de bello iugurtino: diffisus enim uiribus suis iugurta ad Bocchi getulo⁹q; regis generi sui fidem opesq; cōfugit: a quo uiolata fide per proditionē Romāis auctore Sylla traditus fuit. ℣ Annulo signatorio. Quo ad sigillādas tabellas utebat: nā in eo iugurtæ traditionē habebat īsculptā. ℣ Quātus postea. Eius deinde q̄ secuta ē magnitudo: facile declarat auiditatē gloriæ: nam nisi gloria fuisset accēsus res tātas gerēdas nō suscepisset ut regi omniū ipse solus potiretur. ℣ Asseruit. Vendicauit: attribuit: ascripsit. OLI. Sylla glo/riæ cupidus

ATq; ut imperatoribus. Vix gloriæ tanta est, ut humilia etiā penetrare pectora possit nemo ferme ē tam humilis qui non huius dulcedine capiatur: In Scipionis exercitu miles bello numantino opera sua reipublicæ fideliter strenuoq; nauata maluit ab imperatore argenteis armillis q̄ aureis a legato donari q̄ hæ utiles: illæ uero glorioſæ sibi forent: nō auaritia potuit puertere gloriā: ut cū Labienus legatus q̄ strennua huius militis opera fuerat usus imperatori dixisset: aureis armillis militē ut donaret: idq; Scipio negasset: & īdignatus Labienus e suis q̄ sibi ex gallica p̄da cōtigerant duas illi dedisset ubi primū audiuit imperatorē dicētē habes diuitis hoīs donū statim illas ante legati pedes proiecerit: tristisq; discesserit: acceptis deinde argenteis ab imperatore cum summa lætitia inde abiit quasi non armillas: sed gloriam sui laboris præmium recepisset. ℣ Dona militaria. Quibus imperatores parta uictoria milites suos pro cuiusq; meritis & uirtute donabant. ad excitandam enim in animis hominum uirtutem sapientissimi imperatores Romani apud quos armorum & imperii gloria fuit: uariis donis suos milites qui pro republica fortiter pugassent: donare consueuerant armillis: hastis: equis: coronis militaribus: aliisq; muneribus quibus cæteri ad laudis studium & gloriæ cupiditatem incendebantur. ℣ Armillas aureas: Ornamenta siniſtrarum: quibus sabini gallisq; præcipue utebantur. ℣ Castrensis honos: Qui dentur militibus honos bene de re publica meritis. est autem præmium uirtutis honos qui alit artes non solum militares: sed etiam urbanas. ℣ Non tacite tulit. Tacere non potuit Scipio ubi uidit a Labieno datas armillas esse militi. ℣ Vultum demisit. Quod pudoris siue tristiciæ signum fuit. ℣ Nulla tanta. Sentētia generalis & huic loco accomodata: nemo est tam abiectæ conditionis: quem gloriæ dulcedo non demulceat. Gloria apud militē plurisq̄ aurū

ILla uero. Nō mirum est si humilis fortunæ uiri gloriæ cupiditate tanguntur cum eam clarissimi uiri in rebus etiam paruis & abiectis quæsisse uideantur. OLI.

&

OLI. Iunius Bubulcus

NAm: Fabius pictor, Rebus gestis & gñe clar⁹: uir pricius cū i æde salutis q̄ Iunius bubulcus ex uoto dedicasset parietes suis mãibus egregia pictura exornasset: nomẽ suū uoluit iscribere: ut q̄is clara eẽt fabiog̃ dom⁹ multis illustribus uiris: q cõsules: augures: ptores: iperatoresq; fuissent: hoc tamẽ ad gloriæ cõsumationẽ accedere uoluit: ut sui igẽii obliterari mẽoria nõ posset, ⁊ Nomẽ suū. Vt. C. Fabius hoc opus depinxit, ⁊ Sacerdotis. Ná ex fabiis qdẽ fuere põtifices augures flamines, ⁊ Sordido studio. lõ suū nomẽ inscripsit picturæ: ne illius artis q̄tulacunq; foret glora ex hominū memoria laberet. sordido autẽ dixit quia studium omne quod quæstus gratia suscipitur: ut pictura sordidum dicitur & illiberale.

De. C. Fabio.

OLI.

NAm qd sibi uoluit. C. Fabius nobilissimus ciuis: qui cum in æde salutis quam. C. Iunius bubulcus dedicauerat parietes pinxisset. nomẽ his suū inscripsit. Id enim demū ornamẽti familiæ cõsulatibus & sacerdotiis & triũphis celeberrimū derat: cæterum sordido studio deditum ingenium qualemcũq; illum laborem suū silentio obliterari noluit.

VIdelicet Phidiæ secutus exemplum qui clypeo Mineruæ effigiem suã inclusit: qua cõuulsa tota operis colligatio solueretur.

Externa de Themistocle.

OLI.

SEd melius aliq̃nto. Aemulus Themistocles alienæ gloriæ stimulis qbusdã ueluti furoribus agitabat: eius aliq̃ rõne cõsequẽdæ ut ea nisi parta: dies atq; noctes cõquiescere nõ posset, cũ igit noctæ in publicũ sæpius ꝓdiret: cogitabũduq; uersaret in foro deambulãs iterrogatus qd ita faceret: qa me inqt Milciadis trophæa de somno excitãt. Ci. Tuscu. qõnũ li. iiii. fiue qõne. iiii. Noctu inqt ambulabat in publico Themistocles: q; somnũ capere non posset, quærẽtibusq; rñdebat milciadis trophæis se a sõno suscitari. cogitabat. n. quõ Milciadis gloriã posset adeq̃re uel ẽt supare: q ut dixius supra in ca. de ingratis & de pietate. Artapherne & Dathim Darii ꝓxẽ regis ꝓfectos q cũ cẽtũ milibus peditũ & decẽ milibus eqtũ in græciã uenerãt aduersus athẽiẽses: ipse cũ decẽ milib⁹ armatis cõsilio & uirtute sua supauit in cãpis Marathoniis: q̃ uictoria excitatus ad utrtutẽ Themistocles: paulo post Arthemisiũ & Salaminã: glorioſissima uictoria nobilitauit: ut supra dixius i ca. de igratis: nã cũ cæteri existimarẽt a barbaris i Marathõe re male gesta bellũ se i posterꝝ sustulisse Themistocles eã rẽ maiorꝝ certaminũ initiũ ducebat eẽ ad eaq; obeũda ꝓ græcia uniuersa se tãq̃ i palestrã unxit: assiduecq; ciuitatẽ exercuit q̃ lõgissime futura ꝓspiciẽs, ⁊ Aemulatus. Imitat⁹. ẽ ãt æmulatio duplex teste Ci. Tuscu. qõne. iiii. Dicit. n. æmulatio ãt dupliciter illa qdẽ dr ut ẽ i laude & i uicio nom̃ hoc sit: nã & imitatio uirtutis æmulatio dr: sed ea nihil hoc loco utimur: ẽ. n. laudis & ẽ æmulatio egritudo: si eo qd ꝓcupierit ali⁹ potiat ipe careat, ⁊ Stimulis. irritamẽtis, ⁊ Marathõ: Marathõia pugna q̃ magna fuit Milciadis gloria, ⁊ Artemisiũ & Salamia. Duo græciæ loca a Themistocle nobilitata illa glorioſa & ꝓpe icredibili pugna nauali. q̃ Xersem q totã ferme asiã i græcia deportauerat eo cõsilio supauit & i priã turpiter refugere coegit: ut nõ se uictũ: sed a Theistocle cõseruatũ fuisse existiaret: De Salamia dixius alio loco. Arthemisi⁹ uero ut qdã dicũt mõs ẽ Archadiæ ab herba illic abũdãte q̃ sic denominat dictus, ⁊ Tacitis fa. Secretis. stimulis & ardoribus: incitabat. n. æmulatione Milciadis ad ea loca aliquo mõ illustrãda: quæ demũ copioſa facta sunt naualis pugnæ.

Aemulatio duplex

OLI.

IDem Theatrum. Non dissimulauit hoc loco Themistocles se nimium gloriæ cupidum esse cum interrogantibus q̃ illi uox gratissima foret respondit eius a quo suæ laudes exponerent: Cice. in oratione pro Arthia poeta. Themistoclem illum summum athenis uirum dixisse aiunt: cũ ex eo quæreret quod ακροάτα aut cuius uocem libentissime audiret. eius a quo sua uirtus optime prædicaretur.

OLI.

NAm Alexãdri. Dici nõ põt q̃ta gloriæ cupiditate flagraret Alexander. q prĩs Philippi gesta se ꝓsente. ut laudarent æquo aio pati nõ poterat: qa nihil audire cupiebat ꝓter id qd suas laudes cõtineret & dicẽte Anaxarcho comite suo: id qd acceperat a ꝓceptore Democrito plures esse mundos uehementer i-

De Alexãdro Rege.

NAm Alexandri pectus insaciabile laudis: q Anaxarcho comiti suo ex auctoritate Democriti præceptoris innumerabiles mũdos esse

gemuit dicens:heu me miſeꝝ.q ne uno quidē adhuc ſum potitus de quo Iuue.in ſatyra.Omnibus in terris unus pelleo iuueni non ſufficit orbis.i.Alexandro:a pella colonia macedoniæ edicto ubi recenſebant equi a Philippo patre Anaxarcho.De Anaxarcho dictū eſt in ca.de patientia.¶ Mundos innumerabiles.Democrati ſentētia iam exemploſa:ut inquit ille:qcquid in eſſe deductū eſt:locum habeat neceſſe eſt:quia ſine loco eſſe non poteſt.quod ſi locum habent innumerabiles mundi:aut eum locum oſtendat:aut illi non credam.¶ Anguſta homini:Vere in quam inſatiabile fuit pectus Alexandri:non enim illi ſufficiebat quod omnibus diis ſufficere poteſt.

referenti:Heu me inquit miſerum: q ne uno quidem adhuc ſum potitus:anguſta homini poſſeſſio gloriæ fuit:quæ deorum omnium domicilio ſufficit.

De Ariſtotele philoſopho.

REgis & iuuenis flagrantiſſimæ cupiditati ſimilē Ariſtotelis i capeſſanda laude ſiti ſubnectā.Is nāq; Theodecti diſcipulo oratoriæ artis libros quos ederet donauerat:moleſteq; poſtea ſe rēs titulū eoꝝ ſic alii ceſſiſſe ꝑprio uolumine qbuſdā rebus inſiſtēs:Planius ſibi de his in Theodecti libris edictū eē adiecit.Niſi me tātæ & tā latæ patētis ſcientiæ uerecundia teneret:dicerē dignū philoſophū: cuius ſtabiliēdi mores altioris ai philoſopho traderent.

GAeteꝝ gloria ne ab his qdē q cōtemptū eius introducere conant negligit:quoniā quidē ipſius uoluminibus noia ſua diligēter adiiciunt:ut qd ꝑfeſſione eleuāt uſurpatiōe memoriæ cōſequantur.Sed qualiſcūq; horū diſſimulatio ꝑpoſito illorū lōge tolerabilior eſt:q dū æternā memoriā aſſequerentur:etiā ſceleribus innoteſcere nō dubitauerūt.

De Pauſania.

QVoꝝ e nūero neſcio an in primis Pauſanias debet referri: Nā cū Hermoclē perconctatus eſſet quonam modo ſubito clarus poſſet

OLI. REgis & iuuēis.Probat exēplo Ariſtotelis qđ ab initio huius tractatus dixīus & ipſe paulo infra dicturus neminē eē q nō laudis & gloriæ cupiditate tangat:nā Ariſtoteles:q princeps phōrū credit & eoꝝ q de cōtēnenda gloria ꝑcepta tradiderūt:ipſam gloriā uehemēter apetiſſe uī.Cū.n.artis oratoriæ libros edidiſſet eoſq; Theodecti diſcipulo ſibi gratiſſimo dono dediſſet:paulo poſt pœnituit eius laboris titulū in alterius laudē & gloriā eē cōuerſum. Itaq; ut illū ſibi alia rōne uēdicaret:in alio ope ubi de arte oratoria ſibi dicēdū erat:nolle ſe dicebat diutius illis rebus īmemorari:eo q in libris Theodectis de his plane ſatis diſputaſſet: nō potuiſſet aptius ai ſui affectū indicare.¶ Et regis & iuuenis:tolerabilior in Alexādro tāta gloriæ ſitis q̄ i Ariſtotele fuiſſe uī.Alexāder.n. & rex & iuuenis erat quoꝝ utrūq; uix ſine cupiditate eē pōt.¶ Niſi me tātæ & tā latæ: Niſi me inqt tāti philoſophi auctoritas deterreret dicerē cōſtātiori philoſopho Ariſtotelē fuiſſe tradēdū.a quo eius mores incōſtātes corrigerent cōfirmarēturq;:& ē occupatio color rhetoricus cū id maxime dicimus quod nos præterire aut neſcire aut dicere nolle profitemur.

Theodoctæ rhetorica

OLI. GAeteꝝ gloria.Hoc idē Cic.i oratione ꝑ Archia poeta ut ſupra dixīus:& ipſi illi philoſophi & illis libellis quos de cōtēnēda gloria ſcribūt: ſuū nom̄ iſcribūt.i eo ipo i quo ꝑdicationē nobilitatēq; deſpiciūt:ꝑdicari de ſe noiari uolūt: rurſus in Tuſculanis qōn.i.qd nri philoſophi: nōne in libris quos ſcribūt de cōtēnēda gloria noia ſua inſcribūt:ergo philoſophi gloriā uerbis cōtēnunt.re ā cōcupiſcūt.¶ Negligit:Verbis gloriā deprimūt: & iſectant:eius tī ſtudioſi ſunt.¶ Vſurpatiōe me.cō.lō ſua noia libris iſcribūt qa poſteroꝝ mēoriæ ſe datū iri uolūt:& hæc uſurpatio mēoriæ ſibi laudē pariat.¶ Sed q̄liſcūq;.Ac ſi diceret:ēt ſi uituperāda ſit tolerabilior tī ē:q̄ eoꝝ q peſſimo facinore illā ſibi uſurpare uoluerūt:q̄lis Pauſanias adoleſcēs:q Philippū Macedōiæ regē occidit:q̄lis ille qui epheſiæ Dianæ templū incendit.cuius nomen non ponit.hi.n.etiā ſceleribus innoteſcere uoluerunt.

OLI. Pauſanias Philippū interemit

QVoꝝ e nūero Pauſanias.Valerius a Iuſtino & Plutarcho diſſentit.nō.n.gloriæ ſed ultionis cupiditate ad Philippi cædē pauſaniā īpulſum eē dicūt.adhortāte:ut uult Plutarchus.Alexandro:& Olympiade multo magis incitāte:qm̄ perniquo aīo ferret ſe ſpretā a Philippo.& aliā ſibi ſuperinduci Attali regis filiā Cleopatrā.Cū igit dies nuptiaꝝ eēt:ut tradit Iuſtinus ꝑ magnitudine duoꝝ regū & collocātis filiā:& uxorē ducētis apparatibus īſignis nec ludoꝝ magnificētia deeſſet.& ad eoꝝ ſpectaculū Philippus ſine cuſtodibus medius iter duos Alexādros filiū generūq; cōſtaret.Pauſanias nobilis adoleſcēs nemini ſuſpect9 occupatū anguſtiis Philippū in trāſitu obtrūcat:dieq; lætitiæ deſtinatū fœdū luctu funeris facit.Hic Pauſanias primis pubertatis annis ſtuprū ꝑ iniuriā paſſus ab Attalo fuerat:cuius indignitati hæc ēt fœditas acceſſerat:q ꝑductū i cōuiuio ſolutūq; mero Attalus nō ſuæ ueꝝ ēt cōuiuaꝝ libidini uelut ſcortū uile ſubiecerat: ludibriūq; oium inter coequales reddiderat.hāc rē ægre ferēs Pauſanias:q̄relā Philippo ſæpe detulerat:cū uariis fruſtrationibus nō ſine riſu differet:& honoratū inſuper ducatu aduerſariū cerneret:irā in ipm Philippū uertit:ultionēq; quā ab aduerſario nō poterat:ab iniquo iudice exegit:Creditū ē igit īmiſſum ab Olympiade mre Alexādri fuiſſe:nec ipm Alexandrū ignaꝝ paternæ cædis extitiſſe:qppe nō minus Olympiadē repudiū & prælatā ſibi Cleopatrā: q̄ ſtuprum Pauſaniā doluiſſe.Alexandrū quoq; regni æmulū fratrē ex nouerca ſuſceptū tenuiſſe:eoq; actū ut in cōuiuio antea primū cū Attalo mox cū ipſo prē iurgaret.adeo ut ēt ſtricto gladio eū Philippus cōſectatus ſit: ægregeq; a filii cæde amicoꝝ ꝑcibus exortatus:quamobrē Alexāder ad auunculū ſe in epirū cū mre:inde ad reges illyricoꝝ cōtulerat:uixq; reuocāti mitigatus ꝑri:ꝑcibuſq; cognatoꝝ ægre redire cōpulſus:Olympias quoq; fratrē ſuū Alexā-

drũ epiri regẽ ĩ bellũ ſubornabat:peruiciſſetq; in filiæ nuptiis pr̃ generũ occupaſſet:his ſtimulis iraq; utriq; pauſaniã de impunitate ſtupri ſui q̃rentẽ ad tãtũ facinus impuliſſe credunt.nã legit apud herodotũ:q̃renti pauſaniæ apud Alexãdrũ:nihil aliud reſpõdiſſe:niſi Medeæ iãbicũ metrũ ꝓnũciaſſe:eũ q dedit:eũ q accepit.ſ.interfice & ſocerũ & generq;:Olympias ẽt dr̃ fugiẽti ꝓcuſſori equos ꝓparatos habuiſſe ipa deide audita regis nece cũ titulo officii ad exeqas eadẽ nocte cucurriſſe:in cruce pẽdẽtis pauſaniæ capiti coronã ĩpoſuit:qđ nemo alius audere niſi hæc ſuperſtite Philippi filio potuiſſet:paucos deide poſt dies refixũ corpus iterfectoris ſup reliqas cremauit & tumulũ ei eodẽ fecit in loco.parẽtariq; eidẽ quotannis incuſſa populo ſuperſtitione curauit: Apparet igit pauſaniã ad regis cædẽ impulſum.non conſequendæ gloriæ ut Vale.tradit:ſed ultionis ſumendæ gratia.Pauſanias Macedonicus nobilis adoleſcẽs cereſtis filius & ab Oreſte inclytum genus trahens fuit:& alter Pauſanias Lacedæmonius uir magnus.qui cum patriã ab impetu perſaq; liberaſſet eo poſtmodũ inſaniæ ꝓuenit:ut ipſam patriã cum tota græcia hoſtibus ꝓdere uoluerit.ꝙ Equidẽ qđ petierat aſſecutus.Egregium & immortale nomen ſibi cõparauit cæde Philippi.ꝙ Tam.n.ſe parricidio.Quãtũ Alexander ſua uirtute tantum hic ſuo parricidio claritatis comparauit.nam quanto maior occiſi gloria:tãto fuit occidentis nomen illuſtrius.

Pauſanias alter

OLI.

ILla uero gloriæ.Hæc uere ſceleratа fuit cupiditas q̃ etiã in deos craſſari non dubitauerit.ut glorioſum ſibi nomẽ ſacrilegio cõpararet.hic quicũq; ille fuerit cum nõ aliter gloriã conſeq poſſe uideret.celeberrimũ totius aſiæ Dianæ tẽplũ incendit.cõſtat ea nocte natũ Alexãdrũ: unde Cice.Timæũ quendã refert q cum in hiſtoria dixiſſet.q̃ nocte natus Alexãder eſſet eadẽ Epheſiæ Dianæ tẽplũ deflagrauiſſe adiunxit id minime eẽ mirãdum: qđ Dianã cum in partu Olympiadis adeſſe uoluiſſet abfuiſſet domo:Epheſii poſt hoc factũ decreto ſtatuerũt: ne qs ſacrilegi hominis memoriã unq̃ referret:nec unq̃ nominaret:ut eius nomẽ oblitераret.ꝙ ille immortale facere cupiebat:& niſi Theopompus rẽ iſtã ſuis hiſtoriis iſeruiſſet:eius nomen perpetuo fuiſſet extinctũ nec q̃ q̃ſierat gloriã cõparaſſet:ſunt q dicãt hunc Phlegiã fuiſſe nominatum Stra.lib.xiiii.dicit Heroſtratũ fuiſſe dictum:nã Dianæ inqt tẽplũ primus Archiphiõ mire fabricatus eſt.poſtea aliud fecit maius illo:ſed cũ Heroſtratus qdã id incendio conſumpſiſſet.aliud ꝓſtantius conſtruxerunt mulierũ ornamentis & multis opibus ad id collatis:refectiſq; prioribus columnis & cætera:nã de reſtituto templo multa cõmemorat:q̃ longũ nimis eſſet hic referre.ꝙ Incendere uellet.innuere uidet Valerius non incendiſſe: ſed incendere uoluiſſe:conſtat tamen incenſum fuiſſe & totum conflagraſſe:Gelius lib.ii.ca.vi.ſicuti quondã a cõi conſilio Aſiæ decretũ eſt uti nomen eius qui templũ Dianæ Epheſiæ incenderat:ne quis ullo tẽpore nominaret incenderat.dixit nõ incendere uoluerat:& ſupra Cice.teſtatus eſt.Per totũ orbem terraꝝ.ꝙ Toto orbe terrarum.celebraretur.ꝙ Eculeo impoſitus.Eculeum genus tormenti eſt ut ſæpe diximus:cui ſacrilegus iſte impoſitus cũ interrogaret:cur templũ incendiſſet:reſpondit ut pararem mihi nomen ſempiternum.ꝙ Epheſii decreto factũ eſſe dixit ut ſupra.Eodem modo Pli.lib.xxxv.Græce inquit magnificentiæ uera admiratio extat templũ Epheſiæ Diãæ ducẽtis uiginti annis factũ a tota aſia.ꝙ Niſi theopõpi.Hic fuit Iſocratis diſcipulus tragicus poeta & orator eximius:teſte Gelio:fuit alter Theopompus lacedæmonioꝝ rex de quo diximus in capitulo de moderatiõe.

Theopõpi duo

OLI.

GAndidis aũt ais.Operæp̃cium oibus eſt:ſua cuiuſq; uirtuti ꝓmia referri:nã duce natura lætamur oẽs & iucunditate replemur cũ debitũ honorẽ exolui uirtuti nr̃æ uidemus.dicendũ igit de his quæ cuiq; magnifica merito contigerunt.ꝙ Candidis animis.Claris & uirtute ꝓſtantibus.ꝙ Præmioꝝ uirtutis atq; honoꝝ.Cũ reddita uirtuti ꝓmia honoreſq; uidemus id recte factũ eſſe iudicamus & ex ea re uoluptatẽ capere ſolemus:uirtus.n.præter honorẽ:ꝓmium quoq; meret.ꝙ Grate iuſte.& quaſi debite.ꝙ Verũ & ſi mens hoc loco.Occupatio ſine dubio eſt cũ dicat ſe impetu quodã trahi.ꝙ Ad auguſtã domum.Vt oſtendat q̃ illi magnifica in terris cõtigerunt:templũ flamen honoreſq; diuini:ſed melius cohiberi:quia ſi aſcenſus illi patuit in cœlum hæc q̃ ab hominibus tradita ſunt ſuis meritis longe ſunt inferiora q̃ ſe omittere uelle oſtẽdit.ꝙ Honoratiſſimum tẽplum.Nihil magnificentius contingere potuiſſet:q̃ ut præſenti ſibi tẽplum & ara conſtitueret illiq;

cuadere atq; is reſpondiſſet:ſi illuſtrẽ uirum aliquem occidiſſet futurum ut gloria eius ad ipſum redundaret:continuo Philippum interemit: & quidem quod petierat aſſecutus ẽ:tam enim ſe parricidio q̃ Philippus ſe uirtute notum poſteris reddidit.

De quodam qui propter gloriam incendere uoluit templum dianæ.

ILla uero gloriæ cupiditas ſacrilega: inuẽtus eſt.n.qui Dianæ Epheſiæ templũ incendere uellet ut opere pulcherrimo conſumpto nomen eius per totũ terrarũ orbẽ diffunderet: quẽ quidem mentis furorem eculeo impoſitus detexit: ac bene conſulerant epheſii decreto memoriam teterrimi hominis abolendo niſi Theopompi magnæ facũdiæ ingenium in hiſtoriis eum ſuis comprehendiſſet.

Quæ cuiq; magnifica cõtigerũt. Cap. XVI.

GAndidis autẽ animis uoluptatem præbuerint in conſpicuo poſita q̃ cuiq; magnifica merito cõtigerũt:quia æq; præmiorũ uirtutis atq; honoꝝ contẽplatio iudicãda eſt:ipſa natura nobis alacritatẽ ſubminiſtrante:cũ honorẽ induſtriæ appeti & exolui grate uidemus: Verũ & ſi mens hoc loco protinus ad auguſtã domũ beneficentiſſimũ & honoratiſſimũ tẽ-

redderentur honores diuini: quod factum esse omnes testantur auctores. Horatius. Præsenti tibi diuinos largimur honores: lurandasq; tuum per nomen ponimus aras. ℣ Cohibebitur. Refrenabitur: reprimetur: retrahetur.

OLI.

SVperiori Aphricano. Scipioni Aphricano superiori magnifica multa contigerunt: quoꝝ alia cõpsit: alia susceperit. Natus annos quattuor & uiginti patri patruoq; cæsis in hispania cum imperio successit: ut in capi. de fiducia diximus. consul deinde citra legitimũ tempus declaratus est: suadẽte exercitu: & senatũ admonente per litteras ita rei publicæ tẽpus exigere: sic dixit fieri oportere: quia nemo esset cui tantũ exercitus fideret: & in quo spes tãtæ uictoriæ foret magnificũ quidẽ hoc fuit: ut non facile discerni possit: plus ne illi gloriæ senatus auctoritas: an militũ cõsilium attulerit: glorioſum sine dubio fuit illi ante legitimum tẽpus contra leges cõsulem senatus auctoritate creari: bello difficili & periculoso: & iuuenili curæ demandata sit res publica Romana: nõ minus uero illi magnificũ fuisse uidet: q; ab exercitu fuerit summo omniũ consensu imperator exoptatus: post uero rempublicã bene fœliciterq; gestã: multo plura ei magnifica & glorioſa contigerunt: qa senatus illi pmia ingentia nõ solũ humana: sed prope diuina proposuit quæ in capi. de moderatione diximus ubi etiã cuncta illum respuisse monstrauimus. ℣ Citerior legitimo tempore. Ante tempus quod per legẽ erat constitutũ ut ante .xxx. annũ creari quisq; consul non posset: hanc legem senatus pro Scipione dispensauit. ℣ Toga. Senatus & togati patres. ℣ Arma. Exercitus: & armati milites & est Metonymia. Cice. Cædant arma togæ: concedat laurea linguæ. ℣ Relata sunt. Dicta in capi. de moderatione. ubi ea uidimus & uidere possumus: sunt autẽ hæc: uoluerũt illi statuas in comicio. in rostris: in curia: in ipsa denicq; Iouis optumi maximi cella ponere: uoluerunt imaginem triumphali indutam ornatu: capitolinis puluinaribus applicare uoluerunt illi continuum per omnes uitæ annos consulatum perpetuamq; dictaturam tribuere: quorum ille nihil suscipere uoluit. ℣ Eximium. Excellens & ab aliis præcipuum.

Scipionis honores

De Superiore Aphricano.

SVperiori Aphricano cõsulatus citerior legitimo tpe datus ẽ. qđ fieri oportere exercitus senatũ litteris admonuit: Ita nescias utrũ illi plus decoris patrũ conscriptorũ auctoritas: an militũ consiliũ adiecerit. toga. n. Scipionẽ ducẽ aduersus pœnos creauit: arma popoſcerunt: cui q̃ in uita præcipua assignata sunt: & longũ est referre: qa multa: & nõ necessarium quia maiore ex parte iam relata sunt: Itaq; qđ hodie eximium eius memoria capit eius adiiciam.

De Imagine Iouis.

IMaginem in cella Iouis optimi maximi positam habet: quæ quotiesc̃unq; munus aliquod Corneliæ gentis celebrandum est inde petitur uniq; illi instar atrii capitolium est.

OLI.

IMaginem. Hoc illi p̃cipuum obtigit. q; eius imago in templo Iouis optimi maximi tanq̃ diuini cuiusdam hominis simulacrum repoſita fuerat: quæ quotiens publice aliquid a cornelia gẽte fieret: aut munus aliquod celebraret inde semper petebatur: quasi uellent suis omnibus dignitatibus & muneribus interesse Scipionem. Ideo autem in cella Iouis collocatam eius imaginem fuisse arbitror: qa Iouis filius fuisse credebat q̃uis falso teste Liuio: qui dicit: Ad hæc iam inde ab initio præparans animos ex quo togam uirilem sumpsit nullo die prius ullam publicã priuatamq; rem egit q̃ in capitoliũ iret ingressusq; ædẽ consederet: & plerumq; tẽpus solus in secretum ibi tereret. hic mos per oẽm uitam seruabat: seu consulto seu temere uulgatæ opinioni: fidẽ apud quosdã fecit: stirpis eũ diuinæ uirum esse. retulitq; famã in Alexandro magno prius uulgatã: & uanitate: & fabula parem: Anguis immanis concubitu conceptũ & in cubiculo matris eius persæpe uisam prodigii eius speciẽ. interuentuq; nominũ euolutã repente atq; ex oculis elapsam. his miraculis nunq̃ ab ipso illusa fides est: quin potius aucta arte quadã nec abnuẽdi tale quicq̃ nec palam affirmandi. Gelius addit illud admiratos uehementer esse adituros tẽpli. q; ante diluculum in capitoliũ ingrediẽtem Scipionẽ canes semper in alios sceuientes neq; allatrarent eum neq; incurrerent. unde Liuius subiungit dicens multa alia eiusdem generis: alia uera: alia assimulata admirationis humanæ in eo iuuene excesserant modũ quibus freta ciuitas ætati haud q̃q̃ maturæ tantã molem regẽ: tantumq; imperiũ permisit. Non illud p̃termittendum censeo: qđ Scipioni magnificũ obtigisse uidet: cum legatus esset missus ad Antiochũ Ephesi cum Hannibale qui se Antiocho iunxerat collucutus est: ut si fieri posset metũ uitæ quem ex Po. Ro. conceperat eximeret. inter alia cũ quæreret ab Hannibale. quẽ fuisse maximũ imperatorem Hannibal crederet: respondit Alexandrũ macedonum regẽ. q; parua manu innumerabiles exercitus fudisset: q; q; ultimas oras quas uisere supra fidem humanã esset peragrasset: q̃renti deinde quẽ secundũ poneret inquit Pyrrhũ eo q; castrametari docuisset adhuc neminẽ elegantius loca cœpisse: præsidia disposuisse: exequenti quẽ tertium diceret: semet dixit: Ridens Scipio quid nam tu diceres si me inquit uicisses: tum uero inquit me & ante Alexandrum: & ante Pyrrhum: & ante alios posuissem: ex quo relinquitur Scipionem omnium maximum imperatorem ab Hannibale fuisse iudicatum. ℣ Munus aliquod. officium ut si magistratus aut aliqua dignitas Corneliæ gentis celebraretur. Scipiõis imago ad eam celebritatem deferebatur. ℣ Instar atrii. Cum principum imagines in atriis collocati consueuerint. Scipionis in capitolio pro atrio posita fuit: capitolium igitur instar atrii fuit Scipionis imagini q; locaretur in atriis Iuuenalis testis est. Tota licet ueteres exornent undiq; ceræ Atria: nobilitas sola est: atq; unica uirtus.

Scipio louis filius creditus

OLI. TAm Hercule: Quemadmodũ capitoliũ fuit instar atrii Scipiõi: sic & curia Catoni, senatus Catoni cõsorio uiro in omni uirtutis genere p̃stanti magnificũ illud retribuit: ut eius imaginẽ in curia collocaret ut apud se tanti uiri memoria iugiter seruaret: q̃ sua uirtute nõ fortunæ beneficio ad dignitatẽ & amplitudinem prouenisset, cuius consilio capta & euersa fuisset Carthago, ℣ Tã me Hercule, Supple

Catõis effigies in senatu posita

q̃ curia est atriũ magni Catonis superioris, ℣ Effigies illius, Sic Catonis effigiẽ ad omniũ officio⁊ celebritatẽ sena tus conferebat: ut Scipionis cornelia gens referre consueuerat, Pli. Imago huius inq̃t funeris gratia produci solet, ℣ Gratũ ordinẽ. Laudat patrũ conscriptorum gratitudinẽ q̃ de patria bene meritũ & rei publicæ quondã amantissimum senatorẽ uirtutum omniũ copiosissimum cuius consilio & auctũ & cõfirmatũ esset Imperiũ Romanum secũ semper habitare uoluerint, ℣ Cuius prius cõsilio, Quia ut supra dixius duo p̃stantissimi senatores inter se magnopere dissentiebant de euertenda Carthagine Cato & Scipio Nasica, Cato suadebat euertendã esse carthaginẽ quæ fœdera sæpius frangeret sæpiusq̃ rebellaret: at Scipio contra relinquendam esse censebat ut esset exercitatio q̃dã iuuentuti Romãæ q̃ bellis assueta ociosa esse nõ posset, uerebatur Scipio id futurum q̃ euenit ne subacta Carthagine debellatisq̃ exteris gẽtibus cum hostes deessent in seipsos arma conuerterent, tamen secundum Marci Catonis sentẽtiam factum est senatusconsultum: ut bellum carthaginẽsibus inferretur & subacta carthago euerteretur.

OLI. Nasica uir ppt.

VErum specimen. Omniũ maximũ maxiæq̃ glorioſum fuisse q̃ nasicæ cõtigit pace alio⁊ dicere ausim q̃ tantũ tã grauissimi senatus iudiciũ inter tot milia ois ætatis atq̃ in oĩ uirtutis genere p̃stantissimo⁊ hominũ ipse sit in adolescentia cõsecutus ut omniũ optimus iudicaret de quo Solinus Vir optimus inquit Scipio nasica iudicatus est nõ priuato tantũ testimonio sed totius senatus sacramẽto q̃ppe quo inuentus dignior nõ fuerit cũ præcipuæ religionis crederet ministeriũ cum oraculũ moneret accersiti a pessimõte sacra matris deũ Berecynthiæ, Pli. de uiris illustribus, P. Scipio nasica a senatu uir optimus iudicatus matrẽ deũ hospitio recepit & alio loco de claudia in fine dicit templũ ædificauit nasica q̃ uir optimus iudicabat, Liui. secũdi punici belli lib. ix. causam huius aduectionis affert simul Romanos ab oraculo dicit admonitos: ut ab omnium optimo susciperet hospitio: deinde subiũgit, Accessit cõsultatio de matre Idea accipienda præterq̃ q̃, M. Valerius ex legatis prægressus acturũ in Italiã fore nunciauerant regis nuncius aderat Taracone eã esse haud paruæ rei iudiciũ senatũ tenebat q̃ uir optimus in ciuitate esset uerã certe uictoriã eius rei sibi quisq̃ mallet: q̃ ulla imperia honoresue suffragio patrũ seu plebis delatos, P. Scipionẽ filiũ eius q̃ in hispania ceciderat adolescentẽ nõdũ quæstorium iudicauerunt in tota ciuitate uirũ optimũ esse, Plinius hunc unũ esse dicit q̃ a condito æuo uir optimus sit iudicatus & dignus q̃ matrem deũ domi usq̃ ad cõditũ templũ exciperet, ℣ Eius náq̃ manibus. Nã cũ omnibus matronis hostiã ire iussus obuiã deæ deamq̃ ipsam de naue accipere: & in terrã elatam tradere ferendã cũ matronis, Ouidius fasto⁊: Nasica excepit templi non perstitit auctor, Augustus nunc ante Metellus erat, ℣ Nondũ quæstoris, Adolescentẽ fuisse ostendit q̃ nondum quæstor factus fuit, sic & Liuius dixit adolescentẽ nondũ quæstorium, ℣ Phytii apollinis: q̃a diximus: apollinẽ consuluere Romãi per legatos quæ rõ foret transportandæ Romam deæ Respondit apollo per attalũ id facere posse Romanos: iussit insuper ut cũ aduecta foret eam exciperet qui omniũ uir optimus esset, ℣ Explica totos fastos: Exaggerat remissam Valerius si omnium Romano⁊ gesta honoresq̃ percurreris: si oẽs omniũ imperatorũ triumphos in unũ constitueris, nihil erit quod huic uni de Scipione iudicio conferri posse uideatur, nihil enim maius esse potest q̃ omnium morum omnisq̃ sanctitatis principatum obtinere, ℣ Explica: euolue & percurre, ℣ Fastos: libros in quibus fasti dies continebantur & in quibus reges consules cæteriq̃ magistratus describebantur a fascibus dicti, ℣ Nihil morum principatu, quod ipse princeps morum iudicatus fuit, nam eius mores cæteris omnibus præpositi sunt totius senatus iudicio.

OLI. Scipionis honores

TRadũt: Scipionũ familia cuius uis generis ornamẽtis omniũ clarissima semp in oĩ laudis genere p̃dicanda se offert: ita ut nulla sit q̃ cũ illa possit nec audeat gloria & ornamẽto certare Superiori Aphricano & nasicæ mirifica cõtigerũt ornamẽta: sed nõ minora reddita sunt inferiori, cũ. n. cãdidatus ædilitatẽ peteret cõsul creatus rursus cũ die comicio⁊ in cãpũ descẽdisset, ut Qu. Fabio nepoti suo suffragaret consul p̃ter opinionẽ domũ deductus est, q̃d q̃ duæ p̃uinciæ Aphrica & Hispania fuerũt illi extra ordinẽ

TAm Hercule quã curia: superioris Catonis effigies illius ad eius generis officina exprimitur: gratum ordinem qui utilissimum rei publicæ senatorem tantum non semper secum habitare uoluit omnibus numeris uirtutis diuitẽ: magisq̃ suo merito q̃ fortunæ beneficio magnum: cuius prius consilio q̃ Scipionis imperio est deleta Carthago.

De Scipione Nasica.

VErum specimen honoris a Scipione quoq̃ Nasica oboritur: eius namq̃ mãibus & penatibus nondum quæstoris senatus Pythii Apollinis monitu Pesinunte accersitam deam excipi uoluit: quia eodem oraculo præceptũ erat ut hæc ministeria matri deũ a sanctissimo uiro præstarent: explica totos fastos constitue omnes currus triũphales: nihil tamen in eorum principatu speciosius reperies.

De Scipione æmiliano.

TRadunt subinde nobis ornamenta sua Scipiones commemoranda: æmilianum. n. populus ex candidato ædilitatis consulẽ fecit: eundemq̃ cũ quæstoriis comitiis suffragator. Q. Fa-

demãdatæ hic ꝓfecto gloriã quãto minus appetebat eo maiorẽ assequebaꝫ: qꝫ ãt ambitiosus nõ fuerit & rigidissimus suæ uitæ cursus & mors ꝑ insidias suis in penatibus illata facile declarãt. ℣ Ex cãdidato. ex petitore ædilitatis. ℣ Suffragator. Nã candidatus descenderat ut magistratũ peteret. sed ut nepoti suffragareꝫ uel ut alii dicũt fratri. ut fauore & auctoritate sua. Qu. Fabius q̃sturam assequereꝫ. ℣ Qu. Fabii. Sæpius dictũ est Paulũ æmilium ex q̃ttuor liberis duos: duabus familiis in adoptionẽ tradidisse: alteriq; gẽti fabiæ q Fabius Maximus dictus est. alteriq; Scipionũ q Aphricanus inferior ẽ appellatus. ℣ Sine sorte. extra ordinẽ nulla collegæ cũ quo sortireꝫ habita mẽtiõe. ℣ Aphricã. Cũ deluit carthaginẽ. ℣ Hispaniã: Cũ sustulit numãtiã. ℣ Cládestinis ĩsidiis. Occultis insidiis. quõ mors illi fuerit per insidias illata diximus in capitu. de moderatione.

bii. Maxi. fratris filii in campũ descendissẽt: consulem iteriq; reduxit. Eidem senatus bis sine sorte prouinciam prius Aphricam: deinde Hispaniam dedit. Atq; hæc neq; ciui cupido: neq; senatori ambitioso quemadmodum non solum uitæ eius seueriſſimus cursus: sed etiã mors clandestinis illata insidiis declarauit.

De. M. Valerio.

MArcũ quoq; Valeriũ duabus rebus insignibus dii pariter atq; ciues spectosum reddiderũt: illi cũ quodam gallo cominus pugnanti coruũ pugnatorẽ subiicientes: hi tertiũ & uigesimum annũ ingresso consulatũ largiti: quoriq; alterum decus uetustæ originis optimi hominis gẽs coruina amplexa cognomen usurpat: alteriq; summo subiũgitur ornamento tam celeritate q̃ principio cõsulatus gloriãdo.

De. Quinto Scæuola.

ACne. Q. qdẽ Scæuolæ quẽ Lutius Crassus in cõsulatu collegã habuit gloria parũ illustris: q Asiã tã sancte & tã fortiter obtinuit: ut senatus deinceps ĩ eã ꝓuinciã ituris magistratibus exẽplũ: atq; formã officii Scæuolã decreto suo ꝓponeret.

De. C. Mario.

INhæret illi uoci posterioris Aphricãi septẽ. C. Marii cõsulatus: ac duo ampliſſimi triũphi. ad rogũ. n. usq; gaudio exultauit: q cum tio suæ ætatis anno. ℣ Et principio. Quia primus e familia sua consul factus fuerit.

ACne quinti qdẽ Scæuolæ. Hoc Scæuolæ clariſſimũ cõtigit qꝫ cũ Asia ꝓuincia sibi forte obuenisset in ea administrãda ita se gessit ut senatus: deinde omnibus in eã prouinciã ituris magistratibus Scæuolã administrandæ ꝓuinciæ normã exẽplũq; proponerent. ex quo facile intelligi potest quãta innocẽtia & integritate: q̃ta rursus prudentia: & magnanimitate ꝓuinciam illã administrauerit: cũ senatus decreuerit. ut eius normã exemplũq; seruarẽt ꝑfecti & magistratus nihil in eo qđ ad iustiſſimi uiri: sapiẽtiſſimi hominis: & integerrimi ꝑfecti gloriã ꝓtineret defuisse uĩ. hic est ille Scæuola: quẽ Carbo in ea ꝓuincia diligẽtiſſime seruauerat accusaturus si qd peccasset: ulciscendi patris gratia: q ab hoc Scæuola fuerat aliquando dãnatus sed tãta fuit Scæuolæ integritas ut nullum illi criminandi locum reliquerit. ℣ Quem. L. Crassus. Hoc dicit ad discretionem aliorum qui multi Scæuolæ dicti sunt ut augur: ut pontifex: ut iurisperitus ut alii. ℣ Scæuolam. Voluit senatus ut prouinciam illam administraturis omnibus Scæuola foret exemplum: ut ea fide & integritate, eo consilio equitate rempublicam. administrarent quibus Scæuola gubernasset.

INhærent illi uoci. Nec Marius qdẽ hoc ornamẽti genere caruit: nõ. n. minus illi glorioſum Scipionis iudiciũ fuisse uideꝫ q̃ septẽ cõsulatus. nã ut in eius uita legiꝫ: cũ in hiſpania sub aphricão posteriore stipendia faceret: & forte in cœna iuxta imperatorẽ discũberet: qa plurimi faceret illũ imperator. qđã ex astantibus siue serio siue loco Scipionẽ interrogauit: si qd illi forte accidisset. quẽ imperatorẽ sibi parẽ res publica esset habitura: cõuersus in mariũ & ꝓcusso eius humero Scipio: illũ futurꝫ sine ulla cunctatiõe respõdit: qđ eius q̃ postmodũ euenit futuræ magnitudinis ueriſſimũ uaticiniũ fuit: sed tũc oẽs q aderãt facile cognouerunt quanti Mariũ faceret Scipio. nã re uera nihil ad omnẽ dignitatẽ & amplitudinẽ consequendã Mario deerat præter generis dignitatẽ teste Saluſtio. ℣ Inhærent. Innituntꝫ & infixi: quasi dependẽt a uoce Scipiõis septẽ Marii

OLI. Valerii ornamẽta

OLI. Scæuola Asiam sanctiſſime rexit

OLI. Mario q̃ magnifice cõtigerunt

cõsulatus q̃ secuti sunt. ℣ Duo amplissimi triũphi: Alter de Iugurtha rege numidiæ: alter de cymbris: senonibus & teutonis. ℣ Ad rogũ usq; i. usq; ad mortẽ gaudio exultauit: p̃terq̃ cũ in paludibus delituit: & ad eũ occidẽdum minturnas missus est Cymber o Valeri: sed illud compertiõe fœlicitatis tum adeo breue fuit: ut merito dici possit ad mortẽ usq; exultasse: nã septimo cõsulatu periit. ℣ Equestria: Tũc decurio fuit Marius. ℣ Vel hũc. ét hũc: Mariũ uel saltẽ hunc Marium: nã uel utrũq; significat interdũ etiã disiũctiua est. hac uoce significauit Scipio Mariũ futurum imperatorẽ q̃ sibi comparari posset. ℣ Quo augurio: nõ facile inqt iudicari potest id ne dixerit Scipio ex certa animi sentẽtia qa ita sua uirtute futurũ p̃uidisset: an fortuito quodã uocis iactu tanq̃ diuinasset futurũ qd̃ euenit: omnino tamen appellat auguriũ. ℣ Perpẽdi: examinari: iudicari. ℣ Nimirũ cœna militaris. Certe inquit in cœna militari præuidit Scipio sumptuosas illas cœnas quas Populus Romanus ea nocte qua nunciatũ fuit Cymbros ab eo fuisse deletos in honorẽ Marii celebrauit. ℣ Cœna militaris: q̃ in castris facta est. ℣ Nemo fuit. qui nõ illi libauerit. In oĩbus sacris æpulis primitias diis offerebant. in ea nocte nõ diis sed Mario libarunt.

OLI. Iam quæ in. Cn. Pompeium. Quæ ampla & magnifica Põpeio contulerint: licet ex multis auctoribus colligi possit: ut e Plinio natu. hist. lib. vii. q eius titulos oẽs triumphosq; summatim percurrens illũ non solũ Alexãdri magni: sed Herculis & liberi patris fulgorẽ adæquasse dicit: & e Plutarco: q eius uitã describens eum quasi de toto orbe triũphasse ostendit: hæc tamen omnia e Ciceronis Põpeiana multo facilius ac breuius: cũ igitur auctorẽ hoc loco sequar: quoniã eius uerius erit testimoniũ. dicit. n. non cõmemorabo nuper ita nobis pribusq; nostris esse uisum ut in uno. C. Mario spes imperii poneret. ut idem cũ Iugurta: idẽ cũ cimbris: idẽ cum teutonicis bellũ administraret: in ipso Cn. Põpeio. in quo noui constitui nihil uult. Qu. Catulus quã multa sint noua summaq; Catuli uolũtate constituta recordamini qd tam nouũ q̃ adolescentulũ priuatum exercitũ difficilẽ reipublicæ Syllæ conficere cõfecit: huic p̃esse præfuit rẽ optime ductu suo gerere gessit: qd tam p̃ter consuetudinẽ q̃ homini p adolesc ẽti cuius a senatorio gradu ætas longe abesset imperium atq; exercitũ dari siciliam permitti atq; Aphricam bellum in ea administrandũ fuit in his prouinciis singulari innocentia grauitate uirtute bellũ in Aphrica maximum confecit uictorẽ exercitum deportauit: quid uero ita inauditũ q̃ equitem Romanũ triumphare: at eã quoq; rem Populus Romanus non modo uidit: sed etiã omnium studio uisendã putauit: qd tam inusitatũ q̃ cũ duo consules clarissimi fortissimiq; essent eques Romanus ad bellum maximũ formidolosissimumq; p̃ cõsule mitteret: missus est: quo quidẽ tẽpore cũ esset non nemo in senatu: q diceret non oportere mitti hominẽ priuatum pro cõsule. L. Philippũ dixisse dicit nõ se illũ sua sentẽtia p̃ cõsule sed p̃ cõsulibus mitti tãta in eo reipu. bene gerẽdæ spes cõstituebat: ut duoꝝ consulũ munus unius adolescentis uirtuti cõmitteret. qd tã singulare q̃ ut ex senatusconsulto legibus solutus cõsul ante fieret q̃ ullũ alium magistratũ per leges capere licuisset qd tam incredibile q̃ ut iteꝝ eques Romanus ex senatusconsulto triũpharet. hæc in hominibus oĩbus noua post hominũ memoriã constituta sunt: ea tam multa non sunt q̃ hæc q̃ in hoc uno homine uidemus apparere: Iam q̃ in Gn. Pompe. Dissensionem inter auctores & haꝝ reꝝ scriptores esse dicit q; alii Pompeio fauentes hæc oĩa recte facta a senatu Populoq; Romano fuisse dicant: alii quadã inuidia commoti reprehendant q; contra leges & maioꝝ consuetudinẽ tãtaq; Pompeio tributa fuerint: & simul notanda est constructio qa dicit: obstrepit quæ in Pompeium cõgesta sunt: subauditur enim pro his: nã posito relatiuo subaudit antecedens. ℣ Hinc ascensione fauoris: p̃pter eos qui recte esse dicunt. ℣ Fremitu inuidiæ: propter eos qui liuore ducti non recte factum esse dicunt: q; contra leges & maiorum cõsuetudinem tot tantaq; Pompeius fuisset assecutus. ℣ Litterarum monumentis: Quia scriptores de his suũ quoq; adhibuere iudicium. ℣ Obstrepitur: Circumsonatur: obtunditur: murmuratur: uociferatur. ℣ Eques Romãus: hoc idem affirmat Cicero in Philippicis Liuius tamen libro nonagesimo pri. dicit eum fuisse quæstorem quando aduersus Sertorium cum imperio consulari missus est. ℣ Equitem: uero fuisse dicit cum in aphricam missus est aduersum Gn. Domitium proscriptum. Et Hiericam uel Hiarbam: ut alii dicunt regem numidarum bellũ molientes: quos uictos interemit natus annos quattuor & uiginti & de Aphrica triumphauit quod ad eam diẽ nemini unq̃ contigerat ut eques Romanus triumparet: sed Ciceroni magis credendum est: qui hæc omnia uidit & sensit. ℣ Bis triũphauit: semel de Aphrica deuectis: ut supra Domitio: & hiera rege rursus de sicilia uicto Carbone qui flens muliebriter mortem tulit. nam uictũ occidit. ℣ Auspicatus: per auspicium cõsecutus. ℣ Initia ma-

L. Philippus de Põpeio

Põpeius Domitiũ & hiarbã superauit

apud Numantiã sub eo duce stipendia equestria mereretur: & forte inter cœnam quidam Scipionem interrogasset: si quid illi accidisset: quem nam res publica æque magnum habitura esset imperatorem: respiciens se supra ipsum Marium cubantem: uel hunc dixit: quo augurio perfectissima uirtus maximam oriẽtem uirtutẽ uiderit ne certius an efficacius acciderit: perpendi uix potest: illa nimirum cœna militaris speciosissimas tantas in urbe Mario futuras cœnas ominata est. Postq̃ cymbros ab eo deletos initio noctis nũcius peruenit: nemo fuit qui non illi tanq̃ diis immortalibus apud sacra mensæ suæ libauerit.

De Gn. Pompeio.

Iam q̃ in Gn. Põpeiũ & ampla noua cõgesta sunt hinc ascensiõe fauoris: illinc fremitu inuidiæ litteraꝝ monumẽtis obstrepit: eques Romanus proconsul in Hispania aduersus Sertoriũ pari imperio cũ pio Metello principe ciuitatis missus est: nõdũ ullum honorẽ auspicatus bis triumphauit.

giſtratuum:Non ille per gradus inferiores ad ſummum aſcendit:ſed primus illi magiſtratus fuit conſulatus ad quem per ædilitatem q̃ſturam alioſq; magiſtratus reliqui ciues peruenire cõſueuerant.Tertiũ cõſulatum hoc ex auctoritate.M.Bibuli Catõis neceſſarii factũ eſt cuius ſniam Cato laudauit ut ĩ eius uita legif.⁊ De Mitridate:rege Põti.⁊ De Tigranæ:rege Armeniæ cuius filius cũ uxore triũphantis currum ꝓſecuti ſunt Zoſimetis cũ uxore Ariſtobolus rex iudeoꝝ.⁊ De multis regibus:de Ariobarzane:Pharnace:Ariſtobolo.⁊ Plurimis ciuitatibus:Ciuitates ꝓpe noningẽtas cœpit ĩter q̃s & Hyeroſolimã ubi tẽplum ad iudeoꝝ urbẽ id tp̃s inuiolatum ſpoliauit ex quo credit non illi poſt illã ſpoliationẽ ꝓſpere qcq̃ ceſſiſſe.⁊ Et gentibus:Nam gẽtes ſiue natiões.xii.ſubegit.⁊ Prædõibus:Piratas celeriꝰ q̃ credi põt ſupauit.⁊ Vnum duxit triũphum: De his oĩbus ſemel triũphauit & triumphãtis currũ ꝓſecuti ſunt reges ſupra memorati: Plutarchus de tertio Põpei triumpho ex qbus gẽtibus triũphauerit ſic breuiter tradit erãt qppe regiones hæ:Põtus:Armenia:Cappadocia: Paphlagonia:Media: Colchis: Tiberia: Albania: Syria:Cicilia:Meſopotamia.Præterea hi q circa Phœniciã & Paleſtinã ĩcolunt iudei:Arabes Piratæ:ẽt quotquot genera terra mariq; debellata erãt:ĩter hæc notabant caſtella aut pauciora quã mille capta:ciuitates ferme noningentæ piraticæ naues octingentæ urbes p̃ſidiis romãis firmatas eẽ unde q̃dragĩta:his quoq; addebant uniuerſa romanæ urbis tributa ante id bellum qnquagies decies cẽtena milia fuiſſe cũ his uero quæ po.ro.ipſe q̃ſiuit octuagies & qnqes decies cẽtena milia:in erariũ:ꝓterea uaſa auꝝ argẽtumq; ſignatũ ad uiginti milia talentoꝝ ꝓter q̃ militibus diuiſa ſunt:quoꝝ qui minus accepit mille & qngentos aureos tulit: captiui poſt prĩcipes piratarꝝ in triũpho ducti. Tigranis armeni filius cũ uxore filiaq; ipſiꝰ regis Tigranis coſmiæ cõiunx rex iudeoꝝ Ariſtobolꝰ Mitridatis ſoror cũ libis qnq;. Scytarꝝ quoq; q multæ mulieres albanoꝝ & tyberoꝝ ac regis cõagenorum obſides ducti.Trophæa quoq; q̃ plura notata omnia prælĩorum munera quæ aut ſe duce: aut per legatos adeptus erat maximum & ſplẽdidiſſimum fuit: & qđ romanorum nemini actenus obtigit q; trinum e trina uniuerſi orbis parte triumphũ duxit:nam licet tres ex hac una parte antea triumphauerint:ipſe tamen primum ex aphrica.Secundum ex europa.Tertium hunc ultimum ex aſia ducens triumphum quodãmodo uiſus eſt ex uniuerſo ambitu orbis triumphaſſe.

Ariſtobolus rex

Põpeii tropheæa

OLI.

Catulus Põpei laudibus nõ ĩferior

OLI.

OLI.

Initia magiſtratuũ a ſũmo ĩperio cæpit:tertiũ conſulatum decreto ſenatus ſolus geſſit. De Mitridate & Tygrane:de multis ꝑterea regibus & gẽtibus: plurimiſq; ciuitatibus & ꝑdonibus unum duxit triumphum.

De.Q.Catulo.

QVintũ ẽt Catulũ populus romanus uoce ſua ad ſidera uſq; euexit.Nam cũ ab eo ꝓ roſtris interrogaret ſi in uno Põpeio magno oĩa reponere ꝓſeueraſſet:aſſumpto illo ſubiti caſus ĩcurſu in quo ſpẽ eẽt habiturus:ſũmo cõſenſu acclamauit in te: uim honorati iudicii admirabilẽ ſiqdem magno põpeio cũ oĩbus ornamẽtis quæ rettuli duaꝝ ſyllabaꝝ ſpacio incluſum Catulum æquauit.

De.M.Catone.

POteſt &.M.Catonis e Cypro cũ regia pecunia reuertentis appulſus ad ripã Tiberis memorabilis uideri:cui naue egrediẽti conſules & cæteri mgr̃atus & uniuerſus ſenatus populuſq; Ro. officii gr̃a ꝑſto fuit:nõ q; magnũ põdus auri & argẽti ſed q;.M.Catonẽ claſſis illa ĩcolumẽ aduexerat lætat⁹.

De.L.Martio.

SEd neſcio an p̃cipuum.L.Martii ſit inuſitati decoris exẽplũ quẽ equitẽ romanũ duo exercitus ſuos ſalutauerint:ſed ſenatus:quod ſolis dictatoribus:aut conſulibus:aut prætoribus dare conſueuerat:ei dedit:ut ſi ad urbem cum imperio accederet:triumphum haberet. Quod ille ſpreuit:ſatis ſibi honoris habens ſi ſenatus uoluntate ingredi urbem poſſet. Quod ſenatus ita interpretatus eſt:ut ſi ad urbem ante diem triumphi

cohortatus milites ꝓxima castra intempesta nocte adortus est: & tum hostem uictoriæ fiducia incõpositum aggressus: ne nũcium qdem cladis reliqt: breuissimo tpe militi ad regem dato eadem nocte capti fama rei gestę progressus altera eorꝝ castra inuasit. Ita bis simili usus euentu deletis utrobiq; pœnis amissas populo romano hispanias restituit: quo tpe. Hoc illi tanto glorioſius fuit quo non ambitione q̃situm non alia rõne expetitum fuisse dici posiit qppe in tanto discrimine ubi oium salus uni sapientissimo credenda fuerat. In ultimas angustias: in ultimum uitæ discrimen ubi spes nulla salutis subesse uideretur.

OLI. Sulpitiæ castitas

MErito uirorum Sulpitia: Est sexui quoq; fœmineo suus reddẽdus honor ut si qd magnificũ illis contigerit silẽtio nõ ꝑtermittaꝫ ne id factũ inuidia esse uideaꝫ: itaq; sulpitia uirorꝝ cõmemoratiõi subiungi merito posse uideaꝫ hæc paterculi filia & Fuluii flacci cõiunx cum ex libris sibyllinis senatꝰ decreuisset ut ueneris uerticordiæ simulacrũ consecrareꝫ ut mulieres uidelicet in pudicitiã cõuerterenꝫ: & decem uirorꝝ mãdato castior matrona dedicatiõi ꝑficereꝫ inter centum q̃ ex oĩ mulierꝝ turba castiores electæ sunt hæc Sulpitia fuit: & ex his deinde selectæ sunt decẽ ꝑstantiores in qbus oium iudicio & ipsa connumerata est: postremo cũ ex decẽ peteretꝫ prima ipsarꝝ mulierꝝ consensu Sulpitia daꝫ. Pli. li. vii. na. histo. Pudicissima inqt fœmĩa semel mr̃onarꝝ sñia iudicata est Sulpitia paterculi filia uxor Fuluii flacci electa ex cẽtum ꝑcipuis q̃ simulacrũ Veneris ex sibyllinis libris dedicaret. ℣ Verticordiæ: quæ ipudicarꝝ mulierꝝ corda libidine ad pudicitiã uerteret: nam a uertẽdo corde uerticordia dicta est uenus. ℣ Cæterum: Quia sine diminutione: quandoquidem inquit externorum uirorum exẽpla sine detractione amplitudinis romanæ cõmemorare possumus de his quoq; dicam.

Sulpitia flacci uxor

OLI. Pythagoræ honores

PYthagoræ tanta ueneratio: De hac Pythagoræ ueneratiõe Ci. lib. i. de nat. deo. Nõ sunt inqt tã auctores i disputãdo q̃ rõnis mometa q̃ręda: qnẽt obest plerũq; his q discẽ uolũt auctoritas eorꝝ q se docere ꝓfitentꝫ desinũt. n. suũ adhibere iudiciũ cũ id habẽt ratũ q; ab eo quẽ ꝓbant iudicatũ uident: nec uero ꝓbare soleo id q; de pythagoricis accepimus q; ferũt si qd affirmarent i disputando cũ ex his q̃reretꝫ q̃re ita esset respondere solitos ipse dixit: ipse aũt erat Pythagoras tantum præiudicata opinio poterat ut etiam sine ratiõe ualeret auctoritas. ℣ In disputatiõe deducere: Disputare de ea re quam pythagoras asseruisset. ℣ Interpellati: Interrogati ab aliis. ℣ Scholatenus: Magnus quidem honos tribuebaꝫ pythagoræ sed is dũtaxat a discipulis quãtum ad scholam eius pertinebat ueneratio hæc erat eximia: Vlterius uero non procedebat: & id est q; dicit scholatenus. i. quo ad pertinet ad scholam: quem aũt in disputando siue docẽdo Pythagoras morem seruauerit uide Aulũ gel. lib. i. cap. ix. illa urbium suffragiis: illa subaudi ueneratio. ℣ Vrbium: propter crotoniatas.

OLI.

PNixo: Croto discipulorꝝ iudicium scholam nõ excedebat sed q; seqtur i urbe celebratum est. Cum ení se in Calabriam Pythagoras cõtulisset q̃ tunc magna græcia dicebaꝫ Crotonæ ludum aperuit. Crotoniatæ cognita pythagoræ sapientia & itegritate censuerunt semꝑ eius consiliis utendũ esse in senatu: q; ab illo summo studio contenderunt ut sibi fieri liceret: q̃is enim senatus eorꝝ numerosus eẽt: qppe mille hoium tamẽ uti tm̃ pythagoræ tribuerũt ut eius cõsiliis eorꝝ senatus plurimũ sustẽtari posse uideret: qa inter tot senatores nemo iueniretꝫ q cum illo in sapiẽtia & uirtute conferri posse uideret: q̃re post eius mortẽ domũ cæteri cõsecrarunt ut eẽt in qã dea sub hois illius memoria & homo sub deæ religiõe coleretꝫ: hoc aũt fecerũt crotoniatæ qa pythagoras ꝑdicare cõsueuerat domũ philosophantis eẽ sacrarium sapiẽtiæ & uerissimũ dei templũ. ℣ Enixo studio: Vehemẽti & ꝓꝑẽso studio. ℣ Crotoniatæ: Croton uel ut alii dicunt crotona: sed teste Ouid. Croton dicitꝫ nam ꝓtulit genitiuũ crotonis nec in hospita tecta crotonis est aũt ciuitas calabriæ q̃ possessiuũ siue primitiuũ facit crotoniata. ℣ Ciuitas uenerati: Synthesis figura nota: licet. n. ciuitas enunciatiõe fœminini generis sit significatiõe tamẽ masculinum habet iclusum. ℣ Domum eius cereris: uoluerunt illius domum eẽ cereris tẽplũ in quo dea cum Pythagoræ memoria coleretꝫ & Pythagoras cum deæ religione ueneraretꝫ.

Crotõ ciuitas

citus. Pu. & Gn. Scipionũ iteritu uictoriaq; Hãnibalis lacerati ducẽ legerũt: quo tpe salus eorꝝ in ultimas angustias deducta nullum ambitiõis locum reliquebat.

MErito cõmemoratiõi uirorꝝ Sulpitia seruii paterculi filia. Q. Fuluii Flacci uxor adiiciꝫ: q̃ cũ senatus libris sibyllinis ꝑ decẽ uiros inspectis censuisset ut Veneris uerticordiæ simulacrũ cõsecrareꝫ: quo facilius uirginũ mulierũq; mens a libidie ad pudicitiã cõuerteretꝫ: & ex oibus matronis centum: ex centũ aũt decẽ sorte ductæ: de sanctissima fœmina iudiciũ facerẽt: cũctis castitate ꝑlata est. Cæterꝝ qa sine ulla diminutiõe romanæ maiestatis: externa quoq; insignia respici possunt: ad ea transgrediamur.

De Pythagora Externa.

PYthagoræ tãta ueneratio ab auditoribus tributa est: ut q̃ ab eo acceperãt in disputationẽ deducere nefas existimarẽt: qn ẽt iterpellati ad reddendã cãm hoc solũ rñdebãt: ipsum dixisse magnus honos sed scholaten⁹ illa urbiũ suffragiis tributa.

De eodem Pythagora.

ENixo crotoniatæ studio ab eo petierãt ut senatũ ipsorꝝ q mille hoium numero cõstabat cõsiliis suis uti pateretꝫ: opulentissimaq; ciuitas tam frequẽter uenerati post mortẽ domũ eius cæteris sacrariũ fecerũt: quãq; illa urbs uiguit & dea i hominis memoria & homo in deæ religione cultus est.

GOrgiæ uero Leõtino: Nõ paruũ fuit qđ obtigit Gorgiæ leontino ꝓp ſummũ eius ingeniũ ſingulareq; doctrinã: nã ab uniuerſa græcia illi aurea ſtatua fuit i Apollinis tẽplo repoſita cũ ad id tps nemini unq; cõtigiſſet: qa oĩbus argẽteæ nõ aureæ ſtatuerent. Cice. de oratore lib. iii. Ipſe ille leontinus gorgias quo patrono ut Plato uoluit philoſopho ſuccubuit orator: q aut nõ eſt uictus unq a Socrate neq; ſermo ille Platonis uerus ẽ: aut ſi eſt uictus eloquẽtior uidelicet fuit & diſertior Socrates ẽ: ut tu appellas copioſior & melior orator: ſed hic in illo Platonis libro de oĩ re q̃cũq; in deſcriptionẽ q̃ſtionẽq; reuocet ſe copioſiſſime dictuꝝ eẽ ꝓfitet ipſe prĩcipes ex oĩbus auſus eſt in cõuentu poſcere q̃ de re qſq; uellet audire: cui tantus honor habitus ẽ ab uniuerſa græcia ſoli: ut ab oĩb⁹ delphis nõ aurata ſtatua ſed aurea ſtatueret. ℙ Cũctos ꝓſtãti: excellẽti & ſupanti oẽs dictria: dicimus ãt ꝓſto te & ꝓſto tibi. Teren. Dii imortales hoi hõ qd ꝓſtat. Salu. Oẽs hoies q ſe ſtudẽt ꝓſtare cæteris aiantibus. ℙ In cõuẽtu: in corona & congregatione hoium ſolido auro: integro non cauo ſub pleno.

OLI. Gorgiæ aurea ſtatua erecta

De Gorgia Leontino.

GOrgiæ uero Leõtino ſtudiis lrarꝝ ætatis ſuæ cũctos ꝓſtãti adeo ut prius i cõuentu poſcere qua de re q̃ſq; audire uellet auſus ſit: uniuerſa græcia in tẽplo delphici Apollinis ſtatuã ſolido ex auro poſuit: cũ cæterorꝝ ad id tps auratas collocaſſet.

De Amphiarao.

EAdẽ gens ſũmo cõſenſu ad Amphiaraũ decorandũ icubuit: locũ in quo humatus eſt i formã cõditionẽq; tẽpli redigẽdo. Atq; inde oracula capi iſtituẽdo: cuius cineres idẽ honoris poſſidẽt qđ pythicæ cortinæ: qđ aheno dodonæ quod hamõis fronti datur.

OLI. Amphiarai tẽplum

De Berenice.

BErenices quoq; ñ uulgaris honos cui ſoli omniũ fœminarꝝ gymnico ſpectaculo itereẽ ꝓmiſſum eſt: cũ ad olympiã filiũ euclea certamen igreſſum adduxiſſet olympionice prẽ genita fratribus eandem palmã aſſecutis latera eius cingẽtibus.

Explicit Liber Octauus.

OLI. Dodona oppidũ

THE. OLI.

℄ Athenæ dodonæ: Satis oſtẽdit in claudianũ Ianus ac ipſius apologia Furius echinatus Ahena uel aheno dodonæ legendum: de quibus idem Parrhaſius in Claudianum copioſe.

BErenices: Apud græcos mulieri non licebat olympicis ludis & certaminibus intereſſe: & recte qdem ubi hoĩes nudi plerũq; certarent a mulieribus ob pudicitiam non ſpectandi: quem morẽ Statius primo thebaidos per tranſitum tangit cum dicit excluſæq; expectant ꝓmia matres: quod igit nulli nunq mulieri conceſſum fuerat datum eſt Berenici mulieri: ut olympico certamini cũ filio & fratribus poſſet intereſſe: nec immerito quippe: quæ patrem: quæ filium: quæ fratres in eo certamine ſæpe uictores & glorioſam inde palmã referentes haberet. ℙ Bronice: alia eſt berenice de q̃ ſuo loco dicemus in capite de ultiõe. ℙ Gymnico ſpectaculo: Olympico certamini in quo nudi homines ſe paleſtra exercebant: ubi mulieribus intereſſe non licebat. ℙ Euclea: Filium ſuũ: quẽ cum ad certamẽ illud adduxiſſet ſibi quoq; aditus ad ſpectandũ certamẽ patuit. ℙ Olympionice: Vel ut alii dicunt olympionico patre genita: ideſt quæ nata erat ex patre ſæpe uictore olympici certaminis: non enim patris proprium eſt nomen: ſed a uictoria certaminis illius ita denominatus: olympionicus enim is dicitur qui in olympico certamine uicit. Nam νικὰ græcæ latine dicitur uictoria. ℙ Fratribus: Eius. ℙ Latera cin. Circundata gemmis fratribus eius certaminis ſæpe uictoribus: non mirũ igitur ſi ei ſoli conceſſum fuit ſpectare ludos cum illorum palma ſuorum quaſi hæreditaria fuiſſe uideatur.

℄ Berenicæ: Caſtiga Pherenice ex Pauſania Plinioq; & Hermolao.

THE

OLI. BLandū & malū:Nonus & ultimus liber in cuius pr̄cipio agit̄ de luxuria atq; libidine: q̄ uicia cū turpissima sint magis uidebant̄ silentio p̄termittēda q̄ iter clarissima uirtutū exēpla cōmemorā/da:ne hac una rōne quodāmodo hōestari crederent̄ q̄re Vale.hac breui p̄fatiōe sui cōsilii rationē oñdit:ut dicat se iō uelle de luxuria atq; libidīe hoc loco p̄currere nō ut cōmemoratiōe sua honoris q̄q̄ recipiat:sed ut oculis hoium eoꝝ turpitudīe subiectas illas tēpati & frugales exoresćāt:luxurioli seipos cognoscētes erubescāt & suæ turpitudis pœnitētes ad tēperātiā reuocēt. ℣ Blandū

Luxuria dā natur malū:Luxuria suis illecebris hoies facile attrahit & bene malū dixit:nā luxuria licet tātisper dū fruimur iucūda uideat̄ amara tn̄ post modū sentit̄ cū ad turpitudinē:ifamiā & egestatē hoies deduxerit:luxuriæ nāq; dediti nullo recto & honesto studio delectāt̄ nulla rei cuiuspiā suauitate fruunt̄:prius.n.q̄ cupiāt oībus explent̄ priusq̄ esuriāt comedūt:bibūt prius q̄ sitiant qđ ut possint utcūq; facere obnoxia machināt̄: p̄cioſaq; uina cōquirūt & denicq; uescēdi cā terra mariq; oia scrutant̄ ad uenerea sine mō ferunt̄ ut marib9 & fœmis ꝑmiscue abutant̄ nō somnū:nō frigus:nō famē:nō lassitudinē opiunt̄:sed oia luxu p̄ueniunt:oi flagitio & itēperātia iuoluti facile eneruāt̄:luxurioſi adolescētes i ipso ætatis flore lāgueścūt in oē dedecus icurrūt senes deide facti isaniūt atq; delirāt molestissimāq; sentiūt senectutē:nam p̄teritis erubescūt grauant̄ pūtib9 q; uoluptate atq; luxuria adolescētes ꝓierunt:q; molestiis & difficultatib9 senes opprimūt̄: nullū igit̄ malū luxuria peius:nullū detestabili9 iueniri posset:q̄ tum demū sentit̄ cum expleta fuerit. Seipsam recognoscēs. Vt cū hoies luxuriæ turpitudinē recognouerint itegri abhorreāt & detestentur luxurioſos peniteat & ad tēperātiam redeant. ℣ Iungat̄ illi libido:Luxuria in actu libido i cupiditate uersat̄:luxuria dicit̄ oium rerū superfluitas ex supfluitate rerū nascit̄ libido & item perātia:q̄q̄d.n.placet dicit̄ libido: sed luxuria rebus uenereis magis posita:libido i cupiditate & uoluptate aliarū rerū: unde Cice. libidinē appellat partē iracūdiæ:dicit.n.eos exisse ex potestate dicimus q effrenati ferunt̄ aut libidine: aut iracūdia:q̄q̄ iracūdia ipsa libidinis est pars: sic.n.diffinit̄ iracūdia ulciscendi libido. Itē alio loco cupiditatem dixit:cū libido ad id qđ uidetur bonū illecta atq; iflāmata rapiat̄. ℣ Aut rep̄hensione:aut emēdatiōe:Bono ordine uitur. Primo.n.aliq̄s rep̄hendit̄:deinde emēdat̄. ℣ Gemino mentis errore:Duplici uicio libidinis ut cupiat: & luxuriæ ut expleat mens:prīo capit̄ desiderio alicuius rei:deinde expletur.

Valerii Maxi. Li. Nonus. De Luxuria. Cap. I.

BLandū ēt malū luxuria quā accusare aliquāto facilius ē: q̄ uitare operi nr̄o iserat̄: nō q̄dē ut ullū honorē recipiat sed ut seipsam recognoscens ad pœnitētiam ipelli possit: iungat̄ illi libido quoniā ex eisdē uitioꝝ principiis orit̄: neq; aut a rep̄hēsione aut ab emēdatiōe sēparent̄ gemio mētis errore cōnexæ.

OLI. Oratæ luxuria

De. C. Sergio Orata.

CAius Sergius orata pēsilia balnea prius facere istituit: q̄ ipēsa leuibus initiis cœpta ad suspēsæ calidæ aquæ tantū nō æquora penetrauit. Idē uidelicet ne gulā Neptūni arbitrio subiectā habe/

CAius Sergius:Hic Sergius teste Macrobio conuiuiorum primo Orata cognominatus est:q; ei pisces:q̄ auratæ dicunt̄ carissimi fuerint:cuius luxuria tanta fuit ut primus ipse balneas pensiles habuerit. Primus ostrearina hoc est ostreorum uiuaria in baiano mari locauerint ætate. L. Crassi oratoris ante marsicum bellum primus teste Pli. natu. hīsto. lib. ix. optimū saporem ostreis lucrinis adiudicauerit quando eadem aquatilia generant̄ alibi meliora:sicut lupi pisces in tyberi amne iter duos pontes:Rombus rauēnæ:murena in Sicilia:elops Rhodi:& alia genera similiter. Ne culinarum censura peragatur. Primus Pauonis carnes & anserum corda comedit:de iecore uero anseris alii aliter ferunt q/dam Scipionem:quidam Metellum:quidam Marcum sessium pium fuisse dicunt:qui anseris iecur optimi saporis esse docuerit. ℣ Orata:p̄nomen est ut dixīus a piscibus q sic uulgo appellant̄ auratæ. ℣ Pensilia:balnea:suspēsa: & q̄si ex aere pēdentia ad maiorē uoluptatē:ut dū ueheret̄ se lauare posset. ℣ Quæ ipēsa leuibus initiis:Impēsam ingt pensiliū balneoꝝ:quæ a leui principio fluxisse uidet̄ ad claudenda usq; maria penetrauit. ℣ Aequora pene/

trauit. Nõ impẽſæ pepcit quomius ī mari oſtreoꝝ aliorũqꝫ piſciũ uiuaria fabricaret: ut ſuæ gulæ maria nõ mari gula pareret aut ſubiecta foret: qđ ſequẽs lr̃a ĩdicat. ℣ Idẽ uidelicet ne gulã: Vt ſuæ gulæ atqꝫ libidini mare: nõ mari gula ſubiecta foret: hoc eſt ꝑ arbitrio & libidine ſua qbus uellet & quo uis tpe maritimis piſcibus ueſci poſſet. ℣ Peculiaria maria: Sua ꝓpria tãq̃ priuata nõ cõia: nã uiuaria ſibi ſtruxerat in mari ubi ſeruarẽt oĩs generis piſces: uel certe uariæ piſciũ ſpecies. ℣ Eſtuaris: Eſtuaria dicũt ꝑ q̃ mare uiciſſim comeat: ut ſunt lacunæ: q̃ maris æſtu: & undatiõe replent: ſed æſtuaria ꝓprie de oceão dicũt. ℣ Diuerſos greges: uarias piſciũ ſpecies. ℣ Sepatis molib⁹ a reliquo mari muroꝝ mole & alioꝝ ædificioꝝ magnitudĩe ſepauerat æſtuaria & piſciũ uiuaria. ℣ Vt nulla tam ſæua tẽpeſtas: nõ dubitauit ita mare ī gulæ ſuæ ptãtem redigere: ut nulla tẽpeſtas q̃tacũqꝫ foret ĩpedir̃ poſſet quo min⁹ eius mẽſa qbus uellet piſcib⁹ abũdaret. O inaudita hoĩs luxuria oĩ turpitudĩe uel potius ſupplicio digniſſima: culeo ꝓfecto inſuendus hõ q̃ in mare demerſus piſcibus quos tãtope iſectabatur: meritas perſolueret pœnas.

ret pecularia ſibi maria excogitauit æſtuariis ĩtercipiẽ do fluctus: piſciũqꝫ diuerſos greges ſeparatis molibus includendo: ut nulla tam ſæua tempeſtas icideret qua non ornatæ menſæ uarietate piſciculorũ abundarent.

AEdificiis ẽt ſpacioſis & excelſis diſerta ad id tp̃s ora lucrini lacus p̃ſſit: quo recentiore uſu cõchilioꝝ frueret: ubi dum ſe publicæ aquæ cupidius imergit: cũ Cõſidio publicão iudiciũ nactus eſt: in quo. L. Craſſus aduerſus illũ cauſam agẽs errare amicũ ſuũ Conſidiũ dixit: qꝫ putaret oratam remotũ a lacu cariturum oſtreis: nãqꝫ ea ſi inde petere nõ licuiſſet in tegulis reperturum.

OLI. oſtrea lucria

HVic nimiꝝ magis Aeſopus tragœdus ī adoptionẽ dare filiũ ſuũ quã bonoꝝ ſuoꝝ hæredẽ reliquer̃ debuit: nõ ſolũ ꝓditæ ſed ẽt furioæ diũ ſuaꝝ tegulis repiret ac ſi diceret pituꝝ poti⁹ illũ q̃ cõchiliis carituꝝ. ℣ Spacioſis: latis alii habẽt ſpecioſis pulchris. ℣ Preſſit: occupauit clauſit. ℣ Recẽtiore uſu: clauſerat hoſtia lucrini lacus: ne cõchilia e mari romã delata: q̃ ſi corrupta emeret: ſed ut incluſa lacu lucrino recẽtiora ſemp hẽret. ℣ Publicæ aquæ cupidius: Lucrin⁹ lacus publicus erat: & ex piſcatiõe lucri plurimũ mercatores facere cõſueuerãt: ob piſciũ multitudiné: unde ẽt lucrinus dict⁹ eſt a lucro: é aũt lacus cãpaniæ ĩter baias & cumas quẽ Diodorus ſicu. dicit auernũ prius fuiſſe noĩatũ. Silius uero cocyton: uerſus extat. Aſt hic lucrío máſiſſe uocabula quõdá cocyti mẽorãt. Sed cũ ibi piſciũ multitudo capet ex qbus lucra mercatores cõſeq̃rent lucrius ẽ dictus: ſed cũ ei ꝓximũ ſit mare: & ſæpe ī lacũ æſtuaret: grádia plerũqꝫ dãna mercatoribus ipſis & piſcatorib⁹ ĩferebat: ob qꝫ gráde uectigal qꝫ romáis ꝓſoluebat ſæpius fruſtrabat: unde a ſenatu Iulio cæſari datũ ẽ: ut lucrinũ a maris ĩpetu tutũ redderet & ĩmunẽ: q oppoſitis muroꝝ molibus & paruulo relicto mari: qꝫ ad lacũ tráſcẽderet rẽ ipſam cõfecit & uoluit aq̃s iulias uocari: qꝫ Virg. oñdit lib. georgi. ii. An memorẽ potius lucrinoqꝫ addita clauſtra. Atqꝫ ĩdignatũ magnis ſtridoribus æquor. Iulia q̃ põto lõge ſonat unda refuſo. Strabo tamẽ dicit ab Agripa hoc factũ eẽ: his ferme uerbis. Eandẽ melius ſtruxit agripa in exteriore parte ad arcẽdũ pelagus: ita ut poſtea ſinus efficeret lucrinus oſtreis capiẽdis uberrimus: ueꝝ ea loca ſaxoſa eẽ & oſtreis referta oſtẽdere uidet: luuena. in ſaty. Criſpini cũ ait: nulli maior fuit uſus edẽdi tẽpeſtate mea circeis nata forẽt ne lucrinũ ad ſaxũ rutupinoue ædita fundo. Oſtrea callebat primo deꝑhẽdere morſu. Publicá igit aquá occupauerat iſte ſergius & lucrinũ ſibi fecerat eẽ peculiarẽ: q̃re piſcatores inde nõ niſi ex uolũtate illius oſtrea ex piſcari poterãt ex quo publicani uectigaliũ ſuoꝝ iacturã patiebant. ℣ Iudiciũ nactus: tractus in iudicium a Conſidio publicano: hoc eſt uectigalium redemptore: nam publicani ſunt uectigalium & rerum publicarum conductores. L. Craſſus orator qui accuſationem iſtam peragebat.

Craſſus facete in ſergiũ

HVic nimiꝝ magis æſopus: Hic æſopus ut tradit Gelius li. ii. Phrygi⁹ fuit poeta clarus q fabulas ſcripſit & tragœdias: ac ẽt feſtiuos & delectabiles apologos mira grauitate quoꝝ quoſdã Romulus qdã uerſu elego eruditionem tiberini filii tranſtulit in latinũ filiũ tam ꝓditæ luxuriæ: ut hæreditaté a pr̃e relictã ſatis amplã: breui tpe non luxurioſe cõſumpſerit: ſed furioſe deuorauerit: q̃re multo ſatius feciſſet pater: ſi eum ſergio oratæ: cui ſimillimus eẽt in adoptionem dediſſet quá hæredem reliquiſſet: de quo flaccus ī ſermonibus. Filius æſopi direptam ex aure metellæ. Scilicet ut decie ſolidos ſorberet aceto. Diluit inſignem bacchã: hic auribus amicæ ſuæ metellæ diripiebat inaures ut ſumptuoſius epularetur: uniones aceto liquæfactos potionibus ſuis ĩmiſcebat: ut p̃cioſius biberet. ℣ Auiculas: Cantu ſuauiſſimas p̃cio mercabatur impẽſo: ut eas pro ficedulis haberet in cœna: hoc autem faciebat aut feciſſe exiſtimare poſſumus: ut patrimonium a patre relictum feſtinãter deuoraret. ℣ Aeſopus tragœdus: Ad differentiam æſopi hiſtrionis clariſſimi: qui fuit tempore Ciceronis & illi ſumma familiaritate coniunctus. ℣ In adoptionem: Sic enim orata filium ſibi ſimilem adoptaſſet: uidelicet qui ab eius luxuria & moribus non degeneraſſet. ℣ Filium ſuum: Qui teſte Pli. li. ix. natutalis hiſtoriæ: dictus eſt Clodius: nam prior inquit id fecerat Romæ in unionibus magnæ taxatiõis Clodius æſopi filius relictus ab eo in amplis opibus hæres ne triũphatu ſuo nimis ſupbiat Antonius pœne hiſtrioni cõparatus: & qdẽ nulla ſuſpẽſiõe ad hoc ꝓductus: quo id magis regnum erat: ſed ut experiret in genera palati: qđ ſuparẽt margaritæ: atqꝫ ut mire

OLI. Aeſopi. F. luxu pditus

placuere:ne solus hoc sciret:singulos uniões cõuiuiis ad sorbẽdũ dedit.Itẽ lib.x.maxie inqt isignis est i hac memoria Clodii æsopi tragœdi histriõis patina sexcẽtis sextertiis taxata:in q̃ posuit aues cãtu:aliquẽ aut hũano sermõe uocales nũmis sex singulis coẽptas:nulla alia iductus suauitate nisi ut i his imitationẽ hois mãderet ne q̃stus qdẽ suos reueritus illos optios:& uoce meritos dign⁹ ꝓrsus filio a quo dixius deuoratas margaritas &c. ℣ Perditæ luxuriæ:pnitiosæ.℣ Cãtu cõmẽdabiles:q̃ suauissimos cãtus ederẽt:q̃les lusinæ siue philomenæ.℣ Carduelli:& aliæ eiusmodi q̃s prĩcipes & alii in delicits hre solẽt & his plurimũ delectari.℣ Immãibus:imẽsis p̃ciis.℣ Proficedulis:

Clodius æsopi filiꝰ

aues sunt qbus maiores q̃si elegãtioribꝰ uescebant:sunt.n.obesæ:ut plurimũ & ab edẽdis ficubus dictæ.℣ Aceto liq̃factos uniones:qd idẽ legit Cleopatra in uita Marci Antonii:& i Pli. de natu.histo.li.ix.in Macro.saturna.lib.ii.quã historiã q desiderat apud hos auctores iueniet uerũ illud nõ est p̃termittẽdum fuisse tãtæ magnitudinis unionẽ quẽ cleopatra in cœna consumpsit:q; ex altero (nã duos habuit pares) & romã delato dissectoq; duæ factæ fuerit margaritæ:& ipositæ ueneris simulachro mõstro sæ magnitudis:unde Pli.eodẽ lib. cõmittet fama uniõis eius parẽ facta illa tãtæ qõnis uictrico regina dissectũ:ut eẽt in utrisq; ueneris auribus romæ in pãtheo dimidia eoꝝ cœna: sunt aũt uniões eodẽ teste margaritæ ideo dictæ q; nulli duo reperiant idiscreti:unde nomẽ unionum romanæ iposuere delitiæ.℣ Tanq̃ amarã aliquã sarcinã:Tã luxuriosæ uiuere nihil aliud erat nisi pr̃imoniũ a pr̃e relictũ tãq̃ graue pondus & molestã sarcinam deponere q̃ celerrime posset.℣ Quoꝝ alterius senis: alterius adole. Hos duos tãq̃ principes & magistros luxuriæ pessimo exẽplo fuisse dicit:qm̃ eoꝝ exẽpla secuti supare illos oĩ genere luxuriæ uoluerunt: nã inuẽti sunt q nõ solũ in lucrino lacu & in mari baiano uiuaria habuerũt ut orata:sed ex ultis quoq; maris oceani littoribꝰ romã usq; pisces sibi deferri ipenso p̃cio curarũt:unde illa extat Macrobii grauissima in gullã obiurgatio:qs neget inqt domitã:ut ait Cecilius & uallatã gulã apud illos fuisse:q ex tã lõginquo mari istrumẽta luxuriæ cõpararent.Iuue.Nullus erit domio quẽ misit corsica uel quẽ taurominitanæ rupes. Itẽ uirroni murena dat q̃ maxia uenit gurgite de siculo. Sunt ẽt q suparunt æsopi filiũ ga nõ uniones tm̃ liq̃factos potionibus imiscuerunt:sed artas oĩ auro & argẽto atq; ẽt gẽmis exhauserunt:& teste Iuuena.Vna comedunt pr̃imonia mẽsa.℣ Sectã secuti:q̃si philosophi fuerit hi duo: sectã dixit iuxta illud terẽtianũ:tãq̃ philosophoꝝ habent disciplinæ ex ipsis uocabula pasiti itidẽ ut gnatonici uocent.℣ Longius manũ:porrexerunt.Luxuriosiores fuerũt.℣ Nec.n.ullũ uicium finit unde orit.Nunq̃ utit:in primis auctoribus finiunt:sed ꝓposito exẽplo tanq̃ doctria semp auctores superant.℣ Inde: Ab eiusmodi exemplis: Sergii & æsopi filii.℣ Attracti:q̃si p uim.℣ Infusæ culinis arcæ:Consumptæ sunt & exhaustæ arcæ in parandis luxuriosis cœnis.℣ Censibusq;:Ex consumptione patrimonii reperta est gulæ uoluptas.

Vnio a Cleopatra absũptus

sæ luxuriæ iuuenẽ:quẽ cõstat cãtu cõmẽdabiles auicu las i manibus emptas p̃ciis i cœna ꝓficedulis ponere acetoq; liq̃tos magnæ sũmæ uniones potiõibus aspgeret solitũ amplissimũ pr̃imoniũ tanq̃ amarã aliquã sarcinã q̃ celerrime abiicere cupiẽtẽ:quoꝝ alterius senis:alterius adolescẽtis sectã:secuti lõgius manꝰ porrexerũt: neq;.n.ullũ finit uitiũ:ubi orit:inde ab oceani littoribus attracti pisces: inde ifusæ culinis arcæ: censibusq; edendi atq; bibendi uoluptas reperta.

De Mulieribus Romanis.

VRbi ãt nr̃æ scdi belli pũici finis:& Philippus rex macedõiæ deuictꝰ licẽtioris uitæ fiduciã dedit:quo tpe matrõæ brutoꝝ domũ ausæ sũt obsidẽ q abrogatiõi legis oppiæ itercedere pati erãt q̃ fœmie tolli cupiebãt:qa his nec ueste uarii coloris uti nec auri plus semiũtia hẽre:nec iũcto uehiculo ꝓpiꝰ urbẽ mille passus nisi sacrificii gr̃a uehi p̃mittebat.Et qdẽ obtiuerũt ut ius p̃ cõtinuos.xx.ãnos seruatũ aboleret: nec.n. ꝓuiderũt seculi illius uiri ad quẽ cultũ tenderet isoliti

OLI.

Matronæ repetũt ornamẽta

VRbi aũt nr̃æ:Liuius de bello macedõico lib.iiii.Inter belloꝝ magistroꝝ ac uix dum finitoꝝ aut iminẽtium curas itercessit res parua dictu:sed q̃ studiis in magnũ certamẽ excesserit.M.Frandanus &.L.Valerius tri.plæ.ad plebẽ tulerunt de oppia lege abrogãda tulerãt eã.M.Oppius &.T.Romuleus tri.plæ. Q.F.T.Sempronio cõs.in medio ardore punici belli ne q̃ mulier plus semiunciã auri hr̃et:neu uestimẽto uersicolori uteret:neu uicto uehiculo i urbe oppido ue:aut ꝓpius ide mille passus nisi sacroꝝ publicoꝝ causa ueheret.M.& Iunius Bru.tribunus legẽ oppiam tuebant:neq; eam se abrogari passuros aiebãt ad suadẽdum dissuadendũq; multi nobiles ꝓdibãt capitolium turba hoium fauẽtium aduersantiũq; legi cõplebat:matronæ nulla nec auctoritate:nec uerecundia:nec iperio uiroꝝ cõtineri limine poterãt:oẽs uias urbis:adituq; in foꝝ obsidebant:uiros descẽdentes ad foꝝ orãtes:ut floreẽte rep.crescẽte indies priuata oĩum fortuna:matronis quoq; pristinum ornatum reddi paterent:augebat hæc frequẽtia mulieꝝ indies:nam ẽt ex oppidis cõciliabulisq; cõuenerãt: iam & cõsules & p̃tores alioq; magistratus adire & rogare audebãt:cæteꝝ minime exorabilem:alterum utiq; cõsulem.M.Portium Catonem habebant:qui ꝓ lege ne abrogaret copiosissime facundissimeq; disseruit:cuius sententiam tribuni plebis qui se intercessuros ꝓfessi erãt multis uerbis cõprobarunt.Cõtra uero.L.Valerius omnis abrogandã legem eẽ longiori oõne disseruit:& utriusq; Catonis & Valerii adhuc extant orationes in Liuio. Sed cum multa & cõtra legem & ꝓ lege dicta essent:aliquãto maior frequentia mulieꝝ:postero die sese in publicum effudit:unoq; agmine oẽs tribunoꝝ ianuas obsederunt:qui collegarum orationi intercedebãt: nec ante obstiterunt q̃ remissa itercessio a tribunis est:nulla deide dubitatio fuit quin oẽs tribus legem abrogarẽt annis.xx.post abrogata est quam lata.℣ Licentioris uitæ fiduciam:Liberius uiuere cœperunt Romani sublato hostium metu.

℣ Brutoꝝ domū:q̄ tūc tribuni plæ.erāt.ſ.M.&.T.Iunius bru.& legē oppiā tuebāt:nec uolebāt abrogari legē.℣ Intercedere:iteruenire & ipedimento eē quo minus abrogaret lex.℣ Ius.ſ.lex oppia.℣ Aboleret:Tolleret:& abroga ret.℣ Nō ꝓuiderūt ſæculi illius uiri:Nō ſatis cōſiderarūt inqt romani illi q legē abrogarunt quē finē eēt habitura mulierꝝ cupiditas q̄ licētiā ſemel nacta:ſic effuſe in oēm luxū efferet:ut nulla modeſtia terminari:nulla copia expleri poſſe uideat:donec in ſui ꝓnicié lapſa fuerit.Infinita & inſaciabilis ē mulieris libido:q̄ ſemꝑ nouos cultus excogitat:nouos appatus molit:nullū modū nullā modeſtiā habet.℣ Inſoliti cœtus:ptinax ſtudiū.℣ Inuſitatæ turbæ:& cōgregatiōis obſtiata uolūtas legis abrogādæ.

Lex oppia

cœtus ꝓtinax ſtudiū:aut quo ſe uſq; effuſura eēt legū uictrix audacia:q; ſi aios muliebris apparatus intueri potuiſſent qbus quottidie aliqd nouitatis ſūptuoſius adiectū eſt:in ipſo itroitu ruenti luxuriæ obſtitiſſent.

SEd qd ego de fœmis ulteri⁹ loquor? q̄s ibecillitas mētis & grauioꝝ operꝝ negata affectio: oē ſtudiū ad curioſiorē ſui cultū hortat cōferre:cū tēporꝝ ſuperioꝝ & nois & ai excellētes uiros i hoc priſcæ cōtinētiæ diuerticulū ignotum ꝓlapſos uideā: idq; iurgio ipſorum pateat.

De Gn.Domitio &.L.Craſſo.

GNeus Domitius.L.Craſſo collegæ ſuo altercatiōe orta obiecit q; colūnas hymettias i porticu domus hēret:quē cū cōtinuo Craſſus q̄ti ipſe domū ſuā æſtiaret iterrogaret:atq; ut rñdit ſexagies ſextertio:quo ergo eā inqt minoꝛe fœnoꝛ eſtimas ſi decē arbuſculas ide ſuccidero ipſe tricies ſextertio inqt Domitius. Tūc ait Craſſus uter igit luxurioſior eſt Ego ne q decē colūnas.C.milibus nūmis emi? An tu. q decē arbuſculaꝝ umbrā tricies ſextertiū ſūmā cōpē ſas? Sermonē oblitū Pyrrhi imemorē Hānibalis: iāq; trāſmarinoꝝ ſtipēdioꝝ abundantia oſcitantem & q̄to tamen in ſequentium ſeculoꝝ ædificiis & nemoribus cōgregatiōis obſtiata uolūtas legis abrogādæ.

℣ Quod ſi ai muliebris appatus: ſi potuiſſent uidere q̄ nā foret muliebris cupiditas i apparādo corpis cultu: q̄ ſemꝑ noui aliqd excogitari nō deſinit legē unq̄ abrogaſſent. Sed i ipō principio reſtitiſſet:mirabilia ſunt q̄ mulieribꝰ placēt qbuſq; expleri nō poſſunt q̄uis nō ſint uſibus neceſſaria:ſed ad eaꝝ delitias libidinēq; reciproca:ꝓcioſæ ueſtes atq; multiplices:aurum gēmæ:uaria lauticia:exedra deaurata: opifices uarii:q̄les ſunt phrigiōes:aurifices uiolarii:manularii:miroborarii: liteones: calceolarii: textores:ſarcitatores:libuarii: iſectores cocrotaꝝ iſtitutores gēmaꝝ ſericarūq; ueſtiū:denicq; illa artificiū inūerabilis turba plautia: q̄ ad mulierū libidinē nata ē.℣ In ipſo itroitu:In ipō principio iuxta illud naſonis principiis obſta: ſero medicina paratur:cū mala ꝓ lōgas cōualuere moras.

OLI.

SEd qd ego:Eſt q̄ſi muliebris luxuriæ ſiue cupiditatis q̄dā excuſatio: qd natura moles & ocioſæ nullius grauioris rei ſtudio itētæ nō mirū ſit ſi cogitatiōes ſuas i parandos exq̄ſitiores cultus finxerint atq; locauerit:cū negocioſi hoies & illi q qdē excellētes grauioribꝰ ſtudiis occupati i luxū fuerit libidinēq; ꝓlapſi.℣ Grauioꝝ operꝝ nega.affe.Maioribus rebus eas occupari nō ſinit ſexus ibecillitas.℣ Et nois & ai excellē. Significat eos fuiſſe & genere & magnanimita te ꝓſtātes:ac reꝝ geſtaꝝ glorta claros.℣ Diuerticulū:In hūc erroré:& de recta uia declinationem:eſt.n.a uia ſumpta trāſlatio:nam diuerticula dicunt loca ad q̄ diuertimus de uia quaſi uiarum diuortia.Idq; iurgio ipſoꝝ pateat:q; uiri ꝓſtantes ad luxuriā declinauerūt ipſoꝝ altercatione cōprobat.

Diuerticulū

OLI. Domitii & Craſſi iurgia ꝓpter ædificia

GNeus Domitius.L.Craſſo:Hi cēſores erāt ut qdā uolūt:quo tpe de luxuria atq; libidie iter ſe cōtenderūt quo i certamie uterq; ſuccubuit.Cū.n.domitius craſſū luxuria quodā mō ſimulaſſet:& q; eū diceret i porticu dom⁹ hīe colūnas hymettias:q̄ſiuit ex eo ſtati craſſus urbāe ſatis:q̄ti ſuas ille faceret ædes cui cū ſexagies ſextertio rūdiſſet:tū Craſſus ſi decē arbuſculas q̄s uoluero ex illa ſuccidero q̄ti tūc æſtimabis:& cū domitiꝰ tricies ſextertio rūdiſſet:tū craſſus tu me multo luxurioſior inqt es:q decē arbuſculaꝝ umbrā & amenitatē q̄ti ædes ipſas facias:ego uero decē colūnas cētū milibus nūmū cōparaui:& me q̄ luxuria dānas: has ædes Pli.in prin.decimi ſeptimi li.natu.hiſto.Nō emiſſe craſſum dicit:ſed ſibi ex hīditate obueniſſe tāti uero a domitio fuiſſe æſtimatas ꝓciū ꝓmittēte.Dicit.n.nobiliſſimaꝝ gētium ambo craſſus atq; domitius cēſurā poſt cōſulatum ſimul geſſere anno cōditæ urbis ſexcēteſimo ſexageſimo ſecūdo frequentē iurgiis ꝓp diſſimilitudinē moꝝ.Tunc Gn.Domitius ut erat uehemēs natura ꝓterea accēſus odio qđ ex emulatione auidiſſimū eſt grauiter increpuit tāti cenſorē habitare ꝓ domo eius milia nūmoꝝ idētidē ꝓmittēs & Craſſus ꝓſens ingenio ſemꝑ & faceto lepore ſolers cōcedere ſe reſpōdit:exceptis ſex arboribus ac ne uno qdē denario ſi adimerent emptā uolēte domitio craſſus:utꝝ ne igit ego ſum inqt q̄ſo domiti exēplo graui:& ab ipſa cēſura notādus q in domitio q̄ mihi hæreditate obuenit comiter habitē an tu q ſex arbores æſtimes.Eæ fuere ſoliti paruula ramoꝝ opacitate laſciue:item alībi li.xxxvi.Dicit hūc craſſum a.M.Bruto i iurgio fuiſſe notatū:iam.n.inqt.L.Craſſum oratorē illū q prius peregrini marmoris colūnas habuit i eodē atrio hymettias tñ nec plures ſex aut lōgiores duodenum pedum quē.M. Brutus in iurgiis ob id uenerem palatinam appellauerat.℣ Sexagies ſextertio:ſexaginta ſextertiis.℣ Quo minori fœnore:q̄to minori ꝓcio:uel lucro:alii habent foro:qđ ſæpius ponit ꝓ ꝓcio qa ibi uenalia ſint:nam dicimus uili foro uenditur annona:ſcilicet uili præcio.℣ Decem columnas:Plinius:ut uidimus ſex tantummodo fuiſſe dicit. ℣ Nummum:Pro nūmorum.℣ Sermones obliti pyrrhi:Sermones īquit craſſi atq; domitii pœnitus obliti eē uidebantur illius uteris parſimoniæ quæ bello punico tarentinoq; uiguit i urbe romana: iāq; animū adiecerāt:ad illam ꝓnicioſam luxuriā aſiaticam romani,iamq; trāſmarinoꝝ ſtipendiorū, Vt Philippi Antiochi Mithridatis,

¶ Augustiorem ritū: Venerabilius exēplum utpote a maioribus traditū, ¶ Introduxerūt: Ac si diceret eos romāæ luxuriæ primos auctores fuisse posteros uero horum exēplo multo luxuriosiores factos: maluerunt ergo luxuriæ principium ītroducere q̄ maiorē cōtinentiā retinere: q; Metelli probat exemplo.

OLI. Metelli pii ī hispania luxuria

Vid.n. sibi uoluit: De luxuria Metelli pii Macro. cōuiuioꝝ lib. i. cum Salustii testimonio meminit: hic a maiorē disciplina tantopere declinauit in hispania bello sertoriano: quo sibi cum hoste fortissimo & callidissimo dimicandū erat: ut multa luxuria se exercitūq; corrūpi pateret: nā quocūq; diuertisset diuini sibi reddebant honores: tecta regio struebant apparatu cōuiuia multis uariisq; ludis celebrabant: capiti aureæ coronæ īponebant. Et hæc sibi fieri passus est nō ī luxuriosa ꝓuincia ubi hostes eēnt ībelles: sed in ipa hispania bellicosissima ꝓuincia: cū p̄sertim rem hēret cum acerrimo astutissimoq; hoste Sertorio: q tunc maxime timēdus fuerat. Sed oblitus tūc est disciplīæ p̄rnæ Metelli. ¶ Quid sibi uoluit. q. d. nihil aliud q̄ ut a se īchoatā lauticiā posteris relinq̄ret: & a maioribꝰ acceptā cōtinentiā omitteret. ¶ Attalicis aulæis: q̄ primū ī aula regis attali īuenta fuerūt. ¶ Immani: Immēsis & sumptuosis. ¶ Palmata uestē: Alia lauticia in conuiuiis triūphali uestē utebat. ¶ Palmata: triūphali: q̄ imp̄atores uictoria potiti triūphare cōsueuerant. ¶ Demissaq; lacunaribus: aliud genus luxuriæ q; e laq̄aribꝰ aureæ coronæ ueluti cælitus demisse capiti eius reponebant. ¶ Et ubi ista non in græcia: Est q̄si q̄dam exageratio luxuriæ metelli: q nō ī ꝓuincia luxuriosa ut græcia aut Asia: sed ī hispāia bellis assueta laboriosaq; ꝓuincia: ubi Sertorius eēt īperator acerrimus: q plures romanos exercitus profligasset. ¶ Non in græcia neq; ī asia: Quæ ꝓuiciæ deliciis abūdātes: milites habent molles & ībelles: & ibi feroces militū animi seueritasq; romana corrūpi facile poterat. ¶ Patris sui: Metelli numidici: q Iugurthā numidiæ regē bello sæpius supauerat. ¶ Excidērāt. s. aīo: hoc est excesserāt mēte. ¶ Patet hīc: Ex hoc inq̄t ītelligere possumus: quā celeriter luxuria romanos īcesserit. Quod q adolescēs maiorē continentia uixerat senior factꝰ luxuriā didicerit. ¶ Priscos mores: Cōtinētes maiorē mores: uiderat aūt in patre. Priscos illos & ꝓbatissimos mores. ¶ Nouos: Luxuriosos & perditos: ac si diceret inusitatos ¶ Orsa est: Incœpit quia primus ipse in hispania luxuriose uiuere cœpit

Attalica Aulæa

augustiorem ritum ītroduxerunt. Atq; inchoatā a se lauticiā posteris relinq̄re q̄ a maioribus acceptā cōtinentiā retinere maluerūt.

De Metello Pio.

Vid.n. sibi uoluit priceps suoꝝ tēporꝝ Metellus pius tūc cū in hispāia aduētus suos ab hospitibus aris & thure excipi patiebat: cū Attalicis aulæis cōtectos parietes læto aio ītuebat: cū in māibus epulis apparatissimos ītерponi ludos sinebat: cū palmata uestæ cōuiuia celebrabat: demissasq; lacunaribus aureas corōas uelut cælesti capite recipiebat: & ubi ista: nō ī Græcia: neq; ī Asia: quaꝝ luxuria seueritas ipa corrūpi poterat: sed ī horrida & bellicosa ꝓuicia cū p̄sertim acerrimus hostis: Sertorius romanorū exercituū oculos lusitanis telis p̄strigeret adeo illi p̄ris sui numidica castra excidērāt: patet igit q̄ celeri trāsitu luxuria affluxerit: Nā cuius adolescētia priscos mores uidit senectus nouos orsa ē.

De Curionibus.

THE. OLI. Curionis luxuria

Onsimilis mutatio in domo Curionū extitit. Siq̄dē forū nostrū & p̄ris prauissimū supciliū: & filii sexcēties sextertiū æris alieni aspexit: cōtractū famosa iniuria nobiliū iuuenū. Itaq; eodē tpe in eisdē penatibus diuersa secula habitarunt frugalissimum alterum. Alterum nequissimum.

De Publio Clodio.

OLI. Clodii scæstꝰ

Vblii aūt Clodii iudiciū: q̄ta luxuria & libidine abūdauit: ī quo ut euidēter īcæsti crimine Onsimilis mutatio: Curio ad quē Ci. priores secūdi li. epistolas scribit tri. plæ. p̄rincipio dissensiōis Cæsaris atq; Pōpeii patrē auūq; habuit oratores ægregios & cōtinētissimos uiros: cuiu patrē clarissimū suis laudibus oīum fortunā superatuꝝ fuisse dixit Cicero: si ei cōtigisset: ut hūc Curionē filiū ante uideret q̄ a uita discederet ipse uero tribunus plæ. factus Cæsaris actiōibus: cuius eēt inimicissimus prio resistere cœpit: deide cū luxuriose uiuēdo æris alieni plurimū cōtraxisset: illi facile cōciliatus est: & teste Appiano pudicitiam nō satis honestam habuisse credit. Nam adolescētes eius domū frequentabāt muneribus illecti cum Cæsare quoq; paꝝ pudice uixisse existimat. ¶ Forū nostrū: Ciue romani cōtinēs ꝓ cōtento. ¶ Grauissimū supcilium: rigidissimā seueritatem. ¶ Et filii. s. Curionis tribuni plæ. inter initia belli ciuilis: qd̄ īter Cæsarē & Pōpeium gestum est. ¶ Contractum famosa iniuria: Vt suæ libidini satisfaceret: adolescēteſq; muneribus & p̄cio corrumperet: q̄bus abuteret. Nam honestis uerbis rem turpissimā innuit. ¶ Frugalissimū alteꝝ: Propter patrem quem continentissimū fuisse constat. ¶ Nequissimum: pessimum propter filium qui turpiter uixit.

OLI. Clodii scæstꝰ

Vblii āt Clodii. P. Clodiū deæ floreæ sacra uiolasse īcœstiq; reū factū eē a corruptis iudicibus absolutū dixius īca. de testibus & alio loco: qūo uero corruptio illa facta sit nūc oīdit: nō tm̄ pecūia q; tolerabiliꝰ fuisset: sed ꝓdita luxuria: qd̄ turpius fuit: nā mr̄onas ingenuas nobilesq; pueros igēti p̄cio cōduxit: quos iudicū libidini subiiceret: ut. n. cuiusq; studiū flagrabat: sic eius libidini obtēperabat ut aliis scorta aliis pecuniā p̄beret: dūmō sibi obnoxios redderet a q̄bus absolueret: neq; sūptui neq; modestiæ suæ p̄cere. ¶ Luxuria

& libidine:Luxuria ī actu libido ī cupiditate:nā cōstat luxuriosissimū fuisse q̄ ēt incæstū cōmiserit.¶ Noctes: cō cubitus & adulteria:q̄ nocte cōmittunt.¶ Erogatæ:exhibitæ & datæ:nā iudicib⁹ mulier⁊ & puero⁊ copiā fecit.¶ Quo in flagitio tā tetro:Si clodiū inq̄t huius facinoris auctorē:si matronas & pueros flagitii mediatores: si iudices ætatis uiolatores in collationē adduxeris:q nā eo⁊ maiori sint detestatiōe digni non facile inueneris.¶ Tā tetro:tā turpi & horrēdo.¶ Tāq; multipli.qa multis modis peccat p clodiū:p mr̄onas:p pueros & iudices.¶ Qui istud corruptelæ gēus.ſ.Clodius q nouū corruptiōis genus inuenit:quo iudices corrūperet.¶ An q pudicitiā suā:

nocēs reus absolueret noctes mr̄ona⁊ & adolescētiū nobiliū magna summa empte mercedis loco iudicib⁹ erogatæ sunt:quo in flagitio tam tetro tāq; multiplici nescias primū quē detestere:an q istud corruptelæ genus excogitauit:an q pudicitiā suā sequestrē periurii fieri passi sunt:an qui religionē stupro permutarunt.

De Gemello.

QAq; flagitiosum illud cōuiuiū q̄d Gemellus tribunitius uiator ingenui sanguinis: sed officii intra seruilē habitū deformis: Metello & Scipiōi cōsulibus ac tri.plæ.magno cū rubore ciuitatis cōparauit.lupanari.n.domi suæ instituto Mutiā & Fuluiā:tū a patre:tū a uiro utrāq; inclytā: & nobilē puerū Saturninū in eo ꝓstituit:probrosa sapiētiæ corpora ludibrio temulentæ libidinis futura:epulas consulibus & tribunis non celebrandas sed uindicandas.

De Catilina.

PRæcipue uero Catiliæ libido scelesta:nā ue sano amore Aureliæ Orestillæ corrupt⁹:cū unū ipedimētū uideret quo minus nuptiis iter se iungerēt:filiū suū quē & solū & ætate iā puberē hūit ueneno sustulit:ꝓtinusq; ex rogo eius maritalē fa cē accēdit:ac nouæ maritæ orbitatē suā loco muneris erogauit eodē deide aio ciuē gerēs:quo p̄em egerat: filii ꝓiter māibus & nefariæ attētatæ p̄iæ pœnas dedit.

De Hannibale.

AT cāpana luxuria p q̄ utilis nr̄æ ciuitati fuit. Inuictū.n.armis Hānibalē illecebris suis cōplexa uincendū Romāo militi tradidit: illa

luerūt suā pudicitiā piuri mediatricē eē: & masculino genere usus ē:qa semp ꝑponderat.¶ Sequestrē:mediatricē periurii qa concubitus illi cā fuere:ut peierarēt iudices in absoluēdo clodio nocētissimo & turpissimo hoīe.¶ An q religionē:iudices:q cōtēpto sacraméto:quo adacti iurauerant:se iustitiā & æquitatem seruaturos uiolarūt iustitiā.¶ Religionē: iustitiā quæ uiolari non potest sine deorum contemptu.

Sequestris piurii

THE.

¶Noctes:mr̄onarum &c.Hoc &.M.Tullius ad Acticū lib.i.per hæc.O dii boni rē perditā: etiam noctes certarum mulierum atq; adolescentulorum nobilium productiones nōnullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt.

QAq; flagitiosum.nō minus se gessit obscæne:ī parādo cōsulibus tribunisq; cōuiuio Gemellus: q̄ ī corrūpēdo iudicio clodius.sic.n.detestādū Metello Scipiōiq; cōs.ac tribūo plæbis cōuiuiū sceleratissimus iste uiator parauit summa obscenitate refertū:& Rōanæ ciuitati erubescēdū:sicut ille iudiciū p summā turpitudinē luxuriāq; corrupit.¶ Æque flagitiosum:similiter sceleratū & oī reꝑhensiōe dignissimū.¶ Tribunitius uiator:minister tribunor⁊:q ex agris senatores in curiā accire cōsueuerat:nā a uia uiatores sunt appellati.¶ Ingēui sanguinis: Nā in libera domo natus erat & ipē ingenuus: sed ad seruilē se fortunā redegerat uiatoris officiū exercendo:qd deforme ꝓ fuit atq; seruile.¶ Deformis officii.ſ.Viatoris illiberalis.¶ Magno:cū rubore ciuitatis q; summi mgr̄atus in q̄bus ī perii maiestas cōspicit:tā luxuriosis epulis tātæq; obscænitati se tradidisset ut nobilissimas matronas:ingenuūq; pue⁊ ad explendā sui corpis libidinē inter epulas ꝓstituēdos haburint.ī q̄bus ꝓ dignitatē ī periiq; maiestatē summa cōtinētia eē debuerat.¶ Mutiā. mutii Scæuolæ filiā & Pō.magni uxorē:cui post mithridaticā uictoriā Pōpe.in patriā rediens misit libellū diuortii:q; eā hēret adulterii noīe suspectā.¶ Fuluiā:fuluii flacci filiā:q̄ primo clodio deinde.M.Antonio nupsit.¶ Prosapiæ corpora:mulieres & pue⁊ appellat corpora antiquæ familiæ:nā ꝓsapire est ꝓcul sparge re:unde prosapia antiqua familia quæ in longum genus spargit.¶ Ludibrio:contemptui:& ludificationi.¶ Non celebrandas:non frequentandas.¶ Sed uindicandas:puniēdas propter intolerabilem ignominiosamq; libidinē.

Viator tribunitius

QRæcipue uero Catilinæ.Salu.bello catilinario de scelerata Catilinæ luxuria:pditaq; libidie: iā primū inqt Catilina adolescens multa nefanda stupra fecerat:cū uirgine nobili cū sacerdote deæ uestæ & alia huiusce modi cōtra ius fasq;.postrēo captus amore Aureliæ Orestillæ:cuius p̄ter formā nihil unq̄ laudauit bōus:q; ea nubere illi dubitabat:timēs priuignū adultū ætate:credit ꝓ certo necato filio uacuā domū sceleſtis nuptiis feciſſe.¶ Maritalē fa.Tā ꝓpere illā post filii mortē duxit uxorē ut ex medio rogo filii facē: ei⁹ cōiugii accēdisse uideat.¶ Nouæ ma.nouæ spōsæ & affectatæ dixit maritæ.¶ Eodē.d.a.qa nō aliter ī p̄riā ipi⁹ fuerat q̄ ī filiū:qppe q̄ scelerata cōiuratiōe ꝓdere moliebat ni Ciceroīs tū cōsulis sapiētia restituisset nota ē historia.

OLI. Catilinæ luxuria

AT cāpana luxuria:post cānēsem cladē satis cōstat capuā tū luxuriātem lōga fœlicitate ac indulgentia fortūæ:& maxie ītēr corrupa oīa licētia plæbis sine mō libertatē exercētis:ad hānibalē cū Romano⁊ insultatiōe defeciſſe:ad quā cū appetēte hyeme hānibal exercitū ī hibernia deduxisset:partēq; hyemis maiorē illic in tectis habuisset:aduersus oīa mala diu sæpeq; durātē:bōis in expertū atq; inſuetū mi-

OLI. Cāpana luxuria

litē hac una hibernatiōe pdidit: nā quē nulla uis mali uicerat nimia bōa & īmodicæ uoluptates pdidere & eo īpē sius quo se auidius ex īsolētia in eas īmersērāt. Somnus. n. & uinū & epulæ & scorta lineaq; & ociū cōsuetudine indies: blādius ita eneruarūt corpa aiosq; : ut magis deinde uictoriæ p̄teritæ eos: q̄ p̄sentes tutarent uires: maiusq; id peccatū ducis apud peritos artiū militariū habet: q̄ q; nō ex cānēsi acie ptinus ad urbē Romanā duxisset. illa. n. cūctatio distulisse mō uictoriā uideri potuit: hic error uires ademisse ad uincēdū. Itaq; uelut si cū alio exercitu a capua exiret: nihil usq̄ pristinæ disciplīæ tenuit: nā & redierūt pleriq; scortis īpliciti: & ubi primū sub pellibus haberi cœpti sunt: uiaq; & alius labor militaris excepit: tyronū mō corpibus aīsq; deficiebāt: & deīde p oē æstiuoꝝ tps magna pars sine cōmeatibus ab signis dilabebant: neq; aliæ latebræ q̄ capua defertoribus erāt. Seneca ad lucilīū epistola. L. Quō qsq; pōt: de hac luxuria cāpana una hiberna inq̄t Hānibalē soluerūt: & īdomitū illū niuibus atq; alpibus uiꝝ enerauuere cāpaniæ fomēta: armis inuictus uitiis uictus: nā paulo supra de locis illis uoluptuosis ita tradit: quēadmodū īter tortores habitare nolim: sic nec īter popinas qdē uidere ebrios p littora errātes: & cōmessatiōes nauigātium: & simphōiaꝝ cātibus strepētes lacus & alia q̄ uelut soluta legibus luxuria nō tm̄ peccat: sed publicat. ℣ Illecebris fuit cōplexa: Quæ suis uoluptatibus: qbus abūdat: Hānibalē cōpræhēdit: nā capua ꝓna semp ciuitas ī luxuriā fuit: nō īgenioꝝ mō uitio: sed affluēti copia uoluptatū: & illecebris oīs amœnitatis maritimæ terræ strisq; : & tūc licētia tātopere lasciuiebat: ut nec libidini: nec sumptibus modus eēt: qđ Liuius Hānibali capuæ. Qu. Curtius Alexādro Babiloniæ accidisse dicit. ℣ Fragrātia: Odore: est. n. Fra/grātia substantiuū. ℣ Fracta & cōtusa feritas: Vt facile deide uinci potuerit. q̄ ad id tps fuerat inuicta & īdomita: prius āt Marcellus illā uinci posse docuit apd nolā. ubi Hānibalis exercitū fudit atq; fugauit. ℣ Tū seplasia. Alii habēt selapsa: ē aūt platea capuæ: sic appellata: in q̄ Myropolæ hoc ē unguentarii soliti sunt negociari: Cuius Cic. meminit. in oīone cōtra. C. Pisonē: ubi de lege agraria disputat: & testimōio Cic. seplasia dicta est q̄uis selapsia dicat a Valerio sed id fortasse factū ē errore uel īperitia librarioꝝ. ℣ Albana castra: Mollia & effœmiata: cōstat. n. albanos fuisse molliores: & albæ magnus fuit usus unguētoꝝ: ergo castra pœnoꝝ facta sūt albana. ℣ Quid his ergo uitiis fœdi. Cōcludit hāc particulā: ostēdēs nihil inueniri posse turpius: nihil ꝓnicīosius luxuria atq; libidine qbus uirtutes nō offuscant mō: sed penitus tollunt. ℣ Sopita gloria: Per hæc uitia oīs reꝝ gestaꝝ gloria parta extinguit: infamia accendit: incōmoda & mala multa subsequunt. ℣ Adeo ut nescias: Ab hostib⁹ capi turpe ē: sed a uoluptatib⁹ & luxuria multo fœdius ac ēt pnicīosi⁹.

THE. ℂ Seplasia. de Seplasia Capuæ Foro. Tullius & ī eū Pediāus Ascōius: Pliniusq; & Ausonius. ℣ Albana. Fori quoq; nomē ē æq̄ deliciis abūdātis: ac Seplasia. Nā sensus ē. tū pūica feritas ē contusa: quō Seplasia Albanaq; reꝝ uenaliū Capuæ loca cœperūt esse castra. ubi Carthaginenses hybernare Capuæ cœperūt: & pro castris ea fora celebrare.

OLI. Volsinensiū luxuria

QVæ & uolsinēsiū. L. Florus li. i. postremi italicoꝝ īplorantes opē aduersus seruos quōdā suos: q libertatē a dominis datā in īpos erexerāt: trāslataq; in se rep. dominabant: sed hi quoq; duce Fabio gurgite pœnas dederūt: nā uolsini quo ad ciuitatis leges iuraq; seruarūt: parsimoniæ & frugalitati operā dederūt: hetruriæ principatū facile obtinuerūt: postq̄ uero luxuriæ atq; libidini obnoxii facti sunt sensim labente disciplina: ueteris modestiæ nō solū imperiū sed etiā libertatem amiserūt & qđ fœdius est in seruoꝝ suoꝝ potestatē superbissimāq; dominationē inciderūt a qbus ea passi sunt: quæ uix in ipsis seruis toleranda forent: Sed a senatu duce fabio liberati sunt. ℣ Hetruriæ caput. Tria capita Hetruriæ antiqui esse uoluerunt: Aretium: Perusium: & Volsinum. ℣ Lege sanxerunt: Lege confirmarunt: ut impune quis posset cum uidua cūq; nupta stupra cōmittere. ℣ Ac nequa uirgo: Sed hoc multo detestabilius: ut omnis uirginitatis delibatores essent. ℣ Delibassent. Degustassent: ut ipsi priores cum uirgine nupta coirent: & uirginitatis florem ipsi colligerent.

OLI. AGe Xerses: Cic. Tusculanaꝝ quæstionū lib. v. siue q̄stione. v. Xerses inq̄t refertus oībus p̄miis doniscq

fortunæ:nō equitatu:nō pedestribus copiis:non nauiū multitudine:non infinito pondere auri contentus p̄miū proposuit:qui inuenisset nouā uoluptatem qua ipse nō fuit contentus.nec.n.finem unq̄ inuenit libido. dum igit̄ libidini & uoluptatibus intentus est:eas cū imperio pariter amisit.℣ Ostentatiōe eximia.Plurimū ostentabat regias opes suas:sed tantopere luxuria lætabat̄:ut luxuriosis hominibus nouū uoluptatis genus excogitantibus p̄mia daret.℣ Quanta ruina:Quasi dicat ingenti quippe q classem prope incredibilem: & exercitum innumerosum:quibus Neptuno louiq; catenas imponere minabatur:breui tempore cum ipso prope imperio amisit.

pponeret:q nouū uoluptatis genus reperisset: q̄ta dū deliciis nimiis capit̄:amplissimi imperii ruina euasit:

De Antiocho Rege Syriæ.

ANtiochus quoq; syriæ rex nihilo contēptioris exempli:cuius cæcam & amentem luxuriā exercitus immitatus magna ex parte aureos clauos crepidis subiectos habuit:argenteaq; uasa ad usum culinæ comparauit:& tabernacula textilibus sigillis adornata statuit.auaro potius hosti præda optabilis q̄ ulla ad uincendum strenuo mora.

De Ptolemæo Rege Aegypti.

NAm Ptolemæus rex accessione uitioꝝ suoꝝ uixit:Ideoq; Phytō appellatus.cuius neqtia qd nequs:sororē natu maiorē cōi fri nuptā sibi nubere coegit:postea deide filia eius p̄ui stupratā:ipam dimisit:ut uacuū locū nuptiis puellæ faceret.

De Populo Aegypti.

CONsentāeus igit̄ regibus suis gētis ægyptiæ populus q ductu Archelai aduersus Aulum Gabiniū mœnibus urbis egressus: cū castra

OLI. Antiochi luxuria

ANtiochus quoq; Hānibal ī aphrica uictus ad Antiochū in asiā cōfugit:& pacis īpatiens hostē Po.Ro. toto orbe q̄rebat: nec prius desistit:q̄ Antiochū ad bellū aduersus Romāos cōcitauit:antiochus suis opibus & noie regio fretus nō dubitauit bellum mouere: Itaq; parato exercitu:cuius pars maior aureos clauos crepidis subiectos hēbat:argentea uasa p̄ fictilibus ad usum culinæ:multaq; alia supflua & luxuriosa gestabat:illū eiusmodi insignibus aureis & argēteis florētē currus quoq; falcatos & elephātos cū turribus:eqtatūq; frænis & monilibus ac faleris p̄fulgētē cū Hānibali ostētasset: q̄siuit ex eo nunqd ea satis eēnt Romāis:de uiribus & nūero militū dicēs:tū hānibal utpote callidus īperator satis inqt erūt Romanis q̄uis auariss̄imi sint:illi9 auꝝ & ornamēta militū significās hic ergo stati occupatis īsulis græcisq; littoribus bellū itulit Po.R.& tāq̄ uictor ocia luxusq; agitabat:in euboea iuxta euripū positis castris:aureis fericisq; tētoriis:sub ipso freti murmure:cū īter fluēta:tibiis fidibusq; cōcineret:collatis undiq; q̄uis p̄ hiemē rosis ne cū aliquo ducū genere agere uideret̄ uirginū puero rūq; delectus hēbat.Talē ergo regē iā luxuria debellatū Po.R.prio Attilio Glabriōe cōsule: deinde Scipiōe asiatico cū fratre Aphricāo legato ducibus facile superauit:hic rex īcredibile dictu qbus auxuliis:q̄bus copiis cōsederat trecētamilia peditū:eqtū falcatorūq; curruū nō minor numerus elephantis ad hoc immensæ magnitudinis auro:purpura:argēto & suo ebore fulgentibus aciē utriusq; uallauerāt. ℣ Ad usum culinæ:si ad usum mēsæ habuisset tolerabilius fuisset.℣ Tabernacula textilibus sigillis adornata: Tētoria pictis auleis exornata.℣ Textilibus sigillis:purpureis imaginibus intertextis:uel auleis in qbus erāt imagines intextæ:nā signū significat imaginē cuius diminutiuū est sigillum.℣ Vlla ad uincendum mora: Ornamenta illa potuissent irritare auarum hostem ad pugnam:at uiro forti qui semper pugnæ paratus est nullam moram facere potuisset ad uictoriam:quia non spe præde:sed gloriæ consequendæ gratia pugna uir fortis.

Sigilla textilia

OLI. Ptolemæi luxuria

NAm Ptolemæus rex:Hic fuit Ptolemæus euergetes secūdus q teste Stra.li.xvii.phisco dictus fuit:nā a prio euergete q tertius post Alexādrū īperauit ægypto:turpissime oēs uixerūt usq; ad eū Ptolemæū q Pōpeiū interemit:in quo gēus & īperiū Ptolemæoꝝ q lagidæ dict̄ sunt euersum penitus: & extinctū fuit:hic ergo euergetes secūdus teste Iustino lib.xxx.oēs suos crudelitate & luxuria supauit.qppe q regno p̄ parricidiū obtēto ad utriusq; parētis necē fratris quoq; cædē adiūxit:& his rebus ueluti fœliciter gestis luxuriæ sese tradidit:quē oīs secuta ē regio:q̄ breui tpe militiæ studiis depositis ocio atq; desidia corrupta marcescebat:hic reuolutus in oēm luxū occisa euridice uxore eadēq; sorore sua Agathocleæ meretricis capit̄ illecebris. atq; ira oī magnitudine noīs ac maiestatis oblitus noctes in stupris:dies in cōuiuiis cōsumit: addunt̄ instrumēta luxuriæ tympana & tripudia:nec iā spectat̄ rex sed magister neqtiæ neruoꝝ oblectamēta modulat̄: hæc prīo labētis regiæ tacita pestis & occulta mala fuere:deide crescēte licētia:iā nec a parietibus regiæ domus cōtineri meretricis audacia pōt.q̄ pterutorē sociata cū Agathocle fratre ambitiosæ pulchritudinis scorto:quottidiana regis stupra faciebāt.Accedebat & mater euanthæ q̄ geminæ sobolis illecebris deuictū regē tenebat: itaq; nō cōtētæ rege iā etiā regnū possident.Iā in publico uisunt̄:iam salutant̄:iā comitant̄ Agathocles regis lateri iunctus ciuitatē regebat:tribunatus:p̄fecturas:& ducatus mulieres ordinabant:nec quisq; in regno suo minusq; ipse rex poterat: cū interim relicto quinquenni ex Euridice sorore filio morit̄.℣ Accessio. Augmentum.Phython appellatus.Quasi serpens hoc est crudelis & immitis.Strabo dicit non Phythonem sed Physconem fuisse appellatum.

OLI.

CONsentaneus:Ptolemæus Auletes ultimæ Cleopatræ reginæ pater:pp intoleranda flagitia ab Alexandrinis eiectus Romā cōfugit & a Pōpeio susceptus senatuiq; cōmēdatus suppliciter petiit ut in regnū restitueret̄ de q̄ re sæpius agitatū est in senatu multis eā restitutionē expetentibus qa glorioſum esse uideret̄ regē habere clientem:nā qui eū restituisset eius patronus dicebat̄:quare multi eam principes

ſumma ambitiõe depoſcebãt ſter cæteros lentulus atq; Põpeius teſte Cic. li. i. epiſtolaꝝ familiariũ. Sed hæc reſtiſtitutionis ꝓuincia a Põpeio magis demãdata q̃ a ſenatu decreta ẽ Aulo Gabinio q̃ cũ regẽ reduceret. Archelaus quẽ ſibi beronice regina huius Ptolemæi filia natu maior: q̃ Alexãdrini eiecto pr̃e reginã cõſtituerãt uiꝝ cõiunxerat cũ exercitu aduerſus eũ ꝓfectus eſt: & poſitis extra mœnia caſtris cũ ea foſſa & uallo cingi iuberet effœminatus populus & luxuriã ꝓditus magna uoce ſucclamauit ut ea p̃cio facienda locaret q̃ uoce potuit Archelaus facile intelligere qd cũ tali exercitu ſibi de uictoria ſperandũ eſſet: ex quo facile euenit ut cũ toto exercitu cæderet̃ regina quoq; interẽpta fuit & Ptolemæus p̃ in regnũ reſtitutus: Archelai corpus. M. Antonius qui tũc ſub Gabinio militabat diligẽter conq̃ſitum regio funere cremãdum honeſtandũq; curauit ut legitur in uita. M. Antonii. ℣ Tam enerues: Tam effœminati & molles.

OLI. SEd tamẽ effœminatior: Cyprus inſula inter alias orbis terraꝝ inſulas famoſiſſima diuitiis ſemper abundãs & luxui plurimũ dedita: ut eã ueneri ſacrã dicat eẽ Florus: inter alias delicias illud quoq; ſeruat q̃ reginæ currus aſcenſuræ gradus ſibi faciãt ex mulierũ corporibus quo pedes eaꝝ mollius ſuſtẽtent: qd hoc delicatius qd illius prouinciæ uiris turpius: q̃ tã delicato mulieꝝ imperio parere non recuſant q̃bus honeſtior mors eẽt q̃ tã luxurioſum ĩperiũ. ℣ Effœminatior: Licet intolerabiles ſint egyptioꝝ regũ libidines: Cyprioꝝ tamẽ multo intolerabiliores. ℣ Multitudo: Bene multitudiné appellauit nõ populũ q̃ſi inconditã fœminarum turbã. ℣ Velut gradibus: Subiectis ſibi ancillis ſiue aliaꝝ mulierũ corporibus: per ea tanq̃ per ſcalaꝝ gradus currus aſcendebat. ℣ Hæc ſocietas uitioꝝ: Oſtendit qd ſit luxuria atq; libido. ℣ Laſciui uultus. Ad laſciuiã ſpeciẽ attinet. eſt enim laſciui uultus genitiui caſus. ℣ Oculorũ inherentium. Oculorum ſpectantium ſemper nouas cupiditates. ℣ Animi affluentis: Abundantis molli apparatu & per multas uoluptates diſcurrẽtis ut cũ una oblata fuerit altera ſtatim excogitet̃ & dũ ſemper in exquirẽdis illecebris mens intenta eſt nunq̃ conquieſcat.

Cyprioꝝ luxuria

OLI. Crudelitatis exẽpla

CRudelitatis: q̃ ſit deteſtãdã crudelitas ex ipſius deſcriptione colligit̃. Sed aduerſatã cõiũctio uero ad iptinet ut cũ ſupiori cõiungat̃ capitulũ. ℣ Horridus habit⁹: Aſpera forma. ℣ Truculenta ſpecies. Crudelis aſpectus: nã crudeles ſemp i uultu feritatẽ quãdã p̃ ſe ferũt. ℣ Cui ſilẽtiũ: Tacere inqt de crudelitate ẽ ipam crudelitatẽ augere q̃ nullũ ſæuiẽdi ſibi faciet modũ niſi uituperatiõis fræno fuerit repſſa: æquũ igit̃ ẽ ut de illa dicãus & dicẽdo uituperemus: uituperando reprimam⁹. ℣ Sugillatiõis: Notatiõis & ifamiæ. nã niſi uituperet̃ cõtineri aut refrænari põ poterit ipunitatẽ ſortita cũ naturaliter ſit efferata & uiolẽta. ℣ Penes illã ſit timeri: Crudeles ſemp timeri uolũt quos ſp odiſſe ſolemus iuxta illud tragicũ. oderint dũ metuãt.

OLI. Syllæ crudelitas

IVcius Sylla: Cic. lib. de finibus bonoꝝ & maloꝝ dicit. L. Syllã triũ pæſtiferoꝝ uitioꝝ fuiſſe magiſtrũ luxuriæ: auaritiæ: & crudelitatis. crudelitate uero cunctos ſuperaſſe: nã quãta in ciues quãta in ſocios: quãta in oẽs factionis aduerſæ crudelitate uſus fuerit & hic in eius uita cognoſcere poſſumus. ℣ Neq; laudare: Si eius uirtutes & res clariſſime geſtas laudẽ ingentẽ: ſi uitia & crudelitatis exẽpla reſpexeris uituperationẽ maximã meruiſſe uidebit̃: nã in uictoriis Scipioni: in crudelitate Hãnibali parẽ inuenies. ℣ Egregiæ nobilitatis: Marius plæbẽ. Sylla ſenatũ & nobilitatẽ defendebat: & hinc diuerſis ſtudiis ꝓpter Mithridaticã ꝓuinciam in ciuile bellũ exarſerunt: in quo ſuperior Sylla nõ ſolũ urbem Romanã: ſed totã Italiã crudelitate repleuit: nam præter hæc quæ infra referunt̃ apud ſacriportum apud colinã. lxx. amplius milia. Sylla cõcidit: teſte. L. Floro. ℣ Quattuor legiones: Florus dicit fuiſſe tantũmodo quattuor hominũ milia: Plin. de ui. illu. nouẽ milia. ℣ In publica uilla. Omnis domus extra urbem uel oppidum aut caſtellum dicit̃ uilla hoc eſt in agris poſita. ſed in campo Martio fuit domus cõſtructa quæ publica uilla dicebatur. ℣ Fallacis dextræ. Quia in fidem eos acceperat. impunitatemq; promiſerat. ℣ Lamentabiles quiritatus. Quærelas lamentabiles quæ tante erãt ut cam-

uallo atq; foſſa cingere iuberetur: uniuerſus ſucclamauit ut id opus publica pecunia faciendum locaretur quapropter deliciis tam enerues animi ſpiritum exercitus noſtri ſubſtinere non potuerunt.

De Cypriis.

SEd tamen effœminatior multitudo cypriorum qui reginas ſuas mulierum corporibus uelut gradibus conſtructis quo mollius ueſtigia pedum ponerent currus cõſcendere æquo animo ſuſtinebant: uiris. n. (ſi modo uiri erãt) uita carere q̃ tam delicato imperio obtẽperare ſatius fuit. Hæc eſt ſocietas uitiorum laſciui uultus & nouæ cupiditati inhærentiũ oculorum ac delicato cultu affluens perq; uarios illecebrarum motus uolitantis animi.

De Crudelitate. Cap. II.

CRudelitatis uero horridus habitus truculenta ſpecies: uiolẽti ſpiritus: uox terribilis omnia minis & cruentis imperiis referꝛta cui ſilentiũ donare incrementũ eſt adiicere. quem enim modum ſibi ipſa ſtatuet ſine ſugillatiõis quidem frænis fuerit reuocata ad ſummã cum penes illam ſit timeri: penes nos ſit odiſſe.

De Lucio Sylla.

IVcius Sylla quẽ neq; laudare neq; uituperare q̃ſq̃ ſatis digne poteſt: qa dũ q̃rit uictoriã Scipionẽ ſe Populo Roma. dũ exercet Hãnibalẽ repreſentauit: egregiæ nãq; auctoritate nobilitatis defenſa crudeliter totã urbẽ: atq; oẽs Italiæ ꝓtes

po Martio exaudirentur in urbe. ⁊ Lacerata ferro corpora: Nō satis habuit in uiuos ad necem usq; sæuiræ nisi etiā in mortuos crudelitate uteretur: quorum cadauera piscibus deuoranda in tyberim delici iussit.

OVinq; milia p̄nestinor̄: Alia par supiori crudelitas p̄nestini q lunioré Mariū receperát: cū a Cethego Syllæ p̄fecto obsiderent spōte ī deditionē fide data uenerūt: quos oēs extra mœnia euocatos humiq; pstratos iussit occidi & eor̄ corpa spargi p agros. ⁊ Quattuor milia & septingentos: Ne tāti facinoris memoria posset aboleri: ꝓscriptor̄ noīa q iugulati fuissent in publicas tabulas referri uoluit: res certe memorāda nouis annalibus atq; recenti historia. ⁊ Tā p̄claræ rei: Hironia ē: ac si diceret. Detestādæ. ⁊ Diluеretur: solueretur aboleret. ⁊ Nec cōtētus in eos. Ac si diceret tolerabilius uidebat in hostes aut inimicos sæuire: id. n. ulciscēdi grā factū uideri posset: in quietos uero atq; pacificos sed diuites id nō solū crudele sed ēt auar̄: & ꝓpterea Cice. recte dixit triū pernicios̄ uicios̄ fuisse magistrū: luxuriæ: auariciæ: & crudelitatis. ⁊ Quieti animi. q huic bello se immiscere noluerát & neutrā partē sequi. ⁊ Per nomenclatoré: Noméclator dicit q noīa ciuiū tenēs ea principibus p urbē incedētibus subiiciebat ut unū quēq; nominati salutarent. his. n. artibus prīcipes ciuiū gratiā inire studebāt: p hos igit noméclatores Sylla diuitū nomina edoctus ꝓscribebat. ⁊ Aduersus mulieres quoq;: Hoc quoq; ad crudelitatis augmētū in fœminas usq; sæuire q; semp uiro forti turpissimū est ad iudicatū. ⁊ Id quoq; inexplebilis feritatis: alii hñt inexpiabilis. Crudelitas plusq; punica uoluptatē ex contemplandis cæsorum capitibus mirificá capere q̄ si licuisset nō oculis tantū: sed ore quoq; deuorasset: Scipionis Norbani aliorumq; multorum ad se delata capita in eius atrio iussit affigi: unde domus eius officina crudelitatis est appellata.

Nomenclator

OLI.

QVam porro crudeliter ī. M. Mariū: Tātopere crudelitate delectabat ut exquisito supplicii genere. M. Mariū p̄torē affici uoluerit: qué ad Catuli nepotis sui sepulchrū pertractū oculis māibus cruribusq; defossis seruatū aliquādiu: ut p singula mēbra moreret: non occidi sed excarnificari iusserit. ⁊ Per ora uulgi: Spectāte populo. ⁊ Lutatiæ gētis: Catuli nepotis sui q a gēte lutatia originē ducebat. ⁊ At ille ēt. M. Plectoriū. Hoc quoq; testimoniū crudelitatis imensæ q; M. Plectoriū nulla alia de cā q; nisi cū Marii corpus uideret tā crudeliter dilacerari p̄ misericordia ceciderit ī syncopim: statim iusserit occidi: ut nō solū crudelitatis: sed ēt misericordiæ nouus ultor eēt. ⁊ Nouus punitor: Exaggeratio crudelitatis: ut ēt puniret q misericordia cōmouerent: Sed ut breuiter huius immanissimi hois sæuicia repetat: qs illos cōnumerare posset: quos in urbe passim qsquis uoluit occidit: donec admonēte Furfidio uiuere aliquos debere: ut essent qbus imperaret: ꝓposita é ingēs illa tabula: & ex ipso equæstris ordinis flore duo milia: uel ut alii uolūt plures electi q mori iuberent: noui generis edictū piget post hæc referre. Ludibrio habita fata Carbōis: fata forani p̄torios atq; demileos. Bebiū sine ferro ritu ferar̄ iter māus lancinatū: Mariū ut dixius p succisa singula mēbra mori coactū: positis dēiq; singulor̄ hoium fere pœnis: Mūicipia Italiæ splēdidissima sub hasta uenierūt Spoletū. Interannū p̄neste. Florentia: nā Sulmonē uetus oppidū sociū atq; amicū (facinus indignū) nondū expugnatum ut obsides iure belli & modo morte dānati duci iubent: sic damnatā ciuitatem iussit Sylla deleri: & alia nefanda crudelitatis exēpla edidit: ut in mortuor̄ umbras etiam grassaret. ⁊ Nā Marii cineres erutos: Spargi in profluentē iussit: qbus omnibus ita peractis uoluit fœlix appellari qui fera belua nominari debuerat. qui oēs tyrannos crudelitate superasse uideat: q̄q Marius leuiorē hanc feritatis

Catulus Lutatius

inuidiam suam crudelitate esse faciat, qui nihilo mitior in Syllanos fuisse uidetur. ℣ Distrinxit: Nudauit: aperuit.

OLI. NAm & ille nimia: Quãta fuerit Marii crudelitas: ut alios auctores omittã: ex Flori dictis breuiter colligẽ: urbe, n. potitus post exiliũ cũ Cinna Carbõe & Sertorio statim ad principũ cædẽ ut discurreret signũ dedit: ubi aliq̃to sæuius q̃ aut in punica aut in cymbrica urbe sæuitũ est. Octauii cõsulis caput ꝓ rostris exponit. Antonii cõsularis in Marii ipsius mẽsis. Cæsar & Fimbria in penatibus domoꝝ suaꝝ trucidant. Crassi pr̃: & filius ĩ mutuo alter alterius aspectu: Bebiũ atq; Numitoriũ ꝑ mediũ forũ unci traxere carnificũ Catulus se ignis haustu ludibrio hostiũ exemit: Merula flamẽ dialis in capitolio Iouis ipsius oculos uenarũ cruore respersit: Ancharius ipso uidẽte mario cõfossus est: qa fatalẽ illã, s. manũ nõ porrexerat salutãti hæc tot senatus funera intra calẽdas & Idus Ianuarii mẽsis: nã Marius teste Liuio li. lxxx. editis multis sceleribus Idibus Ianuariis decessit septĩa illa Marii purpura dedit. qd futuꝝ fuit si annũ cõsularis implesset. rursus Marius iuuenis & Carbo cõsules post aduentũ Syllæ ꝓfligatosq; exercitus suos q̃si desperata uictoria ne inulti perirẽt sanguine senatus sibi parentabãt: obsessaq; curia de senatu tanq̃ de carcere q̃ iugularent educti, qd funerũ in foro, in circo, in parentibus tẽplis? nã cum Mutius scæuola pontifex uestales amplexus aras tantũ non eodẽ igne sepelitur. Lamponius atq; Telesinus samnitum duces atrocius Pyrrho & Hannibale cãpaniã hetruriãq; populant & sub spẽ partiũ se uindicant. ℣ C. Cæsaris: Hic est ille Cæsar orator q cũ Catulo fratre a Cice. in secũdo oratoris li. inducit in Tusculanũ uenisse ut diuinitus de eloquentia Crassum disputantẽ audirent: quẽ Marius urbe potitus ad bustũ uilissimi hominis uarii cuiusdam: quẽ occiderat Sylla pertractũ tanq̃ uictimã ad illius umbræ expiationẽ iussit occidi. Hominis, s. uarii cuiusdã Veronensis. ℣ Seditiosissimi. Cõstat hunc uariũ seditiosissimũ fuisse qui principes accusare consueuerat: inter quos &. M. Scaurũ. ℣ Piaculo caderet: ad purgationẽ ueluti hostia caderet. ℣ Pene tanti uictoriæ eius nõ fuerũt: Vt licitũ esset tantũ uiꝝ tam abiecti hominis umbris parentari. ℣ Plus criminis: Propter crudelitatẽ. ℣ Quam laudis: Propter res gestas.

C. Cæsaris oratoris mors

De Caio Mario.

NAm & ille nimia cupiditate persequẽdi inimicos irã suã nefarie distrinxit. C. Cæsaris consularis & censorii nobilissimum corpus ignobili sæuitia trucidãdo: & qdẽ apud seditiosissimi & abiectissimi hominis bustũ: id. n. malorum miseræ tũc reipu. deerat: ut Vario Cæsar piaculo caderet: pene tanti uictoriæ eius non fuerunt: quarum oblitus plus criminis domi: q̃ laudis in militia meruit.

IDem caput. M. Antonii abscissum lætis manibus inter epulas per summã animi ac uerborum insolentiã aliquãdiu tenuit: clarissimiq; & ciuis & oratoris sanguine contaminari mensæ sacra passus. Atq; etiam. P. Anium qui id attulerat in sinum suum recẽtis cædis uestigiis aspersum recepit.

De Damasippo.

DAmasippus nihil laudis habuit quod corrumperet: itaq; memoria eius licentiore accusatiõe perstringitur: cuius iussu principũ ciuitatis capita hostiarum capitibus permixta sunt: Carboniscq; aruinæ truncum corpus patibulo affixũ gestatum est: adeo aut flagitiosissimi hominis prætura multum: aut reipublicæ meiestas nihil potuit.

OLI. IDem caput. M. Antonii. Hic fuit ille orator eximius q cunctos eloquẽtia sua ætate superauit teste Cic. potuitq; orationis suauitate marianos milites demulcere: ac cedis inferẽdæ cupiditatẽ reprimere: nisi. P. Antonius qui eius orationi nõ interfuerat: post illos ingressus illum occidisset: cuius caput Mario inter epulas oblatũ tanta cũ alacritate suscepit: manibusq; pertractauit: ut plane oĩbus animi insolentiam ostenderet. insuper ipsum Anium interfectorẽ arcte complexus est tanq̃ ab illo maximũ omniũ beneficiũ recepisset. ℣ M. Antonii: oratoris quẽ cum Crasso de eloquentia disputantem in oratore suo Cicero introducit.

OLI. DAmasippus: Hic nulla uirtute p̃ditus nulla laude clarus merito accusari potest: q; in mariana tẽpestate & ipse supra modũ sæuerit: qppe q nobilissimos ciues Syllani nominis defensores inter uictimas tanq̃ beluas crudeliter necari: & aruinæ tribuni plæbis trũcũ in sublime elatũ per ora uulgi deferri iusserit de quo Salustius in catilinario. Nostra memoria uictor Sylla cũ Damasippũ & alios eiusmodi: q malo reipu. creuerant iugulari iussit: qs non factũ eius laudabat homines scelestos & factiosos: q seditionibus repub. exagitauerant: merito necatos aiebant? Sed ea res magnæ initiũ cladis: fuit. Nã uti quisq; domũ aut uillã postremo uas aut uestimentũ alicuius concupiuerat: dabat operã ut is in proscriptoꝝ numero esset. ita illi qbus Damasippi mors lætitiæ fuerat: paulo post ipsi trahebant: nec prius finis iugulandi fuit q̃ Sylla omnes suos diuitiis expleuit. ℣ Nihil laudis habuit qd̃ corrumperet: Ac si diceret. Marius atq; Sylla suaꝝ rerum gestaꝝ laudes & gloriã crudelitate corruperunt: ut sine dãnatione laudari non potuerint. hic uero nullã habuit laudem q̃ potuerit crudelitate diminuere: quare liberius accusari potest. ℣ Patibulo: Cruci affixum: patibulũ a patiendo dictum: q; in eo mortẽ noxii patiant. ℣ Flagitiosissimi hominis prætura: Tantũ inquit ualuit Marii potentia oppressa repu. ut in ea nihil auctoritatis haberet amplissimus ordo. ℣ Prætura, s. Damasippi q tunc præerat urbi. ℣ Reipub. maiestas. Vel senatus uel qa tũc aruina tri. pl. erat: & sacrosancta maiestas tribunitia habebat: cui nihil tũc ꝓfuit: Liuius de Mario li. lxxx. Marius ĩqt uir cuius si examinent cũ uirtutibus uitia haud facile sit dictu utrũ bello melior an pace pniciosior fuerit adeo q̃ rempu. armatus seruauit eã primo togatus oĩ genere fraudis postremo armis euertit.

Patibulũ crucis

MVnatius ẽt Flaccus. Hic ẽ Flaccus ille q̃ in oĩ uita Catonẽ imitari uolebat & quãuis longe a fæueritate illius abesset licẽtius tamẽ plerũq; loquebaf: nã cũ Põpeium cõsules admonerent ut diligẽter uideret quorsum euaderẽt Cæsaris opes q̃ reipu. periculosæ uidebanf: Põpeius ocioſos eos esse iussit: qa cum primũ pede terrã ꝓcusserit se totũ orbẽ cõmoturũ diceret: fretus. s. potẽtia & auctoritate sua totũ orbẽ cõplexa. Occupatis deinde gallis auctisq; Cæsaris utribus ut iã apertũ reip. periculũ uideret: Tũc Munatius iste Põpeio dixisse ferf nũc pede ꝓcute terrã. O Põpei: sed qđ ad eius crudelitatẽ ptinet tãta fuit ut nihil imanius nihil truculentius audiri posset sicut ĩ littera uidere possumus. ℣ Quã ꝓbabilior: Quia non laudẽ sed infamiã ex ea re pp crudelitatẽ ẽ cõsecutus. ℣ Truculẽtissimo genere uesaniæ: Sæuissimo furoris genere. ℣ Fœminas: Alia teterrima feritas: cũ nõnulli ex oppidanis ad Cæsarẽ cõfugissent ĩ castra: Flaccus iste crudelissimus uxores & liberos eoꝝ ĩ muros adduci iussit: deide citatis eaꝝ uiris ueluti ad colloquiũ: ĩ illoꝝ cõspectu crudeliter necari: trucidatis prius ĩ matrum amplexibus liberis ĩfantibus. ℣ Infantes alios: Hoc uero multo crudelius: ut quosdã ĩfantes: ante ora parẽtũ humo defigi siue terræ collidi alios ueluti pilas iactatos telis excipi iuberet: q̃ qdẽ auditu nedũ uisu fœda & ĩtolerabilia dici possunt. ℣ Quæ au. Execrat quodãmodo hãc Flacci crudelitatẽ cũ Romani semp hũanitatis principes extiterint unus inuentus flaccus q barbarã crudelitatẽ superauerit. ℣ Diuinis operibus: Nõ discedit ab assentatiõe sua Valerius uesana pertinacia: Quia sperabat se diuinis operibus Cæsaris posse resistere a quo tandẽ supatus iustas crudelitatis pœnas dedit. ℂ Numatius Flacc⁹. Hãc Atteguẽsiũ fœdã cædẽ pstringit Hirtius Hispãici belli libro q Cõmẽtariorũ Cæsaris in ordine sextus ẽ. ℣ Attinguẽsiũ. Ianus Parrhasius apud Hyrtiũ seu mauis Oppiũ: prius hũc ĩ Valerio locũ declarauit Atteguẽsiũ legẽdũ putabat ab Attegua qđ oppidũ: reddit Hirtius in Hispania: Pliniusq; per hæc Singili Attegua: quanq̃ post tot etiã censuras: in uulgatis codicibus est Singilia Hegua: Vetusti: sicut idem Ianus: indicauit Singilia Tegua: qui librarii lubricus error est.

OLI. Flacci crudelitas

De Munatio Flacco Romano.

MVnatius ãt Flaccus Põpeiãi nois acrior quã ꝓbabilior defensor: cũ ab imperatore Cæsare in Hispania iclusus mœnibus Attiguẽsiũ obsideret: efferatã crudelitatẽ suam truculentissimo genere uesaniæ exercuit: oẽs. n. eius oppidi ciues quos studiosiores Cæsaris senserat iugulatos muris ꝓcipitauit: fœminas quoq; citatis noĩbus uiroꝝ q̃ in contrariis castris erãt ut cædes cõiugum suoꝝ cernerẽt & maternis gremiis suppositos liberos trucidauit. Infantes alios in cõspectu parẽtũ humo ifligi: alios supiactatos pilis excipi iussit: q̃ auditu ẽt itolerabilia Rõano iussu lusitãis mãibus admistrata sunt cui⁹ gẽtis ꝓsidio Flaccus uallat⁹ diuinis opibus uecordi ptinacia resistebat.

Externa de Carthaginensibus.

TRãsgrediamur nũc ad illa q̃b⁹ ut par dolor: ita nullus nr̃æ ciuitatis rubor inest. Carthaginẽses Attiliũ regulũ palpebris refectis machina ĩ q̃ undiq; præacuti stimuli eminebãt iclusum uigilãtia pariter & cõtinuo tractu doloris necauerũt: tormẽti genus indignũ passo: auctoribus dignissimũ.

EAdem crudelitate usi in milites nr̃os martio certamine ĩ suã ptãtẽ redactos nauibus substrauerũt: ut eaꝝ carinis ac põdere elisi inusitata ratione mortis barbaram feritatẽ saciarent: tetro facinore pollutis classibus ipsum mare uiolaturi.

De Hannibale.

EOrũ dux hãnibal cuius maiore ex parte uirtus sæuitia cõstabat: in flumine Gello corporibus Romãis põte facto: exercitũ trãsduxit

OLI. Carthaginẽ crudelitas

TRãsgrediamur: De supplicio Attilii reguli & crudelitate q̃ usi fuerint in eũ Carthaginẽses dixius in ca. de seruata religiõe li. i. nõ ẽ igit repetẽda historia. ℣ Vt par dolor. q̃p a carthaginẽsibus sæuitũ sit ĩ Romãos dolor qdẽ ad Romanos ptinet nõ ãt rubor: qa nulla ide ifamia sicut a sua ipsoꝝ crudelitate. ℣ Machinæ: Vasi cuidã: est. n. Machina etiã fabrica instrumentũ cõpositio unde etiã pro insidiis aliquando ponit. ℣ Præacuti: Valde acuti claui. ℣ Auctoribus dignissimũ: Quia cõstat carthaginẽses crudelissimos fuisse & hac crudelitatis infamia semp notatos: ergo illis crudelitas cõuenit. ℂ Auctoribus dignissimum. quibus ipsi cruciari merebantur.

THE. OLI.

EAdem usi crudelitate: hoc fuit eodẽ bello primo punico nõ de imperatore: sed etiam de militibus captis suppliciũ crudele sumpserũt: quos fundo nauiũ substratos necauerũt: nouum mortis & supplicii genus sæuitas barbara excogitauit: dũ supra modũ in Romãos sæuire gestit. ℣ Polutis classibus: Humano sanguine nauibus aspersis. ℣ Mare uiolaturi. Deductus. s. nauibus Romanorum sanguine polutis ipsum mare quodammodo uiolare uidebantur cum illud humano sanguine respargerent.

THE.

ℂ Nauibus substrauerũt. Varro de uita patrũ li. iiii. Quom pœnus iqt ĩ fretũ obuiã uẽisset nr̃is: & quosdã cæpisset crudelissime ꝓ palãgis carinis subiecerat: quo metu debilitaret nr̃os. sunt ãt Palangæ fustes teretes q̃ nauibus subiiciunf: ad pelagus uel ad littora cum subducuntur. ut Nonius auctor est. Hæc Ianus Parrhasius.

CLI.

EOrũ dux Hãnibal: Liuius hũc multis uirtutibus ꝑditũ dixit q̃s ingentia uitia adæquabãt inhumana crudelitas: pfidia plusq̃ pũica: nihil ueri: nihil sancti: nullus dei metus: nullũ iusiurandũ: nulla religio: fuit ergo crudelissimus imperator. ℣ In flumine gello: Vir. gellã appellauit a quo oppidũ illi oppositũ

cognominatū est: Apparet camerina ꝓtul cāpiq; gelo. Immaniſq; gela fluuiꝰ de noīe dicta. ē āt fluuius ſyciliæ inter cameriná & agrigentū. ⁊ Exercitū traduxit. Hoc idē feciſſe ſpartacū Frōtinus dicit lib. i. Spartacus inqt foſſam qua erat a Marco Craſſo circūuallatus ceſis captiuoꝝ pecorūq; corporibus repleuit & ſupergreſſus é. ⁊ Vt æque terreſtriū: Vt ita fluuiales & terreſtres aquas polluerent ſicut primo pūico bello maritimas crudelitate corruperant. ⁊ Idē captiuos noſtros. Alia ſæuitia barbara ut captiuos Romāos qbus pro ſeruis uteret cum longo itinere feſſi impoſita ſibi grauiſſima impedimentorū onera ferre non poſſent ſucciſis primis pedū partibus relinquebat inutiles: quos uero in caſtra ꝓduxerat inter ſe ſanguine cōiunctos tanq̄ gladiatores ferro decernere coegit: quo ſpectaculo non prius ſatiatus eſt quā oībus cōſumptis eo genere mortis ſuperſtes nullus eſſet: qd illud q; inter cadaueru ſtrues in canenſi clade menſas paraſſe dicit ut nō minus cæſoꝝ ſanguine q̄ epulaꝝ uoluptate ſatiaret. diſcedēs quoq; ex Italia cū ad ferendā opem patriæ reuocaret oēs italici generis q in aphricā illū ſequi abnuentes conceſſerant in laciniæ Iunonis delubrū inuiolatū ad eam diē in tēplo ipſo fœde crudeliterq; interemit. ⁊ Paria fratrum. Tanq̄ paria gladiatoꝝ: ut frater cū fratre ꝓpinquus cū propinquo ferro certarent ſeq; mutuis uulueribus occiderent: quo mors illis grauior eſſet. ⁊ Iuſto igit illū. Merito illū odere Romāi quē ad uolūtariā deniq; mortē compulerunt: nā ſubactis tādē carthaginēſibus cū inter pacis cōditiones abrupti fœderis ultionē depoſceret Hannibal: in quē oīs rupti fœderis culpa trāſſerebat: ad Antiochū regē ſyriæ confugit q cū aduerſus Romanos bella pararet & Hannibalis cōſilia ſperneret uictus a Romanis & ad pacē coactus Hannibal ſignificauit illū peti a Romanis quo cognito ad Pruſiā Bythiniæ regē ſe cōtulit quē cū aduerſus Eumenē ponti regē excitaſſet: Eumenēq; Hannibalis cōſilio Pruſias ſuperaſſet. metuēs ſenatus Rone ſibi nouū bellū ſuſcitaret: ab Hannibale. T. Quintū flaminiū ad regem Pruſiā miſerūt q utrūq; regem cōponeret Hannibalē depoſceret: nō illi ſimiliter Romanoꝝ poſtulationē rex perfidus indicauit: ſed eū in Romanoꝝ manibus hoc eſt. T. Quinti q ob eam cauſam uenerat ut Hannibalē Romam captiuū duceret ita tradidit: ut uix ſumendi ueneni q; in annulo regio more gerebat: tēpus ei ſupereſſe poſſet: q quidem Annulus ut dixit Iuuenalis fuit cannaꝝ uindex ac tanti ſanguinis ultor: Iuſtinus tamē dicit Hannibalē audito legatoꝝ aduentu ſumpto ueneno legationem morte præueniſſe. Plu. uero plures affert opiniones de morte Hannibalis. nam alios dicit eſſe q uelint eum a ſeruo fuiſſe interfectum: alios qui tauri ſanguinem illum hauſiſſe dicant: alios qui uenenum ad ſimiles caſus præparatum bibiſſe cum magna execratione regis Pruſiæ. ⁊ Pruſiæ: Regis Bythiniæ.

Hānibalis mors

THE. ¶ Hoc & Liuius exꝑſona coſ. ad Cāpanos: exercitū natura immitē moribuſq; ferū inſuper Dux ipſe efferauit: pōtibus ac molibus ex humanoꝝ corporū ſtrue faciēdis. Idipſum. P. quoq; Cornelius apud Appianū pœnis. inuidiā faciēs exprobrat: &. L. Florus Pons de cadaueribus iuſſu ducis factus in torrēte Vercelii. q̄ lectio caſtigatior eſt. Nā Gela fl. in Sicilia qdē reddit a Strabōe: Duride: Plinio: Marone: Silio: Claudiano: Stephāo cæteris ī ꝓximis Aufidi regionibus ubi ſtatuit ipſe Florus a nullo. Porro Vercelius urbs eſt Hirpinoꝝ cuius meminit Liuius Belli Punici lib. iii. in Hirpinis inqt oppida q̄ a. P. R. defecerāt: ui recepta: per. M. Valeriū prætorē Vercelius Siciliuſq;. Sed in urbis ultimo noīe librarii menda eſt: ſcribēdūq; Vicelius. utrunq;. n. in agro Compſano fuit oppidū Vercelius & Vicelius: unde Vercelanos & Vicelanos in. ii. Italiæ regiōe Plinius affert. quāuis apud eum poſt tot ēt cenſuras Vecelani & Veculai corrupte legaſt. de Vicelio Liuius alibi meminit inter ꝓdigia. Nunciatū inqt eſt in Iouis Viceſini templo qd in Compſano agro eſt arma concrepuiſſe. Quare Iani Parrhaſii ſentētia corrige Valerii uerba ſic. in Flumine Vercelii. Annibal. n. poſt cannenſem pugnam Compſam petiit oppidumq; facile perpulit ad deditionē: ac in traiectu torrentis ad urbem Vercelli ex humanorum corporum ſtrue pontem fecit.

OLI. Mithridatis crudelitas

TAm hercule q̄ Mithridatē. Mithridates ſæuicia ꝓ uirtute abutebat: nam bellū ſuſcepturus aduerſus Roma. edictū ꝓ oēs Aſiæ urbes miſit: ut oēs q in aſia forēt Romāæ ciuitatis hoīes interficerent: fuerūt aūt ſupra octoginta milia Romanoꝝ q̄ negociādi uel alterius rei gr̄a diſperſi erant in aſia: ꝓterea domus: tēpla & aræ. humana oīa atq; diuina iura uiolata ſunt cuius licet ſeras: meritas tamē pœnas dedit: nam tribus demum ingentibus bellis fælicitate ſyllæ: aut uirtute luculli & Pompei magnanimitate uictus: & defectione ciuiū pharnaciſq; filii ſcelere ꝑuentus. male tentatū ueneno ſpiritū expulit: nā Pharnaces eius filius in Pompei gratiam ipſum iam amiſſo regno obſeſſum ad mortē coegit: qui ueneno accepto cū paꝝ profeciſſet a milite gallo nomine bittoco. a quo ut ſe iuuaret petierat interfectus eſt. Plinius lib. xxv. naturalis hiſtoriæ. hūc dicit quottidie antidotum contra uenena ſumere ſolitum. Gelius uero lib. xvii. de noctibus atticis Anates inquit ponticas dicunt edendis uulgo uenenis uictitare. Scriptum eſt a leneo Gn. Pompeii liberto Mithridatem illum pōti regem medicinæ rei & remedioꝝ in id genus ſolertem fuiſſe ſolitumq; earum ſanguinem miſcere medicamentis quæ de iungendis uenenis ualent eumq; ſanguinem uel potentiſſimum eſſe in ea confectione. ipſum autem aſſiduo regem talium medelarum uſu a clādeſtinis epularum inſidiis cauiſſe: qui & ſcientem quoq; ultro: &

ostentandi gratia uenenum rapidum & uelox sæpenumero hausisse. Atq; id eum sine noxa feciſſe quãobrem cũ postea prælio Po. Ro. uictus metu sui in ultima regni refugisset: & mori decreuisset: & uenena uiolentissima festinandæ necis causa frustra expertus: suo se ipse gladio transegit. Plinius uero nepos de uiris illustribus. Mithridates inqt a Pompeo nocturno prælio uictus in regnũ confugit ubi per seditionem popularium a Pharnace filio in turre obsessus uenenum sumpsit: quo tardius agente qa aduersus uenena multis ante medicaminibus corpus firmarat: immissum pcussorem gallum auctoritate uultus territũ reuocauit & in cædem suam manum trepidãtis adiuuit. Alii uero acutissimo ueneno extinctũ illum fuisse ferunt: quos Lucanus secutus: ait post cilicas ne uagos & lassi pontica regis. Prælia barbarico uix consumata ueneno. Iustinus hũc dicit ideo se uenenis bibendis assuefeciſſe: q; puer a tutoribus fuisset ueneno petitus: aduersus quos; insidias hac una se ratione munit. ℣ Tam hercule: Subaudiẽ iusto odio senatus Hannibalem ad uolũtariam mortem coegit q; ẽt compulit Mithridatem. ℣ Hospitales deos: Apud maiores sancta habebant hospitii iura quæ uiolare nefas. Virgilius Iuppiter hospitibus nam te dare iura loquunt uiolauit ergo hospitalia iura cum mandauit oĩbus asiaticis ut hospites romanos cũcti necarent. ℣ Non multo: Quia de rege tandem sumpsere supplicium: quẽ ad uolũtariam mortem cõpulerũt. ℣ Crucibus illis: Supplicijs & tormẽtis. ℣ Auctore Gauro spadone: Hũc i delitiis Mithridates habebat: ad cuius nutũ nihil non facere paratus erat hic ergo multos: regis amicos: q tã fœdũ regiæ libidinis ministrũ p iniquo aĩo ferebant: de medio tolli curauit. ℣ Spadone Eunucho. Inter spadonẽ & eunuchũ sunt q nullã uelint eẽ differentiã nisi i deriuatiõe: ná utrũq; a græco deducitur spado ἀπὸ τοῦ πᾶσθαι a trahẽdo q; trahunt & debilitant genitalia nõ penitus tollunt sed eneruant qbusdã ĩstrumẽtis ut uirilia agere nõ possint. Eunuchus uero dicit q; bonã mentẽ habeat. i. nulla libidine uexatã: ꝓpterea q; sit euiratus: ná genitalibus caret ἀπὸ τοῦ εὖ bene κοινοῦν mentẽ χεῖν habere. Libidinosus obse. Cognitus est rex libidinosus q tã turpi libidinis ministro ẽ obsecutus ut amicos suos illi ĩfensos occidi iusserit. ℣ Scelestus iperio: Qui scelus nõ mediocre cõmisit: ut sibi fidos amicos spadonis gratia mori impauerit hic Mithridates annos quadraginta romano restitit imperio.

Hospitalia iura

Gaurus

Spado Eunuchus

De gentis Thraciæ regina.

CYsenis Diogiridis filia thraciæ regis & si minus admirabilem crudelitatem gẽtis ipsius feritas: narrandam tamen rabies sæuitiæ facit: cui nec uiuos hoies medios secare: nec parentes liberorum uesci corporibus nefas fuit.

OLI. Cysenis regina trachũ

De Ptolæmeo Rege Aegypti & Cleopatra.

ITem Ptolæmeus Phython emergit paulo ante libidinosæ amentiæ teterrimum exemplum: idem est inter præcipua crudelitatis indicia referẽdus. Quid enim hoc facto truculẽtius? filium suũ noie Memphitem quem ex Cleopatra eademq; sorore & uxore sustulerat: liberalis formæ optimæ spei puerũ i cõspectu suo occidi iussit: protinusq; caput & pedes ꝑcisos & manus i cistã chlamyde opertos pro munere natalitio matri misit: peride q; si ipsæ cladis quã illi iferebat expers: ac nõ ifœlicior q; i communi orbitate Cleopatra miserabilẽ cũctis se iuisum reddiderat: Adeo cœco furore summa quæq; efferue-

OLI. Ptolæmeii crudelitas

ut amicos suos illi ifensos occidi iusserit. ℣ Scelestus iperio: Qui scelus nõ mediocre cõmisit: ut sibi fidos amicos spadonis gratia mori impauerit hic Mithridates annos quadraginta romano restitit imperio.

CYsenis Diogiridis: Thraces crudelitate ꝑstare nõ hoies tñ sed aues quoq; testant: ná hirũdines ad eam gẽtem æstate nõ deuolãt crudelitatẽ metuentes: est. n. in ceninẽsi regione oppidũ quoddã Flauiopolis noie: uel ut Pli. dicit Bizecis: regia quodã Terei regis iuisũ hirũdinosus: & teste Solino alitib9 illis inaccessum est. Aequoq; Diomedis humanis carnibus uescentiũ stabulũ execratũ: fuere i ea ꝓuincia reges feritate insignes: ut Tereus: ut Diomedes & alii cõplures iter quos Cysenis regina q; crudelitatis ueluti rabiæ q̃dã furibũda medios secari hoies: natoq; corpora parentibus epulanda apponi iubebat. Aliaq; huiuscemodi sæuiciæ exẽpla faciebat. ℣ Crudelitatẽ gẽtis: De q̃ Virg. Heu fuge crudeles: terras fuge litus auarũ q̃re nõ mirũ est inuẽtam eẽ fœminã rabiosam crudelitate furẽtem. ℣ Medios hoies secare: Quẽ morẽ seruat turcus ille sæuissimus. ℣ Nec parẽtes liberoq;: Beatus Augustinus de idis loquẽs hãc eãdem asserit crudelitatem filios parentũ ĩtestina comedere: & ideo Beatus Thomas eoq; crudelitatem exhorrens dixit: Domine quo uis me mitte ꝑterquã ad indos.

OLI. Cysenis regina trachũ

ITem Ptolæmeus: De uitiis & crudelitate huius sæuissimi regis dictum est in cap. de Luxuria ibi ergo q̃renda est historia. Sed ad ea q̃ de illo supradicta sunt hoc ẽt accedit qđ ubi se ciuibus suis ob crudelitatẽ iuisum eẽ cognouit: metuẽs futuq; q; euenit: regno. s. pulsum iri: remediũ uoluit ex scelere excogitare plebẽ ferme oẽm trucidari iuuẽtutem in gymnasio cõgregatã ferro flãmaq; circũdari & totã necari curauit. ℣ Teterrimũ exẽplũ: Turpissimũ & sordidissimũ exẽplũ sicut in cap. de Luxuria mõstratũ est. ℣ Referendus: recitãd9 narrãdus. ℣ Sustulerat: Suscepat & nutriuerat. Iuuena. Tollere dulcẽ cogitat hĩdẽ. ℣ In cõspectu suo: Ante oculos suos qđ sæuius fuit. ℣ Pro munere nata. Curauit rex iste sæuissim9 ut hæc mũera regiæ darent i cõuiuio quo die natale suũ celebraret: q̃ res nõ regiæ tñ: sed ẽt uniuersæ ciuitati acerba & luctuosa fuit. ℣ Peride q̃si ipcla. exp. Quasi nõ sibi filius: sed e sola Cleopatra natus: ac si diceret: q nullũ ꝑis sensum hẽret. ℣ Adeo cœcus. Tanta erat crudelitas furori ꝑmixta: ut ẽt ipsa uires recipet: & icremẽtũ ad explẽda scelera. ℣ Efferuescit: icẽdit. ℣ Munt/

mentū:Firmamētū:ſed potius fomentū.¶ Frequens iuuentute gymnaſium:Die ludoꝝ iuuenes in gymnaſium frequentes conuenerant:ut de morte ludos celebrarent:eſt locus exercitii gymnaſium ut ſæpe diximus.

Gymnaſiū

OLI. Ochuſ Dariꝰ

CHus qui poſtea:Quomodo Darius fuerit rex cōſtitutus mōſtratū eſt in cap. de fortitudine & in cap. de Vafre dictis & factis q̄ uero ad crudelitatem eius ꝓtinet:cum rex cōſtitutus populo iureiurādo affirmaſſet ſe nullum ex principibus ſeptē:q cōiuratiōis aduerſus magos ſocii fuiſſent ueneno ferro:aut alia ui aut inedia oppreſſuꝝ:illoꝝ potentiam metuens nouum mortis & crudelitatis genus excogitauit quo ſe metu & religione ſolueret: locū parietibus cinxit:totum cineribus repleuit:ſuſpēſum tignum ſupſpoſuit principes luxurioſis epulis uinoq̄ repletos in eo collocauit q̄ crapula ſopiti in cineroſum pelagus decidereṫ obrutiq̄ ſunt oēs:exiſtimauit rex iſte periurus hac cōſilii calliditate ſe poſſe & libidini pariter ſuæ & religioni ſatiſſacere q̄ nō ita eſt: fraus.n. diſtīguit nō diſſoluit periuriū:pricipum aūt nomina fuerunt hæc.Oſthanes: Itaphernes:Gobrias:Megabizus: Aſpitines:Hydarnes.¶ Inopia alimentorum:Fame & inedia.¶ Hos inuictos:Alii habent onuſtos: ideſt ſibi graues atque difficiles quorum opes atq̄ potentiā metuebat.¶ Vel iunctos: Quaſi ſimul adminiſtrātes quorum auctoritas magna foret apud regem ita iubēte populo.¶ Non perrupto uinculo religionis: Non uiolato ſacramento ut ipſe putabat.¶ Congeriem:Cinerum cumulum & congregationem Vafrum regis conſilium ſed a crudelitate mutuatum.

OLI. Ochi crudelitas Darii crudelitas

APertior &:Nō eſt in Dario finita regum pſaꝝ crudelitas. Nam Ochus cognomine Artaxerſes Dario lōge crudelior fuiſſe uideṫ: q nō in ciues quos metueret: ſed in ſuos ſupra modū ſæuiuit:ſororem cuius filiam duxerat uxorem:terræ uiuam defodit:patruū cum cētum liberis atq̄ nepotibus telis trāſſigi imperauit. In area uacua alligatū:nec id ulla iniuria laceſſitus:ſed q̄ illoꝝ maximas opes & ingentem apud perſas uirtutis opinionem eē uidebat:quare timebat:ne in illū perſæ regiū tranſferret imperiū.¶ Eandem ſocrū:Erat & ſocrus q̄ eius filiam duxerat uxorem.¶ Cum centū & amplius filiis:Barbarū erat non ſingulas:ſed plures habere cōiuges quotquot.ſalere potuiſſent. Virgi. Vidi Hecubam centūq̄ nurus.Item quinquaginta illi thalami.Salu. Alii denas: alii plures: ſed reges eo amplius.¶ Nulla iniuria laceſſitꝰ: Exageratio crudelitatis Ochi:q̄ inſontes necauerit ſanguine ſibi coniunctos.

ſcit crudelitas:cui munimētū ex ſe ipſa reperit. Nā cū animaduerteret quanto ſui odio patria teneret timori remedium ſcelere petiuit:quoq̄ totius plæbe trucidata regnaret frequēs iuuentute gymnaſium & igni circundedit: omneſq̄ q̄ in eo erant partim ferro partim flamma necauit.

De Ocho dicto Dario.

OCHus aūt q̄ poſtea Darius appellatus eſt ſanciſſimo ꝓſis iureiurādo obſtrictus ne quē ex cōiuratione q̄ ſeptē magos cū eo oppſſerat: aut ueneno aut ferro aut ulla ui: aut inopia alimētorū necaret:crudeliorem mortis rōnem excogitauit: q̄ hos iūctos ſibi nō ꝓpto uiculo religiōis tolleret: ſeptū.n. altis parietibus locū cinere cōpleuit:ſuppoſitoq̄ rigno ꝓminente benigne cibo & potiōe exceptos:in eo collocabat equo ſomno ſopiti in illam inſidioſam congeriē decidebant.

De Ocho Artaxerſe.

OLI. Ochi crudelitas

APertior & tetrior alterius Ochi cognomine Artaxerſis crudelitas: qui Occiſam ſororem atq̄ eandem ſocrum uiuam capite defodit & patruū cū centū & amplius filiis ac nepotibus uacua area deſtitutū iaculis confixit nulla iniuria laceſſitus: ſed q̄d in his maximam apud perſas probitatis & fortitudinis laudem conſiſtere uidebat.

De Athenienſibus.

CONſimili genere æmulationis inſtincta ciuitas Athenienſiū indigno gloriæ ſuæ decreto æginenſium iuuentuti pollices abſcidit. Vt claſſe potens populus in certamen maritimaꝝ uiriū ſecū deſcendere nequiret. Non agnoſco Athenas timori remedium a crudelitate mutuantes.

OLI.

CONſimili genere:Cicero.libro tertio officiorum.Durius eſſe inquit athenienſes qui ſciuerunt:ut æginetis qui claſſe ualebant pollices preciderentur:hoc uiſum eſt utile: nimis enim imminebat propter propinquitatem ægina pireo:ſed nihil q̄ crudele utile:eſt enim hominum naturæ quam ſequi debemus maxime inimica crudelitas:propter utilitatem igitur athenienſes id crudelitatis exemplum ediderunt ut æginenſium iuuentuti pollices præcidi ex decreto iuſſerint ne ſecum nauali certamine contēdere poſſent in quo plurimum illos ualere cognoſcerent.¶ Conſimili genere æmulationis:ſunt enim athenienſes ochi crudelitatem imitati.Nam quemadmodum ochus patrui & eius filiorum atq̄ nepotum probitatem habuit ſuſpectam:ſic athenienſes æginenſium uires timuerunt:qui metus illos fecit eſſe crudeles.¶ Aeginenſium: Aegina eſt inſula & urbs in qua regnauit Aeacus ab ægina Aeſopi filia denominata:ſed antea dicebatur Enopia teſte Ouidio lib.vii.metamorphoſeos.Enopiam ueteres appellauere:ſed ipſe Aeacus æginam genetricis nomīe dixit.¶ Pollices:In quibus manuum uis omnis pœne totam conſiſtit.¶ Non agnoſco athenas: Cum athenienſes humanitatis ſemper fuerint præceptores:quippe apud quos philoſophorum præcepta uiguerūt:a ſeipſis alienati fuiſſe uidentur ut non cognoſcantur athenienſes:qui timori remedium a crudelitate tanquam barbari mutuari uoluerint.¶ Mutuantes:Sicut Ptolæmeus de quo ſupra.

Aegia inſula

SAeuus ẽt: Cũ Phalaris agrigentinoꝝ tyrãnus crudelitate delectaret, Perillus atheniẽsis uir ingenioſus: ut tyrãno gratificaret uenit Agrigẽtũ: & ex ære tauꝝ artificioſum fabricauit quo nocẽtes icluſi ſubiectis ignibus torq̃rent: q mugitũ & nõ humanã uocẽ emitter uideret: ut tyrãnus ulla hoĩs uoce ad miſericordiã flecti poſſet, p quo iuento cũ manus a crudeliſſimo tyranno q nouis & exq̃ſitis hoĩum tormẽtis delectaret ingenioſus iſte magiſter poſtulaſſet in illo ipſe icludi iuſſus a tyrãno ac ſuppoſitis ignib9 exuſtus primus artifici ſui ueꝝ expimentũ p̃buit: dicẽte hoc Ouidio in lib. prio de arte amãdi. Et Phalaris tauro uiolenti mẽbra perilli Torruit ĩfœlix ĩbuit auctor op9. Item Ouidi. in eodẽ lib. prio ẽt dicit. Nec. n. lex æquior ulla eſt q̃ necis artifices arte perire ſua. Extat ẽt epiſtola Phalaridis ad atheniẽſes: q de Perilli morte apud tyrãnũ fuerãt conq̃ſti cui9 principiũ eſt. Venit ad nos faber ueſter perillus & cæteta. De hoc Tauro Cice. in uerrinis lib. v. mentioné facit cũ pulcherrimo Scipiõis dicto ad agrigẽtinos: ueꝝ Phalaris in hac una re iuſtiſſimus fuiſſe iudicat: q tam fedæ crudelitatis in iuentorẽ ipſam crudelitatẽ primũ expiri uoluerit. ℣ Inuentor: Perillus: q & perilaus dictus eſt. ℣ Mugitus reſonantẽ: Vox. n. patiẽtiũ p fiſtulas q̃ſdã erũpẽs mugitũ imitabat. ℣ Abdito: Occulto quo minus ſpectantes miſericordia mouerent. ℣ Vlulatus: Miſerabilis uox & fletus icluſoꝝ. ℣ Quã qa calamitoſis: Qui miſeriordiam aliis ſuo artificio negari cupiebat nullam ipſe miſericordiam eſt conſecutus.

OLI. Perilli9 ænei tauri faber

Phalaridis iuſticia

ACne Aethruſci: Perillus nouũ excogitauit ſupplicii gen9: Aethruſci uero nõ minus crudeles pœna iuenerunt: ut uiua corpora mortuis alligata tabeſcerẽt: qd mortis genus crudeliſſimũ fuit: hoc aũt qd Valerius Aethruſcis. Virg. Mezentio eoꝝ regi attribuit: dicit. n. lib. viii. quid memorẽ ĩfandas cædes: qd facta tyrãni. Effera dii capitĩ ipſi9 generiq̃ reſeruẽt: Mortua qn ẽt iungebãt corpora uiuis. Cõponens manibuſq̃ mãus atq̃ oribus ora: Tormẽti genus & ſanie taboq̃ fluẽtis: Cõplexu in miſero lõga ſic morte necabat. ℣ Tabeſcere: Marceſcere corrumpi. ℣ Amari uitæ ac mortis tortores: q dũ uiuos necarẽt nec mortuis parcebãt: ſic enim ĩ ſepulchris & ſedibus ſuis conqeſcere nõ patiebant: ſed ſepulchra quodam modo uiolabant.

OLI. æthruſcorũ crudelitas

SIcut illi barbari: Hoc tormenti genus a Scythis excogitatũ fuiſſe traduntq̃ eſt ſine dubio ĩmani feritate plenũ ut exenteratis aĩalibus uini hoĩes icluderent ita ut ſola capita emine/rent: q̃bus alerent: nam ut diutius uiuãt laute potu ciboq̃ excipiunt: donec putrefactis aĩalibus uermes ĩgenerati eos poſtmodũ dilacerent: & aſſiduis uermiũ morſibus crucient. ℣ Sicut illi barbari quos ferũt: Cum ſupiori conĩungit: ita amari uitæ & mortis tortores fuerũt æthruſci ſicut barbari. ſ. ſcythæ. ℣ Egeſtis ĩteſtinis: Eductis ĩteſtinis. ℣ Viſceribus: Viſcera dicunt nõ ſolũ inteſtina ſed ẽt carnes: hoc eſt qcqd ſub corio eſt: unde Virg. Tergora diripiunt coſtis & uiſcera nudãt. Item Liuius in albano latinis uiſceratio dabat. i. caro. ℣ Propagare: producere. ℣ Tabidis corporibus ĩnaſci ſolẽt: Corruptio unius aĩalis eſt generatio alterius. Nam ex corruptis bobus ſiue tauris generant apes: ex aſinis ueſpæ: ex mulis crabones: ex eq̃s fuci ex hoĩbus uermes. ℣ Quæramur nũc cũ reꝝ natura: nihil eſt ĩq̃t q̃ naturã ĩcuſemus: q̃ nos uariis morboꝝ generib9 uoluerit eẽ ſubiectos: cũ nõ his cõtẽti hoĩes alia ĩſup ipſi excogitauerint. ℣ Quæramur: nũc cũ idignatiõe q̃dã legẽdũ eſt. ℣ Obnoxios: Subiectos & obligatos. ℣ Habitum cæleſtis roboris: hoſtibus cæleſtis roboris eſt ĩpaſſibilitas & doloris carẽtia. Dii. n. pati non poſſunt: qd humanæ fragilitati nõ eſt conceſſum. ℣ Impulſu crudelitatis: Inſtigatione & impetu crudelitatis.

OLI. Viſcera

De Inuentore Aenei Tauri.

SAeuus ẽt ille Aenei Tauri iuentor quo icluſi ſubditis ignibus lõgo & abdito cruciatu mugitu reſonãtem ſpiritũ edere cogebant: ne ei ululatus eoꝝ hũanæ ſono uocis exp̃ſſi Phalaridis tyrãni miſericordiã iplorare poſſent: q̃ qa calamitoſis deeſſe uoluit teterrimũ artis ſuæ opus prius icluſus meri to auſpicatus eſt.

De Aethruſcis.

ACne Aethruſci q̃dẽ paꝝ feroces ĩ pœna excogitãda q uiroꝝ corpora cadaueribus aduerſa aduerſis alligata atq̃ cõſtricta ita ut ſingulæ mẽbroꝝ partes ſingulis eẽnt accõmodatæ tabeſcer ſimul patiebãt: amari uitæ pariter ac mortis tortores.

De Barbaris.

SIcut illi Barbari quos ferũt mactataꝝ pecudũ iteſtinis & uiſceribus egeſtis hoies iſerere ita ut capitibus tantũmodo emineãt: quoſq̃ ut diuti9 pœnæ ſufficiãt cibo & potiõe ifœlicẽ ſpiritũ p̃rogar dõec itus putrefacti laniatui ſint ab aĩalibus q̃ tabidis ĩ corp̃ib9 naſci ſolẽt. quæramur nũc cũ natura reꝝ q̃ nos multis & aſpis aduerſæ ualitudis icõmodis obnoxios eẽ uoluerit: habitũq̃ cœleſtis roboris humanæ cõditiõi denegatũ moleſte feram9: cũ tot cruciatus ſibimetip̃a mortalitas ĩpulſu crudelitatis excogitauit.

De Ira aut Odio. Cap. III.

IRa quoq̃ aut odiũ ĩ pectoribus hũanis magnos fluctus excitant: p̃curſu celerior illa nocẽdi cupidie: hoc p̃tinacius. Vterq̃ conſternationis plenus affectus: ac nunq̃ ſine rent: q̃bus alerent: nam ut diutius uiuãt laute potu ciboq̃ excipiunt: donec putrefactis aĩalibus uermes ĩgenerati eos poſtmodũ dilacerent: & aſſiduis uermiũ morſibus crucient. ℣ Sicut illi barbari quos ferũt: Cum ſupiori conĩungit: ita amari uitæ & mortis tortores fuerũt æthruſci ſicut barbari. ſ. ſcythæ. ℣ Egeſtis ĩteſtinis: Eductis ĩteſtinis. ℣ Viſceribus: Viſcera dicunt nõ ſolũ inteſtina ſed ẽt carnes: hoc eſt qcqd ſub corio eſt: unde Virg. Tergora diripiunt coſtis & uiſcera nudãt. Item Liuius in albano latinis uiſceratio dabat. i. caro. ℣ Propagare: producere. ℣ Tabidis corporibus ĩnaſci ſolẽt: Corruptio unius aĩalis eſt generatio alterius. Nam ex corruptis bobus ſiue tauris generant apes: ex aſinis ueſpæ: ex mulis crabones: ex eq̃s fuci ex hoĩbus uermes. ℣ Quæramur nũc cũ reꝝ natura: nihil eſt ĩq̃t q̃ naturã ĩcuſemus: q̃ nos uariis morboꝝ generib9 uoluerit eẽ ſubiectos: cũ nõ his cõtẽti hoĩes alia ĩſup ipſi excogitauerint. ℣ Quæramur: nũc cũ idignatiõe q̃dã legẽdũ eſt. ℣ Obnoxios: Subiectos & obligatos. ℣ Habitum cæleſtis roboris: hoſtibus cæleſtis roboris eſt ĩpaſſibilitas & doloris carẽtia. Dii. n. pati non poſſunt: qd humanæ fragilitati nõ eſt conceſſum. ℣ Impulſu crudelitatis: Inſtigatione & impetu crudelitatis.

OLI. Ira

IRa quoq̃ aut odium: Has duas animi perturbationes crudelitati recte ſubiungit: quonã eaꝝ effectus ſcæuicæ ſint longe perſimiles: quid enim iratus crudele non admittit, ſi datur facultas. In hoc autem differunt a crudelitate: quod hæc alii tantum non ſibi noceat: he uero ſine ſui tormento eſſe non poſſunt. Cum enim iratus ultionem ſumere non poteſt: dolore cõficitur: ac ſeipſum cruciat. Eſt autem

ira ſubitus animi motus ex iniuria ꝓueniẽs & ultionẽ deſiderãs. Odiũ ĩueterata inimicitia de ultiõe ſemꝑ cogitãs. ℣ Magnos fluctus: Magnas ꝑturbatiões: iratis ſemꝑ æſtus fluctuant in pectore: uultus uariat: oculi igneſcunt: ratio cõfundit. ℣ Pro curſu celerior: Fert ĩpetu quodam iratus ad ultionem: & eſt differentia quædam inter iram & odiũ qđ ira celeritate q̃dam rapit ad nocẽdũ. Odium ꝑtinatius reſidet in pectore: occaſionẽ expectãs: quo grauius nocere poſſit. ℣ Pro curſu: Impetu. ℣ Conſternatiõis: Perturbatiõis & mẽtis ac rõnis cõfuſionis. ℣ Sine ſui tormento: Quia non põt iratus atq; odio cõcitus non dolore cõmoueri: dum ſe uidet quã cupit de inimico ultionem ſumere nõ poſſe: ſimilis ergo inuidiæ eſt iracundia: qa ſicut ĩuidia ſucceſſu hoĩum carpitq; & carpit una: ſuppliciũq; ſuũ eſt: quæ in hoc uno ut inqt Solon iuſta eſt q̃ prius ĩuidum punit: ſic & ira ſibi prius q̃ alteri nocet: qa dolet cum ultionẽ de inimico ſe ſumere non poſſe uidet. ℣ Anxius: Solicitus q̃ ultionẽ ĩplere nõ poſſit. ℣ Certiſſimæ ſũt ima, ueriſſima ſigna & ĩdicia q̃uis. n. aliqs diſſimulare uelit: tamen facere nõ poſſet: qn in dictis & factis hos affectus aperiat.

Odiũ

OLI. Salinator irã in poro diſſimulare nõ potuit

CVm aduerſus Haſdrubalẽ: Quod neceſſe ſit aliquo dicto uel facto hos in hoĩbus affectus aperiri: Salinatoris & alioq; exẽplo cõprobat. Salinatorẽ ob artiſſimã legẽ de Sale uendẽdo latã populoq; moleſtã fuiſſe dãnatum diximꝰ ĩ capitulo de cẽſura & de recõciliatis. Is octauo poſt dãnationẽ anno a Marcello & Valerio cõſulibus ex agris: quo ſeꝑ ſummũ doloré receperat in urbem reuocatus: & cum. C. Claudio Nerone conſul creatus: cum ĩperium diu recuſaſſet: tandem a ſenatu & populo recipere coactus eſt: prouincias ſortiti cum in ſuam uterq; proficiſcerentur eos populus ad portas uſq; proſecuti ſunt memoriæ proditum eſt plenũ adhuc ira in ciues. M. Liuium ad bellum ꝓficiſcentem: monenti. Q. Fabio: ne priuſquã genus hoſtium noſceret temere manus conſereret reſpondiſſe: ubi primum hoſtium agmen conſpexiſſet pugnaturum: conquæreret: quæ cauſa eſſet feſtinandi: aut ex hoſte egregiã gloriam ĩquit: aut ex ciuibus uictis gaudium meritum certe & ſi non honeſtum capiam: nõ potuit quam geſtabat in pectore iram diſſimulare ſalinator. ℣ Aduerſus Haſdrubalem: Qui uenerat in Italiã ut ſe Hannibali fratri coniungeret q; ſi factum eſſet actum fortaſſe de imperio Romano fuiſſet. ℣ Manum conſerere: Pugnam committere. ℣ Ira tunc atq; uirtus: Ex his inquit uerbis & ſe ira adhuc laborare: & uirtute prædituꝫ eſſe ſignificauit: cum enim reſpondit ſe ex ciuibus ſuis uictis gaudium receptuꝫ: iracundiam aperuit: cum uero triũphum exoptaret uirtutem ĩdicabat. ℣ Illa: Scilicet ira iniuſtæ damnationis. ℣ Hæc: Scilicet uirtus gloriæ cupida. ℣ Sed neſcio an eiuſdem fuerit: Non uidet eiuſdem hoĩs eẽ: tanta animi perturbatione commoueri & oſtes pariter uincere. ℣ Hoc dicere: Ita reſpondere: ſignum erat imbecilitatis: qa ira & odio uincebatur. ℣ Sic uincere: Eximiæ uirtutis fuit: tanta ſtrage hoſtes ſuperare: nam in ea uictoria par hoſtibus reddita fuit cannenſis clades: qppe ubi Haſdrubal cum ſupra. lx. milium hoſtium cæſum fuit.

tormẽto ſui: uiolẽtus qa dolorem cũ iferre uult patit: amara ſollicitudie ne non contingat ultio anxius: ſed proprietatis eorum certiſſimæ ſunt imagines: quas dii ipſi in claris ꝓſonis aut dicto aliquo: aut facto uehementiore conſpici uoluerũt.

De Liuio Salinatore.

CVm aduerſus Haſdrubalẽ Liuius Salinator bellum geſturus urbe egrederetur: monente Fabio maximo ne ante deſcenderet in aciem quam hoſtiũ uires aiumq; cognoſceret: primam occaſionẽ pugnãdi nõ omiſſuꝰ ſe reſpõdit. Interrogatuſq; ab eodẽ qd ita tam feſtinãter manũ cõſerere uellet: ut quã celerrime iqt aut gloriã egregiã ex hoſtib⁹ uictis: aut ciuibus ꝓſtratis gaudiũ capiã. Ira tunc atq; uirtus ſermonẽ eius iter ſe diuiſerũt: illa iniuſtæ dãnatiõis memor: hæc triũphi gloriæ itenta. Sed neſcio an eiuſdem fuerit hoc dicere & ſic uincere.

De Figulo.

ARdentis ſpiritus uiꝰ & bellicis opibus aſſuetum hũc iracũdiæ ſtimuli egerũt. Gn. aũt Figulũ mãſuetiſſimũ pacato iuris ciuilis iudicio celeberrimũ prudẽtiæ moderatiõiſq; ĩmemorẽ reddiderũt. Cõſulatus. n. repulſæ dolore accẽſus eo q̃dem magis qđ illũ bis pri ſuo datũ meminerat: cũ ad eũ poſtero comitioꝰ die multi cõſulẽdi cã ueniſſent: oẽs dimiſit: ꝑfactus oẽs cõſulere ſcitis cõſulẽ facer̃ neſcitis dictũ grauiter & merito: ſed tñ aliq̃to melius non dictũ. Nam quis Populo Romano iraſci ſapienter põt?

OLI. G. Figulus iracundæ repulſã tulit

ARdentis ſpiritus uirum hunc iracundiæ ſtimuli egerunt. Non mirum eſt bellicoſum & ingentis ſpiritus hominem ira perturbatum eſſe cum humaniſſimum & domeſticis operibus intentum. G. Figulum eiuſdem paſſio ſuperauerit: ut eum prudentiæ & moderationis immẽmorem fecerit. ℣ Manſuetiſſimum: Qui remiſſioris ſpiritus erat. ℣ Pacato iuris ciuilis iudicio: Iuſperitus optimus erat: qui hominibus in pace conſulere: & de iure ciuili diſceptare poſſet. ℣ Conſulatus enim: Hic Figulus cum Scipione naſica conſul creatus magiſtratu ſe abdicare coactus eſt: q; in eorum comitiis tabernaculum uicio captum fuiſſet: ut in capitulo de ſeruata religione diximus. Hic ergo tam ægre tulit in aliis comitiis repulſam ut iracundiam diſſimulare nequiuerit. Nam poſtero die multos: qui eum de cauſis ſuis conſulturi uenerant dimiſerit inconſultos dicens. Scire quidem illos conſulere: non autem conſulem facere: qua uoce facile indicauit: quanta ira percitus eſſet. ℣ Sed aliquanto melius non dictum: Quãquam merito dixiſſet quia repulſam non merebatur: illi tamen honeſtius aliquanto fuiſſet non dixiſſe: quia uiro graui & ſapienti iraſci ſemper turpi fuit.

ITaq; ne illi: Grauiter & iniquo aĩo tulit pars Romanæ nobilitatis Gn. Flauiũ libertĩo prẽnatũ ptorẽ a Populo Ro. fuisse creatũ: q; ĩdignitatem cũ æquo aĩo ferre nõ possent irã suã oĩbus ĩdicauerunt: ná præ dolore sibi annulos: & suis æqs phaleras demptas abiecerũt: nec minorẽ dolorẽ significarũt q; si funesta facta eẽt eor; familia. Pli. lib. xxxiii. na. histo. dicit: Falli plerosq; q putãt equestrẽ ordinẽ tum ẽt abiciſſe annulos qm̃ in Fastis adiectũ sit hoc: sed & phalera posita pp q nomen eqtũ adiectũ sit: annulos quoq; depositos a nobilitate nõ ab uniuerso senatu. ℣ Itaq; Refert ad supiora qa nemo iuste irasci põt Populo. Ro. ℣ Illi: Nobiles Romani q candidati in cãpum descẽderãt. ℣ Nobilitatis splẽdore ptectũ: Quod iustã irascẽdi cãm haberẽt: sibi ĩfimæ cõditiõis hoiem ppposuissẽt. Po. Ro. ℣ Gn. Flauius: Hic primus fuit: q de libertĩa gẽte ædilis curulis factus rursus cum magna ĩdignatiõe nobilitatis: q ut supra dixim9 lib. ii. cap. i. cũ ad agrũ collegam uisendũ uenissẽt neq; a nobilibus quor; freqntia cubiculũ erat cõpletum sedẽdi loco reciperẽt sibi sellã curulem afferri iussit: in q̃ honoratus sederet. ℣ Humillimæ quõdã sortis qppe libertinæ cõditiõis cuius pater seruus aliq̃ fuisset. ℣ Annulos aureos: Insignia nobilitatis. ℣ Phaleras: Equor; ornamẽta: cũ uiderẽt tã infimæ cõditiõis hoiem ĩ dignitatibus sibi p̃ferri: nec sibi ualere qcq̃ nobilitatẽ: ipsius nobilitatis ĩsignia abiecerũt qd̃ fieri solebat in funere. ℣ Impotẽtia: Impatientia. ℣ Talis iræ motus: Bene exẽpla exẽplis cõnectit: talis inqt aĩ pturbatio & iracũdia q̃lem supradixim9 fuit paucor; erga Populũ Ro. q uero sequiẽ fuit Populi Ro. erga paucos imperatores & magistratus. OLI.

De Patritiis Romanis.

ITaq; ne illi qdẽ pbãdi q̃uis factũ eor; nobilitatis splẽdore ptectũ sit: q q; Gn. Flauius humillimæ quõdã sordis pturã adept9 erat: offensi annulos aureos sibimetipsis: & phaleras eqs suis detractas abiecerũt: doloris ĩpotẽtia tantũ nõ luctũ p fecto testati: talis iræ motus aut singulor; aut paucor; aduersus populũ uniuersum & multitudinis erga prĩcipes ac duces eiusmodi.

De Iuuentute Romana ac Manlio Torquato.

MAnlio Torq̃to ãplissimã & glorioſissimã ex latinis & cãpanis uictoriã in urbẽ referẽti: cũ seniores oẽs lætitia ouãtes occurrerẽt iunior; nemo obuiã pcessit: q; filiũ adolescentẽ fortissime aduersus iperiũ suũ pliatum securi pcussum occidissẽt: miserti sunt æquales nimis aspere pũniti: nec factum eorum defendo: sed iræ uim indico: quæ unius ciuitatis: & ætates: & affectus diuidere ualuit.

EAdẽq; tantũ potuit ut uniuersum populi romani eqtatẽ a Fabio cõsule ad hostiũ copias pſequẽdas missum: cũ & tuto & facile eas liberaret ob agrariã legem quã. P. Licinius trib. plẽ. inuito senatu ferre uolebat: cum diceret uenissẽ tps p ultimam necessitatem huius agrariæ legis patribus iniungendæ: & ideo susceperat rem militarẽ impediẽdam: sed annitẽte cõsule cæterisq; tribunis hoc uno inuito scriptus est militũ delectus: sed Fabio consuli in hoc bello aliquãto plus negocii cum ciuibus q̃ cum hostibus fuit: unus ille uir ipse cõsul rempublicam sustinuit: quã exercitus odio cõsulis q̃tum in se fuit pdebat: nam cum cõsul p̃ter ceteras impatorias artes quas parando gerendoq; bello ædidit plurimas ita istruxissẽt aciem ut solo equitatu emisso exercitum hostium funderet: insequi fusos pedes noluit: nec illos & si non adhortatio inuisi ducis suum saltem flagitium & publicum in

Flauius scriba

OLI.

Mãlius filiũ securi pcussit

OLI.

Fabius plæbi iuisus

p̄sentia dedecus postmodo piculū: si aius hosti redisset cogere potuit gradū accelerare: aut si aliud nihil istare instructos iussi signa referūt: mœstiq; crederes uictos execrātes nūc iperatorē: nūc nauatā ab eqte operā redeunt i castra: nec huic tam pestilēti exēplo remedia ulla ab iperatore q̄sita sunt: adeo excellētibus ingeniis citius defuerit ars q̄ ciuem regāt q̄ q̄ hostem superēt: cōsul romā redit: nō tam belli gloria aucta q̄ irritato exacerbatoq; in se militū odio. ⁊ Et tuto & facile: Hoc iō dicit: ne uideant̄ piculo aut labore deterriti detractasse militiā. Immobilem retineret. Ne persequeret̄ hostem: noluit enim ut iperator exparta uictoria gloriam assequeretur.

OLI. Appi9 Clau. plæbi iussus

ILla uero ēt Appio: Appius Claudi9 plæbi uehementer iuisus cōsul aduersus Volscos p̄fectus: eadē scæuitia in milites q̄ in plæbē uti cōsueuerat. Magna. n. ira & indignatio ferocem militū aium exagitabat qui nulla ui domari poterat: tātum odium ais ibiberant: itaq; segniter ocio se negligēter cōtumaciter oia agere: nec pudor nec metus cohercebāt: si citius agi uellet agmē tardius sedulo icedeā: si adhortator operis adesset: oēs sua spōte motam idustriam remitteā p̄senti uultus dimittere: tacite p̄tereūtem execrari: ut iuictus ille odio plæbeio aius interdū moueret̄: omni ne q̄q̄ acerbitate prompta: nihil iam cū militibus agere a centuriōibus corruptum, exercitum dicere nihil eoq; uolsci nesciebāt: istabantq; eo magis sperātes idem certamen aiorum aduersus Appium habiturum exercitum romanū: q̄d aduersus Fabium cōsulem habuisset: cæteq; multo Appio quā Fabio uiolentior fuit: nō. n. uincere tātum noluit: ut ceret delere: legis agrariæ ab eo ipeditæ memorē imobilem retineret.

De Appio Claudio Consule.

ILla uero ēt appio duci cuius p̄ dū p senatus amplitudine nitit̄ cōmoda plæbis acerrime ipugnauerat: ifensum exercitū faciēdo uolūtaria fuga terga hosti: ne triūphū imperatori q̄reret: dare coegit. Q uotiēs uictoriæ uictrix cōgratulationem eius in Torq̄to spernēdā: in Fabio pulcherrimā partē omittendā: in Appio totā fugæ p̄ponendā reddidit.

De eodem Po. Ro.

AGe q̄ uiolēter se i pectore uniuersi populi romani gessit eodē tpe quo suffragiis eius dedicatio ædis Mercurii. M. Plectorio primipili cēturiōi data est: p̄teritis cōsulibus Appio: q; obstitisset Fabius sed uinci uoluit: p̄ductus in aciem turpi fuga petit castra nec ante restitit q̄ signa iferentem uolscum munimentis uidit: fœdamq; extremi agminis cædem tum expressa uis ad pugnādum: ut uictor iam uallo submoueret hostis: multi gaudere sua clade atq; ignominia: deniq; exacerbati animi palam postulare ut castra ex agro moueant̄: q̄d cum factum eēt ab Appio uolsci per exploratores re cognita nouissimos aggrediūt̄: ut a q̄bus perlatus ad primos tumultus signa atq; ordines turbauit: ut neq; imperia exaudiri: neq; istrui acies possent: nemo ullius nisi fugæ memor eē ita effuso agmine: per stragem corporum armorumq; euasere: ut prius hostis desideret insequi q̄ Romanus fugere: hoc modo exercitus romanus ob iram imperatoris: non uicere: sed uinci turpiter uoluit: quāq̄ de nonnullis sumptum fuerit supplicium. ⁊ Amplitudine: Dum senatus maiestatem tueri nititur. ⁊ Quotiens uictoriæ: Sæpius iquit; iracundia uictorias superauit: quia tanta militum in duces iracundia fuerit: ut nulla ratione efficere potuerint imperatores: ut exercitus cum posset uincere uellet: iracundia igitur uicit uictorias: ut supra monstratum est. ⁊ Gratulationem eius Torquato: Iuniorum iracondia in Torquatum ei uictoriæ gratulationem eripuit. Quia illi cum uictoria redeunti infensa iuuentus propter filium crudeliter cæsum nec obuiam prodire officii gratia: nec de uictoria illi gratulari uoluit. ⁊ In Fabio pulcherrimam partem: Fabio bonam uictoriæ partem ademit: quia fusos hostes insequi noluit. ⁊ Appio totam: Appium pœnitus uictoriæ fecit expertem. ⁊ Præponendam reddidit: Subauditur ubiq; reddidit: est zeugma ab inferiori.

OLI.

AGe q̄ uiolenter: Cum bellum uolscum instaret & ciuitas ipsa secum discors intestino malo laboraret: q; execrabili inter se plæbs patresq; odio flagrarent maxime propter nexos ob æs alienum. Fremebat plæbs se foris pro libertate & imperio dimicantes domi a ciuibus captos & oppressos esse: tutioremq; in bello q̄ in pace: inter hostes q̄ inter ciues libertatem plæbis eē: tumultum non modo in foro: sed in tota ciuitate excitauerat unus ex nexibus a creditore suo crudeliter tractatus: iamq; nexi uincti solutiq; se undiq; in publicum proripiunt. Quiritum fidem implorant: sic accenditur furor ut in patres qui tum essent in foro sæuitum foret nisi consules ad comprimendam seditionem iterueniissent illis plæbs catenas & uincula ostentabat: & in dignitatem suam exponebat: nec prius destitit q̄ senatus cogeretur: qui de suis icōmodis cōsultaret. Appius acer ingenio rem iperio cōsulari agendā eē cēsebat: arrepto uno uel altero cæteros ꝙturos collegæ Seruilio mitioris ingenii uiro aliter uidebat̄: iterea nūciat̄ uolscos ad oppugnādā urbē uenire: exultabat gaudio plæbs ultores superbiæ patrū adesse deos: alius aliū hortari & cōfirmare ne noia darēt. Seruilius i publicum p̄cessit: p̄misitq; senatum nexosq; habituros eē rōnem si arma contra hostes sumeret: statimq; edixit ut uincti nexiq; oēs dimitterentur: neq; impedirentur quominus nomina darent: magnus fuit nexorum numerus: neq; aliorum magis uolsco bello uirtus atq; opera enituit. Consul breui uolscos superat: aruncos quoq; deuincit: cum uictoria rediit in urbem: plæbs promissa consulis senatusq; fidem expectabat. Tum Appius insita superbia animo: ut collegæ uanam redderet fidentius de creditis pecuniis dixit & qui ante nexi fuerant creditoribus redditi: & alii nexi sunt. Concursus ad Seruilium factus: postulant ut aut referat ad senatum aut ciuibus consul aut militibus suis imperator auxilio eēt aduersus collegam. Mouebant hæc cōsulem: sed tergiuersari res cogebat: adeo in cōtrariū nō collega solū: sed ois nobilium factio p̄stiterat: ita medium se gerēdo: nec plæbis uitauit odiū: nec apud patres gratiā iniuit: breuiq; apparuit apud plæbē æquasse eū Appii odium: certamen consulibus icciderat uter dedicaret Mercurii ædem se-

Appi9 cons. iuisus plæbi

Seruili9 cōs. iuisus plæbi

natus ab se rem ad populū reiecit:utri eoꝝ dedicatio iussu populi data foret:eū ꝑesse Aānonæ:mercatoꝝ collegiū ĩstituere:solēnia ꝓ pōtifice suscipe:populus dedicationē ædis dat.M.Plectorio primipili cēturiōi quo facile apparet nō tā ad honorē eius cui curatio altior fastigio suo data eēt quā ad cōsulē ignominiā factū eē.ꝙ Gessit se.s.ita.ꝙ Láguido procinio:Debili defensiōe:qa collegæ & nobilitati resistere nō est ausus.ꝙ Negas:negare nemo pōt iracundiæ uim maximā eē q̄ fecit ut miles cōsulibus ĩ dignitate ꝑferret.ꝙ Quæ qdē nō ꝓculcauit tm̄:Vere inquā effi cax ex iracūdia:q̄ nō solū ĩperia cōculcat ut exēplis supra mōstrauimus:sed ēt facit ipsa ĩperia se ĩpotēter gerere:ut se continere non possint.

quo mius ære suo alieno succurreret:& Seruilio: ꝙ susceptā cām suā languido patrocinio ꝓtexisset. Negas efficacē irā:cuius hortatu miles sūmo ĩperio ꝑlatus é. Quæ qdē n̄ ꝓculcauit tātū ĩpia:sed ēt gessit ĩpotēter.

De Metello.

NAnq; Metellus cū utrāq; hispaniā cōsul prius deinde ꝓcōsul pene iam subegisset:postq̄ cognouit.Q.Pōpeiū cōsulē inimicū suū successoré sibi mitti:oēs q mō militiā suā uoluerūt finiri dimisit:cōmeatus petētibus:nec causis excussis:nec cōsti tuto tpe dedit:horrea custodibus remotis oportuna rapinæ ꝑbuit.Arcus sagittasq; cretēsiū frāgi:atq; ĩ amnē abiici iussit:Elephantis cibaria dari uetuit:qbus factis ut cupiditati suæ idulsit:ita magnifice gestaꝝ reꝝ gloriā corrupit:meritūq; honorē triūphi:hostiū q̄ iræ fortior uictor amisit.

De.L.Sylla.

QVid Sylla:dum huic uicio obtēperat:nonne multo alieno sanguie ꝓfuso ad ultimū & suū erogauit:Puteolis.n.ardēs ĩdignatiōe ꝙ Gra uius priceps eius Coloniæ pecuniā a decurionibus ad refectionē capitolii ꝓmissam cūctatius daret ai cōcitatione nimia:atq; ĩmoderato uocis ĩpetu:cōuulso pecto re:spiritū cruor̄ ac minis mixtū euomuit.Nec senio iā ꝓlapsus utpote sexagesimū ĩgrediēs: sed alita miseriis populi romani ĩpotentia furens:igit̄ in dubio est Sylla ne prior an iracundia Syllæ sit extincta.

NEq; ab ignotis exempla petere iuuat: & maximis uiris exprobrare uicia sua uerecūdiæ est: cæteraꝝ cū ꝓpositi fides excellētissima quæq; cōplecti moneat: uolūtas cædat: dum ꝑclara libenter ꝓbando necessaria narrandi conscientia non desit.

OLI. Metellus in hispania

NAnq; Metellus.Q.Metellus consul prio:deide ꝓcōsul citerioré & ulteriorē hispaniæ ꝓuiciā tā fœlicibus auspiciis gesserat: ut ad gloriæ cumulū nil nisi triúphus deesset:ueꝝ ubi.Q.Pō. inimicū suum cōsulē factū & sibi successoré futuraꝝ cognouit:tāta mēris cōsternatiōe & ira cōmotus ē:ut dum libidini suæ studet ĩdulgere & inimici futuræ gloriæ detrahere suā ipe corruperit:triúphumq; ꝓpe partū amiserit:exercitū.n.diminuit cōmeatus & horrea negligēter hostibus diripiēda reliqt:arcus & sagittas confregit:Elephātes fame cōsumpsit: nihil deniq; quo se aduersus hostes tueri posset Pōpeio reliqt.ꝙ Vtranq; hispaniā:Vlterioré & citerioré.ꝙ Deide ꝓcōsul:qa in seq̄ntē annū post cōsulatum illi ꝓuincia fuerat ꝓrogata:ut ꝓcōsul ĩ ea bellū gereret.ꝙ Dimisit:Exauctorauit:& militiæ uocationē dedit.ꝙ Cōmeatū:Liberā abeūdi ad tp̄s ptātem q̄ uulgo appellamus licentiā.ꝙ Cretēsiū:q auxiliares erāt Populi Ro.ꝙ Elephātis:Aut media cōsumpsit elephātes aut eos macilēcia reddidit inutiles:ne illoꝝ opa Pōpeius uti posset.ꝙ Hostiū q̄ ire fortior uictor.Facilius inqt hostē potuit supare q̄ irā:nam uicit hispanos:ipse uero uictus ab ira est.

OLI. Syllæ mors

QVid Sylla:A cæteris ferme oīb9 auctoribus dissentit Valerius q Syllā dicit nimia iracūdiæ uiolētia pisse: cum eū cōstet apud alios ut dixim9 ĩcidisse ĩ morbum ex ulcere ĩtestinis oborto:q phthiriasis græcæ dicit̄:quo tpe uis tāta pediculoꝝ toto eius corpe emanauit: ut nullo arguméto cohiberi possent:atq; hoc pacto mortem obiisse:sed Valerius aliter sentit:q.s.indignatiōe nimia pectus cōuulserit spiritū cū sanguine effuderit:qa Caius puteoloꝝ prícipes pecuniā ad refectionē capitolii ꝓmissam tardius reddidisset:magnū fuit sine dubio irā ĩ pector̄ ad mortē usq; cōcipe:fuit aūt genus illud morbi tātæ uirtutis ut ab arcana q̄dā naturæ rōne ꝓueniēs nullius medicinæ remedio:aliaue ratiōe cohiberi potuerit:absterſis.n.dilutisue primis statim subnascebant̄ & scaturiebāt:alii donec totū corpus in eā labē cōuersum sibi uitā tam tetro genere mortis eripuit:ne ciuium romanoꝝ funera ab eo crudeliter lacerata iacerēt inulta:ueꝝ teste Pli.ut diximus cōstat illū in hoc suā fœlicitatē dānasse:ꝙ capitoliū dedicare nō potuisset.ꝙ Puteolis:Distat hoc oppidū decē passuū milib.a Neapoli:& est positū aduerbialiter ac si diceres.Venetiis puteoli.oloꝝ.ꝙ Cunctatius:Tardius ꝓmiserāt decuriōes certā pecuniæ q̄titatē ad capitolii refectionē:quā cum tardius coloniæ princeps exegisset ĩpatientia doloris & iræ Sylla spiritum cum sanguie fudit.ꝙ Nec senio:Occurrit tacitæ obiectiōi:ꝙ nō ira:sed nimia senectute perierit:dicit nō ita eē ad sexagesimum annum puenerat:q̄ adhuc ætas robusta eē cōsueuit.ꝙ Sed alita miseriis.Populi Ro. ĩpotētia.Iam multo antea nutrita animi ĩpotentia in reipublicæ ruinis.

Puteoli

NEq; ab ignotis:A domesticis trāsiēs ad externa dicit nō iō se uelle externoꝝ hoīum irā odiūq; referre: qa clarissimis uiris uitia iuuet exprobrare:sed ut p̄positi sui fidem adimpleat:quoniā ab initio cunctarum gentium facta simul ac dicta memoratu digna complecti uelle ꝓmisit.ꝙ Fides ꝓpositi: Quia in se facturum promiserat.ꝙ Voluntas:Scilicet mea quæ nisi honesta complecti uellet.

OLI.

OLI. Alexãder iracundꝰ

ALexandrũ iracũdia: Cum ꝓp regẽ gestaq; magnitudinẽ & originis opinionẽ q; ex diuio semie natus eẽ crederet Alexãder: iam ꝓpemodũ i nũero deoq; haberet: sola iracũdia illi cœlũ eripuit: ut iter deos nõ sit cõnumeratus. ℣ Quid obstitit: Quasi dicat nihil: nisi iracũdia obstitit quo minus in cœlũ ascenderet: cũ.n. diceret ex stirpe diuina natus: q; sanguis imanis cõcubitu fuisset cõceptus quã i cubiculo matris sæpe uisam ꝑdigii specie iteruentuq; Philippi euolutã repente atq; ex oculis elapsam ferunt: cũq; hãc hoium insitã ais opinionẽ ipse uirtutũ & regq; gestaq; magnitudie cõfirmasset: nihil obstare debuit quo minus deus esse crederet: sed obstitit iracũdia. ℣ Lysimacus leoni obiectꝰ: Fuit lysimacus teste Iustino illustri qdem Macedõiæ loco natus: sed uirtutis experimentis oĩ nobilitate clarior: q̃ tãta in illo fuit: ut ai magnitudie philosophia ipsa utriũq; gloria oẽs ꝑ quos oriẽs domitꝰ est uicerit: qppe cũ Alexãder callisthenẽ philosophũ ꝓp salutationis ꝑsicæ iterpellatũ morẽ insidiaq; q̃ sibi paratæ fuerãt cõsciũ fuisse ratus eẽt: eũq; truncatis crudeliter mẽbris: abscissisq; auribꝰ ac naso labiisq; deforme ac miserandũ spectaculũ reddidisse: insup cum cane in cauea clausum ad metum cæteroq; circũferret tunc Lysimacus audire callisthenẽ & p̃cepta ab eo recipe uirtutis solitus: misertus tãti uiri nõ culpæ: sed libertatis pœnas pendẽtis uenenũ ei in remedium calamitatũ dedit: q; adeo egre Alexãder tulit: ut eum obiici ferocissimo leoni iuberet: sed cũ ad cõspectũ eiꝰ cõcitus leo ipetũ fecisset: manum manipulo iuolutã lysimacus m os leonis imersit arreptaq; ligua ferã exanimauit: qđ cũ nunciatũ regi eẽt admiratio i satisfactionẽ cessit cariorẽq; eum ꝓp cõstantiã tãtæ uirtutis habuit. ℣ Et clytꝰ hasta traiectꝰ: Solẽni quodã die Alexander amicos suos in cõuiuiũ uocat: urbi orta iter ebrios regq; a Philippo gestaq; mẽtiõe: ꝑferre se ꝑri ipse regq; quã suaq; magnitudinẽ extollere celotenus cœpit. Assentãte maiore cõuiuaq; parte: itaq; cũ unus ex senibus Clytus ductus fiducia amicitiæ regiæ cuius palmã tenebat memoriãq; philippi tueret laudaretq; eius res gestas: adeo regẽ offendit: ut telo a satellite rapto eundẽ in cõuiuio trucidauerit: q̃ cæde exultãs mortuo patrociniũ philippi laudẽq; ꝑnæ militiæ obiectabat: postq̃ satiatus cæde aius q̃uit: & in locũ iræ successit existimatio: mõ ꝑsonã occisi: modo cãm occidẽdi cõsiderãs pigere eum facti cæpit: q ꝑnas laudes: tã iracunde accepisse seq̃ nec cõuicia debuisset: amicũq; senẽ & inoxium a se occisum iter æpulas & pocula dolebat: eodẽ igit furore i pœnitẽtiã quo pridẽ i irã uersus mori uoluit: primũ i fletus ꝓgressus amplecti mortuũ uulnera tractare: & q̃si audiẽti cõfiteri demẽtiã arreptũ tælũ in se uertit: pegissetq; facinus ni amici iteruenissent mãsit hæc uoluntas moriẽdi ẽt in seq̃ntibus diebus. Cice. tuscu. qõne q̃rta: ut Alexãdrũ regẽ uidemus q cũ interemisset Clytum familiarẽ suũ uix a se manus abstinuit tãta uis fuit pœnitẽdi. Seneca ad Lucilĩũ epistola. lxxxiii. cuius prĩcipium est. Singulos tibi dies refert inqt Alexãdri macedonis exẽplum q Clytum carissimũ sibi ac fidelissimum iter epulas trãsfodit: & itellecto facinore mori uoluit. ℣ Calisthenes mori iussus: De hoc Calisthene dixius supra i cap. de sapiẽter dictis exemplo Aristotelis. Nam ille aduersus Darium proficiscenti Alexandro comitem dederat memoratq; ut regiis auribus aut iocunda diceret aut silentiũ seruaret q; neutrum fecit calisthenes. ℣ Quia tres maximas uictorias: Bene inquã iracundia maxime obstitit quominus in deoq; numeq; trãsferret. Nam q̃uis ter Darium uicerit: totiens tamẽ & ipse ab ira supatus est. ℣ Tres uictorias: Ter uicit Darium persaq; regẽ. Primo in cãpis Adrastis: ubi in acie persaq; fuere sexcẽta milia militum: deinde apud Tarium montem in qua pugna fuere ccc. milia peditum: & cẽtum milia eqtum. Postremo haud ꝓcul a Babilone quo cõfugerat Darius.

Lysimacus leoni obiectus

De Alexandro Rege.

ALexandrũ iracũdia sua ꝓpemodũ cœlo diripuit: nã qd obstitit quo mius illuc assurgeret nisi Lysimacus leoni obiectus & Clytus hasta traiectus: & Callisthenes mori iussus: qa tres maximas uictorias totidẽ amicoq; iniustis cædibus uictor edidit.

De Hamilcare.

QVam uehemẽs deide aduersus populũ romanum Hamilcaris odiũ. Quattuor. n. puerilis ætatis filios ituẽs eiusdẽ numeri catulos leoninos in ꝓniciẽ iperii nri alere se ꝑdicabat: digna nutrimẽta quæ i exitiũ ꝑriæ suæ (ut euenit) cõuerterentur.

De Hannibale.

QVibus Hannibal maturæ adeo ꝑris uestigia subsecutus est: ut eo exercitũ in hispaniã traiecturo & ob id sacrificãte octo annoq; natu altaria tenẽs iuraret se cũ primũ ꝓ ætatem potuisset acerrimũ hostẽ. Po. Ro. futuq;: ut ptinacissimis ꝑcibus instantis belli commilitium exprimeret.

Clytꝰ ab Alexãdro occisꝰ

OLI. QVam uehemẽs: Quãto odio romanos ꝓsequeret Hamilcar penoq; dux suis ipse uerbis ĩdicauit: cũ. n. filios q̃ttuor haberet se q̃ttuor leoninos catulos in pniciem. Po. Ro. nutrire p̃dicabat cum eos magis i ꝑriæ exitium aluerit. ℣ Vehemẽs: Efficax odium. ℣ Hamilcaris odium: Cum multi fuerit hamilcares carthaginẽsium duces dubitari posset de quo Valerius dicat. Loquit ergo de Hamilcare Hãnibalis patre qui quo punico bello supatus a Romanis: Siciliam: Sardiniamq; amisit. ℣ Quattuor. n. Tres dumtaxat fuisse Iustínus tradit: Hãnibalem. Asdrubalem. & Saphonem.

OLI. QVibus Hãnibal: Liuius decade secũdi punici belli i prĩcipio. Fama ẽt est inqt Hãnibalẽ annoq; ferme nouẽ pueriliter blãdiẽtem patri Hamilcari ut duceret in hispaniã cum ꝓfecto aphrico bello exercitum eo traiecturus sacrificaret altaribus admotum tactis sacris iureiurãdo adactum se cũ primũ posset hostem acerrimum fore. Po. Ro. ℣ Maturæ: Tempestiue utpote in puerili ætate. ℣ Instãtis: Quod aduersus hispanos parabat. ℣ Commilitium: Comitatum militiæ ut patri duci comes iret in militiam.

HDē ſignificare: Rurſus cū ſignificare uellet hannibal quāto inter ſe odio carthaginenſes Romanicꝫ laborarēt terrā pede percuſſit & puluerē excitauit: deinde tū belli finē inter eos futuꝫ dixit cū alterutra pars in cinerem fuerit reſoluta quod tandem ductu: & auſpiciis Aphricani inferioris Carthaginicontigit. ℣ Inflicto in. Incuſſo. ℣ In puerili pectore: Hoc dicit ut ſequens coniungat exemplum. OLI.

Amcꝫ ſemiramis: Hoc magis ad mulieris uirtutē & magnanimitatē q̄ ad iudiciū & iracūdiā ſpectare uidet cū i cubiculo caput exornāti ut mulieres ſolēt ſibi nūciatū eēt babylōiā a ſe defeciſſe: tāta ut Vale. dicit ira pcita ē: ut alii uolūt aī magnitudie fuit ut nō prius reliquū capitis (iā. n. ptē exornauerat) redimere uoluit q̄ urbē i ſuā deditionē redegerit. Multa de hac fœmia p̄clara leguntꝫ apud Diodoꝫ ſiculū li. iii. tā de natiuitate q̄ mirabilis fuit q̄ de uirtute & rebꝰ geſtis: iter q̄ illā pulcherrimū q̄ cū Minꝰ aſſyrioꝝ rex i bactrianis bactrā urbē nā loci & magnitudine & arce ac cæteris rebꝰ q̄ ad defenſionē ſpectāt mūitiſſimā obſideret: ḡa expugnare ñ poſſet una mulier īgenio & uirtute ſua expugnādæ urbis rōnē iuenit. cū. n. adducta eēt i caſtra a menōe eiꝰ marito. nondū. n. uxor Nini facta fuerat illa ut acumine p̄ſtabat īgenii p̄ſpecta obſidiōe tū loci urbiſq; ſitu quaq; adiri poſſet aīaduerſis arcē ḡa loco natura mūito difficiliq; erat: & quē nullꝰ antea tēptarat acceſſu cuſtodiis uacuā cōſpexit: & intētis oībus ueluti arce ab hoſte tuta ut iferiori p̄ti cāpeſtri ſubſidiū ferrēt: ſumptis q̄ p̄ loca petroſa abruptaq; aſcēdere ſoliti erāt p̄ aditū uallis p̄cipitē ſupata loci aſperitate ptē arcis cœpit: magnoq; ad terroré excitato tumultu ſignū captæ arcis obſidētibꝰ dedit: oppidiā arce amiſſa obſtupefacti de relictis mœnibus fuga ſaluti cōſuluerūt: capta ciuitate admiratus Semiramidis uirtutē Ninus eam ſibi uxorē aſciuit. ℣ Babylōia: accuſatiuꝰ græcus ē ℣ Defeciſſe: deſciuiſſe. ℣ lā parte crinium: iā capitis parté exornauerat pars altera ſoluta erat. ℣ Decoré: ornatū & pulchritudiné. ℣ Tātā urbé: quā cōſtat omniū orientaliū maximā eſſe. ℣ Quo circa ſtatua eius. Ne tantæ rei memoria poſſet aboleri ſtatua illi Babyloniæ erecta eſt eo quo urbem uendicauerat habitu. Bactra urbs

¶ Semiramis. Polyenus Macedo ſtrategematon octauo. Semiramis īquit quō Lauaret ad nuncium defectionis aſſyriorum: ſicut adhuc erat illota rapuit in eos agmen &c. THE.

De Eodem Hannibale.

HDem ſignificare Cupiens q̄to inter ſe odio Carthago & Roma diſſiderēt: inflicto i terram pede ſuſcitatoq; puluere tunc inter eas fore finem belli dixit: cum alterutra pars in habitum pulueris eſſet redacta: in puerili pectore tantū uis odii potuit: ſed in muliebri quoq; æque multum ualuit.

De Semiramide regina Babyloniæ.

NAmq; Semiramis aſſyrioꝝ regina cū ei circa cultū capitis occupatæ nūciatū eēt Babyloniā defeciſſe altera ptē criniū adhuc ſoluta p̄tinus ad eā expugnādā cucurrit nec priꝰ decorē capilloꝝ in ordiné quā tātā urbē i ptātē ſuā redegit. Quo circa ſtatua eius Babylone poſita ē illo habitu quo ad ultionem exigendam celeritate præcipiti tetendit.

De Auaritia. Cap. IIII.

PRotrahat' etiam in medium auaritia latentium indagatrix lucrorum manifeſte p̄dæ auidiſſima uorago nec habēdi fructu fœlix: & cupiditate q̄rēdi miſerrima. OLI.

De. M. Craſſo & Q. Hortēſio.

CVm admodū locupleti. L. Minutio Baſilio falſum teſtamētū q̄dā in græcia ſubieciſſet eiuſdēq; cōfirmādi gra potētiſſimos ciuitatis nr̄æ uiros. M. Craſſum & Q. Hortēſiū: q̄bus Minutius ignotus fuerat tabulis hæredes inſeruiſſet quāquā euidēs fraus erat tamē uterq; pecūiæ cupidus facinoris alieni munus nō repudiauit quātā culpā q̄ leuiter rettuli? lumia curiæ: ornamēta fori: q̄d ſcelus uidiū hēt q̄ nēo ſapiēs unq̄ cōcupiuit: ea q̄ſi uenenis malis ībuta corpꝰ aīumq; uirilé effœmīat ſpēs īfinita & īſatiabilis ē neq; copia neq; inopia minuit'. Ci. illā igni cōparauit cui q̄to plꝰ materiæ ſupimponit' tāto magis īcēdit': ſic & auaritia q̄to plus hūerit tāto magis cōcupiſcit: nā ſemp creſcit amor nummi q̄tū pecūia creſcit: ut Iuue. uñ ē illud tritū apud oēs ꝓuerbiū cū cætera uitia ſeneſcāt ſola auaritia iuueneſcit. ℣ Auidiſſima uorago: Cupidiſſima ꝓfunditas q̄ nulla copia repleri poſſit. ℣ Prædæ: néo eſt q̄ dubitet auaritiā eē p̄dæ miniſtrā: auarus. n. pp auiditatē nullū quæſtū ſibi turpē eſſe putat: nā quottidie fraudat: decipit: poſcit: paciſcit': aufert: eripit: ſpoliat: expilat: depeculat': teſté ſupponit: omnia deniq; per fas & nefas accumulat: ergo ḡa nunq̄ ſatiat' recte uoragini comparatur. ℣ Neq; habendi fructu fœlix: fœlix eſt qui ex rebus partis fructum capit. hoc autem non accidit auaro: non igitur fœlix. Pro/uer/bium

CVm admodū locupleti: Ci. li. iii. officioꝝ. Cōſideremus īqt q̄ faciūt hi q̄ habent' bōi. L. Minutii Baſilii locupletis hoīs falſum teſtamētū q̄dā e græcia Romā attulerūt: q̄d quo facilius obtinerēt ſcripſerunt ſecū. M. Craſſum & Qu. Hortēſiū hoīes eiuſdé ciuitatis potētiſſimos: q̄ cū illud falſum eē ſuſpicarēt. ſibi āt nullius eēnt cōſcii culpæ alieni facinoris munuſculū nō repudiauerūt: q̄d ergo ſatin hoc ē ne deliqſſe uideāt' mihi certe nō uidet': uide igit' q̄d faciat auaritia uiros clariſſimos q̄ bōi habebant' Romāæ ciuitatis prīcipes īpulit ad ꝓbationé teſtaméti q̄d ſibi alioꝝ bonoꝝ inſidiator obtulerat. ℣ Subieciſſet. Nā mortuo Minutio teſtamētū ille nō Minutii teſtatoris: ſed aliud a ſe ſcriptū ſubiecit. ℣ Quibus: Minutius ignotus fuerat. Argu/ OLI. Definitio uitiæ

mẽtũ potissimũ: testamẽtũ illud falsum eẽ q; ab ignoto eẽnt hæredes cõscripti. ℣ Quãtã cul. Inuehit quodãmõ in hos Vale. cũ dicat tm̃ crimẽ tã leui reph̃siõe pstringi nõ debere qppe cũ ciuitatis lumia curiæ forig; pricipes tãta auaritia capti sint ut ẽt falsum testamẽtũ cõprobare uoluerint. ℣ Quã breuiter ret. Quasi dicat q̃ lõgiori oone & reph̃siõe fuit ꝓsequẽda. ℣ Captura: lucrũ utilitas acqsitio: a capiendo dicta ut captura pisciũ. ℣ Texerũt. Defenderũt amplitudine sua qa nemo inuẽtus est q cõtra hog; hominũ auctoritatẽ testamẽtũ illud rescindere auderet.

OLI. VErũ aliq̃to maior. Vis magna auaritiæ Crassum & hortẽsiũ incessit: sed multo maior Cassiũ cũ hispaniæ ꝓuinciæ ꝓfectus Syllanum & Calpurniũ. q cõiurauerãt i eũ dep̃hẽdisset cũ pugiõibus qbus eũ occisuri uenerãt pecũia corruptus utrũq; dimisit icolumẽ nã alter qnq̃gies sextertiũ: alter sexagies daturũ ꝓmisit. ℣ Aliq̃nto maiores. Scilicet uires dedit auaritia. ℣ Pugionibus. Pugio breue telũ lateri adherẽs a pungẽdo uel ut alii uolũt a pugno dictus. ℣ At qs dubitet: Exaggerat huius hominis auaritiã ut dicat eũ precio uitã fuisse uenditum; si quis tantundem obtulisset quãtum ab utroq; illorum accepisset: iugulum ei sine dubio resecandum præbuisset.

Pugio

THE. ¶ In. Q. Cassio. Q. Cassius lõginus is fuit: q ꝓtiũ Cæsaris Hispaniã cũ legiõibus obtinebat. historiã refert Oppius aut Hirtiꝰ de bello Alexãdrino: q belli ciuilis Pompeiani quartus est.

OLI. CAeteg; auaritia: Superiores ferme oẽs Septimilius auaritia supauit q auri sacra fame cõpulsus scã amicitiæ iura uiolauit. Cũ. n. C. Gracchi familiarissimus eẽt ut i uita Gracchog; legit̃ post dãnatũ Gracchũ animũ fortũa mutauit ꝓpositon. p cõsulẽ ꝑmio qcũq; Gracchi caput detulisset ad eũ illi tãtũdẽ auri repẽsatug; nulla mora sceleratissimus hõ caput amici trũcatũ ñ solũ ad ꝙsulẽ detulit: sed ẽt euacuato craneo infusoq; plũbo quo plus auri reciperet ifisum hastæ ꝓ ora uulgi deportauit tãq̃ cæsi hostis spoliũ. ℣ Pilo ifixũ. Qđ fuit multo fædius. ℣ Auro repẽsug;: Edictũ fecerat Opimiꝰ cõsul se tãtũ auri datug; q̃ti põderis Gracchi caput esset: ei. s. q caput illud ad se detulisset. ℣ Liq̃to: soluto & liq̃facto plũbo. ℣ Cauatã ptẽ: Videlicet educto cerebro ex craneo: qđ ẽt i. M. Crasso a milite partho factũ fuisse legimus. ℣ Fuerit ille seditiosus: Fac ita eẽ ut seditiõis cã leges ferre uoluerit gracchus & merito cæsus fuisse uideat̃: nõ tamẽ debuit Cliens táto auaritiæ ipetu ferri ut patronũ bene de se meritũ auri cupiditate tã crudeliter necaret: ut ẽt mortuo insultaret. ℣ Fuerit ille seditiosus: Cõcedat̃ inqt seditiosum fuisse Gracchũ: hoc ãt dicit qa dubitat̃ an priuatag; opũ cupiditate: an reip. utilitate agrarias leges ferre uoluerit. C. Gracchus. Cic. in exortatiõibus indigne cæsum fuisse fatet̃: nã & Opimius cõsul paulo post fuit interemptus siue ꝓpter quasdam seditionũ suspiciones siue ꝓpter iniustam Gracchi mortem. ℣ Bono perierit exemplo. Occisus fuerit pro utilitate reipub. ut a seditionibus sibi caueant reliqui ciues cum exemplo Gracchi moniti sint quæ seditiosis uiris præmia decernantur. ℣ Tamen scelesta fames: Scelerata cupiditas: Virgilius. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames. ℣ Esurire: Vehementer cupere & permansit in translatione quia dixerat fames: ideo esurire subiunxit.

Grac/chi ca/put auro re/pen/sum

De Cassio.

VErum aliquãto maiores uires in. Q. Cassio exhibuit q in Hispaniã Siliũ & Calpurniũ occidẽdi sui gratia cũ pugionibus depræhẽsos qnquagies sextertiũ ab illo: ab hoc sexagies pactus dimisit. At quis dubitet si alterum tãtum daretur: iugulum quoq; suũ æquo animo illis fuisse præbiturũ.

De Lucio Septimuleo.

CAeteg; auaritia ante oẽs. L. Septimulei ꝓcordia possedit: q cũ. C. Gracchi familiaris fuisset caput eius abscindere & ꝓ urbẽ pilo fixũ ferre sustinuit: qa Opimius cõsul aug; id se repensurũ edixerat: sunt q tradũt liquato plumbo eũ cauati partẽ capitis quo põderosius esset expleſſe: fuerit ille seditiosus: bono perierit exẽplo: cliẽtis tamen sceleſta fames in has usq; iacentis iniurias esurire non debuit.

De Ptolemæo rege Cyprioꝝ.

DIũ merita Septimulei auaritia: Ptolemæi ãt regis cyprioꝝ risu ꝓsequẽda. nã cũ ãxiis sordibus magnas opes corripuisset ꝓpiturũ se uideret: & iõ oĩ pecũia ipsita nauibus i altũ ꝓcessisset: ut classe perforata suo arbitrio periret & ut hostes ꝑda carerẽt nõ sustinuit. mergere aug; & argẽtũ: sed futurũ suæ necis ꝑmiũ domũ reuexit: ꝓculdubio hic nõ possedit diuitias: sed a diuitiis possessus ẽ: titulo rex insulæ aio aũt pecuniæ miserabile mancipiũ. uideat̃: nõ tamẽ debuit Cliens táto auaritiæ ipetu ferri ut patronũ bene de se meritũ auri cupiditate tã crudeliter necaret: ut ẽt mortuo insultaret. ℣ Fuerit ille seditiosus: Cõcedat̃ inqt seditiosum fuisse Gracchũ: hoc ãt dicit qa dubitat̃ an priuatag; opũ cupiditate: an reip. utilitate agrarias leges ferre uoluerit. C. Gracchus. Cic. in exortatiõibus indigne cæsum fuisse fatet̃: nã & Opimius cõsul paulo post fuit interemptus siue ꝓpter quasdam seditionũ suspiciones siue ꝓpter iniustam Gracchi mortem. ℣ Bono perierit exemplo. Occisus fuerit pro utilitate reipub. ut a seditionibus sibi caueant reliqui ciues cum exemplo Gracchi moniti sint quæ seditiosis uiris præmia decernantur. ℣ Tamen scelesta fames: Scelerata cupiditas: Virgilius. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames. ℣ Esurire: Vehementer cupere & permansit in translatione quia dixerat fames: ideo esurire subiunxit.

OLI. DIũ merita: Merito inqt Septimilii auaritia ẽ odio: at Ptolemæi regis ẽ risu ꝓsequẽda: dixius in ca. de moderatiõe cũ senatus audisset Ptolemæũ regẽ Cypri grãdẽ cõflare pecuniã ueritus ne tantis opibus rex incitatus bellũ renouaret Cyprũ in ꝓuiciæ formã redigere cõstituerũt qđ ubi regi nũciatũ ẽ opes suas peti id qđ erat existimauit itaq; ut Romãos opiniõe & pecũia fruſtrareẽ eã totã nauibus ipsuit eo aio ut his pforatis obrueret̃ qđ cũ iã altũ petisset auaritia ductus facere nõ sustinuit: nã cõsiliũ salubritate refertũ auaritia ꝑuertit: nã aug; & argẽtũ quo nihil carius illi eẽ poterat ꝓdere nõ sustinuit: itaq; reuersus opes qbꝰ piturus erat reponere maluit: q̃ illis perditis salutem seruare: nam senatus Catonem cũ classe misit q regiam pecuniam Romã deportaret: qđ ubi sensit Ptolemæus nimio dolore percitus ueneno fata ꝑuenit. ℣ Anxiis sordibus: Sollicitus auaritiæ cupiditatibus: nã proprie auaritia sordes appellant̃: eo q; hominẽ sordidissimũ faciat. ℣ Corripuisset: Congregasset: propterq; eas se periturum uideret & ideo omni pecunia impsita nauibus quia senatus

Cyprum prouinciam esse decreuerat. ℣ A diuitiis possessus est: Re uera diuitiarum seruũ regẽ hũc fuisse dicit.

ATq; ut supbia: Trãsit ad superbiã & impotentiã: primũ ãt exẽplũ est. M. Fuluii flacci cõsulis q cũ leges reipu. pnicioſissimas ferre uellet: unã ut qcũq; peteret ciuitas daret. Alterã ut si senatus id nõ ꝓbaret ꝓuocatio fieret ad Populũ: rogatus uix adduci potuit ut i curiã ueniret: ubi de his legibus: qs fere uolebat: accuratius cõsultabat: deide cũ ptim moneret partí rogaret a senatu ut ab ea sentẽtia desisteret nulla rõne adduci potuit ut tãtæ auctoritatis ordini resp̃sum ullũ daret: magna ꝓfecto illius pectori insita supbia: q dũ senatus amplitudiné spernit: nõ se cõsulẽ sed tyrãnũ exhibuit. ℣ Superbia & impotentia: Ex superbia sequitur impotentia: deinde ex impotentia: arrogãtia: superbia uitium est quo quis cæteris etiam immerito uult supereſſe hoc est præstare cunctis. ℣ Impotentía: Cum præ ira & cupiditate qs contineri nõ potest: quo minus sæuiat: arrogantia deinde nascit: nã cũ imoderato aí affectu rapit qs ad cõtumeliã: tũc oía sibi arrogat: qbus ẽt indignus est. ℣ In cõspicuo: in aperto: in manifesto. ℣ De ciuitate dãda: Declarat ipsas leges ut qcũq; ciuis Romanus fieri uoluit id ei semp liceret: nã dare ciuitatẽ nihil aliud est: nisi ciuẽ creare: pari rõne accipere in ciuitatẽ & donare ciuitate. ℣ De ꝓuocatione: Alia lex statuebat p̃terea ut si illi q ciuitatẽ cupiebant p senatũ impedirent quominus ciues Romani fierẽt: prouocationẽ habere possent ad populũ: ut si populus censeret dãdã eis eẽ ciuitatẽ: inuito senatu crearent. ℣ Ciuitatẽ mutare: Suam. s. urbẽ relinquere & Romã capescere. ℣ Tyrannici spiritus: Si uni tantũ senatori resp̃sum denegasset: Tyrãnus merito iudicari potuisset sed cũ uniuersum senatũ contempserit: plus q̃ tyrãnus dici potest. Fuluii leges

De Superbia & impotẽtia. Cap. V.

De. M. Fuluio Flacco.

ATq; ut superbia quoq; & impotẽtia in conspicuo ponant. M. Ful. flaccus cõsul. M. Plauci ipsei collega: cũ pernicio ſissimas reipu. leges introduceret de ciuitate danda & de ꝓuocatione ad populum eoꝝ qui ciuitatẽ mutare uoluissent: ægre compulsus est: ut in curiã ueniret deinde partim monenti: partim orãti senatui ut incœpto desisteret responsum nõ dedit. Tyrannici consul spiritus haberet: si aduersus unũ senatorẽ hoc mõ se gessisset quo Flac. in totius ampliſſimi ordinis cõtẽnenda maiestate uersatus est.

De. M. Druso Tribuno.

QVæ amẽtia. M. quoq; Drusum tri. pl. p summã cõtumeliã uexauit: paꝝ. n. habuit. L. Philippũ cõsulẽ qa se iterpellare cõcionãtẽ ausus fuerat: obtorta gula & qdẽ nõ p uiatorẽ sed p cliẽtẽ suũ adeo uioléter in carcerẽ p̃cipitẽ egisse ut multus e naribus eius cruor ꝓfunderet. Veꝝ ẽt cũ senatus ad eum mississet ut in curiam ueniret quare non potius inquit ipse in hostiliam curiam ꝓpinquam rostris ad me uenit? piget adiicere quod sequitur: tribunus senatus imperiũ despexit: senatus tribuni uerbis paruit.

De Gneo Pompeio.

GNeus ãt Põpeius q̃ insolenter egit? q balneo egressus ante pedes suos prostratũ Hipseũ ambitus reum & nobilẽ uirũ & sibi amicum iacentẽ reliquit: cõtumelioſa uoce proculatũ: nihil. n. eũ aliud agere q̃ ut conuiuiũ suum moraret respõdit: & huius dicti conscius securo animo cœnare potuit.

OLI. Druſi insolẽtia

OLI. Hipseus ambitus reus

℣ Interpellare: impedire. ℣ Non quidẽ per uiatorem: Dissentit a floro: qui hoc per uiatorem factum esse dicit Pli. de uiris illustribus per ipsum Drusum: dicit enim Consuli legibus agrariis resistenti ita collũ in conuiuio obtorsit ut multus sanguis efflueret de naribus. ℣ Non quidem per uiatorem reipublicæ: Si per uiatorem consulẽ cõpræhendi iussisset res minus indignitatis habuisset: sed tyrannice clientem misit in consulem.

GNeus aũt Põpeius: Hipseum Pompei amiciſſimũ Cicero cũ aliis in locis tum in epistolis familiaribus plane testat: quem pro Põpeio in restitutione Alexandrina plurimũ elaborasse dicit: ut illa prouincia Pompeio decerneret: hic igit ambitus dãnatus q̃ in petitione consulatus largitione populum corrupisset uenit ad Pompeiũ aduersus damnationẽ auxiliũ ab eo suppliciter petiturus: erat tũ in balneis Põpeius more maioꝝ paulopost cœnaturus: expectauit Hipseus donec egrederet e balneis: prouolutus deinde nte eius pedes rogat ut sibi adesse uelit: cui Põpeius supbe satis moraturus inqt ueniſti cõuiuiũ meũ nõ erubuit Põpeius nobilẽ uiꝝ sibi amicitia coniunctũ uidere humi ꝓstratũ & pedes eius cõplexũ tã cõtumelioſo responſo præterire. ℣ Quã insolenter. Scilicet se gessit. ℣ Proculatum: Oppressum: pessundatum. ℣ Moraretur: Differret.

OLI. ILle uero: Tulerat Põpeius legẽ de largitiõe & corruptela q̃ multi illustres uiri dãnati sunt: ubi socerũ suũ Scipionẽ hac lege dãnari ꝓcepit, cũ tricẽtis & sexaginta iudicibus egit ut opitularent socero: accusator cũ iudices uideret e foro ꝓsequi Scipionẽ continuo iudiciũ dimisit. Plutar. in uita Põpei. Cæteꝝ inqt cũ ĩ reos ambitus ac ex largitiõe corruptos põsideret leges scribẽs p q̃s iudicia ferebant: ĩ cæteris sẽ honestũ integrũ seruauit põsidiũ ornatũq; simul & quietẽ in curia suo cõsensu suisq; armis põbens. in Scipione tã tũ socero qui cũ damnari uidebat: crimen nõ effugit: apud. n. sese tricentis & sexaginta iudicibus domi cõuocatis auxilijũ illi attulit: q̃re accusator ab rei impetitiõe destitit cũ Scipionẽ uidisset medio foro a iudicibus põcomitatũ: itẽ paulo infra post paucos ẽt dies hipseus uir cõsularis iudiciũ uitans cognito Pompeiũ ad cœnã lotũ proficisci eius genibus accubuit: eũq; obsecrare cœpit: sed Põpeius cũ fastu eũ põterijt illũ inquiens cœnã sibi dissperdere aliudq; concluſit nihil. ℙ Non erubuit: Quod signũ est insolentiæ. ℙ Socerum suũ. Nam Corneliam filiam Pompeio dederat uxorẽ Scipio. ℙ Legibus: De largitione & corruptela. ℙ Virorum ruina: Quia multi his legibus damnati sunt. ℙ Mũeris: Loco beneficii. ℙ Maritalis lecti blanditiis: Vxoris illecebris ductus socerum rogauit absolui contra leges quas ipse tulerat: ac si diceret ad uxoris libidinem reipublicæ statum temperauit.

Cornelia Põp. fi.

OLI. TEtrũ facto: De triumuiroꝝ ꝓscriptione sæpius dictũ est. Antonii. s. Octauiani & lepidi: quã crudeliter nimis exercuerũt: in ea ꝓscriptiõe Antonius nõ crudelis solũ sed dicto factoq; superbissimus apparuit: cũ in alios: tũ ĩ primis in Cassetiũ ruffũ quẽ multis cũ aliis ꝓscripserat: cuius caput tũ a pcussoribus ĩter epulas ei fuisset oblatũ a tãta spectaculi fœditate cæteri oẽs cõuiuæ oculos auerterũt: ipse uero nõ mõ nõ auertit: sed ẽt p summã insolẽtiã insultauit: suscepto. n. capite manibusq; ptractato ac sæpius reuoluto expectãtibus cõuiuis qd nã dicturus esset: demum se illum nescire uel non nouisse dixit: superbe satis: nam in illius contemptu dixit. ℙ Facto: Quod inter epulas caput ruffi tractaret. ℙ Dicto: Quod se illum ignorare diceret. ℙ Aduersantibus: Quia nõ possent tantam spectare fœditatem. ℙ Superbia de senatore: in senatorem: superbus ꝙ illum quem omnes nouerant se ignorare diceret. ℙ Impotens in occisum. Quod eius caput diu pertractatum tanq̃ ignotum abiecerit.

Antonius insolens

De Eodem Pomp.

ILle uero etiã in foro non erubuit. P. Scipionem socerum suum legibus noxium: quas ipse tulerat in maxima quoq; reorum & illustriũ ruina muneris loco a iudicibus deposcere maritalis lecti blanditiis statum reipublicæ temperãdo.

De Marco Antonio.

ETrũ facto pariter ac dicto. M. Antonii cõuiuiũ. Nam cũ ad eũ triumuirũ Cesetii ruffi senatoris caput allatũ esset aduersantibus id cæteris ꝓpius admoueri iussit: ac diu diligenterq; considerauit: cunctis deinde expectantibus quid nã esset dicturus: hunc ego inquit notum nõ habui: Superba de senatore: impotens de occiso confessio.

Externa de Alexandro rege.

SAtis mũlta de nostris: aliena nũc adiiciant. Alexãdri regis uirtus & fœlicitas tribus insolẽtiæ euidẽtissimis gradibus exultauit. Fastidio. n. Philippi Iouẽ Hãmonẽ patrẽ asciuit: tedio moꝝ & cultus macedõici: uestẽ & ĩstituta ꝓsica assumpsit. Spreto mortali habitu diuinũ caput æmulatus ẽ: nec fuit ei pudori filiũ Ciuẽ hominem dissimulauere.

De Xerse Rege.

QAm Xerses cuius in nomine supbia & impotentia habitat: suo iure tã insolenter usus ẽ: qd græciæ indicturus bellũ adhibitis Asiæ principibus: ne uiderer inqt meo tantũmõ usus cõsi-

OLI. Alexãdri superbia

SAtis multa: Nimia reꝝ fœlicitas ad eã insolentiã regẽ Alexãdrũ ꝓuexit ut ẽt Philippũ regẽ sibi patrẽ esse fastidiret: seq; Iouis Hammonis filiũ põdicaret: cõtẽptis deinde Macedonicis moribus & cultu: põsicos habitus & instituta susciperet: denicq; spreto humano cultu ut se deũ faceret fastigio caput exornaret. ℙ Virtus: In rebus gerẽdis uirtus illius maxĩa semp enituit. ℙ Fœlicitas: Qua uno tenore ꝓspere sibi cuncta cesserũt. ℙ Exultauit: Sublata est. ℙ Fastidio Philippi: Quia fastidiebat Philippũ patrẽ corrupto sacerdote se Hammonis filiũ põdicari iussit. ℙ Asciuit: Asseruit uendicauit. ℙ Instituta ꝓsica: Nã more persaꝝ: se adorari passus est: q̃ apud eos salutandi modus est. ℙ Spreto mortali habitu: Nõ cõtentus fuit diademate quo utunt reges. ℙ Diuinũ caput æmulatus est: Imitatus est diuinã maiestatẽ sumpto fastigio diuinaq; corona qua deorum capita coronantur. ℙ Nec fuit ei pudori: Non erubuit Alexander nimio successu elatus dissimulare hominem & deorum cultu aucupari: sed dum homines deosq; contemnit: id illi merito contigit: ut in deorum numero locum non inuenerit. Qu. Curtius Alexander inquit non homines sed etiam deos decipit: qui postulat deus credi.

OLI. Xersis supbia

QAm Xerses: Hoc etiam Herodotus tradit cum Xerses statuisset bellũ græcis inferre omnes Asiæ principes conuocari iussit: quibus præsentibus ita fatus est: uos inquit in unum coegi ut mei consilii participes facerem: cæterum scitote uobis esse parendum: quid arrogantius? nihil aliud dicere uoluit nisi uelitis nolitisue bellum hoc gesturus sum. ℙ In cuius nomine: Audito nomine Xersis ipsa superbia cognoscitur quæ tanta in eo fuit ut etiam ipsis diis minitari ausus fuerit: ut compedes Neptuno: de quo quidam dixit. Qui mare: qui terras: qui cœlum territat armis. ℙ Contraxi: in unum coegi. ℙ Arroganter etiam si uictori:

Si uictor de græcis triumphasset eius tamen dictum arrogãs uisum fuisset. ℙ Tam deformiter uicti: Qui naudali prælio a Themistocle superatus in patriam piscatoria naui turpiter effugere coactus est.

HAnnibal de supbia q̃ usus fuerit Hánibal post uictoriã ut suoꝝ neminẽ admiserit ut respõsum p̃ interprætẽ dederit. Liuius q cãnẽsem pugnã ambitiose describit nullã ꝑrsus mẽtionẽ facit quinimmo post uictoriã suos illi cõgratulatos fuisse dicit his uerbis: Hánibali uictori cũ cæteri circũfusi gratularent suaderẽtq; ut táto ꝓfuncto bello dici qd̃ reliquũ eẽt noctisq; ísequẽtis qetẽ & ipe sibi sumeret & fessus daret militibus. Maharbal p̃fectus eqtũ minime cessandũ rato, ímo ut qd hac pugna sit actũ scias Hánibal die quarto íqt uictor í capitolio epulaberis: seq̃re cũ eqte ut prius te uéisse q̃ uẽture sciãt, p̃cedãt: Hánibal inqt inimici: læta res ẽ: sed uia maior q̃ ut eã stati capere aío possim: itaq; uolũtatẽ se laudare Maharbalis ait: ad cõsiliũ pẽsandũ tpis opus eẽ tũ Maharbal: nõ oía eidẽ dii dedere: uincere scis Hannibal: uictoria uti nescis: qd̃ idẽ tradit & Plut. in uita Hániba lis nec supbiæ ullã ꝑrsus mẽtionẽ facit. ℙ Successu: Fœlicitate & rebus prosperis. ℙ Admísit: Ad se recepit uéiẽtẽ salutãdi aut gratulãdi gra. ℙ Per íterprætẽ: Per íternũciũ: ná si qs forte uenisset legatus nõ ipe sed íterpres respõsa dabat. ℙ Ante tabernaculũ: Quia tẽtoriũ ígredi nõ licebat. ℙ Paucis diebus: Liuius dicit tertio die. ℙ Adeo fœlicitatis & moderatiõis: uix fœlicitas & cõsiliũ cõiungi possunt cũ res secũdæ ut plurimũ ísolescere faciãt hoes. ℙ Moderatiõis: Tẽperãtiæ atq; ꝓsilii. ℙ Diuiduũ: Sepatũ. ℙ Cõtuberniũ: Cõsortiũ atq; societas: ná fœlicitas rerũq; successꝰ sic plerũq; hoiuꝫ mẽtes nimia lætitia ꝑuertit: ut nulla rõne sibi modrari possit.

OLI. Hánibalis fastus

lio uos contra. xi. Cæteꝫ mementote parendũ magis uobis q̃ suadendum: arroganter: etiam si uictori repetere ei regiam contigisset: tam deformiter uicti nescias utrum insolentius dictum an impudentius.

De Hannibale.

HAnnibal ãt Cãnensis pugnæ successu elatus nec admisit quẽquã ciuiũ suoꝝ i castra nec responsum ulli nisi ꝑ interprætẽ dedit. Maharbalem etiã ante tabernaculũ suũ clara uoce affirmantẽ prospexisse se quonam mõ paucis diebus Romæ in capitolio cœnaret: aspernatus est. Adeo felicitatis & moderationis diuiduum contubernium est.

De Carthaginẽsibus & Cãpanis.

INsolentiæ uero inter carthaginẽsem & Cãpanũ senatũ q̃si æmulatio fuit ille. n. separato a plæbe balneo lauabat: hic diuerso foro utebat: quem morem Capuæ aliquãdiu retentum. C. quoq; Gracchi oratione in plautium scripta patet.

De Perfidia. Cap. VI.

OCcultũ iã & isidiosum malũ ꝑfidia elatebris suis extrahat: cuius efficacissimæ uires sunt mẽtiri ac fallere: fructus i aliquo admisso scelere cõsistit: tũ certus cũ crudelitatẽ nefariis uiculis circundedit: tãtũ incõmodi hũano generi afferẽs: quãtũ salutis bona fides ꝑstat. Habeat igit nõ minus reꝑhẽsiõis: q̃ illa laudis cõsequit.

De Tatio Sabino.

ROmulo regnãte Spuriꝰ Tarpeiꝰ arci ꝑerat cuius filiã uirginẽ aquã sacris petitũ extra mœnia egressam Tatius: ut armatos sabios in arcẽ secũ reciperet corrupit: mercedis noie pactꝰ q̃ in sinistris mãibus gerebãt. erãt ãt his armillæ & anuli magno ex põdere auri. loco potitũ agmẽ sabino-

INsolentiæ uero. Tãta fuit cãpanoꝝ supbia ut cũ carthaginẽsibus cõtẽdisse uideãt: ná quẽadmodũ hi balnea sepata habebãt í qbꝰ plæbei lauari nõ poterãt uel certe nõ licebat: sic illi forũ plæbis a nobilitate distictũ í ciuitate fundarũt cuius rei Gracchus mẽinit í oone cõtra Plautiũ. ℙ Quasi æmulatio: Quasi iuidia & cõcertatio: hoc est cõtentio: ná cãpani pœnos: pœni cãpanos in superbia æmulabant. ℙ Diuerso foro. Quia nõ eodem plæbeis & principibus iura reddebantur: sed alteris altero foro.

OLI.

OLI. Perfidia

CCultũ iã: & dicturus de ꝑfidia eã quodãmõ diffinit: ut dicat ꝑfidiã eẽ q̃dã occultã fraudẽ ísitã hoíum pectoribus q̃ sp mẽtiri & fallere cõ cupiscit. ℙ Occultũ & isidiosum malũ. Diffinitio ẽ ꝑfidiæ q̃ latẽter ísidias aliis inectit. ℙ Elatebris suis: In cõspicuo ponat ut cognosci possit & cognita uitari. ℙ Mẽtiri & fallere: Verbis & re decipere: ná mentit aliqs cũ sciens quẽpiã fallere cupit fallit rebus ipsis. ℙ Fructus: Finis perfidiæ est quæstũ dolo malo q̃rere & patrato scelere fructus subsequit. ℙ Tũ certus: Et præcipue certus fructus est cũ ille in quem perfidia intendit inuolutus fallaciis crudeliter tractat: sed cum perfidiæ addit crudelitas detestabilius nihil esse potest. ℙ Tantum incõmodi. Per comparationem uituperat eam q; tantum iacturæ humano generi perfidia quantum utilitatis bona fides affert: ergo quantum hæc laudanda tantum illa uituperanda.

ROmulo regnãte: Nota est historia post raptas sine more sabinas aliasq; fœminas nouissimũ a sabinis bellũ ẽ ortũ multoq; id maximũ fuit: nihil. n. ꝑ irã & cupiditatẽ actũ est a sabinis sicut a crustuminiis arrenatibus: cenensibus q; pari iniuria fuerãt affecti: nõ ostẽderũt sabini bellũ prius q̃ intulerũt. cõsilio ẽt additus dolus est. Spurius Tarpeius Romãæ ꝑerat arci. huius filiã uirginẽ auro corrupit Tatius ut armatos sabinos in arcẽ accipiat: ná aquatũ ierat tũ forte puella ad sacrificia faciẽda. Acceptis obruptã armis ne cauerũt. seu ut ui capta potius arx uideret: seu ꝑdendi exẽpli cã: ne qd usq; fidũ ꝑditori eẽt. Addit fabulæ q; uulgo

OLI.

sabini aures armillas magni põderis brachio leuo gẽmatosq; magna specie annulos habuerũt, pepigisse eã qđ in siniſtris mãibus haberẽt eo ſcuta illi ꝑ aureis cõgeſta, ſunt q eã ex pacto radẽdi qđ ſiniſtris mãibus eſſet decreto arma petiſſe dicãt: & fraude uiſam agere ſua ipam perẽptã mercede, tenuere tamẽ arcẽ ſabini hoc pfidia uſi q; ꝑditricẽ fraude necarũt, ꝙ Sacris: Ad ſacrificia faciẽda q̃ inſtabãt, ꝙ Armis obrutã. Sic & Oui. Arciſq; uia tarpeia reclusa. Dignã animã pœna cõgeſtis exuit armis, ꝙ Abſit reprehenſio. Nõ eſt inqt hæc perfidia reprehendenda quia ſcelerata puella impiam fecit proditionem patris & patriæ & grauiori etiam ſupplicio digna uidebatur.

OLI. SErgius quoq; galba. Hæc hiſtoria poſita eſt i capitulo de iudiciis uel infamibus lib. viii. ꝙ Quo facinore maximam. Quãuis luſitanoꝝ clades maxima fuerit, maius tamẽ galbæ crimen deteſtabiliorq; pfidia fuit, ex quo maius, & ipſe ſupplicium merebatur quamuis illud euaſerit: ut ſupra oſtendimus.

OLI. GNeum ãt Domitiũ, pari pfidia Domitius decepit Bituitũ Auernorũ regẽ quẽ ad colloquiũ inuitatũ & fide data hoſpitio ſuſceptũ uinciri: & cõtra hoſpitii iura Romã deportari quãprimũ iperauit: hac ira cõmotus q; audiſſet hunc regẽ: allobroges & ſuos hortatum fuiſſe ut in q̃nti fabii ſucceſſoris eius fidẽ ſe oẽs tuto committerẽt: ne igit tãta in Fabiũ gloria tranſiret pfidia uſus ẽ. Senatus uero & ſi factũ Domitii minime ꝓbaret: ueritus tamẽ ne ſi in patriam remitteretur Bituitus iniuriæ memor bellũ renouaret: Albam cuſtodiendum relegauit. ꝙ Auernorum populi ſunt galliæ trãſalpinæ.

OLI. VIriati ẽt cædes. Perfidia quãtopere Po. R. diſplicuerit ex hoc exẽplo cognoſci põt: ut nõ ſolũ oderit illã in amicos: ueꝝ ẽt in hoſtes: ut hoc loco in Viriatũ. fuit aũt Viriatus teſte Pli. de uiris illuſtribus genere luſitanus ob paupertatẽ primo mercenarius, deide alacritate uenator: audacia latro: ad poſtremũ dux bellum aduerſus Romãos ſumpſit eorũq; imperatorẽ claudiũ unimanũ, deinde. C. Nigidiũ oppreſſit: pacẽ a populo maluit iteger petere q̃ uictus, & cũ aliã dediſſet & arma retinerent bellũ renouauit. Cæpio cũ uincere aliter nõ poſſet duos ſatellites pecunia corrupit q Viriatũ uino depoſitũ peremerunt: q̃ uictoria qa empta erat: a ſenatu nõ ꝓbata. Abbreuiato. T. Liuii. Qu. Fabius iqt ꝓcon. rebus in hiſpania ꝓſpere geſtis labẽ ipoſuit pace cũ Viriato æqs conditionibus facta. Viriatus a ꝓditoribus cõſilio Seruilii Cæpionis interẽptus eſt: & ab exercitu eius multũ deploratus ac nobiliſſime tumulatus: uir duxq; maximus ꝑ quartũdecimũ annũ qbus Romanis bellũ geſſit frequẽtius ſupior. Horoſi9 li. v.

Viriatus cõtra ro. bella geſſit

Viriatus cũ ꝑ. xiiii. annos Romanos duces atq; exercitus protriuiſſet inſidiis ſuoꝝ interfectus eſt: in hoc ſolo Romanis circa eũ fortiter agẽtibus ꝙ pcuſſores eius indignos p̃mio iudicarunt: ſunt q dicant: qđ & Valerius ſentire uidet conueniſſe cũ Cæpione ſatellites: fore ut ab omni ſcelere belli ſoluerentur ſi Viriatus de medio tolleretur: q̃re & Cæpio necis auctor q non uirtute ſed perfidia uictoriã q̃ fierat: & Viriati Satellites: q corrupti dominũ ſuũ occiderãt grauiter ſunt accuſati. ꝙ Duplicẽ accuſationẽ. Scilicet cæpionis & ſatellitõ quoniã utriq; uſi ſunt pfidia.

OLI. Carthaginenſiũ pfidia

VErũ ut ipſum fontẽ. Satis cõſtat Carthaginẽſes prio pũico bello ductu & auſpiciis. M. Attili reguli ſæpius ſupatos ad eã neceſſitatẽ demũ fuiſſe redactos: ut a lacedæmoniis auxilia peterent qa aliter uires Romanas ulterius ferre nõ poſſent: lacedæmones igit Xantippũ belli peritiſſimũ ducẽ cũ tricẽtis eq̃tibus in eoꝝ auxiliũ miſerũt: q Haſdrubali Carthaginẽſiũ duci coniunctus Romanũ ducẽ cũ uirtute nõ poſſet: arte & inſidiis ꝑuertere cogitauit: itaq; cũ ad p̃liũ utriq; acies inſtructæ cõſtitiſſent: iãq; pugna eẽt accẽſa: pœni ſimulato metu in fugã cõſternunt, locauerat Xantippus milites inſidiis: Romãus igit effuſe fugientẽ

rũ puellã p̃miũ flagitãtẽ armis obrutã necauit. perinde q̃ſi ꝓmiſſum: quoq; læuis geſtauerãt: ſoluit. Abſit repræhẽſio qa impia ꝓditio celeri pœna uindicata ẽ.

De Sergio Galba.

SErgius quoq; Galba ſummæ pfidiæ. triũ. n. luſitaniæ ciuitatũ conuocato populo tanq̃ de commodis eius acturus: octo milia in q̃bus flos iuuentutis conſiſtebat: electa & armis exuta: partim trucidauit: & parti uẽdidit: quo facinore maximã cladẽ barbarorũ magnitudie criminis anteceſſit.

De Gneo Domitio.

GNeũ aũt Domitiũ ſummi generis & magnai uiꝝ nimiæ gloriæ cupiditas pfidũ exiſtere coegit: Iratus nãq; Bituito regi Auernoꝝ: q; tũ ſuã: tũ etiã Allobrogũ gentẽ: ſe etiã tũ in ꝓuinciã morãte ad. Q. Fabii ſucceſſoris ſui dexterã cõfugere hortatus eſſet: ꝑ colloquii ſimulationẽ accerſitũ hoſpicioq; exceptũ uinxit: ac Romã naue deportãdũ curauit: Cuius factũ ſenatus neq; ꝓbare potuit: neq; reſcindere uoluit: ne remiſſus in patriã Bituitus bellum renouaret. Igitur eum albã cuſtodiæ cauſa relegauit.

De Quinto Seruilio Cæpione.

VIriati etiam cædes duplicem perfidiæ accuſationem recepit in amicis q; eorum manibus interẽptus eſt: in Quinto Seruilio Cæpione conſule quia is ſceleris huius auctor impunitate promiſſa fuit uictoriamq; non meruit ſed emit.

De Carthaginenſibus.

VErũ ut ipſum fontẽ pfidiæ cõtẽplemur carthaginenſes Xantippũ lacedæmoniũ cuius optima opera primo pũico bello uſi fuerãt: & quo iuuante Attiliũ regulum cœperãt: ſimulantes

hostē nō prius insequi destitit q̄ ex improuiso p̄cipitat in insidias: ubi cæsi multi & Attilius captus ē Carthaginēq; ductus: post tātā igit victoriā arte Xantippi cōparatā carthaginēses: hæc illi p̄mia rettulerūt: q; summa p̄fidia usi redeuntē in patriā simulati honoris gr̄a cū multis militibus comitati i alto mari submerserūt: digna p̄fecto relata gr̄a. ℣ Ipsum fontē. Bene appellauit carthaginēses p̄fidiæ fontē: q ēt benemeritis p̄fidiæ p̄mia decernāt. ℣ Xāttippū. Fuit hic Xantippus teste Macrobio Saturnaliū lib. i. periclis filius. ℣ Reuehere. Simulabāt illū honoris gr̄a Lacedæmōa usq; uelle comitari. Quid tāto facinore petētes. Quid sibi petierūt ex hac p̄fidia carthaginēses: ut nō esset q eoꝝ laudibus & gloriæ q̄ ex romanoꝝ uictoria pepererāt posset obstare: qđ tamē nō sunt cōsecuti: qs. n. est: q nō intelligat Xantippi arte & ingenio superatos fuisse Romāos Carthaginensesq; detestabili scelere mandandos.

sese domū reuehere i alto merserūt. Quid tāto facinore petētes: an ne uictoriæ eoꝝ socius supasset: extat Nihilominus & qdē cū opprobrio: quē sine ulla gloriæ iactura inuiolatū reliquissent.

De Hannibale.

HAnnibal porro nucerinos hortatu suo cū binis uestimētis urbē inexpugnabilibus muris cinctā egressos: uapore & fumo balneaꝝ strāgulādo: & Acheranoꝝ senatū eadē rōne extra mœnia euocatū: in p̄fundo puteoꝝ abiiciēdo: nōne bellū aduersus. Po. R. & Italiā p̄fessus aduersus ipsam fidē acrius gessit? mendaciis & fallacia q̄si p̄claris artibus gaudēs? Quo euēit ut alioq̄n īsignē nois sui mēoriā relictur⁹ i dubio maior ne an peior uir hēri deberet: poneret.

OLI. Hānibalis p̄fidia

De Vi & Seditiōe. Cap. VII.

De Populo Romano.

SEd ut uiolētiæ & seditiōis tā togatæ q̄ ēt armatæ facta referant. L. æquitium q se Gracchi filiū simulabat: tribunatūq; aduersus leges cū. L. Saturnino petebat: a Mario quintū consulatū gerēte in publicā custodiam ductum: populus claustris carceris conuulsis raptum humeris suis p̄ summā animorū alacritatem portauit.

IDēq;. Q. Metellū cēsorē q; ab eo tanq̄ Gracchi filio cēsum recipe nolebat lapidibus p̄sternere conatus ē affirmātē tātūmō tres filios. T. Graccho fuisse e q̄bus unū i Sardinia stipēdia merētē: Alteꝝ ifantē p̄nestæ: tertiū post p̄ris mortē natū Rōæ decessisse: nec oportere clarissime familiæ ignotas sordes iseri cū iteri iprouida cōcitatæ multitudis temeritas p̄ iprudētia & audacia aduersꝰ cōsulatū & cēsurā tetēdit pricipesq; suos oi petulātiæ gñe uexauit.

OLI. Aequitius se Gracchi. F. simulabat

SEd ut uiolētiæ. De seditiōibus tā in urbe q̄ i castris: diuerso tpe excitatis se dicturū p̄fitet. primū āt exēplū est seditiōis p̄ Eqtiū cōcitatæ: q̄ historia notat in ca. de cōstātia. qđ uero ad hūc locū p̄tinet cū. L. æquitius a Mario quintū cōsulatū gerēte q mutata sentētia senatus partes tueri cœperat. i carcerē cōiectus eēt. eo q; cōtra leges tribunatū peteret: tātā seditionē i urbe cōcitauit: q; populus carcerē cōfregerit: illū eduxerit. atq; ēt humeris susceptū p̄ urbē tāq̄ de senatu triūphans cū summa alacritate portauerit. ℣ Togatæ. Vrbāæ. q̄. s. i urbe cōcitata fuerit. ℣ Armatæ. q̄. s. i castris fuerit. ℣ Filiū simulabat. ipulsu & subornatiōe Saturnini q falso illū gracchi filiū asserebat. ℣ Aduersus leges. qa lex erat ne qs inqlin⁹: q nō eēt i cēsu & aliq̄ tribu: posset tri. pl. creari. ℣ Publicā custodiā in carcerē. Est q̄si diffinitio carceris publica custodia.

OLI. Tibe. Gracchi filii tres

IDēq;: Pari rōne uulgus ignobile cēsorē suū. Qu. Metellū numidicū lapidibus iecissit. q; hūc. Lu. Eqtiū de quo dixius. Tiberii Gracchi se filiū falso p̄fitētē i cēsum recipere noluisset. Pli. de uiris illu. Qu. Cæcilius Metellus numidicus q de Iugurtha rege triūphauit cēsorē. L. Eqtū q se Tyberii gracchi filiū mētiebat i cēsum nō recepit. Sciebat. n. Metellus Gracchū tres tātūmō filios suscepisse: & eos oēs diuerso loco & tpe periisse unū. s. in sardinia militātē: Alteꝝ p̄nestæ ifantē: tertiū Romæ post p̄ris mortē nō poterat igit pati sordidū hominē i generosa familia p̄ simulationē iseri. ℣ Cēsum recipe. Detulerat eqtius Tyberii Gracchi cēsum tāq̄ illius filius & hæres: quē Metellus qa falsū eē sciebat admittere recusauit. nec turpē hoiem i nobilissimæ familiæ cēsu eē uoluit: qppe q antea: nec i tribu. nec i cēsu fuisset ullo. ℣ Stipendia merētē: Militātē. Vt ære merēt paruo. ℣ Decessisse: Mortuū eē: & sufficiēti parua enumeratiōe p̄babat eū gracchi filiū eē nullo mō posse. ℣ Ignotas sordes. Eqtē ignobilē & sordidū hoiem. ℣ Cū interi iprouida temeritas. Ita recte cēsebat Metellus cū interi tumultus populi se cōtinere nō potuit: qn sua petulātia & temeritate: prio cōsulē Mariū deinde Cēsorē p̄turbarēt.

OLI. VEsana hæc. Numitum a Saturnino tribunatus competitore per summum populi furorem crudeliter cæsum fuisse: & L. Florus lib. iii. Et Cicero in Catilinam inuectiua quarta: & alii auctores testant. Fuit autem tam uesana seditio: ut illius etiam ad quas confugerat ædes expugnauerint: & extracto crudeli cæde necauerint. ℣ Nouem iam creatis. Hic plane cognosci potest: decē creari solitos fuisse tribunos.

OLI. CReditorꝫ quoq; Ciuitas pp iperata tributa æs grāde cōtraxerat: cui soluēdo cū nō satis eēt & creditores istarēt Sempronius ptor miseratiōe cōmotus debitorꝫ cām susceperat: eāq; fauēdo tuebat: Feneratores quoꝫ uis magna erat indignati. & a. L. Cassio tribūo plæbis icitati ptorē ante ædē cōcordiæ sacrificātē adorti: ab altaribus ꝓfugere coegerūt: & itra tabernacula latitātē occiderūt. ℣ Cōsternatio: Subita mētis cōfusio & ꝓturbatio. ℣ Tabernacula. Nō militū tētoria: q ibi nulla erant sine dubio: sed opificū tabernas significata: a tabulis qbus officinæ texunt. ℣ Detestandi fori seditio. Execrabilis inqt seditio urbana castrēsis uero si diligenter inspicimus non minus intolerabilis.

Tabernacula

OLI. CVm. C. Mario. Marius post gallos cimbros teutōes senonesq; deuictos: cū reqescere nullo mō posset q; uirtute suā ocio & lāguore cōsumi uideret simulauit seuelle mīri deū in capadocia uota ꝓsoluere: uera āt peregrinatiōis cā fuit, ut Mithridatē. P. R. suspectū ad bellū icitaret: quo cū uēisset ita Mithridatē allocutū fuisse dicūt. O Mithridates q̄cunq; tibi Po. R. iperat uel tacite exequēr: uel da operā ut illo supior sis: hāc uocē a uiro priuato tā libere edita admiratus rex bellū aduersus Po. Ro. sibi oē suscipiēdū eē cōstituit Reuersus in patriā Marius pōti ꝓuinciā summo studio & ambitione deposcebat: q̄ Sylle qa cōsul eēt cū decreta foret: Sulpici⁹ tri. plæ. egerrime tulit: & cū alias pernicioſas leges tulisset: ut. s. exules reuocarent. ut noui ciues libertiniq; distribuerent in tribus hāc quoq; tulit: ut Marius aduersus Mithridatē ponti regē dux crearet: illudq; senat⁹ decretū: quo Syllæ ꝓuincia designata fuisset rescinderet. q̄ i re cū seditio maxima excitaret: Sulpitius saturninū oībus ꝓstātē ꝓdicabat: i hoc uno tātū illū dānabat q; timidius uideret: sed ille tūc se magnanimū ostendit, nā tricētos milites habebat quos ΟΥΤΙΣΥΝΚΛΗΤΟΥΣ. i. contra senatores appellabat: qbus uim cōsulibus Qu. Pōpeio & L. Syllæ huic actioni resistētibus cū intulisset, & cæso Pompei cōsulis filio genero Syllæ: & in domum Marii Sylla cōfugisset: & inde a Mario dimissus in castra contendisset prouincia tandem Mario per Populū decreta fuit: qui cū legatos in castra ad Syllam misisset: qui sibi imperatori designato caperet exercitum: idigna-

Mari⁹ in Mithridatem

ti milites qui a consule ad hominem priuatum transituri essent gratidium legatum trucidauerunt. ℣ Quis ferat militem. Ac si diceret q̄uis milites iustam indignationis causam haberent non tamen legatum trucidare debuerant ut plebiscita seruarent. ℣ Scita plæbis. Decreta plæbis: nā plæbiscitum dicit quod sciuerit. i. statuerit plæbs.

OLI. QVintū. n. Pōpeiū. Gn. Pōpeius iussu Syllæ exercitū habebat in Sicilia: quā ꝓuinciā cū diutius tenuisset q̄ leges patiebant: idq; iuita ciuitate. Senatus tādē. Qu. Pōpeiū Cōsulē successorē misit: q cū ad exercitū accipiēdū ueniisset: a militibus iā a Gn. Pōpeio corruptis iter sacrificādū occisus é: q; scelus nec senatus qdē uindicauit: Liuius li. lxxvii. Q. Pōpe. inqt cōsul. ad capiēdū a Cn. Pōpeio ꝓconsule exercitū ꝓfectus cōsilio ei⁹ occisus é. ℣ Syllæ collegā. s. in cōsulatu: erāt. n. cōsules eo anno. Qu. Pōpe. & Sylla. Cn. Pōpei. Sunt q dicāt hūc fuisse Cn. Pōpeiū Str. magni Pōpei pīem. ℣ In ci. q; diuti⁹ teneret īperiū q̄ leges & mores ciuitatis ferrēt. ℣ Ambitiosi du. Cn. Pōpei q ambitiōe exercitū corruperat. ℣ Sacrificare īci. Nil nisi prius pactis sacris captisq; auspiciis Ro. publicæ gerebāt: de more igit exercitū acceptur⁹ sacrificabat. Q. Pōpei⁹. ℣ Tātū sc. Latēter carpit senatū quē dī nō ausū fuisse de seditioso exercitu sumere suppliciū. ℣ Curia. s. senat⁹ cōfessus é se uici ab armato exercitu.

De Eodem Populo Romano.

VEsana hæc tantūmodo illa seditio & cruēta populus. n. Mumiū cōpetitorē Saturnini: nouē iā creatis tribunis unoq; loco cādidatis duobus restante: ui prius in ædes priuatas cōpulit extractū deinde iteremit: ut cæde integerrimi ciuis facultas adipiscendæ potestatis teterrimo ciui daretur.

De certis creditoribus & L. Cassio.

CReditorum quoq; consternatio: aduersum sempronii Asellionis ꝓtoris urbāi caput intollerabili modo exarsit quem qa causam debitorū susceperat cōcitati a. L. Cassio tr. plæ. ꝓ ædæ concordiæ sacrificiū facientē: ab ipsis altaribus fugere extra forum coactum: inq; tabernacula latitantem prætextatū discerpserunt: detestāda fori conditio sed si castra respicias æquæ magna orietur indignatio.

De Militibus Lucii Syllæ & morte Gratidii.

CVm. C. Mario lege Sulpitia ꝓuincia asia ut aduersus Mithridatē bellū gereret priuato decreta eēt: missum ab eo gratidiū legatū ad. L. Syllā cōsulē accipiēdaq; legionū cā milites trucidarūt: ꝓcul dubio indignati q; a summo iperio ad eū q nullo in honore uersaret trāsire cogerent. Sed qs ferat militē scita plæbis exitio legati corrigentem? ꝓ cōsule istud tā uiolenter exercitus: illud aduersus cōsulē.

De militibus. Gn. Pōpei & morte. Q. Pōpei.

QVintū. n. Pōpeiū Syllæ collegā. senatus iussu ad exercitū. Gn. Pōpeii quē aliq̄diu iuita ciuitate obtinebat: contemnere ausum ambitiosi ducis illecebris corrupti milites sacrificare incipientem adorti in modū hostiæ mactauerūt: tātūq; scelus curia castris cædere se confessā: inultū habuit.

OLI. QVintū. n. Pōpeiū. Gn. Pōpeius iussu Syllæ exercitū habebat in Sicilia: quā ꝓuinciā cū diutius tenuisset q̄ leges patiebant: idq; iuita ciuitate. Senatus tādē. Qu. Pōpeiū Cōsulē successorē misit: q cū ad exercitū accipiēdū ueniisset: a militibus iā a Gn. Pōpeio corruptis iter sacrificādū occisus é: q; scelus nec senatus qdē uindicauit: Liuius li. lxxvii. Q. Pōpe. inqt cōsul. ad capiēdū a Cn. Pōpeio ꝓconsule exercitū ꝓfectus cōsilio ei⁹ occisus é. ℣ Syllæ collegā. s. in cōsulatu: erāt. n. cōsules eo anno. Qu. Pōpe. & Sylla. Cn. Pōpei. Sunt q dicāt hūc fuisse Cn. Pōpeiū Str. magni Pōpei pīem. ℣ In ci. q; diuti⁹ teneret īperiū q̄ leges & mores ciuitatis ferrēt. ℣ Ambitiosi du. Cn. Pōpei q ambitiōe exercitū corruperat. ℣ Sacrificare īci. Nil nisi prius pactis sacris captisq; auspiciis Ro. publicæ gerebāt: de more igit exercitū acceptur⁹ sacrificabat. Q. Pōpei⁹. ℣ Tātū sc. Latēter carpit senatū quē dī nō ausū fuisse de seditioso exercitu sumere suppliciū. ℣ Curia. s. senat⁹ cōfessus é se uici ab armato exercitu.

ILle qu.exer.Hoc i aphrica fuisse cõiicit:nã milites q̃ bellis ciuilib⁹ liberius solutiusq; habiti fuerãt idignati q; a Carbõe cõsule arctiori seueriorq; disciplia coercerent suaq; liberiori licẽtia ihiberẽt:illũ occiderũt:maluerũtq; ipatoꝝ carere q̃ solutos mores relinq̃re. Fuit ãt hic Carbo ei⁹ carbõis frater q uict⁹ a Põpeio i sicilia morti traditus fuit ut dixius i ca. de igratitudĩe:de cui⁹ morte paulopost dicturus est. Alii dicũt fuisse fratrẽ eius carbõis:q cũ. C. Carbõe qué põpeius iussit occidi i curia crudeliter necatus fuerat:ut in ca. de cupiditate dicem⁹. ℣ Ille quoq;:Sicut exercitus Põpei & carbõis uiolẽtus fuisse uidet. ℣ Nefarie:ipie nefariũ ueteres dixerũt nõ fare dignũ:hoc ẽ a sacris arcẽdũ. ℣ Dissolutã disciplinã:corruptã:nam pp bella ciuilia milites qbus ipatores ut sibi obsequntiores redderẽt fuerãt idulgẽtiors: facti erãt dissoluti & ipotẽtes. ℣ Præfracti⁹:seueri⁹: asperius. ℣ Maxio scelere:uidelicet nece iperatoris. ℣ Tetros:Fedos & horrendos:hinc facile conii citur quid faciat inueterata consuetudo.

OLI. Carbo ter cõsul

Nefarium

De quodam exercitu:& morte Caii Carbonis.

ILle quoq; exercit⁹ nefarie uiolẽtus: q. C. Carbonẽ fratrẽ carbõis ter cõsulis pp bella ciuilia dissolutã disciplinã militarẽ pfractius & regidius astrigere conatũ priuauit uita:satiusq; duxit maxio scelere coinqnari q̃ prauos ac tetros mores mutarẽ.

De Temeritate. Cap. VIII.

TEmeritatis aũt subiti & uehementes sunt impulsus:quoꝝ ictibus hoium mẽtes cõcussæ:nec sua picula cõspicere nec aliena facta iusta estimatione prosequi ualent.

De Superiore Aphricano.

QVam.n.temere se aphricãus supior ex hispania duabus q̃nq; remibus ad Syphacẽ traiecit i unius nũidæ ifidis pcordiis:suã pariter & príæ salutẽ depositurus. Itaq; exiguo momẽto maxie reip. casus fluctuatus ẽ:utrũ iterfector an captiuus Scipio Syphacis fieret.

De Caio Cæsare.

NAm. C. Cæsaris anceps conatus & si cælestiũ cura ꝓtectus est:tamẽ uix sine horrore animi referri põt:si q̃dem impatiens legionum tardioris a brunduſio Apolloniam traiectus per simulationem aduersæ ualitudinis conuiuio egressus maie-

TEmeritatis ẽt subiti:De temeritate dicturus eius turpitudinẽ subiicit oculis:ut ab ea nos deterreat:est ãt temeritas:cũ aliq̃d sine cõsilio & cogitatiõe facimus:bene aũt subiũgit seditiõi:nã quéadmodũ seditio subito cõcitat hoium mẽtes:sic & subiti sunt temeritatis ipulsus. ℣ Subiti:Quia repente nulla adhibita cogitatione rapitur temerarius ad aliquid agẽdum. ℣ Impulsus:Commotiones:agitationes.

OLI. Temeritas quid.

QVam.n.temere se aphricanus:Hæc historia notata ẽ in ca. de mutatiõe casus & fortũæ. ℣ Ex hispania:Tũc erat i hispania Scipio cũ iam aio adsuadẽdã carthaginẽ adiecto uidit plurimũ momẽti ad uictoriã i syphace eẽ repositũ:quẽ sibi & Populo ro. ut amicũ faceret nõ dubitauit rẽ magno piculo aggredi: seq; ad regẽ barbarũ dubio fidei hoiem cũ duabus q̃nq; remib⁹ cõferre:ubi paꝝ abfuit:q̃n ab hostibus itercipet: q̃m eodẽ tpe & hasdrubal pœnoꝝ dux ad eundẽ regẽ suũ cursum faciẽs:cũ q̃nq; triremibus romanas naues ꝓpe circũuenit:led qa secũdo uẽto priores romãi portũ itrarẽt hostes i regio portu hostile q̃cq̃ moliri nõ sũt ausi. ℣ Fluctuatus:in discrimie positus uel cũ dubitatiõe agitatus. ℣ Vtrũ iterfector:In discrimie fuit utrũ Syphacis iterfector:an captiuus futurus eẽt Scipio:cum.n.apud regem eẽt eundẽq; barbaꝝ & insidum facile rex illum detinere potuisset captiuum:q; si feciſſet a Scipione nunq̃ uictus & in triumphum ductus fuiſſet.

OLI. Scipionis temeritas

NAm. C. Cæsaris:Plu. i uita cæsaris. Cæsar inqt appolõiæ residẽs:ubi paꝝ copiaꝝ:ad capessendã pugnã sibi eẽ uidit:cæteraq; copias ex italia lẽte ꝓficisci i ancipiti reꝝ cõsultatiõe graue & piculosum cõsiliũ iniuit:nã cũ multis hostiũ classibus mare teneret cõscio nemie paruã remoꝝ. xii. scaphã igressus brunduſiũ trãsire decreuit nocte igit clãculũ seruili habitu ascendens:ut se uilissimũ quẽpiã tacitus abiecit. Annio flumine nauigiũ ad mare usq; delatũ est. Solet is cũ matutina spiráte aura fluctũ lõge repellat circa hostiũ tranqllus illabi. Ea uero nocte ingẽs ex põto uẽtus ꝓflarat:a quo extincta resederat aura:cæteꝝ cũ aduersus ꝓcellas & tẽpestatẽ acrius flumẽ irrũperet:igẽs attolebat sonit⁹ & rapidi cõfligebát uortices:q̃obrẽ gubernator postq̃ nulla ui supare sperat:retrocedẽ statuit:itaq; nautis ut remigationẽ pmutarẽt iusserat:q; ubi ꝓsẽsit cæsar seipm detexit apphensa deide gubernatoris dextra qd ad eius obstupuerat aspectum perge inqt generose perge:nec extimescas q̃cq̃ cæsarẽ uehis:ac cæsaris fortunã nauigatiõis comitẽ. Tũ oblitꝰ tẽpestatis remiges inixi remis prõptissime fluminis ipetũ supare cõtendũt:q ut frustra conati sunt cæsar multis obrutus fluctib⁹ & in ipso fluminis hostio:magnis susceptis piculis gubernatori ut rediret iuitus admodũ cõcessit hæc Plu. Alii uero dicunt:q; cũ cæsar uideret Antoniũ:quẽ brũdusii relictũ p lẽas acciuerat:se tardius apolloniã cũ reliq̃ copiaꝝ pte cõferre: timẽs ne itercipet a põpeiana classe:cũ tãtam antonii morã ferre nõ posset nocte simulato morbo se subtraxit e cõuiuio:& sumpto seruili habitu clã oĩb⁹ ad paupis cuiusdã amiclæ gubernatoris casulã uenit:eoq; excitato se piculosissime nauigatiõi cũ ẽt tẽpestas istaret temere satis exposuit:nec dissuaderi potuit ab amicla nauta quominus piculũ subire uellet:ubi ꝓpemodũ periit. ℣ Cælestiũ cu. p. qa diuía ꝓuidẽtia seruatus ex undis fuisse uidet. ℣ Nõ tñ uix sihor. Hoc cũ assentatiõe dictũ. ℣ Tardioris:traiectus q; tardi⁹ legiões traiiceret ab Antonio:est ãt nomẽ traiectus hoc loco & significat tardioris traiectiõis. ℣ Aduersæ ualitudinis:Simulauit secũdũ quosdã qd stomacho nõ ualeret:ut hõeste & sine suspitiõe e cõuiuio se subtraheret:hui⁹ aũt simulate egritudis nullã ꝓrsus mẽtionẽ facit Plu.

OLI. Cæsaris temeritas in naviganido

¶ Fauces: Anguſtias & hoſtia q̄bus fluuius in adriaticum mare deſcendit. ¶ Nauiculā: Scapham quā Plutar. xii. re mor̄ fuiſſe dicit: erat aūt paupis amiclæ de quo Lucanus lib. v. molli conſurgit amiclas dum dabat algathoro: q̄s

OLI.

Anam mea naufragus inq̄t. Tecta petiit aut quem noſtræ fortuna coegit auxilium ſperare caſæ &c. Ge illa q̄: Bello latino claſſi p̄erat Aulus albinus q̄ crimie ꝓditiōis infamis a militib⁹ iterfectus ē: uene/rat. n. in ſuſpitionē: q̄ latinis ꝓdere uellet exercitū romanū: q̄re adeo cōcitati ſunt milites ut illū nulla adhibita cogitatiōe lapidib⁹ illico obruerēt & q̄ indignius fuit orāti atq̄ obſecrāti nullā dicēdæ cauſæ ptātem facere uoluerūt. ¶ Nobilitate: Laudat hunc albinū ut exaggeret temeritatē militū: q̄ nulla hois dignitate: nulla reuerētia a tam fœdo facinora deterreri potuerūt. ¶ Honor̄ omniū cōſu. Qui ē funct⁹ oībus mg̃ratib⁹ fuerat. ¶ Quod q̄ acceſſionē indignatiōis: nulla maior indignatio eē p̄ōt q̄ negare defenſionē: iō dicit indignatio nō recepit acceſſionē hoc ē argumētū: q̄a augeri nō p̄ōt q̄ ſumma eſt. ¶ Cauſæ dicendæ: Expurgationis faciendæ.

OLI. Annibalis furor

Taq̄ min⁹ miror: Cū ex italia reuocatus Hānibal ad opē laborāti p̄ſiæ ferēdā uenisſet in ſiciliā: q̄ſiuit a gubernatore q̄d illā eēt ꝓmōtoriū ſibi āte oculos poſitū: erat. n. pelorus mōs ab ipo gubernatore denoīatus: q̄ cū ille dixiſſet Siciliæ ꝓmōtoriū eē ñ credēs hānibal: q̄a ſibi p̄ſuadere nō poterat tā breui curſu in ſiciliā uenisſe ratus inſidias a gubernatore factas illū iterfecit poſtea uero certior factus italiā breui ſpacio diſrimi a ſicilia: penitētia ductus gubernatorē cū uita donare nō poſſet honore ſepulturæ donauit: q̄ eo loco ſepultus mōti nomē ipoſuit teſte Saluſtio: q̄ ēt Seruius i. iii. Virgilii affirmare uidet eo carmie: & anguſti rarafcent clauſtra pelori: q̄ ait ꝓmōtoriū ē Siciliæ ſm Salu. a gubernatore Hānibalis illic ſepulto: q̄ fuerat occiſus p ignorātiā regis cū ſe ei⁹ dolo crederet eē deceptū: q̄q̄ legat & āte pelor̄ dictū fuiſſe. ¶ A petilia: parua urbe calabriæ a Philotecte pœātis filio & Herculis ſocio cōdita: teſte Seruio i. iii. æneid. ſup eo carmie philotecte ſubnixa petilia muro. ¶ Freto appulſ⁹: Mari ſiculo & ꝓprie fretū: q̄a ibi ſemp ob anguſtias ferueat mare: ē enī teſte Salu. Breue illā mediū quo ſicilia abſciſſa ē ab Italia: q̄ olī ꝓtūcta fuerat: unde Virg. Hæc loca ui quōdā uaſta cōuulſa ruina. Tantū æui lōginqua ualet mutare uetuſtas. Diſſiluiſſe ferūt: cū ꝓtinus utraq̄ tellus Vna foret uenit medio ui pōtus: & undis Heſperiū ſiculo latus abſcidit: aruaq̄ & urbes. Littore deductas anguſto iterluit æſtu. Ibi ēt cōdita eſt ciuitas q̄ teſte Liuio ab hac ſciſſura rhegiū dicta fuit ἀρηγνυω q̄ eſt diſrumpo & frāgo: unde eius deriuatiuū dicimus rheginū: nam a regio galliæ ciſalpinæ oppido rheginēſes dicimus. ¶ Curſus rectorem: Nauigationis gubernatorē. Virg. huc curſus fuit. ¶ Inſpecta ueritate: Vbi cognouit uera dixiſſe rectorē. ¶ Abſoluit: Crimen inſidiar̄. ¶ Itaq̄ anguſti & æſtuoſi maris: Erecta inq̄t pelori ſtatua: & Hannibalis ſceuitiæ ſiue temeritatis & cæſi inocentiæ ꝑpetuum extat oībus illac nauigantibus indicium tantæq̄ rei monumentum. ¶ Vltra citraq̄: Et in Italia & in Sicilia.

Pelor⁹ unde

OLI. Athenieſ. x. ſuos īpa. dā naue/runt

Am athenienſiū: Diximus ī cap. de cōſtantia: q̄ ſpartano bello q̄ decē īperatores atheniēſes apud argi/nuſas aduerſus lacedæmonios geſſerūt: cū poſt uictoriā ea pugna nauali a p̄toribus partā ſubito exorta tempeſtas atheniēſium claſſe diſieciſſet: imp̄atores ſuor̄ militū corpora q̄ in ea pugna ceciderant ſepulture mādare nequiuerunt: q̄ cum athenis nūciatum eēt inſepulta. ſ. iacere ſuor̄ militum corpora: tam furioſa temeritate in imperatores exagitatus eſt populus ut in dicta cauſa illos damnaret. Legemq̄ ferret de ſumendo ex his ſupplicio: cum primum rediſſent: & cum forte dimarcus eo anno Socrates eſſet: ideſt tribunus plæbis nulla ratione adduci potuit: ut tam temerariæ & ueſanæ legi conſentiret: & quia plæbiſcitum fieri nō poterat in iuſſu Socratis: illi per uim ſunt executi q̄ iure non poterāt: & benemeritis prætoribus quibus præmium ac triumphus debebatur cum primum redierunt ſumpſere ſupplicium. ¶ Ad ueſaniam uſq̄: Dum temeritatem exercet inſania iudicatur: uel quod eorum temeritas furioſa magiſquam audax fuiſſe uidetur. ¶ A pulcherrima uictoria: quam apud arginuſas de lacedæmoniis fuerant conſecuti. ¶ Exceptos: Damnatos. ¶ Neceſſi/

ſtate ſua ſeruili ueſte occultata nauiculā cōſcēdit e flumine ac maris adriatici ſcæua tempeſtate fauces petiit ꝓtinuſq̄ in altū dirigi iuſſo nauigio: multū ac diu contrariis iactatus fluctibus tandem neceſſitati ceſſit.

De Militibus Albini Ducis.

Age illa q̄ execrabilis militū temeritas: fecit. ut Aulus albinus nobilitate moribus honor̄ oīum cōſumatiōe ciuis eximius p̄p falſas & inanes ſuſpitiōes in caſtris ab exercitu lapidibus obrueret̄: q̄q̄ acceſſionē indignatiōis nō recipit: orāti atq̄ obſecranti duci a militibus cauſæ dicēdæ poteſtas negata eſt.

Externa de Hannibal Carthagin.

Taq̄ minus miror apd̄ crucē & ſæuū Hannibalis aium defenſiōis locū inoxio gubernatori nec fuiſſe: q̄ a petilia claſſe aphricā repetēs freto appulſus dū tā paruo ſpacio Italiā ſiciliāq̄ iter ſe diuiſas nō credit ueluti ſeditioſum curſus rectorē iteremit: poſtea diligētius iſpecta ueritate tūc abſoluit cū eius inocētiæ nihil ultra ſepulchri honorē dari potuit. Igit̄ anguſti atq̄ æſtuoſi maris alto e tumulo ſpectatrix ſtatuā tā memoriæ pelori q̄ punicæ temeritatis ultra citraq̄ nauigantium oculis collocatum indicium eſt.

De Athenienſibus.

Am athenienſiū ciuitas ad ueſaniā uſq̄ temerariæ q̄ decē īperatores ſuos & q̄dem a pulcherrima uictoria uenientes capitali iudicio exceptos necauit: q̄ militū corpora ſæuitia maris iter-

ratem: Quia necessitate cõpulsi corpora sepelire nequerunt: hãc illi necessitaté punire maluerũt q̃ honorare uirtutem: qui triũphum decernere potius debuerãt p̃toribus suis q̃ speciosam ex hoste uictoriam reportassent.

TEmeritati ꝓximus est error: In hac p̃fatiõe q̃si rõnem affert: cur temeritati subiũgat errorẽ: qa utrũq; uitiũ simile & par eẽ uideat q̃tũ qdẽ ad lesionẽ p̃tiet. Sed hoc iter se differũt q̃ errori ignosci põt: temeritati nõ põt: ná quẽadmodũ spõte picula adit temeritas: sic error ignarꝰ culpã icurrit. ℣ Par ad ledẽdũ: qa nõ minus ledit error q̃ temeritas. ℣ Vanis cõcima. Deceptus falsa imagie dũ aliud credit ĩ aliud icurrit ignarusq; culpã cõmittit. ℣ Qui q̃ late ĩ pectoribus hoium uaget. Si iquit dicere uelim q̃ multipliciter hoies se erroribus iplicẽt errorẽ ipse cõmittã. ℣ Paucos lapsus: Paucos errores: ná cũ oẽs humana cognitione compræhendi non possint paucos retulisse sat erit.

OLI. Error a temeritate distat

pellante sepulturæ mandare non potuissent: necessitatem puniẽs cũ honorare uirtutem deberet.

Quantum ualet Error. Cap. IX.

TEmeritati ꝓximus est error quemadmodum ad ledendũ par ita cui facilius quis ignouerit: qa nõ sua spõte: sed uanis cõcitatus imaginibus culpæ se implicat: qui quã late in pectoribus hoium uaget: si cõplecti coner uitio de quo loquor sim obnoxius. Paucos igitur eius lapsus referemus.

De Errore. Po. Ro. in. C. Heluium.

CA. Heluius Cinna tri. plæ. ex funere. C. Cæsaris domũ suã petens populi manibus discerptus ẽ ꝓ Cornelio Cinna in quẽ sæuire se existimabat iratus ei: q̃ cũ affinis eẽt cæsaris aduersus eũ nefarie raptũ impiã ꝓ rostris orationẽ habuisset: eoq; errore ꝓpulsus est ut caput Heluii ꝓinde atq; Cornelii circa rogũ cæsaris fixũ iaculo ferret: officii sui & alieni erroris piaculũ miserabile.

OLI. Cina a populo discerptꝰ

De. C. Cassio.

NAm. C. Cassiũ error a semetipo pœnas exigere coegit. Inter illũ eni pugnæ q̃ttuor exercituũ apud philippos uarium ipsisq; ducibus ignotũ euentũ: missus ab eo Tineus cẽturio nocturno tpe ut specularet: quo nã in statu res. M. Bruti eẽnt: dũ crebros excessus uiæ petit: qa tenebraꝝ obscuritas hostes ne an cõmilitones occurrerent dignoscere nõ sinebat: tardius ad Cassium rediit. Quẽ is exceptũ ab hostibus oiaq; in eoꝝ ptãtem recidisse existimãs finire uitam ꝓperauit: cũ & castra hostiũ iuicem capta: & Bruti copiæ magna ex parte incolumes essent.

De Tineo Centurione.

TInei uero nõ obliterãda silentio uirtus q̃ oculis pauliſper hæsit iopinato iacẽtis ducis spectaculo attonitus deinde ꝓfusus in lachrymas: Quia necessitate cõpulsi corpora sepelire nequerunt: hãc illi necessitaté punire maluerũt q̃ honorare uirtutem: qui triũphum decernere potius debuerãt p̃toribus suis q̃ speciosam ex hoste uictoriam reportassent.

TEmeritati ꝓximus est error: In hac p̃fatiõe q̃si rõnem affert: cur temeritati subiũgat errorẽ: qa utrũq; uitiũ simile & par eẽ uideat q̃tũ qdẽ ad lesionẽ p̃tiet. Sed hoc iter se differũt q̃ errori ignosci põt: temeritati nõ põt: ná quẽadmodũ spõte picula adit temeritas: sic error ignarꝰ culpã icurrit. ℣ Par ad ledẽdũ: qa nõ minus ledit error q̃ temeritas. ℣ Vanis cõcima. Deceptus falsa imagie dũ aliud credit ĩ aliud icurrit ignarusq; culpã cõmittit. ℣ Qui q̃ late ĩ pectoribus hoium uaget. Si iquit dicere uelim q̃ multipliciter hoies se erroribus iplicẽt errorẽ ipse cõmittã. ℣ Paucos lapsus: Paucos errores: ná cũ oẽs humana cognitione compræhendi non possint paucos retulisse sat erit.

CA. Heluius cina: Cæso in senatu Iulio Cæsare populus uehemẽter cõcitatꝰ prio p̃ interfectores habita cõcione aliquãtisper lenitus ẽ: postea uero apto cæsaris testamento postq̃ ampla romanis legata eẽ uiritim cõpertũ ẽ: ac delatũ p̃ fo; corpus uulneribꝰ deforme appuit sic exacerbati sunt aĩ: sic aduersus interfectores irritati ut nulla rõne cõtineri possent istigãte isup Antonio: & eos ad ultionẽ exhortãte. Itaq; congestis succensisq; circa cadauer ex foro gradibus subselliis cãcellis: trapezis cõcremarũt: exceptis ex medio rogo incensis stipitibus ad pcussorũ domos ut eas icẽdio uastarẽt pcurrebãt: alii p oẽs urbis uicos: ut captos discerperent magna cũ idignatiõe cõmeabãt: ex qbus tĩ in nullum icidерũt: qa in tuto clausi se continebãt. Cinna uero cæsaris æq̃lis: cũ a decorãdo cæsaris funere domũ se reciperet in furiosam multitudinẽ icidit: q̃ existimãtes corneliũ cinnã eẽ q̃ cæsaris affinis aduersus eum fuerat cõcionatus: errore decepti trucidarunt: eiusq; caput hastæ infixũ circa cæsaris rogũ tanq̃ iferias detulerunt. Plutarchus ĩ uita Cæsaris dicit huic Cinæ cæsarẽ uisum in somniis priori nocte q̃ illũ ad cœnã inuitaret: & cũ recusaret inuitũ & reluctãtẽ ab eo manu fuisse p̃tractum: tũ ẽt dicit illũ eo tpe febri laborasse. ℣ Discerptus: Dilacerat⁹. ℣ Impiam orationẽ: Quia dixerat in concionẽ iure cæsum fuisse cæsarẽ: hoc autẽ fecerat: ut iratũ populũ sua oõne leniret. ℣ Seditionẽq; sedaret officii sui: Quod cæsari in celebrando eius funere præstiterat: nam inde a põpa redibat.

OLI.

NAm. C. Cassium: Relata est historia hæc li. vi. cap. de fide seruorum exemplum Pindarus: ibi ergo q̃rẽda est ne totiens repetatur. ℣ A semetipso: Quia nõ alieno errore cæsus: sed sua ipsius falsa opinione deceptus sibi ipsi mortẽ intulit: desperatione rerum cum existimaret eandem collegæ fortunã eẽ: quæ fuerat sua: q̃q̃ Brutus iam Cæsaris castra cœpisset eadẽq; diripuisset. ℣ Quattuor exercituum: duoꝝ. s. Bruti & Cassii & totidẽ Octauiani & Antonii. ℣ Variũ euẽtũ: bene uariũ: qa ex altero cornu Brutus uictor: ex altero Antonius & e cõtra Cassius & Octauius uicti. ℣ Crebros excessus: crebra diuerticula: nã cũ tenebræ fuissent obortæ centurio se occurrẽtibus aperire nõ audebat ignorãs: hostes ne essent an cõmilitones amici: itaq; sæpius deuertebat e uia. ℣ Exceptũ: insidiis circũuentum & ab hostibus captũ.

OLI. Tinei pietas ĩ cassiũ

TInei uero non oblitteranda: Laudat tinei siue ticinii: ut Plutarchus dicit fidem & amicitiam: qui cum in castra rediisset ad Cassium uictoriæ corona redimitus: ubi comperit exploratu & amicorum sese affligentium qui quæstibus & ululatibus Cassium ignorantiæ errore deceptum mortem oppetisse: dolore nimio ꝓcitus educto ense multa prius ĩ suã tarditatẽ iuectus se ipm trãsfixit. ℣ Obliteranda silẽ

OLI.

tio:Prætereũda uirtus,ꝙ Imprudẽs:ꝙa nõ ꝓuidi tarditatẽ meã tibi regi desperationem allaturam: & tuæ mortis cãm eẽ futuram,ꝙ Capulo tenus:usqꝫ ad capulum: Virg,Et capulo tenus abdidit ensem:est aũt capulus ensis manubriũ a capiendo dictus:ꝙ Duplex uictima:Cassius & tinæus tanq̃ duæ uictimæ ante aras iugulatæ, Aeterum falsa opinio:Error iste principiũ habuit a re iocosa:sed crudelem exitũ cum enim lartes Tolumnius ueientũ rex taxillis forte luderet supuenerũt legati romani pacis cõditiones afferẽtes:tũc rex ꝓsperũ habẽs iactum:ꝓ iocum in collusorẽ magna uoce clamauit occide:ministri astãtes:errore decepti existimarunt impari sibi ut legatos occideret:& ita illi tanq̃ regis impiũ exequentes legatos occiderũt,Liuius tamẽ dicit nõ erroré fuisse sed fraudẽ:& hoc a rege fictũ: ut se purgaret: & sub ludi simulatiõe clamasse:occide,ꝙ Falsa opinio:ꝙ falso opinati fuerint satellites iperari sibi ut legatos occideret,ꝙ Penatibꝰ:Nã uiolatum iusgentium uiolata & hospitii iura fuisse uident cũ legatis regia uis fuerit illata,ꝙ Legati romanorũ:quos q̃ttuor fuisse:dicit Cic,philippicarũ lib,ix, Addit ĩsuper ꝙ illorũ statuæ ad suũ usqꝫ tps steterãt in rostris: fuerãt aũt missi legati ut agerent de pace cũ rege,ꝙ Lusum ad imperium:quod per lusum rex dixerat illi imperatum sibi esse crediderunt.

OLI, Veientes romãos legatos uiolauerũt

OLI, Vltiõi adhibẽdus modꝰ

Vltionis aũt:Vltionẽ dicit & si iustã nõ tamẽ semꝑ eẽ de inimico sumẽdam:qa graues plerũqꝫ animi pturbatiões atqꝫ dolores cõcitẽt:gloriosum aũt est uiro forti nolle cũ possit de accepta iniuria sumere ultionẽ:qđ cæsari obtigisse dicit Cic,in oratione ꝓ,M,Marcello, Animũ ingt uincere:Irã cohibere:uictũ tẽperare: Aduersariũ nobilitate:ingenio:uirtute:ꝑstãtẽ nõ modo extollere iacentẽ:sed ẽt amplificare eius pristiná dignitatem:hæc q faciat nõ ego cũ summis uiris cõparo:sed deo simillimũ iudico: hoc iõ dicit quia difficile sit homini acceptam iniuriam remittere:quod non semper faciendum est:ne impunitate maior crescat peccandi licẽtia:nam ut inquit Cicero:ad seruandam iustitiam nõ satis ẽ eum qui lacesserit iniuriæ suæ pœnitere ut & ipse ne quid tale post hac committat &cæteri sint ad iniuriam tardiores:cui tamen rei aduersat christiana religio quæ iniuriam semper remittẽdam esse iubet,ꝙ Iusti aculei:Iusti stimuli: & irritamenta: hoc iuxta philosophorum sententiam: qui dicunt: iure nos posse ac debere acceptam iniuriam ulcisci: quod uera religio negat,ꝙ Pensare:ulciscẽdo,s, uicem doloris rependere.

OLI, Popilia tribus

Tribunus plæbis,M,Fuluiꝰ: Tusculani auctores fuerant: ut ueliterni & priuernates a romanis deficerent eisqꝫ rebellarẽt:qbus deinde domitis,M, Fuluius tribunus plæbis tulit ad populum qd de tusculanis fieri uideret:qui defectionis fuissent auctores,Tusculani audita rogatione:cũ liberis & cõiugibus squallore obsiti & supplices romã uenerũt a populo iniuriæ ueniã miserabiliter petẽtes:cæteræ tribus misericordia cõmotæ sniam salutarẽ secutæ sunt,Sola tribus popilia dãnauit:eosqꝫ uirgis cædendos ac securi ꝑcutiẽdos atqꝫ oẽm turbã imbellẽ sub hasta uẽdendã eẽ iudicauit,Tusculani postea ciuitate donati cõsule Camillo:ut diximus lib,viii,cap,iii,memores iniuriæ a popilia tribu receptæ neminẽ unq̃ ex ea tribu suis suffragiis magistratum ad ullum prouehere uoluerunt,ꝙ Rettulit: Fertur in senatu: refertur ad populum: est autem referre quod nunc principes nostri ueneti partem ponere dicunt,ꝙ Squallore obsiti:sordibus & immundicia ac pallore circundati atra & lugubri ueste induti more supplicum,ꝙ Imbellem multitudinem: Senes pueros & fœminas,ꝙ Sub corona uenire: Vt coronati publice uenderentur:sic enim apud maiores mancipia uendebantur:& præsertim homines & equi:Cato in oratione quadam,Satius est inquit ut Populus Romanus in capitoliũ potius supplicatũ eat q̃ coronatus ueneat,ꝙ Virã:qꝫ uiros securi dãnauit,ꝙ Libertatẽ:qꝫ imbellẽ turbã sub corona uendendã iudicauit,ꝙ Illam uero ultionem: senatus inquit & Po,Ro,ultionẽ de q̃ dicturi sumus tacendo mas:& si iprudens iquit iperator causa tibi mortis fuit: tamen ne id ipm ipunitũ sit accipe me fati tui comitẽ: Superqꝫ exanime corpus eius iugulo suo gladiũ capulo tenus dimisit:ac ꝑmixto utriusqꝫ sanguine: duplex uictima iacuit pietatis hæc:erroris illa.

De Satellitibus Regis Veientium.

Aeterũ falsa opinio nescio an ꝑcipuã iniuriã Lartis Tolũnii ueientiũ regis penatibus iulerat:nã cũ in tesseraꝝ ꝓspero iactu per iocũ colluſori dixisset occide:& forte legati romanorũ iterueniſſent satellites:eius errore uocis ipulſi interficiendo legatos:lusum ad imperium transtulerũt.

De Vltione. Cap. X.

Vltionis autem quemadmodum acres iracundi aculei sunt:qui lacessiti concitant:accepta dolorẽ pensare cupientes: quos latius complecti nõ attinet.

De Tribu Popilia.

Ti,plæ,M,Fuluius ad populũ de tusculanis rettulit:qꝫ eoꝝ consilio ueliternos priuernatesqꝫ rebellaturos diceret:q cũ coniugibus ac liberis squalore obsiti cũ supplices romã ueniſſent:accidit ut reliqs tribubus salutarẽ sniam secutis:sola popilia iudicaret oportere publice eos uerberatos securi percuti:imbellẽ multitudinẽ sub corona uenire: quã ob cãm popilia tribus:in quã plurimũ postea tusculani in ciuitatẽ recepti potuerũt:neminẽ unquã cãdidatum popiliæ tribus fecit magistratũ:ne ad eã ullus honor suffragiis suis ꝓueniret: quæ illis uitã ac libertatẽ quãtũ in ipsa fuit: ademerat: illam uero ultionẽ & senatus & consensus omnium approbauit.

comprobauit:quia nullam de illa quæſtionem habere nec quærelam facere uoluit.

CVm enim Adrianus:Hic urbis præfectus cum ciues romanos qui uticæ negociabant:aut alia de cauſa locum illum habitabant tyrannice & crudeliter nimis haberet. Quippe quos ſeruilibus operibus adigeret ab illis uiuus concrematus eſt:quia tantam ſeruitutem ferre non poſſent.Romæ nulla de re tanta quæſtio nulla quærela facta eſt:ex quo facile cõprehẽdi potuit ſenatũ ultionẽ illam cõprobaſſe. ℣ Adrianus:Qui ut ꝙdam dicunt erat Vticæ ꝓtor.℣ Sordido ĩperio: Quia illos ſeruilibus opibus adhibebat. OLI.

De Vltione romanoꝝ in Adrianum.

CVm enim Adrianus ciues romanus qui Vticæ conſiſtebãt ſordido imperio uexaſſet iccircoꝙ ab his uiuus eẽt exuſtus: nec q̃ſtio ulla in urbe hac de re habita:nec q̃rela uerſata eſt.

Da Regina Thamyri.

CLare ultiõis utraꝙ regia: & Thamyris q̃ caput Cyri abſciſſum in utrẽ humano ſanguie repletũ demitti iuſſit:exprobrãs illi ĩſatiabilem cruoris ſitim:ſimulꝙ pœnas occiſi ab eo filii ſui exigẽs:Et Berenice q̃ laodices iſidiis iterceptũ ſibi filium grauiter ferens armata currũ cõſcẽdit ꝓſecuraꝙ ſatellitem regiũ crudelis opis miniſtrũ noie Cenæum quoniã haſta nequaq̃ poterat ſaxo ictum ꝓſtrauit ac ſup eius corpus actis equis iter infeſta cõtrariæ partis agmina ad domũ in qua interfecti pueri corpus occultari arbitrabatur perrexit. OLI. Tamyris ultra mortẽ filii Cyri interitus

De morte Iaſonis.

IAſonem theſſalum perſaꝝ regi bellum inferre parantem an ſatis iuſta ultio aſſumpſerit dubitabat.Quippe ſimulata diffidẽtia ꝓp uulnus exceptũ refugiẽs Cyrũ ad uſqꝙ anguſtias ꝓduxit:ibi cõpoſitis ĩ mõtibꝰ inſidiis ducẽta milia ꝓſaꝝ cũ ipõ rege trucidauit:in q̃ uictoria ẽt illud memorabile fuit qđ ne nuncius tãtæ cladis qdẽ ſupfuit:caput Cyri amputatũ in utrẽ hũano ſanguie repletũ coniici regina iubet cũ hac exprobratiõe crudelitatis.Satia te ſanguĩe iquit quẽ ſitiſti.Cuiuſqꝙ ĩſatiabilis ſemp fuiſti.℣ Sitim: Cupiditatem q̃ ſatiari nõ poterat. ℣ Thamyris: Hæc regina fuit ſcytharum maſſagetharum de qua multa tradit Herodotus.

ET Beronice:Berõice cui & laodice nomẽ fuit:Mithridatis ſupioris regis põti:eius q cũ romanis aduerſus Ariſtonicũ pauloãte bellũ geſſerat:repẽtinaꝙ morte ſubtractus fuerat filia Mithridatis uero regis ſecũdi & hoſtis Po.Ro.ſoror Ariarati capadociæ regi nupſit:quẽ ꝓ Gordiũ iſidiis Mithridates ipſius Beronices frater ĩterfici iuſſit mortuo Ariaratæ filii duo ſupſtites fuerũt:cũ igit nicomedes bythiniæ rex capadociã cæde regis q̃ſi uacuã occupaſſet mithridates regni auidus ficta pietate ut nepotes ĩ pr̃nũ regnũ reſtitueret arma aduerſus Nicomedẽ ſumpſit:ſed ubi cõperit Laodicẽ ſiue Beronicẽ ſororẽ nicomedi nupſiſſe:ſimulata pietas:in ueram cõuertit:q̃re pulſo ex capadocia nicomede.Ariarati qui maior natu erat paternũ regnũ reddidit:quem deinde haud ita multo poſt facti pœnitens occidit:cum uero minor alter q & ipſe Atiarates dictus ẽ ab amicis ex aſia reuocatus regnare uideret:ĩpſe quoꝙ eiuſdem ut uulgo credit mithridatis opa ꝓp inſidias trucidat:cuius cædis dolore ꝓcita mater iunctis iugalibus eqs oblita ſexus:arma corripuit: nec prius ꝓcipitem cenæũ regis ſatellitem ꝓſequi deſtitit q̃ eum cum haſta neqſſet ſaxo ꝓſtrauit:ſuperꝙ iacentis cadauer indignabunda currum egit & inter hoſtilia tela nullo fratris qui tunc hoſtis erat timore perculſa domum in qua cæſi pueri corpus ſeruari putabat irrupit:eiꝙ mr̃nas lachrymas & funeris officiũ p̃ſtitit.℣ Infeſta agmina: Hoſtilia fratris agmina. OLI. Beronices

IAſonem theſſalum:Hic Iaſon theſſaloꝝ rex apud omnes maximi nominis & æſtimationis fuit adeo ut nemo dubitaret:quin perſarum regem fuiſſet ſubacturus niſi antea fuiſſet interceptus:quã perſis quod inſtituerat bellum inferret:nam forte ita accidit ut theſillus gymnaſiarchus quia rege in delitiis quodammodo habebat a laſciua q̃dam iuuentute pulſaret: qui ubi ad regem quærelam detulit: rex duaꝝ ultionũ illi opinionem dedit:ut uel a ſingulis iuuenibus a quibus pulſatus fuerat trigita dragmas exigeret uel decem ſingulis plagis infligeret:qđ poſtremũ ultionis genus maluit:& ita ĩgenuos adoleſcẽtes ſeruilibus plagis affecit:qđ illi grauiter ferẽtes in regẽ a quo pulſationis iniuriã accepiſſe exiſtimabãt ultionis irã cõuerterũt: & nimio dolore cõcitata regẽ obtrũcarũt:incertũ eſt ĩquit an iuſta fuerit hoꝝ adoleſcentũ uindicta an crudelis q ex parua cauſa tantum regem ſuſtulerunt.℣ Gymnaſiarcho:Principi gymnaſii.℣ Animi non cordis dolore: Adole- OLI. Iaſonis

ſcentes inq̄t nō dolore quē ex plagis ſenſerāt: ſed pudore quodā cōmoti ignominioſam iniuriā ferre nō potuerint, ℣ Cæteꝝ paruo irritamēto: Magna iquit expectatiōe græcia tota fruſtrata eſt q̄ hunc Iaſonē nō minus q̄ Alexandrum perſas aliq̄do ſuperaturꝰ ſperabat. ℣ Maximæ rei expectatio: Vt perſas totûq; orientē ſubigeret.

OLI. Vnc q̄tēus uitæ: ꝓfeſſus é ab opis iitio Val. ſe uiroꝝ illuſtriū facta ſimul ac dicta memoratu digna hoc ope cōplexuꝰ: ut habeāt hoies q̄rū uirtutū gloriā ꝓſeq; quoꝝ ité uitioꝝ obprobria fugeꝛ dbeāt: ut igiſ, qđ pollicitus é exequaꝛ de iprobe dictis & factis dicere aggrediſ: ut his cognitis hoies ab eis deterreāt.

OLI. Tullie crudelitas contra patrē

NDe potiuſq̄ a tullia: Nota eſt hiſtoria Liuius auctor lib. prio: cæſo p iſidias Targnio priſco & i eius locum Seruio tullo tanaqlis arte ſubſtituto duo ſupererāt Tarquinii filii quorum Tullus ueritus ne idem ſibi quod & ſocero euenerat forte contingeret utrumq; ſibi generum aſciuit: erant autē illi filiæ duæ natura longæ diſpares. Sed forte ita accidit ne duo uioléta ingenia mr̄imonio iungerenꝰ: nā ex fr̄ibus altermitioris: ferocioris alter erat igenii: fortūa credo fuit Po. Ro. quo diutius regnāte Seruio romanū firmareꝰ iperiū: angebaꝰ ferox tullia nihil materiæ in uiro eē neq; ad cupiditatē neq; ad audaciā eē tota in alteꝝ Targniū uerſa eum mirari: eū uiꝝ dicere regio ſanguie ortū. Spernere ſororē q̄ uiꝝ nacta muliebri ceſſaret audacia contrahit celeriter ſimilitudo eos: ut malū malo fiat aptiſſimū: ſed initiū turbādi oia a fœmina ortū ē ea ſecretis uiri alieni aſſuefacta ſermonibus nullis uerboꝝ cōtumeliis parceꝛ: de uiro ad fratrē de ſorore ad uiꝝ & ſe rectius uiduā & illū cælibē fuiſſe futuꝝ. Quā cū impari iungi aut elāgueſcere aliena ignauia dicebat: & ſi ſibi eū quo digna eē uiꝝ dediſſent dii domi ſe ꝓpe diē uiſurā fuiſſe regnū qđ apud patrē uiderat celeriter adoleſcēte ſuæ temeritatis īplet Aruns Targnius & Tullia minor prope funeribus. Hæc maritū ille uxorē ſubſtulit: cū domos uacuas nouo mr̄imonio feciſſent iungūꝰ nuptiis magis nō ꝓhibēte Tullo q̄ approbāte. Tum uero indies īfeſtior tulli ſenectus īfeſtius cœpit eē regnum. Iam. n. a ſcelere aliud ſpectare mulier ſcelus nec nocte nec interdiu uiꝝ cōquieſcere patiebaꝰ: monebat ut potius hr̄e q̄ ſperare regnū uelſet: meminiſſet ſe targnii filiū eē cui romanū debebaꝰ iperiū: ne prius deſtitit q̄ illū ſtimulis ueluti furiis ad arripiēdū pr̄i regnum īcēdit: q̄bus ille iſtinctus circuire & pr̄ēſare ꝯinoꝝ gentiū pr̄es cœpit admōebat eos pr̄ni beneficii ac ꝓ eo gratiā repetebat: alliciebat donis iuuenes ingētia pollicebaꝰ. Idēq; ſocero ſtruit iſidias: & cū agendæ rei tp̄s uiſum eſt ſtipatus agmine armatoꝝ ī foꝝ irrūpit regiā ſedē occupat: multa in ſocerū grauiter iuectus q̄ populo regē iuiſum reddere poſſent: cui cōcionanti cū ſupueniſſet ſeruius & ab eo q̄ſiſſet qđ ita auſus eēt. Ille ferociter reſpōdit ſe patris ſui tenere ſedē: orta deīde ab utriuſq; fautoribus cōtentione: factoq; populi cōcurſu in curiā apparebat regnatuꝝ q uiciſſet: tūc Targnius neceſſitate iam ipſa cogēte ultima audere multo & ætate & uiribus ualidior mediū arripit ſeruiū elatū e curia in īferioré partē ꝓ gradus deiecit: deīde ad cogēdum ſenatū in curiā rediit: fit fuga regis apparitorūq; comitū: ipſe ꝓpe exāguis cū ſemianimis regio comitatu domū ſe recipet ꝓueniſſetq; ad ſummū cypriū uicū ab his q miſſi a Targnio fugiēte cōſecuti erāt īterficitur crediꝰ. Qa non abhorret a cætero ſcelere admonitu tulliæ id eē factū: carpēto (id certæ qđ ſatis cōſtat) in foꝝ iuecta nec reuerita cætū uiroꝝ p̄ſentiū euocauit uiꝝ e curia regēq; pr̄ia appellauit a quo faceſcere iuſſa ex tāto tumultu cū domū rediret ꝓueniſſetq; ad cypriū uicum flectere carpētū in dexterā iuſſit aurigā: ut in collē exq̄liaꝝ ueheretꝰ reſtitit pauidus & frænos īhibuit is q iumēta agebat iacētemq; dominæ ſeruium trucidatum oſtendit fœdum inhumanūq; deinde tradit ſcelus monumentoq; locus eſt quem ſceleratum uicum appellant quo amens agitantibus ſororis uiriq; cæſorū furiis tullia per patris corpus carpentum egiſſe fertur partemq; ſanguinis ac cædis paternæ cruēto uehiculo cōtaminata ipſa reſperſaq; tuliſſe ad penates ſuos: atq; uiri: quibus iratis malum regni principium: ſimiles deinde exitus ſequerentur. ℣ Quia tempore uetuſtiſſimum: Reddit rationem cur incipere a Tullia uelit quia exemplū ſit uetuſtiſſimum. ℣ Conſcientia nepharium: Quia id cogitare quaſi nephas ſit. ℣ Carpēto: Vehiculi genus eſt. ℣ Succuſſis frænis: Preſſis & īhibitis. ℣ Quo celerius in complexum: Liuius hoc in reditu fuiſſe dicit. ℣ Impia & probroſa: Scelerata & uituperoſa quæ per patris corpus carpentum agi iuſſerit. ℣ Aeterna infamia: Quia tam impium facinus oblitterari nūquā poterit ipſum uicum ſceleris cognomine: qa ſceleratus uicus dictus eſt.

ambigue exiſtimatiōis eſt. Taſſillo enī gymnaſiarcho a quibuſdā iuuenibus pulſatum ſe cōqueſto ꝓmiſit ut aut trigenas ab is dragmas exigeret aut denas plagas ſingulis imponeret: quo poſteriore uindicta uſo: q ua pulauerāt Iaſonem interfecerūt: animi nō corporis dolore pœne modū exiſtimantes cæterum paruo irritamento ingenui pudoris maxime rei expectatio ſubrupta eſt quoniam opiniōe græciæ tātum in ſpe Iaſonis q̄tum in effectu Alexandri reponebaꝰ.

Dicta improba aut facta ſcelerata. Cap. XI.

NVnc q̄tenus uitæ hūanæ tū bona tum ēt mala ſubſtitutis exēplorum imaginibus ꝓſequimur dicta improba & facta ſceleꝛrata referantur.

NDe potius ātq̄ a Tullia ordiarꝰ qa tpe uetuſtiſſimū cōſciētia nefariū uoce mōſtri ſimile exēplū ē. Cū carpēto ueheretꝰ: & is q iumēta agebat ſuccuſſis frænis cōſtitiſſet: repētinæ moræ cām req̄ſiuit & ut cōperit corp⁹ pr̄is Seruii Tulli occiſi ibi iacere: ſupra id duci uehiculū iuſſit: quo celeri⁹ ī cōplexū interfectoris eius Taq̄nii ueniret. Q ua tam impia tāq; ꝓbroſa feſtinatiōe non ſolū ſe æterna infamia: ſed ipſum etiam uicum cognomine ſceleris cōmaculauit.

Vicus ſcelera tus

NOn tã atrox: Hic ẽ fimbria q occiſo Valerio cuius legatus fuerat exercitũ ſibi uẽdicauit: hic poſt mortẽ .C. Marii cũ i ſyllanos atq; ſenatũ ſupra modũ ſæuiret iuſſerat ſcæuolã itegerrimũ & ſanctiſſimũ uirũ in .C. Marii tumulo tãq; uictimã iugulari: quo ad locũ ducto cũ miniſtri altius uulnus nõ ituliſſent ille a uulnere recreari quodãmõ uidebat. Fimbria hoc audito qđ. ſ. letale uulnꝰ nõ admiſiſſet illi diẽ dixit ad populũ res ꝓfecto nõ ſolũ iproba: ſed ẽt ridiculoſa: q̃rẽtubꝰ ergo ex eo qd nã obiiceret uiro itegerrimo: lẽtius illũ rãdit recepiſſe telũ. De hoc fimbria Pli. i fine breuiter ſic tradit: fimbria a Sylla ꝓgami oppꝫſſus corrupto exercitu deſertꝰ ſemet occidit. ℣ Nõ tã atrox: ſũt q uelit hoc nomẽ a græco deducere τρωω q̃ comedo μελον τροχω: ide deduci trox q̃ſi comeſtabile a uero priuatiuũ ẽ ũ comeſtabile: hoc ẽ crudũ & acerbũ: ergo atrox crudele & acerbũ: ſed nõ uſq; quaq; græcis ita dãdũ ẽ: ut nihil nobis reliquaſ: ergo ab atro magis atrocẽ deriuari puto. ℣ Vt ſcæuola: de hoc ſcæuola Luca. lib. iii. Te quoq; neglectũ uiolatæ ſcæuola dextræ. Ante ipm penetrale deæ ſempq; calẽtes mactauere focos paꝛ ſed feſſa ſenectus. Sanguinis effudit iugulo flam miſq; pepercit. ℣ Egræ reipu. Triſtis & afflictæ reipublicæ.

OLI. Fimbriæ ſcelerate dictum

De Fimbria.

NOn tã atrox. C. Fimbriæ ẽ factũ & dictũ: ſed ſi ꝓ ſe exiſtimeſ utrũq; audaciſſimũ id egerat ut Scæuola i funere. C. Marii iugulareſ quẽ poſtq̃ ex uulnere recreatũ cõperit: accuſare apud populũ iſtituit. Interrogatus deide qd de eo ſecus dicturus eẽt cui ꝓ ſanctitate moꝛ ſatis digna laudatio rẽddi nõ poſſet: reſpõdit ſe obiectuꝛ illi q̃ partius corpe telũ rẽcepiſſet licentiã furoris ægræ reipu. gemitu ꝓſequendam.

De .L. Catilina.

IVcio uero Catilia i ſenatu. M. Ciceroe icẽdiũ ab ipſo excitatũ dicẽte ſentio iqt: & qdẽ illud ſi aqua nõ potero ruina extinguã: quẽ qd aliud exiſtimemus q̃ cõſciẽtiæ ſtimulis actũ: ſimulacrũ a ſe ichoati parricidii ꝓgiſſe:

OLI. Catilina apd ſenatũ

De Magio Chilone.

COnſternatũ ẽt Magii chilõis amẽtia pectꝰ. q. M. Marcellũ datũ a Cæſare ſpũm ſua manu eripuit: uetus amicus & põpeianæ militiæ comes idignatus aliquos ſibi amicoꝛ ab eo ꝓferri. Vtbẽ enim a mytilenis quo ſe contulerat repetentem in athenienſium portu pugione confodit: protinuſq; ad irrita mẽta ueſaniæ ſuæ trucidãda tetẽdit amicitiæ hoſtis dirũpit recepiſſe telũ. De hoc fimbria Pli. i fine breuiter ſic tradit: fimbria a Sylla ꝓgami oppꝫſſus corrupto exercitu deſertꝰ ſemet occidit. ℣ Nõ tã atrox: ſũt q uelit hoc nomẽ a græco deducere τρωω q̃ comedo μελον τροχω: ide deduci trox q̃ſi comeſtabile a uero priuatiuũ ẽ ũ comeſtabile: hoc ẽ crudũ & acerbũ: ergo atrox crudele & acerbũ: ſed nõ uſq; quaq; græcis ita dãdũ ẽ: ut nihil nobis reliquaſ: ergo ab atro magis atrocẽ deriuari puto. ℣ Vt ſcæuola: de hoc ſcæuola Luca. lib. iii. Te quoq; neglectũ uiolatæ ſcæuola dextræ. Ante ipm penetrale deæ ſempq; calẽtes mactauere focos paꝛ ſed feſſa ſenectus. Sanguinis effudit iugulo flam miſq; pepercit. ℣ Egræ reipu. Triſtis & afflictæ reipublicæ.

IVcio uero Catilina: Saluſtiꝰ Catilia inqt lege plaucia iterrogatus erat a .L. Paulo poſtremo diſſimulãdi cã aut ſui expurgãdi ſicut iurgio laceſſitus foret in ſenatũ uenit tũ. M. Tullius cõſul ſiue timẽs ꝓſentiã ſiue cõmotus ira oõnẽ habuit luculẽtã atq; utilẽ reipu. quã poſtea edidit ſcriptã ſed ubi ille aſſedit Catilina: ut erat paratus ad diſſimulãda oĩa dimiſſo uultu uoce ſupplici poſtulare a pribus cæpit ne qd de ſe temere crederẽt ea ſe familia ortũ ita ſe ab adoleſcẽtia dicebat uitã iſtituiſſe: ut oĩa bõa i ſpe haberent: nec exiſtimarẽt ſibi pricio uiro cuiꝰ ipſiꝰ atq; maioꝛ plurima bñficia i plæbẽ eẽnt: ꝓdita repu. opus eẽ cũ eã ſeruaret. M. T. inqlinus ciuis urbis Romæ ad hæc maledicta alia cũ adderet: obſtrepe oẽs hoſtẽ & parricidã uocaſ tũ ille furibũdus inqt q̃q̃dẽ ego circunuẽtus ab inimicis p̃ceps agor icẽdium meũ ruĩa uĩa extinguã: deĩde ſe ex curia domũ ꝓripuit. ℣ Incẽdiũ excitatũ: Perturbationẽ urbis cõiuratiõe ſuſcitatã. ℣ Si aqua nõ potuero: Perſtat i trãſlatiõe qa icẽdium dixerat q̃ aqua extiguiſ. ℣ Cõſciẽtiæ ſti. Quia ſui ſceleris cõſciꝰ erat ſtimulis q̃buſdã agitabaſ: nã ut iquit ille: neq; n. cõſiſtere mentẽ crimina ſæua ſinunt. ℣ Conati parricidi: Parricidiũ tã de parẽtibus q̃ de pria diciſ: unde & parricidæ ſæpe dñr a Valerio q Cæſarem iterfecerunt q̃ſi parentem patriæ.

OLI. Chilo Marcelli interfector

COnſternatũ ẽt. P. Magi chilõis. De morte. M. Marcelli. Seruiꝰ Sulpi. ad Cice. epiſtola. Et ſi ſcio nõ iocũdiſſimũ nũciũ. Ad decimũ inqt kal. Iunii cũ ab epidauro pyreũ naui aduectꝰ eẽm ibi Marcellũ collegã noſtrũ cõueni eũq; ibi diẽ cõſumpſi: ut cũ eo eẽm: poſtero die cũ ab eo digreſſus eſſem eo cõſilio ut ab athenis i boetiã irẽ reliquãq; iuriſditionẽ abſoluerẽ: ille uti aiebat ſupra maias italiã uerſus nauigaturꝰ erat: poſtridie cũ ab athẽis ꝓficiſci i aĩo haberẽ circiter horã decimã noctis poſthumiꝰ familiaris meꝰ ad me uenit & mihi nũciauit. M. Marcellũ collegã nr̃um poſt cœnæ tp̃s a Magio Chilõe familiari eius pugiõe ꝓcuſſum eẽ: & duo uulnera accepiſſe: unũ in ſtomacho: alteꝛ i capite ſecũdũ aurẽ ſperare tũ eũ uiuere poſſe. Magiũ ſeip̃m iterfeciſſe poſtea ſe a marcello ad me miſſum eẽ q hæc nunciaret & rogaret ut medicos cogerẽ: coegi & e ueſtigio eo ſũ ꝓfectus pria luce cũ nõ lõge a pyreo abeſſem: puer acidini obuiã mihi uenit cũ codicillis i q̃bꝰ erat ſcriptũ paulo ante lucẽ marcellũ diẽ ſuũ obiiſſe: ita uir clariſſimus ab hoĩe deterrimo acerbiſſima morte ẽ affectꝰ: & cui inimici ꝓp dignitatẽ pepcerãt: iuẽtus ẽ amicus q̃ ei mortẽ afferret & reliq̃. ℣ Datũ a cæ. ſpi. Cõfecto bello ciuili qđ iter cæſarem atq; põpeiũ ſuſcitatũ erat. Cæſar reꝛ potitus multos ſibi aduerſos q̃ põpeiũ ſecuti fuerant i patriã reſtituit in gratiãq; recepit iter quos &. M. Marcellũ ꝓ quo ſenatꝰ uniuerſus iterceſſerat ſupplexq; a cæſare petierat: ut ſibi uiritãtus cõdonareſ: cuius p̃cibꝰ fatigatus cæſar ſenatui cõceſſit qđ fratri marcelli denegauerat: nã marcelli frater ſæpius ad cæſaris pedes prouolutus ſuppliciter petierat a cæſare: ut ignoſceret fratri illumq; in gratiam reciperet q̃ nunquã a cæſare impetrare potuerat: reſtituto itaq; marcello cæſari multi gratias egerunt inter quos Cicero qui orationem habuit loculentiſſimam: Marcellus uero & ipe in patriam redire recuſabat: malebatq; exul ubiq; q̃ in patria ſine libertate uiuere: tãdem cõſiliis & præcibus amicoꝛ uictus cæſaris munus quod illi amplum & honorificũ offerebat ut reſtitutis ſibi oĩbꝰ bõis ſuis i patriã cũ ſũma dignitate rediret accepit. ℣ Datũ ſpũm: qa q̃tũ i cæſare fuit illũ uitã donauit: & reditũ i patriã cõceſſit. ℣ Indignatus aliquos ſibi p̃ferri: grauiter & iniquo aĩo ferebat

Marcellū & alios multos a Cæsare fuisse restitutos se uero neglectū:& ptermissū ne tāti mūeris cōpos fieret Marcellus ī atheniēsi portu illū pugiōe trāsfixit:deīde pœnitētra siue desputatiōe ductus aut furore concitatus sibiipsi quoq; mortē ītulit.⁊ Amicitiæ hostis:exaggerat hoc facinus dicēs eū amicitiæ:& religiōis iura ī acerba Marcelli morte uiolasse.⁊ Diuini beneficii īterceptor:hoc ad assentationē dictū ē beneficiū a cæsare datū diuinū appellando.⁊ Acerba lues publicæ religiōis:Ruina & aspa pestis publicæ religiōis:nā hæc Chilōis īpietas q̄ usus ē in Marcellum:ad rēpu.ptinere uidebat:qa uniuersa ciuitas p Marcelli salute magnopere laborasset.

OLI. Chilo sibi mortē consciuit

HAnc crudelitatē:Chilōis īpietatem oium maximā existimassem nisi tuditāus eā atrocitate facti supasset & reuera hac īpietate maior nulla eē potuit:qd.n.crudeli⁹ aut magis īpiū q̄ a filio parētes ut hostib⁹ gratificaret occidi:cū.n.illū hostibus īdicarit:occidisse uidet:hic igit Tuditanus latētē patrē a triūuiris ꝓscriptū cū a missis īterfectorib⁹ q̄reret nō solū īdicauit:sed ei⁹ quoq; uultus:& oris liniamēta:& ætatis tps q bus cognosci posset ministris apuit:ex quo factū ē:ut q ab amicis ocultabat ab īpio filio ꝓderet.⁊ Notas corpis:signa & liniamēta corpis.⁊ Senex de.s.ma.ui.Hoc ad exagerādā filii īpietatē dicit q̄ ēt ī media cæde pr̄ de filii salute solicitus eēt:& tā piū patrē filius sceleratus ꝓdere nō dubitauerit.⁊ Incremētis:Bonoq; accessionibus & augmētis itaq; ē īfœlix. Maior īgt illi miseria fuit q̄ īdicat⁹ eēt a filio q̄ q̄ īterficeret.⁊ Auctore cædis.s.filio miserior pp filiū q cædis pr̄næ fuisset auctor indicio suo:neq;.n.sibi tam acerba mors uidebat q̄ filii proditio.

OLI. Tulli⁹ ānalis pr̄næ necis auctor

CVius facti:Hoc simile ē supiori sed in hoc differūt:q̄ Tuditāus tm̄ latētis pr̄is indicator:hic ēt pr̄ne cædis spectator:nō.n. sibi satis fuit cædis mīstros ad latētē patrē duxisse nisi āte oculos patrē occidi uidisset:bis ergo parricida cōsilio & spectaculo.⁊ Ad q̄storia co. Vt filius q̄stor crearet suaq; p̄sentia quoad posset filio suffragaret.⁊ Sed ne fid.ei. tut.es.pos. Quā a filio nō potuit cliēte fidē est cōsecutus ut occultaret:q̄ tutā eē īpietas filii nō pmīsit q eū ꝓdidit.⁊ Bis par.Et cū patrē ꝓdidit & cū occidi spectauit.

OLI.

NE uectius qdē salassus:Crudelitatē uxoris exptus ē uecti⁹ iste qa triūuiris ꝓscriptus cū ad posticas uxoris ædes ꝓfugisset ab ea nō ē admissus q̄re uehemēti īdignatiōe cōmotus ne ī pseq̄ntiū manus pueniret sibi gladio pectus trāsfixit postesq; crudelissime cōiugis sanguine aspsit: uxor igit uiꝛ nō ꝓdidit sed suis manib⁹ quodāmō iugulauit:nā idē ē auctorē & actorē cædis eē.⁊ Nec paꝛ amari:Liptote ē ac si diceret amarissimi.⁊ Quāto.n.leuius ē:Ac si diceret idē scelus eē uidet alicui mortis causam atq; ipsam mortē īferre.

OLI.

HLlud aūt facin⁹:Scipio a castulōe carthaginē ad uota soluēda diis munusq; gladiatoꝛ qd mortis cā patris patruiq; parauerat edēdū rediit gladiatoꝛ spectaculū fuit nō ex eo genet hoīum ex quo lanistis cōpare mos ē seruoꝛ q uenalē sanguinē habēt uolūtaria oīs & gratuita opa pugnātiū fuit:nā alii missi ab regulis sūt ad spēm īsite gēti uirtutis oīndēdā:alii ipsi ꝓfessi se pugnaturos ī gr̄am ducis alios æmulatio certamēq; traxit ut q̄s disceptādo cōtrouersias finir̄ nequerāt:eo ut uoluerāt pacto ferroq; decernerēt:neq; obscuri generis hoīes erāt:sed clari illustresq; corbis & orsua patrueles frres de pricipatu ciuitatis ferro se certaturos ꝓfessi sūt.Corbis maior erat ætate.Orsue pr̄ priceps ꝓxie fuerāt a frre maior post ei⁹ mortē accepto pricipatu cū uerbis disceptare scipio uellet ac sedare iras negatū id âbo dicere cōibus cognatis nec aliū deoꝛ hoīum ne q̄ Martē se iudicem habituros eē robore maior:mior flore ætatis ferox mortē ī certamīe q̄ ut alter alterius īpio subigeret:p̄optātes cū dirimi a tāta rabie neqrēt īsigne spectaculū exercitu p̄buere documētūq; q̄tū cupiditas īperii malū iter mortales eē maior usu armoꝛ & astu facile stolidas uires iunioris supauit.⁊ Duo regis filii:dissentit a Liuio Valerius:

uini beneficii īterceptor publicæq; religiōis q̄ ad salutē clarissimi ciuis recuperādam attinuit:acerba labes.

De.C.Thuranio.

HAnc crudelitatē cui nihil adiici posse uidet .C.Thurāius atrocitate pricidii supauit:nāq; triūuiꝛ ptes secutus ꝓscripti pr̄is sui ptorii & ornati uiri latebras ætatē notasq; corpis q̄bus agnosci posset:cē turiōibus edidit:q eū ꝓsecuti sūt. Senex de filii magis uita & icremētis q̄ de reliquo spiritu suo sollicit⁹ an ico lumis eēt & an īpatoribus satisfaceret īterrogat eos cœpit:q̄bus unus ab illo īqt quē tātopē diligis demōstratus nr̄o misterio filii īdicio occideris ꝓtiusq; pect⁹ eius gladio traiecit:colapsus ē:itaq; īfœlix auctore cædis q̄ ipsa cæde miserior.

De filio Tullii Annalis.

CVius facti acerbitatē.L.Tullius ānalis sortitus cū ī tāpū ad q̄storia cōitia filii descendēs ꝓscriptū se cognosceret ad cliētē suū cōfugit sed ne fide eius tutus eē posset:scelere nefarii iuuēis effectū ē: si q̄dē p ipa uestigia pr̄is militibus ductis occidēdum eū ī cōspectu suo obiecit: bis parricida cōsilio prius iteꝛ spectaculo.

De Vxore Vectii Salassi.

NE uectius q̄dē salassus ꝓscriptus paꝛ amari exitus:quē latentē uxor īterficiēdū q̄d dicā? tradidit:an ipsa iugulauit? q̄to eni leuius est scelus cui tantummodo manus abest.

Externa de duobus fratribus filiis regis.

HLlud aūt facin⁹ q̄a externū trāq̄liori affectu narrabit. Scipiōe afri.pr̄is & patrui mēoriā gladiatorio mūere carthagie noua celebrāte:duo regis filii nup pr̄e mortuo ī harenā ꝓcesserūt pollicitiq; sunt ibi se de regno ꝓliaturos:quo spectaculū illd illustrius

hoc loco.nõ.n.frēs sed patruelis frēs fuisse dicit Liuius.ꝙ Gladiatorio mūere.In ludis funebribus adhibebant gladiatores pia iter se ad sāguinē uel ad mortē usq; certātiū ut supra dixius.itaq; eiusmōi ludi celebriores hēbāt quo plures gladiatores occubuissēt.ꝙ Carthagie.n.Ciuitas ē hispāiæ q̄ noua dicta ē ad differētiā ueteris q̄ fuit i africa.ꝙ Fortūæ iu.qa fortūa uoluit ut maior i quo iustitia pietasq; illustrior erat uictor existeret. Ithridates.Mithridatis factū multo sceleratius q nō cū fratre:sed cū pre de regno certauit cū.n.regnā/di libidine nimia esset incēsus pmaturā:& celerē prīs mortē cupiebat quā cū illi clam inferre non pos/set nec palā auderet:occupata regni parte bel/lum indixit.Sed pr̄ morte puentus sceleratam filii cupiditatē adimpleuit.ꝙ In quo quis:aut homines ullos:simile inquit mōstri:uel certe miraculi erit siquis in eiusmodi bello qđ filius aduersus patrē suscipit inueniri potuerit:q aut auxilia pstare:aut deos inuocare ausus fuerit. ꝙ Pro admiratiōe habet loco miraculi ducit. OLI.

pugna sua facerent:eos cū Scipio monuisset ut uerbis q̄ ferro diiudicare mallent:uter regnare deberet: ac iā maior natu cōsilio eius obtēperaret:iunior corpis uiribus fretus in amentia perstitit initoq; certamine pertinacior impietas fortūæ iudicio morte mulctata est.

De Mithridate.

Mithridates aūt multo sceleratius: qui non cū fratre de paterno regno sed cū ipso pre bellū de dominatiōe gessit:in quo qui aut homines ullos adiutores inuenerit:aut deos inuocare ausus sit pro admiratione habetur.

De Sariastre filio Tigranis regis.

Vanq̄ qd hoc quasi inusitatū illis gentibus miremur? cū Sariaster aduersus patrē suum Tigranem armeniæ regem ita cū amicis cōsenserit ut omnes dextris manibus sanguinem emitterent:atq; eum inuicem sorberent:uix ferrent pro salute parentis tā cruenta conspiratione fœdus facientem.

De quodam qui interficere uoluit Octauianum Augustum.

Sed quid ego ista consector? aut quid in his immoror? cū unius parricidii cogitatiōe cūcta scelera superata cernā? omni igit ipetu mētis:omnibus indignationes uiribus ad id laceran/

Vanq̄ qd hoc.Quasi dicat bellū qđ cū patre habuit Mithridates nō tā uidet admirādū: cū & sariaster idē fecerit in tygranē eius patrē armeniæ regē:hic sariaster:ut tradit Pluta.i uita Pōpeii:post pulsum e puincia Mithridatē qui ad tygranē in armeniā pfugerat a patre defecit & Pōpeiū in armenia uocauit illiq; ueniēti occurrit ad fluuium maraxē uinctis copiis: urbes & oppida prīs eū Pompeio pariter expugnat.Sed tygranes audito aduentu Pōpei:cognitaq; defectiōe filii cōmunicato cū amicis cōsilio:hisq; in regiā & arcē collocatis ad Pompeiū supplex confugit fretus illius humanitate ac suauissimis moribus erroribus ueniā petiit: q̄ impetrata ut dixius in ca.de humanitate cū illū Pōpeius in dextera parte: filiū in sinistra iuxta se collocasset atq; inter illos regnū partitus esset: impius filius sariaster id egre tulit: a Pōpeio inuitatus ad cœnā respōdit nō sibi opus esse Pōpeio:se Romanoq; aliū inuentuq; cui carior eē possit:qbus uerbis iratus Pōpeius illū in uincula coniici & ad triumphū reseruari iussit.Valerius uero dicit hūc in patrē conspirasse cū amicis:detestabili coniuratiōe humāo.s. sanguine facta.cōstat tamē illū a Pōpeio i triūphū fuisse ductū.ꝙ Inusitatū ullis gētibus.q̄si apud alias natiōes nō idē fieri cōsueuerit.ꝙ Dextris mānib9 sanguinē emitteret. Haurirēt e dextris suis sanguinē:nam ut testis Hero.apud barbaras natiōes execratiōis:& iurisiurādi mos fuit:ut e dextris mānibus sanguinē haustū uiuo pmixtū biberēt cū hac execratiōe:ut qcunq; a fœderis lege & cōiuratione defecisset execrabilis esset.ꝙ Cōspiratiōis:igit aduersus tygranē facte filius se ociū & principē pbuit.ꝙ Inuicē sorberent.Confusum admixtūq; sanguinē ex eoq; dexteris haustū cōbiberēt qđ & Catilina in coniuratione sua feciss dicit.ꝙ Vix ferrent p salute patris.Qui uestigiū aliquod humānitatis habēt nō sustinerēt p salute patris hāc fieri execrationē quā aduersus patrē sariaster feciss dr̄.ꝙ Tā cruenta cōspiratione:Quæ humano sanguine sanciebat. Sariastris factū detestabile

Sed qd ego ista consector? Hoc exēplū totū est in assentatiōe positū & apta nimis atq; impudēs assentatio q̄ nō sine lectoris fastidio legi possit.Cōiuratiōe.n.q̄ aduersus tiberiū ausus est moliri seianus cūctis reipu.calamitatibus dicit nō solum cōferēdā:sed ēt esse pferēdā.Sueto.i uita Tiberii: Seianū inqt res nouas molientē quis iā & natalē eius publice celebrari & imagines aureas coli passim uideret uix tādē & astutia magis ac dolo q̄ principali auctoritate subuertit:nā prīo ut a se p spēm honoris dimitteret collegā sibi assumpsit in quinto cōsulatu quē lōgo interuallo absens ob id ipm susceperat.Deinde spe affinitatis ac tribunitiæ ptātis deceptū inopinantē criminatus est pudēda miserādaq; orone cū iter alia pres cōscriptos pcaret: mitterent alteq; e consulibus q senē se & solū in conspectū eoq; cū aliquo p̄sidio pduceret.Sic quoq; diffidens tumultūq; metuens Drusum nepotē suū quē in uinculis adhuc Romæ cōtinebat solui si res posceret duciq; cōstitui pceperat.Aptatis etiā nauibus ad quascunq; regiones meditaret fugā speculatus ex altissima rupe idētidē signa q̄ nenuncii morarent tolli procul:ut quicqd factū psentiret mandauerunt.Veq; & oppressa coniuratiōe Seiani nihilo securiore aut constantior per.ix.proximos menses nō egressus est uilla q̄ uocat Iouis.Hāc igit coniurationem detestat Valerius quā dicit per assentationē ad humani generis euersionē excidiumq; pertinuisse:extincto.n.imperatore Tiberio a quo genus humanū regeret id a tanto imperatore desertū periturū esse uidebat. Sed qd ego ista consector. Quasi seipsum reprehendit Valerius q; dum in alienis exemplis narrandis intentus est detestādam

Seianus cōtra Cæsarem OLI.

aduersus Tiberiū Seiani cōiurationē ptermittat q̄ atrocitate facti cūcta scelera superasse uideat. ℣ Omni igit impetu mētis. Quādoqdē hoc superat oia scelera totis habenis ad id lacerādū ipellor. ℣ Impetu. Impulsu & ardore mētis. ℣ Pio magisq̄ ualido. Potēti. qa ipares sunt rei tātæ uires ingenii mei: nec mihi tāta ē dicēdi copia q̄ parē huic facto detestationē reddere posset. ℣ Quis. n. amicitiæ fide. Nō satis dignis uerbis hoc seiani scelus uituperari posse dicit q amicitiæ fide uiolata genus humanū i discrimē occidēdo iperatorē adducere uoluerit. ℣ Genus humanū. Quia si i uno ipatore totius generis hūani salus sit reposita. ℣ In ꝑfundo. In baratro. ℣ Tu uidelicet efferate: Apostrophat ad seianū quē oibus barbaris dicit ēē crudeliorē q Romanū iperiū uoluerit intercipere: qd̄ si factū fuisset totus terrarū orbis cōfusus pturbatusq; fuisset: ac ꝑpemodū euersus. ℣ Vrbē a gallis captam. Postq̄ magnitudine & atrocitate criminis inuectus est in seianū nūc p cōparationē illius ipietatē exagerat: dicit. n. oēs clades Romāorū ab hostibus acceptas cū hoc tāto scelere nō posse cōferri qd̄ quātū in eo fuit nō mō referre: uerū ēt supare oēs Romāæ urbis calamitates uoluerit. ℣ Vrbē a gallis captā: Nota ē historia quomodo Brenno duce galli fuso fugatoq; apud aliā exercitu Romāo urbē cœperūt & totā ꝑter capitoliū flamma ferroq; uastarūt. ℣ Et trecētorū inclytæ gētis. Trecēti & sex Fabii aduersus ueiētes suis opibus suisq; sumptib⁹ gerēdū bellū susceperūt q apud Cremerā p insidias cæsi oēs ad unū fuerūt: q̄ familia pœnitus extincta fuisset. ni unus q ꝑ ætatē arma ferre nō poterat Rōæ relict⁹ eā ꝑpagasset: de qbus Oui. li. fastor. iii. Hæc fuit illa dies in q̄ ueientibus armis Tercētū fabii ter cecidere duo. Vna domus uires & onus susceperat urbis. Sumunt gētiles arma possessa māus: & cætera q̄ sequunt: Ex hac igit familia ut dixim⁹ unus tātū supfuit a quo duxit originē. Qu. Ille Fabius Maximus de quo Ennius & alii. Vnus q nobis cunctādo restituit rē: Vnde & Oui. Nā puer ipubes & adhuc nō utilis armis. unus de fabia gēte relictus erat. Scilicet ut posses oli tu maxie nasci: Cui res cunctādo restituēda foret. ℣ Allienſem diē. Qui inter nefastos dies cōnumeratus ē eo q; bis eo die Romāi clade fuissent affecti & ab alia fluuio dictus. ubi rōanus exercitus a gallis susus turpiter fuerat atq; fugatus: ℣ Oppressos: in hispania Scipiōes Cn. & P. fratres q celtiberorū ꝑfidia decepti: cū duobus cōsularibus exercitibus i hispania cæsi fuerūt: de qbus satis supra dictū est. ℣ Trasimenū lacum. Apud quē Hannibal Cn. flaminiū eū exercitu deleuit. ℣ Et cānæ: Vbi Paul⁹ Aemilius cū Terētio Varrōe cū igēti clade fuere supati: ut sæpius dictū ē. ℣ Sed ui. oc. de. Respicit ad id qd̄ Iuli⁹ Cæsar i syd⁹ dr̄ eē trāslatus. ℣ Aræ pul. tē. ac si diceret cūcta numia oisq; diuinitas: tūc ꝑ iperatoris salute uigilauit. ℣ Et i primis auctor Iuppiter. Recte Iouē sepat a cæteris diis tāq̄ patrē regēq; hoiumq;: sic & Vir. de Priamo. Forsitā & priami fuerint q̄ fata regris. ℣ Nec excel. me. sua. qa regnāte Augusto pax. fuit i toto orbe terrarū: i quo statu & Tiberius acceperat iperiū: qd̄ mortalibus Iuppiter cōcessisse uidet. ℣ Itaq; stat pax. qa numinū clæmētia oīa placata & qeta seruāt. ℣ Qui āt hoc tētauit: Dicit seianū cū uniuersa stirpe eē deletū. ℣ Et qs meruerat. Cōspiratiōis pœnas dedisse.

Brēn⁹ Fabii oēs in ea dē pugna absūpti

Trasimen⁹ Cānæ

dum pio magis q̄ ualido affectu rapior. Quis. n. amicitiæ fide extincta genus humanū cruētis in tenebris sepelire conatū ꝑfundo execratiōis debitæ satis efficacibus uerbis adegerit? Tu uidelicet efferate barbariæ immanitate truculentior habenas Romāi imperii q̄s princeps parensq; noster salutari dextra cōtinet: capere potuisti? haud te cōpote furoris in suo statu mūdus māsisset: Vrbē a gallis captā & trecētorū iclytæ gētis uiroꝝ strage fœdatā allienſem diē: & oppressos in hispania Scipiōes: & trasimenū lacū & cānas: bellorūq; ciuiliū domestico sanguine manātes furores amētibus ꝑpositis furoris tui repræsentare & uincere uoluisti: sed uigilarunt oculi deoꝝ: sidera suū uigorē obtinuerunt aræ puluinaria: templa præsenti numine uallata sunt. Nihil qd̄ ꝑ capite augusti ac patria excubare debuit: torporem sibi ꝑmisit: & in primis auctor & tutela nostræ incolumitatis Iuppiter: ne excellentissima merita sua totius orbis ruina collaberentur: diuino cōsilio ꝑuidit. Itaq; stat pax ualent leges: sincerus priuati ac publici officii tenor seruat. Qui āt hæc uiolatis amicitiæ fœderibus tentauit subuertere oi cū stirpe sua Populi Romani uiribus obtritus: etiā apud inferos si tamen illuc receptus est: q̄ meretur supplicia pependit.

De Morte nō uulgari. Cap. XII.

OLI.

HVmanæ aūt uitæ conditionē ꝑcipue primus & ultimus dies cōtinet: qa plurimū interest: qbus auspiciis inchoetur: & quo fine claudatur: ideoq; eū demū felicē iudicamus cui & accipere lucē prospere: & HVmanæ āt uitæ cōditionē. Dicturus de hoium morte nō uulgari: ꝑfat quodāmō: & hūanæ uitæ cōditionē ex ortu & occasu hoium cognosci: ut eū uere fœlicē dicamus: q natus optimis auspiciis uitam hōestissime finierit: sed cū uita q̄ fruimur breuis sit: dicit mēoriā nr̄i faciēdā eē q̄ maxie lōgā uirtute & rerū gestarū gloria: ne uitæ cupiditate ducti. malimus i ocio & lāguore diuti⁹ uiuere: q̄ breue tp̄is spaciū factis illustrare. ℣ Prius di. quo syder̄ nascat qspiā. ℣ Et ul. Quo gñe mortis extīguat. ℣ Præcipue. q. d. n̄ negaueri cæteros quoq; dies ad cōsiderationē uitæ cōferre: sed ꝑcipue notād⁹ ē prius uitæ dies quo sit sydere nat⁹ nā si bēigno fuerit ort⁹ plurimū ualet ad reliquū uitæ tp̄s fœliciter exigēdū. ℣ Et re. p. c. iuxta illā Solōis: qd̄ ab Oui. sumptū ē: sed. s. ultia sp expectāda dies hois ē: dicique beat⁹: Añ obitū nēo su ꝑmaq; funera dēt. ℣ Medii. āt tp̄is cur. Mediū īgt uitæ spaciū ꝑ fortūæ libidie uersat: ut mō sit amaritudie, mō sit iocūditate respersum. ℣ Pro ut. s. gu. re.

Nō ſine rōne gubernaculū dixit:nā ut inqt Lactātius firmia. de falſa religiōe fortunæ ſimulachrū cū copia & gubernaculo fingebat tāq ea eēt q opus tribueret:& humanarū rerū regimē obtineret cui opiniōi & Vir. aſſentire uidet :q fortunā oipotētē appellet & hiſtoricus q ait:ſed ꝓfecto fortūa in oi re dominat. ē āt fortuna ut ab eodē Lactātio diffinit. accidentiū rerū ſubitus atq; inopinatus euētus. Cic. tamē lib. de diuinatiōe fortunā pœnitus tollit cū dicat nihil eē tā cōtrariū rōni & cōſtātiæ q fortunā ut ne in deū qdē cadere poſſe uideat:ut ſciat qd caſu & fortuitu futurū ſit. ſi. n. ſit illud certe eueniet:ſi certe eueniet:nulla ē fortūa. ℣ Spe ſemp mior. qa hoies ſe diutius uicturos eē ſperāt ſed uitæ curſus ſpe ſemp breuior eē ſolet ſed duplici rōne fit breuis: & q ſibi lōgiorē uitā unuſqſq; ꝑſumit & q ſine oīone trā figit a multis. ℣ Nā & ſi eo bñ ut uelis. Si bene uiuēdi rōnē hoies ſeqrent uitæ curſus q̄tumlibet breuis:lōgiſſimus efficeret. dāda ē igit opa cū uirtute uiuat. ℣ Inerti. m. ignauæ uitæ lōgitudie. ℣ Magis. e. q. a. Magis uitæ lōgitudinem optes quā uirtute & recte factis uitā illuſtres. Fortuna

reddere placide cōtigit:medii temporis curſus pro ut fortuna gubernaculū rexit:modo aſpero:mō tranqllo motu peragit:ſpe ſemp minor dū & cupidæ uotis extenditur:& fere ſine ratione conſumit. Nāq; ſi eo bene uti uelis etiā paruū ampliſſimum efficies numerū annorū multitudine operum ſuperando:alioqui qd attinet inerti mora gaudere ſi magis exigas uitā quā approbas? Sed ne longius euager:eorum mentionem faciam qui non uulgari genere mortis aſſumpti ſunt.

De Tullo Hoſtilio.

TVllus Hoſtilius fulmine ictus cū tota domo cōflagrauit. Singularē fati ſortē:qua accidit ut columē urbis in ipſa urbe raptū: ne ſupremo qdē funeris honore a ciuibus decorari poſſet:cœleſti flāma in eadem conditione redactum:ut eoſdem penates & regiā & rogum ſepulchrū haberet.

De duabus mulieribus.

VIx ueriſimile eſt in eripiēdo ſpiritu idē gaudiū potuiſſe qd fulmē:& tamē idem ualuit. Nūciata. n. clade q ad lacū Thraſimenū inciderat:mulierū duarū altera ſoſpiti filio ad ipſam portā facta obuia in cōplexu eius expirauit:altera cū falſo mortis filii nuncio mœſta domi ſederet: ad primū conſpectū redeuntis exanimata eſt:genus caſus inuſitatum quas dolor non extinxerat:lætitia conſumpſit.

De. M. Iuuentio talpa cōſule.

SEd minus miror ꝙ mulieres. M. Iuuētius talpa cōſul collega Tiberii Gracchi cōſulis iterū cū i corſica:quā nuper ſubegerat:ſacrificaret:receptis litteris decretas ei a ſenatu ſupplicatiōes

OLI.

Byzātiū ciuitas

OLI.

Gaudiū perimit

te oblato & in cōſpectu eius repente expiraſſe ferunt:alterā cui mors filii falſo nunciata erat mœſtā ſedentē domi ad primum cōſpectum redeuntis filii gaudio nimio exanimatam. ℣ Soſpiti. Saluo & incolumi filio. ℣ Exanimata. Hoc loco mortua dicitur quāuis teſte Seruio:exanimus mortuus:& exanimatus territus dicatur. Virgi. Exanimumq; auro corpus uendebat Achilles. Item exanimata ſequēs impingeret agmina muris. ℣ Genus caſus. Genus mortis. ℣ Inuſitatum. Præter conſuetudinem:nam id rariſſimum eſt:nec uidetur eſſe naturale ꝙ quis gaudio pereat:philoſophi dicunt:cor a ſanguine deſeri in nimia lætitia:& quia relaxatis uenis toto corpore diffunditur:contra uero in metu fieri ut deſertis partibus exterioribus corporis ad cor ſanguis accurrat & ei laboranti opem ferat:ſi cor igitur in lætitia deſeritur a morte facile opprimitur.

OLI.

SEd minus miror ꝙ mulieres. Cōparat mulieribus. M. iuuētiū cōſulē Gracchi collegā:q nimia & ipſe lætitia periiſſe credit:nā cū ſacra diis exhiberet in corſica:quā auſpiciis ſuis atq; ductu ſubegerat: lītæ a ſenatu reddunt:quibus illi ſupplicationes fuiſſe decretas ſignificabatur: ſed cum intenſiori animo legeret eas:nimio euectus gaudio ante ipſa deorum altaria ueluti uictima moribundus cecidit. Plin. lib. vii. M. Iuuentius talpa conſul cū ſacrificaret. ſ. periit. ℣ In corſica. Quam liguſtici ſinus æquor aluit teſte Solino. ℣ Sacrificaret. Propter rem fœliciter geſtam:diis uota perſolueret. ℣ Supplicatiōes. Scilicet fuiſſe decretas illi:

nã mos erat:ut ſæpe diximus:q; parta victoria in omnibus tẽplis ſupplicatiões decernerent diis illis quos victo' riæ auctores fuiſſe exiſtimabãt,deinde triumphi ſpes erat imperatori:q victoriã fuiſſet cõſecutus:nã præcedebãt ſemper ſupplicatiões:ſequæbat deinde triumphus,¶ Caligine orta,Cum obtenebrati eius eſſent oculi,¶ En cui, Ironia eſt:quaſi dicat quid ſi carthaginem euertiſſet:ſi Numantiam ſuſtuliſſet:quod Scipio fecit,

OLI. MAioris aliq̃to ſpũs Plutar,ĩ uita Marii,Catulus iqt luctatius q Marii collega fuerat:& de cimbris cũ eo triũphaueratitẽ Pli,ĩ pricipio libri,xvii,Aliquãto p̃ſtãtior ĩ eodẽ pallatio Quiti Catuli q cimbros cũ Mario fudit poſtq̃ Marius ꝓ catu/ lo roganribus dixit:eũ mori opor/ tere iclusus domi accẽſis carbonibus ſeſe ſuffo/ Catuli cauit,Beatꝰ Auguſtinꝰ de ciuitate dei li,iii, Ca mors tulus iqt:hauſto ueneno ſeſe e mãibꝰ inimico/ rũ ſubtraxit,Lucioꝰ florus:Catulus inqt ſe ignis hauſtu ludibrio hoſtiũ exemit:fuit ãt hic catu lꝰ,C,Marii collega ĩ q̃rto cõſulatu aduerſus ci/ bros & ſenões ĩ quo bello victoriæ dux: & au/ ctor fuiſſe credit:nã poſt cæſos hoſtes cũ marii milites pecũias diripuiſſent ſpolia & turbæ & ſigna ĩ caſtra Catuli delata fuerũt:q̃ apud ſe ca/ tulus diligẽtiſſime ſeruari uoluit:ut appareret eũ victoriæ auctorẽ extitiſſe:& cũ iter milites Marii atq; Catuli de victoria cõtẽtio eẽt obor/ ta ĩ hæc pacta cõuenerũt ut legati parmenſiũ:q tũ aderãt de re iſta iudicarẽt:hi ducti ꝓ cadaue ra hoſtiũ a militibus cõſpexerũt iaculis militũ Catuli barbaroꝝ corꝑa eſſe ꝑforata:dignoſce/ bant ex iſcriptis litteris:q̃ nomẽ Catuli ĩ telis deſignabãt,ueꝝ famã & gloriã totã Mario ꝓp primã victoriã:& nomẽ ĩperii tribuebãt,¶ Re centi calce illito,Noua calce aſperſo & uncto: eodẽ ferme genere mortis,Mantuæ legi ſpon/ ſum & ſponſam fuiſſe cõſumptos cubiculo no ua calce illito Carbonis igne correpto,

OLI, Meru/ la Cor nelius inciſis uenis periit QVa tẽpeſtate, Cornelius merula q̃ pulſo cinna cõſul ĩ eius locũ fuerat ſubſtitutus:poſt reditũ Marii atq; Cinæ ubi uidit e mãibus eoꝝ elabi ñ poſſe ĩ tẽplo louis cuiꝰ flamẽ erat ſucciſis ue/ nis ſibi mortẽ ipe cõſciuit:focos ẽt aras ſuo ſan guie reſperſit,Augꝰ de ciuitate dei li,iiii,ca,xvii, Merula iqt flamẽ dialis p̃ciſis uenis loui ẽt ſuo ſãguie litauit:florꝰ uero:Merula iqt flamẽ dia lis ĩ capitolio louis ipſiꝰ oculos uenaꝝ cruore reſperſit,¶ Qua tẽpeſtate,Quo tpe: ĩ q̃ ſignifi/ catiõe Salu,frequẽter põit,licet & ꝓ calamita/ te accipi poſſit:dicius ẽt tẽpeſtatẽ teſte Seruio: uẽtos:auras:ſerenitatẽ:Vir,Dii maris & terræ tẽpeſtatũq; potẽtes:tẽpeſtatũ dixit ut uult Seruius uẽto: & auraꝝ temporum ſerenitatis:unde &alibi:unde hæc tam clara repente tempeſtas,¶ Ludibrio,Ignominiæ & illuſioni,

OLI, Herẽ nii mors ACer & aioſus,Nõ mius fortiter uitã finiuit Herẽniꝰ q̃ Cornelioꝰ,Cũ,L,Opimioꝰ cõſul,C,Gracchũ agra rias leges cõtra ſenatꝰ auctoritatẽ ferre moliẽtẽ ſuſtuliſſet,Herẽniꝰ Siculus q ut aruſpex & familiariſſi mꝰ gracchi fuerat dãnatꝰ q; cũ Graccho ſenſiſſe diceret:eũ duceret ĩ carcerẽ & ſic carceris poſti caput illiſit:ut uitã ĩ aditu ipo reliq̃rit ſuã & ſic morte nõ uulgari qđ imminebat ſuppliciũ effugit,¶ Eo no,ĩ, du,ĩ po,Ea cã qđ cõtra ſenatus decretũ cũ Graccho ſenſiſſe diceret,¶ Ignominiæ adi, cõ,In ipo carceris aditu ubi ignominioſe piturꝰ erat,¶ A mãu carnificis citerior,Ac ſi diceret parũ abfuit qn ĩ carcere truſus necaret a lictore,

OLI, GOnſimili impetu,C,Lucinius macer repetundaꝝ poſtulatus ex aſia cũ dicturus cauſam uidiſſet Ci/ ceronẽ in accuſationẽ eſſe paratũ:deſperata cauſa & ſalute in Menianũ aſcendit & Ciceroni nunciari iuſſit oratione non eſſe opus quoniã iudiciũ morte p̃ueniſſet:& ita ſumpto ſudario qđ ſecũ geſtabat ſibi ſpiritũ interclusit:ne dãnato illo eius quoq; bona ſubhaſtarent:fuit autẽ hic Licinius q Ciceroni cõferebat in æloquẽtia:declamator eximius ut in Senecæ declamationibus uideri licet,¶ Repetundaꝝ reus,Ac/ Menia cuſatus repetundaꝝ ex Aſia,¶ Menianũ,Locũ iudicii ab edibus Menii denominatũ:nã cum ædes ſuas Catoni & num Flacco conſulibus menius uendidiſſet:ut locus eſſet ubi iudicia exercerentur columnam ſibi reſeruauit: quam etiam tabulatis circũdedit,ut inde poſſet gladiatorum munus ſpectare cũ ſuis:& ab ædibus Menii Menianus lo/ cus dictus eſt:ubi iudicia ferebant:erat autem tanq̃ baſilica eminentior,¶ Iudiciũ cogebat, Iudices congregabat,

nunciantibus intento illas animo legens:caligine orta ante foculum collapſus mortuus humi iacuit: quem quid aliud q̃ nimio gaudio euectũ putemus? En cui Numantia & Carthago excidenda traderetur.

De.Q.Catulo.

MAioris aliquãto ſpũs dux,Q.Catulꝰ cibrici triũphi cũ Mario ꝓticeps a ſenatu datus ſed exitus uiolentioris:nãq; ab hoc eodẽ Mario poſtea ꝓp ciuiles diſſenſiões mori iuſſus recẽti calce il/ lito multoq; igni ꝓ calefacto cubiculo ſe iclusum pere mit:cuius tã dira neceſſitas maxius Mariãæ gloriæ ru bor extitit. De.L.Cornelio Merula.

QVa tẽpeſtate rei.p.L.quoq; Cornelius Me/ rula cõſularis & flamẽ dialis:ne ludibrio in/ ſolentiſſimis uictoribus eẽt in Iouis ſacrario uenis iciſis cõtumelioſæ mortis denũciationẽ effugit: ſacerdotiſq; ſui ſanguine uetuſtiſſimi foci maduerũt.

De Herenio Siculo.

ACer & aioſus uitæ exitus Herẽnii ſiculi quo.C.Gracchus & auruſpice & amico uſus fue rat:nã cũ eo noie in carcerẽ duceret in poſte eius illiſo capite i ipo ignominiæ aditu cõcidit, ac ſpi/ ritũ depoſuit uno gradu a publico ſupplicio manuq; carnificis citerior. De.C.Licinio.

COnſimili impetu mortis,C,Licinius macer uir ptorius calui pater repetundarũ reus dũ ſententiæ dicerent in Menianũ conſcendit: Siquidem cũ.M.Ciceronem qui ad iudiciũ cogebat

¶ Prætextam ponentem. Se parantem ad agendum. ¶ Sudario. Velamine: quo sudorem abstergebat. ¶ Coarctatis: Constrictis & elisis. ¶ Igitur illustris ingenii orator. Eloquentia quamuis plurimum ualeret Lucinius tamen inusitato mortis genere & egestatē domesticæ rei: & iudicii ignominiam uitauit. ¶ Illustris orator. quia clarissimus fuit orator cuius meminit Cicli. de oratore. ¶ Ab inopia rei familiaris. Quia si damnatus fuisset & eius bona subhastata ad inopiam redacta esset eius familia. ¶ Crimine domestice damnationis: Sic quoq; genus familiamq; suam a turpitudine futuræ damnationis uendicauit: ut tanta infamia domus notari non posset. ¶ Paterni fati. Quia patri non hoc genere mortis extinctus fuerat Vindicatus est. Se liberauit. ¶ Illorum. De quibus dicturus sum. ¶ Ridicula. Risu digna: sed melius dixisset detestanda.

prætextam ponentem uidisset: misit ad eum qui diceret se non damnatum sed reum periisse: nec sua bona hastæ posse subiici. Ac protinus sudario quod forte in manu tenebat ore: & faucibus suis coarctatis incluso spiritu: pœnam morte præcurrit: qua cognita re: Cicero de eo nihil pronūciauit. Igitur illustris ingenii orator ab inopia rei familiaris & a crimine domesticæ dānationis inusitato paterni fati genere uindicatus est fortis huius mors illorum per ridicula.

De Cornelio Gallo & Tito ætherio.

COrnelius igit' Gallus ptorius &. T. Aetherius eques Romāus inter usum puerilis ueneris absumpti sunt: quāquā quorsum attinet eorū cauillari fata: quos non libido sua: sed fragilitatis humāæ ratio abstulit? finem namq; uitæ nostræ uariis & occultis causis expositio interdum immerentia supremi fati titulum occupant. cum magis in tempus mortis incidant quam ipsam mortem accersant.

Externa de Coma fratre Diogenis.

SVnt & externæ mortes dignæ annotatu: q̄lis in primis Comæ: quem ferūt maximi latronum ducis Diogenis fratrem fuisse. Is. n. ad Rutilium consulem ennā quam prædones tenuerant in potestatem nostram redactā productus cū de uiribus & conatibus fugitiuorum interrogaret': sumpto tēpore ad se colligēdum caput operuit innixusq; genibus cōpresso spiritu iter ipsas custodū māus inq; cōspectū summi imperii exoptata securitate acqeuit.

TOrqueant se miseri qbus extingui q̄ super esse utilius est trepido & anxio consilio: quanam ratione uita exeant: quærentes ferrum acuant: uenena temperent: laqueos appræhendāt uastas altitudines circunspiciant: tanq̄ magno apparatu aut exquisita molitione opus sit: ut corporis atq; animi infirmo uinculo cohærens societas dirimatur. Nilem. Qui ut diximus in ca. de mutatione fortunæ consul in Siciliā missus. ut prouinciam illam seruili bello occupatam reciperet: & a fugitiuorum impetu tutam pacatamq; redderet: post confectum bellum ex decem legatorum sententia siculis leges imposuit. ¶ Ad se colligendū. Ad deliberandū: uel ad colligendum uires in unum.

¶ Innixusq; genibus. qa humi prouolutus erat more supplicantiū. ¶ Summi imperii. Cōsulis Romāi. Orqueant se miseri. Inuehitur in timidos & uitæ cupidos qui necessario moritur in genus mortis inquirunt. ¶ Torqueant. Crucient se de morte solliciti. ¶ Trepido. Iuxta illud. Sed timidi est optare necem. ¶ Vastas altitudines. E quibus præcipites dent. ¶ Infirmo uinculo. Bene infirmo: nam uis par-

¶ Ornelius Gallus prætorius &. T. ætherius. Horum mors non solū obscenitatis sed abominatiōis plena ut dum pueris abuterentur in ipsa coitus obscenitate perierint: quanq̄ & obscenus poeta dixerit. Dum facerent omnes ut nos moreremur in illo. Horum meminit Plinius libro. vii. naturalis historiæ: & eos uenere obiisse dicit. ¶ Quanquā quid attinet. Dignus certe repræhensione Valerius: qui tātam turpitudinem excusare quodammodo uelle uidetur. quæ sit omni infectatiōe dignissima dicit enim non esse omnium conuicio lacerandos cum nō libidine: sed casu potius quodam periisse uideri possint. quia fragilitas humana mille sit subiecta periculis & casibus: ego uero id diuino iudicio potius factum esse crediderim ne tantum scelus impunitum esset. ¶ Finem nāq; uitæ. Vult arguere potuisse illis subitam aliis de causis accidere mortem cum. n. incertus sit uitæ nostræ finis. uariisq; casibus expositus nonnunq̄ ab instātibus in supremo fato titulum mors ipsa sortitur: illi uero cum in obscenitate forent. quo tempore uitæ casus instabat obscenitati mors quidem ascribitur quāquam instantia in ipso exitus tempore incidūt magis afferant. ¶ Supremi fati titulum. Quia mors denominatur ab eo q; quis fecerit: cū subito casu opprimit'. ¶ Accersant. Prouocēt ostēdit scelestos illos ēt si alteri rei tūc fuissent intenti. tamen mortē euadere nō potuisse.

Cornelii & Aetherii mors turpissima

SVnt & externæ. nō uulgares quoq; externorum mortes relatione dignæ sunt: qualis comæ in primis fuisse traditur: qui Diogenis latronum ducis frater captus cum ad. P. Rutilium ductus esset. & ex eo quæreret' de genere belli: de multitudine seruorum atq; eorum consiliis. sumpto ad respondendum spacio: sibiipsi spiritum intercluſit maluitq; fortissimus latro: in conspectu consulis & totius exercitus sibi mortem inferre q̄ suorum consilium prodere: & iudicio publico dānari. ¶ Comæ. Nomen proprium est autem genitiuus a comes: sicut Anchises Anchisæ. ¶ Ad rutilium cōsulem. Qui ut diximus in ca. de mutatione fortunæ consul in Siciliā missus. ut prouinciam illam seruili bello occupatam reciperet: & a fugitiuorum impetu tutam pacatamq; redderet: post confectum bellum ex decem legatorum sententia siculis leges imposuit. ¶ Ad se colligendū. Ad deliberandū: uel ad colligendum uires in unum.

Comæ mors

¶ Innixusq; genibus. qa humi prouolutus erat more supplicantiū. ¶ Summi imperii. Cōsulis Romāi. Orqueant se miseri. Inuehitur in timidos & uitæ cupidos qui necessario moritur in genus mortis inquirunt. ¶ Torqueant. Crucient se de morte solliciti. ¶ Trepido. Iuxta illud. Sed timidi est optare necem. ¶ Vastas altitudines. E quibus præcipites dent. ¶ Infirmo uinculo. Bene infirmo: nam uis par-

ua plerunq; hanc animæ & corporis coniunctionem dissoluit. Enim uero minimo studio. Non est tantopere exoptanda uita quæ sicut in coma uidimus tam facile amittitur.

OLI. AEschyli poetæ. Hic primus tragœdiaꝝ scriptor fuit teste Quinti. qui ait æschylus tragœdias primus in lucē ꝓtulit: Hor. quoq; in poetria psonæ pallæq; repertor honestæ Aeschylus modicis istruxit pulpita tignis. Et docuit magnumq; loq nitiq; coturno: floruit Athenis teste Gelio tempore Milciadis: anno ducentissimo sexagesimo post urbem conditam cuius mors non profecto uulgaris fuit. nam cū in loco aprico sederet expositus soli. uel ut alii dicunt esset Aquila desuper uolitans illius deluſa caluicie: quam lapidem esse putarat: testudinem quam pedibus uncis gestabat. fracturam demisit in caput & clarissimum poetam inaudita morte interemit. Aprico loco. Apricus loco & soli exposito nam apricus quasi apricus hoc est sine frigore. apricis autē locis senes delectant: ut aprici meminisse senes. Eluſa splēdore capitis. Hoc est a caluicie: quam lapidem esse putauit: & ideo testudinem demisit in caput tanquam in lapidem ut fracto testudinis ostraco carne uesceretur. Illisit. Incussit. Origo & principium. quia fuit ut dixi tragœdiæ primus inuentor: testibus Quinti. & Oratio.

OLI. NOn uulgaris etiam Homeri. Cum inter omnes ferme scriptores magna sit de Homeri patria parentibusq; dissensio: de morte tamen conuenit inter eos: q; dum in Io insulam nauigasset: & in piscatores: qui littoribus apulsi sese pediculis expurgabant: sorte quadam incidisset q̄siuit ab eis nunquid haberēt: uel ut alii dicunt quid illic agerent: erat. n. teste Cice. tusc. v. circa finem. cæcus: qui obscure satis respondērunt: pdidisse quod cœperant. quod uero non cœpissent habere. uel ut alii dicunt: quod capimus perdimus quod q̄rimus habemus: significabant autē sese purgare pediculis & ita quos caperent perdere quos non cœpissent in uestimentis habere: quod enigma cū interprætari non posset. nimio dolore confectus migrauit de uita. honorificentissime autem a ciuibus sepultus fuit: & in illius sepulchro epigrāma icisum. Cōditus hoc tumulo uates diuinus Homerus: Graiorū cecinit qui bene facta ducum. De temporibus & uita tam incerta feruntur ab auctoribus: ut de his tacere satius esse existimen q̄ tam dubia referre. Quæstionem a piscatoribus positam. Sequitur opinionem eorum qui dicūt: nō interrogatos piscatores qd haberent ultro q̄stionem proposuisse. s. uenamur bis quinis catulis quod capimus perdimus quod q̄rimus habemus. constat autem ut diximus teste Cicerōe Homerū fuisse cæcū.

Homeri Epitaphi

OLI. Euripidis fatum SEd atrocius aliq̄to. De euripide satis supra dictum est in capi. de fiducia: quod uero ad eius mortem pertinet sic breuiter Gelius tradit lib. xv. capitu. ii. cum in Macedonia apud Archelaum regem esset: utereturq; eo rex familiariter rediens nocte ab eius cœna canibus a quodam æmulo immissis dilaceratus est: & ex his uulneribus mors secuta est: sepulchrum autem eius & memoriam eo dignati sunt honore ut in gloriæ quoq; loco p̄dicarent οὐποτε σιωνηα γρυπηλεσολοιτοπου quod egregius poeta morte obita sepultus in eorum terra foret quamobrē cum legati ad eos ab athenienſibus missi petiissent ut ossa athenas in terram illius patriam permitterent transferri: maximo consensu Macedones in ea re deneganda perstiterunt. Archelaus uero rex audita tam indigna morte poetæ q̄ primum iussit capillos sibi & barbam resecari in signum doloris. Archelai. Qui Alexādro successerat in partem regni. Crudelitas facti. Deplorat quodammodo Valerius indignam poetæ mortem & eorum pariter qui sequuntur.

OLI. SOphocles ultimæ iam senectutis. Hic ut diximus tragœdiarum scriptor clarissimus fuit: q; iam exactæ senectutis cum cæteris poetis in certamen descendit & compositam tragœdiam in medium ꝓtulit: sed cum esset cum solo relictus cuius uis ingenii disputatiōis euentum faceret incertum: diu sollicitus tandem una sententia superior euasisset: nimio uictoriæ successu exultans cōfestim præ nimio

hil horꝝ coma sed ītra pect9 īclusa aīa finē sui reperit. Eni uero minimo studio retinēdū bonū cuius caduca possessio tā leui afflatu uiolētiæ cōcussa dilabi potuit.

De Aeschylo poeta.

AEschyli uero poetæ excessus quemadmodū non uoluntarius: sic propter nouitatem casus referendus: In Sicilia mœnibus urbis in qua morabatur egressus Aphrico in loca resedit super quem Aquila testudinem ferens eluſa splēdore capitis: erat enim capillis uacuum perinde atq; lapidi eam illisit: ut fractæ testudinis carne uesceretur: eoq; ictu origo & principium fortioris tragœdiæ extinctū est.

De Homero poeta.

NOn uulgaris ctiā Homeri mortis causa fertur qui in insula Io: quia quæstionem a piscatoribus positam soluere non potuisset dolore absumptus creditur.

De Euripide poeta.

SEd atrocius aliq̄to Euripides finitus est. Ab Archelai enim regis cœna in Macedoniam domum hospitalem repetens: canum morsibus laniatus obiit: crudelitas fati tanto ingenio non debita fuit: sicut illi excessus illustrium poetarum moribus & operibus indignissimi.

De Sophocle.

SOphocles ultimæ iam senectutis cū in certamē tragœdiā iam dimisisset: ancipiti sententiaꝝ euentu diu sollicitus aliquando ta-

gaudio periit. Pli. lib. vii. natu. hi. Gaudio inquit periere præter chilonem: de quo diximus: Sophocles & Diony. Siciliæ tyrannus uterq; accepto tragicæ uictoriæ nuncio: de hoc alio loco: Sophocle tragici cothurni principem defunctum sepelire: liber pater iussit obsidentibus mœnia lacedæmoniis. Lysandro eorum regi inquit te sæpius admonito: ut pateretur humari delicias suas requisiuit: rex qui supræmum diem athenis obisset nec difficulter ex his quæ deus significasset intellexit: pacemq; funeri dedit. ℣ Vltime iam sene: Vt pote annorum ferme centū: ut propterea nulli mirum esse possit in ea ætate subito periisse. ℣ In certamine tragœdiam dimisisset. Cū certaret de tragœdia cū aliis sic mos erat antiquorū: ut melioribus scriptoribus p̄mia darent. ℣ Anci/piti sentētiaq; euētu. qd. si. iudicaturi essent iudices nā poetæ inter se pares sentētiis esse uidebant: & iō icerti erāt: qs eoq; futur⁹ eēt supior. Poetarū certamē

men una sententia uictor cām mortis gaudiū habuit.

De Philomene.

PHilomenē āt uis risus imoderati abstulit patas ei ficos atq; i cōspectu positas Asello cōsumēte pueq; ut illū abigeret iclamauit. q cū iā comestis oibus supuēisset: qm̄ iqt tā tardus fuisti da nūc merū asello: ac ꝑtius urbāitatē dicti crebro anhelitu cachinoq; ꝑsecutus senile guttur salebris spūs angustia ꝑgrauauit.

De Pindaro.

AT Pindarus cū i gymnasio sup gremiū pueri quo unico delectabat capite posito: qeti se dedisset nō prius decessisse cognitus est q̄ gymnasiarcha claudere eū iā locū uolēte: nequaq̄ excitaret. Cui qdē credideri eadē bēignitate deoq;: & tātū poeticæ facūdiæ & tā placidū uitæ finē attributū.

De Anacreonte.

SIcut Anacreonti quoq; quē bis tātū hūanæ uitæ modū supgressum: dū passæ uuæ succo tenues & exiles uiriū reliquas foueret: uniq; grani ꝑtinacior in aridis faucibus humor assumpsit.

De Milone Crotoniata.

IVngā illos quos & ꝑpositū: & exitus pares fecit. Milo crotoniates cū iter faciens q̄rcū in agro cuneis adactis fissam uidisset fretus uitasset. Quippe q in æternam clausisset lumina mortem. ℣ Cui quidem. Crediderim inquit Valerius benignissimos deos huic poetæ & in carminibus ædendis eloquentiā & placidum uitæ finem dedisse. Plini. dicit lib. vii. na. histo. Alexandrum magnum cum thebas raperet iussisse pindari uatis familiæ penatibusq; parci.

℄ Benignitate deoq;. Nā Pindarus hoc a diis immortalibus optauit ut ē apud suidā. puero nomē fuit Theoxeno. THE. OLI. Anacreontis mors

SIcut Anacreōti. Hic. Teius p̄ria Lyrici carminis poeta cuius meminit Oratius li. iiii. odaq; nō aliter samio dicūt arsisse batyllo Anacreonta Teiū q p̄ sæpe caua testudine fleuit amorē. pari rōne Ouid. li. tristiū. ii. Quid nisi cū multo uenerē cōtēnere uino. Præcepit Lyrici Teia musa senis: Hic igit cū iā exactæ senectutis eēt: qppe q secūdū degeret. Cū seniles uires succo passæ uuæ reficeret. unius acino q faucibus inherēs nec demitti nec reuocari posset guttur p̄mente suffocatus obiit. Pli. na. hi. li. vii. Anacreō inqt poeta acino uuæ passæ. s. piit. itē ut Fabius senator p̄tor in lactis haustu uno pilo strāgulatus. ℣ Sic Anacreōti. Cū supiori cōiungit crediderim deoq; benignitate tātū Pindaro fuisse tributū sic crediderim Anacreonti. ℣ Humanæ uitæ modum supergressum. Quia secundā iam agebat ætatē. ℣ Aridis faucibus. Siccis & naturali humore carentibus.

IVngā illos quos. Duos subiūgit q eiusdē ꝑpositi & exitus fuerūt. Miloné Crotoniensem & polidamū athletā. De Milone Gelius noctiū atticarū lib. xv. ca. xvi. Milo Crotoniēsis inqt athleta illustris quē in cronicis scriptū est Olimpiade ꝓxima coronatū esse: exitū habuit uitæ miserandū. cū iā natu grandis artē athelicā deseruisset iterq; faceret: forte solus in locis Italiæ siluestribus q̄rcū uidit ꝓxime uetā patulis in parte media ramis hiantē. tū experiri uolēs credo etiā tūc an ullæ sibi reliq̄ uires adessent immissis in cauernas arboris digitis deducere & rescindere q̄rcū conatus est: ac mediā qdē partē discidit diuellitq;: q̄rcus āt in duas deducta partes: cū ille: q̄si ꝑfecto q̄ erat cōnixus māus laxasset cessante ui rediit in naturā manibusq; eius retentis inclusisq; stricta denuo & cohærens dilacerandū hominē feris p̄buit: Solinus de memorabilibus mūdi in capi. de homine Miloné quoq; inqt crotoniēsem egisse oīa supra q̄ hō ualet ēt hoc ꝓdit q̄ ictu nudæ manus taurū fecit uictimā eūq; solidū q̄ mactauerat die absumpsit solus nō grauatim sup hoc nihil dubiū: nā factum elogiū extat. OLI. Milonis exitium

Victor ille omniū certaminū obiit Cic. in Catone maiore Quæ. nuox pōt esse contēptior q̄ Milonis crotoniatæ: qui cū senex esset, iā athletas se in curriculo exercētes uideret aspexisse lacertos suos dicit̄ illachrymásq; dixisse: at hi qdē iā mortui sunt. Hūc Milonē tātæ fortitudinis fuisse dicit Pli. li. vii. na. hi. ut cū cōstitisset nemo eū uestigio educere posset. Malū tenēti nemo digitū corrigere: cucurrisse milecētū. lx. stadia ab athenis lacedæmonē biduo. Stra. uero lib. vi. dicit hūc Pythagoræ discipulū fuisse: & cū forte colūna quādoq; in philosophoꝝ cōtubernio laboraret Milonē subeuntē saluos reddidisse uniuersos: deindeq; seipsum extraxisse quo mēbrorū robore fretum uitæ subuersionē offendisse eo genere mortis quo supra mōstratū ē. ℣ Cuneis adactis. Infixis cuneis, nā cū agrestes q̄rcū scindere uoluissent cuneos adegerāt & eos in quercu relinquerāt. est āt cuneus instrumētū ligneū q; definit in latitudinē acutā in supiore parte crassum & obtonsum: quo scindunt̄ arbores. Vir. Et cuneis scindebāt fistile lignū: dī ēt cuneus multitudo in unū collecta. Atq; ordo militū in modū cunei factus. Gelius uero dicit arborē fuisse patulis ramis hiantē nō cuneis scissum: In suā naturā reuocata. Cū rediisset ī seipsam sicq; se clausisset ac si solida extitisset. ℣ Cōpressit. Cōstrixit: ita ut eas educere posset. ℣ Tot Gymnicis palmis. Tot uictoriis q̄s in Gymnasio certādo reportauerat: nā ut dixius athleta fortissimus fuerat qui in oībus agonibus uictor euaserat.

Cūeus quid

OLI. Polydamātis scotussæi

ITem Polydamas. Pari ratione Polydamus stultæ uirium suaꝝ fiduciæ pœnas non uulgari morte pependit: qui cū aliis iter faciens orta tempestate proximā spelūcam subire coactus: cōcussa & labefactata aquarū impetu spelunca cæteris fugientibus cum ruitura uideret̄ solus remansit, fretus uiribus suis q; tātā ruinæ molem humeris sustētare posset: sed opinionem frustratus est, potentior enim humana uirtute ruina illum temere renitētem obruit. ℣ Dementis fati. Stultæ mortis.

THE. ¶ Polydamus Athleta. Ianus ex Pausania suidæq; monimentis autumabat esse legendum Polydamas: is athleta pancratiastes ex oppido Thessaliæ scotussa fuit, oppressusq; speluncæ ruina est: quā si Valeriū sequimur hymbris: si Pausaniam suidamq; æstus uitādi cā subierat.

OLI.

POssunt hi præbere documentum. Fortasse quæreret aliquis qd cōferāt horū exempla hoc uidelicet ut homines intelligāt nunq; aut raro nimiā corporis fortitudinē cū aī sapiētia fuisse coniunctā: ut q supra uires humanas fortis idē & sapiēs fuerit: hæc. n. duo ī eodē corpore iūgi natura negauit: recte igit̄ dixit ille cū uiribus corporis sapiētiā esse iungendā, sic uiꝝ fortē recte haberi posse. ℣ Vigoré mentis. Sapientiā q̄ in ingenii uiuacitate consistit. ℣ Vtriusq; boni. Sapiētiæ & fortitudinis. ℣ Supra humanā fœlicitatē. Qui hæc duo cōsecutus esse uideret̄ eēt humana cōditione fœlicior, hoc igit̄ homini natura negauit.

OLI. Casus uarii

VErum quia excessus e uita. Damnat hoc capitulo molles & effœminatos homines qui uitæ cupiditate ducti cum honeste mori potuerint maluerunt aut turpiter supersse: aut ab aliis occidi. q̄ sibiipsis mortem inferre. ℣ Fortuitos. Qui casu quodam contigerunt ut tullio. ℣ Et effeminatos. ut Aeschili. ℣ Viriles: Vt caruli & comæ. ℣ Temerarios. Vt crotoniatæ: & Polidami.

OLI.

MArcus aquilius. Ariobarzanes a tygrane iussu Mithridatis capadocia pulsus Romā euenit: & eodem tēpore mortuo Nicomede filius eius Nicomedes a Mithridate pellit̄ regno: q cum & ipse supplex Romam uenisset: decernitur in senatu ut rex uterq; restituat̄ in regnum quā ad rem missi sunt. M. Aquilius & Māilius legati q cum parato exercitu cū aduersus Mithridatem infœliciter pugnassent captus Aquilius maluit in seruitutem regis uenire q̄ fortiter pugnando aut sibi mortē inferēdo glorioſæ interire. ℣ Nō quis merito dixerit. uituperat huius hominis uitæ cupiditatē qui dignior fuisse uidet̄ ut a Mithridate rege pōti suppliciis afficeret̄ q̄ hūc magistratū regeret quādoqdē suo ipsius dedecore senatus Po. q. Ro. dignitatē polluerit.

De Polydamante.

ITem Polydamas athleta tēpestate spelūchā Subire coactus nimiū & subito incursu aq̄ labefactata ea: ac ruēte cæteris comitibus fuga periculum egressis solus restitit: tanq̄ humeris suis totius ruinæ molem substentaturus: potētiore sed pōdere oī corpore humano pressus: hymbris causa petitam latebram dementis fati sepulchrum habuit.

POssunt hi præbere documentum nimio robore membrorū uigorem mentis hebescere: quasi abnuente natura utriusq; boni largitionem: ne supra mortalem sit fœlicitatem eundem & ualentissimum esse & sapientissimum.

De Cupiditate uitæ. Cap. XIII.

VErū quia excessus e uita & fortuitos & uiriles quosdam etiā temerarios oratiōe attigimus: Subiiciamus nunc existimationi enerues & effœminatos: ut in ipsa cōparatione pateat: quanto non solum fortior sed etiam sapientior mortis interdum q̄ uitæ sit cupiditas.

De Marco Aquilio.

MArcus Aquilius cū sibi glorioſe mortem cōscisere posset: Mithridati maluit turpiter seruire quem q̄s non merito dixerit pontico supplicio q̄ Romāo imperio dignioré: quoniā cōmisit ut priuatū opprobrium: publicus rubor existeret.

CNeus quoq; Carbo: Historia Carboni notata est in capitulo de gratitudine ubi ostendimus illū. Qu. Pompeium uictum & morti destinatum cum duceretur ad supplicium uitæ cupiditate motū breue tempus orasse tantisper dum exoneraret uentrem: de quo Cicero in epistolis familiaribus libro nono mentionem facit & eum cum fratre scurram appellat. Sciendū est aūt duos fuisse carbones alterę marianæ partis q cū Mario cinna & Sertorio romam occuparunt & mortuo Mario consul factus est cum Iuniore Mario qui multa fœda in urbe facinora commiserunt de hoc Carbone nunc loquit' Vale. Alterum uirum senatorium syllanæ partis quem Carbo superior cum aliis quibusdam senatoribus in curiam uocatū crudelissime trucidauit: de quo Orosius libro qnto. Damasippus inquit pretor incitante. C. Mario consule. Quintum Scæuolā. C. Carbonem. L. Domitium in curiam quasi consultandum per Antistion uocatos crudelissime occidit corpora interfectorum per carnifices unco tracta atq; in tyberim missa sunt: de fratre huius Carbonis diximus supra in capitulo de seditione. ℣ Latinis annalibus: Cronicis Po. Ro. Nam cronicas græci dicūt quos annales latini uocant: sunt autem libri in quibus annua gesta: & magistratus describebantur & sæpe pro historiis ponunt. Virgi. Et uocat annales nostrorum audire laborum. ℣ Demisse: Suppliciter & demisso uultu. ℣ Morā trahens: Adeo uitæ cupidus erat ut etiam in exonerando uentrem diutius immoraretur adeo ut eo ipso loco in quo sordido sederet ab iratis militibus occideretur. ℣ Vix uerba tale flagitium: Hoc inquit flagitium nec dicendum propter turpitudinem: nec tacendū propter repræhensionem esse uidebatur: res igitur secum luctat quodam modo: & certat quæ hinc tacenda sit. ℣ Nec silentio amica: Quia nullo modo tacendum sit cum repræhensionem mœreat. ℣ Relatione familiaria: Quia propter turpitudinē uidebatur occultandum.

OLI. Carbo uitæ cupidus

De Gn. Carbone.

CNeus quoq; Carbo magnæ uerecūdiæ est latinis annalibus tertio in consulatu suo iussu Pompeii in Siciliam ad supplicium ductus: petiit a militibus demisse & flæbiliter ut sibi aluum leuare priusq; expiraret liceret: quo miserrime lucis usu diutius frueret' eoq; moram trahens donec caput eius sordido in loco sedentis abscinderet': uix uerba tale flagitium narrantis secum luctantur: nec silentio amica: quia occultari non merentur: neq; relatiōe familiaria: quia dictu fastidienda sunt.

De Bruto.

QVid Brutus exiguum & infœlix momētum uitæ quanto dedecore emit: qui a Furio quē ad eum occidendum Antonius miserat: compræhensus non solum ceruicem gladio subtraxit: sed etiam Constantius eam præbere admonitus ipsis uerbis iurauit. Ita uiuā dabo: O cunctationem fati erumnosam: O iurandi stolidam fidem: sed hos tu furores immoderata retinendi spiritus dulcedo subiicis. Sane rationis modum expugnando quæ uitā diligere: mortem non timere præcipis.

De Xerse Rege.

EAdem Xersem regem pro totius Asiæ armata iuuentute q; intra centum annos esset obitura profundere lachrymas coegisti: qui mihi in specie aliena reuera suam conditionē deplorasse

OLI. Bruti mors parū uirilis

QVid Brutus exiguum. Hic ille Decius Brutus est qui Bruti Cæsaris interfectoris patres secutus cū deiectis illius partibus fugiens in latebras se contulisset. Terentius eius amicus persecutoribus latebras explorātibus ultro se obtulit Brutum professus ut illum a morte liberaret cuius uoce cognita Brutus iste eductus: & iussus ceruicem extendere gladio non solū retraxit: sed etiam iurauit ita uiuam: dabo fati conctationem erumnosam: non potuit planius ostendere uitæ cupiditatem: sunt qui dicant hunc' esse Decium illum Brutum ad quem Cicero librum scripsit de quæstionibus Tusculanis & de paradoxis. Seneca tamen in epistola. lxxxii. Huic attribuit quæ de Carboe dicta sunt: dicit enim mors illa quæ in Catone glorioſa est in Bruto turpis & erubescenda: hic est enim Brutus qui cum peritus mortis moras quæreret ad exonerandum uentrem secessit: & euocatus ad mortem iussusq; præbere ceruicem præbeo inquit ita ut uiuam. ℣ Ita uiuam. Iurantis est. ℣ Dabo cunctationem fati erumnosam. Tādiu mortem prorogabo quo ad uerba pronūciauero: nam iurauit se tam diu uicturū quousq; illa iurisiurādi uerba proferret: possumus hoc loco facere distinctionem: ut dixerit Brutus: ita ut uiuam dabo cunctationem uero fati erūnosam sint auctoris uerba. ℣ O iurandi stolidam fidem: Est moræ detestatio: uel certe Valerius inuehit' in brutum q in ipso mortis articulo uitæ iusiurādū dederit. ℣ Stolidā fidē: bene stolidā q iurauerit se uicturę cū paulo post eēt moriturus. ℣ Sed hos tu furores: ostēdit hāc demētiā hoium a nimia uitæ dulcedine nasci qa naturaliter ĩsitus sit hominī uiuēdi appetitus: q plærūq; rōnem expugnat quæ iubet sic uitam amari ut mortē non timeamus.

EAdem Xersem regem: Cum Xerses græciæ bellū illaturus innumerosum exercitū comparasset illum in patenti cāpo ut forte recensseret de supiori loco cōspiciēs in eā cogitationē uenit: ut diceret ītra centū annos eoq; neminem fore superstitem: & breuissimæ hominis uitæ conditionem secū ipse cogitans dicitur illachrymasse & quāuis asiaticæ iuuentutis uicē dolere uideret': suam tamen potius deplorat. ℣ Opū magnitudīe: Plus opibus q̄ sapiētia ualebat Xerses q mortalē hoium cōditionē defleret: qs. n. est tā ĩsipiens

OLI.

qui non intelligat se natum esse mortalem: fiere autem q̄ datum est a natura stultum est.

OLI. Masanissa canū custodie se credidit

REferam nunc eos: Hoc cum superiori recte coniungitur. Nam ad uitæ cupiditatem pertinere uidet munire nos diligentiori custodia aduersus domesticos alioſue nobis suspectos hoc autem regibus & principibus ut plurimum euenire solet quorum uita semper solicita est: timent enim ne a suis uel alienis petantur insidiis: & ideo semper aduersus hos diligentiori utuntur sui corporis custodia: q̄ fecisse traditur Masanissa rex Numidarum qui q̄q̄ latum haberet imperium amicos complures filios plusquā quinquaginta: suam tamen salutem maluit canum: q̄ hominum fida custodia munire: quippe qui plus fidei canum q̄ filiorum pietati: aut amicorum caritati confideret: cōstat autem canes hominibus eē fidelissimos: & testibus Solino & Plinio, lib. viii. Dominos suos equaliter omnes diligere sicut multis exemplis patet. Nam in epyro domini percussorem in cœnam agnitum latratu canis prodidit. Iasone litio interfecto canis ipsius spernatus cibum inœdia obiit Lysimachi regis canis flammæ se iniecit accēso rogo domini & pariter igni absumptus ē. Garamantum regem ducenti canes ab exilio reduxerunt præliantes aduersus resistētes Colophonii & Castabalensis canibus in bella ductis primas acies instruebant. Appio Iunio, P. Sicinio consulibus: damnatum dominum canis cum abigi non posset comitatus in carcerē mox percussum ululatu prosecutus ē. Cumq̄ ex miseratione Po. Ro. potestas ei cibi fieret ad os defuncti escam tulit. Vltimo deīde deiectū in tyberim cadauer annatans sustentare conatus est. Multaq̄ alia caninæ fidelitatis exempla commemorat Pli. quæ consulto prætermitto ne forte fastidiant homines: sed cōstat q̄ canes soli nomina sua recognoscunt: & iterum meminerunt. ¶ Inter paucos fœlicissimus: Cōstat Masanissam post coniunctam cum Po. Ro. societatem & amicitiam oīa habuisse secūda ut inter fœlicissimos cōnumerari merito possit.

OLI. Masanissa rex parum fidei: Custodia canum. Legitur de Euādro secum semper habuisse canes. Virg. Græsumq̄ canes comitantur herilem. Tantum liberorum numerū. Quos quinquaginta fuisse diximus in capi. de grati. Valētius duxit. Potētius existimauit & uitupat sine dubio hoc loco Masanissam Valerius. Qui plus canibus quā fidis liberorum pectoribus credere uoluerit.

uidet: opum magnitudine q̄ altiore animi sensu fœlicior. Quis enim etiam mediocriter prudens mortalem se natum flæuerit.

Quam exquisita custodia usi sint quibus suspecti domestici fuerunt. Cap. XIIII.

REferam nunc eos quibus aliquos suspectos habentibus exquisitior sui custodia quæsita est. Nec a miserrimo: sed ab eo qui inter paucos fœlicissimus fuisse creditur incipiam.

De Masanissa Rege.

MAsanissa rex numidarum & Po. Ro. amicissimus parum fidei in pectoribus hominum reponens: salutem suam custodia canum ualauit: quo tam late patēs iperium? quo tātus liberorū numerus? quo deniq̄ tam arcta beniuolentia constricta romana amicitia? si ad hæc tuenda nihil canino latratu ac morsu Valentius duxit.

De Alexandro Pheræo.

HOc rege infœlicior Alexander: cuius præcordia hinc amor: hinc metus torserunt: nam cū infinito ardore coniugis Thebes teneretur: ad eandem ex epulis in cubiculum ueniēs: barbarum compūctum notis threicis stricto gladio iubebat anteire: nec prius se eidem lecto committebat q̄ a stipatoribus diligēter essēt scrutatus supplicium irato deorum numine cōpositum: nec libidini nec timori posse

OLI. Alexādri phærei custodia penes uxorē phæreę ciuitas

HOc rege infœlicior Alexander: Hic fuit Alexander pheræus cuius meminit Cicero, officiorum libro secundo. Qui Alexandrum inquit pheræum quo animo uixisse arbitramur: qui ut scriptum legimus. Cum uxorem Thebem admodum diligeret: tamen ad eam ex epulis in cubiculum ueniens barbarum stricto gladio iubebat anteire. Præmittebatq̄ de stipatoribus suis qui scrutarentur arculas muliebres: & ne q̄ in uestimentis telum occultaretur diligenter exquirerent. Nec eum tamen fefellit opinio: ab ea enim ipse per pellicatus suspitionem interemptus est. O miserum qui fideliorem & barbarum & stigmaticum putaret quā coniugem. Infœlicior igitur fuit rege Masanissa, Alexander. Non macedo: sed pheræus a pheræa ciuitate denominatus cui imperauit. Est autem ciuitas Asiæ. Huius uero Alexandri idem Cicero, rherorum libro secundo mentionem facit. ¶ Conuictum notis: Damnatum & stigmatibus notatum. Nam quia fugitiuus fuerat notas illi candenti ferro inuserat herus. ¶ Threiciis: Autem ideo dixit quia threces seruis suis fugitiuis has notas imprimere solent. ¶ Supplicium: Dicit hoc supplicium a diis immortalibus fuisse iunctum ut libidine pariter ac metu semper agitaretur: ut neutro temperare posset. ¶ Cuius timori: Suspitio inquit timoris principium dedit & finem. Nam quia suspectam habebat uxorem ad eam nunquam sine metu accedebat uxor uero pellicatus suspitione uirū occidit: & ita finem timori dedit. ¶ Pellicatus: Adulterii est enim pellex: q̄ cū alieno uiro cōcubit: & dicitur pellex uxor eius quo cū rē habet a pelliciēdo dicta Herodotus dicit non suspicione: sed ira ex re ipsa comperta Thebem occidisse maritū q̄ duobus ægregia indole fratribus

ſuis rex iſtæ ſceleſtiſſimus abuteref:a qbus re cognita.Nam inuiti regiæ libidini obtemperabant per ſororem ad regis ædem hortatis atq; etiam coactis rex ſomno die quadam oppreſſus per inſidias occiſus eſt.

AGe Dionyſius ſyracuſanus:Cicero tuſculanarum lib.v.ſiue q̄ſtione qnta: Duo inquit de quadraginta annis tyrānus ſyracuſanoꝝ fuit Dionyſius cum.v.&.xx.natus annos dominatum occupaſſet:qua pulchritudine urbem:quibus aūt opibus p̄ditam ſeruitute oppreſſam tenuit ciuitatem at quī de hoc homine a bonis auctoribus ſic ſcriptum accepimus ſummā fuiſſe eius in uictu temperātiam: in rebus gerendis uirum acrem īduſtrium: eūdem tamē maleficum natura & iniuſtum:ex quo oībus bene ueritatem ītuentibus uideri neceſſe eſt: eſſe miſerrimū:ea enim ipſa quæ concupierat ne tamen qdem cum omnia poſſe cenſebat cō ſequebaf:q cum eēt hoīs parētibus atq; honeſto loco natus: & ſi id qdem alius alio mō tradidit:abundaretq; æqualium familiaritatib9 & cōſuetudine ꝓpinquoꝝ: haberet ēt more græciæ quoſdam adoleſcentes amore coniunctos:credebat eoꝝ nemini:ſed is quos ex familiis locupletum ſeruos delegerat:qbus nomen ſeruitutis detraxerat: ipſis & qbuſdam conuenis:ſed feris barbaris corporis cuſtodiā cōmittebat:ita ꝓpter iniuſtam damnatus cupiditatem in carcerem quodāmodo ipe ſe incluſerat qn ēt ne tonſori collum committeret tondere filias ſuas docuit:ita ſordido ancillari quoque artificio regiæ uirgines ut tonſtriculæ tondebant barbam & capillum patris:etenim ab his qui ipſis cum iam eſſent adultæ ferrum remouit inſtituitq; ut candentibus iuglandium putaminibus barbā & capillum addureret: cūq; duas uxores haberet Ariſtomachem ciuē ſuā Doridem aūt locrenſem:ſic noctu ad eius uenitabat ut oía ſpeculareē & perſcrutareē ante: & cum foſſam latam cubiculari lecto circūdediſſet:eiuſq; foſſæ tranſitum ponticulo ligneo cōuixiſſet:eum ipſum cum fores cubiculi clauſerat detorquebat. Idemq; cum in communibus ſuggeſtis conſiſtere non auderet:concionari ex alta turri ſolebat. Atq; is cum pila ludere uellet (ſtudio enim illo delectabatur) tunicamq; poneret adoleſcē tulo quem amabat tradidiſſe gladium dicitur: huic cum quidam familiaris iocans dixiſſet:huic certe uitam tuam committis:arriſiſſetq; adoleſcens:utrūq; iuſſi interfici: alterum qui uiam demonſtraſſet interimendi:alterum qui id riſu approbaſſet. Hinc facile intelligi poteſt quā miſer fuerit tyrannus iſte tanta ſuſpitione plenus. ¶ Quam longa fabula:Scilicet eſt:quia ſi omnia quæ de huius tyranni metu & ſuſpitione traduntur eſſent hoc loco referenda longa fabula:hoc eſt narratione opus eſſet. ¶ Duo de quadraginta:ideſt trigintaocto quaſi demptis duobus de quadraginta. ¶ Ferociſſimarum gentium homines: Thraces uidelicet quos conſtat fortiſſimos ſemper fuiſſe. ¶ Ex familiis locupletum:Diligebat ex familiis ciuium ſuorum locupletum ſeruos robuſtiſſimos quoſq;:eoſq; libertate donatos ad ſui corporis tutelam præficiebat: & barbaris iſdemque ſeruis magis quā amicis aut propinquis ſalutem ſuam commiittebat. ¶ Tonſoꝝ quoq; metu:De hoc idem Tullius officiorum libro ſecundo. Quid enim inquit cenſemus ſuperiorem illum Dionyſiū quo cruciatu timoris angi ſolitum : qui cultros metuens tonſoris candente Carbone ſibi adurebat capillum. ¶ Candentium iuglandium : Iuglandes teſte Nonio ſunt agreſtes. Macrobius conuiuiorum libro ſecundo. Nux iſta iuglans inquit ſecundum nonnullorum opinionem a iuuando & glande dicta exiſtimatur. Gabius uero baſſus libro de ſignificatione uerborum hoc refert. Iuglans arbor dicta eſt perinde ac Iouis glans. Nam id arboris genus nuces habet quæ ſunt ſuauiore ſapore quam glans eſt. Hunc fructum antiqui illi ægregium glandiq; ſimilem:ipſamq; arborem deo'dignam exiſtimabant Iouis glandem appellauerunt. Quæ nunc litteris interliſis iuglans nominatur: de quarum ſpecie Plinio libro decimoquinto multa dicit. Ad harum igitur ſimilitudinem rex ut quidam uolunt ferreas nuces fieri iuſſerat quas incendit primo deinde barbæ admoueri faciebat. Diſſentit in hoc a Cicerone:qui non iuglandibus : ſed candenti carbone ſolitum eſſe dixit capillos adurere. ¶ Nec ſecuriorem ſe maritum: Quemadmodum filiabus pater : ita & uxoribus uir parum fidebat. ¶ Neutritus : Antique dixit:nunc uero neutre diceremus. ¶ Cubicularem lectum : Pro cubiculo in quo lectus erat foſſa circundedit. ¶ Fore cubiculi: Non ſatis habuit foſſa cubiculum cinxiſſe niſi & hoſtium firmo clauſtro occluderet. ¶ Forem : Ideſt aditum.

OLI. Dionyſii metus a familiaribus

imperare:cuius timori eadem & cauſa & finis fuit.Alexandrum enim thebe pellicatus ira mota interemit.

De Dionyſio rege Syracuſanorum.

AGe Dionyſius ſyracuſanorum tyrannus huiuſce tormentiq̄ longa fabula:qui duo de.xl. annorum dominationem in hunc modum peregit:ſummotis amicis i eorum locum ferociſſimarum gētium homines & a familiis locupletum electos præualidos ſeruos:quibus lacera ſua committeret ſubſtituit. Tonſorum quoq; metu tondere filias ſuas edocuit:quarum ipſarum poſtq̄ adultæ ætati appropinquabant manibus ferrum non auſus committere inſtituit :ut candentium glandium aut nucum putaminibus barbam ſibi & capillum adurerent: nec ſecurioreē ſe maritum egit q̄ patrem:duarum enim eodem tempore Ariſtomaches ſyracuſanæ & Locrenſis Doridis matrimoniis alligatus neutrius unquam niſi excuſſæ cōplexum petiit. Atq; ēt cubiculareē lectū perinde q̄ſi caſtra lata foſſa cinxit:in quē ſe ligneo pōte recipiebat: cum forem cubiculi extrinſecus a cuſtodibus opertam interiorem clauſtro ipſe diligenter obſeraſſet.

Dionyſiū filiæ tōdebāt

Iuglandes Glans Iouis

THE

OLI. Similitudo oris unde

DE similitudine autem oris: Dicturus de similitudine formæ breuiter ꝓfaꝰ & ostendit uariam eē philosophorum de re ista sentētiam q; alii dicant a lege naturæ datum eē ut nōnulli diuersis parētibus orti sibi spē uultus & oris simillimi inueniantꝰ: alii potius casu & fortuita conceptionis sorte id euenire contendūt: & quoniā lis ista adhuc sub iudice manet: dicit se quoq; huius rei cām ꝓtermissuꝝ & exempla pauca subiecturꝝ. ℣ Altiore doctrina: profundiori scientia: ut philosophia causaꝝ oium indagatrix. ℣ Eorum: alii sunt inqt philosophoꝝ nōnulli q hoc a lege naturæ ꝓuenire dicāt ut omne generans: generatum sibi simile creet & a sanguine similitudinem nasci uolunt qđ a cæteris aialibus ꝓbant dicētes ut in brutis uidemus catulis catulos similes procreari: sic & homines sibi similes liberos sæpissime genera re. ℣ Cōtextui: compositioni: sanguinis ut filii parentibus q̄bus originem ducunt similes iuenīantur. ℣ Respōdere: Consentire. Virgi. & dictis respondent cætera matris: hoꝝ aūt philisophoꝝ opinionem sequiꝰ Solinus in cap. de homine: dicit. n. iam uero q deflexū aium referat ad similitudinē cās q̄tū artificis naturæ ingeniū deꝓhēdet. Interdū. n. id genus spectāt & ꝓsobolem in familiā trāsitus faciūt sicut ꝓlærūq; paruuli mō neruos mō cicatrices mō q̄lescūq; originis suas notas ferunt: ut in lepidis quoꝝ tres iteruulsa tamē serie ex eadem domo obducta mēbrana oculo similes geniti repiuntꝰ uel i bizantio nobili pictore q cū matrē haberet adulterio ex æthiope cōceptā q nihil ꝑti cōparādū reddidisset ipse i æthiopem auū degenerauit. ℣ Alii negāt hāc eē naturæ legē: hāc similitudinē nō a lege naturæ: ut origini sanguinis respōdeat: sed a fortuita q̄dā sorte & casu ꝓueniꝰ dicūt: qđ uideꝰ eē ꝓbabilius qa uidemus dissimilimos a parētibus nasci a formosis deformes: a ualidis ībecilles: physici uero dicunt id plerūq; accidere ut i cōceptiōe mulier ad alicuius imaginē adiecerit aium & cū in eū tota fuerit itenta similitudinē eius partū siue cōceptū ide contrahere: q; ꝓbāt ex muliere q̄dā quæ cū pudica semꝑ habita fuisset æthiopē tamē pepit cui⁹ rei cām cū maritus diligētius iuestigasset q stupri iam suspectā uxorē habere cœperat cognouit a phisicis q; tpe cōceptōis uxor cū æthiopē quē in cubiculo depictū habuerat cōspexisset & in eū tota fuisset itenta cōceptus ide similitudinē duxerat. Quod idē sentire uideꝰ Pli. na. histo. li. vii. cū dicat: Similitudinū q̄dē in mēte reputatio & i q̄ credāt multa fortuita pollere: uisus: audit⁹: mēoriaq; : faustæ imagies sub ipō cōceptu: cogitatio ēt utriuslibet aīo subito trāsuolās effingere similitudinē aut miscere existimaꝰ: ideoq; plures i hoie q̄ i cæteris oīb⁹ aīalib⁹ differētiæ q̄m uelocitas cogitationū aīq; celeritas & ingenii uarietas multiformes notas iprimit cū cæteris animātibus imobiles sint aī & similes oībus singulisq; i suo cuiq; genere. ℣ Fortūa fors: ꝓut casus cōcipiēti mulieri imaginē aliq̄ obtulerit. ℣ Inter alienos: Qui diuersis parētibus nati sunt: & uideꝰ latēter his assentire q i fortuito casu similitudinē ponunt. ℣ Partus ediꝰ: Pariter in q̄ significatiōe Iuuenalis posuit: Si mulier uitulū uel bos ederet agnum.

Deformes a formosis nasci

De Similitudine Formæ. Cap. XV.

DE similitudīe aūt oris & totius corꝑis altiore doctria ꝑditi subtilius disputāt: eorūq; alii in ea sunt opiniōe: ut existimēt illā origini & cōtextui sāguis rīdere: nec paruū argumētū ex cæteris aialibus trahūt q̄ fere gignētibus similia nascūtꝰ. Alii negāt certā hāc eē naturæ legē sed species mortaliū ꝓut fortuita sors cōceptiōis obtulit arbitrui: atq; iō plærūq; ex speciosis deformes & ex robustis iualidos ꝓtus edi. Veꝝ q̄m ista q̄stio i ābiguo uersatꝰ: pauca iter alienos cōspectæ similitudinis exēpla referemus. De Vibio & Publicio libertino similibus Pompeio magno.

MAgno Pōpeio Vibius igenuæ stirpis & publicius libertinus ita similes fuerūt: ut ꝓmutato statu & Pōpeius i illis: & illi i Pōpeio salutari possent certe quocūq; aut uibius aut Publicius accesserāt ora hoium in se obuertebāt. Vno quoq; spēm amplissimi ciuis in personis mediocribus annotante.

De Menogene coco simili patri Pōpei magni.

QVod q̄dē fortuitū ludibriū q̄si hērditariū ad eum penetrauit: nam pater quoq; eius eousq; Menogenis coci sui similis eē uisus est: ut uir & armis ꝓpotens & ferox animo sordidum eius nomē repellere a se non ualuerit.

OLI. Vibi⁹ & Publicius Pōpeii similes

MAgno Pompeio: Duos dicit infimæ conditionis homines Pompeio adeo persimiles ut si eadem Pompeii & illorum fuisset fortuna merito pro Pompeio salutari potuissent. Solinus tamen de memorabilibus mundi horum alterius tantum mentionem facit. Dicit enim inter. Gn Pompeium &. G. Vibiū humili loco natum tantus error extitit de paribus liniamentis ut romani Vibium Pōpeii nomē Vibii uocabulo pōpeio cognominarēt: Pli. uero eodē lib. utrūq; cōmemorat: dicit. n. M. Pōpeio uibius qdam e plæbe & publicius ēt seruitute liberatus in discreta ꝓpe spē fuere similes: illud Os ꝓbum reddētes ipsumq; honorem eximiæ frontis. ℣ Ingenuæ stirpis: Solinus dicit humili loco natum. Plinius e plæbe natum.

OLI.

QVod q̄dē fortuitū: Hāc fortūæ ludificationē ut sordidæ cōditiōis hoies Pōpeius hēret sibi ꝓsimiles dicit ei fuisse q̄si hērditariā q̄m ꝑ eius Menogenē cocū lōge sibi similē sortitus eēt a quo ēt Strabonis cognomē accepisse diciꝰ: nā Menogenes Stra. Coqu⁹ ille uocabaꝰ. ℣ Ludibriū: dedecus & ludificatio: nā turpe uidebaꝰ eē clarissimis uiris a sordido genere hoium spē rēpsentari. ℣ Menogenis. q & Stra. Dicebaꝰ equo Pōpei magni Pōpeius ꝑ cognoīatus ē: teste Pli. eodē li. nā talis inqt cāpū quoq; eius menogenis coci sui cognomen impositum Strabonis a spē oculorum nomen habentis uitiū: imitata fuit alter Stra. ꝓspicacissimi uisus

homo quem supra diximus perspexisse centum & trigintaquinq; milia passuum solitum exeuntem a carthagine classem punicam numerūq; nauiū manifestissime ex lybitana specula notare.

EXimiæ uero nobilitatis: Nec istud fortūæ ludibriū nobilissimus adolescēs Corne. Scipio subterfugere potuit qn Serapio, cuiusdā uictimarii in appellatiōe fuerit notatus: q; isdē liniamētis corpis & oris par eēt illi: unde Pli. eo. li. vii. Scipiōi in seruo Serapiōe uictimarii negociatoris uili mācipio: nō illi uaiuit generis nobilitas nō morum ꝓbitas: nulla denicq; uirtus. ℣ Cognominibus: ut Scipionum quorum duo aphricani: unus Asiaticus dicti sunt. ℣ Serapionis appellatione: Quia uulgus eum Serapionē appellabat eo q; illi simillimꝰ erat: erat āt serapio iste uictimarius hoc est sacerdotum minister: q; sacrificātibus ministrabat: ut supra dixi. ℣ Respectus tot imaginū: q; plurimas maiorum suorum statuas haberet.

OLI. Scipio Serapiōi lōge similis

De Cor. Scipione cognomēto Serapiōe.

EXimiæ uero nobilitatis adolescēs Cor. scipio cū plurimis & clarissimis familiæ suæ cognominibus abūdaret i seruilē Serapiōis appellationē uulgi sermōe ipactꝰē: q; huiusce nois uictimario q̄ similis erat: nec illi aut morꝝ ꝓbitas aut respectus tot imaginū quo minꝰ hac ꝛtumelia aspgeret: opitulata ē.

De Lentulo & Metello similibus histrionibus.

GEneros issimi cōsulatꝰ collegiū lētuli & Metelli fuit: q; ābo i scæna pp similitudinē histrionū ꝓpemodū spectati sūt: sed alter ex quodā asse clarꝝ cognomē spinteris traxit. Alter nisi nepotis a moribus accepisset Pāphili retiarii cui similimus eē ferebat: habuisset.

OLI. Metellus retiario similis

De. M. Mesalla simili Menogenii & Curiōe simili Burbuleio.

AT. M. Messalla cōsularis & tēsorius menogenis Curioq; oibus honoribus abūdās Burbulei ille pp oris aspectū: hic pp parē corpis motū: uterq; scænici nomē coactꝰ ē recipe. Abūde sint hæc domestici is q̄m & psonis sunt excellētiora & nō obscura noticia celebrāt.

OLI. Mesalla menogenis similis

De rege Antiocho simili Artenio.

REgi antiocho unus ex æq̄libꝰ & ipe regiæ stirpis noie Arthemō p quā similis fuisse traditꝰ quē Laodice uxor Antiochi iterfecto uiro dissimulādi sceleris gra i lectulo pinde q̄si ipm regē ægꝝ collocauit. Admissumq; uniuersum populū & sermōe eius & uultu cōsimili fefellit: crediderūtq; hoies ab Antiocho moriēte Laodicē & natos eius sibi cōmendari.

OLI. Antiochus Artēio simillimus

De Hybræa milasio simili cuidā seruo cinicoꝝ.

HYbræam aūt mylasiū copiosæ atq; cōcitatæ facūdiæ oratorē gymnicoꝝ seruo stramenta gymnasii colligēti tam similē ferūt: ut tanq̄

THE.

GEneros issimꝰ cō. Lētulꝰ ac Metellꝰ cōsules pricipesq; romani sic duoꝝ histrionū spēm ꝛferebāt: ut cū i scænā ꝓdidissent: illoꝝ noia nō subterfugissent: nisi alter spiteris: alter nepotis cognomina multo ātea sortiti fuissent: nā Metellꝰ qa retiario Pāphilo simillimus eēt cuiꝰ nomē sordidū nō aufugisset: nisi a nepote: q; pius cognominatus ē auxiliare nomē accepisset. Pli. Sicut spiter secūdanus: Retiariusq; Pāphiliꝰ collegio Lētuli & Metelli cōsulū. i quo p q̄ ifortūæ fortuitū hoc quoq; fuit: duoꝝ simul cōsulū i scæna imagies cerni. ℣ Spectati sūt: quotiescūq; in scænā cōsules isti ꝓdibāt: ut in se oium oculos cōuertebāt: qd̄ histriōibꝰ simillimi forēt. ℣ Ex quodā seculari: ex quodā Mimo q; i ludis secularibus histrionicā exercebat: de ludis secularibus dictū ē i cap. de istitutis. ℣ Spiteris: fuit nomē histriōis. ℣ Lētulo: similis a quo lētulus cognomē accepit. ℣ Alter a moribꝰ nepo. s. Metel. q; pius cognoiatus ē a nepote optimis moribꝰ istituto. ℣ Pāphili ꝛtiario. s. pāphili gladiatoris. ℭ Nepotis: Metellus inquit a Pamphilo retiario traxisset appellationem: nisi prius a moribus & soluriore uita nepos esset appellatus.

OLI. Mesalla menogenis similis

AT Marcus messalla: De hoc mesalla Soli. Marcus iqt messalla: & Menogenes e fece uulgari hoc fuerunt uterq; q; singuli: nec aliū messallā putauerūt: q̄ menogenē: nec menogenē alium putauerūt: q̄ messallā: hoc idē testat Pli. li. vii. ℣ Curioq; hic pp gestus: & corpis sui motus histriōi burbuleio pares Burbuleus cognoiatus ē. ℣ Scænici. i. histriōis: nam menogenes: & burbuleiꝰ fuerūt histriōes. ℣ Psonis excel. nā in psonis clarissimis hæc similitudo cōspecta est. ℣ Non ob. no. Quia apud omnes ro. nota fuerunt hæc exempla.

OLI. Antiochus Artēio simillimus

REgi Antiocho: Inter regē antiochū & artenionē similitudo tāta fuisse traditꝰ: ut alter altero nec uultu nec uoce descernerēt: ex quo facile regiæ Laodices occultata fraus: ut occiso ātiocho. Artenionē ꝓ rege simularet: & i regio toro ueluti erogātē collocaret: & aduocato populo illū tāq̄ testatuꝝ oñdereta quo & laodice & liberi diligētissime cōmēdarēt: cuiꝰ uoce audita a populꝰ facile delusus ē. Solinꝰ regē iqt antiochū artenio qdā ex plæbe syriaca sic emula facie mētiebat: ut postmodū Laodice uxor regia obiecto populari isto tādiu dissimulauerit defūctū maritū: qd̄ ex arbitratu eius regni successor ordinaret. Pli. quoq; li. vii. Antiocho iqt regi syriæ e plæbe noie Artenio i tātū similis fuit: ut laodice cōiunx regia necato iā Antiocho manus p eū cōmendatiōis regniq; successionis pegerit. ℣ Vnus ex eq̄. re. stir. In hoc dissentit a Solino & Pli. Vale. q; regiæ stirpis Artenionē fuisse dicit: ille uero ex syriaca plæbe uirum.

OLI. Antiochus Artēio simillimus

HYbræā aūt: Hic milesius orator isignis & i tota asia celeberrimus: adeo similis seruo cuidā Tapetas in scæna colligētis fuisse traditꝰ: ut oēs eius fratrē existimarēt, q̄m nulla iter eos uultus & corpis erat dissi-

militudo iisdē parētibus nati eē credebāt, ꝙ Milasi9: Ab oppido milesio: qđ fuit ī ionia ubi optia uellera tigebāt: teste Ser. in .iii. geor. unde Vir. milesia uellera dixit, ꝙ Cōcitatæ facūdiæ: uehemētis ī ꝑsuadēdo eloq̄ntiæ, ꝙ Cynicoꝝ: phoꝝ q cinici dicebāt: quoꝝ unus fuit Diogenes mordaciſſimus phūs: nā cinici dicti sunt q̄si canini, ꝙ Straméta: quos græci tapetas appellāt: q spectatoribus substernebāt in scæna: hic ergo seruus pactis ludis hos tapetas & reliq̄ scænæ ornaméta colligebat, ꝙ Totius asiæ oculi. i. oīum asiaticoꝝ oculi.

THE. ¶ Milasiū: uetusti codices habēt Mylasenū: gētiliter a mylasis asiæ ciuitate: de q̄ Strabo. Tullius in Antonianis & Stephanus, ꝙ Cynicoꝝ: Placet ut legas gymnicoꝝ: ná sequit Straméta gymnasii colligēti.

OLI. Sura ꝓcos in sicilia

ILle uero. Soli. Hoꝝ similitudis meminit: sed iocosi: uel ut Vale. dic̄ petulātis dicti mētioné nullā facit: dicit. n. piscatore Sicilia ꝓcōsuli Suræ præter alia etiam ritu oris comparabāt: ita ut in eodem uocis ipediméta & tardatæ son9 linguæ naturalibus offendiculis cōgruerēt: q̄ uero de iocoso respōso tradit Vale. Illud uel certe simile Macrobius ī augustū refert fuisse dictū: dicit. n. soleo ī augusto magis mirari quos ptulit iocos: q̄ ipse quos ptulit: qa maior ē patiētiæ q̄ facūdiæ laus maxie cū æq̄nimiter aliq̄ ēt iocis mordaciora ptulerit: cuiusdā ꝓuincialis iocus asper ī notuit: ītrauerat romā simillimus cæsari & ī se oīum ora cōuerterat. Augustus ꝓduci hoiem ad se iussit: uisūq̄ hoc mō interrogauit: dic mihi adolescens: fuit aliq̄ mr tua romæ: negauit ille: nec cōtētus adiecit sed pr me9 sæpe, ꝙ Ille uero: quē piscatorē fuisse dicit Soli, ꝙ Ioco nāq̄ la. Ex reiectiōe īqt iocosi dicti ī simulatá mris pudicitiā: audacter magiq̄ facete ultus ē: cū diceret patré suū romā sæpius accessisse, ꝙ Inuicē sus. re. qa pari rōne reiecerat suspitionē ī pudicitiæ mris ī ꝓcōsulē: sed hāc īiuriā ultus ē audacius q̄ ꝓuiciali hoi cōueniret q ꝓcōsulari ī pio subiectus eēt, ꝙ Quā uir. & se. sub. q̄ hoi q ꝓcōsuli subiectus eēt ī quē uirgas expiri & secures parari iubeī potuisset ꝓcōsul.

OLI. Eqtus obsimilitudinē gracchoꝝ se inseruit

SEd tollerabilis hæc: Trāsitū faé ad eos q obscuro loco nati se clarissimis familiis īserere uoluerūt & ne ex abrupto trāsire uideaī: hoc utiq̄ ordie: ut dicat supioris exēpli temeritatē tollerari posse: qđ ad unius dūtaxat piculū ptinuerit: sed īpudētiā: de q̄ dicturus ē nullo pacto ferédâ q, nō solū priuatos ciues: sed ēt rēp. i discrimē ꝓpemodū adduxerit, ꝙ Vni tātūmō an. periculosa tātū piscatori siculo q ꝓconsuli surræ temere satis rndisse uisus ē, ꝙ Nā ut æq. Vt omittā īqt æqtiū q cū. C. Graccho simillimus eēt ī gracchoꝝ familiā se tāq̄ Tyberii filiū inserere uoluit anitēte. L. Apuleio saturnino tri. pl. q grauissimas ex hac re ī populo seditiōes excitauit: ut ī ca. de seditiōe dictū ē: ut hūc īquā omittā urdēdū ē q̄tū reip. piculū ītulerit helophili temeritas & īpudētia: q se iunioris marii filiū mētitus tm̄ apd plæbē grāæ & fauoris cōsecutus ē ob aui memoriā q. vii. cōsulatus gesserat ī urbe: ut & multæ ueneratoꝝ coloniæ mūicipia & collegia fere oīa sibi pronū deligerūt: ēterea cū iperii fūdaméta nōdū satis firma. C. Cæsar iecisset paꝝ abfuit qn rursus excitaret bellū ciuile ꝑ hūc helophilū: ná cū cæsar ī hispania deletis. C. & Sexto magni Pōpei filiis: rediisset ī urbē: & in hortis suis forte sederet cū helophilo hoc īpudentissimo: oēs qcúq̄ ad cæsarē gratulatū de uictoria uenerāt: nō minus herophilū q̄ cæsarē salutarūt: adeo se iam plæbi helophilus iste īsinuauerat: q, ubi sensit cæsar: metuēs id q, futuꝝ erat ne q̄ seditio aut cōiuratio fieret in populo herophilū exilio mulctauit: mortuo deinde cæsare reuersus ī urbē senatui cædē & īsidias machinabāt q̄ re cognita cōiectus ī carcerē meritas pœnas luit, ꝙ Firmo piceno: firmū oppidū ē ī agro piceno unde fuerat æqtus oriūdus, ꝙ Mōstrū: nō hō sed uerius mōstrū ob turpissimos mores dici pōt, ꝙ Præterea: omittā: & est occupatio color rhetoricus: cū id maxie dicimus: quod nos omittere ostēdimus, ꝙ In amplectēdo. T. grac. hoc ē ī asserēdo: & uindicādo sibi pre. T. grac. Turbulēto uulgi errore: qa ut diximus cū a Mario q̄ntū cōsulatū gerēte in carcere cōiectus eēt eo q, cōtra leges tribunatū peteret: tantā seditionē ī urbe cōcitauit: ut populus carcerē cōfregerit: illū eduxerit: atq; ēt humeris susceptū ꝑ urbē tāq̄ senatu triūphās cū sūma alacritate portauerit, ꝙ Amplissima tribu. pote. Sāturnini tri. plæ. q dū gracchanas leges suscitaret qbus populi fauorē & gratiā aucuparet: æqtū ī mediū ꝓtulit & gracchi filiū eē asserebat: ut satis supra dictū ē.

OLI. HErophilus Equarius medicus: Qui equos curabat, ꝙ Coloniæ ueteranorum: Coloniæ dicebantur ad quas e maiori ciuitate coloni mittebantur. Solebant autem frequenter romani ueteranos & emeritos milites ad eiusmodi oppida mittere eorum bona: qui sibi rebelles contumaceq; fuissent: condonare, ꝙ Municipia: Ciuitates quæ ꝓpter beneficia fuissent Romana ciuitate donatæ, ꝙ Collegia. s. auguꝝ

germanū fratrē totius asiæ oculi assignauerit: ita liniamentis oris & oīum membroꝝ compares erant.

De quodā ꝓtore romano simili cuidam siculo.

ILle uero quē ī Sicilia ꝓtoris admodū similē fuisse cōstat petulātis ai: ꝓcōsule. n. dicēte mirari se q̄ ꝓꝓ sui tā similis eēt: cū pr suus ī eā ꝓuinciā nūq̄ accessisset? At meus īqt romā frequēter accessit: ioco nāq; lacessitā mris suæ pudicitiā iuicē suspitiōe ī matrē ei9 rīecta: audaci9 q̄ uirgis & securib9 subiecto cōueniebat: ult9 ē. De his q̄ ifimo loco nati mēdatio se clarissimis familiis īserer cōati sūt. Cap. XVI.

SEd tollerabilis hæc & uni tātūmō anceps temeritas: qđ seqt īpudētiæ gen9 nec ferē dū ullo mō piculiq; tū priuati tū ēt publice late patētis. Nā ut æqtiū firmo piceno mōstrū ueniēs relatū iā ī huiusce libri supiore ꝑte ꝓtereā cuius ī āplectēdo. T. Graccho pre euidens mēdaciū turbulēto uulgi errore āplissima tribunatus ptāte uallatū ē. De Herophilo Equario.

HErophilus eq̄rius medicus. C. Mariū septies cōsulē auū sibi uēdicādo ita se extulit: ut coloniæ se ueteranorum cōplures & mūicipia

pontificũ ſacerdotum. ℣ Adoptarent: Eligerent. ℣ Proximo intercolũnio: Intercolũnium dicit ſpaciũ inter duas uel plures colũnas: ꝓximo aũt ideo dixit ut oſtendat nõ longe a Cæſare: tunc Herophilum q̃ cæſarem ſalutabãt.

℣ Seras pœnas: graues. Virg. diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem.

NEc diui q̃dẽ Auguſti: Inuẽtus eſt iqt iprudẽtiſſim⁹ hõ q̃ ſe Octauiæ auguſti ſororis &. M. Antonii filiũ mẽtiri auſus fuerit: q̃ ut populo ꝑſuaderet: hoc mẽdacio uſus ẽ: ut diceret ſe a nutrice accepiſſe: q̃ cum traditus eẽt ei nutriendus: q̃a ibecili corpe uideret ꝑmutatã eius ſortẽ fuiſſe: ut nutrix q̃ẽ robuſtiorẽ hr̃et filiũ octauio & antonio miſerit: ſe uero ꝓ ſuo educauerit: q̃ hois ipudentiã Auguſtus cũ æquo aio ferre nõ poſſet remo publicæ trire/mis affixit. ℣ Et nũc terras regẽtis: aut ꝑ Tyberiũ eius filiũ: aut ad illius diuinitatẽ retulit q̃ ꝓ romão excubabat iperio. ℣ Clariſſimæ ac ſanctiſſimæ: hoc non uſq̃ quaq̃ aſſentatoriũ ẽ: nã cõſtat teſte Plutar. ĩ uita Antonii: hãc fuiſſe miræ uirtutis fœminã: q̃ miꝛ in modũ diligeret a fratre: cui cũ neglecta ab Antõio palã eẽ ꝓſuaderi nõ potuit ut relicta antõii domo ſeorſum habitaret: turpe exiſtimãs eẽ: ut duo romãorũ imꝑatores ad arma ciuilia ꝓcitarẽt: alter amoris gr̃a alter q̃ pellex ſorori anteponeret: atq̃ hæc non uerbis: ſed re ipſa cõprobarit: nã neq̃ Antonii domũ deſeruit: neq̃ filioꝛ ei⁹ curã remiſit: ſed diligẽter exoluit: nõ ſolũ cões: ſed ẽt ex Fuluia ante ſuſceptos: amicos ẽt Antonii: q̃ uel petẽdi mgr̃atus uel cæteraꝛ reꝛ gr̃a romã ueniſſent: ſuſcipiebat fouebat: & ſi q̃d op⁹ erat ꝓ illis a Cæſare ipetrabat: q̃n ẽt ferũt cũ Antonius diuortii libellũ miſiſſet: ac ẽt q̃ octauiã domo expellerẽt: egreſſam illã cũ oĩbus Antonii filiis ꝑter maiorẽ natu: q̃ tũ erat cũ pr̃e: plorãtẽ & iniq̃ ferẽtẽ q̃ & ipſa una ex cauſis diſcordiæ ciuilis putaret. ℣ Perinde atq̃: tãq̃. ℣ Plenis uelis: oĩ ipetu: & ẽ trãſlatio ſumpta a nauigãtib⁹: nam nullo pudore a tãto facinore deterrebat. ℣ Ad ſummũ auda. gra. Nihil mai⁹ audere poterat: q̃ Auguſtum ſibi uẽdicare auunculum. OLI. nurſia urbs

REptus eſt ẽt: Pari rõne iqt iuẽtus ẽ q̃ ſe. Q. Sertorii filiũ ꝓfiteret: peteretq̃ ut ab eius uxore tãq̃ a mr̃e reciperẽt: a q̃ nõ audit⁹ q̃dẽ ne dũ receptus: neq̃ n. ui ulla cõpelli potuit ꝓſtãtis aĩ fœmia ut hoĩs mõſtrũ tãq̃ filiũ cognoſcer̃t. ℣ Q. Sertorii: q̃ nurſia ſabioꝛ urbe oriũd⁹ ñ obſcuro gener̃ nat⁹ orator prius deide clariſſim⁹ ipator tpe belloꝛ ciuiliũ fuit: ut ſuꝑ ſatis dictũ ẽ.

QVid trebelli⁹ calca: Trebelli⁹ q̃dẽ eodẽ quo ſupiores ipudentiæ genere uſus Clodii ſe filiũ aſſeuerãdo ĩ diis hr̃ditatẽ admitti magnoꝑe cõtẽdit & aduerſus iſtitutos hr̃des ĩ iudiciũ deſcendit ubi licet aura populari foueret ĩgẽti plus tñ iudicum æq̃tas ualuit q̃ populi cõſternatio. ℣ Se Clodiũ tulit: ſe clodii filiũ dixit. ℣ Centũuirale iudiciũ: de quo ſupradictũ ẽ in cap. de iudiciis ubi & de haſta cẽtũuirali. ℣ Adeo fauorabilis: Cũ tãto populi fauore. ℣ Cõſternatio: cõcitatio q̃ ueluti mẽte carẽs ĩtra belli fauorẽ ꝓcitat⁹ eẽ uidebat. ℣ Vix relinq̃ret locũ: ferme excluderẽt ſentẽtias q̃ iuſtæ ferebãt: nã uix ꝑmittebat cõſternatus popul⁹: ut q̃ recte ſentirẽt ſuã poſſent ferre ſentẽtiã. ℣ Quæſtiõe: inq̃ſitiõe: Vbi de bõis Clodii agebat. ℣ Religio ceſſit: Tanta fuit cẽtũuiroꝛ religio: ut nullo metu nulla plæbis cõcitatione potuerit a iuſtitia deterreri. OLI.

MVlto fortius: Sylla reꝛ potito q̃dã illi nõ ignotus aſſaradionis ſe filiũ Syllæ opibus eiecit: ſeq̃ oĩum illius hæredẽ bonoꝛ cõſtituit quæ tam diu poſſedit: donec ad Auguſtũ Cæſarem æq̃ſſimũ imꝑatorẽ Romani imperii gubernacula fuere trãſlata: q̃ cognita hominis iniquitate: uerum Aſſaradionis filiũ paternã hæreditatẽ reſtituit: eã nato peſſimo homine: quẽ in publica cuſtodia perire coegit. ℣ Irrupit:

Per uim ingressus est. ¶ Iustiore principe. s. Cæsare Augusto qui longe iustior fuit Sylla.

OLI. EOdē ꝑside reip. iperāte Augusto Rubria Mediolan. ditissima fœmina īcēdio perierat & eius bona iam ab hīdibus distracta fuerāt: cū īterea q̄dam altera noīe Rubria q̄ illā mig̈ imodū referebat: inuēta ē q̄ se uerā Rubriā sūma cū audacia ꝓfiteret: diceretq; falsum cē q; hoīes sibi ꝑsuaserāt īcēdio extictā fuisse q̄re sua sibi bona restitui postulabat: tū forte Augusti Mediolani p̄sidia collocabat: ad eū igit delatū est iudiciū q cognita mulieris fallacia: q̄q̄ illi & falsi testes adessent: & eius cohortes fuerāt sui tamē nefarii ꝓpositi spē irritā fecit augusto. ¶ In cōsimili mēdacio: Huius mulieris mendaciū simile fuerat eius q assaradiōis bona occupauerat. ¶ Repssa: refrenata. ¶ Peride a falso credita: quia diceret falso hoies credere Rubriā īcendio periisse. ¶ Insereret: īmitteret. ¶ Tractus eius: Similitudinis & liniamētoꝝ q̄ totā rubriā referebāt: & tūc ordo erat: fauor tractus eius splēdidi testis: nā similitudo plurimū ualet: sed si dixerimus splēdidi testes: tūc itelligemus nobiles uiros & auctoritate plenos q testabāt mulierē illā rubriā eē. ¶ Inexpugnabilē cæ. cō. Quæ nō p̄ce: nō p̄cio: nō gr̄a poterat iusticia deduci.

OLI. Ariarates ab Antonio īterēptus

IDem barbaꝝ: Barbarus q̄dā ob regis Ariaratis similitudinē se regē facile mētitus Capadociæ regnū ꝓpemodū occupauit: ná Asiæ ciuitates illū regē uel certe regis filiū eē existimātes ipsum ad eū magno fauore deferebāt. Augusto uero q regē Ariaratē asiatico bello cæsum ab Antonio fuisse cognouerat: asiaticos populos a temeraria credulitate repssit: & barbaꝝ tanq̄ noua molientē affectati regni pœnas dare coegit. ¶ Credula suffragatiōe: Quia cū crederēt illū uere Ariaratē eē sūmo fauore ꝓsequebant & suffragari omni studio nitebant: ut in pristinum regnū restituerēt. ¶ Fultum: Munitum & sustentatum. ¶ Coegit Ordo est: idem Augustus coegit barbarum quēdam &c. Impendere iusto supplicio q̄q̄ caput dementer īminens imperio esset fultum credula suffragatione ciuitatum & gentium totius orientis.

illū: sed se Assidione eē ꝓcreatū. Veꝝ postq̄ a Syllana uiolentia cæsariana æquitas reduxit gubernacula Romani imperii: iustiore principe obtinente rempublicā in publica custodia spiritum posuit.

EOdem ꝑside reipublice in cōsimili mēdacio mulieris temeritas Mediolani repressa ē. Siquidē cū se ꝑ Rubria quædā ꝑinde ac falso credita eēt incendio periisse: nihil ad se ꝑtinentibus bonis insereret: nec ei aut tractus eius splēdidi testes: aut cohortis augusti fauor deesset: ꝑꝑ inexpugnabilē Cæsaris constantiam irrita nefarii propositi abiit.

IDem Barbaꝝ quēdā ob eximiā similitudinē Capadociæ regnū affectantē tanq̄ Ariarates esset: quem a. M. Antonio interemptum luce clarius erat: q̄q̄ pœne totius orientis ciuitatum & gentium credula suffragatione suffultum caput imperio dementer īminens iusto impēdere supplicio coegit.

¶ Explicit opus Valerii Maximi cum commento Oliuerii Arzignanensis & Theophili Lucubrationibus &c.
¶ Impressum Venetiis per Bartholomeum de Zanis de Portesio. M. D. VIII. Die. xxiiii. Mensis Octobri.

REGISTRVM.

a
Prima alba
Valerium
b
Vrbis romæ
ta &
sit in eius
sacerdotium
c
appareret
Iani milites:
filius
dio auspicaret:
d
malus.
Efficax
¶ Satirisçum
prætore
e
Quæ tam
in eam
nalis testat:
inclusum.
f
bus magna
ille exhala.
Ius ciuile
eiusmodi
g
no creuit
Nec minus
His inquit
Lutatius
h
tum:
iterarunt
quicquid
præferendus
i
Othryadæ
Verum
se: cuius
se lectum
k
Inquācūq;
fensionem
li sufferre
Humanus
l
regione
tura uerbi
opibus
Nequaq̄
m
pellere.
mero Paulo
anno
ritudinibus
n
sed. Violen.
sorore
amici
quas
o
æquatum
exacerbatus
Facta
consulibus
p
Detrahe
dine &
Sed omitta.
Hanc
q
bus: qd̄
Det nunc
appellari
re parens
r
opus esse
ostendit:
erubuit.
lia fuerat.
s
retulerunt:
classem
Aduersus
Restat
t
tur sed
Dionysius
esse: q;
Idem
u
Quod
¶ Atqui
utile: idest
At uolsco ruū
x
scribit:
quaq;
tum ꝓbaret
Lucius aūt
y
Quæ mulieres
Age. Qu.
Caius
deret: ut
z
desiderent
¶ Verbis
dixi perinde
Effectus
&
Ne Pompeius
gemuit
redderentur
demandatæ
ꝛ
& libidine:
fortunæ:
po Martio
Munatius
&
Idem
Cyprum
Si uictor
hostem
A
hoc loco
Non sine
¶ Prætextam
gaudio
B
Tabula
de crudelitate
tionem
litibus ut
Lucullus

FINIS.

¶TABVLA Vtilissima Valerii Maximi ingeniosis/sime excogitata: in qua descripta clarissimoꝝ uiroꝝ dicta ac facta digna scitu cõtinent: tã romanoꝝ q̃ externoꝝ. In una quaq; uirtutum cardinaliũ ac eaꝝ spẽ qđ ut facilius eẽt inuentũ: non solũ librũ & caput: sed etiã paginas arithmeticis numeris annotauimus. Vt aperte intuentibus patebit. Vale Candide lector.

ATterius Ruffus manu retiarii se confodi per somnium uidit q; die sequẽti factum fuit. De somniis. Capitulum ꝓpioribus. libro primo. car. 17.

Attilius auiola etiam a medicis credit mortuus rogo positus se uiuere proclamauit. de mirandis. lib. i. cap. aliquid admirationis. car. 23.

Actius poeta Iulio cæsari in collegium poetarum uenienti nunq̃ assurrexit: qa in comparatione cõmunium studiorum se superiorem esse confidebat. De fiducia sui. lib. ter. capi. magno spacio. car. 66.

Actius poeta a Bruto honoratus. de cupiditate gloriæ. libro octauo. capitulo similiter. car. 176.

Agathocles syracusarum rex carthaginenses ab obsidione urbis suæ in aphricã trãseundo amouit. de strategemate. lib. septi. cap. Agathocles. car. 150.

Lucius gelius filtũ de stupro i nouercã parricidio suspectũ senatus consilio absoluit. de parent. aduer. suspec. liberos mode. li. 5. ca. Lucius gelius. car. 116.

Agesilaus leges ligurgi quæ de idemnatis suppliciũ sumi uetabãt absoluit & pũitis sontibus illico restituit. lib. septi. de sapienter dictis. ca. nihil. car. 143.

Agamẽnonis in imolatione iphigẽiæ affectus q̃liter a pictore exp̃ssus lib. 8. cap. quid ille. car. 173.

Alcibiades cedẽ suam uidit per somniũ. de somniis lib. i. cap. Alcibiades quoq;. car. 19.

Idem periclí auunculo persuasit: ut si pecuniæ expẽsæ rationem nõ posset reddere sic faceret q; nõ redderet. de indole lib. 3. capi. & ut a græcis. car. 50.

Alexãder macedo. rex casandrum se occisuꝝ ꝓ somniũ uidit. de somniis cap. Quã bene. li. i. car. 17.

Idẽ patiẽtia pueri sibi cũ turibulo assistẽtis i sacrificio delectat9 ẽ. de patiẽtia. li. 3. ca. Vetusto. car. 58.

Idem litteris admõitus ut philippi medici uitaret insidias potionẽ ab eo datã hausit: & tũc et legẽdas dedit. de cõstantia. lib. 3. cap. quod sequit. car. 70.

Idẽ xenocratis p̃hi amicitiã emẽr uoluit. p̃s uero uẽdere noluit. de Abstinẽtia. li. 4. c. qd rex. car. 83.

Idẽ senẽ militẽ frigore cõfectũ i sede sua igni ꝓpinq̃ sedẽr fecit. de humã. c. cõmemoratõe. li. 5. car. 97.

Idem moriens dexteram cuicunq; uolenti deosculãdam tradidit. capi. idẽ non hominum. car. 97.

Idẽ dario offerẽti sibi ptẽ regni cũ filia dixissetq; pmeniõ si alexãder eẽt se ea cõditione usuꝝ. rñdit & ego uterer si pmeniõ eẽm. đ iustitia. li. 6. c. q̃t9. car. 127.

Idẽ agasonis astutia occidit asinũ. de astutia. capitulo cum Alexander. libro septimo. car. 146.

Idẽ se pingi ab apelle & fingi a lisippo tãtũmõ uoluit q̃ magni artiũ effectus sint. c. q̃tum. li. 8. car. 172.

Idem anaxarcho dicẽti innumerabiles mũdos eẽ me miserum iquit q; ne uno potitus sum. de cupiditate gloriæ. capi. Namq; Alexandri. li. 8. car. 177.

Eiusdem uirtus tribus insolentissimis gradibus exultauit. de superbia. c. satis multa. lib. 9. car. 194.

Alexander qdã historicus q librũ illirici tractus composuit scribit dãdonã q̃ndã q̃ngẽtos ãnos uixisse & nulla ex pte senescere. de senectute. li. 8. car. 176.

Alexã. alter rex & amãs uxorẽ & timẽs cũ ad eã accedebat barbaꝝ q̃ndã stricto gladio p̃ire iubebat: q̃ tãdẽ ira cõcita eũ occidit. Quã exq. cu. c. h rge. car. 205.

Alchimenes uulcãi effigiẽ mirabilẽ fabricauit athẽis Quã magni effectus arci. ca. tenet. li. 8. car. 172.

Amphiarai sepulchrũ in formã & cõditionẽ tẽpli ueneratum quæ cuiq; magnifica. conti. car. 182.

Albius pp falsas suspitiões ab exercitu lapidib9 obrutus est. de temeritate. cap. age. lib. 9. car. 197.

Anaxagoræ prudens respõsum. capi. nec paꝝ. De sapien. dic. libro septimo. car. 143.

Reuersus ad p̃riã uidẽs possessiões suas desertas. nõ essẽ iqt salu9 nisi iste pissent. de stu. c. q̃li. car. 166.

Anaximenis astutia auertit aiũm Alexãdri a lãpsacẽa urbe diruẽda. đ astutia. c. lãpsacenæ. li. 7. car. 147.

Antigẽides tibicẽ discipulo cãtũ ppio ñ approbãte dixit mihi cãe & musis. đ fidu. li. 3. c. adiiciã. car. 66.

Anacharsis leges telis aranearum comparabat sapiẽter dicta. capitulo quam porro. lib. 7. car. 143.

Anaxarchus tyranno eũ torquẽte liguã sibi abscidit. & i uultũ illius abiecit. de patiẽtia. ca. talis car. 59.

Antigonus pyrrhi extincti corpus cremauit honorifice ossaq; in epyrum ad fratrem misit. de humanitate. libro quinto. capitulo cuius tam. car. 98.

Antipater poeta natali suo febre iblicabat eodẽq; natalis die defunct9 ẽ. de mirãdis. c. & poeta. car. 25.

Antiochus magnus rex regni sui parte mulctatus populo R. gratias egit q; modicis regni terminis uteret. de aĩ moderatione. capi. ulti. lib. quarto car. 77.

Et de luxuria capitulo anthiochus lib. 9. car. 186.

Antoni9 augusti cẽturionẽ ad se adductũ cũ blãdiciis aut minis ad amicitiã suã ñ posset allicere icolũitatẽ illi tribuit. de cõstãtia. cap. sine ullis. li. 3. car. 69.

Antonia forma & ætate florẽs mariti cineribus nulli nubẽdo fidẽ exhibuit. de abstine. c. Antõia. car. 80.

Antiochus occisus ab uxore laodice. de similitu. formæ capitulo regi. libro nono. car. 207.

Antius restio serui astutia a morte seruauit. de fidelitate seruorum capitulo ulti. libro sexto. car. 133.

Apollo aurea ueste nudatus egit: ut sacrilegæ manus inter fragmẽta reperirentur absciss̃æ. de neglecta religio. capitulo acer. lib. primo. car. 7.

Apelles pictor a quo solo alexãder pingi uoluit. Quã magni effectus artiũ. ca. quantũ lib. 8. car. 172.

Apius cẽsor potitioꝝ ritú ad seruoꝝ ministeriũ transtulit. de neglecta r̃ligio. ca. hercules. li. i. car. 6.

Idẽ dicebat negociũ melius Romãno populo cõmitti q̃ ociũ. Sapienter dicta. c. apiũ claudium. car. 139.

Idem cũ eẽt ob classem amissam dãnãdus hybris beneficio tut9 euasit. Infames. ca. apius. li. 8. car. 157.

Idem exercitui suo odiosius male pugnauit. de ira & odio. capitulo illa uero. li. 9. car. 191.

Aristomenis cor pilis refertum fuisse traditur. de mirandis. capitulo Nec illius. libro primo. car. 25.

Armonia ieronis regis filia cum nutricis filia hostili manu truncata est. de forti. ca. ult. lib. 3. car. 58.

Archyta tarẽtinus uillicũ suũ quia iratus punire noluit. de animi mode. ca. tarẽtinus. li. 4. car. 75.

Arthaxerses ochi sororem uiuã capite deorsum uerso defodit. de crudelitate. ca. apertior. car. 189.

Aristophanis dictum elegans non oportere in urbe nutrire leonẽ sin autẽ sit altus ei obsequi conuenire

ſapienter dicta,ca,Ariſtophanis,li,7, car, 142,
Ariopagitaꝝ iudictū,Infames rei,ca,ult, car, 160,
Ariſtoteles caliſthenem ad Alexandrū mittens eum monuit ut ſileret aut iocundiſſime loqueretur,ca, ariſtoteles,De ſapien,dic,libro ſeptimo, car, 142,
Argatonius gaditanus,lxxx,annis patriam ſuam rexit,quadraginta natus acceſſit ad regnum.de ſenectute.ca,Argathonius,libro,8, car, 175,
Ariobarzanes filio capadocie regno ceſſit:de parentum amo,ca,at ſeleucus:lib,5, car, 114,
Ariſtides temiſtoclis cōſilium utile fore dixit ſed nō iuſtū,de iuſtitia:ca,alterius:libro ſexto, car, 129,
Idem patria iuſſus exceſſit, de ingratis ca, Ariſtides: libro quinto, car, 105,
Artemiſia regina ſepulchrum uiro cōdidit quod inter ſeptem mundi miracula ſcribitur,de amore cōiu,ca,ſunt & alienigeni:libro quarto, car, 88,
Archimedes ſyracuſa capta a milite truncatus eſt,De ſtudio,capitulo archimedis:libro,8, car, 168,
Atalus rex aſiā teſtaméto legauit Po,Ro,de gratitudine,capitulo liberalis,libro quinto, car, 101,
Idem de liberalitate,cap,aſyam,libro,4, car, 93,
Attilius ſeranus & Lucius ſcribōius ediles ludos matris deum diſcretis locis ſenatus & populi ſoluerūt, de inſtitu,capitu.per quingētos:libro,2. car, 32,
Attilius colatinus inter luctatium conſulem & ualerium prætorem de triumpho ſententiam protulit, de iure triumphan,capi,Luctatius li,ii, car, 44,
Attilius alter cæſaris miles nauali maſilēſiū bello abſciſa dextra ſiniſtra hoſtilē pupim tenuit & demerſit,de fortitu,cap,nec attilium:libro,iii, car, 55,
Attilius regulus carthaginē crebris uictoriis cōtūdēs ſcripſit ſēatui ut ei ſucceſſorē mitteret qa morte uillici agello ſuo deſerto nō erat unde uxor & filii alerentur,de paupertate,capi,eiuſdem li,4, car, 84,
Idem reſectis palpebris machina incluſus in qua undiq; acuti ſtimuli eminebāt uigilia extinctus eſt, de crudeli,capitu,tranſgrediamur,libro,9, car, 188,
Attilius alter: ſed eiuſdem generis ruſticæ rei dabat operam:cum a legatis ſenatus ad ſumendum Romani Populi imperium inuitaretur,de paupertate, capitulo attilium:libro quarto, car, 84,
Athenienſes thimagoram occiderunt eo quod darium regem perſarum more blāde ſaluṫauerat,de ſeueritate,capi,Athenienſes,lib,ſexto, car, 125,
Idem decē imperatores ſuos cum uictoria uenientes necauerunt,de temeritate,capi,ultimo, car, 197,
Aſinius polio quēdā centū & triginta annis uixiſſe tradit,de ſenectute,ca,Argāthoni⁹ li,8, car, 175,
Aulus fuluius filium in caſtra catilinæ euntem retraxit & ſupplicio mortis affecit,de paren,ſeuerita,aduer,li,capitulo nec minus,libro quinto, car, 115,
Aulus albinus ob ſuſpitionem ab exercitu lapidibus obrutus eſt,de temeritate,cap,age,lib,9, car, 197,
Auguſtus medici ſomnio mōitus philipico bello qa eger lectica uectus ē,de ſomniis,ca,i,li,i, car, 15,
Idem dicta improba,capi,ultimo,lib,9, car, 201,
Eiuſdem tempore inuentus eſt qui ſe filium octauie ſororis ſuæ diceret,de his qui infimo loco nati,cap, Nec diui.libro nono, car, 208,
Aulus poſthumus dictator apud regillum lacum cū tuſculanoꝝ duce pugnauit, de miraculis: capitulo cum apud:libro primo, car, 19,

Erenicæ mulieri ſoli inter fœminas gymnico certamini intereſſe conceſſum eſt. Quæ cuiq; magni,libro octauo,ca,ulti, car, 182,
Eadem occiſorem filii occidit,de ultiōe,capitulo clare,libro nono, car, 193,
Bias ex patria ſua quam hoſtis inuaſerat uacuus fugiens omnia bona ferre ſecum dicebat. de Sapienter dictis,capitulo Bias,libro ſeptimo, car, 142,
Idem dicebat ſic in amicitia homines debere uerſari ut meminerint eos ad graues inimicitias poſſe cōuerti,de aſtutia,ca.bias:libro ſeptimo, car, 146,
Brennus apollinis tēplū ingreſſus in ſe manus cōuertit,de neglecta religiōe,cap,brēnus,lib,i, car, 7,
Blaſius ſalapiā patriā ſuā hannibali ſubiectā Rōanis tradidit,de conſtā,ca,cōplura,li,tertio, car, 69,
Brutus conſul primus cum arunte tarquini filio cōcurrēs exanimis cum hoſte pariter corruit, de pietate erga patriam,capi,brutus,li,quinto, car, 111,
Idem filios occidit:de parentum modera, aduerſus,fil,capitulo lucius,libro quinto, car, 116,
Idem dementiam finxit,uafre dicta:Ca,quo in genere, libro ſeptimo, car, 144,
Brutus alter iuſſu,M,Antonii occiſus, de cupiditate uitæ,capitulo quid brutus:libro nono, car, 205,
Bula fœmina decem Romanos intra canuſium educauit,de liberali,capitulo itaq;,libro,4, car, 93,
Alanus indus ardenti rogo ſe ſuperitiens dixit alexandro in breui te uidebo, de mirādis, capitulo quæ tam,libro primo, car, 25,
Calfurnia uxor Cæſaris nocte precedente diem mortis uidit per ſomnium eum multis uulneribus confoſſum de ſomniis capi,i,lib,primo, car, 15,
Calidius bononienſis &c,capitu,calidius,de ludiciis, libro octauo, car, 158,
C,Affrania cāsagēs ſic ſe geſſit ut improbæ mulieres Affraniæ uocentur li,8,capitulo caia. car, 161,
Calphurnius piſo Ticium præfectum q; arma tradidiſſet hoſtibus:affecit cōtumelia,de diſciplina mili, capitulo Lucius quoq;,libro ſecundo, car, 41,
Camillus præcatus eſt ut ſi cui deorum nimia fortuna Populi Romani uideretur in ſe uerteret,de omi nibus,capitulo huius,libro primo, car, 9,
Cambiſes malum iudicem excoriari fecit & filiū ſuppellē ei⁹ ſedere,de ſeueritate,ca,ulti,li,6, car, 125,
Campani Romanos ad caudinas furcas ſub iugum miſſos benigne receperunt,de humāi,& cle, capitulo campani,libro quinto, car, 98,
Camillus magiſtrum nobiliū puerorum quos ad illum duxerat cum his ad eorum patres remiſit,de iuſtitia,capitulo Camillo,libro ſexto, car, 118,
Idē cēſor cū poſthumio dānauit eos q celibes ad ſenectutē puenerāt,de cenſo,nota,cap,2.li.2. car: 45,
Idem capta a gallis urbe ab exilio reuocatus eſt.& dictator fcūs.de aī modera.c,uix iuuat.li.4. car. 71,
Idem in exilium miſſus de ingratitudine: capitulo hunc ingratum:libro quinto: car. 102,
Carneades manum ad mēſam pōere obliuiſcebat:& cū criſipo diſputatur⁹ eleboro ſe purgabat.de ſtudio & induſtria.cap.carneades.lib.octauo: car: 166,
Carundas tyrius legē tulerat ut q cōcionē cū ferro intraret iterficeret:& quia cōtra legem fecit ſe ipſum occidit.de iuſtitia.capitulo ultimo. car. 130,
Carthaginēſes regulū morte crudeliſſima occideret,

de crudelitate,c,transgrediamur lib,6, car, 188,
Idem Hannibalem a conspectu suo amouerunt. de ingrati,capitulo at ne,libro quinto, car, 104,
Idem Xantiopum eorū ducē domū uehentes i mari submersērūt,de perfidia,c,uerum,li,6, car, 195
Castor & polux apud lacum iuturnæ uisi sunt,de miraculis,capitulo castorem,libro primo, car, 20,
Cassius a pyndaro seruo suo se iubente occisus, de fide seruorum,capitulo alia,libro sexto, car, 132,
Idē filiū suū de aīcorū cōsilio crīe affectati regni dāna uit & necari iussit,d seue,parē,c,hui⁹,li,5. car, 115,
Cassius parmensis apud athenas per somniū suū uidit interitū,de somniis cap,uincit,lib,i, car, 16,
Cato prior dictus portius,L,flaminium senatu mouit:quia mulieris arbitrio tempus cuiusdam periturī statuit,de censo,nota,ca,Horū,li,, car, 45,
Idem puer rogatus a latinis ut pro ipsis apud auunculum intercederet constanter negauit,de indole, libro tertio,capitulo hic spiritus, car, 50,
Idē gladiū sibi ī pugna elapsū hostiūq; pedibus subiectū uiolēter eripuit d forti,c,felicior,li,3, car, 53,
Idē litteraq; latiaq; mōumēta ornauit militarē disciplinā adiuuit de his q,c,Marci uero,li,3, car. 61,
Idē ab inimicis ī q̄stionē publicā euocat⁹ tiberiū gracchū inimicū suū iudicē assūpsit,c,cato,li,3, car, 65,
Idē annū agēs,lxxx,cām suā egit,Idē litteras græcas & latinas senex didicit libro,8,cap,cato, car, 163,
Idem quæ cuiq; magnifica con,capitulo Imaginem, libro octauo, car, 179,
Idē trāsmarinā ,puiciā ipio petēs eodē cibo eodēq; uino quo nautæ usus ē,de absti,c,age,li,4, car, 82,
Idem cū,L,Mario legē tulit contra imperatores q̄ falsum numerū occisorum hostium aut amissorū ciuiū retulerūt,de iure triū,c,obleuia,li,2, car, 43,
Cato posterior uticēsis dictus quia ibi seipsum occidit de forti,capitulo tui quoq;,libro,3, car, 53,
Item græcis litteris dedit operā:de studio.libro octauo.capitulo quin etiam, car, 163,
Eiusdē uita cōtinētissima q̄a ex eodē utero & cōtinētia nata ē & cato,d abstinētia,c,ueꝝ,li,4, car, 79,
Idem in ciuilibus bellis secum habuit filium &,xii,seruos tantum ibidem,capitulo multum, car, 81,
Eidē p̄tura negata,de repu,cap,ult,li,vii, car, 151,
Eidē ex cypro uenientī ad ripā tyberis occurrerūt cōsules cū toto senatu,Quæ cuiq;,c,pōt,li,8, car, 181,
Idē cōtra litteras Pō,liber dicta,c,qd,li,vi, car, 121,
Eundem cum iussu cæsaris consulis duceretur in carcerem uniuersus senatus secutus est,de maiestate,libro secundo,capitulo marcum, car, 48,
Cecilia Metelli nepoti sue omē petēs nuptiale ī sacello suo sedē dedit,de omi,cap,at cecilia,li,i, car, 9,
Catilina filium puberem & unicum ut aurelia orestilla ei nuberet ueneno occidit,de luxuria,capitulo præcipue uero,libro nono, car, 185,
Idem,M,Cice,in senatu dicente incendiū ab eo excitatum dicit si aqua non potero, ruina extinguam, dicta improba,capitulo lucio.libro nono, car, 200,
Cæsar Iulius dum bouem sacrificaret cor in extis repertum nō est,de prodigiis,ca,tuas,li,i, car, 13,
Idē de somniis,ca,2,li,i,uxoris somnium, car, 15,
Idem Cassio in acie philipensi ut uiuens se optulit,de miraculis,capitulo facta mentione,lib,i, car, 22,
Idem in neruiorum bello male pugnanti militi scutum detraxit & in pugnando acriter bellū restituit, libro tertio,capitulo sed, car, 54,
Idem alio bello aliferrum in fugam uersum retraxit, de fortitudine,capitulo idē,libro tertio, car, 54,
Idem nauicula transire conatus est adriaticum,de temeritate.capitulo tertio,libro nono, car, 197,
Idem moriens tribus &,xx,cōfossus uulneribus togam demisit ut pars corporis inferior tecta colaberet,de uerecūdia,ca,quā præcipuā,li,4, car, 87,
Idem oblato sibi Pompeii capite fleuit & illud multis odoribus cremandum curauit, de humanitate, capitulo quam præclarum,libro quinto, car, 97,
Idem Catonis morte audita se illius gloriæ inuidisse dixit & illum sue eiusq; bona liberis illius seruauit, capitulo catonis ibidem. car, 97,
Idē asiā petēs a pyrratis captꝰ se redēit,sed illos paulo post crucifixit,de uarietate,ca,Gāt,li,6, car, 136,
Idem eloquentia floruit,quanta sit uis eloquentie:capitulo diuus,libro octauo, car, 170,
Celius siculus flamminio abiit,de seruata religione. capitulo consimili.libro primo, car, 3,
Cesserꝰ eq̄s Ro,a cæsarī iduci nō potuit ut filiū abdicaret,d parē,amoꝝ aduer,liberos,c,ñ tā,li,5, car, 114,
Costilius Mancinus in hispaniam iturus nauem cōscendens uocem audiuit dicentem Mancine mane, de prodigiis,capitulo flaminii,libro,i, car, 12,
Cyri supioris potētia astyage auo suo p somniū significata ē,de somniis,ca,nec cyrus,libro,i, car, 18,
Idē bñficio filii usq; ad illd tp̄s muti:tūc uocalis effecti saluatꝰ ē,d pieta,erga pa,c,illa nimiꝝ,li,5, car, 109,
Idem militum suorum omnium tenebat nomina, de studio,capitu, ultimo.libro octauo, car, 167,
Cimonis puericia stolida sed adolescentia salutaris, de uarietate casuum,cap,cimonis,lib,6, car, 137,
Idem patris sui sepulturam uolūtariis uinculis emit, de pietate erga paren,cap,nec te,libro,5, car, 108,
Cimon alter ubere filie in carcere alitus est,ibidem,capitulo idem prædicatum,lib,5, car, 108,
Cinegirus abscisis manibus nauem hostiū dētibus tenuit,de fortitudine,ca,nec attilium,li,3, car, 55,
Cyppo genytio portā egrediēti in capite cornua,apparuerūt:de pie,erga p̄riam,ca,gēytio,li,5, car, 111,
Cladius pulcher scænā uarietate colorū adumbrauit. de insti,anti,capitulo claudius.libro,ii, car, 34,
Claudiꝰ cētum alꝰa catōe dānatꝰ ē q; domū sup̄flua eiꝰ cōditōe uēdiderat,de priua,iu,ca,i,lib,8, car, 160,
Claudia uirgo uestalis p̄fem triūphātē a uiolēta tribūno suauit,d pie,erga patrē,c,magna,li,5, car, 108,
Eadē q̄a fratrē suū Claudiū optauit reuiuiscere mulctata est,Infames rei,ca,adiiciatur,lib,8, car, 157,
Clearchus militibus suis dicebat imperatorem potius quam hostem metui debere,de disciplina militum,capitulo clearchus,libro,2, car. 44:
Cleobis & biton parentes per ignes uexerunt.de pie. erga patrem,capitulo notiora,libro.5. car, 109,
Clodia.xv.&c.expleuit annum .De senectute capitulo muliebris.libro octauo. car. 175.
Cornelius gallus.&.T.ethereus inter usum puerilis ueneris absumpti sunt. de morte non uulgari,capitulo cornelius,libro nono, car. 203.
Cornelius triumuir in carcere moritur.de pudicitia, capitulo Caius fescen. lib,6. car. 120.
Cota.P.aureliū uirgis cesum inter pedites posuit q̄a

eius culpa ager incensus fuerat, de discipli. mil. capitulo Iam. libro secundo. car. 40.
Cresus uidit per somnium filium ferro moriturum, de somniis. cap. efficax. libro primo. car. 18.
Codr⁹ ut pria liberaret icognit⁹ hostib⁹ se occidédū tradidit, d pi. erga pria. c. age externa. li. 5. car. 112.
Cretes quos odiunt mala consuetudine uti optāt. Sapienter dicta. capitulo ultimo. libro. 7. car. 144.
Crassus ex locuplete pauper est factus. de uarietate casuum. capitulo Quid crasso. lib. sexto. car. 135.
Crisippus uolumen exactissime subtilitatis reliquit. de studio. capitulo citerioris. libro. 8. car. 167.
Curtius i hiatū terræ se armat⁹ i mediā partē iniecit. de pietate erga priam. ca. cū autē. libro. 5. car. 112.
Coma pdo ductus ut iterrogaret. de conscīis operto capite inixus genibus iter māus custodū expirauit. de mor. non uul. capi. sunt & externe. car. 203.
Cornelius scipio dictus est serapio quia illi erat similis. de simili. forme. capi. eximie. libro. 9. car. 207.
d Arius psydē a magorū crudeli tyrānide liberauit. de fortitudine. ca. age. lib. 3. car. 56.
Idē loco parietib⁹ septo cierib⁹ cōpleto hoies necabat. de crudelitate. cap. ochus. lib. 9. car. 179.
Damassipp⁹ capita pricipū ciuitatis hostiaq; capitib⁹ misceri iussit. de crudeli. ca. damasip⁹. li. 6. car. 187.
Darii mater. de amicitia. ca. q; ita. li. 4. car. 92.
Damon & phycias. ibidem. cap. damon. car. 91.
Deiotarus omie fretus abstinuit ab ore domus q̄ nocte sequenti ruit. de ominibus. ca. i. lib. i. car. 9.
Demosthenes patrem habuit sæculo suo uix notū. de his qui infimo loco nati. ca. ulti. li. 3. car. 62.
Idem ancillam a reddenda pecunia apud eā depositā liberauit. de astucia. ca. demosthēis. li. 7. car. 147.
Idem demosthene primā litteram exprimere nō potenti. de studio. cap. demosthenes. li. 8. car. 164.
Idē q̄tū sit momētū i ꝓnūciatōe. c. pr. & ult. car. 171.
Demadis dictus sapiens. sapienter dicta. capitulo demadis. libro septimo. car. 143.
Democritus diues admodū retēta pua sūma reliquū priæ dōauit. d studio. ca. at dēocrit⁹. li. 8. car. 166.
Decius latino bello fidē somnii secutus se deuouit & occidit. de somniis. capi. illud. libro. i. car. 15.
Idē de pietate erga patriā. ca. publius. li. 5. car. 112.
Decius lelius de amicitia. ca. ab hoc. li. 4. car. 91.
Dionysius maior. spoliatis deorum suoꝝ tēplis iocabat. de neglecta reli. cap. siracusis. lib. i. car. 8.
Idē de sōni. ca. itra priatū &. ca. seq̄nti. li. i. car. 18.
Daphitas sophista deludēs apollinis responsum delusus est. de mirandis. ca. nō inuitus. lib. i. car. 24.
Dyogenes alexādri mūera respuit sed ut a sole ei ñ obstaret petiit. de abstinē. li. 4. ca. alex. & seq̄nti. car. 83.
Dionysius filius ex tyrāno inops factus pueros apud corithum litteras docuit. de uarietate casuum. capitulo dionysius. libro sexto. car. 138.
Dionysius syracusanus monitus ut duorum amicorum caueret insydias dixit se uelle potitus uita carere q̄ amicos & inimicos iuxta ponere. de constantia. capitulo quem syracusanus. libro. 3. car. 71.
Idē apud megarā exul cū pricipē urbis adire uolēs nō admitteret ait forsitā & nos cū i statu essemus aliqd tale fecim⁹. de aī mode. ca. neq̄q̄. li. q̄rto. car. 76.
Diphilus tragœdus pronunciando uerba illa miseria nostra magna manū direxit in pompeium: quæ libere dicta. capitulo diphilus. li. sexto. car. 122.
Decius brutus actii poete uersibus aditus tēplorū q̄ ex manubiis cōsecrauerat adornauit. de cupiditate gloriæ. li octauo. capitulo similiter. car. 176.
Eidē ꝓ redētione cuiusdā urbis aurū promittenti. responsum fuit ferrum a maioribus sibi traditū quo urbē tuerentur nō aurum quo libertatē ab cinaro impatore emerēt Drusus ītra cōiugis charitatē clausum tenuit. de abstinētia. ca: Drusū. li 4. car. 80.
Duo archades eoꝝ unus p sōnū uidit alterꝝ ab hospite occidi & factū é. de sōniis. ca. ulti. li. i. car: 19.
Duobus ex fratribus in acie concurrentibus alter alterum interemit quo cognito se occidit. de pietate erga fratres. capitulo ultimo. libro. 5: car. 111.
Due mulieres gaudio extīcte sūt uisis filiis quos putabāt mortuos. d mo. ñ uul. li. 9. c. uix ueri. car. 202.
e Gyptii extra urbem cōtra aulum galbinum educti iussiq; castra sua uallo cingere opus id locari publice decreuerunt. de luxuria. capitulo penultimo. libro nono. car: 186.
Egesilas philosophus p̄sentis uitæ mala tanto lepore ais īgerebat ut plurimisq; uolūtarie mortis cām īgenerarent. Quāta sit uis elo. ca. ulti. lib. 8. car. 170.
Egnatius metellus uxorem quia uinum biberat occidit. de seueritate. capitulo egnatii. li. 6. car. 125.
Elia familia. xvi. numero unam domūculam habebat & unum in agro ueiente fundum. de pauperta/te. libro quarto. capi. qd elia & ca. seq̄nti. car. 85:
Elius prætor picum capiti suo incidētem occidit. de pietate erga pa. capitu. genitio. libro. v. car. 111.
Elius mantia contra pompeium multa libere protulit. libere dicta. capitulo elius. libro. 6. car. 121.
Elanicus ait quosdam i Etholia ducētos explesse annos. de sene. capi. Hellanicus. libro. 8. car. 176.
Emilius Paulus obitum filiorum forti animo pertulit. de parē. q obi. filiorū &c. ca. clarꝝ. li. 5. car. 116.
Emilius lepidus puer progressus i aciem. occidit hostē seruauit ciuē. de idole. ca. emili⁹. li. 3. car. 49.
Epaminūdas fortiter pugnādo ꝓ pria lācea trāssixus iteriit. de fortitu. ca. excellētissimos. li. 3. car. 57.
Idem munus sordidū sibi cōmissum speciosissimū reddidit. de fiducia. ca. nō patiunt. li. 3. car. 67.
Eneas deos troya aduectos lauinii collocauit. Ascanius bis albā transtulit sponte tū primū sacrarium petierūt. de miracul. capi. referam. libro. i. car. 21.
Eqci⁹ trib. pl. cū ꝓtore glaucia & saturnino tribu. seditioné fecit. de fortitudīe. ca. itē cū. lib. 3. car. 54.
Esculapius turilliū luci sibi cōsecrati uiolatorē occidi fecit. de neglecta rel. ca. nec minus. li. i. car. 7.
Idem. de miracul. capi. sed ut. lib. i. ab pidauro Romā accersitus pestem sedauit. car. 20.
Egles athleta mutus cū sibi præmiū uictoriæ eriperet uocalis euasit ibidē. ca. egles samius. car. 24.
Esopus tragedus filium habuit ꝓdite nō solū sed & furiose libidinis. de lux. ca. hic nimirum. car. 183.
Eschilius poeta huic aperto in loco sedenti aquila super uolitans testudinem capiti eius illi sit & occidit. de morte non uul. cap. eschili. li. nono. car. 203.
Esopus histrio hortensii cās agenti assistebat. Quātū sit momētū &c. ca. Quitus autem. li. 8. car. 171.
Eschines apud rhodū exul suā & demosthenis ora/

tionem recitauit ibidem.capitulo ulti. car. 171.
Ephialtes patrem pueri quem unice diligebat flēs & dolens cōdemnauit. de constantia. capitulo proximum. libro tertio. car. 70.
Ethiopes ut herodotꝰ scribit.xxx.&.c.annos trāsgrediuntur.de senectute.ca.ethiopes.lib.8. car. 176.
Epimenides gnosius.c.&.xxvii.uixit annis. ut theopompus refert.ibidem. car. 176.
Eumenes rex asiæ perseū bellū parare aduersum romanos significauit qđ ante perfectum fuit q̄ sciri potuerit.de istitu.anti.ca.ergo.lib.secūdo. car. 29.
Euclides a Platone electus est ut sacræ aræ cōductoribus consuleret:quia geometer. sue quenq; artis. capitulo Platonis.libro octauo. car. 173.
Eufranor pictor cum mercurii imaginis superiores partes excellentissime complexus esset: inferiores complere nō potuit. Quædam nulla arte &c. capitulo primo.libro octauo. car. 173.
Euripides matrem habuit olerum uenditricem. de his q humil.loco nati.capi.ulti.libro.3. car. 62.
Ethrusci uiuorum corpora mortuis alligata tā diu tenebant donec putrescerent.de crudelitate.capitulo penultimo.libro nono. car. 190.
f Abius maximus concentu soricis audito dictaturam deposuit.de religione seruata.capitulo concentusq;.libro primo. car. 3.
Idem rus petens Marco crasso narrauit quæ in senatu acta erant.ob quæ a cōsulibus obiurgatus est.de institu.anti.capitulo adeo. car. 28.
Idem a filio consule inuitatus ut inter se & lictorem procederet: noluit:quia contra morem. de institu. ant.capitulo maxima.libro secundo. car. 29.
Idem ad filiū cōsulē legatus missus citatus quia equo nō descēderat.dixit.Nō fili impiū tuū cōtēpsi sed expiri uolui &c.de institu.ant.ca.idē.lib.2. car. 29.
Idem trabeatos equites idibus iulii transuehi instituit.ibidem.capitulo equestris. car. 31.
Idem cum.P.decio forensem turbam in quattuor tribus descripsit ibidē.capitulo idē cēsor. car. 31.
Idem minucio magistro equitum sibi equato temere sumpto prælio periclitanti opem tulit. de gratis. capitulo fabio.libro quinto. car. 100.
Eodē adolescēte magis īfame nil illo sene ornatiꝰ aut speciosiꝰ.đ mutatiōe mox.ca.nihil.li.6. car. 134.
Idē trāsfugas postea captos manuū abscisiōe mulctauit:de discipli.mil.ca.ī eadē.li.secundo. car. 42.
Idem nolanū peditē & lucanū eqtē strenue opere sed fidei dubie uafro cōsilio ad se traxit.uafre dicta.capitulo fabius.libro septimo. car. 145.
Idem filium suum & illustrem ne consul crearetur cum populo egit ne imperium in una familia continuaret.de animi mode.ca.fabius.lib.4. car. 72.
Idem ethruscis & ueientibus superatis triumphum tenuit quia eo bello frater eius corruerat. de pietate erga fra.capitulo.M.uero.libro quinto. car. 110.
Idem captiuos ab hānibale redemit agrū qué unicū habebat uēdidit.de liberalitate.c.2.li.4. car. 93.
Idem seculum unum uixit.i.centū annos.de senectute.capitulo ualerius.libro octauo. car. 174.
Idem quinq; consularibus salubriter gestis moriens sumptus funeri defuit sed de publico factus ē. libro quinto.de grati.capitulo magnū. car. 100.
Fabricius cēsor cornelium rufinum q; .x. pondo argētea uasa haberet ab ordine senatorio mouit.de cē soria nota.capi.quid de. libro secundo. car. 45.
Idē de sānitibus quos in cliētela habebat remisit oblata:de abstinētia.ca.idē sensit.li.quarto. car. 80.
Fabius pictor munera quæ legatus priuatim ab thola rege acceperat in erarium misit.de abstinentia.capitulo.Atq; huic. libro quarto. car. 81.
Fabius gurges.de eodem & ibidem. car. 81.
Fabiꝰ ceso ob agrariā legē eqtibus odiosus eos ī hostē ducere nō potuit.de ira.ca.eadēq;.li.9 car. 191.
Fabius rutilianus contra dictatoris præceptum cum sannitibus pugnauit & uicit.de fortitudie.capitulo strennuus. libro tertio. car. 52.
Idē q; cōsul legatus cū filio ad piculosū bellū ire nō renuit.de parentū amore.ca.de.li.5. car. 114.
Faustus filius syllæ a cassio colapho percussus est qđ proscriptionem paternam laudaret de indole.capitulo cuius.libro tertio. car. 50.
Fauonius pompeio fascia candida crus alligatum habenti.non refert inquit.qua in parte corporis diadema sit libere dicta.capitulo cui.lib.6. car. 121.
Falaris tyrānus.ab agrigētino populo lapidibꝰ obrutus est.de patientia.ca.incipiā.lib.tertio. car. 59.
Fœmiæ ī sacris bachanalibꝰ stupratæ a cognatis domi necatæ sūt.de seueri.ca.cōsimili.li.6. car. 125.
Fidias simulacrum iouis olympi sculpsit præstantissimum.de fiducia.capitulo fidias.li.3. car. 66.
Idem clipeo minerue effigiem suam inclusit.de cupiditate gloriæ.capitulo uidelicet.lib.8. car. 177.
Focion in sententia sua pstitit.& si cōtraria in melius cesserit.de constantia.cap.focion.lib.3. car. 70.
Idem in eculeo ab athenien. positus est cum mortui ossa extra patriam eiecta.de ingrati.capitulo focion. libro quinto. car. 106.
Filius curiōis sexcētis sexterciū alieni æris aspexit cōtractum.de luxuria.cap.cōsimilis.lib.9. car. 184.
Flaminius consul apud thrasimenū cū hánibale congressus est.de prodigiis.cap.C.aūt.lib.i. car. ii.
Flaminius alter philippum regē macedoniæ uicit & triūphauit.de grati.cap.at flaminii.li.5. car. 100.
Fuluius flac.obsedit capuā ubi uelitum usus.a.Q.neuio īstitutus ē.de īstit.anti.ca.uelitū.li.2. car. 31.
Idem filiū de parricidio suspectū hæredē instituit. de parētū aduersꝰ.fi.mo.cap.idē fecit.lib.5. car. ii6.
Idem de iure triumphādi.cap.3.triumphum sibi decretum repudiauit.de iure triumphandi. capitulo quid facias.libro secundo. car. 44.
Idē litteras senatus reis fauētes manu sinistra tenuit & lictorē lege ageī iussit.đ cōstā.c.2.li.3. car. 68.
Fratres celii causam parricidii dicentes absoluti sunt: Infames &c.ca.cum parricidii.libro.8. car. 158.
g Aius figulus uitio comitiorum e gallia reuocatus est.& se consulatu abdicauit.de religione seruata.cap.laudabile.libro.i. car. 3.
Gaius claudius propter exta parū curiose admota flaminio abiit.ibidem.cap.consimili. car. 3.
Gaio flaminio soricis concentus magisterium eqtū ademit ibidē.capi.concentusq;. car. 3.
Idem de iustitia.capi.cum.T.libro.6. car. 129.
Gaius fabius gallis capitolium obsidentibus sacra gerēs in quirinalem collem per medias hostiū statio/

nes uenit ibidem, capitulo eadem, car. 128.
Idē cū i æde salutis parietes pixisset & nomē suū his scripsit, de cupiditate gloriæ, ca. illa, li. 8. car. 177.
Gaius marius omīe ab asello aq̄ petēte fugit ad mare & traiecit i africā, de ominib, ca. G. āt, li. i. car. 9.
Idē post triūphos cantaro semp potauit libeg̃ prem imitatus. Qui ex illustrib9, ca. pēult, li. 3. car. 63.
Itē militem capitecensum elegit contra antiq̄ cōsuetudinē, de istitutis ātiqs, ca, laudāda, li. 2. car. 31.
Idē duas cohortes uī cimbrog̃ mire sustinētes in ipsa acie cōtra cōditionē fœderis ciuitate dōauit dicēs se inter armorū strepitū uerba iuris ciuilis audire non potuisse. d̄ grat, ca. Nā. G. q̄dē marii, li. 5. car. 110.
Idē Drusum nepotē suū tribunū a milite iure cesum pronūciauit quia eum de stupro compellauerat, de pudicitia, capitulo hoc monuit, libro. 6. car. 119.
Idē ex ignobili & inhonorato amplissimis honorib9 fūctus ē, d̄ uarietate cas, c. iā. G. mari9, li. 6. car. 136.
Idē inter Ticiniū & Faniā sumptus arbiter iudicauit, de priuatis iu, cap, multo, libro octauo. car. 160.
Idē id q̄ i. l. Saturnino puniuit sub sylla incidit. Qui q̄ in aliis &c. cap. G. autē marius. libro. 8. car. 162.
Idē. M. antoniū occidi fecit caput eius mēse appositū lætis mātbus tēuit, de crude, ca, idē, li. 9. car. 187.
Eiusdē legat9 ad syllā missus p̄ legiōib9 accipiēdis a militibus obtrūcat9 ē, de sedi. c. cū. g. m. li. 9. car. 196.
Gaiū mariū alteg̃ seruus eius ut eū sylāe crudelitati eriper iterimit. d̄ fide seruo. c. cōsulē. li. 6. car. 132.
Gaius cassius orantibus rodiis ne cunctis simulacris deorum spoliarentur solem relicturum, de omnibus. capitulo consentaneo, libro primo. car. 10.
Idem faustū sylle filium p̄nā p̄scriptionē laudātē colapho p̄cussit. de īdole. ca. cuius filiū. li. 3. car. 50.
Idē errore lapsus putans exercitū bruti eē deletū in se māus uertit. de errore. c. nā. G. cassiū. li. 9. car. 198.
Gaius gracch9 p̄ q̄tē uidit, T. fratrē suū dicētē se nulla rōne uitare posse ne eo facto p̄iret quo ip̄e occiderat. de somniis. ca. G. autē graccho. lib. i. car. 16.
Idem seruo suo se occidendū tradidit, de fide seruorum. capitulo æque. libro sexto, car. 132.
Idem cum ad populum cōcionabatur retinebat post se seruum cum fistula musice peritum. Quantum sit mo, in pronun, cap. primo. libro. 8. car. 171.
Gaius antonins scænam auro prætexuit, de īstitutis antiquis, cap. claudius. libro secundo. car. 34.
Idē catiliæ uictor absterſos gladios i castra retulit. de iure triūphādi. ca. Quintus catulus, li. 2. car. 44.
Gaius geta, a. L. metello: & gne, domicio cēsoribus senatu postea censor est factus. de censoria nota, capitulo sequuntur, lib. ii. car. 47.
Gai9 flauius scriba ius ciuile p̄ multa tp̄a abditū uulgauit, de īstitu, antiqs, ca. ius ciuile, li. 2. car. 35.
Eodē p̄tore creato q̄a ignobilis nobiles āulos abiecerūt & equog̃ faleras, de ira, ca, ltaq̄. li. 9. car. 191.
G. sempronius atracinus apud ueruginē pugnās cū uolscis acies eius equis delapsa in hostes erupit, de fortitudine. cap, reddendus. lib. tertio, car. 52.
Gaius duelius reuertēs a cena p̄cedēte tibicine & fidicine īcedebat, d̄ his q̄ cul, co, ca. G. āt, li. 3. car. 63.
Gaius piso palicano consulatū prius q̄ adipiscerē eripuit, de constantia. ca, G. ēt, libro, 3. car. 68.
Gaius blesius interrogatus si gracchus dixisset ut faces templo iouis subderet, Respōdit se facturum. de amicitia. capitulo inimicus. libro. 4. car. 90.
Gai9 uetien9 q̄a digitos dexter mā9 sibi abscidit uicu lis p̄petuis dānat9 ē, de, seu. ca, ne i. G. li. 6. car. 124.
Gaius decianus quia in oratione sua, de morte saturnini quæstus ē, accusationis sue damnum tulit infames &c. capi. at scipioni. libro octauo. car. 159.
Gaius plotius nō patiens seruorum suorum torturā quā pro eius latebris patiebantur iugulū præbuit. de fide seruorum, capi, adiunxit, li. 6. car. 132.
Gai9 cosc̄ōi9 seruilia lege re9 uitio p̄roni absolutus ē p̄ron9 uero dānat9. īfames &c. c. G. ēt, li. 8. car. 158.
Gai9 uiseli, ab actiōe octacilie mulieris snia galli aqlii absolut9 ē, d̄ priua, iudi, ca. G. uiseli9, li. 8. car. 160.
Gai9 aqli9 magne auctoritatis uir, ibidē. car. 160.
Gaius ticinius cū fania uxore a Gaio mario i ea cā sūpto iudice dānatus ē, ibidem, ca, multo. car. 166.
Idē gaius marius minturnis carceratus erat & cū ad eū occidēdū cymber q̄dā missus fuisset territus maiestate uirī aufugit, de maiesta. c. g. ēt, li. 2. car. 48.
Idē auide ciuilē hausit sanguinē a tēplis tñ & aris deorū abstinuit, de iure triūph, c, lu, cina, li. 2. car. 44.
Idē seditiōes saturnini tri, ple. sedauit & populū ad uī dictā īpulit, de fortitu, c, itē quū trib. li. 3. car. 54.
Gaius fimbria sceuola i funere, g, marii iugulari d̄creuerat, dicta i p̄ba, ca. nō tā atrox. lib. 9. car. 200.
Gaius licinius stolo legē tulit ne q̄s ultra q̄ngenta iugera possideret cōtra faciēs damnatus est. Qui quæ in aliis &c. capitulo gaius uero, lib. 8. car. 163.
Gabinius ab accusatoris īsolētia absolut9 ē licet reus infamis &c. ca. consentaneū. lib. 8. car. 157.
Gemellus domi suæ lupanar instituit, de luxuria. capitulo æque, libro nono, car. 185.
Gyges rex lydie petēs ab apolline an aliq̄s se eēt fœlicior, R̄ndit q̄ Aglaius is erat arcadū pauprimus sed suo cōtētus, de felicitate, ca, clara, lib. 7. car. 139.
Gorgias leontinus annū agens. vii. & cētū interrogatus q̄re tādiu uellet uiuer̄ ait q̄a nihil hēo q̄ meā senectutē accusē, de sene, ca, gorgias, lib. 8. car. 175.
Idem omnes ætatis suæ præstans in conuentu poscere qua de re quisq̄ audire uellet ausus est, quæ cuiq̄ magni, capitulo gorgiæ, libro octauo. car. 182.
Gorgia epirota dū mr̄ efferret utero elapsus uagitū dedit. de mirandis, capi, gorgie, lib. i. car. 24.
Glaucia p̄tor seditionē faciēs, a, g, mario scauro hortāte rep̄ssus ē, de fortitudie, c, itē quū, li. 3. car. 54.
Idē bituitū regē auernorū in colloqo cepit & Romā naue misit, de pfidia. ca. gneū, libro, 9. car. 195.
Idē scaurū in iudiciū populi uocauit seruus scauri ad eū accessit accusatorē quē cōtra dōm īstructus is ad dōm uictū remisit, de iustitia. c. cuius. li. 6. car. 129.
Gnei scipiōis filia existēs i hispania nupta & ex erario dotata ē, de pauptate, cap, itaq̄, lib, q̄rto. car. 85.
Gneo scipione africāi supioris filio & cicereo scriba p̄turā petēte cicereus & si supior illi tū ob p̄ris uerecūdiā cessit, de uerecūdia, cap, nos āt, li. 4. car. 86.
Gneus carbo iussu pōpei interemptus est quem adolescentem & de paternis bonis certantē protexerat, de ingrati, capitulo quo te, libro q̄nto, car. 104.
Idē ab exercitu uita priuatus est q̄a disciplinā militarē astrīgere uoluit, d̄ seditiōe, ca, ult, li. 9. car. 197.
Idem uel frater eius ad suppliciū ductus petiit a mi

litibus ut sibi aluum leuare liceret quo diutius uitā traheret.de cupidi.ur.cap.Gn.libro.9. car. 205.
Idem aphricanum a ruina nūmātie uenientem rogauit ut pro morte.T.gracchi aliquid loqueretur.libere dicta.capitulo quid.libro sexto. car. 121.
Gneus cornelius scipio quia in hispania ire recusauit dicens q̄ recte facere nesciret damnatus est.de seueritate.cap.gneus aūt cornelius.lib.sexto. car. 124.
Ala magr̄ militū spuriū meliū r̄gnū affectātē occidit.d̄ ingrati.cap.quinq̄.lib.5. car. 103.
Hānibal p̄ sōniū uidit iuuenē sibi a ioue missū iuadēd̄ italie ducē.d̄ sōniis.c.hānibalis.li.i.car. 17.
Idē senatui ro.redimēdoꝝ.6.milia captiuoꝝ potestate fecit.de disciplina mi.ca.cōsimili.li.2. car. 43.
Idē dux belli apud prusiā regē dixit illi an tu uituline carúculæ quā imperatori ueteri mauis credere: cū ille diceret hoc sibi extis non significari.de fidu.capitulo hannibal.libro tertio. car. 67.
Idē corpora emilii pauli Tiberii gracchi.M.marcelli.quantum in ipso fuit honore sepulturæ mandauit.de humanitate.ca.hānibal.libro.5. car. 99.
Idem a Romano cōsule nauali uictus bello misit carthaginem quæsitum an pugnare deberet.de astutia.capitulo superior.libro septimo. car. 147.
Idē cū totius italie uastaret fabii fūdū intactū reliqt ut illū susceptū suis redderet ca.itē.ibidē. car. 147.
Idē canēsi bello solē & puluerem a tergo hīre curauit. Stratage.cap.quid hānibal.libro.7. car. 150.
Eūdē post tot uictorias carthaginē a ꝓspectu suo submouerūt.de igrati.cap.at ne.libro.5. car. 104.
Idē i flumie gelo pōte cōstructo de rōanoꝝ cadaueri bꝰ duxit exercitū.de cru.c.eoꝝ dux.li.9. car. 188.
Idem captiuos onere itinere fessos prima parte pedū recisa relinq̄bat. Quos i castris duxerat usq̄ ad mortem inuicē pugnare cogebat.ibidem. car. 188.
Idem campana luxuria fractus est.de luxuria. capitulo at campana.libro nono. car. 185.
Idem nonum agens annum altaria tenens iurauit cū primū per ætatē posset se Romāo Populo hostē futurum.de ira.ca.quam uehemēs.lib.9. car. 192.
Idē significare uolēs q̄to odio carthaginēses & rōani dissiderēt excito cū pede puluer tūc finiri bellū inqt cū oēs ptes illiꝰ pulueris cōuēissēt.ibidē. car. 193.
Idem post canēsem pugnā neminē suorū ciuiū admisit in castris nec responsum per interprætem dedit. de superbia.capi.hānibal.libro nono. car. 195.
Hamilcar dux carthaginē.dū obsideret syracusas audiuit in somnio se die proxima ītra urbē illā cenaturū q̄ & factū est quia captis castris eius i urbē est ductus.de somniis.capi.at cartha.lib.i. car. 19.
Idem quattuor puerulos suos intuens tot leoninos catulos in perniciem Romani imperii alere se iactabat.de ira.cap.quam uehemens.libro.9. car. 192.
Hasdrubal a seruo quodam cuius dominū occiderat iterēptus est.de paciētia.ca.penul.lib.3. car. 60.
Eiusdem & xantipi insidiis regul. captus est. de religione.capitulo sed quæ.libro.i. car. 6.
Hāno dux carthaginē.olbiā opidū defēdēs & fortisme dimicās coruit.de hūanita.c.atq̄.li.5.car. 95.
Idem ad colloquiū Romanorum consulum ire non timuit cum socius eius hamilcar non auderet.de fide publica.capitulo speciosa.libro.6. car. 130.
Idem post canēsem pugnā cōsuluit carthaginē.de sapienter dicta.capitulo sed nescio.lib.7. car. 143.
Hercules de neglectis religiōis sue sacris de apiis uidictā sumpsit nam.xxx.ex his eodē anno extincti sūt. de neglecta religiōe.cap.hercules.li.i. car. 6.
Heluius cinna trib.ple.ex funere cæsaris domum rediēs ,p cornelio cinna a populo discerptus est.de errore.capitulo.g.heluius.libro nono. car. 198.
Herodotus hystoricꝰ scribit æthiopes cētū.xxx.ānos uiuere.de senectute.ca.Aethiopes.li.8. car. 176.
Herenius siculus cū i carcer̄ duceret illiso i postē capite extinctus est.d̄ mor.nō uul.c.acer.li.9. car. 202.
Hypsicratea uxor mitridatis i uirili hītu p̄ aspa loca secuta.ē.de amor̄ ꝓiu.c.hypsicratea.li.4. car. 88.
Hircius & pansa pro re publica dimicātes coruerūt. de grati.capitulo sit aliquis.lib. quinto. car. 101
Hybreas cuidam seruo consimilis fuit.de similitudine forme.cap.hybream.libro nono. car. 207.
Hippo fœmina ab hostili classe capta se i mari præcipitem dedit.de pudicitia.cap.atq̄.li.6. car. 120.
Homerus poeta quia quæstionem a piscatoribus posita soluere non potuit.dolore absumptus creditur.de morte nō uulg.c.nō uulgaris.li.9. car. 203.
Idem de ocio.capitulo ultimo.li.8. car. 169.
Hortēsia ,p se & ordīe matronarū fœliciter cām egit. q̄ mulie.apud magr̄atū &c.ca.ulti.li.8. car. 161.
Ason a quibusdam iuuenibus quos a Tassilo quodam cedi conceserat extinctus est. de ultione.capitulo ultimo.lib.9. car. 199.
Iasoni pheræo quidam uulnus itulit quo uomicam ei rupit quæ a medicis sanari non poterat.de mirādis.capitulo diutne.libro primo. car. 24.
Iero rex syracusanus seditione cum tota stirpe sua interiit.de fortitudine.capitu.ulti.lib.3. car. 58.
Idē post cladē a Romāis transimenum acceptam eis misit munera in uictoriæ habitu formata. de uerecundia.libro quarto. car. 86.
Idē.90.uixit annis.de senectu.ca.iūgā.li.8. car. 175.
Ignotus pater de filio dubitās q̄a sibi parabat īsidias exptus ē.de parentū amo.&c.ca.ulti.li.5. car. 115.
Ieronymus tirānus a theodoro grauissimo uiro per tormenta parricidii cōscios extorquere nō potuit. de patiencia.capi.in theodoto.lib.3. car. 59.
Isocrates.lxxxxiiii.annū agens librum composuit.de stu.capitulo atq̄.libro octauo. car. 167.
Iunius bubulcus &.M.ualerius cēsores.L.Antoniū senatu mouerūt q̄ uxorē repudiasset absq̄ ꝓsilio amicorū.de censoria nota.capi.horum.li.2. car. 45.
Instituendorum ludorum causa traditur de institu. anti.capitulo non.libro secundo. car. 32.
Vibius accius uexillum intra punicum proiecit uallum.de for.capitulo.cæterum.li.tertio. car. 54.
Iulia cæsaris filia uisa ueste pōpei cruēta exais cōcidit & ptū eiecit.de amor̄ cō.c.cōsimilis.li.4. car. 88.
Iunonis simulacrū q̄ a uehis romā uehebatur īterrogatū an Romam migrare uellet, Respondit sic. de miraculis.cap.nec minus.lib.1. car. 20.
Iuuentius talpa receptis litteris q̄ supplicationes a senatu ei decrete erant gaudio expirauit.de mor.non uulg.capi.sed minus.lib.9. car. 202.
Abienus admonuit scipionem ut forti militi armillas donaret.de cupiditate gloriæ. capi.

atq; libro octauo. car. 177.
Lacedæmonii libros archilochi extra urbem portari iusserunt quia eorum impudicam lectionem putabāt. de seueritate. cap. lacedæ. libro. 6. car. 125.
Idem Philippo macedo: respondērūt siquid eis morte grauius imperaret se mortem prælaturos. grauiter dicta. capitulo penul. libro sexto. car. 127.
Lartes Tolūnius rex ueientiū collusori suo per iocū dicens cecidit satellitibus occidēdi Romanorū legatos cām dedit. de errore. ca. ulti. lib. 9. car. 198.
Legati Romanoꝝ cū apud tarētū graues iniurias passi eēnt q̄sti nō sūt. de īsti. anti. c. relatis. li. 2. car. 30.
Legati Lacedæmoniēses athenis spectātes ludos senē q̄ndā sessū recepūt. de uerecū. c. ult. li. 4. car. 87.
Lectorius Cn. Gracchū ī pōte sublicio quo ad potuit texit sed ui obrut⁹ gladio se cōfodit & ī tyberim iecit. de amicitia. ca. in eadem. libro. 4. car. 90.
Leonidas spartanus aī trecentis militibus toto xersis xercitui se obiecit. d forti. c. hoc loco. li. 3. car. 56.
Lētul⁹ Spin. uersatilē locū argētatis choragiis adornauit. de īstitu. anti. ca. claudius. li. 2. car. 34.
Lētulus Marcellin⁹ grauia uerba cōtra pōpeiū libere locutus ē. libere dicta. c. Cn. lētulus. li. 6. car. 121.
Liuius drusus uiribus & acie oculoꝝ deficiēs ius ciuile iterp̄tatus ē. de studio. c. cōsimilis. li. 8. car. 163.
Ligurgus uir optīus leges saluberrimas p̄riæ dedit tā dē p̄ria pulsus ē. de īgrat. ca. neminē. li. 5. car. 104.
Liui⁹ saliator uicto asdrubale cū nūciatū eēt aliquos fugere ait eis. oportere parci ne hostibus tāte cladis nūcii desint dōesticis. de fidu. c. liuii. li. 3. car. 65.
Idem īterrogatus cur cū hoste tā cito pugnare uellet. Rīdit ut ex hoste gloriā aut ex ꝑstratis ciuibus gaudium capiā. de ira. capi. 2. lib. 9 car. 190.
Idē in umbria apud methaurū flumē. cū Clau. Nero ne hasdrubalē uicit. Stratag. c. Idē iu. li. 7. car. 149.
Lisippus fictor tātus in arte fuit ut alexā. ab alio fingi noluerit. de effectu artiū. ca. q̄tū. li. 8. car. 172.
Liuia rutili septimo &. 90. uixit annis. de senectute. capitulo muliebris. libro octauo. car. 174.
Licinius macer uir prætorius repetundarum reus ne bōa sua hoste subicerentur sniam morte ꝑuenit. de mor. non uulg. cap. cōsimili. li. nono. car. 202.
Licinius fimbria iudiciū de uiro bono nūq̄ finire uoluit. sapienter dicta. ca. gd illud. libro. 7. car. 140.
Licinius Hoplomacus petiit patri seni īterdici bonis quo breui uita functo omnia consumauit. qui quæ in alios commi. capi. i. libro. octauo. car. 162.
Lucius lamia rogo impositus uocem emisit. de miraculis. cap. aliquid. lib. primo. car. 23.
Lucius quintius cinci. minuciū consulatum deponere compulit. de discipli. mili. c. age. li. 2. car. 40.
Idem de animi modestia. ca. age. li. 4. car. 72.
Lucius minucius cōsulatū deposuit. de disciplina militari. capitulo age. libro secundo. car. 40.
Lucius marcius trib. milit. occisis in hispania scipionibus. Reliquias exercituum mira uirtute collegit nec tamen titu. quem assumpsit senatui placuit. de disciplina mili. capitulo Sed tēpus. li. 2. car. 42.
Eiusdem concionantis capite flamma efulsit. de ꝑdi. capitulo æque. libro primo. car. 11.
Idē. q̄ cuiq; mag. cōti. ca. sed nescio. li. 8. car. 181.
Lucius marius. & marcus cato tulerūt legē penā īpatoribus ponētē q falsū nūeꝝ cesoꝝ hostiū aut amissorū ciuiū retulisset. de iure triūphā. c. i. li. 2. car. 43.
Lelius interrogauit blosiū si grach. iussisset at. faces tē plo iouis subderes ne. rīndit sic. de ami. c. 3. li. 4. car. 90.
Idem cū scipione amico in maris littore concas & calculos lectitauit. de ocio. cap. par. lib. 8. car. 169.
Luci⁹ opimi⁹ fregelāis. ad deditionē cōpulsis nō triū phauit. de iure triūphā. c. sapiētiores. li. 2. car. 44.
Luci⁹ cīna auide hūanū hausit sanguinē a tēplis tamē & aris abstinuit. de iure triūph. c. Lu. li. 2. car. 44.
Lucius sylla de ciuilibus bellis nullum gessit triumphū. ibidem. cap. nam. car. 44.
Idem cū īmollaret uisa angue aruspicis hortatu exercitum mouit & fortissima samnitū castra cepit. de prodig. cap. lucius scylla. libro. i. car. 11.
Idē clamidatus & crepidatus īcessit. de his q cul. cap. lucius quoq; libro tertio. car. 63.
Idem pōpeio priuato caput adaperuit. sella surrexit. equo descendit. de grati. ca. G. Marii. li. 5. car. 101.
Idem seruum proditorem domini sui manumisit & de saxo tarpeio deici fecit. de iustitia. capitulo iam lucius. libro sexto. car. 129.
Idem usq; ad quæsturam uita uino & libidine inquinata egit. qui post modū tanta gessit. de mutatione morum. capitulo ultimo. libro. 6. car. 134.
Idem prætura repulsam tulit quī postea leges nouas condidit. & ueteres abrogauit. de repulsis. capitulo quid tam. libro. septimo. car. 151.
Idem traditionem iugurthe marie ab ocho factam anulo suo sculptam habuit. de cupiditate gloriæ. capitulo lucius. libro octauo. car. 177.
Idē urbē totam & partes Italiæ ciuili sanguine īunda uit. de crudelitate. cap. lucius sylla. lib. 9. car. 186.
Idem puteolis tanta cōcitatione efferuit ut spiritum cruore commixtum nimius euomeret. de ira. capitulo quid sylla. libro nono. car. 192.
Lucius antonius a senatu motus est q; uxorem nullo amicorum consulto repudiauit. de censoria nota. capitulo horum. libro secundo. car. 45.
Lucius flā. a senatu motus ē q; tp̄s sulpicii cuiusdā ad arbitriū mulieris statuit. cap. sicut. ibidē. car. 45.
Lucius septimuleus. G. gracchi caput abscidit & pilo p urbē tulit. de auaritia. ca. cæterū. li. 9. car. 193.
Lucius equitius in custodia ductus a populo cōuulsis claustris ereptus est. de seditiōe. ca. i. li. 9. car. 196.
Lucius cornelius merula ī iouis sacrario sibi incidit ne ludibrio esset. de morte non uulga. capitulo qua tēpestate. libro nono. car. 202.
Idē hānonis corpus amplo funeī extulit q; forriter pugnādo coruerat. de hūanitate. c. atq; li. 5. car. 95.
Luctatius consul & ualerius prætor penorū classē deleuerunt. luctatio triumphalis decretus est. ualerio negatus. de iure triumpha. ca. 2. lib. 2. car. 44.
Lucretia a sexto tarquinio uim passa gladio se transfixit. de pudicitia. cap. dux. lib. 6. car. 118.
Lucius furius Philippus censor metellū pluresq; Ro. equites ademptis equis pu. inter ærarios retullerūt. de censoria nota. cap. turpis. lib. 2. car. 46.
Idē segnicie senatus pro rostris exprobrās alios senatu opus ei⁹ dixit. libere dicta. c. lucius. li. 6. car. 120.
Lucius metellus censor. getam senatu mouit. de censo. nota. cap. sequunt. libro secundo. car. 47.

Lucullus consul scipionem æmilianum ex hispania in affrica petendi auxilii gratia misit, de maiestate, capi. ne filii, libro secundo. car. 48.
Lucius sempronius &, M. Valerius cēsores, xl. iuuenes equis pu, spoliatos in numerū erariorū retulerūt, de censo, no, ca, equestris. libro secundo. car. 46.
Luciū siciniatū dentatū cencies & uigecies in acie descendisse auctores, &, M, uaro. tradūt, de fortitudine, capitulo sed quod. libro tertio. car. 55.
Lucius crassus consul in galia carbonem docuit a se patrem suum sorde sua fuisse damnatū, de fiducia, capi. cuius factum, libro tertio. car. 65.
Idem cum gne. carbonem detulisset seruus illius scrineum attulit plura continens quibus opprimi poterat q; ut significatum erat ad illum cū seruo uincto remisit, de iusticia. capi, nec aliter, lib. 6. car. 129.
Idem consulatum petens nunq; induci potuit ut præsente scæuola socero suo populo supplex fieret, de uerecundia, capi, ac ne, libro quarto. car. 86.
Idem gn. domicio obiectanti sibi luxuriem columnarum maiorem illius confestim ostendit. de luxuria, capi, gne, domicius, libro nono. car. 184.
Idem in. M, marcellū ferens testimoniū uanus apparuit, de testibus. capi. L. crassus. lib. 8. car. 161.
Lucius lentulus litus prænauigans uidit rogū ipsi fortunæ pudendum in quo Pompei corpus cremabat. de miracu, capi, iam qdē, libro primo. car. 22.
Idē cōsularis lege cecilia repetundarū dānatus censura adēptus ē, de uarietate casuum, ca, i. li, 6. car. 135.
Lucius piso de graui crimine accusatus cum humum prostratus pedes iudicum oscularet os eius ceno repletum seueritatem in misericordiam uertit, de iudiciis, capi, item lucius. libro octauo. car. 156.
Lucius reginus tribunus plebis scipionē in carcerē cōiectum custodia liberauit & fuge eius se comitē fecit, de amicitia, ca, L. autē. libro quarto. car. 90.
Lucius aluanius urbe a gallis capta coniugē & liberos plaustro uehēs descēdere iussit. & uirgines sacra portātes iposuit, de religiōe ca, obrut, lib. i. car. 4.
Lucius furius bibaculus prætor arma ancilia tulit q; uis huius muneris uacationem haberet. ibidem, capitulo obruitur. car. 5.
Lucius paul9 omē arripuit cōtra psen regē cuius bellū ei decretū erat q; filia sua psan periisse diceret catul9. n, erat, de ominibus, capi, qd illud, libro, i. car. 9.
Lucius petilii agro duce arche reperte in quarū una libri quidā erant qui in conspectu populi deusti sunt. de religione. capi, magna. libro primo. car. 5.
Lucius atracinus a cause dictione sociorum fauore liberatus est. de iusti, capi, summa, lib, 6. car. 128.
Lucius mumius, de repulsis. ca, qntū. li. 7. car. 151.
Lucius domicius pastorē q aprū uenabulo occiderat crucifixit qa telum teneri inhibuerat. de seueritate. capitulo æque tenax. libro. 6. car. 124.
Lucius scipio statuā clamidatā & crepidatā in capitolio posuit. de his q cul. ca. lucii uero. li. 3. car. 63.
Lucius scribonius cū attilio serano edilis in ludis matris deū locis senatū a populo discreuerunt. de insti. anti. capitulo per quingentos. libro. 2. car. 32.
Lucius flaccus &. M. Antonius duronium senatu mouerunt q; legē de cohercendis conuiuorū sumptibus tribu. plebis abrogauerat. de censori. no. capitulo. M. autem. libro secundo. car. 46.
Lucius Iulius cū claudio nerone & liuio salinatore secundi punici belli tēpore censurā gessit. de censo. no: capitulo age. libro secundo. car. 46.
Arcellus ab aurispice monitus ne qd cū hoste m temere conaret nocte speculandi causa cū paucis egressus occisus est. de prodig. capitulo & consulatus. libro primo. car. 12.
Marcus crassus multis edoctus prodig. ne cū hoste cō fligeret cū filio occisus est. & deletus exercitus. ibidē. capitulo non finit. car. 12.
Idem relicta sibi in quodam testamento repudiauit. de auaritia. capitulo primo. libro nono. car. 193.
Marcus antonius cū in conuiuio caput cuiusdam senatoris esset alatum se eū nō cognoscere dixit. de superbia. capi. tetrū. libro. 9. car. 194.
Idem duronium senatu mouit q; legem de cohercendis conuiuiorū sumptibus abrogauerat. de cēso. no: capi. M. autem. libro secundo. car. 46.
Idē seruo suo cōmisit ut corpus. M. bruti cum paluda mēto suo sepeliret q; cū nō fecisset in eū animaduertit. de humanitate. ca. marci ēt. libro. 5. car. 97.
Marcus antonius disertus quæstor in asyā proficiscēs apud brundusium edoctus. se apud. L. cassiū ptorem postulatum statim regressus est & absolutus. de fiducia. capitulo contra, libro. 3. car. 65.
Marcus cor, cetheg, pp exta parū curiose admota flaminio abire coactus est. de religione. capi. consimili. libro primo. car. 3.
Marcus atrilius regu. de hoc supra ī. a. Marcus emilius porcia q nimis altā domū ī alsiēsi agro cōstruxit mul ctatus ē, de iudiciis &c. ca. admodū. li. 8. car. 159.
Marcus emilius porcina ptor cām filie q matrē occiderat nō diremit, infames &c. ca. atq;. car. 159.
Idē cōtra anthiochū de hoc uide. in. P, M. B. omie suū uidit interitū. de oibus. ca, marci ēt, li. i. car. 10.
Idē ultimū initurus bellū qbusdā cōtradicētibus inqt hodie aut recte erit aut nihil curabo. grauiter dicta, capitulo marcus. libro. 6. car. 127.
Marc9 aqli9 cū posset gloriose mori mithridati turpiter maluit seruire, de cupi. uitæ. c. M, li. 9. car. 204.
Marcius coriolanus cū ob ingentia eius facta a consule muneribus donaret nil aliud nisi captiui cuiusdā salutem in equum quo in acie utebatur uoluit. de abstinentia. capi. Deinceps. libro. 4. car. 80.
Idem precibus ueturie matris castra ab urbe mouit. de grati. capitulo. 2. libro, 5. car. 99.
Et de pie. erga patrem. c. coriolanus. Marcus scaurus athletarum insti. certamina. de īstit. anti. capi. athletarum libro secundo: car. 34.
Idē cū accusatus eēt dixit uarius seuerus marcū scauriū accusat. scaurus negat. uti creditis populus uariū repulit, de fiducia. ca. eadē. lib. 3. car. 65.
Idē. x. seruoꝝ. &. v: & triginta milliū nummū susceptit patrimoniū, de pauptate. ca. M. āt. lib. 4. car. 86.
Marcus attilius glabrio aureā statuā prī in Italiā prius apposuit: de insti. ant. ca. statuā. li. 2. car. 34.
Marcus & decius filii bruti romæ gladiatoriū munus dederunt, ibidē. capi. translatū: car. 34.
Idem. M, scaurus. contra. G. Memium. &. G. Flaurum repetundarum reos testificatus est. de testibus. capitulo, M, etiam, libro octauo. car. 161.

Idem scaurus Romanis apud athesim, impetu cymbrorū fusis fugientibusq; misit se ossibus eius in acie occisi libentius occursurū q̄ sic uisurum. de seueritate paren, capitulo. M. uero, lib. 5. car. 115.
Manilius torq̄tus filiū ēt ꝓuocatū qa se iscio pugnauit securi ꝓcussit, de discipli, mili, ca, igr̄, li. 2. car. 41.
Idem patrē a tribu, plebis qa ei diē ad populū dixerat timore illi illato liberauit, de pietate erga pa, capitulo Lucio, libro, 5. car. 107.
Idem gallum eum prouocantem singulari pugna necauit a quo torque assumpta torquatus dictus ē. de fortitudine, libro. 3. & eodem. car. 51.
Idē senatui dubitāti an latinos ordinē suū reciperēt ꝓhibuit. Grauiter dicta. ca. ciuitate. lib. 6. car. 126.
Eidē in urbē cū triūpho ingredienti nullus iuuenū ei obuiā ꝓcessit, de ira, capi. Mālio, lib. 9. car. 191.
Idē uiuēte annis adeo ebes fuit ut a pr̄e opi rustico deputaret, de mutatiōe mo, capi. 2, lib. 6. car. 133.
Marcus marcellus syracusas cepit nec triumphauit, de iu, triump, capi, quin etiā, lib. 2. car. 44.
Idē apud padū gallos regē supauit occidit & arma Iouiferetro dicauit, de fort, c, nec marci, li. 3. car. 51.
Idē de ai mode, ca, atq;, M. Marcel, q hānibalē uīci posse & siracusas capi docuit improbatisq; legatos a senatu q̄relis eos in cliētelā admisit, lib. 4. car. 73.
Idē syracusis captis ex alto ruinā aspiciēs lachrymas cōtinere nō potuit, de humani, ca, age, li. 5. car. 96.
Idem clastidio & syracusis potitus cū honori & uirtuti tēplū cōsecrare uellet a collegio uetitus est augur q̄si una edes duobus diis dicari recte non possit, quia &c, de religione, ca, in qua. li. primo. car. 4.
Masanissa dētes eburneos ex fano Iunonis ablatos apportari iussit, de neglecta reli, c, at nō, li. i. car. 8.
Idem, 90, egressus annum ut hymbre ac frigore caput tegeret nunquam adduci potuit, de senectute, capitulo masanissa, libro octauo. car. 175.
Marcus manlius ex arce qua gallos depulerat p̄cipitatus est, de seueritate, ca, mālius, libro, 6. car. 123.
Marcus lepidus cū seditiosis copiis extinctus est, de iure triumphandi, capi. quintus, libro, 2. car. 44.
Marcus ualeri9 maxīus cēsor, L, antōiū senatu mouit qa uxorē repudiauit, de cē, no, c. hor, li. 2. car. 46.
Marcus attilius regulus filius alteri9 regu, cēso, M, metuliū &c, de cēsoria nota, ca, turpis, li. 2. car. 46.
Marcus messala cēsoria nota perstrictus quia ignominia uirtutem acuit censor factus est, de censoria nota, capitulo ultimo, libro, 2. car. 47.
Marcus attilius alter, uel marcus papirius scām liuiū, Galo sibi barbā permulcenti scipionem capiti inflixit, de fortitudine. ca, magnū libro, 3. car. 52.
Marcus seuius sceua loco tuendo prepositus scuto trito & uiginti ictibus perfosso erutoq; oculo super ingentem stragem quam fecerat corruit, de fortitudine, capi, classicam, libro, 3. car. 55.
Marcus perpenna aristonicum regem cepit, Crassiane stragis punitor extitit, de hiis q infimo loco nati, cap, non paruus, libro, 3. car. 61.
Idem. de senectute, ca, iam, libro, 8. car. 174.
Marco pelicano cōsulatus prius q̄ adipiscerē adeptus est, de cōstantia, ca, C, etiā pisonē, lib, 3. car. 69.
Marc9 bibulus filioq; suoq; occisores quos cleopatra a se uīctos miserat ei remisit dicēs: uīdictā hāc eē senat9 & nō suā, de ai modestia, c, ad exter, li, 4. car. 75.
Marci flacci corpus trucidatū & pēnates ab ymis eruti fūdamētis, d̄ seueritate, ca, q̄tū ergo, li, 6. car. 123.
Marcus curius iuuenē quēdā edicto nō respōdētē bōa ei9 sub asta uēdidit, d̄ seue, c, id factū, li, 6. car. 124.
Idē legatos samnitū magnū auri pōdus offerētes repulit, de abstinentia, ca, marcus aūt, lib, 4. car. 80.
Marcus antonius disertus nullam ex rationibus suis se scripsisse dicebat, quia &c, ua, dicta, capi. Nam marcus antoni, libro, 7. car. 145.
Idē quāta sit uis eloquē, ca, 3, libro, 8. car. 170.
Eiusdē seruus cōtra eū uehementissime tortus in nullo eū lesit de fide seruo, capi, 2, li, 6. car. 132.
Marcus lectorius q; puerū de stupro appellasset accusatus etiā p̄ter mortē impudicitie crimine dānatus ē, de pudicitia, ca, libidinosi, libro, 6. car. 119.
Marc9 castriti9 ꝓsul iussā detractās audiuit ego habeo multos ānos, libere dcā, ca, m, ēt, lib, 6. car. 122.
Marcus claudi9 ob turpē pacē cū corsis fcām ī carcere necatus est, de seue, ca, marcū, li, 6. car. 124.
Marcus uolusius ꝓscriptus stipē ignoto habitu q̄rēs in bruti castra uenit, de uere dictis & factis, capitu, ueniam, libro, 7. car. 146.
Marc9 emilius scaur9 flaui9 repetūdarq; reus, ob retētē mēoriā absolutus ē, de testi, ca, M, ēt, li, 8. car. 161.
Marcus terētius uaro uno sæculo quo uixit q̄ stilo fuit uiuacior de studio, ca, terētius, lib, 8. car. 163.
Marcus fuluius flacc9 monēti & orāti senatui ne q̄sdā leges īduceret ñ rñdit. de supbia, c, i, li, 9. car. 194.
Marcus drusus trib. pleb. L. philippū consulem misit in carcerē ad senatū non iuit: sed ad se uenire iussit, de superbia, ca, 2, libro nono. car. 194.
Magichilo, m, marcellū q a cæsare seruatus fuerat occidit dcā īproba, ca, cōsternatū, libro, 9. car. 200.
M, emilius lepidus eū fuluio flacco cēsor factus inimicitias deposuit q ex inimicis, ca, 2, libro, 4, car. 177.
Idem filio ptholomei regis egypti tutor a senatu datus quem ipse tutorem relinquerat, de fide pu, capitulo secundo. libro, 6. car. 130.
M. menenius agrippa auctor pacis inter senatū & plebē adeo pauper obiit ut pecunia populi sepultus fuerit, de paupertate, ca, q̄te, libro quarto. car. 84.
Marcus plauci9 mortua uxore gladio icubuit & eodē rogo crēati sūt, de amor cō, c, eiusdē, li, 4. car. 88.
M. Brutus partes bruti secutus a, M, Antonio occisus est, de amicitia, ca, iungendus, li, quarto. car. 91.
Marcus agrippa & deci9 Leli9 grādi & fructuosa cōiūcti amicitia referūt. d̄ ami, ca, ab hoc, li, 4. car. 91.
Mars cōtra brutios & lucānos cū ro. decertātes ro. opē pñs attulit, de miraculis. c. qd martis. li. i. car. 21.
M. cota gn, carbonē a quo pater eius damnatus fuerat iudicio afflixit, de pieta, erga patrem. capitu, hanc pieta. libro quinto. car. 108.
Metellus pontifex maximus postumiū consulē ire in aphricam neglectis sacris ire passus non est. de relig, capitulo metellus, libro primo. car. 3.
Metellus numidicus spectans quo tenderent saturnini trib, pleb. conatus abiit in exilium. de constantia. capitulo metellus. libro, 3. car. 68.
Idem in asia exulanti litteræ redditus sui tradite sunt is uero mutato uultu gaudiū intra se cōtinuit: sicq; constat pari uultu exulem restitutum fuisse. de ani

mi modestia cap. numidicus. lib. 4. car. 74.
Metellus macedonicus cū aphricano minore acerri/mo animo dissidebat at tantum morte eius audita concurrite inqt ciues qa mœnia urbis nostræ euersa sunt. ibidem. cap. sentio. car. 74.
Metellus pius cōsul. pro calidio rogabat populū ꝙ is tri. plæ. legem tulerat qua pater eius restitueret. de grati. cap. metellus uero. lib. 5. car. 100.
Idem consul in hispania multa luxuria plena tulit. de luxuria. cap. qd enim. li. 9. car. 184.
Idem hystrioni similli mus fuit. de similitudine for/me. cap. generosissimi. lib. 9. car. 207.
Metellus cæler Gn. Sergium damnauit quia matri familiæ pecuniam promisit. de pudicitia. cap. metel lus. libro sexto. car. 119.
Mesius edilis ludos floreales fecit Catōe spectante sed recessit. de maiestate. ca. eodē. lib. 2. car. 48.
Mesia mulier cām egit. q̄ muli. &c. c. i. li. 8. car. 161.
Midæ dormienti formice in os grana tritici congesse runt. de prodig. cap. midæ. li. 1. car. 15.
Milo in scissam q̄rcū adegit mānus sed excussis cuneis manus euellere nō potuit & a feris comestus est. de mor. nō uulg. cap. iungam. lib. 9. car. 204.
Mithridates una epistola. 80. milia roma. p asiā disp/sa occidi fecit. de cru. ca. tā hercule. li. 9. car. 188.
Idem bellū cū pre. de regno pīno gessit, dicta īproba. cap. mithridates. li. 9. car. 201.
Eiusdem filia laudice regina duplici ordine deciū na ta est, de mirādis, ca, mithridatis, lib. 1. car. 25.
Milciades in carcere & uinculis ab athenie, mori coa/ctus est, de ingrati, ca, bene. lib. 5. car. 105.
Minucius magi, eqtū fabio eq̄tus spōte īperium depo suit, de grati, cap, fabio ēt, lib, 5. car. 100.
Molor rhetor primus exterrarum gentium in sena/tu sine interpræte auditus est, de insti, antiquis, capi. magistra, lib, 2. car. 29.
Musichanes mithridatis filius eger a senatu curatus & in patriam missus est, de humani, & cle, cap. cōse/cto, libro quinto, car. 95.
Mulier q̄dā a philippo temuléto dānata: puoco inqt philippū sobriū, libere dicta, ca, īserit, li, 6, car. 122.
Itē alia orabat p icolumitate dionysii: ibidē, car. 122.
Munatius flaccus ī oppido accersseres obsessus omnes quos amicos ei9 cēsuit iugulatos e muris p̄cipitauit, de crude. cap. munatius. lib. 9. car. 188.
n Ero tyberius & Liuius salinator ex inimicis iuncti sunt amicitia qui ex inimicis iūcti &c. cap, sexti, libro quarto, car. 77.
Idem hasdrubalē apud methaurū fluuiū occiderūt stratagem, cap, idem iuppiter, lib. 7. car. 149.
Nasimenis uxor filii & filiæ stupro supueniēs obmu tuit, de mirādis, cap, mirabilior. li. 1. car. 23.
Numantini a scipione obsessi humanorum corporū dapibus usi sunt. de necessitate. cap, numantini. lib, septimo, car. 153.
o Ctauio cōsul dirō omē quēadmodū uidit ita uitare nō potuit. de, pdi, ca. nā, li, i. car. 12.
Opimio flegelāis ad deditionē cōpulsis triū/phū petiit nec obtīuit, de iur, triū, c. 4, li, 2, car. 44.
Oratius cocles ī pōte sublicio ethruscoꝝ uī sustinuit & ī tyberī se p̄cipitauit, de for, ca, i, li, 3. car. 50.
Otryadis pugna, de for, c, otryade. lib. 3. car. 57.
Omasum puero suo faciens damnatus, infames. cap. nō supprimenda, lib. octauo. car. 159.
Octauius balbo triūuiros fugiēs cū iā eēt ī tuto audiēs q̄ filius trucidabat regressus se neci q̄ euaserat obtu lit. de parē, amore, ca. sed nescio. lib. 5. car. 114.
Oratius puluillus audita filii morte edem dedicans, manum a poste non mouit, de paren, mode, &c, cap. horatius pul, lib. 5. car. 116.
Oratius unus ex trigeminis oratiā sororē suā occidit. de seueritate. cap. horatius. li. 6. car. 124.
Opimio cōsul. G. gracchi caput, h, septimuleio auro re pēsatuꝝ p̄misit, de auari, c, cæteꝝ, li. 9. car. 193.
Idem ob sororis necem a Tullio rege damnatus a po pulo absolutus est. car. 193.
p Ausanias post maxīa opa edita asyæ morib9 effœminatus est, de insti. an. cap. quod eos, li/bro secundo. car. 36.
Idem philippū ut gloria potiret occidit. de cupidita/te gloriæ. cap. quoꝝ. li. 8. car. 178.
Papirius cursor fabium magistrum eq̄tum qa cōtra eius edictum pugnauerat uirgis cedi iussit, de disci/pli. mili. cap. eiusdem. lib. 2. car. 41.
Idem de fortitudine. cap. strenuus. lib. 3. car. 52.
Idem faliscos ab ira populi ro. in eo seuire cupiens li/berauit. de insti. cap. eadem, lib. 6. car. 128.
Idem pullarium ante aciem misit in eius pectus pri/mum hostium pilum directum est, sapienter dicta, cap, forensibus, lib, 7. car. 140.
Papirius masso cum pro re bene gesta triūphum nō impetrasset in albano monte triumphauit, de his q cul, cor, ca, nam, lib, 3. car. 63.
Pauli æmilii lecto funebri legati maced, se spōte sub iacerūt, de maiestate, ca, hoc qdē, li, 2. car. 48.
Idē cū macedo opib9 urbis rōe pauprime expulisset nil sibi retinuit, de abstinē, c, at pse, li, 4. car. 81.
Idē psem regē gēibus suis obuolutū erexit & iuxta se sedere fecit, de hūanitate, ca, lucii, li, 5. car. 96.
Pedanius cēturio sub ualerio flacco uexillū ītra castra hānibalis tulit, de fortitu, ca, cæteꝝ, li, 3. car. 54.
Paselius iuris ciuilis sciētia clarus nulla ui induci po/tuit: ut de aliqua re quā triūuiri dederāt formulam cōponeret, libe, dicta, ca, age, lib, 6. car. 122.
Petiliū cōsulē aduersus ligures fortiter pugnāte occidi milites sui passi sūt, de discipl. mi, c. age, li, 2, car. 43.
Idem uero montem expugnans cui leto nomen erat dixit hodie letum capiam ea die mortem cœpit, de omi, cap, annotata, lib, 1. car. 10.
Perses rex apd albā relegatus mortuus ē, & funere pu, a senatu elatus ē, de huma, c, cōsimili, li, 5. car. 95.
Pericles fuit uir sūme & suauissime eloq̄ntiæ. Quāta sit res eloqui, ca, pericles aūt, li. 8. car. 170.
Idem sophocli college dixit prætorem nō solum ma nus sed ēt oculos habere continentes, de absti, capi, ac ne, lib, quarto, car. 82.
Idem cum propter eclipsim solis athenien, turbaren/tur ratione ostensa eos a metu absolui, q̄ magni effe ctus ar, cap, sed ut, lib, 8. car. 172.
Idē ītra q̄driduū duob9 optīs filiis spoliat9 uultū reti/nuit pristinū. de parē, mo, c, princeps, li, 5. car. 117.
Petilini romanis seruando fidem periclitati sunt, de fide publ, idem, lib, sexto, car. 131.
Perhillus inuentor tauri enei, de crudelitate, cap, sæ/uus. lib, 9. car. 190.
Penetrales dii a lauinio alati in his pristinū sacrarium

repetierũt.de miracu.cap.referã.li.i. car. 21.
Pitagoras ut litteris daret operam plurimas regiões peruagatus est.de studio.cap.Atq;.li.8. car. 164.
Eidem tãtus honos habitus est ut qcquid deberet ꝑ causa sufficeret eum dixisse q̃ cuiq; magis cõ.cap.pitagoræ.libro octauo. car. 181.
Pyndarus in gymnasio dormiẽs mortu⁹ est.de morõ uulga.capitulo at pyndarus.lib.ix. car. 204.
Polydamus in spelunca ꝑp hymbrem fugiens ipsa ruente oppressus est ibidem.cap.ulti. car. 204.
Piso consulatum pelicano prius q̃ adipisceret eripuit. de constan.cap.caium: et pisonẽ.lib.iii. car. 68.
Pittach⁹ meritis suis dũiũ adept⁹ẽ solũ qd ꝓtra cũ posset admouit.de aĩ mode.c.pittaci.li.4. car. 76.
Pyrrhus iratus q; tarentini in conuiuio uerbis de honestauerant.audiens q; ebrii hoc dixissent placatus est.de humanitate.cap.æque.lib.5. car. 98.
Idem romanorum legatis castra sua petentibus quo ornatius reciperẽtur misit obuiam.ipse uero eis ad portam occurrit ibidem.cap.sequẽti. car. 98.
Idem cum pecunia ex fano ꝓserpinæ rapto nauigaret ui tẽpestatis cũ tota classe uicinis deæ littoribus illisus est.de negle.reli.cap.quæ qd.li.i. car. 7.
Pisistratus iuueni q filiæ in publico osculum dederat indulsit.Ibidem.cap. non tamen. car. 7.
Idem eloquentia tanta ualuit ut athenien.sibi uerbis suæ imperium traderent: quanta sit uis eloquen. capitulo pisistratus.lib.viii. car. 170.
Philemon ꝑp ficus ab asello comestas risu extictus ẽ. de morte nõ uulg.ca.philemonẽ.li.ix. car. 204.
Philon architectus & arte sua & eloquẽtia mirabilis suæ quẽq; artis &c.cap.gloriãt.li.viii. car. 174.
Philipp⁹ mac.alex.filiũ mõet ne sibi fidos putet quos pecũia cõciliat.Sapiẽter dcã.ca.age.li.7.car. 142.
Phileni fratres amore patriæ uiui defossi sunt. de pie. erga patriam.cap.sequit.lib.v. car. 113.
Idẽ mõit⁹ ut a q̃driga caueret q̃driga ĩ capulo gladii pausaniæ celatã ñ uitauit.de mirã.c.eo.li.i. car. 24.
Posthũius cõsul africã petẽs a Metel.põti.ne sacre deseereret reuocat⁹ ẽ.de reli.ca.metel.li.i. car. 3.
Põpeius cæsarẽ fugiẽs apud paphũ omine territus ẽ. de ominibus.cap.pompeius.lib.i. car. 10.
Idẽ legatus po.ro.a gẽtio rege capt⁹ ardẽti lucernæ digitũ admouit.de patiẽ.ca.põpei.li.iiii. car. 58.
Idem uictus a cæsare cũ apud larissam populus ei obuiam ꝓgeret.ite inqt & officiũ hoc uictori pstãte.de uerecun.ca.pompeius.lib.iiii. car. 87.
Idem multis prodigiis monitus erat ne ultimam belli fortunam cum cæsare experiret.de prodigiis.cap. Cnetiã Pompeium.libro primo. car. 13.
Idẽ aquæ decursu ꝑ semitas ante oẽs estiuum minuit calorem.de insti.anti.cap.gneus.lib.ii. car. 34.
Eiusdẽ caput regi inops portat q Tigranis tympora insigni regio texerat.de humani.cap. q̃ pclarum. Et hoc idem.cap.hæc lucil.lib.v. car. 97.
Idẽ priuato.L.sylla dictator caput adopuit sella a surrexit &c.de grati.cap.g.marii.lib.v. car. 101.
Idẽ.Gn.carbonẽ a quo adolescẽs ꝓtectus fuerat occidi mãdauit.de ingrati.ca.quo te.li.v. car. 104.
Idẽ theophanẽ metheleneũ rex scriptorẽ ciuitate donauit.de cupi.glo.cap.nec põpeius.li.8. car. 177.
In eundẽ multa & maxia fortuna cõtulit.Quæ cuiq; magni.cap.iam quæ.li.viii. car. 180.
Idẽ hipseũ nobilẽ uiꝝ pedib⁹ suis ꝓstratũ iacẽtẽ reli' qt.de superbia.cap.gneus aũt.li.ix. car. 194.
Idẽ uibius ĩgenuus & publicius libertinus similes fuerunt.de simili.for.ca.magno.lib.ix. car. 206.
Põtius aufidianus seruũ filiã suã stuprari ꝓcurauerat ipm & ipsã occidit.de pudi.c.nec alio.li.6.car. 118.
Polistrat⁹ & ypolides phi eadẽ die nati sũt & mortui. de mirandis.cap.hoc loco.lib.i. car. 25.
Postumus tyburtius filiũ q nõ suo iussu pugnauit securi ꝓcussit.de disci.mi.ca.igit.li.ii. car. 40.
Postumus censor cum camillo eos qcelibes ad seniũ peruenerunt era in erarium inferre iusserũt. de censo.no.cap.ii.lib.ii. car. 45.
Porsena nũciũ q ad eũ occidẽdũ ꝓrexerat remisit ĩcolumẽ.de patiẽtia.cap.qd enim.lib.iii. car. 58.
Põpili⁹ lenas legat⁹ ad antiochũ re.syriæ.mãdata senatus ãtulit.grauiter dcã.ca.Cn.uero.li.6.car. 126.
Portia.M.Catonis filia audita morte bruti mariti sui carbones ardentes hausit:qa ferri copia nõ dabat.de amore coniuga.cap.tuos.lib.iiii. car. 88.
Pomponius agmen.G.gracchũ in sequentiũ in porta capena usq; ad mortem tenuit. de amicitia.ca. in eadem.libro quarto. car. 90.
Populus romanus asyã bello captã attalo regi dono dedit.de liber.cap.asyam.lib.iiii. car. 93.
Populi ira. miles consulari imperio prælatus est.de ira.cap.age.libro nono. car. 191.
Polemõ uir ꝓditæ uitæ xenocra. phi scolã ĩtrauit ubi totã luxu.exuit.de mu.casuũ.c.ꝓditæ.li.6.car. 136.
Policrates samior tyrãn⁹ oiuꝫ fortũæ donosus ĩ uertice mõtis crucifixus ẽ.ibidẽ.c.ad iuidiã. car. 137.
Publius luci.uestalẽ uirginẽ ẽt ignis paꝝ diligentẽ custodẽ flagro amouit.de reli.c.adiiciẽdũ.li.i. car. 3.
Publio uolũnio seruo sulpitio cõsulibus bos locutus ẽ.& alia uisa ꝓdigia.de ꝓdi.c.ꝑcipue.li.i. car. 11.
Publius decius uide in.d.
Publius crassus sũmo studio & diligẽtia latinã didicit linguã.de sta.ca.lã.P.Crassus.lib.8. car. 164.
Publius clo.ĩcesti reus ut absolueret mĩonas & pueros iudicibus tribuit.de lux.ca.pu.ãt.li.9. car. 184.
Publius seruilius consularis ꝓ forum transiens cõtra reum quidam dixit testimonium & damnatus est. de testibus.cap.ulti.lib.viii. car. 162.
Publius pulcher accusatus ĩcesti a tribus lentulis unũ ex his suo texit patrocinio qui ex inimicis &c.ca.ciceronis.lib.iiii. car. 78.
Publius melius cõcupite dominatiõis reus capite dãnatus est.domus eius area facta ægmelii traxit uocabulũ.de seueritate.cap.eadẽ.li.vi. car. 123.
Publius sempro.sophus uxorẽ repudiauit q; se inscio ludos spectauit ibidẽ.cap.iungẽdus. car. 126.
Publius memius in libertũ sibi ad modum gratum animaduertit q; filiæ suæ iam puberi osculũ dedit. de pudicitia.cap.quid.P. car. 118.
P.Philus duos inimicos hispaniã recturus secũ legatos ire coegit.de fidu.ca.bellica.li.3. car. 65.
Publius attilius phliscus filiã suã stuprũ passam ĩteremit.de pudici.lib.vi.cap.dicerẽ. car. 118.
Publi⁹ mucius tri.plæ.nouẽ cõtribunos uiuos crema ri fecit.de seueritate.ca.idẽ sibi.li.6. car. 124.
Publicia & Licinia quia uiros necauerunt a propinquis earum strangulate sunt.de seueritate. cap. publicia.lib.sexto. car. 125.

Publicola dolobella dubiā q̄stionē ad iudices ariopagitas misit. Infames &c. cap. ultimo. li. 8. car. 160.
Platoni puerulo in cunis iacēti apes mel labris inferuerunt. de prodigiis. capi. formicis. libro. i. car. 14.
Idē aduersus seruū uehemēter iratus uindictā amico cōmisit. de animi modestia. c. nimis. li. 4. car. 75.
Idē beatū orbē terrarū futurū aiebat cū sapiētes regnārēt aut sape cepissēt. sapiēter dcā. c. iā pla. li. 7. car. 142.
Idē sacræ cōductores de hoc secū deliberātes ad euclidē remisit. Suæ artis &c. c. platonis. li. 8. car. 173.
Idē ipse sapiētissimus ut sapiētior fieret orbē peragrauit. de studio. capitu. plato. libro octauo. car. 165.
Plutō solus e manib⁹ circūstātiū pātrē ut eū occiderēt eripuit. de pietate erga p̄rem. ca. ulti. li. 5. car. 110.
Praxiteles sculptor uulcani uxorē sculpsit ī marmore tātæ pulchritudis ut a cōplexu cuiusdā tuta nō fuerit Quā magni effi. cap. cuius coniugē. lib. 8. car. 172.
Prodigia. d̄ ꝓdigiis. c. p̄cipue &. c. eiusdē. li. i. car. 11.
Proserpīa thesauri ei⁹ spoliator romā tract⁹ ī carcere mortuus est. de negle. relig. ca. tā me. li. i. car. 7.
Prasias rex bithiniæ filiū habuit qui ꝓ superiori ordine decium unum os habuit equaliter extentum. de miraculis. capitulo quid. libro. primo. car. 25.
Eidē Romā ueniēti q̄stor obuiā missos est & Romæ cōducta domus. de huma. c. idē senat⁹. li. 5. car. 95.
Priuernates senatui urbe resp̄ōdentes īpunita & ciuitate donati sunt. libere dicta. cap. 2. li. 6. car. 120.
Ptholomæus rex egypti a fratre pulsus p̄ senatū restitutus est. de humani. ca. nec egyptus. li. 5. car. 95.
Ptholomæus phiscō sororē fratri suo nuptā sibi nubere cōpulit. de luxuria. ca. nam Ptho. li. 9. car. 186.
Idē filiū q̄ ex uxore eadēq; sorore genuerat ī cōspectu suo occidi fecit. de crudelitate. c. Itē. li. 9. car. 189.
Ptholomæus rex cypri cū pecūia pituæ se uideret ea naui īposita ut demergeret & hostē ea priuaret mergere nō substiuit. de auaritia. c. odiū. li. 9. car. 193.
Vitus fuluius flaccus q̄a tegulas ex iunōis tēq plo abstulit post graues penas expirauit. de negle. religio. ca. Quintus autē. lib. i. car. 7.
Idē frem senatu mouit. d̄ disci. mili. c. qn. li. 2. car. 40.
Quintus pleminius theatro ꝓserpinæ spoliato romā tractus ī carcere obiit. de negle. re. c. tā me. car. 7.
Quintus nauius cēturio dū capua obsideret uelitum usum īstituit. de īsti. anti. ca. uelitum. li. 2. car. 31.
Quintus catulus spectātiū cōsensum uelox umbraculis texit de insti. anti. ca. religionē. lib. ii. car. 34.
Idē. M. lepido collega suo cū seditiosis copiis extinctæ cū moderato gaudio regreditur. de iure triūphādi. capitulo. Q. catulus. libro. ii. car. 44.
Eundē populus Romāus ad sydera usq; uexit. Quæ cuiq; magni. con. ca. Q. catulū. libro. 8. car. 181.
Eiusdē prima ætas multi luxus & deliciarum fuit. de mutatiōe morū. cap. quis ignorat. lib. 6. car. 134.
Idem a mario mori iussus recenti calce illito multoq; igne calefacto cubiculo inclusus se p̄emit. de morte non. uul. capitulo maioris. libro nono. car. 203.
Quintus ualerius p̄tor colatini iudicio triumpho' caruit. de iure triūphan. ca. luctatius. lib. 2. car. 44.
Quintus salinator. de cēso. no. ca. age. li. 2. car. 46.
Quintus metellus repetūdarū cām dicēs tabellas rationū ꝓtulit q̄s uidere uoluerūt ū ī tabulis sed ī uita ei⁹ argumēta ponētes. de maie. c. nā qd. li. 2. car. 147.
Idē ab obsidiōe cuiusdā urbis discessit ne filii in cōspectu pris trucidarent. de huma. c. q̄nt⁹. li. 5. car. 96.
Idem uicta carthagine nescire se illa uictoria bonam mali reipu. accesserit inquit. sapienter dicta. capitulo quinti quoq; libro septimo. car. 140.
Eiusdē beneficia a prima uitæ die usq; ad ultimā cōmemorant. de fœlici. ca. uideamus. li. 7. car. 138.
Idē īterrogat⁹ ab amico de q̄dā re occulta agit desine. Nā si cōsilii mei interiorē tūicā cōscia senfero stati eā cremabo. stratagem. c. memorabilis. li. 7. car. 149.
Quitus cepio claris funct⁹ honorib⁹ ī publicis uiculis deposuit spūm. de uarie. casuū. c. crassū. li. 6. car. 135.
Quintus cotius a duobus celtiberorum fortissimis prouocatus singulari certamine uicit. de forti. capitulo quorum & se. libro tertio. car. 54.
Quinto fabio filio. Q. fabii maximi alobrogi bonis īterdictū est. Qui a parē. cla. cap. age. li. 3. car. 62.
Quic⁹ elius tubero cōitiis p̄tortis r̄pulsus q̄a triclinio deformiter strauit. de repulsis. c. qnt⁹. li. 7. car. 150.
Quintus hortēsius nepotem habuit infamissimum qui a paren. cla. dege. capitulo nam. lib. 3. car. 62.
Idē filiū pp eius negtiā iuisū hēbat tñ eū hæredē īstituit. de paré. aduer. susce. h. mo. ca. qnt⁹. āt. li. 5. car. 116.
Idē nō minus in decoro corporis motu quā ī eloquētia posuit. q̄tū sit momētū. cap. qntus. li. 8. car. 171.
Quintus antistius uxorem repudiauit q; oculte loquentem cum quadam libertina uiderat: de seueritate. capitulo nec aliter. libro sexto. car. 125.
Idem ascripta sibi in quodam falso testamento recepit de aua. capitulo. ii. libro nono. car. 193.
Quintus fabius maximus pecuniā ꝓ captiuis hannibali soluit & fraudatus ea publice tacuit. magistrum equitum sibi dictatori eq̄tum patienter tulit. de cōstan. capitulo atq; & capi. seq̄. libro tertio. car. 68.
Idē qa. P. crasso errās aliqd occultū narrauit a cōsulib⁹ obiurgatus est. de insti. cap. adeo. libro. 2. car. 28.
Quitus fabius seruilianus penas a filio dubiæ castitatis exegit. de pudicitia. c. qntus uero. li. 6. car. 118.
Quitus fabius labeo īter neapolitāos & nolanos fines diremit. uafre dicta. c. qd̄ sequitur. li. 7. car. 145.
Quintus sceuola augur marium hostem iudicare uoluit sylla iubente & exitium sibi truculētius minitante. de constan. capitulo cæterum. lib. 3. car. 68.
Itē qōnes de iur ꝓtorio cōsulebat ad furiū & caseliū cōsulētes mittebat. suæ quēq; artis. &c. c. i. li. 8. car. 173.
Idem cū testimoniū dixisset ualde eum quem dixerat lesurum adiecit ita sibi credi debere si alii idē afferrēt qa unius testimonio credere pessimi exēpli est. de animi modestia. ca. q; ai. li. quarto. car. 74.
Quintus cecilius metellus cōsulatus repulsam passus post modum de pseudo Philippo duxit triumphū. de repulsis. capi. quintum autem. li. 7. car. 151.
Quintus uarius tri. ple. l. pestiferā tulit in qua ipse idē icidit. qui quæ in ali. &c. capitu. ulti. li. 8. car. 163.
Quit⁹ cicinatus cōsulat⁹ honorē cōtiuari sibi passus nō é qa cōtra ius. de aī mode. c. age. li. 4. car. 72.
Idem quattuor iugerum agrum possidenti dictatura dilata ē. de pauper. capi. æque. li. quarto. car. 85.
Quinttus cassius occidendi sui gratia cum pugionibus depræhensos recepta pecunia dimi sit. de auaritia. capitulo tertio. libro. 9. car. 193.
Quintus Pompeius ad exercitum Gne. Pompei missus a militibus truncatus est. de seditione. capitulo quintum. libro nono. car. 196.

Quītus fabiꝰ gurges pictor & ugolinꝰ Legati a Ptholomeū mūera priuatī ab eo accepta ī errariū posuerunt.de abstinentia.ca.atq; huic.li.4. car. 81.
Quīto tuberōi cōsuli etholorū legati uasa argētea cū obtulissēt cū eis abīr iussi sūt.Ibidē.c.curii. car. 81.
Quintus pap.patellam & salinum habuit.de paupertate.capitulo in.C.libro quarto. car. 84.
Quintus considius rep.pp seditionem Catiline consternata cum ingentem summam haberet in fenore nil exigit.de liberali.cap.ī quinto.li.4. car. 93.
Quīti claudii statua ī tēplo matris deū posita templo bis exusto māsit ītacta.d miraculis.c.i.li.i. car. 23.
Quintus crispus badium contra hostem suum nunc ferum pugnare uolentem traiecit.de humanitate.capitulo quid de quinto.libro quinto. car. 95.
Quintus marcius rex filiū unicum sumæ pietatis & magne spei amisit & pacienter tulit.de paren.moderatiōe.capitulo quinto.libro.quinto. car. 117.
Quintus flauius apud populum reus.cū.xiiii.tribuū suffragiis damnatus esset accusantis odio absolutus.est infames &c.cap.quintus.lib.8. car. 157.
Exqdā subtilis iudicii oblitū sibi dyadema antequā capiti īpōeret uerba ualde notāda ꝓtulit.Sapiēter dicta.c.rex ēt &.li.7. car. 142.
Regine cypriorum currus ascēsure corporibus mulierū gradibus utebantur quo melius pedes ponerent. de luxuria.ca.sed tamen.libro nono. car. 186.
Romulus & remus lupercalium morem īstituerūt. de insti.anti.ca.equestris.libro secundo. car. 31.
Idē ab acrōe cecinēsiū rgē.puocatꝰ eū occidit & spolia regi feretro retulit.de fortitu.c.redeo.li.3. car. 51.
Idē a senatu in curia apud paludē capræ laceratus est. de ingratitu.capi.primo.libro quinto. car. 102.
Rutilius ꝓsul ex ludo gaurelii scauri uitādi īferēdi iocꝰ rōnē iuenit.de īstitu.anti.c.armoꝝ.li.2. car. 31.
Idem de disciplina mili.capitulo nam.P. rutilius.Q. fabium generum suum quia negligentia aciem amiserat ꝓuincia iussit excedere.ca.eius.li.2. car. 39.
Idem in sicilia operas publicanis dedit siculis leges dedit eos a fugitiuorum bello liberauit.de subli.&c.capitulo at.P.libro sexto. car. 135.
Idem publicanorum conspiratione percussus in asiā abiit in exilium cui asiæ ciuitates legatos miserunt obuiam.de maiestate.ca.quid dāna.li.2. car. 48.
Idē amico dicēti sibi qd mihi tua amicitia opꝰ si qd rogo nō facis.Respōdit qd mihi tua si pp te aliqd īhoneste facturus sū grauiter.ca.p.autē.li.6. car. 126.
Rōanī oēs secūdo pūico bello errariꝰ exhausto mirabiliter cōtulērt.d pieta.erga prīā.c.age.li.5. car. 112.
Itē urbe a gallis capta panē de capitolio proiecerūt.de Stratagemate.c.illud quoq;.li.septimo. car. 149.
Roscius hīstrio nullū spectanti populo gestū fecit nisi quem domi prius meditauerat. de studio.capitulo nec Roscius.libro octauo. car. 164.
Idē hortensio cās agēte astitisse ut foro petitos gestus referret in scenam.Quātum sit momētum.capitulo quintus autem hortēlius.libro octauo. car. 171.
Romanæ matronæ legē opiā de ornatu mulierū tolli procurarūt de luxuria.ca.urbi.lib.9. car. 183.
Rōanꝰ populꝰ de seditiōe ꝓ totū titulū.li.9. car. 196.
Amii prienensibus auxilium implorantibus sibyllam eis derisus gratia miserunt.de omnibus.capitulo adici.libro primo. car. 10.
Saturnius uetulio proscriptum se audiens assumptis prætoriis insignis in siciliā euasit de astutia.capitulo aliq̄to.libro septimo. car. 146.
Sānites q̄re cōsiliū herēnii pōtii spreuerūt sub iugum missi sūt.Sapiēter dicta.c.nec sānites.li.7. car. 143.
Saguntini cum uim hannibalis sustinere non possent incendio cū carris omnibus sumpti sunt.de fide.pu. capitulo post duorum.libro sexto. car. 131.
Seruius tullius dormiēte flamma circa caput eius emicuit īperiū sibi enūciās.de prodigiis.c.i. car. 11.
Seruio sulpitio &.P.uolūnio consul.bos locutus est & alia prodigia uisa ibidem.ca.præcipue. car. 11.
Sextus Pompeius cum opis auctore Pompeius interfuit funeri mulieris ueneno pereuntis.de institu.anti.capitulo uenenum.libro secundo. car. 37.
Sergius orata pensilia balnea & alia luxuriæ instrumēta īstituit.de luxuria.ca.2.libro nono. car. 182.
Sergius galba octo.mil.iuuētutis triū ciuitatū lusitaniæ ꝓti occidit.de pfidia.ca.sergius li.9. car. 195.
Idē cōtra cæsarē uēditiōe bonorum Pompei exprobādo.libere dicta.ca.iam seruii galbæ.li.6. car. 122.
Idē a libōio tri.pl.accusatus cū iā ꝓ se nihil recusaret liberos suos paruulos flēs cōmēdare cœpit quo facto mitigata cōtiōe penam īdulsit.Infames &c.capitulo cū a libone.libro octauo. car. 156.
Semiramis regia babilonīā ꝑditā recuperauit.de ira. capitulo ultimo.li.9. car. 193.
Sempronia scipiōis emiliani uxor ut quædam q tyberii fratri sui dicebat filiū agnoscere cōpelli nō potuit. de cōstātia.cap.qd fæm.libro.3. car. 69.
Septē sapiētes aureā mēsā piscatoribꝰ captā apolini tradiderūt.de aī modest.ca.huiꝰ uiri.li.4.car. 77.
Sextus liuius salinator cum tyberio nerone consul ex inimico amicus est factus.Qui ex inimicis.capitulo sexti.libro quarto. car. 77.
Sextus tarquinius gabios dolo cœpit stratagemate. capitulo & ne.libro septimo. car. 148.
Seruꝰ terētiꝰ ꝓ domicio bruto occisoribꝰ se obiecit. sed cognitꝰ euasit.de amicit.c.iūgēdꝰ li.4.car. 91.
Sextilius.G.quēdam cæsarem qui eum a grauissimo defenderat crimine inimico iugulandum tradidit. de ingrati.cap.quo enim.libro.5. car. 103.
Sextus titius īnocēs qa saturnini īaginē domi hūit dānatus est.Infames &c.ca.sextū.lib.8. car. 159.
Scipio nasica consul e corsica reuocatus est.quia comitia consularia non rite facta fuerant.de religione.capitulo laudabile.libro primo. car. 3.
Idē a penis captus omnia perdidit & tādē recuperauit de uarietate casuū.ca.hisdem.libro.6. car. 136.
Idem apparatum senicorum sub hasta uēdi fecit & ne sedentes ludos aspiciant.de institu.anti.capitu.proximis.libro secundo. car. 32.
Idem tyberium grachū trucidauit nec triūphum duxit.de iure triūphā.ca.quin etiam. car. 44.
Idem edilitatē petens repulsam passus est quia ab uno petiit an manibus ambularet.de repulsis.capitulo publius autem.libro septimo. car. 150.
Idem tyberium gracchū quædā contra rēpublicam molientem obtruncauit.de fortitudine.capitulo togæ.libro tertio. car. 53.
Idem apollinis monitu a pessimōte accersitam deam manibus & pennatibus recepit.Quæ cuiq; mani. capitulo uerum.libro octauo. car. 179.

Idem plæbe propter annonā obstrepente dixit tacete quirites plus.n.ego q̄ uos quid reipublicæ expediat intelligo.de fidu.cap.in quacunq;.lib.3. car. 65.
Idem sub titulo legationis pergamum secessit & ibi uiuendi finem fecit.de īgrati. capitulo quis ignorat. libro quinto. car. 103.
Simonides nauigaturus.cū nauē ad littus appulisset mortui corpus inhumati sepeliit a quo admonitus ne sequēti die nauigaret qđ fecit.q inde nauē solue/rūt absorti sunt.de somniis.ca.lōge.li.i. car. 17.
Eidem cenanti nunciatum est duos Iuuenes eum pe/tere.egressus neminem reperit & domus corruit.de mirandis.capitulo æque.libro primo. car. 24.
Idem octuaginta anno docuisse carmina & in eorum certamina descē disse se gloriatur.de studio.capitulo Simonides.libro octauo. car. 168.
Scipio affricanus superior uicta carthagine transfu/gas Romanos crucifixit latios securi percussit.de di/sciplina milita.capitulo nihil.libro.2. car. 42.
Eidē ob recuperatas hyspanias triūphus decretus nō est.de iure triūph.cap.quin etiam.li.2. car. 44.
Eidem anthiochus rex filium captum remisit.de ma ie.capitulo sed quid mirum.libro.2. car. 47.
Ad aphricanū eūdē lintermina uilla duces latronū ue nerūt & ut deum uenerati sunt.ibidem. car. 47.
Eidem cōsulatus certior legiptimo tēpore datus est. Quæ cuiq; magnifica cō.capi.ii.lib.8. car. 179.
Idē apud Siciliā aliquādo gymnasiæ dedit opam pa/lioq; & crepidis usus est.his qui cul.c.1. car. 63.
Idem in hispaniam quartum & uigesimum agens an num nullo illuc ire audente missus est cum imperio ubi ciuitatē badiam obsideret. adeuntibus tribunal suum statuit ut crastina die in ede quæ intra urbem erat adessent quia ibi eis ius diceret quod & factum est.de fiducia.capitu. primo.libro tertio. car. 63.
Idem tracto in affricam exercitu speculatores hanni/balis admisit in castra & cūcta uidere passus est. nec quicq̄ de uiribus hannibalis aut consciliis percūcta/tus est.de fiducia.cap.cui.libro tertio. car. 64.
Idem cum a lelio scip.fratre suo cuius ipse in asya lega tus fuerat certe pecuniæ ratio q̄reret̄ .platusq; liber eēt expēsarū indignatus de ea re dubitari q̄ sub ipso le/gato administrata esset abscessit.ca.uerū. car. 64.
Idem cum dies ei dicta esset ad populum conscendit rostra & corona triumphali capiti imposita sequen/te se natu equestri ordine uniuersa plæbe perrexit in capitolium.cap.Non fatigabor. car. 64.
Eidem uoluerunt maiores statuas ponere in comicio in rostris in curia:in ipsa louis maximi ecclesia.mul/taq; sublimia.sed ipse passus nō est. de animi mode. capitulo non defuit.libro quarto. car. 72.
Idem cum.T.Gracho discidens amicus factus est & fi/liam suam corneliam dedit uxorem: Qui ex inimi. capitulo clarum.libro quarto. car. 78.
Idem capta noua carthagine uirginem eximie forme illustri progenie ortam oblatam sibi parentibus & sponso eius intactum restituit.De abstinentia. capi/tulo quartū.libro quarto. car. 79.
Idem ennii poete effigiem in monumentis gentis cor neliæ locari uoluit.qđ īgenio suo opera eius illustra/ta putaret de cupi.gloriæ.ca.supior.li.8. car. 176.
Idē expugnata carthagine litteras p ciuitates misit ut ornamēta tēplorum suorum a penis rapta de posce/ret de humanitate.cap.affricani.lib.5. car. 96.
Idem patrem suum cum hānibale apud ticinum flu. pugnantem & saucium seruauit.de pietate erga pa/ren.capitulo eadem.libro quinto. car. 107.
Idem senatum orauit ut prouinciam fratri suo resti/tueret seque ei legatum iturum promisit.de pietate erga fratres.capitulo atq; hæc.libro.5. car. 110.
Idem post canensem cladem reliquias exercitus Ita/liam deserere distracto gladio inhibuit.de pietate er ga patriam.capitulo nō est extinctus.li.5. car. 112.
Idem nauem nobilium carthaginensium honustā.& a se deductam dimisit quia dixerunt se legatos ad se missos:de fide pu.c. Cuius exēplū.lib.6. car. 131.
Idem ab ingrata patria exulans ignobilis uici accola uitam finiuit.de ingrati.cap.priore.li.5. car. 102.
Idem turpe esse dicebat in re militari dicere non puta bā.Item negabat aliter cum hoste configere debere quam aut si occasio aduenisset aut necessitas. sapien/ter dicta.capitulo scipio.libro septimo. car. 139.
Idem ex Sicilia traiecturus in affricam iuuenum tre/centorum equos sumpsit. & arma quæ Romanis fortibus uiris tradidit illos autem inexpertos dimi/sit.Vafre. capitulo scipio.libro septimo. car. 144.
Idem cum duabus quinqueremibus ad siphacem ex hispania traiecit in aphricam.de temeritate.capitulo primo.libro nono. car. 197.
Scipio eiusdem aphricani filius ab antiocho rege ca/ptus patri redditus fuit. car. 197.
Idē præturam turpiter adeptus a propinquis sedere: & ius reddere uctitus est annulumq; i quo patris ef/figies sculpta erat detraxerunt. Qui a paren.cla. de/ge.capitulo quid enim.libro tertio. car. 62.
Scipio metellus capta naue in qua uehebatur. gladio se transfixit.de forti.cap.eodem.libro.3 car. 53.
Scipio asyaticus anthiochum regē uicit & asyam im/perio populi Romani subiecit.peculatus tamē reus factus in carcerem ductus est iussus.de ingrati.capi/tulo maiorem.libro quinto. car. 103.
Scipio affricanus posterior auctor fuit ut in ludis ma/tris deū senatus a populo diuersis locis sederent quæ res fauorem ei abstulit uulgi.de institu. anti. capitu/lo per quingentos.libro secundo. car. 32.
Idem cōsul i hispaniā missus nūmātiā cepit exussit. & solo eq̄uit:de disciplī.mili.cap.2.lib.2. car. 39.
Idem punico euerso imperio exterarū gentium trās/fugas in edendis spectaculis fratris obiecit.ibidem.ca pitulo nam posterior. car. 42.
Idē a lucullo consule ex hyspania missus i africā masa/nissa & carthaginēses de pace tanq̄ iperatorē habue/rūt:de maiesta.capit.nec filii lib.secūdo. cap. 48.
Idem cum ualidam urbem obsideret quibusdā sua/dētibus ut q̄dā faceret respōdit.nō eēt eiusdē aliquos accipere & timere.de fiducia.ca.auiti.li.3. car. 64.
Idem hostem singulari certamine prouocantem inte rimit.de fortitu.capitulo eodē.libro. car. 51.
Idem & lelius ocio dediti. nonnūq̄ caiete & laurenti littoribus conculas & calculos lectitarūt.de ocio.ca/pitulo secundo.libro octauo. car. 169.
Idem tyberiū graechū iure cesum cuidā interroganti respondit orto inde murmure taceāt inqt qbus ita/lia nouerca ē nō solutos uereor quos ligatos adduxi

libere dicta.capitu.Quid philippū.li.6. car. 121.
Idem populus.consulatus dedit prouincias affricam & hispaniam sine sorte concessit,quæ cuiq; ma.capitulo tradunt.libro octauo. car. 179.
Idem cottam apud populum accusauit & nocens absolutus est ne accusatoris potentia reo abesse uidere tur,libro octauo,capitulo lusius. car. 158.
Idem censor factus dixit se omnia rite facturum si daretur sibi collega uel non daretur.Grauiter dicta,capitulo nihilo.libro sexto. car. 126.
Idē cū iter partes contentio eēt de altero duoꝝ ī hispaniā contra uiriatū mittēdo cūctis eius sentētiā expectantibus.dixit neuter mihi placet quia unus nil habet alteri nihil satis est ibidem,cap.Idem, car. 126.
Idē duabus urbibus numātia & carthagine euersis occisorem domi inuenit mortis punitorem in foro nō reperit,de ingratitudine,ca,nihilo,li,5, car. 103.
Scite dario fines eorū igresso interrogāti quē finē fugeret aut pugnæ initiū facturi eēnt,Respōderūt cū ad parentū sepulchra ueniissent sciturū qualiter ꝓliari solerēt,de pietate erga patrē,ca,sicut,li,5, car. 109.
Siculus q̄dam dicēti ꝓtori se admirari cur sibi similis eēt cū pr̄ suus nūq̄ ī sicilia fuerit,Respōdit sed meus rōæ fuit.de similitu,formæ,ca,ille,li.9. car. 207.
Siphax numidiæ rex captiuus apud tyburim mortuus de publico sepultus est,de humanitate, capitulo,illud quoq;,libro quinto, car. 94.
De eodē,de uarietate casuū,c,sequr̄,li,6, car. 138.
Sceua uel sceuola cæsaris miles britannico bello in scopulo mirabilem edidit pugnā,de fortitudine,capitulo,tuum uero,libro tertio, car. 55.
Senatus post cānensem cladem ultra,xxx,diem luctū extēdi uetuit,Matronæ cādida uti ueste,& aris thura dare coacte,de religione,ca,quāto,li,i, car. 6.
Idem cum aduersus hannibalem claudium Neronē & liuium salinatorem cōsul mitteret acerrime dissidentes omnes in gratiam reduxit, Sapienter dicta. ca,Nunc ad senatus &,3,cap,seq̄nti,li.7, car. 140.
Idem cū Ptholomæus rex ægypti se filio suo tutorē reliquisset,M.Emilium lepidum uirum integerrimum ad tutelam pueri Alexandriam misit. de fide publica,cap,cum Ptholomæus,li,sexto, car. 130.
Idem tegulas marmoreas quas Fuluius flaccus ex tēplo iunonis lacinie tulerat reportari curauit, de neglecta religione,cap,Quintus autē,li,i, car. 7.
Idem certo loco qui scenaculum dicebatur conueniebat ut inde citius ueniret ī curiam de instit,antiquis, capitulo,sed ut,libro secundo, car. 30.
Idem carthaginēsibus captiuos sine præcio reddidit, Siphacen & pſē reges funere publi,extulit,Musophoni massaniſſe filio prusie bitinie regi impendia fecit, Ptholomæus regi ægypti a minore fratre pulso opē tulit,de humanitate,& clemen,capitulo,2,cum pluribus sequentibus,libro quinto, car. 94.
Idem duabus mulieribus capuanis urbe capta libertatem & bona restitu,de grati,ca,quē,li,5, car. 99.
Idem cum tymocares ambrachiensis promisisset fabricio se pyrrū ueneno necaturum scripsit ei : ut aduersus tales insidias se cautius ageret.de iustitia,capitulo tymochares,libro sexto, car. 129.
Socrates ex phænaretæ matre & marmorario patre editus ad tā clarissimum gloriæ lumē accessit,de his qui humili loco nati,cap,sed ut,lib,3, car. 61.
Idem cum tota ciuitas athenie,tristem sententiā tulerat,de quibusdam nullis terroribus induci potuit ut cōsentiret,de cōstātia,cap,socratis lib,3, car. 70.
Idē cū athenis cām diceret & lysias ei quādā oronē supplicē attulisset,aufer iqt istā, Nā si adduci possem ut eam in ultimam scythiæ regionem perorarem iterum me ipsum morte mulctandum concederem, graui,dicta,capitulo socrates,lib,sexto. car. 127.
Idem nil a diis immortalibus petendum esse dicebat nisi ut bona tribuerent,Sapienter dicta,capitulo socrates cum tribus sequentibus,libro,7, car. 141.
Idem ætatis iam prouectæ fidibus dedit operam satius iudicans eius artis usum sero q̄ nunq̄ discere, de studio,capitulo socratem,libro octauo, car. 167.
Idē cū filiolis iterposita arūdine cruribus lusit & si ab alcibiade risus est,de ocio,cap,idq;,li.8 car. 169.
Solon multū de patria sua meritus senectute exul cypri exegit,de ingrati,cap,iam solon,li,5, car. 105.
Idem neminem dum uiueret beatum dici debere putabat,Sapienter dicta,capitulo age cum duobus sequentibus,libro septimo, car. 141.
Idē fato ꝓxim⁹ audiēs astātes colloq̄ erexit caput & interrogatus q̄re hoc feciſſet,Rndit ut cū id qđ dicitis didicero moriar,de studio,c,ná solō,li,8, car. 168.
Sophocles ætate senior iterrogatus an uenereis ūtere tur:inqt dii meliora libēter,n,istic tanq̄ ex aliq̄ furiosa,pfugē dnatiōe,de absti,c,sophocles,li,4, car. 83.
Idem gaudio mortuus est, de morte non uulga,capitulo sophocles,libro nono, car. 203.
Spurius caruilius primus uxorem sterilitatis causa repudiauit,de instī,anti,cap.repudiū,li,2, car. 27.
Spurina cum multarum matronarū sollicitaret oculos oris decorem uulneribus cōfudit,de uerecundia capitulo quod sequitur,libro quarto, car. 87.
Spurina alter aruspex cæsari ut ꝓximos triginta dies caneret quorum ultimus ydus martii erat quo dicū cæsar illī diceret,an nescis ydus martias uenisse & ille,An scis illa sibi mūdū præteriſſe,de effectu artium,capitulo spurinæ,libro octauo, car. 172.
Spartanus quidā magistratus repulsam passus gaudere se dixit:q; patria sua aliquos se meliores haberet,grauiter dicta,capi,ultimo,lib,6, car. 127.
Stasipus tegrates amicis hortātibus ut quem ī administratione reipublicæ habebat emilium uirum, a bonum submoueret:negauit se facturum ne quem locū bonus tenebat malus occuparet,de animi mode,capitulo non minoris,libro quarto, car. 76.
Spurius Cassius suspitione concupite dominationis occisus & domus suæ ruine oppressus,de seueritate capitulo par īdignatio,libro sexto, car. 123.
Sulpitio sacrificanti apex elapsus e capite abstulit sacerdotiū,de religione,ca,at sulpitio,li,i, car. 3.
Sulpitiꝰ gallꝰ uxorē,q; foris apto capite uersatā cognouerat repudiauit de seueri,c,horridū,li,6, car. 125.
Sulpitio betico & licinie stolone consul, ludi instituti sunt,de instī,anti,capitulo nunc,lib,2. car. 32.
Sulpitia q̄nti Fuluii Flacci uxor matronarum Romanarum iudicio cæteris castitate prelata est,quæ cuiq; magni cō,capitulo merito,lib,octauo, car. 181.
Sulpitia uxor Lentuli crustelionis matre uetāte clam uirū proscriptum in siciliam secuta est, de fide uxo

capitulo ultimo.libro sexto. car. 131.
Sceuola pila lusisse traditur alea ẽt & calculis aliq̃do uacasse.de ocio. capitu.sceuola.libro.8. car. 169.
Idem asyam prouinciam tã iuste rexit ut senatus magistratibus illuc ituris illũ in exemplum adduceret. quæ cuiq; magni.conti.cap.ac ne.lib.8. car. 180.
Ales Philosophus iterrogatus an facta hominum deos fallerent: iquit nec cogitata. Sapiẽter dicta.c.mirifice.li.7. car. 142.
Targnius priscus.M.tuliũ duũuirũ insutum culeo in mari abiici iussit q a librum sacrorum ciuilium quẽ in custodia habebat corruptũ scribendum tradidit. de religione.ca.tarquinius.libro primo. car. 6.
Targnio supbo uetẽtibus & ethruscis cũ ualerio publicola Ro.cõsule pugnãtib9 tãt9 error repẽte icessit.ut uictores fugerẽt.de miracu.c.ualerio.li.1. car. 21.
Tamyris regina sytarum caput ciri abscissum in utrẽ sanguine humano plenum abiici iussit. de ulcione: capitulo clare.libro nono. car. 199.
Tarpeiã uirginem:tacius sabinorum rex induxit munere:ut in arcẽ cui pater eius tarpeius præerat eũ induceret.de perfidia ca.Romulo.lib.9. car. 195.
Teogenes numãtinorũ dux desperatis rebus suis incẽsa urbe cum ciuibus se flammis iniecit.de fortit.capitulo numantino.libro tertio. car. 57.
Terentius uarro apud canas infeliciter dimicauit. de neglecta religione.capitulo primo. car. 6.
Terẽ.culeo qa a carthaginẽsibus captus a scipiõe recuperatus fuerat eum triumphantem cum pileo secutus est.de grati.capitulo tam hercle.li.5. car. 100.
Theseus post multa beneficia athenien.præstita actus in exilium schyron in siluam tumulum habuit de ingrati.capitulo detrahe.libro quinto. car. 105.
Themistocles cum patriam suam principem græciæ reddidisset exulẽ eum xersis regis opem petere compulit Ibidem.capitulo Themistocles. car. 106.
Teramenes a.xxx.tyrãnis atheni.uenenũ coact9 sume re icũctãter hausit.de forti.ca.acne.li.3. car. 57.
Testamẽta quædã iure facta rescissa sunt.quædã quæ rescindi poterãt rata manserunt.quædã cõtra opinionẽ hoium hæredes habuerũt.de testamẽtis q̃ rescissa sũt cũ duobus titulis sequẽtibus.li.7. car. 153.
Tertia emilia africani prioris uxor sciẽs unã ex ancillis uiro gratã dissimulauit & post mortẽ uiri eã maritauit.de fide uxorũ.capi.atq; ut.lib.6. car. 131.
Terentia ciceronis uxor centum & tribus uixit annis. de senectute.capitulo muliebris.libro.8. car. 175.
Theopõpus hystoricus posteritati tradidit memoriã illius q̃ tẽplũ dyane ephesie incẽdere uoluit ut fama eius ex hoc per orbem diuulgaret.de cupiditate gloriæ.capitulo ultimo.libro octauo. car. 178.
Theodorus cireneus lisimacho sibi crucem minitanti inquit mea nihil humi an sublimi putrescam.libere dicta.capitulo ultimo.libro sexto. car. 125.
Themistocles ut ab oppugnatiõe pr̃iæ suæ q̃ eũ exulare coegerat abstineret hausto.tauri sãguie uita excessit.d pieta.erga pr̃iã.c.themistocles.li.5. car. 113.
Idẽ tam tristem egit adolescẽtiã q; abdicari a patre meruit & matrem suspẽdio mori coegit.de uarietate casuum.capitulo piget:libro sexto. car. 136.
Idem interrogatus a quodam cui potius filiã traderet pauperi sed ornato an diuiti parum probato. Respõdit malo uirum qui pecunia q̃ pecuniam quæ egeat uiro.Sapienter dicta.cap.unicæ.libro.7. car. 142.
Idẽ omniũ ciuiũ suorum nomina memoria tenuit & breuis more spacio græcæ linguæ commercium habuit.de studio.cap.q̃ porro.libro octauo. car. 167.
Idem plerũq; noctes ducens in publico uersabatur interrogatus quid hoc esset.dicebat quia me trophea mylciadis excitant.de cupiditate gloriæ. capitulo sed melius.libro octauo. car. 177.
Tyberius gracchus mõuit augures q; i comiciis cõsul. a se factis erratũ fuerat ob q̃ cõsules q iã i ꝓuicias ierãt reuocati sũt.de religiõe.c.laudabile.li.1.car. 3.
Idẽ flaui hostis sui insidiis in locũ tract9 ẽ ubi a magone poenoq; duce occis9 ẽ.d ꝓdigi.c.min9.li.1. car. 12.
Idẽ cũ.G.claudio i iudiciũ tractus absq; collega absolui noluit.de iustitia.ca.cũ tyberius.li.6. car. 129.
Tiberius alter interẽpto senatu cũcta per plebem agi debere minitans a scipione nasica peremptus est.de fortitudine.ca.togæ quoq;.libro tertio. car. 53.
Tiberius iperator a ticinio i germaniã ad fratrẽ drusũ lãguẽtẽ cũ magno labore & piculo festin9 accessit. de pietate erga fratres.c.hoc exẽplo.li.5. car. 110.
Tineius centurio explorator missus a cassio & rediens cum ipsum extinctum comperisset confestim se occidit:& super illum exanimẽ se iniecit.de errore.capitulo tinei.libro nono. car. 198.
Tigranes rex armeniæ filium habuit tigranem uel sariastrum qui contra eum spirauit bellumq; gessit.dicta impro.capitulo q̃q̃.libro.9. car. 201.
Titus ausidius asiatici publici pticulã tenuit postmodũ totam asiam pro consulari imperio administrauit.de sublimitate a sta.hu.cap.i.li.sexto. car. 135.
Titus ueturius.plotiũ qui uerberibus affecerat eum accusauit:senatus plocium coniecit in carcerem. de pudicitia.capitulo concionis.libro.6. car. 119.
Tyberii.&.G.gracchorum corpora inhumata iacuerunt.de seueritate.capi.uiguit.libro.6. car. 123.
Tulius cicero summa Romanæ eloquẽtiæ glorioss/simus litterarum compositor fons habundantissimus. de istit.antiq;.ca.magistratus.li.2. car. 29.
Idẽ urbe pulsus ꝑ somnũ uidit mario iudicãte reditũ suũ.de somniis.ca.nec illud quidẽ.lib.1. car. 16.
Eidem proscripto apud caietam degenti. M.Pompilius lenax caput abscidit & in urbem portauit.de ingratitudine.capitulo sed ut.libro q̃nto. car. 104.
Idem orationem pro gallo habuit contra .M. calidiũ accusatorem.Quantum sit momentum in pronun. &c.capitulo.Nam.M.cicero.libro.8. car. 171.
Eiusdem testimonium reprobatum fuit.de testibus. capitulo quid.M.cicero.libro octauo. car. 162.
Turilius lucum æsculapii uiolauit in ipso occisus est de neglecta relig.capitu. nec minus.li.1. car. 7.
Tusculani camillo ad delendã eorũ ciuitatẽ cuncti togati uenerũt obuiã afferẽtes exercitui necessaria. capitulo Tusculanis de uafro dictis. car. 147.
Idem ciuitati donati Romana de Põpilia trib. se uindicarunt de ultione.cap.tri.ple.lib.9. car. 198.
Turia uxor Qu.Lucretii uirũ suũ ꝓscriptũ a triũuiris seruauit.de fide uxorum .ca.penul.lib.6. car. 131.
Tulus uolscorum dux suos ad pacem cum Romanis pro nos astute concitauit ad bellum.de uafre dictis. capitulo at uolscorum.libro septimo: car. 148.

Tulius hostilius,cū fidenatibus pugnans astutia sua exercitum suum territum alacrē reddidit:de strategemate ca,omnibus,li,septimo, car, 148,
Tucia uirgo uestalis cribro hausit aquā,Infames &c, capitulo eodem,libro octauo, car, 157,
Tulla carpentum super corpus occisi patris agi iussit, dicta improba,capitulo primo,libro,6, car, 199,
Tullus hostilius fulmine ictus cum tota domo cōflagrauit,de morte nō uulg,ca,tullus,lib,6, car, 202,
Trasibulus liberare cupiens patriam a tyrannica seruitute egregio facto elegātius uerbū adiecit:de amore erga patriam,capitulo ab eodē,li,v, car, 113,
Triumuiri quia in officio suo negligentes fuere a tribūo plæbis damnati sunt,Infames,&c,capitulo possumus,& capitulo sequenti,libro,8, car, 159,
Tribunorum collegium coctam collegam suum creditoribus satisfacere recusantem compulerūt,de iustitia,capitulo magnam,libro sexto, car, 129,
u Alerio publicola cum tarquino ueiētibus hetruscisq; pugnante e proxima silua uox īgens audita ē in hunc modū uno plus hetrusci cadent Romanus exercitus uictor abibit,de miraculis,cap,ualerio,libro primo, car, 2
Idem post exactos reges consul potestatem suam:minuit edes suas quia alto loco erant diruit,de animi modestia,capitulo atq;,libro quarto, car, 71,
Idē adeo paup discessit ut funeri īpensa deesset: sed de publico facta ē,de pauptate,6,regio,li,4, car, 84,
Idem plebem dissidentem a patribus eloquentia sua sanauit & senatui subiecit: Quanta sit uis eloquentiæ,capitulo regibus,libro octauo, car, 169,
Valesius uir locuplex rustice uitæ laborātibus tribus fil,suis usq; ad desperationem medicorum secutus oraculum inuentāq; ditis patris aram & sacris rite peractis filios reduxit incolumes,Hanc aram, Valerius publicola ludis prius & lectisterniis factis ut prius erat terra obrui fecit,de institu,antiquis,capitulo cū ingenti & sequenti,libro secundo, car, 34,
Valerius coruinus prouocatus ad singularem pugnā a gallo quodam coruo iuuante gallum occidit,de forti,capitulo eodem,libro secundo, car, 51,
Idem centesimum complexit annum integris uiribus non solum urbanis seruiens sed etiam agrestibus,de senectute,capitulo ualerius,li,8, car, 174,
Valerius flaccus hortando suos cum padanio centurione Hannibalis castra irrupit,de fortitudine,capitulo cæterum,libro tertio. car, 54,
Idem tempore secūdi punici belli uitam luxuriosam egit sed postea qui luxuriæ exemplum fuerat modestie & sanctitatis fuit,de mutatione morum,capitulo Caius quoq;,libro,sexto. car, 134,
Volūnius:ptes bruti & cassii secutus posse fugere ad Antoniū rogauit ut ad locum ubi Lucullus amicus eius iacebat mortuus duceret & ibi occideret q; factū est,de amicitia,ca,sed qđ sequit,li,4, car, 90,
Vxor hasdrubalis capta carthagīe cū filiis ī icēdiū arcētis prīæ se iecit,de fortitudie,quexe,li,3, car, 58,
Vxores miniorum qui mori ea nocte debebant impetrato a custodibus aditu mutata cū eis ueste remanserunt & ipsos abire posse sunt,De amore coniu.capitulo ultimo,libro quarto, car. 89.
Veste nūen discipulā emiliæ uestalis uirginis ab oī ex tinctis ignis repræhēsione seruauit,de religione, capitulo maxime,libro primo, car, 4,
Verginius filiam ne a decem uiro patere stuprū occidit,de pudicitia,capi,uerginius,libro,6, car, 118,
Vxor orgiagontis a centurione uim passa eum occidi fecit & caput eius ante pedes mariti iecit ibidē,ca,uehementius, car, 120,
Vxores theutonorum cum non impetrassent ut ad uestales uirgines mitterentur laqueo se suspēderūt ibidem, car,
Vrbānus panopionis seruus assumptis uestibus dñi & anulo dñm posticho clā emissū se occidi p dño passus ē,de fide seruoꝝ,cap,qd urbāi,lib,6, car,
Vētidius asculo capto in triumphum ductus depathis postmodum triumphauit,de sublimi,ab inf, stat,capitulo ultimo,libro sexto. car, 139,
Vacha ī auētino sacrificata urbē Rō orbis dominā reddidit,uafre dcā,cap,ser car, 144,
Volsinēsiū urbs dū ordir ta fute Hars trie habebat eadē ī luxuria lapsa ī tudinis decidit,de luxu ta,cap, car, 186,
Viriatus in amicorum manibus perfidia uiriati,libro nono, car, 195,
Vectius salassus ab uxore occisus de impro,aut,fac, capitulo ne uectius,libro nono car, 201,
x Antippus lacedæmō nēsibus quorum dux fuerat ī mari de perfidia. capitulo uerum,libro no o, car, 195,
Xenocrates testimōiū dictu te mō urbis iurādi cā ad arā accessisset a cūctis iuo urare ihibitus est,de maiestate,capi,ultimo,li,decūdo, car, 49,
Idem īterrogatus cur malecico nō r. pōderet: air qa dixisse me aliquādo pēituit tacuisse nunq; Sapēter dicta,capi,quid xenocratis,lib,septimo, car,
Idem a scorto temptatus per totam noctem ad intemperantiam corrumpi non potuit, de abstinentia,capitulo equæ,libro quarto, car, 84,
Xenophon audita morte filii fortiter pugnātis patiēter tulit,de pre q obi,fi,ca,xenophō,li,5, car, 117,
Idem quendam latinorum regem octingentis annis uixisse tradit patrem uero sexcentis, de senectute,capitulo ultimo,libro octauo, car, 176,
Xenophilus cētum quinq; uixit annis omnis humani īcommodi expers ī summo perfectissime doctrine splendore,ibidem,capitulo biennio, car, 175,
Xerses huius ī exercitu cū trāsiret in græciā eq; leporē pepit,uinū missū ī paterā ēt tertio ī sanguīe ē cōuersum,de prodigiis,cap,in exercitu,lib,i, car, 14,
De eodem,de maiestate,ca,dādum,li,ii, car, 49,
Et de supbia,ca,lam xerses,libro nono, car, 194,
z Enō philosopus phalarim tyrāno ab agrigētino populo lapidibus obrui fecit, de patien capitulo incipiam,libro tertio, car, 59,
Zenon alter clearcho tyranno a quo tortus erat aurem dētibus abscidit Ibidem,ca, eiusdē, car, 59,
Zeusis pictor,depicta helena nō quæsiuit iudicium hoium &c,de fiducia ca,zeusis,libro,3, car, 66,
Zeleuchus locrensis quia filius eius cōtra legem suā fecerat unum oculum sibi:filio aliū fecit erui, de iustitia,capitulo nihil,libro sexto, car, 130,

FINIS.

Explicit Tabula super libro Valerii Maximi,

VALERI

MAXIM

Sa
Es
Ta
N.
Cf
C51
6